Maija'quë Huajë Ca Nëose'e

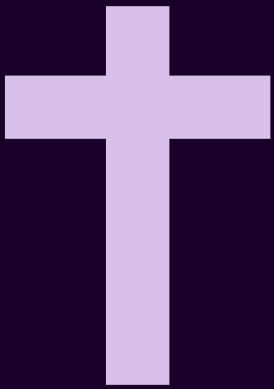

New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 79
SAN LUCAS 126
SAN JUAN 209
HECHOS 270
ROMANOS 344
1 CORINTIOS 378
2 CORINTIOS 410
GÁLATAS 431
EFESIOS 443
FILIPENSES 454
COLOSENSES 462
1 TESALONICENSES 469
2 TESALONICENSES 476
1 TIMOTEO 480
2 TIMOTEO 489
TITO 496
FILEMÓN 500
HEBREOS 502
SANTIAGO 526
1 SAN PEDRO 535
2 SAN PEDRO 544
1 SAN JUAN 550
2 SAN JUAN 558
3 SAN JUAN 559
SAN JUDAS 561
APOCALIPSIS 564

SAN MATEO

Jesús Ñecuëohua'i
(Lc 3.23-38)

1 Iye a'ë, Abraham cui'ne David tsëcapë acohua'ire
cue̱cuese'e ja̱ yë'ta'a Jesucristo pa'ima'në pa'isicohua'ire.
2 Isaac pëca ja'quë paji'i, Abraham. Jacob pëca ja'quë paji'i,
Isaac. Cui'ne Judá cui'ne i̱ yo'je tsi̱ pëca ja'quë paji'i, Jacob.
3 Fares cui'ne Zara pëca ja'quë paji'i, Judá. Cui'ne i̱ohua'i
pëca ja'co paco'ë, Tamar. Esrom pëca ja'quë paji'i, Fares. Aram
pëca ja'quë paji'i, Fares.
4 Aminadad pëca ja'quë paji'i, Aram. Naasón pëca ja'quë
paji'i, Aminadad. Salmón pëca ja'quë paji'i, Naasón.
5 Booz pëca ja'quë paji'i, Salmón. Cui'ne i̱ pëca ja'co paco'ë,
Raab. Obed pëca ja'quë paji'i, Booz. Obed pëca ja'co paco'ë,
Rut. Isaí pëca ja'quë paji'i, Obed.
6 Pa̱i ëjaë David pëca ja'quë paji'i, Isaí. Salomón pëca ja'quë
paji'i, David. Cui'ne Urías nëjo pa'isicopi Salomón ja'co paco'ë.
7 Roboam pëca ja'quë paji'i, Salomón. Abías pëca ja'quë
paji'i, Roboam. Asa pëca ja'quë paji'i, Abías.
8 Josafat pëca ja'quë paji'i, Asa. Joram pëca ja'quë paji'i,
Josafat. Uzías pëca ja'quë paji'i, Joram.
9 Jotam pëca ja'quë paji'i, Uzías. Acaz pëca ja'quë paji'i,
Jotam. Esequías pëca ja'quë paji'i, Acaz.
10 Manases pëca ja'quë paji'i, Esequías. Amón pëca ja'quë
paji'i, Manases. Josías pëca ja'quë paji'i, Amón.
11 Jeconías cui'ne i̱ yo'je tsi̱ co̱ni pëca ja'quë paji'i, Josías.
Ja̱ohua'i cato co̱asicohua'i paë'ë, Israelita pa̱ire tse̱ani Babilo-
nia yejana sa maca.
12 Israelita pa̱i sa cua̱ñosi jeteyo'je Salatiel pëca ja'quë paji'i,
Jeconías. Zorobabel pëca ja'quë paji'i, Salatiel.
13 Abiud pëca ja'quë paji'i, Zorobabel. Cui'ne Eliquin pëca
ja'quë paji'i, Abiud. Azor pëca ja'quë paji'i, Eliquin.
14 Sadoc pëca ja'quë paji'i, Azor. Aquim pëca ja'quë paji'i,
Sadoc. Eliud pëca ja'quë paji'i, Aquim.
15 Eleazar pëca ja'quë paji'i, Eliud. Matán pëca ja'quë paji'i,
Eleazar. Jacobo pëca ja'quë paji'i, Matán.
16 José pëca ja'quë paji'i, Jacobo. José cato Jesucristo pëca
ja'co María ë̱jë paji'i.
17 Ja̱je pa'ina, Abrahampi cui'ne David pa'i macaja̱'a
cue̱cueto catorce pa'ye de ai de'huase'e pa'iji. Davidpi cui'ne
Israelita mañare Babiloniana tse̱seni sasi macaja̱'a cue̱cueto

cui'ne catorce pa'iji. Cui'ne yequë catorce pa'i maca Cristo ai de'opi.

Jesucristore Coase'e
(Lc 2.1-7)

18 Jesucristore coase'e ñeje pa'iji: María i pëca ja'co, José ja're huejaja'coa, ca nëosico paco'ë. Jaje ca nëosicopi ja yë'ta'a tsioni pa'ima'në tsi ëtapë de'o Maija'quë joyo tutupi.

19 José io ëjë nuñerepa pa'i paji'i. Jaje pa'ita'a nëjo Maríare si'aohua'i pai asajëna, jeoñe coepi. Coa ai jerepa paije ti asama'pëna ise'e jeosi'i cuasapi.

20 Jaje cuasaquë pa'ina, Ëjaë huiñaëpi ite huëo hue'ñaja'a ñaini capi: "José David tsëcapë aquë, Maríare ca'rama'ë pa'ijë'ë, nëjore de'huani paye. Io paja'quë cato Maija'quë joyo tsequë api.

21 Tsihuaë'ni paja'coa. Pacona, i mami Jesure sëojë'ë, huasoquëre. Jaje hue'equë pa'ija'quë api, i paire co'aye yo'ocohua'ire huasoja'quë sëte."

22 Si'aye jaje ti'api, tsoe hue'ña Maija'quëre quëacaiquë ca nëoquë pa'ise'epi, ñeje:

23 Nomio tsio, ëmë ti yo'oma'copi tsi quë'io de'oni tsihua'ëre pasio.
Jaëpi i mami hue'equë pasipi, Emanuel.
Jaje cani cayë, Maija'quë mai ja're pa'iji.

24 Ja maca José sëtani mai Ëjaë cuañese'eje Maríare nëjore pao cuasaquë ti pëani nëjore papi.

25 Jaje pa'iquëta'are huejasicohua'i pa'iyepi pa'iye pahuë, mamaquëre të'ya dani i mami Jesús hue'yo macaja'a.

2

Jesure Do'i Daise'e

1 Judea yejana Jesús coasiquë paji'i, a'ri daripë Belén huë'e daripëna. Ja mu'seña Herodes paji'i, Pai Ëjaë, ja yeja cuañequë. Ja mu'seña Jerusalénpi daë'ë, ësë mëi te'tepi, yequë ëmëohua'i Magos hue'ecohua'ipi. Jaohua'i cato pairiohua'i paë'ë, ësë mëi te'te quë'ro acohua'i. Ma'ñoco yo'oye ye'yecohua'ipi cui'ne de'hue ta'ñe cacohua'i paë'ë, iti yo'oyere ñajë.

2 Jaohua'ipi dani sei'ë: "¿Jerore pa'iquë'ni, judío pai Ëjaë yure coasiquë? Jeto ësë mëi te'tepi ñahuë, i ma'ñocore. Jaje ñani daë'ë, ite do're ja'rujë señu'u cajë iñona."

3 Cajëna, pai ëjaë Herodes asani ai cuasapi, ¿me yo'ose'ere caye'ni? caquë, cui'ne si'a Jerusalén pa'icohua'i ai cuasahuë, itire asani.

4 Ja maca pai ëjaë si'aohua'ire soipi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne cuañese'e paire ye'yacohua'ire.

Soini sẹni asapi, jạohua'ire, ¿jerona Cristore cọa jạ'ñe ca
nëose'e pa'iquë'ni? caquë.
5 Caquëna, jạohua'ipi cahuë, ịte: Belén Judea yejana
cọaja'quë api, caquë. Maija'quë jëjo daoquë tsoe aquë toyapi,
ñeje:
6 Belén maca, Judá yeja pa'ico.
Më'ëre cuạñecohua'i jerepa a'rico maca pạ'ima'o pa'iyë, më'ë.
Jạje pa'ina, më'ëpi etajạ'quë api, Ëjaërepa, Israel pạire
ñacaijạ'quë.
7 Cajëna, asani jạ maca Herodes Magos hua'ire yahuerepa
soini ịohua'ise'ere sẹji'i, ¿je yëhua ma'ñoco ñaina, ñare'ni?
caquë.
8 Sẹni asani jạ maca Belénna jạohua'ire jëjo saoquë capi:
"Saijẹ'ë. Jạrona sani asajẹ'ë, de'oyerepa tsihua'ë pa'iyere
pa'ire pama'quë. Jạje ịni tị'asicohua'i pani yë'ëre dani
quëajẹ'ë. Yë'ëjẹ sani do're ja'ruquë sẹjasi'i, ịte."
9 Jạje pại ëjaë caëna, Magos maña saë'ë. Saijëna, ma'ñoco
ịohua'i ẹsë mëi tẹ'te ñasiquëpi du'ru sai sapi. Jạje saiquëpi
tsihua'ë pa'i huẹ'ñana nëajani huesëpi, sa tëjini.
10 Jạ maca Magos maña ma'ñocopi jạje yo'ouna, ñani ai
sihuahuë.
11 Sihuajë huë'ena sa cacajë ñahuë, tsịtu'ure pëca ja'co María
jạ're ụina. Ñani do're ja'runi tsihua'ëre de'oquë macani cajë
sihuahuë. Jạ jeteyo'je ịohua'i mahuëa mañare hui'yoni oro,
huëo sẹñe cui'ne mirra ịte ịsihuë, jai do'ire.
12 Jạ jeteyo'je Maija'quëpi huëo huẹ'ñaja'a quëapi, Herodes
quë'ro co'ima'pë pa'ijẹ'ë, caquë. Jạje quëaëna, yequë ma'aja'a
co'ihuë, ịohua'i yejana.

Egíptona Catise'e

13 Jạohua'i Magos saisi jeteyo'je Ëjaë huịñaëpi huëo
huẹ'ñaja'a ñani Josére capi: "Huëni tsihua'ëre cui'ne pëca
ja'core sai sajẹ'ë, Egípto yejana. Jạrona sani pëajẹ'ë, yë'ëpi
yeque yo'oye pa'ito caëna, yo'ojạ'quë. Yure cato Herodespi
tsihua'ëre huani jẹosi'i caquë co'ejạ'quë api. Jạ do'ire saijẹ'ë."
14 Jạje caëna, José huëni tsihua'ëre cui'ne ị pëca ja'core sëtoni
ñami sai sapi, Egíptona.
15 Jạrote paë'ë, Herodes jụ'i macajạ'a. Tsoe aquë
Maija'quëre quëacaiquëpi Ëjaëpi caquëna, toyapi: "Egíptopi
yë'ë mamaquëre soihuë" jạ toyase'epi tị'aëna, jạje yo'ohuë.

Tsịre Huaise'e

16 Jạ maca Herodes, Magos hua'i yë'ëre co'aquë api cajë
yo'ore caquë ai pẹi tsịre caya ọmetëca pacohua'ire cui'ne ai
tsịtụ'ñare huani jẹajë'ë, cuạñepi. Belén pa'icohua'ire, cui'ne
ịti yërëhue pa'icohua'ireje caquë, caya ọmetëca ma'ñoco pa'i

huëose'e pa'iji, Israel pa̱i ta̱'ñe pa'iohua'i case'ere cuasaquë
ja̱je yo'opi.
17 Ja̱je yo'oquëna, ti̱'api, Maija'quëre quëacaiquë Jeremias
ñeje toyaquë pa'ise'e.
18 Rama quë'ropi, cuiye cui'ne jaiye oi yë'o jutaquëna asahuë.
Ja̱o cato Raquelpi mamajëni oco'ë.
Yëhuotoje̱ asaye coeo,
Mamajëpi tsoe ju̱jusicohua'i pa'ijëna.
19 Herodes ju̱'isi jeteyo'je, Ëjaë hui̱ñaëpi Josére huëo
hue̱'ñaja'a ñaini capi, Egíptore pa'ina:
20 "Huëni tsihua'ëre më'ëpi co̱ani, cui'ne pëca ja'core huëoni
co'ije̱'ë, Israel yejana. Tsoe tsihua'ëre huajo yëjë pa'isicohua'i
ju̱ju sahuë."
21 Ja̱ maca José huëni tsihuaëre cui'ne pëca ja'core sai sapi,
Israel yejana.
22 Ja̱je saiquëta'a José asapi, Herodes mamaquë Arquelaopi
pëca ja'quë yo'ora'ase'ere yo'oji cajëna. Ja̱je asani ja̱ro saiye
ca'raquëna, huëo hue̱'ñaja'a Maija'quëpi quëaëna, Galilea yeja
quë'rona saji'i.
23 Ja̱rona ti̱'ani Nazaret huë'e daripëna pëapi. Ja̱je
yo'oquëna, Maija'quëre quëacaicohua'i ca nëojë pa'ise'e ti̱'api,
"Jesús Nazareno pa'ija̱'quë api" case'e.

3

Juan Oco Doquë Cue̱ne Yeja Pa'iye
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Ja̱ mu'seña Juan oco doquëpi Judea cue̱ne yejana so̱quë
peo hue̱'ñana Maija'quë cocare quëaquë daji'i.
2 Ñeje caquë: "Ma'tëmo cua̱ñeñe ja'yere pa'iji. Ja̱ do'ire ja̱'rë
cuasase'e je̱oni po̱nëjë'ë."
3 Iquë Juan yo'o ja̱'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías
toya'a̱ji'i, ñeje:
Cue̱ne yejapi pa̱i ñeje cuiye asa cua̱ñoji.
Ne de'huaje̱'ë, Ëjaërepa ma'are.
Nui ma'arepa hui'yocaije̱'ë.
4 Juan ju'i ca̱ camello nañapi nesico paji'i. Cui'ne i̱ te̱ica̱je
ca̱'ni me paji'i. Ja̱je pa'ipi pu̱'suni a̱ji'i. Cui'ne mejaë payare
o̱cueque paji'i.
5 Jerusalén daripë pa'icohua'i, cui'ne si'aohua'i Judea yeja
pa'icohua'ije̱, cui'ne Jordán tsiaya ja'ye maca pa'icohua'ije̱ i̱
quëaye daijë asahuë.
6 Ja̱ohua'ipi i̱ohua'i co'aye yo'ose'ere oijë quëacohua'ini
Juanpi Jordán tsiayana dopi.
7 Ja̱je yo'oquëna, jai pa̱i fariseohua'i cui'ne saduceohua'i
co̱ni oco do cua̱ñoñu'u cajë daijëna, Juanpi ñani capi,

jạohuaˈire: “¡Ạña tsëcapë acohuaˈi! ¿Nepi mësarute quëareˈni, Maijaˈquë nejoñe, tị̱ˈañere jëajẹ̱ˈë, cajë?

8 Jạje paˈito nuñerepa pọnësicohuaˈi yoˈoyere yoˈojẹ̱ˈë, tị̱ña ñañerepa jạˈnë paˈiseˈe jẹọni.

9 Cuiˈne mësarujạˈa sạˈñe yëquë Abraham tsëcapë acohuaˈi aˈë camaˈpë paˈijẹ̱ˈë. Care payë, Maijaˈquëpi iye quẹ̱na pẹ̱aque i̱pi yëni Abraham tsëcapëre neñe paˈiji.

10 Jạje paˈina, tsụ̱ˈupo tsoe niusicoa, sọquë ñëa cuẹ̱jaˈcore. Siˈa sọquë ñëa deˈo cạ quẹ̱i maˈñe cuẹ̱ni tạoni ëo jạˈñe aˈë.

11 Yëˈë nuñerepa ocopi doyë, mësarute, jạˈnë cuasaseˈe jẹọñere i̱ño jạˈñere. Jạje paˈiquëtaˈare jeteyoˈje daiquë api. Jạë̱pi yuretaˈa Maijaˈquë joyopi cuiˈne toapi dojạˈquë api, jerepa paˈipi. Yëˈë cato i̱te deˈoye necaiye tị̱ˈamaˈquë aˈë.

12 Tsoe i̱ jẹ̱tëpi pala cạjiji, trigo ne deˈhuaquë joroseˈe tị̱rona huahuejạˈcore. I̱ti cạre paseˈe huëˈena deˈhuaquë, i̱ti joroseˈe se yayamaˈa toana ëojạˈquë api.”

Jesure Doye
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 Juanpi dojạquë caquë Jesús Galileapi Jordán tsiayana dajiˈi.

14 Jạje daquëna, Juan duˈru macarepa coepi, doye. Jạje coequë capi, Jesure:

“Yëˈëpi mëˈëni do cuạñoˈñe paˈi aˈë. ¿Me yoˈoquë yëˈë quëˈrona daquëˈni?”

15 Caquëna, Jesús i̱te capi:

“Yureseˈe jạje paˈijạquë. Coa Maijaˈquë yëyejẹ̱ paˈye yoˈoye paˈiji.”

Caëna, jạ maca Juanpi sehuoni dopi.

16 Jesús do cuạñosiquëpi tsiayapi tụ̱masi maca, maˈtëmopi huiˈyo sai maca Jesús ñapi, Maijaˈquë joyopi suˈtejẹ̱ paˈipi i̱ si̱opë quëˈrona nëca meina.

17 Jạ maca maˈtëmopi yëˈoseˈe ñeje pi̱siquëna, asahuë: “Iquë api, yëˈë mamaquë. Jạë̱ni sihuaquë paˈiyë.”

4

Jesure Neñañe
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Jạ jeteyoˈje Maijaˈquë joyopi sai sapi, cuẹ̱ne yejana, huati neñajaquë caquë.

2 Jạrote pajiˈi, cuarenta muˈseña cuiˈne cuarenta ñamiña ti ạo ạimaˈquëpi. Jạje paˈina, ạo ëaye nëjiˈi, i̱te.

3 Jạ maca huatipi Jesure tsio dani neñasiˈi caquë capi:

“Maijaˈquë mamaquërepa pani iye quẹ̱na pẹ̱are pan deˈhuajẹ̱ˈë.”

4 Jạje caquëna, Jesupi i̱te sehuopi:

"Toyase'e caji: Coa pan a̱iñe mañapi pa'iye peoji, pa̱i. Coa ai
jerepa Maija'quë cayere yo'oyepi pa'iye pa'iji."
5 Ja̱ maca huatipi Jerusalénna sapi, Maija'quëre se̱ huë'e
ë̱mëje'ena.
6 Cui'ne ja̱rona capi, i̱te: "Maija'quë mamaquërepa pani
i̱ñopi to̱mejë'ë, yejana. Toyase'e caji, ñeje:
Maija'quëpi i̱ hui̱ñaohuaire cua̱ñeina, jë̱ñapi tse̱'e pajëna,
que̱na pëna i̱ que̱o ja'hua a'si to̱meñe peoye to̱meja'quë api."
7 Caquëna, Jesupi i̱te sehuopi:
"Yeque̱ hue̱'ñapi toyase'eje̱ caji:
'Më'ë Ëjaë Diusure neñasi'i caquë yo'oma'ë pa'ije̱'ë.' "
8 Ti̱jupë huatipi sa co̱pi, jai cu̱tihuëna. Ja̱rona sani si'a
yejaña pa'iyere cui'ne si'aye i̱o de'oyere i̱ñopi.
9 I̱ñoquë capi, i̱te: "Yë'ëpi më'ëre si'aye iyere i̱sisi'i, më'ëpi
yë'ëni do're ja'runi de'oquëre pani caquë pa'ito."
10 Caquëna, ja̱ maca Jesupi i̱te capi: "Saije̱'ë, Satanás. Toy-
ase'e caji:
Më'ë Ëjaë, Diusuni de'oquëre pa'ni caquë sihuaje̱'ë.
Cui'ne ja̱ëse'ere te'ire necaije̱'ë."
11 Ja̱ maca Jesure jo̱sa yo'osiquë huati saquëna, hui̱ñaohua'i
dani de'oyerepa necaë'ë.

Jesús Galilea Yejana Yo'o Huëoye
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Juan co cua̱ñosiquë pa'iji. Asani Galilea yejana saji'i, Jesús.
13 Ja̱je saisiquëta'a pëama'ë paji'i, Nazaret daripë. Pëama'ë
Capernaum daripëna sani paji'i, jaira te̱'tëpa pa'icona, Zab-
ulón cui'ne Neftalí yeja que'rona.
14 Ja̱je yo'opi, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë
pa'ise'epi ti̱'ajaquë caquë i̱ toyase'e caji:
15 "Zabulón cui'ne Neftalí yeja pa'icohua'ipi,
Jai tsiaya te̱'tëpa ma'a pa'icohua'ipi,
Jordán tsiaya je te̱'te pa'icohua'ipi,
Galilea judío pa̱i peo hue̱'ña pa'icohua'ipi.
16 Nea hue̱'ñare pa'isicohua'ipi
Jaiye miañere ñahuë.
Cui'ne ju̱'iñepi tëhuosicohua'i pa'isicohua'ini,
Miañere papi ñata saopi."
17 Ja̱ maca Jesús quëa huëopi, ñeje caquë: "Ja̱'në cuasase'e
je̱oni po̱nëjë'ë, ma'tëmo cua̱ñeñe ja'yere pa'iji."

Cuatro Hua'i Yo'ecohua'ire Jesús Soiye
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Jesús Galilea jaira te̱'tëpaja̱'a saiquëpi ja̱ maca ñapi,
cayahua'ire, yo'jeipi cui'ne maja'yëpi pa'ijëna. Simón ja̱re i̱pi
yequë mami Pedro hue'equëpi, cui'ne i̱ yo'jei Andrés paë'ë.

Hua'i yo'ecohua'i sëte tsiayana yo'eñu'u cajë yo'e nëare jẹa
dësohuë.
19 Jạ maca Jesús capi, jạohua'ire:
"Tuijẹ'ë, yë'ëni. Yë'ëpi pạire yo'ecohua'ire nesi'i, mësarute."
20 Jạje ca maca ịti macapi ịohua'i yo'e nëa se jẹoni ị jạ're cọni
saë'ë.
21 A'ri maña sẹña maca Jesús saiquëpi ñapi, cui'ne cayao-
hua'ire yo'jeipi, maja'yëpi pa'ijëna. Jạohua'i cato Zebedeo
mamajë paë'ë, Jacobo cui'ne Juan. Jạohua'ipi pëca ja'quë jạ're
cọni ịohua'i yo'e nëare quẹ'quejë jai yohuëre paë'ë. Pa'ijëna,
jạohua'ire Jesupi soipi.
22 Soina, ịti macapi yohuëre jẹoni cui'ne pëca ja'quëre saiyë
cani ị jạ're cọni saë'ë.

Jesús Jai Pạire Ye'yaye
(Lc 6.17-19)

23 Jesús si'a huẹ'ña Galilea quë'ro ye'yarojạji'i, pại tsi'si
huẹ'ñana. De'o cocare quëaquë, cui'ne Maija'quë cuạñeñe
ayere quëaquë cui'ne si'a jụ'i dahuë jujuquë cuji'i.
24 Jạje yo'oquëna, Jesús yo'oye Siria yeja pa'icohua'i asahuë.
Asani si'aohua'i ai yo'ocohua'ire dahuë, ị quë'rona. A'si
jụ'icohua'ire, co'a joyo hue'ecohua'ire, hue'hue dahuë
jụ'icohua'ire, cui'ne quë'quë dahuë jụ'icohua'ire dahuë.
Dajëna, Jesupi jujupi.
25 Jạje yo'oquëna, jai pại Galilea acohua'ipi Decápolis
pa'icohua'ipi, Jerusalén pa'icohua'ipi, cui'ne Judea yeja
pa'icohua'ipi cui'ne Jordán tsiaya je tẹ'te pa'icohua'ipi cọni ịte
pe'tehuë.

5

Cụtihuë Pa'i Quëase'e

1 Si'a pạire Jesús ñani ai cụtihuë mëni jạrona ja'rupi.
Ja'runa, ịte ye'yecohua'ipi ị quë'rona tsi'sihuë.
2 Jạ maca Jesupi ye'ya huëopi, ñeje caquë:
3 "Joyo pa'iye caraji cajë asacohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë,
Ma'tëmo ịohua'i tsẹco pa'iye sëte.
4 Oicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi ịohua'i
oiyere ne de'huacaijạ'quëni.
5 Teaye pa'i a'ë cuasa joyo hue'ecohua'i maña sihuacohua'i
pa'iyë, Maija'quë ca nëosi yejare pa'ijạ'cohua'ipi.
6 Sihuacohua'i pa'iyë, nuñere pare yo'oñu'u cajë ạo ëa
jụ'iñeje pa'ye cui'ne oco ëa jụ'iñeje pa'ye nuñerepa yo'oyere
yëcohua'i cato. Jạje pa'ina, Maija'quëpi cọcaina, de'hue yo'o
tị'aja'cohua'i a'ë, ịohua'i yëye.
7 Ai yo'ocohua'ire oijë cọcaicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë,
ịohua'ireje Diusupi oi ñaquë cọcaijạ'quëni.

8 De'o joyo hue'ecohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë,
Maija'quëre ñaja'cohua'ipi.
9 De'oye jo'cua pa'iyere cajë ai yo'ocohua'i cato sihuaco-
hua'i pa'iyë, Maija'quë mamajërepa pa'ija'cohua'ipi.
10 Maija'quë yëyere yo'ojëna, yecohua'ipi sañope josa
yo'ojëna, ai yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, ma'tëmo
iohua'i tseco pa'iye sëte.
11 Mësarute paipi co'acohua'i a'ë cajë, co'aye yo'ojë, cosojë
sañope cacohua'i pa'ito sihuacohua'i pa'iyë, yë'ë do'ire ca
cuañojë.
12 Ai yo'osicohua'i cato jaiye ma'tëmona de'huacaisi
co'amaña payë. Jaje pa'ito ai sihuajë de'oye pa'ijë'ë, co'a
ju'iñe peoyerepa, yure mësarute yo'oyeje pa'ye Maija'quëre
tsoe quëacaicohua'ireje sañope yo'ojë pa'ahuë'ë.

Asije Pa'iye Cui'ne Iye Yeja Paire Miacaiye
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Mësaru a'ë, asije pa'iohua'i, iye yeja pa'ini. Jaje
pa'iohua'ita'a sai ja'ñere carajaisicohua'i pani cocaiye peoji.
Jaje pa'ina, ti cocaiye peocore yejana jeocoye pa'iji, paipi
tsa'cujëna, uija'core.
14 Mësaru toaje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'ire miacaiye iye
yeja pa'ini. Pai daripëpi ai cutihuëre pa'ini peoji, catiye.
15 Mahuë sa'nahuëna ëcoja'coni toaje tseoma'cohua'i a'ë.
Coa ai jerepa huë'e pa'icohua'ire miacaija'coni tiñarepa
ëcocohua'i a'ë.
16 Jaje mësaruje tiñarepa paire miacaicohua'i pa'ijë'ë.
Jaje pa'ijëna, paije mësaru de'oye pa'iyere ñajë mësaru
ja'quë ma'tëmo pa'iquëre jaohua'ije sihuajë de'oquë api,
caja'cohua'ire.

Jesús Cui'ne Cuañese'e

17 Yë'ëpi Moisés cuañese'ere cui'ne Maija'quëre
quëacaicohua'i ye'yase'ere nejosi'i caquë daisiquë api
cuasama'pë pa'ijë'ë. Yë'ë cato jaohua'i case'eje pa'ye yo'o
ti'asi'i, caquë daisiquë a'ë.
18 Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Ja yë'ta'a ma'tëmo
cui'ne yeja pa'ito cuañese'ere te'e toya e'quehuëje nejoñe
peoji, cui'ne te'e coca yë'opoje. Jaje pa'ina, si'aye ca ëose'e
ti'a macaja'a pa'i ja'ñe a'ë.
19 Jaje pa'ina, iye cuañese'e ayere de'oye sehuoma'quëpi ai
a'riquë macapi, paini i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë pani, ai
a'riquë maca ma'tëmo cuañe huë'ñana pa'ija'quë api. Jaje
pa'iquëta'are de'oye sehuocaiquëpi yecohua'ire i yo'oyeje
pa'ye se ye'yasiquë cato Maija'quë cuañe te'tena jaiquë
pa'ija'quë api.

20 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi cua̱ñese'e
ye'yacohua'ire cui'ne fariseohua'ire tëto sani nuñerepa
Maija'quë yëyere yo'oma'cohua'i pani ma'tëmo cacaye peoji.

Jesupi Ye'yaye, Pëiñe Ayere
(Lc 12.57-59)

21 Mësarupi asahuë, mësaru aiohua'ire case'e: 'Huani
je̱oma'ë pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'iquëta'are huani je̱osiquë pani pa'ito
i̱ yo'osi do'ire sa̱iñe pa'iji cajë ña de'huaye pa'iji.'

22 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, coa yo'jeire pë̱isiquëje̱ i̱
pë̱isi do'ire sa̱iñe pa'ina. Ña de'hua cua̱ñoñe pa'iji cui'ne
yo'jeire tea ju̱'iquëreje̱ i̱ tea ju̱'i do'ire sa̱iñe pa'ina, ca tëji
ëjaohua'ipi ña de'huaye pa'iji. Cui'ne yo'jeire huesë ai caquë
cato toa yejana saiyere pa'iji.

23 Ja̱je pa'iye sëte, Maija'quëre i̱sisi'i caquë saquëpi më'ë
yo'jeipi më'ëre sa̱ñope caye payere cuasani.

24 I̱ti macana më'ë i̱sisi'i caquë saye o̱ani co'ini më'ë yo'jei
ja̱re cajei de'ojë̱'ë. Ja̱ maca yureta'a sani më'ë i̱sisi'i caquë
dase'e Maija'quëna i̱sijë̱'ë.

25 Ja̱je pa'ina, më'ëni co'aye yo'opi caquë yequëpi, pa̱i yo'oye
ña de'hua hue̱'ñana saquë pa'ito i̱ti më'ëre co'aye yo'opi caquë
saquëni ja̱ sai ma'ana ca de'huajë̱'ë, pa̱i yo'oye ñaquëna,
quëaye pa̱ja'quëre. Pa̱ñe cato pa̱i yo'oye ñaquëna, quëaëna,
asani ja̱ëpi yureta'are më'ëre pa̱ire cocohua'ina se cua̱ñeina,
co hue̱'ñana coja̱'cohua'i a'ë.

26 Nuñerepa cayë, cosi maca yureta'a, ja̱ropi etaye peosipi,
më'ë curiquë te̱'ña maña si'aye sa̱ima'ë pani.

Yequë Nomiore Yo'oye Ayere Jesús Case'e

27 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe case'e: 'Yequë nëjore
yo'oma'pë pa'ijë̱'ë.'

28 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Nomioni yëjë ëaye
ñasicohua'i pani, tsoe yeconi nomiore yo'ose'e pa'iji, joyopi
i̱ote se cuasase'epi.

29 Ja̱je pa'ina, më'ë ëja te̱'te ñacoapi tayoyena ne ta̱oco pa'ito
dutani so'ona je̱ocoje̱'ë. Ai jerepa de'oji, më'ë ca̱pë acose'ere
nejoñepi si'a më'ë ca̱pë toa yejana nejo cua̱ñoñe pa̱ja'core.

30 Cui'ne yeque pa̱nita'a, më'ë ëja te̱'te je̱tëpi tayo yo'oyena
sa yëto tëto tëani so'ona je̱ocoje̱'ë. Ai jerepa de'oji, te'e te̱'te
ca̱pë nejoto si'a ca̱pë toa yejana nejo cua̱ñoñe pa̱ja'core.

Jesús Ye'yase'e, Huejasicohua'ipi Je̱ocoyere
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 Ja̱'në tsoe case'e pa'iji: 'Nëjore je̱oquë pani i̱ti je̱oco do'ire
quëaquë toyasi ja'huare i̱siye pa'iji.'

32 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. E̱jëpi yequë ë̱mëohua'ire
yo'oma'coni nëjore coa je̱ocoquë pani i̱ do'ire yequë ë̱mëre

yo'ojạcore neji. Jạje pa'ina, jẹocosiconi yequëpi huejani yequë nëjore yo'oquë de'oji. Jạ do'ire si'a jupë co'aye yo'o huesëyë.

Jesús Ye'yaye, Care Payë Caye Ayere

33 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe acohua'ire case'e: 'Mai Ëjaë ña huẹ'ñana care payë ca huesosicohua'i cato jạre neñe pa'iji, i̱ti ca nëose'e.'

34 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Yequena se ca co'ijạijë care payë cajë cama'pë pa'ijẹ'ë. Ma'tëmona se ca co'ijạijë care payë cama'pë pa'ijẹ'ë. Jạro cato Maija'quë ñu'i saihuë a'ë.

35 Yejana se ca co'ijạijë care payë cama'pë pa'ijẹ'ë. Jạrojẹ Maija'quë tsa'cupa huẹ'ña'ë. Jerusalénna se ca co'ijạijë care payë cama'pë pa'ijẹ'ë. Jạoje Mai Ëjaërepa daripë a'ë.

36 Cui'ne më'ë si̱opëna co'ye ca co'ijại care payë cama'ë pa'ijẹ'ë. Je poja'icore cui'ne neacore ne ti̱'añu'ju caye'ni. Coa Maija'quëse'e neñe pa'iji. Jạje pa'ito jạje caye pạjë'ë.

37 Coa te'e nuñe cajẹ'ë, 'jaë'ë' pạnita'a 'pạñë'. Jạje pa'iquëta'are ai jerepa se tuajë caye cato huati aye a'ë.

Jesús Ye'yayere, Pëijë Sạiñe Ayere
(Lc 6.29-30)

38 Mësarupi asacohua'i a'ë, Moisés cuạñese'e caye: 'Yequë ñacoare nejocaiquë pani i̱ ñacoapi sạiñe pa'iji. Cui'ne yequë cụjire tëto jëyoquë pani i̱ cụjipi sạiñe pa'iji, cui'ne nejo cuạñoquë.'

39 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Co'a pạire sạñope sạima'pë pa'ijẹ'ë. Coa ai jerepa tsiana tëtoquë pa'ito, yequë tẹ'te tsiajẹ nëocaijẹ'ë, tëtojạquë.

40 Cui'ne, yecohua'ipi më'ëre i̱sijẹ'ë cajë, më'ë camisare jio pa'ito, dëi ju'i cạje i̱sijẹ'ë, sajạjë.

41 Yeque co'amañare hue'equë te'e kilómetro sacaijẹ'ë, cajë cuạñesicohua'i pa'ito ai jerepa caya kilómetros hue'ecaijẹ'ë.

42 Yequëpi më'ë co'amañare sẹquë pa'ito i̱sijẹ'ë. Cui'ne ne tëjini co'yosi'i caquë pa'ito i̱sijẹ'ë. Coa ẹsema'ë pa'ijẹ'ë.

Më'ëre Sạñope Yo'ocohua'ire Oijẹ'ë
(Lc 6.27-28, 32-36)

43 Cui'ne asacohua'i a'ë, mësaru tsoe case'e: 'Oijẹ'ë, më'ë cajeire, më'ëre oiquëni, cui'ne më'ëre sạñope yo'oquëni oima'ë pa'ijẹ'ë.'

44 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Oijẹ'ë, mësarute sạñope yo'ocohua'ire. Mësarute co'aye cacohua'ire, de'oye pa'i jạ'ñere cacaijẹ'ë, mësarute coecohua'ire de'oye yo'ojẹ'ë cui'ne mësarute tea jụ'ijë cui'ne co'aye yo'ocohua'ire oijë Maija'quëre sẹcacaijẹ'ë.

45 Jạje mësaru yo'ojë Maija'quë mamajë pa'ijạ'cohua'i a'ë, i̱
yo'oyeje̱ yo'ojë. I̱ je̱'quë co'acohua'ire, cui'ne de'ocohua'ire
ë̱sëcaiye necaji'i. Cui'ne ocoyeje̱ si'aohua'ire necaji'i.
46 Jạje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere
de'oye yo'ojë pa'icohua'i pani, ¿Iquëre mësaru i̱si
cuạñoja'cohua'i a'ni, jạ yo'osi do'ipi? Curiquë pa'i do'i
se̱cohua'i yo'oyeje̱ yo'osicohua'i pani.
47 Mësaru yo'je tsi̱se'ere pëpajë yo'oni ¿I̱quere de'oye
yo'oye'ni? Si'ahua'i Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere
yo'oni.
48 Nuñerepa de'oye yo'ocohua'i pa'ijë̱'ë, mësaru ja'quë nuñe
yo'oquë ma'tëmo pa'iquëje̱ pa'iohua'i.

6

Jesús Ye'yaye, De'oyerepa Yo'oye Ayere

1 Pạini de'oye yo'oyere i̱ñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë̱'ë. Jạje
cuasajë yo'ocohua'ire cato mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi
de'huacaisi co'amaña i̱siye peoji.
2 Jạje pa'ina, mësarupi peocohua'ini co̱caisicohua'i pani
si'a pại asajạjë cajë carojạima'pë pa'ijë̱'ë, coa cacohua'i
yo'oyeje̱. Jạohua'i cato pại tsi'sisi huë̱'ñana cui'ne ma'añana
carojạicohua'i a'ë, pạipi de'ocohua'i a'ë, cajạjë cajë. Jạje
pa'ina, yë'ë mësarute nuñerepa cayë, jạje yo'ocohua'i cato tsoe
payë, i̱ohua'i yo'o do'ire i̱si cuạñose'e pại sihuacaiyere.
3 Jạje pa'ina, më'ëpi peocohua'ire co'amaña i̱siquë pani,
më'ëse'e yahuerepa i̱si tëjijë̱'ë, më'ë de'o cajeireje̱ quëaye
peoye. Coa ne ma'ñeje pa'i pa'ijë̱'ë.
4 Coa yahue yo'ojë̱'ë. Cui'ne më'ëpi jạje yahue
yo'oquëna, më Ja'quëse'e ñasiquëpi më'ëre co'amaña i̱sisipi,
de'huacaise'ere.

Jesupi Ye'yapi Se̱ñere
(Lc 11.2-4)

5 Cui'ne mësarupi se̱cohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje̱
yo'oma'pë pa'ijë̱'ë. Coa cacohua'i cato pại tsi'sisi huë̱'ñana
huëni nëcani cui'ne ma'aña so̱nohuëapi se̱ñere yëcohua'i a'ë,
pạipi ñajajë cajë. Care payë, jạ yo'ose'epi tsoe payë, i̱ohua'i
yo'o do'ire i̱si cuạñose'e pại sihuacaiyere.
6 Jạje pa'ina, më'ëpi se̱quë pani më'ë tu'rihuëna cacani
eta sa'ro si̱oni më ja'quë më'ë jạ're co̱ni pa'iquëni se̱jë'ë,
jạropi. Jạ maca më'ë ja'quë më'ë yahue yo'oye ñaquëpi, më'ëre
de'huacaisi co'amañare i̱sijạ'quë api.
7 Maija'quëre se̱ maca cui'na yë'ore ca co̱ma'pë pa'ijë̱'ë, do'i
peoyepi. Maija'quëre sehuoma'cohua'ipi jaiye te'oni cajëna,
Diusu asacasipi cajë cuasacohua'i a'ë.

8 Jạohuaˈijẹ paˈiohuaˈi paˈimaˈpë paˈijẹ̈ˈë, mësaru cato.
Mësaru jaˈquë cato tsoe ñaji, mësarute caraye jạ yëˈtaˈa mësaru
i̱te sẹmaˈnë.
9 Jạje paˈina, mësarupi sẹcohuaˈi pani ñeje sẹjëˈë:
‘Maˈtëmo paˈiquë yëquë jaˈquë,
Deˈoyere paˈë caseˈe paˈijạquë, mëˈë mami.
10 Mëˈë cuạñeñepi daijạquë yëquëna.
Mëˈë yëyepi yoˈoye paˈijạquë, iye yejajẹ jạro maˈtëmo yoˈoyejẹ
paˈye.
11 Yurepi i̱sijẹ̈ˈë, ạo mañaje yëquëre caraye.
12 Yëquë coˈaye yoˈoseˈere oi ne deˈhuacaijẹ̈ˈë, yequëre coˈaye
yoˈosicohuaˈire yëquë oijë ne deˈhuacaiyejẹ paˈye.
13 Yëquëre neñañepi daina, coa ñamaˈë, coˈayere esa nejo-
caijẹ̈ˈë. Mëˈë tsẹ aˈë cuạñeñe, jerepa paˈi paˈiye cuiˈne
deˈoyerepa, carajạiñe peoyerepa. Jạje paˈijạquë.’
14 Jạje paˈina, mësarute coˈaye yoˈocohuaˈire oijë ne
deˈhuacaijẹ̈ˈë. Mësarupi jạje yoˈocohuaˈi paˈito, Diusu maˈtëmo
paˈiquëjẹ mësaru tayoyere oi ne deˈhuacaijạˈquë api.
15 Jạje paˈiquëtaˈare mësarupi yecohuaˈire coˈaye yoˈoyere
oijë paˈijạquë cajë ne deˈhuacaiye pạto mësaru jaˈquë maˈtëmo
paˈiquëjẹ mësaru tayo yoˈoyere oi ne deˈhuacaiye pạsipi.

Ạomaˈpë Sẹñe

16 Jạje paˈina, mësarupi ạo ạimaˈpë sẹcohuaˈi pani coa caco-
huaˈi yoˈoyejẹ paˈye oiyejẹ paˈi tsia neni yoˈomaˈpë paˈijẹ̈ˈë.
Jạje yoˈocohuaˈi cato pạipi ạo ạimaˈcohuaˈipi yoˈoyë cajạjë
cajë yoˈoyë. Care payë, jạje yoˈoni tsoe iye yejana payë,
deˈhuacaisi coˈamaña.
17 Jạje paˈiquëtaˈare mëˈëpi ạo ạimaˈquëpi sẹquë pani, tsia
si̱ˈsini cuiˈne nañaje deˈoye yojẹ̈ˈë.
18 Mëˈë ạo ạimaˈquëpi sẹñe pạije ña ti̱ˈañe pạjaˈcohuaˈire,
coa mëˈë jaˈquë mëˈë jạˈre cọni paˈiquëseˈe asajạquë, mëˈëre
deˈhuacaisi coˈamaña i̱sijạˈquëseˈe.

Maˈtëmo Coˈamaña
(Lc 12.33-34)

19 Iye yejana jaiye coˈamaña tsiso ti̱mëmaˈpë paˈijẹ̈ˈë, puˈju
ại huẹˈñana, coˈamaña ne huesë huẹˈñana, coˈamaña ñacohuaˈi
cacajë i̱ma huẹˈñana.
20 Ai jerepa maˈtëmo coˈamañana tsiˈso ti̱mëjëˈë, puˈjujẹ
ạimaˈtona, coˈamañaje ne huesëmaˈtona, cuiˈne coˈamaña
yahue i̱mamaˈtona.
21 Jạ maca yuretaˈa mësaru joyopi coˈamaña paˈi huẹˈñare
cuasajë paˈijạˈcohuaˈi aˈë, mëˈë.

Mai Cạpëre Miacaiye
(Lc 11.34-36)

22 Më ñaco ca̱ cato më'ë ca̱pë miacaiye a'ë. Ja̱je pa'ina, më'ë
ñaco ca̱pi de'oye pa'ito, si'ao më'ë ca̱pëje̱ i̱o miacaiyere pasipi.
23 Ja̱je pa'iquëta'are më'ë ñaco ca̱pi co'ayere cuasaquë ñañe
pa'ito, si'a më'ë ca̱pëje̱ nea hue̱'ñare pa'iji. Ja̱je pa'ina, më'ë
ñañepi nea'ñere pa'ito, ¡ñaco ca̱ neañe jerepa neañe pa'iji,
yequeje̱!

Diusu Cui'ne Curiquë
(Lc 16.13)

24 Te'ipi caya ëjaohua'ire necani ti̱'añe peoji. Ja̱je pa'ina, yo'o
jujani yequëni coequë, yequëni oiye pa'iji pa̱nita'a yequëni
de'oye sehuoquë, yequëni de'oye sehuoma'ë sa̱ñope caye
pa'iji. Ja̱je pa'ina, Maija'quëre cui'ne curiquëre necani ti̱'añe
peoji.

Maija'quë I̱ Mamajëre Ñacaiye
(Lc 12.22-31)

25 Mësarute cayë, ¿jere a̱ija'cohua'i a'ni? ¿jere u̱cujë
pa'ija̱'cohua'i a'ni? pa̱nita'a ¿jere ca̱ña ju'ija̱'cohua'i a'ni?
cuasajë co'a ju̱'ima'pë pa'ijë̱'ë, caquë. Mësaru pa'iyepi a̱o a̱iñe
jerepa do'i quë'ye a'ë. Cui'ne ca̱pëpi ca̱ña jerepa do'i quë'ye
a'ë. Ja̱je pa'ito ¿me airepa co'a ju̱'iñe'ni?
26 Ñajë'ë, pi̱'ani peo de'oto cu'icohua'ini a̱o
ta̱ma'cohua'ita'a, tëama'cohua'ita'a tëani huë'ena
de'huama'cohua'ita'a, de'hue mësaru ja'quë ma'tëmo
pa'iquëpi a̱oquëna, pa'icohua'ini. Mësaru cato pi̱'a jerepa
do'icohua'i a'ë.
27 Ja̱je pa'ina, mësaru aquë ¿nepi ai jerepa co'a ju̱'i do'ipi
jerepa tsoaquë ai de'oja̱'quë a'ni?
28 Ja̱je pa'ito ¿Me yo'ojë ca̱ña ju'iyere cuasajë co'a ju̱'iñe'ni?
Ñajë'ë, airo de'o joro mëañere, co'amaña ne ma'ñepi cui'ne oya
ma'ñeta'a,
29 pa̱i ëjaë Salomón maca ju'ise'e se̱ña maca de'o joro a'ë.
De'o hue̱'ñare pare pa'inije jorohuëje̱ pa'irepa ju'iye pa̱pi.
30 Ja̱je taya je̱'quë esa pani to̱meñeta'a Maija'quëpi de'o joro
su̱ñacaiji, se ñataquëna, toapi ëo ja̱'ñeta'a. Ja̱je pa'ina, mësaru
pa̱ire pare sëte Maija'quë jerepa de'oye ñacasipi. ¡Necaiye
pa̱ja'quë api, cuasacohua'i maña!
31 Ja̱je pa'ito, co'a ju̱'ima'pë pa'ijë̱'ë, '¿i̱quere a̱ija'cohua'i
a'ni, cajë pa̱nita'a i̱quere u̱cuja̱'cohua'i a'ni, cajë pa̱nita'a
i̱quere ju'ija̱'cohua'i a'ni?' cajë.
32 Iye yeja pa̱i cato ja̱je cajë oijë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are
mësaru cato payë, ja'quëre, ma'tëmo pa'iquëre, si'aye mësarute
caraye ñaquë pa'iquëre pani.
33 Ja̱je pa'ina, Maija'quë quë'rore cuasajë cui'ne i̱ yëyere
de'oye yo'ojë pa'ijë̱'ë, Ja̱je cuasajë yo'ocohua'ini si'aye i̱ti
caraye i̱sija̱'quë api.

34 Jạje pa'iye sëte co'a jụ'ima'pë pa'ijẹ̈'ë, ñamina'a pa'i jạ'ñere. Ñamina'a cato yeque co'a jụ'iñere i̱sijạ'coa. Jạje pa'ina, ñamina'a pa'i jạ'ñere se co'a jụ'ima'pë pa'ijẹ̈'ë. Jạje pa'ina, mu'seña ñape ti̱ñe co'a jụ'ijë ai yo'oye daji.

7

Pại Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Lc 6.37-38, 41-42)

1 Yecohua'i tayoyere pại yo'oyere ña de'huacohua'i cayejẹ̱ cama'pë pa'ijẹ̈'ë, Maija'quëpi mësaru tayoyere sạñope caye pạja'quëre.

2 Jạje pa'ina, mësaru yecohua'ire tayoyë case'ejẹ̱ pa'ye, cui'ne mësaruteje̱ tayoyë cajạ'quë api cui'ne mësaru yecohua'ire yo'ose'ejẹ̱ pa'ye cui'ne yo'ojạ'quë api.

3 Jạje pa'ito ¿me më'ë yo'jei ñacoa ju'i ne'cua ña ti̱'aë'ni, më'ë ñacoa ju'iconire jai so̱quë tsaroje̱ pa'iore ña ti̱'ama'quëta'a?

4 ¿Me më'ë ñacoare so̱quë tiroje̱ pa'iopi ju'iona, 'Dajẹ̈'ë. Dutacasi'i, më'ë ñacoa ne'cua ju'icore casi'ni?'

5 ¡Coa caquë maca! Du'ru macarepa më'ë ñacoa tiro ju'iconi duta je̱oni, jạ maca de'oye ñaquë më'ë yo'jei ñacoa ne'cua ju'icoreje̱ dutacaiye pa'iji.

6 Jo'ya yaina de'oyere pare i̱sima'pë pa'ijẹ̈'ë, mësaruna co'ye po̱nëni cụcu huesojë peo hue̱'ñarepa. Se̱sena mësaru jai do'i yi'yore o̱ecaima'pë pa'ijẹ̈'ë, tsa'cu huesojë.

Se̱ñe Co'eye, Cui'ne Eta Sa'rona Tëcaye
(Lc 11.9-13; 6.31)

7 I̱sijẹ̈'ë cajë se̱to Diusupi i̱sijạ'quë api. Co'ecohua'ipi ti̱'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona të'cacohua'ini hui'yocaiye pa'iji.

8 Jạje pa'ina, i̱sijẹ̈'ë caquë se̱quëpi i̱si cuạñoja'quë api. Cui'ne co'equëpi ti̱'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

9 I̱que ẹ̈mëpi ¿Mësaru aquë mamaquëpi panre se̱ina, quẹ̈na përe i̱siquë pa'iquë'ni?

10 Pạnita'a ¿tsiaya hua'ini se̱ina, ạñani i̱siquë pa'iquë'ni?

11 Jạje pa'ina, cayë, mësaru ai co'acohua'ita'a mësaru mamajëre de'o co'amañare i̱sicohua'i a'ë. ¡Jạje pa'iye sëte mësaru ja'quë ma'tëmo aquëpi ai jerepa de'o co'amañare i̱siye pa'iji, i̱te se̱cohua'ire!

12 Jạje pa'ito, mësaru yecohua'ire de'oye yo'o cuạñoñe yëyeje̱ pa'ye cui'ne de'oye yo'ojẹ̈'ë, yecohua'ire. Jạje cuạñeji, Moisés cuạñese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje̱.

A'ri Jạto Sa'ro
(Lc 13.24)

13 Cacajë'ë, a'ri jạto sa'rojạ'a. Nejo huẹ'ñana saco cato jai
jạto sa'ropi cui'ne jai ma'a'ë. Jạ ma'ana jai pại cacayë.
14 Jạje pa'iquëta'are a'ri ma'api cui'ne a'ri sa'ro a'ë, pa'i
huẹ'ñare pana saco. Jạ ma'a cacacohua'ipi a'ri pại pa'iyë.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asajạ'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Lc 6.43-44)

15 De'hua ñajë'ë, cosocohua'ire Maija'quë cocare cayë cajë
cacohua'ire, yëi ñama cạ'nire sụñase'eje pa'iohua'ipi sạ'nahuë
cato yaije pa'iohua'ipi ại yëcohua'ipi cacohua'ire.
16 Mësaru ñañe pa'iji, i̱ohua'i yo'oyena. Miu sọquë yëna
tëama'cohua'i a'ë, cuiya'ire. Cui'ne ẹ̈ne ñëna tëama'cohua'i a'ë,
toa pẹ̈a.
17 Jạje pa'ina, jạre de'o sọquë yëpi de'o cạre quẹ̈iñe pa'iji,
cui'ne co'a sọquë yëpi jạre co'a cạre quẹ̈iñe pa'iji.
18 De'o sọquë yëpi co'a cạ quẹ̈iñe peoji, cui'ne co'a sọquë yëpi
de'o cạ quẹ̈iñe peoji.
19 Jạje pa'ina, si'a sọquë de'o cạ quẹ̈i ma'ñe cato cuẹni toana
ëo jẹo'ñe pa'iji.
20 Jạje pa'ina, mësaru i̱ohua'i yo'oyena ñaja'cohua'i a'ë.

Si'ahua'irepa Ma'tëmo Cacaye Peoji
(Lc 13.25-27)

21 Yë'ë, 'Ëjaë, Ëjaë', cacohua'ipi si'aohua'irepa ma'tëmo
cuạñe huẹ'ña cacama'pë pa'ijạ'cohua'i a'ë. Jạje pa'ina, yë'ë
ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëye yo'ocohua'ise'e cacajạ'cohua'i
a'ë.
22 I̱ti mu'se tị'asi maca jai pại yë'ëre cajạ'cohua'i a'ë, 'Ëjaë,
Ëjaë, yëquë më'ë mamire quëahuë, cui'ne më'ë mamipi cajë
huatiohua'ire eto saohuë, cui'ne më'ë mamipi cajë jaiye pại
yo'o tị'a ma'ñe nehuë.'
23 Jạje cajëna, yë'ëpi quëaquë cajạ'quë a'ë, jạohua'ire: 'Ti
ñama'quë a'ë, mësarute. Yë'ë quẹ̈no maca pa'ima'pë saijẹ̈'ë,
co'ayere yo'osicohua'i.'

Caya Huẹ̈'ña Ne Huẹ'ña
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 Jạje pa'ina, yë'ë caye asani cui'ne yo'oquë cato, quẹ̈na
yejana tạ'ñe asaquëpi, huë'e nese'eje pa'i api.
25 Jạje quẹ̈na yejana nesiconi oconi tsiaña co'jeni jai tutu
dani yo'onije ne tạoñe pạo.
26 Jạje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje
yo'oma'quë cato mejahuëna huesëquëpi huë'e nese'eje pa'i
api.
27 Jạje huesëquë nesicopi, oconi tsiaña co'jeyena cui'ne,
tutuyena, huë'e tạni meaona, ¡jạ maca ai yo'oye paji'i!"

28 Jąje Jesús ca tëjisi maca pąipi ai cuasahuë, ¿i̱ ye'yayere
de'oyerepa ye'yaquëni cajë?
29 I̱ ye'yaye cato cuąñequë Ëjaërepa ye'yayeję̱ paji'i, pąni
cuąñese'e ye'yacohua'i ye'yayeję̱ pa'ye.

8

Jesús Jujucaiye, Jąʼju Dahuë Ju̱'iquëre
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesús ai cu̱tihuëpi cajeina, jai pąi i̱te pe'tehuë.
2 Pe'tejëna, jąʼju dahuë ju̱'iquëpi Jesús quë'rona tsiojąni
do're ja'runi capi.
"Ëjaë më'ëpi yë'ëre ju̱'i dahuë jujucaiye yëni necaijë̱'ë."
3 Jąje caquëna, Jesupi jë̱tëpi patoquë capi:
"Yëyë, si'si peoquë pa'ijë̱'ë."
Jąje ca maca jąʼju dahuë ju̱'iquë pa'isiquëpi tsoe de'oquë
paji'i.
4 Cui'ne jąʼ maca Jesupi capi, i̱te:
"I̱na, yecohua'ire quëama'pë pa'ijë̱'ë. Coa Maija'quë huë'ere
necaiquëse'ere sani i̱ñojë'ë. I̱ñoquë Moisés cuąñequë pa'ise'ere
i̱sijë̱'ë, Maija'quëna. Jąje yo'oquëna, si'aohua'i ju̱'i dahuë
peoquë to̱mesiquëpi yo'oji, cuasajë ñaja'cohua'ire."

Jesús Jujucaiye, Romano Jo'yaëre
(Lc 7.1-10)

5 Jesús Capernaum yejana sa ti̱'aquëna, te'i Capitán ro-
manopi tsio dani i̱te se̱ji'i,
6 ñeje caquë:
"Ëjaë, yë'ë huë'e ñacaiquëpi yë'ë jo'yaëpi ju̱'iji. Ti cu'ima'ë
cui'ne ai a'si ju̱'iji."
7 Caquëna, Jesupi capi, i̱te:
"Yë'ëpi sani jujusi'i."
8 Caquëna, Capitánpi sehuopi:
"Co'aquë maca'ë, Ëjaë, yë'ë huë'ena daima'ë pa'ijë̱'ë. Coa
co'ya jąʼñese'e se cuąñejë'ë. Jąje yo'ouna, yë'ëre necaiquëpi
co'yająquëre.
9 Jąre yë'ëpi ëjaëohua'ipi meñe cuąñesiquëpi pa'iyë.
Jąje pa'ita'a yë'ë soldado pąireję̱ se meñe payë, yë'ë
cuąñecohua'ire. Yë'ëpi jąohua'i aquëni 'saijë̱'ë' cato saiji.
Cui'ne 'daijë̱'ë' ca maca daiji. Cui'ne yë'ëpi yë'ë jo'yaëre 'jąro
nejë'ë' caquë cuąñeru, yë'ë cuąñese'ere nequë api."
10 Jąje caquëna, Jesús asani tąʼñerepa caquë a'ni cuasaquë
ñapi, i̱te. Jąʼ maca i̱te pe'tecohua'ire capi:
"Nuñerepa cayë, si'a Israel pąi ti peohuë, iquë cuasayeję̱
tąʼñe cuasacohua'i.

11 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi cayë, jai pa̱i ë̱së mëi hue̱'ñapi cui'ne ë̱së
du'i hue̱'ñapi daija̱'cohua'i a'ë, Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo
ja̱'re co̱ni ma'tëmona a̱ija'cohua'ipi.
12 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ti ma'tëmo pati'ñe pa'iohua'ipi nea
hue̱'ña hue'sena je̱ocosicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ropi oijë
cu̱ji qui̱'coja̱'cohua'i a'ë."
13 Ja̱ maca Jesús capitánre capi:
"Saijë̱'ë më'ë huë'ena, më'ë cuasase'eje̱ yo'ose'e pa'ija̱quë."
I̱ ja̱je ca maca i̱ jo'yaë co'yasiquë paji'i.

Pedro Huaore Jujucaiye
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Pedro huë'ena Jesupi saji'i. Sani ñapi, Pedro huaopi ca̱i
saihuëre su̱ña dahuëre ju̱'icopi u̱iona.
15 Ñani ja̱ maca i̱ote jë̱tëpi patoquëna, su̱ña dahuë peo hue̱'ña
je̱ouna, huëni i̱opi i̱te necai huëo.

Jai Pa̱ire Jujucaiye
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Ñami de'oye ja'i maca jai pa̱i Jesús quë'rona huati
quë'iohua'ire dahuë. Darena, te'e yë'opo cayepi huatio-
hua'ire eto saopi, cui'ne ju̱'icohua'ireje̱ jujupi.
17 Iye cato Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'epi
ti̱'aëna, yo'opi. Ñeje case'epi: "I̱pi mai ju̱'iñere hue'equë saji'i
cui'ne mai ju̱'i dahuëje̱ jujucaji'i."

Jesure Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Lc 9.57-62)

18 Jesús i̱ quë'rona jai pa̱i tsi'sijëna, ñani jaira je te̱'tena je̱ñu'u
ne de'huaje̱'ë cua̱ñepi, i̱ ye'yacohua'ire.
19 Caquëna, ja̱ maca cua̱ñese'e ye'yaquëpi Jesús quë'rona tsio
dani capi:
"Ye'yaquë, coa si'a hue̱'ña më'ë saina, tuiye yëyë."
20 Caquëna, Jesupi sehuopi, i̱te:
"Airo yai mañaje co̱ña pacohua'i a'ë, cui'ne pi̱'aje i̱ohua'i
tsianoa pacohua'i a'ë. Ja̱je pacohua'ita'are Pa̱i Mamaquë cato
peoquë api, i̱ si̱opë tëoni pëa huajë hue̱'ñaje."
21 Caquëna, i̱ ye'yacohua'i aquëpi i̱te capi:
"Ëjaë, du'ru yë'ëta'a yë'ë ja'quëre ta̱jasi'i."
22 Caquëna, Jesupi sehuopi, i̱te:
"Yë'ëni pe'teje̱'ë, i̱ohua'ise'e ta̱jajë ju̱'isicohua'ire ja̱re cui'ne
ju̱'isicohua'ije̱ pa'iohua'ipi."

Jesupi Tuture Cui'ne To̱'añere Cua̱ñeñe
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ja̱ maca Jesús jai yohuëna aya mëni saina, i̱ ye'yacohua'ije̱
co̱ni saë'ë.

24 Jạje saijëna, jairana ai tutu dapi, yohuëna tọ'añepi cacayerepa. Jạje yo'otojẹ Jesuta'a cạisiquëpi paji'i.
25 Pa'ina, jạ maca ị ye'yacohua'ipi ịte sani ne sëtojë cahuë:
"¡Ëjaë, huasojẹ'ë! ¡Mai ea du'iyë!"
26 Ca maca ịpi sehuopi:
"¿Ịna me yo'ojë airepa ca'raye'ni? ¡Mësaru, Maija'quëpi nequë api, cuasayere a'ri maña payë!"
Cani huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca maca jairapi ti yo'oma'corepa de'o nëco'ë, tutujẹ peoyerepa.
27 Ịohua'ipi jạre ñani ai cuasajë cahuë:
"¿Ịqueire pa'ni, iquë, jạ jerepa tutupi cui'ne jai tsiayapi asani sehuoquërepa?"

Gadara Yeja Acohua'ipi Huati Quë'iohua'i Pa'ise'e
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jesús jaira je tẹ'tena, Gadara yejana tị'asi maca huati quë'iohua'ipi caya ẹ̄mëohua'i jụ'isicohua'ire tạ hueẹ'ñapi etani daicohua'ipi ị quë'rona tsio daë'ë. Cayahua'i huati quë'iohua'i paë'ë. Jạje pa'iohua'ipi pa'ijëna, yecohua'ijẹ jạ ma'a ti cu'iye pạhuë, ai pẹ̄ti yëcohua'i pa'ijëna, ca'rajë.
29 Jạohua'ipi ñani cuihuë, ñeje:
"¿Me nesi'quë yëquëre jọsa yo'osi'i caquë daquë'ni, Maija'quë mamaquë? ¿Jạ yë'ta'a nejoñe tị'ama'në yëquëre ai yo'oyena, nejosi'i caquë daquë?"
30 Jạropi a'ri maña so'ore jai sẹse tsëcapë ạore ạijë nëtërojạië'ë.
31 Jạje nëtërojạijëna, asajë co'a joñoapi Jesure sẹë'ë:
"Më'ëpi yëquëre eto saoquë pani, coa ñajë'ë yequëse'e sẹsena cacajạ'cohua'ire."
32 Cajëna, Jesupi capi:
"De'oji, cacajẹ'ë."
Caëna, jạ maca jạohua'ire pa'isicohua'ipi, co'a joñoapi etani sẹsena caca maca sẹsepi tẹ̄'tëpajạ'a hua'que tọmejë jairana dutu jụjuhuë.
33 Jạ maca sẹsere ñacohua'ipi quëquëni huë'huëjë pại daripëna tị'ani si'aye ịti yo'ose'e quëajë cui'ne huati quë'iohua'i pa'isicohua'ire yo'ose'ejẹ quëahuë.
34 Quëajëna, asani pại daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i Jesús pa'i hueẹ'ñana daë'ë. Dani ịte ñani sẹi'ë, saijẹ̄'ë, ịño yëquë quë'ro pa'ima'ë, cajë.

9

Quë'quë Dahuë Jụ'iquëre Jujuye
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Jạje cajëna, Jesús asani yohuëna aya mëni jaira je tẹ'tena jẹji'i, ị pa'i daripëna.

2 Jạrote pa'ina, quë'quë dahuë jụ'iquëpi cại saihuëre ụina,
dahuë. Jujuquë api cuasajë yo'orena, ñani capi, jụ'iquëre:
"Tsihua'ë co'ya huajësi'i caquë yo'ojẹ'ë. Më'ë co'aye
yo'ose'e yurepi oi ne de'huacaiyë."
3 Jạje caquëna, cuạñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cuasahuë:
"Iquë Maija'quëni cue'cuequë jạje caji cajë."
4 Jạje cuasajëna, Jesús asaquë capi, jạohua'ire:
"¿Me yo'ojë mësaru co'ayerepa cuasayere paye'ni?
5 Jạje pa'ito ¿me cayepi de'oquë'ni, 'Më'ë co'aye yo'ose'ere oi
ne de'huacaiyë,' caye, pạnita'a 'huëni saijẹ'ë' caye?"
6 Jạje se cani capi: "De'oji. Iñosi'i, Pại Mamaquë iye yejare
pa'i tutu quë'irepa pa'iyere, pại tayo co'aye yo'oyere oi ne
de'huacaiyere." Cani quë'quë dahuë jụ'iquëre capi:
"Huëijẹ'ë. Huëni më'ë ụi daisicore de'huani huë'ena
saijẹ'ë."
7 Jạje ca maca quë'quë dahuë jụ'iquëpi huëni i huë'ena saji'i.
8 Pạipi jạ yo'ose'ere ñani ai ca'rajë Maija'quëre de'oquëre
pa'ni cajë sihuahuë, pạina Maija'quëpi iye tutu isise'ere,
cuasajë.

Jesús Mateore Soiye
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Jạ yo'o sitopi jẹoni saji'i, Jesús. Saisiquëpi Mateore ñapi,
pa'i do'i sại huẹ'ñare ñu'i curiquëre sẹina. Ñani capi:
"Pe'tejẹ'ë, yë'ëre."
Jạje caëna, Mateo huëni i jạ're saji'i.
10 Mateo huë'ena ạo ại saihuëre Jesús ñu'i ạina, pa'i do'i
sẹcohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i dani te'e Jesús jạ're cọni
ạo ại saihuëre paë'ë. I ye'yacohua'ijẹ jạrote cọni paë'ë.
11 Jạje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani i ye'yacohua'ire sẹi'ë.
"¿Me yo'oquë mësarute ye'yaquë curiquë pa'i do'i sẹcohua'i
jạ're cui'ne co'aye yo'ocohua'i jạ're cọni ạiquë'ni?"
12 Jesupi iyere asani capi:
"De'oye huajëcohua'i pa'icohua'ipi jujuquëre
co'ema'cohua'i a'ë. Jụ'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre.
13 Jạje pa'ito sani iye toyase'e cayere ye'yejẹ'ë: 'Ai
yo'ocohua'ire teaye ñani cọcaiyere yë'ë cato yëyë. Coeyë,
nëicohua'ire huani isiye cato.' Jạje pa'ina, yë'ë cato daima'ë
paë'ë, de'ocohua'ini soisi'i caquë. Tayo yo'ocohua'ini caquë
daë'ë, jạohua'ipi iohua'i yo'oye jẹoni pọnëjajë caquë."

Jesure Sẹñe, Ạima'pë Sẹñere
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Juan oco doquë ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani sẹi'ë:
"Yëquë cui'ne fariseohua'i jạ're ạo ạima'pë sẹñe. ¿Me yo'ojë
më'ë ye'yacohua'ise'e yo'omapë pa'iye'ni?"

15 Cajëna, Jesupi sehuopi:
“Mësarupi ñacohua'i a'ë, hueja pǫsë pa'ina, ñañu'u cajë
daisicohua'ijẹ oima'cohua'i pa'iye. Jạje pa'isicohua'ita'are
tị'aja'coa, hueja pǫsëni yequë mu'se jio jẹocaiye. Jạ macata'a
ạo ạima'pë sẹja'cohua'i a'ë.
16 Yecohua'ijẹ ai ju'i cạna huajëcopi se sëo de'huama'cohua'i
a'ë, huajëcore se sëosicopi jǫjajëna, quërësịo ai jerepa jaicore ne
yeto saoye pa'iji, ai ju'i cạre.
17 Cui'ne ai cạ'ni topëna huajë cuiya'i cǫnore ayama'coa.
Jạje pa'iquëta'are ayasico pa'ito ai cạ'nihuëpi o'saona, joni
saiona, si'aye o'sa cǫno cui'ne topë nejoñe pa'iji.”

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cạñare Patoco
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Jạ yë'ta'a Jesús iyere caquëna, Judío pại ëjaëpi tị̱tani ị̱ ña
huẹ'ñana do're ja'runi capi:
“Yë'ë mamacopi jạ'arepa jụni huesëo. Jạje pa'iquëta'are
më'ëpi dani jẹ̱ñapi ị̱ona patoquë pa'ito cui'naopi huajëco
huëijạ'coa.”
19 Caquëna, Jesupi asani huëni ị̱ jạ're cǫni saji'i. Saina, ị̱
ye'yacohua'i cǫni saë'ë.
20 Jạ mu'se si'anë tsie cajequëna, doce ǫmetëca jụ'icopi Jesús
jeteyo'jejạ'a tsiojạni yahuerepa ị̱ ju'i cạna pato,
21 Ị̱ ju'i cạna patoni co'yajạ'coa'ë cuasaco.
22 Jạje yo'ocona, Jesupi co'ye pǫnëni ị̱ote ñani capi:
“Co'ya huajëjẹ̱'ë, tsihua'o, jujuquë api, më'ë cuasasi do'ire.”
Ca maca jạre ị̱ti macapi co'yasico paco'ë.
23 Jesús pại ëjaë huë'ena tị̱'aquë ñaquëna, musica
yo'ocohua'i ne de'huasicohua'ipi paë'ë, tạ maca
yo'ocaijạ'cohua'ipi. Pa'ijëna, pạije ai cuijë oicohua'ijẹ paë'ë,
ị̱ti maca.
24 Pa'ijëna, ñani capi:
“Etajẹ̱'ë. Tsihua'o jụ'ima'co paco'ë, coa cạico.”
Jạje caquëna, pạipi coa cani cuasajë cue'cuejë sohuë.
25 Jạje cuasatojẹ Jesupi pạire hue'sena eto saopi. Eto saoni,
cacani tsihua'ore jẹ̱tëpi tsẹaquëna, huajëcorepa huëco'ë.
26 Jạ yo'ose'ere si'a huẹ'ña jạro pa'icohua'i asahuë, yeco-
hua'ipi se quëajëna.

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e

27 Jạropi Jesús etani sai maca caya ẹ̱mëohua'i ñama'cohua'ipi
¡David mamaquë yëquëre oijẹ̱'ë! ¡Teaye ai yo'oyë! cajë cuijë
daë'ë.
28 Huë'ena Jesús cacasi maca ñama'cohua'ipi ị̱ quë'rona tsio
datena, ị̱pi sẹji'i, ị̱ohua'ire: “¿Mësaru yë'ëpi necaiquë api ñeje
pa'ye cuasaye?”
Caquëna, ị̱ohua'ipi cahuë:

"Jaje cuasayë, Ëjaë."
29 Cajëna, Jesupi iohua'i ñaco cana patoquë capi:
"Mësaru cuasase'eje nese'e pa'ijaquë."
30 Ca maca ñacohua'i ponëhuë. Ponësi maca Jesús jaohua'ire
cuañepi, ñeje caquë:
"De'hua yecohua'ire quëaye peoyerepa cu'ijë'ë."
31 Jaje casiquëta'are coa sa etani quëahuë, si'a huë'ña
pa'icohua'ire, Jesús iohua'ire jujuse'ere.

Coca Cama'quëre Jujucaiye

32 Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi eta maca, Jesús quë'rona
dahuë, coca cama'quëre huati quë'ire.
33 Dasi maca Jesupi huatire eto saouna, coca cama'quë
pa'isiquëpi coca ca huëopi. Jaje caquëna, paipi ñani ai
cuasahuë.
34 Jaje cuasajë fariseo paipi cahuë:
"Iquë cato huatiohua'i ëjaëpi de'oye sehuojëna, huatire eto
saoji."

Jesús Paire Oiye

35 Pai ñape daripëa pai tsi'si huë'ña pa'iyena Jesús cu'i
ye'yarojaji'i. Maija'quë cuañe te'te ayere de'o cocare
quëaquë. Cui'ne si'a ju'i dahuë jujucai, cui'ne a'si ju'ijë ai
yo'ocohua'ireje jujucaji'i.
36 Yëi ñama iohua'ire ñacaiquëre peocohua'ije pa'iohua'ipi
pai maña ai yo'ojë cui'ne co'a ju'ijë pa'ijëna, ñani oji'i.
37 Jaje oi i ye'yacohua'ire capi:
"Nuñerepa jaiye a'ë, tëaye. Jaje pa'iquëta'are necohua'ipi a'ri
pai pa'iyë.
38 Jaje pa'ina, Maija'quëni sejë'ë, iti tse aquëni, jaëpi iti
tëacohua'ire jëjo daoja'quëre."

10

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

1 Jesupi i doce ye'yacohua'ire soini tutu isipi, huatio-
hua'ire etoye cui'ne si'a ju'i dahuë jujuye cui'ne ai yo'ojë a'si
ju'icohua'ire jujuyeje.
2 Ñeje hue'ecohua'i paë'ë. I doce jëjo saocohua'i cato: Simón
cui'ne jare ipi Pedro hue'equë paji'i. I yo'jei Andrés paji'i.
Jacobo cui'ne i yo'jei Juan paë'ë, Zebedeo mamajë.
3 Felipe, Bartolomé, Tomás paë'ë. Cui'ne Mateo pa'i do'i
curiquë tsi'soquë pa'isiquë paji'i.
4 Yequë Simónje paji'i, judío pairepa de'oye pa'iyere cuasajë
yo'o tsëcapë aquë. Cui'ne Judas paji'i, Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jëjo Saoye, I̱ Ye'yacohua'ire
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

5 I̱ ye'yacohua'ire Jesús ñeje quëani jëjo saopi:

"Judío pa̱i peocohua'i quë'ro saima'pë caquë cui'ne ca-
cama'pë pa'ijë̱'ë, Samaria quë'roje̱.
6 Coa judío pa̱i quë'rose'e sani quëaje̱'ë, yëi ñama ne
huesëse'eje̱ pa'iohua'ise'ere.
7 Tsoe ti̱'api, Maija'quë cua̱ñe te̱'tere pa'iye, cajë quëaje̱'ë.
8 Ju̱'icohua'ire jujucaije̱'ë. Ju̱'isicohua'ire ne huëoje̱'ë. Si̱'si
dahuë ju̱'icohua'ire a'si peocohua'ire necaije̱'ë. Huatire eto
saoje̱'ë. Do'i peoye jujucaije̱'ë, mësarute do'i peoye i̱sise'eje̱
cui'ne.
9 Curiquë sama'pë pa'ije̱'ë.
10 Mësaru ju'icose'ere ju'ijë saije̱'ë. Te'e ju'i ca̱ saje̱'ë. Topëje̱
saye pa̱jë'ë, zapatoje̱. So̱quë tupëje̱ si'aye peocohua'i saije̱'ë.
Co'amaña nequë cato i̱ ne do'ipi a̱iquë api.
11 Ja̱je pa'ina, mësarupi pa̱i daripëna pa̱nita'a te'ohua'ise'e
pa'i hue̱'ñana ti̱'asicohua'i pani co'eje̱'ë, de'oye ca pa̱ini. Ti̱'ani
i̱ huë'ena pëaje̱'ë, quëa tëjini sai macaja̱'a.
12 Huë'ena cacacohua'i pani pëpaje̱'ë, de'oye pa'ija̱jë
cuasacaijë.
13 Ja̱je pëpajëna, ja̱ huë'e pa'icohua'ipi yëjëna, i̱ohua'ina
de'oye pa'iye je̱ocani pëpani saije̱'ë. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱je
pëpajëna, coecohua'i pa'ito, ja̱ pëpase'e jioje̱'ë.
14 Cui'ne mësarute co'ejë cui'ne asayeje̱ coecohua'i pa'ito,
ja̱ maca ja̱ huë'epi pa̱nita'a ja̱ daripëpi etani ne'ña mësaru
tsa'cuse'ere hue'sena ti̱'to to̱jë'ë.
15 Nuñerepa cayë. Ja̱je yo'osicohua'ire sa̱iñe pasipi, pa̱i
yo'ose'e ña mu'se ti̱'asi maca. Ja̱ maca ja̱ohua'ire Sodoma
cui'ne Gomorra daripë̱a yo'ose'e se̱ña maca co'ayere papi
yo'oye pasipi.

Ai Yo'oye

16 Ai yo'oyena mësarute yë'ë jëjo saoyë, yëi ñamaje
pa'iohua'ini yai jopona. Ja̱je pa'ina, a̱ñaje pa'iohua'i pa'ije̱'ë,
ta̱'ñe asajë yo'ocohua'i. Ja̱je pa'iohua'ita'a yecohua'ire sa̱ñope
nema'cohua'ipi su'teje̱ pa'iohua'i pa'ije̱'ë.
17 De'hua ñaje̱'ë, mësarute pa̱ipi co'acohua'i a'ë cajë
ëjaohua'ina i̱sija̱'cohua'i a'ë, cui'ne të'caja̱'cohua'i a'ë, pa̱i
tsi'sisi hue̱'ñapi.
18 Cui'ne mësarute saja̱'cohua'i a'ë, cua̱ñecohua'i quë'rona
cui'ne pa̱i ëjaohua'i quë'rona, yë'ë do'ire. Ja̱je yo'ojëna, mësaru
quëaja̱'cohua'i a'ë yë'ë pa'iye ayere. Ja̱ohua'i asajëna, cui'ne
judío pa̱i peocohua'i asajëna, quëaja̱'cohua'i a'ë.

19 Mësaruni ëjaohuaˈina i̱sisicohuaˈi paˈito coˈa ju̱ˈimaˈpë
paˈijë̱ˈë. ‘¿Me caja̱ˈcohuaˈi aˈni?’ cuasajë ca ja̱ˈñere coˈemaˈpë
paˈijë̱ˈë. Maijaˈquëpi i̱sija̱ˈquë api, coca caye ti̱ˈasi maca.
20 Maijaˈquë joyo i̱siyepi caja̱ˈcohuaˈi aˈë, ja̱je paˈina.
21 Majaˈyë jupëpi yoˈje tsi̱re tse̱a je̱o cua̱ñojaˈcohuaˈi aˈë,
huani je̱ajaˈcohuaˈire. Cuiˈne pëca jaˈquëohuaˈipi mamajëre
tse̱a je̱o cua̱ñojaˈcohuaˈi aˈë. Mamajëpi pëca jaˈquëohuaˈire
sa̱ñope yoˈoja̱ˈcohuaˈi aˈë. Ja̱je yoˈojë mamajëpi pëca
jaˈquëohuaˈire huahuo je̱ojaˈcohuaˈi aˈë.
22 Siˈa pa̱i mësarute coeja̱ˈcohuaˈi aˈë, yëˈë doˈire. Ja̱je paˈitoje̱
quëcoquë cuiˈne nuñerepa paˈi carija̱isiquëpi ja̱ëpi huasosiquë
paˈija̱ˈquë api.
23 Pa̱i daripëre paˈijëna, tse̱añuˈu cajë coˈecohuaˈi paˈito
catijë̱ˈë, yequë daripëna. Ja̱je paˈina, nuñerepa cayë. Pa̱i
Mamaquë, ja̱ yëˈtaˈa mësaru siˈa Israel pa̱i dari quëa saomaˈnë
daija̱ˈquë api.
24 Yeˈyequë cato i̱te yeˈyaquëje̱ paˈirepa peoji. Necaiquëje̱ i̱
ëjaëje̱ paˈirepa peoji.
25 Yeˈyequëpi i̱te yeˈyaquëje̱ paˈi ti̱ˈani i̱je paˈi aˈë cuasaye
paˈiji. Cuiˈne coˈamaña necaiquëpi i̱ ëjaëje̱ paˈi ti̱ˈani i̱je paˈi aˈë
cuasaji. Ja̱je paˈina, yëˈëni yure i̱ti huëˈe ëjaëni huati ëjaëpi cani
¿Me mësaruteje̱ caye pa̱ñeˈni?

Neni Mai Caˈraye Paˈiquëˈni
(Lc 12.2-7)

26 Caˈramaˈpë paˈijë̱ˈë, pa̱ire. Siˈaye ña ja̱ˈñeseˈe paˈiji. Yahue
sitona yoˈoseˈeje̱ ña ja̱ˈñeseˈe paˈiji. Siˈaye asa ja̱ˈñeseˈe paˈiji.
27 Yëˈë nea hue̱ˈña caseˈere mësarupi mia hue̱ˈñana cajë̱ˈë.
Cuiˈne yëˈë yahueseˈere, mësarupi ti̱ñarepa hue̱ˈña ë̱mëje totopi
ëcajë cuijë̱ˈë.
28 Caˈramaˈpë paˈijë̱ˈë, ca̱pë huani je̱ocohuaˈire joyo huani
ti̱ˈamaˈcohuaˈire. Ai jerepa caˈrajë̱ˈë, ca̱pë nejoquë cuiˈne
joyoje̱ toa yejana nejoquëre pani.
29 Teˈe curi tëˈquire caya pi̱ˈare i̱sicohuaˈi aˈë, mësaru.
Ja̱je aˈri doˈicohuaˈitaˈare, jaˈquëpi ë̱sequëna, teˈije̱ to̱meñe
pa̱cohuaˈi aˈë.
30 Ja̱je paˈina, mësaru si̱opë nañaje cue̱cueseˈe aˈë, teˈe
measeˈe siˈaye cue̱cueseˈepi paˈiji.
31 Ja̱je paˈina, caˈramaˈpë paˈijë̱ˈë. Mësaru aˈë, pi̱ˈa jerepa
doˈicohuaˈi.

Jesure Cacaiye Paˈiji
(Lc 12.8-9)

32 Pa̱i ña hue̱ˈñana Jesús acohuaˈi aˈë cacaisicohuaˈire yëˈëje̱
cuiˈne yëˈë jaˈquë maˈtëmo paˈiquë ña hue̱ˈñana yëˈë pa̱i aˈë,
caquë quëasiˈi.

33 Jạje paˈiquëtaˈare pại ña huẹˈñana yëˈëre ca-
caimaˈcohuaˈire yëˈëjẹ cuiˈne jaˈquë maˈtëmo paˈiquë ña
huẹˈñana cacaiye pạjaˈquë aˈë.

Jesús Doˈire Pạipi Hua Saiye
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34 Deˈoye paˈi jạˈñere necaisiquë iye yejana dajiˈi,
cuasamaˈpë paˈijẹ̄ˈë, yëˈëre. Yëˈë cato coa ai jerepa sạñope
yoˈoyere dahuë.
35 Pạipi pëca jaˈquëre sạñope yoˈo jạˈñere dahuë. Mamacopi
pëca jaˈcore sạñope yoˈoyere, cuiˈne mamaquë nëjopi huaore
pẹ̄icore pajạˈcoa.
36 Jạje yoˈojë cajë teˈe tsëcapëtaˈa pại ñape i̱ohuaˈi
pẹ̄icohuaˈire pajạˈcohuaˈi aˈë.
37 Pëca jaˈquëni cuiˈne pëca jaˈconi yëˈëre oiye jerepa oiquë
pani doˈi peoquë paˈiji. Cuiˈne mamaquëni pạnitaˈa mama-
coni yëˈëre oiye jerepa oiquë pani doˈi peoji, yëˈëre.
38 Cuiˈne i̱ paˈiyere ai oi yëˈëre peˈtemaˈquë pani doˈi peoquë
paˈiji, yëˈëre.
39 Jëasiˈi caquë yoˈoquëpi i̱ paˈiyere coa nejo huesojạˈquë
api. Jạje paˈiquëtaˈare yëˈë doˈire yoˈoquë i̱ paˈiyere cuasaquë
jëasiˈi caquë yoˈoquëpi i̱ paˈiyere coa nejo huesojạˈquë api. Jạje
paˈiquëtaˈare yëˈë doˈire yoˈoquë i̱ paˈiye nejosiquëpi paˈiye
tẹ̄ˈajaˈquë aquëpi.

Yoˈosi Doˈire I̱si Coˈamaña
(Mr 9.41)

40 Mësarute deˈoye tsioquë pani yëˈëni deˈoye tsioji. Yëˈëni
deˈoye tsioquë pani yëˈëre jëjo daosiquëni deˈoye tsioji.
41 Maijaˈquë yoˈo jạˈñere quëacaiquëni deˈoye yoˈoquë pani
jạre jạohuaˈire i̱si coˈamaña ayere i̱ñe paˈiji, nesi doˈi. Deˈo
pạini deˈoye tsioquë pani jạre nuñerepa paˈicohuaˈire i̱si
coˈamaña ayere i̱ñe paˈiji, nesi doˈi.
42 Yëˈëre tuiquë macani oco mañare o̱cuasicohuaˈi pani deˈo
coˈamaña i̱si cuạñojaˈcohuaˈi aˈë.”

11

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohuaˈi Jesuna
(Lc 7.18-35)

1 Jesús i̱ doce yeˈyacohuaˈire i̱ohuaˈi yoˈo jạˈñe quëa tëjini
sajiˈi, yeˈyaquë cuiˈne quëasiˈi caquë jạ yeja paˈi daripẹ̄ana.
2 Juan co sitore ñuˈiquëpi Cristo yoˈoyere asani i̱
yeˈyacohuaˈire Jesús quëˈrona jëjo saopi, sẹni asajạˈcohuaˈire.
3 Mëˈë aˈë, Cristo i̱ti daijạˈquëre ca nëosiquë pạnitaˈa yequëre
uteye paˈiquë cajë.
4 Jëjo saosicohuaˈipi sẹjëna, Jesupi sehuopi, jạohuaˈire:

“Sani Juanre cajë'ë, mësaru ñase'ere cui'ne mësaru yure asase'ere.
5 Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, si'si dahuë juicohua'i pa'isicohua'ipi tome sayere, asama'cohua'ipi asayere, juisicohua'i pa'isicohua'ipi huajëcohua'i huëoyere, cui'ne co'amaña peocohua'ina de'o coca quëayere quëajë'ë.
6 Yë'ëre jëa coema'cohua'ipi de'oye sihuajë pa'ijaa'cohua'i a'ë, ire papi cuasacohua'ipi.
7 Jaohua'i saisi maca Jesús Juan pa'iye ayere ca huëopi, paire. Ñeje capi: ¿Iquere mësaru soquë peo huë'ña saisicohua'i ñare'ni, catë ja'ore tutupi ju'aquëna, huahuëquëna, ñare?
8 ¿Iqueini ñare'ni, jaje pa'ito? ¿De'o caña suñasiquëni ñare? Tsoe mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'e pa'icohua'i cato de'o caña ju'icohua'i pa'iye.
9 Jaje pa'ina, tëjiyerepa cayë. ¿Iqueini ñare'ni, sani? ¿Maija'quëre quëacaiquë? Jaje pa'ijë'ë. Jaëpi Maija'quëre quëacaicohua'i aquë jaëje pa'iohua'i peoahuë'ë, iquë Juan cato jerepa pa'i api.
10 Jaë, Juan ayere toyase'e caji, ñeje:

Yë'ëpi jëjo saoyë, yë'ëre quëacaiquëre më'ë ña huë'ñana,

Më'ëre ma'a ne de'huacaijaa'quëre.
11 Nuñerepa cayë, mësarute. Si'a pai tsoe pa'isicohua'ipi cui'ne yure pa'icohua'ijë Juan oco doquëre tëto saisicohua'i peoyë. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cuañe të'tere a'riquë pa'iquëpi Juanre tëto saisiquë pa'iji.
12 Juan oco doquë daisi maca acohua'ipi yurejë tutu yo'oyë, ma'tëmo cuañe të'tena ti'añu'u cajë. Jaje yo'ojë tutu quë'iohua'ise'e de'hue ti'añë.
13 Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés cuañese'e ye'yacohua'i cahuë, ma'tëmo ayere, Juan dai macaja'a.
14 Juan cato Elíaspi jaëni Maija'quëre quëacaicohua'i ca'ahuë'ë, ‘daijaa'quë api’. Jaje pa'ina, mësarupi i api cuasajë'ë.
15 Cajoro hue'ecohua'ipi asajë'ë, iye.
16 ¿Iquena coni quëa iñora'ye iye'në pai pa'iye? Cani capi: Tsipi co'amaña huero huë'ñana ja'rusicohua'ipi dujë cajeohua'ire.
17 ‘Ñeje cuiyejë pa'iohua'i a'ë. Pi'cohuëapi juitojë pairama'pë paë'ë, mësarupi. Oi ëaye jëjëtojë mësarupi oima'pë paë'ë.’
18 Juan cato daji'i, jaiye ao aima'quëpi cui'ne o'sa cono ucuma'quëpi. Jaje pa'ini mësarupi cayë, huati quë'i api. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë taña yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi.

19 Ja̱ jeteyo'je daji'i, Pa̱i Mamaquë a̱o a̱iquëpi cui'ne o'sa
co̱no u̱cuquëpi. Ja̱je pa'ini cayë, jai a̱upi, cui'ne jai co̱noupi,
co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne curiquë tsi'sohua'i cajeipi.
Ja̱je cajëta'are Maija'quë ta̱'ñe yo'oye cato i̱ñoji, i̱ti yo'oyepi."

Sehuoma'cohua'i
(Lc 10.13-15)

20 Ja̱ maca Jesús pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere ne i̱ñosi darire tutu
yëhuopi, i̱ohua'i pa'iye po̱nëma'pë pa'isi do'ire caquë.

21 Yëhuoquë capi:

"¡Teayerepa Corazín daripë! ¡Betsaida daripë! Mësarute ne
i̱ñose'eje̱ pa'ye Tiro cui'ne Sidón darina ne i̱ñoñe pa'ito tsoe
asani po̱nëra'huë, ja̱'rë pa'ise'e je̱oni. Cui'ne oijë su̱ña ca̱ñani
hua̱tapi co'ye jo'jëni oijë i̱ñora'huë, i̱ohua'i oiye.

22 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë. Pa̱i yo'ose'e ña mu'se ti̱'asi
maca ai co'ayerepa mësarute sa̱iñe pa'iji, Tiro cui'ne Sidón
daripë̱a sa̱iñe se̱ña maca pa'yepi.

23 Capernaum daripë ¿Më'ë ma'tëmore pana sa
cua̱ñoja'coa'ë, cuasaco? Coa ai jerepa më'ë cato meñe caje
huesëja̱'coa'ë, ju̱'isicohua'i quë'rona. Sodoma yejañana,
mësarute i̱ñoñeje pa'ye i̱ñoñe pa'ito i̱ohua'i yo'oye je̱oni
po̱nëra'huë, cui'ne ja̱ pa̱i daripë ja̱ yë'ta'a yureje̱ patira'o.

24 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'se
ti̱'asi maca mësarupi ai jerepa co'ayerepa sa̱i cua̱ñoja'cohua'i
a'ë, Sodoma yejaña quë'ro pa'icohua'ire yo'ose'e jerepa
pa'yepi."

Jesuna Sani Pëa Huajëye
(Lc 10.21-22)

25 Ja̱ mu'seña Jesús capi:

"Sihuayë, ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja ëjaëre. Më'ëpi
i̱ñohuë, teaye pa'iohua'ini, ta̱'ñe pa'iohua'ire cui'ne ta̱'ñe
asacohua'ire yahuesi co'amañare.

26 Ja̱je pa'ije̱'ë. Ja'quë më'ëpi yë ja̱je yo'ohuë.

27 Yë'ë ja'quëpi yë'ëna si'a co'amaña i̱sipi. Pëca ja'quëse'e ma-
maquëre ñaji. Cui'ne mamaquëse'e pëca ja'quëre ñaji. Cui'ne
mamaquë i̱ñoñe yëcohua'ise'e asaye pa'iji, i̱te.

28 Daije̱'ë, yë'ëna. Si'aohua'i co'amaña nejë, cui'ne hue'ejë
jë'josicohua'i yë'ëpi pëa huajëye i̱sisi'i, mësarute.

29 Yë'ë pa'iyere ñani cui'ne yo'oñu'u cuasaje̱'ë caquë yë'ë
yo'oye i̱siyë. Ye'yeje̱'ë, yë'ëni. Yë'ë cato esa yo'o jujama'quë
a'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasama'quë a'ë. Ja̱je yo'onita'a
ti̱'aja'cohua'i a'ë, joyo pëa huajë hue̱'ña.

30 Yë'ë quërë saihuëre mësarute i̱siyë, a̱'jiñe sayere cui'ne
pe̱añe hue'eyere."

12

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Jesús tạ sitojạ'a saji'i. Jạje saina, i̱ ye'yacohua'i ạo ëaye
nëina, trigo sạ'ñare tëa huëohuë. Tëani i̱ti cạre ạë'ë.
2 Jạje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani cahuë, Jesure:
"Ñajë'ë, më'ë ye'yacohua'i co'amaña neñere. Co'amaña
nema'a mu'se a'ë."
3 Jạje cajëna, i̱pi jạohua'ire capi:
"¿Ñama'cohua'i a'ni, mësaru, David yo'ose'e i̱ cajeohua'i
jạ're cọni ạo ëa jụ'i maca?
4 Ạo ëa jụ'ijë Maija'quë huë'e necaicohua'ise'e ạiñere
Maija'quë huë'ena cacani David cui'ne i̱ cajeohua'i ạë'ë, i̱te
cui'ne yecohua'ire ẹ̱sese'ere, Maija'quëna i̱sise'ere.
5 Moisés cuạñese'epi toyase'e caji: 'Maija'quë huë'e necaico-
hua'i cato huajë mu'sejẹ̱ neñe payë.' Jạje pa'iquëta'are
i̱ohua'ire sạñope caye peoji.
6 Jạje pa'ina, cayë mësarute 'i̱ñore pa'iji, Maija'quë huë'e sẹ̱ña
maca pa'ire papi.'
7 Iye toyase'e caye asama'pë paë'ë, mësaru. Jạpi caji:
'Mësarupi pạire teaye ñajë oicohua'i pa'iyere yë'ë cato yëyë.
Coeye nëicohua'ire huaijë i̱siye cato.' Pạire oiyere asacohua'i
pani pạire do'i peocohua'ini co'acohua'i a'ë caye pạra'huë,
mësaru.
8 Jạje pa'ina, Pại Mamaquë cato huajë mu'se Ëjaëpi."

Jẹ̱të Cuẹ̱nesicore Paquëre Jujuye
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9 Jạ maca Jesús jạropi sani pại tsi'si huë'ena cacapi.
10 Jạrote te'i jẹ̱të cuẹ̱nesicore hue'equëpi paji'i. Jạje pa'ina,
ñani Jesupi tayo caëna, i̱te sạñope cayeque pa'iji cuasajë sẹ̱i'ë:
"¿Jụ'iquëre jujuye de'oquë huajë mu'se pa'itojẹ̱?"
11 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"¿Nepi mësaru acohua'i yëi ñamapi cojena duquëna sani du-
tama'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'itojẹ̱?
12 Jạje pa'ina, pạipi do'iji, yëi ñamare jerepa. Jạje huajë
mu'se pa'itojẹ̱ de'oye yo'oye pa'ito yo'oye pa'iji."
13 Cani jạ maca i̱te capi:
"Jẹ̱tëre mëajë'ë."
Jạje caquëna, i̱pi se mëaquëna, yequë tẹ̱'te jẹ̱tëjẹ̱ pa'io
huajëco pọnëo.
14 Jạ maca fariseohua'ipi etani Jesure huani jẹ̱o jạ'ñere ca
huëohuë, ¿me neni huani jẹ̱oja'cohua'i a'ni? cajë.

Jesús Ayere, Tsoe Quëase'e

15 Jesús ja̱re asani ja̱ropi yequë hue̱'ñana saji'i. Saina, jai pa̱i
i̱te tuë'ë. Jesupi coa si'a ju̱'i dahuë ju̱'icohua'ire jujupi.
16 Jujuquë cui'ne ë̱sepi, yecohua'ire se quëayeje̱.
17 Iye cato yo'oreña, Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyaquë
caquë pa'ise'epi ti̱'a ja̱'ñere, ñeje:
18 Iquë api, yë'ë jo'yaë yë'ë sahuani tse̱asiquë,
I̱te oiyë, cui'ne i̱ni sihuaquë pa'iyë.
I̱na, yë'ë joyo je̱ocaija̱'quë a'ë.
Cui'ne i̱pi si'a pa̱ire yë'ë nuñerepa pa'i yo'oyere quëacaija̱'quë
api.
19 Pa̱ini co'a cocare cama'ë pasipi, cuima'ë pasipi.
Cui'ne i̱ cayeje̱ asacaiye pa̱ja'cohua'i a'ë, cu'i hue̱'ñana.
20 Ca̱tëpë ca'huere quë'ioreje̱ ne jëyoma'ë pasipi.
Cui'ne picose'e mëicoreje̱ yayoma'ë pasipi.
I̱ nuñerepa cua̱ñeñe ne macaja̱'a ja̱je yo'oja̱'quë api.
21 Si'a pa̱i maña i̱ni necaija̱'quë api cajë utejë pa'ija̱'cohua'i a'ë.

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jesús quë'rona sahuë, ñama'quëre cui'ne coca cama'quëre
huatire hue'equëre. Sarena, Jesupi jujupi. Jujuna, ñaquë
cui'ne coca caquë po̱nëpi.
23 Ja̱re si'a pa̱i ña quëquëni cahuë:
"¿Iquë David mamaquëre papi?"
24 Ja̱je cajëna, fariseohua'ipi asani cahuë:
"Iquë cato huatiohua'ire eto saoji, i̱ohua'i ëjaë Beelzebú
tuture hue'equëpi."
25 Jesupi i̱ohua'i cuasaye asani capi, ja̱ohua'ire:
"Te'e yeja ëjaëpi jopore paja̱'a huani i̱ti pa̱ija'a sa̱'ñe uihuajë
yo'ocohua'i pani peo hue̱'ñarepa caraja̱iñe pa'iji. Pa̱i daripëpi,
panita'a te'e tsëcapëpi sa̱'ñe pë̱icohua'i pani quëcoye peoji,
yecohua'ire.
26 Ja̱je cui'ne huati ëjaëje̱ i̱ja'a co'ye eto saoquë pani ¿Me
cui'ne i̱ tutu paquë'ni, i̱ja'a sa̱ñope yo'oquë pani?
27 Mësarupi yë'ëre cayë, Beelzebú tutupi huatiohua'ire eto
saoji. Ja̱je pa'ito ¿nepi tutupi i̱siye'ni, mësarute tuicohua'ire eto
sao tutu? Ja̱ohua'ini se̱ni asato mësarupi coa tayo huesëhuë,
caja̱'cohua'i pa'ini.
28 Yë'ë cato huatiohua'ire eto saoyë, Maija'quë joyo tutupi.
Yë'ë yo'oye cato quëaji, Maija'quë cua̱ñe te̱'tepi mësaruna
ti̱tase'ere.
29 ¿Tutu quë'i huë'e pa'ito cacani i̱ co'amaña sioye peoji,
du'ru i̱ni tse̱ama'cohua'i pani? Ja̱je pa'ina, i̱ni tse̱anita'a
de'hue cacani i̱ co'amaña i̱ñe pa'iji.

30 Yë'ë yo'oyere cọ yo'oma'quë cato yë'ëre sạñope yo'oquë
api. Cui'ne yë'ë jạ're cọni tëama'quë cato coa ne ña'ñe saoquë
api.
31 Jạje pa'ina, cayë, mësarute. Si'aye co'aye pạire yo'ose'e
pa'itoẹ sại de'huacaiye pa'iji, si'aye co'aye case'e pa'itoẹ. Jạje
pa'iquëta'are Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pa'itota'a ti
sại de'huacaiye peoji.
32 Cui'ne yë'ë Pại Mamaquëni co'aye casicohua'ireẹ sại
de'huaye pa'iji. Jạje pa'iquëta'are Maija'quë joyore sạñope
casicohua'ire sại de'huacaiye peoji.

Sọquë Yë Ñañe Pa'iji, Ịo Quẹ̈iñena
(Lc 6.43-45)

33 De'o sọquë yëpi de'o cạre quẹ̈iñe pa'iji. Co'a sọquë yëpi
jạre co'a cạre quẹ̈iñe pa'iji. Jạje pa'ina, ịo quẹ̈iñena ñañe pa'iji,
sọquë yë.
34 ¡Ạña tsëcapë acohua'i! ¿Me de'oye ca tị'añe'ni, mësaru,
jạre mësarupi co'acohua'i pa'ini? Jạje pa'ina, yë'opo cato joyo
pa'iyere caye pa'iji.
35 De'o pại cato de'o cocare caji, jạre ị joyo pa'iyepi. Cui'ne
co'a pạipi caji co'ayere, jạre ị joyo co'aye pa'iyeẹ pa'ye.
36 Jạje pa'ina, yë'ë cayë. Jạohua'ire pại ñape yo'ose'e
ña mu'se tị'asi maca si'aohua'i ịñoñe pa'iji, si'aye ịohua'i
cuasama'pë case'ere.
37 Jạje pa'ina, më'ë case'eje pa'ye ña de'hua cuạñoñe pa'iji,
do'i peoquë pạnita'a do'i quë'i."

Co'acohua'ipi Sẹñe, Pại Yo'o Tị'a Ma'ñere
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Jạ maca Jesure fariseohua'i cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'i
cọni cahuë:
"Ye'yaquë, yëquë ñañe yëyë, më'ëpi pại yo'o tị'a ma'ñe
yo'oquëna."
39 Cajëna, Jesupi sehuopi, jạohua'ire:
"Co'a pạipi nuñerepa cuasama'cohua'ipi pại yo'o tị'a ma'ñe
yo'oquëna, ñañu'u cajë, sẹñë. Jạje sẹjëta'are Maija'quëre
quëacaiquë Jonás ịñoquë pa'ise'eje pa'ye jerepa ịñoñe peosipi.
40 Coa Jonás jai hua'i ẹ̈tapë pa'ise'eje pa'yese'e ịñoñe pa'iji.
Jạë jẹ'quë toasọ mu'seña cui'ne toasọ ñami pa'ạji'i. Jạje pa'ye
Pại Mamaquëjẹ toasọ mu'seña cui'ne toasọ ñami pa'ijạ'quë
api, yeja sạ'nahuëre.
41 Tsoe huẹ'ña Nínive daripë pa'isicohua'ipi huëni pại ñape
yo'ose'e ña mu'se tị'aëna, iye'në pa'icohua'ire nejoja'cohua'i
a'ë. Nínive acohua'i cato de'hue asani jạ'rë pa'ise'e jẹoni
pọnëahuë'ë, Jonás Maija'quë coca quëaquëna, asani. Yure ịñore
pa'iji, Jonás sẹña maca pa'ipi.

42 Cui'ne huë'ehuë tẹ'te pại ëjaojẹ huëijạ'coa, nejo mu'se
tị'asi maca. Huëni iye'në pa'icohua'i yo'ose'e ñani cui'ne
nejoñe pa'iji, cajạ'coa. Jạo cato so'o yejapi Salomón tạ'ñe
yo'oyere asasi'i caco daisico sëte. Yure ịñore pa'iji, Salomón
jerepa pa'ipi.

Co'a Joyo Co'iye
(Lc 11.24-26)

43 Huatipi pạire pa'isiquëpi etani saisiquë pani cu'iji,
cuẹnesi yejañare pëa huajë huẹ'ñare co'equë tị'ama'ë co'e
jujani cuasaji:
44 'Co'isi'i, cui'naona, yë'ë huë'ena yë'ë etani daisicona.' Jạje
cani co'iquë ñaquëna, pại peo huë'epi coa yuasicopi cui'ne
de'oye ne de'huasicopi pa'iji.
45 Pa'ina, ñani jạ maca sani siete huatiohua'ire ị jerepa
co'acohua'ini quërëjạni, dani ịna cacani pëayë. Pëarena, jạ
maca jạ'në pa'ise'e sẹña maca co'aquë pa'ijạ'quë api. Jạje
cui'ne iye co'a pạire yo'oye pa'ijạ'coa."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne Ị Yo'je Tsị
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Jesús jạ yë'ta'a pạini caquëna, tịtahuë, pëca ja'co cui'ne ị
yo'je tsị cọni. Dani hue'sena pëahuë, ịni cajë daisicohua'ipi.
47 Jạje pa'ijëna, yecohua'ipi Jesure quëahuë:
"Më ja'co cui'ne më yo'je tsị hue'sere pa'iyë, më'ëni cajë
dani."
48 Caquëna, ịti quëaquëre capi, Jesús:
"¿Ne a'ni, yë'ë ja'co cui'ne ne a'ni, yë'ë yo'je tsị?"
49 Cani ị ye'yacohua'ire ịñoquë quëapi:
"Icohua'i a'ë, yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsị.
50 Pạipi yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëyere yo'ocohua'ipi
jạohua'i a'ë, yë'ë yo'jei pạnita'a yo'jeo cui'ne ja'co."

13

Tạquëpi Pa'iye
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Jạ mu'se Jesús huë'epi etani sani jaira tẹ'të macana ja'rupi.
2 Jạrote pa'ina, jai pại ị quë'rona daijëna, ñani jai yohuëna
aya mëni ja'rupi. Si'a pại mejahuëna pëa sahuë.
3 Jạ maca jaiye ye'yapi ịohua'i ñañe ayena cọni quëaquë
capi:
"Tạquëpi tạsi'i caquë saji'i.
4 Sai tạquëna, yequë cạpi tọmepi, ma'ana. Jạ tọmese'ere
pị'api dani peo huẹ'ña ọcue saohuë.
5 Yequë cạpi tọmepi, quẹna pẹa quë'rona, jaiye yeja peo
huẹ'ñana. Jạ cạpi esa sacapi, ya'opi huạiñe peoquëna.

6 Jąje mëasicota'a ësëpi ëo huąpi, jaiye tsita mese'e peoye
sëte jują'i.
7 Yequë cąpi tąmepi, miu quë'rona. Tąmeina, miupi mëani
ne huąpi.
8 Jąje tąmequëta'are yequë cąpi tąmepi, de'o yejana.
Tąmeni mëani jaiye quëquëna, tëahuë. Yequë ñëapi quëji'i,
cien cą. Yequë ñëapi quëji'i, sesenta cą. Cui'ne yequë ñëapi
quëji'i, treinta cą.
9 Mësarupi cąjoro quë'iohua'i pani ¡asajë'ë!"

Me Ne Ją'ñere Pąi Ñañena Cąni Quëaë'ni
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Ją maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sąi'ë, Ite:
"¿Me ne ją'ñere pąire iohua'i ñañena cąni jąje quëaquë'ni?"
11 Sąjëna, ipi sehuopi:
"Mësarute Maija'quëpi tą'ñe asaye isipi, yahuese'ere
ma'tëmo tą'te ayere. Jąje pa'iquëta'are jąohua'i cato asa
ti'añe pąñë.
12 Jąje pa'ina, paquëna, ai jerepa yeque se isiye pa'iji, isina,
jaiye pają'quëre. Jąje pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa jero
sa'ana se sio huesoye pa'iji, a'ri mañą i payeque.
13 Jąje pa'ina, iohua'i ñañe ayena cąni caquëna, ñajëta'a
ña ma'ñeje pa'iohua'i ña huesëyë. Cui'ne asajëta'a ti
asama'cohua'iję pa'iohua'i asa huesëyë.
14 Jąje yo'o ją'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías cąpi:
Mësaru cato asają'cohua'i a'ë. Jąje asajëta'a asa ti'ama'pë
pa'ija'cohua'i a'ë.
Ñañe cato ñaja'cohua'i a'ë. Jąje ñajëta'a ña ti'ama'pë
pa'ija'cohua'i a'ë.
15 Pąi joyopi jëacorepa ne huesësi do'ire,
Co'ayerepa asają'cohua'i a'ë.
Cui'ne iohua'i ñaco cąje siose'ere hue'eją'cohua'i a'ë ñaco cąpi.
Ñama'pë pa'ija'cohua'i.
Cui'ne asama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.
Cui'ne joyopi asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.
Cui'ne yë'ëna juju cuąñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ija'cohua'i a'ë.
16 Jąje pa'iquëta'are mësaru cato sihuajë'ë, ñaco cąpi ñajë
cui'ne cąjoropi asa do'ire.
17 Nuñerepa cayë, mësarute. Jai pąi Maija'quëre
quëacaicohua'i cui'ne de'o pąi ñañe yëhuë, mësaru yure ñañere.
Jąje yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Asaye yëhuë, mësaru asayere. Jąje
yëjëta'a asama'pë paë'ë.

Tąquëre Quëase'e Ayere
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Asajë'ë. Jąje pa'ito tąquëre quëase'e ayere.

19 Ma'ana i̱ti ca̱ to̱mese'e cato quëaji, ma'tëmo pa'i te̱'te ayere
asacohua'ita'a asa ti̱'ama'cohua'ini cui'ne huatipi i̱ohua'i
de'o coca asase'ere peo hue̱'ña sioyere.
20 Que̱na pë̱a quë'rona to̱mesi ca̱ cato quëaji, du'ru macare
pase'e sihuajë asani sehuocohua'ini.
21 Jeteyo'je jaiye tsita peoye sëte quëcoma'pë neñañepi cui'ne
yecohua'ipi jo̱sa yo'ojëna, ai yo'oyepi pa'ina, yo'o jujani
je̱ocohua'ini.
22 Miu quë'rona ta̱si ca̱ cato quëaji, Maija'quë coca asajëta'a
iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña ëayena coso
cua̱ñoñere. Si'aye iye Maija'quë cocare pë'pë huesoye a'ë. Ja̱je
yo'oquëna, pa̱ipi que̱iñeje pa'ye de'oye yo'o ti̱'añe peoye a'ë.
23 Ja̱je pa'iquëta'are de'o yejana ta̱si ca̱ cato quëaji,
Maija'quë coca asani je̱oma'pë tuicohua'ini, de'oyerepa
que̱icohua'ini. Ja̱je pa'ina, yecohua'ipi cien ca̱, yecohua'ipi
sesenta ca̱ cui'ne yecohua'ipi treinta ca̱ que̱icohua'i pa'iyë."

Co'a Taya Ayere Quëaye

24 Ja̱'në quëase'eje̱ pa'ye neni i̱ñoquë Jesús quëapi, ñeje:
"Trigo ca̱re pare ta̱que̱pi yejana ta̱se'eje̱ pa'ye a'ë, ma'tëmo
pa'i te̱'te aye.
25 Ta̱siquëta'are i̱te sa̱ñope yo'oquëpi si'aohua'i ca̱isi maca
dani co'a ca̱re ta̱ni saji'i.
26 Saquëna, trigopi ai de'oni i̱ti tsa̱'ña ne maca te'e co'a tayaje̱
etapi.
27 Ja̱ maca jo'yaohua'ipi i̱ti tse̱ aquëre sani cahuë: 'Ëjaë, më'ë
tsio de'o ca̱se'e ta̱sicohua'ita'a ¿jero ayepi iye co'a taya co̱ni
mëaë'ni?'
28 Cajëna, i̱ti tse̱ aquëpi capi, ja̱ohua'ire: 'Yequë co'aquëpi
yo'opi yë'ëre sa̱ñope yo'oquëpi.' Caquëna, i̱ jo'yapi cahuë, i̱te:
'¿Yëquëpi ja̱ co'a taya du'te je̱ocaiye yëma'quë?'
29 Cajëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire: 'Pa̱ni, co'a tayare dutajë
trigoje̱ duta je̱oma'cohua'ipi yo'oye'ni.
30 I̱ose'e mëajaco tëa mu'se ti̱'aëna, nejo ja̱'ñepi, ja̱ macata'a
co'amaña necohua'ire jëjo saosi'i, co'a tayare ti pë̱a hue̱ni
toana ëo je̱oja'cohua'ire, ja̱ jeteyo'je trigo ca̱re pase'e yë'ë
de'hua hue̱'ñana de'huacaija̱jë.' "

Mostaza Ca̱ Ayere Ye'yaye
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Quëaye neni Jesús quëapi, ñeje:
"Ma'tëmo pa'i te̱'te cato mostaza ca̱re yejana pa̱ipi ta̱se'eje̱
pa'ye a'ë.
32 Mostaza cato nuñerepa a'ri ca̱'ë. Ja̱je pa'isicota'a ai de'oco
jai so̱quë yë de'ona pi̱'api i̱ona daijë capë̱ana tsianoa neco-
hua'i a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e
(Lc 13.20-21)

33 Yeque cui'ne quëaye neni quëapi, ñeje:
"Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato pan ne porejẹ pa'ye a'ë. Jạje pa'yere
nomiopi tres jai jị'so harina neona, si'a sẹ̈pë o'saco jujucoa."
34 Jesús si'aye pạire quëapi, ịohua'i ñañe ayepi caquë.
Co'arepa ña ma'ñepi caquë quëama'ë paji'i.
35 Iye cato yo'ose'e pa'iji, Maija'quëre quëacaiquë toyaquë
pa'ise'epi tị'ajaquë caquë ị toyaquë pa'ise'epi caji:
"Cajạ'quë a'ë, ịohua'i ñañe ayepi cọni."
Cajạ'quë a'ë, yahuesi co'amaña pa'ise'ere yeja de'huanë
ayere.

Co'a Taya Ayere Ye'yaye

36 Jạ maca Jesús pạire ca tëjini huë'ena cacapi. Cacaëna,
jạrona ịte ye'yecohua'i tsiojạni cahuë:
"Quëajẹ̈'ë, co'a tayapi tsiona mëase'e ayere."
37 Cajëna, Jesupi capi, jạohua'ire:
"De'o cạ tạquë cato Pại Mamaquë api.
38 Cui'ne tsio cato si'a yeja'ë. De'o cạ cato Maija'quë tẹ'te
acohua'ini quëaji, cui'ne taya cato quëaji, huati tẹ'te aco-
hua'ini.
39 Sạñope yo'oquëpi co'a taya tạcaisiquë cato huati ëjaëpi.
Tëaye cato quëaji, yeja carajại jạ'ñere, cui'ne ịti cạ tëacohua'i
cato huịñaohua'i a'ë.
40 Co'a taya tsi'soni toana ëo jẹoñeje pa'ye cui'ne yeja carajại
maca yo'oye pa'ijạ'coa.
41 Pại Mamaquëpi jëjo daojạ'quë api, huịñaohua'ire ị cuạñe
tẹ'tere pa'ijë tayo yo'oye yecohua'ire necohua'ire, cui'ne
co'acohua'ire tsi'sojạ'cohua'ire.
42 Tsi'soni toana ëo jẹoja'cohua'i a'ë. Jạropi yureta'a oijë
cui'ne cụji quị'cojạ'hua'i a'ë.
43 Jạ maca Maija'quë yëye yo'ocohua'ipi ẹ̈së miañeje mi-
aja'cohua'i a'ë, ịohua'i pëca ja'quë tẹ'tere pa'ijë. Jạje pa'ina,
mësarupi cạjonoa hue'ecohua'i pani ¡asajẹ̈'ë!

Curi Mahuë Ayere Ye'yaye

44 Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato curi mahuë yejana quẹ̈ni yahue
ọase'ejẹ pa'io. Jạje pa'ioni te'i pạipi curi mahuëre tị'ani
cui'naoni ịti macana se yahue ọani ai sihuaquë sani si'aye ị
paye ịsi saoni curi quë'i yejare huerose'ejẹ pa'ye a'ë.

Jai Do'i Quẹ̈nare Pare Ye'yaye

45 Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato co'amaña ịsiquëpi jai do'i quẹ̈nare
pare perla hue'yosi quẹ̈na përe, co'equë cu'iyejẹ pa'ye a'ë.
46 Jạje co'equë jai do'ire tị'ani si'aye ị pase'e ịsi jẹani, jai do'i
quẹ̈nare pare hueroyejẹ pa'ye a'ë.

Hua'i Yo'eco Ayere Ye'yaye

47 Ma'tëmo pa'i tẹ'te cato hua'i yo'econi jai tsiayana jẹo dëoni
coa si'a hua'ire neñeje pa'ye a'ë.
48 Hua'i yo'eco tịmësi maca hua'i yo'ecohua'ipi mejahuëna
naë mani jạropi ñu'ijë sahuajë de'o hua'ise'ere do'rohuëna
ayajë co'acohua'ise'ere jẹococohua'i a'ë.
49 Jạje yeja carajạisi maca huịñaohua'ipi etani co'acohua'ire
cui'ne de'o hua'ire sahuajë huahuejạ'cohua'i a'ë.
50 Jạ maca co'acohua'ire cato toa cojena jẹo dëorena, jạropi
cụji quịcojë oijạ'cohua'i a'ë."

Ye'yacohua'ipi Asaye

51 Jạ maca Jesús sẹji'i, jạohua'ire:
"¿Asaye mësaru si'aye iye?"
Sẹina, sehuohuë:
"Jạje pa'ijẹ'ë asayë, Ëjaë."
52 Cajëna, Jesupi capi:
"Cuạñese'e ye'yaquëpi Maija'quë cuạñe tẹ'te ayere ai
ye'yequë pani huë'e paquëjẹ pa'i pọnëji, ị de'huase'ere
co'amaña cui'ne ai co'amaña etoquë ịsiyejẹ pa'irepa."

Jesús Nazaretre Pa'iye
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Jạ maca Jesús jạje quëaquë ye'ya tëjini saji'i, yequë
huẹ'ñana.
54 Sai tị'api, ị yejana ị ai de'o sitona. Jạrona tị'asiquëpi
pại tsi'si huẹ'ñana ye'yapi. Ye'yaquëna, pạipi ai cuasajë ñajë
cahuë:
"¿Jerona iquë ye'yei'ni, jerepa tạ'ñe caye? ¿Merepa cui'ne pại
yo'o tị'a ma'ñe yo'oquë'ni?
55 Carpintero mamaquëta'a cui'ne ịñore pa'iyë, ị pëca ja'co
María. Cui'ne Jacobo, José, Simón, Judas pa'iyë, ị yo'je tsije.
56 Ịñore ị yo'je tsị nomiohua'ijẹ pa'iyë. ¿Jạje pa'ito jerona iye
si'aye ye'yei'ni?"
57 Jạje cajë coejë asaye pạhuë, ị caye. Jạje coejëta'are Jesupi
capi, jạohua'ire:
"Si'aohua'i yëyë, Maija'quë jëjo daoquëre. Jạje pa'iquëta'are
ị ai de'osi yeja acohua'i cui'ne huë'e acohua'irepa coeyë, ịte."
58 Ịte ịre papi cajë asama' do'ire ñaquë jạro cato jaiye pại
yo'o tị'a ma'ñe neñe pạpi.

14

Juan Ti Doquëre Huaiye
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Jạ mu'seña Herodes Galilea cuạñequë paji'i. Jạje pa'ipi
Jesús pại yo'o tị'a ma'ñere yo'oyere asapi.
2 Asani ị jạ're cọni pa'icohua'ire capi:

"Juan oco doquëpi huëni tutu paquë yo'oma'quë."
3 Jaje cuasapi, Herodes cato Juanre tseani hueni
co'acohua'ire co hue'ñana cosiquë sëte yo'jei Felipe nëjo
do'ire.
4 Juan cato caëña, Herodesre:
"Më nëjore payeje pama'ë pa'ijë'ë."
5 Jaje caquëna, Herodes Juanre huani jeosi'i caquëta'a paini
ca'raquë papi, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca quëaquë api
ca do'ire ca'raquë.
6 Jaje pa'iquëta'are ite Herodesre coasi mu'seña ti'asi maca
Herodías mamacopi pai tsi'sisicohua'i ñajëna, etani paira-
cona, Herodes ñani ai sihuaquë.
7 Ca nëopi si'aye më'ë señe pa'ito isisi'i, co'amaña.
8 Jaje ca maca pëca ja'copi du'ru yëhuosico sëte cao, Herodes:
"Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë."
9 Jaje ca maca Herodes oi ëayerepa asapi. Jaje ipi tsoe
si'aohua'i soisicohua'i asajëna, isisi'i, më señere ca nëo hue-
sosiquë sëte jëjo saopi, isijë'ë caquë.
10 Ja maca cuañeiña, sani Juan cosiquë pa'iquëre siopëse'e
tëto tëajani,
11 quëna de'huana ayasiconi dani isihuë, nomi tsiona. Jaopi
se isio, pëca ja'cona.
12 Jaje yo'orena, Juanre ye'yecohua'ipi dani i capëse'e sani
tahuë. Tani ja jeteyo'je sani Jesure quëahuë, iti yo'ose'ere.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jaropi jare asani Jesús saji'i, pai peo hue'ñana yohuëja'a.
Jaje saisiquëta'are paipi asa ti'ani ite tui huëohuë, yejaja'a pai
daripë pa'icohua'ipi.
14 Jesús yohuëpi etaquë ñaquëna, jai pai paë'ë. Jaje pa'ijëna,
teaye oi jaohua'ire ñani jujupi, ju'icohua'ire iohua'i daco-
hua'ire.
15 Tsoe na'iquëna, ñani i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona dani
cahuë:
"Tsoe na'iji. Iño pai peo hue'ña'ë. De'oji. Ja macaja'a ca
tëjijë'ë, sani pai pa'i hue'ñana hueroni ao maña aijajë."
16 Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:
"Saiye peoji. Jaohua'ire mësarupi aojë'ë."
17 Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite:
"Peoyë. Coa cinco pan cui'ne caya hua'ire pare payë, iño."
18 Cajëna, Jesupi capi:
"Dajë'ë, iñona itire."
19 Cani cui'ne paire cuañepi, tayahuëna ja'ru sajë'ë, caquë.
Ja jeteyo'je i jëñapi cinco pan pëa cui'ne cayaohua'ire ini
cajiquë ma'tëmona ñaquë, Maija'quëre de'oji caquë pëpapi.

Pëpani panre jë'yeni i̱ ye'yacohua'ina i̱sipi. I̱sina, ja̱ohua'ipi pa̱ire se a̱ohuë.
20 Si'aohua'i a̱ni huajësicohua'i paë'ë. Ja̱ jeteyo'je a̱ni ju-
jase'ere doc do'rohuë̱arepa ayahuë.
21 Ja̱ a̱isicohua'i cato paë'ë, cinco mil ë̱mëohua'ise'e. Nomio-
hua'ire cui'ne tsi̱re cue̱cueye peoyerepa ja̱ohua'ique pa'ini ai
jerepa pa'iyë.

Jesupi Oco Ë̱mëjeja'a Cu'ise'e
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Ja̱ jeteyo'je Jesús pa̱ini pëpa tëjiquë i̱ ye'yacohua'ise'ere
du'ru jai yohuëna aya mëijë'ë caëna, aya mëtena, jaira je
te̱'tena jëjo saopi.
23 Pa̱ire pëpa tëjini mëji'i, jai cu̱tihuëna te'i, Maija'quëre se̱si'i
caquë. Ñami de'osi maca Jesús ja̱rote te'i paji'i.
24 Jai yohuë cato jopo jairare ja̱ yë'ta'a saio nëco'ë, to̱'añepi
yohuëna tutu ju'aquëna, saë'ë.
25 Ñataquëna, Jesús i̱ohua'i quë'rona tsioja̱ji'i, oco da'ca
ë̱mëjeja'a nëcaquë.
26 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'i tsiayaja̱'a nëcaquë daina, ñani
quëquë huesëjë ca'rajë cuihuë:
"¡Pa̱i joyo huatio!"
27 Ja̱je cajëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Quëcoje̱'ë, yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ije̱'ë."
28 Caquëna, ja̱ maca Pedropi capi, ñeje:
"Ejaë, më'ërepa pani yë'ëreje̱ cua̱ñejë'ë, tsiayaja̱'a nëcaquë
sasi'i, më'ë quë'rore pana."
29 Caquëna, Jesupi capi:
"Daije̱'ë."
Caëna, Pedropi yohuëpi cajeni tsiayaja̱'a nëcaquë sai huëopi,
Jesús pa'i hue̱'ñana ti̱'asi'i caquë.
30 Ja̱je saiquëta'a tutu ju'ayena asaquë, quëquëquë du'i
huëoquë cuipi:
"¡Huasoje̱'ë, Ëjaë!"
31 Ja̱re i̱ti macapi Jesús jë̱ñana tse̱aquë capi, i̱te:
"¡Yë'ëna quëcoyere a'ri maña paquë, më'ë! ¡Me yo'oquë
nema'quëje̱ pa'ire cuasaë'ni!"
32 Jai yohuëna aya mëisi maca tutu to̱mepi.
33 Ja̱ maca jai yohuë pa'icohua'ipi Jesuna do're ja'runi
cahuë:
"Nuñerepa më'ë Maija'quë mamaquëre pa'ë."

Genesaret Pa'icohua'ire Jujuse'e
(Mr 6.53-56)

34 Je̱'ejë ti̱'ahuë, Genesaret yejana.

35 Tḭ'arena, pa̱ipi Jesús daise'ere asa tḭ'ani si'a hue̱'ña ḭti yeja
pa'icohua'ire quëahuë. Quëarena, ḭ pa'i hue̱'ñana ju̱'icohua'ire
dahuë.
36 Dajë se̱i'ë, ḭ ju'i ca̱na patoni co'yato de'oma'quë cajë. Ja̱je
cani si'aohua'i ḭ ju'i ca̱na patocohua'ipi co'ya sahuë.

15

Pa̱ire Co'aye Neñe
(Mr 7.1-23)

1 Jerusalénpi fariseohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi
daisicohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani se̱i'ë:
2 "¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i mai aipë cua̱ñese'e sehuo-
caiye pa̱ñe'ni, ja̱ yë'ta'a a̱o a̱ima'në jë̱ña tsoaje̱'ë, cua̱ñese'e?"
3 Ja̱je cajëna, Jesupi se̱ji'i, ja̱ohua'ire:
"¿Cui'ne mësaru me yo'ojë Maija'quë cua̱ñese'e de'oye se-
huocaima'pë pa̱i cua̱ñese'ere de'oye sehuoye'ni?
4 Maija'quë cato capi: 'Më ja'core cui'ne më ja'quëre
ëjaohua'ire ñaquë paje̱'ë.' Cui'ne capi: 'Pëca ja'quëre cui'ne pëca
ja'core co'aye sa̱ñope caquë cato huani je̱o cua̱ñoja'quë.'
5 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi cayë pëca ja'quëre cui'ne pëca
ja'core caye de'oji: 'Tsoe si'aye yë'ë paye Maija'quëna ḭsi
saohuë. Ja̱je pa'ina, co̱caiye peoyë.'
6 Cui'ne ja̱je cacohua'ipi pëca ja'quëre pa̱nita'a pëca
ja'core co̱caiye peoyë, cuasajë pa'iyë. Ja̱je yo'ojë Maija'quë
cua̱ñese'ere do'i peoye ne huesoni coa pa̱i cayere sehuocaijë
pa'iyë.
7 ¡Coa cacohua'i! Nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë Isaías
capi, mësaru ayere toyaquë ñeje:
8 Iye pa̱i yë'ëre yë'opose'e oiyë,
Ḭohua'i joyo cato so'ore pa'ina.
9 Mësaru Maija'quëre se̱ñe do'i peoye a'ë,
Pa̱ise'e cua̱ñeñepi huëojë yo'ojëna."
10 Ja̱ maca pa̱ire soini capi:
"De'hua asajë cuasa tḭ'aje̱'ë.
11 Yë'opoja̱'a cacaye cato pa̱ire co'a de'hua ma'ñe a'ë. Coa ai
jerepa pa̱ire co'a de'huaye cato yë'opopi etaye a'ë."
12 Ja̱ maca ḭ ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani cahuë:
"¿Asaë, më'ë fariseo pa̱i më'ë cayere asajë oise'e?"
13 Ja̱je cajëna, ḭpi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Yë'ë ja'quë, ma'tëmo pa'iquë ta̱ ma'ñe cato peo hue̱'ñarepa
duta ja̱'ñe a'ë.
14 Coa ñaje̱'ë, ḭohua'ise'e pa'ija̱jë. Ja̱ohua'i cato ñaco ca̱
peocohua'i a'ë. Cui'ne ñama'cohua'ini cuacohua'i a'ë. Ja̱je
pa'ina, ñama'quëpi cui'ne ñama'quëni sai saquë pani si'a jupë
cojena du'iye pa'iji."

15 Pedropi ja̱ maca capi, Jesure:
“Quëaje̱'ë, më'ë quëase'e ayere.”
16 Caquëna, Jesupi capi:
“¿Mësaruje̱ ja̱ yë'ta'a asa ti̱'ama'pë pa'iye?
17 ¿Huesëye, mësaru, si'a a̱o yë'opoja̱'a cacani ë̱tatu'una
saise'epi jeteyo'je eta saiye?
18 Ja̱je pa'iquëta'are yë'opoja̱'a etaye cato joyo pa'iyepi etaji.
Ja̱'ë, pa̱ire co'ayerepa neñe.
19 Ja̱je pa'ina, joyopi etaji, co'aye cuasaye, huani je̱o ëaye,
nomi ëaye cuasaye, co'amaña ñañe, coa cosoye, cui'ne co'a
coca caye.
20 Iye a'ë, pa̱ire co'a de'huayerepa. Jë̱ña tsoaje̱'ë cua̱ñese'ere
sehuoma'pë a̱iñe cato pa̱ire co'aye ne ma'ñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye
(Mr 7.24-30)

21 Jesupi ja̱ropi etani saji'i, Tiro cui'ne Sidón yejana.
22 Ja̱rote paco'ë, cananea nomio ja̱opi Jesús quë'rona cuico
daco'ë, ñeje:
“¡Ëjaë, David mamaquë oije̱'ë, yë'ë macare! Yë'ë mamacopi
huati joyore hue'eco, ai ai yo'oco co'ayerepa.”
23 Ja̱je catoje̱ Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë saji'i. Saina, i̱
ye'yacohua'ipi dani i̱te se̱i'ë:
“Quëa saoje̱'ë, te'ija. Co'aye mai jeteyo'jeja̱'a cui daoco.”
24 Cajëna, Jesupi capi:
“Maija'quë yë'ëre jëjo daopi, Israel pa̱ini caquë yëi ñama ne
huesëse'eje̱ pa'ioni caquë.”
25 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ ña hue̱'ñana do're ja'runi cao:
“¡Ëjaë, co̱caije̱'ë!”
26 Ja̱je cacona, Jesupi capi, ja̱ote:
“De'oma'coa, mamajë a̱iconi a̱ore jioni jo'ya yaina a̱oto.”
27 Ja̱je catoje̱ i̱opi i̱te cao:
“Ja̱je pa'ije̱'ë, Ëjaë. Ja̱je pa'iquëta'are jo'ya yaije̱ a̱icohua'i
a'ë, pa̱i a̱ni to̱ ne'ña mañaje.”
28 Ja̱je cacona, Jesupi capi, ja̱ote:
“¡Nomio ta̱'ñerepa neñe pa'iji, cuasayë, më'ë! Më'ë yëse'e
nese'eje̱ pa'ija̱quë.”
Caëna, i̱ti macapi i̱o mamaco co'yasico paco'ë.

Jesupi Ju̱'icohua'ire Jujuse'e

29 Jesús ja̱ropi etani Galilea jaira te̱'tëpaja̱'a tëto sani
cu̱tihuëna mëni ja̱rona ja'rupi.
30 Ja̱rote pa'ina, jai pa̱i daë'ë, i̱ pa'i hue̱'ñana. Daijë
dahuë, do'pëcohua'ire, ñama'cohua'ire, asama'cohua'ire, peo
tupë̱are, cui'ne jai pa̱i yeque ju̱'icohua'ire dahuë. Dani i̱ quë̱o
yë'quë macana oijëna, Jesupi jujupi, ju̱'icohua'ire.

31 Pa̱i ña quëquëyerepa yo'opi, asama'cohua'ipi cui'ne coca
cama'cohua'ipi asajë cajëna, nëcañoa peo tupë̱api de'ocohua'i
po̱nëjëna, do'pëcohua'ipi cu'ijëna cui'ne ñama'cohua'ipi,
ñacohua'i po̱nëjëna. Ja̱je yo'oquëna, ñajë Israel pa̱i Maija'quëre
ai de'oji cajë sihuahuë.

Jesupi Cuatro Mil Ë̱mëohua'ire A̱opi
(Mr 8.1-10)

32 Ja̱ maca Jesús i̱ ye'yacohua'ire soini capi:
"Teaye iye pa̱i mañare oi ñañë. Tres mu'seña pa'iji, i̱ño
i̱ohua'i pa'iye. Ja̱je pa'ijë ti peoyë, i̱ohua'i a̱i mañaje. Ja̱je
pa'ina, a̱ima'cohua'ire huë'ena jëjo saoye pa̱si'i saijë ma'ana
dahuëra ju̱'ima'cohua'ini."
33 Caquëna, ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë, i̱te:
"Ja̱je pa'iquëta'are ¿me i̱ño pa̱ije peo hue̱'ña a̱o hueroni
a̱oñe'ni, jai pa̱ire pare?"
34 Cajëna, Jesupi se̱ji'i:
"¿Je so̱ pan paye'ni, mësaru?"
Se̱ina, i̱ohua'ipi cahuë:
"Siete pan cui'ne a'ri mañ̃a tsiaya hua'ire payë."
35 Cajëna, ja̱ maca pa̱ire cua̱ñepi, yejana ja'ru sajë̱'ë caquë.
36 Ja'rusi maca siete pan cui'ne hua'ire i̱ni Maija'quëre de'oji
caquë se̱ji'i. Se̱ni tëjini i̱ ye'yacohua'ina se i̱sina, ja̱ohua'ipi
pa̱ire se a̱ohuë.
37 Ja̱ maca si'aohua'i a̱ni huajëhuë. Ja̱je pa'itoje̱ ja̱ yë'ta'a
siete do'rohuë̱a a̱ni jujase'e nëaëna, ayahuë.
38 I̱ti a̱isicohua'i cato cuatro mil pa̱i paë'ë, nomiohua'ire
cui'ne tsi̱re cue̱cuema'pëna.
39 Ja̱ jeteyo'je Jesús pa̱ire sai pëpa tëjini jai yohuëna aya mëni
saji'i, Magdala yejana.

16

Pa̱i Yo'o Ti̱'a Ma'ñe Yo'oje̱'ë Cajë Se̱ñere
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

1 Fariseohua'i cui'ne saduceohua'i co̱ni Jesure neñañu'u
cajë dani ma'tëmo ayere pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere i̱ñojë'ë se̱i, i̱pi
yo'ouna, ñani tse̱añu'u cajë.
2 Ja̱je cajë se̱jëna, i̱pi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Na'iquëna, ma'tëmo maja'ico pa'ina, ñani mësaru cacohua'i
a'ë, 'De'o mu'se pa'ija̱'coa.'
3 Cui'ne ñataquëna, nea siri pa'ina, ñani cacohua'i a'ë,
'yure cato co'a mu'se pa'ija̱'coa.' ¡Mësaru, coa cacohua'i a'ë!
Ma'tëmore ñani ta̱'ñe asacohua'ita'a ¿me yo'ojë iye mu'seña
yo'oye ñani ta̱'ñe cama'pë ja̱ yë'ta'a huesëcohua'i pa'iye'ni?

4 Iye co'a pa̱i nuñe yo'oma'cohua'ipi se̱ñë, ma'tëmo yo'oyere
nejë'ë ñañu'u cajë. Ja̱je se̱jëta'are Jonásre yo'ose'eje̱ pa'yepi
i̱ñose'e pasipi. Jerepa yo'o i̱ñoñe peoji."
Ja̱je cani je̱oni saji'i.

Fariseohua'i O'sa
(Mr 8.14-21)

5 Jaira je të'huina je̱'ejë i̱ ye'yacohua'i pan sayere
hua̱nëyei'ë.
6 Hua̱nëyesicohua'ini Jesupi ja̱ohua'ire capi:
"I̱na de'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i
o'saque pa'iji."
7 Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë:
"Mai panre dama'pë patena, caji."
8 Ja̱je yahue caye Jesupi asani capi, ja̱ohua'ire:
"¿Me yo'ojë pan peoyë caye'ni? ¿Ai jerepa mësaru, yë'ëre
nequë api, cuasayere peoye'ni?
9 ¿Ja̱ yë'ta'a asa ti̱'añe pa̱ñe, cui'ne ñañe pa̱re cinco pan
pa'ise'ere cinco mil pa̱ire a̱ose'eje̱ cui'ne a̱ni jujarena,
do'rohuë̱ana de'huase'eje̱?
10 ¿Cui'ne siete pan pa'ise'epi cuatro mil pa̱ire a̱o maca
do'rohuë̱a nëase'eje̱ cuasaye pa̱ñe?
11 ¿Me yo'ojë mësaru yë'ë ca maca panre caji, cuasare'ni?
De'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'sana co̱'me
huesëye."
12 Ja̱je ca maca cuasa ti̱'ahuë, Jesús pan neñere cama'ë
pa'ise'ere. Coa ai jerepa Fariseo cui'ne saduceohua'i
ye'yayere case'ere.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Jesús Cesarea Filipo yeja quë'rona ti̱'ani i̱ ye'yacohua'ire
se̱ji'i:
"¿I̱queipi caye'ni, Pa̱i Mamaquëre?"
14 Caquëna, ja̱ohua'ipi cahuë:
"Yecohua'ipi cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë,
Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi ja̱ yë'ta'a yeque cayë, Jeremiaspi
pa̱nita'a yequë Maija'quë jëjo daoquë api, caye."
15 Ja̱ maca ja̱ohua'ire capi:
"Cui'ne mësaruta'a ¿i̱queipi caye'ni?"
16 Caquëna, Simón Pedropi capi:
"Më'ë cato Cristo a'ë, Diusu huajëquërepa mamaquë a'ë."
17 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"De'oji. Simón Jonás mamaquë yecohua'ije̱ më'ëre quëaye
pa̱huë. Coa yë'ë Ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi i̱ñopi.

18 Jąje pa'ina, yë'ëpi më'ëre cayë Pedro jąre iye quẽna pë
ẽmëje'ena yë'ë huë'e nesi'i. Neina, juṵ'iñe tutujẽ quëcoquë ti
neñe peoji.
19 Yë'ëpi më'ëre ma'tëmo pa'i tẽ'te hui'yocore ịsijạ'quë a'ë.
Më'ëpi iye yejana sëaquë pa'ito ma'tëmoje sëaye pa'iji. Cui'ne
më'ëpi iye yejana joyequë pa'ito ma'tëmoje joyeye pasipi."
20 Jạ maca Jesupi cuạñepi, ị ye'yacohua'ire. Yë'ëre Cristo api,
cajë pạire quëama'pë caquë.

Jesús Capi, Juṵ'ija'quë A'ë
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21 Jạre jạ macapi Jesupi quëa huëopi, ị ye'yacohua'ire.
Jerusalénna sani ai yo'ojạ'quë a'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ipi cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'ipi yo'ojëna, caquë.
Cui'ne capi, jạje yo'ojë huani jẽoja'cohua'i a'ë. Jạje huani
jẽosicohua'ita'are toasõ mu'seña pa'i maca huëijạ'quë a'ë.
22 Jạ maca Pedropi tịrona ịte sani yëhuosi'i caquë capi:
"¡Maija'quëjẽ jạje yo'oye coeji, Ëjaë! ¡Jạje yo'oye ti peojạquë
më'ëre!"
23 Jạje caquëna, Jesús co'ye põnëni ñani ịte Pedrore capi:
"Saijẽ'ë. Yë'ë quë'ro pa'ima'ë, huati ëjaë. Yë'ëre jõsa
tëhuoquë, ai. Më'ë cato Maija'quë cuasayejẽ cuasama'quë a'ë.
Coa pại cuasayejẽ cuasaquë a'ë."
24 Jạ maca Jesupi ị ye'yacohua'ire capi:
"Yë'ëre tuiye yëcohua'i pani huạnëyeye pa'i co'ye de'oye
pa'iyere. Jạje yo'oni ai yo'oye pa'ito quëcojë tuiye pa'iji, co'ye
cuasama'pë.
25 Jạje pa'ina, co'ye de'oye pa'iyere cuasaquë yo'oquëpi coa
ne huesojạ'quë api, ị pa'iye. Jạje pa'iquëta'are yë'ë do'ire ai
yo'oquë ị pa'iye ne huesosiquëpi tị'aja'quë api, pa'iye.
26 Jạje pa'ina, ¿Ịquere cõcaiye pa'iquë'ni, pạipi si'aye iye
yejana co'amañare pajëta'a joyore ne huesoto? ¿Je ja'ye sạiñe
pa'iquë'ni, ị joyo do'ire?
27 Jạje pa'ina, Pại Mamaquë daijạ'quë api, si'a ị pëca ja'quë
de'o tutu quë'ipi cui'ne ị huịñaohua'ina cõni. Jạ maca ịpi
sạija'quë api, te'ohua'ise'e yo'ose'ejẽ pa'ye.
28 Jạje pa'ina, nuñerepa cayë, jạ yë'ta'a yure pa'icohua'i
juṵ'ima'pë Pại Mamaquë ị quë'ropi daina, ñaja'cohua'i a'ë."

17

Jesús Tịñe Pa'i Põnëse'e
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Seis mu'seña tëto sai maca Jesupi sapi, Pedrore, Jacobore
cui'ne Juanre Jacobo yo'jeire te'i jạohua'i jạ're saji'i, jai ẽmë
cụtihuëna.

2 Jąrona i̱ cąpë i̱ohua'ique ñajëna, ti̱ñerepa po̱nëpi. I̱ tsia
cato ë̱së mëiñeje pa'yere miaco po̱nëpi. Cui'ne i̱ ju'i cąpi toaje̱
pa'iorepa po̱nëpi, miañerepa.
3 Cui'ne jąˌ maca ñañu'u cuasama'pë pa'ise'ere ñahuë, Moisés
cui'ne Elías, Jesús jąˌ're cocare cajëna.
4 Jąˌ maca Pedropi capi, Jesure:
"Ëjaë, ¡De'oji. Yureta'a i̱ñore pañu'u! Më'ëpi yëto neñu'u
toaso̱ a'ri huë̱'ña: më'ë tse̱core te'ore, Moisés tse̱core, cui'ne
Elías tse̱core yecore."
5 Jąˌ yë'ta'a Pedro cocare caquëna, miacore papi sirio nëca
meni peo hue̱'ña cąˌne huesona sirio jopopi yë'ose'e ñeje
pi̱siquëna, asahuë:
"Iquë yë'ë mamaquëre papi i̱ni ai sihuaquë pa'iyë. Asajë̱'ë,
i̱ cayere."
6 Iyere asani i̱ ye'yacohua'i yejana i̱ohua'i tsiapi meñe
simeni u̱ë'ë, quëquëquë huesëni.
7 Jąˌ maca Jesupi i̱ohua'i quë'rona tsiojąˌni patoquë capi:
"Huëijë̱'ë. Ca'rama'pë pa'ijë̱'ë."
8 Caquëna, huëijë coa Jesuse'e te'i pa'ina, ñahuë, yeco-
hua'ita'a peojëna.
9 Jąˌropi cajejëna, Jesupi cuąˌñepi, jąˌohua'ire:
"Quëama'pë pa'ijë̱'ë, yecohua'ire, iye mësaru ñase'e. Pąˌi Ma-
maquë ju̱'isiquëpi cui'naëpi huëima'ë pa'ito ju̱ni huëisi maca
quëajë̱'ë."
10 Jąˌ maca i̱ ye'yacohua'ipi Jesure se̱i'ë:
"¿Me yo'ojë cuąˌñese'e ye'yacohua'i jąˌje pa'ito Elíaspi du'ru
daijąˌ'quë api, caye'ni?"
11 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë. Du'ru daijąˌ'quë api. Si'aye ne de'huająˌ'quë
api.
12 Jąje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Elíaspi tsoe daji'i.
Daisiquëta'are i̱ohua'ipi de'hua ñama'pë coa i̱ohua'i yëyeje̱
yo'ohuë, i̱te. Jąˌje cui'ne Pąˌi Mamaquëje̱ ai yo'ojąˌ'quë api, jąˌre
jąohua'i jë̱ñapi yo'ojëna."
13 Jąˌ maca i̱ ye'yacohua'ipi cuasa ñajaë'ë, Juan oco doquë
pa'isiquëni caji cuasajë.

Jesupi Hue'hue Dahuë Paquëre Jujuye
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Pąˌi pa'i hue̱'ñana daisi maca Jesús quë'rona te'i tsio dani
i̱ ña hue̱'ñana do're ja'runi capi:
15 "Ëjaë, oijë̱'ë, yë'ë mamaquëre. Ai yo'oji, hue'hue dahuëre
hue'equë. Jąˌje pa'ipi jaiye toana tąˌi yequere tsiayana du'i
yo'oji.
16 Iye macana dahuë, i̱te. Më'ë ye'yacohua'ina,
i̱ñosiquëta'are juju ti̱'ama'pë paë'ë."

17 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“¡Ina, necaiquë api cuasama' pai cui'ne co'acohua'i! ¿Je yëhuarepa pa'ija'quë a'ni, mësaru ja're coni? ¿Je yëhuarepa quëcoja'quë a'ni? Dajë'ë, iñona tsihua'ëre.”
18 Cani ja maca Jesupi co'a joyore pëni eto saopi, tsihua'ëre pa'isicore. Jare iti macapi tsihua'ë huajëquë co'yapi.
19 Ja jeteyo'je ise'ere i ye'yacohua'i cahuë:
“¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?”
20 Sejëna, Jesupi capi:
“Mësaru ne ti'añe peoji, cuasayere payë. Nuñerepa cayë. Mësarupi mostaza ca ja'iore ne ti'añe pa'iji cuasayere hue'ecohua'i pani cara'huë ja cutihuëre: ‘Saijë'ë, iye macapi yequë huë'ñana.’ Carena, ai cutihuëpi saija'coa. Ti coa ca jujaye peoji, mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani.
21 Jaje pa'iquëta'are iye co'a joñoare cato, eto saoye pa'iji Maija'quëre señepi cui'ne ao aima'pë señepi.”

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Si'a jupë Galilea quë'rore cu'i maca Jesupi capi, jaohua'ire:
“Pai Mamaquëre tseani paina isi huesoja'cohua'i a'ë.
23 Jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api.”
Jaje quëaquëna, ai oi ëaye asahuë.

Pai Tsi'si Huë'e Do'i Saiñe

24 Jesús cui'ne i ye'yacohua'i Capernaum daripëna ti'asi maca Maija'quë huë'e do'ire curiquë secohua'ipi Pedrore sani ñani sei'ë:
“¿Mësaru ye'yaquë curiquë saiquë Maija'quë huë'e do'i?”
25 Cajëna, Pedropi sehuopi:
“Jaje pa'ijë'ë. Saiji.”
Jaje cani huë'ena Pedropi cacaquëna, Jesupi du'ru ite capi, ñeje:
“¿Me cuasaquë'ni, më'ë Simón? ¿Neni iye yeja ëjaohua'i co'amaña pa do'i cui'ne pa'i do'i señe'ni, iohua'i tsecohua'i panita'a tiohua'ini señe?”
26 Caquëna, Pedropi sehuopi, ite:
“Tiohua'ini señë.”
Caquëna, Jesupi capi, ite:
“Jaje pa'ito iohua'i tsecohua'i cato saiñe peoji.
27 Jaje pa'iquëta'are sañope yo'oyere coejë saiñu'u. Jaje pa'ito jairana sani mojë'ë, hua'ini. Du'ru macarepa hui'yoquëni moni i ye'opore curiquë pa'ina, ini sani saijë'ë, si'aye, yë'ë pa'i do'i cui'ne më'ë do'i coni te'epi.”

18

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Jạre jạ macapi i̱ ye'yacohua'i Jesús quë'rona tsiojạni
sẹteña, i̱te: "¿Nepi jerepa pa'iohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ni,
mạ'tëmo?"
2 Cajëna, jạ maca Jesupi tsihua'ëre soini i̱ohua'i jopona
nëcoquë
3 capi:
"Nuñerepa cayë. Mësarupi jạ'rë pa'ise'e jẹoni cui'ne tsi-
hua'ëjẹ pa'iohua'i de'oma'pë pani ma'tëmo caca ti̱'añe peoji.
4 Jạje pa'ina, i̱ti jerepa pa'i ma'tëmo pa'i tẹ'tequëpi, ai jerepa
pa'i a'ë cuasama'quëpi iquë tsihua'ëjẹ pa'i pa'iji.
5 Cui'ne yë'ëni cuasajë iquëre tsihua'ëre de'oye necaicohua'i
pani yë'ëni necaiyë.

Co'aye Yo'oyena Tạiñe
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6 Yë'ëre asaquëni yequëpi co'aye yo'oyere ye'yaquë pa'ito
jai quẹna pëpi ñaje tëcana sëani jai tsiayana huại huẹ'ñana jẹo
dëoto de'oji.
7 ¡Co'acore pa'ni, iye yeja, pạire co'aye yo'oyena ne tạoco!
Pạire co'ayena ne tạoñere jëaye ti peoji. Jạje pa'iquëta'are
yecohua'ire co'aye yo'oyena ye'yaquë ne tạñoquëpi ai jerepa
teaye co'aquëpi pa'iji.
8 Jạje pa'ina, më'ë jẹ̈tëpi pạnita'a më'ë nëcayopi co'aye
yo'oyena saco pa'ito tëto tëani so'ona jẹocojẹ̈'ë. Ai jerepa
de'oji, pa'i huẹ'ñana saiyepi peo tupëpi, pạnita'a do'pëquëpi,
toa yejana caya jẹ̈ña cui'ne caya nëcañoa hue'equëpi jẹoco
cuạñoto co'aji.
9 Pạnita'a më'ë ñacoapi co'ayena saco pa'ito duta jẹoni
so'ona jẹocojẹ̈'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i huẹ'ñana cacayepi te'e
ñacoa hue'equë api, toa yejana caya ñaco cạ hue'equëpi jẹoco
cuạñoto co'aji.

Yëi Ñama Ne Huesësico Ayere Ye'yaye
(Lc 15.3-7)

10 Coema'pë pa'ijẹ̈'ë, icohua'i a'ricohua'ire. Quëare payë.
Jạohua'i cato hui̱ñaohua'ire payë, ma'tëmore yë'ë ja'quë ña
huẹ'ñare.
11 Pại Mamaquë cato daisiquë api, ne huesëse'ere huasosi'i
caquë.
12 ¿Me yo'oquë a'ni? Cien yëi ñamare paquëni te'i ne
huesësiquë pa'ito sani co'equë api, noventa y nueve ñamare
cụtina jẹo sani.
13 Jạje co'equë ne huesësiquëre ti̱'asiquë pani noventa y
nueve ne huesëma'cohua'ire sihuaye jerepa sihuaquë api.

14 Jaje cui'ne mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëjẹ co'eji, te'e
a'riquëjẹ ne huesëye paja'quë caquë.

Cajeire Sai De'huacaiye
(Lc 17.3)

15 Më'ë yo'jeipi co'aye më'ëre yo'osiquë pa'ito ise'ere cajẹ'ë,
i tayose'e asa sëtaja'quëre. Jaje caquëna, më'ë cayere asani
sehuocaisiquë pa'ito, më'ë yo'jeire se quëcohuë, më'ëpi.
16 Jaje pa'iquëta'are më'ë caye asa yëma'ë pa'ito ja maca
soijẹ'ë, te'ire panita'a cayaohua'ire i yo'oye ñacohua'ipi te'e
cui'ne pa'ye caja'cohua'ire.
17 Jaohua'ireje asama'ë pa'ito quëajẹ'ë, jai pai tsi'si sitona.
Jai pai catoje asa yëma'ë pa'ina, ja maca Maija'quëre asa
ma'ñeje pa'ire jẹojë'ë, panita'a pa'i do'i curiquë sẹquëjẹ pa'ire.
18 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye yejana mësaru sëasiquë
pani ma'tëmoje sëasiquë pasipi. Cui'ne mësarupi iye yejana
joyesiquë pani cui'ne joyesiquë pasipi, ma'tëmoje.
19 Cui'ne cayë, mësarute yequeje. Mësarupi cayaohua'i iye
yejare pa'ijë te'e cuasajë Maija'quë co'amañare sẹto yë'ë
ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi isija'quë api.
20 Jaje pa'ina, cayaohua'i panita'a toasocohua'i yë'ë mamire
cajë tsi'sicohua'i pa'ito jarote yë'ëjẹ pa'ija'quë a'ë."
21 Ja maca Pedro sani Jesure sẹji'i:
"¿Ëjaë, yë'ëni yë'ë yo'jeipi co'aye yo'oquë pa'ito je soñe sai
de'huacaija'quë a'ni, ite?"
22 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Sieteja'a pa'ye sai de'huacaijẹ'ë caye pañë. Ai jerepa sai
de'huacaijẹ'ë, siete pa'ye setenta.

Sai De'huaye Ëseque

23 Jaje pa'ina, ma'tëmo pa'i tẹ'te cato pai ëjaëpi ite necaico-
hua'i ne do'ire saiñeje pa'ye a'ë.
24 Ja'a ne de'hua huëoquëna, jaiye curiquë i do'i saiñe
paquëre dahuë.
25 Darena, i jo'yaë curiquë peoquë paji'i. Jaje peoquë pa'ina,
i ëjaëpi cuañepi, isi jẹojë'ë, ite cui'ne i nëjore, mamajëre cui'ne
si'aye i co'amañaje ja curipi i do'i paye saija'quëre.
26 Ca maca i jo'yaëpi i ëjaë ña huẹ'ñana do're ja'runi sẹji'i:
'Ëjaë, quëcojẹ'ë, yë'ë macare. Saija'quë a'ë, si'aye më'ëre.'
27 Caquëna, ëjaëpi ite teaye caji cuasani oi ne de'huacani eto
huasopi.
28 Ja maca jo'yaëpi esa etani sai ti'api, yequëre i cajeire,
cui'ne necaiquëre ti'ani ñaje tëcana tsẹani huani jẹo huëopi,
ñeje caquë: 'Saijë'ë, më'ë yë'ëre do'i payere.' Jaë cato a'ri maña
ite do'i paquëni jaje yo'opi.

29 Ja̱ maca i̱ cajeipi do're ja'runi se̱ji'i: ‘Quëcojë̱'ë, sa̱ija'quë a'ë, si'aye më'ëre do'i paye.’
30 Ja̱je catoje̱ yequëpi coequë coa ai jerepa pa̱ire co'a hue̱'ñana sani copi, sa̱isi maca etoja̱'quë api, caquë.
31 Ja̱ maca ëjaë jo'yapi iyere ñani ai co'a ju̱'ijë sani quëahuë, i̱ohua'i ñase'ere si'aye.
32 Ja̱ maca i̱ ëjaëpi jëjo saopi, i̱te soija̱'cohua'ire. Soini capi, i̱te: ‘Co'a merepa co'a jo'yaë. Yë'ëpi më'ëre sa̱i de'huacaë'ë, si'aye më'ë do'i pa'ise'e më'ëpi se̱ina.
33 Më'ëje cui'ne më'ë cajeire quëcoquë sa̱i de'huacaiye paji'i, yë'ë më'ëre teaye caquëna, sa̱i de'huacaise'eje̱.’
34 Ja̱ maca i̱ ëjaëpi pë̱i ja̱je yo'osi do'ire cojë̱'ë, cua̱ñepi, si'aye sa̱ina, je̱ojë'ë caquë.”
35 Jesupi ja̱je ca tëjiquë capi:
“Ja̱je cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëje̱ mësaruteje̱ yo'oja̱'quë api, mësarupi pa̱i ñape cajeire joyore papi co'aye yo'ose'e sa̱i de'huacaiye pa̱cohua'ire.”

19

Jesús Ye'yase'e Nomiore Je̱ocoye Ayere
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Jesús iye coca casi jeteyo'je Galileapi saji'i. Sai Judea quë'rona Jordán tsiaya quë'rona ë̱së mëi te̱'tena ti̱'api.
2 Jai pa̱i i̱te pe'tehuë. Pe'terena, ja̱rona ju̱'icohua'ire jujupi.
3 Ja̱ maca fariseohua'i Jesure tsioja̱ni se̱i'ë, tayo sehuouna, tse̱añu'u cajë ñeje:
“¿Nëjore je̱ocoye pa'iquë coa a'ri maña yequere yo'ona?”
4 Cajëna, i̱pi ja̱ohua'ire sehuopi:
“¿Ñama'cohua'i a'ni, toyase'e caye si'aye du'ru pa'i huëose'e nesiquëpi ‘Nepi ë̱mëre cui'ne nomiore’?
5 Cui'ne caji: ‘Ja̱je pa'ina, pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core je̱oni nëjona tsioni cayaohua'i pa'ima'pë coa te'ije̱ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.’
6 Ja̱je pa'ina, cayaohua'i pa'iye paja̱'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa te'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, ë̱mëpi nëjore je̱ocoye peoji, Maija'quë ñaquë tsiose'e.”
7 Ja̱ maca i̱te se̱i'ë:
“¿Me yo'oquë Moisés nëjore je̱ocoye pa'iji, toya ja'huana je̱oco do'ire toyani cua̱ñei'ni?”
8 Cajëna, Jesupi capi:
“Mësaru jëa joyo pa'i do'ire Moisés je̱ocoye de'oji, capi. Du'ru pa'i huëo maca cato ja̱je pa'iye pa̱pi.
9 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi cayë. Yequë ë̱mëohua'ire yo'oma'ona je̱oconi yequë nomiore huejaquë pani tsoe co'a de'opi, yecore

yo'o do'ire. Cui'ne jeocosi nomioni posëpi huejaquë panije
cui'ne co'a de'oji, ëjëre paconi yo'oquë."
10 Ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë:
"Jaje pa'iye sëte ëmëpi nomiore huejaye co'aji."
11 Cajëna, Jesupi capi:
"Si'aohua'i iye asaye peoji. Coa Maija'quë ta'ñe asaye
isisicohua'ise'e asaye pa'iji.
12 Iye do'ire yecohua'i ëmëohua'i huejama'cohua'i pa'iyë. Tsi'nëna co'a de'osicohua'i ai de'oyë, paipi huejama'pë pa'ijajë cajë co'a de'huasicohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi huejama'cohua'i pa'iyë, ma'tëmo ayere cajë. Iye yë'ë case'e yëquëpi jaje pasi'i cuasani jaje huejama'quë pa'ijë'ë. Pai ñape tiñe pa'i do'ire ëmëohua'i huejaye pañë. Yecohua'ipi hueja ti'añe pa'ija'cohua'ipi ai de'oyë. Paipi huejama'pë pa'ija'cohua'ire nesicohua'ipi pañë. Yecohua'ipi ma'tëmo pa'iyere cajë huejaye pañë. Jaje pasi'i cani jaje pa'ijë'ë, ai cuasaquëpi."

Jesupi Tsire De'oyerepa Cacaiye
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ja maca tsire Jesús quë'rona dahuë, ipi jëñapi patoquë secacaijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pë cajë ësehuë.
14 Jaje cajëna, Jesupi capi:
"Coa ñajë'ë, tsi iohua'ise'e yë'ë quë'rona daijajë. Ësema'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tseoa."
15 Ja maca tsire i jëñapi patoquë yo'o tëjini saji'i, yequë hue'ñana.

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Posëpi jaiye co'amaña paquëpi Jesure sani seji'i:
"De'o ye'yaquë. ¿Ique de'o co'amañare yo'oja'quë a'ni, ma'tëmo ti pani huesëye ti'asi'i cani?"
17 Caquëna, Jesupi capi, ite:
"¿Me yo'oquë de'oquë caquë'ni, yë'ëre? Peoji, de'oquë. Coa te'i pa'iji, jaë cato Diusupi. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ti pa'i hue'ña cacaye yëni sehuoye pa'iji, cuañese'ere."
18 Caquëna, posëpi ite capi:
"¿Je a'ni, iti yë'ë sehuo ja'ñe?"
Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Huani jeoma'ë pa'ijë'ë, yequë. Nëjore yecore yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë. Yecohua'ire cosoma'ë pa'ijë'ë.
19 De'oye sehuojë'ë, më'ë ja'quëre cui'ne më ja'core. Cui'ne oijë'ë, më quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye."
20 Posëpi ite capi:

“Si'aye iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye yo'osiquë a'ë. ¿Jaje pa'ito iquepi caraquë'ni, yë'ëre?”
21 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:
“Më'ëpi de'oquërepa pasi'i cani sani më'ë payere isiquë curiquë nequë cui'ne peocohua'ini coa isijë'ë. Ja macata'a më'ë ma'tëmore jaiye co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”
22 Jaje caquëna, iyere posë asani ai oi saji'i, jaiye co'amaña paquë sëte.
23 Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:
“Nuñerepa cayë, mësarute. Ai jëaji, ma'tëmo jaiye co'amaña pacohua'ipi cacaye.
24 Cayë, tijupë mësarute. Camellore miu ñaca cojeja'a sa etojaiñe peoji. Jaje pa'ita'are ai jerepa jëaji, jaiye co'amaña pacohua'ipi ma'tëmo cacaye.”
25 Jare i ye'yacohua'ipi asani ai cuasajë iohua'ija'a sa'ñe sei'ë: “¿Jaje pa'ito nepi huasosicohua'i pa'iye pa'iquë'ni, cajë?”
26 Jesupi ñani capi, jaohua'ire:
“Paire cato caca ti'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato neñe pa'iji, si'aye.”
27 Ja maca Pedropi capi, ite:
“Ëjaë, yëquë si'aye yëquë co'amaña pase'e jeoni më'ëre tuë'ë. ¿Jaje yo'osicohua'i iquere yëquë paja'cohua'i a'ni?”
28 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
“Nuñerepa cayë, mësarute. Ja mu'se si'aye huajëye de'osi maca Pai Mamaquëpi i ñu'i saihuëna Ëjaërepa ja'rusi maca, mësaru yë'ëre tuisicohua'ije ja'ruja'cohua'i a'ë, doce ñu'i saihuëana, doce tsëcapëa Israel pai yo'ose'e ña de'huaja'cohua'ipi.
29 Huë'e panita'a a'yëre, a'yore, panita'a ja'quëre, panita'a ja'core, panita'a nëjore, panita'a mamajëre, panita'a yejare yë'ë do'ire jeosicohua'i cato cien pa'ye jerepa paja'cohua'i a'ë, cui'ne ti pani huesëyere paja'cohua'i a'ë.
30 Jaje pa'iquëta'are jai pai yure du'ru pa'icohua'ipi tëjiohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jerepa pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

20

Co'amaña Necohua'i Yo'oyeje Pa'ye Quëase'e

1 Ma'tëmo pa'i te'te cato jai tsio paquëpi nea hue'ñarepa co'amaña necaicohua'ire co'esi'i, cuiya'i tëaja'cohua'ire caquë saise'eje pa'ye a'ë.
2 Co'amaña necaicohua'ire ti'ani te'e mu'se yo'o do'ire te'e ëja ja'hua saisi'i, capi. Jaje quëani ne de'huani jëjo saopi, i tsio necaija'cohua'ire.

3 Nea huẹ'ña nueve pa'i maca etani saji'i. Sai ñaquëna,
nema'cohua'ipi jai pa̱i quë'rore coa paë'ë.
4 Pa'ijëna, capi, ja̱ohua'ire: 'Mësaruje̱ sani yë'ë tse̱ tëacaijẹ̈'ë,
sa̱isi'i, i̱ti sa̱iñe pa'iyeje̱' caëna. Ja̱ maca saë'ë, tëaja̱'cohua'ipi.
5 Mu'se jopo pa'i maca tsio aquë etani saji'i. Saisiquëpi tres
pa'i maca sani co̱pi, ja̱re cui'ne pa̱ire co'equë.
6 Saisiquëpi cui'ne neato cinco pa'i maca, sani co̱pi. Sani
ti̱'api, pa̱i coa pa'i huẹ'ñare yo'oma'pë coa nëcacohua'ire. Ñani
capi: '¿I̱quere yo'ojë si'a mu'se coa pa'iye'ni?'
7 Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë, i̱te: 'Yëquëre yecohua'ije̱
co'amaña nejë'ë cajë cua̱ñese'e peocohua'i a'ë.' Cajëna,
i̱ohua'ire capi: 'Ja̱je pa'ito sani mësaruje̱ yë'ë co'amañare
necaijẹ̈'ë.'
8 Ñami de'osi maca i̱ti tsio aquëpi co'amaña necaicohua'ire
ñacaiquëre soini capi: 'Co'amaña nesi do'ire sa̱ijë'ë. Jeteyo'je
cacasicohua'ini sa̱ijë'ë du'ru sa̱ini jeteyo'je du'ru cacasico-
hua'ire sa̱ijë'ë.'
9 Caëna, co'amaña nesicohua'ire soiquëna, neato cinco pa'i
maca cacasicohua'ipi daë'ë. Datena, te'e mu'se yo'osi do'i
ja'ye sa̱ipi.
10 Ja̱ jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire soiquëna,
cuasahuë, jerepa curiquë neja'cohua'i a'ë, cajë. Ja̱je
cuasasicohua'ita'are pa̱i ñapere te'e mu'se yo'ose'e ja'ye
sa̱ipi.
11 Ja̱je sa̱i cua̱ñoni sa̱ñope ca huëohuë, i̱ti co'amaña paquëni,
12 ñeje cajë: 'Icohua'i jeteyo'je cacasicohua'i cato coa te'e
hora nehuë. Ja̱je nesicohua'ita'are yëquë si'a mu'se co'amaña
nejë, ẹ̈së uquëna, quëcojë nesicohua'ire sa̱iñe ja'ye sa̱ihuë,
më'ë.'
13 Ja̱je cajëna, i̱ti tsio aquëpi sehuopi, ja̱ohua'i aquëre ñeje:
'Cajei, co'aye yo'oma'ë pa'iyë, më'ëre. ¿Më'ëje pa̱ipi te'e mu'se
ne do'ire, sa̱ijë'ë caquë yë'ë ja̱'re co̱ni, ne de'huasiquëta'a?
14 Ja̱je pa'ito iye më'ë ne do'i i̱ni saijẹ̈'ë. Yë'ëpi yëë më'ëre
i̱siye ja'ye iquëreje̱ i̱siyë, jeteyo'je cacasiquëreje̱.
15 ¿Më'ëpi cuasani yë'ë curiquëre, yë'ë yëyeje̱ pa'ye yo'oye
peoji, cuasaquë? ¿Pa̱nita'a coa jaiye pasi'i cuasaquëna, pẹ̈ti
ëaye më'ëre nëiquë yë'ëpi pa̱ire oiquëpi yo'oquëna?'
16 Ja̱je pa'ina, jeteyo'je pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne du'ru acohua'ipi jeteyo'je
pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i soisicohua'i pa'iyë.
Pa'ijëta'are, sahuani jo'ya nesicohua'ipi a'ri ja'i pa̱i pa'iyë."

Jesús I̱ Ju̱'i Ja̱'ñere Quëaye
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jesús Jerusalén ma'are pa'i i̱ doce ye'yacohua'ire
i̱ohua'ise'ere ti̱ro sani capi:

18 “Mësarupi ñañë, mai Jerusalénna mëi huëoye, Pa̱i
Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne
cua̱ñese'e ye'yacohua'ina i̱sija̱'tona, i̱sisi maca ja̱ohua'ipi
huani je̱oja'quë api cajë,
19 ti̱ pa̱ina i̱sija̱'cohua'i a'ë. I̱sirena, ja̱ohua'ipi i̱te
cue'cuejë të'cajë yo'oni, so̱quë sarahuana que̱jajë cajë. Ja̱je
yo'osicohua'ita'are toaso̱ mu'seña pa'i maca huëija̱'quë api.”

Jacobo Cui'ne Juan Pëca Ja'co Se̱se'e
(Mr 10.35-45)

20 Jesús quë'rona Jacobo cui'ne Juan pëca ja'copi Zebedeo
mamajë ja̱'re co̱ni do're ja'ruo, Jesús ña hue̱'ñana necai ja̱'ñere
se̱si'i caco.
21 Ja̱ maca i̱pi se̱ji'i, i̱ote:
“¿Iquere yëco'ni, më'ë?”
Caquëna, sehuo, ñeje: “Yë'ë caya mamajëre më'ë pa'i te̱'tena
ëjaohua'ire neni më'ë ëja te̱'tena yequëre cui'ne ari te̱'tena
ñocaije̱'ë.”
22 Cacona, Jesupi sehuopi:
“Cuasaye peoye huesërepa se̱ñë, mësaru. ¿Mësaru de'hue tëto
sani ti̱'añe, yë'ë se̱je co̱no tëto sai ja̱'ñeje pa'ye, cui'ne do cua̱ño
ti̱'añe yë'ë do cua̱ño ja̱'ñeje pa'ye?”
Ja̱ohua'ipi cahuë:
“Ti̱'añë.”
23 Cajëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire:
“Nuñerepa cayë, ja̱je pa'ije̱'ë. Mësaru tëto saija̱'cohua'i
a'ë, iye se̱je co̱noja'a. Cui'ne yë'ë do cua̱ñose'eje̱ do
cua̱ñoja'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are ëja te̱'te cui'ne ari
te̱'tena ja'ruye cato yë'ëpi i̱siye peoji. Yë'ë ja'quëpi i̱ ne
de'huacaisicohua'ina i̱sija̱'quë api.”
24 Ja̱je caquëna, diez i̱ ye'yacohua'ipi iyere asani sa̱ñope pe̱ti
huëohuë, caya hua'ire.
25 Ja̱je sa̱ñope yo'oye pa'ina, Jesupi soini capi, ja̱ohua'ire:
“Mësaru, tsoe ta̱'ñe asayë. Iye yeja pa̱i ëjaohua'i cato si'a
co'amaña meñe payë, cui'ne i̱ohua'i huë'ehuë maca aco-
hua'ipi mëñe ëjaohua'ire payë, i̱ohua'ire.
26 Ja̱je pa'ye peosipi, mësarute cato. Ai jerepa pa'i pasi'i
caquëpi yecohua'ire necaiquë pa'iye pa'iji.
27 Cui'ne mësaru aquëpi du'ru aquë pasi'i caquë pani yeco-
hua'ini necaiquëpi jo'yaë pa'iye pa'iji.
28 Pa̱i Mamaquëje̱ pa'iohua'i pa'iye pa'iji. Ja̱ë je̱'quë daima'ë
paji'i, yecohua'ipi necaija̱jë caquë. Coa ai jerepa necasi'i
caquë daji'i, i̱ pa'iye do'ipi jai pa̱i de'oye pa'i ja̱'ñe necasi'i
caquë.”

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jericó daripëpi etani saijëna, jai pa̱i Jesure tuë'ë.
30 Saijëna, ja̱rote cayaohua'i ñama'cohua'ipi paë'ë, ma'a
yë'quë macare. Pa'icohua'ipi Jesupi tëtosaiji asani cuihuë:
"Ëjaë, David Mamaquë, yëquë mañare teaye ñani co̱caijë̱'ë."
31 Cajëna, pa̱ipi cuima'pë pa'ijë, cahuë. Ja̱je catoje̱ ai jerepa
cuihuë:
"Ëjaë, David Mamaquë yëquë mañare teaye ñani co̱caijë̱'ë."
32 Ja̱ maca Jesús nëcaja̱ni ñama'cohua'ire soini se̱ji'i,
ja̱ohua'ire:
"¿I̱quere necaija̱quë cajë yëye'ni, yë'ëre?"
33 Caquëna, ja̱ohua'ipi sehuohuë:
"Ëjaë, yëquë ñañere yëyë."
34 Cajëna, Jesupi teaye pa'iohua'ire ñani oi patopi, ñaco ca̱na.
Ja̱je patoquëna, i̱ti macapi tsoe ñacohua'i paë'ë. Pa'ijë Jesure
tuë'ë.

21

Jesupi Jerusalén Cacase'e
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén ja'ye macare pa'ijë ti̱'ahuë, Betfagé daripëna,
Olivos ai cu̱tihuë quë̱no maca pa'icona. Ja̱ropi Jesús
cayahua'ire i̱ ye'yacohua'ire jëjo saopi.
2 Jëjo saoquë capi, ja̱ohua'ire:
"Saijë̱'ë, je̱'ñerepa pa'i daripëna. Ja̱rona ti̱'aja'cohua'i a'ë,
burra sëa nëosicopi. Burrito ja̱'re co̱ni nëiona, ñani joyeni
dacaijë̱'ë.
3 Ja̱je sajëna, yecohua'ipi ¿me neja'quëni, saye? Cato cajë̱'ë:
'Ëjaëpi cusi'i' caëna, yo'oyë. Esa co'yoja̱'quë api, cuni tëjini."
4 Iye cato yo'ose'e paji'i tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë
toyaquë caquë pa'ise'epi ti̱'aquëna ñeje toyase'epi:
5 Sión daripëre cajë̱'ë:
"Ñajë'ë. Më'ë ëjaëre papi më'ëna daiji,
Jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi burroni ñu'i
Co'amaña hue'eco burra mamaquëni ñu'i."
6 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi sani Jesús cua̱ñese'eje̱ yo'ohuë.
7 Burrare cui'ne i̱o mamaquëre dani ca̱ñapi i̱ohua'i jetena
jajehuë. Jajerena, ja̱ maca Jesupi mëni ja'rupi.
8 Ja̱ maca jai pa̱i pa'iye sëte ca̱ñapi ma'ana jajehuë. Yeco-
hua'ipi so̱quë capë̱are tëtejë ma'ana o̱ehuë, sihuajë.
9 Ja̱ maca du'ru sai pa̱i cui'ne jeteyo'je dai pa̱ipi cui huëohuë:
"¡De'oquëre pani, pa̱i ëjaë David mamaquë! ¡Ëjaërepa mami
hue'equëpi daiji, de'oquëpi! ¡De'oquëre papi, Maija'quë!"
10 Jesús Jerusalén cacasi maca si'a pa̱i i̱ti daripë pa'icohua'i
ai cuasajë yecohua'ire se̱i'ë:
"¿I̱quei'ni, iquë?"

11 Cajëna, pa̱ipi cahuë:
“Iquë cato Maija'quëre quëacaiquë api Jesupi, Nazaret
Galilea aquë api.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa To̱se'e
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Ja̱ jeteyo'je Jesús cacapi, Maija'quëre huë'ena. Cacani
si'aohua'ire huerojë cui'ne i̱sijë yo'ocohua'ire hue'sena eto
saopi, ja̱ro pa'isicohua'ire mesaña po̱'ne ta̱ño saopi, curiquë
pa̱ire cambiase'e cui'ne su'tere i̱sicohua'i ñu'i saije̱ po̱'ne ta̱ño
saopi.
13 Ja̱je yo'oquë capi, ja̱ohua'ire:
“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se̱ huë'e
hue'yosicoa.’ Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato co'amaña ñaohua'i
tu'aro neni yo'oyë.”
14 Maija'quëre se̱ huë'ena ñama'cohua'i cui'ne do'pëcohua'i
daë'ë. Jesús quë'rona daijëna, i̱pi jujupi.
15 Ja̱je yo'oquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi
cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi iye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere
yo'oquëna, ñahuë. Cui'ne tsi̱pi Maija'quë huë'epi ai ñeje cuijë
cajëna, asahuë. ¡De'oquëre papi David mamaquë pa̱i Ëjaë! Ja̱je
cajëna, asani pë̱ijë,
16 Jesure cahuë:
“¿Asaquë, më'ë ja̱ohua'i më'ëre cuijë caye?”
Cajëna, Jesupi sehuopi:
“Jë̱jë'ë, asayë. ¿Mësaru ñama'cohua'i a'ni, toyase'e ñeje caye?
Më'ëpi a'ricohua'i mañare cui'ne oje tsu̱'sucohua'ire nehuë,
Maija'quëre de'oyerepa jë̱jëja'cohua'ëre.”
17 Ja̱je cani saji'i, yequë a'ri daripë Betaniana. Ja̱rona ñami
pëapi.

Quë̱ima' So̱quë Yëre Jesús Pë̱i Case'e
(Mr 11.12-14, 20-26)

18 Nea hue̱'ña Jesús pa̱i daripëpi co'iquëna, a̱i ëaye nëji'i.
19 Nëina, ma'a yë'quë maca nëca yëre ja'ye maca tsioja̱ni
ñaquëna, ti peoyë paji'i. Quë̱ima' ñë, coa ja'ose'e paji'i. Ja̱ maca
Jesupi capi, so̱quë yëre:
“¡Yureta'a ti quë̱ima'o pa'ije̱'ë cua̱ñeñë, më'ëre!”
Ja̱je i̱ ca macapi cue̱ne huesësico paco'ë.
20 Iyere ñani i̱ ye'yacohua'ipi ai cuasajë Jesure se̱i'ë:
“¿Me yo'oquë so̱quë yë esarepa cue̱ne huesëco'ni?”
21 Cajëna, Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire:
“Nuñerepa cayë. mësarute. Mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i
pani jëa coeye peoni yë'ë so̱quë yë caëna, yo'ose'eje̱ yo'oye
pa'iji. Iye cu̱tihuëre cacohua'i pani cayë: ‘Iye macapi sani jai
tsiayana sa du'ije̱'ë.’ Ja̱je ca maca tsoe yo'ose'e pa'iye pa'iji.

22 Cuasare pajë sẹcohua'i pani si'aye mësaruse'e tị'aja'cohua'i a'ë.”

Jesús Cuạñeñerepa Pa'iye
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Jạ maca Jesús Maija'quë huë'ena pa'i ye'yapi. Jarote jạ yë'ta'a ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne judío pại aiohua'i tsio dani ịte sẹi'ë:

“¿Ịque cuạñeñepi iye co'amaña yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre iye cuạñe tutu paquëre nere'ni?”

24 Cajëna, Jesupi sehuopi, jạohua'ire:

“Yë'ëjẹ cui'ne mësaruteje sẹsi'i. Iye sẹse'ere sehuorena, yë'ëjẹ quëasi'i iye co'amaña yo'o tutu aye.

25 ‘¿Ne cuạñesiquëpi paquë'ni, Juan oco doquë, Maija'quë pạnita'a pạipi cuạñesiquë paquë?’ ”

Caëna, jạ maca sạ'ñe ca huëohuë, ịohua'ijạ'a ñeje:

“Maija'quë jëjo daosiquë paji'i, cato ịpi sehuojạ'quë api, maire: ‘¿Jạje pa'iquëta'are me yo'ojë mësaru asama'pë pate'ni?’

26 Cui'ne ‘maipi pại cuạñesiquë paji'i’ canije ca'rayë, pạire. Juanre cato Maija'quë cocare quëaquë paji'i cuasayë, pạije.”

27 Jạje pa'ina, cahuë, Jesure:

“Huesëyë, yëquë.”

Cajëna, ịje capi:

“Yë'ëjẹ quëaye pạñë, iye co'amaña yo'o tutu cuạñequëre.”

Caya Mamajë Yo'oye Ayere Quëaye

28 Jesupi capi, jạohua'ire:

“¿Me cuasaye'ni, mësaru iyere asani? Pạipi caya mamajëre paquëpi capi, jạohua'i aquëni: ‘Tsihua'ë, yure sani yë'ë co'amañare necaijẹ'ë, cuiya'i tëayere.’

29 Mamaquëpi sehuopi: ‘Pạñë.’ Jạje casiquëta'a tị̃ñe cuasa ñajani sani co'amaña nepi.

30 Jạ jeteyo'je sani yequëre capi, cui'ne caquëna, ịpi sehuopi: ‘Jaë, ja'quë sasi'i.’ Casiquëta'a saiye pạpi.

31 ‘¿Jạje pa'ito jequëpi pëca ja'quë yëse'e necaquë'ni, jạohua'i aquë?’ ”

Caquëna, jạohua'ipi cahuë:

“Du'ru aquë.”

Jạ maca Jesupi capi, jạohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Pa'i do'i curi sẹcohua'i, cui'ne ẹ̄mëohua'ire yo'orojạicohua'ipi, ma'tëmo du'ru cacajạ'cohua'i a'ë, mësaru jạ cacama'pëna.

32 Juan oco doquëpi mësarute quëapi. Ịti pa'iyere quëaquëta'are mësarupi asama'pë paë'ë. Jạje pa'iquëta'are pa'i

do'i curiquë sẹcohua'ipi cui'ne si'a ẹ̈mëohua'ire yo'ocohua'ipi asajë pọnëhuë. Jạje si'aye ñajëta'a mësaru pọnëma'pë paë'ë.

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Asajẹ̈'ë, yure iye quëayere. Jai tsio paquëpi tạpi, pịsi cuiya'ire. Tạni tsiojạ'a tëhuo të'ijạji'i cui'ne cuiya'i sujạ'corejẹ nepi, cui'ne jai ẹ̈më huë'ejẹ nepi, ịopi tuijë si'a tsio ñaja'core yahue ịmacohua'ire. Jạ jeteyo'je co'amaña necohua'ire co'eni necaijẹ̈'ë cani so'ona saji'i.

34 Saisiquëpi tëa mu'seña tị'asi maca jëjo daopi, ị jo'yare. Sani ịte co'amaña necaicohua'ina sẹjëna, jạohua'ipi ịte cajë nëocaise'ere ịsijạjë caquë.

35 Jạje caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi ị jo'ya mañare tsẹani të'cahuë, te'ire. Yequëni coa huani jẹohuë. Cui'ne yequëni quẹ̈na pẹ̈api jẹa huëohuë.

36 Jạje yo'orujẹ ịti tsẹ aquëpi tị̈jupë du'ru jëjo daose'e seña maca jai pạire jëjo daopi, ị jo'yare. Jạje jëjo daorujẹ co'amaña necohua'ipi cui'ne jạohua'irejẹ yo'ohuë.

37 Ai tëjiyerepa jëjo daopi, ị mamaquëre pani, 'oijë dahuëre ñaja'cohua'i a'ë, cuasaquë.'

38 Jạje jëjo daosi maca ị mamaquëni ñani, co'amaña necohua'ipi ịohua'ijạ'a sạ'ñe cahuë: 'Iquë api, ịti co'amaña tsẹ aquë de'ojạ'quë. Jạje pa'ito huani jẹoñu'u, maipi iye yeja tsẹ acohua'i pa'ijạ'cohua'i.'

39 Jạje cani tsẹani tsiopi hue'sena etoni sani huani jẹohuë."

40 Ca tëjini Jesús sẹji'i:

"Ịti tsio aquëpi daisiquë pani, ¿me neja'quë a'ni, co'amaña necohua'ire?"

41 Caquëna, jạohua'ipi cahuë, ịte:

"Huani jẹoja'quë api, ti oiye peoye co'acohua'ire. Yo'oni yecohua'ini co'eni tsio co'amaña neja'cohua'ire jẹosipi. Jẹona, quẹ̈i maca tị'aëna, tëani ịte ịsijạ'cohua'i a'ë, ịte cajë necaise'ere."

42 Jạ maca Jesupi capi, jạohua'ire:

"¿Ti ñama'cohua'i a'ni, toyase'e, mësaru? Caji ñeje:
Necohua'ipi yo'o jujani jẹosi quëna pëpi,
Yure cato du'ru huëocorepa pọnëo.
Iye cato ëjaëpi jạje neina, merepa jạje neini cajë ai cuasajë ñañe pa'iji.

43 Jạje pa'ina, mësarute cayë. Diusu pa'i tẹ'te pasicohua'ire mësarute siojạ'quë api. Tsioni yecohua'ina ịsijạ'quë api, ị pa'i tẹ'tena ịti cạ tëani ịsicohua'ina.

44 Quẹ̈na pë cato, yecohua'ipi ịo ẹ̈mëje'ena tọmecohua'ipi jë'yecoa. Cui'ne quẹ̈na pëpi yecohua'i ẹ̈mëje'ena tọmeco pani peo sẹ̈pẹ̈are neñe pa'iji."

45 Jạje caquëna, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cui'ne
fariseohua'ipi maini caji cuasajë Jesús caye asahuë.
46 Jạ maca tsẹañe yëjëta'a pạini ca'rajë pạhuë, jai pại Jesure
Maija'quëre quëacaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ñani.

22

Huejaye Fiesta

1 Jesús tịjupë ca huëo cọpi, pại ñañe ayejạ'a ịñoquë ñeje:
2 "Ma'tëmo cato pại ëjaëpi mamaquëre huejaquëna, si-
huaquë pạire tsi'soni yo'ose'eję pa'ye a'ë.
3 Jạje yo'oquë jëjo saopi, ị jo'yare, huëosicohua'ire
quërëjạijë'ë, caquë. Jạje pa'iquëta'are huëosicohua'ipi daiye
coehuë.
4 Tịjupë ị jo'yare jëjo saoquë capi: 'Quëajë̱'ë, soisicohua'ire.
Tsoe si'aye ại jạ'ñe de'hua saohuë. Huẹquëreję hui'yape
quë'iohua'ini huani ne de'huahuë, huejaye ñaja'cohua'i
daijạjë caquë.'
5 Caquëna, asani ị case'e quëajëna, huëosicohua'i
asacaima'pë paë'ë. Yequëpi tsiona saji'i. Yequë co'amaña
ịsi sapi.
6 Cui'ne yecohua'ipi jạ ëjaë jo'yare tsẹani co'aye yo'ojë
huani jẹahuë.
7 Jạ maca pại ëjaë pë̱i ị soldado pạire jëjo saopi, huaisico-
hua'ire. Huani jẹani ịti daripëję ëo jẹoja'cohua'ire.
8 Jạ jeteyo'je capi, ị jo'yare. 'Hueja ạo ne de'huase'epi paji'i.
Jạje pa'iquëta'are soisicohua'i daiye pạhuë. Jạ soisicohua'i
cato do'i peocohua'i paë'ë.
9 Jạje pa'i do'ire jai ma'añana sani huëojë̱'ë. Coa si'aohua'ire
ma'a pa'icohua'ire dajë̱'ë, hueja ạo ạija'cohua'ire.'
10 Caëna, pại ëjaë jo'yapi etani sani ma'aja'a cu'ijë
co'acohua'ire cui'ne de'ocohua'ire si'sohuë, huë'e tịmë
huesëyerepa.
11 Jạ maca ëjaë cacani soisicohua'ire ñapi. Ñaquëna, te'i
hueja cạña sụñama'quëpi ñuji'i.
12 Ñani capi, ịte: '¿Cajei, me më'ë ịño cacaë'ni, hueja cạña
sụñama'quë?' Jạje caquëna, ịpi ti sehuoma'ë paji'i.
13 Cama'ëna, jạ maca pại ëjaëpi mesa ñu'icohua'ire
necaijë pa'icohua'ire capi: 'Jạëte tsẹani nëcañoa cui'ne jë̱ña
sëani jẹocojë̱'ë, nea huẹ'ña hue'sena. Jạropi oi cui'ne cụji
quị'cojạquë.'
14 Jạje pa'ina, jai pại pa'iyë, soisicohua'i. Jạje pa'iquëta'are
a'ri maña pa'iyë, sahuani jo'ya nesicohua'i."

Pại Do'i Sạiñe Ayere Case'e
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ja̱ maca fariseohua'ipi sani sa̱'ñe coca cajë te'e cuasahuë.
Jaje cajëna, tayo sehuouna co'aye capi cajë ne ja̱'ñere.
16 Jaje cani jëjo saohuë, i̱ohua'i acohua'ire Herodes tsëcapë
acohua'ina co̱ni te'e Jesure caja̱'cohua'ire ñeje:
"Ye'yaquë, asayë, yëquë më'ë nuñerepa caquë pa'iye,
cui'ne nuñerepa Maija'quë ma'are ye'yaquëpi pa̱i cayere
asacaima'quëpi cui'ne pa̱i pa'iye ë̱mëjese'e ñaquë cama'quë
pa'iye.
17 ¿Ja̱je pa'ipi me më'ë caquë'ni? '¿De'oquë pa'i do'ire si'a pa̱i
ëjaë Césarna curi sa̱iñe pa̱nita'a pa̱ñe?' "
18 Jaje cajëna, Jesús tsoe asapi, i̱ohua'i co'aye cuasajë se̱ñe.
Jaje pa'ina, capi, ja̱ohua'ire:
"Coa cacohua'i, ¿Me yo'ojë yë'ëre cosojë neñu'u cajë caye'ni?
19 I̱ñojë'ë, pa'i do'i sa̱i të'quire."
Caquëna, te'e të'qui romano curi të'quire dahuë.
20 Darena, Jesús ñani ja̱ohua'ire se̱ji'i:
"¿Ne tsiare hue'eco'ni, iye të'qui ico cui'ne ne mamire
hue'eco'ni?"
21 Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
"Si'aohua'i ëjaërepa mamipi pa'iji."
Cajëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"I̱sijë̱'ë, pa̱i ëjaë tse̱co pa'ito ja̱re i̱ti tse̱ aquëna. Cui'ne
Maija'quë tse̱ pa'ito ja̱re Maija'quëna i̱sijë̱'ë."
22 Caquëna, iyere asani ai cuasahuë. Ja̱je yo'oni i̱te je̱oni
saë'ë.

Ju̱'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Se̱ñe
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Ja̱re ja̱ mu'se saduceohua'i Jesure sani ñañu'u cajë saë'ë.
Saduceo hua'i cato ju̱'isicohua'i huëiye peoji, cacohua'i a'ë.
Jaje pa'iohua'ipi iyere cahuë, i̱te:
24 "Ye'yaquë, Moisés capi, huejasiquëpi mamajëre peoquë
ju̱'isiquë pa'ito yo'jeipi huejaye pa'iji, hua'jeore, maja'yë ju̱'isi
do'ire mamajëre pacaija̱'quëpi.
25 Yëquë acohua'ipi siete yo'je tsi̱ te'e tsëcapëre paë'ë.
Pa'icohua'ipi du'ru maja'yëpi huejani ju̱ji'i, mamajëre peo-
quë. Ju̱'i yo'jeina je̱ocaji'i, nëjore.
26 Ja̱ëje mamajëre peoquë ju̱ji'i. Ju̱quëna, toaso̱ñe aquë
huejapi. Huejani ja̱re ja̱je peoquë ju̱ji'i. Ja̱jese'e si'a tsëcapë
siete ju̱ju sahuë.
27 Ai jeteyo'jerepa nomio ju̱co'ë, si'aohua'i ju̱tena.
28 Jaje pa'ito ju̱'isicohua'i huëi maca ¿ne nëjo pa'ija̱'coa'ni,
jaje si'aohua'i te'oni huejasico?"
29 Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire: "Mësarupi tayo cuasayë, toy-
apë ñama'cohua'i sëte cui'ne Maija'quë tutu ñama'cohua'i sëte.

30 Jui'sicohua'ipi huëisicohua'i huejama'pë pa'ija'cohua'i
a'ë. Cui'ne mamajë nomiohua'ire huejoma'pë pa'ija'cohua'i
a'ë. Ma'tëmo acohua'i huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i
a'ë.
31 Jaje pa'ito mësaru ju'isicohua'i huëiye aye Maija'quë
case'ere toyase'e ñama'cohua'i a'ë. Toyase'e ñeje caji:
32 'Yë'ë cato Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.' Diusu
cato ju'isicohua'i Diusu peoji. Jaë cato huajëcohua'i Diusu
api."
33 Jaje caquëna, iyere pai asani ai cuasahuë, me ja jerepa
ye'yaquë'ni, cuasajë.

Ai Jerepa Pa'ye Cuañese'e
(Mr 12.28-34)

34 Jesupi saduceo paire ti sehuoye peoyerepa ca huesopi,
asani fariseo paipi tsi'sihuë, coca cañu'u cajë. Ja maca dani
35 Fariseo pai aquëpi cuañese'e ye'yaquëpi neñasi'i caquë ite
seji'i:
36 "Ye'yaquë, ¿Jeco a'ni, cuañese'e si'aye seña maca pa'io
paire ye'ya ja'ñe?"
37 Seina, Jesupi capi:
"Oijë'ë, më Ëjaë Diusure, si'a më joyopi, si'a më pa'iyepi
cui'ne si'a më'ë cuasayepi.
38 Iye a'ë, si'aye seña maca jerepa pa'ye cui'ne du'ru
macarepa cuañese'e.
39 Yecoje jare cui'ne pa'io. Jaopi caji, ñeje: 'Oijë'ë, më quëno
maca aquëre më'ëja'a co'ye cuasaquë oiyeje pa'ye.'
40 Iye cayayena si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre
quëacaicohua'i ye'yase'e meñe quëco paji."

¿Ne Mamaquë A'ni, Cristo?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Ja yë'ta'a fariseohua'i tsi'sisicohua'i pa'ijëna,
42 Jesús seji'i, jaohua'ire:
"¿Me cuasaye'ni, mësaru Cristore? ¿Ne mamaquë a'ni?"
Caquëna, iohua'ipi sehuohuë: "David mamaquë api, jaë cato."
43 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire: "¿Jaje pa'iquëta'are David
Maija'quë joyopi quëaquëna, Ëjaë hue'you'ni, ite? Jaje pa'ina,
Davidpi capi:
44 Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
'Ja'rujë'ë, yë'ë ëja të'tena,
Më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me
macaja'a.'
45 ¿Me jaje pa'ito Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi
Ëjaë ite hue'yoto?"

46 Ja̱ maca te'ije̱ ti te'e ye̱'opoje̱ caye pa̱pi. Cui'ne ja̱re ja̱
mu'sepi cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱ jaiye se̱ñe je̱ohuë, ca'rajë.

23

Fariseohua'ire Cui'ne Cua̱ñese'e Ye'yacohua'ire Sa̱ñope Case'ere
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Ja̱ maca Jesupi capi, pa̱ire cui'ne i̱ ye'yacohua'ire:
2 "Cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pa̱i cato Moisésje̱
pa'iohua'i a'ë.
3 Ja̱je pa'ina, mësaru si'aye ja̱ohua'i caye sehuocaiye
pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ohua'i yo'oyere ye'yema'pë pa'ije̱'ë.
Ja̱ohua'i cato ñeje yo'oye pa'iji casicohua'ipi i̱ohua'i case'ere
yo'oma'pë ai yequere yo'ocohua'i a'ë.
4 Ja̱ohua'i cato hue'ocaiyë, dëquëyere pare. Quëco ëa ma'ñere
pare ja̱re pa̱ipi hue'eja̱jë cajë yo'oyë. Ja̱je yo'ojëta'a i̱ohua'i
cato moño maca pu̱'peyeque coecohua'i a'ë.
5 Si'aye i̱ohua'i yo'oye cato pa̱ipi ñajajë cajë yo'oye a'ë. Ja̱je
pa'ina, tsia ti̱ñare pana cui'ne ta̱ta tuna ca̱ña ca̱'tina Maija'quë
coca ayepi toyase'ere ëoni ju'ijë cu'iyë. Cui'ne ju'i ca̱ ni-
amoaja'a de'oyerepa tsoa ca̱ña nëojë huatose'ere ju'iyë, yequë
pa̱i ju'iye se̱ña maca de'oyere.
6 De'o hue̱'ñana a̱o a̱iñere yëcohua'i a'ë. Cui'ne sihua
cua̱ñocohua'i ñu'i saihuëna ja'ruye yëcohua'i a'ë, pa̱i tsi'si
hue̱'ñana.
7 Cui'ne pa̱ipi de'oyerepa ëjaohua'i a'ë cajë ca'rajë pëpayere
yëcohua'i a'ë.
8 Ja̱je ja̱ohua'i yo'ocohua'ita'are mësaru cato pa̱ipi
ye'yacohua'i a'ë hue'yoja̱jë cajë yo'oma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱je
pa'ina, si'aohua'i mësaru cato te'e yo'je tsi̱ a'ë. Cui'ne te'ere
ye'yaquëre pacohua'i a'ë, Cristore.
9 Ja'quë hue'yoma'pë pa'ije̱'ë, te'ireje̱ iye yeja acohua'ire.
Coa te'ire ma'tëmo pa'iquëse'ere ja'quëre payë, mësaru.
10 Pa̱ipi mësarute ëjaohua'i a'ë, ca̱ja̱jë cajë yo'oma'pë pa'ije̱'ë,
te'i mësaru ëjaë Cristo pa'ito me ja̱je yo'oye.
11 Ja̱je pa'ina, mësaru aquëpi yecohua'ire necaiquëpi ai
jerepa pa'i pa'iji.
12 I̱ja'a co'ye jerepa pa'i a'ë, cuasaquë cato meñe
casa cua̱ñoñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are jerepa pa'i a'ë
cuasama'quëni jerepa pa'ire neñe pa'iji.
13 ¡Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo
pa̱i! Coa cacohua'i. Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i
cui'ne fariseo pa̱i, coa cacohua'i. ¿Me yo'ojë ma'tëmo caca
sa'ro tëhuoye'ni? yecohua'i pa'ija̱jë cajë. Ja̱je yo'ojë mësaruje̱
cacama'pë yecohua'i cacañu'u cajë yo'ocohua'ireje̱ ë̱seyë.

14 ¡Teayerepa, mësaru cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąi. Coa cacohua'i! ¿Me neñu'u, cajë hua'jeohua'i huë̱'ña siojë yo'oye'ni, mësaru? Jąje yo'ocohua'ipi pąipi de'ocohua'i a'ë cuasająjë cajë tsoaye se̱ñë. Jąje yo'osi do'ire mësarute jerepa co'ayerepa sąiñe pa'iji.

15 ¡Teayerepa mësaru cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąi! ¡Coa cacohua'i! Mësaru cato cu'icohua'i a'ë, yeja cui'ne jai tsiaya pąini mësaru sehuoyena ye'yañu'u cajë. Jąje yo'orojąijë neni i̱ti sehuoquëni mësaru se̱ña maca cayaye jerepa co'aquëre neñë, toana ują'quëre.

16 Teayerepa mësaru ñaco cą peocohua'ije̱ pa'iohua'ipi yecohua'ire sacohua'i pa'iyë. Jąje pa'iohua'ipi cayë, 'Maija'quë huë'e do'ipi ca nëose'e cato neñe peoji. Maija'quë huë'e pa'i oropi ca nëose'epi neñe pa'iji.'

17 Huesëohua'ipi cui'ne ñaco cą peocohua'ije̱ pa'iohua'ipi. ¿Mësaru ñato je a'ni, i̱ti jerepa pa'ye, oro pąnita'a Maija'quë huë'epi orore Maija'quë tse̱ necaiye a'ni, i̱tirepa?

18 Yequeje̱ mësaru cayë, 'Maija'quëre i̱si saihuë do'ipi nesi'i ca nëoñe peoji.'

19 ¡Huesëohua'i cui'ne ñaco cą peocohua'ije̱ pa'iohua'i! ¿I̱que a'ni, jerepa pa'ye, ë̱mëje'e tuiye pąnita'a i̱ti saihuë, Maija'quë tse̱ necai saihuë?

20 Jąje pa'ina, i̱ti saihuë do'ipi ca nëoquë pani coa i̱ose'ere cama'ë pa'iji. Si'aye i̱o ë̱mëje'e tuiye cǫni caji.

21 Cui'ne Maija'quë huë'e do'ipi ca nëoquë pani jąro pa'iquëni Diusuni caye pa'iji.

22 Cui'ne ma'tëmo do'ipi ca nëoquë pani Maija'quë ñu'i saihuëna caye pa'iji. Cui'ne i̱oni caquë Maija'quë i̱ote ñu'iquëni caye pa'iji.

23 ¡Teayerepa mësaru cuąñese'e ye'ya pąi cui'ne fariseo pąi! ¡Coa cacohua'i! Maija'quëre mësaru i̱siyë, menta, anis cui'ne comino ąiñe së̱ñe neñere, diez ayere te'ore huase'ere. Jąje yo'ojëta'a cuasaye pąñë, ai jerepa do'i quë'yere, nuñerepa pa'iyere, pąire oiyere, cui'ne Maija'quëre pa'iji cuasayere. Iyeje̱ yo'ojë cui'ne ją yë'ta'a yequeje̱ yo'oye pa'iji, je̱oma'pë.

24 Ñaco cą peocohua'ipi yecohua'ire sacohua'ipi pa'iyë, mësaru. Mi'are de'oye ñajë i̱ma je̱ocohua'ita'a camellore nëocohua'i a'ë.

25 ¡Teayerepa mësaru cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąi! ¡Coa cacohua'i! Ë̱mëje'ese'e u̱cu duruhuë̱a cui'ne quë̱na ne'ña tsoacohua'i a'ë. Są'nahuë cato co'amaña yahue i̱mañe cui'ne te'ohua'i jaiye co'amaña pañu'u caye ṯimësicohua'i pa'iyë.

26 ¡Fariseo, ñaco ca̱ peoquë! Du'ru macarepa u̱cu duruhuëre
cui'ne quë̱na de'huare tsoaje̱'ë. Sa̱'nahuë pa'iyere jeteyo'je
yureta'a hue'se pa'iyeje̱ si'si peoye pasipi.
27 Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne
fariseohua'i. Coa cacohua'i. Mësaru cato pa̱ire ta̱si darije̱
pa'iohua'i a'ë, huë'ese'e poja'icore tsoase'eje̱ pa'iohua'ipi.
Ja̱je pa'iohua'ipi sa̱'nahuë cato ju̱'isi tara cui'ne si'aye si'si
ti̱më huesësicohua'i a'ë.
28 Ja̱je pa'iohua'i a'ë, mësaru, pa̱i ña hue̱'ñase'e
de'ocohua'ipi. Sa̱'nahuë cato coa cosoyena cui'ne co'aye
yo'oyena ti̱mësicohua'i a'ë.
29 ¡Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne Fariseo
pa̱i! ¡Coa cacohua'i! Mësarupi de'oye necaicohua'i a'ë, cuasajë
tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i ju̱tena, ta̱si darire cui'ne de'o
pa̱ipi ju̱'isicohua'ini i̱ohua'ire ta̱si darina quë̱na tupë̱a ëja
de'huacohua'i a'ë.
30 Ja̱je yo'ojë cayë: 'Maipi mai aipë pa'inë pa'icohua'i pani
co̱ huaiye pa̱ra'huë, Maija'quëre quëacaicohua'ire.'
31 Ja̱je iyere yo'ojë tsoe mësaruja̱'a ñañë, Maija'quëre
quëacaicohua'ire huasi tsëcapë acohua'i a'ë cajë.
32 ¡Ja̱je pa'ito ja̱ macaja̱'a yo'o tëjije̱'ë, mësaru aipë yo'o
huëojë pa'ise'e!
33 ¡A̱ñaohua'i! ¡A̱ña tsëcapë! ¿Me jëaja̱'cohua'i a'ni, mësaru toa
yeja uye?
34 Mësarupi yo'o saoja̱jë iyere caquë jëjo daoja̱'quë a'ë,
yequë mu'seña pa'i ja̱'ñe quëacohua'ire, ta̱'ñe asacohua'ire,
cui'ne cua̱ñese'ere ye'yacohua'ire. Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi
yecohua'ire huani je̱ojë so̱quë sarahuana que̱ni huani je̱ojë
yo'oja̱'cohua'i a'ë. Ja̱ohua'i acohua'ire cui'ne yecohua'ini
tsi'si huë̱'ñana tse̱ani të'caja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne si'a pa̱i dari
ñape co'eroja̱ijë jo̱sa yo'oja̱'cohua'i a'ë.
35 Ja̱je yo'ojëna, mësaruna si'a de'o pa̱ire huani je̱osi do'i
to̱meja'coa. Nuñerepa yo'oquë Abelre huani je̱osi macapi
Zacarias, Berequías mamaquëre huani je̱osi macana, ëojë
se̱ saihuë cui'ne de'o hue̱'ña jopo sa'rona mësaru huani
je̱osiquëna to̱mesipi.
36 Nuñerepa cayë. Si'aye iye do'i cato yure pa'i pa̱ipi sa̱iñe
to̱meja'coa.

Jerusalén Pa̱ire Jesús Ñaquë Oiye
(Lc 13.34-35)

37 Jerusalén, Jerusalén, yequë mu'se pa'i ja̱'ñe quëacohua'ire
cui'ne Maija'quë coca quëacohua'ire më'ëni caquë Maija'quë
jëjo daoquëna, huani je̱ohuë, mësaru. Yo'ojëta'are de'huerepa
më'ë mamajëre tsisosi'i caquë yo'ohuë, cura mamajëre i̱o

capëa huë'ehuëna de'huasi'i caco yo'oyeje̱. Yo'oquëna, co-
ehuë.
38 Ñajë'ë. Yure mësaru huë'e je̱ocosico pa'ico.
39 Nuñerepa cayë. Yë'ëre mësaru ña co̱ñe pa̱ja'cohua'i a'ë,
'mësarupi de'oquëre pa'ni ëjaë mamirepa hue'equë daiquë' ca
maca ti̱'añe pa̱to."

24

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja̱'ñe
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Jesupi Maija'quë huë'epi etani je̱'në saina, i̱ ye'yacohua'ipi
tsio dani i̱te Maija'quë se̱ huë'e ayere ñajë ca huëohuë.
2 Cajëna, Jesupi capi:
"¿Si'aye mësaru ñañe? De'oji, nuñerepa mësarute cayë. Si'aye
ja̱ mësaru ñañe nejose'e pa'ija̱'coa. Iye maca ti te'e quë̱na pëje̱
jupë u̱iñe pa̱ja'coa."

Ja̱ Yë'ta'a Yeja Carija̱ima'ñë I̱ño Ja̱'ñe
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ja̱ maca Olivos cu̱tihuëna saë'ë. Sani Jesús ja'runi ñu'ina, i̱
ye'yacohua'ipi i̱te yahuerepa cahuë:
"I̱na, yëquëre quëajë̱'ë. ¿Je yëhua ja̱je yo'oja̱coa'ni? ¿Me i̱ñoñe
pa'ija̱'coa'ni, më'ë daiye cui'ne yeja carija̱iñe?"
4 Cajëna, Jesupi capi:
"De'hua ñajë pa'ije̱'ë, mësarute yecohua'ipi coso huesojë.
5 Jai pa̱i yë'ë mamipi cajë daija̱'cohua'i a'ë: 'Yë'ë a'ë, Cristo'
cajë. Cajëna, jai pa̱i i̱ohua'ire tuija̱'cohua'i a'ë.
6 Si'a hue̱'ña sa̱'ñe huajo huaiyere mësaru asija̱'cohua'i
a'ë. Asani quëquëma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱re ja̱je tëto saiye pa'iji.
Pa'iquëta'a ja̱ yë'ta'a tëjiye peoji.
7 Yequë yeja pa'icohua'ipi yequë yeja pa'icohua'ire se ui-
huaja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë pa̱ipi yequë pa̱ini se ui-
huaja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne a̱iñeje peoquëna, a̱i ëa ju̱'ija'cohua'i
a'ë. Cui'ne yeja ñu'cueye pa'ija̱'coa, yequë hue̱'ña ñape.
8 Iye cato ja̱'a ai yo'o huëoyepi pa'ija̱'coa.
9 Cui'ne yë'ë do'ire mësarute co'aye yo'ojë tse̱ani yeco-
hua'ina i̱sijë cui'ne huani je̱ojë yo'ojë cui'ne si'a pa̱i mësarute
coeja̱'cohua'i a'ë.
10 Ja̱ mu'seña ai Maija'quëre cuasase'e nejo huesoja̱'cohua'i
a'ë. Ja̱je yo'ojë yecohua'ire coejë cajeohua'ije̱ pa'iohua'ita'a
sa̱ñope yo'ocohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
11 Cui'ne jai pa̱i coa cosocohua'ije̱ pa'ija̱'cohua'i a'ë,
Maija'quëre quëacaicohua'i a'ë cacohua'ije̱. Ja̱je yo'ojëna,
jai pa̱i cosoyere asija̱'cohua'i a'ë.
12 Cui'ne ja̱je jaiye co'aye pa'ina, yo'ojë jai pa̱i pa̱ire oiye
je̱oja'cohua'i a'ë.

13 Jạje pa'iquëta'are i̱ti quëcoquë nuiñe pa'isiquëpi jạëpi
huasosiquë pasipi.
14 Cui'ne iye de'o cocaje̱ si'a hue̱'ña yeja pa'icohua'ire
quëase'e pa'ija̱'coa, jạohua'ije̱ asaja̱jë cajë. Jạ macata'a
ti̱'aja'coa, carija̱iñerepa.
15 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyapi, pạire co'a
de'huaquë cui'ne pạire ne huesoquë yo'oye ayere. Jạje
pa'ina, iquëpi si'si peo hue̱'ñana ti̱'asi maca ñani toya ja'o
ñaquëpi asaye pa'iji, ti̱'api, caquë.
16 Jạ maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, ai cu̱tina.
17 Huë'e ë̱mëje'e totore pa'iquë pani cajeye peoji, sạ'nahuë
co'amaña pa'iye i̱si'i caquë.
18 Cui'ne tsiore pa'iquë pani co'iye peoji, cạña i̱masi'i caquë.
19 Teayerepa jạ mu'seña nomiohua'i tsi̱ ë̱tapë̱a pa'icohua'i
cui'ne oje tsu̱'sucohua'ire pacohua'i maña ai yo'oja̱'cohua'i
a'ë.
20 Jạje pa'ina, sejë'ë, Maija'quëre sësë tëcahuë catiye
peoja̱'core, cui'ne huajë mu'seña catiye peoja̱'core.
21 Jạ mu'seña cato jaiye ai yo'oye pasipi, jạ'a yeja de'huasi
maca ti peose'epi jeteyo'jeje̱ peo jạ'ñepi.
22 Jạ mu'seña Maija'quëpi tëama'quë pa'ito te'i macaje̱ huaso
cuạñoñe peora'pi. Jạje pa'iquëta'are Maija'quëpi i̱ jo'ya nesi-
cohua'ini oi tëaja̱'quë api.
23 Mësarute yecohua'ipi caja̱'cohua'i a'ë: 'Ñajë'ë, i̱ñore pa'iji,
Cristo pạnita'a Ñajë'ë, jạrote pa'iji.' Jạje catoje̱ carepa ma'ñe
cuasama'pë pa'ije̱'ë.
24 Daija̱'cohua'i a'ë, yë'ë Cristo a'ë, cacohua'i coa cosoco-
hua'ipi. Cui'ne Maija'quë coca quëacaicohua'i a'ë, cacohua'ipi.
Jạohua'ipi cui'ne jaiye pại yo'o ma'ñe ne i̱ñoja'cohua'i a'ë, coa
cosoñu'u cajë. Jạje yo'ojëna, Maija'quërepa jo'ya nesicohua'ije̱
care payë cajë sehuoja̱'cohua'i a'ë, ạ'ji sehuocohua'i cato.
25 Jạje pa'ina, tsoe du'ru cahuë iye mësarute jạje yo'o ma'ñe
caquë.
26 Jạje pa'ina, yecohua'ipi mësarute 'jeto cue̱ne yejare pa'iji,
ñajë'ë' cacohua'i pa'ito saima'pë pạnita'a yeque 'Ñajë'ë, i̱ño
tu'rihuëre pa'iji,' catoje̱ asama'pë pa'ije̱'ë.
27 Pại Mamaquë daiyerepa cato ë̱së mëi hue̱'ñapi cui'ne ë̱së
sa du'i hue̱'ñana mujuë ye'hueyeje̱ pa'yerepa pa'ija̱'coa.
28 Ju̱'isiquë cạpë pa'i hue̱'ñana jạrona pë'përi tsi'sija̱'cohua'i
a'ë.

Pại Mamaquë Dani Co̱ñe
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Esa ai yo'o mu'seña tëto sai maca ë̱së yayaja̱'quë api.
Cui'ne ñañë̱je miama'ë pa'ija̱'quë api. Ma'ñocoje̱ ma'tëmopi
to̱meja'cohua'i a'ë. Cui'ne ma'tëmo tutu pa'iyeque tsasija̱'coa.

30 Ja̱ maca Pa̱i Mamaquë tutu yo'oye ñaja'cohua'i a'ë,
ma'tëmopi yo'oquëna. Cui'ne si'a pa̱i dari yeja pa'icohua'i
oija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ maca ñaja'cohua'i a'ë, Pa̱i Mamaquë
ma'tëmopi sirija̱'a daiye, tutu quë'ire papi cui'ne de'oyepi
quëcosiquëpi daina.
31 Ja̱ maca hu̱iñaohua'ire cua̱ñeja'quë api, i̱ sahuasicohua'ire
cajese'e yeja te̱'ña, si'a yeja pa'icohua'ire tsi'soje̱'ë, caquë ai
tutu duruhuë juiyepi.
32 Ye'yeje̱'ë, higuera so̱quë yë yo'oye ayere quëaquëna.
Hu̱iña capë̱a pa'i maca ja'o etaquëna, mësaru ñani je̱'në
utëcahuë ti̱'aquëna, yo'oji cacohua'i a'ë.
33 Ja̱je cui'ne si'aye iye tëto saina, ñani je̱'në carija̱i mu'seña
ti̱'aquëna, eta sa'rore pa'ina, yo'oji cuasaje̱'ë.
34 Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye iye yo'o ja̱'ñe a'ë, ja̱ yë'ta'a
iye mu'seña pa̱i ju̱ju sama'pëna.
35 Ma'tëmo cui'ne yeja carija̱i ja̱'ñe a'ë. Yë'ë cocata'a ti
carija̱iñe pa̱ ja̱'ñe a'ë. Ja̱re i̱ti case'eje̱ ti̱'aquë pa'i ja̱'ñe a'ë.
36 Ja̱je pa'iquëta'are peoji, i̱ti mu'serepa cui'ne hora quëaye.
Huesëyë, yecohua'ije̱. Ma'tëmo pa'icohua'i hu̱iñaohua'ije̱
cui'ne Maija'quë mamaquëje̱ huesëji, coa Maija'quëse'e asaji,
i̱ti.
37 Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje̱ pa'ye pasipi, Pa̱i Ma-
maquë dai macaje̱.
38 Ja̱ mu'seña ja̱ yë'ta'a co'jema'në pa̱ipi a̱o a̱ijë, u̱cujë, nomi
huejajë, cui'ne pëca ja'quëohua'ipi nomi tsi̱re huejojë paë'ë,
Noé jai yohuëna caca macija̱'a.
39 Ja̱ huesëjëna, jai co'je dani si'aohua'ire peo hue̱'ña co'je
hue̱a'co'ë. Ja̱je cui'ne pasipi, Pa̱i Mamaquë dai macaje̱.
40 Ja̱ mu'seña caya ë̱mëohua'i tsiore pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Pa'ijëna, te'ire saquë cui'ne te'ire je̱osipi.
41 Caya nomiohua'i hueare toaja̱'cohua'i a'ë. Toajëna, te'ore
saquëna, cui'ne te'o je̱o saisico pa'ija̱'coa.
42 Ëjaë daija̱'a maca huesëye sëte cui'ñasicohua'ipi pa'ije̱'ë.
43 Ja̱je pa'iquëta'are iyeje̱ asaje̱'ë, i̱ti huë'e aquëpi ñami ja̱
hora pa'i maca co'amaña ñaquë daija̱'quë api asaquë pani
sëtasiquëpi i̱ huë'e co'amaña cacani i̱mañe ë̱seja̱'quë api.
44 Ja̱je pa'ina, mësaruje̱ ne de'huasicohua'ipi pa'ije̱'ë, mësaru
hua̱nëyesi maca Pa̱i Mamaquë dani quëcoquë.

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Lc 12.41-48)

45 ¿Jequë a'ni, nuñerepa de'o jo'yaë, cui'ne asaquërepa i̱ti
ti̱'asi maca i̱ huë'e acohua'ire a̱ocaije̱'ë, caquë je̱oni saisiquë?
46 Sihua cua̱ñoja'quë api, i̱ ëjaë cua̱ñese'eje̱ yo'oquë pa'ina,
ti̱tani ñasiquëpi.

47 Nuñerepa cayë i̱ti tse̱ aquë si'aye i̱ paye ñacaijë̱'ë caquë
cua̱ñe nëoja'quë api.
48 Ja̱je pa'iquëta'are co'a jo'yaë pani cuasaji, tsoe nëija'quëre
me je esa ti̱tasina, cuasaquë.
49 I̱ ëjaë jo'yare co'aye yo'o huëoni cui'ne a̱o a̱i huëoni cui'ne
co̱no u̱cu huëoni cuepecohua'i ja̱'re co̱ni yo'oquë pasipi.
50 Pa'ina, ja̱ maca i̱ ëjaë co'isipi, i̱ jo'yaë hua̱nëyeni je dasina
caquë utema'ë yo'o maca.
51 Ja̱ maca i̱te ai co'ayerepa si'seni coa cacohua'ire nejoñepi
nejoñe pa'iji. Ja̱ maca oisipi, cu̱jije qui̱'coquë.

25

Diez Nomi Tsi̱ Yo'ose'eje̱ Pa'ye Quëaye

1 Ja̱je pa'ito ma'tëmo pa'i te̱'te cato diez nomi tsi̱pi
hui'yapepi dani toa tse̱opë̱are i̱mani hueja hue̱'ñana i̱ohua'i
ë̱jëre ti̱'añu'u cajë saise'eje̱ pa'ye a'ë.
2 Cinco pa'iohua'i ne de'huama'cohua'i paë'ë. Cui'ne cinco
ne de'huasicohua'i paë'ë.
3 Ne de'huama'cohua'ipi toa tse̱o pë̱a sajëta'a hui'yapere
sama'pë paë'ë.
4 Ne de'huasicohua'ipi sahuë, que̱na hue̱ana hui'yape
dose'ere cui'ne toa tse̱o pë̱aje si'aye ti̱mëse'ere sahuë.
5 Huejaja̱'quëpi esa daima'ë pa'ina, huëo ca̱i ëapi si'a nomio-
hua'ire ja̱je huëo ca̱i ëaquëna, ute jujani ca̱ë'ë.
6 Ja̱ maca ñami jopo pa'i maca asahuë, cuiye: 'Je̱'nërepa daiji,
huejaja̱'quëpi etani i̱te pëpaje̱'ë.'
7 Cui maca si'a nomi tsi̱ huëni i̱ohua'i toa tse̱o pë̱a ne
de'huahuë.
8 Ja̱ jeteyo'je cinco ne de'huama'cohua'ipi cahuë, cinco ne
de'huasicohua'ire: 'I̱sije̱'ë, a'ri maña mësaru hui'yapere yëquë
toa tse̱o pë̱api yaya huëoji.'
9 Ja̱je cajëna, cinco nomi tsi̱ ne de'huasicohua'ipi cahuë:
'Pa̱ñë, ti̱'añe pama'coni yëquëre cui'ne mësarureje̱ ¿me i̱siye'ni?
Saije̱'ë. I̱ti i̱si hue̱'ñana sani hueroje̱'ë, mësaru tse̱o ja̱'ñese'e.'
10 Carena, cinco nomi tsi̱ ne de'huama'cohua'ipi hui'yape
hueroñu'u cajë saijëna, tsoe ti̱tapi, huejaquë. Nomi tsi̱ cui'ñani
utesicohua'i cato i̱ ja̱'re co̱ni cacahuë, hueja hue̱'ña. Cacarena,
eta sa'ro si̱o huesopi.
11 Ja̱ jeteyo'je ti̱tahuë, yequë nomi tsi̱ ti̱tani cahuë: 'Ëjaë, ëjaë
hui'yocaije̱'ë.'
12 Ja̱je cajëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute
ñama'quë a'ë, yë'ë.' "
13 Ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Pa̱i Mamaquë daija̱'a maca huesëyë, mësaru, i̱ti dai mu'se
cui'ne horaje̱. Ja̱je pa'ina, mësaru sëtasicohua'ipi pa'ijë utije̱'ë.

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

14 Ma'tëmo pa'i tẹ'te aye cato pạipi yequë yejana sai huëoni,
ị jo'yare soini curiquë ịsisiquë cuạñe nëose'eję pa'io.
15 Jạohua'i aquëni ịsipi, cinco mil curiquë tẹ'ña. Yequëni
ịsipi, caya mil tẹ'ña. Cui'ne yequëni ịsipi, te'e mil. Pại ñapere
ịohua'i tutu pa'iye ja'ye ịsini jạ maca saji'i, so'ona.
16 Cinco mil tẹ'ña ịsisiquëpi sani jạpi hueroni ai jerepa
cui'ne cinco mil tẹ'ña se ne cọpi.
17 Caya mil ịsisiquëję cui'ne yeque caya mil se ne cọpi.
18 Jạje yo'ojëta'are yequëpi te'e mil ịsi cuạñosiquëpi sani yeja
coje nesicona, tạpi, curiquë.
19 Ai tsoepi co'ipi, ịohua'i ëjaë. Co'ini ịohua'i nese'e ña
huëopi.
20 Du'ru macarepa tịtapi, cinco mil tẹ'ña ịsi cuạñosiquëpi.
Tịtani ịsipi, ị ëjaëre, ñeje caquë: 'Ëjaë cinco mil më'ë yë'ëre
ịsihuë. Ịsisiquëni yequë cinco mil ne cọhuë, iye më'ë tsẹ.'
21 Caquëna, ëjaëpi capi, ịte: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë,
de'oye yo'osiquëre cato yure ai jerepa jaiye ịsi nëosi'i cacajẹ'ë,
yë'ë jạ're cọni sihuajạ'quë.'
22 Jeteyo'je daji'i, caya mil ịsisi jo'yaë. Jạëpi capi, cui'ne:
'Ëjaë, më'ë yë'ëre caya mil ịsihuë. Jạje ịsisiquëni yeque caya
mil se ne cọhuë, iye më'ë tsẹ.'
23 Ị Ëjaëpi capi, ịte: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, nuñerepa pa'i
a'ë. A'ri mañare nuñerepa de'oye yo'osiquëni ai jerepa jaiye
ịsisi'i, ñacai jạ'ñe. Cacani yë'ë jạ're cọni sihuajẹ'ë.'
24 Jạë te'e mil ịsisiquëpi tịtani capi, ị Ëjaëre: 'Ëjaë më'ëpi
pạire oima'quëpi më'ë tạma'tona coa tị'aquë cui'ne më'ë ti jẹa
ma'ñere tëaquëre asayë.
25 Jạje pa'ina, ca'raquë sani më'ë curiquë yejana yahuehuë.
Iye më'ë curiquë dacaë'ë.'
26 Caquëna, ëjaëpi sehuopi, ịte: 'Jo'yaë co'aquë cui'ne jọsaë.
Yë'ëpi yë'ë tạ ma'ñere tëaquëpi cui'ne yë'ë jẹama'tore tëaquë
pa'iye asaquë sëte.
27 Jạ do'ire yë'ë curiquë bancona tëoyere pạë'ni. Tëosiquë
pa'ito co'ini ịtipi se nesi do'ire curiquë nera'huë, yë'ë tsẹ.'
28 Jạ maca capi, ịti maca pa'icohua'ire: 'Siojẹ'ë, curiquë
tẹ'ña. Sioni ịsijẹ'ë, diez mil tẹ'ña paquëna.
29 Jạje pa'ina, jaiye paquëni ai jerepa se ịsiye pa'iji. Ịsina,
jaiye tëto saquëna, nëase'eque paye pa'iji. Jạje pa'iquëta'are
peoquëni ai jerepa se sioye pa'iji, ị a'ri maña payeque.'
30 Jạje cani capi, iquë co'a jo'yaëre: 'Tsẹani jẹocojẹ'ë, nea
huẹ'ña hue'sena, jạropi oi cui'ne cụji quị'cojạ'quëre.'

Si'a Pạire Ñañe, Jesupi

31 Pa̱i Mamaquë pa̱i ëjaërepa cua̱ñequë hui̱ñaohua'ipi
të'ija̱isiquëpi daisi maca i̱ de'o ñu'i saihuëna ja'ruja̱'quë api,
cua̱ñequëre papi.
32 Ja̱ maca si'a yeja pa'icohua'ipi tsi'sija̱'cohua'i a'ë, i̱ ña
hue̱'ñana. Ja̱ pa̱ire huahueja̱'quë api, yëi ñamare cui'ne
cabrare ñaquëpi huahueyeje̱ pa'ye.
33 I̱ ëja te̱'tena yëi ñamare cui'ne ari te̱'tena cabrare huahue-
sipi, ti̱ tsëcape̱ase'e.
34 Ja̱ maca pa̱i ëjaëpi caja̱'quë api, i̱ ëja te̱'te pa'icohua'ire:
'Daije̱'ë, mësaru yë'ë ja'quë ñacaina, de'oye pa'isicohua'i.
De'oye pa'ije̱'ë, ma'tëmore mësarure caquë yeja de'hua maca
Diusu de'huacai pa'i sitore.
35 A̱o ëa ju̱'ina, mësarupi de'hue a̱ohuë. Oco ëa ju̱'ina, cui'ne
o̱cuahuë. Mësarupi huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Pa'ina,
pëa hue̱'ña i̱sihuë.
36 Ca̱ña peoquë pa'ina, mësarupi de'hue i̱sihuë. Ju̱'iquë
paë'ë. Pa'ina, yë'ëre do'i sani ñahuë. Tayo yo'ocohua'ire co
hue̱'ñana co cua̱ñosiquë paë'ë. Pa'ina, dani ñahuë, yë'ëre.'
37 Ja̱ maca i̱ti nuñerepa yo'osicohua'i etasicohua'ipi
caja̱'cohua'i a'ë: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre a̱o ëa ju̱'iquëre ñani
a̱ore'ni, pa̱nita'a je yëhua oco ëa ju̱'iquëre ñani oco o̱cuare'ni?
38 Pa̱nita'a ¿je yëhua huë'e peoquëpi coa cu'ina ñani pëa
hue̱'ñana i̱sire'ni? Pa̱nita'a ¿je yëhua ca̱ña peoquë pa'ina, ñani
i̱sire'ni, ju'iye?
39 Pa̱nita'a ¿je yëhua ju̱'iquëre më'ëre ñare'ni? Pa̱nita'a ¿co
hue̱'ñana cosiquëpi pa'ina, sani ñare'ni më'ëre?'
40 Cajëna, pa̱i ëjaëpi sehuoja̱'quë api, ja̱ohua'ire: 'Nuñerepa
cayë, mësarute. Si'aye mësaru ja̱ohua'ire yë'ë yo'je tsi̱ni
a'ricohua'ire teaye pa'iohua'ire ñajë de'oye yo'ose'e cato ja̱re
yë'ëni de'oye yo'ose'e pa'iji.'
41 Ja̱ maca cui'ne Ëjaëpi caja̱'quë api, ari te̱'te pa'icohua'ire:
'Saije̱'ë, yë'ë quë'ro pa'ima'pë nejosi te̱'tere pa'icohua'i.
Saije̱'ë, huatire cui'ne i̱ jo'yare caquë toa yeja de'hua sitona.
42 A̱o ëa ju̱'ina, mësaru a̱oma'pë paë'ë, yë'ëre. Oco ëa ju̱'ina,
ocoje̱ cui'ne o̱cuaye pa̱huë.
43 Huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Ja̱je pa'ina, mësarupi
pëa hue̱'ña i̱siye pa̱huë. Ca̱ña peoquë paë'ë. Pa'ina, mësarupi
i̱sima'pë paë'ë. Ju̱'iquë paë'ë. Pa'ina, mësaru dani ñañe pa̱huë.
Cosiquë paë'ë. Pa'ina, sani ñama'pë paë'ë, mësaru.'
44 Ja̱ maca i̱ohua'ipi caja̱'cohua'i a'ë, i̱te: '¿Ëjaë, je yëhua
më'ëre a̱o ëa ju̱'iquëre pa̱nita'a oco ëa ju̱'iquëre, pa̱nita'a coa
cu'iquëre, pa̱nita'a ca̱ña peoquëre pa̱nita'a ju̱'iquëre, pa̱nita'a
cosiquëre ñajëta'a co̱caiye pa̱re'ni?'
45 Ja̱je cajëna, pa̱i ëjaëpi sehuoja̱'quë api: 'Nuñerepa cayë,
i̱ohua'i teaye pa'i pa̱ire ñajëta'a co̱caiye pa̱jë cui'ne yë'ëreje̱ ai

jerepa ti necaiye pa̱huë, mësaru.'
46 Ja̱je casi maca i̱ohua'i saija̱'cohua'i a'ë, ti nejo hue̱'ñana.
Cui'ne nuiñe yo'osicohua'ipi ti pa'i hue̱'ñana saija̱'cohua'i a'ë."

26

Jesure Tse̱añe Cuasase'e
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Ja̱je Jesús si'aye iyere ca tëjini capi, i̱ ye'yacohua'ire:
2 "Mësarupi tsoe asayë, caya mu'seña pa'i maca Israel
pa̱i Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'oye ti̱'a ja̱'ñe.
Ja̱ maca Pa̱i Mamaquë tse̱a cua̱ñosiquë pa'ija̱'quë api, que̱
cua̱ñoja'quëpi."
3 Ja̱ mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cua̱ñese'e
ye'yacohua'i, cui'ne aiohua'i, tsi'sisicohua'ipi paë'ë, Caifás
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jai huë'e hue'se daripëna.
4 Ja̱rona Jesure coa cosojë tse̱ani huani je̱o ja̱'ñere ca ñahuë,
i̱ti yo'o ja̱'ñere.
5 Ja̱je pa'iquëta'are "fiesta pa̱i tsi'si macata'a tse̱añe pa̱ñu'u,
pa̱ipi co'aye sa̱ñope yo'oma'cohua'ini" cahuë.

Huëo Së̱ñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Simón huë'ere Jesús paji'i, Betania daripëre ja̱'ju dahuë
ju̱'iquë hue'yosiquë huë'ere.
7 Ja̱rote pa'ina, nomiopi que̱na huë jai do'i que̱na huëna
de'o se̱ ma'ñapi ti̱mësiconi ca̱jico dacopi tsio dani, Jesús mesare
ñu'ina, ja̱ ma'ñapi i̱ si̱opëna doo.
8 Ja̱je iyere yo'ocona, ñani i̱ ye'yacohua'ipi pe̱ijë ca huëohuë.
"¿Me ne ja̱'ñere coa nejoco'ni, jai do'ire?
9 I̱opi yecohua'ina i̱sico jaiye curi neni peocohua'i mañani
co̱caito de'o'ñe pa'ioni yo'oco."
10 Cajëna, Jesupi asani capi:
"¿Me yo'ojë jo̱sa caye'ni, i̱ote? Iye yë'ëre yo'ocaiye de'oye a'ë.
11 Coa si'anë mësaru co'amaña peocohua'ire paja̱'cohua'i
a'ë, mësaru acohua'ire. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë
mësaru pama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë.
12 Yë'ë si̱opëna huëo se̱ ma'ñapi doye cato yë'ëre ta̱si maca
huëo se̱ ja̱'ñere ne de'huacaio yo'oco.
13 Ja̱je pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Coa si'a hue̱'ña
iye huaso coca quëanije ico yë'ëre yo'ose'e quëaja̱'cohua'i a'ë.
Ja̱je quëajëna, pa̱ije i̱ote hua̱nëyoma'pë cuasaja̱'cohua'i a'ë, i̱o
yo'oco pa'ise'e."

Judaspi Jesure Yehuoye
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi aquëpi Judas Iscariote
hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona
sani capi:
15 "¿Je ja'ye sa̱iñe yëye'ni, yë'ëpi Jesure tse̱acaito?"
Ja̱je caquëna, asani i̱te sa̱ihuë, treinta curiquë te̱'ña.
16 Ja̱re ja̱ macapi Judas Jesure pa̱i peo maca ñani tse̱ani
ja̱ohua'i jëñana i̱sisi'i caquë co'epi.

Mai Ëjaë A̱ni Tëjise'e
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Fiesta huëo mu'se o'saye co̱'mema'a a̱o a̱i mu'se ti̱'aëna, i̱
ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani se̱i'ë: ¿Jerona neja'cohua'i a'ni
na'iquëna, a̱iñe, Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë a̱i
ja̱'ñe?
"¿Jerona Egíptopi Israel pa̱i etase'e cuasajë na'iquëna, a̱i ja̱'ñe
neñe'ni?"
18 Cajëna, i̱pi capi, i̱ohua'ire:
"Saije̱'ë, jai daripëna sani huë'e pa'iquëni ti̱'ani i̱te caje̱'ë:
'Ye'yaquëpi caji: Yë'ë yo'o maca tsoe ja'yere pa'iji. Ja̱je pa'ina,
më'ë huë'ena yë'ë ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni Egíptopi Israel pa̱i
etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye nesi'i,' caquë jëjo saopi."
19 Ja̱je caëna, i̱ ye'yacohua'ipi Jesús cua̱ñese'eje̱ yo'ohuë.
Yo'ojë na'iquëna, a̱i ja̱'ñe ne de'huahuë.
20 Ñami de'osi maca Jesús mesare i̱ doce ye'yacohua'i ja̱'re
co̱ni paji'i.
21 Pa'i ja̱ yë'ta'a a̱ore a̱i ñu'i capi, cui'ne:
"Nuñerepa cayë mësarute, mësaru aquëpi yë'ëre yehuoja̱'quë
api."
22 Ja̱ maca ja̱je caquëna, ja̱ohua'ipi ai oi ëayerepa asa
huesëhuë. Asani sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a se̱ huëohuë, ñeje cajë:
"Ëjaë, ¿më ñato yë'ëpi yo'oja̱'quë a'ni?"
23 Cajëna, ja̱ohua'ire sehuopi, Jesupi:
"Yë'ë ja̱'re co̱ni te'e que̱na de'huana a̱iquëpi i̱ti yë'ëre de'oye
yo'oyeje̱ yo'oquë cosoquë tse̱a je̱o cua̱ñoja'quë.
24 Ja̱je pa'ina, Pa̱i Mamaquë cato toyase'e cayeje̱ pa'ye yo'o
saoye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are teayerepa yo'oja̱'quë api, i̱te
yehuoquë. De'ora'pi, ja̱ë ai de'oma'ë patu."
25 Ja̱ maca Judaspi, i̱ti cosoquë tse̱a je̱o cua̱ñoja'quëpi i̱te
capi:
"¿Ye'yaquë, më'ë ñato yë'ëpi yo'oja̱'quë a'ni?"
Caquëna, capi:
"Ja̱je pa'ije̱'ë. Më'ë a'ë."
26 Ja̱ yë'ta'a a̱ore a̱ijë dujëna, Jesús i̱ jëñapi panpë i̱ni
Maija'quëre de'oji caquë se̱ji'i. Ja̱ jeteyo'je i̱ ye'yacohua'ire
i̱siquë capi:
"A̱ijë'ë. Iye cato yë'ë ca̱'ë."

27 Ja̱ jeteyo'je u̱cu duruhuë i̱ jë̱ñapi i̱ni Maija'quëre de'oji
caquë se̱ni i̱ohua'ina se i̱siquë capi:
"Si'aohua'i u̱cujë̱'ë, iye u̱cu duruhuëna.
28 Iye cato yë'ë tsie a'ë. Huajëye ca nëoñere neñe a'ë. Cui'ne
jai pa̱i co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huayere caquë i̱siye a'ë.
29 Ja̱je pa'iquëta'are cui'naëpi iye cuiya'i o'sa co̱no u̱cuye
pa̱ja'quë a'ë, mësaru ja̱'re co̱ni, yë'ë ja'quë cua̱ñe te̱'tena
mësaru ja̱'re huajë o'sa co̱no u̱cuye ti̱'a macaja̱'a."

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Jë̱jë tëjisi jeteyo'je Olivos cu̱tihuëna saë'ë.
31 Ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Iye ñami si'aohua'ire mësarute yë'ëre quëco pase'e ti peo-
cohua'ire nëija'coa. Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: 'Huani je̱osi'i,
yëi ñamare ñacaiquëre. Huani je̱osi maca yëi ñama huahuesico-
hua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.'
32 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi ju̱'isiquëpi huëni du'ru Galileana
saquëna, mësarupi jeteyo'je ti̱'aja'cohua'i a'ë."
33 Ja̱je ca maca Pedropi sehuopi:
"Ja̱je si'aohua'ire më'ëre tuiye je̱osicohua'i pa'itoje̱ yë'ë cato
pa̱ñë."
34 Ja̱je caquëna, Jesupi capi, i̱te:
"Nuñerepa cayë, më'ëre. Iye ñami ja̱ yë'ta'a cura yë'ima'ëna,
më'ë yë'ë ti ñama'quë a'ë caquë toaso̱ñe coa caja̱'quë a'ë."
35 Pedropi capi, i̱te:
"Më'ë ja̱'re co̱ni ju̱'iñe pa'ito ju̱'iñë, yë'ë. Coa caye pa̱ñë."
Caquëna, cui'ne si'aohua'i i̱ ye'yacohua'i cahuë.

Jesús Getsemaní Quë'rona Se̱ñe
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Ja̱ maca Jesús i̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni ti̱'api, Getsemaní
hue'yo hue̱'ñana. Ti̱'ani capi, ja̱ohua'ire:
"Yë'ëse'e sani je macana se̱ina, mësaruse'e iye macana
ja'rujë̱'ë."
37 Ja̱je cani coa Pedrore cui'ne Zebedeo mamajëre cayao-
hua'ire sai sapi. Sani ai oi cui'ne ai co'a ju̱'i ai yo'o huëopi.
38 Ja̱ maca capi, ja̱ohua'ire:
"Ai oiyë, yë'ë joyopi, ju̱ni huesëye pa'ina. Ja̱je pa'ina,
mësaruse'e iye macana pëaje̱'ë, cui'ne yë'ë ja̱'re co̱ni
sëtasicohua'i pa'ije̱'ë, mësaruje̱."
39 Ja̱je cani Jesús ai se̱ña maca te'i se saji'i. Sani ja̱rona tsiapi
yejana simeni u̱i se̱ji'i, Maija'quëre, ñeje caquë:
"Yë'ë ja'quë maca, de'hue ne ti̱'añe pa'ito iye së̱je da'care
pare yë'ëre nejocaije̱'ë, pa̱ni yë'ë yëquë cayeje̱ pa'ye yo'oye,
coa më'ë yëyepi yo'ose'e pa'ija̱quë."

40 Ja̱ maca i̱ yeˈyacohuaˈi quëˈro coˈiquë ti̱ˈapi, tsoe ca̱isicohuaˈipi u̱ijëna. Ñani Pedrore capi:
“¿Quëco ti̱ˈañe pa̱re, yëˈë ja̱ˈre co̱ni teˈe hora macaje̱?
41 Sëtasicohuaˈi paˈijë̱ˈë. Cuiˈne se̱jëˈë, coˈaye mëiñena, ta̱isicohuaˈi paˈiye pa̱jaˈcohuaˈi. Nuñerepa joyo cato yëji, neñe. Ja̱je paˈiquëtaˈare ca̱pëpi tutu peoji.”
42 Ti̱jupë sani co̱ni se̱jiˈi, ñeje:
“Yëˈë jaˈquë iye neñañe ai yoˈoyere yeque necaiye peoto, coa mëˈë yëyeje̱ yoˈoseˈe paˈija̱ˈquë.”
43 Tijupë coˈipi. Coˈiquë i̱ yeˈyacohuaˈi ca̱isicohuaˈini ti̱ˈa co̱pi. I̱ohuaˈi ñaco ca̱pi ai huëo ca̱ˈa doˈire si̱o meina, ca̱ëˈë.
44 Ja̱ maca ñani je̱oni sajiˈi, cuiˈnaëpi Maijaˈquëre se̱siˈi caquë toaso̱ñe acore. Ja̱ˈrë i̱ caseˈeje̱ paˈye caquë se̱jiˈi.
45 Ja̱ maca sajiˈi. I̱ yeˈyacohuaˈi quëˈrona sani capi, ja̱ohuaˈire:
“Yuretaˈa deˈoji. Ca̱ijëˈë, cuiˈne huajëje̱ˈë. Tsoe ti̱ˈapi, Pa̱i Mamaquëre coˈaye yoˈocohuaˈi jë̱ñana i̱sija̱ˈa maca.
46 Huëije̱ˈë. Sañuˈu. Tsoe daiji, yëˈëre yehuoja̱ˈquë.”

Jesure Tse̱añe
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Jesús ja̱ yëˈtaˈa cocare capi, Judas ti̱tasi macaje̱. Jaë cato doce soisicohuaˈi aquë pajiˈi. Cuiˈne i̱ ja̱ˈre co̱ni jai pa̱i daëˈë, hua̱ˈña cuiˈne tara co̱ni ca̱jicohuaˈipi. Ja̱ohuaˈi cato Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ja̱ohuaˈi jëjo daocohuaˈi cuiˈne judío pa̱i aiohuaˈi jëjo daocohuaˈi paëˈë.
48 Judas i̱ti yoˈoquë yehuoja̱ˈquëpi quëaëña, ja̱ohuaˈire:
“Yëˈë i̱ni sihuaja̱ˈquë aˈë. Ja̱ëni tse̱ajëˈë.”
49 Ja̱je casiquëpi Jesuna tsioja̱ni i̱te sihuayeje̱ yoˈoquë capi:
“¿Paˈiquë, yeˈyaquë?”
50 Caquëna, Jesupi sehuopi i̱te:
“¿Cajei, i̱quena daiquëˈni?”
Ja̱ maca Jesure tsioja̱ni tse̱ani sahuë.
51 Ja̱ maca ja̱je yoˈojëna, Jesús cajeipi huaˈtiyo dutani ca̱jorose̱ˈe tëto tëapi, Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaë joˈyaëre pani.
52 Ja̱je yoˈoquëna, Jesupi capi:
“Deˈhuaje̱ˈë, mëˈë huaˈtiyo i̱o paˈi hue̱ˈñana. Siˈaohuaˈi huaˈtiñoapi uihuacohuaˈi cato ja̱re cuiˈne huaˈtiñoapi huaijëna, ju̱ˈijaˈcohuaˈi aˈë.
53 ¿Huesëquë mëˈë yëˈëpi yëˈë jaˈquëre se̱quëna, yurepi tsoe doce mil hui̱ñaohuaˈire jëjo daouna, co̱catiraˈseˈe?
54 Ja̱je yoˈoye paˈito ¿me toyaseˈe caye ti̱ˈaquëˈni, ja̱je yoˈo ja̱ˈñe aˈë, ca nëoseˈe?”
55 Ja̱ maca Jesús pa̱ire capi:

"¿Mësaru yë'ëre tsẹañu'u cajë huạ'ñapi cui'ne tarapi cọni tsẹ'ejë date, co'amaña ñaëre tsẹañeje pa'ye? Si'a mu'seña mësaru jạ're yë'ë pa'i Maija'quë huë'epi ñu'i ye'yaquëna, mësaru ti yë'ëre tsẹañu'u cama'pë pa'isicohua'i a'ë.

56 Jạje pa'iquëta'are si'aye iye yo'oye pa'iji, tsoe acohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi tị'ajaquë cajë."

Jạ maca si'aohua'i ị ye'yacohua'i Jesure te'ire jẹoni cati saë'ë.

Judío Pại Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Jesure tsẹasicohua'i sahuë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë quë'rona. Cui'ne jạrote cuạñese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i tsi'sisicohua'ipi paë'ë.

58 Jạje pa'ijëna, Pedropi so'o maca se ñaquë jeteyo'je tuji'i, pại ëjaërepa huë'e daripë quë'rore pajạ'a. Sani jạro cacani jạ huë'ere ñacaicohua'i jạ're cọni ja'rupi, merepa yo'ojạ'cohua'i a'ni ịte tsẹasicohua'i cuasaquë.

59 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi cui'ne si'a judío pại yo'oye ñani ca tëjicohua'ipi co'ehuë, Jesure sạñope co'aye yo'oquë api cacohua'ini tị'ani Jesure huani jẹoñu'u cajë.

60 Jạje co'ejëta'a tị'añe pạhuë, ịte sạñope ca jạ'ñe. Jạje tị'ama'pë jai pại ịte coa huëojë cosojë co'aye yo'oquë api, cahuë. Jạje yo'o maca cayaohua'i tëji huẹ'ñarepa sạñope cacohua'i daë'ë.

61 Jạohua'ipi dani cahuë: "Iquë cato yë'ëpi Maija'quë huë'e nejosiquëpi toasọ mu'seña pa'i maca cui'naoni huëojạ'quë a'ë, caquë api."

62 Jạ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi huëni nëcani capi, Jesure:

"¿Ti te'e yë'opojẹ sạñope sehuoye pạquë, më'ë? ¿Më'ëre sạñope jạohua'i caye asaquë, më'ë?"

63 Jạje catojẹ Jesús ti cama'ë paji'i. Jạ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi capi, ịte:

"Maija'quë huajëquërepa mamipi më'ëre care pajẹ'ë, cayë. Quëajẹ'ë, më'ëpi Maija'quë mamaquërepa Cristo pani."

64 Jạje caquëna, Jesupi capi, ịte:

"Jạje pa'ijẹ'ë. Ị a'ë, yë'ë, më'ë cayejẹ. Cui'ne mësaru ñaja'cohua'i a'ë, Pại Mamaquë Diusu tutu quë'irepa ëja tẹ'tere ñu'ina, cui'ne ma'tëmopi sirijạ'a daina."

65 Jạ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi ị ju'i cạre naë ye'sapi, ai coa care paji caquë ịñoquë. Jạje yo'oquë capi:

"Iquë Maija'quëre ai cue'cuequë yo'oji, ị yë'opo cayepi. ¿Jạje pa'ito ịquere yeque cajë ị yo'oquëna, ñasicohua'ini sẹni asañu'u cajë co'eye'ni? Mësarupi tsoe asahuë, ị cue'cuequë caye.

66 Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësaru?”
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
“Jaje co'aye caquë api. Jaje pa'ina, ju'iñe pa'iji.”
67 Ja maca i tsiana copi tse'sejë cui'ne tarapi të'cahuë. Yecohua'ipi tsiana mosicapi të'cahuë.
68 Jaje yo'ocohua'ipi cahuë, ite:
“¿Më'ë a'ë, Cristorepa se ta'ñe ca ñajë'ë, nepi më'ëre tëtore'ni?”

Pedro Cososе'e
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Jaje yo'ojëna, Pedro cato hue'se yejare ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'ina, paire necaico i quë'rona tsiojani cao, ite:
“Më'ëje Jesús Galilea aquë ja're coni cu'i pa'isiquë aë.”
70 Jaje cacona, Pedropi si'aohua'i pa'i hue'ñana coa cosopi, ñeje caquë:
“Huesëyë, më'ë caye. ¿Iquere jaje caco'ni?”
71 Pedro eta sa'ro quë'rona huëni je'në saina, yecopi nomio ñani cao, iti maca pa'icohua'ire:
“Iquë Jesús Nazaret aquë ja're coni cu'i pa'isiquë api.”
72 Cacona, ja maca Pedropi tijupë coso copi:
“Ñama'quëre pa'ë, jaëte. Quëare payë.”
73 A'ri maña tsoe pa'i maca iti maca pa'icohua'ipi Pedro quë'rona tsiojani cui'ne ite cahuë:
“Nuñerepa më'ë i ye'yasicohua'i aquëre pa'ë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayeque tiñe pa'iji, huesëye peoye.”
74 Cajëna, ipi capi:
“Ti ñama'quë a'ë, caye asa ma'ñe, mësaru.”
Jaje itire yo'oquë caquëna, cura yëji'i.
75 Yë'ina, ja maca Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'e: “Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë toasoñe yë'ëre ñama'quë a'ë cosoja'quë a'ë.” Jare cuasaquë ja maca jaro pa'isiquëpi Pedro etani ai oji'i, co'a ju'i.

27

Pilatona Jesure Isiye
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Ñata tomesi maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío pai aiohua'ipi te'e cuasaye nehuë, Jesure huani jea ja'ñere cajë.
2 Sëasiquëni sani Poncio Pilatona iti yeja ëjaëna isihuë.

Judas Ju'ise'e

3 Judas Jesure yehuoquëpi ñaquëna, Jesupi huani jeo cuañoja'quë pa'ina, ñani ai oi pañete yo'ore'ni cuasaquë oi

treinta curi tẽ'ña ĩte ĩsise'ere cui'nare co'yopi, Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina.
4 Co'yoquë capi, jãohua'ire:
"Co'aye yë'ë yo'ohuë, ti do'i peoquëni huani jẽoja'quëre
ĩsiquë."
Jãje caquëna, ĩohua'ipi sehuohuë, ĩte: "¿Ĩquere yëquë
oiye'ni, jã yo'ose'e? Më'ëse'e yo'oquë cajẽ'ë."
5 Jã maca Judas, curiquë Maija'quë huë'ena jẽo ñato saoni
sani quẽo deni jũji'i.
6 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi curiquë ña'ñe
ọ̃ese'ere tsi'soni careña:
"Iye curiquë Maija'quëre coa ĩsijë aya mahuëna ayaye peoji,
tsie do'i sãise'e me ayaye'ni."
7 Jã jeteyo'je jãohua'i te'e cui'ne si'a yë'quë maca cuasajë
ca de'huahuë, "soto ne huẽ'ñana yejare hueroñu'u, tĩohua'ire
tãja'a yejare" cahuë.
8 Jãje pa'ina, jã yeja yurejẽ "Tsie Yeja" hue'eji.
9 Jãje tĩ'api, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Jeremias toy-
aquë pa'ise'e ñeje cayepi: "Treinta curiquë tẽ'ña ĩmahuë, ĩ
do'ire Israel pãi ĩsise'ere.
10 Jãpi huerohuë, soto ne yejare, ëjaë yë'ëre cuãñese'ejẽ
pa'ye."

Jesús Pilato Ña Huẽ'ñare Pa'ise'e
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jesús pãi ëjaë quë'rona sasiquë paji'i. Pa'ina, ĩpi ĩte sẽji'i:
"¿Më'ë aë, judío pãi ëjaërepa?"
Caquëna, Jesupi capi, ĩte:
"Jãje pa'ijẽ'ë. Më'ë case'ejẽ pa'i a'ë."
12 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi
sãñope co'aye catojẽ Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë paji'i.
13 Pãquëna, jã maca Pilatopi capi, ĩte:
"¿Asama'quë më'ë, më'ëre sãñope yo'ojë caye?"
14 Jãje catojẽ Jesús ti sehuoma'ë paji'i. Jãje pa'ina, ña jujani
pãi ëjaëpi ai ĩse'ere ñani ¿me neja'quë a'ni? cuasapi. Cui'ne
huesëpi, yeque yo'oye peoquëna.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Jãje pa'iquëta'are si'anë fiesta pa'i maca pãi ëjaëpi cosico-
hua'ire eto saoquë yo'oye paquë paji'i. Pãipi jãëni etoye pa'iji
cajëna, etoquë paji'i.
16 Paji'i, cosiquë Barrabás hue'equë si'aohua'i ĩ co'aye
yo'oye asaquë.
17 Jãrote jai pãi tsi'sisicohua'i pa'ijëna, Pilatopi sẽji'i,
jãohua'ire:

“¿Neni yëyeˈni, deˈoye paˈijąˈquëre jëjo saoye, Barrabás pąnitaˈa Jesucristo?”
18 Deˈhue asapi, pąipi Jesuni ai yëjë yoˈo doˈire pę̱ijë coˈaye yoˈomaˈquëni tsę̱aseˈe. Jąje paˈina, Pilato jąje capi.
19 Jąˈ yëˈtaˈa Pilato pąi coˈaye yoˈoseˈere asani ne deˈhua huę̱ˈñare ñuˈina, i̱ pacopi jëjo dao, i̱o caseˈere quëająˈquëre ñeje caco:
“Jąëre nuñerepa deˈo pąire cuiˈna cǫni yoˈomaˈë paˈiję̱ˈë. Coa ñajëˈë. Jąëte yoˈo doˈire huëo cąni ñahuë, ai coˈayerepa.”
20 Jąje paˈiquëtaˈare Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈipi cuiˈne judío pąi aiohuaˈipi pąire cuąñehuë, Barrabásni etoję̱ˈë cajë, cuiˈne Jesuni huani ję̱ojaˈquëre caję̱ˈë, cahuë.
21 Pąi ëjaëpi t̨ijupë cuiˈne sę̱ni cǫquë capi:
“¿Cayahuaˈi tsę̱asicohuaˈi paˈicohuaˈire jequëni yëyeˈni, eto saoye?”
Caquëna, jąohuaˈipi cahuë:
“Barrabásni etoye yëyë.”
22 Cajëna, Pilatopi sę̱jiˈi, jąohuaˈire:
“¿Cuiˈne me nejaˈquë aˈni, Jesure Cristo hueˈequëre?”
Caquëna, siˈaohuaˈi sąñope cahuë:
“¡Quę̱jaˈquë api!”
23 Jąˈ maca Pilato capi, jąohuaˈire:
“¿Jąje paˈito i̱quere coˈaye yoˈo uˈni?”
Caquëna, t̨ijupë cuiˈne cui cǫhuë:
“¡Quę̱jaˈquë api!”
24 Pilatopi i̱ coˈaye yoˈoseˈe asa t̨i̱ˈamaˈëna, coa pąipi jerepa jǫsa yoˈojë sąñope jąseˈe cajëna, ña jujani ję̱ña tsoasiˈi caquë oco dająˈquëre jëjo saouna, daëna, tsoaquë capi:
“Yëˈëpi iquë deˈo pąire huani ję̱o jąˈñe cuąñemaˈë paˈiyë. Mësaruseˈe yoˈoję̱ˈë.”
25 Jąje caquëna, siˈa pąi sehuohuë:
“Yëquëna cuiˈne yëquë mamajëna i̱te huani ję̱o doˈi tǫmejaquë.”
26 Jąˈ maca Pilatopi Barrabásni eto saopi, deˈoye paˈijąˈquëre. Etoquë Jesuni siˈseni jąˈ jeteyoˈje quę̱ni huani ję̱ojaˈquëre jëjo saopi.
27 Jąˈ jeteyoˈje pąi ëjaë soldado pąipi Jesure sahuë, jai huëˈena. Siˈa soldado pąi tsiˈsisicohuaˈirepa paëˈë, Jesús paˈi huę̱ˈñana.
28 Jąˈ jeteyoˈje i̱ juˈi cąˈ dutani majaˈi juˈi cąre sąñacaëˈë.
29 Cuiˈne sǫopëna miu maro pąacaëˈë. Cuiˈne ëja tę̱ˈte ję̱tëna sǫquë tarapë i̱sihuë. Jąˈ maca i̱ ña huę̱ˈñana doˈre jaˈruni cueˈcuejë ñeje i̱te cahuë:
“¡Paˈiję̱ˈë, judío pąi ëjaërepa!”
30 Jąje cajë cuiˈne copi tseˈsejë cuiˈne i̱te tarapëpi sǫopëna tëˈcajë yoˈohuë.

31 Jaje ite cue'cue tëjini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacani ja maca queja'quëre sahuë.

Ite Quese'e
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jaropi etani saijë Cirene aquëre ti'ahuë, Simón hue'equëre. Jaëni Jesure queja'a sarahua sacaija'quëre cuañehuë.

33 Jaje yo'ojë Gólgota hue'e hue'ñana ti'ahuë. Jaje cani cayë, pai siopë tara.

34 Jarona Jesure cuiya'i o'sa conona sëjeñe coni co'mesicore ocuahuë. Jaje ocuajëna, Jesús ipi neñani ucuye coepi, iote.

35 Ite quesi maca jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ¿nepi iote paja'cohua'i a'ni? cajë yo'ohuë, sa'ñe iohua'ija'a. Jaje yo'ojëna, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyase'e ñeje caye ti'api: "Yë'ë ju'i care pai ñape huahuehuë, iohua'ija'a ¿nepi paja'cohua'i a'ni?" cajë yo'ohuë.

36 Jaje yo'o tëjini yecohua'ipi dani sama'cohua'ini cajë ja'runi ñahuë.

37 Cui'ne i siopë sa'nihuëna ja do'ire ju'iji caco quëacore toyani sëohuë. Toyasico cato paji'i, ñeje: IQUË API, JESÚS, JUDÍO PAI ËJAË.

38 Cui'ne caya co'amaña yahue imacohua'ire quesicohua'i paë'ë, i ja're coni, yequëni i ëja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena.

39 Cui'ne iti macasa'a da saicohua'ipi cue'cuejë tea ju'ijë siopë api së'cuijë saë'ë, ite ñajë.

40 Cui'ne cahuë:

"Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e peo hue'ña nejoni cui'ne toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë pa'isiquë. Jaje pa'i sëte yure co'ye huasojë'ë. Më'ëpi Maija'quë mamaquë pani cruzupi caje nëcajë'ë."

41 Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ije, fariseohua'ije cui'ne cue'cuehuë, ite. Jaje cue'cuejë sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

42 "Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'a ija'a co'ye huasoyere paji. Jaje pa'ina, ipi Israel pai ëjaërepa pani yurepi cruzu dequëpi caje nëcaëna, sehuoye patira'pi, maire.

43 Iquë cato Maija'quëna ire papi cuasaquë quëcoquë paji'i. Jaje pa'isiquëre sëte yure Maija'quëpi ite huasojaquë, ite oiquërepa pani. Ita'a maire 'yë'ë cato Diusu mamaquëre pa'ë' caquë pa'isiquë api."

44 Cui'ne co'amaña ñaohua'ije i ja're coni quesicohua'ique tea ju'ijë sañope cahuë.

Jesús Ju̱'ise'e
(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Ja̱ maca yureta'a si'a yeja ñamije pa'iorepa de'o nëji'i,
mu'se jopore papi na'i maca tres pa'i macaja̱'a.
46 Cui'ne ja̱re ja̱ hora pa'i maca Jesús ai tutu cuipi: "Eli, Eli,
lama sabactani". Ja̱ caye cato caji: Yë'ë Diusu, Yë'ë Diusu, ¿me
nesi'quë yë'ëre je̱oco huesou'ni?
47 Yecohua'i i̱ti maca pa'icohua'ipi asani cahuë:
"Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'isiquëni soiji."
48 Ja̱re i̱ti macapi te'i huë'huëpi, oco sa̱ësi pë quërëja̱si'i
caquë. Quërëja̱ni dani o'sa cuiya'i co̱nore sa̱ë tëjini so̱quë
tarapëna hue̱ sëoni u̱cuja̱quë caquë ja'ye maca sapi.
49 Ja̱je yo'oquëna, yecohua'ipi cahuë:
"Yo'oma'ë. Ñañu'u, Elíaspi dani i̱te huasoquë pa'ito."
50 Ti̱jupë Jesús tutu cui'ne cui co̱pi. Ja̱ maca ju̱ni huesëpi.
51 Ja̱re i̱ti macapi Maija'quë huë'e ta̱'tëpo tëhuosico cayaye
e̱mëje'epi huë'ehuëre pana yete saji'i. Yejaje̱ ñu'cuequë cui'ne
que̱na yejañaje tsate saji'i.
52 Cui'ne ju̱'isicohua'ire ta̱se'eje̱ hui'ye sapi. Cui'ne
Maija'quëre asani ju̱'isicohua'ije̱ huëisicohua'i paë'ë.
53 Ta̱si daripe̱api huëisicohua'i paë'ë, Jesús huëisi jeteyo'je.
Huëni de'o Jerusalén daripëna cacahuë. Cacajëna, jai pa̱i
ñahuë, ja̱ohua'ire.
54 Ja̱ maca Capitán cui'ne i̱ ja̱'re co̱ni Jesure ñacohua'ipi
yeja ñu'cueye ñani cui'ne yeque jaiye yo'oyere ñajë ai ca'rajë
cahuë: "Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i."
55 Ja̱rote jai pa̱i nomiohua'ije̱ paë'ë, so'opi de ñajë, Jesure
Galileapi co̱caijë tuisicohua'i.
56 Ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni paë'ë, María Magdalena, María Jacobo
cui'ne José pëca ja'co cui'ne Zebedeo mamajë pëca ja'co co̱ni
paë'ë.

Jesure Ta̱se'e
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Ñami de'o huëo maca jaiye co'amaña paquë José hue'equë
Arimatea daripë aquëpi daji'i. Ja̱ë cato Jesure tuiquë
de'osiquë paji'i.
58 Ja̱je pa'ipi ja̱ëpi Pilato quë'rona sani Jesús ca̱përe se̱ji'i.
Se̱ina, ja̱ maca Pilatopi cua̱ñepi, i̱sijë'ë caquë i̱ti ñacaicohua'ire.
59 Josépi i̱ ca̱pë si'si peo ca̱pi peo hue̱'ña deapi.
60 Yo'oni huajëcore pana i̱ tse̱cona o̱api, que̱na yeja perepëna
coje nesicona. I̱te ta̱ni jai que̱na pëpi daripë se si̱oni saji'i.
61 Cui'ne ja̱rote paë'ë, María Magdalena, cui'ne yequë María
co̱ni, daripë ti̱ñare pare ja'rusicohua'ipi.

Jesús Ta̱sito Ñacaicohua'i

62 Se ñatasi mu'se cato huajë mu'se de'hua tëjisi maca paji'i.
Pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne fariseo-
hua'i cọni Pilato quë'rona saë'ë.
63 Tị'ani cahuë: "Ëjaë, yëquë jạë cosou jạ yë'ta'a huajëquë
pa'inë ñeje caquë pa'ise'ere cuasayë, 'Toasọ mu'seña pa'i
maca jụ'isiquëpi cui'naëpi huëijạ'quë a'ë case'ere.'
64 Jạje pa'ina, jëjo saojë'ë, tạsi daripë ñaja'cohua'ire toasọ
mu'seña pa'i macajạ'a, ị ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani ị
cạpë ñani sani, jạ maca pạire 'Tsoe huëji'i, jụni huesësiquë
pa'isiquëpi' cama'cohua'ini. Jạje yo'ose'e cato ai jerepa du'ru
cososе'e jerepa coa cososе'e pa'ima'coni tëjiyerepa cosoyepi."
65 Cajëna, Pilatopi capi, jạohua'ire:
"Jạohua'i pa'iyë, ịti ñacohua'i soldado pại. Jạje pa'ito sani
de'oyerepa ñajë'ë."
66 Jạje caëna, sani tạsi daripëre de'oyerepa de'huani ịti
coje sị̣o quẹ̣na pë ẹ̣mëje'ena toyani sëohuë. Sëoni ịti macana
soldado pạire ñaja'cohua'ire jẹ̣oni saë'ë.

28

Jesús Jụi'siquëpi Huëise'e
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Huajë mu'se tëto sani du'ru macarepa semana mu'se ñata
maca María Magdalena, cui'ne yeco María cọni tạsi daripë
ñañu'u cajë saë'ë.
2 Saijëna, cuasama'tore papi tutu yeja ñu'cueye paji'i, Jạ cato
Ëjaë huịñaëpi ma'tëmopi tạsi daripë quë'rona tịtani yo'opi,
quẹ̣na pë coje sị̣osiconi ne tạoni ị̣o ẹ̣mëje'ena ja'rupi.
3 Mujuë ye'hueye miañe ñañeje pa'irepa paji'i. Cui'ne ị juʼi
cạpi po yëioje pa'iorepa paji'i.
4 Jạre ñani soldado pạipi quëquë huesëni tsasijë jụ'ise'eje
pa'iohua'i de'ohuë.
5 Jạ maca ëjaë jo'yaëpi capi, nomiohua'ire:
"Ca'rama'pë pa'ijẹ̣'ë. Tsoe yë'ëpi asayë, Jesure quẹ̣ni huani
jẹ̣osiquëre mësaru co'eye.
6 Ị̣ño peoji. Tsoe huëji'i, ị case'eje pa'ye. Dani ñajë'ë, ịte ọa
sitore.
7 Sani esa cajẹ̣'ë, ị ye'yacohua'ire: 'Ị cato jụ'isiquë
pa'isiquëpi huëji'i. Yure jạje pa'ipi mësaru Galilea jạ yë'ta'a
tị'ama'pëna du'ru saijạ'quë api. Jạrona ịte ñaja'cohua'i a'ë,
mësaru.' Iyese'e pa'iji, yë'ë mësarute casi'i cuasase'e."
8 Jạ maca nomiohua'ipi esa tạsi daripë quë'ropi ca'rajë
cui'ne ai sihuacohua'ipi huë'huëjë saë'ë, huajë cocare ị
ye'yacohua'i pa'isicohua'ire quëañu'u cajë.

9 Ja̱ huëˈhuëjëna, Jesupi ja̱ohuaˈina ñaini pëpapi. Pëpaquëna,
ja̱ maca Jesure i̱re papi cajë i̱ quë̱ona suˈcuajë deˈoquëre pani
cahuë.
10 Yoˈojëna, i̱pi capi, ja̱ohuaˈire:
“Caˈramaˈpë paˈijë̱ˈë. Sani quëajë̱ˈë, yëˈë yoˈje tsi̱re.
Galileana sani yëˈëre ñañe paˈiji.”

Soldado Pa̱i Quëaseˈe

11 Ja̱ yëˈtaˈa nomiohuaˈi saijëna, yecohuaˈi soldado pa̱i i̱ti
ñasicohuaˈipi pa̱i paˈi hue̱ˈñana sani siˈaye i̱ohuaˈi yoˈoquëna,
ñaseˈere quëahuë, Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈire.
12 Ëjaohuaˈipi sani aiohuaˈi ja̱ˈre co̱ni cahuë, siˈa yëˈquë maca
cuasaye paˈija̱quë cajë. Ja̱je cajë ja̱ maca soldado pa̱ire jaiye
curiquë i̱sihuë.
13 I̱sijë cahuë, ja̱ohuaˈire:
“Mësarupi cajë̱ˈë: ‘ñami yëquë ca̱ni huesësi maca Jesús
yeˈyaquë paˈisicohuaˈipi dani i̱ ca̱pë ñani sahuë.’
14 Ja̱re pa̱i ëjaëpi asa ti̱ˈani, mësarute sa̱ñope yoˈoye paˈito
yëquëpi i̱te ca deˈhuacañuˈu. Cuiˈne ai yoˈoye paˈitoje̱
co̱caija̱ˈcohuaˈi aˈë, mësarute.”
15 Ja̱ maca soldado pa̱ipi curiquë i̱mani, sani ja̱re i̱ohuaˈi
yëhuojë caseˈeje̱ paˈye quëahuë. Ja̱je paˈina, yure iye muˈseñaje
judío pa̱i cuiˈne quëajë paˈicohuaˈi aˈë.

Jesupi I̱ Jëjo Daocohuaˈire Cua̱ñeseˈe
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Ja̱je duˈru ca nëoseˈe sëte i̱ yeˈyacohuaˈi once paˈiohuaˈi
Galileana saëˈë, Jesús quëa nëosi cu̱tihuëna.
17 Ja̱rona Jesure ñani i̱te doˈre jaˈruni deˈoquëre paˈni cajë
yoˈohuë, ja̱ yëˈtaˈa yecohuaˈi jëa coejëtaˈa.
18 Ja̱ maca Jesús ja̱ohuaˈire tsioja̱ni capi:
“Yëˈëna siˈaye tutu i̱sise̱e paˈiji, maˈtëmo cuiˈne yeja
cua̱ñequërepa paˈija̱ˈquëre.
19 Ja̱je paˈina, saijë̱ˈë, coa siˈa yejaña pa̱i paˈi hue̱ˈñana.
Sani yëˈëre yeˈyecohuaˈire necaijë̱ˈë. Ja̱ohuaˈire Maijaˈquë
mamipi, i̱ mamaquë mamipi, cuiˈne deˈo joyo mamipi oco
docaijë̱ˈë.
20 Ja̱je yoˈojë cuiˈne yeˈyajë̱ˈë, yëˈë mësarute cua̱ñeseˈere
siˈaye sehuoja̱jë cajë. Cuiˈne cuasajë̱ˈë, yëˈëpi mësaru ja̱ˈre siˈa
muˈseña paˈiji, yeja carija̱isi macaja̱ˈa.” Deˈoji. Ja̱je paˈija̱quë.

SAN MARCOS

Juan Oco Doquë Ayere Quëaye
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 De'o coca ñeje huëopi. Ñeje yo'opi, Ëjaë Jesucristo
Maija'quë mamaquë.
2 Maija'quëre quëacaiquë Isaíaspi Maija'quë quëaquëna, toy-
api, ñeje:
"Yë'ëre quëacaiquëre du'ru jëjo saosi'i,
saija'a ma'a ne de'huacaija'quëre.
3 Airopi i yë'ose'e jutaja'coa.
Ne de'huajë'ë,
Mai Ëjaë daija'a ma'a, nui ma'a hui'yocaijë'ë."
4 Jaje pa'ina, Juan cuene yejaja'a dai paire doquë daji'i. Jaje
dai capi: Mësaru ja'rë cuasase'ere jeoni ponëto oco doye pa'iji,
mësaru co'aye yo'ose'e sai de'huacaise'e pa'ija'core.
5 Judea quë'ro pai cui'ne Jerusalén daripë pai si'aohua'i i pa'i
hue'ñana sani iohua'i co'aye yo'ose'e oijë quëajëna, Juanpi
Jordán tsiayana dopi.
6 Juan caña cato camello nañapi nese'e paji'i. Cui'ne i tëi ca
cato ca'nipi nesico paji'i. I aiñe cato pu'su cui'ne mejaë paya
paji'i.
7 Ñeje caquë paire quëaëña:
"Yë'ë jeteyo'je jerepa pa'ipi daiji. I jo'yaë në meni zapato
joyecaiquëje pa'i yë'ë peoyë, ai teaye pa'i a'ë.
8 Ocopi dohuë, mësarute. Jesuta'a Maija'quë joyore isija'quë
api."

Jesure Doye
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Ja mu'seña Jesupi Nazaret daripëpi de daquëña. Nazaret
daripë cato Galilea quë'ro paji'i. Daquëna, Juanpi Jordán ñana
dopi, Jesure.
10 Do tëjina, Jesús tsiayapi tumaquëna, ma'tëmo jaca sacona,
ñaëña. Ñaquëna, Maija'quë joyo ire pana nëca mequëña,
su'teje pa'ipi.
11 Nëca meina, ma'tëmopi yë'ose'e jutaëña:
"Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Më'ëre ai yëyë. Ai sihuaquë pa'iyë,
më'ëre."

Jesure Neñañe
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Ja maca je'nërepa Maija'quë joyopi saëña, Jesure, yequë
hue'ñana, pai peo hue'ñana.

13 Saëna, airo acohua'i quë'rona cuarenta mu'seña pa'ina,
mënapi co'aye yo'ojaquë caquë dani neñaëña. Mënapi jaje yo'o
tëji maca huiñaohua'ipi dani Jesure necateña.

Jesús Yo'o Huëoye, Galileana
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Juanre tsoe tseani cosi maca Jesús jeteyo'je saji'i,
Galileana, de'o cocare quëaquë Diusu te'te ayere.
15 Ñeje caquë quëapi:
"Tsoe ti'api, Maija'quë cuañe te'te. Ja'yere pa'iji. Mësaru
ja'rë cuasase'e jeoni yeque cuasayena ponëjë'ë. Huaso cocare
asajë'ë."

Hua'ire Yo'ecohua'ire Soiye
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Jesupi Galilea jaira të'tëpaja'a saina, Simón i yo'jei Andrés
coni hua'i huaterë jeo dëojëna, ñaëña, iti hua'i yo'ecohua'i sëte.
17 Ñani jaohua'ire capi:
"Yë'ë ja're daijë'ë. Yureta'a paire yo'ecohua'i
pa'ija'cohua'ire nesi'i, yë'ëpi."
18 Ca tëjina, huaterë jeoni sateña, i ja're.
19 Satena, seña maca saina, Zebedeo mamajëpi Jacobopi i
yo'jei Juanpi coni yohuëre ñu'ijë huaterëre que'que do'sejëna,
ñaëña.
20 Ñani iohua'ire soiña. Soina, jaohua'ije pëca ja'quëre jeoni
Jesús ja're sateña, i saina cocaicohua'i ja're coni yohuëre
pa'ina.

Co'a Joyore Hue'equë
(Lc 4.31-37)

21 Jeo saisicohua'ipi capernaum daripëna sa ti'ani, du'ru
huajë mu'se Judea pai tsi'si huë'ena cacarena, ye'yaëña, Je-
supi.
22 Ye'yaquëna, me nesiquëpi de'oyerepa ta'ñerepa
ye'yaquë'ni, jaë, cuañequëje pa'irepa ye'yaquë'ni. Maire
ye'yacohua'i yo'oyeje yo'oye paji, cuasareña.
23 Cui'ne pai tsi'si huë'ere huati quë'i paquëña.
24 Pa'ipi caëña:
"¿Jesús Nazaret daripëpi daiquë me nesi'quë yëquëre
yo'oquë'ni? ¿Yëquëre huasi'quë daiquë? Ti cuañequërepa
de'oquëni ñahuë, më'ëre."
25 Caquëna, Jesupi huatire caëña:
"Cama'ë pa'ijë'ë. Jaëte jeoni etajë'ë."
26 Caquëna, asani hue'hue dahuëje pa'ye ju'iquëte yo'oni
cuini etaëña, huati.
27 Jaje yo'ouna, ñani si'aohua'i quëquë huesëni sa'ñe seteña:

"¿Ique a'ni, iye? ¿Iquerepa huajë ye'yaye a'ni, iye? ¿Huatiohua'ire eto sao tuture paque paji. Jaje paquëni i cuañeñe sehuojë etayë?"

28 Jaje Jesús yo'oyese'e esa Galilea yeja pa'icohua'i asa ti'areña.

Simón Pedro Huaore Jujuye
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Ye'ya tëjini pai tsi'si huë'epi etani Simón cui'ne Andrés huë'ena cacaëña. Jacobo cui'ne Juan coni cacareña, Jesús ja're.

30 Cacarena, Simón huao suña dahuëre ju'io uico pacoña. Pa'iona, io ju'iñe quëareña, Jesure.

31 Quëarena, asani dani io jëtëna tseani naë huëouña. Naë huëouna, suña dahuë jeouña. Jeouna, huëni si'aohua'ire aoña.

Jai Paire Ne Co'yaye, Jesús Yo'oquëna
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Na'iquëna, ësë caje huesëquëna, ja daripë si'a ju'icohua'ire cui'ne huati quë'iohua'ire Jesús quë'rona dareña.

33 Si'a pai ja daripë acohua'i tsi'sireña, eta sa'ro quë'rona.

34 Tsi'sirena, jai paire jujuquëna, co'yareña, si'aohua'i. Si'aye ju'iñe pa'itoje de'oye jujuña. Cui'ne huati quë'iohua'i pa'ijëna, eto saouña, huatiohua'ire. Huatiohua'ipi tsoe Jesure ñareña. Jesupi huatiohua'i cayete ësequë, cama'pë pa'ijë'ë, cani eto saouña.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore
(Lc 4.42-44)

35 Ja yo'o tëjini pëani cani nea huë'ñarepa huëni saquëña, pai peo huë'ñana Maija'quëni casi'i caquë.

36 Ja caquëna, Simón cui'ne yecohua'i coni tuteña.

37 Tuni ti'ani ite careña:
"Si'aohua'i më'ëni co'eyë."

38 Cajëna, Jesupi iohua'ire caëña:
"Je darina sañu'u. Je darije cui'ne Maija'quë coca quëasi'quë daë'ë."

39 Cani saquëña. Si'a huë'ña Galilea quë'roja'a sai si'a Judea tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëarojaquëña. Cui'ne huatiohua'ire eta saouña.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Jesús pa'i huë'ñana te'i ju'iquëpi daquëña. Ja'ju dahuë ju'iñe hue'equëpi dani do're ja'runi oi sequëña:
"Më'ëpi yëni ne co'yaje'ë, yë'ëre."

41 Ju'iquëte oi ñaquë jëtëpi se patoquë caëña:
"Yëyë. Më'ëre jujusi'i."

42 Cani patoquëna, ti ju̱'iñe peoquëre pare ne co'yaëña, i̱te.
43 Ne co'yani Jesupi yëhuouña, yë'ë ne co'yase'e quëama'ë
pa'ijë:
44 "Yecohua'ire quëama'ë pa'ijë̱'ë, coa Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaëse'ere i̱ñojë'ë, Moisés cua̱ñequë pa'ise'ere
i̱siquë më'ë si'sire tsoa to̱siquë pa'iyere i̱ñoquë. Ja̱je
yo'oquëna, yecohua'i ñajajë caëña. Cani jëjo saouña."
45 Ti jujusiquëpi etani sani Jesús yo'ose'ere si'a hue̱'ña
quëaëña. Quëaëna, Jesupi pa̱i daripë̱a ti̱ñarepa cacaye peouña.
Peoquëna, hue'sere pa̱i peo hue̱'ñare paquëña. Pa'iquëta'are
pa̱ipi i̱ quë'rona si'a hue̱'ña acohua'ipi dateña.

2

Quë'quë Dahuë Ju̱'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Yequë hue̱'ñare panirojani tëjini, ti̱jupë Capernaum yejana
co'i co̱pi. Co'ina, huë'ere pa'iji asareña, yecohua'i.
2 Asani esa tsi'sireña. Si'a huë'e ti̱më huesëoña, so'o sa'ro
peoyerepa. Ja̱je tsi'sirena, i̱ cato Maija'quë cocare quëaëña.
3 Quëaquëna, cajese'e ë̱mëohua'ipi ju̱'iquëre hue'ejë dareña.
I̱ ju̱'iñe cato quë'quë dahuë paji'i.
4 Dani jai pa̱i pa'ijëna, Jesús pa'i hue̱'ñana caca ti̱'añe peo-
quëna, ña jujani huë'e ë̱mëje'eja'a coje neni ju̱'iquëre ca̱i sai-
huëre u̱ina, Jesús nëca hue̱'ñana casareña.
5 Jujucaija̱'quë api cuasajë yo'oyere ñani Jesús ju̱'iquëre
capi:
"Tsihua'ë, më'ë co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huacaise'e a'ë."
6 Ja̱je caquëna, i̱ti maca ñu'icohua'ipi cua̱ñese'e ye'yacohua'i
acohua'ipi asani cuasahuë.
7 ¿Me yo'oquë ja̱je caquë'ni, iquë? Coa Maija'quëni
cue'cuequë caji. Iye yeja acohua'i pa̱i co'aye yo'ose'ere sa̱i
de'huaye peoji. Coa Diususe'e yo'oye a'ë, ja̱ cato.
8 Cuasajëna, Jesús i̱ joyopi i̱ohua'i cuasase'e asani caëña:
"¿Me neñu'ju ja̱je cuasaye'ni, mësaru?
9 I̱que a'ni, ju̱'iquëre ai de'oye ca'ñe pa'ye: 'Më'ë co'aye
yo'ose'e sa̱i de'huacaise'e a'ë.' Pa̱nita'a caye, 'Huëni më'ë ca̱i
saihuë i̱ni saijë̱'ë.'
10 Ja̱je pa'ito mësarute i̱ñosi'i, yë'ë Pa̱i Mamaquë iye yeja pa'i
pa̱i co'aye yo'ose'ere sa̱i de'hua tutu paquë pa'iyere."
Ja̱je cani ju̱'iquëre caëña:
11 "Më'ëni cayë, huëijë̱'ë. Më ca̱icore i̱ni hue'equë më
huë'ena saijë̱'ë."
12 Ja̱re caëna, ju̱'iquëpi i̱ ca̱i sëohuë i̱ni hue'equë saquëña.
Saquëna, ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuareña, mai ña
ma'ñere ñañë, cajë.

Jesupi Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jesupi sani cǫuña, jaira të̱'tëpana. Sani cǫuna, si'a pa̱i i̱
quë'rona tsi'sirena, ye'yaëña.
14 Ye'ya tëjini jerepa saina, Leví, Alfeo mamaquëpi pa'i do'i
sa̱i huë'ere ñu'ina, Jesupi ñani caëña:
"Yë'ë ja̱'re daijë̱'ë."
Caëna, asani i̱ ja̱'re saquëña.
15 Jesupi Leví huë'ena sani ñu'i a̱ina, jai pa̱i pa'i do'i
se̱cohua'i cui'ne yecohua'i co'aye yo'ocohua'i cui'ne i̱
ye'yacohua'i cǫni te'e ñu'ijë a̱teña.
16 Jesupi ja̱je ja̱ohua'i ja̱'re cǫni ñu'i a̱ina, ñaquë
ñani cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseohua'ipi i̱
ye'yacohua'ire se̱teña:
"¿Me neni mësarute ye'yaquë pa'i do'i se̱cohua'i ja̱'re cǫni
cui'ne co'acohua'i ja̱'re cǫni u̱cuquë cui'ne a̱iquë'ni?"
17 Se̱jëna, Jesupi asani sehuouña, ja̱ohua'ire:
"Huajëcohua'i cui'ne de'oye pa'icohua'i jujuquëre
co'ema'cohua'i a'ë. Ju̱'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë. Yë'ë cato
de'ocohua'ini soisi'i caquë daiye pa̱huë. Co'acohua'ini caquë
daisiquë a'ë."

A̱i Ma'ñere Cajë Se̱ñe
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Fariseo pa̱i ye'yacohua'ipi cui'ne Juanre ye'yacohua'ipi
a̱ima'pë Maija'quëre se̱jëna, yecohua'ipi ñani Jesús quë'rona
dani se̱teña:
"¿Me yo'ojë më ye'yacohua'i a̱ima'pë se̱ñe pa̱ñe'ni, Juan
ye'yacohua'i cui'ne fariseo pa̱i ye'yacohua'ise'e a̱ima'pë
se̱jëna?"
19 Se̱jëna, Jesupi sehuouña:
"¿Hueja a̱o a̱ija'cohua'ire soisicohua'i je̱'quë a̱ima'cohua'ini
i̱ti hueja pǫsëpi i̱ohua'i ja̱'re cǫni pa'ito? I̱pi pa'ito a̱iñe pa'iji.
20 Ja̱je pa'iquëta'are hueja pǫsëje̱ pa'ini yequë mu'se sio
cua̱ñoni ja̱ macata'a a̱ima'pë se̱ja'cohua'i a'ë.
21 Ai ju'i ca̱re huajë ca̱pi jaoma'cohua'i a'ë. Ja̱je
yo'osicohua'i pa'ito jǫjajëna, huajë ca̱pi quërësi̱o ai ju'i ca̱re
jerepa jai coje neñe pa'iji.
22 Cui'ne huajë cuiya'i cǫnore ai ca̱'ni topëna ayama'cohua'i
a'ë. Ayasicohua'i pa'ito huajë cuiya'i cǫnopi o'saquë qui̱'co
joiye pa'iji. Ja̱ maca yureta'a si'aye nejoñe pa'iji, cǫno cui'ne
topëje̱ cǫni. Ja̱ do'ire huajë cuiya'i cǫno ja̱'re huajë ca̱'ni
topëna ayaye pa'iji."

Jesús Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Te'e mu'se Jesús huajë mu'se pa'ina, trigo tsioja̱'a saina, i̱
ye'yacohua'ipi sa tëto saijë tëahuë.
24 Tëajëna, ñani fariseo pa̱ipi careña, Jesure:
"Ñajë'ë, ja̱ohua'i yo'oyere huajë mu'se yo'oye peoji, huajëye
pa'i mu'sere."
25 Cajëna, i̱pi i̱ohua'ire caëña:
"¿Maija'quë toyapë mësaru ñama'cohua'i a'ni? Toyase'e
cato caji: Abiatar Maija'quë huë'ere ñacaicohua'i ëjaërepa pa'i
maca, Davidpi cui'ne i̱ co̱cohua'ipi a̱iñe peoquëna, a̱i ëa ju̱'ijë.
26 David cui'ne i̱ co̱cohua'i co̱ni cacani a̱ore Maija'quë
ña hue̱'ñana tëose'ere a̱ë'ë. Iye a̱o cato Maija'quë huë'e
ñacaicohua'ise'e a̱i ja̱'ñe pa'iji. Yecohua'ire e̱sese'e paji'i."
27 Cui'ne ja̱ohua'ire Jesupi caëña:
"Pa̱ini caquë Maija'quë huajë mu'se nepi. Pa̱ni pa̱ipi huajë
mu'se do'ire ai yo'oja̱jë caquë neñe.
28 Yë'ë Pa̱i Mamaquë cato huajë mu'se ëjaëpi yo'oyë."

3

Je̱të Sëyë Huesësiquë
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Pa̱i tsi'si huë'ena Jesupi ṯijupë cacapi. Cacaëna, ja̱rote je̱të
sëyë huesësiquë paji'i.
2 Pa'ina, huajë mu'sere Jesupi jujuquëna, ñañu'u cuasajë
cama'pë ñahuë, jujuquëna, sa̱ñope i̱te cañu'u cajë.
3 Ja̱ maca Jesús je̱të sëyësiquëre ñani caëña:
"Huëni nëcani iye maca jopore pana dani nëcaje̱'ë."
4 Ja̱je se cani yecohua'ire se̱ji'i:
"¿Huajë mu'se i̱que yo'oyepi de'oquë'ni? ¿De'oye, pa̱nita'a
co'ayere yo'oye, pa̱ire huasoye, pa̱nita'a pa̱ire huani je̱oñe?"
Ja̱je caquëna, ti sehuoye pa̱reña.
5 Ja̱je Jesús se̱ni jujani pë̱i i̱ohua'ire ñapi, i̱ cayere asaye
coejëna, ñani. Ja̱je oi ña jujani ju̱'iquëre capi:
"Më'ë je̱tëre pi̱'najë'ë."
Caquëna, pi̱'napi. Pi̱'naquëna, i̱ je̱tëpi tsoe de'oco paji'i.
6 Ja̱re ñani fariseo pa̱i etasicohua'ipi Jesure huani je̱o ja̱'ñere
ca de'huajë paë'ë, Herodes pa̱i ja̱'re co̱ni.

Jaira Te̱'tëpare Jai Pa̱i Pa'iye

7 Jesupi i̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni saji'i. Saina, jai pa̱i tuteña,
Galilea pa̱ipi.
8 Jaiye yo'oquëna, asa ṯi'ani Judea, Jerusalén, Idumea,
Jordán je te̱'te quë'ro acohua'i, Tiro yeja acohua'i, cui'ne Sidón
yeja acohua'i i̱ quë'rona ñañu'u cajë dateña.
9 Ja̱je pa'ina, Jesupi i̱ ye'yacohua'ire caëña. Yohuë ja'yena
daje̱'ë, pa̱ipi qui'ima'cohua'ini.

10 Iye cato capi jai pa̱ire jujuquëna, ñani ju̱'icohua'ipi i̱ni patoni co'yañu'u cajë yo'ojëna.
11 Cui'ne huatiohua'ipi i̱ni ñani do're ja'rujë cuijë cahuë:
"Më'ë cato Maija'quë mamaquë a'ë."
12 Ja̱je cajëna, Jesús ai ë̱sepi cama'pë caquë. Ja̱ë api, quëaye coepi.

Jesupi Yë Sahuani Soiye
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ja̱ jeteyo'je ai cu̱tihuëna tu̱mani ja̱rona i̱ yë sahua nëosicohua'ire soina, dateña.
14 Datena, soipi, si'a jëña cayañoa pa'iohua'ire tsi'soni sahua nëosicohua'ire yë'ë ja̱'re pa'ija̱jë caquë ja̱ohua'ire mësarute jëjo saosi'i yë'ë coca quëaja̱'cohua'ire.
15 Cui'ne ju̱'icohua'ire juju tutu cui'ne huatiohua'ire eto sao tutu i̱siña.
16 Icohua'i a'ë, doce i̱ soisicohua'i: Simón ja̱re i̱ni Pedrore hue'yopi.
17 Jacobo cui'ne i̱ yo'jei Juan, Zebedeo mamajë paë'ë, cui'ne ja̱ohua'ini hue'yopi Boanerges ja̱je cani cayë mujuë mamajë.
18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo cato Alfeo mamaquë Tadeo, Simón paji'i. Ja̱ë cato judío pa̱i de'oye pa'iyere caquë yo'o tsëcapë aquë paji'i.
19 Cui'ne Judas Iscariote paji'i, Jesure cosoquë yehuoja̱'quëje̱.

Jesús Co'a Joyo Tuture Paquë Caye
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Ja̱je quëa tëjini i̱ ye'yacohua'i ja̱'re huë'ena cacaëña. Cacaëna, ti̱jupë pa̱ipi tsi'si dateña. Tsi'si huesëjëna, ai yo'oye pa'ina, ai yo'ojë a̱iñeque pa̱reña.
21 Ja̱je pa'ina, i̱ cajeohua'ipi asani Jesure quërëja̱ñu'u cajë dateña, coa cuepei neni yo'oji, caye pa'ina.
22 Cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi Jerusalénpi daisicohua'ipi careña:
"Huati ëjaë Beelzebúre hue'equëpi yo'oji. Ja̱je pa'ina, ja̱ë tutupi co'a joñoare eto saoquë yo'oji."
23 Ja̱je cajëna, ja̱ maca Jesupi soiña, ti̱ña asaja̱jë caquë quëapi, pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye ñeje caquë:
"¿Huati ëjaë pani me i̱ja'a co'ye eto saoquë'ni?
24 Pa̱ipi yeja ëjaëpi huasiquë pani, yecohua'ipi i̱ni sa̱ñope yo'ojëna, uihuaquë coa caraja̱iñe pa'iji.
25 Cui'ne te'e huë'e acohua'ipi uihuajë huasicohua'i pani coa sa̱'ñe yo'ojë caraja̱iñe pa'iji.
26 Ja̱je huatipi i̱ja'a sa̱'ñe uihuaquë pani quëcoye peoji. Ja̱je yo'oquë pani tsoe caraja̱isi'quë yo'oye pa'iji.

27 Ai tutu quë'i huë'e pa'ito cacaye peoji, i̱ co'amaña sioñu'u
cajë. I̱ni du'ru hue̱nita'a i̱ co'amaña jioye pa'iji.
28 Nuñerepa cayë, mësarute: si'aye pa̱i co'aye yo'ose'e sa̱i
de'huacaiye pa'iji. Cui'ne Maija'quëre co'a coca cayeje̱ sa̱i
de'huacaiye pa'iji.
29 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë joyore sa̱ñope co'a coca
casiquëre cato sa̱i de'huacaiye ti peosipi. Si'anë do'i pasipi."
30 Huatire hue'equë api casi do'ire, ja̱je Jesús quëaëña.

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I̱ Yo'je Tsi̱
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jesús pëca ja'co cui'ne i̱ yo'je tsi̱ co̱ni dani hue'sere pa'ijë
Jesure quëacaija̱'quëre jëjo saoreña, daija̱quë cajë.
32 Ja̱re asani Jesús quë'ro jai pa̱i ñu'ijë asacohua'ipi Jesure
careña:
"Më'ë ja'co cui'ne më yo'je tsi̱ më'ëni soiyë, hue'sepi."
33 Cajëna, sehuouña:
"¿Ne a'ni, yë'ë ja'co, cui'ne yë'ë yo'je tsi̱?"
34 Ja̱je cani i̱ quë'ro ducohua'ire se̱ña tëjija̱ni caëña:
"I̱ñore pa'iyë, ja'coje̱ pa'iohua'i cui'ne yë'ë yo'je tsi̱je
pa'iohua'i.
35 Si'aye Maija'quë yëyete yo'ocohua'ipi yë'ë yo'jei cui'ne
yë'ë yo'jeo cui'ne yë'ë ja'cohua'i pa'iyë."

4

Ta̱quë Yo'ose'eje̱ Pa'ye Quëase'e
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Tijupë Jesús jaira te̱'tëpapi ye'ya huëouna, jai pa̱i i̱ quë'rona
tsi'si dateña. Jai pa̱irepa tsi'si daijëna, Jesús ña jujani i̱ti
maca jaira huahua yona aya mëni ja'ruña, pa̱ise'e mejahuëre
pa'ijëna.
2 Ja̱ maca yureta'a jaiye ye'yaëña, pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye ñeje
caquë.
3 "Asaje̱'ë, iyere, ta̱quë sani ta̱se'ere.
4 Ja̱je sani ta̱quëna, yequë ca̱pi ma'ana to̱mepi. To̱meina,
pi̱'api dani peo hue̱'ña o̱cue saopi.
5 Yequë ca̱pi que̱na yejana to̱meo. To̱meni esa mëapi, pe̱a
yeja do'ire.
6 Ja̱je mëacota'are ësëpi ëo hue̱api, tsita mema'coni.
7 Yequepi to̱mepi, miu pi̱si quë'rona. Ja̱je pa'ina, miu pi̱sipi
te'e ai de'oni hue̱ hue̱api. Ja̱je yo'oni que̱ima'o paco'ë, ta̱se'e.
8 Yequë ca̱pi de'o yejana to̱mepi. To̱meni mëani jaiye de'oye
que̱ji'i. I̱ti ca̱ yequë ñëapi que̱ji'i, treinta ca̱, yequepi sesenta
ca̱ cui'ne yequepi cien ca̱ que̱ji'i."
9 Casi jeteyo'je caëña, ja̱ohua'ire:
"Ca̱joro hue'ecohua'i pani, asaje̱'ë."

Me Ne Ja̱'ñere Pa̱i Ñañena Co̱ni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Quëa tëjisi jeteyo'je Jesús te'i pëaëña. Pëaëna, ñani i̱ que̱no
maca i̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni pa'icohua'ipi se̱teña: ¿I̱ohua'i
ñañena co̱ni i̱que yo'oyere quëaë'ni, ja̱je?
11 Cajëna, i̱pi sehuouña. Se̱jëna, Jesupi caëña:
"Mësarute Maija'quëpi ta̱'ñe asaye i̱sipi, yahuese'ere
ma'tëmo te̱'te ayere. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ro ti̱ro pa'icohua'ire
cato i̱ohua'i ñañe ayepi co̱ni caquë quëaye pa'iji.
12 Ja̱ohua'ipi ñajëta'a ñañe pa̱jajë caquë. Cui'ne asajëta'a
ti ja̱re caji cuasama'cohua'ipi pa'ija̱jë caquë, cui'ne asani
po̱nëma'pëna i̱ohua'i co'aye yo'ose'e sa̱i de'huacaiye peoja̱quë
caquë quëayë."

Ta̱quë Yo'oyeje̱ Pa'ye Quëaye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

13 Caëña, yequeje̱:
"¿Mësaru iye quëase'e asa ti̱'añe pa̱ñe? ¿Ja̱je pani me yeque
cui'ne pa'ye quëato asa ti̱'aja'cohua'i a'ni?
14 Maija'quë coca quëaquë api, i̱ti ca̱ ta̱ñeje pa'i. Maija'quë
coca'ë, i̱ti ca̱.
15 Ma'ana i̱ti to̱mese'eje̱ pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'i. Ja̱je
pa'iohua'ipi Maija'quë coca asayë. Asarena, huatipi dani, peo
hue̱'ña i̱ohua'i asase'ere nejoñere quëaji.
16 Que̱na yejana ta̱se'eje̱ pa'iohua'i a'ë, yecohua'i. Ja̱je
pa'iohua'ipi ai yëjë asani sihuajë de'huayë, Maija'quë coca.
17 Ja̱je asasicohua'ita'a quëcoma'pë ai yo'oyepi pa'ina,
pa̱nita'a de'o coca do'ire pa̱ipi sa̱ñope yo'ojëna, yo'o jujani
je̱oñere quëaji.
18 Yecohua'ipi miu pi̱si quë'rona ta̱ëna mëañeje pa'iohua'ipi
de'o coca asayë.
19 Asasicohua'ita'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye
co'amaña pa ëayepi cosoquëna, coa si'a co'amaña yë huesëni
yo'ojë Maija'quë cocare nejoñe a'ë. Ja̱je yo'ocohua'i que̱iñeje
pa'ye de'oye pa'iyere i̱ño ti̱'añe peoji.
20 Yecohua'ipi de'o coca asani ti de'huacohua'i pa'iyë.
Ja̱ohua'ipi jaiye que̱iñeje pa'iohua'i pa'iyë, de'o yejaje̱
pa'iohua'i. Yecohua'ipi treinta ca̱ que̱ise'eje̱ pa'iohua'i pa'iyë.
Yecohua'ipi sesenta ca̱ que̱ise'eje̱ pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne
yecohua'ipi cien ca̱ que̱ise'eje̱ pa'iohua'i pa'iyë."

Toa Tse̱o Pë Yo'oye Ayepi Ye'yaye
(Lc 8.16-18)

21 Caëña, cui'ne:
"¿Toa tse̱o përe dani mahuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni
pa̱nita'a ca̱i saihuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni? Pa̱ni, toa tse̱o
pë cato si'a hue̱'ña miaja'coni ti̱ñare pana nëcoye pa'iji.

22 Yahuese'e pa'ise'epi si'aye ṯi̱'a ja̱'ñese'e a'ë cui'ne pa̱i
ñama'pë pa'ija̱jë cajë yo'ose'ere si'aohua'i, asase'e pa'ija̱'coa.
23 Mësarupi ca̱joro hue'ecohua'i sëte asa ṯi̱'ajë'ë."
24 Caëna, cui'ne:
"De'hua mësaru asase'ere yo'oje̱'ë. Mësaru yecohua'ire
cue̱cueni i̱siyeje̱ pa'ye mësaruteje̱ Diusupi cue̱cueni i̱sija̱'quë
api. Mësaruni jerepa i̱sija̱'quë api, i̱ti asacohua'ini.
25 Ja̱je pa'ina, paquëni jerepa i̱siye pa'iji. Cui'ne peoquëni
jerepa a'ri maña i̱ payeque jioye pa'iji."

Ta̱se'e Mëañe Ayepi Quëaye

26 Jesupi capi, cui'ne:
"Maija'quë cua̱ñe te̱'te cato yejana i̱ti ca̱re ta̱ëna, i̱ose'e
mëañeje pa'ye a'ë.
27 Ja̱je pa'ina, ta̱ tëjisi jeteyo'je sani i̱ti ta̱siquë ca̱iji. Ca̱ni
tëjini na'iquëna, huëiji. Ja̱je cui'ne mu'seña cui'ne ñamije
tëto saiji. Yo'oquëna, ta̱si ca̱ cato tsatani mëa huëoji. Ja̱je
yo'oquëna, i̱ti ta̱siquë cato huesëquë pa'iji, i̱o yo'oye.
28 Yejase'e ai de'oye necaina, mëaji. Du'ru macarepa i̱ti ñë
macapi mëaji. Jeteyo'je i̱ti tsa̱'ña neji. Jeteyo'je i̱ti ca̱ yureta'a
neji, i̱ti tsa̱'ñana ṯi̱më ja̱'ñe.
29 I̱ti ca̱ ya'ji tëjisi maca i̱ti ca̱ tëasi'i caquë etaquë api. Ja̱je
yo'oyeje̱ pa'ye a'ë, Maija'quë te̱'te aye."

Mostaza Ca̱ Ayepi Ye'yaye
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 Yequeje̱ caëña, Jesús:
"¿I̱queje̱ pa'ye a'ni, Maija'quë te̱'te aye, pa̱nita'a i̱quena co̱ni
caquë quëara'ye i̱ohua'i asa ja̱'ñe?
31 Mostaza ca̱re yejana ta̱ñeje pa'ye a'ë. Ja̱ ca̱ cato si'a so̱quë
ca̱ maña se̱ña maca ai a'ri ca̱'ë.
32 Ja̱je pa'iquëta'are ta̱sicopi ai de'osico pani si'a so̱quë ñëa
maña jerepa jaico ai de'ocoa. Ja̱je pa'iopi jai so̱quë capë̱a
pa'iona, pi̱'aje i̱ona daijë pëa huajëjë pa'icohua'i a'ë, ja'o
huë'ehuëna."
33 Ja̱je Jesús ye'yapi, Maija'quë coca. Jaiye i̱ohua'i ñañe
ayepi caquë i̱ohua'i a̱'jiñe asa ṯi̱'añeque quëapi.
34 I̱ohua'i ñañe ayepi caquë si'anë quëaëña. Coa peoye
quëaye pa̱ëña. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ ye'yacohua'ise'ere si'aye i̱
quëase'ere ja̱re cayë caquë nuñerepa quëaëña, te'ohua'ire.

Jesupi Tuture Cui'ne To̱'añere Cua̱ñeñe
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 I̱ti mu'se na'iquëna, i̱re ye'yecohua'ire caëña:
"Je të'huina je̱ñu'u."
36 Caëna, ja̱ maca Jesús yohuëre pa'ina, pa̱ire je̱oni sateña,
Jesús ja̱'re. Saijëna, cui'ne yequë yohuëja̱'a co̱ni sateña.

37 Saijëna, ai tutu huëouña. Jairapi ai tọ'aquë yohuëna ocopi
tịmëoña.
38 Tịmëquëna, Jesuta'a sëtipë quë'rore coa ụi cạquëña, ị sịopë
tëo pacona tëo paquë. Cạina, jạohua'ipi dani sëtoni careña:
"Ye'yaquë, mai ne huesëyë."
39 Cajëna, huëni tuture cuạñeiña. Cui'ne jairare caëña.
"Yo'oma'o pa'ijẹ'ë."
Caquëna, tutupi jo'cua jẹo nëquëña. Cui'ne jairajẹ tsịña
de'huajẹ pa'io de'oña.
40 Jạ maca jạohua'ire caëña:
"¿Me yo'ojë ca'raye'ni? ¿Maija'quëpi ñacaiji, cuasa ma'ñe?"
41 Caquëna, ịre ye'yecohua'ipi ña quëquëni careña:
"¿Ịqueire papi, iquë jạ jerepa tuture cui'ne jairate
cuạñequë'ni, cui'ne sehuoco?"

5

Huati Quë'ire Gadara Aquëre Quëaye
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Jaira je të'huina tị'areña, Gadara quë'rona.
2 Yohuëpi Jesús jạ'a tụmaquëna, jụ'isicohua'ire tạ huẹ'ñapi
te'i ẹ̈më huati quë'ipi sạñope daquëña.
3 Huati quë'i cato, jụ'icohua'ire tạ huẹ'ñare pa'iquë
paquëña, quẹ̈na meapi huẹñu'u cajëta'a huẹñe peoquëpi.
4 Jẹ̈ña nëcañoa cọni jaiye huẹtojẹ ịpi naë tëte jẹaëña. Ị jerepa
tutu neñe peouña.
5 Ñami, mu'se jụ'isicohua'ire tạ huẹ'ñare ai cụtihuëre pa'i
cuiquë quẹ̈na pẹ̈api co'ye huai yo'oquë paquëña.
6 So'opi Jesure ñani huë'huëni Jesús nëca macana tị'ani Jesús
më'ëpi jerepa tutu paquë cani do're ja'ruña.
7-8 Do're ja'runa Jesupi caëña, huatire:
"Iye ẹ̈mëre etajẹ'ë."
Caquëna, ai tutu caquë sẹquëña:
"Jesús, Diusu ti ëjaërepa mamaquë ai yo'oyete yë'ëre ịsima'ë
pa'ijẹ'ë."
9 Sẹina, Jesupi jạëte caëña:
"¿Ịque mami a'ni?"
Caquëna, sehuouña:
"Yë'ë mami cato jai pại a'ë."
10 Cani Jesure ai sẹquëña:
"Iye huatiohua'ire yequë huẹ'ñana jëjo saoma'ë, ịñore
pa'ijạjë."
11 Caquëna, ja'yere jai sẹse dohuë cụti perepëre ạijë pa'ijëna,
12 Huatiohua'ipi asani sẹteña:
"Sẹse quë'rona jëjo saojẹ'ë. Yëquëre jạohua'ina cacañu'u."

13 Careña, de'oji saijë̱'ë caëna, etani sani se̱sena cacareña.
Cacarena, si'a dos mil se̱se huë'huëjë jai hua'que të̱'tëpapi
to̱mejë jairana dutu ju̱teña.
14 Ju̱tena, se̱sere ñacaicohua'ipi ñani huë'huëni pa̱i daripëna
si'aye quëareña, i̱ti yo'ose'e. Quëarena, pa̱ipi asani dateña.
15 Jesús pa'i hue̱'ñana ti̱'ani ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi
ca̱ña su̱ñasiquëpi de'o cocare caquë ñuquëña. Ñu'ina, i̱te ñani
si'aohua'i ca'rareña.
16 Ca'rajëna, se̱se ñacaicohua'ipi Jesús yo'ose'ere quëareña,
huati quë'ire yo'ose'e cui'ne se̱sere yo'ose'e co̱ni.
17 Ja̱je quëajëna, asani Jesure saijë̱'ë, i̱ño pa'ima'ë cajë, se̱
huëoreña.
18 Carena, Jesupi yohuëna aya mëni sai huëoquëna, huati
quë'i pa'isiquëpi ai se̱quëña, Jesure më'ë ja̱'re co̱ni sani pasi'i
caquë.
19 Caquëna, Jesupi pa̱ni sehuouña:
"Më'ë huë'ena saijë̱'ë. Sani më'ë cajeohua'ire quëajë̱'ë, më'ë
ëjaëpi oi ñani necaise'ere."
20 Caëna, saquëña. Sani si'a jë̱ña daripë̱a quëa huëouña. I̱re
Jesús necaise'ere quëaquëna, asani ai de'oye yo'ose'e pa'iji,
careña.

Ju̱'icopi Jairo Mamaco Jesús Ca̱'core Patoye
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Jesupi yohuëja̱'a cui'naëpi yequë te̱'tena je̱'esi maca jai
pa̱i tsi'si dateña. Ja̱je yo'ojëna, jaira të̱'tëpare pa'ina.
22 Ja̱ maca pa̱i tsi'si hue̱'ña cua̱ñequëpi Jesús pa'i hue̱'ñana
Jairo hue'equëpi i̱te ñani do're ja'runi,
23 caëña:
"Yë'ë mamacopi ju̱ni huesëco. Sani më'ë jë̱tëpi pato
co'yacaije̱'ë."
24 Se̱ina, Jesupi i̱ ja̱'re co̱ni saquëña. Saina, jai pa̱i cui'ne
sateña. Ja̱je pa'ijë i̱te qui'i huesoreña.
25 Ja̱je jai pa̱i pa'i hue̱'ñare te'o nomio doce o̱metëca ju̱'ico
pacoña. Si'anë tsie cajequëna, ai yo'oco pacoña.
26 I̱ote si'a jujucohua'i yo'o jujajëna, ai yo'oco pa'ico pacoña.
Si'aye i̱o paye juju do'ina sa̱i saosico pacoña. Si'aye ja̱ co̱ñe
pa̱ëña, i̱ote. Coa ai jerepa ai yo'oco pacoña, co'yaye peoy-
erepa.
27 Ja̱je pa'iopi Jesús cayere cajëna, asani dani jeteyo'jeja̱'a i̱
ju'i ca̱na patoña.
28 Coa i̱ ju'i ca̱na patoni co'yasico pa'ija̱'coa'ë, caco.
29 Pato macarepa tsie cajeye je̱ouña. Ja̱ maca asaoña, tsoe i̱o
ca̱pë co'yasico pa'iye.
30 Ja̱je yo'osi maca Jesupi asaëña, i̱ tutupi ju̱'icore jujuse'e.
Ja̱je pa'ina, co'ye po̱nëni pa̱ire ñani caëña:
"¿Nepi yë'ë ju'i ca̱na patore'ni?"

31 Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi careña:
“Tsoe më'ëpi pa̱i qui'iyerepa pa'iye ñaquëta'a, ¿nepi pa-
tore'ni se̱quë'ni?”
32 Ja̱je catoje̱ Jesús cato si'a hue̱'ña po̱nëquë ñaëña, nepi
patore'ni caquë.
33 Ñaquëna, ti co'yasicopi asani ca'raco tsasico dani i̱ nëca
hue̱'ñana ta̱ni i̱o yo'ose'e nuñerepa quëaoña.
34 Quëacona, Jesús ja̱ore caëña:
“Huau maca yë'ëre cuasase'epi ne co'yahuë. Se̱ñaco saije̱'ë.
Iye ju̱'iñe ti ne co'yahuë, më'ëre.”
35 Ja̱ caquëna, yecohua'ipi dateña, pa̱i tsi'si huë'e cua̱ñequë
huë'epi. Dani Jairore careña:
“Më'ë mamaco tsoe ju̱'isico paco'ë. Ye'yaquëre jerepa jo̱sa
cama'ë pa'ije̱'ë.”
36 Caquëna, Jesupi asasiquëta'a asa ma'ñeje pa'ipi tsi'si huë'e
cua̱ñequëre caëña:
“Ca'rama'pë pa'ije̱'ë. Maija'quëpi necaiquë api cuasaje̱'ë.”
37 Jesupi saina, Pedro co̱ni Jacobo co̱ni cui'ne Jacobo yo'jei
Juan co̱ni sateña. Yecohua'i co̱ni saiye e̱seiña.
38 Tsi'si huë'e cua̱ñequë huë'ena ti̱'ani ai yo'oye ñaëña, pa̱ipi
ai cuije oijëna.
39 Ja̱je oijëna, huë'e cacani ja̱ohua'ire caëña:
“¿Me neni mësaru ai yo'oje cajë cui'ne ai oiye'ni? I̱ mamaco
ju̱'ima'o paco'ë. Coa ca̱ico.”
40 Caquëna, ja̱ohua'ipi i̱re soreña. Sojëna, Jesús si'aohua'ire
hue'sena eto saouña. Coa pëca ja'quëpi cui'ne pëca ja'copi co̱ni
ju̱'isico pa'i hue̱'ñana cacareña.
41 Cacani ju̱'isico je̱tëna tse̱ani i̱ote caëña:
“Talita cumi.” Mai coca cato “tsihua'o huëije̱'ë” caye a'ë.
42 Ja̱je ca macarepa doce o̱metëca pacopi tsihua'o huëni
cucoña. Ja̱je cu'iona, ñani de'oquëre papi yo'oji cuasareña.
43 Ja̱je jujusiquëta'a ai e̱seiña, yecohua'ire quëaye pa̱je̱'ë
caquë. Tsihua'ore sani a̱ore a̱oje̱'ë, caëña.

6

Jesús Pa'iye, Nazaret Daripëre
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Ja̱ropi etani i̱ que̱'rona co'iña, i̱re ye'yecohua'i ja̱'re co̱ni.
2 Huaje̱ mu'se ti̱'asi maca pa̱i tsi'si huë'ena ye'ya huëouña.
Ye'yaquëna, i̱ pa̱ipi ai de'oyerepa ye'yaquë'ni cuasareña. Ja̱je
cuasaje̱ careña:
“¿Jerona iquë jerepa si'aye ye'yei'ni? ¿I̱querepa ta̱'ñe
ye'yaye a'ni, cui'ne nepi i̱te pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'o ja̱'ñe
i̱sire'ni?

3 Iquë cato mai ñaquë api, María mamaquë api, huë̱'ña
de'huaquë api, Jacobo, José, Judas cui'ne Simón maja'yë api,
cui'ne i̱ yo'jeohua'ije̱ mai ja̱'re co̱ni pa'iyë, i̱ñore.”
Ja̱je cajë i̱ caye asaye coereña.
4 Ja̱je cajëna, Jesupi ja̱ohua'ire caëña:
“Si'a hue̱'ña yecohua'i cato Maija'quëre quëacaiquëre
yëcohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ yeja acohua'ipi cui'ne i̱
cajeohua'ipi cui'ne i̱ huë'e acohua'ipi coeyë.”
5 Ja̱rona airepa pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'oye pa̱ëña, pa̱ipi i̱te
asaye coe do'ire. Ja̱je pa'ina, coa ju̱'icohua'i mañase'ere pato
co'yaquë a'ri pa̱i mañare jujuña.
6 Ja̱je pa'ina, nequë api cuasama'pëna, ñani me yo'ojë ja̱je
pa'iye'ni cuasaëña. Ja̱ jeteyo'je yeque huë̱'ñana sani cu'i
ye'yaroja̱quëña.

Jesupi I̱ Ye'yacohua'ire Jëjo Saoye
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7 I̱ ye'yacohua'ire doce pa'iohua'ire soini, huatire eto
saoja̱'a tutu i̱sini cayaohua'ise'ere jëjo saouña.
8 Jëjo saoquë cua̱ñeiña:
“Sama'pë pa'ije̱'ë, a̱o tupë, curiquëje̱. Coa topë macase'e
saje̱'ë.
9 Cui'ne zapato cui'ne camisa saje̱'ë, yeque su̱ña ja̱'ñe
sama'pë.”
10 Cui'ne caëña, ja̱ohua'ire:
“Huë'ena cacasicohua'i pani i̱ti macana pëaje̱'ë, ja̱ daripë
quëa tëjini sai macaja̱'a.
11 Cui'ne yequë hue̱'ñapi mësarute coecohua'i pa'ito,
pa̱nita'a asaye coecohua'i pa'ito mësaru que̱o ya'o tsa'cuse'ere
ti̱'to to̱ni eta saije̱'ë. Ja̱je yo'ojë i̱ñoñe pa'iji, i̱ohua'ire sa̱ñope
yo'oye. Nuñerepa cayë, pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'se ti̱'aëna,
ja̱ohua'ire ai co'ayerepa sa̱iñe pa'iji, mësarute e̱sesicohua'ire.
Sodoma cui'ne Gomorra yeja pa̱ire cato a'ri ja'ye sa̱iñe paji'i.”
12 Ja̱je jëjo saosicohua'ipi huajëye pa'iyena po̱nëñe pa'iji
cajë quëareña, pa̱ire.
13 Cui'ne huatiohua'ireje̱ eto saoreña. Ju̱'icohua'ire
hui'yapepi nejëna, co'yareña, jai pa̱i.

Juan Oco Doquë Ju̱'iñe
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Ja̱ maca romano pa̱i ëjaë Herodesje̱ asaëña, si'a pa̱i Jesús
yo'oye asajëna. Ja̱je asani Herodespi caëña:
“Juan oco doquëpi huëji'i. Ja̱je pa'ina, tutu paquë yo'oji.”
15 Yecohua'ipi careña:
“Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi.”
Cui'ne yecohua'ipi careña:
“Tsoe hue̱'ña Maija'quëre quëacaicohua'i pa'ise'eje̱ pa'i api.”

16 Jạre Herodespi asani caëña:
“Jạë cato Juanpi yë'ë cuạñeina, sị̱opë tëto tëasiquë api. Jạëpi
jụ̱'isiquëpi huëni yo'oji.”
17 Herodes cato Juanre tsẹ̱ani quẹ̱na meapi huẹ̱ni
co'acohua'ire co huẹ̱ñana co'ạji'i, Herodías do'ire. Herodías
cato yo'jei Felipe nëjo paco'ë. Jạje pa'ioni Herodespi yo'jei
nëjore jioni ị̱ nëjore nepi.
18 Jạje yo'oquëna, Juanpi caëña, Herodesre:
“Më'ë yo'jei nëjoni jioni paye co'aji.”
19 Jạje caquëna, Herodíaspi Juanre ai coeco pacoña. Jạje
pa'ina, huani jẹ̱osi'i cacota'a huani jẹ̱oñe tị̱'añe pạoña.
20 Herodespi ị̱te Juanre nuñerepa de'oquë api caquë
ca'raëña. Jạje pa'ina, ị̱pi huani jẹ̱oñe ẹ̱sequëna, pạoña. Ị̱
caye si'aye asama'quëta'a Herodes cato ị̱ caye yë asaquë
paquëña.
21 Jạje pa'iquëta'are Herodías tị̱'aoña, ị̱o huani jẹ̱oñe oise'e.
Herodespi ị̱te cọasi mu'se tị̱'aëna, pại ëjaohua'ire, soldado
ëjaohua'ire, cui'ne Galilea ëjaohua'ire soini ạo ại maca.
22 Herodías mamacopi cacani de'oyerepa pairacona, ñani
ai sihuareña, si'aohua'i ị̱ti ñacohua'i. Jạje pa'ina, Herodes
sihuaquë caëña, nomi tsị̱ore:
“Më'ë yëyere sẹ̱jë'ë. Ị̱sisi'i, më'ëre.”
23 Cui'ne caëña, care payë. Coa caye pạñë. Si'a co'amaña
më'ë sẹ̱se'e ị̱siye pa'iji. Yë'ë cuạñeñe jopore pajạ'a ị̱sinije ị̱siyë,
caëña.
24 Jạje caëna, asani sani pëca ja'core sẹ̱coña:
“¿Ị̱quere sẹja'coa'ni, ị̱te?”
Cacona, ị̱opi caoña:
“Sẹjë'ë, Juan oco doquë sị̱opëre.”
25 Jạje quëaona, asani pại ëjaë pa'i huẹ̱'ñana sani caoña:
“Yurepi Juan oco doquë sị̱opëre quẹ̱na de'huana ayasiconi
ị̱sijẹ̱'ë.”
26 Jạre pại ëjaëpi asani ai co'a jụquëña. Jạje pa'iquëta'are
tsoe ca huesosiquë sëte pạñë caye peouña, cui'ne ị̱ soisico-
hua'ijẹ̱ asasi do'ire.
27 Jạ do'ire jạre ị̱ti macapi te'e soldadore jëjo saouña, Juan
sị̱opë quërëjạija'quëre.
28 Caëna, soldadopi sani Juanre huani jẹ̱oni sị̱opë yëto tëani
quẹ̱na de'huana ayani dani ị̱siña. Ị̱sina, Herodespi nomi
tsị̱ona ị̱sina, jạopi pëca ja'core ị̱sio.
29 Jạ yo'ose'ere asani Juanre ye'yecohua'ipi dani Juan cạpë
maca sani tạ jẹ̱oreña.

Cinco Mil Ë̱mëohua'ire Ạoñe
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Ja̱ jeteyo'je doce pa̱ire jëjo saosicohua'ipi co'ini tsi'sini
Jesure quëareña, i̱ohua'i yo'ose'ere, cui'ne i̱ohua'i ye'yase'ere.
31 Quëajëna, Jesupi caëña, ja̱ohua'ire:
"Daijë̱'ë. Sani pa̱i peo hue̱'ñana pëa huajëñu'u."
A̱o a̱iñeque peoyerepa pa̱i tsi'si ja̱'ñere asaquë capi.
32 Ja̱je caëna, saë'ë, yohuëja̱'a i̱ohua'ise'e pa̱i peo hue̱'ñana.
33 Ja̱je saijëta'are jai pa̱i ñareña, i̱ saiye. Ja̱je ñani Jesupi saiji
cani huë'huëjë, i̱ sai hue̱'ñana si'a daripë̱a pa'icohua'i sateña.
Ja̱ ti̱'ama'në du'ru ti̱'areña, pa̱ipi.
34 Ja̱je yo'ojëna, Jesupi yohuëpi tu̱mani pa̱i mañare teaye
oi ñaëña, yëi ñama ñacaiquë̱re peocohua'ije̱ pa'iohua'i mañapi.
Pa'ijë yo'ojëna, ñani jaiye i̱ohua'ire ye'ya huëouña.
35 Ai na'i huesëquëna, ñani i̱ ye'yacohua'ipi i̱te careña:
"Tsoe na'iji, i̱ño pa̱i peo hue̱'ña'ë.
36 Jëjo saoje̱'ë, sani pa̱i pa'i hue̱'ñana a̱o maña hueroni a̱ijajë.
I̱ño cato peoyë, i̱ohua'ire a̱oñe."
37 Cajëna, Jesupi sehuouña i̱ohua'ire:
"Mësarupi a̱oje̱'ë."
Caquëna, i̱ohua'ipi careña:
"¿Ja̱je pa'ito yëquëpi sani veinte mil te̱'ña do'ire papi pan
hueroni a̱oñe?"
38 Cajëna, Jesupi caëña:
"¿Je so̱ pan paye'ni, i̱ño? Sani ñajë'ë." Caquëna, careña:
"Pa'iji, cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'i."
39 Cajëna, Jesupi cua̱ñeiña, pa̱ire. Ja̱je pa'ito si'aohua'i
tayahuëna ja'rujë̱'ë, caëña.
40 Caëna, cien pa̱ise'e cui'ne cincuenta pa̱i de'o tsëcape̱a
ja'rureña.
41 Ja̱ maca Jesupi cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire i̱ni
ma'tëmona ñaquë de'oji caquë Maija'quëre pëpani, panre i̱
ye'yacohua'ina i̱siña. I̱siquëna, ja̱ohua'ipi pa̱ire se i̱sicateña.
42 Ja̱ maca si'aohua'i a̱ni sihuacohua'i pateña.
43 A̱ni tëjisi jeteyo'je a̱ni jujase'ere tsi'soreña, doce
do'rohue̱a hua'ina cojë.
44 Ja̱ pan a̱isicohua'i cato cinco mil e̱mëohua'i pateña.

Oco Da'ca E̱mëje'eja'a Cu'iye
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Ja̱ jeteyo'je Jesús i̱ ye'yacohua'ire capi, du'ru saije̱'ë,
yohuëja̱'a Betsaidana. Yë'ëse'e pa̱ire saiyë caquë pëpa tëjini
sasi'i, caëña.
46 Saiyë, caquë pëpa tëjini ai cu̱tihuëna Maija'quëre casi'i
caquë saquëña.
47 Ñami de'osi maca Jesús te'i yejare pa'ina, yohuë saisico-
hua'i cato jaira jopore pateña.

48 Ja̱ropi pa'i i̱ ye'yacohua'i ai yo'ojë co̱'mejëna, ñaëña, tutupi sa̱ñope tutuquëna. Je̱'në ñata to̱me maca Jesupi oco da'ca ë̱mëje'eja'a nëcaquë saquëña, i̱ ye'yacohua'i quë'rona. Coa sa tëto sasi'quë saiyeje̱ pa'ye saquëña.
49 Oco da'ca ë̱mëje'eja'a nëcaquë saina, ñani huati pa'ima'co cuasajë quëquëni cuihuë.
50 Si'aohua'i ñani quëquëni cuijëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire:
"Ai yo'ojë cama'pë yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë̱'ë."
51 Ja̱je cani i̱ohua'i pa'i yohuëna aya mëina, tutupi je̱ouna, ja̱ maca merepa ja̱je yo'oquë'ni cuasajë ñareña, i̱ yo'ose'e.
52 A'ri maña pan pa'ise'ere jaiye neni pa̱ire a̱ose'ere cuasaye pa̱reña, i̱ohua'i joyo jëa do'ire. Ja̱je pa'ina, ai cuasareña.

Genesaret Ju̱'icohua'ire Jujuye
(Mt 14.34-36)

53 Je̱ni ti̱'areña, Genesaret yejana. Ja̱rona i̱ohua'i yohuë sëa huahuoreña.
54 Yohuëpi sa tu̱masi maca Jesu api cajë ñareña.
55 Ñani ja̱ maca si'a hue̱'ña cu'ijë ju̱'icohua'ire da huëoreña, ca̱i saihuëre u̱ijëna, Jesús quë'rona.
56 A'ri dari mañana saina, pa̱i daripë̱ana saina, tsio hue̱'ñana saina, ju̱'icohua'ire i̱ sai ma'añana o̱ereña, jujucaija̱quë cajë. Jesure ai se̱teña, më'ë ju'i ca̱na patoni ju̱'icohua'i co'yaja̱jë cajë. Si'aohua'i i̱ ju'i ca̱ patocohua'i co'yareña.

7

Pa̱ire Co'aye Neñe
(Mt 15.1-20)

1 Jesús quë'rona Fariseo pa̱i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i tsio dateña, Jerusalénpi daisicohua'ipi.
2 Ja̱je daisicohua'ipi ñajëna, Jesús ye'yacohua'ipi jë̱ña tsoama'pë a̱ë'ë. Ja̱je tsoama'cohua'ipi a̱ijëna, ñani cue'cuehuë, si'si jë̱ñapi a̱iñë cajë.
3 Ja̱ohua'i cato ja̱ yë'ta'a a̱o a̱ima'në jë̱ña tsoaje̱'ë. Aipë case'ere yo'ocohua'i paë'ë.
4 Ja̱je pa'iohua'ipi a̱o huero hue̱'ñapi co'ini ai jë̱ña tsoacohua'i pateña. Cui'ne jaiye yeque yo'ocohua'i pateña, i̱ohua'i aipë yo'oye, u̱cu duruhë̱a tsoaye, quë̱na ne'ña tsoaye, ca̱isi saihuë tsoaye, yo'ocohua'i pateña.
5 Ja̱je yo'ocohua'ipi fariseo pa̱i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi se̱teña, Jesure ñeje:
"¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i jë̱ña tsoaje̱'ë ja̱ yë'ta'a a̱ima'në case'e yo'oma'pë, si'si jë̱ñapi a̱iñe'ni?"
6 Ja̱je cajëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Nuñerepa ja̱je mësaru coa cacohua'i pa'ijëna, asaquë co'aji Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje caquë toyapi:

Icohua'i cato yë'ëre coa yë'opose'e oiyë cayë.
Jaje pa'iquëta'are iohua'i joñoapi yë'ëre oiye pañë.
7 Iohua'i yë'ëre señë cajë yo'oye do'i peoye a'ë.
Coa paise'e cuañese'ere ye'yajë yo'o do'ire.
8 ¿Me yo'ojë mësaru Maija'quë cuañese'ere yo'oma'pë
yequere coa pai cuañese'ere yo'oye'ni? ¿Ucu duruhuëare
tsoaye, quëna ne'ña tsoayere cui'ne jaiye jaje pa'ye yequeje
yo'oye'ni?"
9 Caëña, Jesús yequeje:
"Mësaru aiohua'i case'ere yo'oñu'u cajë Maija'quë
cuañese'ere tirona jeoni yo'oyë, mësaru.
10 Moisés cato capi: 'Më'ë ja'core cui'ne më ja'quëre de'oye
oi sañope cama'ë pa'ijë'ë. Pëca ja'core cui'ne pëca ja'quëre
sañope co'aye caquëre cato huani jeoñe pa'iji.'
11 Jaje case'e pa'iquëta'are mësaru caye pa'iji: 'Ja'quëre
cui'ne ja'core cocaiye pañë. Si'aye yë'ë paye Maija'quëna
isihuë.'
12 Jaje mësaru cani cayë, ja'core cui'ne ja'quëre cocaiye
peoji, cajë.
13 Jaje mësaru yo'ojë Maija'quë cuañese'ere pare jeocoyë,
pai case'ere yecohua'ina se ye'yajë. Jaje pa'ye yequeje jaiye
yo'oyë, mësaru."
14 Tijupë Jesús soini capi, paire:
"Asajë'ë, si'a pai. Coa tayo asama'pë de'huajë'ë.
15 Si'aye ëmëje'epi se cacaye cato paire co'aye ne ma'ñe a'ë.
Sa'nahuë joyopi co'aye etaye a'ë, paire co'aye si'si neñe.
16 Cajoro pacohua'i sëte asajë'ë."
17 Jaje casi jeteyo'je paire jeoni huë'ena Jesús cacasi maca i
ye'yacohua'ipi ja case'ere quëajë'ë cajë seteña.
18 Sejëna, caëña:
"¿Jaje pa'ito mësaruje asa ti'añe pare? Mësarupi asahuë,
si'aye ëmëje'epi cacase'e cato paire co'aye neñe peoji.
19 Ao cato joyona saiye paji. Coa ai ëtatu'una saise'epi
jeteyo'je eta saiji.
20 Cui'ne pai joyopi etaye a'ë, co'aye neñe.
21 Sa'nahuë joyore cayë jaropi etaji, si'aye co'aye cuasaye:
yecohua'ini nomiohua'ire, ëmëre yo'oye, paire huani jeoñe,
22 co'amañe imañe, yecohua'i co'amañare pa ëaye ñañe,
si'aye co'ayere yëye, cosojë yo'oye co'ayena sëo measicohua'i
pa'iye, yecohua'i payere ëa ñajë pëiñe, yequëna co'a coca ca
ma'ñere se quëaye, jerepa pa'i a'ë cuasaye, cui'ne yecohua'i
pa'iyere cuasacaima'pë coa josa yo'orojaiñe.
23 Si'aye iye joyo sa'nahuëpi etaji. Japi paire si'si neñe a'ë."

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye
(Mt 15.21-28)

24 Ja̱ropi Jesús Tiro cui'ne Sidón yejana saji'i, huë'ena cacani
pa̱ije huesëja̱jë yë'ëre caquë. Yo'oquëta'are catiye peopi.
25 Ja̱ do'ire tsoe Jesu api asaco, huati quë'io pëca ja'copi i̱
quë'rona dani do're ja'runi se̱co'ë, huatire eto saocaijë̱'ë, yë'ë
mamacore pa'icore.
26 Ja̱o cato Sirofenicia pa̱io paco'ë, yequë yeja aco.
27 Ja̱je cacona, Jesupi capi, i̱ote:
"Mamajëpi du'ru a̱ijajë, co'aji, mamajë a̱iñere sioni jo'ya
yaina i̱siye."
28 Caquëna, i̱opi sehuoña:
"Ja̱je pa'ije̱'ë, Ëjaë. Ja̱je pa'iquëta'are jo'ya yaije̱ a̱icohua'i
a'ë, mamajë a̱ijë ne to̱ ne'ña mañaje."
29 Cacona, Jesupi caëña:
"De'oyerepa më'ë cayë, tsoe më'ë mamacore huati eta saji'i,
se̱ñaco saije̱'ë, de'oji."
30 Caëna, huë'e ti̱'ani ñacona, ca̱i saihuë u̱icopi mamaco tsoe
huatire peocopi de'oye pacoña.

Jesupi Asama'quëre Jujuye

31 Jesús Tiro yejapi etani Sidón yeja sa tëto sani cui'ne
Decápolis daripë̱aje tëto sani Galilea jaira ti̱'aëña.
32 Ja̱rote pa'ina, asama'quëpi cui'ne hua̱'hua̱ coca caquëni
dareña. Dani pato co'yacaije̱'ë, cajë se̱teña.
33 Se̱jëna, Jesupi pa̱i peo te̱'tena sani moñopi ca̱jorona
sa̱quëña. Sa̱'i copi i̱ moñona tse'seni tse̱meñoje papiña.
34 Papiquë ma'tëmona ñaquë ai yë'eni caëña:
"¡Efata!" Ja̱je cani capi, Hui'yoje̱'ë.
35 Ja̱ maca tsoe ca̱joro hui'yopi. Ja̱ maca de'oye coca caquë
paquëña.
36 Ja̱je yo'oni capi, ja̱ohua'ire, yecohua'ire quëama'pë. Ja̱je
caëna, coa jerepa quëareña.
37 Quëarena, de'oyerepa yo'oquë'ni cuasajë careña:
"Si'aye de'oye yo'oji. Yo'oquëna, asama'cohua'ije̱ asaco-
hua'i de'oyë, cama'cohua'ije̱ cayë."

8

Jesupi Cuatro Mil Pa̱ire A̱oñe
(Mt 15.32-39)

1 Ja̱re ja̱ mu'se jai pa̱i tsi'sireña, tsi'sisicohua'ipi a̱iñe peo-
reña. Peojëna, Jesupi i̱ ye'yacohua'ire soini caëña:
2 "Teaye pa̱i mañare ñañë, yë'ë ja̱'re tsoe tres mu'seña a̱iñe
peocohua'ipi pa'ijëna.
3 Ja̱je a̱ima'cohua'ini jëjo saoquë pa'ito jopo ma'ana dahuëra
ju̱'ija'cohua'i pa'ini, yecohua'ipi so'opi daisicohua'ipi pa'iyë."
4 Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi careña:

"¿Me i̱ño cato hueroni a̱oñe'ni, pa̱ije peo hue̱'ña?"
5 Cajëna, Jesupi se̱quëña:
"¿Je so̱ pan paye'ni, mësaru?"
Se̱ina, careña:
"Siete pan payë."
6 Cajëna, asani pa̱ire cua̱ñeiña, tayahuëna ja'ruje̱'ë caquë. Ja̱ maca siete pan i̱ni Maija'quëre de'oji caquë pëpani. Ja̱ jeteyo'je i̱ ye'yacohua'ina huahueni i̱sipi. I̱sina, ja̱ohua'ipi pa̱ire se a̱ohuë.
7 Tsiaya hua'ireje̱ pahuë. Pajëna, Jesupi cui'ne ja̱ohua'ireje̱ yo'oni huahueni i̱ ye'yacohua'ina i̱sina, se a̱ohuë.
8 Si'a pa̱i a̱ni sihuacohua'i paë'ë, siete do'rohue̱a nëapi, a̱ni jujase'e.
9 Ja̱ a̱isicohua'i cato cuatro mil paë'ë. Ja̱ maca Jesupi i̱ohua'ire saiyë cani
10 saji'i, i̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni yohuëja̱'a Dalmanuta yejana.

Pa̱i Yo'o Ti̱'a Ma'ñere Yo'oje̱'ë Cajë Se̱ñere
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

11 Fariseo pa̱ipi dani Jesure sa̱ñope careña. I̱te neñañu'u cajë se̱teña, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere ma'tëmo ayere ne i̱ñoje̱'ë cajë.
12 Se̱jëna, ai ëja yë'eni caëña:
"¿Me neñu'ju iye pa̱i ja̱je se̱ñe'ni pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñoje̱'ë cajë? Care payë, mësarute i̱ñoñeje peoji, te'oreje̱."
13 Ja̱je cani je̱oni, cui'naëpi yohuëna aya mëni jaira je te̱'tena saquëña.

Fariseo Pa̱i Co'ayere Neñe
(Mt 16.5-12)

14 Pan hua̱nëyeni saë'ë, a̱i ja̱'ñe peocohua'i, coa te'e panpë maca sahuë. Ja̱ose'e yohuë paquëña.
15 Pa'ina, Jesupi i̱ohua'ire cua̱ñeiña. De'hua ñaje̱'ë, fariseo pa̱i o'sa cui'ne Herodes pa̱i o'sana co̱'me huesëye caquë.
16 Ja̱je caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi sa̱'ñe careña: pan peocohua'i datena caji.
17 Ja̱je cajëna, Jesupi asani caëña, ja̱ohua'ire:
"¿Me yo'oje̱ pan peoyë, caye'ni? ¿Ja̱ yë'ta'a huesëje̱ ja̱je caye? ¿Ai jëa joyore hue'eye, mësaru?
18 ¿Cui'ne ti ñama'pë pa'iye, cui'ne asama'pë pa'iye, mësaru ca̱joropi? ¿Yë'ë ja̱'rë jaiye pan nese'e cuasaye pa̱ñe?
19 Mësarupi ñasicohua'ita'a cinco panpi cinco mil pa̱ire a̱ose'e: ¿a̱ojëna, cui'ne je ja'ye nëaë'ni?"
Caquëna, i̱ohua'ipi sehuoreña:
"Doce do'rohue̱a nëapi."
20 "¿Cui'ne cuatro mil pa̱ire siete pan pa'ise'epi a̱oto je ja'ye nëaë'ni?"

Caquëna, i̱ohua'ipi careña:
“Siete do'rohuë̱a nëapi.”
21 Ja̱je cajëna, i̱pi caëña:
“¿Ja̱ yë'ta'a ja̱je ñasicohua'ita'a cui'ne huesëcohua'i pa'ijë ja̱je cuasaye'ni?”

Jesupi Ñama'quëre Jujuye

22 Ja̱ jeteyo'je Betsaidana ti̱'areña. Ti̱'asi maca Jesús quë'rona dareña, ñama'quëni jujucaijë̱'ë cajë.
23 Ja̱je cajëna, asani ñama'quë jë̱tëna tse̱ani ca̱jiquë pa̱i daripëpi hue'sena etouña. Copi ñaco ca̱na neni i̱na patoquë, se̱quëña, ¡De'hue ña cua̱ñoquë!
24 Caquëna, ñama'quëpi caëña:
“Ñañë, pa̱ire. Ñaquëta'are so̱quë ñëaje pa'yepi cu'iji.”
25 Ja̱je caquëna, Jesupi ti̱jupë ñaco ca̱na patoquëna, yureta'a de'oyerepa ñaquë po̱nëni co'yasiquë paquëña.
26 Ja̱ maca Jesús huë'ena i̱te jëjo saoquë caëña:
“Pa̱i daripë cacama'ë cui'ne yecohua'ireje̱ quëama'ë pa'ije̱'ë.”

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Ja̱ jeteyo'je Jesús cui'ne i̱ ye'yacohua'i co̱ni Cesarea cui'ne Filipo yeja pa̱i a'ri darina sateña. Saijëna, ma'ana Jesupi se̱quëña, i̱ ye'yacohua'ire:
“¿Iqueipi yë'ëre caye'ni, pa̱i?”
28 Caquëna, i̱ohua'ipi careña:
“Yecohua'ipi më'ëre cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë api cayë.”
29 Ja̱ maca i̱pi se̱quëña, i̱ohua'ire: “¿Mësaruta'a i̱queipi caye'ni, yë'ëre?”
Caquëna, Pedropi caëña:
“Më'ë cato huasoquë Cristore pa'ë.”
30 Ja̱je caëna, Jesupi caëña, ja̱ohua'ire:
“Yecohua'ire quëama'pë pa'ije̱'ë.”

Jesupi I̱ Ju̱'iñere Quëaye
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Ja̱ maca ye'ya huëoni ye'yaquë caëña. Pa̱i Mamaquë yë'ë ai yo'oye pa'iji. Aiohua'ipi yë'ëre coeja̱'cohua'i a'ë. Pa̱i ëjaohua'ije̱ coeja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱ yë'ëre coeja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je coejë yë'ëre huani je̱oja'cohua'i a'ë. Ja̱je huani je̱osicohua'ita'are toaso̱ mu'seña pa'i maca huëija̱'quë a'ë.
32 Iye ti̱ñarepa quëaëña. Quëaquëna, Pedro i̱te ti̱rona sani caëña. Ja̱je yo'oto co'aji. Iye cama'ë pa'ije̱'ë, ca huëoëña.

33 Jạje caquëna, Jesús co'ye pọnëni i̱ ye'yacohua'ire ñaëña.
Ñani Pedrore tutu caëña:
"Huati ëjaë saijẹ'ë. I̱ño pa'ima'ë. Më'ë cato Diusu cuasayeje̱
cuasama'quë a'ë. Coa pại cuasayere cuasaquë a'ë."
34 Jạ maca Jesús i̱ ye'yacohua'ire cui'ne pạire soini caëña:
"Yë'ëni tuñu'u cani co'ye de'oye pa'iyere huạnëyejẹ'ë. Jạje
yo'oni më'ëre quẹja'core hue'oni tuijẹ'ë, yë'ëre.
35 Jạje pa'ina, i̱ pa'iye jëasi'i caquë yo'oquëpi coa ne hue-
sojạ'quë api. Jạje pa'iquëta'are yë'ë do'ire cui'ne yë'ë coca
do'ire i̱ pa'iye nejosiquëpi pa'iye ti̱'aja'quë api.
36 ¿Jạje pa'ina, i̱quere cọcaiquë'ni, pạipi si'aye iye yeja
co'amaña ti̱'asicohua'ipi i̱ohua'i joyore coa nejoto?
37 Joyore nejosiquë pani yecore ti̱'añe peoji.
38 Yë'ëni cui'ne yë'ë cocare huajëya'ye quëama'quëpi cajë
pạini ca'rajë pạsicohua'ire, yë'ë Pại Mamaquëpi cui'ne
huajëya'ye quëama'quëpi caquë coejạ'quë a'ë, yë'ë ja'quë
de'o tuture papi cui'ne i̱ hui̱ñaohua'i jạ're dai maca."

9

1 Cui'ne Jesús ca'quëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Mësaru acohua'i iye maca
pa'icohua'i ju̱'ima'pë pa'ijạ'cohua'i a'ë, ma'tëmo tẹ'te ñama'pë
pani."

Jesús Ti̱ñe Pa'i Pọnëse'e
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Seis mu'seña tëto saisi maca Jesupi Pedrore, Jacobore
cui'ne Juanre sai saëña, ai cu̱tihuëna. Jạrona i̱ ju'i cạ cui'ne
i̱ tsia ti̱ñe pa'i pọnëña.
3 Miacorepa iye yeja cạña jọja ti̱'añe peoji, jạre coa sësë pẹ,
poja'iyeje̱ poja'ico pọnëoña, i̱ ju'i cạ ye'hue pa'iorepa.
4 Jạ maca ñareña, Elíasre cui'ne Moisésre Jesús jạ're nëcajë
cocare cajëna.
5 Jạ maca Pedropi Jesure caëña:
"Ye'yaquë, ¿de'oyerepa i̱ño pa'iye'ni, mai? Toaso̱ a'ri huẹ'ña
neñu'u. Më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e neñu'u."
6 Jạje Pedro cani ti cuasama'ë capi, tsoe quëquë huesë sitopi.
Si'ahua'i i̱ ye'yacohua'i cato quëquë huesësicohua'i pateña.
7 Jạ maca ma'tëmopi sirio i̱ohua'i quë'rona nëca mequëna,
asajëna, yë'ose'e pi̱siña:
"Iquë cato yë'ë mamaquë api. I̱ni ai sihuaquë pa'iyë. I̱
cayere asajẹ'ë."
8 Jạ jeteyo'je coa Jesuse'e te'i paquëña.
9 Ai cu̱tihuëpi cajequë Jesús i̱ ye'yacohua'ire caëña, yeco-
hua'ire mësaru ñase'e quëama'pë, yë'ë ju̱'isiquëpi huëisi maca
quëajẹ'ë, caëña.

10 Jaje caëna, iohua'ise'e yahue de'huase'ere pareña. Jaje
pajë coa sa'ñe seteña, iquere caë'ni, ju'isiquëpi huëisi maca
quëajë'ë caquë.
11 Jaje pa'ina, Jesure seteña:
"¿Me yo'ojë cuañese'e ye'yacohua'i Elíaspi du'ru daiye pa'iji,
caye'ni?"
12 Cajëna, ipi sehuouña:
"Nuñerepa du'ru daija'quë api. Dani si'aye ne de'huaja'quë
api. Cui'ne ¿me caquë'ni, toyase'e yë'ë Pai Mamaquë aye? Ai
yo'oja'quë api. Cui'ne paije ite coeja'cohua'i a'ë, caji.
13 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cayë tsoe Elías daji'i. Ini pai iohua'i
yëyeje yo'ohuë, toyase'e cayeje pa'ye."

Huatire Jesús Etose'e
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jeteyo'je co'ireña, i ye'yacohua'i pa'i hue'ñana. Dani jai
pai pa'ijëna, ñareña. Ñajëna, cui'ne i ye'yacohua'i ja're coni
sañope cajë pateña, cuañese'e ye'yacohua'ipi.
15 Jaje cacohua'ipi Jesure ñani se jeoni huë'huëni pëpareña,
de'oquëre pa'ni cuasajë.
16 Ja maca Jesupi iohua'ire sequëña:
"¿Iquere sa'ñe yo'ojë care'ni, jaohua'i ja're?"
17 Seina, iohua'i ja're pa'isiquëpi sehuouña:
"Ye'yaquë yë'ëpi dahuë, huati quë'ini, yë'ë mamaquëre
cama'quëni më'ëni ña cuañosi'i caquë.
18 Huatipi ite de'oye pa'ina, ne taoquë yo'oji. Yo'oquëna, siri
yë'opoja'aëaquë cui'ne cuji quiicoquë yo'oji. Jaje yo'oquë
tutu peoquë de'o huesëji. Më'ë ye'yacohua'ire eto saocaijë'ë,
caquë seni jujahuë, ne ti'añe peojëna."
19 Caquëna, Jesupi caëña:
"¡Maija'quëpi necaiquë api cuasama'cohua'i! ¿Mësaru ja're
yë'ë tsoe aquëpi pa'iyë? ¿Je ja'ye tsoerepa mësarute quëcoquë
cocai pa'ija'quë a'ni, jaje huesëto? Dajë'ë, tsihua'ëre." 2
20 Caëna, darena, huatipi Jesure ñani, hue'hue dahuë
nequëna, sa tani tearojani siri yë'opoja'a etoquë yo'ouña.
21 Jaje yo'oquëna, ñani Jesús caëña, pëca ja'quëre:
"¿Je ja'ye tsoe jaje yo'oquë pa'iquë'ni?"
Caquëna, pëca ja'quëpi caëña:
"Tsihua'ë pa'inë aquë api.
22 Yequere toana, tsiayana huani jeosi'i, caquë yo'oquë api,
jaiye. Jaje pa'ina, më'ëpi yëquëre oi cocaijë'ë, de'hue."
23 Caquëna, Jesupi caëña:
"Më'ëpi neñe pa'iji, cuasaquë pa'ito neñe pa'iji, si'aye."
24 Caquëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi cuiña:
"Neñe pa'iji, cuasayë. Cocaijë'ë, ai jerepa jaje cuasa ja'ñere."
25 Ai jerepa jai pai tsi'si daijëna, ñani huatire caëña:

“Huati asama'quë cui'ne cama'quë, yë'ëpi më'ëre cayë, etajë̱'ë. Iquë tsihua'ëre jë̱oni sani cui'naëni cacaye pa̱jë'ë.”
26 Caquëna, huatipi cuini yeque hue'hue dahuë se ne cu̱ña.
Neni ju̱'ise'eje̱ pa'ire je̱oni saquëña. Ja̱re ñani yecohua'i
ju̱'isiquë pa'iji, careña.
27 Ja̱je cajëna, Jesupi i̱te jë̱tëna tse̱ani naë huëo nëcouña.
28 Ja̱ maca Jesús huë'ena cacaëna, i̱ ye'yacohua'ipi se̱teña:
“¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pa̱re'ni?”
29 Cajëna, Jesupi caëña:
“Ñeje pa'i huatire cato coa a̱ima'pë cui'ne Maija'quëre
se̱ñepi eto saoye pa'iji.”

Ti̱jupë Jesús Capi, I̱ Ju̱'iñe Ayere
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Ja̱ropi saijë Galileaja̱'a tëto sateña. Pa̱ije huesëjëna, sasi'i
cuasaëña, Jesús.
31 Ja̱ mu'se cato Jesús i̱ ye'yacohua'ini quëaquë cuquëña.
Yë'ë Pa̱i Mamaquë cato tse̱a cua̱ñosiquë pa'ija̱'quë a'ë.
Ja̱ohua'ipi huani je̱oja'cohua'i a'ë caëña. Cui'ne caëña, toaso̱
mu'seña pa'i maca ju̱'isiquëpi huëija̱'quë a'ë.
32 Ja̱je quëaquëna, i̱ ye'yacohua'i asa ti̱'añe pa̱reña. Pa̱jëta'a
se̱ni asaye pa̱reña, ca'rajë.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Capernaum daripëna ti̱'ani huë'ere pa'i maca Jesupi
se̱quëña:
“¿Iquere mësaru ma'a daini sa̱'ñe yo'ojë care'ni?”
34 Caquëna, sehuoma'pë pateña. Nepi jerepa pa'i pa'ija̱'quë
a'ni, cajë sa̱'ñe yo'ojë casicohua'ipi ma'a dai maca.
35 Pa̱jëna, ja'runi ñu'i doce i̱ ye'yacohua'ire caëña:
“Si'aohua'ire tëto saisiquë pasi'i, cani si'aye yecohua'ire
necaiquë jo'yaë pa'iye pa'iji.”
36 Ja̱je ca tëjini tsihua'ëre jopore pana nëconi, su'cuani caëña,
ja̱ohua'ire:
37 “Yë'ëje̱ pa'ire cuasajë tsihuaëre de'oye yo'ocaini yë'ëni
yo'oye pa'iji. Yë'ëre de'oye yo'oquë cato yë'ëse'ere de'oye
yo'oye peoji, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëreje̱ de'oye yo'ocaiye
pa'iji.”

Maire Sa̱ñope Yo'oma'quë Pani Maire Co̱caiquë Api
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Ja̱ maca Juanpi caëña:
“Ye'yaquë, yëquë ñahuë, më'ë mamipi caquë huatire eto sao-
quëre. Ñani yo'oma'ë cajë ë̱sehuë, mai ja̱'re co̱ni cu'ima'quëpi
yo'oquëna.”
39 Caquëna, Jesupi caëña:

“Ësema'pë pa'ijë'ë, yë'ë mamipi cajë pai yo'o ti'a ma'ñe
yo'ocohua'ire. Jaohua'i cato yë'ëre sañope cama'cohua'i a'ë.
40 Maire sañope yo'oma'quë cato mai te'tere pa'iji.
41 Mësaruni yecohua'ipi yë'ë do'ipi cajë oco mañare
ocuacohua'i pani de'huacaisi co'amaña pajaˈcohua'i a'ë,
mësaru Cristo acohua'ini de'oye yo'osi do'ire.

Co'aye Yo'oyena Taiñe
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Tayo yo'oyena ne taoquëre cato, quëna pëpi ñaje tëcana
sëani jai tsiayana jeo dëo'ñe pa'i api, a'ricohua'ipi yë'ëre
cuasacohua'ire co'a de'huaquëre.
43 Jaje pa'ina, cayë më'ë jëtëpi tayo yo'oyena saco pa'ito tëto
tëajë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupëpi cacato toa
yejana saiye peoye,
44 pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.
45 Më'ë nëcayopi tayo yo'oyena saco pa'ito tëto tëajë'ë. Ai
jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupëpi cacato. Ai jerepa co'aji,
caya nëcañoa hue'equëpi toa yejana saito.
46 Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.
47 Panita'a më'ë ñacoapi tayo yo'oyena saco pa'ito dutani
jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, Diusu cuañe te'tena te'e ñacoa
hue'equëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya ñacoa hue'equëpi toa
yejana saito.
48 Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.
49 Si'ahua'i toapi ne de'huasicohua'i pa'ijaˈcohua'i a'ë,
cui'ne si'aye Maija'quë coa isiye cato asipi, ne de'huase'e
pasipi.
50 Asipi io sëñere carajaisico pani co'aji, hua'i saraye. Jaje
pa'ina, cayë: Mësaru sai ja'ñere ne huesoma'pë pa'ijë'ë, pai
ja're sañope yo'oma'pë jo'cua de'oye pa'ijë'ë.”

10

Jesús Ye'yase'e Nomiore Jeocoye Ayere
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Ye'ya tëjini Capernaum sani Jordán ña oca te'tena saquëña,
Judea yejana. Jarona jai pai tsi'sireña, i pa'i hue'ñana.
Tsi'sirena, ye'yaëña, i ye'yaye sëte.
2 Fariseo paipi neñañu'u cajë seteña, ñeje:
“¿Nëjore jeoñe deoquë?”
3 Cajëna, ipi sehuouña:
“¿Moisés me cuañei'ni, mësarute?”
4 Caquëna, careña:
“Moiséspi cuañepi pai ëjaëpi nëjore jeoco toya ja'o
necaquëna, jeocoye pa'iji.”
5 Cajëna, Jesupi caëña:

“Ja̱ cato Moisés cua̱ñepi mësaru joyopi de'oye cuasama' do'ire.
6 Ja̱'a Maija'quë si'aye yeja pa'iye de'hua maca ë̱mëre cui'ne
nomiore de'huapi.
7 Ja̱ do'ire huejani pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core je̱oni
nëjona tsioni pa'iye pa'iji.
8 Ja̱ maca caya hua'i pa'iye pa̱ñë. Coa te'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë.
9 Ja̱ do'ire nëjore je̱oñe co'aji, Maija'quë de'oye ñacai
tsiose'ere.”
10 Huë'ena co'isi maca i̱ ye'yacohua'ipi Jesure cui'nare se̱ni
co̱reña, nuñerepa asañu'u cajë.
11 Cajëna, Jesupi caëña:
“Nëjore je̱oconi yecore huejaquë pani yeconi nomiore
yo'oji, co'aye nëjore paquëta'a.
12 Nomiopi ë̱jëre je̱ocosicopi yequëre huejaco pani ë̱mëre
yo'oco, ë̱jëre pacota'a, ja̱oje co'aye yo'oco.”

Jesús Tsi̱re De'oyerepa Cacaiye
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jesús quë'rona tsi̱re dareña, i̱pi papicaija̱'quë cajë. Ja̱je
yo'ojëna, i̱ ye'yacohua'ipi tsi̱re dacohua'ire dama'pë Jesús
quë'ro cajë ë̱sereña.
14 Ja̱je ë̱sejëna, Jesupi ñani pë̱i caëña, ja̱ohua'ire:
“Coa ñajë'ë, tsi̱re i̱ohua'ise'e daija̱jë, ë̱sema'pë. Ma'tëmo
cato ja̱ohua'ije̱ pa'iohua'i tse̱coa.
15 Nuñerepa cayë, mësarute. Maija'quë cua̱ñe te̱'te cacaye
peoji, tsi̱ije pa'iohua'i pa'iye pa̱ni.”
16 Cani tsi̱re su'cuani si̱opëna jëñapi patoquë de'oye pa'ije̱'ë,
cacaquëña.

Po̱sëpi Jaiye Co'amañа Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Ja̱je yo'o tëjini Jesús saina, te'i huë'huë to̱me dani do're
ja'runi caëña:
“De'o ye'yaquë, ¿me neja'quë a'ni, ti pa'iyere ti̱'asi'i cani?”
18 Caquëna, Jesupi caëña:
“¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, de'oquë. Coa
Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.
19 Maija'quë cua̱ñese'e më'ëpi asayë, pa̱ire huani je̱oma'ë
pa'ije̱'ë. Yequë paconi yo'oma'ë pa'ije̱'ë. Co'amañа ñama'ë
pa'ije̱'ë. Cosoma'ë pa'ije̱'ë, yecohua'ire. Më'ë ja'quëre cui'ne
më'ë ja'core de'oye oi necaije̱'ë, co'aye cama'ë.”
20 Caquëna, Jesure i̱pi caëña:
“Ye'yaquë, yë'ë cato tsihua'ë pa'inëna, iye cua̱ñese'e asani
si'a mu'seña de'oye sehuohuë.”
21 Caquëna, Jesupi i̱te oi ñani caëña:

"Ja yëʼtaʼa teʼo carapi. Sani siʼaye mëʼë coʼamaña isijëʼë. Isini ja curire peocohuaʼina coa isijëʼë. Jaje yoʼoni maʼtëmona jaiye pajaʼquë, isi tëjini daijëʼë, yëʼë jaʼre coni."

22 Jaje caquëna, posëpi oi saquëña, jaiye coʼamaña paquë sëte.

23 Saquëna, Jesús ñani ite yeʼyacohuaʼire caëña:

"Jaiye coʼamaña pacohuaʼire maʼtëmo maʼa cacaye ai jëaji."

24 Caquëna, ite yeʼyacohuaʼipi ai cuasareña. Cuasajëna, Jesupi ca couña:

"Huau dohuë, curiquëpi siʼaye tiʼañë cuasacohuaʼi maʼtëmo maʼa cacaye peoji.

25 Tiʼañe paji, camellore miu ñaca cojejaʼa jua etojaiñe. Jaje paʼina, jaiye coʼamaña paquëre cato ai jerepa jëaji."

26 Jaje caquëna, asani ai cuasa coʼme huesësicohuaʼi paʼijë seteña:

"Jaje paʼito ¿nepi huaso cuañosicohuaʼi paʼijaʼcohuaʼi aʼni?"

27 Sejëna, Jesupi jaohuaʼire ñani caëña:

"Pai cato ne tiʼañe peoji. Jaje paʼiquëtaʼare Maijaʼquë cato ne tiʼañe paʼiji. Maijaʼquëre cato siʼaye ne tiʼañeseʼe paʼiji."

28 Caquëna, Pedropi caëña:

"Ëjaë, yëquë coʼamaña siʼaye jeoni mëʼëre tuëʼë."

29 Cajëna, Jesupi caëña:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Huëʼere, aʼyëohuaʼire, yoʼjeohuaʼire, jaʼquëre, jaʼcore, nëjore, mamajëre, yejaña yëʼë doʼire cuiʼne huaso coca doʼire jeosicohuaʼi pani,

30 iye yejana cien jerepa pajaʼcohuaʼi, huëʼe, aʼyëohuaʼire, yoʼjeohuaʼire, jaʼcore, mamajëre, yejaña pajaʼcohuaʼi aʼë, cuiʼne yecohuaʼipi josa yoʼoye cuiʼne maʼtëmona ti paʼiyere tiʼajaʼcohuaʼi aʼë.

31 Jaje paʼiquëtaʼare yure jerepa paʼiohuaʼi paʼisicohuaʼipi jeteyoʼjere, paʼijaʼcohuaʼi aʼë, cuiʼne yure jeteyoʼjere paʼisicohuaʼipi jerepa paʼiohuaʼi paʼijaʼcohuaʼi aʼë."

Jesupi I Juʼi Jaʼñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Jesupi duʼru saina, i yeʼyacohuaʼipi jeteyoʼje saëʼë, Jerusalénna tumaquëna. Saijëtaʼa merepa yoʼoye paʼijaʼcoaʼni cuasajë quëquë huesësicohuaʼipi saëʼë. Saijëna, ja maca Jesupi iohuaʼiseʼere soini ite yoʼo jaʼñere,

33 ñeje caëña:

"Ñañë, mai Jerusalénna saiye. Jarona Pai Mamaquëre Maijaʼquë huëʼe ñacaicohuaʼi ëjaohuaʼina cuiʼne cuañeseʼe yeʼyacohuaʼina tseani isijaʼcohuaʼi aʼë. Isirena, jaohuaʼipi yequë paina se isijaʼcohuaʼi aʼë, huani jeojaʼquëre.

34 Isirena, jaohua'ipi yë'ëre cue'cuejë copi tse'sejaʼcohua'i
a'ë. Jeteyo'je yë'ëre huani jeoja'cohua'i a'ë. Huani jeorena,
toaso mu'seña tasiquëpi huajëquë huëijaʼquë a'ë, yë'ë."

Jacobo Cui'ne Juan Sese'e
(Mt 20.20-28)

35 Ja maca Zebedeo mamajëpi Jacobo cui'ne Juan Jesús
quëno macana dani seteña:
"Ye'yaquë, yëquëre necaijë'ë."
36 Cajëna caëña:
"¿Iquere necaiye'ni?"
37 Caquëna, jaohua'ipi careña:
"Më'ë cuañe te'te de'o hue'ñare pana ëjaërepa de'oni ja'ru
maca yëquëre më'ë ëja te'tena te'ire cui'ne më'ë ari te'tena
te'ire ñojë'ë."
38 Sejëna, Jesupi caëña:
"Mësaru huesëjë coa señë. ¿De'hue mësaru yë'ë sëje cono ucu
ti'añe panita'a de'hue mësaru yë'ë do cuañoñeje pa'ye pa'ito
tëto sani ti'añe? Yë'ë cato ai yo'ojaʼquë a'ë."
39 Caquëna, sehuoreña, ite:
"Yëquëje yo'o ti'aja'cohua'i a'ë."
Cajëna, Jesús jaohua'ire caëña:
"Jaje pa'ire paji. Yë'ë ai yo'ose'eje mësaruje ai yo'ojaʼcohua'i
a'ë. Cui'ne yë'ë do cuañose'eje pa'ye mësaruje do
cuañoja'cohua'i a'ë.
40 Yë'ë ëja të'huina cui'ne yë'ë ari të'huina ñu'iñe isiye peoji.
Ja cato Maija'quëpi isi jaʼñe a'ë, i caquë ne de'huasicohua'ina."
41 Jare asani diez, i ye'yacohua'ipi Juanre cui'ne Jacobore
sañope pëti huëoreña.
42 Jaje saʼñe pëijëna, Jesupi jaohua'ire soini caëña:
"Iye yeja cuañe ëjaohua'i cato si'aye ëjaohua'irepa
de'ocohua'i a'ë. Cui'ne iohua'i meñe acohua'ipi ëjaohua'ire
pa'ë, cuasajë iohua'ini caʼrajëna, pa'icohua'i a'ë.
43 Mësaru cato yeque yo'oye pa'iji. Pai ëjaë pasi'i, cani
yecohua'ini necaiquë pa'iye pa'iji.
44 Cui'ne ai jerepa du'ru aquë pasi'i cani si'aohua'ire
necaiquëpi jo'yaë pa'ijë'ë.
45 Yë'ë Pai Mamaquë daima'ë paë'ë, paipi necaijajë caquë.
Yë'ëpi paini necasi'i caquë daë'ë. Yë'ë ju'i do'ipi si'aohua'ire
huasoyere caquë daë'ë."

Bartimeore Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Jericó daripëna ti'asicohua'ipi iti daripëpi etareña, Jesús
cui'ne i ye'yacohua'i cui'ne jai pai coni. Jaro eta hue'ñare

Bartimeo ñama'quëpi da saicohua'ini curiquë sei ñuquëña,
Timeo mamaquëpi.
47 Ñu'iquëpi Jesús Nazaret aquëpi daiji asani cui huëouña:
"¡Jesús David mamaquë, yë'ë macare coicaijë'ë! ¡Ai yo'oyë!"
48 Caquëna, paipi pëijë'ë ite careña:
"Cama'ë pa'ijë'ë."
Cajëna, ai jerepa tutu ca couña:
"¡David mamaquë yë'ëre oi necaijë'ë! ¡Ai yo'oyë!"
49 Caquëna, asani Jesupi caëña:
"Daijë'ë cajë'ë, ite."
Caëna, ñama'quëre careña:
"Ai pequë maca huëni saijë'ë, i quë'rona. Më'ëre soiji, ipi."
50 Carena, esa i ëmëje'e ju'icore se dutani Jesús quë'rona
saquëña, tsoe nëiñe peoyerepa.
51 Jesús quë'rona saquëna, caëña, ite:
"¿Me necaiyete yëquë'ni, më'ë?"
Caquëna, ñama'quëpi caëña, ite:
"Ëjaë, yë'ë de'oye ñañere yëyë."
52 Caquëna, Jesupi ite caëña:
"De'oji, de'hue jujuquë api cuasato jujucasi'i, më'ëre."
Ca macarepa sëtani ñaëña. Ñani Jesús ja're saquëña.

11

Jesús Jerusalén Cacase'e
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén ja'ye macana ti'ani Olivos cutihuë je'ñerepa
daripëa Betfagé cui'ne Betania daripëare pa'i Jesupi cayao-
hua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saouña.
2 Ñeje caquë:
"Je te'te a'ri daripëna sani ti'a maca mësaru ñaja'cohua'i a'ë,
burro posëre papi paireje hue'ema'quëni, sëasiquëni. Nëina,
joyeni dajë'ë.
3 ¿Yecohua'ipi me neñu'ju saye'ni? cacohua'i pa'ito cajë'ë:
'Ëjaëpi cusi'i caquëna, sayë. Cuni tëjini jeo daija'cohua'i a'ë,'
cajë'ë."
4 Caëna, sani burrore ti'areña, ma'are sëasiquëpi hue'sere
nëina, caca sa'ro yë'quë macare. Ñani ite joyereña.
5 Joyejëna, iti maca pa'icohua'ipi careña:
"¿Me neja'quëni burrore saye'ni?"
6 Cajëna, Jesús case'eje careña. Cajëna, de'oji. Sajë'ë, careña.
7 Carena, Jesús quë'rona burrore dareña. Dani iohua'i
cañapi burro jetena jajereña.
8 Mëni ja'runa jai pai iohua'i cañapi, i sai ma'ana jaje oereña.
Yecohua'ipi jaiye ja'o tëteni da oereña, i sai ma'ana.

9 Du'ru saicohua'ipi cui'ne jeteyo'je saicohua'ipi sihuajë
cuireña:
“De'oquërepa daiji, Maija'quë jëjo daoquë.
10 I̱ cua̱ñe maca jerepa de'oye pasio. Mai ñecuë David maca
cua̱ñe maca pa'ise'eje̱ Maija'quë ai de'oji.”
11 Jerusalénna cacani Maija'quë huë'ena sani cacani
si'a huë'e ñani na'i huesëquëna, Betania quë'rona i̱ doce
ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni saquëña.

Jesupi Higuera So̱quë Yëre Pu̱i Case'e
(Mt 21.18-19)

12 Ñatasi mu'se Betaniapi saijëna, Jesure a̱i ëaëña.
13 A̱i ëaquëna, so'opi se̱ñaquë, higuera so̱quë yëpi ja'o quë̱i
ñëpi nëcaoña. Nëcacona, i̱ti ca̱ pa'ima'quë caquë saquëña. Sani
ñaquëna, coa ja'ose'e paquëña, i̱ti quë̱ima'a tëcahuë sëte.
14 Pa'ina, Jesús i̱ti ñëre caëña:
“Yureta'a pa̱i o̱cueye peosipi, më'ë quë̱ise'e.”
Ja̱je caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi asareña.

Jesupi Maija'quë Huë'ena Tsoa To̱se'e
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Ja̱ jeteyo'je Jerusalén ti̱'ani, Jesús Maija'quë huë'ena
cacani co'amaña huerojë cui'ne co'amaña i̱sicohua'ire eto
saoña. Curiquë cambia mesaña jë'je ta̱ño sauña. Cui'ne su'tere
i̱sicohua'i ñu'i sai jë'je ta̱ño sauña.
16 Maija'quë huë'ena co'amañare saye ë̱seiña.
17 Ë̱seni ye'yaquë caëña:
“Toya pëpë caji: ‘Yë'ë huë'e cato si'a pa̱i Maija'quëre se̱ huë'e
hue'yoye pa'iji.’ Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato co'amaña
ñacohua'i tu'aro neni yo'oyë.”
18 Ja̱je caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi Jesure huani
je̱oñere careña: ¿Me huani je̱oja'cohua'i a'ni? cajë. Yecohua'i
cato airepa de'oye ye'yaquë'ni cuasareña. Ja̱ do'ire ëjaohua'ipi
Jesure ca'rajë huani je̱oñere careña.
19 Ñami de'oquëna, Jesús pa̱i daripëpi ti̱rona saquëña.

Higuera So̱quë Yë Cue̱nese'e
(Mt 21.20-22)

20 Ñatasi mu'se nea hue̱'ña saijë ñajëna, higuera so̱quë yë
tsoe sucua mañaque cue̱ne huesësicopi pa'iona, ñareña.
21 Ñani ja̱ maca Pedro, Jesús case'ere cuasa ñajani caëña, i̱te:
“Ye'yaquë ñajë'ë, më'ë casi ñëre, tsoe cue̱ne huesësico
pa'ico.”
22 Caquëna, Jesupi i̱ ye'yacohua'ire caëña:
“Nequëre papi cuasaje̱'ë, Maija'quëre.

23 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye cu̱tihuëre tsiayana jëjo saoye
yëni Maija'quëre nequë api cuasani se̱to neñe pa'iji.
24 Nuñerepa cayë, Maija'quëre se̱ni i̱sija̱'quë api cuasato
i̱siye pa'iji.
25 Maija'quëre se̱ maca yequere sa̱ñope yo'oye pacohua'i
pa'ini sa̱i de'huacaije̱'ë, Maija'quë ma'tëmo aquëpi mësaru
co'aye tayo yo'ose'e sa̱i de'huacaija̱'quëre.
26 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi sa̱i de'huacaima'cohua'i
pa'ito mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje̱ mësaru tayose'e sa̱i
de'huacaiye pa̱sipi."

Jesús Cua̱ñeñerepa Pa'iye
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Ja̱ maca Jerusalénna co'ireña. Co'ini Jesús Maija'quë
huë'eja̱'a cu'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi
cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi Jesús
quë'rona dani
28 i̱te se̱teña:
"¿Ique cua̱ñeñepi iye më'ë yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre
cua̱ñequë ëjaëre carena, yo'oquëni?"
29 Cajëna, Jesupi caëña:
"Yë'ëje̱ mësarute se̱si'i te'ore. Mësarupi yë'ë se̱ñere se-
huorena, yë'ëje̱ quëasi'i, yë'ëre cua̱ñequëre jëjo daoquëre.
30 ¿Nepi Juan i̱ti doquëre jëjo daore'ni, Maija'quë pa̱nita'a
pa̱i? Mësarupi sehuoje̱'ë."
31 Ja̱je caëna, sa̱'ñe careña, ñeje:
"Maipi Diusu jëjo daosiquë pa'iji cato i̱pi sehuosipi '¿Ja̱je
pa'iquëta'are mësaru me yo'ojë i̱te care paji cajë asaye
pa̱re'ni?'
32 Cui'ne pa̱ipi cua̱ñesiquë pa'iji cayeje̱ pa̱ñu'u."
Si'a pa̱i Juanre Maija'quë cocare quëaquë paji'i, cuasa do'ire
ca'rajë.
33 Ja̱je cani Jesure careña:
"Huesëyë."
Cajëna, Jesupi caëña:
"Cui'ne yë'ëje̱, yë'ë cua̱ñe tutu quëaye pa̱ñë."

12

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Ja̱ maca Jesús pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye caquë quëaëña, ñeje:
"Paji'i, te'i pa̱i yeja paquë. Ja̱je pa'ipi ta̱pi, cuiya'i. Ta̱ni
tu'rihuë tëhuopi. Cui'ne cuiya'i suni de'huaja̱'toje̱ nepi. Cui'ne
cuiya'i tsio ë̱më huë'epi tuijë si'a tsio ñaja'core nepi.
Ja̱je si'aye ne tëjini co'amaña necaicohua'ini i̱si nëoni saji'i.

2 Tëaye tiasi maca i joyare jëjo daopi, coamaña necaicohuai quërona ite cajë necaiseepaiji, caquë.
3 Jaje jëjo daosiquëtaare coamaña necohuaipi tseani siseni isimapë jëjo saohuë.
4 Jaje yoorena, iti tse aquëpi yequëre jëjo saopi. Jëjo saouna, jaëreje quëna pëapi jeahuë. Cuine siopëje asi quëire tea juijë yooni jëjo saohuë.
5 Jaje yoorujeiti tse aquë ja yëtaapi yequëre jëjo sao copi. Jëjo saosiquëni jaëni coa huani jeohuë.
6 Jëjo saoquë pequë yuretaa i mamaquëre pani jëjo saopi, yëë mamaquëre cato yooye peoji caquë.
7 Jaje caquë jëjo saosiquëtaare coamaña necohuaipi ñani ‘iquëpi sia coamaña pajaquë api huani jeoni maipi iti tse acohuaai neñuu,’ cani huani jeohuë.
8 Jaje yooni tseani huani jeoni i capë hueesena jeocohuë.”
9 Jaje quëa tëjini Jesús sequeña:
“¿Me yojaquë aani, iti yeja aquë?” Cani caëña, iti yeja aquë cato dani, huani jeajaquë api, coamaña necohuaaire. Huani jeoni yecohuaina isijaquë api.
10 ¿Ñamacohuaai aani toya pëpë caye? Ñeje caji:
Queña pëa huëe necohuaai yoo jujani jeocosi queña pëpi yure cato huëehuërepa ui queña pë deoye iti quëco pacorepa.
11 Iye cato ëjaëpi jaje yoopi. Jaje yoosee deoyerepa yoo uni cajë ñañë, mai.
12 Casi maca Jesure tseañuu cajë yooreña. Jesupi yoosejeje paye caquë iohuaai yooyere caëna, asani pëijë yooreña. Jaje yoojëtaa tseañe pareña, paini caajë. Jaje paina, yoomapë pateña.

Jesure Sese Paai Dooi Saiñere
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Ja jeteyoje Jesús quërona fariseo acohuaire cuine Herodes acohuaire jëjo daoreña, jaohuaipi ite neñajajë cajë.
14 Jaje daisicohuaipi Jesure careña:
“Yeyaquë, yëquë asayë, mëë nuñerepa caquëpi paiye, pai cayere asamaquëpi nuñerepa Maijaquë cocare caquëpi paire siaohuaire sia yëquë maca caquëpi paiye. Jaje paina, ¿deoquë paai dooire romano pai ëjaëna saiñe, panitaa pañe?”
15 Cajëna, Jesupi tsoe iohuaai coa caye asani caëña:
“¿Me neñuju yëëre cosojë neñañuu cajë cayeni? Dajëë, curiquë tëquire ñajacore.”
16 Darena, Jesús ñani sequeña:
“¿Ne tsiani ico? ¿Cuine, ne mamire toyasicoaani?”
Caquëna, sehuoreña:
“Romano pai ëjaë mamipi toyasicoa.”
17 Cajëna, Jesupi caëña:

"I̱ tse̱co pa'ito i̱na i̱sijë̱'ë. Maija'quë tse̱co pa'ito Maija'quëna i̱sijë̱'ë."

Ja̱je sehuouna, airepa de'oyerepa caë'ni, cuasareña.

Ju̱'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Se̱ñe.
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Jesure ñañu'u cajë dateña, saduceo pa̱i acohua'ipi. Ja̱ohua'i cato ju̱'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i pateña. Ja̱ohua'ipi careña, ñeje:

19 "Ye'yaquë, Moiséspi yëquëre toyani je̱oca'a̱ji'i, maja'yëpi huejani mamajëre peoquë ju̱'isiquë pa'ito yo'jeipi huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire.

20 Te'ipi siete mamajë ë̱mëohua'ire paëña. Paquëna, ja̱ohua'i aquë maja'yëpi huejani mamajëre peoquë ju̱ji'i.

21 Ju̱quëna, yo'jeipi hua'jeore huejapi. Ja̱ëje mamajëre peoquë ju̱ji'i. Ju̱quëna, yo'jeipi huejani cui'ne yo'opi.

22 Ja̱re ja̱jese'e si'a tsëcapë hua'jeore huejajë ju̱ju sahuë, si'aohua'i mamajëre peocohua'i. Ja̱ jeteyo'je i̱oje ju̱co'ë.

23 ¿Ja̱je pa'ito ju̱'isicohua'i huëi maca ne nëjo pa'ija̱'coa'ni, te'oni siete pa̱irepa huejasico?"

24 Cajëna, Jesupi sehuouña:

"Mësaru coa tayo huesëjë cayë, Maija'quë tuturepa cui'ne Maija'quë toya pëpë ñama' do'ire.

25 Ju̱'isicohua'ipi huëisicohua'i cato huejaye peoji. Mamajëre i̱siye peoji. Ma'tëmo hui̱ñaohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.

26 ¿Ju̱'isicohua'i huëiye ayere, toyase'e mësaru ñama'cohua'i a'ni, Moisés toyase'e ja̱ropi caji, Maija'quë a'ri so̱quë yëpi toaje̱ pa'io tse̱'isicopi case'ere? 'Yë'ë cato Abraham Diusu a'ë, Isaac Diusu a'ë, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.'

27 Diusu cato ju̱'isicohua'i Diusu peoji, huajëcohua'i Diusupi. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru coa tayo huesëni yo'ojë cayë."

Si'a Cua̱ñese'e Jerepa Pa'ye
(Mt 22.34-40)

28 Sa̱'ñe yo'ojë cajëna, Jesupi si'aye tayoma'ë sehuoquëna, asasiquëpi cua̱ñese'e ye'yaquëpi ti̱tani se̱quëña:

"¿Jeco a'ni, du'ru macarepa huëo maca cua̱ñesico jerepa pa'io?"

29 Caquëna, Jesupi caëña:

"Du'ru macarepa cua̱ñese'e si'aye jerepa pa'io cato caji: Israel pa̱i asaje̱'ë, mai Ëjaë Diusure. Ja̱ëse'e te'i pa'iji.

30 Oije̱'ë, Ëjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyopi, si'a më'ë cuasayepi cui'ne si'a më'ë tutupi. Ja̱je caji, cua̱ñese'e du'ru macarepa aye si'aye jerepa pa'ye.

31 Cayaye acojẽ jãre cuiˈne paˈio. Jãopi caji ñeje: ‘Oijẽˈë, mëˈë quẽno maca paˈiquëre mëˈëjaˈa coˈye oiyejẽ paˈye.’ Yeque jerepa paˈye peoji.”

32 Jãje sehuouna, cuãñeseˈe yeˈyaquëpi caëña:

“Deˈoyerepa cahuë, mëˈë yeˈyaquë. Peore paji, yequë Diusu. Teˈi paˈiji, Diusu. Nuñerepa cahuë, mëˈë.

33 Jãje paˈina, Maijaˈquëre siˈa më yëye oiyepi siˈaye më asaye oiyepi cuiˈne siˈa joyo oiyepi cuiˈne siˈa tutu oiyepi, cuiˈne mai quẽno maca paˈiquëre coˈye oiyejẽ paˈyepi, jã oiyepi jerepa paˈye aˈë, Maijaˈquëre ĩsiye, cuiˈne ëojë sẽñe jerepa.”

34 Siˈaye nuñerepa caquëna, Jesupi ñani caëña:

“Mëˈëre Maijaˈquë cuãñe tẽˈte soˈore paˈiye pãji.”

Jãje caëna, asani yecohuaˈijẽ ĩte sẽni cõñe pãreña, siˈaye asaquë api cajë.

Ne Mamaquë Aˈni, Cristo
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Maijaˈquë huëˈena yeˈyaquë Jesús caëña:

“¿Me yoˈojë cuãñeseˈe yeˈyacohuaˈi Cristo cato David mamaquë api cayeˈni?

36 David jãre ĩpi capi. Maijaˈquë joyopi quëaquëna, ñeje capi:

Ëjaëpi capi, yëˈë Ëjaëre:
‘Yëˈë ëja tẽˈtena jaˈrujẽˈë,
yëˈëpi mëˈëre sãñope yoˈocohuaˈire mëˈë quẽo huëˈehuëna
tëˈya me macajãˈa.’

37 ¿Jãje paˈito me Cristo David mamaquë paˈiquëˈni, Davidpi Cristore yëˈë ëjaë hueˈyoto?”

Jãje caquëna, jai pãi tsiˈsisicohuaˈipi ai yëjë asareña.

Jesupi Sãñope Caseˈe Cuãñeseˈe Yeˈyacohuaˈi
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

38 Jesupi caëña, ĩ yeˈya maca:

“Deˈhua ñajëˈë, cuãñeseˈe yeˈyacohuaˈi yoˈoye yeˈyemaˈpë. Jãohuaˈi cato tsoa cãña sũñani cuiˈne pãipi deˈoye pëpajãjë cajë yoˈocohuaˈi aˈë.

39 Jãohuaˈi cato deˈo ñuˈi saire pãi tsiˈsi huẽˈñana coˈeni jaˈrucohuaˈi aˈë, cuiˈne deˈo huẽˈñana ãoje ãicohuaˈi aˈë.

40 Huaˈjeohuaˈi huẽˈña jiojë yoˈocohuaˈi aˈë. Pãipi deˈocohuaˈire paˈë cajãjë cajë tsoaye Maijaˈquëre sẽñë cajë yoˈocohuaˈi aˈë. Jãohuaˈi aˈë, ĩti jerepa siˈse cuãñojaˈcohuaˈi, jãje yoˈosi doˈire.”

Peocopi Ĩsiseˈe
(Lc 21.1-4)

41 Jesús Maija'quë huë'ere paquëña, Maija'quëna curi i̱si
mahuë jẽ'ñere pare. Jạ̱rote ñu'i ñaquëna, jaiye curi pacohua'i
daijë i̱ti mahuëna ayareña.
42 Ayajëna, ñaquë ñu'ina, hua'jeo maca curiquë peocopi dani
caya cobre tẽ'ñare ayaoña, jai do'i peoyere.
43 Jạ̱je ñani i̱ ye'yacohua'ire soini caëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Jạ̱o hua'jeo co'amaña peocopi
si'aohua'i curi ayaye jerepa ayao do'i quë'yerepa.
44 Yecohua'i cato i̱ohua'i huero jujase'ere i̱siyë. Jạ̱je
pa'iquëta'are ico cato peocopi si'a mañare i̱si sao."

13

Jesús Quëase'e Maija'quë Huë'ere Nejo Jạ̱'ñere
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

1 Maija'quë huë'epi Jesús eta maca i̱ ye'yaquëpi caëña:
"¡Ye'yaquë, iye quẽna pẽare ñajë'ë, cui'ne jai huẽ'ñare!"
2 Jạ̱je caquëna, Jesupi sehuouña:
"¿Jai huẽ'ñare ñaquë caquë? Jạ̱ më'ë ñase'e yequë mu'se, peo
jạ̱'ñe a'ë. Quẽna pẽapi tụ̱ñajë nese'e si'aye nejo jạ̱'ñe a'ë."

Jạ̱ Yë'ta'a Yeja Carajạ̱ima'ñë I̱ño Jạ̱'ñe
(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; 21.7-24)

3 Jạ̱ maca Maija'quë huë'e jẽ'ñere pare Olivos cụ̱tihuë
pa'icona sani Jesús ja'rusiquëpi ñu'ina, Pedro, Jacobo, Juan
cui'ne Andrés cọ̱ni pạ̱i asama'tona sẹ̱teña:
4 "Je yëhua jạ̱je yo'o jạ̱'ñere më'ë caë'ni, yëquëre quëajẽ'ë. ¿Me
pa'ijạ̱'coa'ni, i̱ti yo'o i̱ño jạ̱'ñe jạ̱ yo'oye tị̱'a maca?"
5 Cajëna, Jesupi sehuouña:
"De'huarepa ñajë pa'ijẽ'ë, mësarute coa cosojëna, sehuoye.
6 Jai pạ̱i yë'ë mamire cajë 'yë'ë a'ë, Cristo' cajạ̱'cohua'i a'ë.
Jạ̱je cajë coa cosojëna, sehuojạ̱'cohua'i a'ë, jai pạ̱i.
7 Jạ̱je pa'iquëta'are mësarupi huajo coca cui'ne uihuaye
asacohua'i pani quëquëma'pë pa'ijẽ'ë. Jạ̱ cato jạ̱re jạ̱je yo'oye
pa'ina, yo'oji. Jạ̱je yo'onije jạ̱ yë'ta'a carajạ̱iñe peosipi.
8 Yequë pạ̱i tsëcapëpi yequë tsëcapëre se uihuajạ̱'cohua'i a'ë.
Cui'ne yequë yeja pạ̱ipi se uihuajạ̱'cohua'i a'ë. Si'a huẽ'ña yeja
ñu'cueye pa'ijạ̱'coa. Cui'ne ạ̱opi peoquëna, ạ̱i ëa jụ̱'ija'cohua'i
a'ë. Cui'ne ai yo'oyepi pasipi. Iye pasipi, du'ru macarepa ai
yo'oye.
9 De'hua mësarujạ̱'a co'ye de'oye ñajë'ë. Mësarute cato pạ̱ipi
tsẹ̱ani pạ̱i ëjaohua'ina i̱sijạ̱'cohua'i a'ë. Jạ̱ohua'ipi cuạ̱ñejëna,
mësarute pạ̱i tsi'si huẽ'ñana si'sejë yo'ojạ̱'cohua'i a'ë. Jạ̱je
yo'ojëna, mësarupi yë'ë do'ire i̱ñojạ̱'cohua'i a'ë cuạ̱ñecohua'i
cui'ne si'a pạ̱i ëjaohua'i ña huẽ'ñana.
10 Jạ̱ yë'ta'a carajạ̱ima'në de'o cocare quëaye pa'iji, si'a
huẽ'ña.

11 Mësaruni ëjaohua'i quë'rona sasicohua'i pa'ito ¿me
caja̱'cohua'i a'ni? cuasama'pë pa'ijë̱'ë. Cajë̱'ë, Maija'quë i̱si
cocapi, ja̱ maca cato. Ja̱je pa'ina, mësarupi caye pa̱ja'cohua'i
a'ë, Maija'quë joyopi caja̱'quë api.
12 Te'e tsëcapë acohua'ipi yo'jeire pa̱nita'a maja'yëre quëa
yehuoja̱'cohua'i a'ë huani je̱ojë'ë, cajë. Pëca ja'quëohua'ipi
mamajëre quëa yehuoja̱'cohua'i a'ë, cui'ne mamajëpi pëca
ja'quëohua'ire sa̱ñope yo'ojë huani je̱oja'cohua'i a'ë.
13 Si'a pa̱i mësarute coeja̱'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Ja̱je
pa'iquëta'are yo'o jujama'quëpi huaso cua̱ñoja'quë api
nuñerepa yo'oquëpi.
14 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyaquë pa'a̱ji'i, si'si
nequëpi cui'ne coa nejoquëpi si'si pa'ima'tore pa'ina, ñani
Maija'quë toya ja'o ñaquëpi asa ti̱'añe pa'iji. Ja̱ maca Judea
pa'icohua'ipi ai cu̱tihuë̱ana catiye pa'iji.
15 Ja̱ mu'se huë'e ë̱mëje'e totore pa'iquë pani cajeni cacani
co'amañare sasi'i caquë yo'oma'ë.
16 Tsiore pa'iquë pani co'ini ca̱ña sasi'i caquë yo'oma'ë
pa'ijë̱'ë.
17 Ja̱ mu'seña nomiohua'i tsi̱ ë̱tapë̱a pa'icohua'i cui'ne tsi̱
mañare pacohua'i ai yo'oja̱'cohua'i a'ë, teaye.
18 Mësaru cato Maija'quëni se̱jë'ë, sësë mu'seña catiye
peoja̱'core.
19 Si'aye ai yo'oye tëto saise'erepa pa'ija̱'coa. Ja̱ mu'seña
cato ai co'a mu'seña pasipi, yeja de'hua maca peopi. Cui'ne
jeteyo'je peosipi, ja̱ jerepa ai yo'oye.
20 Ja̱ mu'seña Ëjaëpi ja̱ yo'oye tëama'quë pa'ito te'ije̱ jëaye
peo'ñe pa'io. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ sahuasicohua'ini i̱ pa̱ini
caquë ja̱ ai yo'oyere tëaquëna, yecohua'ije̱ co̱ni jëaja̱'cohua'i
a'ë.
21 Mësarute yecohua'ipi 'i̱ñore pa'iji, Cristo ñajë'ë,' cacohua'i
pa'ito asama'pë pa'ijë̱'ë, pa̱nita'a 'Jetore pa'iji.' Catoje̱ se-
huoma'pë pa'ijë̱'ë, i̱ohua'i caye.
22 Coa cacohua'i daija̱'cohua'i a'ë. Yë'ë a'ë, Cristo
cacohua'i, cui'ne Maija'quë cocare quëacohua'i a'ë
cacohua'ije̱ daija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ohua'ipi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere
yo'o i̱ñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Ja̱je yo'ojëna,
Maija'quërepa sahuasicohua'ique ja̱ohua'ire sehuoye ja'i
maca yo'oja̱'cohua'i a'ë.
23 Ja̱je pa'ina, mësarute du'ru quëa nëohuë de'oye ñajë
pa'ijë̱'ë, caquë.

Pa̱i Mamaquë Dani Co̱ñe
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

24 Ja̱je ai yo'o mu'seña tëto saisi maca yureta'a, ë̱sëpi yaya
huesëja̱'quë api. Ñañëje miañe pa̱ja'quë api.

25 Ma'ñocoje̱ ma'tëmopi to̱meja'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'o maca
ma'tëmo tuture paque tsasija̱'coa.
26 Ja̱ maca sirija̱'a tutu quë'ire papi cui'ne de'oquëre papi
Pa̱i Mamaquë daija̱'quë api.
27 Ja̱ jeteyo'je i̱ hui̱ñaohua'ire cua̱ñesipi, i̱ sahuasicohua'ire
cajese'e tutu jupë̱api i̱ pa̱ire tsi'sojë̱'ë, caquë si'a hue̱'ña
pa'icohua'ire.
28 Higuera so̱quë yë yo'oye ayere ye'yejë̱'ë. Ja̱ so̱quë yë cato
hui̱ña capë̱a pa'i maca je̱'nërepa ja'o eta huëocoa. Eta maca
ñani cacohua'i a'ë, utëcahuë ti̱'aji.
29 Ja̱ yo'oyeje̱ pa'ye mësarupi ñajëna, yë'ë case'epi ti̱'aquë tëto
saina, ñajë je̱'në ja'yere eta sa'rore pa'iji cayë.
30 Nuñerepa cayë, ja̱ yë'ta'a iye maca pa'icohua'i ju̱'ima'në
tëto saija̱'coa, iye.
31 Ma'tëmo cui'ne yeja pani jujani caraja̱i ja̱'ñe a'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ë coca cato yë'ë case'eje̱ ti pa'i ja̱'ñe a'ë.
32 I̱ti mu'se cui'ne hora pa̱i huesëyë. Hui̱ñaohua'ije̱ cui'ne
Maija'quë mamaquëje̱ huesëji. Si'aohua'i huesëyë. Coa
ja'quëse'e asaji, i̱ti mu'se.
33 Ja̱je pa'i do'ire, mësaru cato si'anë sëtasicohua'ije̱
pa'iohua'ipi ñajë se̱jë pa'ijë̱'ë, i̱ dai hora huesëye sëte.
34 Yë'ë dai maca cato te'i so'ona sai huëoni ja̱ yë'ta'a huë'epi
saima'në i̱ jo'yare pa̱i ñapere co'amaña yo'o ja̱'ñe i̱sini cui'ne
eta sa'ro ñacaiquëre cua̱ñeni ñajë'ë cani saise'eje̱ pa'iye a'ë.
35 Ja̱je pa'ina, mësaru cato sëtasicohua'ipi pa'ijë̱'ë, coa
si'anëpi, i̱ti huë'e aquë ti̱tayere huesëye sëte. Na'i maca, ñami
jopo, mu'se, cura yë'i maca, pa̱nita'a nea hue̱'ña daima'quëni
cajë.
36 Yo'ojëna, cuasama'topi ca̱isicohua'ini ti̱tama'quëni
de'hua ñajë'ë.
37 Iye mësarute caye cato si'a pa̱ire cayë: 'Sëtasicohua'ipi
pa'ijë̱'ë,' caquë."

14

Jesure Tse̱añu'u, Cajë Yo'oye
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Israel pa̱i Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye, cui'ne
o'sa peo pan a̱iñe caya mu'seña cara maca, Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi
merepa Jesure coa cosojë tse̱ani huani je̱ora'ye cajë. I̱ti yo'o
ja̱'ñere co'ehuë.
2 Careña, cui'ne pa̱i tsi'sini sihuajë yo'o maca huaiye
pa̱ñu'u, co'aye pa̱ipi cuasa co̱'me huesëni sa̱ñope ai yo'ojë
cama'cohua'ini, careña.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Jesús Betania daripëre paquëña, Simón jạ'ju dahuë
hue'equë pa'isiquë huë'ere, mesare ñuquëña, Jesús. Ñu'ina,
te'o nomio jai do'i huëo së̱ da'care quë̱na huëna tị̱mësiconi
dani Jesús sị̱opëna ị̱ti da'capi dooña. Nardo da'case'e nesicopi,
yequeje̱ cọ̱'mema'copi.
4 Ị̱ti maca ñu'icohua'ipi pë̱ti huëoreña. Jạ̱je pë̱ti huëojë
careña:
"¿Me yo'oco huëo së̱ da'ca coa nejoco'ni?
5 Ị̱opi yecohua'ina se ị̱sico pani trecientos romano curiquë
të̱'ña nera'o. Jạ̱je yo'oni co'amaña peocohua'ire cọ̱catira'o."
Jạ̱je cajë ị̱ote coejë pë̱ijë ñareña.
6 Jạ̱je ñajëna, Jesupi caëña:
"Coa ñajë'ë, ị̱ose'e yo'ojạ̱'co. ¿Me yo'ojë jọ̱sa caye'ni? Iye ị̱o
yë'ëre necaise'e cato de'o co'amaña'ë.
7 Co'amaña peocohua'ire si'anë mësaru ñajë pajạ̱'cohua'i a'ë.
Jạ̱je pa'iquëta'are yë'ë cato mësaru ña hue̱'ñare si'anë pa'iye
pạ̱ja'quë a'ë.
8 Ị̱o cuasaye ja'i maña ico cato de'hue yë'ë sị̱opë huëo së̱ñe
necaco'ë, du'runa yë'ëre tạ̱ jạ̱'ñere caco.
9 Nuñerepa cayë, coa si'a hue̱'ña ico yo'ose'e quëaye
pa'ijạ̱'coa, ị̱o yo'ose'e huạ̱nëyema'pë cuasa jạ̱'ñere cajë, huaso
coca quëa maca."

Jesure Judas Ị̱sise'e
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Judas Iscariotepi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'i jạ̱'re cọ̱ni coca caëña, Jesure tse̱ani ị̱ohua'ina ị̱si
jạ̱'ñere. Jạ̱ë cato doce ye'yacohua'i aquë paji'i.
11 Jạ̱je caquëna, asani ai sihuareña. Jạ̱je sihuajë curiquë
ị̱sireña. Ị̱sirena, Judaspi ¿Jesure merepa tse̱ani ị̱sijạ̱'quë a'ni?
caquë ị̱ yo'o jạ̱'ñere co'eiña.

Mai Ëjaë Ạ̱ni Tëjise'e
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

12 Egíptopi Israel pạ̱i etajë pa'ise'ere cuasajë sihuajë pạ̱i
tsi'sini, tsoe yo'ojë pa'ise'eje̱ yo'o mu'se tị̱'aëña, o'sa cọ̱'me
ma'a ạ̱o ạ̱i mu'se. Du'ru mu'serepa, cui'ne yëi ñamare huai
mu'serepa tị̱'aëña. Jạ̱je tị̱'aëna, Jesús ye'yacohua'ipi se̱teña:
"¿Egíptopi Israel pạ̱i etajë pa'ise'ere cuasajë, ạ̱iñe jerona sani
ne de'huarena ạ̱iñe yëquë'ni?"
13 Cajëna, Jesupi cayaohua'ire ị̱ ye'yacohua'ire jëjo saoquë
caëña:
"Jai pạ̱i daripëna sani oco yurupë saquëni tị̱'ani ị̱ jạ̱'re
saijë̱'ë.

14 Sani ja̱'re sa cacajë cajë̱'ë i̱te huë'e aquëre: ‘Ye'yaquëpi
capi: ¿Jerore pa'ico'ni, tu'rihuë yë'ë ye'yacohua'i ja̱'re
na'iquëna a̱ija'co, Egíptopi Israel pa̱i etase'ere cuasajë? cajë̱'ë.’
15 I̱pi mësarute i̱ñoja'quë api, jai tu'rihuëpi tsoe ne
de'huasiconi. Ja̱rona yureta'a ñani ne de'huajë̱'ë, mai tse̱.”
16 I̱ ye'yacohua'ipi sani ti̱'areña, jai daripë. Ti̱'ani ja̱re
Jesús quëase'eje̱ si'aye ti̱'areña. Ti̱'ani na'iquëna, a̱i ja̱'ñe ne
de'huareña, Egíptopi Israel pa̱i etase'ere cuasajë yo'oyere.
17 Ñami de'osi maca Jesús i̱ doce ye'yacohua'i ja̱'re ti̱'aëña, i̱ti
hue̱'ña.
18 Ti̱'ani mesare ñu'i a̱iquëpi caëña, Jesús:
“Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru aquëpi yë'ë ja̱'re te'ona
a̱iquëpi i̱si yehuoja̱'quë api.”
19 Ja̱je ca maca i̱ohua'ipi sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a se̱teña:
“¿Yë'ë pa'ija̱'quë a'ni?”
20 Cajëna, Jesupi caëña:
“Doce aquëpi yo'oja̱'quë api, yë'ë ja̱'re te'e que̱na de'huana
a̱iquëpi.
21 Ja̱je pa'itoje̱ de'oji. Pa̱i Mamaquë cato ja̱re i̱ti toyase'e
pa'iyeje̱ saiji. Ja̱je pa'iquëta'are ¡Teayerepa yo'oja̱'quë api, i̱te
i̱si yehuoquëta'a! I̱pi ai de'oye pa̱siquë pa'ito de'ora'pi, ja̱ëte.”
22 Ja̱ yë'ta'a a̱ore a̱ijëna, Jesupi panpë i̱ni Maija'quëre de'oji
caquë se̱ni i̱ ye'yacohua'ire a̱oquë caëña:
“A̱ijë'ë. Iye cato yë'ë ca̱pë a'ë.”
23 Jeteyo'je u̱cu duruhuë i̱ni Maija'quëre de'oji, caquë se̱ni,
i̱ ye'yacohua'ina i̱siña. I̱sina, si'aohua'i u̱cureña, i̱ote.
24 U̱curena, caëña:
“Iye cato yë'ë tsie a'ë. Jai pa̱i de'oye pa'i ja̱'ñere caquë
huajëye Maija'quë pa̱ire cayere quëaye a'ë.
25 Ja̱je pa'ina, mësarute nuñerepa cayë cui'naëpi iye, cuiya'i
o'sa co̱no u̱cuye pa̱ja'quë a'ë. Yequë mu'se Maija'quë cua̱ñe
te̱'tena cuiya'i o'sa u̱cuñu'u.”

Pedro Cososе'e
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jë̱jë tëjini Olivos cu̱tina sateña.
27 Jesupi caëña, ja̱ohua'ire:
“Si'aohua'i mësaru yë'ëre je̱ocoja̱'cohua'i a'ë, iye ñami.
Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: ‘Huani je̱oja'quë a'ë, yëi ñamare
ñacaiquëre. Ja̱ maca yëi ñamapi tiya huesëja̱'cohua'i a'ë.’
28 Ja̱je pa'iquëta'are ju̱'isiquëpi huëisi maca yë'ëpi du'ru
saija̱'quë a'ë, Galileana, mësaru ja̱ yë'ta'a saima'pëna.”
29 Ja̱je caquëna, Pedropi caëña:
“Ja̱je yecohua'i më'ëre je̱ocotoje̱ yë'ë cato më'ëre je̱oñe
pa̱ñë.”
30 Caquëna, Jesupi caëña:

“Nuñerepa mëˈëre cayë. Iye ñami ja̱ yëˈtaˈa cura cayaye yëˈimaˈnë mëˈëpi toaso̱ñe cosoja̱ˈquë aˈë, i̱te ñamaˈquë aˈë caquë.”
31 Ja̱je Jesús caquëna, i̱pi caëña:
“Yëˈë cato pa̱ñë, cosoye. Ju̱ˈiñe paˈitoje̱ mëˈë ja̱ˈre ju̱ˈijaˈquë aˈë.”
Caquëna, yecohuaˈije̱ cuiˈne careña.

Jesús Se̱seˈe Getsemanína
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Getsemaní hueˈe hue̱ˈñana ti̱ˈani Jesús caëña, i̱ yeˈyacohuaˈire:
“I̱ñore dujë paˈije̱ˈë, yëˈëseˈe Maijaˈquëre sani se̱siˈi.”
33 Cani coa Pedrore, Jacobore, cuiˈne Juanre saëña. Ja̱ maca ai cuasaquë cuiˈne ai yoˈo huëouña.
34 Ja̱je yoˈoquë caëña, ja̱ohuaˈire:
“Ai oi ëaye nëiji, yëˈë joyore papi ju̱ni huesëye paˈina. I̱ñona mësaru cato pëani sëtasicohuaˈipi paˈije̱ˈë, ca̱imaˈpë.”
35 Cani Jesús i̱seˈe se̱ña maca sani yejana doˈre jaˈruni Maijaˈquëre deˈhue neñe paˈito, necaije̱ˈë, ai yoˈoye pa̱siˈi, i̱ti yoˈo maca ti̱ˈaëna, caquë se̱quëña.
36 Ja̱je se̱i caëña:
“Yëˈë jaˈquë, mëˈëre cato siˈaye neñeseˈe paˈiji. Nejocaije̱ˈë, yëˈëre ai yoˈoye ne ja̱ˈñere. Yëˈë yëye peoja̱ˈquë, coa mëˈë yëyepi yoˈoye paˈija̱ˈquë.”
37 Ja̱je se̱ni tëjini i̱ yeˈyacohuaˈi quëˈrona sani ñaquëna, ca̱isicohuaˈipi pateña. Paˈijëna, Pedrore caëña:
“¿Simón ca̱iquë, mëˈë? ¿Teˈe hora macaje̱ sëtasiquëpi ña ti̱ˈañe pa̱ë, mëˈë?
38 Sëtasicohuaˈipi paˈijë Maijaˈquëre se̱jëˈë, coˈayena ta̱iñe pa̱jaˈcohuaˈi. Nuñerepa joyo cato yoˈoye yëji. Ja̱je paˈiquëtaˈare mëˈë ca̱pëpi tutu peoji.”
39 Ja̱je cani ti̱jupë sani ja̱ˈrë caseˈeje̱ paˈye caquë se̱quëña.
40 Ja̱ro cuiˈnaëpi coˈiquë cuiˈne ca̱isicohuaˈini ti̱ˈapi i̱, yeˈyacohuaˈire. Airepa huëo ca̱ˈquëna ñaco naimopi jameina ca̱ëˈë, quëcoñuˈu cajëtaˈa. Ja̱je paˈina, i̱te sa̱ñope sehuo ti̱ˈañe peohuë.
41 Toaso̱ñe acore saisiquëpi ti̱taquë caëña, ja̱ohuaˈire:
“Yuretaˈa ca̱ni huajëje̱ˈë. Tsoe deˈoji. Ja̱ jaˈye ca̱ije̱ˈë. Ti̱ˈapi Pa̱i Mamaquëre coˈaye yoˈocohuaˈi jëñana i̱si maca.
42 Huëije̱ˈë. Sañuˈu. Yëˈëre i̱si yehuoja̱ˈquëpi daiji.”

Jesure Tse̱aseˈe
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Ja̱ yëˈtaˈa Jesús cocare i̱ yeˈyacohuaˈi ja̱ˈre caquëna, Judaspi tsoe ti̱taëña. Ja̱ë cato doce acohuaˈi aquë pajiˈi. I̱ ja̱ˈre co̱ni jai pa̱i huaˈti ca̱jicohuaˈipi cuiˈne tara ca̱jicohuaˈipi

dateña. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi, cuañese'e
ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi jëjo daocohua'ipi coni daisi-
cohua'i pateña.
44 Judas iti isi yehuojaë'quëpi caëña, jaohua'ire:
"Yë'ëpi ini tii'ani sihuajaë'quë a'ë. Sihuaquëna, ñani jaëni
tseajë'ë. Tseani de'oye sëani sajëë'ë."
45 Jaje casiquëpi tii'ani Jesure tsiojani caëña:
"Ye'yaquë, Ye'yaquë."
Jaje caquë tsui'supi.
46 Tsui'suquëna, ja maca Jesure tome dani tseani sareña,
sëasiquëni.
47 Jaje yo'o maca iti maca pa'iquëpi hua'ti dutani Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i necaiquëni cajorose'e tëto tëaëña.
48 Ja maca Jesujë caëña, ite tsea paire:
"¿Tarapi huaë'ñapi coni date, yë'ëre tseañu'u cajë co'amaña
yahue imaquëre yo'oyejë pa'ye?
49 Yë'ë si'a mu'seña Maija'quë huë'epi pa'i mësarute
ye'yaquëna, mësarupi yë'ëre tseañe pahuë. Jaje pa'iquëta'are
iye cato toyase'epi tii'aquëna, jaje yo'oye pa'iji."
50 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesuse'ere te'ire jeoni cati sateña.

Posëpi Catiye

51 Jaje pa'iquëta'are te'i tsi posë macapi jai capi deasiquëpi
tuquëña, Jesure. Tuina, tseareña.
52 Tsearena, jai case'e jeoni peoyo catiña.

Jesure Ca Tëjicohua'i Quë'rona Sase'e
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jesure ja maca sareña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaërepa quë'rona. Jarona Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'i tsi'sireña, aiohua'i, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i
coni.
54 Jaje sajëna, Pedroje so'o maca se ñaquë tuquëña,
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa huë'e hue'se daripëre
pana. Jarona soldado pai ja're coni pëani toare cui ñuquëña.
55 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne pai yo'oye ca
tëji ëjaohua'ire papi Jesure jaje yo'oquëre papi cayere co'ereña,
asani huani jeoñere cajë. Jaje co'ejëta'a tii'añe pareña.
56 Cui'ne jai pai coa huëojë ti yo'o ma'ñere sañope Jesure
careña, cosojë. Cui'ne iohua'ijaë'a saë'ñe yo'ojë careña, te'e
cayepi peoquëna.
57 Yecohua'ipi co'arepa huëojë careña.
58 Yëquëpi i caye asasicohua'i a'ë, cajë yo'ojë careña:
"Ñeje caquë api, 'yë'ëpi Maija'quë huë'e nejoja'quë a'ë, pai
de'huasi huë'e. Jaje yo'oni jeteyo'je tres mu'seña pa'i maca
huajëcore neja'quë a'ë, paipi nema'core.' Jare asahuë."

59 Jạje canije nuñerepa te'eje̱ pa'ye caye pạreña.
60 Jạ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i̱ohua'i ca
jopojạ'a huëni nëcayepi Jesure se̱quëña:
"¿Asaquë më'ë, më'ëre sạñope caye? ¿Me yo'oquë sạñope
sehuoye pạquë'ni?"
61 Caquëna, Jesupi ai jerepa ti sehuoye pạëña, i̱ caye. Jạje
pạquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi ti̱jupë Jesure
se̱quëña, ñeje:
"¿Më'ë Cristo, Maija'quë de'oquërepa mamaquë a'ë?"
62 Caquëna, jạ maca Jesupi sehuouña:
"Jạje pa'ije̱'ë. Yë'ë a'ë. Cui'ne mësarupi Pại Mamaquëre
yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, Diusu tutu quë'irepa ëja te̱'tere ñu'ina.
Cui'ne Ma'tëmopi sirijạ'a nëca meina, ñaja'cohua'i a'ë."
63 Jạje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i̱
ju'i cạre co'ye naë yeto saoquë caëña:
"¿Iquere cajë jerepa pạire quëajạ'cohua'ire co'eye'ni, tsoe
ti̱'api?
64 Jạre mësarupi asahuë, i̱ yë'opopi Maija'quëre cue'cuequë
caye. Jạje pa'ito ¿me caye'ni, mësaru?"
Jạje caëna, yureta'a si'a pại careña:
"Huani je̱oñe pa'iji."
65 Casi maca je̱'nërepa yecohua'ipi copi tse'se huëoreña.
Cui'ne yecohua'ipi tsiana cạñapi tëto que̱oni të'cajë yo'ojë
careña:
"¿Nepi të'care'ni? Se ca ñajë'ë."
Cajëna, soldado pạije yo'oreña, i̱te.

Pedro Cososе'e
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

66 Pedro cato huë'ehuëre paquëña, hue'se daripëre. Jạrote
pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi
67 toare cụi ñu'ina, ñani i̱te caoña:
"Ina, më'ëje Jesús Nazaret aquë jạ're pa'isiquë a'ë."
68 Cacona, Pedropi caquë cosouña:
"Ñama'quë a'ë, i̱te. ¿Iquere jạje caco'ni? Huesëyë."
Jạje cani eta sa'ro quë'rona etaëña. Eta maca curapi
yëquëña.
69 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi ñani
cui'naopi ca huëo cọña, i̱ti maca pa'icohua'ina:
"Iquë cato Jesús ye'yacohua'i aquë api."
70 Jạje catoje̱ i̱je cui'naëpi coso cọuña, ñama'quë a'ë caquë.
A'ri mañạ tsoe maca pa'i maca Pedrore i̱ti maca pa'icohua'ipi
careña:
"Më'ë Jesús ye'yacohua'i aquëre pa'ë. Më'ë cato Galilea
aquë a'ë. Cui'ne më'ë coca cayeje̱ Jesús ye'yacohua'i caye a'ë."

71 Ja̱je caquëna, Pedropi yureta'a sa̱ñope co'aye caquë, cui'ne ñama'quë a'ë care payë caquë capi:

"¿Iquere mësaru yo'ojë caye'ni? Ñama'quë a'ë, ja̱ëte."

72 Caquëna, cui'naëpi cura yëni co̱pi. Ja̱je cura yë'i maca yureta'a Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús i̱te case'e. Jesús cato ca'a̱ji'i: "Ja̱ yë'ta'a cura cayaye yë'ima'ëna më'ëpi toaso̱ñe ñama'quë a'ë caquë cosoja̱'quë a'ë." Ja̱je i̱ case'eje̱ ti̱'aëna, i̱tire cuasa ñajani ota huëoni ai oji'i.

15

Jesupi Pilato Quë'rore Pa'iye
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ñata to̱me maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sireña, judío i̱ohua'i ja̱'re, cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i ja̱'re, cui'ne pa̱i yo'oye ñani ca tëjicohua'i ja̱'re co̱ni. Tsi'sini ca tëjini Jesure sëasiquëni Pilato quë'rona sareña.

2 Ja̱ maca Pilatopi i̱te ñani se̱quëña:

"¿Më'ë a'ë, judío pa̱i ëjaërepa?"

Caquëna, Jesupi sehuouña:

"Ja̱je pa'ije̱'ë, më'ë cayeje̱."

3 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cato jaiye sa̱ñope careña.

4 Ja̱je cajëna, Pilatopi ti̱jupë se̱ni co̱uña, Jesure:

"¿Me yo'oquë sehuoma'quë'ni? Ñaquë më'ë i̱ohua'i më'ëre sa̱ñope caye."

5 Ja̱je catoje̱ Jesús cato ti sa̱ñope sehuoye pa̱ëña. Ja̱je pa̱quëna, Pilato ai cuasaëña: ¿Me yo'oquë pa̱quë'ni? caquë.

Jesure Huani Pa'iji Caye
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

6 Pilato cato judío pa̱i tsi'si mu'seña ti̱'aëna, tse̱asiquëre eto saoquë yo'oquë paquëña, pa̱ipi yëjë se̱quëni.

7 Ja̱ro co sitore paquëña, Barrabás hue'equëpi yecohua'i pa̱ire huaisicohua'i ja̱'re co̱ni.

8 Pa̱ipi Pilatore dani se̱teña: Ja̱re më'ë yo'oyeje̱ pa'ye yo'oje̱'ë, cajë.

9 Ja̱je cajëna, Pilatopi sehuouña:

"¿Yëye judío pa̱i ëjaëni eto saoye?"

10 Ja̱ cato caëña, coa i̱ de'oye yo'oyere ëa ñajë pë̱ijë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tse̱ani yo'oyë cuasaquë.

11 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi pa̱ire ca co̱'me huesojë cui'ne yëhuoreña, Barrabásni eto saoja̱'quëre se̱jë'ë, cajë.

12 Ja̱ maca Pilatopi pa̱ire se̱quëña:

"¿Me nejaquë caye'ni, mësaru judío pa̱i ëjaë hue'yoquëre?"

13 Caquëna, jạohua'ipi careña, cuijë:
"Quẹja'quë pa'ijạquë."
14 Cajëna, Pilatopi caëña:
"¿Iquere ị co'aye yo'o u'ni?"
Jạje catojẹ ịohua'i jero sa'na ai cuireña:
"Quẹja'quë api."
15 Jạje asani Pilato Judea pạini de'o cajei pasi'i caquë Barrabásni joye sauña. Jesuni si'seni quẹja'quëre jëjo saoquë.
16 Jạ maca soldado pạipi jai pại tsi'sini Jesure pại ëjaë huë'ere pana sareña.
17 Sani nea maja'i cạre sụñani cui'ne miu maro pụani sareña.
18 Jạ jeteyo'je cue'cuejë cuireña:
"¡Pa'ijẹ'ë. Yure judío pại Ëjaërepa!"
19 Jạje cajë sịopëna të'careña, tarapi. Copi tse'sejë, cui'ne do're ja'rujë ëjaëre pa'ë më'ë cajë yo'oreña.
20 Jạje ịte cue'cue tëjini maja'i ju'i cạ dutani ị ju'i cạre pare sụñacateña. Jạ jeteyo'je ị ju'i cạ dutareña, quẹja'quëre.

Jesure Huani Jẹose'e
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Cirene aquëpi tsiopi daina, ñani Jesure quẹja'coni hue'ejẹ'ë, cajë soldado pạipi cuạñereña. Jạë cato Simón hue'equë paji'i, Alejandro cui'ne Rufo pëca ja'quë.
22 Jạ maca Jesure Gólgotana sareña, pại sịopë tara hue'e huẹ'ñana pại coca cato.
23 Jạrona Jesure quẹreña.
24 Quẹni soldado pạipi Jesús ju'i cạre nepi sajạ'cohua'i a'ni cajë neñareña, de'hue nesiquëpi saye pa'iji cajë.
25 Jạ yo'o maca cato nea huẹ'ña nueve paji'i, ịte quẹsi maca.
26 Toyasicore ị sịo sạ'nihuëna sëoreña, jạ do'ire quẹñë cajë. Toyasicopi capi: JUDÍO PẠI ËJAËREPA.
27 Ị jạ're cọni caya co'amaña yahue ịmacohua'ire quẹhuë. Te'ire ëja tẹ'tena cui'ne yequëni ari tẹ'tena nëconi quẹhuë.
28 Jạje yo'o maca toyase'e ñeje caye tị'api: "Co'acohua'i jạ're cọni quẹ cuạñopi."
29 Cui'ne coa da saicohua'ijẹ ịte ñajë cue'cuejë ñeje cajë sateña:
"¡Asajẹ'ë. Yure më'ëpi Maija'quë huë'e nejoni toasọ mu'seña pa'i maca huajë huë'e nesi'i caquë maca!
30 Yure co'ye huasoni da caje ñajë'ë, quẹsi sarahuapi."
31 Jạje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijẹ, cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'ijẹ ịte cue'cuejë careña:
"Yecohua'ita'are huasopi. Jạje pa'iquëta'are ịja'a co'ye huaso tị'añe pạji."

32 Israel pa̱i ëjaëpi Cristore papi caja̱'cohua'i a'ë cruzupi caje
nëcaquëna, ñanita'a careña. I̱ ja̱'re co̱ni te'e que̱sicohua'ique i̱te
pë̱teña.

Jesús Ju̱'ise'e
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Je̱'nërepa mu'se jopo ti̱'a maca si'a yeja ñamije pa'io ne
huesëoña. Toaso̱ hora ja̱je paquëña.
34 Ja̱re ja̱ maca Jesús tuturepa cuiña ñeje:
"Eloi, Eloi ¿lama sabactani?" Ja̱je cani caye a'ë, ¡Yë'ë Diusu
maca, yë'ë Diusu maca! ¿Me yo'oquë yë'ëre je̱ocou'ni, te'ire?
35 Ja̱je cuiquëna, i̱ti maca pa'icohua'ipi asani careña:
"Asaje̱'ë. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíasni cuiji."
36 Ja̱je cajëna, i̱ohua'i aquëpi huë'huëni o'sa co̱nore yëi
sëohuëna sa̱quëni u̱cuja̱quë caquë sani nëoquë caëña:
"Coa ñaje̱'ë. Ñañu'u, Elíaspi i̱te cruzu dequëre casa
nëcoquëna."
37 Ja̱ maca Jesús ai tutu cuini ju̱ni huesëña.
38 I̱ ju̱'i maca Maija'quë huë'e joporepa tëhuocopi jopore
paja̱'a cayayese'e meñe yete saquëña.
39 Romano Capitánpi Jesús je̱'ñerepa nëcasiquëpi ja̱je Jesús
cuiquë ju̱ni huesëquëna, ñasiquëpi caëña:
"Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i."
40 Cui'ne nomiohua'i so'opi de ñajë nëcareña. Ja̱ohua'i cato
paë'ë, María Magdalena. Cui'ne yeco paco'ë, María, Jacobo
po̱sërepa, José cui'ne Salomé, pëca ja'co.
41 Iye nomiohua'i cato Jesure co̱caicohua'i pateña. I̱ Galilea
cu'i maca cui'ne ja̱rote jai pa̱i yecohua'ije̱ pateña, Jesús ja̱'re
Jerusalénna saisicohua'ije̱.

Jesure Ta̱se'e
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 Ñamina'a huajë mu'se pa'ija̱'coa cajë fiesta yo'o ja̱'ñe ne
de'hua mu'se na'iquëna,
43 José Arimatea aquëpi pa̱i yo'oye ñani ca tëjicohua'i
ëjaohua'irepa aquë paquëña. Ja̱ë cato Maija'quë cua̱ñe te̱'te
yo'oyere utequë paquëña. Ja̱je pa'ipi Pilato quë'rona si'a
tuturepa cacani ca'rama'ë Jesús ca̱përe ta̱si'i caquë se̱quëña.
44 Ja̱je se̱ina, Pilatopi ai cuasaëña, i̱ ju̱ni huesëre pa'ë caquë.
Ja̱je cuasa do'ire Capitánre soini i̱ ju̱ni huesë caquë se̱ni
asaquëna, ju̱'ire papi, caëña.
45 Ja̱je caëna, asani Pilatopi Jesús ca̱përe saye de'oji caëña,
José́re.
46 Caëna, Josépi sani Jesús ca̱pë casani jai do'i sabanare
hueroni deani que̱na yejana coje nesicona ta̱ni que̱na pëpi
si̱ouña.

47 Tąjëna, ñareña, María Magdalena cui'ne María José pëca
ja'co cǫni.

16

Jesús Jǫ'isiquëpi Huëise'e
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Huajë mu'se tëto sai maca María Magdalena cui'ne Ja-
cobo, Salomé pëca ja'copi María cǫni huëo së̱ ma'ñare hueroni
sateña, Jesús cąpëre huëo së̱ñepi neñu'u cajë.
2 Semana huëo mu'serepa ai nea huë̱'ñarepa tsoe ë̱së pa'ina,
sani tị'areña, tąsi daripë quë'ro.
3 Ị̱ohua'iją'a są'ñe careña:
"¿Nepi jai quë̱na pë hui'yoją'cohua'i a'ni?"
4 Jąje cajë ñajëna, tąsi daripëpi tsoe hui'yosico pacoña.
5 Pa'iona, ñani tąsi daripëna cacareña: Cacajë ñajëna, ëja
të̱'tere poja'i ju'i cąre pǫsëpi ju'i ñuquëña. Jąëni ñani ai
quëquëreña.
6 Quëquëjëna, ị̱pi caëña:
"Quëquëma'pë pa'ijë̱'ë. Mësaru cato Jesús Nazaret aquëni
co'eyë, quë̱ sarahuana quë̱siquëni. Jąje pa'iquëta'are ị̱ cato
tsoe huëji'i. Peoji, ị̱ño. Ñajë'ë. Ị̱te ǫa sitore peoji.
7 Mësarupi sani ị̱ ye'yacohua'ire cui'ne Pedrore quëajë̱'ë.
Galileana du'ru saiją'quë api. Jąrona ị̱te ñaja'cohua'i a'ë, ị̱
ją'rë mësarute quëase'eje̱."
8 Ją maca nomiohua'ipi quëquë huesëni tsasijë etani tąsi
daripëpi sateña. Co'ini yecohua'ire quëaye pąreña, quëquë
huesësicohua'i pa'ijë.

María Magdalenapi Huëisiquëre Du'ru Ñase'e
(Jn 20.11-18)

9 Semana huëo mu'se huëisiquëpi du'ru macarepa María
Magdalenana ñaiña. Jąo cato siete huatiohua'ire eto sao
cuąñosico paco'ë.
10 Jąopi yureta'a ñani sani quëaoña, ị̱ ją're cu'ijë
pa'isicohua'ire oijë co'a jǫ'ijë pa'icohua'ire.
11 Jąohua'ipi quëacona, asani care paco cuasaye pąreña, ị̱o
case'e.

Ị̱te Ye'yecohua'ipi Cayahua'i Ñase'e
(Lc 24.13-35)

12 Ją jeteyo'je Jesús ñaiña, cayaohua'i tsiona ma'aja'a saico-
hua'ina.
13 Jąohua'ipi sani yecohua'ire quëareña. Quëajëna,
jąohua'ijë̱ coa cayë cuasajë asaye pąreña.

Ị̱ Once Soisicohua'ipi Ị̱te Ñase'e
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Ai tsoe maca yureta'a once i̱ ye'yacohua'ina ñaiña,
mesare ñu'ijëna. Ñaini ja̱ohua'ire yëhuo nu'ñeiña, ju̱'isiquëpi
huëisiquëre ñani quëacohua'ire asacaiye pa̱si do'ire, i̱ohua'i jëa
joñoa hue'e do'ire.
15 Yëhuoquë caëña:
"Si'a hue̱'ña sani cu'ijë iye huaso cocare quëajë̱'ë, si'a pa̱ire.
16 Quëajëna, asani quëare payë caquë asaquëni oco
dosiquëpi huasosiquë pasipi. Ja̱je quëajëna, coa cayë caquë
asama'quë cato nejosiquë api.
17 Iye tuture paja̱'cohua'i a'ë yë'ëre asacohua'i cato: Yë'ë
mamipi cajë huatire eto saoja̱'cohua'i a'ë. Huajë cocapi
caja̱'cohua'i a'ë.
18 A̱ñare tse̱aja'cohua'i a'ë. Tsi̱mare u̱cusicohua'i panije
ai yo'oye pa̱ja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequeje̱, ju̱'icohua'ire pa-
tojëna, co'yaja̱'cohua'i a'ë, ju̱'icohua'ipi."

Jesupi Ma'tëmo Saise'e
(Lc 24.50-53)

19 Ja̱je ca tëjini Ëjaë Jesús ma'tëmona sa cua̱ñopi. Ja̱rona
Diusu ëja te̱'te ñu'i saihuëna ja'ruña.
20 Ja̱ maca ja̱ohua'ipi si'a hue̱'ña cu'ijë quëareña, huaso
cocare. Ja̱re Ëjaëpi co̱cai cui'ne i̱pi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere
yo'o i̱ñoquëna, quëareña, huaso coca. I̱ cocare pa'ë caquë
yo'oquëna, ja̱ yo'oyepi i̱ñojë huaso cocare quëareña. Ca tëjihuë.

SAN LUCAS

Asajajë Caquë Toyaye

1-2 Iti du'ru huëose'e ñasicohua'ipi de'o coca quëajëna, asajë jai pai toyahuë, mai quë'ro yo'ose'ere.

3 Jaje pa'ina, yë'ëje asare paquë iti yo'ose'eje pa'ye du'ru huëose'ere papi toyayë, më'ëna, Teofilo, yë'ë cajei.

4 Më'ëpi më'ëre ye'yase'ere tiñarepa asa ti'aja'quë caquë.

Huiñaë Quëase'e Juan Coase'ere

5 Herodes Judea pai ëjaë pa'i maca, te'i Maija'quë huë'e ñacaiquë Zacarías hue'equë paji'i, Abías tsëcapë aquëpi. I paco Elisabet hue'ecopi, Maija'quë huë'e ñacaiquë Aarón tsëcapë aco paco'ë.

6 Cayahua'i de'oye nuñerepa pa'icohua'i paë'ë, Maija'quë ña hue'ña pa'iohua'ipi i cuañese'e cui'ne i case'ere de'oye se-huocohua'i paë'ë. Jaje pa'icohua'ini yecohua'ije co'aye pa'iyë caye ti peocohua'irepa paë'ë.

7 Jaje pa'iquëta'are mamajëre peocohua'i paë'ë. Elisabetpi mamajëre pama'co paco'ë, carao. Cui'ne jaje pa'iohua'ipi si'a jupë aiohua'i maña paë'ë.

8 Te'e mu'se Zacarías ja're Maija'quë huë'e ñacaicohua'i pa'icohua'ipi yequë yo'o tëjina jare jajese'e si'a iohua'i tsëcapë yo'oye paji'i, Maija'quë pa'i hue'ñana.

9 Jaje pa'iohua'ija'a nepi ma'ñare ëojë yo'oye pa'iquë'ni cajë neñajëna, Zacaríasna tomepi, iti yo'oye. Tomeina, Maija'quë huë'ena cacapi.

10 Cacani huëo sëñere ëoquëna, hue'seja'a jai pai Maija'quëre sejë paë'ë.

11 Ja maca Ëjaë jo'yaëpi huiñaëpi Zacarías huëo sëñe ëo saihuë ëja te'tena ñai nëcapi.

12 Nëcaquëna, Zacaríaspi ñani me neja'quë a'ni caquë quëquë huesëquëna.

13 Ëjaë jo'yaëpi capi, ite:

"Zacarías ca'rama'ë pa'ijë'ë. Maija'quëpi më'ë señe asapi. Jaje pa'ina, më'ë paco Elisabetpi tsihua'ëre pasio. Pacona, më'ëpi i mami hue'yojë'ë, Juanre.

14 Më'ë ite sihuaja'quë a'ë, cui'ne yecohua'ije jai pai ite coasi maca sihuaja'cohua'i a'ë.

15 Më'ë mamaquë cato de'oyerepa yo'oquë pa'ija'quë api, Maija'quë jo'yaëpi. Jaje pa'ipi ja yë'ta'a ite coama'në Maija'quë joyopi ini pa'ija'quë api. Pa'ina, cuepe ëaye neñe cono ucuma'quë pasipi.

16 Jaëpi jai pai Israel paire cui'naohua'ipi iohua'i mai Ëjaë
Diusuna co'ye asa coñe necasipi.
17 Maija'quë ñacaina, iquë Juan de'oye yo'oquë pa'ija'quë
api, mai Ëjaë pai deojajë. Jaje pa'ipi, tsoe hue'ña Maija'quë
jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'isi tuture hue'equë pasipi.
Jaëpi pëca ja'quëohua'i ja're mamajë de'oye pa'iye necasipi.
Jaje sehuoma'cohua'ire ponaja'quë api, Ëjaëre de'oye
asaja'cohua'ire, mai Ëjaë pai deojajë."
18 Zacaríaspi Maija'quë huiñaë seji'i, ñeje:

"¿Yë'ëje ai maca pa'ina, cui'ne yë'ë pacoje aio maca pa'ito
me yë'ë nuñere pa'ë caquë asaye'ni?"
19 Caquëna, Maija'quë huiñaë ite sehuouña:

"Yë'ë Gabriel a'ë, Maija'quëre necai pa'iquë. Jaje pa'ina,
yë'ëre ipi jëjo daouna, iye huajë coca quëasi'i, më'ëre caquë
daë'ë.
20 Jaje pa'iquëta'are yure më'ë yë'ë nuñerepa quëayere
asama'ë pa'isi do'ire cama'quë de'oni cama'ë pa'ija'quë a'ë,
më'ë mamaquëre coa macaja'a iye case'e ti'a ja'ñe a'ë, iti
mu'se ti'aëna."
21 Jaje yo'oquë Maija'quë huë'e ëo hue'ñana cacasiquëpi tsoe
nëina, yecohua'i hue'se pa'icohua'i iquere yo'oquë Zacarías
etama'quëpi nëi pa'ini cajë utehuë.
22 Utejëna, jaropi Zacarías etani jaohua'ire cama'ë paji'i.
Jaje cama'ëna, ñani cani ñañeje pa'ye Maija'quëre se hue'ñana
cacani ñapi, cuasahuë. Jaje pa'ipi coa jëtë a'uñese'epi capi,
cama'quë ponëse'e sëte.
23 Zacarías Maija'quë huë'e cocai mu'seña carajaisi maca,
saji'i, i huë'ena.
24 Ja jeteyo'je i paco Elisabet tsi ëtapë de'o. De'oni cinco
ñañëohua'ire io huë'epi yequë hue'ña saima'o ai cuasaco
paco'ë, ñeje:
25 Ëjaëpi yure yë'ëre jaje ñacai yo'opi, paipi tsi pama'coa cajë
cue'cuema'pë pa'ijajë caquë.

Huiñaë Quëase'e Jesús Coase'e

26 Seis ñañëohua'i pa'i maca Maija'quëpi i huiñaë Gabrielre
Galilea yejana Nazaret hue'e daripëna jëjo saopi.
27 Nomi tsio María hue'ecopi ëmëohua'ire yo'oma'core do'i
ñaja'quëni caquë. Jao cato José hue'equëna, huejaja'coa. Ca
nëosicopi paco'ë, ëjaë David tsëcapë aquëna.
28 Maija'quë jëjo daoquëpi io pa'i hue'ñana cacani capi:

"Pëpayë, më'ëre. Sihuajë'ë. Mai Ëjaëpi më'ë ja're pa'iji.
Diusupi si'a nomiohua'i sihuaye jerepa isipi, më'ëre."

29 Ja̱je caquëna, i̱opi Maija'quë jëjo daoquëre ñani quëquëo
i̱ cocare asaco cui'ne ja̱ maca co'ye se̱co'ë: “¿Me yo'oquë ja̱je
pëpaquë'ni?”
30 Ja̱je cacona, Maija'quë hui̱ñaëpi capi, i̱ote:
“María ca'rama'o pa'ije̱'ë, Maija'quë më'ëre sihuaquë api.
31 Yurepi pa̱i quë'io de'oni më'ë tsihua'ëre paja̱'coa'ë. Paco
i̱ mami hue'yoje̱'ë, Jesure.
32 Ja̱ë cato jerepa pa'i pa'ija̱'quë api, ja̱je pa'ipi
Maija'quërepa mamaquë pa̱ipi hue'yoquëni. Ja̱je pa'ina,
Maija'quëpi pa̱i ëjaë David ñu'i saihuëre i̱sija̱'quë api, pa̱i
ëjaëre de'huani.
33 Israel pa̱ire ti cua̱ñequërepa pa'ija̱'quëpi, i̱ cua̱ñeñe cato
caraja̱iñe peoja̱'coa.”
34 Ja̱ maca Maríapi Maija'quë hui̱ñaëre se̱co'ë:
“¿Me iye ja̱je yo'o ja̱'ñe a'ni, yë'ë e̱mëohua'i ja̱'re co̱ni
pa'ima'core?”
35 Cacona, Maija'quë hui̱ñaëpi sehuouña:
“Maija'quë joyopi më'ëna necaina, cui'ne Maija'quërepa
tutupi më'ëna sirio tsiocaiyeje̱ tsio daija̱'coa. Ja̱ do'ire më'ë
mamaquëre Maija'quë mamaquë hue'yoja̱'cohua'i a'ë.
36 Ja̱je cui'ne më'ë cajeo tsëcapë aco Elisabetje̱ tsihua'ëre
paja̱'coa, aio macata'a. Tsi̱ pama'coa pa̱i cajë pa'isicota'a seis
ñañëohua'ire pa̱i quë'io pa'ico, yure.
37 Maija'quëre cato neñese'e pa'iji. Peoji, i̱ ja'ruja̱iñe.”
38 Ja̱ maca Maríapi cao:
“Yë'ë cato Ëjaë jo'yao maca'ë. Maija'quëpi më'ë case'eje̱
yo'oja̱'quë yë'ëre sihuayë.”
Ja̱je Maija'quë hui̱ñaë iyese'e quëani saji'i.

Maríapi Do'i Saiye Elisabet Quë'rona

39 Ja̱ mu'seña María esa saco'ë, Judea cu̱ti quë'rore pa̱i
daripë pa'i hue̱'ñana.
40 Sani Zacarías cui'ne Elisabet pa'i huë'ena cacani pëpao.
41 Pëpacona, Elisabetpi i̱o pëpaye asa maca tsihua'ë ë̱tapë
pa'iquëpi ti̱'topi Maija'quë joyopi i̱oni pa'ina, paco'ë, Elisa-
betpi.
42 Ja̱je pa'iopi tutu cao:
“Maija'quëpi më'ëre yequë nomiohua'ire sihuaye necaiye
jerepa de'oye necaji'i. Cui'ne më'ë mamaquë ai de'oquërepa
pa'ija̱'quë api.
43 ¿I̱que o'ni, yë'ë ja̱je yë'ë Ëjaë pëca ja'copi do'i dani ña ja̱'ñe?
44 Më'ë yë'ëre pëpacona, asa maca tsihua'ë yë'ë ë̱tapëpi si-
huaquë teapi.
45 Ai sihuayë, më'ë case'ere care paji caco asa do'ire.”
46 Ja̱ maca María cao:

Ë'ë ai sihuayë, Maija'quëre.
47 Cui'ne ë'ë joyopi sihuayë, Maija'quë ë'ëre huasoquëna.
48 Maija'quëpi i jo'yao ai cuasaye peocore de'oye cuasapi.
Yureta'a jaje yo'oquëna, si'a paipi ai sihuaco si'anë cajaʼcohua'i a'ë.
49 Maija'quë ai jerepa tutu quë'ipi ë'ëna de'oye necaë'ë.
Ë'ë Ëjaë i mami cato ai de'oyerepa.
50 Si'anë oiquë api, ite ca'racohua'ire.
51 Tutu quë'i co'amaña yo'oquë nepi, i jëñapi.
Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasa joñoa hue'ecohua'ini meñe quëconi huahue huesopi.
52 Ñajë'ë, i yo'ose'ere: Ëjaohua'i pa'isicohua'ini meñe peocohua'ire nequë
Cui'ne iti jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohua'ini ñese mëose'ere.
53 Ao ëa juʼicohua'i pa'isicohua'ini de'oye ao timëpi.
Cui'ne jaiye co'amaña pasicohua'ini coa peo jëña ne saopi.
54 De'hue coʼcaji'i, Israel paire.
I jo'yare huanëyema'ë oji'i.
55 Abrahamre ca nëose'ere de'oyerepa yo'opi, mai aiohua'ire.
Cui'ne jaje Abraham tsëcapë Israel paire de'oye yo'ojaʼquë api, si'anë jajese'e.
56 Ca tëjini pëpao, Elisabet huë'ena, toasoʼ ñañëohua'ire.
Pëasicopi pani tëjini jeteyo'je io huë'ena co'io.

Juan Ti Doquë Coʼase'e

57 Ja jeteyo'je Elisabet tsihua'ëre coʼa mu'seña tiʼaëna, mamaquëre pao.
58 Io cajeohua'i cui'ne do'icohua'i ja'ye pa'icohua'i sani pëpahuë, iote, Maija'quë de'oye yo'ose'ere asani sihuajë.
59 Ocho mu'seña pa'i maca sahuë, cuiri caʼnihuë tëañu'u cajë Israel pai deojajë cajë, cui'ne pëca ja'quë Zacarías mamire sëoñu'u cajë yo'ohuë.
60 Jaje cajëna, pëca ja'copi cao:
"Pani, i cato Juan hue'eye pa'iji."
61 Jaje cacona, iote cahuë:
"¿Me yo'oquë jaje hue'equë'ni, më'ë pairepa ja mamire hue'ecohua'i peoyë. Jaje pa'i mami hue'ecohua'i peoto?"
62 Ja maca tsihua'ë pëca ja'quëre moñopi iñojë seë'ë:
"¿Ique mamire hue'yoye yëquë'ni?"
63 Sejëna, pëca ja'quëpi soquë totore dajë'ë caquëna, isirena, iona toyapi: "I mami cato Juanpi." Jaje toyaëna, si'a hua'i ai cuasajë ñahuë.
64 Ja macapi Zacaríasje cui'naëpi coca caquë de'oni Maija'quëre sihuaquë ca huëopi.

65 Jạje iye yo'ose'ere ñani i̱ quẽno maca pa'icohua'i ai
cuasahuë. Cui'ne iye yo'ose'ere si'a Judea ai cụti pa'icohua'ire
quëajëna, asahuë.
66 Si'ahua'i i̱ti quëaye asacohua'i i̱tire cuasahuëni asa'ñe
nëina, sẹnirojạë'ë:
"¿Me yo'oquërepa ai de'ojạ'quë a'ni, jạë tsihua'ë?"
Maipi ñahuë, Maija'quëre papi i̱te ñacaise'e.

Zacarías Jụjuse'e

67 Zacarías Maija'quë joyo tị̄mësiquëpi Maija'quë i̱si yë'opi
capi:
68 Sihuañu'u, mai Ëjaëre Israel pại Diusure.
Jạë cato maina dani huasopi.
69 Maina Maija'quëpi i̱sipi tutu quë'ire, pạire huasoquëre.
Jạë cato i̱ jo'yaë David tsëcapë aquëpi.
70 Maija'quëpi ñeje ca nëoa'ji'i, i̱ case'ere quëacaicohua'i tsoe
huẹ'ña acohua'i jạ're:
71 Maire huasosi'i, si'aohua'i maire coejë sạ̄ñope yo'ojëna,
pa'icohua'ire.
72 Mai aipëre teaye ñaquë
I̱ ca nëose'e huạnëñema'ë de'oye necaji'i.
73-75 Yë'ëna i̱sisicohua'ipi nuñe pa'icohua'ipi ca'rama'pë
Yë'ëre necaicohua'i ti pa'ijạ'cohua'i a'ë caquë
Mësarute sạ̄ñope yo'oyere huasosi'i ca nëopi, mai ai ñecuë
Abrahamre.
76 Maija'quërepa quëacaiquë hue'yojạ'cohua'i a'ë, pạipi,
Më'ëpi mai Ëjaë saijạ'a ma'are nui ma'arepa sani ne
de'huajạ'quëni.
77 I̱ pạire de'hue i̱ohua'i co'aye yo'o do'ire sại de'huacaiye
pa'iji, quëajạ'quë a'ë, më'ëpi.
Jạ do'ipi huasosicohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë.
78 Maija'quë oi cui'ne teaye ña do'ipi,
Ë̱së ñata maca mëi miañeje pa'ye maire huasoquë ma'tëmopi
daijạ'quë api, maire miaja'quë.
79 Huesëcohua'ire jụni tëjicohua'ire miacai
Cui'ne de'oye i̱ maire huasoye asajạjë caquë pa'iyere
ye'yajạ'quë api.
80 Juan ai de'opi. Cui'ne i̱ joyojẹ̱ ai de'opi. Ai de'oquëpi
pại peo huẹ'ña cuẹ̱ne yejare paji'i, Israel pạire quëa huëo
macajạ'a.

2

Jesús Cọase'e
(Mt 1.18-25)

1 Ja̱ mu'seña pa̱i ëjaë César Augustopi si'a yeja pa'icohua'ire
cue̱cueye pa'iji caquë cua̱ñepi.
2 Iye du'ru macarepa pa̱ire cue̱cueye cato yo'ohuë, Cirenio
Siria cua̱ñequë pa'i maca.
3 Ja̱je pa'ina, si'ahua'i saiye paji'i, pa̱i ñape i̱ohua'i daripëre
pana ja̱rona cue̱cue cua̱ñoja'cohua'ipi.
4 José cato David tsëcapë aquë paji'i. Ja̱ do'ire Galilea
yeja daripë Nazaretpi sani Judea yeja daripë Belénna saji'i,
Davidre co̱a sitona.
5 Toya cua̱ñoja'quëpi Belénna saji'i, María i̱ huejaja̱'coa ca
nëosicopi co̱añe ti̱'a huesësico ja̱'re.
6 Ja̱je sani Belénre pa'ijëna, María co̱añe ti̱'aëna,
7 ja̱rona pao, i̱o du'ru mamaquëre. Pani ca̱ña ca̱tipëpi
tu̱nani hue̱quë a̱i de'huana o̱ao, pa̱i pëa hue̱'ña peo do'ire.

Hui̱ñaëpi Yëi Ñamare Ñacohua'ire Quëaye

8 Belén que̱no macare yëi ñamare ñacohua'ipi ñamique tsiore
i̱ohua'ini ñajë paë'ë.
9 Pa'ijëna, cuasama'tore papi Ëjaë hui̱ñaë ñai nëcaquëna,
Maija'quë miañepi i̱ohua'ire mia huesoquëna, ai quëquë
huesëhuë.
10 Ja̱je ña quëquëjëna, Maija'quë hui̱ñaëpi capi:
"Ca'rama'pë pa'ije̱'ë, mësarute huajë coca quëasi'quë daiyë,
mësaru si'ahua'i asani ai sihua ja̱'ñere.
11 Yure David daripëna tsi̱tu'ure co̱ao, mësarute hua-
soja̱'quëpi. Ja̱ë cato Cristo Ëjaëre papi.
12 Mësaru ñani i̱ api cuasa ja̱'ñere ca̱ña ca̱tipëpi tu̱nani
hue̱quë ai de'huana o̱asiquëpi u̱ina ti̱'aja'cohua'i a'ë."
13 Te'i Maija'quë jo'yaë hui̱ñaë ñai macapi yecohua'i
ma'tëmo acohua'ije̱ ñaihuë. Ñeje cajë Maija'quëre sihuajë:
14 Sihuajë de'oyerepa cañu'u, Maija'quëre ma'tëmo aquëre,
De'oye pa'iyere pa'ije̱'ë, i̱pi sihuaquëna pa'icohua'ipi.
15 Maija'quë jëjo daosicohua'i ma'tëmona co'isi maca yëi
ñamare ñacohua'ipi i̱ohua'ija̱'a sa̱'ñe ca huëohuë.
"Ja̱je pa'ito esa Belénna sani ñañu'u, ëjaë maire quëase'ere."
16 Sani ti̱'ahuë, Maríare, Josére cui'ne tsihua'ëpi hue̱quë
a̱ocona o̱asiquëpi u̱ina.
17 Ja̱je i̱te ñani Maija'quë jo'yaë i̱ohua'ire quëase'ere
quëareña.
18 Quëajëna, asacohua'ipi ai cuasareña.
19 Ja̱je yecohua'i yo'ojëta'are María cato i̱o joyona de'huao,
si'aye iye, ti yo'ose'ere cuasaco.
20 Yëi ñamare ñacohua'i si'aye i̱ohua'ire case'eje̱ paye pa'ina,
ñani Maija'quëna sihuajë jëjëjë co'ihuë.

Maija'quëna Jesure I̱siye

21 Ocho mu'seña pa'i maca tsihua'ë ca̱'ni maña tëajë cui'ne
i̱ mamije hue'yohuë, Jesús, hui̱ñaë Maríare ja̱ peoco pa'i maca
quëase'ere.
22 Tsi̱tu'ure pasi jeteyo'je si'sire tsoa to̱ mu'seña ti̱'aëna,
Jerusalén daripëna saijë tsi̱tu'ureje̱ sahuë, Maija'quëna i̱siñu'u
cajë, Moisés cua̱ñese'epi ja̱je caye sëte.
23 Ja̱je yo'ohuë, ëjaë cua̱ñese'epi ñeje toyase'e pa'i do'ire:
"Si'a e̱më tsi̱ du'ru co̱acohua'i Maija'quëna i̱sisicohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë."
24 Ëjaë cua̱ñeñepi caji: "Caya pi̱'are pa̱nita'a caya su'tere
i̱sije̱'ë." Ja̱ yo'oyere cajë saë'ë.
25 Ja̱ mu'seña Jerusalén pa'iquëpi Simeón hue'equëpi paji'i.
Nuiñerepa pa'iquëpi Maija'quëre se̱i pa'iquëpi, Israel pa̱ire
huasoyere utequë paji'i. Ja̱je pa'ina, Maija'quë joyopi Simeón
ja̱'re pa'i
26 quëapi, më'ë ju̱'iñe pa̱ja'quë a'ë, ëjaë jëjo daoquë Cristore
ñama'ë pani.
27 Maija'quë joyopi quëaquëna, Maija'quëre se̱ huë'ena sani
pa'ina, Jesús pëca ja'quëohua'i tsihua'ëre cua̱ñese'e cayeje̱
neñu'u cajë Maija'quëre se̱ huë'ena dahuë.
28 Dajëna, Simeónpi tsihua'ëre co̱ani Maija'quëna sihuaquë
capi:
29 Ëjaë, yë'ë yureta'a sihuaquë ju̱'iñe pa'iji.
Më'ë ca nëose'ere ñasiquëpi.
30 Yë'ë ñaco ca̱pi huasoquëre ñahuë,
31 Si'a pa̱i ña hue̱'ñana më'ë necaisiquëre.
32 Ja̱ë api, Israel peocohua'ire miacaija̱'quë
Cui'ne i̱ do'ire yecohua'ipi Israel pa̱i ai de'ocohua'i a'ë,
caja̱'cohua'i a'ë.
33 Simeón tsihua'ëre ñaquë cayere ai cuasareña, pëca
ja'quëohua'i.
34 Ja̱ maca Simeón Maija'quëpi de'oye ñacaija̱'quë icohua'ire
caquë Maija'quëre se̱ji'i. Se̱ni tëjini Maríare capi, Jesús pëca
ja'core:
"Asaje̱'ë. Iquë tsihua'ë jai pa̱ire Israel pa̱ire ne ta̱ñojaquë
api. Cui'ne jai pa̱ire Israel pa̱ire Maija'quëre tuiye huëoquë
yo'oja̱'quë api. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i i̱te sa̱ñope caja̱'cohua'i a'ë.
35 Cui'ne, iquë do'ire jai pa̱i pa̱i ñape i̱ohua'i joñoa cuasaye
ñañe pa'ija̱'coa. Ja̱je pa'iquëta'are më'ëreta'a si'aye iye
yo'oyete cuasani hua'tipi më joyoja̱'a tota etoja̱iñeje pa'ye
pa'ija̱'coa, oi do'ire."
36 Cui'ne ja̱rote te'o nomio yequë mu'se pa'i ja̱'ñere asaco
quëaco. Ana hue'eco, Fanuel mamaco paco'ë. Aser tsëcapë
aco, aio maca paco'ë. Nomi tsi̱opi huejani siete o̱metëca ëjëre
pani hua'jesicopi paco'ë.

37 Yure cato hua'jeopi ochenta y cuatro o̱metëca paco'ë.
Maija'quëre se̱ huë'epi etama'copi ñamiña cui'ne mu'seña
Maija'quëre sihuaco a̱o a̱ima'o se̱o paco'ë.
38 Ja̱o Anapi i̱ti ja̱je yo'ojë ca maca dani Maija'quëre du'ru
se de'oji caco pëpa to̱ni Jerusalén pa̱ire huaso ja̱'ñere uteco-
hua'ini quëao, tsihua'ë Jesús yo'o ja̱'ñe ayere.

Nazaretna Co'iye

39 Ja̱ maca si'aye ëjaë cua̱ñese'e yo'o tëjini co'ihuë, Galileana
i̱ohua'i pa'i daripë Nazaretna.
40 Tsihua'ë i̱ ai de'oyeje̱ ai tutu quë'i cui'ne ai ta̱'ñe pa'i
de'opi, Maija'quëpi i̱te de'oyerepa ñacaina.

Jesús Maija'quë Huë'ere Pa'iye

41 I̱ pëca ja'quëohua'i coa si'a o̱metëcaña Jerusalénna saë'ë,
Israel pa̱i Egíptopi etasi mu'sere cuasajë tsi'siyena.
42 Jesús doce o̱metëca ti̱'ani pa'i maca si'ahua'i Jerusalénna
ja̱ fiesta yo'oyena tsi'siñu'u cajë saë'ë, noni ja̱je yo'ojë
pa'icohua'i sëte.
43 Ja̱ fiesta caraja̱quëna, co'i maca tsihua'ë Jesús Jerusalénna
pëapi, pëca ja'co cui'ne José huesëjëna.
44 Te'e mu'serepa ma'aja'a Jesuje̱ daiji jai pa̱i co̱ni cuasajë
saë'ë. Saijëta'a do'ijë quë'ro cui'ne i̱ohua'i ñacohua'i quë'ro
co'ejëna, peopi.
45 Peoquëna, ñani ja̱ maca yureta'a co'ihuë, Jerusalénna
co'eñu'u cajë.
46 Toaso̱ mu'seña pa'i maca ti̱'ahuë, Maija'quë huë'ere
pa'ina, cua̱ñese'e ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni ja'rusiquëpi ñu'i
i̱ohua'i cayere asaquë cui'ne i̱ohua'ireje̱ sa̱ñope se̱i yo'oquëna.
47 Si'a pa'icohua'i Jesús si'aye ta̱'ñe asaquëpi sa̱ñope
de'oyerepa sehuoyere asajë quëquëhuë. Merepa ai asaquë'ni,
ja̱ë cajë ai cuasareña.
48 Pëca ja'quëohua'ipi i̱te ti̱'ajë ai cuasajëna, pëca ja'copi cao:
"Tsihua'ë, më'ëni më ja'quë cui'ne yë'ë co'a ju̱'ijë
co'eroja̱iñë. ¿Me nesi'quë ja̱je yëquëre, huesë ëaye yo'ou'ni?"
49 Ja̱je cacona, Jesupi i̱ote capi:
"¿Me yo'ojë yë'ëre co'eye'ni? Huesëma'pë yë'ë cato ja'quë
co'amañare yo'oja̱'quë a'ë."
50 Ja̱je caquëna, i̱ohua'ipi cuasaquë cayere asa ti̱'ama'pë
paë'ë.
51 Ja̱ maca i̱ohua'i ja̱'re co̱ni co'ipi, Nazaretna. Si'anë de'oye
sehuoquë paji'i, pëca ja'quëohua'ire. Pëca ja'copi iyere si'aye
i̱o joyona de'huao.
52 Ja̱je yo'oquë Jesús ai de'opi, i̱ ca̱pë cui'ne i̱ cuasayeje̱.
Maija'quëpi cui'ne pa̱ipi co̱ni i̱ de'oye pa'iyere ñajë de'oquë
api cuasahuë, tayoye peoquëna.

3

Juan Ti Doquëpi Yëhuoye
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Tiberio César pa̱i ëjaë paji'i. I̱pi quince o̱metëca cua̱ñequë pa'i maca Poncio Pilatopi paji'i, Judea cua̱ñequë ëjaë. Herodespi Galilea cua̱ñequë paji'i. I̱ yo'jei Felipepi Iturea cui'ne Tranconite cua̱ñequë paji'i. Cui'ne Lisaniaspi Abilinia cua̱ñequë paji'i.

2 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cato Anás cui'ne Caifás paë'ë. Ja̱ohua'i pa'i mu'seña Maija'quëpi Zacarías mamaquë Juanna capi, cue̱ne yejare pa'ina.

3 Juan cato Jordán tsiaya quë'roja̱'a sai si'a hue̱'ña pa̱i pa'icohua'ire capi: Ja̱'në co'aye cuasase'ere je̱oni po̱ñëñe pa'iji. Po̱ñëni oco dosicohua'ini Maija'quëpi mësaru co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huaja̱'quë api. Ja̱je yëhuopi.

4 Tsoe ja̱'rë Maija'quë caye quëacaiquë Isaíaspi toyaquë pa'ise'eje̱ cui'ne ja̱pi ti̱'api, i̱ toyase'e caji:
Cue̱ne yejapi pa̱i cui'neje asa cua̱ñoji,
Ne de'huaje̱'ë, mai Ëjaë ma'are.
Nuñerepa ma'a necaije̱'ë, i̱ cu'i hue̱'ña.
5 Yo'cohuë pa'ise'ere ne ti̱më ja̱'ñe a'ë.
Jai cu̱ti cui'ne a'ri cu̱ti pa'ise'ere nui yejarepa ne ja̱'ñe a'ë.
Nui ma'aña peose'ere nui ma'aña de'huaye a'ë.
Dea pë̱a quë'i ma'aña pa'ise'ere nui yeja ne ja̱'ñe a'ë.
6 Ja̱ maca Maija'quë pa̱ire huasoye si'a pa̱i ñaja'cohua'i a'ë.

7 I̱te oco do cua̱ñoñu'u cajë pa̱ipi i̱ quë'rona daicohua'ire Juanpi capi:

"¡A̱ña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë pë̱i nejoquëna, jëa ja̱'ñere?

8 Po̱ñësicohua'i pani, po̱ñësicohua'i yo'oyere yo'oje̱'ë. Ja̱je yo'ojëna, ñani dosi'i. Abraham tsëcapë a'ë cama'pë pa'ije̱'ë. Ja̱ caye ti̱'a ma'ñe a'ë. Maija'quëpi yëni iye que̱na pë̱aje Abraham tsëcapëre neñe pa'iji.

9 Tsu̱'upo tsoe ne de'huasicoa, so̱quë ñëa cue̱ja'core. Si'a so̱quë ñëa de'oye que̱i ma'ñe cato cu̱eni toana ëocoa. Maija'quë tsu̱'upoje̱ pa'i."

10 Ja̱ maca pa̱ipi i̱te se̱teña:

"¿Ja̱je pa'ito i̱quere neja'cohua'i a'ni?"

11 Se̱jëna, Juanpi sehuopi:

"Caya ju'i ca̱ña paquë pani te'ore i̱siye pa'iji, ti peoquëna. A̱iñe paquë pani peoquë ja̱'re co̱ni a̱iñe pa'iji, te'e."

12 Pa'i do'i curiquë se̱cohua'ije̱ oco do cua̱ñoñu'u cajë daisicohua'ipi pa'ijë Juanre se̱i'ë:

"¿Ye'yaquë, i̱quere yëquë neja'cohua'i a'ni?"

13 Se̱jëna, Juanpi capi:

“Cua̱ñese'e caye pa'ina, jerepa curiquë se̱ma'pë pa'ije̱'ë.”
14 Soldado pa'icohua'ipi i̱te se̱teña:
“Cui'ne yëquë, ¿i̱quere neja'cohua'i a'ni?”
Cajëna, sehuopi:
“Tutu yo'ojë sioma'pë pa'ije̱'ë, yecohua'i payere. Coa
coso do'ire tsioma'pë. Cui'ne mësarute sa̱iñere ti̱'api cuasajë
pa'ije̱'ë, sihuani.”
15 Juanni Cristo pa'ima'quë cuasajë pa̱i utehuë. I̱ a'ë
caquëna, asañu'u cajë.
16 Cuasajëna, Juanpi capi:
“Ocopi doyë, mësarute. Ja̱ yë'ta'a yë'ë jeteyo'je daija̱'quë api,
yë'ë jerepa de'oquëpi. I̱ jo'yaë i̱ zapato joyecaiquë yë'ëre tëto
saisiquë api. Yë'ë jerepa teaye pa'i a'ë. Ja̱ë cato doja̱'quë api,
Maija'quë joyopi cui'ne toapi.
17 Tsoe pala ca̱jiji, trigo jëoquë i̱ti ca̱se'e de'huaquë ja'ose'e
huahueja̱'core. I̱ti ca̱re pase'e i̱ de'hua hue̱'ñana de'huaquë
ja'ose'e toa ti yayama'cona ëoja̱'quë api.”
18 Ñeje caquë pa̱ire de'o coca yëhuoquë cui'ne jaiye yequeje̱
Juan quëapi.
19 Cui'ne Herodes pa̱i ëjaëpi yo'jei Felipe nëjo Herodíasni
jioni paquëña. Ja̱je yo'o ma'ñe a'ë caquë cui'ne i̱ yeque co'aye
yo'ose'ena co̱ni yëhuopi, Juan.
20 Ja̱je quëaquëta'are Herodespi i̱ caye asama'ë. Ja̱ yë'ta'api
yeque co'aye yo'o co̱quë Juanre co'a pa̱ire co hue̱'ñana copi.

Jesure Doye
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Ja̱ yë'ta'a co cua̱ñoma'quëpi Juan oco doquë pa'ina, Jesuje̱
do cua̱ñosiquë paji'i, cui'ne i̱pi Maija'quëre se̱ maca ma'tëmopi
ja̱ca saiona.
22 Maija'quë joyopi su'teje̱ pa'ipi i̱na nëca meni pa̱ije ñajëna,
ja̱ maca yë'ose'e ma'tëmopi jutapi, ñeje:
“Më'ë a'ë, yë'ë mamaquërepa. Më'ëni ai sihuaquë pa'iyë.”

Jesús Ñecuëohua'i
(Mt 1.1-17)

23 Jesús treinta o̱metëca paquëpi Maija'quë co'amañarepa ne
huëopi. Pa̱i caye cato José mamaquë paji'i.
24 José paji'i, Elí mamaquë. Elí paji'i, Matat mamaquë.
Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Melqui mamaquë.
Melqui paji'i, Jana mamaquë. Jana paji'i, José mamaquë.
25 José paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Amós
mamaquë. Amós paji'i, Nahúm mamaquë. Nahúm paji'i, Esli
mamaquë. Esli paji'i, Nagai mamaquë.

26 Nagai paji'i, Maat mamaquë. Maat paji'i, Matatías
mamaquë. Matatías paji'i, Semei mamaquë. Semei paji'i, José
mamaquë. José paji'i, Judá mamaquë.
27 Judá paji'i, Joana mamaquë. Joana paji'i, Resa mamaquë.
Resa paji'i, Zorababel mamaquë. Zorobabel paji'i, Salatiel
mamaquë. Salatiel paji'i, Neri mamaquë.
28 Neri paji'i, Malqui mamaquë. Melqui paji'i, Adi ma-
maquë. Adi paji'i, Cosam mamaquë. Cosam paji'i, Elmodam
mamaquë. Elmodam paji'i, Er mamaquë.
29 Er paji'i, Josué mamaquë. Josué paji'i, Elizer mamaquë.
Elizer paji'i, Jorim mamaquë. Jorim paji'i, Matat mamaquë.
30 Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Simeón ma-
maquë. Simeón paji'i, Judá mamaquë. Judá paji'i, José
mamaquë. José paji'i, Jonán mamaquë. Jonán paji'i, Eliaquim
mamaquë.
31 Eliaquim paji'i, Melea mamaquë. Melea paji'i, Mainán
mamaquë. Mainán paji'i, Matata mamaquë. Matata paji'i,
Natán mamaquë.
32 Natán paji'i, David mamaquë. David paji'i, Isaí ma-
maquë. Isaí paji'i, Obed mamaquë. Obed paji'i, Booz ma-
maquë. Booz paji'i, Salmón mamaquë. Salmón paji'i, Naasón
mamaquë.
33 Naasón paji'i, Aminabab mamaquë. Aminabab paji'i,
Aram mamaquë. Aram paji'i, Esrom mamaquë. Esrom paji'i,
Fares mamaquë. Fares paji'i, Judá mamaquë.
34 Judá paji'i, Jacob mamaquë. Jacob paji'i, Isaac mamaquë.
Isaac paji'i, Abraham mamaquë. Abraham paji'i, Taré ma-
maquë. Taré paji'i, Nacor mamaquë.
35 Nacor paji'i, Serug mamaquë. Serug paji'i, Ragau ma-
maquë. Ragau paji'i, Peleg mamaquë. Peleg paji'i, Heber
mamaquë. Heber paji'i, Sala mamaquë.
36 Sala paji'i, Cainán mamaquë. Cainán paji'i, Arfaxad
mamaquë. Arfaxad paji'i, Sem mamaquë. Sem paji'i, Noé
mamaquë. Noé paji'i, Lamec mamaquë.
37 Lamec paji'i, Matusalén mamaquë. Matusalén paji'i,
Enoc mamaquë. Enoc paji'i, Jared mamaquë. Jared paji'i,
Mahalaleel mamaquë. Mahalaleel paji'i, Cainán mamaquë.
38 Cainán paji'i, Enós mamaquë. Enós paji'i, Set mamaquë.
Set paji'i, Adán mamaquë, cui'ne Adán paji'i, Diusu mamaquë.

4

Jesure Neñañe
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1 Maija'quë joyo ini pa'ina, Jordán tsiayapi co'iquëna,
Maija'quë joyopi sapi, cuene huesësi yejana.

2 Jạrote cuarenta mu'seña ạo ti ạima'ë pa'ina, jeteyo'je ạo
ëaye nëi maca
3 huatipi ịte neñasi'i, caquë capi:
“Maija'quë mamaquë sëte iye quẹ̈na përe cuạñejë'ë, pan pë
de'ojạco.”
4 Caquëna, Jesupi ịte capi:
“Toyase'e caji, Coa ạose'e ại pa'iye peoji, pại. Peoquëna, ai
jerepa si'aye Maija'quë ca cocare de'oye sehuocaiye pa'iye
pa'iji.”
5 Jạ jeteyo'je huatipi sapi, ai cụtihuëna. Sani iye yeja
pa'iyere te'epi esa ịñopi si'aye, pạire cui'ne ịote pa'iyejẹ.
6 Ịñoni huatipi ịte capi:
“Yë'ëpi më'ëre si'a iye tutu, cui'ne iye jai yejaña de'o
co'amaña ịsisi'i. Yë'ëna ịsise'e a'ë, si'aye iye. Jạje pa'ina, yë'ë
yëyejẹ ịsiye pa'iji, yë'ë ịsiye yëquëna.
7 Më'ëpi do're ja'runi yë'ëni sẹquë pa'ito më'ë tsẹ pasipi.”
8 Jesupi ịte sehuopi:
“Yë'ë quẹ̈no maca pa'ima'ë pa'ijẹ̈'ë, Satanás. Saijẹ̈'ë. Toy-
ase'e caji: Sẹjë'ë, më Ëjaë Diusuni cui'ne ịse'ere necaijẹ̈'ë.”
9 Jạ jeteyo'je huatipi Jerusalén daripëna sani Maija'quë
huë'e jetena mëani capi:
“Maija'quë mamaquërepa pani tịto sa tọmejë'ë, iye macapi
yejana.
10 Toyase'e caji:
Maija'quëpi ị huịñaohua'ire cuạñeina, më'ëre ñacaijạ'cohua'ire.
11 Më'ëpi tọmequëna, ịohua'i jẹ̈ñapi tsẹaja'cohua'i a'ë,
Quẹ̈na pẹ̈ana më nëcañoa a'si nema'quëni cajë.”
12 Caquëna, Jesupi ịte sehuopi:
“Yequejẹ toyase'e caji: Më'ë Ëjaë Diusure neñama'ë pa'ijẹ̈'ë.”
13 Caquëna, huati Jesure si'aye neñani yo'o jujani, tsoe maca
jẹoni saji'i.

Jesupi Galileana Yo'o Huëoye
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Jẹo saquëna, Jesupi Galileana co'ipi, Maija'quë joyo tutu
tịmësiquëpi. Jạje pa'ina, pại ị pa'iyere quëajëna, jạ yejaña
pa'icohua'i asahuë.
15 Pại dari ñape tsi'si huẹ̈'ña pa'iyena ye'yaquë pa'ina,
si'ahua'i ịte de'oquëre papi cajë sihuahuë.

Jesús Nazaretre Pa'iye
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Jạ maca Jesús Nazaretna saji'i, ị ai de'osi daripëna. Huajë
mu'se tị'aëna, pại tsi'si huë'ena cacani ja'rupi. Jạje ị si'anë
yo'oye sëte. Ja'rusipi Maija'quë coca pëpë ñasi'i caquë huëni
nëcapi.

17 Nëcaquëna, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë
pa'ise'ere i̱siëña. I̱ti maca aquëpi i̱siquëna, hui'yoquë ti̱'api,
ñeje toyase'e pa'i hue̱ñare:
18 Mai Ëjaë joyopi yë'ëni pa'iji.
Ja̱je pa'ina, yë'ëna de'o cocare i̱sipi, caraja̱icohua'ina quëa
ja̱'ñere.
Cui'ne ai oicohua'ire yëhuo huasoja̱'quë a'ë.
Tse̱a cua̱ñosicohua'i pa'icohua'ire quëa huasoja̱'quë a'ë.
Cui'ne ñama'cohua'ini ñacohua'ire neja'quë a'ë.
Co'aye yo'ojëna, ai yo'ojë pa'icohua'ini de'o pa'iye i̱sija̱'quë
a'ë.
19 Mai Ëjaë oi necai tëcahuëre pa̱ipi asaja̱'cohua'i a'ë caquë
yë'ëre jëjo daopi.
20 Ja̱je Jesús ña tëjini tëoni pa̱i tsi'si huë'e co̱caiquëna, i̱sini
ja'rupi. Ja̱ maca si'ahua'i ai ñahuë, i̱se'ere, pa̱i tsi'si huë'ere
tsi'sico̱hua'i.
21 Ñajëna, i̱ohua'ire je̱'nërepa ca huëopi:
"Yure iye mu'se ti̱'api, iye toyase'e caye mësaru asa maca."
22 Si'ahua'i Jesús de'oquë api cajë i̱ case'ere merepa de'oye
caëna, cajë ai cuasajë sa̱'ñe cahuë:
"¿Iquë coa José mamaquë api, pa'ima'quë?"
23 Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Jujuquë sëte co'ye jujuje̱'ë, caja̱'cohua'i a'ë. Casicohua'ipi
yequeje̱ caja̱'cohua'i a'ë. Capernaum yejana yo'ose'eje̱ yure
i̱ño më'ë yejare pana yo'oje̱'ë, yëquë asase'eje̱."
24 Ja̱ maca ai se̱ña maca ca saoquë cui'ne capi:
"Nuñerepa cayë. I̱ ai de'o sito pa'icohua'i caye Maija'quëre
quëacaiquëre te'ije̱ de'oyerepa sihua cua̱ñosiquë peopi.
25 Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'i mu'señare Israel pa̱i
hua'jeohua'i jai pa̱i paë'ë. Ja̱ mu'seña tres o̱metëca jerepa
ocoma'ëna, si'a yeja pa'icohua'i a̱o ëa ju̱'ijë ai yo'ohuë.
26 Ja̱je ai yo'ojëta'are Maija'quëpi Elíasre Israel pa̱i
hua'jeohua'ire jëjo saoye pa̱pi. Paquë Sareptare hua'jeo
pa'ico quë'rona jëjo saopi, Sidón yejana.
27 Cui'ne Maija'quëre quëacaiquë Eliseo pa'i mu'señaje jai pa̱i
Israel pa̱i ja̱'ju dahuë ju̱'icohua'i paë'ë. Pa'ijëta'are te'ireje̱
jujucaiye pa̱pi. Paquë Siria yeja aquë Naamánni jujucaji'i."
28 Ja̱je caquëna, asani tsi'sisicohua'ipi ai pe̱ti huëohuë.
29 Ja̱ maca huëni nëcani Jesure tse̱ani pa̱i daripë peo hue̱'ña
hue'sena etoni sahuë, cu̱ti sa̱'nihuëre pana. Ja̱ropi jëjo to̱ñu'u
cajë. I̱ti cu̱tihuëre pa̱i pa'i daripë paji'i.
30 Ja̱je jëjo to̱ñu'u cajë sasicohua'ita'are Jesús i̱ohua'i
jopoja̱'a etani saji'i.

Co'a Huati Joyo Hue'equë
(Mr 1.21-28)

31 Ja̱ maca Jesús saji'i, Capernaumna Galilea yeja daripëna.
Ja̱rona sani huajë mu'seña pa̱ire ye'ya huëopi.
32 I̱ohua'ire ye'yayere asajë ai ñahuë. ¿Merepa ja̱je cua̱ñequë
quëayeje̱ pa'yerepa quëaquë'ni? cuasajë.
33 Ja̱ro tsi'si hue̱'ñare paji'i, te'i ë̱më huati joyo hue'equë.
Ja̱ëpi cuipi.
34 "Yëquëre yo'oma'ë. ¿Me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni, Jesús
Nazaret aquë? ¿Nejosi'quë daiquë? Më'ëre yë'ë ñañë. Më'ë
cato Maija'quë mamaquë, de'oquëre pa'ë."
35 Ja̱ maca Jesús co'a joyore capi:
"Cama'ë. Ja̱ëte je̱oni saijë̱'ë."
Ja̱je ca maca co'a joyopi pa̱i ña hue̱'ñana co'aye neñe peoy-
erepa yejana ne ta̱oni eta saji'i.
36 Si'aohua'i ña quëquëni sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë:
"¿I̱que yë'o a'ni, ja̱ jerepa pa'ye iye? Cua̱ñequëna, huatio-
hua'ije̱ i̱te sehuojë etayë."
37 Ja̱je yo'oquëna, pa̱ipi Jesús yo'oye ayere ja̱ yeja si'a hue̱'ña
quëaroja̱teña.

Jesupi Simón Pedro Huaore Jujuye
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Ja̱ maca Jesús tsi'si huë'epi etani Simón huë'ena cacapi.
Ja̱rote paco'ë, Simón huao su̱ña dahuë ai ju̱'icopi. Ja̱je pa'iona,
Jesure jujucaijë̱'ë, cajë se̱i'ë.
39 Ja̱ maca Jesús su̱ña dahuë ju̱'iconi ñaquë su̱ña dahuëre
pi'ra saouna, su̱ña dahuë peocopi huëni a̱ore neni a̱o.

Jesús Jai Pa̱ire Jujucaiye
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 E̱së cara mesi maca jai pa̱ire ju̱'icohua'ire dahuë, coa si'a
ju̱'i dahuë quë'iohua'ire Jesuna. Dajëna, ju̱'icohua'ire i̱ jë̱tëpi
pa̱i ñapere patoquëna, co'yahuë, si'aohua'i.
41 Ju̱'icohua'ire pa'isicohua'ipi huatiohua'i etajë Maija'quë
mamaquëre papi cuijëna. Jesupi ja̱ cayere ë̱sepi, tsoe i̱ohua'ipi
Maija'quë jëjo daoquë Cristo api asa do'ire.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore
(Mr 1.35-39)

42 Jesús nea hue̱'ñarepa pa̱i peo hue̱'ñana saquëna,
saima'quëni cajë co'ejë ti̱'ahuë.
43 Ti̱'asi maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Quëaye pa'iji, de'o coca Maija'quë pa'i te̱'te ayere yequë pa̱i
daripë̱aje. Ja̱re caquë jëjo daosiquë a'ë."
44 Ja̱je Jesús cu'i quëaroja̱ji'i, Galilea tsi'si hue̱'ñana.

5

Tsiaya Hua'ire Yo'eye
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

1 Jesús Genesaret Jaira tẽ'tëpare pa'i quëaquëna, jai pa̱i
qui'iyerepa Maija'quë coca asañu'u cajë dateña.
2 Daijëna, Jesupi caya yohuë, peo huẽapi huahuaquëna, ñapi.
I̱ti yohuë acohua'ipi yo'e nëare tsoa tõñu'u cajë tu̱mareña.
3 Ñani ja̱ maca Jesús yohuëna aya mëji'i. I̱ aya mëisi yohuë
Simón tsẽ paco'ë. Ja̱ maca capi, a'ri maña so'ona jëjo sao
huahuojẽ'ë, yohuë. Huahuojëna, ja'runi ñu'i Jesús pa̱ire ye'ya
huëopi.
4 Ye'ya tëjini Simónre capi:
"Hua'i pa'i huẽñana yohuëja̱'a sani mësaru yo'e nëapi
hua'ire neñu'u."
5 Simónpi sehuopi:
"Ye'yaquë, si'a ñami te'e hua'ireje̱ neñe peoyerepa ai
yo'ohuë, nema'pë. Ja̱je pa̱sicohua'ita'a më'ëpi cua̱ñeñe sëte
hua'i yo'erë je̱o dëosi'i."
6 Cani je̱o dëosi maca hua'ipi airepa t̨imërena, hua'i yo'erëpi
tëi huëo.
7 Ja̱ maca yequë yohuëre cajeohua'i pa'icohua'ire jẽñapi
soihuë. Soina, dani si'ahua'i caya yohuẽa ea tete macarepa
aya t̨imëhuë.
8 Ja̱ maca Simón Pedro iyere ñani do're ja'runi Jesure capi:
"Saijẽ'ë, Ëjaë, yë'ë quẽno maca pa'ima'ë. Yë'ë co'aye yo'oquë
a'ë."
9 Coa quëquë huesëni ja̱je caquëna, i̱ ja̱'re cõni pa'icohua'ije̱
hua'ire nese'ere cuasajë ai quëquëhuë.
10 Cui'ne, Zebedeo mamajë Jacobo cui'ne Juan, Simón cajeo-
hua'ije̱ quëquë huesësicohua'i paë'ë. Ja̱je quëquëjëta'are Jesús
capi, Simónre:
"Ca'rama'ë pa'ijẽ'ë. Më'ë yurepi pa̱ire yo'ecaiquë pa'ija̱'quë
a'ë."
11 Ja̱ maca yohuẽare tẽ'tëpana sani je̱oni Jesús ja̱'re saë'ë.

Jesús Jujucaiye, Ja̱'ju Dahuë Ju̱'iquëre
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 Jesús pa̱i daripëre pa'ina, te'i pa̱i ja̱'ju dahuë ju̱'iquëpi
t̨itani Jesure ñani i̱ tsiapi yejare pana se̱meni se̱ji'i. Ñeje caquë:
"Ejaë, më'ëpi yë'ëre jujuye yëni jujujẽ'ë. Yë'ë ju̱'i dahuë."
13 Ja̱ maca Jesús i̱ jẽtëpi patoquë capi:
"Yë'ë jujucaiyë."
Caquëna, ja̱re i̱ti macapi ja̱'ju dahuë peoquë de'opi.
14 Ja̱ maca Jesús i̱te capi:
"Quëama'ë pa'ijẽ'ë, pa̱ire. Coa Maija'quë huë'e
ñacaicohua'ise'ere sani i̱ñojë'ë. I̱ñoni më'ë co'ayere tsoa tõquë

yo'o do'ire i̱sijë'ë, Moisés cua̱ñequë pa'ise'ere. Ja̱je yo'oquëna, si'a hua'i më'ë ju̱'iquë pa'isiquëpi de'oquë po̱nëni yo'oye ñaja'cohua'i a'ë."

15 Ja̱je pa'iquëta'are Jesús yo'oyepi jero sa'ana jai saji'i. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i i̱ caye asañu'u cajë daijëna, ju̱'icohua'ije̱ daë'ë, juju cua̱ñoñu'u cajë.

16 Ja̱je yo'ojëna, Jesús pa̱i peo hue̱'ñana sai Maija'quëre se̱ji'i.

Quë'quë Dahuë Ju̱'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Jesupi ye'yaquëna, ja̱rote ja'rusicohua'ipi ñuë'ë. Fariseo acohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i co̱ni, Galilea yejare si'a hue̱'ña pa'icohua'ipi daisicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, yecohua'ipi Judeapi cui'ne Jerusalénpi daisicohua'ije̱ paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi paji'i, Maija'quë tutu ju̱'icohua'ire jujucaiye.

18 Paquëna, yo'oye peoquëpi ju̱'iquëni ca̱i saihuëna o̱asiquëni cua̱ijë Jesús pa'i hue̱'ña co̱areña, ñajaquë cajë.

19 Dajëta'are caca hue̱'ñapi jai pa̱i ti̱mësico pa'i do'ire cacaye pa̱jë ña jujani huë'e jeteja̱'a mëni peo coje tëteni ju̱'iquëre pa̱i jopoja̱'a meñe casahuë, Jesús ña hue̱'ña ca̱i saihuëna o̱asiquëni.

20 Ja̱ maca Jesús i̱ohua'ipi i̱te jujuquë api cuasayere ñani ju̱'iquëre capi:

"Më'ë co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huacaiyë."

21 Ja̱je caquëna, asani cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cuasa huëoreña: "Pa̱ipi yequë co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huacaiye peoji. Ja̱re Maija'quëse'e sa̱i de'huacaiye pa'iji. ¿Iquei'ni, iquë ja̱ jerepa Maija'quëre cue'cuequë caquë?"

22 Jesupi ja̱je cuasajëna, ñani capi:

"¿Me yo'ojë ja̱je cuasaye'ni?

23 Co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huaye cui'ne iquëre jujucaiye pa̱i cato yo'o ti̱'a ma'ñe a'ë. A̱'jiñe yo'oye peoji.

24 Ja̱je pa'ito de'oji. I̱ñosi'i, mësarute. Yë'ë Pa̱i Mamaquëpi te'ipi iye yeja cua̱ñequëre papi co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huacaiquë pa'iyë."

Ja̱je se cani ju̱'iquëre capi:

"Më'ëni cayë, huëijë̱'ë. Më u̱icore i̱ni më'ë huë'ena saijë̱'ë."

25 Caquëna, ja̱ macarepa i̱ti ju̱'iquë pa'isiquëpi ja̱ohua'i ñajëna, huëni nëcani i̱ u̱isicore se de'huani Maija'quëre sihuaquë caquë saji'i, i̱ huë'ena.

26 Saina, si'ahua'i ña quëquëni Maija'quëre sihuajë careña.

"Yurena ñahuë, pa̱ije yo'o ma'ñere yo'oye."

Jesús Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús etaquë Leví hue'equëre ñapi, pa'i
do'i sa̱i hue̱'ñare ñu'i curire se̱ina, ñani capi:
"Tuije̱'ë, yë'ëni."
28 Ja̱ maca Leví i̱ yo'oye si'aye se je̱oni Jesús ja̱'re co̱ni saji'i.
29 Ja̱ jeteyo'je Leví jai fiesta nepi, i̱ huë'ena, Jesuni sihuaquë.
Ja̱rote cui'ne jai pa̱i pa'i do'i se̱cohua'i cui'ne yecohua'i co̱ni a̱i
saihuëna ja'rusicohua'ipi paë'ë.
30 Pa'ijëna, ñani fariseohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i
Jesure ye'yecohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'i a'ë, cuasajë
sa̱ñope ca huëojë careña:
"¿Me yo'ojë mësaru pa'i do'i se̱cohua'i ja̱'re cui'ne co'aye
yo'ocohua'i ja̱'re co̱ni a̱ijë cui'ne u̱cuye'ni?"
31 Cajëna, asani Jesupi sehuopi:
"De'oye pa'icohua'i cui'ne huajëcohua'i jujuquëre co'eye
pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, ju̱'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre.
32 Ja̱ do'ire de'ocohua'ini soisi'i caquë, daisiquë peoyë.
Co'acohua'ini soisi'i caquë daisiquë a'ë, ja̱ohua'ipi ja̱'rë
yo'ose'e je̱oni po̱nëjajë caquë."

Jesure Se̱ñe, A̱ima'pë Se̱ñere
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Caquëna, i̱ohua'ipi Jesure se̱teña:
"Juanre ye'yecohua'i yo'oye sëte a̱ima'pë Maija'quëre ai
se̱jë yo'oyë, cui'ne fariseo ye'yecohua'ije̱. ¿Me yo'ojë më'ë
ye'yacohua'ise'e si'anë a̱ijë cui'ne u̱cujë pa'iye'ni?"
34 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"¿Hueja a̱o a̱ija'cohua'ire soisicohua'ire a̱ima'pë pa'ije̱'ë ca-
cohua'i a'ni, mësaru, huejaquëpi i̱ti macare co̱ni pa'ito?
35 Ja̱je pa'iquëta'are yequë mu'se huejaquëre yë'ëre sioye
pa'iji. Ja̱ maca huejaquëpi peoëna, a̱o a̱ima'pë pa'ija̱'cohua'i
a'ë."
36 Cui'ne quëa i̱ñopi, i̱ohua'i ñañena co̱ni ñeje:
"Yecohua'ije̱ huajë ju'i ca̱re tëani ai ju'i ca̱re sëoma'cohua'i
a'ë. Ja̱je yo'ocohua'i pani coa huajë ju'i ca̱re nejoñë. Cui'ne
huajë ca̱ ca̱tipëpi ai ju'i ca̱na sëosicohua'i pa'ito te'oje̱ pa'io ña
cua̱ñoñe pa̱ji.
37 Ja̱re cui'ne pa'iji. Cuiya'i co̱no doye peoji, ai ca̱'nihuë
de'huasicona. Ja̱je ai ca̱'nihuëna huajë cuiya'i co̱no doto yete
saiye pa'iji. Ja̱je yete saina, si'aye nejoñe pa'iji, cuiya'i co̱no
cui'ne ca̱'nihuë de'huasi topëje̱ nejoñe pa'iji.
38 Ja̱je pa'ina, huajë cuiya'i co̱no doye pa'iji, ja̱re cui'ne
huajë ca̱'ni topëna. Ja̱je huajëyese'e pa'i de'oye quëcoja̱'coa.
39 Ja̱je pa'ina, o'sasi co̱no u̱cucohua'ije̱ huajë co̱no u̱cuye
pa̱ñë, o'sasi co̱no ai de'oye a'ë, cajë."

6

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 Te'e huajë mu'se Jesús tạ sitojạ'a saina, i̱re ye'yecohua'ipi
trigo tsạ'ña tëajë saë'ë. Yo'oni jeteyo'je jẹ̈ñapi i̱ti cạse'e po'tejë
ạë'ë.
2 Jạje yo'ojëna, fariseo acohua'ipi ñani sẹi'ë:
"¿Moisés cuạñese'e caji huajë mu'se yo'oye peoji. Jạje
pa'iquëta'are me neñu'ju yo'oye'ni?"
3 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"¿Ñama'cohua'ini David cui'ne i̱ cajeohua'i cọni ạo ëa juṵ'ijë
yo'ose'e?
4 Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e Maija'quëna i̱sise'ere ạo
ạiñere ạo ëa juṵ'i Maija'quë huë'ena cacani ạore i̱mani ại cui'ne
i̱ jạ're pa'icohua'ireje̱ ạopi."
5 Cui'ne capi, jạohua'ire:
"Pại Mamaquëre papi tutu payë, huajë mu'se pa'itoje̱
cuạñeñe."

Jẹ̈të Cue̱nesicore Paquëre Jujuye
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 Yëquë huajë mu'se Jesús pại tsi'si huë'ena cacani, ye'ya
huëoquëna, jạrote paji'i, te'i ẹ̈më ëja të'hui jẹ̈tëre cue̱nesicore
hue'equë.
7 Pa'ina, cuạñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cọni
cuasahuë. Jesupi huajë mu'sere jujuquëna, ñani i̱te sạñope
cañu'u cajë utejë ñahuë.
8 Jạje cuasaye ñaquëta'a cue̱nesi jẹ̈të hue'equëre capi:
"Huëijẹ̈'ë. Huëni jạ maca jopore pare nëcajẹ̈'ë."
Caquëna, huëni nëcapi.
9 Jạ maca Jesús yecohua'ire capi:
"Se̱si'i, mësarute te'ore. ¿I̱quepi de'oquë'ni, huajë mu'se
yo'oye, de'oye panita'a co'aye? ¿Pạire huasoye panita'a pạire
coa nejoñe?"
10 Jạ maca si'ahua'ire se̱ña të'ijạni Jesús capi, juṵ'iquëre:
"Më jẹ̈tëre mëajë'ë."
Caquëna, i̱ case'eje̱ yo'opi. Yo'oquëna, i̱ jẹ̈të cue̱nesico
pa'isico de'oco paco'ë.
11 Jạje yo'oquëna, ñani yecohua'i ai pẹ̈ti ëaye ñajë ca huëohuë,
sạ'ñe i̱quepi Jesure sạñope ne'ñe pa'ioni cajë.

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Jạ mu'seña Jesús Maija'quëre se̱si'i caquë saji'i, ai cṵtihuë.
Jạropi si'a ñami Maija'quëre se̱ji'i.

13 Ñata tomesi maca i ye'yacohua'ire soini doce pa'iohua'i i
ja're pa'icohua'ire hue'yopi, jëjo daocohua'ire.
14 Jaohua'i cato paë'ë: Simón, jare jaëni se hue'yo cosiquë
paji'i, Pedro. Cui'ne i yo'jei, Andrés paji'i. Jacobo, Juan, Felipe,
Bartolomé,
15 Mateo, Tomás, cui'ne Alfeo mamaquë Jacobo paji'i.
Simón Cananista tsëcapë aquë paji'i.
16 Judas Jacobo yo'jei paji'i. Cui'ne yequë Judas Iscariote
Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jai Paire Ye'yaye
(Mt 4.23-25)

17 Jesús ai cutihuëpi i ye'yacohua'i ja're coni cajequëpi
perepë yejana pëapi. Jarote jai pai paë'ë. Si'a huë'ña acohua'i,
yecohua'ipi Judea cui'ne Jerusalén cui'ne jai tsiaya të'tëpa
Tiro cui'ne Sidón quë'ro acohua'i daisicohua'i paë'ë, Jesús
cayere asañu'u cajë cui'ne iohua'i ju'i dahuëre jujucaijaquë
cajë daisicohuaipi.
18 Huati yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ipi juju
cuañosicohua'i de'ohuë.
19 Si'a pai Jesure patosicohua'ipi i tutupi si'ahua'i
co'yasicohua'i paë'ë. Jujusicohua'ire ñani pato do'ire si'ahua'i
yëhuë, patoye.

Nuñerepa Case'e Pai Ayere
(Mt 5.1-12)

20 Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire ñani capi:
"Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru teaye pa'iohua'i, Maija'quë
të'tena de'oye cacani paja'cohua'i a'ë.
21 Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru ao ai ëa ju'icohua'ipi
jeteyo'je si'aye ti'aja'cohua'ipi. Sihuacohua'i pa'ijë'ë, oico-
hua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'je soja'cohua'ipi.
22 Pai Mamaquëre tui do'ire paipi mësarute pëijë coejë
iohua'i quë'rore etojë cue'cueye pa'iji. Jaje yo'oto sihuajë'ë,
yë'ëre tui do'ire.
23 Jaje yo'ojëna, ai sihuajë'ë, ma'tëmona mësarute caquë
de'huacaisi co'amañare jerepa paja'cohua'ipi. Mësarute
co'aye yo'oyeje pa'ye yo'oa'huë'ë, Maija'quë tsoe huë'ña
quëacaicohua'ire.
24 Jaje pa'iquëta'are jaiye yure co'amaña pajë sihua
tosicohua'ireta'a, sihuaye peoja'coa.
25 Teayerepa mësarureta'a yure ao ani timëni sihuajë
pa'isicohua'ire jeteyo'je ao ëa ju'iñe pasipi. Teayerepa mësaru
yure so huajëjë pa'isicohua'ireta'a jeteyo'je oiye pasipi.
26 Teayerepa mësaru pa'iye'ni si'a pai de'o paire pa'ë cajëna,
pa'icohua'i maña. Tsoe acohua'ije jaje cui'ne de'ocohua'i

a'ë ca'a̱huë'ë, Maija'quë jëjo daocohua'ije̱ pa'icohua'ita'a coa cosocohua'ini.

Mësarute Sa̱ñope Yo'ocohua'ire Oiye
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru yë'ëre asacohua'ire cayë: Oije̱'ë, mësarute sa̱ñope cacohua'ire. De'oye yo'ocaije̱'ë, mësarute coecohua'ire.
28 De'oye pa'i ja̱'ñere cacaije̱'ë, mësaruni sa̱ñope ai yo'o ja̱'ñere de cacohua'ini. Se̱cacaije̱'ë, mësarute tea ju̱'icohua'ireje̱.
29 Yecohua'ipi tsiana te'e te̱'te tëtoru yequë te̱'te tsiaje̱ nëocaije̱'ë. Cui'ne yecohua'ipi më sësëquëna ju'iconi jioni sato huë'ehuë ju'icoreje̱ se i̱si saoje̱'ë.
30 Se̱cohua'i pa'ito i̱sije̱'ë. Yeque më tse̱coni jiosicohua'i pa'ito, coa ñajë'ë, cui'naoni se̱ñe pa̱jë'ë.
31 Yecohua'ipi mësaruni de'oye yo'oja̱jë cuasayeje̱ pa'ye yecohua'ini se de'oye yo'oje̱'ë, mësarupi.
32 ¿Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere oicohua'i pani, i̱quere de'oye yo'oye'ni? Co'ahua'ije̱ cui'ne sa̱'ñe oiyere yo'ocohua'i pani.
33 ¿Ja̱je pa'ina, mësarupi mësarute de'oye yo'ocohua'ise'ere de'oye yo'oni i̱quere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije̱ cui'ne yo'oyere yo'oni.
34 ¿Ja̱je mësarupi de'oye co'yocohua'ise'ere co'yoja̱'cohua'i a'ë cuasajë i̱sicohua'i pani i̱quere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije̱ co'yoja̱'cohua'i a'ë cuasajë yo'oyere yo'oni.
35 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato oiye pa'iji, mësarute sa̱ñope yo'ocohua'ire. Ja̱ohua'ire de'oye yo'ojë i̱siye pa'iji, co'yoja̱'cohua'i a'ë cuasaye peoyerepa. Ja̱je yo'osicohua'ini ma'tëmo jaiye de'o co'amaña i̱siye pa'iji. Cui'ne mësaru pa'ija̱'cohua'i a'ë, Maija'quë Ëjaërepa mamajë, cui'ne i̱je oiquë api, co'acohua'ire cui'ne i̱ i̱siyere de'oji cama'cohua'ireje̱.
36 Ja̱je cui'ne mësaruje̱ oije̱'ë, yecohua'ire, Maija'quë oiyeje̱.

Pa̱i Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Mt 7.1-5)

37 Ja̱je pa'ina, co'acohua'i a'ë cama'pë pa'ije̱'ë, yecohua'ire. Ja̱je pa̱jëna, Maija'quëje̱ mësarute co'acohua'i a'ë caye pa̱ja'quë api. Yecohua'ire nejoñe pa̱jë'ë. Ja̱je pa̱jëna, Maija'quëje̱ mësarute nejoñe pa̱sipi. Yecohua'i tayo yo'oyere sa̱i de'huacaijëna, Maija'quëje̱ mësaru tayo yo'oye sa̱i de'huacaija̱'quë api.
38 Yecohua'ire i̱sicohua'i pa'ijëna, Maija'quëje̱ mësarute i̱sisipi. I̱sija̱'quë api, i̱ topëna de'oye cuasa ti̱'acore pani. Dëso quiosiconi, ña'co quiosiconi, ti̱mësicore pani, mësaru yecohua'ire i̱siyeje̱ pa'ye Maija'quëje̱ i̱sija̱'quë api, mësarute."

39 Jesupi ñeje yo'oyeję̱ pa'ye a'ë capi:

"Ñama'quëpi yequë ñama'quëni sai saquë pa'ito cojena tǫ̱meja'cohua'i a'ë, si'a jupë.

40 Ye'yecohua'ipi i̱ohua'ire ye'yaquëre tëto saisicohua'i peoyë. Ye'ye tëjinita'a ti̱'añe pa'iji, i̱ohua'ire ye'yaquëję̱ pa'iohua'i.

41 ¿Me ja̱je pa'ito, më'ë yo'jei ñacoare ne'cua pa'icore se ñaquë casi'ni? ¿Më'ë ñacoare sǫ̱quë tiro ja'iore papi ju'icore du'ru ñama'ë pa'ini?

42 Më'ë ñacoare pare sǫ̱quë tiropi ju'iona ti ñama'ë pa'iquëpi me më'ë yo'jeire casi'ni: 'Huau, më'ë ñacoare ne'cua ju'icore dutasi'i, nëocaijë̱'ë.' De'oquëre pa'ë coa caquë yo'oquë maca. Më'ëpi du'ru macarepa më'ë ñacoare sǫ̱quë tiro ju'iconi duta ję̱ojë'ë. Jeteyo'je de'oye ñaquëpi më'ë yo'jeire ne'cua ju'icore dutacaiye pa'iji.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja̱'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 De'o sǫ̱quë yëpi co'a ca̱ quë̱iñe peoji. Ja̱je cui'ne co'a sǫ̱quë yëję̱ de'o ca̱ quë̱iñe peoji.

44 Ja̱je pa'ina, sǫ̱quë ñëa ñape ñañe pa'iji, i̱ti quë̱iñena. Miu sǫ̱quë yë pani quë̱iñe pa̱ji, cǫ̱sa ca̱re. Ja̱je cui'ne miu pi̱si pani quë̱iñe pa̱ji, cuiya'i ca̱re.

45 Ja̱je pa'ina, de'o pa̱i pani caji, de'oyere, i̱ joyo de'oyepi pa'iyere. Cui'ne co'aquë pani co'ayere caji, i̱ joyo co'ayepi pa'iyere. Yë'opopi caji, joyo pa'iyepi etaquëna.

Caya Huę̱'ña Ne Huę̱'ña
(Mt 7.24-27)

46 ¿Me yo'ojë mësaru yë'ëre Ëjaë, Ëjaë cajëta'a yë'ë cayeję̱ ne ma'ñe'ni?

47 Quëasi'i, yë'ëna dani asacohua'ipi cui'ne yë'ë cayeję̱ yo'ocohua'i pa'iyere. Iyeję̱ pa'ye pa'iji.

48 Ja̱ohua'i cato ë̱më cǫ̱tihuëna nëconi huë'e nesiquëję̱ pa'i pa'iji. Tsiayapi co'jenije ti̱'ama'ëna ta̱iñe pa̱ja'quë api. De'o yejana nesi do'ire.

49 Ja̱je pa'iquëta'are asaquëta'a yë'ë case'eję̱ yo'oma'quëpi mejahuëna nëconi huë'e nesiquëję̱ pa'i pa'iji. Tsiaya co'jeni ai tutu tsa̱'ina ta̱iñe pa'iji."

7

Jesupi Romano Jo'yaëre Jujuye
(Mt 8.5-13)

1 Jesús coca ca tëjini saji'i, Capernaum yejana.

2 Ja̱rote romano soldado pa̱i capitán i̱ jo'yaë i̱ oiquëre papi ju̱ni huesë tëjiquëre paquëpi paji'i.

3 Jaje pa'ina, capitánpi Jesure asani jëjo saopi, judío aiohua'i
acohua'ini, dani i jo'yaëre jujucaija'quëre seni daja'cohua'ire
caquë.
4 Jaohua'i Jesure tsiojani ai se huëohuë, ñeje cajë:
"Iye capitán de'oquë api, më'ëpi ite cocati'ñe pa'i a'ë.
5 Cui'ne judío paire oiquë api. Jaje yo'oquëpi pai tsi'si huë'e
saicaina, mai secore nehuë."
6 Jaje cajëna, Jesús asani iohua'i ja're coni saji'i. Saijë i huë'e
ti'añe ja'i macare pa'ijëna, capitánpi jëjo daopi i cajeohua'ire
Jesure ñeje quëaja'cohua'ire:
"Ëjaë, ai yo'oma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, cayë yë'ë co'aquë
huë'ena daima'ë pa'ijë'ë.
7-8 Yë'ë ëjaohua'i cuañeñere yo'oquë pa'iquëpi yë'ë soldado
paire meñe cuañequëna, sehuocohua'ire payë. Jaje paquëpi
yë'ëpi cayë, jaohua'i aquëni: 'Saijë'ë,' caëna, saiji. Cui'ne
yequëni 'daijë'ë' caru, daiji. Cui'ne yë'ë jo'yaëni: 'jare nejë'ë'
cuañeru neji. Jaje më'ëpi co'yajë'ë cuañeru, yë'ë jo'yaëpi
co'yasipi asayë, yë'ë. Jaje pa'ina, daima'ë cuañejë'ë, yë'ë
jo'yaë co'yajaquë."
9 Jaje case'ere asani Jesús ai sihuapi, ta'ñe caquëre papi
pa'iquë'ni caquë. Jaje cuasani ite tuicohua'ire capi:
"Ti ñama'ë paë'ë, Israel paipi jaje yë'ëre necaija'quë api
cuasacohua'ire iquë yo'ose'eje care paye."
10 Ja maca i jëjo daosicohua'i huë'ena co'ini capitán jo'yaë
tsoe co'yasiquëni ti'ahuë.

Posë Ju'isiquëre Huëoye

11 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús saji'i, Naín hue'e daripëna. Saina,
cui'ne i ye'yacohua'i cui'ne jai pai coni saë'ë.
12 Pai daripë eta sa'rona ja'ye ti'asi maca ju'isiquëni tañu'u
cajë sacohua'ire ñapi. Jai pai coni saë'ë, iti daripë acohua'ije.
Pëca ja'quë juquëna, hua'jeopi te'ire nëcoquëpi ju'isiquë paji'i.
13 Jaje saijëna, Ëjaëpi jaote teaye ñani oi capi:
"Oima'o."
14 Ja maca Jesús tsiojani mahuëna patopi. Patoquëna, iti
sacohua'i nëcaja'ë'ë. Ja maca Jesús ju'isiquëni capi:
"Posë, yë'ëpi cayë më'ëre, huëije'ë."
15 Caquëna, iti ju'isiquëpi huëni ja'runi coca ca huëopi. Pëca
ja'cona huëoni isipi, Jesús.
16 Ja maca iyere ñani si'ahua'i quëquëni Maija'quëre
de'oquëre pa'ni sihuajë ca huëohuë ñeje:
"Mai aquëpi Maija'quë quëacaiquë pa'iji, jerepa pa'ipi."
Cui'ne cahuë:
"Maija'quëpi i paire cocasi'i caquë daji'i."
17 Jaje Jesús yo'ose'ere Judea pa'icohua'i cui'ne Judea yeja
niamoa pa'icohua'ije asahuë.

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Mt 11.2-19)

18-19 Juanpi si'aye iye yo'ose'ere asapi, i̱te ye'yecohua'ipi
quëajëna. Ja̱je asani daija̱'quë api ca nëosiquë ¿Cristorepa
pa'ima'quë, panita'a ja̱ yë'ta'a yequëre uteye pa'iquë?
cuasaquë i̱ ye'yacohua'ire cayahua'ire soini Jesús quë'rona
jëjo saopi, se̱ni asaja̱'cohua'ire.
20 Jëjo saosicohua'ipi Jesús quë'rona ti̱'ani cahuë:
"¿Cristo i̱ti daija̱'quë api ca nëosiquë pa'ima'quë më'ë?
Pa̱nita'a ja̱ yë'ta'a ¿yequëre uteye pa'iquë? caquë Juan oco
doquëpi yëquëre jëjo daopi."
21 Sa ti̱'ajëna, Jesupi jai pa̱ire ju̱'icohua'ire cui'ne ai
yo'ocohua'ire huati quë'iohua'ire eto saoquë, cui'ne
ñama'cohua'ire jujuquë yo'opi.
22 Yo'oquëni se̱jëna, Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Sani Juanre cajë̱'ë: Mësaru ñajë cui'ne asase'ere
quëaje̱'ë, ñama'cohua'i pa'isicohua'i ñañere, cu'ima'cohua'i
pa'isicohua'ipi cu'iyere, ja̱'ju dahuë hue'ecohua'ipi
peocohua'i to̱meñere, asama'cohua'ipi asayere,
ju̱'isicohua'ipi huëiyere, cui'ne teaye ai yo'ocohua'ini huaso
coca quëayere.
23 Coa asani yë'ëre i̱re papi caquë jëa coeye pa̱quëpi si-
huaquë de'oye pasipi."
24 Juan jëjo daosicohua'ipi co'isi maca Jesupi pa̱ire ca
huëopi, Juan ayere ñeje:
"¿I̱quere sani ñare'ni, cue̱ne yeja saisicohua'i? ¿Tutupi
ca̱tëna ju'aquëna, huahuëyere ñare? Pa̱ni.
25 Ja̱je pa'ina, ¿i̱quere sani ñare'ni? ¿Ëja de'oni jai do'i
ca̱ñare ju'iquëni ñare? Pa̱ni. Ja̱je pa'ina, mësarupi ñacohua'i
a'ë, pa̱i ëjaohua'i huë̱'ña pa'icohua'ipi jai do'i ca̱ñare ju'ijë
pa'icohua'ire.
26 Ti̱jupë cayë, ja̱je pa'ito: ¿I̱queini sani ñare'ni, Maija'quë
jëjo daoquë? Ja̱je pa'ijë̱'ë. Nuñerepa cayë, Maija'quë
quëacaiquë jerepa pa'i api.
27 Toyase'e cato caji:
Jëjo saosi'i, yë'ëre quëacaiquëre më'ë sai hue̱'ñana
Më'ëre ma'a ne de'huacaija̱'quëre.
28 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Pa̱i pa'i hue̱'ñana iquë Juan oco
doquëje̱ pa'i ti peopi, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i. Ja̱je
pa'iquëta'are ai a'riquë macapi Maija'quë pa'i te̱'te jerepa pa'i
pa'ija̱'quë api."
29 Ja̱je caquëna, asani si'aohua'i Juanre oco do
cua̱ñosicohua'i co'a pa̱i cui'ne pa'i do'i curi se̱cohua'i
Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere sihuajë nuñerepa pa'i api,
Maija'quë.

30 Jạje pa'iquëta'are Juan oco do cuạñoma'cohua'ipi fariseo pạipi cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'ipi Maija'quë i̱ohua'ire caquë yo'oyere asacaiye coereña, co'aye a'ë cajë.
31 Ëjaëpi yequejẹ capi:
"¿I̱quena cọni iye'në pạire jạ yo'oyejẹ pa'iohua'i a'ë caquë quëara'ye? ¿I̱que yo'oyejẹ pa'iohua'i ña cuạñoñe'ni?
32 De'oji, jạje pa'ito tsi̱pi jai pại pa'i huẹ'ñana cạ'a yo'oñu'u cajë ja'rusicohua'ipi caje tsi̱ni pi̱'cohuëre jucacaitojẹ bailaye pạhuë. Cui'ne oiyejẹ pa'iohua'ita'a jëjëñere jëjëcaitojẹ oire paye pạhuë. Yure pa'icohua'i cui'neje pa'iyë.
33 Juan oco doquëpi ai ạima'quëpi cui'ne o'sa ụcuma'quëpi pa'ina, mësarupi i̱te huati quë'i api cayë.
34 Jạ jeteyo'je Pại Mamaquë daji'i, ạo ạiquëpi cui'ne o'sa ụcuquëpi. Jạje pa'ina, mësarupi jaiye ạiquë api cui'ne jaiye o'sa ụcuquë api, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne pa'i do'ire curi sẹcohua'i cajeipi cayë.
35 Jạje pa'iquëta'are Maija'quë mamajëpi i̱ i̱ñoñere cayahua'i yo'oye de'oji, asayë."

Fariseohua'i Aquë Simón Huë'ere Pa'iye

36 Fariseo aquëpi Jesure soipi, i̱ huë'ena sani ạo ạijë'ë caquë. Soina, Jesús sani ạo ại saihuëna ja'rupi.
37 Ja'runi ñu'ina, i̱ti daripë, te'o nomio co'aye pa'isicopi asani i̱ pa'i huẹ'ña daco'ë, ai huëo sẹ̱ ma'ña da'care quẹ̱na huëna daco.
38 Dani i̱opi Jesús quẹ̱no macana do're ja'runi oio i̱o oi copi i̱ quẹ̱o tsoani jeteyo'je i̱o nañapi tẹ̱no cuẹnani tsụ'suco sihuaco huëo sẹ̱ ma'ñapi i̱ quẹ̱oje doco.
39 Jạje yo'ocona, fariseo Jesure soisiquëpi ñani cuasapi: "Iquë Maija'quë coca quëacaiquërepa pani i̱te co'a nomiopi papico yo'oye asara'pi, co'a nomiopi yo'oco caquë."
40 Cuasaquëna, Jesupi fariseore capi:
"Simón, më'ëre yeque mañа caye payë."
Caquëna, fariseopi sehuopi:
"Cajẹ̱'ë, ye'yaquë."
41 Jesupi capi:
"Curiquë prestaquëni caya ẹ̱mëohua'i curire co'yoye pạhuë. Quinientos denario te'ipi do'i pạpi, yequëpi cincuenta denario do'i pạpi.
42 Jạje do'i pacohua'ipi sại tị'añe pạjëna, ñani curiquë prestasiquëpi jạohua'ire oi i̱pi sại de'huapi. Jạje pa'ito yure quëajẹ̱'ë. ¿Nepi jạohua'i aquë ai jerepa oiye'ni, i̱te?"
43 Caquëna, Simónpi sehuopi:
"I̱ti ai jaiye do'i pasiquëpi i̱te sại de'huacaisiquëre ai oji'i, cuasayë."
Jạje caquëna, Jesupi sehuopi:

"Nuñerepa cayë, mëˈë."

44 Ja̱ maca Jesús nomiore ñani capi, Simónre:

"¿Ñaquë i̱o yoˈoye? Mëˈë huëˈena yëˈë caca maca mëˈëpi oco dacaimaˈë paëˈë, yëˈë nëcañoa tsoa jaˈñere. Ja̱je paˈiquëtaˈare icopi i̱o oisi ocopi tsoacacoˈë, nëcañoare cuiˈne nañapi tẽno cuẽnao.

45 Mëˈëpi sihuaquë pëpamaˈë. Ja̱je paˈiquëtaˈare i̱o cato caca macapi sihuao deˈoyerepa pëpao, ja̱ yëˈtaˈa yoˈoco.

46 Mëˈëpi yëˈëre si̱opë huiˈyape pẽˈnamaˈë paëˈë. Ja̱je paˈiquëtaˈare i̱o cato yëˈëre huëo sẽ maˈñapi nëcañoana doo.

47 Ja̱je paˈina, mëˈëre cayë, i̱o ai oio yoˈoyepi i̱o jaiye coˈaye yoˈoseˈere sa̱i deˈhua cua̱ñosico paˈio, i̱ñoco. Ja̱je paˈiquëtaˈare aˈri mañare sa̱i deˈhua cua̱ñoquëpi aˈri mañaˈ oiyere i̱ñoji."

48 Ja̱je se cani capi, i̱ote:

"Mëˈë coˈaye yoˈoco paˈiseˈe sa̱i deˈhuacaëˈë."

49 Ja̱je caquëna, soisicohuaˈi ñuˈicohuaˈipi sa̱ˈñe i̱ohuaˈija̱ˈa ca huëohuë:

"¿I̱queiˈni, iquë ja̱je coˈaye yoˈoseˈere sa̱i deˈhuacaiquë?"

50 Ja̱je cajëtaˈare Jesupi capi, i̱ote:

"Maijaˈquëpi huasoja̱ˈquë api cuasani yoˈo doˈire huasosico paˈiyë, mëˈë. Sẽñaco deˈoye saijẽˈë."

8

Jesure Cõcaicohuaˈi Nomiohuaˈipi

1 Ja̱ jeteyoˈje Jesús jai daripẽana cuiˈne aˈri daripẽana siˈa huẽˈña cuˈi quëaroja̱i, cuiˈne Maijaˈquë cua̱ñe tẽˈtena cacani deˈoye paˈiyere quëapi. I̱te cõhuë, doce i̱ yeˈyacohuaˈipi.

2 Cuiˈne nomiohuaˈipi huati quëˈiohuaˈi paˈisicohuaˈi cuiˈne i̱pi ju̱ˈi dahuëjẽ jujucaisicohuaˈipi i̱te cõni cuahuë. Ja̱ohuaˈi ja̱ˈre cõni María Magdalena hueˈecoje̱ sacoˈë, i̱ti siete huatiohuaˈire eto cua̱ñosicopi.

3 Cuiˈne Herodes yëyere i̱seˈe cuasaquë huëˈe deˈoye necaiquë Chuza i̱ nëjo Juana cuiˈne Susana, cuiˈne jai pa̱i yequë nomiohuaˈije̱ i̱ohuaˈi coˈamañapi cõcaëˈë, i̱te.

Ta̱quëpi Paˈiye
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Pa̱i daripëa ñape etani daëˈë, Jesure ñañuˈu cajë. Ja̱je jai pa̱i datena, ñani quëapi, i̱ohuaˈi ñañe ayena. Caquë i̱ñoquë ñeje capi:

5 "Ta̱quëpi ta̱siˈi caquë tsiona sani i̱ti ca̱re je̱aquëna, maˈana tõmepi. Tõmeina, cuˈicohuaˈipi tsacu huesohuë, cuiˈne yequë ca̱re pi̱ˈapi õcue huesohuë.

6 Yequë ca̱pi tõmepi, quẽna yejana. Tõmeni ai deˈoquëtaˈa ocopi peoquëna, cue̱ne ju̱jiˈi.

7 Yequë cạpi tọmepi miu pịsi quë'rona. Tọmeni ai de'oquëna, pịsijẹ te'e ai de'oni huẹ huẹapi.
8 Cui'ne yequë cạpi tọmepi de'o yejana. Tọmeni ai de'oni cien cạ jaiye ịti ñëa ñape quẹji'i."
Jạje iyere Jesús ca tëjiquë ai tutu capi:
"Mësarupi cạjoro quë'iohua'i pani asajẹ'ë."

Me Ne Jạ'ñere Pại Ñañena Cọni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

9 Jạ maca ị ye'yacohua'ipi sẹi'ë: ¿Ịquere jạ më'ë jạje quëaë'ni, ịohua'i ñañena cọni?
10 Cajëna, ịpi jạohua'ire sehuopi:
"Maija'quë ị tẹ'te ayere pạije asa tị'a ma'ñere ịñoquëna, de'hue asayë, mësaru. Jạje pa'iquëta'are yecohua'ini cayë iye yo'oyejẹ pa'ye a'ë caquë ịohua'i ñañe ayepi ịti ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyere caquë. Cui'ne ịtire asajë coa noni asa huesojë ti asa tị'añe pạjajë caquë.

Tạquë Quëase'e Ayere
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

11 Iye a'ë. Iye quëase'e caye: Ịti cạ cato Maija'quë cocajẹ pa'ye.
12 Ma'a cato quëaji, Maija'quë coca asacohua'ini. Jạje asacohua'ini huatipi dani ịohua'i joñoana de'huase'ere peo huẹ'ña jioni asama'cohua'ire neni ne huesoyere quëaji.
13 Quẹna yejana ịti cạ tọmese'e cato Maija'quë cocare du'ru macarepa sihuajë asasicohua'ipi pa'ijëna, jeteyo'je ai yo'oyepi tị'asi maca yo'o jujani jẹocohua'ini quëaji.
14 Miu pịsi quë'rona ịti cạ tọmese'e cato quëaji. Asajëta'a jạ yë'ta'a ịohua'i ai cuasayere yo'ojë pa'icohua'ini jạje yo'ojë co'amaña jaiye payena cuasajë cui'ne yeja sihuayere yëjë co'a jụ'ijëna, pịsi meapi huẹ huẹañeje pa'ye yo'oquëna, ịti cạ quẹima'pë pa'iyere.
15 Cui'ne yequë cạ de'o yejana tọmese'e cato quëaji, de'o joyopi jạje yo'oñu'u cajë asacohua'ini cui'ne yëhuose'ere asani cui'ne yo'ocohua'ipi cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi nuñerepa ịtire pa'ijë ịti cạ quẹicohua'ijẹ pa'icohua'i pa'iyere.

Miacaiye Ayere Quëaye
(Mr 4.21-25)

16 Toa tsẹoma'cohua'i a'ë, tsẹoni jeteyo'je yequë co'amañapi sịoja'coni panita'a cại saihuë huë'ehuëna nëcojạ'coni. Jạje yo'oye pạjë coa ai jerepa ẹmẹje'na nëcojë yecohua'i cacajëna, miacaijạ'core.
17 Yahuese'epi ti yahue huesose'e pani huesoye peoji. Cui'ne pại asa ma'ñepi ti asama'pëna, pa'iye peoji. Si'aye asa jạ'ñe a'ë, tịñarepa.

18 Jạje pa'ito de'oye asajẹ'ë. Jạje pa'ina, paquëna ai jerepa se
i̱si cọñe pa'iji. Jạje pa'iquëta'a peoquëni ai jerepa se si̱o cọñe
pa'iji, i̱ payë, cuasase'e mañaque si'aye."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I̱ Yo'jeohua'i
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Jạ maca Jesús pëca ja'co cui'ne i̱ yo'je tsi̱ cọni ti̱tahuë, i̱
pa'i huẹ'ñana. Ti̱tasicohua'ita'a jai pại pa'i do'ire i̱ pa'i huẹ'ña
ti̱'añe pạhuë.

20 Jạje pa'ina, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

"Më ja'co cui'ne më'ë yo'je tsi̱ cọni hue'sere pa'iyë, më'ëni
ñañu'u cajë dani."

21 Cajëna, i̱pi capi:

"Maija'quë coca asani cui'ne i̱ti cayejẹ yo'ocohua'ipi yë'ë
ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi̱ pa'iyë."

Jesupi Tuture Cui'ne Tọ'añere Cuạñeñe
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Te'e mu'se Jesús jai yohuëna i̱ ye'yacohua'i jạ're cọni
tụmëni capi:

"Jaira je tẹ'tena jẹñu'u."

23 Caëna, jạ jẹ'ejëna, Jesús cạji'i. Cạina, ai tutu dapi. Jairare
pa'ijëna, tutu dani co'poyepi yohuëna oco ti̱më huëopi, ea
du'iye ja'i macarepa.

24 Ña quëquëni cạiquëre sëtoni cahuë:

"Ye'yaquë, Ye'yaquë, ea du'iyë, mai."

Cajëna, Jesús huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o
capi. Ca macarepa tsi̱ña de'huajẹ pa'iorepa de'opi, ti
co'poma'co.

25 Co'poma'co de'ona, i̱ ye'yacohua'ire capi:

"¿Je ja'ye tsoe Maija'quëpi necaijạ'quë api cuasaye jẹore?"

Jạje caquëna, jạohua'i cato quëquë huesësicohua'ipi ai ñahuë.
Ñajẹ i̱ohua'ijạ'a sạ'ñe cahuë:

"¿I̱queire pani, iquë, tutu cui'ne oco asani sehuo-
caiquërepa?"

Huatiohua'i Pa'ise'e Gadara Yeja Aquëre
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Ai yo'osi jeteyo'jere papi Gadara yejana ti̱'ahuë, Galilea
jẹ'ñerepa pa'icona.

27 Ti̱'ajëna, Jesús tụmaquëna, te'i ë̱më i̱ti daripë aquëpi
tsio daji'i. Ai tsoe iquë huatire hue'equëpi, ju'i cạñaje
ju'ima'quëpi cui'ne huë'ejẹ pa'ima'quë paji'i. Jạje pa'ipi coa
pại jụ'isicohua'ire tạ huẹ'ñare pare iquë paji'i.

28 Jạje pa'ipi Jesure ñani tạni do're ja'runi ai cuipi:

"¿Me yo'oquë Jesús yë'ëre jo̱sa yo'osi'quë daiquë'ni,
Maija'quërepa mamaquëpi? Se̱ñë, më'ëre. Yë'ëre jo̱sa yo'oma'ë
pa'ije̱'ë."

29 Iye cato Jesupi huatire etani saije̱'ë, cua̱ñequëna, ja̱ do'ire
ja̱je capi. Iquë cato huatipi i̱te jo'ya nesiquëre papi ai tsoe. Ja̱je
pa'ina, pa̱ipi i̱te que̱na meapi sëahuë, saima'ë pa'ija̱'que cajë.
Ja̱je yo'ojëta'are huatipi tutu i̱siquëna, ne tëte saoquë saiquëpi
pa̱i peo yejana huatipi saquëna.

30 Jesupi capi, i̱te:

"¿Ique mami a'ni, më'ë?"

Se̱ina, i̱pi sehuopi:

"Yë'ë Legión hue'equë a'ë."

Ja̱je cani capi, huatiohua'ipi i̱na jai pa̱i cacani pa'i do'ire.

31 Ja̱je pa'ije̱ huatiohua'ipi Jesure se̱i'ë. Jëjo saoma'ë pa'ije̱'ë,
nejo hue̱'ñare pana cajë.

32 Coa se̱se quë'rona jëjo saoje̱'ë, yëquëre cahuë, ai cu̱tihuëre
jai pa̱i se̱se nëije̱ a̱icohua'ina. Cajëna, Jesupi de'oji, sehuouna.

33 Pa̱ite pa'isicohua'ipi etani se̱sena cacahuë. Cacajëna, se̱se
jai hua'que te̱'tëpapi to̱mejë jairana dutu ju̱juhuë.

34 Ja̱ maca i̱ti se̱sere ñacaicohua'ipi ña quëquëjë huë'huëni pa̱i
darina cui'ne yequë hue̱'ñana i̱ti yo'ose'ere quëahuë.

35 Quëarena, pa̱ipi ñañu'u cajë saë'ë. Saijë Jesús pa'i hue̱'ñana
ti̱'ajë ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi i̱ que̱no macare ju'i ca̱
su̱ñasiquëpi dahuëre pa'ipi yo'oma'quëpi ñuji'i. Ñu'ina, ñani ai
ca'rahuë.

36 Ja̱ maca i̱ti ñasicohua'ipi daripëpi daisicohua'ire quëahuë,
huati quë'i pa'isiquëni Jesupi jujuse'ere, nuiñere cuasaquëre.

37 Ja̱re asani Gadara yeja pa̱ipi si'ahua'i i̱ni ai ca'ra do'ire
se̱i'ë. Saije̱'ë. I̱ño pa'ima'ë pa'ije̱'ë cajë. Ja̱je cajëna, asani
Jesupi jai yohuëna aya mëni saji'i.

38 Saina, i̱ti huatire eto sao cua̱ñosiquëpi saje̱'ë yë'ëreje̱ caquë
se̱ji'i. Se̱ina, Jesupi i̱te pëaje̱'ë, cani capi:

39 "Co'ije̱'ë, më'ë huë'ena. Co'ini si'aye më'ëre Maija'quë ne
de'huase'ere quëaje̱'ë."

Ja̱je caëna, sani si'a daripë cu'i quëapi, Jesús i̱te ne
de'huase'ere.

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Ca̱ñare Patoco
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Ja̱je Jesús jaira je te̱'tepi co'ina, si'ahua'i i̱te utejë
pa'isicohua'ipi sihuajë pëpahuë.

41 Pëpa maca Jairo hue'equëpi pa̱i tsi'si huë'ere ñacaicohua'i
ëjaëpi ti̱tapi. Ti̱tani Jesús que̱o yë'que maca do're ja'runi yë'ë
huë'ena daije̱'ë, caquë se̱ji'i.

42 Te'o macare mamacore paquëni, doce o̱metëca pacopi,
ju̱ni huesë tëjicona. Se̱quëna, jujucaija̱'quë Jesupi ja̱rona saji'i.
Saina, jai pa̱i co̱ni qui'iyerepa saë'ë.
43 Saquëna, saru dahuë ju̱'icopi ai yo'oco paco'ë, tsieje̱
tëcama'ona doce o̱metëca. Ja̱je pa'iopi jujucohua'ini juju
cua̱ñosi'i caco si'aye i̱o curi sa̱io sao. Ja̱je yo'otoje̱ jujuye peopi.
44 Ja̱je ai yo'ocopi Jesure tsioja̱ni tuni i̱ ju'i ca̱na patocona,
ja̱re i̱ti macapi tsie tëcapi.
45 Ja̱je patocona, Jesupi se̱ji'i:
"¿Nepi yë'ëre patore'ni?"
Caquëna, si'ahua'i cahuë:
"Pa̱huë, patoye."
Cajëna, Pedro cui'ne i̱ cajeohua'i co̱ni cahuë:
"Ye'yaquë, jai pa̱i si'a te̱'ñapi jë'jejëna, ñaquëta'a se̱quë'ni,
¿nepi yë'ëre patore'ni?"
46 Cajëna, Jesupi capi:
"Asayë, yë'ë tutupi yë'ëre patosicore jujuse'ere."
47 Ja̱ maca tsoe co'yasico pa'io yahue yo'ose'e peoquëna,
tsoe asapi caco ca'raco tsa'sico dani do're ja'runi Jesús que̱o
yë'quë macapi quëao, si'ahua'i ñajëna, i̱o cuasani yo'ose'ere
cui'ne i̱o pato macapi esa co'yase'ere.
48 Quëa maca Jesupi capi:
"Huau, më'ëpi jujuja̱'quë api cuasani yo'osi do'ipi jujusico
pa'iyë, më'ë. Se̱ñaco de'oye saije̱'ë."
49 Ja̱ yë'ta'a Jesús cocare caquëna, Jairo huë'epi dani ṯitaquë
Jairore capi:
"Më'ë mamaco tsoe ju̱co'ë. Ye'yaquëre ai jerepa jo̱sa
yo'oma'ë."
50 Caquëna, Jesupi asani capi, Jairore:
"Quëquëma'ë pa'ije̱'ë. Yë'ëpi jujuja̱'quë api caquë uteje̱'ë.
Ja̱je cuasaquë utequëna, më'ë mamaco co'yasico pasio."
51 Huë'ena ṯi'asi maca te'ireje̱ co̱ñe pa̱pi, i̱ caca hue̱'ña. Coa
Pedro, Jacobo, Juan cui'ne tsihua'o pëca ja'quë cui'ne pëca
ja'co ja̱ohua'ise'e cacahuë, i̱ ja̱'re co̱ni.
52 Si'ahua'i oë'ë, co'a ju̱ë'ë, i̱oni cuasajë. Ja̱je oijëna, Jesupi
capi, ja̱ohua'ire:
"Oima'pë pa'ije̱'ë. Tsihua'o ju̱'ima'o paco'ë. Coa ca̱ico."
53 Caquëna, tsoe ju̱'isiconi caji cajë i̱ cayere cue'cuejë sohuë.
54 Ja̱ maca Jesupi ju̱'isico je̱tëna tse̱ani capi:
"Tsihua'o huëije̱'ë."
55 Ja̱je caquëna, i̱ti macapi pa'i huëo cui'naopi, nëcaco.
Nëcacona, ja̱ maca Jesús a̱ore a̱oje̱'ë cua̱ñepi.
56 Pëca ja'quëohua'ipi ai cuasahuë, i̱ti yo'ose'ere. Ja̱ maca
Jesupi cua̱ñepi, iye yo'ose'e yecohua'ire ti quëama'pë pa'ije̱'ë,
caquë.

9

Jesús Jëjo Saoye I̱ Ye'yacohua'ire
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 Jesupi i̱ doce ye'yacohua'ire tsi'soni i̱sipi, i̱ tuture
cua̱ñecohua'i pa'ijaje coa si'aye ti̱ñe pa'i co'a joñoare eto saojë
cui'ne ju̱'icohua'ire jujujë yo'o ja̱'ñere.
2 Maija'quë cua̱ñe te̱'tena cacani pa'iyere quëaja̱'cohua'ini
cui'ne si'a ju̱'iñere jujucaija̱'cohua'ini jëjo saopi.
3 Ja̱je jëjo saoquë capi:
"Tupë, turupë a̱o, curiquë sama'pë pa'ije̱'ë. Ma'a sajë te'e
ju'i ca̱ saje̱'ë, cayaye sama'pë, peojë saije̱'ë.
4 Te'e daripë yo'oye pa'ina, te'e huë'ena pëaje̱'ë, mësarute
sihuacohua'i pa'ito.
5 Yeque mësaruni coecohua'i pa'ito etani saijë ya'o si'si
pa'iyere ti̱'to to̱jë'ë. Ja̱je yo'ojë ja̱pi i̱ñoñe pa'iji, i̱ohua'ire
sa̱ñope Maija'quë yo'o ja̱'ñere."
6 Ja̱je caëna, etani sateña, si'a hue̱'ña pa̱i pa'i hue̱'ñana, huaso
cocare quëajë cui'ne ju̱'icohua'ini jujujë.

Juan Ti Doquëre Huaiye
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7-8 Ja̱je Jesús yo'oquëna, yecohua'ipi Juan huëisiquëpi huëni
yo'oji, cajëna, cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Elíaspi
ñaipi cahuë. Cajëna, yecohua'ipi ai tsoe Maija'quë jëjo dao-
quë pa'isiquëpi huëni yo'oji, cahuë. Ja̱je cajëna, Galilea ëjaë
Herodespi asaquë cui'na ja'yese'e cuasa huesëpi.
9 Ja̱je pa'iquëta'a Herodespi capi:
"Yë'ëpi Juan si̱opëre yëto tëaje̱'ë caquë cua̱ñehuë. Ja̱je pa'ito
¿¡queipi jaiye co'amaña yo'oquërepa pa'ina, cajëna, asaye'ni?"
Ja̱je pa'ina, Jerodespi i̱te ñasi'i caquë yo'opi.

Cinco Mil Ë̱mëohua'ire A̱oñe
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 I̱ jëjo saosicohua'ipi co'ini Jesure quëahuë, i̱ohua'i
yo'oroja̱ise'ere. Quëa tëjijëna, ja̱ jeteyo'je sai sapi, ja̱ohua'ire,
pa̱i peo hue̱'ñana, Betsaida daripë quë'rona.
11 Ja̱je saicohua'ita'are pa̱ipi asani tuë'ë. Tuijëna, Jesús
sihuaquë pëpani Maija'quë te̱'te ayere quëani cui'ne
ju̱'icohua'ire jujupi.
12 Neato de'o huëoquëna, i̱ doce ye'yacohua'ipi tsio dani
Jesure cahuë:
"Ja'ye hue̱'ña pa'i hue̱'ña i̱ño ti peoji. Pa̱ire quëaje̱'ë, saija̱jë,
sani huajëja̱jë, cui'ne pa̱i daripëna sani a̱o hueroni a̱ijajë."
13 Ja̱je cajëna, Jesupi capi:
"Mësarupi a̱oje̱'ë, ja̱ohua'ire."
Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:

“Coa cinco pan pë̱a cui'ne caya tsiaya hua'ire pare payë.
Ja̱je pa'ina, si'ahua'ire a̱oñe cani sani hueroyese'e pa'iji.”
14 Cinco mil ë̱mëohua'i paë'ë. Ja̱je pa'ijëta'are Jesupi i̱
ye'yacohua'ire capi:
“Cincuenta pa̱ise'ere te'e macana ño'e saojë̱'ë. Ja̱re ja̱
so̱cohua'ise'ere si'ahua'ire huahuejë̱'ë.”
15 I̱ case'eje̱ yo'ojëna, si'ahua'i ja'ru sahuë.
16 Ja̱ maca Jesús cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire
i̱mani ma'tëmona ñaquë de'oji iye më'ë i̱sise'e payë caquë
Maija'quëre pëpapi. Pëpani jë'yeni i̱ ye'yacohua'ina i̱sipi, pa̱ire
a̱ojë'ë caquë. Ja̱ maca ja̱ohua'ipi pa̱ire a̱ohuë.
17 Si'ahua'i i̱ohua'i yëse'ere ti̱'asicohua'i paë'ë. A̱ni tëjisi
jeteyo'je i̱ti nëase'ere doce do'rohuë̱a aya ti̱mëhuë.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Yequë mu'se Jesús te'ipi Maija'quëre se̱ji'i, pa̱i peo
hue̱'ñana. Se̱ina, i̱ ye'yacohua'i datena, se̱ji'i, ja̱ohua'ire:
“¿I̱queipi caye'ni, pa̱i yë'ëre?”
19 Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
“Yecohua'ipi cayë, më'ëre Juan oco doquë api. Yecohua'ipi
Elíaspi cayë. Yecohua'ipi më'ëre cayë, ai tsoe Maija'quë jëjo
daoquë pa'isiquëpi huëji'i.”
20 Ja̱je cajëna, se̱ji'i, i̱ohua'ini:
“¿Cui'ne mësaruta'a yë'ëre i̱queipi caye'ni?”
Caquëna, Pedropi capi:
“Më'ë cato Cristo, maire huasoquë, Maija'quë tse̱quëre
pa'ë.”

Jesupi Capi, Ju̱'ija'quë A'ë
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21 Ja̱je asajëna, Jesupi ja̱ohua'ire ai cua̱ñepi: Quëama'pë
pa'ije̱'ë, yecohua'ire caquë,
22 cani capi, ja̱ohua'ire:
“Pa̱i Mamaquë ai yo'oja̱'quë api, aiohua'i, Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ije̱, cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱ yë'ëre coejë
huani je̱oja'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'osiquëta'a toaso̱ mu'seña pa'i
maca huëija̱'quë api.”
23 Ja̱ jeteyo'je si'ahua'ire capi:
“Pa̱ipi yë'ëre tuiye yëni je̱oñe pa'iji, i̱ohua'i yë'ë tse̱ a'ë
cuasase'ere, yë'ëse'e cuasase'ere. Je̱oni yë'ëre tuiye pa'iji, si'a
mu'seña ai yo'oye pa'itoje̱.
24 Ja̱je pa'ina, i̱ pa'iyere de'oye pasi'i cuasaquë pani, coa ne
huesoye pa'iji. Ja̱je pa'ina, yë'ë do'ire i̱ pa'iye ne huesosiquëpi
ja̱ëpi huasosiquë pasipi.
25 ¿Te'ipi yo'oni si'aye iye yeja co'amañare hueroni paquëpi
ja̱ yë'ta'a i̱ joyo i̱se'e ne huesëquëna, pa'ito de'oquë?

26 Jąje pa'ina, yë'ë mamire cui'ne yë'ë cocare asaquëta'a
pąini ca'raquë yë'ë yo'oye ayere quëama'ë pa'isiquëre cui'ne
ịteję yë'ë Pąi Mamaquëpi ëjaë de'oni, ja'quë pa'iyepi cui'ne
huịñaohua'i cọni dai maca ca'rajạ'quë a'ë, ja'quëna quëayere.
27 Jąje nuñerepa cayë. Iye maca pa'icohua'ipi Maija'quë tẹ'te
ayere ñama'pë pąja'cohua'i a'ë. Maija'quë tẹ'te ayepi daina,
ñajëna, jeteyo'je jụ'iñe pa'iji."

Jesús Tịñe Pa'i Pọnëse'e
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Iye case'e pa'i maca ocho mu'se jeteyo'je Jesupi saji'i, ai
cụtihuëna Maija'quëre sẹsi'i caquë. Saina, cọni saë'ë, Pedro,
Jacobo cui'ne Juan.
29 Jạ maca sani Jesupi Maija'quëre jạ sẹi tịñe pa'i tsiarepa
pọnëpi, cui'ne ị ju'i cąje ai miacore papi ña tị'añe peocorepa
pọnëpi.
30 Pọnë maca Jesuję pa'iohua'ipi ñaini caya hua'i so'ojạ'a
miañerepa nëcajë Jesús jạ're cocare cahuë. Jąohua'i cato
Moisés cui'ne Elías paë'ë.
31 Jesús Jerusalénna sani ai yo'oquë jụ'i jạ'ñere cahuë.
32 Jạ maca ai huëo cạ'añe Pedrore cui'ne ị cajeohua'ire
nëise'epi peo huẹ'ñarepa tọmeina, sëtasicohua'ipi ñahuë, Jesús
ịrepa pa'iyere, cui'ne cayahua'i ị jạ're nëcajëna.
33 Jạ maca Jesús quẹno maca pa'isicohua'i jẹo saijëna, Pe-
dropi capi:
"Ye'yaquë, ịño pëato de'oji. Toasọ huẹ'ña ne'ñe pa'io; më'ë
huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e."
Jąje caquëta'a Pedro coa huesë capi, cuasama'ë.
34 Jąje jạ yë'ta'a caquëna, siriopi nëca meni sị̣o huesopi. Sị̣o
huesoquëna, ai quëquëhuë, sirio sạ'nahuëre pa'ijë.
35 Jąje pa'ijëna, siriopi yë'ose'e caye asahuë:
"Iquë yë'ë mamaquë yë'ë oiquëre papi ị cayere asajẹ̣'ë."
36 Jąje casi jeteyo'je ñajëna, te'i Jesuse'e paji'i. Pa'ina, ñani
jąohua'i ti cama'cohua'i jo'cua paë'ë. Cui'ne yecohua'ireję
ịohua'i ñase'e ti quëama'pë paë'ë.

Jesupi Huatire Eto Saoye
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Se ñatasi mu'se ai cụtihuëpi cajejëna, jai pąi Jesure sąñope
tị'ahuë.
38 Jạ maca pąi jopo aquëpi te'i tutu capi:
"Ye'yaquë, ñacaijẹ̣'ë, care payë yë'ë mamaquë te'i macapi.
39 Huatire hue'equëna, jąëpi jọsa yo'oquëna, cui'ne cuiquë
yo'oji, cui'ne hue'hue nequëna, yë'opojạ'a siri etoquë yo'oji,
co'aye yo'oquë ti jẹoñe coeji, ịte.
40 Tsoe më'ë ye'yacohua'ire sẹi'ë, huatire eto saojẹ̣'ë caquë.
Jąje caëna, coa yo'o jujahuë."

41 Caquëna, Jesupi asani i̱ ye'yacohua'ire capi:
"Maija'quë necaiquë api cuasama'cohua'ipi ti̱ñere cuasacohua'i. ¿Je yëhuarepa tsoe mësaru ja̱'re co̱ni pa'i yo'oquëna, ñani Maija'quëpi nequë api cuasaja̱'cohua'i a'ni, mësaru? Ja̱je cani dajë̱'ë, më'ë mamaquëre i̱ñona."
42 Ja̱je caëna, tsihua'ëpi i̱ quë'rona ja'ye tsioja̱ina, huatipi yeque hue'hue ne co̱quëna, ta̱ji'i, yejana. Ja̱je yo'oquëna, Jesupi huatire yo'oma'ë cani eto saoni tsihua'ëre jujuni pëca ja'quëna i̱sipi.
43 Ja̱ maca si'a pa̱i ai cuasahuë, Maija'quë jaiye yo'oyere ñani.

Tijupë Jesús Capi, I̱ Ju̱'iñe Ayere
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Cui'ne si'ahua'i Jesús yo'ose'ere ñani ai cuasajëna, Jesupi i̱ ye'yacohua'ire capi:
44 "De'oye asajë̱'ë, iyere. Hua̱nëyema'pë pa'ijë̱'ë. Yë'ëre Pa̱i Mamaquëre pa̱i jë̱ñana i̱siye pa'iji. Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i yëyeje̱ yo'oja̱'cohua'i a'ë, yë'ëre."
45 Ja̱je caquëna, i̱ ye'yacohua'i ti asa ti̱'añe pa̱huë, i̱ caye. Ja̱re ja̱je asaye paja̱jë i̱pi cuasaye sëte. Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i ca'racohua'ipi se̱ni asaye pa̱huë, i̱ case'ere.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'i sa̱'ñe cahuë, i̱ohua'ija̱'a nepi airepa pa'iohua'i pa'iohua'i a'ni, cajë.
47 Ja̱je cuasajëna, Jesupi i̱ohua'i cuasaye asani ja̱ maca tsihua'ëre i̱ quë'rona dani nëcopi.
48 Dani ja̱ohua'ire capi:
"Iquë tsihua'ëre yë'ë mamipi cuasajë ñacaini yë'ëni ñacaiyë. Cui'ne yë'ëre ñacaicohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëreje̱ cui'ne ñacaiyë. Ja̱je pa'ina, i̱ti mësaru aquëpi yecohua'ire ai jerepa ñacaiquë pani ai jerepa pa'i pa'ija̱'quë api."

Sa̱ñope Yo'oma'quë Caye Ayere
(Mr 9.38-40)

49 Caquëna, Juan capi, i̱te:
"Ye'yaquë, yëquë te'i ë̱më më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre yo'oma'ë pa'ijë̱'ë cajë ë̱sehuë, yëquë ja̱'re co̱ni cu'ima' do'ire."
50 Caquëna, Jesupi capi:
"¿Me neñu'ju ë̱sere'ni? Maire sa̱ñope cama'quë pani mai yo'oye yo'o co̱cohua'i a'ë."

Que Joyo Pa'iquë

51 Jesús ma'tëmo mëiñe ti̱'añe ja'i maca pa'ina, Jerusalénna sai huëoni saji'i, i̱ cuasa nëose'ere yo'osi'i caquë.

52 Saija̱'quëpi jëjo saopi, i̱ du'ru sani i̱ pëaja̱to
co'eja̱'cohua'ire, Samaria pa̱i quë'rona.
53 Ja̱je pa'iquëta'are Jerusalénna saiye nëina, Samaria pa̱i
coehuë, pëa hue̱'ña i̱siye.
54 Ja̱ maca ja̱je ë̱sejëna, asani i̱ ye'yacohua'i Juan cui'ne
Jacobo cahuë:
"Ëjaë, yëquë më'ë ja̱ohua'ire toapi cua̱ñerena, ma'tëmopi
to̱meni peo hue̱'ñarepa ëo huesoye. Tsoe Maija'quë jëjo dao-
quë Elías yo'oquë pa'ise'eje̱ yo'oñu'u."
55 Ja̱je cajëna, Jesús ñani ja̱ohua'i case'ere coequë sa̱ñope
capi:
"¿Ique joyore hue'eye'ni, mësaru?
56 Yë'ë Pa̱i Mamaquë cato daima'ë paji'i, pa̱i joñoare nejosi'i
caquë. Coa ai jerepa pa̱ini huasosi'i caquë daë'ë."
Ja̱je cani je̱oni yequë pa̱i pa'i hue̱'ñana saë'ë.

Jesús Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Mt 8.19-22)

57 Ma'aja'a ja̱ohua'i saijëna, te'i ë̱më Jesure capi:
"Ëjaë, më'ë ja̱'re co̱ni saiye yëyë. Coa si'a hue̱'ña më'ë
saitoje̱."
58 Jesupi sehuopi:
"Airo jo'ya mañaje co̱ña pacohua'i a'ë cui'ne pi̱'a mañaje
tsiaro pacohua'i a'ë. Pa̱i Mamaquë cato ti peoquë api, i̱ si̱opë
tëo paquë u̱i mañaque."
59 Jesupi yequëre capi:
"Yë'ëre tuije̱'ë."
Ja̱je caquëna, i̱pi capi:
"Ëjaë, utije̱'ë. Yë'ëta'a du'ru ja'quëre ta̱jasi'i."
60 Jesupi sehuopi:
"Yë'ëre cuasama'cohua'i ju̱'isicohua'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë.
Ja̱ohua'ipi cui'neje ju̱'isicohua'ini ta̱jajë. Më'ë cato daije̱'ë,
Maija'quë pa'iyere yecohua'ire quëaja̱'quëpi."
61 Ja̱ maca yequëpi capi:
"Ëjaë, tuiye yëyë. Utije̱'ë. Du'ru macarepa yë'ëta'a huë'e
pa'icohua'ire pëpa tëjisi'i."
62 Jesupi i̱te capi:
"Yë'ë co'amañare ne huëosiquëpi, jaiye yeque yo'oyere
cuasaquë yo'oquë pani yë'ë co'amaña ne ti̱'añe peoji."

10

Jesupi Setentare Jëjo Saoye

1 Ja̱je iye yo'osi jeteyo'je setenta pa'iohua'ini i̱ saija̱'a
daripë̱ana du'ru jëjo saopi, cayaohua'ise'ere, i̱pi ñaquë sahua-
sicohua'ini.

2 Jëjo saoquë capi, ja̱ohua'ire:
“Nuñerepa cayë. Tëa ja̱'ñe cato jaiye a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ti
necohua'ipi a'ri maña pa'iyë. Ja̱je pa'ina, se̱jë'ë, i̱ti tse̱ aquëni
jai pa̱ire jëjo saoja̱quë neja'cohua'ire.
3 Ñajë saije̱'ë. Mësarute jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini
yaije̱ pa'iohua'i jopona.
4 Sama'pë pa'ije̱'ë, curi topëje̱, ca̱i topëje̱, cui'ne curiquëje̱,
cui'ne zapatoje̱, cui'ne ma'aja'a saijë pa̱i pa'icohua'i pa'ito coa
sa pëpajë saije̱'ë, tsoe nëcaja̱ni caye peoye.
5 Huë'ena cacacohua'i pani du'ru macarepa ñeje caje̱'ë: ‘Iye
huë'e pa'icohua'ire de'oye pa'iyepi pa'ije̱'ë.’
6 Ja̱je pëpajëna, ja̱ohua'ipi de'oye pa'iyere oicohua'i pa'ito
mësaru pëpase'epi i̱ohua'ini pa'ija̱'coa. De'oye pa'iyere
oima'cohua'i pa'ito ja̱ pëpase'epi mësaruna co'i co̱sipi.
7 Du'ru pëpasi huë'ena cacani pëani i̱ohua'i a̱oñere a̱ijë
cui'ne u̱cujë pa'ije̱'ë. Co'amaña necohua'ire sëte i̱ohua'ipi
sa̱iñeje pa'ye co̱caiyepi pa'ije̱'ë. Ja̱je pa'ina, huë̱'ña ñape
cu'ima'pë pa'ije̱'ë.
8 Pa̱i daripëna ti̱'arena, ja̱ro aquëpi i̱ huë'ena pëpasiquëpi
a̱ore a̱oto a̱ijë'ë.
9 Ja̱rore ju̱'icohua'i pa'ito jujucaije̱'ë. Cui'ne quëaje̱'ë,
Maija'quë cua̱ñe te̱'tena mësarupi po̱nëñe ja'yere pa'iji cajë.
10 Ja̱je pa'iquëta'are yequë hue̱'ña daripë pa'icohua'ipi
mësarute coeto i̱ti daripë ma'añana etani caje̱'ë:
11 ‘Mësaru daripë ya'opi yëquë que̱ona së'ase'ere ti̱'to to̱ñë,
mësaru asaye yëma'pë pa'i do'ire i̱ñojë.’ De'hua cuasaje̱'ë,
iyere, Maija'quë pa'i te̱'tena ja'yere pa'iji, mësarute.
12 Mësarute cayë, pa̱i ñape yo'ose'e ne de'hua mu'se ti̱'asi
maca ja̱ohua'i co'aye yo'ose'e sa̱iñe pasipi. Sodoma daripë
acohua'ire yo'ose'e jerepa co'ayepi.

Sehuoma'cohua'i
(Mt 11.20-24)

13 Teayerepa më'ë Corazín daripë maca cui'ne Betsaida
daripë. Jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'otoje̱ coa ñahuë, më'ë.
Ja̱ro yo'ose'eje̱ pa'ye Tirona cui'ne Sidón daripëna yo'oquëna,
ñasicohua'i pani tsoe otira'huë. I̱ohua'i co'ayere cuasajë ai ju'i
ca̱re su̱ñani hua̱tapi jorëjë ai oiyere i̱ñora'huë.
14 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱i ñape yo'ose'e mu'se ti̱'asi maca
mësarupi ai jerepa co'aye yo'osi do'ire sa̱i cua̱ñoñe pa'iji. Tiro
cui'ne Sidón daripëa pa'icohua'i se̱ña maca.
15 Cui'ne mësaru Capernaum daripë pa'icohua'i yëquëpi ai
jerepa tëto saisicohua'i a'ë ma'tëmo que̱'rore pana cuasayë,
mësaru. Pa̱ni mësaru cato coa ai jerepa huë'ehuëre pana caje
huesëja̱'cohua'i a'ë, toa yejana.

16 Mësaru cayere asacohua'i pani yë'ëni asaja̱'cohua'i a'ë,
cui'ne mësaruni coecohua'i pani yë'ëni coeja̱'cohua'i a'ë,
cui'ne yë'ëni coecohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëni coeyë."

Setenta Jëjo Saosicohua'ipi Co'iye

17 Ja̱ohua'i setenta pa'iohua'i ai sihuayë. Co'ini cahuë:
"Ëjaë, huatiohua'ique yëquë më'ë mamire cajëna, asajë
ca'rajë etahuë."
18 Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Ja̱je pa'ijë̱'ë. Yë'ëje̱ ñahuë, huati ëjaëpi ma'tëmopi mujuë
ye'hueyeje̱ pa'yerepa to̱mequëna.
19 Yë'ëpi mësarute tutu i̱sihuë, a̱ñare, pu̱nire tsa'cujëna, ti a'si
neñe peo ja̱'ñere. Cui'ne maire sa̱ñope yo'oquë tutu jerepa
i̱sihuë, quëcoja̱'cohua'ire caquë.
20 Ja̱je pa'iquëta'are sihuama'pë pa'ijë̱'ë, huatiohua'i
mësarute sehuoyere. Coa ai jerepa mësaru mami ma'tëmore
toyase'e pa'iyere sihuajë̱'ë."

Jesús Sihuaye
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Ja̱ maca Jesús Maija'quë joyopi i̱ ja̱'re pa'iye sëte ai si-
huaquë capi:
"Sihuayë, Ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja Ëjaëre.
Më'ëpi iyere i̱ñohuë, tsi̱je pa'iohua'ina më'ëpi ta̱'ñe cuasajë
pa'icohua'ire cui'ne ai asacohua'ire yahuese'ere. Ja̱je ti̱'api,
më'ë yëyeje̱."
22 Yë'ë ja'quëpi si'a co'amaña yë'ëna i̱sipi. Maija'quë ma-
maquë api cajë pa̱i ñañe pa̱ñë. Coa ja'quëse'e asaji, i̱ ma-
maquëre. Ja'quëreje̱ pa̱i ñañe pa̱ñë. Coa mamaquëse'e asaji,
i̱te. Ja̱je asaquë i̱ mamaquëpi i̱ yëcohua'ina i̱ñocohua'ise'e
asayë, i̱ pa'iye.
23 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ise'ere capi:
"Mësaru ñañeje ñacohua'ipi sihuacohua'i a'ë.
24 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Jai pa̱i Maija'quë yo'o ja̱'ñere
quëacaicohua'i cui'ne pa̱i ëjaohua'i mësaru ñañeje pa'ye ñañe
yëhuë. Ja̱je yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Cui'ne asaye yëhuë, mësaru
asayeje̱ pa'yere. Ja̱je yëjëta'a asaye pa̱huë."

De'oquërepa Samaria Aquëpi

25 Ja̱ maca cua̱ñese'e ye'yaquëpi huëni Jesús quë'rona i̱ ja̱'re
coca caquë, neñasi'i cuasaquë sani seji'i:
"¿Ye'yaquë, me neja'quë a'ni, ti pa'iye ti̱'añe cani?"
26 Jesupi sehuopi:
"¿I̱ti cua̱ñese'ere ñato me pa'iquë'ni, më'ëpi asato?"
27 Caquëna, cua̱ñese'e ye'yaquëpi sehuopi:

“Oijẽ'ë, më'ë Ëjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyo, si'a më'ë tutu, cui'ne si'a më'ë cuasaye. Cui'ne oijẽ'ë, më'ë quẽno maca aquëre më'ëja'a co'ye oiyejẽ pa'ye.”

28 Caquëna, jã maca Jesupi capi:

“Ĩte de'oyerepa sehuohuë, më'ë. Jãje më'ë yo'oquë pani, ti pa'iye tĩ'aja'quë a'ë.”

29 Jãje caquëna, cuãñese'e ye'yaquëpi de'oye yo'oquë a'ë caquë Jesure ĩñosi'i caquë sãñope sẽji'i:

“¿Jãje pa'ito ne a'ni, yë'ë quẽno maca pa'iquë?”

30 Caquëna, Jesupi sehuopi ĩte:

“Te'i pãi Jerusalénpi ma'aja'a Jericóna meji'i. Meina, co'amaña ñacohua'ipi tsẽani si'aye ĩ paye cui'ne ĩ ju'i cãje jiohuë. Ai të'carena, jũ'ise'eje pa'i ũina, jẽoni saë'ë.

31 Cui'na ma'aja'a judío Maija'quë huë'ere ñacaiquë saiquëpi ma'are ũina, ñani coa ñaquë sa saji'i.

32 Cui'ne ĩti ma'aja'a levita sai coa ñani saji'i.

33 Jãje sai sitore Samaria pãi coecohua'i aquëpi cui'ne ma'aja'a sai teaye ñani.

34 Jã maca tsiojãni a'sire hui'yape ocopi cui'ne o'sayepi tsoani cãñapi huẽni jujupi. Jeteyo'je ĩ caballona tëoni sapi, saicohua'i pëa huë'ena.

35 Se ñatasi mu'se Samaria aquëpi sai huëoni caya curiquë tẽ'ña ĩsipi, ĩti huë'e aquëre. Ĩsiquë capi: ‘De'hua ñacaijẽ'ë, iquëre. Më'ëpi ai jerepa ĩ do'ire necaisiquë pa'itojẽ yë'ëpi sãisi'i cui'naëpi co'i cõsi maca.’

36 De'oji. Jãje pa'ito: ¿Toasõcohua'i aquë jequë paquë'ni, ñaohua'i huani õani saisiquë quẽno maca aquë ĩte oisiquë, më'ëpi cuasato?”

37 Caquëna, cuãñese'e ye'yaquëpi capi:

“Ĩte ñani oi necaisiquë api cuasayë.”

Caquëna, jã maca Jesupi capi, ĩte:

“Më'ëje cui'ne sani yo'oquë pa'ijẽ'ë.”

Jesupi Marta Cui'ne María Huë'ere Pa'iye

38 Jesús ma'aja'a saiquëpi tĩ'api, a'ri daripëna. Jãrote cui'ne paco'ë, Marta hue'ecopi. Jãopi ĩo huë'ena pëpao, ĩte, cui'ne ĩ ye'yacohua'ijẽ.

39 Cui'ne paco'ë, Marta yo'jeo María hue'ecojẽ. Jãopi Jesús quẽo yë'quë macana ja'runi ñu'io asao, ĩ cayere.

40 Asacona, Martapi jaiye huë'e co'amaña neñe pa'ina, ñani ai cuasa huesëco Jesús quë'rona tsio dani cao:

“¿Ëjaë, yë'ëse'e necona, yë'ë yo'jeo coa ñu'ico ñaquë, më'ë? Jãje pa'ina, cayë ĩote cajẽ'ë, yë'ëre sani cõcaijã'co.”

41 Jãje cacona, Jesupi sehuopi:

“Marta, Marta më'ë jaiye neñere co'a jũ'io, cui'ne ai cuasaco.

42 Jạje pa'iquëta'are te'o pa'iji nuñerepa cọcaiye. Jạre María
tị'ao, yecohua'ijẹ jioye ti peoyere."

11

Jesupi Ye'yapi, Maija'quëre Sẹñe
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Tịjupë Jesús Maija'quëre sẹni tëjisi maca ị ye'yacohua'i
aquëpi capi, ịte. Ëjaë, ye'yajẹ'ë, Maija'quëre sẹñe, Juan ị
ye'yacohua'ire ye'yaquë pa'ise'ejẹ.
2 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Sẹcohua'i pani ñeje cajẹ'ë:
Yëquë Ja'quë ma'tëmo pa'iquë,
Më'ë mami de'oyere pa'ë.
Më'ë cuạñeñe daijạquë yëquëna,
Më'ë yëyepi yo'oye pa'ijạ'quë, iye yejajẹ, ma'tëmo yo'oyejẹ
pa'ye.
3 Iye mu'se ại jạ'ñere ịsijẹ'ë, caraye peoye.
4 Yecohua'ipi yëquëni do'i pajëna, sại de'huacaiyejẹ pa'ye
më'ëpi yëquë do'ire sại de'huacaijẹ'ë.
Neñañe pa'ito më'ëpi co'ayere nejocaijẹ'ë."
5 Jesupi capi, jạohua'ire:
"Mësaru aquëpi te'ire ị cajeire paquëni jạëpi ñami jopo ị
huë'ena dani caji, ịte: 'Cajei, toasọ ạo ịsijẹ'ë, co'yojạ'quë a'ë.'
6 Yë'ë cajeipi yure tịtaëna, ạoñepi peoquëna, cayë, caji.
7 Caquëna, tu'rihuëpi de sehuoquë casipi: 'Jọsa da cayë. Eta
sa'ro sị̱osicoa. Jere më'ëre ịsisi'quë coa huëiye'ni, tsị jạ're ụini.'
8 Jạje casiquëta'a cajei pa'isi do'ire huëni ịsiye pạpi, coa jọsa
jerepa sẹma'quëni caquë huëni ịsipi, si'aye ịte carase'ere.
9 Jạje pa'ina, yë'ëpi cayë, mësarute: Sẹjë'ë. Maija'quëpi
ịsijạ'quë api. Co'ejë tị'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona të'cajëna,
hui'yosipi.
10 Jạje pa'ina, sẹquëpi ịsi cuạñoñe pa'iji. Cui'ne co'equëpi
tị'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.
11 Mamaquëpi panre sẹina, quẹ̱na përe ịsi'ñe pa'i a'ë mësaru
aquë jẹ'quë mamaquëre ¿panita'a hua'ire sẹina, ạñani ạo'ñe
pa'i a'ë?
12 ¿Pạnita'a tsiapëre sẹina, pụnini ạo'ñe pa'i a'ë? Pạni.
13 Ñajë'ë. Mësaru co'acohua'ita'a mamajëre oijë de'oyere
ịsicohua'i a'ë. Jạje pa'iye sëte mësaru Ja'quë ai jerepa oiquë
sëte ị de'o joyore pañu'u cajë sẹcohua'ire ịsijạ'quë api."

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Yequë mu'seña huatipi coca cama'quëre nesiquëni Jesupi
huatire eto sauna, coca capi, cama'quë pa'isiquëpi caquëna,
ñajë jai pại ai cuasahuë, merepa yo'o u'ni iye cajë.

15 Yecohua'ipi cahuë:
“Huatiohua'i ëjaë Beelzebú tutupi yo'oji, iquë, huatire eto
saoquëna, ñajë.”
16 Yecohua'ipi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe ma'tëmo ayere yo'o i̱ñojë'ë
cajë se̱i'ë.
17 Ja̱ se̱cohua'i cuasayere asaquëpi ja̱ohua'ire capi:
“Te'e yeja ëjaohua'ipi jopoja̱'a huasicohua'i pani sa̱'ñe ui-
huani co'ye i̱ohua'i yejare nejoñë. Cui'ne te'e caje tsëcapë
pa'isicohua'ipi hua saisicohua'i pani sa̱ñope yo'ojë i̱ohua'ija̱'a
peo hue̱'ña ne huesëyë.
18 Satanáspi i̱ tsëcapëni sa̱ñope yo'oquë pani ¿me si'aohua'i
cua̱ñe ti̱'añe pa'iquë'ni? Iye cayë, mësarupi yë'ëni Beelzebú
tutupi huatire eto saoji cajëna.
19 Ja̱je yë'ëpi Beelzebú tutupi yo'oquë pa'ito, ¿nepi mësarute
tuicohua'ire tutu i̱siye'ni, huatiohua'ire eto sao ja̱'ñe? Ja̱je
pa'ina, i̱ohua'ini mësarupi se̱ni asajë̱'ë, quëaja̱jë.
20 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cato Maija'quë tuture papi huatire
eto saoquë yo'oyë. Ja̱je pa'ina, yë'ë yo'oye cato Maija'quë
cua̱ñe te̱'tepi tsoe ti̱tapi caquë i̱ñoñe a'ë.
21 Ai tutu quë'ipi cui'ñasiquë i̱ co'amañare de'oye ñaquë
pa'ito, yecohua'ije̱ jioye peoji.
22 Ja̱je pa'iquëta'are yequë ai jerepa tutu quë'ipi cacani i̱te
quëco saoye pa'iji. Ja̱ maca si'aye i̱ quëcoquë uihua ja̱'ñere
pase'e jioni i̱ tse̱ de'huaye pa'iji, i̱ pase'ere.
23 Ja̱je pa'ina, yë'ë yo'oyere de'oji cacaima'quë cato yë'ëre
sa̱ñope yo'oquë api, cui'ne yë'ë ja̱'re te'e tsi'soma'quë pani,
coa ne tiya saoquë api.

Co'a Joyopi Cui'naona Co'iye
(Mt 12.43-45)

24 Huatipi pa̱ini pa'isiquëpi eta saisiquë pani coa cue̱ne
yejañare cu'iji, pëa hue̱'ñare co'equë. Ja̱je co'equë ti̱'ama'ë
co'isi'i yë'ë etani daisi huë'ena cuasaji.
25 Cani co'iquë ñaquëna, de'oyerepa yuani ne de'huase'eje̱
pa'ipi pa'iji.
26 Pa'ina, ñani sani siete huatiohua'i i̱ jerepa co'acohua'i
ja̱'re co̱ni cacani cui'naëna, pëasi maca yureta'a ja̱'në pa'ise'e
se̱ña maca co'aquë pa'ija̱'quë api.”

Nuñerepa Sihuaye

27 Jesús ja̱ yë'ta'a i̱tire caquëna, pa̱i jopopi nomiopi cuio:
“Më'ëre co̱ani ai de'huasico ai sihuaco pa'ico.”
28 Ja̱je cacona, i̱pi capi:
“Ai jerepa sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë caye asacohua'ipi
cui'ne sehuocohua'ipi.”

Co'acohua'ipi Sẹñe, Pại Yo'o Tị'a Ma'ñere
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Pạipi Jesús quẹ̈no macana tsi'sini saijëna, ịpi coca ca
huëopi:
"Iye'në pại co'acohua'i a'ë. Jạje pa'iohua'ipi sẹñë, pại yo'o
tị'a ma'ñere yo'o ịñojë'ë cajë. Jạre sẹtojẹ Maija'quë yo'o jạ'ñere
quëacaiquë Jonás yo'oquë pa'ise'eje pa'ye de'oye yo'o ịñoñe
pa'iji. Mësaru yëyere ịñoñe peosipi.
30 Jonás Nínive daripë pạire Maija'quë case'ere ịñocaiquë
paji'i. Cui'neje pa'isiquëpi yure Pại Mamaquëpi yure
pa'icohua'ire ịñoja'quëpi pa'iji.
31-32 Nínive daripë pa'icohua'ipi pại ñape yo'ose'e ña mu'se
huëni iye'në pạire sạñope cajạ'cohua'i a'ë. Jonáspi Maija'quë
cocare quëaquëna, asani jạ'rë pa'ise'e jẹoni pọnësi do'ipi. Ịñore
yure Jonásre tëto saisiquëpi pa'iji. Pại ñape yo'ose'e ña mu'se
pa'i maca iye pạire ịohua'i yo'ose'eje pa'ye sại maca tị'aëna,
huë'ehuë tẹ'te pại ëjaopi huëni nejoñe pa'iji cajạ'coa. Ịo so'o
yejapi Salomón tạ'ñe yo'oye asasi'i caco daisi do'ire. Ịñore
Salomón jerepa pa'ipi pa'iji, yure.

Maire Miacaiye
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Toa tsẹ̈oni yahueye peoji, pạnita'a mahuë sạ'nahuëna
ayaye peoji. Jạje yo'oye pạjë coa ai jerepa ẹ̈mëje'ena ëcoyë,
daicohua'ire miacaijạ'coni.
34 Cạpëre ñaco cạ miacaiye pa'iji. Jạje pa'ina, më'ë ñaco cạpi
de'oyere ñañe pa'ito më cạpëjẹ de'oye miacaisico pa'iji. Jạje
pa'iquëta'are më'ë ñaco cạpi co'ato si'a më'ë cạpëjẹ ai yo'oyere
pa'iji.
35 De'hua ñajë'ë, më'ë miañe pa'iyere, neañena pọnëma'coni
caquë.
36 Jạje pa'ina, më'ë cạpëpi miañe jopore pa'ito si'aye tị̃ñarepa
ñañe pa'iji, neañe peoto. Toa tsẹ̈ocopi miacaina, ñañeje pa'ye."

Fariseohua'ire Cui'ne Cuạñese'e Ye'yacohua'ire Sạñope Caye
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesús coca ca tëji maca, fariseopi Jesure huëopi, ị huë'ena
ạo sani ạijë'ë caquë. Huëouna, sani ja'rupi ạo ại saihuëna.
38 Ja'runa, fariseopi jẹ̈ña tsoajẹ̈'ë ạima'në cuạñese'ere
yo'oma'aji'i, ñaquë cuasapi.
39 Jạje cuasaquëna, Ëjaëpi capi, ịte:
"Mësaru fariseo pại cato coa ẹ̈mëje'e ụcu duruhuëase'e
cui'ne quẹ̈na ne'ñase'e tsoacohua'i a'ë. Jạje yo'ocohua'ita'a
sạ'nahuë cato si'sio. Yecohua'i payere yëcohua'ipi cui'ne
co'ayepi tị̃mësicohua'i a'ë. Mësaru cui'ne pa'iyë.

40 Huesëohuaˈi, ña maˈñe ë̱mëjeˈe nesiquëpi sa̱ˈnahuë ayeje̱
Maijaˈquëpi neseˈe aˈë.
41 Ja̱je paˈina, peocohuaˈina i̱sije̱ˈë, mësaru sa̱ˈnahuë payere.
Ja̱je yoˈoto siˈaye tsoa to̱seˈe paˈija̱ˈcoa.
42 Teayerepa mësaru fariseo pa̱i maña. Mësarupi diez topë̱a
neni teˈore Maijaˈquëna i̱siyë, a̱iñena huëo së̱ñe nejë a̱iñere,
cuiˈne ta̱seˈe co̱ni. Ja̱je deˈoye yoˈojëtaˈa nuñerepa deˈoye
yoˈoyere cuiˈne Maijaˈquë oiyeje̱ paˈye yoˈoyere peocohuaˈipi
paˈiyë. Ja̱je paˈina, iyere yoˈoye paˈiji, mësaru tsoe deˈoye
yoˈoyena co̱ni.
43 ¡Teayerepa mësaru fariseo, pa̱i maña! Pa̱i tsiˈsi hue̱ˈñare
deˈo saire ñuˈijëna, ñajë pa̱ipi jerepa paˈiohuaˈi aˈë caja̱jë
cuasacohuaˈi aˈë, cuiˈne coˈamaña huero hue̱ˈñare nëcajëna,
jai pa̱i i̱ti maca ñacohuaˈipi jerepa paˈiohuaˈi aˈë cajë deˈoye
pëpaja̱jë cajë, mësaruje̱ teaye yoˈocohuaˈi aˈë.
44 Cua̱ñeseˈe yeˈyacohuaˈi cuiˈne fariseo pa̱i co̱ni teayerepa
coa cacohuaˈi aˈni, ta̱si daripëje̱ paˈiohuaˈini, pa̱i ñamaˈpë
tsaˈcujë siˈsi neñeje yoˈoyë.”
45 Ja̱je caquëna, cua̱ñeseˈe yeˈyaquëpi ñeje caquë sa̱ñope
sehuopi:
“Yeˈyaquë, ja̱je mëˈë cani yëquëreje̱ tea ju̱ˈi cayë.”
46 Ja̱je caquëna, Jesupi sehuopi:
“Teayerepa mësaruje̱ cua̱ñeseˈe yeˈyacohuaˈije̱ yoˈoyë. Yeco-
huaˈiseˈere dëquë coˈamañare hueˈocaiyë. Ja̱je yoˈojëtaˈa
mësarupi teˈe moño macaje̱ se co̱caiye coecohuaˈi aˈë.
47 Maijaˈquë yoˈo ja̱ˈñere quëacaicohuaˈire ja̱re mësaru aio-
huaˈipi huani je̱oni ta̱si daripë̱are mësaru teayerepa ne
deˈhuacohuaˈi aˈë.
48 Ja̱je yoˈojë mësaru aipë yoˈoseˈere deˈoji cuasajë yoˈoye
ñañe paˈiji, mësarupi i̱ohuaˈi huani ta̱si daripë̱are ne
deˈhuajëna.
49 Ja̱je paˈina, Maijaˈquë i̱ ta̱ˈñe asayepi capi: ‘Jëjo saoja̱ˈquë
aˈë yequë muˈse yoˈo ja̱ˈñere ca nëocohuaˈire cuiˈne sahuani
yëˈë coca quëacohuaˈire nesicohuaˈireje̱ ja̱ohuaˈini huani
je̱aja̱ˈcohuaˈi aˈë, yecohuaˈini coa jo̱sa yoˈojë.’
50 Ja̱je paˈina, yeja deˈhuasi macapi i̱te quëacaicohuaˈire
huaisi doˈire yure paˈi pa̱ini Maijaˈquëpi se̱jaˈquë api.
51 Abelre huaisi macapi cuiˈne Sacariare huaisi macaja̱ˈa
acohuaˈi doˈire yëi ñamare ëo hue̱ˈñana cuiˈne Maijaˈquëre se̱
huëˈena joporepa. Ja̱je paˈina, nuñerepa cayë quëapi, yure paˈi
pa̱ina se̱jaˈquë api, tsie doˈire.
52 Teayerepa mësaru cua̱ñeseˈe yeˈyacohuaˈi nuñerepa co-
care yahueyë. Ja̱je yoˈojë coejë yecohuaˈi asañuˈu cajë
yëcohuaˈireje̱ ë̱sejë sa̱ñope yoˈoyë, mësarupi.”

53 Ñeje Jesús caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne
fariseohua'i ai pëtitei'ë. Jaje pa'ijë jaiye se huëohuë.
54 Sejëna, tayo sehuouna, ñani tseañu'u, co'aquë api cajajë
cuasajë.

12

Coa Cayere Sañope Yëhuoye

1 Jai pai mil jerepa te'e macana tsi'sini airepa timëni
sa'ñe ju'ajë yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesupi i ye'yacohua'ini du'ru
macarepa ca huëopi, ñeje:
"De'hua ñajë'ë, fariseohua'i porere. Jaje cani capi fariseo-
hua'i coa cajë yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë caquë.
2 Jaje pa'ina, asama'pëna yo'ose'ere ti'a ja'ñe a'ë cui'ne
yahue yo'ose'ere, asa ja'ñe a'ë.
3 Jaje pa'ina, mësaru nea hue'ña yo'ose'ere mu'sepi
asaja'cohua'i a'ë, cui'ne yahuerepa tu'rihuëna sioni case'ere
huë'e sa'nihuëpi nëcajë cui ja'ñe a'ë, pai asa hue'ñana.

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni
(Mt 10.28-31)

4 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Capë huaicohua'ire ca'rama'pë
pa'ijë'ë. Jaohua'i cato jerepa yo'oye peoyë.
5 Jaje pa'ina, quëasi'i. Ca'rajë'ë, huani jeosi jeteyo'je toa
yejana jëjo saoquëni. Jaje pa'ina, ca'rajë'ë, Maija'quëni.
6 Mësarupi asayë, cinco pi'ani caya të'ña isicohua'i a'ë cajë.
Jaje a'ri do'iohua'ita'are Maija'quë huanëyema'ë ñacaiji.
7 Jaje pa'ina, mësaru nañaque cuecuese'e a'ë, ca'rama'pë
mësarupi. Jaje pa'ina, pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

Jesure Cacaiye Pa'iji
(Mt 10.19-20, 32-33; 12.32)

8 Si'aohua'i mësarupi yë'ëni ca'rama'pë yë'ë cajeipi caco-
hua'ire cato, yë'ë Pai Mamaquëje Maija'quë huiñaohua'ina
yë'ë cajeipi quëaja'quë a'ë cayë.
9 Jaje cui'ne yë'ëni ca'rajë cajei peoyë, pai asa hue'ñana
casicohua'ire yë'ëje cui'ne Maija'quë huiñaohua'i ña hue'ñana
yë'ë cajei peoji, caja'quë a'ë.
10 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Pai Mamaquëre co'aye casico-
hua'i pani sai de'hua cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeco-
hua'ipi Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pani sai de'hua
cuañoñe ti peoji.
11 Mësarute tseani pai tsi'si hue'ñana, panita'a pai yo'oye
ñacohua'i quë'rona co'aye yo'ocohua'i a'ë cajë sacohua'i pa'ito
du'ru cuasama'pë pa'ijë'ë, me sehuoja'cohua'i a'ni cajë.
12 Iti caye ti'asi maca Maija'quë joyopi quëaquëna, mësaru
caja'cohua'i a'ë."

Jaiyere Payepi Huajëya'ye Neñe

13 Pa̱i jopopi Jesure capi, ñeje:

"Ye'yaquë, se quëajë̱'ë, yë'ë a'yëre yë'ëreje̱ co'amaña hua-
caija̱quë ja'quë pase'e."

14 Caquëna, Jesupi capi, i̱te:

"¿I̱na, nepi yë'ëre pa̱i yo'oye ñaquëre cui'ne co'amaña
huahuequëre cua̱ñere'ni?"

15 Yequeje̱ capi, Jesús:

"Si'aye co'amaña ëayere de'hua ñajë'ë. Ja̱je pa'ina, pa̱i pa'iye
cato jaiye co'amaña payepi co̱caina, pa'iye peoji."

16 Ja̱je caquë pa̱i pa'iyere ti̱ñarepa quëasi'i caquë capi:

"Pa'iji, te'i ë̱më jaiye co'amaña paquë. Pa'ina, i̱ ta̱si
co'amañapi jaiye tëa ja̱'ñepi quë̱ji'i.

17 Ja̱ maca ñani jaiye co'amaña paquëpi ¿me neja'quë a'ni, i̱ti
de'hua hue̱'ñaje? ¿Jerona de'huaja̱'quë a'ni, quë̱ise'e? caquë
cuasa huëopi.

18 Ja̱ maca cuasapi, peo hue̱'ña ja̱'rë de'hua hue̱'ña pa'ise'e
nejoni yeque jerepa jai hue̱'ña nesi'i. Neni ja̱rona de'huasi'i
si'aye yë'ë tëase'e cui'ne si'aye yë'ë tsoe paye co̱ni.

19 Ja̱ jeteyo'je de'huani yë'ëja̱'a casi'i: 'Jaiye co'amaña
de'huase'e payë, tsoe o̱metëca pa'i ja̱'ñere pëa huajëquë si-
huaquë u̱cuquë a̱i pasi'i' cuasapi.

20 Ja̱je cuasaquëna, Maija'quëpi i̱te capi: 'Huesë maca, iye
ñami më'ë ju̱'ija'quë a'ë. Ja̱je pa'ina, më'ë de'huase'e ¿ne tse̱
pa'i ja̱'ñe a'ni?'

21 Ja̱ maca po̱nëni si'aohua'ire capi. Ja̱je yo'oye pa'iji.
Jaiye co'amaña paquëpi co'ye de'oye pa'iyese'e cuasaquë,
Maija'quëre cuasama'quë cato."

Maija'quë I̱ Mamajëre Ñacaiye
(Mt 6.25-34)

22 Jeteyo'je Jesús i̱ ye'yacohua'ire capi:

"Ja̱je pa'ina, mësarute co'a ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë, jere
a̱ija'cohua'i a'ni cuasajë. Cui'ne co'a ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë, jere
ca̱ña ju'ija̱'cohua'i a'ni cuasajë.

23 A̱o a̱iñe jerepa do'iye a'ë, pa̱i pa'iye. Cui'ne ca̱ña ju'iye
jerepa do'iye a'ë, mai ca̱pë.

24 Ñajë'ë, ja̱ohua'i pë'përini, co'amaña ta̱ma'cohua'ita'a
cui'ne tëama'cohua'ita'a cui'ne i̱ti ca̱ de'hua huë'e peoco-
hua'ita'a cui'ne pëa hue̱'ña peocohua'ita'a de'hue Maija'quëpi
co̱caina, pa'icohua'ini. Ja̱je pa'ina, mësaru pi̱'a se̱ña maca
do'icohua'i a'ë, pa̱irepa sëte.

25 Ja̱je pa'ito ¿nepi mësaru acohua'i ai co'a ju̱'i do'ire metro
joporeja̱'a tsoacohua'i ai de'oja̱'cohua'i a'ni?

26 Jaje pa'ina, ai cuasa do'ire a'ri maña pa'ise'ere jaiye se
mëoñu'u ai jerepa cuasaye'ni. Jaje pa'ito ¿me neñu'ju airepa
yequë co'amañare co'a juu'iñe'ni?
27 Ñajë'ë, cui'ne jorore coa mëani pa'iyere co'amaña ne
ma'ñeta'a cui'ne yëije oya ma'ñeta'a ai de'o joro pa'iyere. Jaje
pa'ina, cayë, pai ëjaë Salomón maca i de'o hue'ñare pa'inije
de'o jo'ya joroje pa'irepa ju'iye papi.
28 Jaje Maija'quë taya mañata'a de'oye suñacaise'ere paji, coa
yurese'e pani ñamina'a tsoe juu'ise'e pa'ina, toana ëo ja'ñeta'a.
Jaje pa'ito mësarute ai jerepa caña suñacaiye pa'iji, Maija'quë
necaima'quë api, cuasacohua'i.
29 Jaje pa'ina, co'a juu'ijë cui'ne co'ejë cu'ima'pë pa'ijë'ë, jere
aija'cohua'i a'ni cui'ne jere ucuja'cohua'i a'ni cuasajë.
30 Iye yeja pai jaje ai cuasajë pa'iyë, si'aye iyere. Jaje
pa'iquëta'a mësaru tsoe mësaru ja'quëre payë, si'aye mësarute
jopo caraye asaquëni.
31 Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quë cuañe te'tere ai oijë yo'oto
Maija'quëpi de'hue jopo caraye isiquëna, co'amaña pajë'ë.

Ma'tëmo Co'amaña
(Mt 6.19-21)

32 Ca'rama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre asacohua'i mësaru a'ri pai
maña'ë. Jaje pa'iquëta'are mësaru ja'quëpi i cuañe te'tere isiye
yëji.
33 Mësaru paye pa'ito isijë'ë, curiquëpi cui'ne co'amaña
carasicohua'ina do'i peoye coa isijë'ë. Jaje yo'ojë ai huano
topëa de'o ma'ñere ti'ajë'ë. Ma'tëmo co'amaña carajai ma'ñere,
cui'ne ñaëje cacama'tore pu'juje pu'juma'tore paja'cohua'i.
34 Mësaru co'amaña pa hue'ñare, cui'ne jarote mësaru joñoaje
pasipi.

Ne De'huasicohua'ipi Pa'ijë'ë

35 Ne de'huasicohua'ipi ñare pajë pa'ijë'ë.
36 Fiesta ña tëjini ëjaë co'ija'quëpi cayë, i jo'ya utejë
pa'iyeje pa'iohua'i pa'ijë'ë. Titani eta sa'rona të'ca maca esa
hui'yocaiyeje yo'oja'cohua'ipi.
37 Sihuaja'cohua'i a'ë, iohua'i ëjaëpi utejë pa'ijëna, titaëna
ñani. Nuñerepa cayë, iohua'i ëjaëpi sihuaquë ao ai saihuëna
soini aore aoja'quë api.
38 Ñami joporepa panita'a ñata ñami titaquëta'a,
sëtasicohua'ini titaquë pa'ito sihuaja'cohua'i a'ë, ite
necaicohua'i mañapi.
39 De'hua asajë'ë, co'amaña ñaquë dai ja'ñere asasiquëpi
utequë pa'ito i huë'e co'amaña imani saye peoji.
40 Mësaru huesë maca Pai Mamaquë daija'quë api. Jaje
pa'ina, de'hua ñajë utejë pa'ijë'ë."

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Mt 24.45-51)

41 Ja̱ maca Pedropi capi:
"¿Ëjaë, iye ye'yase'e yëquëse'ere caquë ye'yaë? ¿Pa̱nita'a
si'aohua'ire caquë ye'yase'e a'ni?"
42 Caquëna, Ëjaëpi sehuopi:
"¿Ja̱je pa'ito ne a'ni, ta̱'ñe asaquëpi cui'ne nuñe yo'oquëpi i̱
ëjaë ñacaijë̱'ë huë'e pa'iye case'ere de'oye sehuoquë, cui'ne i̱
ëjaë jo'yareje̱ a̱o de'oye a̱oquë yo'oquë?
43 I̱ ëjaë ti̱taquë ñaquëna, i̱ case'eje̱ yo'oquë, cato de'oye
pa'ija̱'quë api.
44 Nuñerepa cayë, mësarute. Co'amaña paquëpi si'aye i̱
co'amaña de'oye ñacaisiquëna, si'aye i̱ co'amañare ñacaijë̱'ë
caquë i̱sija̱'quë api.
45 Ja̱je i̱siquëni i̱ jo'yaëpi ëjaë ja̱ yë'ta'a tsoe nëija'quë api
caquë i̱ ëjaë jo'yani co'aye si'sequë yo'oquë cui'ne nomiohua'i
i̱ti huë'e pa'icohua'ire, co'aye yo'oquë cui'ne a̱o fiesta nequë
a̱i huëoni cui'ne co̱no u̱cuquë cuepe huëoni.
46 Yo'o maca i̱ ëjaë co'ija̱'quë api, i̱ jo'yaë hua̱nëyeni utema'ë
huesëquë yo'o maca ja̱ maca sehuoma'cohua'ire nejoñepi
nejoja'quë api, i̱ yo'osi do'ire ai si'seni.
47 I̱ ëjaë yëye i̱ jo'yaë asaquëta'a de'oye yo'oma'quëpi cui'ne
i̱ caye sehuoma'ë yo'oquë cato jaiye të'ca cua̱ñoñe pa'iji.
48 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ ëjaë yëye huesëquëpi, coa yo'oni a'ri
maña të'ca cua̱ñoñe pa'iji. Ja̱je pa'ina, ai cuasaye i̱sisiquëni
ai se̱ñe pa'iji, cui'ne i̱ti de'hue nequëni nequë api cuasani ai
jerepa cua̱ñeñe pa'iji.

Jesús Do'ire Pa̱ipi Hua Saiye
(Mt 10.34-36)

49 Iye yejana yë'ë toa tse̱osi'i caquë daë'ë. Tsoe co'arepa
toa ne'su mëiñeje yo'oquëna, ñara'ye, merepa tsoe ne saose'e
pa'ina, ñara'ye.
50 Ja̱ saoma' do'ire yure cato oco doyeje̱ pa'ye ai yo'oyepi
yë'ëre yo'oquëna, tëjiyerepa ai yo'oquë tëto saija̱'quë a'ë caquë
oiyë.
51 ¿De'oye pa'i ja̱'ñere dapi, cuasaye mësaru? Pa̱ni. Coa ai
jerepa huahueyere dahuë.
52 Ja̱je pa'ina, yurepi se̱ña maca mu'seña cato cinco
te'e tsëcapëre pa'icohua'ipi huani toaso̱cohua'i sa̱ñope
yo'oja̱'cohua'i a'ë, cayahua'ini cui'ne cayahua'ipi
toaso̱cohua'ini sa̱ñope yo'oja̱'cohua'i a'ë.
53 Cui'ne pëca ja'quëpi mamaquëre sa̱ñope yo'oye pa'iji.
Mamaquëpi pëca ja'quëre sa̱ñope yo'oye pa'iji. Cui'ne pëca
ja'copi mamaconi sa̱ñope yo'oye pasipi. Cui'ne mamacopi
pëca ja'core sa̱ñope yo'oye pasipi, huaopi i̱o mamaquë nëjore

sa̱ñope yo'oye pasipi. Cui'ne mamaquë nëjopi huaore sa̱ñope yo'oye pasipi."

Mai Yure Pa'iye Cuasaye
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Jesupi capi, pa̱ire:
"E̱së caje hue̱'ñapi nea siri mëina, ñani cacohua'i a'ë ocoja̱'coa. Carena, cui'ne ocoji.
55 Ja̱je cui'ne huë'ehuë te̱'tepi tutuquëna, ñani cayë ai ë̱së ueja̱'coa. Ja̱je carena, cui'ne ë̱sëquë uji.
56 Coa cacohua'i, mësaru ta̱'ñe cacohua'i a'ë ma'tëmo cui'ne yeja yo'oyena, ñani. Ja̱je yo'ocohua'ita'a ¿me yo'ojë mësaru pa'i tëcahuë ayere yure ja̱je yo'o macare pa'iyë cajë asa ma'ñe'ni, ta̱'ñe?

Esa Ne De'huaye
(Mt 5.25-26)

57 ¿Me yo'ojë mësaruse'e tayo yo'oye ñani?
58 Ja̱je pa'ina, yequëpi më'ëre do'i paquëpi cani saquë pa'ito më'ëre do'i paquë api caquë saquëni du'ru ne de'huaje̱'ë, ja̱ yë'ta'a pa̱i yo'ose'e ñaquë quë'rona ti̱'ama'në. Ja̱je ne de'huaëna, pa̱i yo'oye ñaquë quë'ro sama'ë pa'ija̱'quëre. Ja̱je më'ëpi yo'oma'ë pa'ito pa̱i yo'oye ñaquëpi co'acohua'ire coco-hua'ina i̱sina, ja̱ohua'ipi yureta'a co'acohua'ire co hue̱'ñana coja̱'cohua'i a'ë, më'ëre.
59 Ja̱rona cosiquë pani etaye peoji, më'ëpi si'aye më'ë do'i sa̱ima'ë pani."

13

Huajë Pa'iyena Po̱ñañe Pa'iji

1 Ja̱re ja̱ mu'seña Pilatopi Galilea acohua'ire huani je̱ani, cui'ne i̱ohua'i ëojë se̱ñu'u cajë huaisicohua'i tsiena pa̱i tsiepi co̱'meni yo'ose'ere, yecohua'ipi quëahuë, Jesure.
2 Quëajëna, capi:
"¿Mësarupi cuasani huani je̱osicohua'ipi Galilea pa̱ire se̱ña maca co'acohua'i paë'ë, cuasaye?
3 Pa̱ni. Ja̱je pa'ina, cayë, mësaru. Ja̱'rë yo'oyere je̱oni po̱nëma'cohua'i pani si'a pa̱i mësaruje̱ ja̱je yo'o cua̱ñoja'cohua'i a'ë.
4 Mësarupi cuasani Jerusalén pa'icohua'ire se̱ña maca co'acohua'ini, diez y ocho pa̱ire Siloé tupëpi que̱o hue̱a'co'ë, cuasaye.
5 Pa̱ni. Nuñerepa cayë. Ja̱je pa'ina, mësarupi huajëye pa'iye po̱nëma'cohua'i pani ja̱re cui'ne yo'o cua̱ñoja'cohua'i a'ë."

Higuera Ñë Ayere Quëaye

6 Ja̱ maca Jesús pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye neni quëaquë capi:

“I̱ yejana tąsi ñë paquëpi quë̱imaˈo paco caquë sani ñąquëna, quë̱imaˈco pajiˈi.
7 Paˈina, ñąni jąˈ maca yeja ñąquëre capi: ‘i̱na, toaso̱ o̱metëca daiyë, i̱ti cąˈ quë̱iseˈe ñąsiˈi caquë. Daiquëtąˈa ti̱ˈamaˈë paˈiyë, quë̱isico paˈiona. Jąje paˈito cue̱ni je̱ojëˈë. Me nesiˈco coa yejare que̱ˈeñe nëcącoˈni.’
8 Caquëna, i̱ti yeja ñącąiquëpi sehuopi: ‘Ëjaë iye o̱metëcąhuëseˈe paˈijąˈco, ąˈji yeja neni yequë coˈamañąpi o̱ąˈ ñąsiˈi, quë̱ijąˈcore.
9 Jąje neruta'a quë̱ti̱ˈñe paˈio i̱ti cąˈ. Jąje neruje̱ quë̱imaˈona, ña jujani jąˈ macataˈa cue̱ni je̱ojëˈë,’ capi.”

Jesupi Nomiore Jujupi, Huajë Muˈse Paˈina

10 Huajë muˈse pąˈi tsiˈsi hue̱ˈñąna yeˈyaquëna,
11 jąˈrote pacoˈë, teˈo nomio diez y ocho o̱metëca ju̱ˈico, huatipi ne quëˈcąsicopi ti nuiñe nëcąye peocopi.
12 Paˈiona, ñąni Jesupi soini capi:
“Nomio mëˈë ju̱ˈi dahuë tsoe je̱opi. Deˈoye paˈije̱ˈë.”
13 Caquë jąˈ maca i̱ jëñąpi i̱ona pato maca jąˈre i̱ti macapi nuñerepa nëcąco po̱nëni, Maijaˈquë deˈoquë api, sihuaco ca huëo.
14 Jąje Jesús huajë muˈse jujuna, ñąni pąˈi tsiˈsi huëˈe ñącąiquë ëjaëpi iyere ñąni pë̱i, pąire capi:
“Seis muˈseña paˈiji, coˈamaña ne muˈseña. Jąˈ muˈseña jąje paˈito dani juju cuąˈñojëˈë, pąni huajë muˈse juju cuąˈñoñe.”
15 Caquëna, jąˈ maca Ëjaëpi sehuopi:
“¡Coa cacohuaˈi pąˈi! ¿Joyemaˈcohuaˈini mësaru acohuaˈi je̱ˈquë, huajë muˈse paˈina, mësaru duruhue̱quëpi pąnitaˈa burropi oco u̱cująˈquëre?
16 ¿Ico nomio cato Abraham tsëcapë aconi Satanáspi diez y ocho o̱metëca hue̱seˈeje̱ paˈioni, joyeye coˈaquë huajë muˈse paˈi doˈire?”
17 Jąje Jesús caëna, i̱te sąñope cacohuaˈipi huajëyaˈyerepa maire caëˈni cuasahuë. Jąje cuasajëtąˈare siˈa pąˈi sihuahuë, Jesús pąˈi yoˈo ti̱ˈa maˈñere deˈoye yoˈoquëna, ñąni.

Mostaza Cąˈ Ayere Yeˈyaye
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Jąˈ maca capi:
“¿I̱quje̱ paˈye aˈni, Maijaˈquë te̱ˈte aye? ¿I̱quena cuiˈne paˈye neni i̱ñoraˈye?
19 Jąje cani capi, aˈri mostaza cąˈre tąquëpi yejana tąë̱na, ai deˈoni jai so̱quë yë deˈona pi̱ˈapi i̱ti ñë capë̱ana tsianoa nejë payeje̱ paˈye aˈë.”

Pan Ne Pore Ayere Yeˈyaseˈe
(Mt 13.33)

20 Jạje cani yequeję capi, Jesús:
“¿Iquepi cọni cui'ne pa'yeję ne iñora'ye, Maija'quë tẹ'te aye yo'oye?
21 Cani capi: Pan necopi harinare toasọ jai jị'so neni cui'ne o'sa mëiñere a'ri maña iona cọ'meni iona si'a sẹpë juju mëicoa. Jạ juju mëiñeje pa'ye yo'oye a'ë, Maija'quë tẹ'te ayeję.”

A'ri Jạto Sa'ro
(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jerusalénna sai, pại daripẹa cui'ne a'ri daripë pa'icohua'ire ye'yaquë sa tëto saji'i.
23 Jạro pa'iquëpi sẹji'i, ite:
“Ëjaë, ¿a'ri pại maña pa'iyë, huaso cuạñocohua'i?”
Caquëna, ipi sehuopi:
24 “A'ri jạto sa'rojạ'a cacasi'i cani si'a më cuasayepi yo'ojẹ'ë. Jạje pa'ina, cayë mësarute pại cacayere yëjạ'cohua'i a'ë. Jạje yëjëta'a caca tị'ama'pë pa'ijạ'cohua'i a'ë.
25 Jạ maca iti huë'e aquëpi huëni jạto sa'ro sịosi maca, mësaru hue'se pa'isicohua'ipi cajạ'cohua'i a'ë jạto sa'rona të'cajë ‘Ëjaë, hui'yojẹ'ë’. Jạje cajëna, ipi casipi ‘ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni.’
26 Caquëna, mësarupi ca huëojạ'cohua'i a'ë: ‘Më'ë jạ're cọni ạijë cui'ne ụcujë yo'osicohua'i a'ë cui'ne jạre më'ëpi pa'i huẹ'ñana dani ye'yasiquë a'ë.’
27 Cajëna, sehuojạ'quë api: ‘Tsoe cahuë ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni. Saijẹ'ë, co'ayese'e yo'ocohua'i.’
28 Jạje casi maca Maija'quë tẹ'tere Abraham, Isaac, Jacobo, cui'ne Maija'quë yo'o jạ'ñere quëajë pa'isicohua'i pa'ijëna, ñani mësarupi hue'sena jẹocosicohua'i pa'ijë cụji quị'cojë oijạ'cohua'i a'ë.
29 Jạ maca daijạ'cohua'i a'ë ẹmëje'e tẹ'te cui'ne huë'ehuë tẹ'te, ẹsë mëi huẹ'ña cui'ne sạ'nihuë pạipi Maija'quë quë'rona tsi'sini ạo ạija'cohua'ipi.
30 Jạ maca yure teaye pa'iohua'i pa'isicohua'i jerepa pa'iohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë cui'ne yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi teaye pa'iohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë.”

Jerusalén Pạire Jesús Ñaquë Oiye
(Mt 23.37-39)

31 Jạre jạ mu'se daë'ë, fariseo pại dani ite cahuë:
“Saijẹ'ë, Herodes më'ëre huani jẹosi'i caji.”
32 Cajëna, ipi sehuopi:
“Sani cajẹ'ë, jạëte co'aquë tạ'ñe asama'quëre: ‘Yure, cui'ne ñamina'a huatiohua'ire eto saoquë yo'oni cui'ne jụ'icohua'ire juju tëjini ñamina'a jerepa mu'se saosi'i.’

33 Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ yë'ta'a yo'oja̱'quë a'ë yure, ñamina'a
cui'ne se ñatasi mu'seje̱. Co'aji, Maija'quëre quëacaiquëpi
Jerusalén peo hue̱'ñana ju̱'ito.
34 ¡Jerusalén Maija'quë yo'o ja̱'ñe quëacaicohua'ire huani je̱o
daripë! Cui'ne Maija'quë më'ëni caquë jëjo daocohua'ire
que̱na pë̱api je̱a daripë. Jaiye mësarute oi cura mamajëre oio
cape̱a huë'ehuëna coyeje̱ yo'osi'i caquë yo'oquëna, coehuë.
35 Mësarute Maija'quëpi je̱ocoja̱'quë api. Cui'ne yë'ëre
ña co̱ñe peoja̱'cohua'i a'ë, 'mësarupi de'oquëre pa'ni Ëjaë
mamirepa hue'equë daiquë' ca maca ti̱'añe pa̱to."

14

Jesupi Coto Dahuë Ju̱'iquëre Jujucaiye

1 Huajë mu'se ti̱'aëna, Jesús saji'i, fariseo ëjaë huë'ena, a̱o
a̱si'i caquë. Saquëna, fariseohua'ipi huajë mu'se i̱ yo'oquëna,
ñañu'u cuasajë cui'ñani ñahuë.
2 Ñajëna, i̱ ñaquë ñu'i hue̱'ñare te'i coto dahuë ju̱'iquëpi paji'i.
3 Pa'ina, Jesús se̱ji'i, cua̱ñese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseo
pa̱ire:
"¿Jujuye de'oquë huajë mu'se pa'ito ju̱'iquëre, mësarupi
asato, pa̱nita'a jujuye pa̱ñe?"
4 Ja̱je caquëna, coa ai jerepa cama'pë paë'ë. Pa'ijëna, i̱pi
ju̱'iquëre jujuni capi, saije̱'ë.
5 Ja̱je se jujuni fariseohua'ire capi:
"¿Nepi mësaru acohua'i burropi pa̱nita'a hue̱quëpi cojena
to̱mesiquëre etoma'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'i do'ire?"
6 Caquëna, ti sehuoye pa̱huë.

Huejajëna, Soisiquë Yo'oye

7 Soisicohua'ipi de'o ñu'i saina co'ejë a̱o a̱i saihuëna
ja'rujëna, ñani Jesupi ja̱ohua'ire ñeje yëhuopi, i̱ohua'i asa
ja̱'ñere:
8 "Më'ëni yecohua'ipi huejajëna, ñaja'quëre soisiquë pani
de'o ñu'i saihuëna tëto sani ja'ruma'ë pa'ije̱'ë. Ja'runi ñu'ina,
më'ë jerepa pa'ini dani mësarute soisiquëpi cama'quëni: 'Më'ë
ñu'i saihuëre iquëna i̱sije̱'ë.'
9 Caquëna, më'ëpi pa̱i ñajëna, huajëya'ye huëni ai
jeteyo'jerepa ñu'i saihuëna sani ja'ruma'quëpi ja̱je yo'osi'ni.
10 Ja̱je yo'oma'ë, huëosicohua'i pa'ito, jeteyo'je ñu'i saihuëna
ja'ruje̱'ë. Ja̱je ja'rusiquëpi ñu'ina, më'ëre huëosiquëpi dani
caja̱quë: 'Ye̱'ë cajei, i̱ño de'o hue̱'ñana dani ja'ruje̱'ë.' Ja̱je
cato më'ëje sihuaquë i̱ ja̱'re co̱ni a̱o a̱i saihuëna ja'rusicohua'i
ñajëna, de'o ñu'i saihuëna ja'ruja̱'quë a'ë.

11 Jạje pa'ina, yë'ë a'ë jerepa pa'i caquë ịja'a yo'osiquëpi coa
ai jerepa co'aquë maca pọnëñe pa'iji. Cui'ne ịti co'aquë teaye
pa'i pa'isiquëpi jerepa pa'i pọnëñe pa'iji."
12 Capi, ịte soisiquërejẹ:
"Ạore ạoquë pani, pạnita'a na'iquëna, ạore ạoquë pani,
soima'ë pa'ijẹ'ë, më'ë cajeohua'ire, cui'ne yo'je tsịre cui'ne
më'ë do'ijëre cui'ne më quẹno maca jaiye co'amaña pa-
cohua'ire. Më'ëpi jạje soisiquë pa'ito ịohua'ijẹ më'ërejẹ
soijạ'cohua'i a'ë, ạija'quëre. Jạ maca sạise'ejẹ pa'ye pasipi.
13 Jạje pa'i do'ire më'ëpi ạore paquë pani soijẹ'ë, co'amaña
peocohua'ini, co'a de'osicohua'i mañani, cu'ima'cohua'ini,
cui'ne ñama'cohua'ini.
14 Co'ye ịsiye ti pạja'cohua'ini cọcaijẹ'ë. Jạje
pạsicohua'ita'are, nuñe yo'ocohua'i jụ'isicohua'ipi huëi maca
më'ëje huëni sại cuạñoja'quë a'ë, Maija'quëni."

Ạojajë Caquë Jai Pạire Soiye
(Mt 22.1-10)

15 Jạje iyere caquëna, asani ạo ại saihuë ñu'icohua'i aquëpi
capi, Jesure:
"De'hue Maija'quë tẹ'tere pa'i ạo ạija'quëpi sihuaquë pa'iji."
16 Caquëna, Jesupi capi, ịte:
"Jai pại tsi'sirena, ạosi'i caquë jai pạire huëopi.
17 Huëosiquëpi ạo ại macarepa tị'aëna, ị jo'yaëre capi:
'Quërëjạijë'ë, huëosicohua'ire si'aye ne saohuë' capi.
18 Jạje casiquëta'are si'aohua'i pạja'quë pa'ini ca huëohuë.
Du'ru macarepa aquëpi capi: 'Jạ'arepa yejare huerohuë.
Jạote sani ñañeque pa'iji. Care payë, yë'ëre oi cuasama'ë.'
19 Yequëpi capi: 'Diez duruhuẹquëre huerohuë, yeja ạ'jiñe
necohua'ire jạohua'ire neñañeque pa'iji. Yë'ëre ai cuasama'ë,
pa'ijẹ'ë.'
20 Yequëpi capi: 'Jạ'arepa huejahuë. Jạje pa'ina, saiye pạñë.'
21 Jạ maca ị jo'yaë co'ini ị asase'ere si'aye quëapi. Quëaquëna,
Ëjaëpi asani pẹi ị jo'yaëre capi: 'Esa sani jạje pa'ito co'amaña
peocohua'ini, cu'ima'cohua'ini cui'ne ñama'cohua'ini, si'aye
ai yo'ojë pa'icohua'ini tị'ani dajẹ'ë, jai daripë cu'i ma'ña
pa'icohua'ini.'
22 Ai tsoe pa'i maca dani ị jo'yaëpi capi: Ëjaë më'ë
cuạñese'ejẹ yo'ohuë. Jạje pa'iquëta'are jạ yë'ta'a peo sa'noa
pa'iji, tịmëñe peoye.
23 Jạje caquëna, ëjaëpi ị jo'yaëre capi: 'Sani iye daripëpi sai
ma'aña pa'icohua'ini cuạñejë'ë, dani yë'ë huë'e tịmëjajë.'
24 Care payë, yë'ë du'ru huëosicohua'i aquë te'ijẹ ạiñe peoji,
yë'ë ạo macarepa."

Jesús Tui Do'ire

25 Jai pa̱i Jesure tuijëna, i̱pi co'ye po̱nëni i̱ohua'ire capi:
26 “Yë'ëre tuiye yëni ai yë'ëni oiye pa'iji, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yo'jeire, yo'jeore cui'ne co'ye pa'iye oiye jerepa. Ja̱je yë'ëni oima'quë pani yë'ëre ye'yequë pa'iye peoji.
27 Cui'ne yë'ë do'ire i̱ pa'iye ai yo'oye pa'itoje̱ ja̱re tusi'i cuasama'ë, coa tusi'i caquë yo'oquë pani yë'ëre ye'yequë peoji.
28 Cui'ne mësaru acohua'ipi jai huë'e neñu'u cajë huëocohua'i pani du'ru ja'runi dujë cuasacohua'i a'ni ¿Je ja'yepi curiquë neja'cohua'i a'ni cajë?
29 Ja̱je de'oye cuasama'pë, coa ja̱'a huëo macase'e neni, cui'ne jeteyo'je ne saoye pa̱to, si'aohua'i i̱ti ñasicohua'ipi cue'cue huëoja̱'cohua'i pa'ini, yo'o jujayere ñani.
30 Ja̱ maca cue'cuejë caja̱'cohua'i a'ë: ‘Nesi'i caquë huëosiquëta'a ne sao ti̱'ama'ë pa'iji.’
31 Ja̱je pa'ina, cui'ne pa̱i ëjaë yequë yeja ëjaë ja̱'re uihuasi'i cani, ne ti̱'añe pa'iquë caquë ja'runi cuasani, i̱ soldado pa̱ire cue̱cue ñaquëna, diez mil pa̱i pa'iyë. Pa'ijëna, i̱te huajo daquëpi paji veinte mil soldado pa̱ire.
32 Paquëna, neña jujani, ja̱ yë'ta'a yequë ëjaë so'ore pa'ina, uihuaye pa̱ñu'u ca de'huaja̱'cohua'ire jëjo saoja̱'quë api.
33 Ja̱je cui'ne mësaru acohua'ipi si'aye ja̱'rë pa'ise'ere je̱oñe coecohua'i pani, yë'ë yo'oye ye'yecohua'i peoyë.

A̱sije̱ Pa'i Ayere
(Mt 5.13; Mr 9.50)
34 A̱si de'oye a'ë, sa̱ija'iñe pani. Ja̱je pa'iquëta'are sa̱i ja̱'ñere carija̱isico pani ¿me cui'naopi sa̱i ja̱'ñe de'o co̱co'ni?
35 Cui'ne me co̱caico'ni pu̱'cani nea ya'o neina, ta̱ñu'u cajë nesi tsu̱'supëje̱, co'a de'ose'e pani. Ja̱je pa'ina, coa je̱ocoye pa'iji, yeja ne de'huaye co̱cai ma'ñe pa'ito. Ca̱joro quë'iohua'i sëte cuasajë asaje̱'ë.”

15

Yëi Ñama Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye
(Mt 18.10-14)
1 Pa'i do'ire curiquë se̱cohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i si'aohua'i Jesure asañu'u cajë tsio daë'ë, i̱ quë'rona.
2 Ja̱je yo'ojëna, ñani fariseohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i co̱ni cue'cuejë ñeje cahuë:
“Iye e̱më co'aye yo'ocohua'ini yëquë tsioni a̱iji.”
3 Ja̱je cajëna, Jesupi pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye neni quëapi, iye:
4 “¿Nepi mësaru acohua'i aquëpi cien yëi ñamare paquëni te'i ja̱ohua'i aquëpi ne huesëna ne huesëja̱quë noventa y nueve pa'ija̱jë cani co'ema'quë a'ni, ti̱'ama'ë pani?
5 De'hue co'equë ti̱'ani sihuaquë ta̱ta tupëna co̱a seoni.

6 I̱ huë'ena ti̱'ani i̱ cajeohua'ire cui'ne i̱ ja'ye pa'icohua'ire
soihuë, yë'ë ja̱'re co̱ni sihuajë̱'ë, ne huesësicore ti̱'a do'ire.
7 Ja̱je pa'ina, co'aye yo'oquëpi ja̱'rë pa'ise'ere je̱oni
po̱nëto huiñaohua'ipi ai sihuayë, noventa y nueve de'oye
pa'icohua'ire sihuase'e jerepa.

Curi Tëqui Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye

8 Cui'ne ¿ico nomiopi diez të̱'ña pasiconi te'o ne huesëni toa
tsë̱oni si'a huë'e ñare paco yuaco co'ema'coa, ti̱'aja'coa'ë caco?
9 Ja̱je de'hue co'eco ti̱'ani i̱o cajeohua'i ja̱'re co̱ni cui'ne i̱o
quë̱no maca huë'e acohua'i ja̱'re co̱ni sihuaco casio: 'Yë'ë ja̱'re
co̱ni sihuajë̱'ë, curi të'qui ne huesësicore ti̱'ahuë.'
10 Ja̱je pa'ina, cayë, cui'ne Maija'quë huiñaohua'i sihuaye
pa'iji, te'i co'aye yo'oquëpi i̱ pa'ise'e je̱oni po̱nëto."

Po̱së Huesëquëpi Yo'oye

11 Jesupi capi, yequeje̱:
"Caya mamajë ë̱mëohua'ire paquë paji'i.
12 Pa'ina, yo'jeipi capi pëca ja'quëre: 'Ja'quë i̱sijë̱'ë, yë'ëre
i̱sija̱'a co'amaña ca nëose'ere.' Caquëna, pëca ja'quëpi
co'amañare huahuecaji'i, pa̱i ñape i̱ohua'i pa ja̱'ñe.
13 I̱sisi jeteyo'je a'ri maña pa'iquëpi yo'jeipi i̱ yejare i̱sipi,
yecohua'ina. Ja̱ do'ipi curiquë neni saji'i, ai so'o yejana.
Ja̱rona sani si'a curiquë co'ayere yo'oquë nejo saopi.
14 Ja̱je si'aye curiquë neja saosi maca jaiye a̱o peopi, ja̱ yeja.
Ja̱ maca i̱pi a̱o ëa ju̱'i huëopi.
15 Ja̱ maca curi peoquë co'epi, co'amaña neñe ja̱ yeja aquë
co'amañare. Ja̱ëpi i̱te cua̱ñepi i̱ jo'ya se̱sere ñacaijë̱'ë caquë.
16 Ja̱ maca ai a̱o ëaye ti̱'aëna, se̱se a̱iñere a̱ti'ñerepa nëji'i. I̱te
yecohua'ije̱ a̱o a̱oñe pa̱huë.
17 A̱o ëa ju̱'i cuasa huëopi, 'ja'quë huë'e co'amaña necaico-
hua'i co'arepa a̱o a̱ni huajëjë. Pa'ijëna, i̱ñore yë'ë teaye a̱o ëa
ju̱'i pa'iye.'
18 Ja̱je pa'ito ja'quë pa'i hue̱'ñana co'ini i̱te casio: 'Ja'quë,
më'ëre cui'ne Maija'quëre co'aye yo'ohuë.
19 Më'ë mamaquëre caye peoji, yë'ëre. Më'ëre necaico-
hua'ire yo'oyepi cui'ne cua̱ñejë'ë.'
20 Ja̱ maca ja̱je cuasani co'ipi, ma'aja'a pëca ja'quë huë'ena.
Ja̱ yë'ta'a so'ore pa'ina, pëca ja'quë ñani i̱te teayerepa
yo'oroja̱'quë'ni cuasani i̱te ñani, ja̱ maca huë'huë to̱mejani
su'cuaquë cui'ne tsu̱'suquë sihuapi.
21 Ja̱ maca mamaquëpi i̱te capi: 'Yë'ë ja'quë co'aye yo'ohuë,
Maija'quëre cui'ne më'ëreje̱. Ja̱je pa'ina, më'ë mamaquëre
caye peoji, yë'ëre.'

22 Jạje caquëna, pëca ja'quëpi capi, ị jo'yare: 'Esao maña de'o
cạñare etoni sụñacaijẹ̈'ë. Cui'ne ị moñona aniño sụñacaijẹ̈'ë,
zapatojẹ sụñacaijẹ̈'ë, ị quẹ̈o.
23 Cui'ne duruhuẹquë tsị jujusiquëni dani huani jẹojẹ̈'ë,
ạñu'u jai pại tsi'sini sihuajë.
24 Iquë yë'ë mamaquë jụ'isiquëjẹ pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi
pa'iji. Ne huesësiquëpi tị'asiquë pa'iji.' Jạje cani sihuaquëna,
jaiye ạo ne huëohuë.
25 Jạje yo'ojëna, ị mamaquë du'ru aquëpi daji'i, co'amaña
ne huẹ'ña pa'iquëpi. Huë'e ja'ye tị'aquë, asapi musica yo'oye
cui'ne pairaye.
26 Asani pọsëohua'i aquëre soini sẹji'i. Ịquere jạje yo'oye'ni
jạro, caquëna.
27 Tsị pọsëpi ịte capi: 'Më'ë yo'jeipi daji'i. Jạje daquëna,
më'ë ja'quëpi huẹquë tsịni huaijẹ̈'ë jujusiquëni cuạñepi, ị
huajëquëpi cui'ne de'oye tị tasi do'i caquë.'
28 Jạje quëaquëna, maja'yëpi pẹ̈i cue'yoni huë'e cacaye co-
equëna, pëca ja'quë etani ịte huë'ena cacani ñajë'ë caquë ai
sẹji'i.
29 Sẹina, ịpi pëca ja'quëre capi: 'Tsoe më'ëpi asayë, më'ëre
yë'ë necai pa'iye, ti jọsa coeye peoyerepa. Jạje pa'iquëta'are
te'e ñamarejẹ yë'ë cajeohua'i jạ're cọni fiesta neja'quëre ịsiye
pạhuë, më'ë.
30 Jạje pa'iquëta'are yure iquë më'ë mamaquë më'ë curiquë
co'a nomiohua'ini yo'oquë neja saosiquëpi tị taëna, sihuaquë
duruhuẹquë tsị jujusiquëre huani jẹoni yo'oyë ñañë.'
31 Caquëna, pëca ja'quëpi ịte capi: 'Yë'ë mamaquë më'ë cato
si'anë yë'ë jạ're cọni pa'iyë. Jạje pa'ina, si'aye yë'ë paye më'ë
co'amaña'ë.
32 Jạje pa'ina, yure nuñerepa fiesta neñe pa'iji, sihuajë. Më'ë
yo'jei jụ'isiquëjẹ pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'i do'ire. Ne
huesësiquë pa'isiquëni yure tị'asi do'ire.' Jạje yo'oyë."

16

Ị Co'amaña Ñacaiquë Neñe Ayere

1 Jesupi capi, ị ye'yacohua'ire:

"Pa'iji, te'e ẹ̈më co'amaña paquëpi ñacaiquëre paquë. Jạje
pa'ini sani quëahuë, co'amaña paquëna. Më'ë co'amaña
ñacaiquëpi co'aye yo'oquë saoji, asahuë cajë.
2 Quëarena, asani ëjaëpi ịte soini capi: '¿Ịquere më'ë
yo'oquëna, yë'ëre quëaye'ni? Dajẹ̈'ë, më'ë co'amaña nese'e
toyase'ere ñasi'i, më'ë yë'ëre necaiquë pa'iye peoji.'
3 Jạ maca co'amaña ñacaiquëpi ai cuasa huëopi: '¿Me neja'quë
a'ni, yure yë'ë ëjaëpi co'amaña neñe peoyerepa eto huesoru?

Tutuje̱ peoyë, yeja neni ta̱ñeje. Cui'ne huajëya'ji yecohua'ini peoyë i̱sijë̱'ë caquë se̱nirojai̱ñeje ca'rayë' cuasapi.

4 Cuasani capi: Tsoe cuasahuë. Ja̱je yo'osi'i, yë'ë co'amaña neñe peoquë pa'ina, i̱ohua'i huë'ena pëpaja̱'cohua'ire.

5 Cani ja̱ maca soipi te'ohua'ise'ere, i̱ ëjaë do'i pacohua'ire, du'ru aquëni se̱ji'i: '¿Je ja'ye yë'ë ëjaëre do'i paquë a'ni?'

6 Caquëna, sehuopi i̱pi: 'Cien jai que̱na hue̱a hui'yape i̱siye pa'iji,' caquë co'amaña ñacaiquëpi capi, i̱te: 'Icoa, më'ë ja̱'në sa̱ija'a do'i caquë toyasico, ja̱ote nejoni esa yecore toyajë̱'ë, coa cincuentase'e.'

7 Ja̱ jeteyo'je se̱ji'i, yequëre: '¿Cui'ne më'ë je ja'ye do'i paquë'ni?' Caquëna, i̱pi capi: 'Cien trigo tope̱a i̱siye pa'iji,' caquëna, capi: 'Icoa, më'ë ja̱'rë sa̱ija'a do'i toyasico yecona esa toyajë̱'ë, coa ochenta tope̱ase'e.'

8 Ja̱ maca ñapi, i̱ ëjaë ja̱ë co'aquë i̱ co'amaña ñacaiquëpi tsoe si'aye ne de'huasiquëpi paji'i. Ja̱je pa'ina, iye yeja acohua'i ta̱'ñe asani yo'ocohua'i a'ë, sehuosicohua'i yo'oye jerepa yo'ocohua'i a'ë.

9 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Iye yeja co'amañapi i̱sijë yecohua'ini cajeohua'ire nejë'ë. Ja̱je yo'ojë saosicohua'ipi ti̱'ajëna, ti pa'i hue̱'ñapi sihuaquë daijë̱'ë caquë Maija'quëpi pëpaja̱'quëre.

10 De'oyerepa a'ri maña pa'ina, ñacaiquëpi cui'ne jaiye pa'itoje̱ de'oyerepa ñacaiye pa'iji. Ja̱je a'ri mañare de'oye ñacaima'pë pani, jaiyere paje̱ de'oye ñacaiye peoji.

11 Ja̱je pa'ina, mësarupi coa yeja co'amañare de'oye ñacaima'pë co'aye yo'ocohua'i pa'ito, ¿nepi mësarute de'hue necohua'i a'ë cuasaja̱'cohua'i a'ni, de'o co'amañare pare yo'oye pa'ito?

12 De'oye yecohua'i tse̱re ñama'pë yo'oto, ¿nepi i̱sija̱'cohua'i a'ni, mësaru pa ja̱'ñe?

13 Ja̱je pa'ina, ëjaohua'ire necaiquë pani caya ëjaohua'ire necaiye peoji. Ja̱je yo'oquë pani yequëni coequë cui'ne yequëni oiye pa'iji. Pa̱nita'a yeque, yequëni de'oye sehuocai yequëni sa̱ñope caye pa'iji. Ja̱je pa'ina, te'ipi Maija'quëre cui'ne curiquëre necaiye peoji."

14 Fariseo pa̱i curiquë ai yëcohua'i sëte i̱ cayere asani Jesús coa caji cajë cue'cuehuë.

15 Ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:

"Mësaru a'ë, pa̱i ña hue̱'ñase'e de'ocohua'i a'ë cajë yo'ocohua'i. Maija'quë cato ñaji, mësaru joñoare, ja̱je yo'ojëta'are. Ja̱je pa'ina, pa̱i jaiye de'oye yo'oyë cajë pa'iyere Maija'quëpi coequë api.

Moisés Cua̱ñese'e Cui'ne Maija'quë Cua̱ñe Te̱'te

16 Juan pa'i macaja̱'a Moisés cua̱ñese'e cui'ne Maija'quë
yequë mu'se yo'o ja̱'ñere ca nëocohua'i ye'yajëna, asahuë. Ja̱
maca yure quëa huëohuë, de'o cocare Maija'quë cua̱ñe te̱'tena
cacayere. Ja̱je quëajëna, asajë cacañu'u cajë si'aohua'i tutu
yo'oyë.
17 Ma'tëmo cui'ne yeja caraja̱iñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are
Maija'quë coca cato caraja̱iñe peoyerepa. Ti̱'asipi, i̱o cayeje̱.

Nëjore Je̱ocoye Ayere
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 Ja̱je pa'ina, ë̱më huejasiquëpi nëjore je̱oni cui'ne yecona
se huejani, de'oye yo'oye pa̱ji. Cui'ne ë̱mëre je̱ocosiconi
yequëpi huejani cui'ne co'aye yo'oji.

Ai Jaiyere Paquë Cui'ne Lázaro

19 Paji'i, te'i ë̱më jaiye paquë si'anë de'o ca̱ña cui'ne jai do'ire
ju'iquë cui'ne si'a mu'seña fiesta nequë de'oyerepa yo'oquë
pa'iquë.
20 Ja̱je pa'iquë pa'ina, cui'ne Lázaro ca̱'mi quë'ipi teaye
yo'oquë pa'iquëje̱ paji'i. Ja̱je pa'ipi jaiye co'amaña paquë
huë'e eta sa'rore ñuji'i.
21 Ja̱je iquë teaye pa'i macapi a̱o ëa ju̱'i a̱o a̱i saihuë to̱meñere
a̱ti'ñerepa nëina, ñapi. Cui'ne i̱ a'sire jo'yaque daijë ne'nejëna,
ñuji'i.
22 Ja̱je pa'iquëpi teaye pa'i maca ju̱ji'i. Ju̱quëna,
hui̱ñaohua'ipi sahuë, ma'tëmona Abraham ja̱'re co̱ni
pa'ija̱'quëre. Ja̱je cui'ne jaiye paquëje̱ ju̱ji'i. Ju̱quëna, ta̱huë.
23 Jaiye co'amaña paquëpi ju̱ni saji'i, ju̱'isicohua'i ai yo'o
hue̱'ñana. Ja̱rore papi ñapi, Abrahamre cui'ne Lázarore.
24 Ja̱ maca ñani cuipi: 'Ja'quë Abraham, yë'ëre oi ñajë'ë. Ai
yo'oyë. Jëjo saoje̱'ë, Lázarore ocore i̱ moño sa̱'nihuëna neni
dani sësëye yë'ë tse̱meñona ne huasoja̱quë. Ai yo'oyë, yë'ë
toase'epi pa'ina.'
25 Ja̱je caquëna, Abrahampi capi i̱te: 'Tsihua'ë cuasaje̱'ë
më'ë de'oye pa'ise'ere ja̱ yë'ta'a më'ë huajëquë pa'inë, cui'ne
iquë Lázaropi ai co'aye paji'i, ja̱ro pa'i maca. Ja̱je pa'isiquëpi
yure i̱pi de'oye pa'iji, i̱ñore. Cui'ne më'ëpi ai yo'oyë.
26 Cui'ne ja̱je si'aye iye më'ë yo'ose'e pa'itoje̱ pa'iji, cui'ne
jai hua'que te̱'tëpaje̱, yëquë tëto saiye peoyerepa cui'ne më'ëje
i̱ñona tëto daiye peoye. Ja̱je pa'ina, i̱ño pa'icohua'i ja̱ro tëto
saiye peoji, cui'ne ja̱ro acohua'ije̱ i̱ño daiye peoji.'
27 Ja̱ maca jaiye paquë pa'isiquëpi capi: 'Ja̱je pa'ito ja'quë
Abraham më'ëre se̱ñë, Lázarore jëjo saoje̱'ë, yë'ë ja'quë
huë'ena.
28 Ja̱rote cinco yo'je tsi̱re payë. Sani quëacaije̱'ë, i̱ño yë'ë ai
yo'o hue̱'ñana daima'pë caquë.'

29 Jaje caquëna, Abrahampi capi, ite: ‘Jaohua'i cato payë,
Moisés cuañese'e cui'ne yecohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i
toyase'ere, jare ñani sehuojajë.’
30 Jaje caquëna, jaiye paquë pa'isiquëpi sehuopi: ‘Jaje
pa'itoje ja'quë Abraham sehuoye pañë. Ju'isicohua'i aquëpi
sani quëatota'a ja'në pa'ise'e jeoni ponëja'cohua'i pa'ini.’
31 Jaje caquëna, Abrahampi capi, ite: ‘Moisés cui'ne
Maija'quëre quëacaicohua'i case'ere sehuoye coeni, me
ju'isiquëpi huëtuje sehuoye'ni’.”

17

Co'ayena Yo'oyena Taiñe
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

1 Jesupi capi, I ye'yacohua'ire:
“Pai co'aye neñe carajaiñe peoja'coa. Jaje pa'iquëta'are
co'ayere pa'iquëpi yecohua'ire se ye'yaquëna, co'aye ne do'ire
teayerepa pa'ija'quë api.
2 Jaje pa'ina, tsire co'aye ye'yama'në, jaje pa'ire ñaje tëcana
quëna pëpi sëani jairana jeo dëoto ai jerepa de'o'ñe pa'io.
3 De'hua ñajë'ë. Më'ë yo'jeipi më'ëre co'aye yo'osiquë
pa'ito yo'oma'ë quëajë'ë cui'ne ja'rë yo'ose'ere jeoni ponëna
i yo'ose'ere sai de'huacaijë'ë.
4 Cui'ne më'ëni te'e mu'sere siete pa'ye co'aye yo'osiquë
pani, cui'ne siete pa'ye dai caye pa'iji: ‘Tijupë co'aye yo'oye
pasi'i.’ Jaje caquëna, i co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye pa'iji.”

Nuñerepa Neñe Pa'iji Cuasayepi Tutu Quë'i

5 Ite ye'yecohua'ipi cahuë, Ëjaëre: Isijë'ë yëquëre ai nuñerepa
neñe pa'iji cuasayere.
6 Cajëna, Ëjaëpi sehuopi jaohua'ire:
“Mësarupi neñe pa'iji cuasayere a'ri maña mostaza caje
pa'ye pacohua'i pani cayë, iye soquëre iye macapi etani jaira
jopore pare sa nëcajë'ë. Ca maca asani sati'ñe pa'io.

Necaiquëpi Yo'oye Pa'iji

7 Mësarupi co'amaña necaiquëre pacohua'ini tsio co'amaña
ne tëjini panita'a huequëre ña tëjini co'iquëna, ¿cacohua'i a'ni,
‘da sani ja'rujë'ë, ai aija'quë?’
8 Jaje cama'pë coa ai jerepa cayë: ‘Aore cua'cojë'ë, neato ai
ja'ñere, yë'ë ao ai huëosi maca de'oye ao ja'ñere cui'ñajë'ë, yë'ë
ani tëjisi jeteyo'je më'ëje ai cui'ne ucuja'quë.’
9 Jaje cuañese'ere yo'oquëna, necaire pahuë de'oji cajë
pëpaye peoji jo'yaëpi cuañese'ere necaito. ¿Me de'oji caye'ni,
jo'yaëpi cuañese'ere neto?

10 Ja̱je cui'ne pa'iji, mësaruje̱. Ja̱je pa'ina, Maija'quë
cua̱ñese'ere si'aye nesicohua'i pani: 'Co'a jo'ya maña'ë, më'ë
nejë'ë casi mañase'e nehuë,' caye pa'iji."

Diez Ja̱'ju Dahuë Ju̱'icohua'ire Ne Co'yaye

11 Jesús ja̱ yë'ta'a Jerusalénna sai Samaria cui'ne Galilea
yejaña tëto saji'i.
12 Saiquëpi a'ri daripëna ti̱'aquëna, diez ë̱mëohua'i ja̱'ju
dahuë ju̱'icohua'ipi sa̱ñope ti̱'ahuë. Ti̱'ajëta'a so'ona nëcaja̱ni,
13 cuihuë:
"¡Jesús, Ye'yaquë, yëquë mañare oijë̱'ë!"
14 Ja̱ maca Jesupi ñani ja̱ohua'ire capi:
"Sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina i̱ñojaijë'ë."
Ja̱je caëna, ja̱ saijë i̱ohua'i ju̱'i dahuë peocohua'i to̱me
huesëhuë.
15 Ja̱ maca te'i ja̱ohua'i aquëpi ju̱'i dahuë peo hue̱'ña
to̱mesiquë pa'i ña jujani Maija'quëni tutu yë'opi caquë si-
huaquë co'ipi.
16 Co'ini do're ja'rupi Jesús ña hue̱'ñana cui'ne i̱ tsiapi yejare
pana në meni Maija'quëre de'oji caquë sihuapi. Iquë ë̱më i̱ti
sihuasiquë Samaria yeja aquë paji'i.
17 Ja̱ maca Jesupi capi, i̱te:
"¿Mësaru diez pa'iohua'i pa'ima'pë pate, i̱ti ju̱'icohua'i?
¿Yecohua'i nueve jerore pa'iye'ni?
18 ¿Iquë yequë yeja aquëse'e Maija'quëre sihuasi'i caquë
co'isiquë pa'iquë?"
19 Ja̱je cani i̱te capi:
"Huëni saijë̱'ë. Jujuquë api, më'ë cuasani yo'o do'ipi
co'yasiquë sëte."

Maija'quë Cua̱ñe Te̱'te Pa'i Ti̱'añe
(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Fariseo pa̱ipi Jesure se̱i'ë: ¿Je yëhua Maija'quë te̱'te ayepi
ti̱'aja'coa'ni? Ja̱je se̱jëna, i̱pi sehuopi:
"Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere ti̱ñarepa ñañe peoji, co'amaña
ñañeje pa'ye.
21 'I̱ñore tsoe pa'iji' pa̱nita'a 'jetore pa'iji' caye peoji. Ja̱je
pa'ina, tsoe Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere mësaru joponi pa'iji,
yure."
22 Ja̱je pa'ina, i̱re ye'yecohua'ire capi:
"Ti̱'aja'coa, co'a mu'seña Pa̱i Mamaquë yo'oquëna, ña ëa
mu'seña. Ja̱je ña ëaquëta'are ñañe pa̱ja'cohua'i a'ë.
23 Ja̱je ña ëaquëna, pa'ijëna, caja̱'cohua'i a'ë: 'I̱ñore pa'iji'
pa̱nita'a 'jetore pa'iji'. Ja̱je catoje̱ saima'pë, cui'ne tuima'pë
pa'ije̱'ë.
24 Ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje̱ pa'ye pasipi. Pa̱i Mamaquë
ti̱ta mu'se cato asa tayoye peoja̱'coa.

25 Jąje pa'iquëta'are du'ru macarepa ai ai yo'oye pa'iji. Yure
pa'iji, yure pa'i pąipi yë'ëre coejëna.
26 Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eję pa'ye cui'ne pa'iją'coa,
Pąi Mamaquë daiją'a mu'señaje.
27 Ją mu'seña ję'quë ąo ąijë cui'ne ącujë, huejajë cui'ne
mamajëre huejojë yo'ohuë. Jąje yo'ojëna, Noé jai yohuëna
cacapi. Cacasi maca, jai co'je tį'aëna, jąohua'i si'aohua'i co'je
jujuhuë.
28 Jąje cui'ne Lot pa'i mu'señaje yo'ohuë: Ąo ąijë cui'ne cąno
ącujë huerojë cui'ne yecohua'ina se įsijë, co'amañaţąjë cui'ne
huę'ña nejë paë'ë.
29 Jąje yo'ojë pa'ijëna, Lot Sodomapi etani saji'i. Saisi maca
ma'tëmopi oco tąmeñeje pa'ye toapi tąmequë si'aohua'ire
huani jęapi, Sodoma pąire.
30 Jąje cui'ne pa'ye pasipi, Pąi Mamaquë ñaija'a mu'señaje.
31 Ją co'a mu'seña tį'aëna, huë'e hue'sere pa'ijëna,
co'amañapi huë'e sąnahuëre pa'ito įjañu'u cajë yo'oma'pë
pa'iję'ë. Cui'ne yecohua'ipi tsiore pa'icohua'i pani co'ima'pë
pa'iję'ë, huë'ena.
32 De'hua cuasaję'ë, Lot nëjo yo'ose'ere.
33 Jąje pa'ina, co'ye į pa'iyere ai cuasaquë cato si'aye ne
huesëye pa'iji.
34 Jąje pa'ina, cayë. Ją ñami cąi saihuëna cayahua'i
cąicohua'i pa'ito te'ire saquë yequëni jęo saiye pa'iją'coa.
35 Cui'ne caya nomiohua'i te'e toacohua'ini te'ore saquë
cui'ne yeconi jęo saiye pa'iją'coa.
36 Jąje cui'ne caya ëmëohua'i tsiore pa'ijëna, te'ire saquëna,
cui'ne te'i jęo saisiquë pa'iją'quë api."
37 Jąje caquëna, iyere asani sęteña:
"¿Jerona iye yo'o ją'ñe a'ni, Ëjaë?"
Cajëna, įpi capi:
"Jų'isiquë ąi huę'ña pë'përi tsi'siyeję pa'ye tsi'siją'cohua'i
a'ë."

18

Hua'jeopi Cui'ne Yo'oyere Ca Tëjiquë

1 Si'anë Maija'quëre sęjë pa'iye pa'iji, yo'o jujaye peoye
caquë Jesús pąi yo'oye ayena tįña caquë ñeje, ye'yapi.
2 Ye'yaquë capi:
"Pa'iji, pąi daripë pąi yo'oye ñaquë, Maija'quëre
ca'rama'quëpi, cui'ne yecohua'ireję oima'quëpi.
3 Cui'ne jąre ją daripëre paco'ë, hua'jeo. Jąopi pąi yo'oye
ñaquëna, įote sąñope yo'oquëni quëaona ca de'huacaijąquë
caco si'anëpi saco'ë.

4 Jạje saio yo'ocona, pại yo'oye ñaquëpi coepi. Coesiquëta'a
jeteyo'je cuasapi: 'Maija'quëre ca'rama'quëję cui'ne pạireję
oima'quëpi.
5 Cọcasi'i hua'jeore, jọsa si'anë daio yë'ë yequere
cuasaquëna, cama'o pa'ijạ'core,' cuasapi."
6 Jạje capi, iquë pại yo'oye ñaquë co'aquë. Jạje pa'ito Jesús
capi:
7 "¿Maija'quëre mu'señapi cui'ne ñamiñapi sẹcohua'ire i̱ jo'ya
nesicohua'ire cọcaiye pạja'quë aë? ¿Tsoe utejẹ'ë, caquë aë?
8 Pạni. Jạje pa'ina, cayë, ti tsoe nëiñe peoye cọcaijạ'quë
api, Maija'quë. Jạje pa'iquëta'are ¿yë'ë iye yejana dai maca,
de'hue yë'ëre necaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ti̱'aja'quë
a'ni?"

Fariseo Cui'ne Pa'i Do'ire Sẹquë Ayere Quëaye

9 Pại yo'oyeję pa'ye neni Jesús quëapi, de'ocohua'i a'ë
cuasajë yecohua'ire co'acohua'i a'ë cajë coecohua'ire.
10 Quëa huëoquë capi:
"Caya ẹmëohua'i Maija'quëre sẹ huë'ena saë'ë, sẹñu'u cajë.
Te'i jạohua'i aquëpi fariseo pa'iji, cui'ne yequëpi pa'i do'i
curiquë sẹquë paji'i, pại ëjaëre necaiquë.
11 Pa'ina, fariseopi coa nëcaquë sẹji'i, ñeje: 'I̱na, ja'quë
më'ëre sihuayë, yë'ëre cato jạohua'i co'amaña ñacohua'i, cui'ne
co'acohua'i cui'ne nomiohua'ire coa yo'ocohua'ijẹ pa'i peoyë.
Cui'ne jạë pa'i do'i sẹquëję pa'i ti peoyë.
12 Cui'ne te'e semanare cayaye ạo ạima'quëpi sẹi cui'ne yë'ë
yo'oquë curiquë neñeje Maija'quë huë'ena diez pa'ye neni
te'ore i̱siquë a'ë, de'hue.'
13 Jạje sẹina, pa'i do'ire sẹquëpi so'o macana pëani ñaco cạ
mañaje ma'tëmona se mëani ñama'ë coa ai jerepa coti saihuëna
të'caquë ñeje caquë sẹji'i: 'I̱na, yë'ë Ja'quë yë'ëre oijẹ'ë, yë'ë
maca ai co'aquë a'ë.'
14 Jạje pa'ina, cayë, mësarute. Iquë pa'i do'ire curiquë
sẹquë cato Maija'quëna i̱ co'aquë pa'iye quëa tọni Maija'quë
jạ're pa'i sihuaquë co'ipi. Jạje co'iquëta'are fariseo cato ti
sihuama'ë paji'i. Jạje pa'ina, co'ye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasaco-
hua'ire cato coa ai jerepa meñe neñe pa'iji. Jạje pa'iquëta'are
yë'ë teaye pa'i a'ë cuasaquëni ai jerepa pa'ire neñe pa'iji."

Jesús Tsi̱re De'oyerepa Cacaiye
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Jesús quë'rona tsi̱re dahuë, papijạquë cajë. Jạje yo'ojëna, i̱
ye'yacohua'ipi ñani i̱ti tsi̱re dacohua'ire yo'oma'pë pa'ijẹ'ë ca
huëohuë.
16 Jạje cajëna, Jesús jạohua'ire soini capi:

"Coa ñajë'ë, ësema'pë tsire, iohua'ise'e daijaje yë'ë
quë'rona. Maija'quë quë'ro jaohua'ije pa'iohua'ise'e cacaye
pa'iji.
17 Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Tsi de'oji cajë yëyeje
pa'ye yo'oma'cohua'i pani ti cacaye peoji, Maija'quë cuañe
hue'ña."

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Pai ëjaohua'i aquëpi seji'i, Jesure:
"De'o ye'yaquë, ¿me yo'oni ti pani huesëye ti'aja'quë a'ni?"
19 Jesupi ite capi:
"¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, te'ije de'oquë.
Coa te'i Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.
20 Asaquë a'ë, Maija'quë cuañese'e: 'Nomiore yo'oma'ë
nëjore peoni, paire huani jeoma'ë, co'amaña ñama'ë, coa co-
soma'ë, cui'ne ëjaohua'ire ñajë oije'ë, më ja'quëre cui'ne më
ja'core.' Jare më'ëpi asaë."
21 Jaje caquëna, iti sesiquëpi capi, ite:
"Si'anë iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye sehuoquë a'ë."
22 Jaje caquëna, Jesupi asani ite capi:
"Ja yë'ta'a te'o carapi, më'ëre. Si'aye më'ë payere isije'ë,
peocohua'ini. Jaje më'ë yo'onita'a Ma'tëmore co'amaña paye
pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuije'ë, yë'ëre."
23 Jaje caquëna, iyere asani ai oi, jaiye co'amaña paquë sëte.
24 Jaje oina, ñani Jesús capi:
"Airepa jëaye pa'iji, jaiye co'amaña pacohua'ipi Maija'quë
cuañe te'tena cacaye.
25 Camellore miu ñaca cojeja'a etojaiñe ti peoji. Ja jëaye seña
maca jëaji, co'amaña pacohua'ipi Maija'quë te'tena cacaye."
26 Jaje caquëna, iti asasicohua'ipi cahuë:
"Jaje pa'ito ¿nepi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?"
27 Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:
"Jaje pa'ina, pai ne ti'añe peoyere, Maija'quëse'e ne ti'añe
pa'iji."
28 Caquëna, Pedropi capi:
"Ëjaë, yëquë pase'e si'aye jeohuë, më'ëni tuñu'u cajë."
29 Caquëna ipi sehuopi:
"Nuñerepa cayë. Paipi Maija'quë te'te do'ire i huë'e,
ja'quëohua'ire, a'yëohua'ire, nëjore, mamajëre jeosiquë pani,
30 yequë yejana pa'iye huëo maca ti pa'iyere ti'aja'quë api."

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jesús pai peo hue'ñana i ye'yacohua'ire soini, capi:

“Yure sañu'u, Jerusalénna. Jạrona si'aye tị'aja'coa, Pại
Mamaquëre yo'o jạ'ñere Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë
pa'ise'e.
32 Jạrona yë'ëre ịsijạ'cohua'i a'ë, judío pại peocohua'ina.
Ịsirena, cue'cuejë yo'ojạ'cohua'i a'ë yë'ëre co'aye cajë, cui'ne
copi tse'sejạ'cohua'i a'ë.
33 Të'ca tëjini huani jẹoja'cohua'i a'ë. Jạje
yo'osicohua'ita'are toasọ mu'seña pa'i maca huëijạ'quë a'ë.”
34 Jạje caquëna, jạohua'i coa huesë asahuë, ịquere caquë'ni
cuasajë. Ịpi tịña asaye ẹ̈sequëna.

Jesús Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesupi Jericó daripë quẹ̈no macare pa'ina, te'i ñama'quëpi
ma'a yë'quë macare ñu'i curiquë da saicohua'ire sẹji'i.
36 Sẹquëpi jai pại saijë cajëna, asani sẹji'i, ịquere jạje yo'ojë
caye'ni caquë.
37 Sẹina, ịte quëahuë. Jạrojạ'a Jesús Nazaret aquëpi daina,
yo'ojë cayë.
38 Cajëna, jạ maca asani cuipi:
“Jesús, David mamaquë yë'ëre oijẹ̈'ë. Ai yo'oyë.”
39 Jạje cuiquëna, yecohua'ipi du'ru saicohua'ipi ịte cahuë,
cuima'ë pa'ijẹ̈'ë. Jạ cajëta'are ịpi ai jerepa jạ yë'ta'api cuipi:
“David mamaquë yë'ëre oijẹ̈'ë. ¡Ai yo'oyë!”
40 Caquëna, asani Jesús nëcajạni, quërëjạni dajẹ̈'ë caquë jëjo
saopi, te'ire. Dasi maca ịte sẹji'i:
41 “¿Me nejaquë cuasaquë'ni, më'ë yë'ëre?”
Caquëna, ñama'quëpi sehuopi:
“Ëjaë, ñaco cạre de'huacaijẹ̈'ë. Ñasi'i, yë'ë.”
42 Caquëna, Jesupi capi, ịte:
“¡Ñaquë pa'ijẹ̈'ë! Më'ë nequë api cuasaquë ca do'ipi.”
43 Jạje ca macapi, tsoe ñaquë paji'i, ñama'quë pa'isiquëpi.
Jạ maca Jesure tuji'i, Maija'quëre sihuaquë. Cui'ne si'aye iye
yo'oye ñasicohua'ijẹ Maija'quëre ai sihuahuë.

19

Jesús Cui'ne Zaqueo

1 Jạ maca Jericó daripëna Jesús cacani tëto saina,
2 cui'ne jạrote jaiye co'amaña paquë Zaqueo hue'equëjẹ
paji'i, curiquë pa'i do'i sẹcohua'i ëjaëpi.
3 Jạë cato Jesure ñañe yëquë paji'i. Jạje yëquëta'a me ñaquë'ni
pại ja'i maña pa'ijëna, Zaqueo nëhuiquë paji'i.
4 Jạje pa'ipi du'ru huë'huëni sọquë yëna mëji'i, Jesús ja'ye
tëto saijạ'tona ñani.
5 Jạ maca Jesús jạrojạ'a saiquëpi ñani Zaqueore capi:

"Esa cajejë̱'ë, yure më'ë huë'ena sani pëaja̱'quëpi saiyë."

6 Ja̱ maca Zaqueo esa cajeni sihuaquë Jesure i̱ huë'ena sai sapi.

7 Ja̱ maca iyere yecohua'i ñani si'ahua'i de'oye yo'oma'aji'i cahuë, Jesupi co'aye yo'oquë huë'ena pëasi'i caquë, saquëna.

8 Ja̱ maca Zaqueopi huëni nëcani capi, Ëjaëre:

"I̱na Ëjaë, yë'ë paye jopore paja̱'a i̱sisi'i co'amaña peocohua'ire, cui'ne yë'ë coa cosoquë jerepa nese'e pa'ito co'yosi'i cuatro pa'ye jerepa yë'ë se jiosiquëre."

9 Ja̱je caquëna, Jesupi capi, i̱te:

"Iye mu'se ti̱tapi iye huë'e huasoye cui'ne iye ë̱më cato Abraham tsëcapë aquë api.

10 Ja̱je pa'ina, Pa̱i Mamaquë daji'i, ne huesësicohua'ire co'equë huasosi'i caquë."

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

11 Ja̱ yë'ta'a Jesús cayere pa̱i asajë cuasahuë, yure Maija'quë cua̱ñe te̱'te ti̱'aja'coa cajë. Ja̱je cuasahuë, Jesupi Jerusalén ja'yere pa'i do'ire ñajë. Ja̱je cuasajëna, i̱pi pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye caquë quëa huëopi.

12 Ja̱ maca capi:

"Paji'i, te'e pa̱i de'o tsëcapë aquë. Ja̱ëpi so'o yejana saji'i, pa̱i ëjaëre nesi maca, pa̱i ëjaë de'oni cui'naëpi co'i co̱si'i caquë.

13 Ja̱ yë'ta'a saima'në, diez pa'iohua'ire i̱ jo'ya acohua'ini soini, pa̱i ñapere i̱sipi jai do'i curiquë te̱'ñare te'e te̱'ñase'e i̱siquë capi: 'Iye curiquëpi se hueroni yeque jaiye nejë'ë, yë'ë co'i macaja̱'a.'

14 Ja̱je casiquëta'are i̱ yeja pa'i pa̱ipi i̱te coejë, i̱ saisi jeteyo'je jëjo saohuë, quëaja̱'cohua'ipi: 'Coeyë, më'ëre yëquë ëjaë de'oye' cajë.

15 Ja̱je casicohua'ita'are pa̱i ëjaë de'osiquëpi co'ipi, i̱ yejana. Ti̱tani cua̱ñe saopi, i̱ curiquë i̱sisicohua'ire quërëja̱ijë'ë caquë. Asasi'i, je ja'ye pa̱i ñape ja̱ curiquëpi nere'ni caquë.

16 Soina, du'ru macarepa ti̱taquëpi capi: 'Ëjaë, më'ë curiquëpi diez pa'ye jerepa se ne co̱huë.'

17 Pa̱i ëjaëpi sehuopi: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë. Më'ë a'ri mañare de'oye ñacaisi do'ire, më'ëre diez daripë̱a cua̱ñequëre neñë.'

18 Yequëpi dani capi: 'Ëjaë, më'ë curiquëpi cinco pa'ye jerepa nehuë.'

19 Cui'ne iquëreje̱ sehuopi: 'Më'ë cato cinco daripë̱a cua̱ñequë pa'ijë̱'ë.'

20 Ja̱ maca yequëpi dani capi: 'Ëjaë, iye pa'iji, më'ë curiquë pañuelo ca̱'tipëna deani de'huase'e.

21 Mëˈëpi pa̱ire oimaˈë yoˈoquë mëˈë i̱si maˈñere tsiˈsoni,
cuiˈne mëˈë ta̱ maˈñere coa tëaquë, yoˈoquëni caˈraquë pa̱huë.’
22 Caquëna, pa̱i ëjaëpi capi: ‘Coˈa joˈyaë, ja̱re mëˈë caseˈepi
i̱ñoji, mëˈë coˈaquë paˈiye. Ja̱je yëˈë pa̱ire oimaˈë yoˈoquëpi yëˈë
ne maˈñere tsiˈsoquë cuiˈne yëˈë ta̱ maˈñere coa tëaquë yoˈoye
asaquë sëte.
23 ¿Me yoˈoquë curiquë i̱sirena, i̱tipi ne doˈire coˈye
sa̱i hue̱ˈñana tëomaˈë paquëˈni, yëˈë dani i̱ti mañaque
nejaˈquëtaˈare huëˈe ti̱tasi maca?’
24 Ja̱je cani i̱ti maca paˈicohuaˈire capi: ‘Jiojë̱ˈë, curi tëˈquire.
Jioni i̱sijë̱ˈë, diez të̱ˈña paquëna.’
25 Caquëna, ja̱ohuaˈipi cahuë, i̱te: ‘¿Ëjaë, tsoe diez të̱ˈña
paquëre me ai jerepa i̱siyeˈni?’
26 Cajëna, pa̱i ëjaëpi sehuopi: ‘Nuñerepa cayë, paquëni ai
jerepa se i̱siye paˈiji. Ja̱je paˈina, cuiˈne peoquëni coa ai jerepa
se jio co̱ñe paˈiji, siˈaye i̱ payeje̱ peo hue̱ˈñarepa.
27 Cuiˈne yecohuaˈi yëˈëre ëjaë deˈoye coesicohuaˈire
quërëja̱ni i̱ñona dani yëˈëque ñaquëna, huani je̱ajëˈë,’ capi.”

Jesupi Jerusalén Cacaseˈe
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Ja̱je iye se ca tëjini Jesús Jerusalénna sajiˈi.
29 Tsoe Betfagé cuiˈne Betania daripë̱a cuiˈne Olivos
hueˈyosi cu̱tihuë̱a ti̱ˈañe jaˈi maca paˈi i̱ yeˈyacohuaˈire
cayaohuaˈire jëjo saopi.
30 Ñeje caquë:
“Ja̱ maca jaˈye daripëna saijë̱ˈë. Ti̱ˈa maca ja̱rote paˈija̱ˈquë
api, burro sëasiquëpi, pa̱ije ja̱ yëˈtaˈa tuimaˈquëpi. Ti̱ˈani joyeni
dajë̱ˈë.
31 Joyejëna, yecohuaˈipi me nejaˈquëni sayeˈni se̱cohuaˈi
paˈito, cajë̱ˈë, Ëjaëpi yoˈoye paˈiji.”
32 Ja̱ maca i̱ yeˈyacohuaˈipi sani Jesús caseˈeje̱ ti̱ˈahuë.
33 Ti̱ˈani burroni joyejëna i̱ti tse̱ acohuaˈipi se̱iˈë:
“¿Me neñuˈju joyeyeˈni?”
34 Cajëna, i̱ohuaˈipi sehuohuë:
“Ëjaëpi yoˈoye paˈiji, caëna, yoˈoyë.”
35 Ja̱je quëani joyeni Jesús quëˈrona sahuë. Sani ca̱ñapi
burro jetena jajeni Jesure mëo ñohuë.
36 Ja̱ maca ñuˈi sajiˈi. Saina, pa̱i ca̱ñare i̱ saija̱ˈa maˈana
jajehuë.
37 Olivos cu̱tihuë perepë cajeye jaˈi macare paˈina, siˈahuaˈi
i̱te asani tuicohuaˈipi Maijaˈquëre sihuajë cui huëohuë, pa̱i
yoˈo ti̱ˈa maˈñere yoˈoquëna, ñasicohuaˈipi.
38 Ñeje cajë:

“De'oquëre papi pa̱i Ëjaë daiji, Maija'quë jëjo daoquëre papi, de'oye pa'iyere papi co̱ni. Ja̱je pa'ito sihuañu'u, i̱te ma'tëmo acohua'ije̱ sihuajëna.”

39 Ja̱ maca fariseohua'i pa̱i jopore co̱ni pa'icohua'ipi cahuë, i̱te:

“Ye'yaquë, më'ëre tuicohua'ire cama'pë caje̱'ë.”

40 Ja̱je cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Icohua'ipi cuiye je̱ocohua'i pa'ito que̱na pë̱api cuija̱'coa.”

41 Ja̱ maca Jesús Jerusalén que̱no maca ti̱'aquë i̱ti daripëre ñani oji'i.

42 Ñeje caquë:

“¡Iye mu'se më'ë de'hue asato yë'ë i̱siye de'ora'pi. Më'ë de'oye pa'iye ti̱'ara'huë, i̱siyere! Ja̱je pa'iquëta'are yure cato yahuese'e pa'iji. Ja̱je pa'ina, më'ë ña ti̱'añe peoji.

43 Co'a mu'se ti̱'aja'coa, më'ëre. Më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ipi que̱na tëhuopaje̱ pa'iore të'yaja̱icohua'i a'ë. Ja̱je yo'oni coa si'a te̱'ñapi etaye peoja̱jë cajë yo'ocohua'i a'ë.

44 Ja̱je yo'ojë yejana si'aye que̱na pë̱a ne ta̱o o̱aja'cohua'i a'ë, huani je̱aja'cohua'i a'ë, më'ë mamajëre, huesë pa'isi do'ire Maija'quë më'ëre do'i daisi maca.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa To̱se'e
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ja̱ maca Jesús Maija'quëre huë'ena cacani i̱ti huë'ena co'amaña i̱sijë cui'ne huerojë yo'ocohua'ire peo hue̱'ñarepa eto saopi, hue'sena.

46 Yo'oquë capi, ja̱ohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se̱ huë'e a'ë.’ Ja̱je pa'iota'are mësaru cato, co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

47 Si'a mu'seña Jesús ye'yapi, Maija'quëre se̱ huë'ena. Ja̱je ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne pa̱i daripë ëjaohua'ije̱ me neni huani je̱oja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, i̱ti yo'o ja̱'ñere.

48 Ja̱je co'ejëta'a ti̱'ama'pë paë'ë, i̱te ne ja̱'ñere. Si'a pa̱i i̱se'ere asajë cui'ne sehuojë yo'ojëna, ñajë.

20

Jesús Cua̱ñeñerepa Pa'iye
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 Te'e mu'se Jesús Maija'quëre se̱ huë'ere pa̱ire ye'yaquë cui'ne huaso cocare quëaquë pa'ina, ti̱tahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i co̱ni.

2 Ja̱ohua'ipi ti̱tani cahuë:

"¿Quëajë̱'ë, i̱que tutupi cua̱ñequërepa pa'i yo'oquë'ni, iye?
¿I̱queipi iye cua̱ñe tutu i̱sina, yo'oquë'ni?"
3 Cajëna, ja̱ maca Jesupi ja̱ohua'ire capi:
"Yë'ëre cui'ne se̱si'i, mësarute. Sehuoje̱'ë, yë'ë cato:
4 ¿Nepi cua̱ñere'ni, Juan oco doquë pa'i ja̱'ñe? ¿Maija'quë
pa̱nita'a pa̱i?"
5 Caquëna, sehuoye pa̱jë coa sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë, ñeje:
"¿Me caja̱'cohua'i a'ni? Maipi Maija'quëpi jëjo daopi caco-
hua'i pa'ito i̱pi sehuoja̱'quë pa'ini: '¿Ja̱je pa'ita'are me yo'ojë
sehuoye pa̱re'ni?'
6 Cui'ne maipi pa̱ipi cua̱ñesiquë paji'i catoje̱, si'a pa̱i huëni
maire quë̱na pë̱api je̱ajë huani je̱aja'cohua'i pa'ini, si'aohua'i
Juanre Maija'quë coca quëaquërepa paji'i cuasajë cahuë."
7 Ja̱je cuasani cahuë: "Huesëyë. Ne sa'api Juanre oco doquë
pa'i ja̱'ñe cua̱ñehuë."
8 Cajëna, Jesuje̱ capi, ja̱ohua'ire:
"Yë'ëje̱ mësaru se̱se'e quëaye pa̱ñë."

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9 Ja̱ jeteyo'je Jesús pa̱ire coca ca huëopi. Pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye
neni quëapi, ñeje:
"Paji'i, te'i tsio paquëpi cuiya'i ta̱ni i̱ co'amaña necaico-
hua'ina i̱si nëoni sani huesëquë.
10 Tëaye ti̱'asi maca saisiquëpi i̱ jo'yaëre jëjo daopi, co'amaña
necaicohua'ire se̱ni tëani daje̱'ë, yë'ëre nëocaise'ere caquë. Ja̱je
cani jëjo daosiquëni ja̱ohua'ipi coa tarapi të'cani jëjo saohuë,
peoquëre.
11 Ja̱ maca i̱ti tse̱ aquëpi yequë jo'yaëre jëjo dao co̱pi. Cui'ne
ja̱ëteje̱ tarapi të'cani jëjo saohuë, ti i̱sima'pë.
12 I̱ti tse̱ aquëpi ti̱jupë yequë jo'yaëre jëjo daoruje̱ co'amaña
necaicohua'ipi ñani ja̱ëteje̱ të'cani hue'sena quërë eto saohuë,
pë̱ijë.
13 Ja̱ maca ña jujani i̱ti yeja tse̱ aquë capi: '¿Me neñe ja̱je
pa'ito? cani i̱ oi mamaquëre pani jëjo saopi. Ja̱ëni ñanita'a
ca'rajë de'oye sehuoja̱'cohua'i a'ë.'
14 Jëjo saouna, i̱pi ti̱'aquëna, tsio ñacaicohua'ipi ñani sa̱'ñe
cahuë: 'Iquëpi iye tsio tse̱ aquë de'oja̱'quë api, huani je̱oñu'u.
Ja̱je yo'oni ti ñese maipi i̱ti tse̱ acohua'i de'oñu'u cahuë.'
15 Ja̱je cani tsio peo hue̱'ñana etoni i̱te huani je̱ohuë."
Ja̱je quëani Jesupi se̱ji'i:
"¿Ja̱je yo'osi do'i me yo'oja̱'quë a'ni, i̱ti tsio aquë
ja̱ohua'ire?"
16 Cani capi, i̱pi:
"Dani co'amaña necohua'ire huani je̱ani yecohua'ina
i̱sija̱'quë api, i̱ yeja."

Jąje caquëna, iyere asani cahuë:
“¡Jąje yo'oto Maija'quëję coeni!”
17 Jąje cajëna, Jesús i̱ohua'ire ñani capi:
“Jąje mësaru cuasato, ¿i̱quere caquë'ni, toya pëpë, pa'iye ñañu'u? Ñeje caji:
Huë'e necaicohua'i ne jujani nejosi quëna pëpi
Jąopi yure quëna pë i̱orepa pa'iji.
18 Jąo quëna pë ëmëje'na pąipi tǫmecohua'i pani, tǫme jë'yeye pa'iji. Cui'ne quëna pëpi pąi ëmëje'na tǫmeco pani peo sëpëarepa neñe pa'iji.”

Pa'i Do'ire Sąiñe Ayere Ye'yese'e
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

19 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuąñese'e ye'yacohua'i Jesure i̱ti macapi tsęani coñu'u maini caquë jąje quëaji. Cuasajëta'a pąini ca'rajë yo'oye pąhuë.
20 Ją maca yahue de'o pąirepa cayeję cajë coa cosojąʼcohua'ire jëjo saohuë. Jąohua'ipi sęjëna, i̱pi tayo caëna, ją do'ire pąi ëjaëna tsęani i̱siñu'u cajë.
21 I̱te sęni ñañu'u cajë saisicohua'ipi cahuë:
“Ye'yaquë, më'ë pąire nuñerepa caquë ye'yaquëpi cui'ne pąireję si'ahua'ire si'a yë'quë maca caquëpi coa ai jerepa nuñere pare Maija'quë cocare ye'yaquëna, asayë, yëquë.
22 Jąje pa'ina, sęñë. Quëajë'ë: ¿De'oquë pa'i do'ire pąi ëjaë Césarna sąiñe, pąnita'a co'aquë?”
23 Cajë sęjëna, tsoe Jesús asapi, i̱ohua'i co'aye cuasajë sęñe. Jąje ñani capi:
“¿Me yo'ojë yë'ëre jąje neñañu'u cajë yo'oye'ni?
24 I̱ñojë'ë, curiquë të'quire. ¿Ne tsiare hue'eco'ni? ¿Cui'ne ne mamire toyase'eję hue'eco'ni?” Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
“Romano pąi ëjaë mamire toyasicoa.”
25 Cajëna, ją maca i̱pi capi:
“Jąje pa'ito i̱sijë'ë, romano pąi ëjaëna i̱ tsęco pa'ito. Cui'ne Maija'quë tsę pa'ito Maija'quëna i̱sijë'ë.”
26 Jąje pąi ña huę'ñana si'aye i̱ohua'i cosojë neñu'u cajë yo'ose'ere sehuoquëna, ñani ai tą'ñe asaji cuasajë ca'rajë jerepa cama'pë paë'ë.

Jǫ'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Sęñe
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jeteyo'je Saduceohua'ipi Jesure sani ñahuë. Jąohua'i Saduceohua'i cato jǫ'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i paë'ë. Jąje pa'iohua'ipi cahuë, Jesure:
28 “Ye'yaquë, Moisés toyani yëquëre jęocaji'i, ñeje: Te'i ëmëpi mamajëre pama'ë nëjore jęoni jǫ'isiquë pa'ito i̱ yo'jeipi

hua'jeore huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire, toyapi careña.
29 Ja̱je pa'ina, te'e tsëcapëre siete ë̱mëohua'ipi ñeje yo'ohuë: Maja'yëpi huejapi. Huejani mamajëre peoquë ju̱ji'i.
30 Ju̱quëna, jeteyo'je aquëpi hua'jeore huejani cui'ne ja̱ëje ju̱ji'i, mamajëre peoquë.
31 Ja̱ maca toaso̱ñe aquëpi huejapi i̱ote ja̱ëje cui'ne yo'opi. Ja̱re ja̱jese'e siete pa'iohua'i huejajë mamajëre peocohua'i ju̱ju sahuë.
32 Ai jeteyo'jerepa nomio ju̱co'ë.
33 Ja̱je pa'ito ju̱'isicohua'i huëi maca ¿nepi ja̱ote nëjore paja̱'cohua'i a'ni, si'ahua'i siete pa'iohua'i huejasicore?"
34 Cajëna, ja̱ maca Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Iye yeja cato ë̱mëohua'i cui'ne nomiohua'i huejajë. Cui'ne nomiohua'ire huejojë yo'oyë.
35 Ja̱je pa'iquëta'are sehuosicohua'ipi ju̱'isicohua'ipi huëisicohua'ipi ma'tëmo ti̱'ani huejaye peoji, cui'ne mamajëre pajë huejoye peoji.
36 Ja̱ro cato hui̱ñaohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë ju̱'isicohua'ipi huëisi do'ire Maija'quë mamajërepa pa'ija̱'cohua'i a'ë, ju̱'ima'cohua'i.
37 Ja̱je pa'ina, so̱quë yëpi tsë̱'isi maca, Moisés ñaquë pa'ise'ere toyase'e acopi caji, ñeje: 'Ëja̱ëpi ca'a̱ji'i. Yë'ë cato Abraham, Isaac, Jacobo, Diusu a'ë. Ja̱ do'ire asayë, ju̱'isicohua'ipi huajëcohua'i huëiye.'
38 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ju̱'isicohua'i Diusu peoji, coa ai jerepa huajëcohua'i Diusupi. Ja̱je pa'ina, i̱te cato si'ahua'i huajëcohua'ise'e pa'iyë. Peoji, ju̱'isiquë i̱pi ñato."
39 Ja̱ maca cua̱ñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cahuë:
"Ye'yaquë, de'oyerepa cahuë, më'ë."
40 Ja̱je cani ai jerepa jaiye se̱ñe pa̱huë, ca'rajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"¿Me yo'ojë Cristore David tsëcapë api caye'ni?
42 Ja̱je i̱pi David ñeje casiquëta'are Salmos toya pëpëna:
Ëja̱ëpi capi, yë'ë Ëja̱ëre:
Ja'ruje̱'ë, yë'ë ëja te̱'tena.
43 Më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire yë'ëpi më'ë que̱o të'ya me macaja̱'a.
44 ¿Ja̱je pa'ito me yo'oquë Cristo David tsëcapë aquë pa'iquë'ni, tsoe ja̱re i̱pi Davidpi Yë'ë Ëja̱ë cato?"

Ju̱'isicohua'i Huëiye Ayere Se̱ñe
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Si'a pa̱i asahuë, Jesús i̱ ye'yacohua'ire ja̱je cajëna:
46 "Cua̱ñese'e ye'yacohua'i cato tsoa ca̱ña su̱ñani cui'ne
de'oyerepa jai pa̱i pa'i hue̱'ñapi pëpajëna, cu'iyere yëcohua'i
a'ë, cui'ne pa̱i tsi'si hue̱'ñaje ai de'o ñu'i saina co'ejë ja'ruyere
yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cajë. Ja̱je yo'oye mësaruta'a
de'hua ñajë'ë. Cui'neje yo'oma'pë pañu'u cajë.
47 Cui'ne hua'jeohua'ireje̱ i̱ohua'i huë'ña jiojë yo'ocohua'i
a'ë, cui'ne pa̱ipi de'ocohua'i a'ë caja̱jë cajë, tsoerepa
se̱cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i a'ë, i̱ti co'ayerepa sa̱i
cua̱ñoja'cohua'i."

21

Peocopi Maija'quëre I̱siye
(Mr 12.41-44)

1 Jesús ñapi, jaiye pacohua'ipi Maija'quëre se̱ huë'ena cacajë,
mahuëana curiquë ayajë Maija'quëre i̱sijëna.
2 Cui'ne ñapi, te'o hua'jeo macapi caya a'ri te̱'ña mahuëna
ayacona.
3 Ñani Jesupi capi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Ico hua'jeo ti peocopi si'ahua'i
i̱siye jerepa i̱sio.
4 Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i si'ahua'i i̱sihuë, i̱ohua'i huero ju-
jajëna, nëañere. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱o ti peocopi i̱sio, si'aye i̱o
paco pa'i mañare."

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja̱'ñe
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Yecohua'ipi cocare cahuë, Maija'quëre se̱ huë'e ayere,
cui'ne i̱o de'o que̱na pë̱api nesico pa'iyere cui'ne Maija'quëre
coa i̱sisi co'amañapi nesico pa'iyere. Ja̱je cajëna, Jesupi capi:
6 "Yequë mu'se mësaru ñase'e peo hue̱'ña nejo ja̱'ñe ti̱'asipi,
yequë que̱na pë ë̱mëje'e tuiyeje̱ peoyerepa."

Ja̱ Yë'ta'a Yeja Carija̱ima'ñë I̱ño ja̱'ñe
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Ja̱je caquëna, se̱i'ë, i̱te:
"¿Ye'yaquë, je yëhua ja̱je më'ë case'eje̱ yo'oja̱'coa'ni? ¿Me
yo'o i̱ñoñe pa'ija̱'coa'ni, iye yo'oye ti̱'añe ja'i maca pa'ito
cahuë?"
8 Cajëna, Jesupi capi:
"De'hua ñajë'ë, mësarute cosojë. Ja̱je pa'ina, cayë. Jai pa̱i
yë'ë mamire cajë yo'oja̱'cohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, 'yë'ë a'ë,
Cristo,' cui'ne 'yure a'ë. Tsoe ti̱'api' caja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je
catoje̱, sehuoma'pë pa'ije̱'ë.
9 Yequë yejapi cui'ne yequë yejana uihuaye pa'ina,
cui'ne sa̱'ñe i̱ti yeja acohua'ija̱'a uihuaye pa'ina, asani,

quëquëmaˈpë paˈijëˈë. Jaje iyepi duˈru tëto saiye paˈijaˈcoa. Jaje paˈiquëtaˈare ja yëˈtaˈa carajaiñerepa tiˈañe paja'coa.”

10 Ai jerepa yequeje ñeje capi:

“Teˈe jai yejapi cuiˈne jai yejana se uihuaye pasipi. Cuiˈne yequë paipi yequë pai jaˈre uihuajaˈcohuaˈi aˈë.

11 Pasipi, yeja ñuˈcueyeje, ao ëa juˈiñe. Cuiˈne coa siˈa hueˈña juˈi dahuë pasipi. Cuiˈne maˈtëmopi huajëyaˈye yoˈoye paˈina, ñajaˈcohuaˈi aˈë. Cuiˈne jaiye ti ña maˈñere ñajaˈcohuaˈi aˈë.

12 Ja yëˈtaˈa iye siˈaye yoˈomaˈnë, mësarute tseajë cuiˈne josa yoˈojaˈcohuaˈi aˈë. Jaje yoˈojë coˈacohuaˈi aˈë cajë sajaˈcohuaˈi aˈë, pai tsiˈsi huëˈñana. Paire co hueˈñana cojaˈcohuaˈi aˈë. Jaje yoˈojë pai ëjaohuaˈi quëˈrona, cuiˈne cuañecohuaˈi quëˈrona sajaˈcohuaˈi aˈë, yëˈë mami doˈire.

13 Jaje yoˈojëna, mësaru yëˈë cocare quëacaijaˈcohuaˈi aˈë.

14 Jaje paˈina, tsearena, ca jaˈñere ne deˈhuañuˈu cajë ai cuasamaˈpë paˈijëˈë.

15 Jaje paˈina, yëˈëpi taˈñe coca caye isiquëna, mësarute sañope yoˈocohuaˈire sañope deˈhue sehuoye peoyerepa cuiˈne quëcoye peoyerepa cajaˈcohuaˈi aˈë, mësaru.

16 Jaje paˈiquëtaˈare mësaru jaˈquëohuaˈipi, yoˈje tsipi, doˈijëpi cuiˈne cajeohuaˈipi, tseani yecohuaˈina isijaˈcohuaˈi aˈë, cuiˈne yecohuaˈini huani jeajaˈcohuaˈi aˈë.

17 Cuiˈne siˈa pai mësarute coejaˈcohuaˈi aˈë, yëˈë doˈire.

18 Jaje yoˈojëtaˈare mësaru siopë naña me macaje teˈoje ne huesëye pasipi.

19 Yoˈo jujamaˈpë nuñerepa paˈisicohuaˈi pani, ti paˈiyere pana tiˈajaˈcohuaˈi aˈë.

20 Jerusalén daripëre soldado paipi tëhuo tëˈijaisico paˈiona, ñani ja maca cuasajëˈë, yure maca nejosico paˈijaˈcoa cajë.

21 Ja maca Judea paˈicohuaˈipi catiye paˈiji, jai cutihuëna. Jerusalén daripë paˈicohuaˈipi etani saiye paˈiji, yequë hueˈñana. Cuiˈne tsio paˈicohuaˈipi coˈiye peoji, cuiˈna daripëna.

22 Ja muˈseña cato iohuaˈi yoˈosi doˈire sai muˈseña pasipi. Jaje yoˈo muˈseña siˈaye toyaseˈe tiˈasipi.

23 Coˈayerepa ja muˈseña tsi ëta pëa maña cuiˈne tsi tuˈña pacohuaˈi maña ai yoˈojaˈcohuaˈi aˈë, Maijaˈquë pëi ai yoˈoye nesi maca.

24 Jaje paˈina, huajore huaijë yecohuaˈi huahuojaˈcohuaˈi aˈë, yecohuaˈini coa tseesejë coa siˈa hueˈñana sajaˈcohuaˈi aˈë. Cuiˈne judío pai peocohuaˈipi Jerusalén daripë tsaˈcu hue-sojaˈcohuaˈi aˈë, Maijaˈquë ña nëosi tëcahuë, carajai macajaˈa.

Pai Mamaquë Dani Coñe
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

25 Ja̱ maca ë̱së yo'oye, cui'ne ñañë yo'oye cui'ne
ma'ñocohua'i yo'oyere ñajë iye yeja pa'icohua'ipi cuasa
co̱'me huesësicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, jai tsiayapi co'poco
ai pi̱siquëna, asajë quëquësicohua'i pa'ijë.
26 Pa̱i coa quëquë huesëjë ju̱'ise'eje̱ pa'iohua'i dahuëra
etaja̱ijëna, yo'oja̱'cohua'i a'ë, iye yeja caraja̱i yo'o maca,
ma'tëmo tuture paque tsasija̱'coa.
27 Ja̱ maca ñaja'cohua'i a'ë, Pa̱i Mamaquë sirija̱'a tutu
quë'ire papi cui'ne i̱ de'oye pa'iyepi daina.
28 Ja̱je pa'ina, iyepi si'aye yo'o huëoquëna, ñani sihuaje̱'ë,
cui'ne si̱opë̱a maña mëani ñajë'ë, tsoe de'oye pa'iye mësarute
i̱sija̱'quëpi daija̱'quë api cajë."
29 Ja̱ maca quëapi, pa̱i ñajëna, so̱quë yë yo'oyeje̱ pa'ye ñani
quëaquë capi:
"Higuera so̱quë yë yo'oyeje̱ pa'ye yo'oja̱'coa. Tsoe mësarupi
ta̱'ñe asacohua'i a'ë, i̱o yo'oye.
30 Ja̱je pa'ina, ja'opi mëa huëoquëna, ñani o̱metëcahuë ti̱'añe
ja'yere pa'iji, cacohua'i a'ë.
31 Ja̱je cui'ne yë'ë case'epi ti̱'aquë yo'o huëoquëna, ñani tsoe
ti̱'aji. Ja'yere pa'iji, Maija'quë cua̱ñe te̱'te.
32 Nuñerepa cayë. Si'aye iye ja̱je yo'o saoja̱'coa. Ja̱ yë'ta'a
yure iye yo'o huëo ñasicohua'i pa'icohua'i ju̱ju sama'në.
33 Ja̱je pa'ina, ma'tëmo, yeja pani tëjini caraja̱ija'coa, yë'ë
cocata'a ti pani huesëja̱'coa.
34 De'hua ñare pajë pa'ije̱'ë, më joñoare jëa joyo neñere,
co'aye yëyere, co̱no cuepeyere cui'ne iye yeja pa'ijë de'oye
pañu'u cayere, ja̱ mu'se ti̱'aquëna, cuasama'pë yo'oyepi.
35 Trampana si̱oñeje yo'oja̱'coa, ja̱ mu'se si'a hue̱'ña yeja
pa'icohua'ire.
36 Ne de'huasicohua'ipi pa'ije̱'ë, Maija'quëre si'anë se̱jë,
iye tëto saitoje̱ jëasicohua'i pa'icohua'ipi Pa̱i Mamaquë daina,
de'oyepi i̱ñoja'cohua'i."
37 Ja̱ mu'seña cato Jesús ye'yapi, Maija'quëre se̱ huë'e
Jerusalén pa'icona. Cui'ne ñamire Olivos hue'yosi cu̱tihuëna
sani pëapi.
38 Ja̱je pa'ina, si'a nea hue̱'ña pa̱ipi daë'ë, Maija'quëre se̱
huë'ena i̱ quëaquëna, asañu'u cajë.

22

Jesure Tse̱añe Cuasayere
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Jujuma' a̱o a̱iñe ti̱'añe ja'i maca pa'iji, ja̱ cato. Egípto pa̱i
mamajëse'ere huai Israel pa̱i mamajëre huaiye pa̱se'ere co'ye
cuasajë sihuajë yo'oye pa'iji.

2 Ja̱ mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne
cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi, Jesure me neni huani je̱oja'cohua'i
a'ni cuasajë co'ehuë, i̱te asa pa̱ini ca'rajë.
3 Ja̱ maca huati ëjaëpi Judas cui'ne yequë mami Iscariote
hue'equëna cacapi, doce Jesús soisicohua'i aquëna.
4 Cacaquëna, ja̱ëpi saji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'i quë'rona cui'ne Maija'quëre se̱ huë'e ñacaicohua'i
quë'rona sani ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni Jesure ñeje yo'oni tse̱ani
mësaru je̱ñana i̱si'ñe pa'i api capi.
5 Ja̱je caquëna, asani ja̱ohua'i ai sihuajë curiquë sa̱iñu'u ca
nëohuë, i̱te.
6 Cajëna, i̱pi sehuoni i̱te tse̱a ja̱'ñere me pa̱i peo maca i̱te
tse̱ani i̱sija̱'quë a'ni cuasaquë i̱ yo'o ja̱'ñe co'epi.

Na'i Maca Jesús A̱ise'e
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

7 Jujuma' a̱o a̱ijë cui'ne yëi ñamare huani Maija'quëre i̱sijë se̱
mu'se ti̱'api.
8 Ti̱'aëna, Jesupi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saoquë capi:
"Sani ne de'huaje̱'ë, na'iquëna a̱i ja̱'ñere Israel pa̱i fiestare
cuasajë."
9 Ja̱ohua'ipi i̱te se̱i'ë:
"¿Jerona ne de'huaye'ni?"
10 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësaru jai daripëna caca maca ti̱'aja'cohua'i a'ë, te'i e̱mëpi
yurupëna oco saquëni. Ti̱'ani i̱ huë'ere pana tuije̱'ë. I̱pi
cacaquëna, ñani te'e cacaje̱'ë.
11 Cacani ja̱ maca i̱ti huë'e aquëre se̱jë'ë: '¿Jerore pa'ico'ni,
yë'ë ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni na'iquëna, Israel pa̱i fiestare
cuasajë a̱ija'a tu'rihuë? Capi ye'yaquëpi,' caje̱'ë.
12 Ja̱je cajëna, i̱pi i̱ñosipi, e̱mëje'e tu'rihuëpi, jai hue̱'ñapi tsoe
si'aye pa'iconi. Ñani ja̱rona ne de'huaje̱'ë."
13 Ja̱je caëna, ja̱ohua'ipi sani ja̱re Jesús case'eje̱ ti̱'ahuë.
Ti̱'ani Israel pa̱i fiesta yo'oyere cuasajë ne de'huaë.
14 A̱o a̱iñe ti̱'asi maca Jesús cui'ne i̱ ye'yacohua'i co̱ni
ja'ruhuë, a̱o a̱i saihuëna.
15 Ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Mësaru ja̱'re co̱ni iye fiesta na'iquëna, a̱iñe yëhuë. Ja̱ yë'ta'a
yë'ë ai yo'oye ti̱'ama'në.
16 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Ti̱jupë cui'naëpi mësaru ja̱'re
co̱ni iye fiesta yo'o co̱ñe pa̱ja'quë a'ë, iye yejana. Iye yo'oye
Maija'quë te̱'tena ne sao maca ja̱ maca a̱ni co̱si'i."
17 Ja̱ maca ja̱je cani u̱cu duruhuë i̱ni Maija'quëre de'oji, se
pëpani capi:
"Iyere i̱ni huahueje̱'ë.

18 Care payë, mësarute. Tijupë cui'naëpi cuiya'i conо
ucuma'ë pa'ija'quë a'ë, Maija'quë cuañe te'tena yo'oye ti'añe
pato.”
19 Ja jeteyo'je panpë ini Maija'quëre de'oji se pëpani ipi
hua'quequë jaohua'ina isipi. Isini capi:
“Iye yë'ë ca'ë. Iye yo'oyeje pa'yere yo'oje'ë, yë'ëre cuasajë.”
20 Jaje cui'ne ucu duruhuëje ani tëjini ini capi:
“Iye ucu duruhuë cato huajëye yo'o ja'ñere ca nëoñe a'ë, yë'ë
tsiepi mësaru de'oye pa'i ja'ñere caquë nejoja'a do'ipi.
21 Jaje pa'ina, yë'ëre cosoquë tseani yecohua'ina isija'quë
iñore pa'iji, yë'ë ja're te'e ao ai saihuëna tëose'epi.
22 Jaje yo'oye pa'iji, Pai Mamaquë cato jare ite quëa
nëosi ma'aja'a saiji. Jaje pa'iquëta'are ¡teaye pa'i pa'iji, iti
yehuoja'quë!”
23 Ja maca jaje caëna, iohua'ija'a sa'ñe sei'ë, “¿nepi mai aquë
yehuoja'quë a'ni?” cajë.

Nepi Jerepa Pa'iquë Api Sa'ñe Caye

24 Ja maca sa'ñe cajë, “¿nepi ai jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni?”
cahuë.
25 Cajëna, Jesupi sehuopi:
“Yejaña ëjaohua'ipi iti necaicohua'ire cajë cuañecohua'i a'ë,
cui'ne iti yeja de'oye pa'i ja'ñere cajë necaicohua'ipi, cajeo-
hua'ire hue'yocohua'i a'ë, iohua'i ëjaëre.
26 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato jaje yo'ocohua'i pa'iye
peoji. Coa ai jerepa ñeje yo'oye pa'iji. Iti ai jerepa pa'ipi
mësaru aquë cato tsi posëje pa'i pa'iye pa'iji, cui'ne iti
cuañequëpi coa necaiquëje pa'i pa'iye pa'iji.
27 Jaje pa'ito, ¿ne a'ni, ai jerepa pa'i, ao ai saihuëna ja'runi
ñu'i aiquë, panita'a iti aore sa aoquë? Jaje pa'ina, mësarupi
ñato ao ai saihuë ñu'iquë api jerepa pa'iji, cayë. Jaje
pa'iquëta'are yë'ë cato mësarute necaiquë pa'iyë.
28 Mësaru a'ë, yë'ëre ai yo'oye pa'ina, si'anë yë'ë ja're coni
pa'isicohua'ipi.
29 Jaje pa'ina, mësarute yë'ëpi cuañecohua'i pa'i ja'ñere,
ja'quë yë'ëre isise'eje isiyë.
30 Yë'ë ja're coni ao ai saihuëna, yë'ë cuañe hue'ñana
aijajë cui'ne ucuja'cohua'ini cui'ne cuañecohua'i ñu'i saire
pana ja'rujajë doce Israel pai tsëcapë acohua'i yo'ose'ere ña
de'huaja'cohua'ini pa'ija'cohua'i a'ë, mësaru.”

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Ëjaëpi yequeje capi:
“Simón, Simón Satanáspi më'ëre trigo ñu'cueyeje pa'ye
yo'osi'i caquë seji'i. De'hua ñajë'ë.

32 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi më'ëni caquë Maija'quëre
se̱cacaë'ë, më'ë cuasayepi de'oye pa'ija̱quë caquë. Më'ëpi
ja̱ yo'oye tëto sani yë'ëna po̱nësi maca. Co̱caije̱'ë, më'ë yo'je
tsi̱re nuñerepa pa'ija̱'cohua'ini."
33 Ja̱je caquëna, Simónpi capi:
"Ëjaë, yë'ë cato më'ë ja̱'re co̱ni co hue̱'ña cotoje̱ co cua̱ñosi'i
cuasayë, cui'ne ju̱'iñe pa'itoje̱ te'e ju̱'iñere yëyë."
34 Caquëna, Jesupi capi, i̱te:
"Pedro, care payë. Më'ëre iye ñata to̱me maca ja̱ yë'ta'a cura
yë'ima'ëna, toaso̱ñe pa'ye cosoja̱'quë a'ë, më'ë ñama'quë a'ë
i̱te, yë'ë caquë."

Ti̱'a Tëjiji, Jesús Ai Yo'oye

35 Jesupi se̱ji'i, ja̱ohua'ire:
"Mësarute topë̱a peocohua'ire cui'ne curiquë peocohua'ire,
cui'ne zapatoje̱ peocohua'ire jëjo saosi maca ¿mësarute
co'amaña jopo caraë?"
Ja̱je se̱ina, i̱ohua'ipi cahuë:
"Pa̱ni."
36 Cajëna, capi, ja̱ohua'ire:
"Ja̱je yo'ose'e pa'iquëta'are yure cato ti̱ñe yeque yo'oye
pa'iji. Ja̱je pa'ina, topë paquë pani saye pa'iji. Cui'ne curiquë
ayacore paquë pani saye pa'iji. Cui'ne hua'ti peoquë pani dëi
ju'i ca̱re i̱siquë curi neni hueroye pa'iji, hua'tije̱.
37 Yë'ëna tsoe toyajë pa'ise'ere ti̱'añe pa'iji. Ja̱ toyase'epi caji:
'Co'acohua'i ja̱'re co̱ni cue̱cuehuë.' Ja̱je pa'ina, si'aye toyase'e
nuñerepa ti̱'añe pa'iji, yë'ëna."
38 Ja̱je caquëna, ja̱ohua'ipi cahuë:
"Ëjaë, i̱ñore caya hua̱'ña pa'iji."
Ja̱je cajëna, i̱pi sehuopi:
"Tsoe ti̱'api."

Jesús Getsemaní Quë'rona Se̱ñe
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Ja̱ maca saji'i, etani Olivos cu̱tihuëna noni i̱ sai hue̱'ñana.
Saina, i̱ ye'yacohua'ije̱ co̱ni tuë'ë, i̱te.
40 I̱ti hue̱'ña ti̱'ani, ja̱ohua'ire capi:
"Se̱jë'ë, huati neña maca ta̱iñe pa̱ja'cohua'i."
41 Cani ja̱ jeteyo'je Jesús ja̱ohua'ire je̱oni saji'i, que̱na pë
je̱oñe ja'i macana. Ja̱rona do're ja'runi se̱ji'i, Maija'quëre.
42 Ñeje caquë:
"Ja'quë, më'ëpi iye së̱je co̱no da'ca nejocaiye pa'ito nejo-
caije̱'ë, ai yo'o ja̱'ñere. Ja̱ yë'ta'a yë'ë cuasase'eje̱ yo'oma'ë
pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa më'ë cuasase'ere yo'osi'i."
43 Ja̱je pa'ina, Maija'quë hui̱ñaëpi ma'tëmopi ñaipi, i̱te tutu
i̱sisi'i caquë.

44 Jạje ai oi yo'oquë ai jerepa tutu Maija'quëre sẹji'i cui'ne i̱
ai ẹsë cajeyejẹ pa'ye tsiepi yejana cajepi.
45 Jạje Maija'quëre sẹni tëjini huëni saji'i, i̱ ye'yacohua'i
quë'rona. Ti̱'aquë ñaquëna, oiyepi quëco huesouna
cạisicohua'ipi paë'ë.
46 Pa'ijëna, jạ maca capi, jạohua'ire:
"¿Me yo'ojë cạisicohua'ipi u̱iñe'ni? Huëijẹ'ë. Huëni sẹjë'ë,
huatipi neñaquëna, tạima'pë pa'ijạ'cohua'ipi."

Jesure Tsẹañe
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesupi jạ yë'ta'a cocare caëna, jai pại ti̱'asi macajẹ Judas
hue'equë doce i̱ soisicohua'i aquëpi du'ru daji'i. Daina, yeco-
hua'i jeteyo'je daë'ë. Jạëpi ti̱'ani Jesure tsu̱'susi'i caquë tsio
daji'i.
48 Tsio dai maca Jesús i̱te capi:
"Judas, ¿coa tsu̱'suquë sihuayejẹ pa'yepi yo'oquë yehuosi'i
caquë yo'oquë Pại Mamaquëre, më'ë?"
49 Jạ maca Jesús jạ're cọni pa'icohua'ipi ñani sẹi'ë:
"Ëjaë, ¿huạ'ñapi jạohua'ire huaiye de'oquë?"
50 Jạje sẹ maca i̱ohua'i aquëpi tsoe Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëni ëja tẹ'te cạjorona tëtopi, peo tẹ'terepa.
51 Jạje yo'oquëna, Jesupi capi:
"Jẹojë'ë, tsoe de'oji."
Jạ maca Jesús Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaë
cạjorore cui'naoni i̱ni tuacaji'i.
52 Jạ jeteyo'je Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne
Maija'quë huë'e ñacai soldado pại ëjaohua'ire cui'ne aiohua'ire
Jesupi capi, i̱te tsẹani sañu'u cajë daisicohua'ire:
"¿Co'amaña ñaëre yo'oyejẹ pa'ye mësaru tarapi, huạ'ñapi
cọni date? yë'ëre tsẹañu'u cajë.
53 Yë'ë mësaru jạ're cọni si'a mu'seña Maija'quëre sẹ huë'e
pa'ina, mësarupi yë'ëre pu̱'pema'pë pa'isicohua'ita'a jạje yo'o
macapi ti̱'aëna, mësaru yo'ojë neañepi quëco huesosi maca."

Pedro Cososeʼe
(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jạ maca Jesure tsẹani coñu'u cajë sahuë, Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaë huë'ena. Sajëna, cui'ne Pedrojẹ tuji'i, so'o
maca se ñaquë.
55 Jạro hue'se daripë tëhuo sitopi toa suahuë. Suani ja'ru
të'ijạë'ë, i̱oja'a. Cui'ne Pedrojẹ i̱ohua'i jạ're cọni ja'rupi.
56 Jạ maca te'o huë'e necaicopi toa yë'quë macare
ja'rusiquëpi toa mia huẹ'ñare ñu'ina, i̱se'ere ai ñani cao:
"Iquë Jesús jạ're cọni pa'isiquë api."
57 Jạje cacona, Pedropi cosoquë capi:

“Ñama'quë a'ë, i̱te.”
58 A'ri maña tsoe pa'i maca yequëpi sani cui'ne capi:
“Më'ëje Jesús ye'yacohua'i aquë a'ë.”
Ja̱je caquëna, Pedropi capi:
“Pa̱ni. Yë'ë yequë a'ë.”
59 Te'e hora tëto sai maca yequë cui'ne ti̱tani capi:
“Nuñerepa më'ë i̱ ja̱'re co̱ni pa'isiquë a'ë. Cui'ne ja̱je pa'ipi Galilea aquë a'ë, më'ë. Asayë, më'ë cocana.”
60 Caquëna, Pedropi capi:
“Huesëyë, yë'ë më'ë caye. ¿Iquere caquë'ni, ja̱je pa'ye?”
Ja̱ yë'ta'a i̱tire Pedro caquëna, cura yëji'i.
61 Yë'ina, ja̱ maca Ëjaëpi co'ye po̱nëni ñapi, Pedrore. Ja̱ maca Pedro Ëjaë case'ere cuasa ñajaji'i: “Ja̱ yë'ta'a cura yë'ima'ëna, toaso̱ñe pa'ye cosoja̱'quë a'ë, më'ë case'ere.”
62 Ja̱ maca Pedro hue'sena etani ai oji'i, i̱ tayose'ere co'a ju̱'i.

Jesure Cue'cueye
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesure tse̱ani pacohua'ipi cue'cuejë cui'ne i̱te tara pë̱api të'cahuë.
64 I̱te ñaco ca̱ ca̱ñapi sëani tsiana mosi̱capi të'cajë cahuë:
“¿Se ca ñajë'ë. Nepi të'care'ni?”
65 Cui'ne jaiye yequë cocaje̱ cahuë, i̱te tea ju̱'ijë.

Judío Pa̱i Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Mu'se pa'i maca Judío i̱ohua'i Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i tsi'sini Jesure sahuë. Jerepa ëjaohua'ipi ca tëjicohua'irepa quë'rona, se̱ni asañu'u cajë, sani cahuë:
67 “Quëaje̱'ë. ¿Më'ë aë, Cristorepa?”
Cajëna, i̱pi sehuopi, ja̱ohua'ire:
“Yë'ë i̱ a'ë catoje̱ mësaru coa caji cuasaye pa'iji.
68 Cui'ne yë'ëpi mësaruni se̱quë pa'ito yë'ë se̱ñere sehuo ti̱'añe peoji, cui'ne joye saoyeje̱ pa̱ja'cohua'i a'ë.
69 Ja̱je pa'isicohua'ita'are yureta'a Pa̱i Mamaquë Maija'quërepa ëja te̱'tere ja'rusiquëpi ñu'ija'quë api, Ëjaërepa pa'ija̱'quëpi.”
70 Ja̱je caquëna, ja̱ maca si'ahua'i i̱te se̱i'ë:
“¿Ja̱je pa'ito më'ë aë, Maija'quë mamaquë?”
Se̱jëna, Jesupi sehuopi:
“Ja̱je pa'ije̱'ë. Yë'ë a'ë, mësaru cayeje̱.”
71 Caquëna, ja̱ maca i̱ohua'ipi cahuë:
“¿Iquere cajë ai jerepa i̱ caquëna, asasicohua'ire co'eye'ni? Tsoe maipi asahuë, i̱ yë'ore pare cahuë.”

23

Pilatona Jesure Isiye
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ja maca jaje cani si'ahua'i huëni Jesure sahuë, Pilato
quë'rona.
2 Jarona co'aquëre papi ca huëohuë, ñeje cajë:
"Iquë co'aye yo'oye ti'ahuë, yëquë paini co'a de'huaquë
cui'ne pai do'i saima'pë pa'ijë'ë, romano pai ëjaëre caquë.
Cui'ne, jare ipi yë'ë Cristo, pai ëjaëre pa'ë caquë api."
3 Jaje caquëna, Pilatopi seji'i, ite:
"¿Më'ë a'ë, judío pai ëjaë?"
Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Jaje pa'ijë'ë, më'ë case'eje."
4 Caquëna, ja maca Pilato capi, jaohua'ire Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ire, cui'ne paire:
"Iquë co'aye yo'oye ti'ama'ë pa'iyë."
5 Caquëna, iohua'ipi ai tutu cahuë:
"I ye'yapi si'a Judea paire co'a de'huaquë sañope ëjaohua'ire,
yo'ocohua'ire nequë api. Jaje pa'ipi yure iñona cui'ne yo'oji,
Galileapi huëosiquëpi."

Herodesna Jesure Isiye

6 Pilatopi jare asani, jaje pa'ito iquë Galilea aquë a'ë capi.
7 Jaje pa'ina, mësarupi jaro aquë api carena, Herodes
quë'rona jëjo saosi'i, Galilea daripë cuañequëna, capi. Ja
mu'seña cato jaëje Jerusalénre paji'i.
8 Sarena, Herodespi ñani ai sihuaquë ai tsoe coa ña ëa ju'i
pa'iquëpi i yo'oyese'e cajëna, asaquë paji'i. Jaje pa'ipi pai yo'o
ti'a ma'ñere yo'oquëna, ñasi'i caquë pa'iquë paji'i.
9 Jaje pa'ipi jaiye seji'i. Sequëta'are Jesús te'oreje sehuoma'ë
paji'i.
10 Cui'ne jarote Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi
cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi jaohua'ipi ite ai sañope caco-
hua'i paë'ë.
11 Ja maca Herodes cui'ne i soldado pai tea ju'ijë co'aye
yo'ohuë. Coa ini cue'cueñu'u cajë suñahuë, de'o cañare pai
ëjaohua'i ju'i care. Ja jeteyo'je cui'naëni Pilato quë'rona jëjo
saopi.
12 Ja mu'se Pilato cui'ne Herodes cajeohua'i de'ohuë, ja'rë
pëicohua'i pa'isicohua'ipi.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13 Ja maca Pilato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire
cui'ne pai ëjaohua'ire tsi'soni,
14 capi:

“Mësarupi dahuë, iquëre yë'ë quë'rona co'aye pa̱ire yo'oji cajë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi se̱ni asasi'i caquë mësarupi ñajëna, yo'ohuë. Ja̱je pa'ina, tsoe mësarupi ñahuë, do'i peoquë pa'ina. Ja̱je pa'ito i̱que do'ire i̱te co'aye caye'ni.

15 Ja̱je pa'ina, Herodesje̱ ti co'aye yo'oma'quë pa'ina, ña jujani jëjo daopi. Ja̱je pa'ina, iquëre huani je̱oñe peoji.

16 Ja̱je pa'ina, coa si'seni jeteyo'je joye saoja̱'quë a'ë, pa'ija̱'quëre.”

17 Ja̱je fiesta mu'seña cosicohua'ire te'ire eto saoquë paji'i, pa̱ire de'oye yo'osi'i caquë.

18 Ja̱je caquëna, si'ahua'i cui huëohuë:

“¡Ja̱ëte huani je̱oñe pa'iji! ¡Barrabásni eto saojë̱'ë!”

19 Iquë Barrabás cato pa̱ire huaisiquëni cosiquë paji'i. Cui'ne ja̱ daripë pa̱i i̱ohua'i ëjaohua'ire uihuaye huëoquëpi.

20 Pilato cato Jesuni etoye yëpi. Ja̱je pa'ina, ti̱jupë ca co̱pi.

21 Caquëna, ai jerepa tutu cuihuë:

“¡Que̱ja'quë api, que̱ja'quë api!”

22 Toaso̱ñe aye Pilato capi, ja̱ohua'ire:

“¿I̱quere co'aye yo'o u'ni, i̱? Yë'ë i̱ co'aye yo'ose'e ti̱'ama'ë pa'iyë. Ja̱je pa'ire ¿me coa huaiye'ni? Ja̱je pa'ina, coa ai si'seni jëjo saosi'i, pa'ija̱'quëre.”

23 Ja̱je caquëna, ai jerepa tutu cuihuë, que̱ja'quë api cajë. Ja̱je ai cui do'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i case'e ja̱ yo'oye ti̱'ahuë.

24 Ja̱ maca Pilato i̱ohua'i yëjë cayeje̱ yo'ose'e pa'ija̱quë cuasapi.

25 Cuasani ja̱je i̱ohua'i casiquëni eto saopi, pa̱ire huaiquë co'aquëni. Ja̱ maca Jesuni i̱ohua'i yëyeje̱ huaija̱'quëre i̱sipi.

I̱te Que̱se'e
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ja̱ maca Jesure que̱ja'quëre sajëna, Cirene aquëpi Simón hue'equëpi sa̱ñope daina, ti̱'ani tse̱ani cua̱ñehuë, Jesure que̱ja'core cruzu hue'equë saja̱'quëre cajë Jesupi du'ru saina.

27 Ja̱je saina, jai pa̱i tuë'ë. Cui'ne nomiohua'ije̱ jai pa̱i oijë cuijë saë'ë, i̱ni co'a ju̱'ijë.

28 Ja̱je oijëna, Jesús ñani capi, ja̱ohua'ire:

“Jerusalén nomiohua'i oima'pë pa'ije̱'ë, yë'ëre. Coa ai jerepa mësaruja̱'a cui'ne mësaru mamajëni oije̱'ë.

29 Yequë mu'se ñeje caye ti̱'aja'coa: ‘Nomiohua'i mamajëre peocohua'i, tsi̱ pama'pë pa'isicohua'i, cui'ne ojeje̱ tso̱sama'pë pa'isicohua'i jerepa sihuaja̱'cohua'i a'ë.’

30 Cajëna, pa̱ipi ca huëoja̱'cohua'i a'ë, ai cu̱tire: ‘Yëquëna que̱ñoje̱'ë’ cui'ne a'ri cu̱tihue̱are caja̱'cohua'i a'ë, ‘Yahueje̱'ë, yëquëre.’

31 Huajë soquë yëje pa'ini yë'ëre jaiye yo'oni me mësarute
paja'cohua'i a'ni cuenisi soquë yëje pa'iohua'ire."
32 Jesús ja're coni huaija'cohua'ire caya paire sahuë,
co'amaña yahue ñacohua'ire.
33 Ja maca Pai Siopë hue'yosi hueñana ti'ani Jesure queëhuë.
Cui'ne caya co'a paire coni, yequëni i ëja teëtena cui'ne yequëni
i ari teëtena nëcohuë.
34 Ja maca ite queëjëna, Jesupi capi:
"Ja'quë oijë'ë, jaohua'ire iohua'i yo'oye huesëjë
yo'ocohua'ire."
Soldado paipi Jesús ju'i care dutani sa'ñe iohua'ija'a nepi,
iote paja'cohua'i a'ni cajë yo'ohuë.
35 Jaje yo'ojëna, paipi ai ñahuë. Cui'ne pai ëjaohua'ique
cue'cuejë cahuë:
"Yecohua'ire huasopi. Yureta'a co'ye huasoyere paji,
nuñerepa Cristo Maija'quë tseëquërepa pani co'ye huasoye
pa'ini."
36 Cui'ne soldado paije cue'cuejë ite o'sa cuiya'i conore
ocuasi'i cajë yo'ohuë.
37 Jaje yo'ojë ite cahuë:
"Judío pai ëjaë pani më'ëja'a co'ye huasojë'ë."
38 Cui'ne i siopë ëmëje'ere toyasico paco'ë, griego, latín
cui'ne hebreo cocapi ñeje: IQUË JUDÍO PAI ËJAËPI.
39 Co'aye yo'ocohua'i aquëre queë deosiquëpi iti maca de-
quëpi tea juë'i co'aye capi, ñeje:
"Më'ëpi Cristorepa pani më'ëja'a co'ye huasoni jeteyo'je
yëquëre huasojë'ë."
40 Jaje caquëna, yequëpi i cajeire capi cama'ë:
"¿Maija'quëre ca'rama'quë, më'ëje cui'ne juë'ija'quë me
casi'ni?
41 Mai cato nuñerepa co'aye yo'ocohua'ipi yo'o cuañoñë, jare
mai co'aye yo'osi do'ire saijë. Jaje pa'iquëta'are iquë ti co'aye
yo'oma'quëpi yo'o cuañoji, ñaquë më'ë."
42 Cani ja maca capi:
"Jesús huanëyema'ë pa'ijë'ë, yë'ëre më'ë cuañe huëo maca."
43 Caquëna, Jesupi capi, ite:
"Nuñerepa cayë, më'ëre. Yurepi yë'ë ja're coni pa'ija'quë a'ë,
de'o hueñare."

Jesús Jue'ise'e
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Mu'se joporepa pa'i maca si'a yeja ñamije pa'iorepa
de'opi, tres pa'i macaja'a na'iquëna.
45 Ësëje miañe pani cui'ne ta'tëpo capi Maija'quëre se
huë'e Maija'quë pa'i sito tëhuosicoje jopore paja'a tsata saji'i,
ëmëje'epi meñe huë'ehuëre pana.

46 Ja̱ maca Jesupi cuipi:
“Ja'quë, Ja'quë yë'ë joyo më'ëna i̱si nëoñë.”
Ja̱je cani ju̱ni huesëpi.
47 Ja̱ maca capitán, romanopi iye yo'ose'ere ñani
Maija'quëre sihuaquë capi:
“Nuñerepa iquë ti co'aye yo'oma'quë paji'i.”
48 Si'ahua'i ja̱ maca pa'isicohua'ipi i̱te yo'ose'ere ñani
quëquë huesëjë coti saihuë̱ana të'cajë saë'ë.
49 Ja̱je saijëta'are si'ahua'i Jesús ñacohua'ipi cui'ne nomio-
hua'i Galileapi tuisicohua'ipi so'ona pëani ñahuë, iye yo'oye.

Jesure Ta̱se'e
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Paji'i, te'i nuñerepa yo'oquëpi i̱ mami José hue'equëpi,
Judea yejare Arimatea daripëre pa'iquë. Ja̱ë cato judío pa̱i
ëjaohua'i aquë paji'i.
51 Iquë José cato Maija'quë te̱'te aye yo'oye ñasi'i cuasaquë
utequë paji'i. Ja̱je pa'ipi yequë ëjaohua'i Jesure huai ja̱'ñere
cajëna, te'e cui'ne cuasaye pa̱pi.
52 Ja̱je pa'ina, ëjaëpi Pilatore sani se̱ji'i, Jesús ca̱pë ta̱ ja̱'ñere
caquë.
53 Cruzu dequëre casani jai ca̱ñapi ca̱'neni quë̱na yejana
coje nesicona o̱api, ja̱ yë'ta'a pa̱ire ta̱ma'a cojena.
54 Huajë mu'se pa'ija̱'coni ne de'hua mu'se paji'i. Ja̱ mu'se
cato tsoe huëoye ja'i maca pa'iji.
55 Galileapi Jesure nomiohua'i tuisicohua'ipi sani ta̱si
daripë ñahuë, me o̱are'ni, i̱ ca̱pë cajë.
56 Ñani ja̱ maca huë'ena co'ini huëo së̱ ma'ña ne de'huahuë.
Ne de'huani huajë mu'se huajëhuë, i̱ti cua̱ñese'e pa'iyeje̱.

24

Jesús Ju̱'isiquëpi Huëise'e
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Du'ru macarepa co'amaña ne mu'se pa'i maca
cui'naohua'ipi saë'ë, ta̱si daripë quë'rona nea hue̱'ñarepa
huëo së̱ñe ne de'huase'ere sajë. Cui'ne yecohua'i nomiohua'i
co̱ni saë'ë.
2 Ja̱ maca ti̱'ajë ñajëna, quë̱na pë daripë si̱osicopi ti̱rore
pa'iona, ti̱'ahuë.
3 Ti̱'ani cacajë Ëjaë Jesús ca̱përe ti̱'ama'pë.
4 Peoquëna, ai quëquëhuë, me nei'ni cajë. Ja̱je quëquëjë
ñajëna, ja̱rote caya ë̱mëohua'i mia ju'i ca̱ña ju'icohua'ipi
i̱ohua'i ja̱'re co̱ni nëcahuë.
5 Ja̱je ña quëquëni yejare pana në me huesëjëna, ñajë
ja̱ohua'ipi, cahuë:

"¿Iquere coʼeyeʼni, juʼisicohuaʼi quëʼro? Tsoe huajëquëpi paʼiji.
6 Iñore paʼimaʼë paʼiji. Tsoe huëjiʼi. Cuasajëʼë. Ja yëʼtaʼa
Galilea paʼimaʼca i caʼñere,
7 ñeje: 'Pai Mamaquë coʼaye yoʼocohuaʼi jëñana isisiquë
paʼijaʼquë api. Paʼina, jaohuaʼipi queja'cohuaʼi aʼë, soquë
sarahuana. Jaje yoʼosiquëtaʼa toaso muʼseña paʼi maca
huajëquë huëijaʼquë api.' Tsoe jare quëapi".
8 Jaje caëna, ja maca Jesús caʼñe cuasa ñajaëʼë.
9 Ja jeteyoʼje daripë ñasicohuaʼipi coʼini siʼaye iohuaʼi
ñaseʼere quëahuë, once soisicohuaʼire cuiʼne siʼahuaʼi iti
maca coni paʼicohuaʼireje.
10 Iye coca i soisicohuaʼire sani quëasicohuaʼi cato paëʼë:
María Magdalena, Juana, María, Jacobo pëca jaʼco, cuiʼne
yequë nomiohuaʼi coni.
11 Jaje quëajëna, i soisicohuaʼipi jaohuaʼi quëaye asani se-
huomaʼpë paëʼë, coa cuepejë cayeje paʼye nëina.
12 Jaje nuñerepa cayë cuasamaʼquëtaʼa Pedropi etani
huëʼhuëquë sajiʼi, tasi daripëre ñasiʼi caquë. Sa tiʼani ñaquëna,
ite caʼnesi cañna tirona ne saoseʼepi pajiʼi. Paʼina, ñani ai
cuasaquë sajiʼi, huëʼena.

Emaúsna Sai Maʼana Yoʼoye
(Mr 16.12-13)

13 Jare ja muʼse caya ëmëohuaʼi Emaús daripëna saëʼë,
Jerusalénpi once kilómetro sai hueʼñana.
14 Saijë Jesús ayere cajë saëʼë.
15 Jaje cajë saijëna, jare ipi Jesús jaohuaʼire tsiojajiʼi. Tsiojani
iohuaʼi jaʼre coni sajiʼi.
16 Saina, aʼri maña carapi, iohuaʼi ña tiʼare paye ite.
17 Ja maca sai Jesupi jaohuaʼire sejiʼi:
"¿Iquere saʼñe cajë saiyeʼni, maʼajaʼa saini? ¿Me yoʼojë
oicohuaʼi paʼiyeʼni?"
18 Caquëna, jaohuaʼi aquë Cleofas hueʼequëpi sehuopi, ite:
"Siʼa yeja Jerusalén daripë iye muʼse yoʼoseʼe asayë. ¿Jaje
paʼiquëtaʼare cuiʼne mëʼëseʼe iti hueʼña paʼinije asamaʼë pani
sequë?"
19 Caquëna, ja maca ipi capi, ite:
"¿Me yoʼoreʼni?"
Caquëna, iohuaʼipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëpi, Maijaʼquëre quëacaiquëpi, siʼaye
tutu quëʼipi cuiʼne i cayeje Maijaʼquë ña hueʼñana, nuñerepa
caquëpi siʼa pai ña hueʼñana caquëre pare yoʼoseʼere cayë.
20 Jaje paʼini, queni huani jeohuë, Maijaʼquë huëʼe
ñacaicohuaʼi ëjaohuaʼi maire cuañecohuaʼi cuiʼne siʼa ëjaohuaʼi
huani jeoñe paʼiji cajëna.

21 Yëquë cato jaëpi Israel paire huasojaʼquë api cajë utecohuaʼi paëʼë. Yure jaje paʼijëna, siʼaye iye coʼaye yoʼohuë, coa toaso muʼseña ite yoʼoseʼe tëtosaiji, yure.
22 Jaje yoʼoseʼe paʼitoje ai jerepa ai cuasaye paʼiji. Yëquë jaʼre coni nomiohuaʼi paʼicohuaʼipi nea hueʼñarepa sani ña quëquëhuë, tasi daripë.
23 Jesús capë peoco paʼina, jaje ñani jaohuaʼipi dani yëquëre quëahuë. Huëo cani ñañeje paʼye huiñaohuaʼire ñajëna, jaohuaʼipi Jesús huajëquëpi paʼiji cahuë cajë.
24 Ja jeteyoʼje yëquë cajeohuaʼije tasi daripëre sani ñajëna, jare jaje nomiohuaʼi caseʼeje paʼye paʼina, tiʼani ñahuë. Jesuretaʼa ñamaʼpë paëʼë.”
25 Jaje quëaquëna, ja maca Jesupi capi, jaohuaʼire:
“Asa tiʼamaʼcohuaʼire paʼni, mësaru. Je yëhua asani sehuojaʼcohuaʼi aʼni Maijaʼquëre quëacaicohuaʼi cajë paʼiseʼe.
26 ¿Mësarupi cuasato Cristo ai yoʼoye pajaʼquë paquë siʼaye iye ja yëʼtaʼa i deʼo hueʼñarepa saimaʼë pani?”
27 Jaje se cani ja maca quëa huëopi, siʼaye ite yoʼo jaʼñere cajë toyaseʼere. Moisés toyaquë paʼiseʼepi huëoni cuiʼne yecohuaʼi Maijaʼquë quëaquëna, toyasicohuaʼi toyajë paʼiseʼe coni quëapi.
28 Iohuaʼi cajë saisi daripëna tiʼani, Jesús ja yëʼtaʼa i sai hueʼña sasiʼi caquë yoʼoyeje yoʼopi.
29 Jaje yoʼoquëna, jaohuaʼipi soihuë:
“Yëquë jaʼre coni pëajëʼë naʼiji, coa ñami deʼo tëjiji.” Asani ja maca Jesús iohuaʼi jaʼre coni cacani pëapi.
30 Pëasiquëpi ao ai saihuëna iohuaʼi jaʼre coni jaʼrusi maca ipi panpë ini Maijaʼquëre se pëpani jëyoni jëʼyequë jaohuaʼire aopi.
31 Jaje i yoʼo maca ña titahuë, ire papi cuasajë. Jaje cuasa maca tsoe peo hueʼña huesëpi.
32 Ja maca iohuaʼija saʼñe cahuë:
“Maipi asahuë, mai joñoa ai sihua ëaye nëiñe, maʼajaʼa dai toyaseʼere ipi quëaquëna.”
33 Jaje ñani ti uteye peoyerepa maʼajaʼa dai huëoni daëʼë, cuiʼnaohuaʼipi Jerusalénna. Titajëna, jarote paëʼë, once Jesús soicohuaʼi tsiʼsisicohuaʼipi iohuaʼi cajeohuaʼi jaʼre coni.
34 Paʼijëna, titani asajëna, jaohuaʼije cahuë:
“Nuñerepa Jesús huëjiʼi. Cuiʼne iseʼere iñopi, Simónre.”
35 Cajëna, ja maca iohuaʼije quëahuë, maʼajaʼa saijëna, yoʼoseʼere. Cuiʼne Jesupi panre jëʼyequëna, ñani ite ña titaseʼere.

Jesupi Ñaiñe, Ire Yeʼyecohuaʼina
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Ja̱ yë'ta'a i̱ti yo'ose'ere cajëna, Jesús i̱ohua'i jopore pana
ñai nëcapi. Ja̱ maca pëpapi, ñeje caquë:
"De'oye pa'ija̱'cohua'i a'ë, mësaru."
37 Caquëna, ja̱ohua'ipi ai quëquë huesëhuë, i̱ pa'isi joyore
ñañë cuasajë.
38 Ja̱je cuasajëna, Jesupi ja̱ohua'ire capi:
"¿Me yo'ojë quëquë huesësicohua'i pa'iye'ni? ¿Me yo'ojë
mësaru joñoa jëa coeyeque hue'eye'ni?
39 Ñajë'ë, yë'ë jë̱ñare cui'ne yë'ë quë̱ore. Ja̱re yë'ë i̱ a'ë,
mësaru ñasiquërepa. Patoni cui'ne ñajë'ë. Joyo cato ca̱pë cui'ne
tara peocoa. Mësarupi yë'ëre ñajëta'a ca̱pë tara hue'equë
pa'iye. Yë'ë a'ë, me joyo pa'iye'ni."
40 Ja̱je cani ja̱ohua'ire i̱ñopi, jë̱ña cui'ne quë̱o i̱te que̱se'ere.
41 Ja̱je yo'oquëna, ja̱ yë'ta'a i̱re papi cuasaye pa̱huë, ai sihua
do'ire, cui'ne quëquë do'ire. Ja̱je pa'ina, Jesupi ja̱ohua'ire
capi:
"¿A̱i maña paye, i̱ño?"
42 Caquëna, i̱ni i̱sihuë, tsiaya hua'i tsaro sëyosiconi.
43 I̱sijëna, i̱ni i̱ohua'ique ñajëna, a̱ji'i.
44 Ja̱ jeteyo'je capi, ja̱ohua'ire:
"Ja̱ yo'ose'e cato yë'ë mësaru ja̱'re ja̱ yë'ta'a co̱ni pa'i
case'ere yo'ohuë. Si'aye Moisés cua̱ñese'e cui'ne Maija'quëre
quëacaicohua'i toyase'e, cui'ne Salmos toyase'e si'aye ti̱'añe
paji'i. Me paquë'ni, nuñerepa case'e. Ja̱je pa'ina, yo'ohuë."
45 Ja̱ cato quëapi, toyase'e cayere nuñerepa asa ti̱'ajajë caquë.
46 Ja̱je pa'ina, quëaquë ja̱ohua'ire capi:
"Ñeje toyase'e pa'iji. Cristo ai yo'oquë ju̱ni huesëye pa'iji.
Ja̱je ju̱'isiquëta'a toaso̱ mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija̱'quë
api.
47 Ja̱je pa'ina, Cristo mamire cajë quëaye pa'iji. Si'a
hue̱'ña pa'icohua'ire Jerusalén pa̱ire quëa huëoye pa'iji.
Huëosicohua'ipi ñeje cajë: Ja̱'në cuasase'e je̱oni po̱nëjë'ë. Ja̱je
yo'ojëna, mësaru co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huacaiye pa'ija̱'coa.
48 Ja̱je pa'ina, mësaru a'ë, yure iye ñasicohua'irepa.
49 I̱na, yë'ëpi, ja'quë ca nëose'e jëjo daoja̱'quë a'ë, mësaruna.
Ja̱je pa'ina, saima'pë i̱ño Jerusalén daripëre pa'ije̱'ë, ma'tëmo
jëjo dao tuture utije̱'ë, mësaru su̱ña ja̱'ñere."

Ma'tëmona Sa Cua̱ñoñe
(Mr 16.19-20)

50 Jesupi sai sapi, jai daripë Betaniare pana. Ja̱rona jë̱ña
mëani Maija'quëre se̱cacaji'i, ja̱ohua'ire.
51 De'oye pa'ije̱'ë, cani ja̱ohua'ire je̱oni ma'tëmona sa
cua̱ñopi.
52 Ja̱ jeteyo'je Maija'quëre se̱ni tëjini co'ihuë, Jerusalénna ai
sihuajë.

53 Cui'ne si'anë Maija'quëre sẹ huë'ere pa'ijë Maija'quëre
de'oquë api cajë sihuajë paë'ë. De'oji. Ca tëjihuë.

SAN JUAN

De'o Cocapi Pa̱i De'ose'e

1 Ja̱ yë'ta'a yequë co'amaña pa'ima'në i̱ti coca tsoe paji'i. I̱ti
coca cato Maija'quë ja̱'re paji'i. I̱ti coca cato Diusupi.
2 Du'ru huëo macana Maija'quë ja̱'re co̱ni paji'i, i̱ti cocapi.
3 I̱pi Maija'quë ja̱'re co̱ni co'amaña de'huapi. Peoji, i̱ de'hua
ma'ñe, si'aye i̱ de'huase'e a'ë.
4 I̱ni paji'i, ti pani huesëye. Ti pani huesëyepi pa̱ire miacaiye
pa'iji.
5 Iye miañepi nea hue̱'ñare pana miacaji'i. Miacaina,
neañepi ne yayo ti̱'añe pa̱pi.
6 Pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë Juan hue'equë.
7 Ja̱ë cato i̱ti miañe ñasiquëpi quëacaiquë paji'i, i̱ cayere care
paji cuasani si'a pa̱i asaja̱jë caquë.
8 Juan cato miañe peopi. Ja̱ë cato coa miañe ñasiquëpi
quëacaiquë paji'i.
9 Nuñerepa si'a pa̱ire miacaiyepi iye yejana ti̱tapi.
10 I̱pi Diusu ja̱'re pa'i iye yeja de'huasiquëta'are iye yeja
pa'icohua'ipi i̱re papi cajë asaye pa̱huë.
11 I̱ pa̱ire pana daji'i. Daisiquëta'are i̱ pa̱ipi i̱te de'oye
sihuajë yo'oye pa̱huë.
12 Ja̱je jai pa̱i pa̱jëta'are de'hue te'ohua'ise'e sihuajë i̱te
nuñerepa Cristo huasoquë api cuasajë asahuë. Ja̱je i̱te cuasa-
sicohua'ini nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'iye nepi.
13 Pa̱i mamajëje pa'iohua'i peoyë. Diusu mamajë cato,
Diusupi necaina, i̱ mamajë de'osicohua'i a'ë. Pa̱i ai de'oyepi
ai de'oma'cohua'i a'ë. Pa̱nita'a coa yëjë yo'oyepi ai de'ose'eje̱
pa'iohua'i peoyë.
14 Cristopi pa̱i de'oni mai ja̱'re co̱ni paji'i, pa̱ire oiquëre papi,
cui'ne nuñerepa pa'ipi. Ja̱je pa'ini i̱ de'oquë pa'iyerepa ñahuë,
yëquëpi, Maija'quë Mamaquërepa te'i macapi, ai de'oquërepa
pa'ina.
15 Ja̱je pa'ina, Juan Cristo do'ire ca'a̱ji'i, ñeje:
"Iquë api, yë'ë mësarute quëasiquë. Ja̱ëni yë'ë quëahuë. Yë'ë
jeteyo'je daiji, jerepa pa'i. Yë'ë peo'në pa'isiquë ca'a̱ji'i."
16 De'oye pa'iye ti̱'ahuë, i̱ do'ipi.
17 Cua̱ñese'e cato Moisésja̱'a Maija'quëpi i̱sise'e a'ë. Cui'neje
pa̱ire oiye, cui'ne nuñerepa yo'oye cato Jesucristoja̱'a i̱sise'e
a'ë.
18 Te'ije̱ Diusure ñasiquë peoji. Coa i̱ mamaquë i̱ ja̱'re co̱ni
pa'iquëse'e. Ja̱ëse'e ñapi. Maire quëa i̱ñopi, i̱ pa'iye aye.

Jesucristo Ayere Juan Cacaise'e
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Jerusalén pa'i judío ëjaohua'ipi Maija'quë huë'e
ñacaicohua'ire cui'ne levitasre jëjo saoreña, Juanre i̱quei'ni
më'ë cajë se̱ni asaja̱'cohua'ire.
20 Ja̱je jëjo saorena, sani se̱jëna, Juanpi ti̱ñarepa quëaëña:
"Ë'ë cato Cristo Maija'quë pa̱ire huasoquë peoyë."
21 Ja̱je caquëna, se̱ni co̱reña:
"¿Ja̱je pa'ito i̱quei'ni, më'ë, tsoe hue̱'ña Maija'quë quëacaiquë
pa'isiquë?"
Cajëna, Juanpi caëña:
"Pa̱ni."
Yeque se̱ni co̱reña:
"Ja̱je pa'ito ¿Maija'quëre quëacaiquë daija̱'quë api ca nëosiquë
aë, më'ë?"
Jaje catoje̱ sehuouña:
"Pa̱ni."
22 Ja̱ maca careña:
"¿Iquei'ni, ja̱je pa'ito? ¿Me yëquëre jëjo daosicohua'ire sani
quëaja̱'cohua'i a'ni? Më'ë ayere quëaje̱'ë, yëquëre."
23 Cajëna, Juanpi caëña:
"Ë'ë cato yë'ose'e cue̱ne yejapi cuiquë a'ë: 'Nui ma'arepa
hui'yoje̱'ë, Ëjaë daija̱'a ma'a.' Maija'quëre quëacaiquë Isaías
caquë pa'ise'eje̱ caquë a'ë, yë'ë."
24 Juanre sani casicohua'i cato fariseo pa̱ipi jëjo saosico-
hua'i paë'ë.
25 Ja̱ohua'ipi se̱teña, i̱te:
"Cristo peoni, cui'ne Elíasje̱ peoni, cui'ne Maija'quë jëjo
daosi'i casiquëje̱ peoni, ¿Me yo'oquë cui'ne oco doquë'ni?"
26 Cajëna, Juanpi caëña:
"Ë'ë cato oco doquë aë. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru ja̱'re co̱ni
pa'iji, mësaru ña ti̱'ama'quëje̱.
27 Ja̱ë cato yë'ë jeteyo'je daija̱'quë api, yë'ëre tëto saisiquëpi.
Ë'ë cato do'i peoyë, i̱ zapato joyecaiyeque."
28 Iye cato Betábara hue'e hue̱'ñana yo'ose'e a'ë, Jordán
tsiaya ë̱së mëi te̱'tena Juan oco do hue̱'ñana.

Maija'quë Ë'i Ñamapi, Jesús

29 Se ñatasi mu'se Jesupi Juan quë'rona tsio daina, ñaquë
caëña, Juan:
"Ñajë'ë. Iquë api, Maija'quë Ë'i ñama iye yeja pa'icohua'i
tayo yo'oye nejocaiquë.
30 Ë'ë ja̱ëni cahuë: 'Ë'ë jeteyo'je daiji, yë'ëre tëto saisiquë.
Ja̱ë cato yë'ë peo maca pa'isiquë api.'
31 Ë'ë'eje̱ huesëhuë. I̱quei'ni cuasahuë. Ja̱je pa'iquëta'are
ocopi dohuë, Israel pa̱ipi ñajajë caquë."

32 Caëña, Juan yequeje̱:
“Yë'ëpi ñahuë, Maija'quë de'o joyopi ma'tëmopi su'teje̱ pa'ipi i̱na cajeni pëaquëna.
33 Yë'ë cato ja̱ yë'ta'a huesëhuë, i̱quei'ni cuasaquë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre oco dojë̱'ë caquë cua̱ñesiquëpi capi: ‘Më'ëpi oco doquë ñaquëna, de'o joyopi cajeni i̱na pëasiquëpi. Ja̱ë api, pa̱ire Maija'quë de'o joyopi doquë.’
34 Ja̱je pa'ina, yë'ë i̱ti ñasiquëpi quëacaiquë pa'iyë, Maija'quë Mamaquëre papi caquë.”

Jesús I̱ Ye'yacohua'ire Du'ru Macarepa Nese'e

35 Se ñatasi mu'se Juan cui'ne i̱ ye'yacohua'i co̱ni paë'ë, ja̱'rë pa'isi macare.
36 Pa'ijëna, Jesús da saina, ñaquë Juan capi:
“Ñajë'ë. Ja̱ë api, Maija'quë Yëi ñama.”
37 Ja̱je Juan caquëna, asani i̱ ye'yacohua'ipi cayaohua'i Jesure tuteña.
38 Ja̱je tuijëna, Jesupi asani co'ye ñani caëña, ja̱ohua'ire:
“¿I̱quere co'eye'ni?”
Caquëna, i̱ohua'ipi careña:
“Ye'yaquë, ¿Më'ë jerona pa'iquë'ni?”
39 Cajëna, Jesupi capi:
“Dani ñajë'ë, yë'ë pa'i hue̱'ña.”
Caëna, i̱ pa'i hue̱'ñana sani ñani i̱ ja̱'re pëani paë'ë, cuatro pa'i maca ti̱'asicohua'ipi i̱ti mu'se na'i macaja̱'a.
40 Juan caquëna, asani tuisicohua'i aquë cato, te'i Andrés paji'i, Simón Pedro yo'jei.
41 Ja̱ yë'ta'a yeque yo'oma'në du'ru macarepa cato Andrés, maja'yë Simónni sani co'epi. Ti̱'ani capi, i̱te:
“Ti̱'ahuë, yëquë, Mesías maire huasoquë.”
42 Ja̱je quëani Andrés sai saëña, Simónre Jesús quë'rona. Saquëna, ñani Jesupi caëña:
“Më'ë cato Jonás mamaquë Simón'ë. Ja̱je pa'iquëta'are Cefas hue'equë pa'ijë̱'ë. Ja̱je cani Pedro caye a'ë. (Mai coca cani que̱na pë caye pa'iji.)”

Jesús Soise'e Felipere Cui'ne Natanaelre

43 Se ñatasi mu'se Jesús Galilea yeja quë'rona sasi'i caquë yo'oquë, Felipere ti̱'api. Ti̱'ani capi:
“Tuijë̱'ë, yë'ëre.”
44 Iquë Felipe cato Betsaida daripë aquë paji'i, Andrés cui'ne Pedro pa'i hue̱'ña aquë.
45 Ñani ja̱ maca Felipe Natanaelre co'ese'e caquë sani ti̱'ani i̱te capi:

“Ai tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés toyaquë pa'isiquëni ñahuë, yëquë. Jaë cato Jesupi José mamaquë Nazaret daripëpi aquë api.”

46 Caquëna, Natanaelpi capi:

“¿Nazaret daripëpi de'o pai eta ti'añe pa'iquë?”

Caquëna, Felipepi capi:

“Dani ñajë'ë, ini.”

47 Natanaelpi Jesús quë'rona tsiojaina, Jesús capi:

“Nuñerepa Israelita macapi daiji, iquë cosoye peoquëpi.”

48 Jaje caquëna, Natanaelpi seqüeña:

“¿Me yë'ëre ñaquë'ni?”

Caquëna, Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a Felipe më'ëre soima'në ñahuë, Higuera soquë yë huë'ehuëre më'ë nëca maca.”

49 Ja maca Natanaelpi capi:

“Ye'yaquë, më'ë cato Diusu mamaquë a'ë. Judío pai ëjaëre pa'ë, më'ë.”

50 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¿Coa Higuera soquë yë huë'ehuëre pa'i maca ñahuë case'ere nuñerepa Ëjaëpi caji caquë asaquë, më'ë yë'ëre? Ai jerepa pa'yere, më'ë ñaja'quë a'ë, jeteyo'je.”

51 Yequeje Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë. Ma'tëmo hui'yosicopi pa'iona, Diusu huiñaohua'ipi mëisicohua'ipi cajesicohua'ipi Pai Mamaquëni cajë yo'ojëna, ñaja'cohua'i a'ë.”

2

Caná Daripëna Huejase'e

1 Toaso mu'seña sa tëto sai maca Caná daripëre hueja fiesta paquëña, Galilea yejare. Jarote Jesús pëca ja'coje pacoña.

2 Jesús cui'ne i ye'yacohua'i coni hueja fiestana soi cuañoisicohua'ipi pa'ijë sateña.

3 Cuiya'i o'sa carajaisi maca, Jesús pëca ja'copi cao:

“Cuiya'i o'sa yure peoji.”

4 Cacona, Jesupi sehuopi:

“¿Nomio me yo'oco jaje yë'ëre caco'ni? Yë'ë yo'o maca ja yë'ta'a ti'añe paji.”

5 Jaje catoje iopi cao, paire necaicohua'ire:

“I cayeje yo'ojë'ë.”

6 Jarote seis quëna yurupëa paji'i, judío pai si'si cuya tojë yo'o yurupëa. Te'e yurupë cato veinte panita'a veinticinco galones doye paji'i.

7 Jesupi paire necaicohua'ire capi:

“Iye yurupëana ocore do'e timëjë'ë.”

Caëna, do'e timëreña.

8 Do'e tïmërena, Jesupi capi:
"Yure cato a'ri maña doni fiesta yo'oye ñacaiquëna sacaijë'ë."
Caëna, jaje yo'oreña.
9 Sarena, fiesta yo'oye ñacaiquëpi, ocopi cuiya'i cono
de'ose'ere neñapi, huesëquë. Iti ñajë ocopi yurupëana
dosicohua'ise'e ja'ë cuasahuë. Jaje neñani fiesta yo'oye
ñacaiquëpi huejaquëre soini capi:
10 "Si'a pai du'ru macarepa cato de'o cuiya'i conore pare
ucucoa. Ai ucusi macarepa jeteyo'je a'ri maña de'o cuiya'i
cono ocuacoa. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ai de'o cuiya'i
conore pare de'huahuë."
11 Jesús Caná daripë Galilea yejana pai yo'o ti'a ma'ñere
yo'ose'e cato du'ru macarepa yo'o iñose'e paji'i, i de'oquërepa
pa'iyere. Jaje yo'ouna, ite ye'yecohua'i ire papi cuasahuë.
12 Iye yo'o tëjisi jeteyo'je Capernaum daripëna saji'i, pëca
ja'co, yo'je tsi, cui'ne i ye'yacohua'i coni saijëna. Sani jarona
paë'ë, a'ri maña mu'seña.

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Israel pai Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë judío pai yo'o
mu'seña ti'a tëjiquëna, Jesupi Jerusalénna saji'i.
14 Sani ti'api, Maija'quë huë'ere curiquë neñu'u cajë
duruhuequëre isicohua'i, cui'ne yëi ñamare isicohua'i,
cui'ne su'tere isicohua'i cui'ne curiquë cambiacohua'i
ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, ñani.
15 Jesupi iohua'ire si'seja'core neni yureta'a si'a paire
co'amaña isicohua'ire yëi ñamare cui'ne huequëre coni te'epi
curiquë cambiajë ñu'icohua'ini eto saoni iohua'i curi topëa
jea ña'ñe saocai, cui'ne mesa saihuëaje jë'je taño saocaji'i.
16 Su'tere isicohua'ini capi:
"¡Eto saojë'ë, iño pama'pë! ¡Yë'ë Ja'quë huë'ere co'amaña
huero huë'e neni yo'oma'pë!"
17 Ja maca i ye'yacohua'ipi toyase'e cayere cuasa ñajateña,
ñeje cayere: "Si'aye yë'ë pa'iye më'ë huë'ere cuasani ñacai
yo'oyë."
18 Ja maca judío paipi Jesure sei'ë:
"¿iquepi më'ë iñoja'quë a'ni, më'ë cuañequë pa'iye iye
yo'oquë?"
19 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nejojë'ë, iye huë'ere. Jaje yo'ojëna, yë'ëpi coa toaso
mu'señapi nesi'i, cui'naoni."
20 Caquëna, judío paipi careña:
"Cuarenta y seis ometëcarepa nesicore ¿me më'ëpi coa toaso
mu'señapi huë'e nesi'ni?"
21 Jaje Jesús cani i capëre capi, huë'ere pare caye papi.

22 Jạje pa'ina, Jesús jụ'isiquëpi huëisi maca ị ye'yacohua'ipi
cuasa ñajateña, ị iye case'ere. Cui'ne jạ maca toyase'e case'eje̱
nuñerepa care pa'ë cajë asahuë.

Si'aohua'ire Jesús Ñaquë Api

23 Jesús Jerusalénre pa'i pại yo'o tị'a ma'ñere yo'oquëna, ñani
jai pại ịte ịre papi cajë asahuë, Israel pại Egíptopi etase'ere
cuasajë yo'o fiesta pa'i maca yo'oquëna.
24 Jạje pa'iquëta'are Jesús cato pại cuasayere ñani pại
nuñerepa cayë cuasaye pạpi, si'aye pại cuasaye ñaquë sëte.
25 Pạipi ịte dani jạje yo'oquë api iquë cajë quëa tị'añe peopi,
tsoe ịse'e asapi, pại joyo cuasajë pa'iye.

3

Jesús Cui'ne Nicodemo

1 Paji'i, te'i fariseo Nicodemo hue'equë. Jạë cato ëjaërepa
paji'i, judío pại aquë.
2 Jạje pa'ipi Nicodemo ñami Jesure ñasi'i caquë, sani capi, ịte:
"Ye'yaquë, asayë, më'ëre Diusupi ye'yajạ'quëre jëjo
daosiquëpi pa'i, pại yo'o tị'a ma'ñere yo'oquë tutu ịñoquë
cui'ne si'aye yo'oquëna. Pạise'e pa'ini jạje yo'o tị'añe peoji,
Diusupi cọni yo'oye pạto."
3 Caquëna, Jesupi capi, ịte:
"Nuñerepa më'ëre cayë, pëca ja'cojạ'a të'ya daise'eje̱ pa'ye
tịjupë të'ya dani cuạñoma'quë pani Maija'quë cuạñe te̱'te ñañe
peoji."
4 Caquëna, Nicodemopi se̱ji'i, ịte:
"¿Me jạje aipi pëca ja'cona caca cọni të'ya dani cuạñoñe
pa'iquë'ni? ¿Me jạje yo'oye pa'iquë'ni?"
5 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa më'ëre cayë. Cui'naëpi pëca ja'co të'ya daise'eje̱
pa'ye ocopi cui'ne joyopi të'ya dani cuạñoma'quë cato
Maija'quë cuạñe te̱'te cacaye peoji.
6 Pëca ja'quëohua'i pạipi parena, të'ya daisicohua'i cato jạre
pại pa'iyë. Joyopi të'ya daisicohua'i cato jạre joyo acohua'i
pa'iyë.
7 Ai cuasama'ë pa'ije̱'ë. Yë'ëpi ñeje cato: 'Si'a pại huajëye ai
de'oye pa'iji.'
8 Tutu cato si'a hue̱'ña daicoa, ịo pịsiyese'e asajëna. Jạje
pa'iquëta'are huesëyë, ịo dai hue̱'ña cui'ne ịo sai hue̱'ñaje. Si'a
joyopi të'ya daisicohua'i cato, tutuje̱ pa'iohua'i pa'iyë."
9 Jạje caquëna, Nicodemopi se̱ji'i:
"¿Me jạje yo'oye pa'iquë'ni?"
10 Se̱ina, Jesupi sehuopi:
"¿Më'ë judío pạire ye'yaquëre pata'a huesëquë'ni, iye?

11 Nuñerepa mëˈëre cayë, yëquë asayere, cuiˈne i̱ti ñaseˈere
quëayë. Ja̱je paˈiquëtaˈare mësarupi nuñerepa cayë cajë asaye
pa̱ñë.
12 Iye yeja ayere quëaquëna, asamaˈpë pani ai jerepa asaye
peoji, yëˈëpi maˈtëmo ayere quëato.
13 Pa̱i mañaje maˈtëmo mëni ñamaˈcohuaˈi aˈë. Coa i̱ti
hue̱ˈñapi Pa̱i Mamaquë daisiquëseˈe asaji, maˈtëmo aquëseˈe.
14 Moisés a̱ñare cue̱ne yejana neni so̱quë tarapëna tëoni
huëo nëcoquë paˈiseˈeje̱ cuiˈne Pa̱i Mamaquëje̱ huëo nëco
cua̱ñojaˈquë api.
15 Siˈahuaˈi i̱te se̱cohuaˈipi ne huesëmaˈpë ti pani huesëyere
paja̱jë caquë.

Maijaˈquë Pa̱ire Oiseˈe

16 Siˈa pa̱ire oi doˈire Maijaˈquëpi i̱ mamaquë teˈi macani
i̱sipi, siˈa pa̱i i̱te, nuñerepa i̱re papi, cajë cuasacohuaˈipi ne
huesëmaˈpë, ti pani huesëja̱jë caquë.
17 Diusu mamaquëre jëjo daomaˈë pajiˈi, pa̱ire nejojaˈquëni.
Jëjo daopi, huasoja̱ˈquëni.
18 Diusu mamaquëre nuñerepa i̱ api caquë cuasaquëpi ne-
josiquë peoji. Ja̱je paˈiquëtaˈare i̱re papi caquë cuasamaˈquëpi
nejosiquë paˈiji, Diusu mamaquëre asamaˈ doˈire.
19 I̱re papi cajë cuasamaˈcohuaˈi cato nejosicohuaˈi aˈë,
miañepi iye yejana daisiquëtaˈa nea hue̱ˈñare miañe jerepa
yëhuë, i̱ohuaˈi yoˈoyepi coˈa doˈire.
20 Siˈa pa̱i coˈayere yoˈocohuaˈipi miañere coecohuaˈi aˈë,
i̱ohuaˈi yoˈoyepi ti̱ñarepa ña cua̱ñomaˈquëni cajë.
21 Ja̱je paˈiquëtaˈare deˈoyerepa yoˈojë paˈicohuaˈipi tsio
daiyë, miañena. I̱ohuaˈi yoˈoye cato Diusupi yëni co̱caina,
yoˈoye aˈë cajë i̱ñoñuˈu cajë.”

Jesús Ayere Juan Ca Co̱seˈe

22 Ja̱ jeteyoˈje Jesús i̱ yeˈyacohuaˈi ja̱ˈre co̱ni Judea yejana
sajiˈi. Ja̱rote tsoe maca i̱ohuaˈi ja̱ˈre paˈi oco doquë yoˈopi.
23 Juanje ja̱ muˈseña cato Enón quëˈrore oco doquë pajiˈi,
Salim jaˈye macare, ja̱rote ocoje̱ ai paˈi doˈire. Siˈa pa̱i i̱ quëˈro
daisicohuaˈi oco do cua̱ñosicohuaˈi paëˈë.
24 Iye cato ja̱ yëˈtaˈa Juanre tse̱ani comaˈnë yoˈoseˈe aˈë.
25 Ja̱ maca Juan yeˈyacohuaˈi acohuaˈipi judío pa̱i ja̱ˈre
sa̱ñope yoˈojë careña, siˈsi tsoa to̱ñe ayere cajë.
26 Ja̱ohuaˈipi Juanre sani careña:
“Yeˈyaquë, asaje̱ˈë, mëˈë ja̱ˈre co̱ni Jordán tsiaya oco doquë
paˈisiquëpi, mëˈë yëquëre quëasiquëpi. Yure cato ocore do-
quëna, jai pa̱i i̱seˈena saiyë.”
27 Cajëna, Juanpi capi, ja̱ohuaˈire:

“Maija'quëpi isima'quë pa'ito yecohua'ije jaje yo'o tutu paye peoji.
28 Tiñarepa yë'ë quëahuë, mësarute. Cristo peoyë caquë, cui'ne quëahuë yë'ë cato ite ne de'huacaiquë du'ru jëjo daosiquë a'ë.
29 Se ñajë'ë, cui'ne hueja fiesta je'quë huejaja'core paquë api, iti huejaquërepa. Huejaquë cajei cato cocare asaquë, sihuaquë ñu'iquë api. Jaje yë'ëje yure asaquë sihuayë, i ayere cajëna.
30 Jaë cato jero sa'ana jerepa pa'i pa'ija'quë api, yë'ë cato coa jero sa'na do'i peoquë de'oja'quë aë.”

Ma'tëmo Aquëpi Daiye

31 Ëmëje'pi daiquë cato si'a paire tëto saisiquë api. Iye yeja aquë cato jare iye yeja aquë api. Jaje pa'ina, yeja cocare caji. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo daiquë api, si'a pai jerepa pa'i.
32 Jaje pa'ina, ñase'ere cui'ne asase'ere quëaji. Quëaquëta'are paipi nuñerepa caji cajë asaye pañë, i cayere.
33 Nuñerepa caji caquë cuasasiquë pani, Maija'quë nuñerepa caquë api cacaiji.
34 Jaje pa'ina, Maija'quë jëjo daosiquë cato Maija'quë cocare caji, Maija'quë ëseye peoyerepa i de'o joyore isiquëna.
35 Pëca ja'quë oiji, i mamaquëre. Jaje pa'ina, si'aye i jëñase'ena jeopi, yo'ojaquë caquë.
36 Pai Mamaquëre ire papi caquë cuasaquëpi ti pani huesëja'quë api. Jaje pa'iquëta'are asama'ë coequë cato ja pa'iye peoji. Peoquëpi coa ai jerepa Maija'quë pëi saiñena sai cuañeja'quë api, co'ayerepa.

4

Samaria Paiore Jesús Case'e

1 Jesupi Juan seña maca ite tuicohua'ire paquëpi cui'ne jai paire oco doquë yo'oji asareña, fariseo pai.
2 Nuñerepa Jesupi oco doye papi. Coa i ye'yacohua'ipi oco dohuë.
3 Jaje Jesús asani Judea yejapi etapi, Galileana sasi'i caquë.
4 Co'i maca Samaria yejaja'a tëto saiye paji'i.
5 Pa'ina, daiquëpi Samaria yeja daripë Sicar titapi, Jacobo mamaquë Josére yeja isiquë pa'isico quë'rona.
6 Jarote Jacobo oco coje paji'i. Ma'aja'a dai jë'josiquë sëte Jesús oco coje yë'quë macana ja'rupi. Mu'se joporepa paji'i, ja maca cato.
7-8 Ye'yacohua'ipi pai daripëna aiñe hueroñu'u cajë saë'ë. Satena, ja maca te'i ñu'ina, Samaria nomiopi oco easi'i caco daco'ë. Dacona, Jesupi capi:
“Ocore isijë'ë, yë'ëre.”

9 Jaje caquëna, Samaria nomiopi sehuoo:

“¿Më'ë judío paita'a, me yo'oquë yë'ë Samaria nomioni oco hueroquë'ni?”

(Judío pai cato Samaria paire tsioma'cohua'i a'ë.)

10 Ja maca Jesús sehuopi:

“Diusu më'ëre isiye asaco pani, cui'ne më'ëre oco sequëreje jaë api asaco pani, më'ëpi yë'ëre setira'huë. Seona, yë'ëpi pa'i ocore pare isira'huë, më'ëre.”

11 Caquëna, iopi cao:

“Ëjaë, ¿jepi më'ë oco eani isisi'ni, yë'ëre? Iti eayeje peoquë, cui'ne oco coje cato huaicoa. ¿Jero ayere pa'i ocoje yë'ëre isisi'ni?

12 Iye oco coje cato yëquë ai Jacob necaisicoa. Jaje icona ije cui'ne i mamajëje cui'ne nëicohua'ije ucujë pa'ahuë'ë. ¿Më'ëpi cuasani i jerepa pa'i a'ë cuasaquë?”

13 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Si'ahua'i iye oco ucucohua'i cato si'anë oco ëaquëna, pa'iyë.

14 Jaje pa'iquëta'are yë'ë isi oco ucusiquë cato cui'naëpi oco huëoye peosipi. Yë'ë oco cato sa'nahuëre papi oco coje tsa'iñeje pa'ye etaquëna pasipi, ti pani huesëye isiyepi.”

15 Ja maca cao iopi:

“Ëjaë, jaje pa'ito ja ocore isijë'ë, yë'ëre, cui'naopi oco ëaye peoye, cui'ne iye oco coje ea daiye paja'core.”

16 Cacona, Jesupi capi:

“Më'ë ëjëre soijani ja maca daijë'ë, iñona.”

17 Caquëna, iopi cao:

“Ëjëre peocoa'ë.”

Cacona, Jesupi sehuopi:

“Ëjëre peocoa'ë cani peore paco cayë, më'ë.

18 Ja'në cato më'ë cinco ëmëohua'ire pahuë. Yure më'ë paquë cato më'ë ëjë peoji. Peocoa'ë cani më'ë care pahuë.”

19 Jare asani iopi caco:

“Ëjaë, më'ë cato Maija'quëre quëacaiquë a'ë asayë, më'ëre.

20 Yëquë aiohua'i Samaritano pai iye cutihuëna Maija'quëre sejë pa'ahuë'ë. Jaje pa'iquëta'are mësaru judío paipi Jerusalénna Maija'quëre señe pa'iji, cacohua'i a'ë.”

21 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Care paji cuasajë'ë, nomio. Maija'quëre coa si'a hue'ña pa'ijë señe ti'api. Ja maca cato ai cutihuëna panita'a Jerusalénna sani señe peosipi.

22 Mësaru Samaria pai cato huesëjë coa señë. Yëquë judío pai cato asajë señë. Huaso coca cato judío pai tsëcapë aye a'ë.

23 Tsoe i̱ti macarepa ti̱'api. Yure a'ë, Maija'quëre
se̱cohua'irepa joyore papi nuñerepa cuasajë yo'o maca. Ja̱je
yo'oyere ai yëji, ja'quë.
24 Diusu cato joyo api. Ja̱je pa'ina, i̱te se̱cohua'ije̱ joyo ayere
papi yo'oye pa'iji, nuñerepa yo'oyepi."
25 Caquëna, Nomiopi cao:
"Yë'ë cato asayë, Mesías, maire huasoquë Cristopi dani ja̱ëpi
si'aye quëaja̱'quë api."
26 Cacona, Jesupi capi:
"Yë'ë a'ë, i̱pi më'ë ja̱'re coca caji."
27 Jesús ja̱je cocare caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi ti̱tareña.
Nomio ja̱'re Jesús coca caquëna, quëquë ñareña. Ja̱je ñajëta'a
se̱ni asañu'u i̱quere yë caë'ni, pa̱nita'a i̱que cocare nomio
ja̱'re caë'ni cajë se̱ñe pa̱huë.
28 Ja̱ maca i̱o yurupë i̱ti macana ñoni pa̱i daripëna sani cao:
29 "Dani ñajë'ë, yë'ë yo'ose'ere si'aye casiquëni. ¿I̱ Cristo
pa'ima'quë?"
30 Ja̱ maca asani, pa̱ipi Jesús quë'rona saë'ë.
31 Ja̱ yë'ta'a pa̱i daima'pëna i̱ ye'yacohua'ipi Jesure cahuë:
"Ye'yaquë, a̱o a̱ijë'ë."
32 Cajëna, i̱pi capi:
"Mësaru ña ma'ñere yë'ë cato payë, yë'ë a̱i ja̱'ñe."
33 Ja̱je caëna, ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a
se̱teña:
"¿Pa̱ipi dacatena, a̱ni cama'quë?"
34 Cajëna, Jesupi capi:
"Yë'ë a̱o cato yë'ëre jëjo daosiquë yëyeje̱ yo'oye a'ë. Cui'ne i̱
co'amaña ne saocaiye a'ë.
35 Mësarupi cacohua'i a'ë: 'Ja̱ yë'ta'a cuatro ñañëohua'i
carapi, tëaye.' Ja̱je cacohua'ita'are yë'ëpi cayë: Ñani cuasaje̱'ë,
ta̱se'ere tsoe querepi, tëa ja̱'ñe.
36 Tëaquëje̱ sa̱i cua̱ñoñe pa'iji, i̱ti ca̱ tëase'e cato ti pani
huesëye a'ë, i̱ti ta̱quë cui'ne i̱ti tëaquë si'a yë'quë maca sihuaye
pa'iji caquë.
37 Nuñerepa caji. Pa̱i case'e je̱'quë ñeje: 'I̱ti ta̱quë cato yequë
api cui'ne i̱ti tëaquë cato yequë api.'
38 Yë'ëpi mësarute jëjo saohuë, tëaje̱'ë caquë, mësaru ai yo'ojë
ta̱ ma'ñere. Ja̱je pa'ito yecohua'ipi nerena, mësaru cato coa
tëacohua'i a'ë."
39 Jai pa̱i Samaria acohua'i Jesure i̱re papi cajë cuasahuë,
nomio case'ere cuasajë. Ja̱o cato cao, "Yë'ë yo'ose'ere si'aye
capi."
40 Ja̱re Samaria pa̱i asani Jesure se̱i'ë, pëaje̱'ë cajë. Cajëna,
asani caya mu'seña pëapi.
41 Ai jerepa i̱re papi cuasajë asahuë, i̱pi i̱ ayere quëaquëna.

42 Ja̱ maca Nomiore cahuë. Yureta'a i̱re papi cuasayë,
yëquë. Më'ë case'e asasicohua'ipi, cui'ne yure yëquëje̱ asa
co̱ni i̱ caquëna, ja̱ do'ire asayë. Nuñerepa Cristo api, iye yeja
huasoquë cajë.

Pa̱i Ëjaë Jo'yaë Mamaquëre Jesús Jujuse'e

43 Caya mu'seña Samaria pëasiquëpi Galilea yejana saji'i.
44 Ja̱re i̱pi Jesús ca'a̱ji'i, Maija'quëre quëacaiquëre i̱ quë'ro
acohua'i cato coecohua'i a'ë.
45 Galilea ti̱'asi maca de'oye i̱te pëpahuë. Ja̱ohua'i cato,
Jesús Jerusalénre pa'i de'oye yo'oquëna, ñasicohua'ipi pëpahuë.
Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'ojë te'e sani
ñasicohua'ipi.
46 Ja̱ maca Jesús Caná daripëna co'ipi, Galilea yejana, i̱
ocore cuiya'i o'sa co̱no ne sitona. Ja̱rote paji'i, pa̱i ëjaërepa
yo'oye ayere co̱caiquëpi. Ja̱ëpi mamaquëre Capernaum yejare
ju̱'iquëre paquëpi.
47 Ja̱je paquëpi pa̱i ëjaëre pare co̱caiquëpi Jesús, Judea yejapi
Galileana daji'i asani, sani Jesure ñapi. Ñaquë se̱ji'i, yë'ë
huë'ena sani yë'ë mamaquë ju̱ni huesë tëjiquëre jujucaije̱'ë,
caquë.
48 Ja̱ maca Jesupi capi:
"Mësaru nuñere pa'ë cuasajë asaye pa̱ñë, pa̱i yo'o ti̱'a
ma'ñere yo'o i̱ñoñe pa̱to."
49 Ja̱je caquëta'are pa̱i ëjaëre pare co̱caiquëpi capi:
"Ëjaë, esa daije̱'ë, yë'ë mamaquë ja̱ ju̱'ima'në."
50 Caquëna, Jesupi ja̱ maca capi:
"Co'ije̱'ë, më'ë huë'ena. Më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji."
Caquëna, care paji cuasaquë asani saji'i, i̱ huë'ena.
51 I̱ huë'ena je̱'nërepa ti̱'aquëna, ñani i̱ jo'yapi i̱te ñañu'u cajë
etani i̱te cahuë:
"Më'ë mamaquë huajëquë pa'iji."
52 Ja̱je cajëna, i̱pi se̱ji'i:
"¿Ique hora pa'i maca huajëquërepa paquë'ni?"
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Ñamina'a mëñerepa sa të'yo maca, una pa'i maca ja̱ maca
su̱ña dahuë tëto saji'i."
53 Ja̱je cajëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi asani cuasa ñajaquëña,
ja̱re ja̱ hora pa'i maca Jesús, "më'ë mamaquë huajëquëpi
pa'iji" case'ere. Ja̱je ñani i̱ cui'ne si'a huë'e pa'icohua'i Jesure
nuñerepa i̱ api cajë asareña.
54 Iye yo'ose'e cato cayaye aco paco'ë, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere
Jesús yo'ose'e, Judeapi, Galilea co'isi maca.

5

Betsaida Aquëre Jesús Jujuse'e Cu'ima'quëni

1 Ja̱ yo'osi jeteyo'je judío pa̱ipi fiestare yo'ohuë. Yo'ojëna,
Jesuje̱ co'i co̱pi, Jerusalénna.
2 Ja̱ daripëre yëi ñama hue'yosi eta sa'ro paji'i. Pa'ina, ja̱o
yë'quë macare ocore tëhuosi dea pëpi Betesda mami hue'eco
paco'ë. Hebreo pa̱i coca cato ja̱opi cinco huajëjë ñu'i pe̱pë̱a
quë'io paco'ë.
3 Ja̱rote jai pa̱i ju̱'icohua'i pëasicohua'ipi u̱ë'ë, peo yejare. Si'a
ju̱'i dahuë ju̱'icohua'i paë'ë: ñama'cohua'i, do'pëcohua'i, cui'ne
quë'quësicohua'i. Ja̱ohua'ipi utejë paë'ë, oco da'capi, tu'eja̱co
cajë.
4 Ja̱rona te'e mañase'e hui̱ñaëpi cajeni ocore tu'equëna, ñani
du'ru du'isiquëpi ja̱ jeteyo'je co'yaye pa'iji, coa si'a ju̱'i dahuë
hue'equëje̱.
5 Ja̱rote paji'i, treinta y ocho o̱metëca ju̱'iquë.
6 Ja̱je pa'ipi, u̱ina, ñani Jesús i̱te tsoe ja̱je ai yo'oquë pa'iyere
asaquë se̱ji'i, i̱te:
"¿Co'yaye yëquë, më'ë?"
7 Caquëna, ju̱'iquëpi sehuopi:
"Ëjaë, yë'ëre oco da'cana jëjo dëoni ma o̱aquëpi peoji. Ja̱je
pa'ina, oco tu'e maca tsoe yequëpi du'iji, ja̱'a yë'ë dusi'i caquë
yo'oquëna."
8 Caquëna, Jesús capi:
"Huëni më'ë ca̱ico macare i̱ni sai huëoje̱'ë."
9 Ja̱je ca maca tsoe co'yasiquë paji'i. Pa'i i̱ ca̱icore i̱ni sai
huëopi. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ mu'seña cato huajë mu'se paji'i.
10 Ja̱je pa'i do'ire judío pa̱ipi cahuë, i̱ti juju cua̱ñosiquëre:
"Iye mu'se cato huajë mu'se a'ë. Më'ë ca̱icore hue'eye
peoji."
11 Cajëna, i̱pi sehuopi:
"Yë'ëre jujusiquë cato 'më'ë u̱i ca̱icore i̱ni saije̱'ë, capi.' "
12 Caquëna, ja̱ maca se̱teña:
"¿Jequëpi më'ëre 'më'ë u̱i ca̱icore i̱ni saije̱'ë' caë'ni?"
13 Cajëna, huesëña i̱ti jujusiquëre Jesús cato jai pa̱i jopoja̱'a
sani huesëña, ña cua̱ñoñe peoye.
14 Ja̱je yo'osiquëpi jeteyo'je Maija'quë huë'ena ti̱'ani i̱te
caëña:
"I̱na, yure më'ë huajëquë pa'iye sëte, cui'naëpi tayo co'ayere
yo'oma'ë. Yo'oquëna, jerepa më'ëre co'aye ne co̱co."
15 Ja̱je caëna, ja̱ maca sani judío pa̱ire quëapi, Jesús paji'i,
yë'ëre jujusiquë caquë.
16 Ja̱ do'ire judío pa̱i Jesure huani je̱oñu'u cajë cui'ne jo̱sa
yo'ohuë, huajë mu'sere yo'osi do'ire.
17 Ja̱je pa'iquëta'are Jesupi capi:

"Yë'ë Ja'quë si'anë co'amaña nequë api, cui'ne yë'ëjẹ co'amaña yo'oyë."

18 Jạje casi do'ire jerepa judío pại huani jẹoñu'u cajë yo'ohuë. Huajë mu'sere sehuoma'ë yo'osi do'ise'e pa'iye pạpi. Jerepa ịpi Diusujẹ pa'i a'ë caquë cui'ne Diusu api, yë'ë ja'quë ca do'ire yo'ohuë.

Maija'quë Mamaquëpi Si'a Tuturepa Paye

19 Jạ maca Jesús capi, jạohua'ire:

"Nuñerepa mësarute cayë. Diusu mamaquë cato ịse'e cuasayepi yo'oye peoji. Pëca ja'quë yo'oquëna, ñase'ere yo'oquë api. Si'aye pëca ja'quë yo'oyere mamaquëjẹ yo'oquë api.

20 Jạje pa'ina, mamaquëre oiji. Pëca ja'quëpi jạ do'ire ị yo'oye ịñoji. Cui'ne iye yo'ose'e jerepa pa'yere ịñoja'quë api. Jạje yo'oquëna, mësaru merepa yo'oquë'ni cuasajạ'cohua'i a'ë, ña quëquëjë.

21 Pëca ja'quë jụ'isicohua'ire cui'naohua'ini huajëcohua'ire huëoni pa'iye ịsiyejẹ pa'ye, cui'ne ị mamaquëjẹ ịsiji, pa'iye, ị ịsiye yëquëna.

22 Ja'quë cato pại yo'oyere ña de'huama'aji'i. Pạquë mamaquëna ịsipi, pại yo'ojëna, ñaquë ne de'huajạ'a tutu.

23 Jạ do'ire mamaquëre de'oquëre papi cajạ'cohua'i a'ë, pëca ja'quëre cayepi. Pëca ja'quë jëjo daosiquëni de'oquëre papi caye pạni pëca ja'quërejẹ de'oquëre papi caye peoji.

24 Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë caye de'hue asacani, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre ịre papi caquë cuasasiquëpi ti pani huesëye paji. Nejoñe peoji, ịte. Jụni huesëyepi ti pa'iyena tëto saisiquë api.

25 Nuñerepa, cayë, mësarute. Tịtaji, hora. Yure ịti maca'ë, jụ'isicohua'ipi Diusu mamaquë yë'ore asajạ'a maca. Ị caye asani sehuocaicohua'ipi pa'ijạ'cohua'i a'ë.

26 Ja'quë cato pa'iye paji. Jạje paquëpi mamaquëre pa'iye ịsipi.

27 Jạje cui'ne pại yo'oye ne de'huajạ'a tutujẹ ịsipi, Pại Mamaquëre.

28 Iyere asani ai cuasama'pë pa'ijẹ'ë. Quëare payë. Jụ'isicohua'i tạsicohua'ipi si'aohua'i ị yë'o asajạ'a maca tị'aja'coa.

29 Asani tạsi daripẹapi etajạ'cohua'i a'ë, si'aohua'i. De'oyerepa yo'osicohua'ipi ti pa'iyena huëijạ'cohua'i a'ë. Jạje pa'iquëta'are co'ayere yo'ojë pa'isicohua'i cato coa nejoja'cohua'ipi huëijạ'cohua'i a'ë.

Jesús Cuạñequërepa Pa'iye Quëaye

30 Ja'quëre ja̱ se̱ni asama'ë yë'ëse'e cuasayepi nejoñe peoyë.
Yë'ë cato yë'ëre cua̱ñese'eje̱ caquë a'ë, tayo yo'ocohua'ire. Yë'ë
yo'oye cato nuñerepa yo'oye a'ë. Yë'ë yëyeje̱ yo'oye coeyë.
Ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë yëyepi yo'oquë a'ë.
31 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi co'ye yë'ëja̱'a de'oye yo'oyë caquë pa'ito
yë'ë caye care paji cacaiquë peora'pi.
32 Ja̱je pa'iquëta'are pa'iji, yë'ë yo'oye ñaquëpi yë'ëre de'oye
cacaiquë. Ja̱je pa'ina, yë'ëre i̱ cacaiye cato nuñerepa do'i pa'iji.
33 Mësarupi Juanre se̱ni asaja̱'cohua'ire jëjo saoreña. Se̱jëna,
Juanpi nuñerepa sehuopi, ja̱je pa'ire paquëna.
34 Iye cato cayë mësarupi huaso cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë caquë
yë'ë cato pa̱ipi de'oye cacaiyere co'ema'ë pa'iyë.
35 Juan cato toa tse̱o pë miañeje miacaiquë paji'i. Ja̱je pa'ina,
mësarupi i̱ miañere sihuacaicohua'i paë'ë, coa nëhui tëcahuë.
36 Juan yë'ëre cacaise'e jerepa de'oye yë'ëja̱'a co'ye quëaye
payë. Yë'ë yo'oye cato ja'quë yë'ëre yo'oje̱'ë caquë cua̱ñe
nëose'e a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱pi quëaji, yë'ë nuñerepa ja'quë jëjo
daosiquë pa'iye.
37 Ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato, quëaji, yë'ë nuñerepa
de'oye yo'oquë pa'iyere, mësaru i̱ yë'o asama'cohua'i pa'itoje̱
cui'ne i̱te ñama'cohua'i pa'itoje̱.
38 I̱ coca i̱tire pa'ë cajë cuasama' do'ire i̱ coca mësarute
cacaye pa̱ji, pëca ja'quë jëjo daosiquëre coe do'ire.
39 Mësaru cato Maija'quë coca tayoye peoye ye'yeyë, ti pani
huesëyere i̱tire ñajë ti̱'añu'u cajë. Ja̱je pa'iquëta'a ja̱ toyase'e
cato yë'ë ayere caji.
40 Ja̱je yëjëta'a yë'ëna daiye coeyë, ja̱ pa'iye paja̱'cohua'ita'a.
41 Yë'ë cato co'ema'ë pa'iyë, pa̱ipi de'oquëre papi cajë
yo'oyere.
42 Asayë, mësaru nuñerepa Maija'quëre oima'cohua'i pa'iye.
43 Yë'ë cato ja'quë pa'i hue̱'ñapi daisiquë a'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are mësarupi asaye coeyë. Coa pa̱ise'e huëoni co'ye
i̱re pa'ë caquëni cuasacohua'i a'ë, mësaru de'oji cajë.
44 ¿Me mësaru asaja̱'cohua'i a'ni, pa̱ija'a sa̱'ñe de'oquëre papi
cajë yo'ocohua'ipi? ¿Me yo'ojë Diusupi mësarute de'oquëre
papi cayere co'e ma'ñe'ni?
45 Cuasama'pë pa'ije̱'ë. Yë'ëpi yë'ë ja'quë ña hue̱'ñana
mësarute do'i quë'iohua'i a'ë, caja̱'quë api cajë. Mësarute
sa̱ñope caquë cato Moiséspi mësaru necaiquë api cajë utejë
pa'iquë.
46 Ja̱je pa'ina, mësarupi Moisés case'e care paji cajë asacaico-
hua'i pani yë'ëreje̱ asacatira'huë, Moisés cato yë'ë ayere toya
do'ire.
47 Ja̱je pa'ina, mësaru Moisés toyase'ere asacaima'cohua'i
pani, ¿Me yë'ë caye asacaiye'ni, care paji cajë?"

6

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Ja jeteyo'je Jesús Galilea jairana je te'tena saji'i. Jare iti
jairapi Tiberias yequë mami hue'eco paji'i.
2 Jaje saina, jai pai tuë'ë, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquë,
ju'icohua'ire jujuquëna, ñasicohua'ipi.
3 Ja maca Jesús i ye'yecohua'i ja're ai cutihuëna mëni ja'rupi.
4 Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë judío pai yo'o
maca ti'añe ja'i maca paji'i.
5 Pa'ina, ja maca Jesús jai pai ite tuijëna, ñani Felipere capi:
"¿Jerona ao hueroja'cohua'i a'ni, jai pai ai ja'ñe?"
6 Ja cato capi, Felipere neñasi'i caquë, Jesús cato tsoe i ne
ja'ñe pa'ina.
7 Jaje caquëna, Felipepi sehuopi:
"Docientos romano quëriqui të'ñapi pan hueroto ti'añe paji,
te'e panpë te'ireje."
8 Ja maca Andréspi Jesús ye'yaquëpi Simón Pedro yo'jeipi
capi:
9 "Iñore te'e tsihua'ë cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire
paquë pa'iji. ¿Ja maña pato me jai paire ti'aquë'ni?"
10 Ja maca Jesupi capi:
"Si'a paire cajë'ë, ja'rujajë."
Ai taya paquëna, taya ëmëje'ena jai pai ja'rureña.
Ëmëohua'ise'e cinco mil pai paë'ë.
11 Ja maca Jesús cinco pan ini Diusure de'oji caquë pëpani ja
jeteyo'je i ye'yacohua'ina isipi. Isina, i ye'yacohua'ipi paire se
aohuë. Jare cui'ne tsiaya hua'ireje yo'opi. Si'aye iohua'i yëye
necaji'i.
12 Tsoe ani huajësicohua'i pa'ijëna, Jesupi capi, i
ye'yacohua'ire:
"Ani jujase'e tsi'sojë'ë, coa nejoñe peoja'quë."
13 Caëna, tsi'sohuë, ani jujase'e. Tsi'sojë doce do'rohuëa
timëhuë, cinco pan pa'ise'epi jaiye nese'ere.
14 Ja maca Jesús yo'ose'ere ñani, paipi cahuë:
"Iquë nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api, iye yejana
daija'quë api ca nëosiquë."
15 Jaje pa'iquëta'are Jesús asapi, iohua'i yëyepi coetoje ëjaëre
pare neñu'u cuasaye. Jaje pa'ina, jaohua'ire jeoni ai cutihuëna
saji'i, te'i.

Jesús Ëmëjeja'a Cu'ise'e
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Ñami de'osi maca Jesús ye'yacohua'ipi jairana cajehuë.

17 Cajeni yohuëna aya mëni Capernaum yejana je̱'e huëohuë.
Ja̱ maca cato tsoe ai neapi, cui'ne Jesuje̱ ja̱ co'ima'ë paji'i.
18 Ja̱ maca ai tutuquë cui'ne ai to̱'a huëopi.
19 Cinco kilómetros pa̱nita'a seis kilómetros pa'i macare
pa'ijë ñahuë, Jesupi yohuë quë'rona daina, oco da'ca
e̱mëje'eja'a. Ja̱je ñani ai ca'rahuë.
20 Ja̱je ca'rajëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire:
"¡Yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ije̱'ë!"
21 Ja̱ maca sihuajë yohuëna daije̱'ë cajë yo'oye i̱ñohuë.
Cui'ne ja̱ maca aya mëquëna, i̱ ja̱'re co̱ni esarepa i̱ohua'i cajë
saisi yejana ti̱'ahuë.

Pa̱ipi Jesure Co'eye

22 Se ñatasi mu'se jaira je te̱'tena pëasicohua'ipi cuasa ti̱'ahuë.
Te'e yohuë pa'isicoja̱'a i̱ ye'yacohua'ipi saë'ë. Saijëna, Jesuse'e
i̱ohua'i ja̱'re saiye pa̱pi cajë.
23 Ja̱je cuasajë pa'ijëna, Tiberias daripëpi jaiye yohuë̱a daji'i,
i̱ohua'ire pan Ëjaëpi neni a̱o sito quë̱no macana.
24 Ja̱je Jesús cui'ne i̱ ye'yacohua'i peojëna, ñani yohuë̱ana
aya mëni Capernaum yejana saë'ë, Jesure co'eñu'u cajë.

Jesu Api Pa'iyere I̱si Pan

25 Jaira je te̱'tena ti̱'ani Jesure se̱teña:
"¿Ye'yaquë je yëhua ti̱taë'ni, i̱ño?"
26 Cajëna, Jesupi capi:
"Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru cato yë'ëre co'eyë, coa
panre ti̱mëñerepa a̱ni ñani. Co'ema'pë pa'iyë, pa̱i yo'o ti̱'a
ma'ñere ñasi do'ire asa ti̱'añe.
27 Coa caraja̱i a̱ore cajë ai yo'oma'pë pa'ije̱'ë. Ai jerepa
ti pani huesë a̱ore pare cajë yo'oje̱'ë, quëcoyere pare. Iyere
Maija'quë mamaquë cato i̱sija̱'quë api, mësarute. Ja'quë
Diusupi yë'ëna ja̱ tuture i̱sipi."
28 Ja̱je caquëna, i̱ohua'ipi se̱i'ë:
"¿Me yo'oja̱'cohua'i a'ni, yëquë Diusu yëyere necañu'u cani?"
29 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Diusu yëye cato i̱ jëjo daosiquëni care paji cajë cuasacaiye
a'ë."
30 Ja̱je caquëna, i̱ohua'ipi se̱i'ë:
"¿I̱quere më'ë yo'o i̱ñoja'quë a'ni, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yëquëre
më'ëre care paji cuasajë asaja̱'cohua'ire?
31 Tsoe acohua'i a̱'ahuë'ë, manare cue̱ne yeja pa'i maca.
Ja̱re toyase'e cato: 'Diusupi ma'tëmo panre a̱opi,' caji."
32 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Moiséspi ma'tëmo panre a̱oñe
pa̱pi, yë'ë ja'quë api, nuñerepa ma'tëmo panrepa a̱oquë.

33 Diusu i̱si panrepa cato, maˈtëmopi pa̱ire ti pani huesëye
i̱siquë daisiquë api.”
34 Ja̱ maca i̱ohuaˈipi cahuë:
“Ja̱ panseˈe yëquëre i̱sijë̱ˈë, Ëjaë.”
35 Cajëna, Jesupi capi:
“Yëˈë aˈë, pan paˈiye i̱siquë. Yëˈëna daisiquë cato a̱i ëaye
peosipi. Cuiˈne yëˈëre i̱re papi caquë cuasasiquë cato oco ëaye
peosipi.
36 Yëˈë mësarute caseˈeje̱ paˈye yëˈëre mësarupi ñajëtaˈa i̱re
papi cajë cuasaye pa̱ñë.
37 Jaˈquë yëˈëna, i̱sicohuaˈi cato siˈaohuaˈi yëˈëna daiyë.
Yëˈëna daisicohuaˈire cato eto saoye pa̱jaˈquë aˈë.
38 Yëˈë cato maˈtëmopi yëˈë yëyeje̱ yoˈosiˈi caquë daiye pa̱huë.
Yëˈëre jëjo daosiquë yëyere yoˈosiˈi caquë daisiquë aˈë.
39 Yëˈë jaˈquë yëˈëre jëjo daosiquë cato i̱ yëˈëre i̱sicohuaˈini
teˈire ne huesocaiye peoye deˈoye yëˈëpi ñacaiyere yëji. Cuiˈne
yëˈëpi tëji muˈserepa ju̱ˈisicohuaˈini huëocaiyere yëji.
40 Yëˈë jaˈquë cato siˈahuaˈi Maijaˈquë mamaquëre ñani i̱re
papi cajë cuasasicohuaˈipi ti pani huesëyere yëji. Yëˈëna, yëˈëpi
tëji muˈserepa ju̱ˈisicohuaˈini huëosiˈi.”
41 Ja̱ maca “yëˈë aˈë, maˈtëmopi cajesi pan” casi doˈire judío
pa̱ipi i̱te cueˈcue huëohuë.
42 Cueˈcuejë cahuë:
“¿Iquë Jesús paˈimaˈquë José mamaquë maipi i̱ pëca jaˈquëre
cuiˈne pëca jaˈcore ñacohuaˈi paˈi maˈñe? ¿Ja̱je paˈitaˈa me
yoˈoquë maˈtëmopi daisiquë aˈë, caquëˈni?”
43 Ja̱je cajëna, Jesupi capi:
“Cueˈcueyere je̱ojëˈë.
44 Yëˈëna teˈohuaˈi dani ti̱ˈañe peoji, yëˈëre jëjo daosiquëpi
jaˈquëpi i̱te damaˈquë paˈito. Ja̱ëni yëˈëpi tëji muˈserepa
huëoja̱ˈquë aˈë.
45 Maijaˈquëre quëacaicohuaˈi toyajë paˈiseˈepi caji ñeje:
‘Diusupi yeˈyaja̱ˈquë api, siˈa pa̱ire.’ Ja̱je paˈina, siˈahuaˈi
jaˈquëre asacohuaˈipi cuiˈne i̱te yeˈyecohuaˈipi daiyë, yëˈëna.
46 Jaˈquëre pa̱ije ñamaˈcohuaˈi aˈë. Diusu quëˈropi
daisiquëseˈe i̱te ñaquë api.
47 Nuñerepa cayë. Yëˈëre care paji caquë cuasaquëpi ju̱ˈimaˈë
ti paˈiye paji.
48 Yëˈë aˈë, pan paˈiye i̱siquë.
49 Mësaru aipë Maijaˈquë a̱oñere a̱ˈahuëˈë, pan cue̱ne yeja
cuˈi maca. Ja̱je a̱isicohuaˈitaˈa peo hue̱ˈña ju̱ju saˈa̱huëˈë.
50 Ja̱je paˈiquëtaˈare yëˈë cato maˈtëmo cajesiquë panre cayë.
Ja̱re pa̱ipi a̱isicohuaˈi pani ti ju̱ˈiñe peoji.
51 Yëˈë aˈë, ja̱ pan maˈtëmopi huajëquë cajesiquë. Ja̱ panre
pa̱ipi a̱isicohuaˈi pani ti pani huesëye paˈiji. Yëˈë i̱sija̱ˈa

pan cato, yë'ë cąpë a'ë. Iye yeja pa'icohua'i pa'iyere caquë
ịsiją'quë a'ë."
52 Ją maca jąre asani judío pąipi są'ñe coca cahuë, ñeje cajë:
"¿Me iquë maire ị cąpë ąosi'quë caquë'ni?"
53 Cajëna, Jesupi capi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarupi Pąi Mamaquë cąpëre
ąima'cohua'i pani cui'ne ị tsiere ụcuma'cohua'i pani ti pani
huesëye peocohua'i pa'iyë.
54 Yë'ë cąpë ąisiquëpi cui'ne yë'ë tsie ụcusiquëpi ti pa'iye
paji. Ją̨je pa'ini yë'ëpi tëji mu'serepa jụ'isiquëni huëoją'quë a'ë.
55 Ją̨je pa'ina, yë'ë cąpë cato nuñerepa ąore pa'ë, cui'ne yë'ë
tsie cato nuñerepa ụcuyere pa'ë.
56 Yë'ë cąpë ąisiquëpi cui'ne yë'ë tsie ụcusiquëpi yë'ë ją're
cọni tsioni pa'iji. Pa'ina, yë'ëpi ị ją're cọni pa'iyë.
57 Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë cato pa'iye paji, yë'ë ịni paca-
caiyë. Ją̨je cui'ne, yë'ëre ąiquëję yë'ë do'ire pasipi.
58 Ma'tëmopi cajesi pan ayere cayë. Iye cato ai tsoe
Maija'quë Israel pąire ąose'eję pa'ye peoji. Ją pan ąisicohua'i
si'a pąi jụju sa'ąhuë'ë. Ją̨je pa'iquëta'are iye pan ąisiquë cato
ti pani huesëye pa'iji."
59 Iye cato Jesús ye'yapi, Capernaum daripë pąi tsi'si
huë'ena.

Pa'i Cocarepa

60 Iye ye'yayere asani Jesure jai pąi tuicohua'i acohua'ipi
cahuë:
"Iye ị caye ją̨je pa'ijë'ë cajë asa tị'añe peoji. Ai jerepa jëaji.
¿Ją̨je pa'ito nepi, asa tị'añe pa'iquë'ni?"
61 Ją maca Jesús asapi, ịohua'i są̃ope caye. Ją̨je pa'ina, sę̨ji'i,
ją̨ohua'ire:
"¿Yë'ë case'epi mësarute są̃ope caquë?
62 ¿Me yo'o'ñe pa'iohua'i a'ni, Pąi Mamaquëpi ị ją'në pa'i
sitona mëina, ñani?
63 Joyopi pa'iye ịsiji, cąpë cato cọcaima'coa. Yë'ë mësarute
case'e cato nuñerepa joyo aye a'ë, ti pa'iye ịsiye a'ë.
64 Ją̨je pa'iquëta'are mësaru acohua'i yecohua'i ją yë'ta'a
nuñere pa'ë cajë asa tį̣tama'cohua'ipi pa'iyë."
Jesús cato asapi, du'ru huëo macana ịti cuasama'cohua'ire,
cui'ne ịte coso yehuoją'quëre.
65 Ją̨je pa'ina, capi:
"Mësarute cahuë. Ja'quëpi yë'ëna dacaima'quë pa'ito yë'ë
quë'ro te'ię dani tị'añe peoji."
66 Ją̨je casi macapi jai pąi Jesús ją're cu'icohua'i ję̨oni ị ją're
cọni cu'iye pąhuë.
67 Ją maca Jesupi sę̨ji'i, Ị doce ye'yacohua'ire:
"¿Mësaruję̨ ję̨oni saiye yëye?"

68 Caquëna, Simón Pedropi sehuopi:
“¿Ëjaë, neina yëquë saija̱'cohua'i a'ni? Më'ë coca cato ti pani
huesë coca'ë.
69 Yëquë cato më'ëre care paji cajë cuasahuë. Cui'ne asayë,
më'ë cato Cristo api, Maija'quë huajëquërepa Mamaquëre
papi.”
70 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“Yë'ëpi mësaru doce pa'iohua'ire soihuë. Ja̱je pa'iquëta'are
mësaru aquë te'i huati api.”
71 Ja̱je cani Jesús Judas Iscarioteni capi, Simón mamaquëni,
doce soisicohua'i aquëni, Judaspi i̱te coso yehuoja̱'quëni capi.

7

Jesús Yo'je Tsi̱ Asacaiye Pa̱huë.

1 Iye casi jeteyo'je Jesús Galilea yejare cunirija̱ji'i, Judea
yeja pa'iye coepi, judío pa̱ipi i̱ni huani je̱oñu'u cajë yo'o do'ire.
2 Ja̱je pa'iquëta'are judío pa̱i Egíptopi etani a'ri huë̱'ña nejë
pa'isi mu'sere cuasajë yo'o mu'seña ti̱'a huëopi.
3 Ti̱'a huëoquëna, Jesús yo'je tsi̱pi cahuë, i̱te:
“I̱ño pëama'ë yure Judeana saijë̱'ë, më'ëre tuicohua'ije̱ më'ë
yo'oye ñaja'cohua'ire.
4 Ja̱je pa'ina, si'a pa̱i ñajajë cani yahue yo'ocoje̱ ñani, më'ë
yo'oyeje̱ pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'ocohua'i. Pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe
yo'oquë sëte si'a pa̱i ñajëna, yo'o i̱ñojë'ë.”
5 I̱ yo'je tsi̱ cato a'ri mañaje care paji cuasajë
asama'cohua'ipi cahuë.
6 Ja̱ maca Jesupi capi:
“Ja̱ yë'ta'a yë'ë yo'o maca ti̱'añe pa̱pi. Mësarute cato coa si'aë
yo'oye de'oji.
7 Mësarute cato iye yeja acohua'i coeye peoji. Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ëre cato coeyë. Yë'ëpi ti̱ñarepa i̱ohua'i yo'oye
co'aye a'ë caquë i̱ño do'ire.
8 Saijë̱'ë, mësaruse'e fiestana. Yë'ë cato saiye pa̱ñë. Ja̱ yë'ta'a
yë'ë sai maca ti̱'añe pa̱ji.”
9 Ja̱je ca tëjini Galileana pëapi.

Jesupi A'ri Huë̱'ña Fiestare Pa'ise'e

10 Pa̱i ti̱ñarepa ñañe peoye yahue Jesuje̱ saji'i, fiestana, i̱ yo'je
tsi̱ saisi jeteyo'je.
11 Fiesta pa'i maca judío pa̱ipi co'ejë cahuë:
“¿Jerore pare pa'iquë'ni, ja̱ë?”
12 Jai pa̱i tsi'si sitopi Jesús ayere cahuë. Yecohua'ipi cahuë:
“De'o pa̱i api.” Cajëna, yecohua'ipi cahuë: “Co'aquë api. Coa
pa̱ire cosoquëna, asaquë api.”
13 Ja̱je pa'iquëta'are ti̱ñarepa caye pa̱huë, judío pa̱ini ca'ra
do'ire yahue caroja̱ë'ë.

14 Fiesta joporepa pa'i maca Jesupi Maija'quë huë'ena ca-
cani ye'ya huëopi.
15 Ye'yaquëna, judío pa̱ipi ai ñajë cuasajë cahuë:
"¿Merepa iquë jaiye ta̱'ñe ye'yaquë'ni, toya ja'o
ye'yema'quëta'a?"
16 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Yë'ë ye'yaye cato yë'ë tse̱ peoji. Ja̱ cato yë'ëre jëjo daosiquë
tse̱ a'ë.
17 Mësaru aquëpi Maija'quë yëyere yo'oquë pani yë'ë ye'yaye
Diusu ye'yaye a'ë caquë asaja̱'quë api. Pa̱nita'a coa i̱se'e
cuasayere ye'yaji caquë asaja̱'quë api.
18 I̱se'e cuasayepi caquë cato pa̱ipi de'oquë api caja̱jë caquë
caquë api. Ja̱je pa'iquëta'are i̱te jëjo daosiquëni pa̱ipi de'oquë
api cacaija̱jë caquë yo'oquëpi nuñerepa caji. Ja̱je pa'ina, ti
cosoma'quëpi caji.
19 Mësarute Moiséspi cua̱ñese'e i̱sipi. I̱siquëta'are mësarupi
sehuocaiye pa̱ñë, ja̱ cua̱ñese'e. ¿Me yo'ojë yë'ëre huani je̱oñe
yëye'ni?"
20 Caquëna, pa̱ipi sehuohuë:
"Huati joyore hue'equë, më'ë. Ja̱je cayë, më'ë, ¿nepi më'ëre
huani je̱oñe yëye'ni?"
21 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Huajë mu'se pa'ina, te'ore yo'ose'ere ñani mësaru ai
cuasayë.
22 Mësaru aipë tsoe du'ru yo'oyere Moisés cato cua̱ñepi cuiri
ca̱'ni tëaye paji'i caquë. I̱pi huëoye pa̱pi, ja̱ cato. Ja̱je pa'ina,
mësaru huajë mu'se pa'itoje̱ cuiri ca̱'ni tëacohua'i a'ë, tsi̱re.
23 Ñajë'ë. Yure, mësarupi Moisés cua̱ñese'e yo'o ti̱'añu'u cajë
huajë mu'se pa'itoje̱ tsi̱re cuiri ca̱'ni tëacohua'ita'a, ¿me yo'ojë
mësaru yë'ëre pë̱iñe'ni, ju̱'iquë macare huajë mu'se pa'ina,
jujucaisi do'ire cajë?
24 Co'aye yo'oyeje̱ pa'ye ña cua̱ñoñere co'aji cama'pë pa'ije̱'ë.
Co'aye yo'oji cacohua'i pani nuñerepa co'ayere ñani caje̱'ë."

Jesús I̱ Dai Sitore Quëaye

25 Ja̱ maca Jerusalén pa'icohua'i acohua'ipi sa̱'ñe se̱
huëoreña:
"¿Ja̱ëje pa'ini, pa̱i huani je̱oñu'u cajë co'ejëna, mai
ñasicohua'ita'a?
26 Yure i̱pi si'aohua'i ñajëna, caquëta'are te'ije̱ i̱te sa̱ñope
caye pa̱ji. ¿Ëjaohua'ipi i̱ohua'ita'a nuñerepa Cristore papi caji
cajë cuasa do'ire sa̱ñope caye pa̱ñë?
27 Ja̱je pa'iquëta'are mai cato asayë, i̱ huëo sito."
28 Iyere Jesús asani, Maija'quë huë'e ye'yaquëpi ai tutu,
capi, ñeje:

“Jạje pa'ito mësaru asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ëreję ñacohua'i a'ë. Yë'ë cato nuñerepa pa'ipi jëjo daosiquë a'ë, mësaruję ñama'quëpi.
29 Yë'ë cato i̱te ñaquë a'ë, i̱ quë'ropi daisiquë sëte. I̱pi yë'ëre jëjo daopi.”
30 Jạ maca i̱te tsẹañu'u cajë yo'ojëta'a te'ijẹ i̱te tọme dani tsẹañe pạhuë, jạ yë'ta'a i̱te tsẹa maca ti̱'añe pạsi do'ire.
31 Jai pại Jesure i̱re papi cuasajë asahuë. Jạje pa'ina, cahuë:
“Cristopi daisiquë pani, iquë yo'ose'e sẹña maca pại yo'o ti̱'a ma'ñere yo'oye i̱ñoñe peoji, cuasayë.”

Jesure Tsẹajë'ë Cajë Fariseo Pại Soldado Pạire Jëjo Saose'e

32 Fariseo pạipi asahuë, Jesús ayere pạipi cajëna. Jạje asani jạohua'i cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cọni co'aye yo'ocohua'ire tsẹsecohua'ire jëjo daohuë, tsẹani Jesure sajạjë cajë.
33 Jạ maca Jesupi capi, i̱te tsẹa dasicohua'ire:
“Yurese'e mësaru jạ're cọni a'ri maña pasi'i. Jạ jeteyo'je yë'ëre jëjo daosiquë quë'rona co'isi'i.
34 Mësaru yë'ëre co'ejëta'a ti̱'añe pạja'cohua'i a'ë, yë'ë sai sito sani ti̱'añe peo do'ire.”
35 Jạ maca judío pạipi i̱ohua'ijạ'a sạ'ñe sẹteña, ñeje cajë:
“¿Jerona sani huesësi'quë caquë'ni, iquë, mai ti̱'añe peo huẹ'ñarepa? ¿Judío pạipi griego pạina cọ'me huesëni pa'icohua'ina sani griego pạini ye'yajạ'quëpi caquë?
36 ¿Me caquë yë'ëre co'ejạ'cohua'i a'ë, co'ejëta'a ti̱'añe pạja'cohua'i a'ë, yë'ë pa'i huẹ'ña sani ti̱'añe peo do'ire caë'ni, maire?”

Pa'iye I̱si Ocorepa

37 Fiesta tëji mu'serepa cato ai ëja mu'serepa pa'iji. Pa'i maca Jesupi huëni nëcani ai tutu capi, ñeje:
“Oco ëa jụ'iquë pani daijẹ'ë, yë'ëna. Dani ụcujẹ'ë.
38 Toya pëpë cayeję yë'ëre sehuoquëre cato joyopi pa'i ocorepa etaquëna, pasipi, tsiayaję pa'i.”
39 Jạje cani Jesús capi, i̱te i̱re papi cajë cuasacohua'ipi Maija'quë de'o joyore ti̱'aja'cohua'i a'ë caquë. Jạ maca cato jạ yë'ta'a Maija'quë de'o joyo daiye pạpi, Jesupi jạ yë'ta'a ma'tëmona co'ima'ëna.

Te'e Cuasaye Pạcohua'i

40 Pại jopo pa'icohua'ipi jạje cayere asani careña:
“Iquë cato nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api. I̱ti daijạ'quë api casiquë api.”
41 Cajëna, yecohua'ipi careña:
“Iquë cato Cristo api.”
Jạje cajëta'are yecohua'ipi cahuë:

"¿Me Cristo pa'iquë'ni, Galilea yeja aquë?
42 Toyase'e cato caji, Cristo cato pa̱i ëjaërepa David tsëcapë
aquë pa'ija̱'quë api. Belén daripë aquë pa'ija̱'quë api. David
pa'isi daripë aquë pasipi."
43 Ja̱je pa'ina, Jesús do'ire yo'ojë cajë pa̱ipi huahue sahuë,
yequë tsëca de'ojë.
44 Yecohua'ipi tse̱ani sañu'u cajëta'a tse̱añe pa̱huë.

Pa̱i Ëjaohua'i Jesure Sehuocaiye Pa̱se'e

45 Jesure tse̱seohua'ipi co'ihuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
quë'rona, cui'ne fariseo pa̱i cui'ne Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona. Co'irena, ja̱ohua'ipi se̱i'ë:
"¿Me yo'ojë tse̱ani daye pa̱re'ni?"
46 Cajëna, pa̱ire tse̱secohua'ipi sehuojë cahuë:
"¡Ai de'oyerepa yecohua'ije̱ ja̱ë cayeje̱ cacohua'i ti peoyë!"
47 Ja̱ maca fariseo pa̱ipi cahuë:
"¿Mësaruje̱ i̱ cosoyere sehuore?
48 Yëquë ëjaohua'ije̱ i̱ caye asaye pa̱huë. Cui'ne fariseo
ëjaohua'ije̱ i̱te asacaiye pa̱huë.
49 Ja̱je pa'iquëta'are cua̱ñese'e caye asama'cohua'ipi
co'acohua'ipi sehuocaiyë, ne huesëja̱'cohua'ipi."
50 Nicodemo fariseo aquëpi ñami sani Jesure ñasiquëpi capi,
ja̱ohua'ire:
51 "Mai cua̱ñese'eje̱ pa'ye yo'oni, ja̱ëte huani je̱oñe peoji, ja̱
yë'ta'a i̱ yo'ose'ere asama'pë pani."
52 Ja̱je caquëna, ja̱ maca sehuoreña:
"¿Më'ëje Galilea aquë aë? De'hua toyase'ere ye'yeje̱'ë, Ja̱re
më'ë ye'yenita'a Galileapi, Maija'quëre quëacaiquë te'ije̱ daiye
pa̱se'e, asaye pa'iji."
53 Ja̱ maca pa̱i ñape i̱ohua'i hue̱'ñase'ena sani sahuë.

8

E̱më Yo'oco Ayere Quëaye

1 Jesupi Olivos cu̱tihuëna saji'i.
2 Ñatasi mu'se nea hue̱'ña Maija'quë huë'ena co'ipi. Si'a pa̱i
i̱ quë'rona tsio daë'ë. Datena, ja'runi ñu'i ye'ya huëopi.
3 Ja̱ maca cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseo pa̱ipi
e̱mëre yo'ocona, ti̱'asiconi dahuë. Dani i̱ti maca pa'icohua'i
jopona nëconi.
4 Jesure cahuë:
"Ye'yaquë, iye nomiore yëquë dahuë, e̱mëre yo'ocona,
ti̱'asiconi.
5 Moisés cua̱ñese'epi maire cua̱ñeji ñeje yo'o nomiohua'ire
que̱na pëapi je̱a jo'a hue̱ajë'ë, caquë. ¿Ja̱je pa'ito më'ë me
caquë'ni?"

6 Iye cato cahuë, neñañu'u cajë. Ca tayouna, sa̱ñope cayere
cajë cahuë. Ja̱ maca Jesús meñe në meni moñopi yejana
toyapi.
7 Ja̱je yo'oquëna, ja̱ohua'i cato ja̱ yë'ta'a se̱jë nëcahuë. Ja̱
maca yureta'a nuñerepa nëcaquë capi, ja̱ohua'ire:
"Mësaru aquëpi ti tayo co'aye yo'oma'quëpi que̱na pë i̱ni
i̱ona je̱o huëoja̱quë."
8 Ja̱je cani cui'naëpi në me co̱ni yejana toyapi.
9 Ja̱re asani, ai cuasajë te'o hua'ise'e etajë saë'ë. Aiohua'ipi
eta huëoni si'a pa̱i etahuë. Si'a pa̱i sani saisi maca Jesuse'e
pëapi, nomio ja̱'re co̱ni.
10 Ja̱ maca Jesús nuiñe nëcani pa̱ije peojëna, ñani nomiose'e
pa'iona, capi:
"¿Nomio jerore pa'iye'ni, më'ëre sa̱ñope casicohua'i? ¿Te'ije̱
më'ëre nejoñe pa̱ë?"
11 Caquëna, i̱opi cao:
"Pa̱huë, sa̱ñope yo'oye, Ëjaë."
Cacona, ja̱ maca Jesupi capi:
"Yë'ëje̱ më'ëre sa̱ñope caye pa̱ñë. Yurepi sani cui'naopi
co'aye yo'o co̱ñe pa̱jë'ë."

Jesu Api, Pa̱ire Miacaiye

12 Ti̱jupë Jesús pa̱ire caquë capi:
"Yë'ë a'ë, iye yeja miacaiquë. Yë'ëre pe'tequë cato miañere
pasipi, pa'iye i̱siyere. Ja̱je pa'i nea hue̱'ñare cu'iye pa̱sipi."
13 Caquëna, ja̱ maca fariseo pa̱ipi cahuë:
"Më'ëja'a co'ye de'oquë a'ë caquë quëayë, më'ë. Ja̱je quëaye
cato co'aji."
14 Cajëna, Jesupi capi:
"Yë'ë quëaye cato do'i quë'ye a'ë, yë'ëpi yë'ëja̱'a co'ye caquë
quëatoje̱. Yë'ë cato asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija̱'to. Ja̱je
pa'iquëta'are mësaru cato huesëyë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë
saija̱'to.
15 Mësaru cato iye yeja pa̱i co'aji cayepi cacohua'i a'ë. Yë'ë
cato te'ireje̱ co'aji, cama'quë a'ë.
16 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi co'aji cani yë'ëse'e caye pa̱ñë. Yë'ë
ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëpi yë'ë ja̱'re co̱ni caquëna, cayë. Yë'ë
caye cato nuñere pa'ë.
17 Mësaru cua̱ñese'e cato caji cayahua'i cui'ne te'eje̱ pa'ye
cato asaye pa'iji, care payë cajë.
18 Ja̱je pa'iye sëte yë'ëja̱'a co'ye quëacaiquë pa'iyë. Yë'ë ja'quë
yë'ëre jëjo daosiquëje̱ yë'ëre quëacaiquë api."
19 Caquëna, ja̱ maca se̱teña:
"¿Jerore pa'iquë'ni, më'ë ja'quë?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Mësaru yë'ëre ña tị'añe pạñë. Pạjë cui'ne ja'quëreje ña tị'añe pạñë. Yë'ëre ña tị'acohua'i pani, ja'quëreje ña tị'añe patira'pi."
20 Iye cato Jesús capi, jạ yë'ta'a Maija'quë huë'ere pa'i ye'ya maca. Maija'quëna curi ị̄si mahuëa quë'ropi nëcaquë case'e a'ë. Jạje catoje ị̄te tseañe pạhuë, jạ yë'ta'a ị̄te tsea maca tị'añe pạse'e sëte.

Yë'ë Sai Huẹ'ña Mësaru Sani Tị'añe Peoji, Case'e

21 Cui'naëpi Jesús ca cọpi:
"Yë'ë saiyë. Saquëna, mësaru co'ejạ'cohua'i a'ë. Jạje co'ejëta'a jạre mësaru tayo co'aye yo'oyena jụ'ija'cohua'i a'ë. Jạje pa'ina, yë'ë sai huẹ'ña, mësaru saiye pạja'cohua'i a'ë."
22 Jạ maca judío pạipi cahuë:
"¿Co'ye huani jụsi'quë caquë. Jạje yo'ouna, ị̄ quë'ro tị'añe pajạ'cohua'i a'ni?"
23 Cajëna, jạ maca Jesupi capi, jạohua'ire:
"Mësaru cato ị̄ño huë'ehuë acohua'i a'ë. Yë'ë cato jeto ẹ̄më aquë a'ë. Mësaru cato iye yeja acohua'i a'ë. Yë'ë cato iye yeja aquë peoyë.
24 Jạje pa'ina, cahuë, mësaru tayo co'aye yo'oyena jụ'ija'cohua'i a'ë, yë'ëni ị̄re papi cajë cuasama'cohua'i pani. Jạje mësaru tayoyena jụ'ija'cohua'i a'ë."
25 Jạ maca sẹteña:
"¿Iquei'ni, më'ë?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Tsoe mësarute jạ'a huëo maca cahuë.
26 Jaiye mësaru tayoyere caye pa'iquëta'are pạñë. Yë'ëre jëjo daosiquëpi nuñerepa caji, ti tayoye peoyerepa. Jạje pa'ina, yë'ë iye yeja pạire caye cato ị̄ caquëna, asase'ere cayë."
27 Jạje caquëna, jạohua'ipi, Maija'quë ayere caji cajë asaye pạhuë.
28 Jạje pa'i do'ire capi:
"Mësarupi yë'ëre ẹ̄mëje'na huëo nëcosi maca Pại Mamaquëre ị̄re papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Jạ maca yureta'a coa ị̄si yo'oye pạpi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Jạje pa'ina, yë'ë cato ja'quë ye'yase'ere cayë, mësarute.
29 Yë'ëre jëjo daosiquë cato yë'ë jạ're cọni pa'iji, yë'ë ja'quë yë'ëre te'ire jẹoñe pạpi. Jạje pa'ina, yë'ë cato si'anë ị̄ yëyere yo'oyë."
30 Jạje Jesús iyere caëna, jai pại ị̄te ị̄re papi cajë cuasare pahuë.

Maija'quë Mamajërepa Cui'ne Tayo Yo'oyepi Jo'yaohua'ire Paye

31 Jạ maca Jesús capi, judío pạipi ị̄te ị̄re papi cajë cuasasicohua'ire:

“Mësarupi yë'ë nuñerepa case'ere tayo saima'pë pa'ini, ja̱ macata'a nuñerepa yë'ëre ye'yecohua'i pa'iyë.

32 Ja̱je pa'ijë nuñerepa pa'iyere ñaja'cohua'i a'ë. Ñajëna, nuñerepa pa'iyepi mësarute jo'yaohua'i peocohua'ire neñe pa'iji, joye huasoyeje̱ pa'ye.”

33 Ja̱je caquëna, ja̱ohua'ipi sehuohuë:

“Yëquë cato Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, cui'ne ti yecohua'i jo'ya pa'ima'cohua'i a'ë. ¿Me yo'oquë më'ë, jo'ya tse̱asicohua'i peojë de'oye pa'ija̱'cohua'i a'ë, caquë'ni?”

34 Cajëna, Jesupi capi:

“Si'aohua'i tayo co'aye yo'ocohua'i cato tayo co'aye yo'oyepi jo'yaohua'ire paquëna, pa'iyë.

35 Si'anë i̱ti tsëcapë ja̱'re pa'iquë api. Mamaquë cato ja̱je pa'iquëta'are jo'yaë cato coa co̱ni pa'iquë api, i̱ti tsëcapë aquë peoquëpi, ti pa'iye peopi.

36 Ja̱je pa'ina, mësaru i̱ Mamaquëre papi jo'yaohua'i pa'iyere nejocaquëna, ja̱ maca yureta'a nuñerepa jo'yaohua'i peoye pa'ija̱'cohua'i a'ë.

37 Tsoe asayë, mësaru Abraham tsëcapë acohua'i pa'iye. Ja̱je pa'iohua'ita'a yë'ëre huani je̱oñe yëyë, yë'ë cayere asaye coe do'ire.

38 Yë'ë ja'quë i̱ñose'ere cayë, mësarute. Caquëna, mësarupi mësaru ja'quë case'ere yo'oyë.”

39 Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë, i̱te:

“Abraham cato yëquë ja'quë api.”

Cajëna, Jesupi capi:

“Mësarupi nuñerepa Abraham mamajë pani i̱ yo'ose'eje̱ cui'ne yo'ora'huë.

40 Tsoe mësarute nuñerepa Diusu ye'yase'ere cahuë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre huani je̱oñe yëyë, mësaru. ¡Abraham ja̱je yo'oye ti pa̱pi!

41 Mësaru cato mësaru ja'quë yo'oyepi yo'oyë.”

Caquëna, ja̱ maca i̱ohua'ipi cahuë:

“Yëquë cato coa huero mamajë peoyë. Te'ire ja'quëre payë. Ja̱ë cato Diusupi.”

42 Cajëna, ja̱ maca Jesupi capi:

“Nuñerepa mësaru Ja'quëpi Diusu pa'ito mësaru yë'ëre otira'huë. Yë'ë cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë. Daisiquëpi i̱ñore pa'iyë. Yë'ëse'e daisiquë peoyë. Diusupi jëjo daosiquë a'ë.

43 ¿Me yo'ojë mësaru, yë'ë cayë asa ti̱'añe pa̱ñe'ni? Mësarupi asaye coe do'ire pa̱ñë.

44 Mësaru ja'quë cato huati api. Mësaru i̱ tse̱cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, i̱ yëyere yo'oye yëyë. Huati cato huani je̱oquë api. Ja̱re ja̱je pa'i api, tsoeje̱, ti nuñerepa yo'oma'quë api, cui'ne ti

nuñerepa cama'quë api. Coa cosoyere cani, ja̱je i̱ ayere caji,
coa cosou sëte, coa cosoye pëca ja'quë sëte.
45 Ja̱je pa'ina, yë'ë nuñere pare caquëni, mësaru asacaiye
coeyë.
46 ¿Nepi mësaru acohua'i, yë'ëre më'ë tayoyë cajë
i̱ñoja'cohua'i a'ni? Nuñerepa yë'ë caquëre, ¿me yo'ojë mësaru
care paji cajë asacaiye pa̱ñe'ni?
47 Diusu te̱'te aquëpi, Maija'quë coca asaye pa'iji. Ja̱je
pa'iquëta'are mësaru cato Diusu acohua'i peoyë. Ja̱je pa'ina,
asaye coeyë, yë'ë caye."

Cristo Cato Abraham Jerepa Tsoe Aquë Api

48 Ja̱ maca judío pa̱ipi cahuë:
"Nuñere pajë më'ëre ja̱je caquë'ni, Samaritanopi cui'ne co'a
joyore hue'equë api cayë, yëquë."
49 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Co'a joyore ti peoquë a'ë. Yë'ë cato ja'quëni de'oquëre papi
cacaiyë. Ja̱ do'ire mësaru cato yë'ëre co'aquë api, cayë.
50 Yë'ëre de'oye cacaije̱'ë caquë oima'ë pa'iyë. Yë'ëre de'oye
cacaiquë pa'iji. Ja̱ë api, i̱ti yo'ose'e pa'iyeje̱ caquërepa.
51 Nuñerepa cayë, yë'ë caye asani yë'ë cayeje̱ yo'oquë cato ti
ju̱'iñe pa̱ja'quë api."
52 Ja̱ maca judío pa̱ipi sehuohuë:
"Yureta'a asare pahuë, më'ë nuñerepa co'a joyore
hue'equërepa pa'iye. Abraham cui'ne Maija'quëre
quëacaicohua'i tsoe acohua'ije̱ ju̱ni huesëa̱'huë'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are më'ëpi cayë 'yë'ë caye asani, yë'ë cayeje̱ yo'oquë
cato ti ju̱'iñe pa̱ja'quë api.'
53 Yëquë ja'quë cato Abraham. ¿Më'ëpi se̱ña maca pa'i a'ë
cuasaquë, më'ë? Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i
juju sa'a̱huë'ë. ¿I̱quei a'ë cuasaquë më'ë caquë'ni, ja̱je?"
54 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Yë'ëja̱'a co'ye de'oye yo'oyë caquë pa'ito yë'ë de'oye yo'oyë
caye ti co̱caiye pa̱ji. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru yëquë ja'quë api
caquëpi yë'ëre de'oye yo'oji cacaiji yë'ë ja'quëpi.
55 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru ña ti̱'ama'pë pa'iyë. Yë'ëta'a i̱te
ñaquë a'ë. Ja̱je ñaquëta'a yë'ëpi ñama'quë a'ë caquë pani coa
cosourepa pa'iye pa'iji mësaruje̱ pa'i. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë
cato nuñerepa ñaquë a'ë. Ja̱je pa'ina, i̱ caye sehuocai yo'oyë.
56 Abraham mësaru aipi sihua'a̱ji'i, yë'ë mu'señare ñaja'quë
a'ë caquë. Ñani sihua huajëa̱'ji'i."
57 Ja̱ maca judío pa̱i Jesure cahuë:
"Ti cincuenta o̱metëcajë peoquëpi ¿Abrahamre ña'ahuë'ë
cayë, më'ë?"
58 Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë cato Abraham pa'ima'në ai
jerepa tsoe aquë a'ë.”
59 Caëna, ja̱ maca quẽna pẽapi i̱mani je̱añu'u Jesuna cajë
yo'ohuë. Yo'ojëna, catipi. Catini Maija'quë huë'epi i̱ohua'i
jopoja̱'a sa etani saji'i.

9

Tsi̱'nëna Ñama'quëni Jesús Jujuse'e

1 Pa̱i pa'i hue̱'ñaja'a sai Jesús ñapi, tsi̱'nëna ñaco ca̱ porei ai
de'osiquëre.
2 Ja̱je pa'ina, ñani i̱ ye'yacohua'ipi se̱i'ë, Jesure:
“¿Me yo'oquë ñaco ca̱ porei ai de'ou'ni, ja̱ë? Pëca ja'quëohua'i
tayo do'ire co'aye ai de'ou, pa̱nita'a ¿i̱ do'i a'ni?”
3 Cajëna, Jesupi capi:
“I̱ tayo do'ije̱ peoji. Cui'ne pëca ja'quëohua'ije̱ tayo do'ije̱
peoji. Iquë cato i̱te juju maca Maija'quë yo'oye pa̱ire
i̱ñoja'quëpi ai deosiquë api.
4 Ja̱ yë'ta'a mu'se pa'inë yë'ëre jëjo daosiquë co'amaña
yo'oye pa'iji. Ñami de'o huëoji. Ñami cato co'amaña neñe peoji.
5 Yë'ë ja̱ yë'ta'a iye yejare pa'ini yë'ë a'ë, miacaiquë iye yeja
pa'icohua'ire.”
6 Iye se ca tëjini Jesús yejana copi neni ya'ore a̱'ji sẽpë neni
ñama'quë ñaco ca̱na ya'opi nepi.
7 Ja̱ maca capi:
“Siloé oco dea pëna sani tsoa to̱jë'ë. Siloé cani cayë, jëjo
daosiquë.”
Ja̱je caëna, ñama'quëpi sani tsoa to̱ni tsoe ñaquëpi daji'i, i̱
quë'ro.
8 Ja̱ maca ja̱'në ñama'quë pa'ina, ñasicohua'ipi cui'ne i̱ quẽno
maca pa'icohua'ipi cahuë:
“¿Iquë mai ñajëna, curi se̱i ñu'isiquë pa'ima'quë aë?”
9 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
“Ja̱je pa'ije̱'ë. I̱ api.”
Yecohua'ipi cahuë:
“Ja̱re i̱je pa'ita'a yequë api.”
Ja̱je cajëna, i̱pi capi:
“Yë'ë i̱ a'ë.”
10 Ca maca i̱te se̱teña:
“¿Me më'ë yure neni ñaquë pa'iquë'ni?”
11 Cajëna, i̱pi sehuopi:
“Ja̱ë Jesús hue'equëpi yë'ëre ya'opi a̱'jiñe neni ñaco ca̱na
je̱'napi. Ja̱je yo'oni capi: ‘Siloé oco dea pëna sani tsoaje̱'ë.’
Caëna, sani tsoa to̱ maca tsoe ñaquë paë'ë.”
12 Ja̱je caquëna, i̱te se̱i'ë:
“¿Jerore pa'iquë'ni?”

Cajëna, i̱pi capi:
“Huesëyë.”

Fariseo Pa̱ipi Ñaco Porei Pa'isiquëni Se̱ni Asase'e

13 Ja̱ maca fariseo pa̱i quë'rona ñaco ca̱ porei pa'isiquëre
sahuë.
14 Jesús ya'opi neni ñaco ca̱ poreire jujusi mu'se cato huajë
mu'se paji'i.
15 Ja̱je pa'isi do'ire, fariseo pa̱ipi asani ñama'quë pa'isiquëre
se̱ni co̱huë. Me më'ë yure neni ñaquë'ni cajë. Cajëna, i̱pi capi:
“Ya'opi a̱'jiñe neni yë'ëre ñaco ca̱na je̱'naëna, sani tsoa to̱ni
yure ñaquë pa'iyë.”
16 Ja̱ maca fariseo acohua'i cahuë:
“Iye yo'osiquë cato Diusu te̱'te peoquëpi ja̱je yo'opi, huajë
mu'se a'ë caye peoye.”
Ja̱je, cajëna, yecohua'ipi cahuë:
“¿Me co'aquë pani ñeje, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere de'oye
yo'oquë'ni, i̱?”
Ja̱je yo'ojë cajë yequë tsëcape̱a huayeque paji'i, sa̱'ñe ca
do'ire.
17 Ti̱jupë se̱ni co̱huë, ja̱'rë ñama'quë pa'isiquëre ñeje cajë:
“¿Më'ë i̱queipi caquë'ni, më'ëre ñañe necaisiquëre?”
Cajëna, i̱pi sehuopi:
“Yë'ë cato cayë, Maija'quëre quëacaiquë api.”
18 Ja̱je caquëta'are judío pa̱ipi nuñerepa ñama'quë
pa'isiquëpi ñaji cajë asaye pa̱huë. Coa caji cajë, i̱ pëca
ja'quëohua'ireje̱ soihuë, ja̱ do'ire.
19 Soini se̱i'ë:
“¿Mësaru mamaquë aë, iquë ñaco ca̱ porei ai de'osiquë?
¿Yure ja̱je pa'ita'a me yo'oquë ñaquë'ni?”
20 Cajëna, i̱ pëca ja'quëohua'ipi sehuohuë:
“Yëquë mamaquë api. Cui'ne i̱te co̱a macana ñama'quë. Ai
de'osiquë api asayë, yëquëpi ja̱ cato.
21 Ja̱je pa'iquëta'are yure cato huesëyë, me yo'oquë ñaquë
po̱në'ni cajë i̱te ñañe necaisiquëreje̱ huesëyë. I̱ni se̱ni asaje̱'ë.
Tsoe ai api, i̱pi quëaja̱quë ja̱ do'ire ñaquë pa'iyë, caquë.”
22 Ñama'quë pëca ja'quëohua'i cato coa judío pa̱ini ca'rajë
ja̱je cahuë. Si'ahua'ire Jesure Cristo api cacohua'ire pa̱i tsi'si
hue̱'ñapi eto saoye pa'iji cajë cui'ñase'ere asajë.
23 Ja̱ do'ire i̱ pëca ja'quëohua'ipi cahuë: “I̱ni se̱ni asaje̱'ë. Tsoe
ai api.”
24 Ja̱ maca judío pa̱i ñama'quë pa'isiquëre soi co̱reña.
Daquëna, cahuë:
“Nuñerepa quëaje̱'ë, Diusu ña hue̱'ñare pana. Yëquë asayë,
më'ëre jujusiquëre tayo yo'oquë api cajë.”
25 Cajëna, i̱pi sehuopi:

“Yë'ë cato huesëyë, tayo yo'oquë api caye cui'ne pa̱quëre papi cayeje̱. Yë'ë ta̱'ñe asaye cato iyese'e pa'iji, ja̱'rë ñama'quë pa'isiquëpi yure ñaquë pa'iyë.”
26 Ti̱jupë se̱teña:
“¿Me më'ëre nei'ni? ¿Më'ëre me yo'oni ñaquëre nei'ni?”
27 Cajëna, sehuopi:
“Tsoe quëahuë, mësarute. Quëatoje̱ asa yëma'pë pa'iyë. Yë'ë caye: ¿I̱quere cajë cui'nare ca cojë'ë cajë se̱ñe'ni? ¿I̱ni tuñu'u cajë yëjë se̱ñe?”
28 Caquëna, ja̱ maca i̱te ai tea ju̱ni tëjini capi:
“Më'ëpi i̱ni tuina nëiji, yëquë cato Moisésre tuicohua'i a'ë cahuë.
29 Yëquë asayë, Moisésre Diusupi case'e. Ja̱ëre cato huesëyë, i̱ pa'i hue̱'ñaje.”
30 Cajëna, i̱pi capi:
“¡Merepa yo'ojë mësaru huesëye'ni, ai ye'yesicohua'ita'a, i̱ dai sito, yë'ëre ñaco ca̱ jujucaisiquëre!
31 Maipi asayë, tayo yo'ocohua'ire Diusu asacaiye pa̱ji. I̱te sihuacohua'ire cui'ne i̱ yëye yo'ocohua'ise'ere asacaiquë api, Diusu.
32 Tsoeje̱ ti asama'cohua'i a'ë, tsihua'ë pa'inë ñama'quë ai de'osiquëni ñaquëre necaise'e.
33 Iquëpi Diusu quë'ropi daima'quë pani ti ja̱je yo'oyeje̱ pa̱ra'pi.”
34 Caquëna, ja̱ maca i̱ohua'ipi cahuë:
“¿Tayo yo'oye ti̱mësiquëpi ai de'osiquë api, më'ë yëquëre ye'yasi'i caquë?”
Ja̱je cani i̱te pa̱i tsi'si hue̱'ñapi eto saohuë.

Joyo Ñañere Ñama'cohua'i Pa'iye

35 Jesús tsoe asapi, ñama'quë pa'isiquëpi ñaquë pa'ina, judío pa̱ipi eto saose'e. Jesupi i̱te ti̱'ani capi:
“¿Diusu mamaquëre më'ë i̱re papi cuasaquë pa'iquë?”
36 Caquëna, i̱pi capi:
“Ëjaë, quëajë̱'ë, yë'ëre. Jequë a'ni, yë'ëje̱ i̱te ja̱ë api caquë cuasaquë pa'ija̱'quëre.”
37 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“Tsoe më'ë ñahuë. Yë'ë i̱ a'ë. I̱ ja̱'re më'ë coca cayë.”
38 Ja̱ maca Jesús yë'quë macana do're ja'runi capi:
“I̱re papi caquë cuasayë, Ëjaë, më'ëre.”
39 Ja̱ jeteyo'je capi, Jesús:
“Yë'ë cato iye yejana daë'ë, nuñerepa yo'oyepi pa'ija̱quë caquë. Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñajajë caquë, cui'ne ñacohua'i pa'isicohua'ipi joyopi ñama'cohua'i pa'ija̱jë caquë.”
40 Ja̱ maca fariseo pa̱ipi i̱ ja̱'re co̱ni pa'isicohua'ipi iyere asani se̱i'ë:

"¿Yëquëjẹ̱ mëˈë ñato ñaco cạ̱ peocohuaˈi aˈni?"
41 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësarupi ñamaˈcohuaˈi pani mësaru tayo yoˈo doˈire jai doˈi peocohuaˈi patiraˈhuë. Jạ̱je paˈiquëtaˈare mësarupi ñacohuaˈi aˈë caye sëte doˈi quëˈiohuaˈi paˈiyë.

10

Yëi Ñama Tuˈrihuë Ayere Yeˈyaye

1 Nuñerepa mësarute cayë, yëi ñama eta saˈrojạ̱ˈa tuˈrihuëna cacamaˈquë pani, ñaëpi cuiˈne coˈaquëpi eta saˈro peo huẹ̱ˈñajaˈa cacaquë cato.
2 Jạ̱je paˈiquëtaˈare yëi ñama eta saˈrojạ̱ˈa cacaquë cato yëi ñamare ñacaiquë api.
3 Eta saˈro huiˈyocaiquëjẹ̱ deˈoye huiˈyocaiji, cacajạ̱quë caquë. Cuiˈne yëi ñamaje asayë, i̱ yëˈo. I̱ohuaˈi mamire caquë soiji, yëi ñamare. Cuiˈne tuˈrihuë nëicohuaˈini hueˈsena etoji.
4 Etoni sai saji, i̱pi duˈru sai. Yëi ñamaje asayë, i̱ yëˈo. Jạ̱je asajë tuiyë, i̱te.
5 Jạ̱je tuicohuaˈitaˈa yequëpi soiquë paˈito asani coa catiyë, ñamaˈquëre sëte yequë yëˈo caquëna, asajë."
6 Ñeje yoˈoyë, pạ̱i caquë i̱ñoquëtaˈare pạ̱ipi asa ti̱ˈañe pạ̱huë, Jesús caye.

Jesús Deˈo Ñacaiquë

7 Jạ̱ maca Jesús ti̱jupë ca cọ̱pi:
"Nuñerepa mësarute cayë. Yëˈë aˈë, eta saˈro yëi ñama caca saˈro.
8 Jạ̱ yëˈtaˈa yëˈë daimaˈnë daisicohuaˈi cato ñaohuaˈi aˈë cuiˈne coˈacohuaˈi aˈë. Jạ̱je paˈiquëtaˈare yëi ñamapi asaye pạ̱huë, i̱ohuaˈi cayere.
9 Yëˈë aˈë, eta saˈro. Yëˈëjạ̱ˈa cacasiquë cato huaso cuạ̱ñosiquë paˈijạ̱ˈquë api. Jạ̱je paˈi etasiquëpi cuiˈne cacasiquëpi i̱ yëyejẹ̱ yoˈoquë paˈijạ̱ˈquë api, cuiˈne deˈo ạ̱ore ti̱ˈajaˈquë api.
10 Ñaë cato coa yahue i̱mañe caquë cacaquë api, huani jẹ̱osiˈi caquë, cuiˈne nejosiˈi caquë. Yëˈë cato yëi ñamapi paˈiyere pajạ̱jë caquë daisiquë aˈë, ti paˈiyere jaiye pajạ̱jë caquë.
11 Yëˈë cato deˈoye yëi ñamare ñacaiquë aˈë. Deˈoye ñacaiquëpi yëi ñamapi paˈijạ̱jë i̱seˈe caquë i̱ paˈiyere i̱siquë api.
12 Coa sạ̱i doˈire necaiquë cato lobopi daina, ñani yëi ñamare ñacaiye jẹ̱oni catiquë api, yëi ñamare ñacaimaˈquë sëte, cuiˈne yëi ñamaje ti̱ohuaˈire sëte jạ̱je yoˈoji. Yoˈouna, jạ̱ maca lobopi dani tsẹ̱ani yoˈoquë tiya huesoquë api cuiˈna huẹ̱ˈña.
13 Catiquë cato sạ̱i doˈire yoˈoquë api. Jạ̱je paˈina, oi ëayejẹ̱ ti peoji, i̱te yëi ñamare.

14-15 Yë'ë a'ë, de'oyerepa yëi ñamare ñacaiquë yë'ërе ja'quë ñaquë pa'iyeję, yë'ëję ite ja'quërе ñaquë pa'iyë. Jąje cui'ne yë'ë yëi ñamareję ñaquë payë. Ñaquëna, iohua'ię yë'ërе ñañë. Yë'ëpi yë'ë pa'iyere yëi ñama do'ire isiyë.

16 Payë, cui'ne yequë yëi ñamareję. Yequë tu'rihuë acohua'ire jąohua'ireję iñona daye pa'iji, yë'ërе. Jąohua'ię yë'ë caye sehuocaiją'cohua'i a'ë. Ją maca cui'ne te'e tsëcapë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne te'i yëi ñamare ñacaiquë pa'ija'quë api.

17 Ja'quë yë'ërе yëji, yë'ë pa'iyere isisiquëpi cui'naëpi yë'ë pa'iye pa cǫja'quëpi yo'oquëna.

18 Yë'ë pa'iye jioquë peoji. Yë'ë yëyepi isiyë, yë'ë pa'iye. Yë'ë jąje neñe pa'iji cui'ne cui'nare pa cǫñeje de'oji. Iye a'ë, yë'ë Ja'quë yë'ërе cuąñese'e."

19 Iyere judío pąi asani cui'naohua'ipi hua cǫhuë, tį tsëcapę̱a.

20 Jai pąi iohua'i acohua'ipi cahuë:

"¿Me neñu'ju i caye asani sehuocaiye'ni, care paji cajë co'a joyore hue'equëpi cui'ne coa cuepequë caquërе?"

21 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

"Co'a joyore hue'equëpi jąje ca tį'añe peoji. ¿Co'a joyopi ñama'quërе ñaquërе necaiye pa'iquë? Cui'ne ti peoji."

Judío Pąipi Co'aquë Api Caye Jesure

22 Ją mu'señа cato oco tëcahuë paji'i. Pa'ina, Jerusalén cato Maija'quë huë'e ne ją'ñere cuasajë sihuajë jai pąi tsi'sini yo'o maca tį'api.

23 Jesús cato Maija'quë huë'e są'nahuërе cunirojąji'i, Salomón hue'yosi huę'ña.

24 Ją maca judío pąipi Jesure tsi'sini cahuë:

"¿Yëquërе më'ë je yëhua nuñerepa quëają'quëpi huesë ëaye caquë pa'iquë'ni? Më'ëpi nuñerepa Cristo pani quëare paję̱'ë, te'e nuñerepa."

25 Cajëna, Jesupi capi:

"Tsoe mësarute cahuë. Caquëta'are mësarupi care paji cajë asaye pąhuë. Yë'ë ja'quë cuąñesi tutupi yo'oyë. Ją yo'oyepi tįñarepa iñoji, mësarute.

26 Jąje pa'iquëta'are mësarupi nuñere pa'ë cajë asaye pąñë, yë'ë yëi ñama acohua'i pa'ima' do'ire. Tsoe cahuë, ją'rë.

27 Yë'ë yëi ñamapi asayë, yë'ë yë'ona. Asajëna, yë'ëpi iohua'ire ñañë. Ñaquëna, iohua'ię yë'ërе pe'teyë.

28 Yë'ëpi ti ju'ima'pë pa'iye isiquë a'ë. Isina, ti ne huesëma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ë ję̱ñare pa'icohua'ire yecohua'i mañaje jioye ti peoji.

29 Yë'ë ja'quëpi yë'ëna isipi, iohua'ire. Isisiquë cato si'aye
jerepa pa'i api. Ite cato yecohua'ije ti jio ti'añe peoji, i jëtëre
pacohua'ire.
30 Yë'ë cui'ne ja'quë coni te'ije pa'iohua'i pa'iyë."
31 Ja maca judío pai cui'naohua'ipi quëna pëapi imani
jeañu'u cajë yo'ohuë.
32 Yo'ojëna, Jesupi capi:
"Mësaru asajëna, jaiye de'oyere necaë'ë, yë'ë ja'quë tuture
papi. ¿Iye nesi do'i aye mësarupi asato jeco a'ni, yë'ë co'aye
yo'osico, jaje quëna pëapi jeañu'u ca ja'ñe?"
33 Caquëna, judío paipi sehuohuë:
"Më'ë de'oye yo'osi do'ire më'ëre quëna pëapi jeoñe
paja'cohua'i a'ë. Më'ëpi yë'ë a'ë, Diusu casi do'ire quëna
pëapi jeaja'cohua'i a'ë, më'ëre. Më'ë cato coa paita'a, yë'ë
Diusure pa'ë caquë yo'oyë."
34 Ja maca Jesupi capi:
"Mësaru cuañeñepi toyase'e caji Diusu mësarute case'ere
ñeje: 'Mësaru a'ë, diusuohua'i.'
35 Toyase'e caye cato nuñerepa caye a'ë. Jaje pa'ina, care paji
cajë asayë, mai. Diusupi hue'yopi, i coca asasicohua'ire diusu
a'ë, mësaru.
36 ¿Diusupi yë'ëre huani iye yejana jëjo daosiquëpi Diusu
mamaquë a'ë caye me neni co'aquë'ni?
37 Ja'quë yo'oyere yë'ëpi yo'oma'ëna, ire papi caye pajë'ë.
38 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yo'oquëna, ire papi yo'oji cajë
asama'cohua'ita'a yë'ë yo'o iñoñere ñajë Maija'quë yo'oye a'ë
cajë asajë'ë. Ja maca yureta'a asa ti'añe pa'iji, Maija'quëpi yë'ë
ja're pa'iji, cui'ne yë'ëpi i ja're pa'iji."
39 Tijupë tseani preso saye yëhuë. Jaje pa'iquëta'are Jesupi
de'hue jëapi.
40 Ja maca Jesús Jordán tsiaya ësë mëi te'tena co'ipi. Co'ini
jarona pëapi, Juan oco doquë pa'i sitona.
41 Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona sani ñajë cahuë:
"Nuñerepa Juan, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oma'quëta'a care
paquë case'e paji'i, iquë yo'o ja'ñe ayere."
42 Jarona jai pai ire papi cajë cuasahuë, ite.

11

Lázaro Juni Huesëse'e

1 Te'i ëmë ju'iquë Lázaro hue'equë paji'i. Jaë cato Betania
aquë paji'i. María cui'ne io yo'jeo Marta pa'i daripë aquë
paji'i.
2 María cato ju'iquë Lázaro yo'jeo paco'ë. Jao cato Ëjaërepa
nëcañoana huëo së da'capi jañuni io nañapi tënocaio yo'osico
paco'ë.

3 Jạje pa'ina, jạohua'ipi Ëjaë më'ë cajeipi jụ'iji caquë sani quëacaijẹ̱'ë cajë Jesús quë'ro jëjo saohuë, te'ire.
4 Jëjo saorena, Jesús jạre asani capi:
"Iye jụ'i dahuë cato ti jụni huesëyena saye pạ jạ'ñe a'ë. Diusu i̱ de'oquë pa'iyere i̱ño jạ'ñe a'ë. Cui'ne Maija'quë mamaquë de'oquë pa'iyere i̱ño jạ'ñe a'ë."
5 Jesús cato Marta cui'ne i̱o maja'yo Maríare cui'ne Lázarore ai oiquëta'a.
6 Caya mu'seña se pëa cọpi, i̱ pa'i huẹ'ñana, Lázaro jụ'iji cajë quëasicohua'ita'are.
7 Jạ jeteyo'je capi, Jesús i̱ ye'yacohua'ire:
"Sani cọñu'u, Judeana."
8 Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi i̱te cahuë, jạ maca:
"¿Ye'yaquë, më'ëre judío pại quẹ̱na pẹ̱api jẹañu'u ca sitona co'ijạ'quë aë?"
9 Cajëna, Jesupi capi:
"¿Te'e mu'se doce hora pa'icoa, miañe? Jạje pa'ina, pạipi mu'se cu'ini ti ju'aye peoji, iye yeja miacaiyejạ'a cu'ini."
10 Jạje pa'iquëta'are pạipi ñami cu'ini ju'aye pa'iji, miañe peo do'ire.
11 Jạ jeteyo'je Jesupi capi:
"Mai cajei Lázaro cạji'i. Cạisiquëta'are sani ne sëtojạ'quë a'ë."
12 Caquëna, jạ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë, i̱te:
"¿Ëjaë, jạje cạji'i cani co'yajạ'quë api caye a'ni?"
13 Jesús cato jạje cani jụji'i caquë capi. Jạje caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi cuasani coa huëore cạina caji cuasahuë.
14 Jạ maca Jesupi yureta'a ti̱ñarepa capi:
"Lázaro tsoe jụji'i.
15 Sihuayë, de'oye jạrote pa'ima'ëna jụji'i. Jạjepi ai de'oji. Mësaru ñani mësaru i̱re papi cajë yë'ëre cuasajạ'cohua'ire. Sani ñañu'u."
16 Jạ maca Tomás Gemelo hue'equëpi i̱ jạ're ye'yecohua'ire capi:
"Jẹ̱najẹ̱'ë, maije i̱ jạ're cọni sañu'u, te'e i̱ jụ'ina jụ'ija'cohua'i."

Jụ'isicohua'ipi Huëiye Cui'ne Pa'iye A'ë, Jesús

17 Tsoe Lázarote cuatro mu'seña tạse'e pa'ina, Jesús ti̱'api.
18 Betania cato Jerusalén ja'yere paji'i, coa caya kilómetropi cui'ne yequë jopo kilómetro cọsi macare.
19 Jai pại judío pại acohua'ipi Marta cui'ne Maríare do'i ñajë cui'ne i̱ohua'i maja'yëpi jụquëna, oicohua'ini yëhuo hua-soñu'u cajë daisicohua'ipi paë'ë.
20 Jạ maca Martapi Jesús daiji asani etani i̱te pëpasi'i caco saco'ë. María cato huë'e sạ'nahuëre paco'ë.

21 Ja̱ maca Martapi Jesure cao:
“Ëjaë, mëˈë i̱ñore paˈiquë paˈito yëˈë aˈyë ju̱ˈiñe pa̱raˈpi.
22 Ja̱je paˈiquëtaˈare yëˈë cato asayë, Maijaˈquëpi mëˈë se̱ñere
i̱sija̱ˈquë api.”
23 Cacona, Jesupi capi:
“Mëˈë aˈyë cuiˈnaëpi pani co̱jaˈquë api.”
24 Caquëna, Martapi cao:
“Ja̱je paˈije̱ˈë. Cuiˈnaëpi pani co̱jaˈquë api, ju̱ni
huesësicohuaˈi huëi maca tëji muˈserepa.”
25 Cacona, Jesupi capi:
“Yëˈë aˈë, ju̱ni huesësicohuaˈi huëiye cuiˈne paˈiye. Yëˈëre i̱re
papi caquë cuasaquë cato ju̱ˈisiquëje̱ ja̱re paˈija̱ˈquë api.
26 Cuiˈne ja̱ yëˈtaˈa huajëquë paˈi yëˈëre i̱re papi caquë
cuasaquë cato ti ju̱ˈiñe pa̱jaˈquë api. ¿Iye yëˈë caye ja̱je paˈire
paji caco cuasaco, mëˈë?”
27 Caquëna, i̱opi cao:
“Ja̱je paˈije̱ˈë, cuasayë, yëˈë. Cuiˈne Ëjaë, mëˈë cato Cristore
papi asayë, yëˈë. Diusu mamaquëpi iye yejana daija̱ˈquë ca
nëosiquëpi daisiquë aˈë, mëˈë.”

Lázarore Ta̱ Sitona Jesús Oiseˈe

28 Ja̱je se ca tëjini Martaa i̱o majaˈyo María quëˈrona sani cao,
yahue:
“Yeˈyaquë i̱ñore paˈi mëˈëre daija̱co caquë soiji.”
29 Cacona, i̱ti se asayeja̱ˈa Jesús quëˈrona esa sacoˈë, i̱te ñasiˈi
caco.
30 Ja̱ yëˈtaˈa Jesús pa̱i daripërepa cacaye pa̱pi. Ja̱ maca cato,
Martaa i̱te ti̱ˈasi macare pajiˈi.
31 Maríapi coˈarepa huëni saiona, ñani judío pa̱ipi María
huëˈere paˈijë oimaˈo cajë yëhuocohuaˈipi ta̱si daripëna sani
osiˈi caco saico cuasajë tuëˈë.
32 Ja̱ maca María Jesús quëˈrona sani doˈre jaˈruni cao:
“Ëjaë, i̱ñore mëˈë paˈiquë paˈito aˈyë ju̱ni huesëye pa̱raˈpi.”
33 María ja̱ˈre co̱ni judío pa̱i daisicohuaˈipi oijëna, Jesupi
ja̱ohuaˈire oi ëayerepa ñapi. Ñani i̱ joyopi ca ëayerepa nëina,
34 Ja̱ohuaˈire se̱jiˈi:
“¿Jerona i̱te ta̱reˈni?”
Caquë se̱ina, i̱ohuaˈipi cahuë:
“Ëjaë, dani ñajëˈë. I̱ñona ta̱huë.”
35 Ja̱ maca Jesús ojiˈi.
36 Oina, ñani judío pa̱ipi cahuë, ja̱ maca:
“I̱ ai oiquërepa pajiˈi. Ñajëˈë, i̱ oiyere.”
37 Yecohuaˈipi cahuë:
“Ñamaˈquëre ñaquëre nesiquë api, iquë. ¿Ja̱je paˈitaˈa cuiˈne
me yoˈoquë Lázarore jujucaiye pa̱ëˈni?”

Lázaro Huëise'e

38 Cui'naëni co'arepa esa necati'ñerepa nëina, tąsi daripë
quë'rona tsio daji'i. Coje nesico paji'i. Pa'ioni jai quẹ̈na pëpi
sịosico paji'i.
39 Pa'iona, Jesupi capi:
"Quẹ̈na përe hui'yo jẹojë'ë."
Caquëna, Marta jụ'isiquë yo'jeopi cao:
"Ëjaë, tsoe co'a sẹ̈ji cuasayë. Tsoe cuatro mu'seña pa'iji."
40 Cacona, Jesupi capi:
"Më'ëje pa'ioni cahuë care paji cuasani më'ë ñaja'coa'ë,
Maija'quë de'oyerepa yo'oquëna case'e."
41 Caëna, ją maca quẹ̈na pë hui'yo jẹorena, Jesús ma'tëmo
mëñe ñaquë capi:
"De'oji, Ja'quë. Yë'ë caye më'ëpi asacaë'ë.
42 Yë'ë cato asayë, më'ë si'anë yë'ë caye asaquë pa'iye. Ją̱je
pa'iquëta'are iye maca pa'icohua'i asa ją̱'ñere caquë cayë,
më'ëpi yë'ëre jëjo daosiquë api cajë asare paja̱jë caquë."
43 Ją̱je se ca tëjini, ai tutu cuipi:
"¡Lázaro etajẹ̈'ë!"
44 Caquëna, jụ'isiquë pa'isiquëpi jẹ̈ña, nëcañoa huẹsiquëpi,
cui'ne tsiajẹ̈ cą̱ñapi huẹsiquëpi etapi. Etaquëna, ją̱ maca Jesupi
capi:
"Joyecaijẹ̈'ë, saija̱quë."

Jesure Tsẹañu'u Cajë Yo'ose'e
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Ją̱je iyere yo'ouna, Jesure jai pą̱i judío pą̱i i̱re papi cajë
cuasahuë, María ją̱'re cọni daisicohua'ipi, i̱ti Jesús yo'oquëna,
ñasicohua'ipi.
46 Ją̱ohua'i acohua'ipi fariseo pą̱i quë'rona sani ñajë
quëahuë, Jesús yo'ose'ere.
47 Ją̱ maca fariseo pą̱ipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ipi ca tëji ëjaohua'i quë'rona tsi'sini cahuë:
"¿Me neja'cohua'i a'ni, ją̱ëte? I̱ cato jaiye pą̱i yo'o tị̱'a ma'ñe
yo'o i̱ñoji, pą̱ire.
48 Ją̱je pa'ina, maipi coa ñacohua'i pa'ito si'a pą̱ipi i̱se'ena asa
huesëją̱'cohua'i pa'ini. Ją̱je yo'ojëna, yureta'a romano pą̱ipi
dani Maija'quëre sẹ̱ huë'e cui'ne mai yeja ne huesoją̱'cohua'i
pa'ini."
49 Cajëna, Caifás hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaëpi ją̱ ọ̱metëcahuë pa'iquëpi capi, ją̱ohua'ire:
"Mësaru huesëjë cayë.
50 Cui'ne ti asama'pë, te'i jụ̱cacati'ñe pa'i api, si'a pą̱i do'ire
ai jerepa si'a pą̱i jụ'iñe peoye, iye daripë pa'icohua'ire."
51 Caifás cato i̱se'e tą̱'ñe ją̱je caye pą̱pi. Coa Maija'quë joyopi
i̱siquëna, capi, ją̱ ọ̱metëcahuë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë

sëte, Jesupi judío pa̱i do'ire ju̱cacaiye pa'iji, pa'i ja̱'ñere ca nëoquë.
52 Coa judío pa̱ise'ere caquë ju̱cacaiye pa̱ni cui'ne si'a hue̱'ña coa tiya huesësicohua'ire Diusu mamajëre.
53 Ja̱re ja̱ mu'sepi yureta'a judío pa̱i ëjaohua'i Jesure huani je̱oñe ca nëohuë.
54 Ja̱je pa'ina, Jesús yureta'a si'a judío pa̱i ñajëna, cu'iye pa̱pi. Pa̱quë Judeapi etani Efraín daripëna saji'i, cue̱ne yeja ja'ye maca pa'i daripëna. Ja̱rona sani i̱ ye'yacohua'i ja̱'re pëapi.
55 A'ri mañe carapi, Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'o mu'seña. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i pa'i daripë̱a pa'icohua'i saë'ë, Jerusalénna si'sire tsoa to̱ñere cajë.
56 Jesure co'ejë cuë'ë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë huë'ere pa'ijë se̱i'ë, yecohua'ire:
"¿Mësaru me cuasaye'ni? Daija̱'quë api fiestana, pa̱nita'a pa̱ja'quë api cuasaye cajë."
57 Fariseo pa̱i cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cua̱ñe nëohuë. Jesús pa'i hue̱'ñare asasicohua'i pani quëaje̱'ë, sani tse̱aja'quëre cajë.

12

Huëo Se̱ñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Seis mu'seña Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye caraquëna, Jesupi Betaniana saji'i. Lázaro pa'i hue̱'ñana ju̱'isiquëni Jesupi ne co'yasiquë paji'i, ja̱ë cato.
2 Ja̱rona Jesure a̱o cua'coni a̱ohuë. Martapi a̱o huahueco paco'ë. Lázaropi Jesús ja̱'re co̱ni mesare ñu'i a̱ji'i.
3 Ja̱ maca Maríapi huëo se̱ ma'ña da'care dani Jesús que̱ona ja̱'ñeni i̱o nañapi te̱no cue̱nao. Ja̱je yo'ocona, si'a huë'e huëo se̱ñena ti̱mëo. Ja̱ cato jai do'i ma'ña paji'i.
4 Ja̱ maca Judas Iscariotepi Simón mamaquëpi Jesús ye'yaquëpi, Jesure coso yehuoja̱'quëpi capi:
5 "¿Me yo'oco iye huëo se̱ ma'ña coa yecohua'ina se i̱sico trecientos romano curiquë te̱'ña nema'o paco'ni, neni curi peocohua'ire co̱caija̱'cota'a?"
6 Judas ja̱je cani curiquë peocohua'ini ai oi do'ire cama'ë paji'i. Co'amañe yahue i̱maquëpi capi. Ja̱je i̱pi curi aya topë paquë ëte, yahue i̱maquë paji'i, i̱ona yecohua'ipi aya curire.
7 Ja̱ maca Jesupi i̱te capi:
"Coa ñajë'ë. Yë'ëre ta̱ mu'se huëo se̱ ja̱'ñere ne de'huaco yo'oco.
8 Curi peocohua'ire si'anë mësaru ñajë pija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë paye peosipi."

Lázarore Sa̱ñope Case'e

9 Jesús Betaniare pa'iji asani jai pa̱i judío pa̱i saë'ë, ja̱rona.
Jesuse'ere ñañu'u cajë saiye pa̱huë. Lázarore ñañu'u, Jesús
ju̱'isiquëni huëosiquëre cajë saë'ë.
10 Cui'neje Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi Lázaroreje̱
huani je̱oñe pa'iji cahuë.
11 Judío pa̱ipi Lázaro do'ire Jesupi i̱re papi cajë cuasa do'ire,
cui'ne i̱ohua'ire je̱oco do'ire ja̱je cahuë.

Jerusalénna Jesupi Cacase'e
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Jai pa̱i Jerusalénna saë'ë, Egíptopi Israel pa̱i etajë
pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti̱'aëna. Se ñatasi mu'se Jesús
daija̱'quë api, iye daripëna asani.
13 Ja̱ maca Jesús daina, sihuajë ja'o tëteni cuijë saë'ë. Jesure
pëpañu'u cajë cuihuë:

"¡De'oquëre pa'ni, Diusu! ¡De'oquëre pa'ni, Ëjaë mamirepa
hue'equëpi daiquë! ¡De'oquëre pa'ni, Israel pa̱i Ëjaë!"

14 Burrore ti̱'ani Jesús tui saji'i, toyase'e cayeje̱ pa'ye ja̱pi caji
ñeje:
15 Ca'rama'o pa'ijë̱'ë.
Israel pa̱i daripë
Më'ë Ëjaërepa daiji, burroni ñu'i.
16 Iye case'e i̱ ye'yacohua'i asa ti̱'añe pa̱huë, du'ru macarepa
cato. Jesús de'oquërepa de'osi maca ja̱ maca yureta'a asahuë,
si'aye Jesús ayere toyase'e paji'i cajë cui'ne ja̱je tëto saji'i, mai
ña hue̱'ñana cuasajë.
17 Jesús ja̱'re pa'ijë Lázarore ju̱quëna, ta̱siquëni huëoquë
soiquëna, asasicohua'ipi yecohua'ire se quëahuë, i̱ohua'i
ñase'ere.
18 Ja̱je pa'ina, Jesure sa̱ñope ti̱'ani pëpañu'u cajë saë'ë, pa̱i
yo'o ti̱'a ma'ñere yo'oquëna, asasi do'ire cajë.
19 Ja̱ maca fariseo pa̱ipi cahuë, i̱ohua'ija̱'a sa̱'ñe:

"Ñañe mësaru si'a pa̱i i̱se'ere tuiye, yure cato ne ti̱'añe peoji."

Griego Pa̱ipi Jesure Co'ese'e

20 Fiesta pa'i maca Maija'quëre se̱ñu'u cajë Jerusalénna saisi-
cohua'i ja̱'re co̱ni griego pa̱ije paë'ë.
21 Pa'icohua'ipi ja̱ohua'ipi Felipena tsio dani Betsaida
Galilea aquëna se̱jë cahuë:

"Ëjaë, yëquë Jesure ñañe yëyë."

22 Ja̱je cajëna, asani Felipepi sani Andrésni capi. Cani
yureta'a cayaohua'i Jesure sani cahuë.
23 Cajëna, Jesupi ja̱ maca capi:

"Tsoe ti̱'api, Maija'quë mamaquë de'oquërepa de'oja̱i maca.

24 Mësarute cayë, trigo cạpi yejana tọmema'co pani jạre te'e
ca maca pa'io carajạicoa. Jạje pa'iquëta'are ịti cạpi yejana
tọmeni jụnita'a jaiye quẹicoa, ịti ñëpi mëani.
25 Ị pa'iyere ai oiquë cato coa ne huesojạ'quë api. Jạje
pa'iquëta'a iye yeja pa'iyere coequë cato ne de'huaquë pa'iji,
ti pani huesë jạ'ñere.
26 Pạipi yë'ëre necaiye yëni tuijẹ'ë, yë'ëre. Yë'ëre necaiquë
cato, yë'ë pa'i huẹ'ñare cọni pa'ijạ'quë api. Pạipi yë'ëre
necaiquë pa'ito yë'ë ja'quëpi ịte de'oquëre pa'ni caquë
ñacaijạ'quë api.

Jesupi Quëaji, Ị Jụ'i Jạ'ñere

27 Yure cato yë'ë ai oiyë. ¿Jạ do'ire ja'quëre ñeje ca tị'añe
pa'iquë? '¿Ja'quë huasojẹ'ë, yë'ëre yure tëto sai jạ'ñere?' Jạje
ca tị'añe peoji. Yë'ë cato jạre caquë daisiquë a'ë.
28 Ja'quë më'ë mamire jerepa de'o mami nejë'ë."
Jạ maca asapi, ma'tëmopi yë'ose'e pị̄siquëna:
"Tsoe de'oquëre pare nehuë. Jạje pa'iquëta'are tịjupë
de'oquëre pare ne cọsi'i."
29 Ịti maca nëcajë asasicohua'ipi cahuë, mujuëpi pị̄siji.
Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"Huị̄ñaëpi ịni cocare capi."
30 Jạ maca Jesupi capi:
"Yë'ëni caquë iye yë'o pị̄siye pạpi. Mësaru asa jạ'ñere caquë
iye yë'o pị̄sipi.
31 Yure a'ë, iye yeja ịo yo'ose'e ña de'hua cuạño jạ maca,
cui'ne yurepi iye yeja cuạñequëjẹ ị tutu nejo cuạñosiquë
pa'ijạ'quë api.
32 Yë'ëpi cruzuna mëa deo cuạñosi maca si'ahua'ire tsi'so
saosi'i yë'ëse'ena pạire."
33 Jạ quëayena pại asahuë, cruzuna jụ'ija'quë a'ë caquë
quëaye.
34 Pạipi asani sạñope sehuohuë:
"Yëquë cato yequë toyapë ñacohua'i a'ë, Cristo ti jụ'iñe peoji
cayere. ¿Me yo'oquë më'ë Pại Mamaquë cruzuna jụ'ija'quë a'ë
caquë'ni? ¿Ịquei'ni, Pại Mamaquë?"
35 Jạ maca Jesupi capi:
"Jạ yë'ta'a mësaru jạ're miañe pa'iji. Jạ yë'ta'a miañe pa'i
maca miañeja'a cu'ijẹ'ë, neañepi tsio daiona, merepa yo'oco'ni
cajë ai cuasaye pạcohua'i. Nea huẹ'ñaja'a cu'iquë cato ị sai
huẹ'ña huesëquë coa saiji.
36 Miañe ịtire pare pa'iyë cajë asajẹ'ë, jạ yë'ta'a mësaru
jạ're cọni miacai pa'i macapi. Jạje pa'ijë yureta'a mia huẹ'ña
pa'icohua'irepa pọnëja'cohua'ipi."
Jạje ca tëjini Jesús sani catipi, ịohua'ire.

Judío Pa̱i Jesure Sehuoye Pa̱se'e

37 Jaiye Jesús pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñosiquëta'are i̱re papi
cajë cuasaye pa̱huë.
38 Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje toyaquë pa'ise'epi ti̱'a
ja̱'ñepi pa'ina, pa̱huë asaye. Toyase'e cato caji:
Ëjaë ¿nepi yëquë quëase'e care payë cajë asare'ni?
¿Neni Diusu i̱ño u'ni, i̱ tutu?
39 Ja̱je pa'ina, asa ti̱'añe pa̱huë. Yequeje̱ Maija'quëre
quëacaiquë Isaías toyapi, ñeje:
40 Diusupi ñama'cohua'ire cui'na jëa joyo quë'iohua'ire nepi,
Ñaco ca̱pi ña ma'ñe caquë, Cui'ne joyopi asa ma'ñe caquë,
Cui'ne Maija'quëna po̱nëni juju cua̱ñoma'cohua'ini caquë.
41 Iye cato Isaías capi, Jesús de'oquërepa pa'iye ñasiquëpi. Ja̱je
pa'ina, i̱ ayere capi.
42 Ja̱je pa'iquëta'are jai pa̱i judío pa̱i Jesure i̱re papi cajë
cuasahuë. Yecohua'i ëjaohua'ire paque cuasahuë, Jesure. Ja̱je
pa'iquëta'are jai pa̱i cuasajëna, quëaye pahuë, fariseo pa̱ini
ca'ra do'ire, pa̱i tsi'si hue̱'ñapi eto sao ma'ñe cajë.
43 Fariseo pa̱i cato pa̱ipi i̱ohua'ini de'ocohua'ire pa'ni ca-
caiyere yëcohua'i paë'ë. Maija'quëpi de'oji cayere coecohua'i
paë'ë.

Jesús Casi Yë'opi Pa̱i Yo'ose'e Ca De'huaye Pa'iji

44 Jesús ai tutu capi:
"Yë'ëre i̱re papi caquë cuasaquë cato yë'ëse'ere asaye peoji.
Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëreje̱ asaji.
45 Yë'ëre ñaquëpi yë'ëre jëjo daosiquëreje̱ ñaji.
46 Yë'ëre i̱re papi cajë cuasasicohua'ipi nea hue̱'ñare
pa'ima'pë pa'ija̱jë caquë mu'se miañeje pa'ipi yë'ë iye yejana
daë'ë.
47 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje̱
yo'oma'quëre yë'ëpi nejoñe pa̱ja'quë a'ë. Yë'ë cato iye yejana
daisiquë a'ë, iye yeja pa'icohua'ire huasosi'i caquë.
48 Yë'ëre coequëpi cui'ne yë'ë caye asani cui'ne yo'oma'quë
cato, tsoe paji, i̱te nejo ja̱'ñe. Yë'ë case'epi tëji mu'serepa pa̱ire
nejo ja̱'ñe a'ë.
49 Yë'ë cuasayepi huëoquë cama'ë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre
jëjo daosiquë cua̱ñese'ere caquë ye'yayë, i̱ case'eje̱ pa'ye
caquë asayë, yë'ë.
50 Ja'quë cua̱ñese'e cato ti pani huesë cocare pa'ë caquë
asayë, yë'ë. Ja̱je pa'ina, yë'ë caye cato ja'quë cua̱ñese'eje̱ pa'ye
a'ë."

13

I̱ Ye'yacohua'i Quë̱ore Jesupi Tsoa To̱se'e

1 Ja̱ yë'ta'a Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o
mu'se ti̱'ama'ë te'e mu'se carapi. Jesupi tsoe asapi, je̱'nërepa
iye yeja pani tëjini pëca ja'quë quë'rona co'iye ti̱'ase'e. Si'anë
Jesús cato ai oiquë paji'i, i̱ tse̱cohua'ire iye yeja pa'icohua'ire.
Ja̱je pa'ina, yure cato i̱ ai oiyere pare i̱ñoquë yo'opi.
2-4 Huati cato Simón mamaquëna Judas Iscariote joyona
tsoe co'aye cuasaye nepi. Ja̱je pa'ina, Jesure coso yehuosi'i
cuasayere papi, i̱ joyo. Jesús cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë
asaquëpi, cui'ne co'ija̱'quë a'ë Diusu quë'rona asaquëpi paji'i.
Cui'ne ja'quëpi yë'ëre ëjaërepa pa'i ja̱'ñe tutu i̱sipi asaquë paji'i.
Ja̱je pa'ina, Jesús i̱ ye'yacohua'i a̱o a̱ijëna, co̱ni ñu'i a̱iquëpi,
huëni i̱ ë̱mëje'e ju'icore dutani, i̱ ju'ruhuëna toayapi sëapi.
5 Ja̱ maca que̱na de'huana oco doni i̱ ye'yacohua'ire que̱o
tsoa huëopi. Tsoaquë i̱ toaya ju'ruhuëna sëasicopi te̱no
cue̱nacaji'i.
6 Simón Pedro que̱ore tsoasi'i caquë yo'oquëna, i̱pi capi:
"¿Ëjaë, më'ëpi yë'ë que̱ore tsoacasi'i caquë yo'oquë?"
7 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Yure më'ë huesëyë, yë'ë caquë yo'oye. Pa̱siquëta'a
jeteyo'je më'ë asa ti̱'aja'quë a'ë."
8 Ja̱je caquëta'are Pedropi capi:
"Yë'ë que̱o më'ëpi tsoacaiye peoji."
Caquëna, Jesupi capi:
"Yë'ëpi më'ëni tsoa to̱caima'quë pa'ito më'ë yë'ë te̱'te aquë
peoja̱'quë a'ë."
9 Caquëna, Simón Pedropi capi:
"Ja̱je pa'ito Ëjaë, coa que̱ose'e tsoama'ë pa'ije̱'ë. Yë'ëre je̱ñaje̱
cui'ne si̱opëje̱ tsoacaije̱'ë."
10 Caquëna, Jesupi capi:
"Ja̱'a cuyasiquë cato coa nëcañoase'e tsoaquë api, si'aë
de'oquë pa'iye sëte. Mësaru cato sisi peocohua'i a'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are si'ahua'i de'ocohua'ise'e pa'iye pa̱ñë."
11 Si'aohua'i si'si peocohua'ise'e pa'iye pa̱ñë capi, i̱te coso
yehuoja̱'quëque pa'ina, asaquë.
12 Que̱o ja'o tsoa tëjini i̱ ë̱mëje'e ju'icore su̱ñani cui'naëpi
mesana ja'runi capi:
"¿Mësaru yë'ë caquë yo'ose'e asa ti̱'añe?
13 Mësaru yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquë api, cani nuñerepa cayë,
ja̱ëre pani.
14 Yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquëpi mësaru que̱o tsoasiquëre sëte
mësaruje̱ yecohua'i que̱o ja'oñare tsoacaiye pa'iji.
15 Iye cato mësaruni yo'o i̱ñoquë yo'ohuë. Ja̱je yo'oje̱'ë, caquë
yë'ë yo'ose'eje̱.

16 Nuñerepa mësarute cayë. I̱ joʼyaëpi i̱ ëjaëre tëto saisiquë
peoji, cuiʼne jëjo dao cua̱ñoquëje̱ i̱te jëjo daoquëre tëto saisiquë
peoji.
17 Asa ti̱ʼani yëʼë caseʼeje̱ paʼye yoʼocohuaʼi pani sihuaco-
huaʼi paʼija̱ʼcohuaʼi aʼë.
18 Mësarute siʼaohuaʼire pare camaʼë paʼiyë, coa yëʼë sahua
nëosiquëseʼere cayë. Toyaseʼe cayepi ti̱ʼañe paʼiji. Ja̱pi caji:
‘Yëʼë ja̱ʼre co̱ni a̱iquëpi yëʼëre sa̱ñope yoʼoquë po̱nëpi.’
19 Iye cato mësarute cayë i̱tipi tëto saina, ñani mësarupi
nuñerepa i̱re papi capi cajë yëʼëre asa ja̱ʼñere caquë.
20 Nuñerepa cayë, mësarute. Yëʼë jëjo daoquëre sihuaquë
deʼoye yoʼoquëpi yëʼëreje̱ sihuaquë deʼoye yoʼosipi. Yëʼëre
sihuaquë deʼoye yoʼoquëpi, yëʼëre jëjo daoquëreje̱ sihuaquë
deʼoye yoʼosipi.”

Judas Yoʼoquë Yehuo Ja̱ʼñere Jesús Quëaseʼe
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Ja̱ casi jeteyoʼje Jesús i̱ joyopi caʼñerepa nëina, capi, siʼaye
ti̱ñarepa:
“Nuñerepa cayë. Mësaru aquëpi yëʼëre yoʼoquë yehuoja̱ʼquë
api.”
22 Ja̱ maca i̱ yeʼyacohuaʼipi sa̱ʼñe i̱ohuaʼija̱ʼa ña huëohuë,
nepi yoʼoja̱ʼcohuaʼini cajë huesëjë.
23 I̱ yeʼyacohuaʼi aquëpi Jesús i̱ yëquëpi i̱ yëʼquë macare ñuʼi
a̱jiʼi, naʼiquëna, a̱iñere.
24 A̱ina, Simón Pedropi coa moñopi mëʼëpi se̱ni asaje̱ʼë, nepi
yoʼoja̱ʼcohuaʼini caquëʼni caquë yoʼopi.
25 Yoʼoquëna, ñani Jesuna tsio ja̱ni se̱jiʼi:
“¿Ëjaë, jequë aʼni, i̱ti yoʼoja̱ʼquë?”
26 Caquëna, i̱pi sehuopi:
“Panpë yëʼëpi sa̱ʼsuni a̱oquë cato i̱ paʼija̱ʼquë api.”
Ja̱je cani panpë i̱ni sa̱ʼsuni Judas Iscariotena a̱opi, Simón
mamaquëna.
27 Ja̱re panpë i̱ maca tsoe huatije̱ Judas joyona cacapi. Ja̱
maca Jesús capi i̱te:
“Mëʼë yoʼo ja̱ʼñe paʼito esa yoʼoje̱ʼë.”
28 Ja̱je catoje̱ i̱ti maca mesa ñuʼicohuaʼi asa ti̱ʼañe pa̱huë, i̱
caye.
29 Judaspi curiquë deʼhua turupë paquëre sëte yecohuaʼi
cato cuasahuë, sani a̱ore huerija̱ijëʼë fiesta yoʼo ja̱ʼñere caquë
caji cuasahuë. Pa̱nitaʼa curiquë peocohuaʼina sani i̱sije̱ʼë
caquë Jesús caji cuasahuë.
30 Panpë i̱sisi jeteyoʼje Judas etani sajiʼi. Ja̱ maca cato tsoe
ñami pajiʼi.

Huajëye Cua̱ñeseʼe

31 Judas etani saisi maca Jesupi capi:
“Yure i̱ñoñe pa'iji, Pa̱i Mamaquë de'oquërepa pa'iye. Cui'ne
Diusu de'oquërepa pa'iyeje̱ i̱ñoja'quë api, i̱pi.
32 Maija'quë de'oquërepa pa'iyere Pa̱i Mamaquëpi i̱ñoquë
pa'ito, Maija'quëje̱ mamaquë de'oquërepa pa'iyere i̱ñosipi. Esa
i̱ñoja'quë api.
33 Tsi̱ dohuë, mësaru ja̱'re co̱ni tsoe pa'iye paja̱'quë a'ë.
Mësaru yë'ëre co'eja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱re judío pa̱ire
case'eje̱ mësarute cayë. Mësaru yë'ë sai sito sani ti̱'añe peoji.
34 Mësarute huajëye cua̱ñeñere i̱siyë, pa̱ire oicohua'i pa'iyere
yë'ë mësarute oiyeje̱. Cui'ne mësarupi yecohua'ire se oijë
pa'ije̱'ë, caquë.
35 Yecohua'ire mësarupi oicohua'i pa'ito pa̱ipi mësarute yë'ë
ye'yacohua'ire pa'ë cajë ñaja'cohua'i a'ë.”

Pedro Coa Cosoquë Ca Ja̱'ñere Jesupi Quëapi
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simón Pedropi Jesure capi:
“Ëjaë, ¿më'ë jerona sai caquë'ni?”
Caquëna, Jesupi sehuopi:
“Yë'ë sai hue̱'ña më'ë tuni ti̱'añe peoji, yure cato. Jeteyo'je
më'ë cato tuija̱'quë a'ë, yë'ëre.”
37 Ja̱ maca Pedropi capi:
“Ëjaë, ¿me yo'oquë yë'ë yure tuni ti̱'añe peoquë'ni? Yë'ë cato
tsoe cui'ñasiquëpi pa'iyë, më'ë do'ire yë'ëpi sa̱icasi'i caquë.”
38 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“¿Nuñerepa yë'ë do'ire më'ëpi sa̱icaire pasi'i caquë
cui'ñasiquëpi pa'i caquë? Nuñerepa cayë. Më'ëre ja̱ yë'ta'a
cura yë'ima'në më'ëpi toaso̱ñe cosoja̱'quë a'ë, yë'ëre ñama'quë
a'ë caquë.”

14

Jesu Api, Maija'quë Quë'ro Ti̱'a Ma'a

1 Ai co'a ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë. Diusuni necaiquë api cuasajë
pa'ije̱'ë. Cui'ne yë'ëreje̱ necaiquë api cuasaje̱'ë.
2 Ja'quë ma'tëmo huë'e cato jaiye pa'iji, pa'i hue̱'ña. Ja̱je
pa'ima'co pa'ito, yë'ëpi mësarute tsoe quëara'huë. Ja̱je pa'iye
sëte yure cato saiyë, mësaru pa'ija̱'to ne de'huacasi'i caquë.
3 Saisiquëpi pa'i hue̱'ña ne de'hua tëjini ja̱ maca co'i co̱ja'quë
a'ë, mësarute sasi'i caquë. Saëna, mësaruje̱ yë'ë pa'i hue̱'ñare
pa'ija̱jë caquë.
4 Mësaru cato asayë, yë'ë sai hue̱'ña, cui'ne i̱ti ma'aje asayë.
5 Caquëna, Tomáspi capi:
“Ëjaë, yëquë huesëyë, më'ë sai hue̱'ña. ¿Me më'ë saija̱'a
ma'aje asaye'ni?”

6 Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, ma'a cui'ne yë'ë a'ë, nuñerepa cui'ne yë'ë a'ë,
pa'iye. Yë'ëja'a tı̱'añe pa'iji, ja'quëre. Peoji, yequëre tı̱'añe.
7 Mësarupi yë'ëre ña tı̱'acohua'i pani ja'quërejẹ ña tı̱'ara'huë.
Jaje pa'iquëta'are yure ı̱te mësaru ña tı̱'añë, tsoe ı̱te si'anë ñajë
pa'icohua'i sëte.”

8 Ja̱ maca Felipepi capi:

“Ëjaë, yëquëre ı̱ñojë'ë, më'ë ja'quëre. Coa ja̱ mañase'e yëyë.”

9 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Felipe mësaru ja̱'re cọni yë'ë tsoe pa'iyë. ¿Jaje pa'iquëta'are
më'ë cato yë'ëre ti ñama'quë a'ë? Yë'ëni ñajë ja'quërejẹ ñañe
pa'iji. Ja̱je pa'ito ¿Me yo'oquë më'ë ja'quëre ı̱ñojë'ë caquë
sẹquë'ni?

10 ¿Më'ë huesëquë yë'ëpi ja'quë ja̱'re tsioni pa'iye, pa'ina,
ja'quëpi yë'ë ja̱'re cọni pa'iye? ¿Cui'ne më'ë asama'ë pa'iquë
ja̱ pa'iye? Yë'ë caye cato yë'ëse'e cuasayepi caye pa̱ñë. Yë'ë
ja'quë yë'ëre pa'iquëpi ı̱ co'amaña yo'oji.

11 Pëca ja'quë ja̱'re cọni pa'ire paji cajë cuasajẹ̱'ë. Cui'ne
ja'quëpi yë'ë ja̱'re cọni pa'iji cajë cuasajẹ̱'ë. Pa̱nita'a ja̱re asa
tı̱'añe pa̱nije yë'ë yo'oyena ñajë de'hue cuasajẹ̱'ë, care paji
cajë.

12 Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëre ı̱re papi caquë cuasaquëpi,
yë'ë yo'o co'amañaje, yo'oja̱'quë api. Yë'ëpi yë'ë ja'quë
quë'rona saquëna, ja̱ do'ire ai sẹña maca de'o co'amañaje
yo'oja̱'quë api.

13 Mësarupi yë'ë mamina cajë sẹto yë'ëpi yo'oja̱'quë a'ë.
Mamaquëpi pëca ja'quë de'oquërepa pa'iyere ı̱ñoja'quë caquë.

14 Yë'ë mamina cajë sẹjëna, yë'ëpi yo'oja̱'quë a'ë, si'aye
mësaru yëjë sẹñe pa'ito.

De'o Joyore Jëjo Daoja̱'quë A'ë, Jesús Case'e

15 Mësarupi yë'ëre oicohua'i pani yë'ë cua̱ñese'ere sehuo-
caijẹ̱'ë.

16 Mësaru ja̱'re si'anë pa'ija̱'quëre yequëre jëjo daojẹ̱'ë caquë
ja'quëre sẹsi'i, mësarute cọcai cui'ne quëcoye necaija̱'quëre.

17 Ja̱ë cato nuñerepa ca joyo pa'ija̱'quë api. Iye yeja pa̱i ja̱ëte
pa tı̱'añe peoji, ı̱te ñama'cohua'i cui'ne ı̱te asama'cohua'i. Ja̱je
pa'iquëta'are mësaru cato asayë, ı̱te. Cui'ne ı̱pi mësaru ja̱'re
pa'iji. Pa'isiquëpi ti mësaru ja̱'re pani huesëja̱'quë api.

18 Mësarute te'ohua'ire jẹo sani huesoye pa̱ja'quë a'ë.
Cui'naëpi pani cọja'quë a'ë, mësaru ja̱'re cọni.

19 Ëa maca cato pa̱i yë'ëre ñañe pa̱ja'cohua'i a'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are mësaru cato yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, yë'ë huajëquë
pa'ina, mësaruje huajëcohua'i pa'ija̱'cohua'i sëte.

20 Ja̱ mu'se mësaru yureta'a nuñerepa asaja̱'cohua'i a'ë,
yë'ëpi ja'quë ja̱'re co̱ni pa'iye. Pa'ina, mësarupi yë'ë ja̱'re co̱ni
pa'iye asaja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ëpi mësaru ja̱'re co̱ni pa'iye
asaja̱'cohua'i a'ë.
21 Ta̱'ñe asaquëpi cui'ne yë'ë cua̱ñese'e sehuoquë yo'oquëpi,
yë'ëre oiye i̱ñoji. Ja̱je pa'ina, yë'ë ja'quëpi i̱teje̱ oija̱'quë api.
Oina, yë'ëje̱ i̱te oija̱'quë a'ë. Ja̱je oi yë'ëpi i̱na tsio dani yë'ëse'e
i̱ñoja'quë a'ë."
22 Judas Iscariote peoquëpi, yequë Judaspi capi:
"Ëjaë, ¿me yo'oquë yëquëna i̱ñoja'quë a'ni, më'ëse'ere. Me
pa'ina, iye yeja pa̱ina më'ë pa'iye i̱ñoma'ë pa'ija̱'quë a'ni?"
23 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Yë'ëre oiquëpi yë'ë cua̱ñese'e sehuoquë cui'ne yo'oji. Ja̱je
yo'oquëni yë'ë ja'quëpi i̱te oija̱'quë api. Yë'ë ja'quëpi cui'ne
yë'ëpi co̱ni dani i̱ ja̱'re pa'ija̱'cohua'i a'ë.
24 Yë'ëre oima'quëpi yë'ë case'eje̱ yo'oye pa̱ji. Iye coca
mësaru yë'ë tse̱ peoji. Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë tse̱ a'ë.
25 Mësaru ja̱'re ja̱ yë'ta'a yë'ë pa'i maca si'aye cayë.
26 Ja̱je pa'iquëta'are de'o joyopi ja'quë yë'ë mami do'ire jëjo
daoja̱'quë api. Ja̱ëpi mësarute co̱cai cui'ne oicohua'i pa'ijëna,
yëhuoja̱'quë api, si'aye ye'yaquë. Cui'ne si'aye yë'ë case'ere
cuasa ñajaiñe necaija̱'quë api.
27 De'oye pa'iyere mësarute i̱sicani saiyë. Yë'ë de'oye
pa'iyere i̱siyë, mësarute. Iye yeja pa̱i de'oye pa'iye a'ë cajë
i̱siyeje̱ pa'yere i̱sima'ë pa'iyë. Ca'rama'pë pa'ije̱'ë, cui'ne co'a
ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë.
28 Yë'ë ja'quë yë'ë jerepa pa'i quë'rona saiyë caquëna,
mësaru asani ai sihuara'huë, yë'ëre oicohua'irepa pani.
Mësaru tsoe asahuë, saisiquëpi cui'naëpi dani mësaru ja̱'re
pasi'i caquëna.
29 Iye cato cayë, ja̱je ti̱'a ja̱'ñe pa'ina, i̱tipi tëto saina, ñani
care papi cajë yë'ëre cuasaja̱jë caquë.
30 Ai jaiye mësaru ja̱'re caye pa̱ñë. Yure cato tsoe daiji, iye
yeja cua̱ñequëpi. Yë'ëre meñe cua̱ñeñe peoquëta'a yo'oji.
31 Ja̱je tëto saiye pa'iji, ja'quëre yë'ë oiye pa̱ipi ñajajë caquë,
cui'ne i̱ cua̱ñeñere yo'oji cajë ñajajë caquë. Huëije̱'ë. Sañu'u,
ti̱rona.

15

Cuiya'i Ñë Cui'ne I̱ti Capë̱a Pa'i̱ye

1 Cuiya'i ñëje pa'i a'ë, yë'ë. Yë'ë ja'quë api, i̱ti ñacaiquëje̱ pa'i
api.
2 Yë'ë capë̱a i̱pi të'ca tëte jëaquëpi quë̱ima' capë̱a. Ja̱je
yo'oquë quë̱i capë̱are pase'e nëoquë api, ai quë̱ija'quë caquë.

3 Mësaru cato tsoe deˈoye jëo nëcosicohuaˈi aˈë, yëˈë iye coca
quëa doˈipi.
4 Yëˈëna tsiosicohuaˈirepa siˈanë paˈijë̱ˈë, mësaru cato, yëˈë
mësaruna tsioseˈeje̱ paˈye. I̱ti capëseˈe pani que̱ni ti̱ˈañe peoji,
i̱ti ñëre pana tsiosicopi paˈiye pa̱ni. Ja̱je cuiˈne mësaruje̱ yëˈë
ja̱ˈre tsiosicohuaˈipi paˈimaˈpë pani que̱ni ti̱ˈañe peoyë.
5 Yëˈë cato i̱ti ñëre paˈë. Mësaru cato i̱ti capë̱aˈë. Yëˈë ja̱ˈre
tsioni paˈina, cuiˈne yëˈëpi i̱ ja̱ˈre tsioni paˈiquëpi jaiye i̱ti ca̱
que̱iñe paˈiji. Paˈina, mësaruseˈe yoˈo ti̱ˈañe ti peoyë, yëˈë
peoquëna.
6 Yëˈë ja̱ˈre co̱ni paˈimaˈquë cato nejo cua̱ñoquë api. Nejo
cua̱ñoni toa sua ja̱ˈñe so̱quë capë̱a cue̱neñeje paˈyere tsiˈsoni
ëoja̱ˈquë api.
7 Mësarupi yëˈë ja̱ˈre tsiosicohuaˈipi paˈijë cuiˈne yëˈë
yeˈyaseˈeje̱ hua̱nëyemaˈcohuaˈipi, mësaru yëyere se̱cohuaˈi
paˈito, siˈaye mësaru se̱ñe i̱sija̱ˈquë aˈë.
8 Mësarupi jaiye deˈo coˈamaña que̱iñeje paˈye yoˈojëna, yëˈë
jaˈquëpi pa̱ini sihua cua̱ñoji. Ja̱je deˈoye yoˈocaijë yuretaˈa
mësarupi yëˈë yeˈyacohuaˈirepa paˈiye ti̱ˈañë.
9 Yëˈë mësarute oiyë, yëˈëre jaˈquë oiyeje̱ paˈye. Ja̱je paˈina,
yëˈë oiyere paˈijë̱ˈë.
10 Yëˈë cua̱ñeseˈere sehuocaijë cuiˈne yoˈoni yëˈë oiyere
paˈiyë. Jaˈquë cua̱ñeseˈere yëˈë sehuocai yoˈoquëpi yëˈë jaˈquë
oiyere paˈiyë, cuiˈneje.
11 Ja̱re quëahuë, mësarute. Yëˈë ja̱ˈre teˈe sihuajë cuiˈne
sihuayepi ti̱mësicohuaˈi paˈija̱jë caquë.
12 Yëˈë cua̱ñeñe cato iye aˈë: Oijë̱ˈë, yecohuaˈire, yëˈë
mësarute oiseˈeje̱ paˈye.
13 Cajeohuaˈire oi doˈire teˈi ju̱cacaiye aˈë, ai oiye. Yequë
peoji, ja̱ jerepa paˈye pa̱ire oiye.
14 Mësaru yëˈë cajeohuaˈi aˈë, yëˈë cua̱ñeseˈere yoˈoni.
15 Mësarute joˈyaohuaˈire caye pa̱ñë. Teˈe nuñerepa cajeo-
huaˈire cayë, mësarupi yëˈë i̱ñosi doˈire, yëˈë jaˈquë yëˈëre
caseˈere siˈaye huesëmaˈpë asa doˈire. Joˈyaë cato huesëquë
api, i̱ ëjaë caquë yoˈoye.
16 Mësarupi yëˈëre sahuani soimaˈpë paëˈë. Yëˈëpi mësarute
sahuani soihuë. Soini cuiˈne cua̱ñehuë, sani jaiye que̱ijë̱ˈë
caquë, ja̱ que̱iñepi ti paˈija̱ˈquë caquë. Ja̱je jaiye que̱icohuaˈipi
yëˈë doˈipi se̱jëna, jaˈquëpi mësaru se̱seˈere siˈaye i̱sija̱ˈquë api.
17 Iye aˈë, mësarute yëˈë cua̱ñeñe: Sa̱ˈñe oijë paˈijë̱ˈë.

Iye Yeja Pa̱ipi Jesure Coejë Cuiˈne Jesús Tse̱cohuaˈire Coeye

18 Iye yeja pa̱ipi mësarute coecohuaˈi paˈito, yëˈëre duˈru
coeseˈere cuasajë oimaˈpë.
19 Mësarupi iye yeja acohuaˈi paˈito mësarute otiraˈhuë,
i̱ohuaˈi cajeohuaˈire oiyepi. Ja̱je paˈiquëtaˈare yëˈëpi mësarute

iye yeja acohua'ini sahuani soisi do'ire mësarute coeyë, iye yeja pa̱ipi, iye yeja acohua'i peo do'ire.

20 Yë'ë mësarute case'ere cuasajë̱'ë. 'Necaiquë cato i̱ ëjaëre tëto saisiquë peoji.' Ja̱je pa'iye sëte yë'ëre pani sa̱ñope yo'osicohua'i me mësarute sa̱ñope yo'oye pa̱ñe'ni cui'ne yo'oja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë ye'yayere sehuocaisicohua'i panita'a mësaru ye'yaye sehuoja̱'cohua'i a'ë.

21 Si'aye ja̱je yo'oja̱'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre huesë do'ire.

22 Yë'ë dani cama'quë pa'ito ja̱ohua'i do'i peocohua'i patira'huë. Ja̱je pa'iquëta'are yure cato i̱ohua'i tayo yo'o do'ire ca de'hua ti̱'añe peoyë.

23 Yë'ëre coequë cato ja'quëreje̱ coeji.

24 I̱ohua'ique ñajëna, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yë'ë yo'oma'quë pa'ito sa̱ñope yo'o ja̱'ñe peocohua'i patira'huë. Ja̱je pa'iquëta'are yure cato yë'ë yo'oquëna, ñahuë. Ja̱je ñasicohua'ita'a yë'ëre cui'ne ja'quëre coeyë. Ja̱ do'ire do'i quë'iohua'i pa'iyë.

25 Iye cato yo'oyë, i̱ohua'ina cua̱ñeñe toyase'epi ti̱'ajaquë caquë nëina. Toyase'epi caji: 'Do'ije̱ peoquëni yë'ëre coeyë.'

26 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë quë'ropi pa̱ire co̱caiquëre cui'ne nuñerepa yo'o joyore yë'ë jëjo daoquëpi, ja̱ëpi yë'ë ayere cacaija̱'quë api.

27 Mësaruje̱ yë'ë ayere cacaija̱'cohua'i a'ë, yë'ë ja̱'re co̱ni ai tsoe pa'isicohua'i sëte.

16

1 Yë'ëre cuasayere ne hue'soma'pë mësarupi ta̱iñe pa̱jajë caquë iye mësarute cahuë.

2 Pa̱i tsi'si huë̱'ñapi mësarute eto saoja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'ojë mësarute huani je̱aja'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'ojë Diusuni de'oye necaiyë cuasaja̱'cohua'i a'ë, huaicohua'ipi.

3 Iye cato yo'oja̱'cohua'i a'ë, ti ja'quëre cui'ne yë'ëreje̱ asama'cohua'ipi.

4 Iye cato mësarute cayë, i̱ti ti̱'asi maca yë'ë case'ere cuasa ñajaijajë caquë. Mësaru ja̱'re pa'i do'ire ja̱je caye pa̱huë, ja̱'a huëo maca.

De'o Joyo Yo'oye

5 Ja̱je pa'iquëta'are yure cato saiyë, yë'ëre jëjo daosiquë ja̱'re pasi'i caquë. Mësaru aquëje̱ ti te'ije̱ yë'ëre se̱ni asaye pa̱ji, jerona më'ë saiquë'ni caquë.

6 Coa ai jerepa oicohua'i de'o huesëhuë, iyere caëna.

7 Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëpi saquëna, jerepa de'oye pati'ñe pa'iohua'i a'ë, mësaru. Yë'ëpi saima'quë pa'ito,

mësarute cocai cui'ne sihua ëaye joyona necaiquë daiye peoji. Yë'ëpi saisiquë pani jëjo daoye pa'iji, ite.

8 Ipi daisi maca quëajaa'quë api, co'ayere pai yo'oyë, caquë. Nuñerepa yo'oye pa'iji, quëasipi, cui'ne tayo yo'osicohua'ije sai de'huaye pa'iji quëasipi.

9 Yë'ëre ire papi cajë cuasama' do'ire, tayo yo'ocohua'i pa'iyë.

10 Nuñerepa de'o ma'are iñoja'quë api, yë'ëpi ja'quë quë'rona saisi do'ire, ja maca mësaru yë'ëre ñañe peoji.

11 Iye yeja cuañequëpi i tayo yo'o do'ire nejo cuañosiquë pa'i do'ire paipi asa ti'aja'cohua'i a'ë, Diusupi iohua'i tayo yo'o do'ire sai de'hua cuañeñe pa'iji, ca ja'ñere ipi quëaquëna.

12 Ja yë'ta'a jaiye mësarute caye payë. Jaje pa'iquëta'are yure cato mësaru asa ti'añere peoyë.

13 Nuñerepa ca joyopi dani mësarute ye'yaja'quë api, si'aye nuñere pare. Coa ise'e cuasayere cama'ë pasipi. Si'aye asase'ere casipi. Cui'ne mësarute quëasipi, yequë mu'se tëto sai ja'ñere.

14 Yë'ëre de'oquëre papi caja'quë api, yë'ë tse ayere paquëpi mësarute quëa iñoja'quë api.

15 Si'aye ja'quë paye yë'ë tse a'ë. Jaje pa'ina, cahuë. Yë'ë tsere de'o joyo cato paja'quë api. Jaje paquëpi yë'ë tsere mësarute se iñoja'quë api.

Sihuayere Timë Cuañoñe

16 Ëa maca cato, yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, mësaru. Pasicohua'ita'a ai tsoe maca pani ñaja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saiyë, yë'ë."

17 Ja maca i ye'yacohua'i acohua'ipi sa'ñe sei'ë, ñeje cajë:

"¿Me caquë jaje caquë'ni? Ëa maca cato yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, cui'ne yequëje caji ai tsoe maca pani ña coja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saisi do'ire jaje pasipi caji.

18 ¿Iquere caquë jaje ëa maca caquë'ni? Jaje cato me asa ti'añe'ni huesëyë, i caye."

19 Jaje yo'ojë cajëna, Jesús cato asapi, iohua'i seni asañu'u cajë yo'oye. Jaje pa'ina, capi:

"Mësarute cahuë, ëa maca cato yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, ai tsoe maca pani yë'ëre ña coja'cohua'i a'ë. ¿Ja case'ere mësaru sa'ñe sejë yo'ojë caye?

20 Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru airepa oija'cohua'i a'ë, cui'ne co'a ju'ijë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ijëta'are iye yeja pai cato sihuaja'cohua'i a'ë. Jaje oijë pa'isicohua'ita'are mësaru oise'epi yequë mu'se sihuaye pënëja'coa.

21 Nomiopi tsi̱ co̱a huëosico pani ai yo'ocoa, tsi̱tu'ure pa
maca ti̱'aëna, a'si ju̱'io. Ja̱je yo'osicota'a tsihua'ë macare të'ya
dani a'sise'e hua̱nëyecoa, huajë tsi̱tu'upi iye yejare pa'ina,
sihuaco.
22 Ja̱je cui'ne mësaruje̱ ai yo'oja̱'cohua'i a'ë, yure cato. Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ëpi co'ini mësarute ña co̱ja'quë a'ë. Ja̱ maca
mësaru sihua huajëja̱'cohua'i a'ë. Ja̱ mësaru sihuaye yeco-
hua'ije̱ jioye ti peoji.
23 Ja̱ mu'se cato yë'ëre se̱ni asaye ti peosipi. Nuñerepa
mësarute cayë. Ja'quëpi mësarute i̱sija̱'quë api, si'aye mësaru
se̱ñe yë'ë mamipi cajë se̱jëna.
24 Iye macaja̱'a mësaru yë'ë mamipi cajë se̱ñe pa̱huë,
yureta'a se̱jë'ë. Se̱jëna, i̱sija̱'quë api. I̱siquëna, sihuaja̱'cohua'i
a'ë.

Iye Yejare Ñese Quëcoye

25 Mësarute cahuë. Iye coca pa̱i yo'oye ayena co̱ni cue̱cue
ñaquë ja̱je casiquëta'are yequë mu'se ti̱'aja'coa, pa̱i yo'oye
ayena co̱ni cue̱cuema'ë caye, nuñerepa caja̱'quë a'ë, ja'quë
ayere ti̱ña asayerepa.
26 Ja̱ mu'se cato mësaru yë'ë mamipi cajë se̱ja'cohua'i a'ë.
27 Tsoe ja'quëpi mësarute oi paji, mësarupi yë'ëre oi do'ire
cui'ne mësarupi yë'ëre Diusu quë'ropi daisiquë api, cajë asa
do'ire.
28 Ja'quë quë'rore papi etani iye yejana daisiquë a'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are yure cato iye yejapi je̱oni ja'quë quë'rona
co'ija̱'quë a'ë."
29 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë:
"Yureta'a më'ë ti̱ñarepa cayë, yequena co̱ni cue̱cueye peoye.
30 Yureta'a më'ëre ñajë cui'ne asayë, si'aye ta̱'ñe asaquëre
papi. Ja̱je pa'ini yecohua'ije̱ më'ëre se̱ni asañu'u cajë yo'oye
peoji. Ja̱je pa'ina, më'ëre Diusu quë'ropi daisiquë api cajë
asayë, yëquë."
31 Cajëna, Jesupi capi:
"¿Ja̱je pa'ito yureta'a asa ti̱'are paye?
32 Tsoe ti̱'aji, i̱ti yo'o maca. Yure i̱ti macare pa'iyë, mësaru
yë'ëre te'ire je̱oni pa̱i ñape hua saija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ maca te'i
pëaja̱'quë a'ë. Ja̱je pëasiquëta'a te'i pa'iye pa̱ja'quë a'ë. Yë'ë
ja'quëpi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'ija̱'quë api.
33 Iye cato cayë, mësarute yë'ë ja̱'re co̱ni pa'ijë ai yo'oye
peoye de'oye pa'ije̱'ë caquë. Iye yeja cato mësaru ai yo'oye
pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are quëcocohua'i pa'ije̱'ë. Yë'ë je̱'quë iye
yejare ñese quëcoquë paë'ë."

17

Jesús I̱ Ye'yacohua'ire Se̱cacaise'e

1 Jạje ca tëjini Jesús ma'tëmona ñaquë capi:

"Ja'quë tsoe tị'api, ịti yo'o maca. Më'ë mamaquëre de'oquëre papi ịñocaijẹ̈'ë, më'ë mamaquëpi më'ëreje̱ de'oquëre papi caquë ịñoja'quëre.

2 Më'ëpi më'ë mamaquëre iye yeja pạire cuạñequëre nehuë, më'ë ịsicohua'ire ti pani huesëye ịsijạquë caquë.

3 Më'ëre te'i api Diusu asajë cui'ne më'ë jëjo daosiquëre Jesucristore asaye a'ë, ti pani huesëye.

4 Iye yejare pa'i më'ëre de'oquëre papi caquë ịñoquë më'ë cuạñese'ere ne saohuë.

5 Iye yeja peo'në yë'ë më'ë jạ're pa'i de'oyere pare pase'eje̱ pa'ye yure yë'ëre ịsi cojë'ë, ja'quë.

6 Iye yeja acohua'ini më'ë yë'ëre sahuani ịsisicohua'ire yë'ëpi më'ë pa'iyere ịñohuë. Më'ë tse̱cohua'i paë'ë. Jạje pa'iohua'ini yë'ëna më'ëpi ịsina, ịohua'ipi më'ë cocare de'oye sehuojë yo'ohuë.

7 Yure cato jạohua'i asayë, më'ë tse̱ a'ë cajë më'ë yë'ëre ịsise'ere.

8 Jạje pa'ina, de'oye sehuojë asahuë, më'ë yë'ëre ịsisi coca. Asa tị'are pahuë, më'ë quë'ropi daisiquë api cajë, cui'ne më'ëpi jëjo daosiquë api cajë asahuë.

9 Jạohua'i do'ire caquë më'ëre se̱ñë: Coa iye yeja acohua'ini caquë se̱ñe pạñë. Më'ë yë'ëre ịsisicohua'ini caquë se̱ñë, më'ë tse̱cohua'ini.

10 Yë'ë paye më'ë tse̱ a'ë, cui'ne më'ë payepi yë'ë tse̱ a'ë. Jạje pa'ina, yë'ë de'oyere jạohua'ipi ịñoñë.

11 Yë'ë iye yejare pa'iye pạja'quë a'ë. Pạquëta'are jạohua'ita'a iye yejare pa'ijạ'cohua'i a'ë. Yë'ë cato saiyë, më'ë jạ're pa'ijạ'quëpi. Ja'quë de'oquërepa jạohua'i mañare ñacaijẹ̈'ë, më'ë tutupi më'ë yë'ëre ịsisicohua'ire, më'ë cui'ne yë'ë cọni pa'iyeje̱ pa'ye te'ije̱ pa'iohua'i pa'ijạ'cohua'ire.

12 Yë'ë iye yeja pa'i maca më'ë tutupi de'oye ñacaë'ë, ịohua'ire, më'ë yë'ëre ịsisicohua'ire. Ñacaina, te'ije̱ ne huesëye pạpi, noni ne huesësiquëse'e ne huesëpi toyase'epi tị'aquëna.

13 Yure cato më'ë pa'i hue̱'ñana saiyë. Jạje pa'iquëta'are yë'ë jạ yë'ta'a iye yejare pa'i do'ire cayë, iye coca, jạohua'ije̱ yë'ë sihuayeje̱ pa'ye sihuajạjë caquë.

14 Më'ë cocare jạohua'ina ịsihuë. Ịsina, iye yeja acohua'ipi ịohua'ire coeyë, iye yeja acohua'i peo do'ire. Yë'ëje̱ iye yeja aquë peoyë.

15 Iye yejapi jạohua'ire etoni sajẹ̈'ë caquë se̱ñe pạñë. Yë'ë cato se̱ñë, më'ëpi ñacaina, huatipi jọsa yo'oye pạjaquë caquë.

16 Jạohua'i cato iye yeja acohua'i peoyë. Yë'ëje̱ iye yeja aquë peoyë.

17 Mëˈë tsẹcohuaˈirepa paˈijạˈcohuaˈire deˈocohuaˈire pare
nejëˈë, mëˈë cocapi. Mëˈë coca cato nuñere paˈë.
18 Mëˈë yëˈëre iye yejana jëjo daoseˈejẹ paˈye cuiˈne yëˈëjẹ
jạohuaˈire iye yejana jëjo saoyë.
19 Jạje paˈina, jạohuaˈini caquë yëˈëpi mëˈëna i̱siyë,
jạohuaˈijẹ nuñerepa coca doˈipi mëˈëna i̱sisicohuaˈi paˈijë
mëˈë yëyere yoˈojạjë caquë.
20 Jạohuaˈiseˈere caquë sẹcacaiye pạñë, cuiˈne i̱ohuaˈi
quëajëna, jeteyoˈje asani i̱tire paˈë cajë cuasajạˈcohuaˈirejẹ
caquë sẹcacaiyë.
21 Siˈaohuaˈi jạohuaˈijẹ teˈijẹ paˈiohuaˈi paˈijạjë caquë sẹñë,
teˈijẹ paˈiohuaˈi maina tsioni paˈijạquë caquë. Jaˈquë, yëˈë
cuiˈne mëˈë cọni tsioni teˈijẹ paˈiohuaˈi paˈiyejẹ paˈye paˈijạjë
jạohuaˈijẹ. Jạje tsiosicohuaˈipi teˈijẹ paˈiohuaˈi paˈijëna,
iye yeja acohuaˈipi ñajë mëˈëpi yëˈëre jëjo daopi cajë se-
huojạˈcohuaˈire.
22 Jạohuaˈire i̱sihuë, deˈoyere pare mëˈë yëˈëre i̱siseˈere,
teˈijẹ paˈiohuaˈi paˈijạjë caquë, mëˈë cuiˈne yëˈë teˈijẹ
paˈiohuaˈi paˈiyejẹ cuiˈne paˈijạjë caquë.
23 Yëˈëpi i̱ohuaˈi jạˈre cọni pasiˈi. Paˈina, mëˈëpi yëˈë
jạˈre cọni paˈijẹˈë. Paˈina, i̱ohuaˈipi teˈijẹ paˈiohuaˈirepa
paˈijạˈcohuaˈire. Jạje paˈijëna, iye yeja pạipi, mëˈëpi yëˈëre jëjo
daopi cajë asajạˈcohuaˈi aˈë, mëˈëpi jạohuaˈire yëˈëre oiyejẹ
paˈye oina ñajë.
24 Jaˈquë mëˈëpi yëˈëre i̱sihuë. Jạje paˈina, mëˈëre sẹñë,
jạohuaˈijẹ yëˈë paˈi huẹˈñare paˈijạjë caquë, paˈijë mëˈë yëˈëre
deˈoyerepa i̱siseˈere ñajajë. Yëˈëre mëˈë cato ai oiquë aˈë, jạ
yëˈtaˈa yeja deˈhuamaˈnëpi.
25 Yëˈë jaˈquë nuñerepa yoˈoquë, mëˈëre iye yeja pại asa tị̱ˈañe
pạñë. Jạje paˈiquëtaˈare yëˈë cato mëˈëre asayë icohuaˈijẹ mëˈë
jëjo daosiquë api cajë asayë, yëˈëre.
26 Yëˈëpi i̱ñohuë, mëˈë paˈiye jạohuaˈire. Jạ yëˈtaˈapi i̱ñoquë
pasiˈi, ai jerepa tị̱ña. Jạje i̱ñoquëna, mëˈë yëˈëre oiyepi i̱ohuaˈini
paˈijạquë paˈina, yëˈëpi i̱ohuaˈi jạˈre cọni pasiˈi.”

18

Jesure Tsẹani Saseˈe
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Iye ca tëjini jeteyoˈje Jesús sajiˈi, i̱ yeˈyacohuaˈi jạˈre cọni
Cedrón aˈri tsiaya je teˈtena. Jạrote aˈri tsio pajiˈi. Jạrona Jesús
i̱ yeˈyacohuaˈi jạˈre cọni cacapi.
2 Judasjẹ, coso yehuojạˈquëjẹ jạro ñaquë pajiˈi. Jạrona Jesús
siˈanë i̱ yeˈyacohuaˈi jạˈre tsiˈsi huẹˈña pajiˈi.
3 Paˈina, Judas i̱ti ñaquë sëte i̱ti huẹˈñana sa tị̱ˈapi, sol-
dado pại jạˈre, cuiˈne Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈi

jëjo daocohua'i ja̱'re, cui'ne fariseo pa̱i jëjo daocohua'i ja̱'re.
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i cato
Maija'quë huë'e ñacai soldado pa̱i paë'ë. Si'aohua'i huajo
cui'ñasicohua'ire papi daë'ë, toa tsë̱opë̱ana cui'ne so̱quë pe̱na
tsë̱osicohua'ipi.
4 Jesupi i̱ohua'i yo'o ja̱'ñe asaquë du'ru sani i̱ohua'ire se̱ji'i:
"¿Neni co'eye'ni?"
5 Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëni co'eyë."
Cajëna, Jesupi sehuoquë capi:
"Yë'ë i̱ a'ë."
Judasje̱ i̱ohua'i ja̱'re co̱ni paji'i.
6 Ja̱je caquëna, asani co'ye jëa saoni yejana ta̱ta o̱mehuë.
7 Ja̱ maca Jesús ṯijupë se̱ji'i, i̱ohua'ire cahuë:
"¿Neni co'eye'ni?"
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëni co'eyë."
8 Cajëna, Jesús capi, i̱ohua'ire:
"Tsoe mësarupi asahuë. Yë'ë i̱ a'ë. Yë'ëni co'eye sëte
ja̱ohua'ire jo̱sa yo'oma'pë pa'ije̱'ë, i̱ohua'ise'e saija̱jë."
9 Ja̱je Jesús case'e ṯi̱'api, i̱ case'e cato caji:
"Më'ë yë'ëre i̱sisicohua'ire ne huesoye pa̱huë, te'ireje̱."
10 Ja̱ maca Simón Pedropi i̱ hua'ti dutani ëja të'hui ca̱jorose'e
tëto huatopi. I̱ tëtosiquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaëre necaiquë paji'i. I̱ mami cato Malco hue'equë paji'i.
11 Ja̱je yo'oquëna, Jesupi Pedrore capi:
"Hua'tire i̱o ju'i hue̱'ñana jua nëojë'ë. Iye ja̱re ja̱je ai yo'oye
pa'iji, yë'ë ja'quëpi i̱sito."

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaërepa Quë'rona Ëjaë Jesure Sase'e
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Ja̱ maca soldado pa̱i cui'ne i̱ohua'i ëjaë co̱ni, cui'ne judío
pa̱i soldado co̱ni Jesure tse̱ani hue̱huë.
13 Ja̱ jeteyo'je Anás huë'ena sahuë. Anás mamacorepa do'ire
Caifás cato Anás huau paji'i. Ja̱ëpi ja̱ tëcahuë cato Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaë paji'i.
14 Ja̱re iquë Caifáspi ca nëopi, judío pa̱ire te'i mai aquëpi
ju̱cacaiye pa'iji, si'a judío pa̱i do'ire.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë Case'e
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Simón Pedro cui'ne yequë i̱ ye'yequë co̱ni tuë'ë, Jesure.
Jesús ye'yaquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquë
paji'i. Ja̱je pa'i do'ire cacapi, Jesús ja̱'re co̱ni, ëjaë huë'e hue'se
daripëna.

16 Jaje pa'iquëta'are Pedrose'e hue'se eta sa'rona pëapi.
Jaje pëaëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquëpi Jesús
ye'yaquëpi etani eta sa'ro ñacore coca cani Pedrore copi,
sa'nahuëna.
17 Ja maca eta sa'ro ñacopi Pedrore seco'ë:
"¿Më'ë i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?"
Seona, Pedropi capi:
"Pajë'ë, yequë a'ë."
18 Ai sësëye sëte, jo'yaohua'i cui'ne policia pai coni jeca dani
suani toa nehuë. Neni jarote ñu'ijë sësëquëna, cuijë paë'ë.
Pedroje jarote paji'i, sësëquëna, cuiquë.

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaëpi Jesure Sese'e
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi Jesure se huëopi, je-
cohua'i a'ni, më'ë ye'yacohua'i caquë, cui'ne iquere më'ë
ye'yaquë paquë'ni caquë seji'i.
20 Seina, Jesupi capi:
"Si'a pai asajëna, yë'ë cato casiquë a'ë. Si'anë pai tsi'si sitona
ye'yaquë pa'isiquë a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ena ye'yaquë
pa'isiquë a'ë, judío pai tsi'si hue'ñana. Yë'ë cato yo'osiquë a'ë,
yahue yo'oma'ë pa'isiquë a'ë.
21 ¿Me yo'oquë yë'ëre seni asaquë'ni? Seni asajë'ë, yë'ë
caquëna, asasicohua'ini, jaohua'ipi quëajajë yë'ë case'e.
Jaohua'ipi asayë, yë'ë case'e si'aye."
22 Jaje Jesús ca maca Maija'quë huë'e ñacai policiapi iti maca
nëcaquëpi tsiana tëtoquë capi:
"¿Jaje io Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre sañope sehuo-
coa?"
23 Caquëna, Jesupi capi:
"Quëajë'ë. ¿Iquere yë'ë co'aye care'ni? ¿Yë'ë case'epi de'oye
pa'ito me yo'oquë të'caquë'ni, yë'ëre?"
24 Ja maca Anáspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë Caifás
quë'rona sëasiquëni jëjo saopi.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë, Ca Cose'e
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Pedro jaje yo'o maca cato toare cui nëcapi. Nëcaquëna, ite
cahuë:
"¿Më'ëje i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?"
Cajëna, Pedropi cosoquë capi:
"Pajë'ë. Ñama'quë a'ë, ite."
26 Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicohua'i
aquëpi seji'i, Pedro cajoro tëto tëasiquë, do'iquëpi ñeje caquë:
"¿Më'ëje pa'ini yë'ë ñasiquëta'a jeto tsio?"
27 Caquëna, Pedropi tijupë cosopi. Coso macarepa curaje
yëji'i.

Pilato Ña Huẹ'ñare Jesús Pa'ise'e
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Ja̱ maca Caifás huë'epi Jesure Pilato huë'ena sahuë.
Ja̱ maca cato ñata to̱me huesë maca paji'i. Judío cato ca-
cama'pë pa'ë huë'e, si'si neñere coejë, i̱ohua'ipi ja̱rona cacasi-
cohua'i pani Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë a̱iñere
pa̱ra'huë.
29 Ja̱je pa'ina, Pilatopi etani i̱ohua'ire capi:
"¿I̱que do'ire iquëre sa̱ñope caye'ni?"
30 Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë. Do'i quë'i peoto yëquë më'ë
quë'rona daye pa̱ra'huë.
31 Ja̱ maca Pilatopi capi:
"Saje̱'ë, iquëre. Sani mësaru cua̱ñese'e pa'iyeje̱ do'i quë'i
pa'ito yo'oje̱'ë."
Caquëna, judío pa̱ipi cahuë:
"Ja̱je pa'iquëta'are yëquë judío pa̱i cato pa̱ire huani je̱oñe
cua̱ñeñe ti peoyë."
32 Ja̱je yo'ojëna, Jesús i̱ ju̱'i ja̱'ñe ca nëose'e ti̱'api.
33 Pilato cui'naëpi i̱ huë'ena cacani Jesure soini se̱ji'i:
"¿Më'ë judío pa̱i ëjaëre paë?"
34 Caquëna, Jesupi capi:
"¿Më'ëse'e cuasaquë caquë, pa̱nita'a yecohua'ipi carena,
caquë?"
35 Caquëna, Pilatopi sehuopi:
"¿Judíoje̱ ñani yë'ë cato? Më'ë pa̱ipi cui'ne Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ipi yë'ëna dani i̱sihuë, më'ëre ja̱ do'ire
cayë. ¿I̱quere yo'o u'ni?"
36 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Iye yeja yë'ë cua̱ñe huẹ'ña peoji. Iye yeja yë'ë quë'ro pa'ito,
yë'ë te̱'te pa'icohua'ipi uihuara'huë, yë'ëpi judío pa̱ini tse̱a
cua̱ñoñe pa̱jajë cajë. Yë'ë cua̱ñe huẹ'ña peoji, i̱ño."
37 Ja̱ maca Pilatopi capi:
"Ja̱je pa'ito judío pa̱i ëjaë, më'ë."
Caquëna, Jesupi capi:
"Pa̱i ëjaë'ë, më'ë cayeje̱. Peosiquëpi pa̱i de'oni yë'ë cato iye
yejana daisiquë a'ë, nuñerepa cocare casi'i caquë. Nuñerepa
cocare sehuocaicohua'ipi yë'ë caye asacaiyë."

Jesure Huani Je̱oñe
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

38 Caquëna, Pilatopi capi:
"¿I̱que a'ni, nuñerepa?"
Ja̱je se̱ni tëjini, Pilato ti̱jupë pa̱i ja̱'re coca casi'i caquë, etani
capi:
"I̱ co'aye yo'ose'e yë'ë ti̱'ama'ë pa'iyë, iquëre.

39 Mësaru cato Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë
yo'o mu'seña tse̱asicohua'ire te'ire etocohua'i a'ë. ¿Ja̱je pa'iye
sëte mësaru neni etoye yëye'ni? ¿Judío pa̱i ëjaëni etoye?"
40 Ja̱je ca maca si'a pa̱i cui co̱reña:
"¡Ja̱ëre cato etoye peoji! Barrabásni eto saojë̱'ë."
Iquë Barrabás cato co'amaña yahue i̱maquë paji'i.

19

1 Ja̱je cajëna, asani Pilatopi Jesure si'sejë̱'ë caëna, si'sehuë.
2 Soldado pa̱i Jesure miupi maro tëosicopi si̱opëna pu̱ahuë.
Cui'ne nea maja'i ju'i ca̱re Jesure su̱ñacaë'ë.
3 Ja̱ jeteyo'je i̱ quë'rona tsioja̱ijë cahuë:
"¡Judío pa̱i ëjaëre pa'ë, më'ë!"
Ja̱je cajë tsiana të'cahuë.
4 Ti̱jupë Pilato eta co̱ni capi:
"Asajë̱'ë. Iquë co'aye yo'ose'e ti̱'ama'ë pa'iyë. Cui'naëni
mësaru quë'rona da co̱ñë, do'i peoquë api cajë ñajajë caquë."
5 Jesupi miu maro pu̱'i cui'ne nea maja'i ju'i ca̱ ju'i etaquëna,
ja̱ maca Pilatopi capi:
"¡Ñajë'ë. I̱ñore pa'iji, iquë!"
6 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne policia pa̱i
ñani cuihuë:
"¡Que̱ñe pa'iji. Que̱ñe pa'iji!"
Ja̱je cuijëna, Pilatopi capi:
"Sani que̱jë'ë, mësarupi. Yë'ë cato ti̱'añe pa̱huë, i̱ co'aye
yo'ose'e."
7 Caquëna, judío pa̱ipi sehuohuë:
"Yëquë cua̱ñese'e payë. Ja̱je pa'ina, yëquë cua̱ñese'eje̱ ju̱'iñe
pa'iji, Diusu mamaquë a'ë casi do'ire."
8 Ja̱re Pilato asani ai jerepa ca'rapi.
9 Ja̱ maca cui'naëpi huë'ena cacani se̱ji'i, Jesure:
"¿Jero aquë a'ni, më'ë caquë?"
Se̱ina, Jesús ti sehuoma'ë paji'i, te'o macareje̱.
10 Ja̱ maca Pilato capi:
"¿Yë'ëre sehuocaiye pa̱quë? ¿Huesëquë cui'ne yë'ëpi më'ëre
que̱ja'a tutu cui'ne më'ëre eto sao tutuje̱ paye?"
11 Caquëna, Jesupi capi:
"Diusupi më'ëre ja̱ tutu i̱sima'quë pa'ito më'ë yë'ëre yo'o
ti̱'añe ti peora'pi. Ja̱je pa'ina, yë'ëre tse̱ani më'ëna i̱sisiquëpi
më'ë jerepa jai do'i paji, tayo do'ire."
12 Ja̱re ja̱ macapi Pilato cato Jesure eto sao huasosi'i caquë
co'epi. Co'equëta'are judío pa̱ipi jerepa cuihuë, ñeje:
"Ja̱ëni eto saoquë pani César cajei peoja̱'quë a'ë, më'ë. ¡Pa̱i
ëjaëre pa'ë caquë yo'oquë cato Césarte sa̱ñope yo'oquë api!"

13 Ja̱ maca Pilato iyere asani Jesure hue'sena etoni pa̱i
yo'ose'e ne de'huaquë ña de'hua hue̱'ñana ja'rupi, hebreo pa̱i
coca cato Gabata hue'yo hue̱'ñana. Ja̱je cani cayë, "Que̱napi
nesico".
14 Ja̱ yë'ta'a Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o
mu'se ti̱'añe pa̱ maca mu'se joporepa pa'ina, yo'ohuë, te'e
mu'se caraquëna. Ja̱ maca judío pa̱ire Pilatopi capi:
"¡Iquë mësaru ëjaërepa paje̱'ë!"
15 Ja̱je caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"¡Ju̱'ijaquë, ju̱'ijaquë! ¡Que̱ñe pa'iji!"
Cajëna, Pilatopi capi:
"¿Yë'ëpi mësaru ëjaëre que̱ja'quë a'ni, ja̱je ca ja̱'ñe?"
Caquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cahuë, i̱te:
"Yequë ëjaëre pare peoyë. Coa Césarse'e yëquë ëjaë pa'iji."
16 Ja̱je ca tëjini Pilatopi Jesure i̱ohua'ina i̱sipi que̱jajë caquë.
I̱sina, i̱ohua'ipi sahuë.

Jesure Que̱ñe
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesús ja̱ropi etani i̱te que̱ja'a sarahua co̱ani saji'i, pa̱i
si̱opë tara hue'e hue̱'ñana hebreo pa̱i coca cato Gólgota hue'yo
hue̱'ñana.
18 Ja̱rona i̱te que̱huë. Yecohua'ire cayaohua'ire i̱ ja̱'re co̱ni
que̱huë. Jesuni jopore pana nëcojë yecohua'ini i̱ ëja te̱'tena
cui'ne i̱ ari te̱'tena nëcohuë.
19 Pilatopi cua̱ñepi cruzu e̱mëje'ena: JESÚS NAZARET AQUË
JUDÍO PA̱I ËJAËPI toyasicore deoje̱'ë caquë.
20 Ja̱je toyasicore jai pa̱i judío pa̱i ñahuë, Jesure que̱ sitopi
pa̱i daripë ja'yere pa'i do'ire. Toyasico cato paji'i, hebreo
coca, griego coca, cui'ne latín coca.
21 Ja̱je pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i judío
pa̱ipi cahuë, Pilatore:
"Toyama'ë pa'ije̱'ë 'Judío pa̱i ëjaëpi' caquë coa toyaje̱'ë, ñeje,
'Judío pa̱i ëjaë'ë caquë api.' Ja̱re toyaje̱'ë."
22 Cajëna, Pilatopi sehuopi:
"Yë'ë toya huesosico cato ja̱je pa'iji. Yeque po̱ñañe peoji."
23 I̱te que̱si jeteyo'je soldado pa̱ipi Jesús ju'i ca̱re i̱ni ca-
jese'e pa'i ca̱ña huahuehuë, pa̱i ñape cui'na ja'yese'e. Cui'ne
camisaje̱ i̱'ë, i̱tena te'opi tsoa ca̱ pa'iye sëte,
24 sa̱'ñe i̱ohua'i cahuë:
"Nanë ye'saye pa̱ñu'u, coa i̱ti de'hue nesiquëpi i̱ote
paja̱'quëre."
Ja̱je cajë yo'o maca tsoe ti̱'api, toyase'e ñeje cayepi:
"Yë'ë ju'i ca̱re pa̱i ñape huahuehuë. Nepi paja̱'cohua'i a'ni,
cajë." Ja̱je soldado pa̱i yo'ohuë, i̱ti case'eje̱ pa'ye.

25 Cruz yë'quë macare Jesús pëca ja'co cui'ne i̱o maja'yo,
cui'ne Cleofas nëjo María, cui'ne yequë María Magdalena
paë'ë.
26 Pa'ijëna, pëca ja'core Jesús ñani, cui'ne i̱ ai oi ye'yaquë
pa'isiquëpi i̱o yë'quë macare nëcaquëna, ñani capi:
"Nomio ja̱ë api, më'ë mamaquë."
27 Ja̱ jeteyo'je i̱ ye'yaquëre capi:
"Ja̱o, më'ë ja'co."
Ja̱re i̱ti casi macapi i̱ ye'yaquëpi i̱ huë'ena sai sapi, i̱ote.

Jesús Ju̱'ise'e
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Ja̱ jeteyo'je Jesús tsoe si'aye ne saose'e sëte toyase'e cayepi
ti̱'ajaquë caquë capi:
"Oco ëaji."
29 Ja̱rote o'sa co̱no ti̱mësicopi ñuco'ë. Ñu'iona, ja̱ maca
ca̱'cona sa̱ëni so̱quë tarapëna hue̱ni i̱ yë'opona u̱cuja̱quë cajë
yo'ojëna.
30 Jesupi o'sa cuiya'i co̱nore u̱cupi. U̱cuni capi:
"Si'aye ti̱'api, yureta'a."
Ja̱je cani meñe si̱opë ne meni, ju̱ni huesëpi.

Jesús Coripa Quë'rona Soldadopi Totase'e

31 Ja̱ yë'ta'a Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o
mu'se ti̱'ama'ë paji'i. Ja̱ mu'se cato huajë mu'se paji'i. Ja̱je pa'i
do'ire co'aye cruzure ju̱'isicohua'ipi dete ma'ñe cajë Pilatore
se̱i'ë, que̱sicohua'ire quë̱ñase'e të'ca jë'yeni ti̱ona saja̱jë cajë.
32 Ja̱ maca soldado pa̱ipi sani du'ru aquëre pani quë̱ña
të'ca jë'yehuë, cui'ne yequëreje̱ të'ca jë'yehuë, Jesús ja̱'re
que̱sicohua'ire.
33 Ja̱je yo'oni Jesús quë'rona sa tsioja̱ijë ñajëna, tsoe ju̱'isiquë
paji'i. Pa'ina, ña jujani quë̱ña të'ca jë'yeye pa̱huë.
34 Ja̱je pa'iquëta'are soldadopi uiyopi totapi. Coripana
totaquëna, tsie cui'ne oco etapi.
35 Iye quëaquë cato i̱ti ñasiquëpi quëaji cui'ne nuñerepa caji.
Nuñerepa quëaji i̱ti asasiquëpi, mësarureje̱ care paji cajë asaja̱jë
caquë.
36 Iye cato yo'ohuë, ñeje toyase'epi ti̱'ajaquë cajë, i̱tipi caji:
"I̱ quë̱ña të'ca jë'yeye pa̱ja'cohua'i a'ë."
37 Yequë hue̱'ña toyase'epi caji: "I̱ohua'i a'si nesiquëni
ñaja'cohua'i a'ë."

Jesure Ta̱se'e
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Ja̱ jeteyo'je José, Arimatea aquëpi Pilatore sani Jesús
ca̱pë ta̱si'i caquë se̱ji'i. José cato judío pa̱ini ca'raquë Jesure
yahuerepa tuiquë paji'i. Ja̱je pa'ipi se̱ji'i, Pilatore Jesús ca̱pë

sani tąsi'i caquë. Caquëna, Pilatopi de'oji sajë̱'ë. Caëna, sani Jesús cąpë i̱ni sapi.
39 Cui'ne Nicodemoje̱ saji'i, treinta kilos mirra cui'ne aloes co̱'mese'ere saquë. Jąë cato Jesure ñami sani coca casiquë paji'i.
40 Jąje José cui'ne Nicodemo co̱ni saisicohua'ipi Jesús cąpëre i̱ni i̱ohua'i sase'e huëo së̱ñepi cąñana neni tu̱nahuë, ju̱'isiquëre. Tąja'quëre judío pąi yo'oyepi yo'ohuë, jąje yo'ocohua'i sëte.
41 Jesure que̱ sito ja'yere tsio paji'i. Pa'ina, ją tsiore paji'i, huajë quë̱'isi coje pąire tąma'coje̱.
42 Pa'ina, ją cojena Jesure tąhuë, ja'ye maca pa'icona. Ją maca cato judío pąi huajë mu'se tsoe ti̱'a huëopi.

20

Jesús Ju̱'isiquëpi Huëiye
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

1 Du'ru co'amaña ne mu'se ñata maca ją neaquëna, María Magdalenapi saco'ë, tąsi daripëna. Saio ñacona, daripë si̱osicopi jai quë̱na pë hui'yosico paji'i.
2 Ją maca Simón Pedro quë'rona cui'ne Jesús ai oiquërepa pa'isiquë quë'rona huë'huë̱ni cao:
"Ëjaë cąpë tsoe sahuë, daripë pa'isicore. Huesëyë, jero sa'na nehuë."
3 Jąje cacona, Pedro cui'ne yequë i̱ ye'yaquë co̱ni daripë quë'rona ñañu'u cajë saë'ë.
4 Cayahua'i te'e co'arepa huë'huëjë saë'ë. Te'i ai jerepa huë'huësiquëpi du'ru ti̱'api, tąsi daripëna. Pedropi jeteyo'je ti̱'api.
5 Du'ru ti̱'ani në meni ñaquëna, coa i̱te hue̱ni o̱asi cąñase'e paji'i. Cacani ñañeta'a pąpi.
6 Pąquëna, Simón Pedropi jeteyo'je daisiquëpi daripëna cacapi. Jąëje cui'ne ñapi, i̱te hue̱ni o̱asi cąñase'e pa'ina.
7 Cui'ne yequeje̱ ñapi, Jesús si̱opë tu̱nasi cąpi ti̱rona i̱ose'ere tu̱nani yequë cąña u̱ima'tona o̱asicopi pa'iona.
8 Ją maca cui'ne du'ru daripëna ti̱'asiquëje̱ cacani i̱ti yo'ose'e ñaquë nuñerepa asapi, i̱ti yo'ose'e.
9 Jesucristo ju̱'isiquëpi huëi jąñere case'ere ją yë'ta'a toyase'e caye asa ti̱'ama'cohua'i sëte.
10 Jąje ña tëjini i̱ ye'yacohua'i co'ihuë, huë'ena.

Jesupi María Magdalenana Ñaise'e
(Mr 16.9-11)

11 Jąje pa'iquëta'are María cato hue'sena pëa nëcani oi nëcao, daripë yë'quë macapi. Ją oio se në meni ñao daripë są'nahuëna.

12 Ñacopi ñao, cayahua'i poja'i ju'i caña suñasicohua'ipi, Jesús
capë pa'i sitore pa'ijëna, te'i quëo pa'i sitore pa'ina, yequëpi
siopë pa'i sitore ñu'ina.
13 Ja maca huiñaohua'ipi iote sei'ë:
"¿Nomio, iquere oico'ni?"
Cajëna, iopi sehuo:
"Yë'ë Ëjaëni sahuë. Ja do'ire oiyë. Huesëyë, jero sa'na sani
nehuë."
14 Jaje se ca toco, se ponëco Jesure ñao, iti macare nëcaquëna.
Ñacota'a Jesupi cuasaye pao.
15 Ja maca Jesupi iote seji'i:
"¿Nomio, iquere oico'ni? ¿Neni co'eco'ni?"
Caquëna, iti maca tsio ñaquë api cuasaco cao:
"Ëjaë, më'ëpi sasiquë pani quëajë'ë, më'ë ne sito. Quëaëna,
yë'ëpi ite sasi'i."
16 Ja maca Jesupi capi, iote:
"¡María!"
Caquëna, iopi ponëni cao, hebreo cocapi:
"¡Raboni!" Jaje caye cato cao, ye'yaquë.
17 Ja maca Jesupi capi:
"Tseama'o, ñu'ijë'ë. Ja yë'ta'a ja'quë quë'ro saima'quë a'ë.
Jaje pa'iquëta'are sani quëajë'ë, yë'ë yo'je tsire. Pëca ja'quë
quë'rona cui'ne mai Diusu quë'rona saiyë."
18 Caquëna, ja maca María Magdalenapi sani i ye'yaquë
pa'isicohua'ire quëao. Ëjaëni ñahuë, caco. Ipi jaje quëajë'ë,
caëna, cayë, cao.

Jesupi I Ye'yacohua'ina Ñaise'e
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Jare ja mu'se du'ru co'amaña ne mu'se ñami pa'i maca i
ye'yacohua'ipi tu'rihuëna judío paini ca'rajë cacani eta sa'ro
siosicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi iohua'i jopona ñaiquë
pëpaquë capi:
"De'oye pa'ijë'ë."
20 Ja se ca tëjini i jëña cui'ne i coripa iñopi. Ja maca Ëjaëre
papi cuasajë sihuahuë.
21 Ja maca cui'naëpi Jesús ca copi:
"De'oye pa'ijë'ë, mësaru. Ja'quë yë'ëre jëjo daose'eje cui'ne
yë'ëje mësaruteje jëjo saoyë."
22 Jaje cani sëcopi iohua'ina, sëcoquë capi:
"De'o joyore pare pajë'ë.
23 Mësarupi sai de'huacaicohua'ini iohua'i tayo yo'ose'e sai
de'huacaiye pa'iji. Mësaru sai de'huacaima'cohua'ini iohua'i
tayo yo'ose'e sai de'huacaiye peoji."

Tomáspi Jesús Huëisiquëre Ñase'e

24 Tomás Jesús doce soisicohua'i aquëpi cui'ne yequë mami
Gemelo hue'equëpi Jesús ñai maca peopi. Peoquëna, yeco-
hua'ise'e paë'ë.
25 Peoquëna, ñasicohua'ipi Jesús ye'yacohua'ipi quëahuë,
Ëjaëni yëquë ñahuë cajë. Cajëna, Tomáspi capi:
"Yë'ëpi i̱ jë̱të quë̱na ñaca cojena cui'ne i̱ coripa ui cojena yë'ë
jë̱tëpi sani ñama'ë pani i̱re papi caye pa̱ja'quë a'ë."
26 Ocho mu'seña tëto saisi maca i̱ ye'yacohua'ipi huë'ena
tsi'sicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, ja̱rote Tomásje̱ co̱ni paji'i, yure
cato. Ja̱ maca Jesús ñaipi, eta sa'noa si̱ose'epi pa'iquëta'are. Ja̱
maca pëpaquë capi:
"De'oye pa'ije̱'ë."
27 Ja̱ maca capi, Tomásre:
"Më'ë jë̱tëpi i̱ñona sa̱'ije̱'ë. Sa̱'i ñajë'ë, yë'ë je̱ñare. Më'ë je̱tëre
daje̱'ë. Dani yë'ë coripa ui cojena sa̱'ije̱'ë, tsoerepa jëa coema'ë
pa'ija̱'quë nuñere pa'ë caquë asaja̱'quë."
28 Ja̱ maca Tomáspi sehuopi:
"Yë'ë ¡Ëjaë cui'ne yë'ë Diusu!"
29 Caquëna, Jesupi capi:
"Tomás yureta'a asare payë, më'ë yë'ëre ñasi do'ire. Si-
huayë, yë'ëre ñama'cohua'ipi coa quëayena asani nuñere pa'ë
cajë cuasacohua'ire."

Me Neja'copi Iye Toya Pëpë Pa'ico'ni

30 Jesús jaiye yo'opi i̱ ye'yacohua'i ñajëna, pa̱i yo'o ti̱'a
ma'ñere ja̱ yo'ose'e toya pëpëna si'aye toyase'e peoji.
31 Ja̱je pa'iquëta'are iye cato mësarupi Jesure i̱re papi Cristo
huasoquë api, cajë cui'ne Diusu mamaquëre papi cajë asani ti
pa'iyere ti̱'ajajë cajë toyase'e a'ë.

21

Jesupi Siete I̱ Ye'yacohua'ina Ñaise'e

1 Ja̱ jeteyo'je Jesús tijupë i̱ ye'yacohua'ina ñaipi, Tiberias
jaira te̱'tëpana. Ñaini ñeje yo'opi:
2 Simón Pedropi cui'ne Tomás Gemelo hue'equë cui'ne
Natanael Caná yeja Galilea aquë cui'ne Zebedeo mamajë
cui'ne cayaohua'i Jesús ye'yacohua'i co̱ni paë'ë.
3 Pa'ijëna, Pedropi capi:
"Hua'ire sani nesi'i."
Caquëna, yecohua'ije̱ cahuë:
"Yëquëje̱ më'ë ja̱'re sañu'u."
Cani saë'ë, te'e i̱ ja̱'re co̱ni yohuëna aya mëni. Ja̱ ñami hua'ire
neñe pa̱huë.
4 Ñata to̱me maca Jesús tsiaya te̱'tëpare nëcapi, i̱
ye'yacohua'ipi huesëhuë, i̱quei'ni cajë.

5 Ja̱ maca capi, Jesupi:
“¿Tsi̱dohuë, hua'i neñe pa̱re?”
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
“Pa̱huë, neñe.”
6 Ja̱ maca Jesús capi:
“Yohuë ëja te̱'tena hua'i yo'ecore je̱o dëoje̱'ë. Ja̱ maca mësaru neja'cohua'i a'ë.”
Caëna, i̱ case'eje̱ je̱o dëohuë. Je̱o dëorena, hua'ipi ti̱mëni dëquëcona, naë ti̱'añe pa̱huë.
7 Ja̱ maca Jesús ai yëquëpi Pedrore capi:
“¡Mai Ëjaëre papi!”
Ja̱je ca macarepa asayepi Simón Pedropi i̱ ë̱mëje ju'icore se su̱ñani sa duji'i, tsiayana.
8 Yecohua'i cato yohuëja̱'a tsio daë'ë, mejahuëna, hua'i yo'erë naëjë. Coa cien metro paji'i, te̱'tëpa ti̱'añe.
9 Yejana ti̱tani tu̱majë ti̱'ahuë, tsoe toa suasicopi pa'ina. Cui'ne hua'i, pan paji'i, toa ë̱mëje'na tu̱ñase'epi.
10 Ja̱ maca Jesupi capi:
“Dajë̱'ë, hua'ire mësaru nesicohua'ini.”
11 Simón Pedropi yohuëna aya mëni hua'i yo'ecore cu̱tihuëre pana naë mapi, mejahuëna hua'i ti̱mësiconi. Ciento cincuenta y tres hua'ire nehuë. Ja̱je pa'iquëta'are hua'i yo'erë tëiye pa̱o.
12 Ja̱ maca Jesupi capi:
“Dani hua'i a̱ijë'ë.”
Te'ije̱ i̱te i̱quei'ni, më'ë caquë se̱ñe pa̱pi. Si'aohua'i Ëjaëre papi cajë asahuë.
13 Ja̱ jeteyo'je Jesupi panpë i̱ni hua'quequë a̱opi si'aohua'ire, cui'ne hua'ireje̱ hua'quequë a̱opi.
14 Iye cato toaso̱ñe aco paji'i, i̱ohua'i i̱te ñase'e ju̱'isiquëpi huëisiquëre.

Simón Pedrore Jesús Case'e

15 A̱o a̱ni tëjisi jeteyo'je Jesupi se̱ji'i, Pedrore ñeje:
“Simón Jonás mamaquë, ¿iye jerepa më'ë yë'ëre oiquë?”
Caquëna, Pedropi sehuopi:
“Ja̱je pa'ije̱'ë, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye.”
Caquëna, Jesupi capi:
“Ja̱je pa'ito yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaije̱'ë.”
16 Ti̱jupë se̱ni co̱pi, cayaye acore:
“Simón Jonás mamaquë, ¿yë'ëre oiquë?”
Caquëna, Pedropi sehuopi:
“Ja̱je pa'iji, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye.”
Caquëna, Jesupi capi:
“Ja̱je pa'ito yë'ë yëi ñamare ñacaije̱'ë.”
17 Toaso̱ñe acore se̱ji'i:

“Simón Jonás Mamaquë, ¿yë'ëre më'ë yëquë?” Ja̱ maca Pedro oi tsia nepi, toaso̱ñe acore yëquë më'ë yë'ëre oiquë caquëna. Ja̱ maca sehuopi Pedro:

“Ëjaë, më'ëpi si'aye asayë, yë'ë më'ëre oiye.”

Ja̱ maca Jesupi capi:

“Yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë̱'ë.

18 Nuñerepa më'ëre cayë, ai po̱sërepa pa'i maca, më'ëse'e ca̱ña su̱ñani më'ë yë huë̱'ñana sai pa'isiquë a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are ai huanou de'osi maca coa jë̱tëre nëocaina, yequëpi su̱ñacaija̱'quë api. Ja̱ maca më'ë saiye yëma'tona saja̱'quë api.”

19 Ja̱je Jesús cani capi: Pedro ju̱'iñepi Maija'quë de'oquërepa pa'iye i̱ñocai ja̱'ñere quëaquë. Ja̱ jeteyo'je capi:

“Tuijë̱'ë, yë'ëre.”

Jesús Oiquërepa

20 Co'iquë Pedro ñaquëna, i̱ ai oiquëre papi Jesure tuji'i, Jesure tse̱ama'në a̱o a̱i maca ja'ye ñu'i, “Ëjaë, ¿nepi coso yehuoja̱'cohua'i a'ni?” caquë se̱siquëpi.

21 Pedropi ñani Jesure se̱ji'i:

“¿Ëjaë, iquëreta'a me yo'oye pa'ija̱'coa'ni?”

22 Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ë co'i macaja̱'a huajëquë iquë pa'ija̱quë caquë pa'ito ¿i̱quepi më'ëre co'aquë'ni? Më'ë cato yë'ëni tuijë̱'ë.”

23 Ja̱ maca iye case'ere Jesús oiquërepa sehuosicohua'i jupëpi asahuë. Asani cuasahuë, iquë cato ju̱'iñe pa̱ja'quë api. Ja̱je Jesús cato ju̱'iñe pa̱ja'quë api caye pa̱pi. I̱ cato capi: “¿Yë'ë co'i macaja̱'a huajëquë pa'ija̱quë caquë pa'ito i̱quepi më'ëre co'aquë'ni?”

24 Iye coca toyaquë cato i̱ oiquëpi toyayë, nuñerepa cocare quëaquë. Ja̱je pa'ina, nuñerepa cocare caji cajë asayë.

25 Jesús yo'ose'e jaiye pa'iji, pa'iquëta'are toyaye pa̱ñë. I̱ yo'ose'e ñape toyañu'u cajë yo'ocohua'i pani toya saoye peoji, si'a yeja maca toya pëpi ti̱më huesotoje̱. Ja̱ yë'ta'api toyaye pati'ñe pa'io. Ca tëjihuë. Ja̱je pa'ija̱quë.

LOS HECHOS

Maija'quë I̱ Joyore I̱sisi'i Ca Nëose'e

1 Yë'ë cajei Teofilo, yë'ë du'ru macarepa toya pëpëna si'aye
Jesuja̱'a macarepa yo'o huëoquë yo'ose'e cui'ne i̱ ye'yase'e,
cui'ne i̱ ma'tëmona sai macaja̱'a yo'ose'e si'aye toyahuë.
2 Ja̱ yë'ta'a ma'tëmo saima'në i̱ jëjo saocohua'ire jo'ya
sahuani de'o joyo co̱caiyepi i̱ohua'i yo'o ja̱'ñe quëaëña.
3 Cui'ne ju̱'isiquëpi huajëquërepa pa'iji cajë ñajajë caquë
ja̱'në pa'ise'eje̱ pa'irepa pani i̱ñoquë cuarenta mu'seña ñaiquë
Diusu cua̱ñe te̱'tere quëaëña, ja̱ohua'ire.
4 Ja̱ yë'ta'a Jesús i̱ jëjo saocohua'i ja̱'re pa'i caëña:
"Jerusalénpi saima'pë utejë̱'ë, ja'quë mësarute i̱sisi'i ca
nëose'ere yë'ë quëase'ere.
5 Juan cato ocopi dopi. Ja̱je pa'iquëta'are a'ri maña se ñata
sao mu'seña mësaru cato de'o joyore pani do cua̱ñoja'cohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë, oco doyeje̱ pa'ye."
6 Jesús quë'rona tsi'sija̱ni Jesure se̱i'ë ñeje:
"Ëjaë, ¿më'ë yurepi Israel pa̱i ëjaëre necaija̱'quë a'ë, yëquëre
de'oye cua̱ñeja'quëre?"
Cajëna, Jesupi sehuoëña:
7 "Ja̱ cato pa̱i asaye peoye a'ë. Coa ja'quëse'e neñe pa'iji. Ja̱je
pa'ina, mësaru i̱ti neja'a mu'se cui'ne ti̱ yo'oja̱'a tëcahuëje̱ asaye
peoji.
8 Ja̱je pa'iquëta'are de'o joyopi mësaruna dani pa'i maca tutu
i̱si cua̱ñoni Jerusalén, Judea yeja, Samaria yeja, coa si'a yeja
pa'icohua'ire quëacaija̱'cohua'i a'ë, yë'ë yo'ose'e ayere."
9 Ja̱ se ca tëjini ñajë nëcajëna, Jesús ma'tëmona sa cua̱ñoëña.
Sa cua̱ñoquëna, siriopi i̱te peo hue̱'ñarepa tsio dani hueso.
10 Ja̱ yë'ta'a Jesús ma'tëmona mëiñere ñajë nëcajëna,
peo hue̱'ña pa'isicohua'ipi caya ë̱mëohua'i poja'i ju'i ca̱ña
ju'icohua'ipi ñaini caëña, i̱ohua'ire:
11 "Galilea pa̱i ¿me yo'ojë ma'tëmore ñajë nëcaye'ni? Iquë
Jesús mësaru ja̱'re pa'isiquëpi yure ma'tëmo sa cua̱ñosiquë
cui'naëpi co'ija̱'quë api, mësaru ñajëna, saise'eje̱ pa'ye."

Judas Pa'isi Sa'rona Matiaspi Tsioja̱ise'e

12 Ja̱ maca Jesús jëjo saocohua'i Olivos ai cu̱tihuëpi te'e
kilómetro sani Jerusalénna co'ireña, ja̱ohua'i cato saë'ë, huajë
mu'se ja̱ ja'ye cu'iye pa'iji, cua̱ñese'e ja'ye.
13 Ja̱ maca pa̱i daripëna ti̱'ani i̱ohua'i huero pëani pa'i huë'e
ë̱mëje'e tu'rihuëna mëni pëareña. I̱ti pëasicohua'i cato pa'iyë:

Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo mamaquë Jacobo, Simón yequë mami hueˈyosiquë Zelote, cuiˈne Jacobo mamaquë Judas.

14 Siˈaohuaˈi jạohuaˈi Jesús yoˈje tsị jạˈre, cuiˈne Jesús pëca jaˈco María jạˈre cọni, cuiˈne yequë nomiohuaˈi jạˈre cọni teˈe cuasayepi siˈanë Maijaˈquëre sẹñuˈu cajë tsiˈsijë paëˈë.

15 Ciento veinte sehuosicohuaˈi paˈicohuaˈipi jạ muˈseña teˈe macana tsiˈsirena, Pedropi jopore pana huëni nëcani caëña, ñeje:

16 “Maijaˈquë doˈijë, Jesure tsẹacohuaˈire sai saquë Judas yoˈo jạˈñere Maijaˈquë joyopi Davidre duˈru quëaëña. Quëaquëna, toyapi. Jạ toyaseˈe tị̱ˈañe pajiˈi.

17 Judas cato mai aquë pajiˈi. Cuiˈne mai neñe ayere cọ nequë pajiˈi.

18 Jạje paˈiquëtaˈa, coˈaye yoˈo doˈire sạisi curiquëpi yejare huerohuë. Jạje paˈiquëtaˈare Judas cato sị̱opëjạˈa meñe tọmeni ẹ̱tatuˈu joquëna, siˈaye ẹ̱ta mea etaëna, jụquëña.

19 Jạ yoˈoseˈere Jerusalén paˈicohuaˈipi asani ị̱ti tsiore hueˈyohuë, tsie tsio. Ị̱ohuaˈi cocarepa cato Acéldama hueˈyoreña.

20 Jạje paˈina, Salmos toya pëpë caji:

Ị̱ paˈisi huëˈe jẹocosi huëˈe paˈijạˈcoa,
Pëa cọmaˈa huëˈe.
Cuiˈne caji, yequejẹ:
Ị̱ yoˈoraˈaseˈere yequëpi yoˈoye paˈiji.

21 Deˈoji. Maipi iye macare payë, Jesús mai jạˈre paˈi macapi, mai jạˈre siˈanë paˈicohuaˈire Jesure Juan oco do macapi cuiˈne ị̱ maˈtëmo mëi macana mai jạˈre paˈicohuaˈire.

22 Jạje paˈina, deˈoji, jạohuaˈi aquëni teˈire maire tsiojạˈquëre neñe. Nerena, jạëpi mai jạˈre cọni teˈe Jesús jụˈisiquëpi huëjiˈi, quëajạˈquëre.”

23 Casi maca coˈejë cayaohuaˈire tị̱ˈareña, José Barsabás cuiˈne Matias. Josépi yequë mami Justo hueˈequë pajiˈi.

24-25 Tị̱ˈani Maijaˈquëre ñeje sẹiˈë:

“Jaˈquë, mëˈëpi pại cuasaye tạˈñe asaquë aˈë. Yëquëre ị̱ñojëˈë, ¿jequë aˈni, mëˈë joˈya nesiquërepa mëˈë jëjo saoquërepa Judas coˈaye yoˈoquë ne huesësiquë neraˈaseˈe nejaˈquë?”

26 Sẹni tëjini neñañuˈu cajë yoˈojëna, Matiasna Jesús jëjo saoquë paˈiye tọmepi. Tọmeina, jạre ị̱ti macapi, Jesús once jëjo saocohuaˈi jạˈre cọni paˈiquë pọnëpi.

2

Maijaˈquë Joyo Daiseˈe

1 Judío pa̱i fiesta Pentecostés mu'se ti̱'asi maca si'aohua'i
sehuosicohua'i te'e macana tsi'sini paë'ë.
2 Pa'ijëna, cuasama'tore papi jai tutu jupë pi̱sico jutayeje̱
pa'yerepa ma'tëmopi pi̱sico jutaëña. Jutani i̱ti pi̱siyepi si'a
huë'e ti̱mëëña, i̱ohua'i pa'i hue̱'ña.
3 Ja̱ maca pa̱i ñapere toa corohue̱aje pa'yepi i̱ohua'i
si̱ope̱ana ñai nëcareña.
4 Ja̱ maca yureta'a si'aohua'i de'o joyopi ti̱mësicohua'i
pateña. Pa'ijë joyo necaina, yequë pa̱i cocapi careña.
5 Ja̱ mu'seña Judío pa̱i si'a hue̱'ña pa'icohua'ipi Jerusalénna
tsi'sicohua'ipi pateña, de'oye yo'o pa̱ipi.
6 Pa'icohua'ipi tutu pi̱siyeje̱ pa'yere asani tsi'sireña, i̱ti pi̱si
hue̱'ñana. Tsi'sini asareña, i̱ohua'i cocapi, sehuosicohua'ipi
cajëna. Asajë ¿merepa ja̱je caye'ni? cuasahuë.
7 Ja̱je cuasajë asa quëquëjë ai co'a ju̱'ijë sa̱'ñe cahuë:
"¿Si'aohua'i icohua'i Galilea pa̱ita'a pa̱i ñape cocapi caye'ni?
8 ¿Me neni pa̱i ñape cocare papi cajëna, asaye'ni?
9 Iye maca pa'iyë, Partia pa̱i, Elam pa̱i, Media pa̱i,
Mesopotamia pa̱i, Judea pa̱i, Capadocia pa̱i, Ponto pa̱i, cui'ne
Asia yeja pa̱i, pa'iyë.
10 Pa'iyë cui'ne Frigia pa̱i, Panfilia pa̱i, Egípto pa̱i, cui'ne
Cirene quë'ro Libia pa̱ije pa'iyë. Pa'iyë, cui'ne romano pa̱ije,
coa dani pa'icohua'ije̱ judío pa̱irepa cui'ne judío pa̱i yo'oye
coa se ye'yesicohua'ije̱ pa'iyë.
11 Pa'iyë, cui'ne Creta pa̱i cui'ne Arabia pa̱ije si'aohua'i
pa'icohua'ipi asahuë, Maija'quë de'oyerepa yo'oyere pa̱i ñape
cocapi cajëna."
12 Si'aohua'i quëquë huesësicohua'i paë'ë, jerepa yeque
cuasaye peoyerepa. Ja̱je pa'ijë sa̱'ñe se̱i'ë:
"¿I̱quere pare quëaquë'ni, iye yo'oyere?"
13 Cajëna, yecohua'ipi cue'cuejë careña:
"Ja̱ohua'i cato da huesoquëna, yo'ojë cayë."

Pedro Caye Ja̱ohua'ire

14 Cajëna, ja̱ maca Jesús jëjo saocohua'i aquë Pedropi yeco-
hua'i i̱ cajeohua'i once pa'iohua'i ja̱'re co̱ni huëni nëcani tutu
capi, ñeje:
"Judío pa̱i cui'ne si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asajë̱'ë. Iye
mësaruje̱ yë'ë caquëna, de'oye asajë̱'ë.
15 Icohua'i daquëna yo'ojë cama'pë pa'iyë, mësaru cuasayeje̱
pa'ye, yurena nueve pa'ito me cuepeye'ni.
16 Iye cato coa ai jerepa Maija'quë caye quëacaiquë Joel
caquë pa'ise'epi ti̱'aquë yo'oquëna cayë. I̱ case'e cato caji:
17 Tëji mu'señarepa yë'ë joyore pa̱ina i̱sija̱'quë a'ë caji,
Maija'quë.

Isina, mësaru mamajë ëmëohuaˈi cuiˈne nomiohuaˈi yëˈë ayere
cajaˈcohuaˈi aˈë,
Posëohuaˈipi caimaˈpëtaˈa cani ñañeje paˈye ñajëna, quëasiˈi.
Cuiˈne aiohuaˈi huëo hueˈñajaˈa ñajëna, quëasiˈi.
18 Ja muˈseña yëˈë joˈyaohuaˈi ëmëohuaˈina cuiˈne nomio-
huaˈina yëˈë joyore isisiˈi.
Isiquëna, yëˈë ayere quëacohuaˈi paˈijaˈcohuaˈi aˈë.
19 Cuiˈne maˈtëmopi pai ti ña maˈñere iñoñe paˈijaˈcoa,
Cuiˈne yejare iñosiˈi, tsiepi, toapi, cuiˈne toa picopi,
20 Ësë miamaˈquë deˈojaˈquë api,
Cuiˈne ñañëje tsiejeˈ paˈi deˈojaˈquë api,
Iye cato mai Ëjaërepa ja daimaˈnë paˈi jaˈñe aˈë.
I dai muˈserepa cato ëja muˈserepa cuiˈne deˈo muˈserepa
pasipi.
21 Ja muˈseña siˈaohuaˈi yëˈëre secohuaˈi tiˈajaˈcohuaˈi aˈë,
huaso cuañosicohuaˈi paˈiye.
Toyapi, Joel.
22 Israel pai asajëˈë, yëˈë caquëna. Mësarupi tsoe asayë,
Jesús Nazaret aquë pai pajiˈi. Paˈina, Maijaˈquëpi mësaru ña
hueˈñana irepa paˈiye iñopi. Iñoquë Jesujaˈa Maijaˈquëpi pai
yoˈo tiˈa maˈñere cuiˈne jaiye deˈoyere pare yoˈo iñopi.
23 Jaje paˈitaˈare Maijaˈquë tsoe jaje yoˈosiˈi cuasa nëoseˈeje
paˈye, mësaruna ite tseani queni huani jeohuë, coˈacohuaˈi
jëñajaˈa.
24 Jaje huani jeosicohuaˈitaˈare Maijaˈquëpi juˈiñe hueseˈere
peo hueˈña nejoni huajëquëre huëopi, je i paˈimaˈquëni juˈiñepi
meñe quëco pacoˈni.
25 Pai ëjaërepa David Jesús ayere caquë capi, ñeje:
Ëjaëpi yëˈë tiñare pare paˈina, iseˈere siˈanë ñahuë.
Ipi yëˈë ëja teˈtere paˈito, yëˈëre siˈaye coˈaye paˈinije ne taoñe
peoji.
26 Jaje paˈina, ai sihuayë, yëˈë joyopi, sihuaquë yëˈë yëˈopopi
jëjëñë.
Mëˈëpi ñacaina, quëcoquë pëa huajëjaˈquë aˈë.
27 Jare mëˈëpi yëˈëre tasi daripëna jeomaˈë paˈijaquë aˈë.
Cuiˈne yëˈë mëˈë deˈo joˈyaë capë jaˈju tiya huesëyeje pajaˈcoa,
mëˈëpi ësequëna.
28 Mëˈëpi yëˈëre iñohuë, paˈi maˈare pare,
Cuiˈne mëˈë jaˈre coni paˈi ai sihuajaˈquë aˈë, yëˈë.
Jaje capi, David, Jesús ca jaˈñe.
29 Israel pai asajëˈë, David mai ñecuë tsoe juquëna, tajë
paˈahuëˈë. Yurejeˈ ite tajë paˈisicojeˈ huiˈyomaˈcopi paˈico.
30 Israel pai ëjaërepa David cato Maijaˈquëre quëacaiquë
pajiˈi. Jaje paˈipi asapi, Maijaˈquë care paquëpi ca nëoseˈere i

tsëcapë aquëni Maija'quëpi Israel pa̱i ëjaëre pare necai ja̱'ñere, i̱ meñe najeini.

31 Ja̱je pa'ina, David ñaquë cayeje̱ pa'yere capi, Cristo huëi ja̱'ñere. I̱o case'e cato caji: 'ta̱si daripëre u̱i huesëye pa̱ja'quë api,' cui'ne 'i̱ ca̱pëje̱ ja̱'ju tiya huesëye pa̱ja'coa,' capi.

32 Ja̱je pa'iye sëte Maija'quëpi Jesure ja̱re David casiquëni huëopi, huajëquëre. Ja̱ yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë.

33 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi Jesure i̱ ëja te̱'te ñu'ija'quëre nepi, jerepa pa'ire pare. Ja̱je neina, pëca ja'quëni de'o joyore pare i̱si cua̱ñopi i̱ ca nëosiquëre i̱si cua̱ñoni i̱pi yure pa̱i ñapere huahuecaji'i, huahuecaiyere ja̱re yure mësaru ñajë cui'ne asahuë capi.

34 Ja̱je pa'ina, Davidpi ma'tëmo mëiñe pa̱pi. Ja̱je pa'iye sëte capi:

Ëjaëpi yë'ë Ëjaëre capi:

'Ja'ruje̱'ë, yë'ë ëja te̱'tena,

35 Yë'ëpi më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire më'ë que̱o huë'ehuëna jëjo o̱a sao macaja̱'a.'

36 Ja̱je pa'ina, Jesús mësaru que̱ni huani je̱ocosiquëre Diusupi Ëjaëre pare Cristo huasoquëre nepi. Iyere cato Israel pa̱i asaye pa'iji."

37 Ja̱je Pedro caquëna, asani joyore papi ai co'a ju̱'ijë oijë Pedrore cui'ne i̱ cajeohua'ire once pa'iohua'ireje̱ se̱i'ë, ñeje cajë:

"¿Yëquë yure me neja'cohua'i a'ni, Maija'quë do'ijë?"

38 Se̱jëna, Pedro capi:

"Mësaru tayo yo'ose'ere sa̱i to̱ cua̱ñoñe cani cui'ne de'o joyore i̱sija̱'quë cani mësaru ja̱'në cuasase'ere je̱oni Maija'quëna po̱nëñe pa'iji. Ja̱je yo'oni pa̱i ñape Jesuni cuasajë oco do cua̱ñoñe pa'iji.

39 Maija'quë i̱ joyo i̱sisi'i ca nëose'e mësaru. Mësaru mamajë cui'ne so'o pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i Maija'quë yë soija̱'cohua'i tse̱ a'ë."

40 Yequeje̱ cui'ne capi, Pedro:

"Huasosicohua'i pa'ije̱'ë, ai co'acohua'i jopo pa'icohua'ipi." Ja̱je caquë yëhuopi.

41 I̱ ja̱je caquë yëhuoye asasicohua'ise'e oco do cua̱ñoni tres mil Jesure sehuocohua'i paë'ë, ja̱ maca.

42 Pa'ijë si'aohua'i Jesús jëjo daocohua'i ye'yayere de'oye sehuocaijë nuñerepa paë'ë. Pa'ijë sa̱'ñe de'oye yo'ojë, Maija'quëre se̱jë cui'ne a̱o yëtoni a̱ijë paë'ë, Jesús yo'ose'ere cuasajë.

Du'ru Macarepa Sehuosicohua'i Pa'ise'e.

43 Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere
yo'ojëna, ñajë ai cuasareña, merepa ja̱je yo'oye'ni cajë.
44 I̱tire pa'ë cuasajë asasicohua'ipi te'e cuasajë tsiosico-
hua'ipi pa'ijë co'amañaje te'e pahuë.
45 Si'aye i̱ohua'i co'amaña i̱sijë curi maña huerojë yecohua'i
co'amaña caracohua'ina i̱sihuë, i̱ohua'ire caraye.
46 Ja̱je yo'ojë pa'icohua'ipi si'a mu'seña Maija'quëre se̱jë
paë'ë, Maija'quëre se̱ huë'ena. Ja̱je yo'ojë cui'ne i̱ohua'i
huë̱'ñana Jesure cuasajë a̱ore yëtoni a̱ijë te'e hue̱'ña tsi'sini
a̱ore huahuejë a̱ijë sihuajë paë'ë.
47 Pa'ijë Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë paë'ë. Si'aohua'i
yecohua'ije̱ de'o pa̱ire pa'ë cajë ñahuë. Cajë ñajëna, Ëjaëpi
jero sa'na jai pa̱ire i̱te sehuocohua'ire nepi. Nequëna, jai pa̱i
sehuocohua'i huaso cua̱ñosicohua'i paë'ë, mu'se ñape.

3

Cu'ima'quëre Jujucaise'e

1 Te'e mu'se na'iquëna, Pedropi cui'ne Juanpi co̱ni
Maija'quëre se̱ hora a las tres pa'i maca Maija'quëre se̱
huë'ena saë'ë.
2 Satena, ja̱rote cu'ima'quëpi De'oco hue'yosi eta sa'ro
yë'quë macare da ñosiquëpi ñu'i Pedrore cui'ne Juanre caca
huëojëna, curiquë se̱ji'i. Ja̱ë cato tsi̱'nëna cu'ima'quë paji'i, da
cacacohua'ire curiquë se̱jaquë cajë dasiquëpi. Ja̱je pa'ipi si'a
mu'seña pa̱ipi i̱te sa̱ñojëna, curi hueroquë ñu'iquë paji'i, eta
sa'ro yë'quë macare ñu'i.
3 Ja̱je curi ñu'i se̱i ñu'iquëpi Pedrore cui'ne Juanre ñani
curiquë se̱ji'i, tsoe caca tëjiye ja'i macare pa'ijëna.
4 Se̱ina, Pedropi i̱te ñani capi:

"Ñajë'ë, yëquëni."

5 Caquëna, curiquëre i̱sisi'quë cama'quë cuasaquë i̱se'ere
ñaquëna,
6 Pedropi capi, i̱te:

"Yë'ë curiquë peoyë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë payere i̱sisi'i.
Jesús Nazaret aquë mamipi cayë huëni cu'ije̱'ë."

7 Caquë Pedropi ëja te̱'te je̱tëna tse̱ani naë huëo nëcoquëna,
te'ere papi jë'a huëni nëcapi. Huëni nëcaquëna, i̱ nëcañoa cui'ne
i̱ jëo peto ca̱ jëaye carapi.
8 Caraëna, de'oye nëcaquë cuji'i. Ja̱ maca yureta'a i̱ohua'i
ja̱'re tsioni te'e Maija'quëre se̱ huë'ena cacani Maija'quëre
de'oquëre pa'ni caquë sihuaquë sa'caquë yo'opi.
9 Cacani cu'i Maija'quë de'oquëre pa'ni caquë sihuaquë
yo'oquëna, si'aohua'i i̱te ñahuë.

10 Ñajë quëquë huesëhuë, i̱te yo'ose'ere cuasajë. Noni
Maija'quëre se̱ huë'e eta sa'ropi De'oco hue'e hue̱'ñapi curi se̱i
ñu'ina, ñacohua'i sëte quëquëhuë, i̱ cu'iye ñani.

Pedro Yëhuoye

11 I̱ti co'yasiquëpi Pedrore cui'ne Juanre tse̱ani ñuni saoma'ë
yo'opi. Yo'oquëna, ña quëquëjë si'aohua'i Pórtico de Salomón
ca hue̱'ñana huë'huëjë saë'ë, i̱ohua'i pa'i hue̱'ñana ñañu'u cajë.
12 Jai pa̱i tsi'sijëna, ñani Pedro capi:

"¿Me yo'ojë Israel pa̱i ai cuasaye'ni? Iquëre yëquë tutupi
pa̱nita'a Maija'quëre yëquë ai oi do'ipi ne co'yarena, cu'iyeje̱
ñajë mësaru yëquëse'ere ai ñañë.
13 Iquë ju̱'iquëre cato, mai aiohua'i, Abraham Diusupi Isaac
cui'ne Jacobo Diusupi ne co'yapi. I̱ necaiquë Jesuni jerepa
pa'ire i̱ñoquë. Mësaru pa̱i ëjaëna tse̱ani i̱sirena, Pilato de'oquë
api cuasani joyesi'i caquëna, mësaru ë̱sehuë. Ja̱je pa'ina,
mësaru ë̱sesiquë pa'iyere i̱ñoquë yo'opi.
14 Iquë de'oye nuiñe yo'oquëni joyeye ë̱sejë pa̱ire huaiquëni
joyeje̱'ë, cahuë, mësaru.
15 Ja̱je yo'oni pa'iye i̱si Ëjaëni mësaru huani je̱ohuë. Ja̱je
yo'osicohua'ita'are Maija'quëpi huajëquëre huëopi, i̱te. Ja̱
yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë.
16 Iquë mësaru noni ñaquëre, Jesure necaiquëre pare asa
do'ipi tutu i̱sipi. I̱sina, ñañë, mësaru. Jesure necaiquëre pare
asa do'ipi iquëre ju̱'iñe ti peoquëre pare ne co'yapi, mësarupi
ñañë, si'aohua'i i̱ti yo'ose'e.
17 Asayë, yureta'a mësaru Jesure huai maca yo'ose'e. Mësaru
cui'ne mësaru ëjaohua'i cato ja̱re cajë yo'oyë, cuasama'pë coa
noni huesë huani je̱ohuë.
18 Ja̱je yo'ojëna, Maija'quë cato i̱te quëacohua'i ja̱'re Cristo
ju̱'iñe pa'iji tsoe hue̱'ña case'ere yo'o ti̱'api.
19 Ja̱je pa'ina, mësarupi Maija'quëna daije̱'ë. Dani ja̱'në
yo'ose'e je̱ojë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere të̱no je̱ocaija̱'quëre.
Ja̱je yo'ojëna, ñani Maija'quëpi de'oye pa'iye i̱si'ñe pa'i api.
20 Tsoe hue̱'ña mësarute i̱sisi'i, Cristore cuasa nëosiquëni
Jesuni jëjo daoquë mësaruna.
21 Ja̱je pa'iquëta'are yure cato i̱te quëacaicohua'i tsoe hue̱'ña
pa'isicohua'i ja̱'në ca'ñeje pa'ye si'a co'amaña ne de'hua
macaja̱'a Cristo ma'tëmore pa'ija̱'quë api.
22 Ja̱je pa'ina, mai aiohua'ire Moisés quëapi, ñeje: 'Ëjaë
Diusupi yë'ëje̱ pa'ire i̱te quëacaija̱'quëre neja'quë api, mësaru
aquëni. Si'aye i̱ caye de'oye sehuocaije̱'ë.
23 Si'aohua'i i̱ caye sehuocaima'cohua'i cato, pa̱i pa'i
daripëpi ti̱rona nejosicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.'

24 Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i Samuel pa'inëpi de
ñata dao mu'seña cato iye mu'seña pa'i ja̱'ñere cahuë.
25 Ja̱je pa'ina, mësaru a'ë, i̱te quëacaicohua'i mamajë
Maija'quë i̱sisi'i ca nëose'ere pacohua'i, Abrahamre ca nëose'e
pacohua'i. I̱ case'e cato caji: 'Më'ë tsëcapë acohua'ija̱'a iye
yeja pa'icohua'i si'aohua'i de'oye pa'iye i̱si cua̱ñoja'cohua'i
a'ë.'
26 Ja̱je pa'ina, mësarupi co'aye pa'iyere je̱oni po̱nëjëna,
de'oye pa'iye i̱sisi'i caquë Maija'quëpi i̱ mamaquëre
ju̱'isiquëni huëoni mësaruna du'ru jëjo daopi."

4

Pedrore Cui'ne Juanre Coye

1 Pedro cui'ne Juan ja̱ yë'ta'a pa̱ire cajëna, Israel pa̱i
ëjaohua'ipi cui'ne Maija'quëre se̱ huë'e ñacai soldado pa̱i ëjaëpi
cui'ne saduceo pa̱i co̱ni da ti̱tahuë.
2 Ti̱tani ja̱ohua'ipi pë̱ijë asahuë, ju̱'isicohua'i huëiye pa'iji,
Jesús huëise'epi i̱ñopi cajëna, Pedropi cui'ne Juan co̱ni.
3 Asani tse̱ahuë. Tse̱ani na'i huesëye sëte pa̱ire co hue̱'ñana
cohuë, se ñatasi mu'se ñañu'u cajë.
4 Ja̱je yo'ojëta'are i̱ti quëaye asasicohua'i jai pa̱i sehuohuë.
Ja̱ maca sehuosicohua'ire ë̱mëohua'ise'ere cue̱cueto cinco mil
pa̱i paë'ë.
5 Ñatasi mu'se Jerusalénna tsi'sihuë, Israel pa̱i ëjaohua'i, aio-
hua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i co̱ni.
6 Ja̱rote Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa Anásje̱ paji'i. Pa'ina,
cui'ne yecohua'ije̱ paë'ë, Caifás, Juan, Alejandro co̱ni.
Pa'ijëna, cui'ne si'aohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa
sëcapë tsi'sisicohua'ipi paë'ë.
7 Pa'ijë cua̱ñehuë, Pedrore cui'ne Juanre dajë̱'ë. Carena,
darena, i̱ohua'i jopona nëconi ñeje cajë se̱i'ë:
"¿I̱que tutupi pa̱nita'a i̱quei mamipi mësaru cajë iye ñeje
yo'oye'ni?"
8 Se̱jëna, Pedro de'o joyopi i̱ ja̱'re pa'iye sëte i̱ohua'ire sehuo-
quë capi:
"Mai ëjaohua'i cui'ne mai aiohua'i asajë̱'ë.
9 Ju̱'iquëre jujuse'ere me neni ne co'yare'ni cajë se̱ni
asañu'u cajë se̱ñe sëte quëasi'i.
10 De'oji. Ja̱je pa'ito, si'aohua'i mësaru asa hue̱'ñana
quëañu'u, si'aohua'i Israel pa̱i asaja̱jë cajë. Iquë iye maca
si'aohua'i mai ñajëna, pa'iquë cato Jesucristo Nazaret aquë
mami do'ire co'yapi, mësaru que̱ni huani je̱orena, Maija'quëpi
huajëquëre huëosiquë do'ire.

11 Iquë Jesús mësaru huë'e necohua'ipi do'i peoquëre ñasi
quëna pë api. Jaje pa'isiquëta'a yure cato iti quëco pa quëna
ërepa de'opi.
12 Jaje pa'ina, Peoji, yequë paire huasoquë. Maija'quë
maire huasoja'quëre yequëre necaiye papi."
13 Ca'raye peoyerepa Pedropi cui'ne Juanpi coni cajëna, ñajë
ëjaohua'ipi cuasahuë, icohua'i ai ye'yema'cohua'i a'ë cui'ne
pai pa'iyeje ye'yema'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cui'ne Jesús
ye'yaquë pa'isicohua'i a'ë. Jaje cuasajë ñajë quëquë asahuë,
iohua'i cayere.
14 Jerepa, cui'ne iohua'i ja're coni iti co'yasiquëje pa'ina,
ñajë ti sañope cayeje pahuë.
15 Pajë ja maca tsi'si sitopi Pedrore cui'ne Juanre etajë'ë
carena, etahuë. Etarena, iohua'ise'e sa'ñe coca cahuë.
16 Ñeje cahuë:
"Si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asayë, iye pai yo'o ti'a
ma'ñere yo'ose'e. Jaje asajëna, maipi jaje yo'oye pahuë ca
ti'añe peoji. ¿Jaje pa'ito yure me neja'cohua'i a'ni, icohua'ire?
17 Jaje pa'ito iyere yo'oñu'u. Iye yo'osi coca jerepa jai saiye
paja'core huajo yëni quëcoñu'u iohua'ini iye macapi jerepa
paire quëaye paja'cohua'ire, Jesús ayere."
18 Cani yureta'a iohua'ire soini cuañehuë, Jesús aye paire
cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne i ayeje paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë.
19 Cuañejëna, Pedropi cui'ne Juanpi sañope sehuojë cahuë:
"Mësarupi cuasani ñajë'ë, ¿iquepi de'oquë'ni, mësaru cayere
sehuoye, panita'a Maija'quë cayere?
20 Yëquë ñase'ere cui'ne asase'ere quëaye pa'iji."
21 Pai cato ne co'yasiquëni ñani Maija'quë ai de'oji cajë
sihuahuë. Jaje sihuajëna, ëjaohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre
si'señu'u cuasajëta'a paini ca'rajë si'sema'pë coa huajo yëni
eto saohuë.
22 Pai ne ti'a ma'ñere papi co'yasiquë cato cuarenta ometëca
jerepa paquë paji'i.

Ca'rama'cohua'i Cui'ne Necaija'quë Api Asacohua'i Pa'iyere Señe.

23 Eto saorena, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i quë'rona
sani Israel ëjaohua'i cui'ne aiohua'i case'ere si'aye quëahuë.
24 Quëajëna, asani si'aohua'i te'e cajë Maija'quëre sei'ë, ñeje:
"Ëjaë ma'tëmo cui'ne yeja, jai tsiaya, si'aye iote pa'iye
de'huasiquë,
25 më'ëpi de'o joyoja'a cahuë, më'ë jo'yaë David yë'opoja'a
ñeje:
¿Me yo'ojë pai josa yo'ojë caye'ni?
¿Me yo'ojë pai ti cuasama'pë coa huëojë jaje neñu'u ca
nëoñe'ni?

26 Pa̱i ëjaohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi co̱ni,
Maija'quëre cui'ne maire huasoquëre sa̱ñope yo'oñu'u cajë
te'e cuasajë yo'oyë.
27 Iye daripëna Herodes cui'ne Pilato cui'ne yequë pa̱i
cui'ne Israel pa̱i tsi'sini Jesure sa̱ñope yo'ohuë, më'ë sahuani
i̱sisiquëre.
28 Ja̱je yo'ojë yo'o ti̱'acaë'ë, më'ë ja̱je yo'osi'i cuasa nëoquë
pa'ise'ere.
29 Yure Ëjaë, yëquë më'ë jo'yare i̱ohua'i huajo yëyere ñani
i̱sijë̱'ë, më'ë coca, ca'rama'pë quëa ja̱'ñere.
30 Jesús më'ë mamaquë cocare quëajëna, më'ë tutupi
ju̱'icohua'ire jujuye, yequë mu'seña pa'i ja̱'ñe i̱ñoñe cui'ne pa̱i
yo'o ti̱'a ma'ñere yo'ojë̱'ë, Jesús do'ipi.”
31 Ja̱je se̱ni tëjisi maca i̱ohua'i se̱ sitopi ñu'cueo. Ñu'cuecona,
si'aohua'i de'o joyo ti̱mësicohua'i paë'ë. Pa'ijë Maija'quë coca
quëahuë ti̱ñarepa, ca'rama'pë.

Si'a Co'amaña Si'aohua'i Te'ona Pase'e

32 Jai pa̱i sehuosicohua'i pa'icohua'ipi te'e cuasajë cui'ne
nëina, paë'ë. Pa'ijë co'amañaje si'aohua'i te'ena pahuë. Te'ije̱
yë'ëse'e te'i pasi'i caquë yo'oquëje̱ peopi.
33 Peojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi si'a tuturepa quëahuë,
Jesús ju̱'isiquëpi huëise'ere. Quëajëna, Maija'quëpi ñacaina,
si'aohua'i de'oye paë'ë.
34 Pa'ijëna, te'ije̱ i̱ohua'i aquë co'amaña caraquëna, ai
yo'oquë peopi si'aohua'i pahuë. Ja̱ payere cajë yejaña
pa̱nita'a huë̱'ña pacohua'ipi i̱sijë curi neni,
35 Jesús jëjo saocohua'ina dani curi i̱sihuë. Ja̱ohua'ipi
si'aohua'ire i̱ti pa̱i ñapere caraye ja'ye huahueja̱jë cajë i̱sihuë.
36 Ja̱je yo'opi, levita José hue'equëni, Chipre saodohuë
aquëni Jesús jëjo saocohua'ipi Bernabére hue'yosiquëpi. Bernabé cani cayë “Yëhuo huasoquë mamaquë”.
37 Ja̱ëpi i̱ yejare i̱siquë curi neni Jesús jëjo daocohua'ina curi
dani i̱sipi, i̱ohua'ipi ñajë huahueja̱jë caquë.

5

Ananías Cui'ne Safira Co'aye Yo'ose'e

1 Ja̱je pa'iquëta'are yequëpi Ananías hue'equëpi i̱ paco Safira
ja̱'re yejare i̱sihuë. I̱sini curi neni,
2 si'aye i̱siye pa̱ñu'u te'e cuasahuë. Cuasani i̱ohua'i pa ja̱'ñe
de'huahuë. De'huani yequere Jesús jëjo saocohua'ina i̱sipi,
i̱ohua'ipi ñajë huahueja̱jë caquë.
3 I̱siquëna, Pedropi capi:
“¿Ananías i̱que do'ire huati ëjaë më'ë joyona cacaë'ni yeja
do'i sa̱isi curire më'ëpi yequere de'huani yequere i̱siquë
si'aye i̱siyë caquë de'o joyore cosoja̱quë caquë?

4 ¿Yejaje̱ mëʼë yeja paʼimaʼona, ja̱je yoʼou? ¿Curije̱ mëʼë
curiquë paʼimaʼëna, ja̱je yoʼou? ¿Merepa mëʼë ja̱je yoʼosiʼi
cuasaëʼni? Pa̱ini mëʼë cosomaʼë paëʼë. Maijaʼquëni mëʼë
cosohuë.”
5 Caquëna, Ananías asani ju̱ni ta̱jiʼi. Siʼaohuaʼi i̱ ju̱ni ta̱iseʼe
asasicohuaʼi quëquë huesëhuë.
6 Ja̱ maca yuretaʼa po̱sëohuaʼipi dani i̱ ca̱pë ca̱ñapi tu̱nani
sani ta̱huë.
7 Tres horas tëto sai maca Ananías nëjo cacao, i̱o ëjëre
yoʼoseʼe asamaʼcopi.
8 Cacacona, Pedropi i̱ote se̱jiʼi:
“¿Mësaru caseʼe jaʼye yeja doʼi i̱sire?”
Caquëna, cao:
“Ja̱je paʼijë̱ë, ja̱re ja̱ jaʼye i̱sihuë.”
9 Cacona, Pedropi capi:
“¿Me neni mësaru teʼe ja̱je yoʼoñuʼu cuasani ëjaërepa joy-
ore neñañuʼu cajë yoʼoyeʼni? Jecohuaʼi daiyë, mëʼë ëjëre
ta̱sicohuaʼi cuiʼne yure mëʼëni saja̱ʼcohuaʼi aʼë.”
10 Ca macarepa Safira huajërepa ju̱ni ta̱coʼë, Pedro quë̱o
yëʼquë macana. Ju̱ni ta̱isicopi u̱iona, po̱sëohuaʼipi cacani
ti̱ʼani sani ta̱huë, i̱o ëjëre ta̱sico yëʼquë macana.
11 Ja̱ maca siʼaohuaʼi sehuosicohuaʼi cuiʼne siʼaohuaʼi i̱ti
yoʼoseʼe, asasicohuaʼi quëquë huesëhuë.

I̱ñoñe Cuiʼne Pa̱i Yoʼo Ti̱ʼa Maʼñere Yoʼoseʼe

12 Pa̱i paʼi hue̱ʼñana Jesús jëjo saocohuaʼipi jaiye deʼoye
yoʼohuë, pa̱i yoʼo ti̱ʼa maʼñere cuiʼne i̱ñoñere. Yoʼojëna,
siʼaohuaʼi Salomón nequë paʼisi tuʼrihuë paʼicona, tsiʼsijë
yoʼohuë.
13 Teʼije̱ yecohuaʼi aquë tsiosiʼi caquë yoʼoye pa̱pi, i̱ohuaʼire.
Ja̱je paʼiquëtaʼare pa̱i cato deʼocohuaʼi aʼë, cuasajë.
14 Yoʼojëna, ë̱mëohuaʼi cuiʼne nomiohuaʼi Ëjaëre sehuoni jai
pa̱i paëʼë.
15 Cuiʼne ju̱ʼicohuaʼireje̱ ca̱i saina cuiʼne ju̱ʼicohuaʼire
sayena o̱eni maʼañana eto o̱ehuë, Pedropi da saina, i̱ pa̱i
toʼoupi ja̱ohuaʼi acohuaʼina juʼaquëna, coʼyaja̱jë cuasajë.
16 Cuiʼne Jerusalén yërëhue pa̱i dari paʼicohuaʼipi jai pa̱i
Jerusalénna daëʼë, ju̱ʼicohuaʼire cuiʼne huati quëʼiohuaʼire
dajë. Dajëna, siʼaohuaʼi juju cua̱ñohuë.

Pedrore Cuiʼne Juanre Huani Je̱oñuʼu Cajë Yoʼoye

17 Maijaʼquë huëʼe ñacaicohuaʼi ëjaë ja̱ʼre saduceo pa̱i
paʼicohuaʼipi siʼaohuaʼi co̱ni i̱ohuaʼi yoʼoyere ñajë oicohuaʼi
paëʼë, cuiʼne yoʼo ti̱ʼañe peo doʼire.
18 Ñani pë̱ijë Jesús jëjo saocohuaʼire tse̱ani coʼaye
yoʼocohuaʼire co hue̱ʼñana cohuë.

19 Cosicohua'ini Maija'quë huiñaëpi ñami paire co huë'e eta
sa'ro hui'yoni etopi, ñeje caquë:
20 “Sani paire quëajë'ë, mësaru iye huajëye pa'iyere
Maija'quëre se huë'epi nëcajë.”
21 Caëna, asasicohua'ipi ñatani i case'eje pa'ye Maija'quë
huë'ena nea hue'ñarepa cacani paire ye'ya huëohuë. Jaje
ye'yajëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë cui'ne i ja're
coni pa'isicohua'ipi ëjaohua'ire pase'e coca cayena soihuë,
si'aohua'ire Israel pai aiohua'ire coca cañu'u cajë. Ja
maca tsi'sini Jesús jëjo saocohua'ire co hue'ña ñu'icohua'ire
quërëjaija'cohua'ire jëjo saohuë.
22 Jëjo saojëna, soldadopi co huë'ena sani coa ña jujahuë,
tsoe peojëna. Jaje ña jujani co'ini ñeje cajë quëahuë:
23 “Paire co tu'rihuë cato de'oyerepa siosico paji'i. Pa'ina,
cui'ne soldado paije eta sa'noare nëcajë de'oyerepa ñahuë.
Jaje pa'ioni hui'yojë ñajëna, ti pai peoco paji'i, sa'nahuë.”
24 Cajëna, jare asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa,
Maija'quëre se huë'e ñacai soldado pai ëjaë cui'ne aiohua'i
coni cahuë: “¿Jerore pana ja yo'ose'e nëajai ja'ñe a'ni?”
25 Jaje yo'ojë ca macarepa te'i titani capi:
“Mësaru cosicohua'ipi Maija'quëre se huë'ere nëcajë paini
ye'yayë.”
26 Caquëna, asani soldado pai ëjaëpi i soldado pai ja're saji'i,
tseasi'i caquë. Tseasicohua'ita'a co'aye yo'oye pahuë, paipi
pëti huëoni quëna pëapi jeama'cohua'ini cuasajë ca'rajë.
27 Titani iohua'ire tseani sahuë, ca tëji ëjaohua'i quë'rona.
Sarena, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi capi,
iohua'ire:
28 “Tsoe mësarute cahuë yëquë, jaë Jesús aye ti paire
ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë. ¿Casicohua'ini mësaru cato me
yo'ore'ni? Mësaru cato si'a Jerusalén jaë aye ye'yayepi timë
huesoyë. Cui'ne jase'e yo'oye pani yëquëreje jaëre huani jeosi
do'i quë'iohua'ire cañu'u cajë yo'oyë.”
29 Caquëna, Pedropi cui'ne i cajeohua'i Jesús jëjo saoco-
hua'ipi sehuojë cahuë, ñeje:
“Yëquë cato Maija'quë cayere sehuocaiye pa'iji, pani pai
cayere.
30 Mësaru cruzuna deoni huani jeosiquëre mai aiohua'i
Diusupi huajëquëre huëopi, Jesure.
31 Maija'quëpi huëoni i ëja te'tena ñopi, ite. Paire de'oye
saquëre neni cui'ne huasoquëre nepi, ite, Israel paipi
Maija'quëna co'ini iohua'i co'aye yo'ose'e saicaja'quë caquë.
32 Iye yo'ose'e yëquë ñasicohua'ipi quëaye cui'ne Maija'quë
ite sehuocohua'ire isi joyo de'o joyoje ñasiquëpi quëaji.”

33 Jạje cayere asani Israel pại ëjaohua'ipi pẹ̱titeni huani
jẹoñu'u cajë yo'ohuë.
34 Jạje yo'ojë ca ëjaohua'i jopore te'i fariseo Gamaliel
hue'equë paji'i, si'a pại de'oye cajëna pa'iquërepa, cui'ne
cuạñese'e ye'yaquërepa. Jạëpi huëni nëcani cuạñepi: "Jesús jëjo
saocohua'ire hue'sena eto saojẹ̱'ë, ëa maca cacajạ'cohua'ire,"
capi.
35 Caëna, etosi jeteyo'je i̱je pa'i ëjaohua'ire capi:
"Israel pại mësaru jạohua'ire yo'o jạ'ñe de'hua ñani yo'ojẹ̱'ë.
36 Cuasajẹ̱'ë, cui'ne Teudas yo'ose'ere. Ai tsoe maca, jạë
jẹ'quë ëjaëre pa'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, cuatrocientos
pạirepa i̱te pe'tehuë. Pe'tejëna, i̱ti saquëni huani jẹorena, i̱te
pe'tecohua'i peo huẹ'ña tiya huesëhuë. Jạ maca carajạji'i, jạ
yo'ose'e si'aye.
37 Jạ jeteyo'je pạire cuẹcue mu'seña pa'i maca Judas Galilea
aquëpi cui'ne ëjaë'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, i̱te pại pe'te
huëohuë. Pe'te huëorena, i̱ni huani jẹorena, i̱te pe'tecohua'i
peo huẹ'ña tiya huesëhuë.
38 Jạje pa'ina, mësarute yëhuoquë cayë. Jạohua'ire yo'oye
jẹoni ñuni saojẹ̱'ë, i̱ohua'ise'e pa'ijạjë. Jạje pa'ina, iyepi pại tsẹ̱
pani coa carajại jạ'ñe a'ë.
39 Jạje pa'iquëta'are iyepi Maija'quë tsẹ̱ pa'ito mësaru ne
tị'añe pạja'cohua'i a'ë. Jạje pa'ito ñare pajë yo'ojẹ̱'ë. Yo'ojë
Maija'quëni sạñope yo'oyë, mësarupi."
40 Caëna, asani i̱ case'e sehuocaë'ë. Jạ maca yureta'a Jesús
jëjo saocohua'ire soini si'seni, Jesús coca ti quëaye pạjë'ë, cani
yureta'a ñuni saohuë.
41 Ñuni saojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi etajë Maija'quëpi
jạje yëna Jesús mami do'ire ai yo'oyë cuasajë sihuahuë, pại
ëjaohua'i quë'ropi etajë.
42 Etasicohua'ipi si'a mu'seña Jesús de'o cocare quëajë
ye'yahuë, Maija'quëre sẹ̱ huë'ena cui'ne huẹ̱'ñana.

6

Siete Pạire Ạo Huahuecohua'ire Nese'e

1 Jạ mu'seña sehuocohua'ipi jai pại sehuojë jojo saiye
sëte, griego pại coca cacohua'ipi sạñope ca huëohuë, hebreo
pại coca cacohua'ini griego pại hua'jeohua'ini si'a mu'seña
huahueyere de'oye huahuecaima'pë pa'iyë cajë.
2 Jạje cajëna, asani doce pa'iohua'i Jesús soisicohua'ipi
si'aohua'ire sehuosicohua'ire tsi'soni cahuë:
"Co'aji, yëquëpi huahueye ñañere cajë, Maija'quë coca
quëayere jẹoto.
3 Jạje pa'i do'ire sehuosicohua'i mësarupi mësaru acohua'ini
siete pa'iohua'ire co'ejẹ̱'ë, mësaru ai de'o pạire ñacohua'ini,

ta̱'ñe asacohua'ini cui'ne de'o joyo ti̱mësicohua'ini. Ti̱'arena, ja̱ohua'ina iye co'amaña yo'o ja̱'ñe i̱siñu'u, yëquë.
4 I̱sini yëquë cato Maija'quëre se̱jë cui'ne i̱ coca quëajë pañu'u."
5 Carena, si'aohua'i ja̱je yo'oñu'u cuasani sahuajë ti̱'ahuë, Estebanre, Maija'quëre asaquëre pare, de'o joyore ti̱mësiquëre, Felipere, Prócorore, Nicanorre, Timónre, Parmenasre, Nicolásre, Nicolás cato ja̱'në Israel pa̱i yo'oye sehuo aquë paji'i, Antioquía aquë.
6 Ti̱'ani Jesús jëjo saocohua'i quë'rona sahuë, i̱ohua'ire. Sarena, ja̱ohua'ipi i̱ohua'i si̱opë̱ana patojë Maija'quëre se̱cacaë'ë.
7 Maija'quë coca jero sa'na jai saco'ë. Jai saiona, sehuojë jai pa̱i paë'ë, sehuocohua'ije̱ Jerusalén pa'icohua'ipi. Ja̱je jai pa̱i sehuojëna, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije̱ sehuohuë, te'ohua'ise'e.

Estebanre Tse̱añe

8 Maija'quë i̱si tutu de'oyere pare paquë'ni Esteban pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñopi, pa̱i daripë pa'icohua'ire.
9 Ja̱je yo'oquëna, ñani Jo'yaohua'i pa'isicohua'ipi eta huajësicohua'i hue'yo huë'e pa'icohua'ipi cui'ne Cirene acohua'ipi, Alejandría acohua'ipi, cui'ne Cilicia acohua'ipi, cui'ne Asia yeja acohua'ipi Estebanre sa̱ñope ca huëohuë.
10 Ca huësicohua'ita'a ca ti̱'añe pa̱huë, de'o joyo i̱siyepi ta̱'ñerepa caquëna, si'aye.
11 Ja̱ maca yureta'a Moisésre cui'ne Maija'quëre sa̱ñope caquëna, asahuë, caja̱'cohua'ire curipi sa̱ihuë.
12 Sa̱irena, ja̱ohua'ipi si'a i̱ti daripë pa̱ire ne huëohuë, jai co'a coca. Ja̱je ne huëorena, aiohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i Estebanre huajo huëohuë. Huajo huëoni tse̱ani ca tëji ëjaohua'i quë'rona sahuë.
13 Ja̱je yo'ojë cui'ne coa cosoja̱'cohua'ireje̱ nesicohua'ipi ñeje cahuë:
"Maija'quëre se̱ huë'ere iquë ai sa̱ñope caquë api cui'ne cua̱ñese'eje̱ sa̱ñope caquë api.
14 Cui'ne Jesús Nazaret aquëpi Maija'quëre se̱ huë'e nejoja'quë api. Nejoquë cui'ne Moisés maire je̱ocaise'ere ti̱ñe po̱naja'quë api, caquë api, iquë."
15 Si'aohua'i i̱ti maca ñu'icohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi co̱ni Esteban tsiare ñahuë, hui̱ñaë tsiaje̱ pa'iore pare hue'equëna.

7

Esteban Pa̱ire Sehuoye

1 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Estebanre se̱ji'i.
"¿Më'ëre ja̱je yo'oquëre pani ja̱ohua'i caye caquë?"

2 Sẹina, Esteban sehuoquë capi:
“A'yëohua'i, cui'ne ja'quëohua'i, asajẹ'ë, yë'ë caquëna.
Maija'quë de'oquëpi mai ai Abrahamna ñai i̱ñopi,
Mesopotamiare pa'ina, Harán yejana ja̱ saima'në.
3 I̱ñoquë capi: ‘Më'ë yeja cui'ne më'ë cajeohua'ire jẹoconi
saijẹ'ë, yë'ë i̱ñoja'a yejana.’
4 Caëna, Abraham Caldea yejapi etani Harán yejana sani
paji'i. Pa'ina, pëca ja'quë ju̱ni huesëpi. Ju̱quëna, jeteyo'je
Maija'quëpi Abrahamre iye yejana dapi, yure mësaru pa'i
hue̱'ñana.
5 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ti yejana co'amaña necani i̱siye pa̱pi.
Quẹ̈o tsa'cuja̱'toje̱ i̱siye pa̱pi. Ja̱je pa'iquëta'are i̱sija̱'quë a'ë
ca nëopi, i̱ ju̱'isi jeteyo'je i̱ tsëcapë tsẹco pa'ija̱'core. Ja̱ mu'seña
cato Abraham mamajëre peoquë pa'inije ja̱je capi.
6 Yequeje̱ cui'ne Maija'quëpi capi, i̱te: ‘Më'ë tsëcapë aco-
hua'ipi yequë pa̱i yejare huero pa'ija̱'cohua'i a'ë. Pa'ijëna,
jo'yaohua'ire pajë co'aye yo'oja̱'cohua'i a'ë, cuatrocientos
o̱metëcarepa.’
7 Yequeje̱ capi, Maija'quë: ‘Yë'ëpi mësarute jo'yaohua'ire
neni pasicohua'ire sa̱ija'quë a'ë. Ja̱ jeteyo'je mësaru eta
huajëni yë'ëre iye macapi necaijë pa'ija̱'cohua'i a'ë.’
8 Ca nëose'ere yo'oja̱jë caquë Abrahamre Diusupi cua̱ñepi,
cuiri ca̱'nire tëajẹ'ë, caquë. Ja̱je pa'ina, Abraham i̱ mamaquë
Isaacre ocho mu'seña co̱asiquë pa'ina, cuiri ca̱'nihuë maca
tëapi. Ja̱je cui'ne yo'opi, Isaacje̱ I̱ mamaquë Jacobre. Iquë
Jacobpi si'aohua'ire i̱ mamajëre ja̱je yo'opi, Israel pa̱i doce
tsëcapẹ̈a pëca ja'quëohua'i pa'ija̱'cohua'ireje̱.
9 Mai aipë Jacobo mamajëpi yo'jei José́re pëca ja'quëpi ai
oina cui'ne oni cua̱ñoñe peojë i̱si jẹohuë, Egíptona saja̱jë cajë.
Ja̱je pa'iquëta'are Diusupi José ja̱'re co̱ni paji'i.
10 Pa'i si'aye i̱ ai yo'oye huasopi. Co̱cai cui'ne ta̱'ñe yo'oye
i̱sipi. I̱siquë cui'ne Egípto ëjaëre papi de'oye i̱te ñacai ja̱'ñeje
necaji'i. Necaina, José́re Egípto pa̱i ëjaëre hue'yopi. Cui'ne i̱
Faraónrepa pa'i huë'e ñacaiquëre pare hue'yopi.
11 Ja̱ maca si'a Egípto yeja Canaán yeja a̱o ëa ju̱'iñe paji'i, ai
yo'o mu'seña. Pa'ina, mai aipëje̱ a̱iñe ti peocohua'i paë'ë.
12 Pa'ijëna, Jacobpi Egíptore a̱o pa'iji, asani i̱ mamajëre mai
aipëre jëjo saopi. Iye saise'e cato du'ru macarepa saise'e a'ë.
13 Tijupë cayaye acore satena, José́pi i̱ maja'yë jupëre yë'ë
mësaru yo'jei'ë caquë quëapi. Ja̱je quëaquëna, asani Faraónpi
ja̱ tsëcapë aquë api caquë José́re ñapi.
14 Ja̱ jeteyo'je José́pi pëca ja'quë Jacobre cui'ne i̱ tsëcapë se-
tenta y cinco pa̱i pa'icohua'ire Egíptona daijẹ'ë, caquë cua̱ñepi.
15 Ja̱je cua̱ñeina, Jacob Egíptona sani paji'i. Pa'iquëpi ju̱ji'i.
Ja̱je cui'ne i̱ mamajëje ju̱juhuë, mai aipëje̱.

16 Ja̱ maca tarase'e Siquemna sani cojena o̱a huesohuë.
Abraham curipi Hamor mamajëre hueroquë pa'isi yejana
o̱areña.

17 Maija'quë Abrahamre ca nëose'e ti̱'añe ja'i maca pa'ina,
Israel pa̱i jai pa̱i jojo sateña, Egípto yeja. Ja̱je yo'oni jai pa̱i
pateña.

18 Ja̱je pa'i maca Josére ñama'quëpi yequepi Egípto pa̱i ëjaë
cua̱ñe huëouña.

19 Cua̱ñe huëoni iye ëjaëpi mai pa̱ire care payeje̱ pa'ye
caquë, co'aye yo'oquë tsi̱re ja̱'a co̱asicohua'ire je̱ocojë̱'ë
ju̱'ija'cohua'ire caquë cua̱ñepi, pëca ja'quëohua'ire.

20 Ja̱ mu'seña Moisés co̱a. Co̱aëna, Maija'quë sihuaquë ñapi,
i̱te. Ja̱ëni pëca ja'quëohua'ipi toaso̱ ñañëohua'ire huë'ena ñajë
pahuë.

21 Pa jujani je̱ocoye pa'ijëna, Faraón mamacopi i̱te i̱ni ma-
maquëre pare ai de'huayeje̱ pa'ye ai de'huao.

22 Ja̱je pa'ina, Moisés cato Egípto pa̱i ta̱'ñe yo'oyere
ye'yesiquë paji'i. Ja̱je pa'ipi tutu caquëpi cui'ne yo'oyeje̱ i̱
case'eje̱ yo'oquë paji'i.

23 Cuarenta o̱metëcaña papi i̱ pa̱ire Israel pa̱ire ñasi'i cuas-
api.

24 Cuasaquëpi ñaquëna, Egípto pa̱ipi Israel pa̱ire co'aye
yo'oquëna, ñani Moisés co̱casi'i caquë yo'oquë Egípto pa̱ire
huani je̱opi.

25 Moisés cato ja̱je yo'oquëna, ñani i̱ cajeohua'ipi Diusu
i̱ohua'ire huasoja̱'quëre jëjo daoquë api cuasaja̱jë caquë
yo'opi. Yo'oquëta'are i̱ cajeohua'ipi ja̱je cuasaye pa̱huë.

26 Yo'osiquëpi ñatasi mu'se Israel pa̱ipi cayaohua'i sa̱'ñe
uihuajëna, Moisés pi ti̱'api. Ti̱'ani uihuama'pë pa'ija̱jë caquë
capi: '¿Me neñu'ju te'e tsëcapëta'a sa̱'ñe uihuaye'ni?'

27 Caquëna, i̱ti se ai huaiquëpi Moisésre je̱tëpi jëjo saoquë
capi: '¿Nepi më'ëre pa̱i ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne
de'huaja̱'quëre nere'ni?

28 ¿Ñamina'a Egípto pa̱ire huani je̱ose'eje̱ pa'ye yë'ëre huani
je̱osi'i caquë?'

29 Caquëna, iyere asani Moisés Madián yejana cati saji'i.
Sani ja̱rote ti̱ yejare huero pa'i caya mamajëre papi.

30 Cuarenta o̱metëca tëto saisi maca, zarza ñëpi toa coro-
huërepa tse̱'isicoja̱'a hui̱ñaëpi ñai nëcapi, Sinaí cu̱tihuëna cue̱ne
yejana.

31 Ca̱ni ñañeje pa'ye Moisés ñaquë i̱quere pa'ni cuasaquë
ñapi. Ja̱je cuasaquë de'oyerepa ñasi'i caquë tsioja̱i asapi, Ëjaë
yë'ore ñeje caquëna:

32 ‘Yë'ë cato më'ë aipë Diusu a'ë. Abraham, Isaac, cui'ne
Jacob Diusu a'ë, Yë'ë.’ Jạre asani Moisés i̱ti ca huẹ'ña ñama'ë,
ca'raquë coa tsasi huëouna.
33 Jạ maca Ëjaëpi caëña: ‘Dutajẹ̱'ë, quẹ̱o ju'iye. Më'ë nëca
huẹ̱'ña cato de'o huẹ̱'ñare pa'ë.
34 Egípto yejare pa'ijë yë'ë pại ai yo'oye ti̱ñarepa ñaquë pa'iyë.
Aiohua'ipi ai yo'ojë oijëna, asani huasosi'i caquë cajehuë. Jạje
pa'iye sëte daijẹ̱'ë, yë'ëpi më'ëre Egíptona jëjo saosi'i.’
35 Israel pại coejë ‘¿nepi më'ëre pại ëjaëre cui'ne yëquë
yo'oye ñaquë ne de'huaquëre nere'ni casiquëni?’ Maija'quëpi
pại ëjaëre cui'ne pạire huasoquëre neni jëjo saopi, i̱ohua'i
quë'rona. A'ri sọquë yë ñasiquë hui̱ñaëpi cọcaina, yo'o
ti̱'ajaquë caquë.
36 Iquë Moisés mai aipëre Egíptopi etopi, pại yo'o ti̱'a ma'ñere
yo'oquëna, cuarenta ọmetëcahuëạña.
37 Jạre iquë Moiséspi capi, Maija'quëpi mësaru aquëni yë'ëjẹ̱
pa'ire neja'quë api, i̱te quëacaiquë pa'ijạ'quëre.
38 Cui'ne jạre iquë Moiséspi Israel pại jạ're tsi'sini coca
ca'ạji'i, jeto cuẹne yejana. Jạre i̱pi hui̱ñaëre coca ca'ạji'i, Sinaí
cu̱tihuëna. Jạre i̱pi mai aipë jạ're pa'ạji'i. Cui'ne jạre i̱pi pa'i
cocarepa asapi, maire quëa jạ'ñejẹ̱.
39 Jạje pa'iquëta'are mai aipë cato sehuocaiye coehuë. Coejë
Egíptona co'iñu'u cahuë.
40 Jạje cajë Aarónre cahuë, yëquëre sajạ'a diusuohua'ini
necaijẹ̱'ë. Huesëyë. Me sa'repa yëquëre Egíptopi etosiquë
Moisés neni jo'cuarepa nëiji, cahuë.
41 Jạje cani duruhuẹ̱quëjẹ̱ pa'ire diusu api cajë de'huahuë.
De'huani i̱te i̱siñu'u cajë nëicohua'ire huani i̱sijë cui'ne jai pại
tsi'sini i̱ohua'i de'huasi diusure sihuajë yo'ohuë, Maija'quë
api cajë.
42 Jạje yo'ojëna, Maija'quëpi jạohua'ire ña jujani jẹocopi
ma'ñocohua'i ma'tëmo pa'icohua'ini sẹcohua'i pa'ijạjë caquë.
Jạje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i toyapëna toyase'e
pa'iji, ñeje:
Israel pại, ¿mësaru jeto cuẹne yeja cuarenta ọmetëca pa'i
maca,
Yë'ëre sihuajë de'oye sẹñu'u cajë nëtërojạicohua'ire huani
i̱sijë, cui'ne co'amaña coa i̱sijë yo'ore?
43 Pạhuë, mësaru jạje yo'oye. Coa ai jerepa Moloc diusu
huë'ere hue'ejë sajë,
Cui'ne Refán diusu ma'ñoconi hue'ejë sajë
Cui'ne mësaru sẹñu'u cajë de'huasi diusuohua'ini hue'ejë sajë
yo'ohuë.
Jạ do'ire mësarute yë'ëpi Babiloniana jëjo saojạ'quë a'ë.

44 Ja̱ maca cato mai aiohua'i ca̱'nipi nesi huë'ere pahuë,
Maija'quë ja̱'re. Ja̱je yo'oñu'u, cajë nejaquë nese'ere i̱ño
huë'ere. Ja̱ huë'e cato Moisésre Maija'quë caquë i̱ñoni ñeje
pa'iore nejë'ë caquë cua̱ñese'eje̱ pa'iore nesico paji'i.
45 Ja̱ huë'e mai aiohua'i tsoe pasiconi Josué ja̱'re daico-
hua'ipi te'e i̱ohua'i daiyeje̱ dahuë, yecohua'i yeja jio maca
Maija'quëpi i̱ohua'i ñajëna, yequë pa̱ire nejo maca. Ja̱je
pahuë, ja̱ huë'e David pa'i macaja̱'a.
46 Pajë pa'icohua'ini Davidpi Maija'quëre de'oye ña
cua̱ñoquëpi Jacob Diusu huë'e necasi'i cuasapi.
47 Cuasaquëta'a pa̱pi. Necaiye pa̱quëna, mamaquë Sa-
lomónpi necaji'i.
48 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë i̱repa cato pa̱i nesi huë'ere
pa'ima'quë api. Ja̱je pa'ina, Maija'quëre quëacaiquëpi capi,
ñeje:
49 Ma'tëmo cato yë'ë pa'i hue̱'ña'ë. Yë'ë ñu'i cua̱ñe hue̱'ña'ë.
Yeja cato yë'ë que̱o meñe tsa'cupa hue̱'ña'ë.
¿Ja̱je pa'ito me yë'ë huë'e necaija̱'cohua'i a'ni? caji, Ëjaë.
¿Jero a'ni, yë'ë pëa huajëja̱'to?
50 Si'aye yë'ë ne saose'epi pa'ito.
51 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato nuiñerepa asajëta'a
nuñere pare yo'oyere coecohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi
ca̱jonoaje asama'cohua'ipi cui'ne joñoaje̱ ti Maija'quëre
cuasama'cohua'i a'ë, mësaru. De'hue Maija'quë joyore sa̱ñope
yo'ocohua'i a'ë. Aiohua'i pa'ise'eje̱ pa'iohua'i a'ë.
52 Ja̱je pa'ina, ¿jequë a'ni, Maija'quëre quëacaiquë mësaru aio-
hua'i co'aye yo'oye pa̱siquë? Ti peoji, te'ije̱. Ja̱je pa'ina, co'aye
yo'ojë huani je̱ohuë, nuñerepa pa'i dai ja̱'ñere quëacohua'ire.
Yure i̱pi nuñerepa pa'ipi daquëna, mësarupi tse̱ani huani
je̱ohuë.
53 Mësaru hui̱ñaohua'ipi cua̱ñese'e i̱sijëna, i̱sicohua'i de'oye
sehuocaima'pë pa'iyë." Ja̱re capi, Esteban.

Estebanre Huani Je̱oñe

54 Ja̱je caquëna, asani Estebanre ai pë̱ijë cu̱ji qui̱'cohuë.
55 Ja̱je yo'otoje̱ Esteban cato de'o joyo ti̱mësiquëpi ma'tëmore
ñaquë Maija'quë de'oyere pare ñapi. Ñaquë cui'ne Jesure ñapi,
Maija'quë ëja të'hui quë'rore nëcaquëna.
56 Ñani capi:
"I̱na ma'tëmo hui'yosiconi ñañë, cui'ne Jesupi Maija'quë ëja
të'huire nëcaquëna."
57 Caquëna, asani pë̱ijë ca̱jonoa pë'pëni cuijë i̱na da to̱me
daë'ë.
58 Da to̱me dani tse̱ani pa̱i daripëpi etoni quë̱na pë̱api je̱a
hue̱ahuë, co'aye yo'oquë api cajë. Huaicohua'ipi i̱ohua'i ca̱ña
du'teni te'e po̱së Saulo hue'equëna, i̱sihuë, ñacaije̱'ë cajë.

59 Quëna pëapi jëajëna, Estebanpi Maija'quëre sëi capi:
"Ëjaë Jesús, yë'ë joyo më'ëpi de'huacaijë'ë."
60 Cani jë maca do're ja'runi ai tutu capi:
"Ëjaë yë'ëre huaicohua'i yo'ose'e sëima'ë pa'ijë'ë." Jëre cani jëji'i.

8

1 Jëni huesëquëna, ëti maca Saulo nëcaquë ñaquëpi. De'oji, Estebanre huaise'e cuasaquë ñapi.

Sehuosicohua'ire Saulo Yo'oye

2 De'o pëire papi Estebanre ai oijë të jëohuë.
3 Jëre yo'ojëna, Saulo cato sehuosicohua'ire huë'ña ñape cacaquë ëmëohua'ire, nomiohua'ire, quërë etoquë co huë'ñana cosi'i caquë yo'opi.

Samaria Pëire De'o Coca Quëaye

4 Jëje yo'ojëna, Jerusalénpi etasicohua'ipi si'a huë'ña saijë huaso coca quëahuë.
5 Quëajëna, ëohua'i aquë Felipepi Samaria daripëna sani Jesús coca quëapi.
6 Quëaquë pëi yo'o të'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquëna, ñajë si'aohua'i tsi'sini ai asahuë, Felipe caye.
7 Jai pëi huati quë'iohua'i pa'isicohua'ipi huatire eto sao cuëñohuë. Huatiohua'ipi etajë cuijë etahuë. Cui'ne jai pëi cu'ima'cohua'ijë, cui'ne do'pëjë cu'icohua'ijë co'yasicohua'i paë'ë.
8 Jë yo'o do'ire jë daripë acohua'i ai sihuahuë.
9 Jë sihua huë'ñare te'i ëmë Simón hue'equë jë'në dahuë pa'isiquë paji'i. Samaria pëire care payejë caquë jerepa pa'i a'ë caquë yo'osiquë paji'i.
10 Jëje pa'ini si'aohua'i a'ricohua'i maña cui'ne jaicohua'ina cëni ë caye asacaijë cahuë:
"Iquë api, ërepa Maija'quë tuture paquërepa cahuë."
11 Jëje cajë ëte de'oye ë caye sehuocaë'ë. Tsoe huë'ña noni ë dahuë ñañepi yo'oquë care payejë caquëre sëte jëje sehuocaë'ë.
12 Jëje yo'ojë pa'icohua'ipi Felipe quëayere asani Maija'quë cuëñe të'te ayere cui'ne Jesucristo ayere asani ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i sehuohuë. Sehuoni oco do cuëñohuë.
13 Do cuëñojëna, ë Simónque sehuoni oco do cuëñoni ai de'oyere pare pëi yo'o të'a ma'ñere ñaquë ai de'oyere pa'ni cuasaquë Felipe jë're te'e cu'i huëopi.
14 Samaria pëipi Maija'quë coca sehuorena, Jesús doce soisicohua'ipi asani Jerusalén pa'icohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saohuë, Samariana.

15 Jëjo saorena, sani Samaria sehuosicohua'ire Maija'quëre
se̱cacaë'ë, de'o joyore paja̱jë cajë.
16 Jesús mai Ëjaë mamipi do cua̱ñosicohua'ita'a ja̱ yë'ta'a de'o
joyo peocohua'i paë'ë.
17 Ja̱ do'ire Pedro cui'ne Juanpi jë̱ñapi jëjo pajë Maija'quëre
se̱jëna, de'o joyore i̱si cua̱ñohuë.
18 Jë̱ñapi Jesús jëjo saocohua'ipi jëjo pajë se̱jëna, Maija'quë
joyore i̱siña. I̱sina, ñani Simónpi curipi huerosi'i cuasaquë
caëña.
19 "I̱sijë̱'ë, ja̱ tuture pare yë'ë̱je̱ i̱sina, ja̱ tutupi yë'ë̱pi jë̱ñapi
patoquë se̱ina, de'o joyore i̱si cua̱ñoja'cohua'ire."
20 Caquëna, Pedropi i̱te capi:
"Më'ë curiquë ja̱'re më'ë ne huesëye pa'iji. Maija'quë i̱siye
curiquëpi hueroye peoji.
21 Maija'quë ña hue̱'ña më'ë nui joyo peoyë. Ja̱je pa'ina, ja̱
tutupi i̱si cua̱ñoñe peoji, më'ë.
22 Më'ë co'aye cuasayere je̱ocoje̱'ë. Je̱oconi mai Ëjaëre se̱jë'ë.
Se̱ina, de'hue oni yeje'ñe pa'i api, më'ë ja̱je cuasase'e.
23 Yecohua'ipi de'oye yo'ojëna, ñani sihuama'ë. Ñañepi më'ë
ti̱mësiquëpi pa'ina, ñaquë cayë. Ja̱ do'ire më'ë co'aye cuasayepi
hue̱siquëre paji, më'ëre."
24 Caquëna, Simónpi capi:
"Mësarupi yë'ë do'ire se̱cacaije̱'ë, Ëjaëre. Si'aye mësaru
case'eje̱ pa'ye tëto saiye pa̱ja'core yë'ëre."
25 Iye a'ë, maire caquë Jesús yo'ose'e cajë quëajë cui'ne
Maija'quë coca quëa tëjini Jesús jëjo saocohua'ipi Samaria
yeja a'ri daripë̱ana, de'o coca quëahuë. Quëa tëjini yureta'a
Jerusalénna co'ihuë.

Felipe Cui'ne Etiopia Aquë Yo'ose'e

26 Ja̱ jeteyo'je mai Ëjaë hui̱ñaëpi Felipere capi:
"Huëni Jerusalén ma'ana saije̱'ë, Gazana sai ma'ana
huë'ehuë te̱'tena."
Iye ma'a cato cue̱nesi yejaja̱'a sa sai ma'a paji'i.
27 Caëna, asani Felipe huëni ja̱ ma'aja'a saji'i. Saiquëpi
ma'ana Etiopia pa̱ire ti̱'api. Ja̱ë cato ëjaërepa paji'i. Etiopia ëjao
curi de'huacaiquë paji'i. Ja̱ëpi Jerusalénna Maija'quëre se̱si'i
caquë saisiquë paji'i.
28 Ja̱je saisiquëpi i̱ yejana co'iquë caballopi quërëcore ñu'i sai
Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyase'ere ñaquë saji'i.
29 Saina, joyopi Felipere capi:
"Caballo quërëco quë'rona saije̱'ë."
30 Caëna, Felipe tsioja̱i asaquëna, Isaías toyase'ere ñaquë
caquë saji'i, Etiopia aquëpi. Ja̱ maca i̱te se̱ji'i:
"¿Asaquë më'ë, më'ë ñase'e?"

31 Sẹina, sehuopi:
“¿Me asa tị'añe'ni, ịti quëaquëpi peoto?”
Cani Felipere yë'ë jạ're mëni ñu'i saijẹ'ë caquë sẹji'i.
32 Toyasico ị ñasico cato ico paco'ë, ñeje caco:
Huai huẹ'ñana yëi ñamare sayejẹ pa'ye sahuë, ịte.
Sarena, tëacohua'i ña huẹ'ñana yëi ñama memeñe pạñeje pa'ye memeñe pạpi.
33 Teaye pa'i paji'i. Jạje pa'ita'are nuñerepa de'oye ịte necaiye pạhuë.
Iye yeja pa'iquëni ị pa'iye naë tëa jẹoñere, ¿nepi cacaijạ'cohua'i a'ni, ị tsëcapë?
34 Etiopia aquëpi Felipere sẹji'i:
“Quëare pajẹ'ë, yë'ëre. ¿Neni caquë'ni, Maija'quëre quëacaiquë ịja'a co'ye caquë pạnita'a yequëni caquë?”
35 Caquëna, jạ maca Felipe Etiopia pại ñasico acopi toyase'e cayepi huëoni Jesús aye de'o coca quëapi, ịte.
36 Quëaquëna, oco quë'rojạ'a sa sai Etiopia aquëpi capi:
“¿Ịna oco ịñore pa'iji, yë'ëre doye de'oma'quë?”
37 Caquëna, Felipepi capi:
“Më'ëpi si'a joyorepa de'oye sehuoquë pa'ito doye de'oji.”
Caquëna, ịpi capi:
“Jesucristo Maija'quë mamaquë api asayë, yë'ë.”
38 Caëna, jạ maca ọmejani si'a jupë cayaohua'i Felipe cui'ne Eunuco cọni oco quë'rona sa cajeni Felipepi oco dopi.
39 Do tëjini tụmasi maca mai Ëjaë joyopi Felipere sapi. Tịrona saëna, Etiopia aquë tịjupë ñama'ë paji'i. Jạje pa'iquëta'are sihuaquë saji'i.
40 Felipe cato Azoto daripëre paji'i. Pa'i pại ñape dari Maija'quë coca quëaquë Cesarea daripëna tị'api.

9

Saulo Sehuoye
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Jạje yo'oye pa'ina, Saulopi Jesure sehuosicohua'ire huasi'i caquë yo'oquëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona saji'i.
2 Sani ịte sẹji'i: Toyacaijẹ'ë, Damasco pại tsi'si huẹ'ñana, si'aye yë'ëpi cacani co'equë Jesure sehuocohua'ire ẹmëohua'ire cui'ne nomiohua'ireje tsẹani huẹni Jerusalénna dani cojạ'quëre capi. Caquë sẹina, toyacaquëna, saji'i.
3 Sai jẹ'nërepa Damasco quẹno macare pa'ina, ma'tëmopi Saulona miañerepa ju'api, si'aëre cuasama'tore papi.
4 Ju'aquëna, yejana tạni yë'ose'e caquëna, asapi:
“¿Saulo, Saulo, Me yo'oquë yë'ëre jọsa yo'oquë'ni?”
5 Caquëna, Saulopi sẹji'i:

"¿Ëjaë, mëˈë i̱queipi caquëˈni?"

Caquëna, yëˈoseˈe sehuopi:

"Jesu aˈë, yëˈë. Mëˈë sa̱ñope yoˈoquë aˈë. Tsoa tarapë jëjësë̱ ñaca quëˈiopi duruhue̱quëre jëjo saojëna, hue̱quëpi tarapëna coˈye ti̱toquë pani aˈsi ju̱ˈiquë api, mëˈë cuiˈne yoˈoyë, hue̱quë yoˈoyeje̱ paˈye."

6 Caquëna, Saulopi quëquëni tsasiquë capi:

"¿Yëˈë Ëjaë, i̱quere yoˈoja̱ˈquë aˈni, yëˈë?"

Caquëna, capi:

"Huëni ja̱ daripëna cacaje̱ˈë. Ja̱ropi mëˈë yoˈo ja̱ˈñe quëaye paˈiji."

7 Caquëna, Saulore co̱cohuaˈije̱ asahuë. Asajëtaˈa i̱ti caquëre ñamaˈpë ai quëquëni camaˈpë paëˈë.

8 Paˈijëna, Saulo yejapi huëni ñacoa sëtaquëtaˈa ñamaˈë pajiˈi. Ja̱je ñamaˈë paˈina, i̱te co̱cohuaˈipi je̱tëna tse̱ajë Damascona sahuë.

9 Sarena, toaso̱ muˈseña ñamaˈquëpi, a̱imaˈquëpi, cuiˈne u̱cumaˈquëpi coa pajiˈi.

10 Paˈina, Damasco daripëre teˈi Jesure sehuosiquë pajiˈi. I̱ mami cato Ananías hueˈequë pajiˈi. Paˈina, ja̱ëna ca̱ni ñañeje paˈyeja̱ˈa mai Ëjaëpi ñaini capi:

"¡Ananías!"

Caquëna, capi:

"Ëjaë, paˈiyë."

11 Sehuoquëna, mai Ëjaëpi i̱te capi:

"Huëijë̱ˈë. Huëni saije̱ˈë, Nui maˈa hueˈyosi maˈana. Sani 'i̱ñore Saulo Tarso aquë paˈiquë' caquë se̱jë̱ˈë. Judas huëˈena Maijaˈquëni se̱i paˈiji.

12 Paˈiquëpi ca̱ni ñañeje paˈyeja̱ˈa ñapi. Teˈi ë̱më Ananías hueˈequëpi dani je̱ñapi i̱te jëjo paquë ñajaˈquë caquë se̱cacaina, Maijaˈquëre."

13 Caquëna, asani Ananíaspi capi:

"Ëjaë, iquëpi Jerusalén daripë paˈicohuaˈire, mëˈëre sehuocohuaˈire ai sa̱ñope coˈaye yoˈoji jai pa̱i cajëna, asahuë, yëˈë.

14 Ja̱je paˈipi yure i̱ñona dajiˈi, Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaëohuaˈi cua̱ñesi tutupi siˈaohuaˈire mëˈëre se̱cohuaˈire tse̱seni hue̱ni sasiˈi caquë."

15 Caquëna, Ëjaëpi capi:

"Ja̱je paˈitaˈare sani ñajë̱ˈë. Yëˈëpi i̱te soihuë, yëˈë cocare Israel pa̱ire quëacaiquë, cuiˈne yequë pa̱ire quëacaiquë, cuiˈne ëjaohuaˈire quëacaiquë paˈija̱quë caquë.

16 Yëˈë coca quëa doˈire i̱pi ai yoˈoye paˈi ja̱ˈñere i̱te i̱ñosiˈi."

17 Caëna, Ananíaspi Saulo paˈi huëˈena sani cacani i̱ je̱ñapi Saulore patoquë capi:

“Saulo, yë'ë yo'jei, Ëjaë Jesupi yë'ëre ma'aja'a më'ëre daina,
ñasiquëpi jëjo daopi. Më'ëpi ñaquë pa'ijaquë caquë, cui'ne
Maija'quë joyo quë'i pa'ijaquë caquë.”
18 Ca macarepa ñacoa pa'ise'epi so'coje pa'yepi tomepi.
Tomeina, de'oye ñaquë de'oni huëni oco do cuañopi.
19 Do cuañosi jeteyo'je, ao ani, tutu tsi'soni, Damasco sehu-
osicohua'i ja're pëani tsoe maca mu'seña paji'i.

Damasco Paire Saulopi Yëhuoye

20 Tutu tsi'sosiquëpi Israel pai tsi'si hue'ñana Jesucristo
Maija'quë mamaquë api, quëa huëopi.
21 Quëaquëna, si'a asacohua'ipi ai cuasajë co'a ju'ijë cahuë:
“Iquëpi Jerusalén pa'icohua'ire hueni Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ina sani isisi'i caquë daisiquë api.”
22 Jaje catoje Saulopi ai jerepa nuñerepa capi, Jesús cocare
ca'raye peoyerepa. Ca'rama'ë quëaquë capi, Cristo api, mai
huasoquërepa. Jaje quëaquëna, Israel pai Damasco acohua'ipi
asajë ai cuasahuë, ¿merepa neni ja jerepa caquë'ni? cajë.

Saulo Yahuerepa Saiye

23 Ai tsoe mu'seña quëaquë pa'ina, ñani Israel paipi Saulore
huani jeoñu'u cuasahuë.
24 Cuasani yo'ojëna, Saulo de'hue asapi, iohua'i yo'oye
huañu'u cajë si'a mu'señapi, cui'ne ñamiñapi daripë eta sa'noa
ñape utehuë, Saulote.
25 Utejë pa'ina, Jesure sehuosicohua'ipi ñami jai do'rohuëna
Saulote ayani jai daripë tëhuopaja'a meñe casahuë. Casarena,
de'hue catipi. Jaje jëapi, de'hue.

Saulo Jerusalén Pa'iye

26 De'hue jëasiquëpi Jerusalénna Saulopi ti'ani Jesure
ye'yecohua'i ja're coni pasi'i caquë yo'oquëna, jaohua'ipi
sehuoma'quë api cuasajë ite ca'rahuë.
27 Ca'rajëna, Bernabépi Saulore Jesús jëjo saocohua'i
quë'rona dani iñoquë quëapi, ite yo'ose'ere ñeje: Iquë
Damasco ma'ana mai Ëjaëre pare ñasiquë api. Mai Ëjaëre
papi ite coca caquëna asasiquë api, cui'ne Damasco daripëna
ca'raye peoyerepa quëcoquë Jesús coca de'oye quëasiquë api,
capi Bernabé.
28 Jaje quëaquëna, “de'oji,” careña. Saulo Jerusalénna pëapi.
Pëani iohua'i ja're cu'i yo'oquë Jesús cocare ca'raye peoyerepa
quëapi.
29 Israel paita'a griego cocapi cacohua'ire coca caquë cui'ne
sañope cajëna, ije sañope caquë yo'opi. Quëaquëna, jaohua'ipi
ite huañu'u cajë yo'ohuë.
30 Yo'ojëna, sehuosicohua'ipi asani Cesareana sahuë, ite.
Jaropi yureta'a Tarso yejana jëjo saohuë, Saulore.

31 Ja̱ maca si'aohua'i sehuosicohua'i Judea yeja pa'icohua'i,
Galilea yeja pa'icohua'i cui'ne Samaria yeja pa'icohua'i
sa̱ñope yo'oye je̱orena, de'oye pa'i huëohuë. Pa'ijë joyo pa'iye
ai tutu quë'iohua'i de'ohuë. De'ojë Maija'quë yëyere de'oye se-
huocaijë paë'ë. Pa'ijëna, de'o joyopi co̱caina, si'a mu'señaja'a
sehuocohua'ije̱ pa'ijë jai saë'ë.

Eneas Ne Co'yaye

32 Pedropi sehuosicohua'ire do'i ñasi'i caquë saisiquëpi Lida
pa'icohua'ireje̱ sehuosicohua'ire ñasi'i caquë saji'i.
33 Saisiquëpi ñaquëna, Ja̱rote te'i ë̱më Eneas i̱ mami
hue'equëpi, ocho o̱metëca u̱iquë paji'i, ti cu'ima'quëpi.
34 Pa'ina, Pedro ñani i̱te capi:
"Eneas, Jesucristopi më'ëre ne co'yaji, huëni më ca̱iñe
de'huaje̱'ë."
Ca macarepa huëji'i.
35 Huëina, ñasicohua'ipi Lida acohua'ipi cui'ne Sarón aco-
hua'ipi Ëjaë Jesucristore sehuohuë.

Dorca Ju̱'isico Huëiye

36 Ja̱ mu'seña Jope daripëre te'o nomio sehuosico paco'ë.
I̱o mami cato Tabita hue'ecopi, griego coca cato Dorcas caye
pa'iji. Ja̱o cato peocohua'ire de'oye co̱caico paco'ë.
37 Ja̱je pa'iopi ju̱'i huëoni ju̱co'ë. Ju̱cona, i̱o ca̱'nihuë tsoani
ë̱mëje'e tu'rihuëna o̱ahuë.
38 O̱ani Pedrore esa Jopena daije̱'ë, tsoe nëiñe peoyerepa
cajë huëoja̱'cohua'ire cayaohua'ire jëjo saohuë, sehuosico-
hua'ipi. Jope cato Lida que̱no macare pa'iye sëte. Ja̱je
yo'ohuë, Pedropi Lidare pa'iji asani.
39 Sani huëojëna, Pedropi i̱ohua'i ja̱'re co̱ni saji'i. Sa ti̱'asi
maca ju̱'isico u̱i hue̱'ñana ë̱mëje'e tu'rihuëna i̱te sahuë. Sasi
maca si'a hua'jeohua'i oijë i̱o necaisi ca̱ñare i̱te i̱ñohuë.
40 Ja̱ maca Pedropi si'aohua'ire eto saoni do're ja'runi
Maija'quëre seji'i. Se̱si jeteyo'je ju̱'isicore ñaquë capi:
"Tabita huëije̱'ë."
Caquëna, sëtani i̱te ñani huëni ja'ruo.
41 Ja'ruona, Pedropi i̱o je̱tëna tse̱ani huëo nëcopi. Huëo
nëconi sehuosicohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire soini huajëco
pa'ico yure caquë i̱ñopi.
42 Iye yo'ose'ere si'a Jope daripë pa'icohua'i asahuë. Asani
jai pa̱i Ëjaëre sehuohuë.
43 Iye yo'osiquëpi Pedro Jope daripëna pëapi. Pëani tsoe
mu'seña maña Simón huë'ena, ca̱'ni de'huaquë huë'ena.

10

Pedro Cui'ne Cornelio

1 Cesarea daripëre te'i ëmë Cornelio hue'yosiquë paji'i, cien
soldado pai ëjaë. Capitán paji'i. I Cien soldado tsëcapë aquë
mami cato Italiano hue'yosico paco'ë.
2 Jaë cato de'oquë paji'i, Maija'quëre ca'raquëpi. Jaje pa'ipi
si'a i huë'e acohua'i ja're Maija'quëre sei pa'iquë paji'i. Jaje
pa'ipi peocohua'ire de'oye isipi, cocasi'i caquë judío paire,
cui'ne si'a mu'seña Maija'quëre sei paji'i.
3 Pa'ipi te'e mu'se na'iquëna, tres pa'i maca cani ñañeje pa'ye
ñaquëna, Maija'quë jëjo daoquë huiñaëpi i huë'ena cacapi.
Cacaquëna, tiñarepa ite ñapi. Ñaquëna, capi:
"¡Cornelio!"
4 Caquëna, ini ñaquë quëquëni seji'i, ite:
"Ëjaë, ¿Iquere yëquë'ni?"
Caquëna, huiñaëpi capi:
"Më'ë señe Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire
de'hue cocai yo'oyeje ñaji, Maija'quë capi, jaje pa'iye sëte.
5 Yure ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro
hue'yosiquëre quërëjaija'cohua'ire. Pedro cato yequë Simón
huë'ere pëasiquëpi pa'iji.
6 Yequë Simón ca'ni de'huaquë huë'ere pa'iji. Ja huë'e cato
jaira të'tëpare pa'iji."
7-8 Maija'quë jëjo daosiquëpi saisi maca Corneliopi ite
necaicohua'ire cayaohua'ire cui'ne te'e soldadore soini
i ñase'e si'aye quëani Jopena jëjo saopi. Soldado cato
Maija'quëre cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye
cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë jëjo
saopi.
9 Jëjo saouna, se ñatasi mu'se ja yë'ta'a ma'are saijë je'në
Jope quëno macare pa'ijëna, jopo mu'serepa pa'i maca Pe-
dropi huë'e ëmëje'e totona mëji'i, Maija'quëre sesi'i caquë.
10 Ja yë'ta'a aore cua'cojëna, ao ëaye nëi macapi cani ñañeje
pa'ye ñapi.
11 Ñaquëna, ma'tëmopi hui'yoni jai ca ca'tipëje pa'iona, ca-
jese'e sica que'quesicona,
12 si'a nëicohua'ire, uijë cu'icohua'ire cui'ne ja'jëcohua'ire
ayasi tu'upi yejare pana cajeo.
13 Caje maca yë'ose'e ite jutapi ñeje:
"Pedro, huëni huani aijë'ë."
14 Caquëna, Pedropi sañope capi:
"Pasi'i, Ëjaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti
aima'quë a'ë."
15 Caquëna, tijupë yë'ose'e ite jutaëña:
"Maija'quë si'si peoye nese'ere si'si a'ë caye peoji."
16 Jaje toasoñe pa'ye Maija'quë ite ca tëjini co'amaña ayasi
tu'ure ma'tëmona mëa huesopi.

17 Mëa huesouna, Pedro ¿merepa yo'o ja̱'ñere jaje pa'ye i̱ño u'ni? caquë ai cuasaquë paji'i. Pa'ina, Cornelio jëjo saosicohua'ipi ja̱to sa'ro quë'rona ti̱tahuë, ¿Simón huë'e jerore pa'ico'ni? cajë se̱ni asajë daicohua'ipi.

18 Ja̱ohua'i ti̱tani tutu cajë se̱i'ë: I̱ño Simón hue'equëpi cui'ne yequë mami Pedro hue'equë pa'ima'quë cajë se̱i'ë.

19 Ja̱je se̱ni asajëna, Pedro cato ja̱ yë'ta'a i̱ ñase'ere cuasaquë paji'i. Pa'ina, de'o joyopi capi, i̱te:

"I̱na, më'ëni toaso̱ ë̱mëohua'i co'eroja̱iñë.

20 Huëni i̱ohua'i ja̱'re saijë̱'ë, jëa coeye peoyerepa. Yë'ë jëjo daosicohua'i a'ë."

21 Caëna, Pedro cajeni capi:

"Yë'ë a'ë, mësaru co'equë. ¿I̱quena date'ni?"

22 Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:

"Yëquë cato Cornelio jëjo daocohua'ipi daë'ë. Maija'quë hui̱ñaëpi më'ëni soija̱tena. Cornelio huë'ena dani quëaquëna, i̱pi më'ë quëaye asaja̱quë caëna, asani Cornelio, soldado pa̱i ëjaëpi jëjo daoquëna, daë'ë. Nuñe pa'iquëpi, Maija'quëre se̱quëpi, cui'ne si'a judío pa̱i de'oye yo'oquë api cajë oiquëpi jëjo daocohua'i a'ë."

23 Cajëna, Pedropi capi: "Cacani pëaje̱'ë." Caëna, cacani i̱ ja̱'re co̱ni pëahuë, ja̱ ñami. Ñatasi mu'se Pedropi i̱ohua'i ja̱'re co̱ni saji'i. Saina, i̱te co̱ñu'u cajë Jope acohua'ije̱ i̱ ja̱'re saë'ë, Maija'quëre sehuosicohua'ipi.

24 Ja̱je saisicohua'ipi se ñatasi mu'se Cesareana ti̱'ahuë, Cornelio cui'ne i̱ tsëcapë cui'ne i̱ ai oi cajeohua'i co̱ni tsi'sini ute hue̱'ñana. Ja̱ohua'i cato Cornelio huëosicohua'ipi daisicohua'ipi paë'ë.

25 Pa'ijëna, Pedropi huë'ena ti̱'aquëna, Corneliopi pëpasi'i caquë etaquëpi Pedrote yë'ë ëjaërepa caquë do're ja'ruëña.

26 Ja'ruquëna, Pedropi i̱te naë huëo nëcoquë capi:

"Yë'ëje̱ më'ëje pa'i a'ë."

27 Ja̱je i̱ ja̱'re caquë sa cacaquë ñaquëna, jai pa̱i tsi'sicohua'ipi paë'ë.

28 Pa'ijëna, ñani Pedropi capi:

"Mësarupi asacohua'i a'ë, Israel pa̱i ti ti̱ pa̱i ja̱'re tsioye peoye. Pa̱nita'a yequë pa̱i huë'ena cacaye peoye. Israel pa̱i yo'oye ja̱je pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre Maija'quëpi ye'yapi pa̱ire co'acohua'i a'ë, si'siohua'i a'ë caye pa̱jë'ë caquë.

29 Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i sani yë'ëre se̱jëna, ai cuasaye peoyerepa esa daë'ë. De'oji. Yureta'a quëaje̱'ë. ¿I̱quere cajë yë'ëre soire'ni?"

30 Caquëna, Corneliopi capi:

"Pa'iji, cuatro mu'seña, iye ja'i maca na'iquëna, tres pa'i maca yë'ë huë'ere pa'i a̱o a̱ima'quëpi Maija'quëre se̱i pa'ise'e.

Pa'iquëpi na'iquëna, Maija'quëre sẹñere sẹina, Maija'quë jëjo
daoquëpi ai mia ju'i cạrepa ju'iquëpi ñaini capi:
31 ‘Cornelio, më'ë Maija'quëre sẹñe Maija'quë asaji,
cui'ne më'ë peocohua'ire cọcaiyeję Maija'quë ñaquë sihuaji
de'oyerepa yo'oji caquë ñaji.
32 Jạje pa'iye sëte yurepi ẹ̈mëohua'ire Jopena jëjo saojẹ̈'ë,
Simón Pedro hue'equëre quërëjạni i̱ñona dajạ'cohua'ire. I̱
cato yequë Simón huë'ere pa'iji, jạë yequë Simón cato cạ'nipi
de'huaquë api. I̱ huë'e cato jaira tẹ̈'tëpare pa'iji,’ capi, yë'ëre.
33 Caëna, asani esa më'ëre quërëjạaija'cohua'ire jëjo saohuë.
Jạje jëjo saouna, yure më'ëpi daquëna, de'oji. Maija'quë coca
asañu'u cajë yëquë tsi'sisicohua'ipi pa'iyë, më'ëre mai Ëjaërepa
cajẹ̈'ë caquë i̱siyere caquëna, asañu'u, yëquë.”

Pedro Quëaye

34 Caquëna, Pedropi quëapi:
“Yureta'a asayë, Maija'quëpi pạire cui'ne pa'iohua'ise'ere
ñaquë pa'iye.
35 Jạje pa'ina, Maija'quë cato si'a pạire i̱te de'oquëre pa'ni
cacohua'ire cui'ne nuñerepa yo'ocohua'ire de'oji caquë ñaji,
coa si'a tsëca acohua'ire.
36 Jạje pa'ina, si'aohua'i Ëjaë Jesucristojạ'a de'oye pa'iye
ti̱'añere, Maija'quë i̱ coca Israel pạina i̱sipi.
37 Mësarupi si'aohua'i asayë, Juan oco doquë cui'ne quëaquë
yo'osi jeteyo'je Jesupi Galileapi huëoni si'a huẹ̱'ña judío pại
pa'i huẹ̱'ña yo'ose'e cu'ise'e.
38 Jạje pa'ina, Maija'quëpi Jesús Nazaret aquëre de'o
joyo tuture i̱sipi. I̱sina, huati tutupi yo'oquëna, ai yo'ojë
pa'icohua'ire jujucai cui'ne pạire de'oye yo'ocai cuji'i,
Maija'quëpi i̱ jạ're pa'i do'ire.
39 Jạje yo'oquëna, yëquë ñasicohua'i a'ë, Jesús yo'oye.
Jerusalénna cui'ne Judea yejana yo'oquëna, ñasicohua'i a'ë.
Jạ jeteyo'je yureta'a i̱te sọquë sarahuana quẹ̱ deoni huani
jẹọhuë, judío pạipi.
40 Jạje huaisiquëta'a toasọ mu'seña pa'i maca Maija'quëpi
huajëquëre huëopi. Huëoni yëquëre i̱ñopi.
41 Coa yëquëse'ere ñai i̱ñopi. Si'a pạire ñai i̱ñoñe pạpi. Yëquë i̱
tsoe sahua nëosicohua'ise'ere ñai i̱ñopi. Jạje pa'ina, yëquë i̱ jạ're
cọni ụcujë cui'ne ạijë yo'ohuë, i̱ huëisi jeteyo'je.
42 Jạre jạëni Maija'quëpi jụ'isicohua'ire cui'ne
huajëcohua'ire ñani ca tëjiquëre nepi cajë quëajạ'cohua'ini
yëquëre jëjo daopi.
43 Jạje pa'ina, tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i Jesús ayere
cajë cahuë, i̱te Jesure sehuocohua'ipi i̱ohua'i co'aye yo'ose'ere
sại de'huani oni yeje cuạñoja'cohua'i a'ë.”

Judío Pa̱i Peocohua'ita'a Maija'quë Joyo I̱si Cua̱ñose'e

44 Ja̱ yë'ta'a Pedro caquëna, de'o joyopi i̱ caye asacohua'ina
tsio daji'i.
45 Tsio daquëna, Israel pa̱i sehuoye sehuocohua'ipi Pedro
ja̱'re daisicohua'ipi ai cuasajë ñahuë, Israel pa̱i peocohua'ipi
de'o joyore i̱si cua̱ñojë,
46 yequë pa̱i cocapi cajë cui'ne Maija'quëre de'oquëre pa'ni
cajë yo'ojëna.
47 Ja̱je ai cuasajëna, Pedropi capi:
"Icohua'ire oco doye de'oji, mai i̱si cua̱ñose'eje̱ pa'ye de'o
joyore i̱si cua̱ñosicohua'ire."
48 Cani i̱ohua'ire Jesucristo mamipi do cua̱ñoñe pa'iji cani
docaji'i. Ja̱ jeteyo'je i̱ohua'ipi Pedrore cahuë, yëquë ja̱'re tsoe
mu'seña maña pëani pa'ije̱'ë.

11

Pedro Sehuosicohua'ire Quëaye

1 Israel pa̱i tsëca peocohua'ipi Maija'quë coca de'oyerepa
sehuose'ere Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne yëquë sehuoco-
hua'ipi asahuë, Judea pa'icohua'ipi.
2 Asani Pedropi Jerusalénna co'ina, Israel pa̱i sehuoye se-
huocohua'ipi i̱ yo'ose'ere sa̱ñope cahuë.
3 Cajë i̱te se̱i'ë:
"¿Me yo'oquë Israel pa̱i peocohua'i huë'ena cacani i̱ohua'i
ja̱'re co̱ni a̱i yo'o u'ni?"
4 Cajëna, Pedropi si'aye i̱te du'ru macarepa huëoni
yo'ose'eje̱ pa'ye ja̱ohua'ire quëapi:
5 "Jope daripëre pa'i Maija'quëre se̱i ca̱ni ñañeje pa'ye ñahuë.
Ñaquëna, ma'tëmopi jai ca̱'tipëje̱ pa'iona, ayasi tu'ure cajese'e
si̱capë̱a que̱'quesicona, yë'ë quë'rona casaëna, ñahuë.
6 Ayasi tu'ure ñaquëna, si'aohua'i nëicohua'i, a̱ñaje pa'iohua'i
coti saihuëpi cu'icohua'i, cui'ne ja'jëcohua'i paë'ë.
7 Pa'ijëna, yë'ëre yë'ose'e jutapi: 'Pedro huëije̱'ë. Huëni
huani a̱ije̱'ë,' capi.
8 Caquëna, cahuë: 'Pa̱si'i, Ëjaë. A̱i ma'ñe a'ë. Si'si a'ë.
Si'siohua'ire yë'ë ti a̱ima'quë a'ë,' cahuë.
9 Caquëna, ti̱jupë yë'ose'e yë'ëre juta co̱pi: 'Maija'quë tsoa
to̱se'ere si'si a'ë cama'ë pa'ije̱'ë,' capi.
10 Ja̱je toaso̱ñe Maija'quë cui'ne pa'ye capi. Ca tëjina, ayasi
tu'upi ma'tëmona mëni huesëo.
11 Ja̱ macarepa toaso̱ ë̱mëohua'i Cesarea yejapi jëjo daosico-
hua'ipi yë'ëre co'ecohua'ipi yë'ë pa'i huë'ena ti̱tahuë.
12 Ti̱tarena, Maija'quë joyopi yë'ëre cua̱ñepi: 'I̱ohua'i ja̱'re
co̱ni saije̱'ë,' caquë 'ai cuasama'ë,' capi. Caëna, asani saë'ë,

icohua'i seis sehuosicohua'i ja̱'re co̱ni. Sani si'aohua'i pa'i
huë'ena cacahuë.
13 Cacarena, Maija'quë jëjo daoquëre i̱ huë'ena ñase'ere
cui'ne ñaquëna, i̱ case'ere quëapi. Jopena më'ë jo'yare jëjo
saojë'ë, Simón Pedro hue'equëre daja̱'cohua'ire.
14 Ja̱ëpi dani huaso coca quëaquëna, asani më'ë cui'ne më
tsëcapë huasosicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë capi, quëapi.
15 Quëaquëna, asani yë'ëpi cocare quëa huëoquëna, de'o joy-
opi i̱ohua'ina daji'i, maire du'ru macarepa daise'eje̱ pa'ye.
16 Ja̱ maca mai Ëjaërepa case'ere cuasahuë, 'Juan cato
ocopi dopi. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato de'o joyore i̱si
cua̱ñoja'cohua'i a'ë.'
17 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi maire Ëjaë Jesucristore sehuoco-
hua'ire i̱sise'eje̱ pa'ye i̱siru, ¿me sa̱ñope Maija'quë yo'o ma'ñe
a'ë caye'ni?" Capi, Pedro.
18 Caquëna, asani Jerusalén acohua'i sehuosicohua'ipi
sa̱ñope caye je̱oni Maija'quë ai de'oyerepa yo'oji, cajë cahuë:
"Ja̱je yo'oquë judío pa̱i peocohua'ire i̱siji, i̱te sehuoni ti pani
huesëye ti̱'añe."

Antioquía Pa̱i Sehuoye

19 Estebanre huani je̱osi jeteyo'je Jesure sehuocohua'ire
jo̱sa yo'o huëohuë. Jo̱sa yo'o huëorena, yecohua'ipi Feni-
ciana, Chipre saodohuëna, cui'ne Antioquía daripëna cati
saë'ë. Saisicohua'ipi ja̱rona Israel pa̱ise'ere Maija'quë coca
quëahuë. Yequë pa̱ireta'a quëaye pa̱huë.
20 Pa̱jëta'are Chipre cui'ne Cirene quë'ro acohua'i sehuosi-
cohua'ipi Antioquía daripëna ti̱'ani griego pa̱ire mai Ëjaë Jesús
de'o cocare quëahuë, judío pa̱i peocohua'ina.
21 Mai Ëjaë i̱ohua'i ja̱'re co̱ni pa'ina, de'oye quëajëna, jai pa̱i
ja̱'në i̱tire pa'ë cuasase'e je̱oni Ëjaë Jesuna sehuohuë.
22 Ja̱je yo'ojëna, sehuosicohua'i Jerusalén pa'icohua'ipi
asani Bernabére Antioquía daripëna jëjo saohuë.
23 Jëjo saorena, Bernabépi ti̱'ani Maija'quëre sehuosico-
hua'ire Maija'quë de'oye yo'ocaiyere ñapi. Ñani ai sihuapi.
Sihuaquë Bernabé yëhuopi, de'oyerepa. Ti je̱oma'pë tuijë mai
Ëjaërepa case'eje̱, caquë yëhuopi.
24 Bernabé cato ai de'oquë paji'i. Maija'quëre ai cuasaquëpi
cui'ne de'o joyo ti̱mësiquëpi paji'i. Ja̱je pa'ipi yëhuoquëna, asani
jai pa̱i sehuohuë, mai Ëjaë case'ere.
25 Ja̱ jeteyo'je Bernabépi Saulore co'esi'i caquë Tarso
daripëna saji'i.
26 Sani ti̱'ani i̱te Antioquía daripëna sapi. Sani ja̱rona te'e
o̱metëcahuë pëahuë, sehuosicohua'i ja̱'re co̱ni. Pëani pa'ijë jai

pa̱ire ye'yahuë. Ja̱rona Antioquía daripëna du'ru macarepa
Cristiano hue'yohuë, sehuosicohua'ire.
27 Ja̱ mu'seña Antioquíana ti̱tahuë, Maija'quëre
quëacaicohua'ipi Jerusalén daicohua'ipi.
28 Ti̱tasicohua'i aquëpi Agabo hue'equëpi nëcaquë capi, de'o
joyopi quëaquëna, yequë mu'seña pa'i ja̱'ñere. Yequë mu'seña
si'a hue̱'ña a̱iñe peoquëna, pa̱i a̱i ëa ju̱'ija'cohua'i a'ë. Ja̱je tëto
saji'i, Claudio César pa̱i ëjaërepa pa'i maca.
29 Ja̱je caëna, asani Antioquía sehuosicohua'ipi Judea sehu-
osicohua'ire co̱cai ja̱'ñere i̱sini jëjo saoñu'u cahuë, pa̱i ñape
cuasaye ja'ye.
30 Cani i̱sini yureta'a i̱ti i̱sise'ere jëjo saohuë, Bernabé cui'ne
Saulo ja̱'re sehuosicohua'i aiohua'ina Judeana.

12

Santiagore Huaiye Cui'ne Pedrore Coye

1 Ja̱ mu'seña pa̱i ëjaë Herodespi sehuosicohua'i acohua'ire
jo̱sa yo'oquë,
2 Santiagore hua'tipi huani je̱ojë'ë cua̱ñeina, huani je̱ohuë,
Juan maja'yëre.
3 Yo'orena, judío pa̱ipi ñani sihuajëna, Herodespi Pedroreje̱
tse̱ani copi, sihuaja̱'cohua'i a'ë caquë. Iye cato yo'opi,
levadura ne ma'ñe pan a̱ijë tsi'si maca.
4 Ja̱je yo'oquë Pedrore tse̱ani co hue̱'ñana copi, cuatro tsëca
soldado pa̱i ñajë nëca hue̱'ñana, te'e tsëcapëre cuatro pa'iohua'i
pa'i hue̱'ñana. I̱ cato Egíptopi Maija'quë Israel pa̱ire etoquë
pa'ise'ere cuasajë, tsi'si tëjisi maca tse̱asiquëre etoni pa̱ire
i̱ñosi'i cuasaquë yo'opi.
5 Ja̱je pa'ina, Pedro cato tse̱a cua̱ñosiquëpi paji'i, etama'quë
cajë ña hue̱'ñare. Ja̱je pa'itoje̱ sehuosicohua'i cato Maija'quëni
se̱jë paë'ë, si'a joyorepa cuasajë Pedroni cajë.

Pedro Cosiquëni Maija'quëpi Etoye

6 Herodes ñamina'a Pedrore etoni pa̱ire i̱ñosi'i cuasaquëna,
Pedro cato huëore ca̱ji'i, caya soldado pa̱ina que̱na mepi se
sëasiquëpi jopore pare u̱i. Ca̱ina, yequë soldado pa̱ipi pa̱ire co
huë'e eta sa'rore etama'quë cajë ñajë nëcahuë.
7 Ja̱je pa'i macarepa mai Ëjaë hui̱ñaë si'a co tu'rihuë mia
merepa ña̱i nëcapi. Ja̱ maca Pedrore pato sëtoni capi:
"Esa huëije̱'ë."
Caquëna, je̱ña hue̱se'e pa'ise'e joye to̱mepi.
8 Ja̱ maca Ëjaë jëjo daoquëpi capi:
"Më'ë ca̱ña su̱ñajë'ë, cui'ne zapatoje̱ su̱ñajë'ë."
Caquëna, yo'oquëna, cui'ne yequeje̱ capi:
"Më'ë dëi ju'i ca̱je su̱ñani yë'ë ja̱'re daije̱'ë."

9 Caëna, mai Ëjaë jëjo daoquë jeteyo'je dani etapi, coa
huesërepa. Mai Ëjaë jëjo daoquëpi yo'oji, cuasama'ë paji'i, coa
cạni ñañë cuasaquëpi.
10 Cuasaquëta'a du'ru nëcajë ñacohua'ire sa tëto sani cayaye
acohua'ire sa tëto sani yureta'a ma'ana eta huẹ'ñarepa acore
tị'arena, ịose'e hui'yo eta sa'ro hui'yona, etani ma'aja'a te'e
saë'ë. Jạje cọni saiquëpi mai Ëjaë jëjo daoquëpi peo huẹ'ña
saji'i, te'ire jẹoni.
11 Jẹo saquëna, yureta'a Pedropi capi:
"Yureta'a asayë, Herodes ñamina'a yë'ëre yo'o jạ'ñere cui'ne
Israel pại yë'ëre yo'oye yëyere Ëjaëpi asani ị huịñaëre hua-
sojạ'quëre jëjo daopi."
12 Jạje yo'ou cuasani Pedropi saji'i, Juan pëca ja'co María
huë'ena Juanpi yequë mamije Marcos hue'equë pëca ja'co
quë'rona. Jạrote jai pại tsi'sicohua'ipi paë'ë, Maija'quëni sẹjë.
13 Pa'ijëna, Pedropi ma'a eta sa'rona tị'ani të'capi, soiquë.
Soiquëna, asani te'o nomi tsịo Rode ịo mami hue'ecopi ¿nepi
soiye'ni? cuasani sani ñasi'i caco eta sa'ro quë'rona daco'ë.
14 Dani Pedro yë'ore asani sihuaco eta sa'ro hui'yocaima'o
co'ye huë'huë cacao, Pedropi eta sa'rore pa'iji quëasi'i caco.
15 Quëacona, ịohua'ipi ịote cahuë:
"Cuepeco, caco."
Cajëna, cao:
"Nuñerepa cayë."
Cacona:
"Pedrore ñacaiquë ma'tëmo aquë pa'ini."
16 Cajëna, jạ yë'ta'a Pedropi të'caye jẹoma'ë paji'i. Pa'ina,
hui'yoni ịte ñani ai quëquëhuë.
17 Quëquëjëna, jẹtëpi cama'pë caquë yo'oni jẹorena, ịte co
huẹ'ñapi etose'ere quëapi. Quëaquë capi:
"Santiagore cui'ne yecohua'ire sehuosicohua'ire
quëacaijẹ'ë, yë'ëre etose'ere."
Cani yequë huẹ'ñana saji'i.
18 Ñata tọmesi maca Pedro peoquëna, soldado pại ai cuasajë
huesëjë sạ'ñe ai yo'ojë cahuë.
19 Yo'ojë cajëna, Herodespi cuạñepi, Pedrore co'ejẹ'ë caquë.
Cuạñeina, co'e jujahuë. Co'e jujarena, de'oye ñajë'ë ca-
sicohua'ipi ñama'pë pa'isicohua'ire huani jẹojë'ë, cuạñepi.
Cuạñeina, huani jẹohuë, soldado pạire. Jạje yo'osi jeteyo'je
Herodes Judea pa'iye jẹoni Cesareana sani paji'i.

Herodes Jụ'ise'e

20 Herodes Sidón pạire cui'ne Tiro pạire pẹi paji'i. Pa'ina,
ịohua'ipi pại ëjaë Herodesre ca de'huañu'u, cajë te'e. Jạje
yo'oñu'u cahuë. Casicohua'ipi ị quẹno macarepa cọcai
pa'iquë Blasto hue'equëna cajeohua'i de'ohuë. De'oni jạëja'a

sei'ë, Herodesre de'oye pëima'ëna, pa'iyere. Tiro cui'ne Sidón pai cato Herodes yejana ao huerocohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, jaje yo'ohuë.

21 Jaje yo'osicohua'ini yequë mu'se Herodespi capi, ja mu'se pai tsi'siye pa'iji, caëna, tsi'sirena, de'o cañarepa suñasiquëpi i ñu'i paire cuañe huë'ñana ja'runi cocare capi, paire.

22 Caquëna, asacohua'ipi tutu cuihuë. Ñeje cajë:

"Maija'quëpi caji, paipi caye paji."

23 Cajëna, Ëjaë huiñaëre jëjo daoquëpi ju'iñe nepi, ite, jare iti yo'ojë ca macapi. Neina, pecona ao juji'i. Maija'quëre jerepa pa'ipi cacaima' do'ire juji'i, ija'a co'ye Maija'quëje pa'i a'ë caquë sihuaquë asa do'ire.

24 Jaje yo'ojë pa'ijëna, Maija'quë coca cato jerepa jai saji'i. Jai saina, si'a huë'ña iti cocare quëahuë.

25 Bernabé cui'ne Saulo co'amaña ne tëjini Jerusalénpi co'ijë Juanreje dahuë, yequë mami Marcos hue'equëreje.

13

Bernabé Cui'ne Saulo Yo'o Huëoye

1 Antioquía yejare Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Maija'quë coca ye'yacohua'i paë'ë, sehuosicohua'i ja're coni. Icohua'ipi paë'ë, Bernabé, Simón yequë mami Negro hue'equë, yequë Lucio Cirene aquë paji'i, Manaén paji'i, (Herodes ja're ai de'osiquë Galilea yeja cuañequë pa'isiquë) cui'ne Saulo paji'i.

2 Jaje pa'icohua'ipi te'e mu'se aima'cohua'ipi mai Ëjaëre sejëna, de'o joyopi capi:

"Jaohua'ire Bernabére cui'ne Saulore jëjo saojë'ë, yë'ë nejajë caquë soise'e neja'cohua'ire."

3 Caëna, aima'pë Maija'quëre seni tëjini jaohua'ire jëñapi jëjo pajë secacani jëjo saohuë, se ñajë saijë'ë cajë.

Chipre Paire Yëhuoye

4 Maija'quë joyopi jëjo saoquëna, saicohua'ipi Bernabé cui'ne Saulo saë'ë, Seleucia daripëna saicohua'ipi. Jaropi jai yohuëna aya mëni Chipre hue'e saodohuëna saë'ë.

5 Saicohua'ipi Salamina yo sa'rona ti'ani judío pai tsi'si huë'ñana Maija'quë coca quëa huëohuë. Juan iohua'ire cocasi'i caquë saisiquëje iohua'i ja're paji'i.

6 Si'a saodohuë quëarojaijë Pafos daripëna sa ti'ahuë. Ti'ani jarona ñahuë, Israel paipi dahuëpi Barjesús hue'equëre. Jaëpi Maija'quë cocare cayë caquë paire cosoquë yo'oquë paji'i.

7 Jaë dahuëpi Sergio Paulo ta'ñe asaquë ja're pai ëjaë ja're paji'i. Pa'ina, pai ëjaëpi Bernabére cui'ne Saulore

quërëjaija'cohua'ire jëjo saopi, Maija'quë coca quëajëna, asayere yë.
8 Jaje yo'oquëta'are griego pai coca cato Elimas hue'equëpi
dahuëpi pai ëjaë sehuoyere ësequë Bernabére cui'ne Saulore
sañope capi.
9 Caquëna, Saulopi Pablo hue'equëpi Maija'quë joyo
timësiquëpi ite ai ñani,
10 capi:
"¡Cosou, co'aquërepa, huati mamaquë si'aye de'oyere sañope
yo'oquë ai! ¿Je yëhua Ëjaëre sañope yo'oye jeoja'quë a'ni, më'ë?
11 Yure Maija'quëpi më'ëre si'sesipi. Si'sequëna, tsoe
mu'seña ñama'ë pa'i cui'ne ësë miañeje ñama'ë pa'ijaquë a'ë,
më'ë."
Ca macarepa Elimas ñama'quë de'opi, ñamije pa'iose'ere
ñaquë de'oni. Ja maca ite jëtëna tse'ejë cuaja'cohua'ini co'epi.
12 Jare ñani ai de'oyere pa'ë, Ëjaë aye ye'yaye cuasaquë pai
ëjaë sehuopi.

Pablo Cui'ne Bernabé Antioquíare Pa'iye Pisidia Yejare

13 Pablo cui'ne ite cocohua'i jai yohuëna aya mëni Pafos
daripë jeoni Perge daripëna ti'ahuë, Perge daripë Panfilia yeja
quë'ro acona. Jarona Juan jeoni Jerusalénna co'ipi.
14 Perge sa sani Pisidia yeja quë'ro daripëna Antioquíana
ti'ahuë. Ti'ani huajë mu'se pa'ina, Israel pai tsi'si huë'ena
cacani ja'ruhuë.
15 Ja'runi ñu'ijëna, tsi'si huë'e ëjaohua'ipi cuañese'e cui'ne
Maija'quëre quëacaicohua'i toyasi pëpë ña tëjini cahuë:
"A'yë dohuë, paire yëhuoye pa'ito quëajë'ë, yurepi."
16 Carena, ja maca Pablo huëni nëcani jëtëpi cama'pë caquë
ja'jëni capi:
"Ëmëohua'i Israel pai cui'ne si'aohua'i yequë pai
Maija'quëre ca'racohua'i asajë'ë.
17 Israel pai Diusupi mai aiohua'ire jo'ya nepi. Jo'ya neni
jaohua'ijaa jai pai jojo saiye nepi, yequë pai yeja Egíptore
pa'i maca cui'ne ja jeteyo'je i tutupi yo'oquë etopi, ja yeja
pa'isicohua'ire.
18 Etouna, Israel paipi cuarenta ometëca pai peo hue'ña
cuenesi yejaja'a cu'ijë yo'ojëna, Maija'quëpi iohua'ire de'oye
ñacaiji'i, yo'o jujama'ë.
19 Jaje yo'oquë siete tsëcapëarepa Canaán yeja pa'icohua'ire
nejopi, jaohua'i yejare mai aipëna isisi'i caquë.
20 Si'aye iye yo'oye cato cuatrocientos cincuenta ometëca
paji'i. Ja pa'isi jeteyo'je yureta'a Maija'quëpi Israel pai
yo'oyere ñani ca tëji ëjaohua'ire isipi, Maija'quëre quëacaiquë
Samuel pa'i macaja'a.

21 Jąje yo'oye pa'ina, yureta'a sęi'ë, yëquëre cuąñe ëjaëre
pare necaiję'ë cajë. Sęjëna, Maija'quëpi Cis mamaquë Saúlni
pąi ëjaëre necaji'i, cuarenta ǫmetëca įohua'ire cuąñeja'quëre.
Jąë cato Benjamín tsëcapë aquë paji'i.
22 Pa'ina, jeteyo'je Maija'quëpi Saúlre pąi ëjaërepa pa'iye
jioni Davidna įsipi, pąi ëjaërepa pa'iye. Davidni Maija'quë
capi, ñeje: 'Isaí mamaquë David cato yë'ë yëyere yo'osi'i
cuasaji. Jąje pa'ipi, yë'ë ña huę'ñaje de'oye yo'oquë api.'
23 Jąje pa'ina, į ca nëose'eję pa'ye Israel pąire huasosi'i
caquë jëjo daopi, Jesure. Jesús cato David tsëcapë aquë paji'i.
24 Ją yë'ta'a Jesús daima'në Juanpi si'a Israel pąire
Maija'quë coca quëapi. Quëaquë capi, ją'në cuasase'ere jęoni
Maija'quëna pǫnëjë'ë. Pǫnëjëna, oco doye pa'iji.
25 Casiquëpi ję'në į pani tëjiye tį'aquëna, capi Juan: 'Yë'ë
mësaru cuasayeję pa'i peoyë. Yë'ë pa'isi jeteyo'je te'i jerepa
pa'ipi daiji. Jąëre yë'ë į zapato dutacaiyeque peoquëpi, teaye
pa'i a'ë.'
26 Jąje pa'iye sëte ę̈mëohua'i Maija'quë do'ijë Abraham
tsëcapë acohua'i, cui'ne mësaru tįohua'i, Maija'quëre ca'rajë
į yëyeję pa'icohua'i, iye huaso coca mësaru asa ją'ñere jëjo
daose'e a'ë.
27 Jerusalén pa'icohua'i cui'ne įohua'i ëjaohua'ię Jesure
huesëjë coa pąije pa'ire ñahuë. Ñajë cui'ne huajë mu'seña
ñape pąi tsi'si huë'epi Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere
ñanije asa tį'añe pąhuë. Pąjë jąre įohua'ipi Maija'quëre
quëacaicohua'i case'ere yo'o tį'acaë'ë, Jesure huani jęo maca.
28 Jesús co'aye yo'ose'ere tį'ama'pëta'a Jesure huani jęoñere
Pilatopi soldado pąina cuąñejaquë cajë sęi'ë.
29 Ją jeteyo'je yureta'a si'aye iye yo'o ją'ñere toyase'e cayere
yo'o tëjini sǫquë sarahua dequëni casani yejana tąhuë.
30 Jąje yo'osiquëta'are Maija'quëpi įte huajëquëre huëopi.
31 Huëosiquëpi Jesús jai sǫ mu'seña ñaiquë įñopi, į ją're cǫni
Galileapi Jerusalénna saina, saisicohua'ire. Yure jąohua'ipi į
coca quëacohua'i pa'iyë.
32 Jąje pa'iye sëte yëquë mësarute de'o cocare quëayë, mai
aiohua'ire ca nëose'ere yo'o tį'api, mai pa'i maca į ca nëosi
tsëcapë acohua'ina.
33 Ją į ca nëose'ere yo'o tį'aquë Jesure jų'isiquëni huajëquëre
huëopi, Maija'quëpi. Salmos cayaye acore toyase'eję pa'ye
yo'opi. Jąpi caji, ñeje: 'Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Yurepi yë'ë
më'ë ja'quë a'ë.'
34 Jąje pa'ina, Maija'quë yequë huę'ña toyase'eją'a capi:
'Davidre įsijąquë a'ë, ca nëose'ere. De'oyere pare nuñerepa
ca nëose'ere įsijąquë a'ë, më'ëre.' Jąje pa'ina, tsoe Maija'quëpi
quëapi, jų'isiquëpi huëi ją'ñe cui'ne į cąpë ją'juñe pą ją'ñe.

35 Jạje pa'ina, yequë huẹ'ña toyase'e caji: ‘Më'ë jo'yaë
de'oquërepa cạpë jạ'ju huesëye më'ëpi ẹsejạ'quë a'ë.’
36 De'oji, yure jạje pa'iye sëte casi'i. David cato Maija'quë ịte
cuạñese'eje pa'ye ị pạire necani tëjini juni huesëpi, ị aiohua'i
juị'ise'eje pa'ye. Jạje juni ị cạpë jạ'ju huesëpi.
37 Jạje pa'iquëta'are jạë, Maija'quë huëosiquë Jesús cạpë cato
jạ'juñe pạpi.
38-39 Jạje pa'iye sëte mësaru Maija'quë do'ijëpi asaye pa'iji,
Jesujạ'a co'aye yo'ose'e oni yeje cuạñoñe pa'iji, cajë. Jạje
pa'ina, si'aye Moisés cuạñese'e oni yejeye pạse'ere Jesure ịre
pare asacohua'ire oni yejeye pa'iji, ịtire pa'ë.
40 De'hua ñajë'ë, mësaruna Maija'quëre quëacaicohua'i toy-
ase'e tọmequë ịohua'i toyase'e cato caji:
41 Nuñere pare ñajëta'a co'aji cajë coecohua'i, ne huesëjẹ'ë.
Mësaru pa'i mu'seña yë'ëpi co'amañare nequëna,
Yecohua'ipi mësarute quëatojẹ care payë cajë sehuocaiye
pạja'cohua'i a'ë.”
42 Judío pại tsi'si huë'epi Pablo cui'ne ị cajeohua'i cọni
etajëna, tsị'nëna, judío pạirepa peocohua'ipi cahuë: Yequë
semana huajë mu'se pa'ina, cui'nare quëajẹ'ë, yëquëre.
43 Ca tëjisi maca tsi'si huë'epi Pablo cui'ne Bernabé
saijëna, jai pại judío pạipi cui'ne judío pại peocohua'ipi judío
ye'yayena huero ye'yesicohua'ipi ịohua'i jạ're saë'ë. Saijëna,
ịohua'ipi yëhuojë cahuë. Nuñerepa Maija'quë mësarute oi
soise'ere pa'ijẹ'ë, yo'o jujama'pë.
44 Casicohua'ipi yequë semana huajë mu'se tị'aëna, jạ
daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i tsi'siye ja'i maca jai pại
tsi'sihuë, Maija'quë coca asañu'u cajë.
45 Tsi'sijëna, ñani Israel pạipi ẹsejë oijë Pablo ai co'aquë api
sạñope ca huëohuë.
46 Cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi quëcojë sạñope cahuë,
ịohua'ire:
“Mësaru judío pạini du'ru macarepa Maija'quë coca quëaye
pa'iji. Pa'isiconi mësarupi coejë cui'ne ti pani huesëyere paye
cuasama'pëna, yure cato judío pại peocohua'ina sani quëaye
pa'iji.
47 Jạje pa'ina, Ëjaëpi yëquëre cuạñequë capi:
Si'a pạire miacaijạ'quëre jẹoñë, mësarute.
Yë'ë huaso cocare si'a huẹ'ña so'o pa'icohua'ire quëacaijẹ'ë.”
48 Jạje caquëna, asani judío pại peocohua'ipi sihuajë
si'aohua'i Maija'quë coca ai de'oye a'ë, cajë ti pani huesëyere
tị'aja'cohua'i a'ë, caquë ña nëosicohua'ipi sehuohuë.
49 Sehuojëna, jạje Maija'quë coca quëahuë, jạ yeja
pa'icohua'ire.

50 Jạje sehuojëta'are judío pạipi Pablore cui'ne Bernabére
eto saoñu'u cajë, de'o nomiohua'i jạ're cui'ne de'o ẹmëohua'ire
cui'ne ịti daripë ëjaohua'i jạ're coca cahuë, sạñope jạohua'ire
yo'oñu'u cajë cani sạñope yo'ojë etohuë.
51 Etorena, saijë ịohua'i nëcañoa ya'ore tị'to tọhuë, jạohua'i
yo'oyere sạñope cayere ịñojë. Jạje yo'oni Iconiana saë'ë.
52 Jạje pa'iquëta'are ịti sehuosicohua'i cato sihuahuë, de'o
joyopi ịohua'i jạ're pa'ina.

14

Pablo Cui'ne Bernabé Iconiore Pa'iye

1 Pablopi cui'ne Bernabépi Iconiore pa'ijë judío pại tsi'si
huë'ena cacani Maija'quë coca quëajëna, jai pại judío pại
cui'ne judío pại peocohua'i sehuohuë.
2 Sehuojëna, judío pại sehuoma'cohua'ipi sạñope yo'ojạjë
cajë judío pại peocohua'ire cuạñejëna, sehuosicohua'ire
co'aye cuasa huëohuë.
3 Jạje co'aye cuasa huëo do'ire ai tsoe jạ daripëna pëani
Maija'quë coca de'oyerepa quëahuë. Quëajëna, Maija'quëpi
pại yo'o tị'a ma'ñe yo'o tutu ịsiquëna, jaiye de'oyere yo'ohuë.
Jạje yo'ojëna, Maija'quë oiye ịohua'i quëaye do'i quë'yerepa
pa'iye ịñopi.
4 Jạje pa'iquëta'are ịti daripë acohua'ipi caya tsëca huasi-
cohua'i paë'ë. Pa'ijë yecohua'ipi judío pại cayere de'oye a'ë,
cacaë'ë. Cajëna, yecohua'ipi Ëjaë jëjo saocohua'i cayere de'oye
a'ë, cacaë'ë.
5 Jạje cajë pa'ijëna, judío pạipi cui'ne judío pại peoco-
hua'ipi Pablore cui'ne Bernabére co'aye yo'ojë quẹ̄na pẹ̄api
jẹ̄a jo'añu'u cajë ịti daripë ëjaohua'i jạ're coca cani te'e jạje
yo'oye de'oji, cuasa nëohuë.
6 Cuasa nëose'ere asani Pablopi cui'ne Bernabépi catihuë,
Listrana cui'ne Derbena Licaonia yejana cui'ne ịti yeja yequë
daripẹ̄a pa'iyena.
7 Catini jạroje̱ quëahuë, de'o cocare.

Pablore Quẹ̄na Pẹ̄api Jẹ̄añe

8 Listra daripëre te'i ẹ̄më tsị'nëna cu'ima'quë ai de'osiquëpi
paji'i, coa ñu'iquëpi.
9 Coa ñu'iquëpi Pablo quëayere asaquë Maija'quëpi yë'ëre
ne co'yaye pa'iji cuasaquë ñuji'i. Ñu'ina, Pablopi ị jạje
Maija'quëre cuasaye asani
10 ai tutu capi:
"Huëni nëcajẹ̄'ë."
Caquëna, ca macarepa te'ere papi huëni nëcani cu'i huëopi.
11 Jạje Pablo yo'ouna, ñani Licaonia cocapi tutu cuijë cahuë:

“Diusuohua'ipi pa̱ije pa'iohua'i de'oni mai quë'rona cajeni yo'oyë.”

12 Cajë Bernabéni diusu Zeus hue'yohuë. Hue'yojë Pabloni i̱ti coca ca do'ire Hermes hue'yohuë. Listra pa̱i diusu mamire hue'yohuë.

13 Ja̱ maca yureta'a pa̱i daripë caca sa'ro yë'quë macare diusu Zeuste se̱ huë'e paquëpi i̱ti huë'e ñacai ëjaëpi duruhue̱quëre cui'ne de'o joro nese'ere dapi. Dani Jesús jëjo saocohua'ire de'ocohua'ire pa'ni caquë se̱si'i, caquë yo'opi. Yo'oquëna, yecohua'ije̱ i̱ ja̱'re se̱ñu'u, cajë yo'ohuë. Yo'ojë i̱ohua'i ai yo'ojë pacohua'ini nëicohua'ire huani coa i̱sijë se̱ñu'u, cajë yo'ohuë.

14 Yo'oyere asani Bernabépi cui'ne Pablopi co'aji, ja̱ yo'oye cajë. Ju'i ca̱ñana co'rëjë, cuijë sa to̱mejaë'ë, i̱ohua'i jopona.

15 Ñeje cuihuë:

“¿Merepa mësaru ja̱je yo'oye'ni? Yëquë cato mësaruje̱ pa'iohua'i a'ë. Yure mësaru coa yo'oye je̱oni Maija'quë i̱ti yeja, ma'tëmo, jai tsiaya cui'ne si'aye i̱ote pa'iye de'huasiquëre pani sehuoni pa'ija̱jë cajë quëañu'u cajë daisicohua'i a'ë.

16 Ja̱je pa'iquëta'are yequë mu'seña cato i̱ohua'ise'e i̱ohua'i yëyeje̱ yo'ojë pa'ija̱jë caquë ñapi, Maija'quë.

17 Ja̱je yo'ojë pa'itoje̱ Maija'quëpi de'oye yo'oyeja̱'a i̱ñopi, yë'ë pa'iye caquë. Ja̱je pa'ina, i̱pi mësarute oco cui'ne de'oye que̱quëna tëaye cui'ne a̱iñe cui'ne sihuajë pa'iye i̱siji.”

18 Ja̱je si'aye canije ai yo'ojë maña duruhue̱quëre huaiye pa̱jë'ë, cajë ë̱sehuë, diusuohua'ire i̱sijë se̱ñu'u cajë yo'ocohua'ire.

19 Ja̱je yo'ojë ca maca da ṯitahuë, Israel pa̱i, Antioquía yeja cui'ne Iconia yeja pa'icohua'i. Ja̱ohua'ipi ṯitani ṯiñe cuasayena pa̱ire po̱nahuë. Po̱narena, Pablore que̱na pë̱api je̱a jo'ahuë. Je̱a jo'ani huani je̱ohuë, cuasajë pa̱i pa'i daripë hue'sena quërë etohuë.

20 Quërë je̱orena, sehuosicohua'ipi i̱ u̱i hue̱'ñana tsi'sini nëcajëna, huëji'i. Huëni pa̱i daripëna cacapi. Cacasiquëpi ñatasi mu'se Bernabé ja̱'re co̱ni Derbe daripëna saë'ë.

21 Sani ja̱ro Derbena de'o coca quëajëna, jai pa̱i sehuohuë. Sehuorena, ñani ja̱ropi Listrana, Iconiana cui'ne Antioquía darina co'ihuë.

22 Co'ini, ja̱ro sehuosicohua'i pa'icohua'ire yo'o jujama'pë ñese tuije̱'ë, cahuë. Cajë cui'ne Maija'quëre cuasare pajë pa'ije̱'ë, cahuë. Ja̱je cajë cui'ne yequeje̱ cahuë, Maija'quë cua̱ñe te̱'tena cacañu'u cani jaiye ai yo'oye pa'iji.

23 Ja̱je cajë cui'ne yequeje̱ sehuosicohua'i tsëcape̱a ñape i̱ohua'i ëjaohua'i pa'ija̱'cohua'ire nehuë. Neni a̱o

a̱imaˈcohuaˈipi Maijaˈquëre se̱jë yoˈo tëjini icohuaˈire deˈoye ñacaije̱ˈë, cajë Maijaˈquëre se̱cacaëˈë, i̱ohuaˈi sehuosiquëna.

Antioquíana Pablopi Cuiˈne Bernabépi Coˈiye

24 Pisidia yeja sa tëto sani Panfilia yejana ti̱ˈahuë.
25 Ti̱ˈani Perge yeja paˈicohuaˈire deˈo coca quëahuë. Quëa
tëjini Antalia daripëna saëˈë.
26 Sani ja̱rona yuretaˈa yohuëna aya mëni Antioquíana,
Maijaˈquë oiye ayepi necaije̱ˈë cajë cua̱ñe sitona, i̱ohuaˈi
deˈoye i̱ti caseˈeje̱ ne tëji sitona coˈihuë.
27 Coˈini Antioquíana ti̱tani siˈa sehuosicohuaˈire siˈsoni
Maijaˈquë i̱ohuaˈi ja̱ˈre co̱ni yoˈoquëna, Ëjaëpi judío pa̱i peo-
cohuaˈipi sehuoja̱jë caquë ja̱to saˈroje̱ paˈiore huiˈyocaquëna,
deˈoye sehuoseˈere quëahuë.
28 Quëasicohuaˈipi sehuosicohuaˈi ja̱ˈre co̱ni i̱ti macana pëani
tsoe paëˈë, ja̱rote.

15

Jerusalénna Tsiˈsiye

1 Ja̱ muˈseña Judeapi Antioquíana cayao maña saisicohuaˈipi
Maijaˈquë doˈijëre yeˈyajë cahuë huaso cua̱ñoñe peoji, Moisés
cua̱ñeseˈere yoˈomaˈpë pani, ca̱ˈni tëamaˈpë pani, cahuë.
2 Ja̱je cajëna, Pablopi cuiˈne Bernabépi co̱ni i̱ohuaˈi ja̱ˈre
ai sa̱ˈñe yoˈojë cahuë. Ja̱je yoˈojë cajëna, Pablore, Bernabére
cuiˈne yecohuaˈi sehuosicohuaˈire Jerusalénna sani Jesús jëjo
saocohuaˈi ja̱ˈre cuiˈne ja̱ daripë sehuosicohuaˈi ëjaohuaˈi ja̱ˈre
ca̱ˈni tëaye ayere coca caja̱ˈcohuaˈire jëjo saoñuˈu, cani jëjo
saohuë.
3 Antioquía daripë sehuosicohuaˈi paˈicohuaˈipi jëjo
saojëna, saicohuaˈipi Fenicia yejaja̱ˈa cuiˈne Samaria yejaja̱ˈa
sa saijë quëahuë, judío pa̱i peocohuaˈipi ja̱ˈnë i̱tire paˈë cuasajë
paˈiseˈere je̱oconi Maijaˈquëre sehuoseˈere quëajëna, asani
siˈaohuaˈi sehuocohuaˈi sihuahuë.
4 Jerusalénna Pablo cuiˈne Bernabé ti̱ˈarena, sehuosico-
huaˈipi cuiˈne Jesús jëjo saocohuaˈipi cuiˈne sehuosicohuaˈi
ëjaohuaˈipi co̱ni deˈoye pëpahuë. Pëparena, paˈijë siˈaye
Maijaˈquë i̱ohuaˈi ja̱ˈre yoˈoseˈere quëahuë.
5 Quëajëna, fariseo acohuaˈipi Maijaˈquëre sehuosicohuaˈipi
huëni nëcani cahuë:
“Yequë pa̱ipi sehuosicohuaˈire ca̱ˈni tëaye paˈiji. Ja̱ maca
Moisés cua̱ñeseˈere yoˈo ti̱ˈajëˈë, cua̱ñeñe paˈiji.”
6 Cajëna, asani ja̱ maca Jesús jëjo saocohuaˈipi cuiˈne sehu-
osicohuaˈi ëjaohuaˈipi tsiˈsihuë, fariseo acohuaˈi caseˈere sa̱ˈñe
coca cajë asañuˈu cajë.
7 Ja̱je cajë tsiˈsisicohuaˈipi ai sa̱ˈñe ca tëji maca Pedropi
huëni nëcani capi:

“Maija'quë do'ijë mësarupi tạ'ñe asayë, yë'ëre mësaru aquëni Maija'quëpi jo'ya nese'e tsoe huẹ'ña ị huaso cocare judío pại peocohua'ina quëaquëna, jạohua'ipi ịtire pa'ë cajë sehuojạjë caquë.

8 Maija'quë pại joñoa cuasaye ñaquëpi yë'ë tsẹcohua'ire neñë caquë ịñoquë, de'o joyore ịsipi, judío pại peocohua'ina maire ịsise'eje pa'ye.

9 Jạje pa'ina, Maija'quë cato jạohua'ire cui'ne maire tịñe pa'iohua'ire ñañe pạji, si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaji. Jạje pa'ina, Maija'quëre cuasa do'ijạ'a de'o joñoa tsoa tọcaji'i, jạohua'ireje.

10 Yure jạje pa'ito, ¿me yo'ojë Maija'quë yo'oyere sạñope uihuaye'ni, sehuosicohua'ina dëquëcoje pa'iore hue'ocaijë maije cui'ne mai aipëje yo'o tị'añe pạse'ere?

11 Jạje pa'ina, yëquë cato cuasayë jạohua'ire huasose'eje pa'yepi yëquëreje Ëjaë Jesús oi coa ịsiyepi huasopi cuasayë.”

12 Caquëna, si'aohua'i jo'cua jẹoni Bernabé cui'ne Pablo cayere asahuë. Ịohua'i jạ're Maija'quë pa'i cọcaina, yequë mu'seña pa'i jạ'ñe ịñose'e cui'ne pại yo'o tị'a ma'ñe yo'ose'e quëajëna, asahuë.

13 Jạ maca quëa tëjijëna, Santiagopi capi:

“Maija'quë do'ijë asajẹ'ë.

14 Maija'quëpi judío pại peocohua'ire de'oye yo'ocai jạohua'i acohua'ini sahuani ị pạirepa pa'ijạ'cohua'ire nese'ere Simónpi maire quëaquëna, asahuë.

15 Jạje pa'ina, iye toyase'e cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje pa'ye yo'ose'e a'ë. Jạje pa'ina, ñeje caji, toyase'e:

16 Jạ jeteyo'je co'i cọni
David huë'e tạisicore ne de'huacasi'i
Cui'ne ịo co'a de'ose'e si'aye ne de'huasi'i.

17 Ne de'huaëna, ëjaëre judío pại co'ejạjë,
yë'ë mami sẹcohua'i judío pại peocohua'i jạ're.

18 Tsoe huẹ'ña iye yo'o jạ'ñe quëasiquëpi, ëjaëpi ịsipi iye coca.

19 Jạje pa'ina, yë'ë cato cayë, judío pại peocohua'ipi jạ'në ịtire pa'ë cuasase'ere jẹoni Maija'quëni tuicohua'ire cuạñese'ere yo'ojẹ'ë cajë cuạñeñe peoji.

20 Jạje pa'ina, coa iyese'e yo'oma'pë pa'ijẹ'ë cajë toyase'e tsoe tị'api. Pại de'huasi diusure ịsisi hua'ire ạima'pë pa'ijẹ'ë, ëmëre cui'ne nomiore coa yo'orojạima'pë pa'ijẹ'ë, quio huẹasicohua'ire ạima'pë pa'ijẹ'ë, pạnita'a tsie ạima'pë pa'ijẹ'ë.

21 Jạ mañа toyañu'u, Moisés cuạñese'e cato tsoe huẹ'ñapi pại ñape daripẹa pa'icohua'ire quëajë pa'iyë, huajë mu'seña ñape tsi'si huẹ'ñapi ịti toyase'ere ñajë. Jạje pa'ito me airepa caye'ni.”

Judío Pai Peocohua'ina Toyani Jëjo Saose'e

22 Ja maca yureta'a Antioquíana iohua'i acohua'ini sahuani
Pablo cui'ne Bernabé ja're jëjo saoñu'u, cajë si'a sehuosico-
hua'i. Sehuosicohua'i ëjaohua'i cui'ne Jesús jëjo saocohua'i te'e
cuasahuë. Cuasani yo'ojë Judas hue'equëni, jare ipi yequë
mami Barsabás hue'equëni cui'ne Silasni saija'cohua'ire ne-
huë, de'ocohua'ire pare.
23 Neni jaohua'i ja're ñeje toyasicore jëjo saohuë:

"Yëquë Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i
ëjaohua'ipi mësaru a'yëohua'ije pa'iohua'ipi mësarute yëquë
yo'je tsije pa'iohua'ire cuasajë judío pai peocohua'ipi
sehuosicohua'ire pëpayë, jaro Antioquía daripë, cui'ne Siria
cui'ne Cilicia yeja pa'icohua'ire.
24 Cui'ne yëquë jëjo saoma'cohua'ipi iñopi. Saisicohua'ipi
mësarute josa yo'ojë huesë ëaye ca co'me huesojëna, ai yo'ojë
asahuë.
25-26 Jaje pa'ina, asani si'aohua'i jaje yo'oye de'oji cuasani
mësarute yëquë acohua'ipi sani ñaja'cohua'ire neñu'u cani
nehuë, yëquë ai oicohua'i Pablo cui'ne Bernabé ja're
saija'cohua'ire, ju'iñe pa'itoje quëcojë Jesucristo coca do'ire
quëarojaicohua'i ja're saija'cohua'ire.
27 Jaje yo'osicohua'ipi yure mësaru quë'rona jëjo saoyë, Ju-
dasre cui'ne Silasre mësaru ja're te'e tsiarepa ñajë coca si'aye
quëaja'cohua'ire, yëquë quëase'eje pa'ye.
28 Jaje pa'ina, de'o joyoje de'oji, jaje yo'oye caquëna,
ñaquëna, yëquëje mësarute jaiye yo'oje'ë cajë cuañeñe peoyë.
Coa do'i quë'yese'e yo'oje'ë caye yëyë, iyese'e:
29 Pai de'huasi diusuna isisi hua'i aima'pë pa'ije'ë, quio
hueasicohua'ire aima'pë pa'ije'ë, tsieje aima'pë pa'ije'ë,
cui'ne ëmëpi nomiohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'pë pa'ije'ë,
nomioje ëmëohua'ire coa yo'orojaiñe yo'oma'o pa'ije'ë. Iye
case'ere yo'oni mësaru de'oye pa'ija'cohua'i a'ë. De'oye
pa'ije'ë. Ca tëjihuë."

30 Ja maca sai huëoni pëpa tëjini yureta'a Antioquíana saë'ë.
Sani ti'ani sehuosicohua'ire tsi'soni toyasicore isihuë.
31 Isirena, sehuosicohua'ipi toyase'ere ñajë cajëna, asajë jai
pai sihuahuë, ite yëhuoyere asajë.
32 Sihuajë asajëna, Judas cui'ne Silaspi Maija'quë caye
asani quëacai tutu pacohua'ipi ai tsoe quëahuë, yëhuojë. Jaje
yëhuojëna, asa huajëjë jerepa tutu quë'i joñoa paë'ë.
33 Jaje quëajë pani tëjirena, sehuosicohua'ipi sani pëpacaije'ë
si'aohua'ire mësarute jëjo daosicohua'ire cajë pëpa tëjihuë,
co'ija'cohua'ire.
34 Jaje pa'iquëta'are Silasse'e de'oji pëaye cuasani pëapi.

35 Pëaquëna, cui'ne Pablojẹ̱ cui'ne Bernabéjẹ̱ pëahuë,
Antioquíana, Maija'quë coca ye'yajë cui'ne quëarojạ̱ijë
yo'ojạ̱'cohua'ipi. Pëarena, jai pạ̱i sehuosicohua'ipi i̱ohua'i
jạ̱'re cọ̱ni yo'ohuë, i̱ti co'amaña.

Maija'quë Coca Quëasi'i Caquë Pablo Cayaye Acore Saise'e

36 Ai tsoe pa'iquëpi Pablo capi, Bernabére:
"Sehuosicohua'ire ti̱jupë do'i sani ñañu'u, mai jạ̱'në Ëjaë
coca quëasi daripẹ̱ana. ¿Me pa'iye'ni?"
37 Caquëna, Bernabépi Juanre yequë mami Marco
hue'equëre sañu'u capi.
38 Caquëna, Pablopi ẹ̱sepi, saye. Jạ̱ë Marcopi jạ̱'nëje Panfil-
iana i̱ yo'oye jẹ̱oconi te'e nema'ë yo'osiquëre me caquë.
39 Jạ̱je pa'ina, te'e cuasaye peoquëna, te'ohua'ise'e huahuë.
Huani Bernabépi Marcore sapi. Saquë jai yohuëna aya mëni
Chiprena saë'ë.
40 Saijëna, Pablopi i̱te cọ̱ja'quëre Silasni ti̱'api. Ti̱'aëna,
sehuosicohua'ipi Maija'quëre sẹ̱cacatena, etani saji'i.
41 Saiquëpi Siria yejajạ̱'a cui'ne Cilicia yejajạ̱'a sa tëto sai
Maija'quëre sehuosicohua'ire quëa huasoquë cuji'i.

16

Timoteopi Pablore, Silasre Cọ̱ Huëoye

1 Pablopi Derbena cui'ne Listrana ti̱'ani jạ̱rona Timoteore
ñapi. Judío nomiopi sehuosico mamaquëni cui'ne i̱ pëca
ja'quëpi griego pạ̱i paji'i.
2 Jạ̱je pa'ini Timoteore sehuosicohua'ipi de'oquë api cahuë,
Listra cui'ne Iconia pa'icohua'ipi.
3 Jạ̱je caquëni Pablopi i̱te cọ̱ja'quëre sasi'i, cuasaquë. Jạ̱
yë'ta'a sama'në Timoteo cạ̱'nihuëre yëto tëapi, judío pạ̱i i̱
saijạ̱'to pa'icohua'ipi co'aye cama'cohua'ini caquë. Cui'ne
si'aohua'i Timoteore griego pạ̱i mamaquë api, asa do'ire jạ̱je
yo'opi.
4 Jạ̱je yo'osi jeteyo'je si'a daripẹ̱a maña i̱ohua'i sa saiyejẹ̱
pa'ye Jesús jëjo saocohua'i cui'ne Jerusalén pa'icohua'i sehu-
osicohua'i ëjaohua'i case'ere quëahuë, sehuosicohua'ina ñeje
yo'ojẹ̱'ë cajë.
5 Jạ̱je yo'ojëna, sehuosicohua'ipi i̱ohua'i sehuose'ere i̱tire
pa'ë asajë tutu quë'i joñoa paë'ë. Pa'ijëna, mu'seña ñape jai pạ̱i
sehuojë jai saë'ë.

Pablo Cạ̱ni Ñañe Macedonia Aquëre

6 De'o joyopi Asia yejana Maija'quë coca quëaye ẹ̱se do'ire
Frigia yeja cui'ne Galacia yeja sa tëto sani,
7 Misia yeja niamona ti̱'ahuë. Ti̱'ani jạ̱ropi Bitinia sañu'u
cuasahuë. Cuasajëta'are Jesús joyopi ẹ̱sepi.

8 Ësequëna, Misia yejaje sa tëto sani Troas yo sa'rona meñe
cajehuë.
9 Cajeni jarona Pablopi cani ñapi, te'i Macedonia aquëpi
nëcaquë ite yëquëre dani cocaijë'ë caquëna.
10 Jaje Pablopi cani ñaëna, jaro Macedoniana de'o coca
quëaye pa'iji caquë Maija'quëpi soiji cajë ne de'huahuë, sañu'u
cajë.

Pablo Cui'ne Silas Filipos Pa'iye

11 Troas yo sa'rona aya mëisicohua'ipi te'e mu'serepa
saë'ë, Samotracia saodohuëna. Saisicohua'ipi ñatasi mu'se
Neápolisna ti'ahuë.
12 Ti'ani jaropi Filiposna saë'ë, romano pai daripëna. Jaro
Macedonia yeja ai ëja daripëre pana saë'ë. Sani jarona pëahuë,
tsoe mu'seña maña.
13 Pëasicohua'ipi huajë mu'se pa'ina, pai daripëpi hue'sena
etani saë'ë. Tsiaya të'tëpa quë'rona sani cuasahuë, judío pai
Maija'quëre se hue'ña'ë. Iño cuasani ja'runi ñu'ijë de'o cocare
quëahuë, nomiohua'ire iti maca tsi'sini ñu'icohua'ire.
14 Quëajëna, te'o nomio Lidia hue'ecopi, Tiatira daripë
paiopi, jai do'i caña ma ja'ñe isicopi tsi'sicohua'i ja're paco'ë.
Jaje pa'iona, Maija'quëpi Pablo cayere de'oyerepa asajaco
caquë necaina, ai Pablo cayese'e asao, si'aye i quëaye. Jao cato
Maija'quëre seco paco'ë.
15 Jaje pa'iopi io tsëcapë ja're coni oco do cuañoni yëquëre
cao:
"Mësarupi yë'ëre sehuosicore pare ñani yë'ë huë'ena sani
pëajë'ë."
Jaje caco ai seona, io huë'ena sani pëahuë.
16 Pëasicohua'ipi te'e mu'se Maija'quëre se hue'ñana saijë
te'o nomi tsio ta'ñe yequë mu'seña pa'i ja'ñere quëa joyore
hue'econi ti'ahuë. Jaje pa'iopi io ëjaohua'ire jaiye curiquë
necaico paco'ë, io ta'ñe ca do'ipi. Io cato iohua'i jo'yao paco'ë.
17 Jaje pa'iopi Pablore cui'ne yëquëre pe'te huëoni pe'teco
cuio:
"¡Icohua'i cato Diusu tutu quë'ire pare necaicohua'i a'ë. Jaje
pa'iohua'ipi mësarute huaso cocare pare quëayë!"
18 Jajese'e si'a mu'seña cuico pe'terojaiona, yo'o jujani
Pablopi co'ye ponëni iote ta'ñe ca cocare capi:
"Jesucristo mamipi cuañeñë, icore jeoni etani saijë'ë, co'a
joyo."
Ca macarepa jare iti macapi co'a joyo iote etani saji'i.
19 Jaje huatipi etaëna, io ëjaohua'ipi ñani yure curiquë neñe
peoji cuasajë Pablore cui'ne Silasre tseahuë. Tseani co'amaña
huero hue'ñana sahuë, ja daripë ëjaohua'i quë'rona.
20 Dani ëjaohua'ire cahuë:
"Icohua'i Israel pai a'ë. Jaohua'ipi mai daripë ai joosa yo'oyë.

21 Israel pa̱i yo'oyere ye'yayë, ja̱ohua'i. ¿Me mai romano pa̱i
i̱ohua'i caye asani yo'oye'ni?”
22 Cajëna, si'aohua'i cui'ne cahuë. Cajëna, ja̱ daripë pa̱i
yo'oye ñacohua'ipi Pablore cui'ne Silasre ju'i ca̱ña du'teni
si'sejë̱'ë, cua̱ñehuë.
23 Cua̱ñejëna, ai si'sehuë. Si'se tëjini co hue̱'ñana sani cosi-
cohua'ire ñaquëre de'hua ñajë'ë, icohua'ire cajë cua̱ñeni co
huesohuë.
24 Cua̱ñerena, asani ai sa̱'nahuë tu'rihuëna sani copi. Coni
so̱quë totona co̱ña nesicona nëcañoa jua nëoni hue̱ñopi.
25 Hue̱ñosicohua'ipi ñu'ijë jopo ñami pa'ina, Pablopi cui'ne
Silaspi co̱ni Maija'quëre se̱jë cui'ne jë̱jë yo'ojëna, si'a cosico-
hua'i asahuë.
26 Ja̱ macarepa yejapi ai ñu'cueo. Ñu'cuecona, co hue̱'ña eta
sa'noapi si'aye hui'yo sao, cui'ne pa̱ire quë̱na meapi hue̱se'eje̱
to̱me sapi, peo hue̱'ña.
27 Ja̱ maca cosicohua'ire ñaquëpi sëtani hui'yose'e eta sa'noa
pa'iona, ñani cosicohua'ipi tsoe etahuë cuasaquë i̱ hua'tipi
dutani co'ye huasi'i caquë yo'opi.
28 Yo'oquëna, Pablopi tutu capi:
“Yo'oma'ë. Si'aohua'i yëquë iye macare pa'iyë.”
29 Caquëna, asani miañe dajë̱'ë cani tsasiquë ca'raquë
huë'huë cacani Pablo cui'ne Silas quë̱o quë'rona do're ja'rupi.
30 Yo'o tëjini huëni nëcani Pablore cui'ne Silasre etoni se̱ji'i:
“¿Huasosiquë pa'iye cani me yo'oye pa'iquë'ni, yë'ë?”
31 Se̱ina cahuë:
“Jesucristoni sehuoje̱'ë. Sehuoni huasosiquë pa'ija̱'quë
a'ë, më'ë. Cui'ne më'ë huë'e acohua'i huasosicohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë.”
32 Ja̱ maca i̱te cui'ne si'aohua'i i̱ huë'e acohua'ire mai Ëjaë
cocare quëahuë.
33 Ja̱re i̱ti quëa tëji maca, cosicohua'ire ñaquëpi Pablore
cui'ne Silasre si'sese'e a'si tsoapi. Ja̱ jeteyo'je i̱ cui'ne
si'aohua'i i̱ huë'e acohua'i oco do cua̱ñohuë.
34 Do tëjisi maca tu̱mani Pablore cui'ne Silasre i̱ huë'ena
sani a̱opi. I̱ cui'ne i̱ tsëcapë acohua'i Maija'quëre sehuosico-
hua'i pa'ijë ai sihuahuë.
35 Nea hue̱'ña pa'i maca pa̱i yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi
Pablore cui'ne Silasre eto saoje̱'ë cajë cosicohua'ire ñaquëre
quëaja̱'a soldado pa̱ire jëjo daohuë.
36 Sani quëarena, cosicohua'ire ñaquëpi capi, Pablore:
“Pa̱i yo'oye ñacohua'ipi yë'ëre mësarute eto saoje̱'ë, cua̱ñehuë.
Ja̱je pa'iye sëte se̱ñajë de'oye saije̱'ë, yure.”
37 Caquëna, Pablopi capi:

“Quëañu'u cajë daisicohua'ire soldado pa̱ire yëquë romano pa̱ini mësaru ti co'aye yo'ose'eje̱ cama'pë do'i peocohua'ini si'a pa̱i ñajëna, si'sehuë. ¿Yure ja̱je yo'osicohua'ipi yahuerepa etoñu'u cayë? Ja̱je yo'oye coeyë, i̱ti yëquëre cosicohua'ipi dani eto saoja̱jë.”

38 Caquëna, soldado pa̱ipi sani romano pa̱i a'ë, quëarena, pa̱i yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi quëquëhuë.

39 Quëquësicohua'ipi dani pa̱i yo'oye ca de'hua ëjaohua'ipi yëquë mësarute co'aye yo'ose'e oijë̱'ë cajë se̱i'ë, Pablore cui'ne Silasre. Ja̱je cani etoni iye daripëpi etani saijë̱'ë cajë se̱i'ë.

40 Se̱tena, Pablopi cui'ne Silaspi co hue̱'ñapi etani Lidia hué'ena saë'ë. Sani sehuosicohua'ire ñajë cui'ne je̱oma'pë tuijë̱'ë cajë yëhuo tëjini etani saë'ë.

17

Tesalónica Daripë Acohua'i Sa̱ñope Yo'ose'e

1 Pablo cui'ne Silas saicohua'ipi Anfípolis cui'ne Apolonia dari sa sani Tesalónica daripëna ti̱'ahuë. Ti̱'arena, ja̱rote Israel pa̱i tsi'si huë'e paji'i.

2 Pa'ina, Pablopi i̱ noni yo'oroja̱iñe sëte Israel pa̱i tsi'si huë'ena saji'i, toaso̱ semanarepa huajë mu'se ñape sai i̱ohua'i ja̱'re Maija'quë toyapëre ñaquë i̱ti cayeje̱ pa'ye,

3 caquë quëaquëpi. Jesús ju̱'isiquëpi cui'naëpi huajëquë huëiye pa'iji. “Ja̱je pa'ina, yë'ë mësarute quëaquë Jesús i̱ api, maire huasoquë.”

4 Caquëna, Israel pa̱i acohua'ipi sehuoni Pablona cui'ne Silasna tsiohuë. Cui'ne jai pa̱i Maija'quëre se̱cohua'ipi griego pa̱ije sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne jai pa̱i ëja nomiohua'ije̱ sehuohuë.

5 Ja̱je sehuojëna, ñani oijë pë̱ijë Israel pa̱i sehuoma'cohua'ipi co'a pa̱i ma'ñare nema'pë co'a nëcaroja̱icohua'ini tsi'sohuë, ja̱ohua'ipi ca huëojëna, si'a pa̱i daripë pa'icohua'ipi pë̱ti huëoni jo̱sa yo'ojë caja̱jë cajë. Ja̱je yo'ojëna, tsi'sisicohua'ipi Pabloni cui'ne Silasni coejë Jasón huë'ena to̱mejani cacani jo̱sa yo'ohuë, pa'ijëna, tse̱ani etoni pa̱ina i̱siñu'u cajë.

6 Yo'ojëna, i̱ohua'i cajë yo'ocohua'ipi peojëna, coa pa'iohua'ini Jasónni cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ini tse̱ani quërë etoni ja̱ daripë pa̱i ëjaohua'i quë'rona sahuë. Sani cuijë cahuë:

“Icohua'ipi si'a hue̱'ña pa'icohua'ire ti̱ñe pa'iyena po̱naje yo'ocohua'ipi i̱ñoje dani yo'oyë.

7 Yo'ojëna, Jasónpi i̱ohua'ire oi i̱ hué'ena pëaye i̱sipi. Ja̱je yo'ocohua'i si'aohua'i César si'a pa̱i ëjaë cua̱ñese'ere sa̱ñope yo'oyë. Yo'ojë cayë, yequë pa̱i ëjaërepa pa'iji, Jesu api i̱repa cayë.”

8 Cajëna, ja̱ daripë acohua'ipi cui'ne i̱ohua'i ëjaohua'ipi asani
¿ja̱ jerepa yo'ocohua'i a'ni? cuasa huëohuë.
9 Cuasajëta'are Jasónpi cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ipi
mësaru cua̱ñeñe ti̱'acaija̱'cohua'i a'ë cani curiquëre i̱si nëoni
eto cua̱ñohuë.

Pablo Cui'ne Silas Bereare Pa'ise'e

10 Ja̱ ñami sehuosicohua'ipi esa Berea daripëna saije̱'ë cajë
jëjo saohuë, Pablore cui'ne Silasre. Jëjo saojëna, saisicohua'ipi
ti̱'ani Israel pa̱i tsi'si huë'ena cacahuë.
11 Berea acohua'i Israel pa̱i de'o pa̱i paë'ë. Tesalónica pa̱ire
sa tëto saisicohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi Pablo quëaye
de'oye asajë nuñerepa quëaquë cajë si'a mu'señapi Maija'quë
toyapëre ñahuë.
12 Ja̱je yo'ojë jai pa̱i Israel pa̱i acohua'ipi sehuohuë. Se-
huojëna, cui'ne griego pa̱i ë̱mëohua'i cui'ne ëja nomiohua'ije̱
sehuohuë.
13 Sehuojëna, Pablopi Bereana Maija'quë coca quëaquë pa'iji
asani Tesalónica Israel pa̱ipi Bereana dani Pablore pa̱ipi jo̱sa
yo'o ja̱'ñe ne huëohuë.
14 Ja̱je yo'o huëojëna, sehuosicohua'ipi Pablore esa eto sao-
huë, jai tsiaya te̱'tëpa quë'rona. Jëjo saojëna, coa Silaspi cui'ne
Timoteopi co̱ni pëahuë, Bereana.
15 Pëarena, Pablore co̱ni saijë sasicohua'ipi Atenas
daripëja̱'a je̱ojani co'ihuë. Co'ijë Timoteore cui'ne Silasre
Pablo esa daije̱'ë case'ere dani quëahuë.

Pablopi Atenas Daripëre Pa'iye

16 Pablopi Silasre cui'ne Timoteore Atenas daripëpi pa'i
utequë si'a hue̱'ña pa̱i de'huasi diusure pase'e pa'ijëna, ñaquë
oji'i, co'ayerepa yo'oye'ni cuasaquë.
17 Ja̱je pa'ina, Israel pa̱i tsi'si huë'ena cacaquë Israel pa̱i
ja̱'re cui'ne Maija'quëre se̱cohua'i ja̱'re co̱ni capi. Caquë
cui'ne si'a mu'señapi huero hue̱'ñana tsi'sisicohua'ireje̱
yëhuoquë capi.
18 Caquëna, pa̱i pa'iye asacohua'i epicúreos pa̱ipi cui'ne
estoicos pa̱ipi i̱te ca huëoni cajë yecohua'ipi cahuë:
"¿Iquere iquë caquë'ni, jai cocaë maca?"
Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"Yequë pa̱i diusuohua'i ayere quëacaiquë api cuasayë."
Ja̱je cahuë, Pablopi de'o coca Jesús ayere cui'ne i̱ ju̱'isiquëpi
huëise'ere quëaquëna.
19 Ja̱ maca Pablore Areópago cu̱tihuëna sahuë, ëjaohua'i tsi'si
hue̱'ñana. Sani i̱te se̱i'ë:
"¿Yëquë asaye yëyë, i̱que huajë ye'yaye a'ni, iye më'ë
yëquëre quëaye?

20 Yëquë asa ma'ñere më'ëpi caquëna, asa jujani ¿i̱quere më'ë
caye quëaquë'ni? cajë se̱ñë, më'ëre."
21 Atenas pa̱ipi cui'ne ti̱ pa̱ipi i̱ti maca pa'icohua'ipi ja̱'a
yo'ose'ere pase'e asacohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'i sëte ja̱je
cahuë.
22 Cajëna, i̱ohua'i joporepa pa'iquëpi Pablo huëni nëcani
Areópago cu̱tihuëpi nëcaquë i̱ohua'ire capi:
"Atenas pa̱i yë'ë mësarute ñañe cato mësaru diusuohua'ire
cuasañu'u cajë ai yëjë yo'ocohua'i a'ë.
23 Ja̱je yo'ocohua'ini yë'ë mësaru se̱ hue̱'ñana cacani i̱ti tëojë
se̱ hue̱'ñana ñeje toyase'e pa'ina, ñahuë: 'Ti pa̱i ñama'a diusure
se̱ hue̱'ña'ë.' Ja̱je pa'ina, yë'ë, ja̱ë mësaru ti ñama'pë se̱ diusu
ayere quëaquë a'ë.
24 Ja̱ëpi yeja cui'ne i̱ote pa'iye nesiquë ja̱je pa'ina, i̱ api,
ma'tëmo cui'ne yeja ëjaërepa. Ja̱je pa'ipi pa̱i nesi hue̱'ñare
pa'ima'quë api.
25 Pa̱ini necaije̱'ë, yë'ëre cama'quë api. I̱ api, maire pa'iye
si'aye yë'eye cui'ne yequë co'amañaje i̱sisiquë.
26 Te'ire pa̱ire de'huasiquëpi ja̱ëpi te'ipi jai pa̱i daripë̱a nepi,
Maija'quëpi si'a yeja pa'ija̱jë caquë. Ja̱je pa'ina, i̱pi i̱ohua'i
pa'ija̱'to cui'ne i̱te i̱ohua'i co'eja̱'a macaje̱ ca nëopi.
27 Ja̱ohua'ipi Maija'quë mai que̱no macare pa'iquëta'are
coa cuasarepa i̱na co'e ti̱'ajajë caquë nepi.
28 Ja̱je pa'ina, mai i̱na pa'iyë, huajëcohua'i pa'ijë cu'iyë.
Mësaru aipë ta̱'ñe coca cacohua'i case'erepa: 'Mai cato
Maija'quë tsëcapë acohua'i a'ë'.
29 Ja̱je Maija'quë tsëcapë acohua'i sëte pa̱i i̱ohua'i cuasayepi
huëojë curiquëpi, po curiquëpi cui'ne que̱napi de'huase'ere
Maija'quëje̱ pa'i api, cuasama'pë pañu'u.
30 Ai tsoe cato Maija'quë pa̱i huesëjë yo'oye coa ñaquë paji'i.
Ja̱je pa'isiquëta'a yure cato Maija'quë cua̱ñeji, si'a hue̱'ña
pa'icohua'ire i̱na sehuojë daije̱'ë caquë.
31 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi pa̱i yo'ose'e nuñerepa caquë ne
de'huaja̱'a mu'se ca nëopi: Jesu api, ja̱ yo'oye yo'oja̱'quë,
i̱ jo'ya nesiquëpi. Ja̱je pa'ina, Jesuna cuasaye pa'iji caquë
si'aohua'ire i̱ñopi, ju̱'isiquëni huëoquë."
32 Ja̱je ju̱'isicohua'i huëiye ayere caquëna, asani cue'cuehuë.
Cue'cuejëna, yecohua'ipi cahuë:
"Yequë mu'se asañu'u, më'ë caye."
33 Cajëna, ja̱ohua'ire quëaye je̱opi.
34 Ja̱je pa'iquëta'are yecohua'ipi sehuohuë. Sehuoni i̱ ja̱'re
co̱ni tsiohuë. Cui'ne ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni paë'ë, Dionicio. Cui'ne
te'e nomio Dámaris hue'eco paco'ë. Ja̱ohua'i cato Areópago
tsëcapë acohua'i paë'ë. Pa'ijëna, cui'ne yecohua'ije̱ co̱ni paë'ë,
i̱ohua'i ja̱'re co̱ni.

18

Pablo Corinto Daripëre Pa'ise'e

1 Jạje yo'o tëjini Atenaspi etani Corinto daripëna saji'i, Pablo.
2 Jạrona te'ire Israel pạire Aquilare tị'api. Jạë cato Ponto
yeja aquë paji'i. Jạje pa'ipi Pablo jạ yë'ta'a tị'ama'në Aquila
cui'ne ị paco Priscilapi cọni Pontona tị'asicohua'ipi paë'ë.
Jạohua'i cato Italiapi etani daisicohua'i paë'ë. Claudio ro-
mano pại ëjaëpi si'a Israel pại Roma pa'icohua'i etaye pa'iji
caquë cuạñequëna, etasicohua'i paë'ë. Jạje pa'iohua'ini Pablo
do'i ñasi'i caquë saji'i.
3 Sani ịohua'i jạ're cọni pëapi. Ịohua'i neñeje pa'ye cạ'nipi
huẹ'ña nequë sëte ịohua'i jạ're cọni nesi'i caquë pëapi.
4 Pëasiquëpi pa'i si'a huajë mu'seña Israel pại tsi'si huë'ena
sai quëapi, Israel pạire cui'ne yequë pạire asare pajạjë caquë.
5 Macedonia pa'icohua'ipi Silas cui'ne Timoteo cọni tị'asi
maca Pablopi si'a mu'seña Maija'quë coca quëa huëoni
quëaquë judío pạire capi. Jesús paji'i, maire huasoquërepa.
6 Jạje caquëna, jạohua'ipi ịte sạñope cajë pẹ'ë. Pẹijëna, Pablo
ña jujani ịohua'ire sạñope cayere ịñosi'i caquë ị ju'i cạre tạ'të
tọpi. Tạ'të tọni capi, ịohua'ire:
"Mësaru do'i pasipi mësaru ne huesëye, yë'ë do'i peosipi.
Jạje pa'ina, yurepi jerepa cato judío pại peocohua'ina sani
Maija'quë coca quëajạ'quë a'ë."
7 Cani tsi'si huẹ'ñapi etani Justo huë'ena saji'i, Maija'quëre
sẹquë huë'ena, Israel pại tsi'si huë'e quẹno maca pa'i huë'ena.
8 Jạje pa'iquëta'are Israel pại tsi'si huë'e ñacohua'i ëjaërepa
Crispo hue'equëpi Maija'quë coca asani sehuopi. Sehuo-
quëna, cui'ne si'aohua'i ị tsëcapë acohua'ijẹ sehuohuë. Se-
huojëna, cui'ne Corinto daripë acohua'ijẹ jai pại sehuohuë.
Sehuorena, oco dopi, sehuosicohua'ire.
9 Jạje yo'oquë pa'ina, te'e ñami Ëjaëpi cạni ñañeje pa'yejạ'a
ñaini capi, Pablore:
"Ca'rama'ë pa'ijẹ'ë, coca quëaye, jẹoma'ë cajẹ'ë.
10 Yë'ë coca sehuojạ'cohua'ire iye daripë acohua'ire jai
pạire payë. Yë'ëpi më'ë jạ're cọni pa'iyë. Pa'ina, më'ëre pạipi
co'aye yo'o tị'añe pạja'cohua'i a'ë."
11 Caëna, asani Pablopi Corintona te'e ọmetëcahuë jopore
pajạ'a pëani pa'i Maija'quë cocare ye'yapi, ịohua'ire.
12 Jạje yo'oquë pa'ina, Acaya pại ëjaë Galión pa'i maca judío
pạipi Pablore sạñope yo'oñu'u cajë tsi'sihuë. Tsi'sini tsẹani
sahuë, pại yo'oye ca de'hua huẹ'ñana.
13 Sani ịohua'i ëjaëre cahuë:
"Iquëpi cuạñese'e cayejẹ pa'ye yo'oma'pë, tị̃ñe Maija'quëre
sẹñe pa'iji caquë pạire ye'yaquë api."

14 Cajëna, asani Pablopi casi'i cuasaquëna, Galiónpi
du'rujạ'a capi, Israel pạire:
"Co'aye yo'ose'ere pạnita'a pạire huani jẹose'ere yo'ojë
catota'a mësaru Israel pạire asa catira'huë.
15 Jạje pa'iquëta'are yure cato coa coca yë'ose'e case'ere,
mami ayere, cui'ne mësaru cuạñeñe ayere yo'ojë cayë. Jạje
pa'iye sëte mësaruse'e ne de'huajẹ'ë. Mësaru yo'ojë cayere
cui'na maca yo'oquë caye coeyë."
16 Jạje cani pại yo'ose'e ca de'hua huẹ'ñapi eto saopi,
i̱ohua'ire.
17 Eto sauna, pại yo'ose'e ca de'hua huẹ'ña ti̱ña macare pana
Sóstenesre tsẹani të'cahuë. Jạë cato Israel pại tsi'si huë'e ñacai
ëjaë paji'i. Jạje yo'otojẹ Galión cato co'a jụ'i ñañe pạpi, i̱ohua'i
yo'oye.

Pablopi Tijupë Antioquíana Saiye

18 Jạ yë'ta'a Pablo Corinto daripëna pëasiquëpi tsoe mu'seña
paji'i. Pa'iquëpi sai huëoni sehuosicohua'ire saiyë, caquë pëpa
tëjini sai Priscila cui'ne Aquila jạ're cọni saji'i. Siria yejana
yohuëjạ'a jạ yë'ta'a yohuë aya mëima'në Cencreana naña peo
ca'topë hueopi, i̱ nesi'i ca nëose'ere yo'o ti̱'asi'i caquë.
19 Jạje yo'osi jeteyo'je Efesona ti̱'ahuë. Ti̱'ani Pablopi
Priscilare cui'ne Aquilare jẹoni Israel pại tsi'si huë'ena saji'i.
Sani Israel pại tsi'sicohua'i jạ're coca capi.
20 Caquëna, asani i̱ohua'ipi i̱te pëajẹ'ë cajë sẹi'ë. Sẹjëna,
pạñë, pëaye cani.
21 Pëpani sai capi:
"Maija'quëpi yëna cui'naëpi yeque co'ini ñasi'i."
Cani jạ jeteyo'je yohuëna aya mëni Efesopi yequë huẹ'ñana
saji'i.
22 Jạ maca Cesareana ti̱'ani sehuosicohua'ire pëpasi'i caquë
Jerusalénna saji'i. Sani jạropi yureta'a Antioquíana saji'i.
23 Sani jạrona tsoe maca pani yureta'a cui'naëpi cu'i huëo
cọpi, pại ñape darina, Galacia cui'ne Frigia yeja daripẹana,
sehuosicohua'ire tutu quë'iohua'ire quëa huasoquë.

Apolos Efeso Pạire Yëhuoye

24 Jạ mu'seña te'i Israel pại aquëpi Apolos hue'equëpi Efe-
sona ti̱tapi, Alejandría daripë aquëpi. Jạë cato ai tạ'ñe coca
caquë cui'ne Maija'quë toyapë ai de'oyerepa asaquë paji'i.
25 Jạje pa'ipi mai Ëjaërepa coca pa'iyena ye'yesiquë paji'i.
Jạje pa'ipi tuturepa caquë Jesús ayere ti̱ñarepa ye'yapi, coa
Juan oco doyese'e asaquëta'a.
26 Jạje pa'ipi Apolos Israel pại tsi'si huë'ena jai pại asajëna,
caquëna, Priscila cui'ne Aquilapi asani i̱te te'ire ti̱rona sani
quëahuë, ai ti̱ñarepa Maija'quë coca ayere.

27 Quëasiquëpi Apolos Acayana sasi'i caquë yo'oquëna,
sehuosicohua'ipi i sai ja'ñe cocaë'ë. Cocaijë cui'ne te'e
carta toyahuë, Acaya sehuosicohua'i pa'icohua'ina de'oye ite
pëpacaijë'ë cajë. Jaje yo'orena, Acaya ti'ani Maija'quë oi do'ipi
sehuosicohua'ire ai de'oyerepa cocaji'i.
28 Cocai si'aohua'i ña hue'ñana Israel paire toyapëna ñaquë
Jesús irepa maire huasoquë paji'i caquë sañope capi. Iohua'ije
më'ë coa cayë caye peoyere papi, capi.

19

Pablo Efeso Pa'iye

1 Apolos Corintore pa'ina, Pablopi cuti quë'roja'a sa sani
Efesona ti'api. Ti'ani jarona jai paire sehuosicohua'ire ti'api.
2 Ti'ani jaohua'ire seji'i:
"¿Mësaru sehuo maca de'o joyo tsio daquë?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Pani, de'o joyo pa'iye ayeque caye yëquë ti asama'cohua'i
a'ë."
3 Cajëna, Pablopi capi:
"¿Iquere asajë do cuañore'ni?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Juan oco doquë quëase'ere asani sehuojë do cuañosicohua'i
a'ë."
4 Cajëna, Pablopi capi:
"De'oji, Juan cato co'aye yo'ose'ere jeoni Maija'quëna
ponëcohua'ini oco dopi, doquë capi: 'I jeteyo'je daiquëni se-
huoye pa'iji.' Jaëre cato Jesuni."
5 Jaje caquëna, asani Jesuni ire papi cuasani sehuorena, Ëjaë
Jesús mamipi cani dopi, iohua'ire.
6 Dosicohua'ini Pablopi jëñapi patoquëna, de'o joyopi
iohua'ina tsio daji'i. Tsio daina, yequë cocapi cajë yo'ohuë.
Yo'ojë Maija'quë cayere asajë yecohua'ina se quëahuë.
7 Iti jaje yo'osicohua'i cato doce ëmëohua'i paë'ë.
8 Pablopi paire Maija'quë cuañe te'te ayere quëare pasi'i
caquë ti ca'rama'ë toaso ñañëohua'ire Israel pai tsi'si huë'ena
sai capi.
9 Caquëna, yecohua'ipi sehuocaiye pajë, si'aohua'i ña
hue'ñana huajë ma'a Pablo ye'yaye co'aye a'ë cahuë. Cajëna,
Pablopi jaohua'ire jeoni sehuosicohua'ise'ere huani sapi,
Tiranno coca ca huë'ena.
10 Jarona sani si'a mu'señapi coca caquë jajese'e caya
ometëcahuëa yo'opi. Yo'oquë pa'ina, Asia provincia yeja
pa'icohua'ipi Israel paipi cui'ne Israel pai peocohua'ipi Ëjaë
coca asahuë.
11 Jaje yo'oquëna, Maija'quëpi Pablo ja're pa'i jaiye pai yo'o
ti'a ma'ñe yo'opi.

12 Yo'oquëna, Pablo ju'i cạñapi cui'ne a'ri tẹ̈no cạ'ti pëa i̱
papise'epi jụ'icohua'ina sani nejëna, jụ'icohua'ipi co'yahuë.
Cui'ne huati quë'iohua'ijẹ huatire eto sao cuạñohuë. Jạ jerepa
yo'opi.
13 Jạje yo'oquëna, ñani cui'ne Israel pạije paë'ë, ma'aja'a
cu'ijë huati joñoapi pạire pa'iye eto saohua'ijẹ, coa
yo'ocohua'i. Jạohua'ipi cuasahuë, Jesús mamipi cajë huatire
eto saoye pa'iji. Cuasani huati joñoare cahuë:
"Pablo quëaquë Jesús mamipi cuạñeñë, etajẹ'ë."
14 Iye yo'oye cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Israel
pại Esceva siete mamajëpi yo'ohuë.
15 Jạje yo'ocohua'ini yequë mu'se huati joyopi i̱ohua'ire
sạñope sehuoquë capi:
"Jesure asayë, cui'ne Pabloreje̱ asayë. ¿Mësaruta'a ne a'ni?"
16 Caquë jạre i̱ti macapi huati quë'ipi jạohua'ire tuturepa
yo'oquë tsẹani a'si neina, a'si quë'iohua'ipi cạña peoñoa
huë'epi etani cati saë'ë.
17 Iye yo'ose'ere si'aohua'i Efeso pa'icohua'i griego pại
cui'ne Israel pại asani ca'rahuë. Jạje yo'ojëna, Jesús mami
jerepa ai de'oye a'ë, si'a huẹ'ña pa'icohua'i cahuë.
18 Jạje cui'ne jai pại sehuosicohua'ipi i̱ohua'i co'aye
yo'ose'ere jai pại ña huẹ'ñana oijë quëahuë.
19 Quëajëna, cui'ne jai pại jạ'në dahuëohua'i pa'isicohua'ipi
i̱o dahuë toyapëre pại ña huẹ'ñana dani ëohuë. Jạ toyapë do'ire
cuẹcue ñañe cato cincuenta mil curiquë tẹ̈'ñarepa do'i paji'i.
20 Jạje yo'oco mai Ëjaë coca jerepa jai saco'ë, si'a huẹ'ña i̱o
tuture pạire i̱ñoco.
21 Jạ jeteyo'je Pablo Macedoniana cui'ne Acayana do'i sani
cui'ne jạropi Jerusalénjẹ do'i sasi'i cuasapi. Cuasaquë yequejẹ
capi, jạro Jerusalén saisi jeteyo'je Romajẹ saijạ'quë a'ë.
22 Jạje caquë Timoteore cui'ne Erastore i̱ti cọcaicohua'ire
cayaohua'ire Macedoniana jëjo saopi, i̱se'e jạ yë'ta'a Asia
yejana a'ri maña pëaquë.

Efeso Acohua'i Sạñope Yo'ose'e

23 Jạ mu'seña Efeso daripë pa'icohua'ipi ai jọsa yo'ojë cahuë,
huajë ma'a ayere.
24 Demetrio po curiquë de'huaquëpi ca huëouna. Jạëpi
diusa Diana huë'eje̱ pa'ye a'ri huẹ̈'ña maña nequë paji'i. Jạje
nequëpi i̱te cọcaicohua'ire jaiye curiquë i̱siquë paji'i.
25 Jạëpi i̱te cọcaicohua'ire cui'ne i̱ neñeje pa'ye necohua'ire
tsi'sopi. Tsi'soni capi:
"Ëjaohua'i mësarupi asayë, iye a'ri huẹ̈'ña de'hua do'i mai
de'oye pa'iye.

26 Jạje pa'iquëta'are jạë Pablopi mësarupi asajë cui'ne ñajëna,
caji, pại de'huase'e diusu peoye a'ë. Jạje caquë jai pạire ye'ya
huesoji, i̱ cayena. I̱ño Efeso pạire cui'ne si'a Asia provincia
pa'icohua'ire jạje ye'yaji.
27 Iye i̱ jạje ye'yaye ai co'aji, mai co'amaña peo huẹ'ña
ne huesëye pa'iji, cui'ne diusa Dianajẹ i̱o yure do'i quë'io
pa'iye peo huẹ'ña tọmeñe pa'iji. Jạje tọmeni iye diusa co'a
coa cue'cue cuạñoja'coa. Yure iye provincia Asia pa'icohua'i
tsẹcopi cui'ne iye yeja si'a yeja pa'icohua'i tsẹcopi carajạsio."
28 Caquëna, asani pẹ̈titeni tutu cuijë cahuë:
"Pa'ijẹ̈'ë, Diana Efesios pại ja'corepa."
29 Jạje yo'ojë cajëna, si'a i̱ti daripë acohua'i coa huesë
asahuë, i̱ohua'i yo'ojë caye. Jạje yo'ojë cajë Pablore
cọcohua'ire cayaohua'ire Macedonia acohua'ire Aristarcore
cui'ne Gayore tsẹani quërëjë sahuë, pại tsi'sijë ña huẹ'ña
quë'rore pana.
30 Jạje yo'ojëna, Pablopi pạire casi'i caquë yo'oquëna, sehu-
osicohua'i i̱te ẹ̈sehuë.
31 Cui'ne jạro ëjaohua'i pa'i huẹ'ñare yecohua'i ëjaohua'ipi
Pablore ñacohua'ique paë'ë, pa'ijë jạohua'ijẹ ai ẹ̈sehuë, cọni
yo'oquë cama'ë cajë. Jạje pa'ina, i̱te quëajạ'cohua'ire jëjo
saohuë. Pablo quë'rona.
32 Jạje yo'o maca, cato i̱ti tsi'sisicohua'i cato de'huarepa
yo'ojë cahuë, yecohua'i ti̱ñe cuijëna, cui'ne yecohua'i ai
yeque cajëna, yo'ohuë. Jạje yo'ohuë, pại. Coa ca huëosi
do'ire huesërepa tsi'sini, jai pại yecohua'i i̱ti cajë tsi'sise'eque
huesëhuë.
33 Jạje jai pại huesëjëna, Alejandrojẹ huesëquëna, yeco-
hua'ipi quëahuë, i̱ti cajë tsi'sise'e. Jạëni judío pạipi coca
cajẹ̈'ë cajë jëjo eto nëcohuë, pại ña huẹ'ñana. Jạ maca Alejan-
dropi pạire coca casi'i judío pại ayere caquë jẹ̈ñapi yo'opi.
Yo'oquëna,
34 i̱je judío pạipi casi'i caquë yo'oji asani ai tutu cuihuë, caya
horas:
"Pa'ijẹ̈'ë, Diana Efesios pại ja'co."
35 Cuijë pejë jẹorena, i̱ti daripë pa'iye toyaquëpi capi, pạire:
"Efesios pại asajẹ̈'ë, si'a pại iye yeja acohua'i asayë, iye
daripë pa'icohua'i si'aohua'i Dianate ne huesoma'pë paye
pa'iji case'e. Cui'ne ma'tëmopi tọmesi quẹ̈naorejẹ ñacaiye
pa'iji, asayë.
36 Jạje pa'iye sëte co'arepa huëojë co'aye yo'oma'pë pa'ijẹ̈'ë.
Du'ru macarepa ai cuasajẹ̈'ë, je huesëjëna, airepa yo'ojë
caye'ni.
37 Iconi mësaru tsẹani dasicohua'i co'aye caye pạhuë, mai
ja'core pare.

38 Jaje pa'ina, Demetriopi cui'ne i̱ ja̱'re yo'ojë cacohua'ipi
yecohua'ire sa̱ñope cayere pani pa̱i yo'ose'e asani ca
de'huacohua'ina quëajë̱'ë. Ja̱ohua'i pa'iyë, mësaru yëye
ëjaohua'ina cajë̱'ë. Ja̱ maca pa̱i ñape mësaru pa'iye quëa
de'huajë ne de'huajë̱'ë.
39 Mësarupi yequë co'amañare se̱ñe pacohua'i pani jai pa̱i
de'oyerepa tsi'si sitona coca caye pa'iji.
40 Yure iye yo'ose'e co'aji. Ëjaohua'ipi asani maire caye pa'iji
coa jo̱sa yo'ojë cacohua'ire. I̱quere yo'ojë care'ni, cajë se̱to
quëaye peoji. ¿Jere quëaye'ni, i̱ti cajë yo'ose'e peoto?"
41 Ja̱je se ca tëjini je̱opi, i̱ti yo'oye.

20

Pablo, Macedonia, Cui'ne Greciana Saiye

1 Jo̱sa yo'ojë ca tëjisi jeteyo'je Pablopi sehuosicohua'ire soini
yëhuo tëjini saiyë caquë pëpani Macedoniana saji'i.
2 Sani si'a hue̱'ña ja̱ro pa'i daripë̱ana do'i sai sehuosico-
hua'ire sihua ëaye yëhuo huasoquë cuji'i. Cuni tëjini jeteyo'je
Greciana ti̱'api.
3 Ti̱'ani ja̱rona toaso̱ ñañëohua'ire pëapi. Pëasiquëpi pa'iquëpi
Siriana sai yohuëna aya mëni tëjiquëpi i̱te judío pa̱i huañu'u
cajë cui'ñase'ere asapi. Asani Macedonia yejaja̱'a cui'naëpi
tëto sai que̱opi co'isi'i cuasapi.
4 Cuasani saina, i̱ ja̱'re co̱ni saë'ë, Sópater Berea aquë, Pirro
mamaquë, Aristarco, Segundo Tesalónica acohua'i, Gayo
Derbe mamaquë, Timoteo, Tíquico. Cui'ne Trófimo Asia yeja
acohua'i saë'ë.
5 Saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëpi yëquëre Troaspi utehuë.
6 Utejëna, yëquëpi levadura co̱'mema'a a̱o a̱iñe tsi'sini yo'o
tëjini, Filipos daripëpi etani jai yohuëja̱'a cinco mu'seña saijë
ti̱'ahuë, Troasna. Ti̱'ani ja̱rona siete mu'seña pëahuë.

Pablo Troas Pa'iye

7 Huajë mu'se pa'ina, Jesús yo'ose'ere cuasajë a̱o jë'yeni
a̱ñu'u cajë tsi'sisicohua'ipi pa'ijëna, Pablopi ñatasi mu'se
saiyeque pa'iji caquë ai yëhuopi, ñami jopo pa'i macare paja̱'a.
8 Yëhuoquëna, e̱mëje'repa tu'rihuëna tsi'sisicohua'ipi paë'ë,
jaiye toa tse̱opë̱a tse̱o sitore.
9 Pa'ijëna, te'i po̱së Eutico hue'equëpi hue'se ña sa'rona
ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'iquëpi, Pablopi airepa tsoe quëaye sëte
ca̱i huëoni yureta'a ca̱ni huesëni ja̱ro toaso̱ ya'ripa ë̱mëje're
papi to̱mepi. To̱meina, ju̱'isiquëni co̱ani huëohuë.
10 Ja̱je ju̱'isiquëni o̱arena, Pablopi cajeni jai ca̱pi po̱sëna jani
su'cuapi. Su'cuani capi, sehuosicohua'ire:
"Quëquëma'pë pa'ijë̱'ë. Huajëquë api."

11 Cani ja̱ jeteyo'je, ja̱'në pa'i sitona mëni a̱o yëtoni a̱ni ja̱re
Maija'quë coca quëaquë ñatapi. Ñata to̱mequëna, caye je̱oni
saji'i.
12 Saina, yecohua'ije̱ tsihua'ëre huajëquëre sahuë. Sajë ai
sihuajë saë'ë, i̱ti yo'ose'ere cuasajë.

Mileto Saiye

13 Cu̱tihuëja̱'a sasi'i caëna, yëquëpi du'ru saë'ë, yohuëja̱'a
Asón daripëna. Ja̱rona Pablore i̱ case'eje̱ pa'ye ayañu'u cajë.
14 Yo'osicohua'ipi Asónna i̱te ti̱'ahuë. Ti̱'arena, aya mëquëna,
sani i̱ ja̱'re co̱ni Mitilenena ti̱'ahuë.
15 Ti̱'asicohua'ipi ja̱ropi sani se ñatasi mu'se Quío daripë
je̱'ñere paja̱'a sa saë'ë. Sa sani se ñatasi mu'se, Samos yo
sa'rona ti̱'ahuë. Ti̱'asicohua'ipi se ñatasi mu'se Meletona
ti̱'ahuë.
16 Ja̱je yo'ohuë, Pablopi esa Jerusalénna ti̱'ani du'ru que̱ise'e
tëa fiestare pasi'i caquëna. I̱pi Efesona saisiquë pani Asia
yejana ai tsoe pëayere coequëna, ja̱je yo'ohuë.

Efeso Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Miletore Pablo pa'i Efeso sehuosicohua'i ëjaohua'ire soipi.
18 Soina, asani datena, capi, ja̱ohua'ire:
"Yë'ë du'ru macarepa Asiana ti̱'asi mu'se aquëpi yë'ë pa'i
yo'ose'e asacohua'i a'ë, mësaru.
19 Si'anë mësaru ja̱'re pa'i jerepa pa'i a'ë caquë yo'oma'ë mai
Ëjaëre necaiyë. Israel pa̱ipi yë'ëre jaiye jo̱sa yo'oñu'u cuasajë
yo'o jopopi ai yo'oquë mësarute otare papi oi quëahuë. Ja̱je
pa'ina,
20 mësarute de'oye pa'iye i̱siyere quëa jujani je̱oma'ë pa̱i
tsi'si hue̱'ñana cui'ne mësaru hue̱'ñana cu'i quëaroja̱ë'ë.
21 Ja̱je quëaquë Israel pa̱ire cui'ne griego pa̱ireje̱ cahuë,
Maija'quëna po̱nëni mai Ëjaë Jesucristore sehuoje̱'ë."
22 Ja̱je mësarute quëasiquëpi yureta'a joyore papi Jerusalénna
saiye pa'iji caquë yë'ëre cua̱ñequëna, ja̱rona saija̱'que a'ë,
yë'ëre yo'o ja̱'ñe huesëquë.
23 Coa iyese'e de'o joyo quëaquëna, asaquë pa'iyë, më'ëre co
hue̱'ñapi cui'ne ai yo'oyepi uteji. Ja̱jese'e caji, yë'ë sai daripe̱a
ñape.
24 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cato, yë'ë pa'iyere ai oi me neja'que
a'ni cama'ë pa'iyë. Coa sihuaquë yë'ë pani tëji macaja̱'a de'o
cocare Maija'que pa̱ire oiyere Ëjaë Jesús quëacaije̱'ë caquë
i̱sise'ere ne saoyese'e pa'iji.
25 Mësaru yë'ë quëaquëna, Maija'que cua̱ñe te̱'te asasicohua'i
yë'ëre ti̱jupë ña co̱ñe pa̱ja'cohua'i a'ë. Ja̱je yure cato asayë coa
caye pa̱ñë.

26 Jąje pa'ina, mësarute caye yëyë, mësaru acohua'ipi ne
huesëto yë'ë quëama'ë pa'isi do'i peosipi.
27 Mësarute tsoe si'aye Maija'quë cuasa nëose'ere yo'ose'ere
si'aye yahueye peoyerepa quëahuë.
28 Jąje pa'iye sëte mësaruja'a co'ye ñare pajë pa'ijë, i tsie
do'ipi huerosicohua'ire si'a sehuosicohua'ire Maija'quë
tsęcohua'ire yëi ñamare ñacohua'i yo'oyeję pa'ye de'oye
ñacaiję'ë, de'o joyopi mësarute ñacaicohua'i pa'ijąjë caquë
nesicohua'i sëte.
29 Yë'ë saisi jeteyo'je yai ąi yëyeję pa'iohua'ipi sehuosico-
hua'ire nejo saoñu'u cajë yecohua'ipi daija'cohua'i a'ë.
30 Yequeję jąre mësaru acohua'ipi cosoyere ye'yajë
yo'oja'cohua'i a'ë sehuosicohua'ipi iohua'ini tuijąjë cajë.
31 Yë'ë mësaru ja're toaso ometëca pa'i mu'señapi cui'ne
ñamiñapi otarepa oi pąi ñapere yëhuoye jęoma'ë yëhuose'ere
huąnëyema'pë jąre cuasajë ñare pajë pa'iję'ë.
32 Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëna cui'ne i oi coca
cayena isi nëoñë. Ją coca tutu quë'yepi mësaru joñoa jerepa
de'oye cuasaye necaiyena cui'ne si'aye i ca nëose'ere i de'o
pąina isiyena.
33 Yecohua'i co'amañare, curiquëre, cąñare oima'ë paë'ë.
34 Coa ai jerepa yë'ë jętëpi nequë yë'ëre caraye ti'aquë
pahuë. Paquë cui'ne yë'ë ją're coni pa'icohua'ireję cocaë'ë,
yë'ëpi nequë. Jąje yo'oye mësarupi ñahuë.
35 Ñajëna, mësaruteję jąje co'amaña nejë yecohua'ire
co'amaña peocohua'ire cocaicoa caquë ye'yahuë, si'anëpi.
Jesús caquë pa'ise'ere cuasaquë i case'e cato caji: "Isi cuąñoni
sihuaye jerepa sihuaye pa'iji, yecohua'ina se isini."
36 Ca tëjini Pablo do're ja'runi Maija'quëre seji'i, iohua'i ją're
coni.
37 Ją maca Pablore ai oijë su'cuani sihuahuë. Jąje yo'ohuë,
ipi yë'ëre tijupë ña coñe pąja'cohua'i a'ë caëna. Ją maca
yureta'a te'e saijë sani i sai yohuë quë'rore pająa'a jęojaë'ë.
38 Pablopi yë'ëre tijupë ti ñañe pąja'cohua'i a'ë case'e
cuasajë ai oicohua'i paë'ë. Pa'ijë Pablo ją're coni yohuëją'a
saë'ë.

21

Pablopi Jerusalénna Saiye

1 Maija'quë do'ijëre jęoni aya mëni te'ere papi Cos daripëna
saë'ë. Sani ñatasi mu'sepi Rodasna ti'ahuë. Ti'ani jąopi
Pátarana saë'ë.
2 Sani Pátarana jai yohuë ti'ahuë, Feniciana saiconi ti'ani
iona ayamë'ë.

3 Aya mëni saicohua'ipi Chipre saodohuë coa ñajë saë'ë. Ari
tẹ'tere pa'iona, ñajë saicohua'ipi Siriana tị'ahuë. Tị'ani Tiro
yo sa'rona co'amaña ma'ñe pa'iye sëte jạrona yohuë së'ao.
4 Së'aona jạrona Maija'quë do'ijëre tị'ahuë. Tị'ani ịohua'i
quë'rona pëahuë, siete mu'seña. Pëarena, de'o joyopi Pablo
ai yo'o jạ'ñere quëaquëna, asani cahuë, Pablore Jerusalénna
saima'ë pa'ijẹ'ë.
5 Jạje casicohua'ita'are siete mu'seña tëto saisi maca etani
saë'ë. Saijëna, si'aohua'i ẹmëohua'i cui'ne nëjohua'i tsị maña
cọni yëquë jạ're daë'ë, pại daripë hue'sere pana. Datena,
jạrona mejahuëna do're ja'runi Maija'quëre sẹi'ë. Sẹni tëjini
saiyë cajë pëpani,
6 jai yohuëna aya mëni yëquë cato saë'ë. Saijëna, ịohua'ipi
ịohua'i huẹ'ñana co'ihuë.
7 Tiropi Tolemaidana tsiaya saiye sani tëjini Maija'quë
do'ijëre pëpani te'e mu'se ịti macana pëahuë, ịohua'i jạ're cọni.
8 Ñatasi mu'se saicohua'ipi Cesareana tị'ahuë. Tị'ani Jesús
jëjo saocohua'ire cọcaicohua'i siete aquë Felipe huë'ena
pëahuë, de'o coca quëaquë huë'ena.
9 Jạë Felipepi cuatro mamajëre nomi tsị̱re hue-
jama'cohua'ire paquë paji'i. Jạohua'i cato yequë mu'se
pa'i jạ'ñere quëacohua'i paë'ë, Maija'quëpi quëaquëna.
10 Jạ huë'ere tsoe mu'seña maña pa'ijëna, daji'i, Agabo
Judeapi. Jạë cato yequë mu'se yo'o jạ'ñere quëaquë paji'i.
11 Pa'ipi tị̱tani yëquë ña huẹ'ña Pablo tẹ̱icore ịni jẹ̱ña cui'ne
nëcañoa co'ye ịja'a huẹpi, huẹni capi:
"Ñeje iye tẹ̱icạ paquëre huẹja'cohua'i a'ë, judío pạipi
Jerusalénna jạ jeteyo'je tị pạina ịsijạ'cohua'i a'ë, ịte. Jạje caji,
de'o joyopi."
12 Caquëna, asani yëquë Pablote cọcohua'ipi cui'ne jạ daripë
sehuosicohua'ipi Jerusalénna saima'ë pa'ijẹ'ë, cajë ẹ̱sehuë.
13 Ẹ̱sejë cajëna, Pablopi capi:
"¿Me yo'ojë oiye'ni, yë'ëre co'a jụ'iñe'ni? Yë'ë Jerusalénna
jụ'iñe de'oji, huẹsiquëpi mai Ëjaë Jesús yëye yo'oto."
14 Jạje caquë Jerusalénna sasi'i caquëna, asani ịte pëajẹ'ë
caye jẹoni cahuë:
"Mai Ëjaë yëyejẹ pa'ijạquë."
15 Jạ jeteyo'je co'amaña de'hua tëjini Jerusalénna saë'ë.
16 Saijëna, Cesarea pại sehuocohua'ipi yëquëre cọni saijë
sahuë. Sani jạohua'ipi Jerusalénna tị'ani Mason huë'ena
sahuë, yëquë pëajạ'tona. Mason cato Chipre aquë paji'i, ai tsoe
Maija'quë coca sehuosiquë paji'i.

Pablopi Jacobo Quë'rore Pa'iye

17 Jerusalénna tı̱'ajëna, sehuocohua'ipi sihuajë yëquëre
pëpahuë.
18 Pëparena, ñatasi mu'se Pablo ja̱'re cọni Jacobo quë'rona
do'i saë'ë. Sa tı̱'ajëna, ja̱rote cui'ne si'aohua'i sehuocohua'i
ëjaohua'i paë'ë.
19 Pa'ijëna, pëpa tëjini Pablopi si'aye quëapi, judío pa̱i peoco-
hua'ire quëaroja̱ina, Maija'quëpi ja̱ohua'ire necaise'ere.
20 Quëaquëna, asani Maija'quë ai de'oji cani Pablore cahuë:

"Maija'quë do'iquë, de'oji më'ëre quëañu'u. Jai pa̱i Israel pa̱i
sehuosicohua'i pa'iyë, ı̱ño. Ja̱ohua'i cato Moisés cua̱ñese'ere
yo'oye pa'iji cacohua'i a'ë.
21 Ja̱je cacohua'ipi asayë më'ëpi judío pa̱i yequë pa̱i quë'ro
pa'icohua'ire Moisés cua̱ñese'ere yo'oma'pë caquë cui'ne
ca̱'nije tëama'pë pa'ijë'ë caquë, cui'ne aiohua'i yo'ose'e
yo'oma'pë caquë ye'yaji asayë.
22 Ja̱je asacohua'ipi më'ë ı̱ño daise'e asaja̱'cohua'i a'ë. ¿Ja̱je
pa'ito me neja'cohua'i a'ni?
23 Iyese'e më'ë yo'oye pa'iji cuasajë, ı̱ñore cajese'e
pa'i ẹ̱mëohua'i pa'iyë ı̱ohua'i Maija'quëre ca nëose'ere
yo'oja̱'cohua'i.
24 Ja̱ohua'i ja̱'re sani Moisés cua̱ñese'ere yo'oquë ja̱ohua'i
ja̱'re te'e si'sire tsoa tọjë'ë, nañare tëa cua̱ñoquë. Cui'ne më'ëpi
ja̱ohua'i tëa cua̱ño do'ije̱ sa̱icaijë̱'ë. Ja̱je yo'oquëna, si'aohua'i
ñani më'ëre sa̱ñope case'e coa case'e a'ë cuasaja̱jë, Moisés
cua̱ñese'ere sehuocai më'ëje yo'oquëna, ña jujani.
25 Tsoe toyahuë, yëquë cuasase'e judío pa̱i peocohua'ipi
sehuosicohua'i yo'o ja̱'ñe. Ja̱ohua'i cato yo'oye pa'iji, a̱iñe
peoji de'huasi diusuna ı̱sisihua'i. Tsieje̱ a̱iñe peoji, cui'ne
quio hue̱asicohua'ire a̱iñe peoji. Huejama'cohua'ipi ẹ̱mëre
nomiore yo'oye peoji. Ja̱je toyahuë."

26 Ja̱je casi maca Pablopi cuatro ẹ̱mëohua'ire sapi. Sani
ñatasi mu'se ı̱ohua'i ja̱'re te'e si'sire cuya tọni Maija'quëre se̱
huë'ena cacapi, ı̱ohua'i ca nëosi mu'se tı̱'aja'a mu'se quëasi'i
caquë. Ja̱je cani cayë, pa̱i ñape Maija'quëre coa ı̱siyere daja̱'a
mu'se tı̱'aëna yo'o ja̱'ñere.

27 Je̱'në siete mu'seña sa tëto saiye ja'i maca pa'ina, Asia yeja
acohua'ipi Israel pa̱ipi Maija'quëre se̱ huë'ere Pablo pa'ina,
ñani pa̱ire ca huëohuë. Ca huëojë Pablo quë'rona sa tọmejaë'ë,
28 tutu cuijë:

"Israel pa̱i cọcaije̱'ë. Iquëpi si'a hue̱'ña cu'i maire sa̱ñope
caquë ye'yaquë cui'ne Moisés cua̱ñese'e cui'ne iye huë'e
sa̱ñope caquë ye'yaquë. Ja̱je pa'ipi yure Maija'quë huë'ena
griego pa̱ire dapi, iye de'o huë'ere si'si necai, cahuë."

29 Jạje cahuë, Pablopi Efeso aquë Trófimo jạ're cọni
Jerusalénre pa'ina, ñasicohua'ipi, judío pại peocohua'i jạ're
cọni Maija'quë huë'ena cacapi cuasajë jạje cahuë.
30 Jạje yo'ojëna, si'a jạ daripë pa'icohua'i asani pëijë tsi'sini
Pablote tsẹani hue'sena quërëjë sahuë. Hue'sena quërë etoni,
Maija'quë huë'e eta sa'noa sị'ñe saohuë.
31 Pablote jạ maca huani jẹoñu'u cajë yo'ojëna, yecohua'ipi
soldado pại ëjaëre Coronelre, si'a Jerusalén acohua'i ai jọsa
yo'oyë, quëahuë.
32 Quëarena, Coronelpi asani ị soldado pại jạ're cọni ịti yo'o
huẹ'ñana huë'huëhuë. Huë'huë tị'ajëna, ñani Pablote huaiye
jẹohuë.
33 Jạ maca Coronelpi tị'ani ị soldadore cuạñepi. Pablote
tsẹani caya quëna meapi huejë'ë caquë jạ maca Pablote sẹji'i:
"¿Ique mami a'ni?" caquë, cui'ne "¿iquere yo'oquëna, më'ëre
sạñope yo'oye'ni?" caquë.
34 Sẹina, yecohua'ipi ai tutu cajëna, yecohua'ipi yequere
tutu ai cajëna, asama'ë soldado daripëna sajẹ'ë, cuạñepi.
35 Cuạñeina, sacohua'ipi jẹ'nërepa soldado pại daripë
mëicona tị'ani soldado pạipi coa cuạijë sahuë, Pablote huajo
yëcohua'ipi ai jọsa yo'o do'ire.
36 Sajëna, jai pại tutu cuihuë:
"Ịte huaijẹ'ë".
37 Sajëna, soldado huë'e caca maca Pablopi Coronelre capi,
griego cocapi:
"A'ri maña më'ëre casi'i." Caquëna, soldado ëjaëpi capi:
"¿Më'ë griego cocare caquë aë?
38 Më'ë pa'ima'quë Egípto pại ëjaëre sạñope yo'oquëpi, cu-
atro mil ẹmëohua'i huaicohua'i jạ're cọni pại peo huẹ'ñaja'a
saisiquë."
39 Caquëna, Pablopi capi:
"Pạni, yë'ë cato Israel pại a'ë. Cilicia yeja Tarso daripë aquë
a'ë. Jạje pa'ina, më'ëre sẹñë, jạohua'ire coca casi'i."
40 Caquëna, de'oji, caëna. Caquëna, Pablopi soldado huë'e
mëiconi nëcaquë jẹtëpi ja'jëquëna, ñani coca caye jẹorena,
Pablopi hebreo cocapi capi, Israel pạire:

22

1 "A'yë dohuë, cui'ne ja'quëohua'i asajẹ'ë si'aye quëasi'i,
mësarute."
2 Jạje hebreo cocapi caquëna, asani Pablo caye ai jerepa
jo'cua jẹoni cama'pë asajëna, capi:
3 "Yë'ë Israel pại a'ë. Cilicia yeja Tarso daripëna cọasiquë
a'ë. Jạje pa'ipi iye daripë Jerusalénna ai de'ohuë. Ai de'oquëna,
Gamalielpi yë'ëre ye'yapi, mai aiohua'i cuạñese'ere si'aye.

Ye'yasiquëpi si'aye Maija'quë yëye yo'osi'i caquë de'hue
yo'ohuë, mësaru yo'oyeje̱ pa'ye cui'ne.
4 Jesús ye'yase'ere ë̱sequë i̱te sehuocohua'ire huani je̱osi'i
caquë i̱te sehuocohua'ire tse̱ani si'seni co hue̱'ñana jëjo sao-
huë, ë̱mëohua'ire cui'ne nomiohua'ire.
5 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa cui'ne si'a Israel
aiohua'i asayë. Yë'ë ja̱je yo'ose'e, ja̱ohua'ipi Damasco aco-
hua'ina Israel pa̱ina toyani jëjo saohuë, Jesure sehuoco-
hua'ire co'equë tse̱ani i̱ño Jerusalénna dani si'seye pa'iji
caquë.

Pablopi I̱ Sehuose'ere Quëapi
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 Ma'aja'a sai Damasco ti̱'añe ja'i maca pa'ina, jopo mu'se
ma'tëmopi ai miañerepa yë'ëna ju'api.
7 Ju'aquëna, yejana to̱mehuë. Ja̱ macapi asahuë, yë'ose'e:
'¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre jo̱sa yo'oquë'ni?'
8 Caquëna, sehuohuë. '¿Ne a'ni ëjaë?' cahuë. Caquëna, capi:
'Yë'ë Jesu a'ë. Nazaret aquë a'ë, më'ë jo̱sa yo'oquë.'
9 Caquëna, yë'ëre co̱cohua'i cato miañe ñajëta'a Jesús cayete
asama'pë quëquësicohua'i pateña.
10 Pa'ijëna, Jesús caquëna, asani cahuë: '¿I̱quere yo'oja̱'quë
a'ni, Ëjaë?' Caquëna, mai Ëjaëpi capi: 'Huëni Damascona
saijë̱'ë. Ja̱ropi më'ë yo'o ja̱'ñe quëaye pa'iji.'
11 Ai miañepi ju'a huesouna, ñama'quë de'ohuë. Yë'ëre
co̱cohua'ipi jë̱tëre tse̱'ejë sahuë, Damascona.
12 Ja̱rote Ananías Moisés cua̱ñese'e yo'oquëpi Damascore
pëasiquëpi paji'i. Ja̱ë cato ai de'oquë api, si'aohua'i judío pa̱i
cajëna, pa'iquë paji'i.
13 Damascona ti̱'ani pëahuë. Pëaëna, Ananíaspi dani nëcaquë
capi: 'Saulo yë'ë yo'jei, yure më'ëpi ñañe pa'iji. Caquëna,
ñahuë, i̱ti macapi.'
14 Ja̱ maca yë'ëre capi: 'Mai aiohua'i Diusupi i̱ yëyere asaquë
yo'oja̱quë caquë më'ëre jo'ya nepi, nuñe pa'ini ñaquë cui'ne
Jesús cayere asaquë yo'oja̱'quëni soipi.
15 Ja̱je pa'ina, më'ë ñase'ere cui'ne asase'ere si'aohua'ire
quëaye pa'iji. Më'ë cato i̱ pa'iyere quëacaiquë pa'ija̱'quë a'ë.
16 ¿Yure me yo'oquë uteque̱'ni? Huëni do cua̱ñojë'ë, mai Ëjaë
mamire cuasaquë më'ë co'aye yo'ose'e tsoa to̱siquë pa'iquë.'

Judío Pa̱i Peocohua'ire Quëaquë De'ose'ere Quëaye

17 Jeteyo'je Jerusalénna co'ini Maija'quëre se̱ huë'ena cacani
Maija'quëni se̱i ca̱ni ñañeje pa'ye ñahuë.
18 Ñaquëna, Ëjaëpi yë'ëre capi: 'Esa Jerusalénpi etani saijë̱'ë.
Iye daripë pa'icohua'i yë'ë coca më'ë quëaye asacaiye
pa̱ja'cohua'i a'ë.'

19 Caquëna cahuë: ‘Ëjaë, me jạohua'ire quëayeˈni, tsoe
jạohua'ipi yëˈë mëˈëre sehuocohua'ire judío pại tsi'si huẹ̱ˈñana
sai tsẹaquë tëˈcaquë cui'ne co huẹ̱ˈñana coquë yo'oseˈe asaco-
hua'ire.
20 Cui'ne mëˈë joˈyaë Estebanre huani jẹojëna, yëˈëpi huaico-
hua'i cạña ñacai nëcaquë huaiye deˈoji cuasahuë. Si'a pại
asayë, yëˈë yo'oseˈe.’
21 Caquëna, mai Ëjaëpi yëˈëre capi: ‘Saijẹ̱ˈë. Soˈona jëjo
saosi'i, yëˈë cocarepa yequë pạire quëajạ'quëre, Israel pại
peocohua'ini,’ capi.”

Coronel Yo'oye

22 Deˈoye iye ca macajạ'a asa tëjini ai tutu cui huëohuë:
“Huajëquë pa'ito coˈaji. Me huajëquë pa'ijạ'quë.”
23 Jạje jẹoñe peoyerepa ai tutu cuijë pẹ̱ijë i̱ohua'i ju'i sara
du'teni jẹajë cui'ne ya'o neˈñare ẹ̱mëjeˈena jẹajë yo'ohuë.
24 Yo'ojëna, soldado huëˈena Pablore coni cạ'ni mepi
si'sejẹ̱ˈë. ¿Si'sejëna, quëajạquë i̱ coˈaye yo'oseˈe. I̱quere
yo'oquëna, ai sạñope cayeˈni? Asasi'i caquë cuạñepi, Coro-
nelpi.
25 Si'señu'u cajë huẹ̱ni yo'ojëna, Pablopi Capitánre capi:
“Yëˈë yo'oseˈe asama'pë si'seye peoji. Cuạñeseˈe paˈiji, yëˈë
romano aˈë.”
26 Caquëna, Capitánpi asani sani i̱ ëjaëre capi:
“Iquëre deˈhua ñani yo'ojẹ̱ˈë. Romano api.”
27 Caquëna, Coronelpi dani capi:
“Yëˈëre quëajẹ̱ˈë. ¿Romano aˈë, mëˈë?”
Caquëna, Pablopi capi:
“Jẹ̱jëˈë.”
28 Caquëna, Coronelpi capi:
“Jaiye curiquë sạini yëˈë romano pại deˈohuë.”
Caquëna, Pablopi capi:
“Yëˈë sạiñe pạhuë. Yëˈë cato tsi̱ˈnëna romano pại aˈë.”
29 Caquëna, si'señu'u cajë yo'osicohua'ipi i̱te jẹoni sateña.
Cui'ne Coronelpi romanore huẹ̱jëˈë cuạñesiquëpi quëquëpi.

Judío Pại Ëjaohua'ire Pablo Caseˈe

30 Ñatasi mu'se Coronelpi Israel pại Pablote sạñope caseˈere
asasi'i i̱que doˈire sạñope cayeˈni caquë Maija'quë huëˈe ñacai
ëjaohua'ire cui'ne judío pại yo'oye asani ca tëji ëjaohua'ire
tsi'sopi. Aiohua'ire tsi'soni Pablote quẹ̱na mea joyeni tsi'si
huẹ̱ˈñana daëña.

23

1 Sa nëcouna, Israel pại yo'oye asani ca tëji ëjaohua'ire
Pablopi ai ñani capi:

“Maija'quë do'ijë, iye macaja̱'a Maija'quë ña hue̱'ña yë'ë ai cuasaquë co'a ju̱'i pa'iye pa̱ñë.”

2 Caquëna, Ananíaspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Pablore ja'ye nëcacohua'ire capi: “Yë'opona tëtoje̱'ë.”

3 Cua̱ñequëna, Pablopi i̱te capi:

“Më'ëni coa caquëre Maija'quëpi tëtoja̱'quë api, më'ë cato Moisés cua̱ñese'epi yë'ë yo'ose'ere asani ne de'huaja̱'quëpi ja'rusiquëpi ñu'iñë, ja̱ maca. Ja̱je pa'ita'a ¿me yo'oquë tëtoje̱'ë, cua̱ñequë'ni? Ja̱je cani më'ëpi Moisés cua̱ñese'ere sa̱ñope yo'oyë.”

4 Caquëna, i̱ti maca nëcacohua'ipi i̱te cahuë:

“¿Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre pare pe̱i sa̱ñope caquë?”

5 Cajëna, Pablopi capi.

“Do'ijë ëjaëre huesëquë cahuë. Ëjaëpi asani ja̱je caye pa̱ra'huë. Maija'quë toya pëpë caji: ‘Pa̱i ëjaëre pe̱i sa̱ñope cama'ë pa'ije̱'ë.’ ”

6 Cani ja̱ jeteyo'je, Israel pa̱i yo'oye asani ca tëjicohua'i acohua'ipi saduceo pa̱i cui'ne fariseo pa̱i pa'iyë asani, Pablopi tutu capi:

“Do'ijë, yë'ë fariseo'ë. Fariseo tsëcapë aquë a'ë. Ju̱'isicohua'i huëiye pa'iji cuasa do'ire tse̱a cua̱ñosiquë pa'iyë.”

7 Ja̱je caëna, fariseohua'ipi, saduceohua'i ja̱'re sa̱ñope yo'ojë cajë caya tsëca huahuë, tsi'sisicohua'ipi.

8 Saduceohua'i cato ju̱'isicohua'i huëiye pa̱ñë, cui'ne hui̱ñaohua'ije̱ peoyë, cui'ne joyoje̱ peoyë cacohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are fariseohua'ipi ju̱'isicohua'i huëiye pa'iji, cui'ne hui̱ñaohua'ije̱ pa'iyë cui'ne joyoje̱ pa'iji cuasacohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, sa̱ñope cahuë.

9 Ai cuijë yo'ojë cajëna, fariseo acohua'i cua̱ñese'e ye'yacohua'i huëni nëcani cahuë:

“Iquë co'aye yo'ose'e peoji. Ja̱je pa'ina, joyopi quëaquëna, pa̱nita'a hui̱ñaëpi quëaquëna, casiquëni huesëjë yo'ojë Maija'quëni sa̱ñope yo'oye pa'ini, cuasayë.”

10 Cajëna, ai jerepa sa̱ñope yo'ojëna caye paji'i. Pa'ina, Coronelpi Pablote yo'ojë huani je̱o ma'ñe caquë ca'raquë i̱ soldado pa̱ire quërëja̱aija'cohua'ire jëjë saopi. Ja̱ohua'ipi dani etoni soldado pa̱i huë'ena cui'naëni saja̱jë caquë.

11 Se na'isi ñami mai Ëjaëpi ñai nëcani Pablote capi: Tutu hue'eje̱'ë, yo'o jujahuë cuasama'ë. I̱ño Jerusalén yë'ë coca quëase'eje̱ pa'ye cui'ne quëaye pa'iji, Roma daripëna yë'ë coca.

Pablote Huañu'u Caye

12 Ñatasi mu'se Israel pa̱i acohua'ipi Pablote huañu'u cuasa nëohuë. Cuasani, Pablote huaima'pë pani a̱iñe cui'ne u̱cuye peoji, ca nëo huesohuë.

13 Jạje, ca nëosicohua'ipi cuarenta pại jerepa paë'ë.
14 Jạohua'ipi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire
cui'ne Israel pại aiohua'ire quëahuë:
"Yëquëpi Pablote huaima'pë ạtu yëquëna co'ayepi
tọmejaquë cahuë.
15 Jạje pa'ito yure mësarupi cui'ne Israel pại yo'oye asani
ca tëjicohua'ipi soldado ëjaëre sẹjë'ë, Pablote ñamina'a tịjupë
darena, yeque dahuëre sẹni asañu'u pa'iji cajë. Cajë sẹtena,
dajëna, yëquë utecohua'ipi ịte tsi'si huẹ'ña jạ tị'ama'ëna, huani
jẹoye pa'iji."
16 Jạ ca nëose'ere Pablo yo'jeo mamaquëpi asani soldado
daripëna cacani Pablote quëapi.
17 Quëaquëna, asani Capitánre te'ire soini ịte capi:
"Iquë pọsëre sajẹ'ë, më ëjaë Coronel quë'rona, ịte quëaye
paji."
18 Caëna, capitánpi pọsëre soldado ëjaë quë'rona sani capi:
"Pablo cosiquëpi yë'ëre soini iquë pọsëre më ëjaë quë'rona
sajẹ'ë. Quëaye paji, sẹji'i, yë'ëre."
19 Caquëna, soldado ëjaë pại peo huẹ'ñana tsihua'ëre jẹtëna
tsẹani sani te'ire sẹji'i:
"¿Iquere quëajạ'quë a'ni, yë'ëre?"
20 Caquëna, tsihua'ëpi capi:
"Israel pại acohua'ipi te'e jạje yo'oñu'u cuasasicohua'ipi
më'ëre sẹja'cohua'i a'ë, ñamina'a Pablote sajạquë cajë ca tëji
ëjaohua'i ña huẹ'ñana, ai dahuërerepa ị yo'ose'e sẹni asañu'u
cajë cayejẹ pa'ye cajạ'cohua'i a'ë, coa yequere cuasajë.
21 Jạje sẹto sehuocaima'ë pa'ijẹ'ë. Cuarenta pại jerepa catini
uteyë, Pablote huani jẹoma'pë pani ạiñe cui'ne ụcuye pạñu'u
ca huesësicohua'ipi. Jạohua'ipi yure cui'ñani uteyë, coa më'ë
sehuoyese'e uteyë."
22 Caquëna, soldado ëjaëpi tsihua'ëre yureta'a yecohua'ire
quëama'ë pa'ijẹ'ë yë'ëre quëase'e cani jëjo saopi.

Felipe Quë'rona Saye

23 Soldado pại ëjaëpi cayaohua'ire ị Capitán acohua'ire soini
iye ñami a las nueve pa'i maca Cesareana saiyeque pa'iji
ne de'huajẹ'ë docientos soldado pạire yeja saijạ'cohua'ire,
setenta caballojạ'a saijạ'cohua'ire, cui'ne docientos uitu
sajạ'cohua'ire, caquë cuạñepi.
24 Cui'ne Pablo ñu'i saijạ'quëre caballore ne de'huajẹ'ë, ëjaë
Felix quë'rona huajëquëre jëasiquëni de'oye ñacaijë sacaijẹ'ë,
cuạñepi.
25 Jạohua'i jạ're cọni toyasicore jëjo saopi. Toyase'e cato
caji:
26 "Romano ëjaë jerepa pa'i, më'ëre pëpayë. Yë'ëpi Claudio
Lisiaspi.

27 Israel pa̱ipi iquëre Pablote tse̱ani huani je̱oñu'u cajë
yo'ojëna, yë'ëpi romano api asani yë'ë soldado pa̱i ja̱'re sani
i̱te huasohuë.
28 Israel pa̱i i̱te sa̱ñope case'ere asasi'i caquë ja̱ohua'i
ëjaohua'i tsi'si hue̱'ñana Pablote sahuë.
29 Sani asaquëna, Pablopi i̱ohua'i cua̱ñese'e cayere yo'oma'ë
ti̱ñe yo'o do'ire sa̱ñope caye pa'iji. Ja̱je pa'ina, huani je̱oñe
peopi, i̱te. Cui'ne co'acohua'ire co hue̱'ñana coyeje̱ peopi.
30 Ja̱je pa'iquëta'are judío pa̱ipi huani je̱oñu'u cuasajë
yo'oyere asa ti̱'ani iquëre më'ë quë'rona jëjo saoyë. Jëjo sao-
quë cui'ne i̱te sa̱ñope yo'ocohua'ireje̱ se̱i'ë, më'ë asa hue̱'ñana
sani i̱te sa̱ñope payere cajë̱'ë, caquë. Ca tëjihuë."
31 Ja̱ maca soldado pa̱i i̱ti cua̱ñese'eje̱ ñami saijë Pablote
Antípatris daripëna sahuë.
32 Ñatasi mu'se soldado pa̱i quë̱o saicohua'ipi huë'ena
co'ihuë. Co'ijëna, caballo saicohua'ise'e Pablo ja̱'re co̱ni saë'ë.
33 Ñatasi mu'se Cesareana ti̱'ani toya ja'hua romano ëjaëna
i̱sijë cui'ne Pablote i̱sihuë.
34 I̱sirena, toya ja'hua se̱ña tëjini Pablote se̱ji'i: ¿I̱que yeja
aquë a'ni? Se̱ina, Cilicia yeja aquë a'ë capi. Caquëna, asani,
35 capi:

"Më'ëre co'aye cacohua'ipi datena, më'ëre asasi'i."

Ja̱je caquë Herodes huë'ena iquëre sani de'hua ñajë'ë, capi,
Felix.

24

Pablopi Felixre Caye

1 Cinco mu'seña tëto sai maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaërepa Ananíaspi cui'ne aiohua'i co̱ni daë'ë. Daijëna, cui'ne
i̱ti coca caquërepa Tertuloje̱ daji'i. Ja̱ohua'i cato pa̱i ëjaë
quë'rona daë'ë, Pablote sa̱ñope cañu'u cajë.
2 Dani Felix quë'rona tsi'sijëna, Pablote dahuë. Darena,
Tertulopi sa̱ñope ca huëopi, ñeje:

"Ëjaë Felix, më'ëpi de'oquëpi iye yejaña ñacaina, ai yo'oye
peoyë. Cui'ne më'ëpi de'oye cuasaquëpi cua̱ñequëna, yëquë pa̱i
si'aohua'i ai jerepa de'oye pa'iyë.
3 Si'a hue̱'ña më'ëre de'oye cayë. Yëquë romano Ëjaë më'ë
Felix ai jerepa pa'i. Ja̱je pa'ina, ai sihuayë.
4 Më'ëpi tsoe cajëna, ai yo'oma'quë cuasajë a'ri maña cañu'u
yëquë cuasajë daise'e asacaije̱'ë, yëquëre.
5 Iquë ti̱ro saicohua'i Nazareno hue'yosicohua'i ëjaëpi ai
jo̱sa yo'oquë api. Si'a hue̱'ña Israel pa̱ire yequere ye'yaquë
cuniroja̱i quëapi, yequë tsëcape̱a nequë.

6 Jạje paˈipi Maijaˈquë huëˈe deˈoconi siˈsi nesiˈi caquë
yoˈoquëna, ñani i̱te tsẹahuë, yëquë cuạñeseˈe cayejẹ paˈye ne
deˈhuañuˈu, cajë.
7 Jạje yoˈojëna, Soldado pại ëjaë Lisiaspi dani ai tutu jio dani
Pablote sapi.
8 Sani Pablote sạñope yoˈocohuaˈire cuạñepi, mëˈë quëˈrona
sani quëaye paˈiji caquë. Yure mëˈëpi Pablote sẹni asajẹˈë. Sẹni
asani siˈaye yëquë caye nuñerepa sạñope caye aˈë asajạˈquë aˈë,
mëˈë.”
9 Caquëna, siˈa Israel pại nuñerepa caji, cahuë, i̱ti maca
paˈicohuaˈi.
10 Cajëna, romano pại ëjaëpi yure caye paˈiji, caquë jẹ̱tëpi
i̱ñoquëna, Pablopi ca huëopi:

“Deˈoji sihuayë, tsoe o̱metëcana ëjaë paˈi Israel pại yoˈoye
asani ne deˈhuaquëpi asaquëna, yëˈë yoˈoseˈere sạñope se-
huoye paˈina.
11 Coa doce muˈseña paˈiji, Jerusalénna yëˈë tị̱ˈaseˈe
Maijaˈquëre sẹsiˈi caquë.
12 Tị̱ˈasiquëpi paˈi teˈirejẹ sạñope caye pạhuë. Jai pại tsiˈsini
jo̱sa yoˈojạjë caquë ca huëoyejẹ pạhuë. Maijaˈquëre sẹ huëˈere
paˈi tsiˈsi huëˈere jai daripëre jo̱sa yoˈoye pạhuë.
13 Yëˈë coˈaye yoˈomaˈë paˈisiquëre jạohuaˈi me i̱ñojaˈcohuaˈi
aˈni, mëˈëre.
14 Nuñerepa quëasiˈi. Maijaˈquëre sehuoyë, jạohuaˈi tị̱ro
sai maˈaˈë cacore. Maijaˈquë yëyere yoˈoquë paˈiyë. Siˈaye
Maijaˈquë coca toyapë, Moisés cuạñeseˈe, Maijaˈquëre
quëacaicohuaˈi toyaseˈe siˈaye nuñerepa caseˈe aˈë, cuasani
sehuoyë.
15 Jạohuaˈi cuasayejẹ yëˈë cuiˈne cuasayë, yequë muˈseña
Maijaˈquëpi jụˈisicohuaˈire huëojạˈquë api, deˈocohuaˈire
cuiˈne coˈacohuaˈire.
16 Siˈa muˈseña Maijaˈquëpi yëˈëre ñaquëna, cuiˈne pạipi
yëˈëre ñajëna, asani nuñerepa deˈoye yoˈosiˈi caquë ai yoˈoyë.
Jạje paˈina, Maijaˈquëre caˈraye pạñë, pạirejẹ.
17 Tsoe o̱metëca yequë pại darire paˈisiquëpi i̱ño yëˈë
quëˈrona coˈihuë. Coˈini tị̱ˈani peocohuaˈire co̱casiˈi cuiˈne
Maijaˈquëre i̱sisiˈi caquë Maijaˈquë huëˈena cacahuë.
18 Cacani Moisés cuạñeseˈe yoˈoni siˈsire cuya to̱siquë
paˈina, Asia acohuaˈi Israel pại acohuaˈi yëˈëre ñahuë, jai pại
jạˈre paˈiye pạquëna, cuiˈne jo̱sa yoˈomaˈë paˈina.
19 Yëˈë sạñope caseˈe paˈito, yëˈëre ñasicohuaˈipi dani caye
paˈiji.
20 Judío pại yoˈoseˈere asani ca tëji ëjaohuaˈi tsiˈsi huẹˈñare
paˈi maca yëˈë coˈaye yoˈoseˈere tị̱ˈasicohuaˈi pani, icohuaˈi iye
maca paˈicohuaˈipi sạñope cajạjë.

21 Yëˈë teˈerepa i̱ohuaˈi ja̱ˈre paˈi maca tutu cahuë, ñeje:
Ju̱ˈisicohuaˈi huëiye paˈiji asa doˈire yure mësaru yëˈëre sa̱ñope
yoˈoye cahuë, coˈaye caseˈe pani ja̱seˈe patiˈñe paˈio.”
22 Ja̱je caquëna, Felixpi Jesure sehuocohuaˈi paˈiyere
asaquëpi capi:
“Soldado ëjaë Lisiaspi daquëna, nuñerepa asasiˈi mësaru
yoˈojë caye.”
23 Cani Capitánre cua̱ñepi Pablote comaˈë ñajëˈë. I̱ cajeo-
huaˈipi dani i̱te co̱caija̱ˈcohuaˈi aˈë. Ja̱ohuaˈi cacaye deˈoji,
capi.
24 Aˈri maña tsoe muˈseña paˈi maca Felixpi cuiˈne i̱ paco
Drusila co̱ni dajiˈi. Ja̱o cato Judía pa̱io pacoˈë. Felixpi dani
Pablore quërëja̱ijëˈë, caquë cua̱ñeina. Quërëja̱tena, dani Jesu-
cristore sehuoni paˈiyere Pablopi quëaquëna, asapi.
25 Asaquëna, Pablopi nuñerepa paˈiyere cuiˈne yëyere quëco
saojë paˈiyere, cuiˈne yequë muˈse pa̱i ñape yoˈoseˈe ca deˈhua
ja̱ˈñere quëaquëna, asani Felixpi quëquëpi. Quëquëni capi:
“Saijë̱ˈë, yure cato yequë muˈse mëˈëre soini asasiˈi.”
26 Yeque cato Felix cuasapi, Pablopi curire i̱sija̱quë, i̱sina
joye saosiˈi. Ja̱je cuasaquë siˈanë soiquë coca caquë yoˈopi.
27 Caya o̱metëca sa tëto saquëna, Felixpi etaëna, Porcio
Festo romano ëjaë deˈopi. Israel pa̱i i̱te sihuaja̱ˈcohuaˈi aˈë,
cuasaquë Pablote etomaˈë pajiˈi.

25

Festore Quëaye

1 Festopi romano ëjaë deˈoni toaso̱ muˈseña sa tëto sani
Cesareapi Jerusalénna majiˈi.
2 Mani ti̱ˈaëna, Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈipi cuiˈne
Israel pa̱i aiohuaˈipi Pablote sa̱ñope coca caseˈere quëareña.
Quëajë se̱teña.
3 Pablote Jerusalénna jëjo daoje̱ˈë cajë ja̱ohuaˈi cato daina,
huani je̱oñuˈu cajë se̱iˈë.
4 Se̱jëna, Festo capi: “Pa̱ni Cesareare Pablo cosiquëpi pajiˈi.
Ja̱rore paˈija̱quë. Yëˈëpi ëa maca ja̱rona sasiˈi.”
5 Ja̱ maca capi:
“Mësaru ëjaohuaˈipi yëˈë ja̱ˈre co̱ni Cesareana saije̱ˈë. Sani
sa̱ñope i̱te coca paˈito ja̱rona quëaje̱ˈë.”
6 Festopi ocho muˈseña panitaˈa diez muˈseña Jerusalén
pani tëjini Cesareana coˈipi. Coˈini ñatani pa̱i yoˈoye ne deˈhua
hue̱ˈñana sani jaˈruni ñuˈi Pablote daje̱ˈë, cua̱ñepi.
7 Cua̱ñeina darena, Israel pa̱i Jerusalén daisicohuaˈipi
jaiye coˈaye yoˈosiquë api cahuë. Ja̱je i̱ohuaˈi sa̱ñope caye
paˈiquëtaˈare i̱ yoˈoseˈere i̱ñojë quëayere pa̱huë.
8 Pa̱jëna, Pablopi sa̱ñope i̱ohuaˈi cayere caquë capi:

“Co'aye ti yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Judío pa̱i cua̱ñese'ere sa̱ñope yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Maija'quëre se̱ hë'eje̱ sa̱ñope yo'oma'quë a'ë, cui'ne romano pa̱i ëjaëreje̱ sa̱ñope yo'oma'quë a'ë.”

9 Caquëna, Israel pa̱ipi sihuaja̱jë cuasaquë Festopi Pablote se̱ji'i:

“¿Jerusalénna saiye yëma'quë? Ja̱rona yë'ëpi më'ëre sa̱ñope case'e ne de'huaja̱'quëre se̱ji'i.”

10 Se̱ina, Pablopi capi:

“Romano pa̱i ëjaëpi pa̱i yo'ose'e asani ne de'hua hue̱'ña'ë, i̱ño. Yë'ë tayose'e pa'ito ne de'hua hue̱'ñare pa'iyë. Tsoe më'ëpi yë'ë quëaye asahuë, judío pa̱ire sa̱ñope co'aye yo'oye pa̱se'e.

11 Yë'ëpi ai co'aye yo'osiquë pa'ito huani je̱oñe de'oji, ju̱'iñe pa̱si'i cama'ë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre sa̱ñope cayepi nuñerepa yo'ose'ere pare caye peoto, yë'ëre te'ije̱ ja̱ohua'ina i̱si ti̱'añe peoji. Ja̱je pa'ina, se̱ñe romano pa̱i ëjaëre papi yë'ë tayose'e pa'ito asani ca de'huaja̱quë.”

12 Caëna, Festopi i̱te co̱cohua'ire sa̱'ñe coca cani cuasani Pablote caëña:

“Romano ëjaërepa quë'rona saiye se̱to ja̱rona saiye pa'iji.”

Agripare Quëaye

13 Casiquëpi pa'ina, ëjaë Agripa i̱ paco Berenice co̱ni Festore pëpañu'u cajë Cesareana dateña.

14 Dani pa'ijëna, Festo ja̱ohua'ire quëapi. Pablo tse̱a cua̱ñosiquë pa'iye quëaquë capi:

“Te'i ë̱më Felix cosiquë i̱ño pa'iji.

15 Jerusalénre pa'ina, Israel pa̱i ëjaohua'ipi cui'ne Israel pa̱i aiohua'ipi Pablote sa̱ñope coca quëajë i̱te huaijë̱'ë.”

16 Cajëna, yë'ë cahuë: “Romano pa̱i ëjaohua'i cato te'ire pa̱ire coa huëoni ja̱ asama'pë huani je̱oñena cua̱ñema'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'oma'pë i̱ti ca cua̱ñoquëni i̱te sa̱ñope cacohua'ini sa̱ñoperepa ñaquë i̱ohua'i sa̱ñope i̱te cayere sa̱ñope i̱ohua'ire sehuoyere i̱sicohua'i a'ë, caquë quëaja̱quë cajë.

17 Ja̱je pa'ina, Israel pa̱ipi i̱ñona datena, ñatasi mu'sepi pa̱i yo'ose'ere ne de'hua hue̱'ñare ñu'i Pablote dajë̱'ë, cua̱ñehuë.

18 Cua̱ñeina, i̱re sa̱ñope cacohua'ipi quëahuë. Ai co'aquë ai co'aye yo'osiquë api, caja̱'cohua'i a'ë, cuasaquëta'are.

19 Coa Israel pa̱i aiohua'i case'ere yo'oma'quë api, cahuë. Cui'ne yequë Jesús cocare ja̱re cahuë. Jesús ju̱'isiquëpi huëni huajëquë api, caquë api Pablo.

20 Ja̱ mañase'e cajëna, me yo'oja̱'quë a'ni, cuasaquë Pablote se̱i'ë. Jerusalénna saiye de'oma'quë, ja̱rona asani ne de'huaye, de'oma'quë cahuë.

21 Caquëna, Pablopi romano ëjaëpi ne de'huaye pa'iji, caquë
api. Caquëna, de'oji i̱ñore cosiquë pa'ijë̱'ë cahuë. Yequë
mu'seña jëjo saosi'i, romano ëjaërepa quë'rona, cahuë."
22 Caquëna, ëjaë Agripapi Festore caëña:
"Yë'ëje̱ i̱pi caquëna, asasi'i." Caquëna, Festopi capi:
"Ñamina'a i̱te asa'ñe pa'io."
23 Ñataquëna, ai de'o ca̱ña su̱ñasicohua'ipi ëjaë Agripa i̱ paco
co̱ni, jo'yaohua'i co̱ni pa̱i yo'ose'e asa tu'rihuëna cacareña.
Ja̱ro soldado ëjaohua'ipi cui'ne Cesarea daripë ëjaohua'ipi
tsi'sireña. Cacarena, Festopi Pablote daje̱'ë, cua̱ñeiña.
24 Festopi cua̱ñequëna, dareña. Dani caëña:
"Ëjaë Agripa cui'ne si'aohua'i asaje̱'ë. Si'a Israel pa̱i
Jerusalén acohua'i cui'ne i̱ño acohua'i Pablote huaiye pa'iji,
ca jujama'cohua'i a'ë.
25 I̱ yo'ose'ere asani i̱te huaiye peoji, cuasahuë. Pablopi yë'ë
yo'ose'ere ëjaërepa Augustopi ne de'hua'ñe pa'i api, caquëna,
ja̱rona jëjo saosi'i, cuasahuë.
26 ¿Ja̱je pa'ina, co'aye yo'oma'quëni me toyaye'ni, mai
Ëjaëre? cuasaquë Pablote dahuë, i̱ño. Më'ëpi i̱te asani quëaje̱'ë,
mai Ëjaëre toya ja̱'ñe.
27 ¿I̱ co'aye yo'ose'ere huesëquë me cosiquëre jëjo saoye'ni,
mai Ëjaë quë'rona?"

26

Pablopi Ëjaë Agripare Quëaye

1 Ja̱ maca Agripa Pablote capi:
"¿Më'ëre sa̱ñope cayere sehuoje̱'ë?"
Caëna, Pablopi je̱të mëani ca huëopi, ñeje:
2 "Israel pa̱i yë'ëre sa̱ñope case'ere yë'ëpi sehuoquëna, Ëjaë
Agripa më'ëpi asaja̱'quë api caquë sihuayë.
3 Si'aye Israel pa̱i ja̱'në yo'oje̱ pa'ise'e asaquëpi, cui'ne si'aye
ja̱ohua'i ja̱'re yë'ë sa̱ñope coca caye asaquëpi, yure yë'ëpi
quëaquëna, asa jujama'ë dahuëre asacaije̱'ë caquë se̱ñe më'ëre.

Pablo Tsoe Pa'ise'ere Quëaye

4 Yë'ë tsoe Jerusalénre po̱së pa'inë pa'ise'e si'a Israel pa̱ipi
asayë.
5 Fariseohua'i cato Israel pa̱i yo'oye nuñerepa yo'ocohua'i
a'ë, tayoye pa̱cohua'i a'ë. Yë'ë fariseo, de'ose'e Israel pa̱ipi
asayë. Ja̱ohua'ipi yëni Pablo de'oye yo'opi, caja̱'cohua'i pa'ini.
6 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë, yëquë aiohua'ire tsoe aco-
hua'ire, ca nëose'ere yë'ë ute do'ire sa̱ñope yo'oje̱ yë'ëre i̱ñona
dahuë. Ju̱'isicohua'i ti̱jupë huëni huajëcohua'i pa'ija̱'cohua'i
a'ë, ca nëose'ere ute do'ire.

7 Ja̱je pa'ina, si'a Israel pa̱i doce tsëca pa'icohua'i si'a
mu'seña si'a ñamiña Maija'quëre se̱jë i̱ ca nëose'ere uteyë.
Ti̱'aquëna, ñañu'u cajë yë'ë Ëjaë Agripa yë'ëje̱ cui'ne ute do'ire
yë'ëre sa̱ñope judío pa̱i cayë.
8 ¿Me yo'ojë mësaru, Maija'quë ju̱'isicohua'ire huëo ti̱'añe
pa̱ji, cuasaye'ni?

Pablopi Sehuosicohua'ire Jo̱sa Yo'o Ja̱'ñere Quëaye

9 Ja̱'në Jesucristo Nazaret aquë cocare ë̱sequë sehuoco-
hua'ire sa̱ñope yo'oye pa'iji, cuasahuë.
10 Cuasaquë ja̱je Jerusalénna yo'ohuë. Maija'quë huë'e
ñacaicohua'ipi cua̱ñejëna, jai pa̱ire cohuë, Jesure sehuoco-
hua'ire. Yecohua'ipi sehuocohua'ire huani je̱ojëna, asaquë
sihuaquë de'oji cahuë.
11 Jesure sehuocohua'ipi Jesure sehuoye pa̱ñë caja̱'cohua'i
a'ë cuasaquë sehuocohua'ire ti̱'ani ai si'sehuë. Israel pa̱i tsi'si
huë̱'ñana cacaroja̱i sehuocohua'ire co'ehuë. Ja̱ohua'ire ai pë̱i
yo'ohuë, Judea dari jere paje̱ sani co'eroja̱ë'ë, si'sesi'i caquë.

Pablo I̱ Po̱nëse'ere Quëaye
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Ja̱je caquë Damascona saë'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaëpi cua̱ñese'e toyani yë'ëre i̱sini jëjo saoquëna.
13 Saina, i̱na ëjaë Agripa jopo mu'se pa'i maca, ma'tëmopi ë̱së
jerepa miañepi yë'ëre ju'api, yë'ëre co̱cohua'ireje̱.
14 Ju'aquëna, ñani ta̱tajëna, yë'ose'e asahuë, hebreo cocapi.
Caquëna, '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre jo̱sa yo'oquë'ni?
Tarapë jë̱jë̱së̱ ñacana duruhue̱quë ti̱to pë'iyeje̱ pa'ye më'ëja'a
a'si ne ju̱'iñeje yo'oyë, më'ë.'
15 Caquëna, yë'ëpi '¿ne a'ni, Ëjaë?' cahuë. Caquëna, 'Jesu a'ë.
Më'ë jo̱sa yo'oquë a'ë.
16 Huëni nëcaje̱'ë, yë'ë jo'yaëre pa̱ire quëacaiquëre nesi'i,
caquë më'ëre i̱ñoñë. Më'ëpi yë'ë jo'yaë de'oni yure ñase'ere
cui'ne yequë mu'seña yë'ëpi i̱ñoquëna, pa̱ire quëaye pa'iji.
17 Më pa̱i cui'ne Israel tsëca pa'ima'cohua'i huaiye peoji
caquë de'oye ñacaija̱'quë a'ë, më'ëre. Yure Israel tsëca
pa'ima'cohua'ina jëjo saosi'i, më'ëpi ye'ya sëtoja̱'quëre.
18 Ja̱ohua'i cato ca̱isicohua'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë. Ja̱ohua'i
cato coa huesë̱jë yo'ocohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, mëna jo'yaohua'i
pa'iyë. Ja̱ohua'ire ye'ya sëtosi'i caquë më'ëre jëjo saosi'i,
ja̱ohua'ire quëa sëtoja̱'quëre, më'ëpi quëaquëna, asa sëtani
po̱nëni Maija'quë jo'yaohua'i pa'ijë, nuiñe yo'ocohua'i, yë'ëre
sehuocohua'i. Sehuojë i̱ohua'i co'aye yo'ose'ere sa̱i de'hua
cua̱ñosicohua'i pa'ijë yë'ëre yecohua'i sehuosicohua'i ja̱'re
co̱ni te'e pa'ijë sehuosicohua'i pa ja̱'ñere paja̱'cohua'i a'ë.'

Pablopi De'oye Sehuoye

19 Jạje pa'ina, ëjaë Agripa, Jesús ma'tëmo aye i̱ñose'e asani
de'oye sehuohuë.
20 Sehuoni du'ru macarepa Damasco pa'icohua'ini
quëahuë. Jeteyo'je Jerusalén pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne
si'a Judea yeja pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne Israel pại
peocohua'ireje̱ quëahuë, ñeje: 'Tsoe pa'ise'e je̱oni Maija'quëre
sehuoje̱'ë. Sehuoni sehuosicohua'i yo'oyere yo'oje̱'ë.'
21 Jạ yo'o do'ire Israel pại pë̱ijë yë'ëre huani je̱oñu'u cajë
Maija'quë huë'ena tse̱ahuë.
22 Jạje pa'iquëta'are Maija'quëpi co̱caina, nuñerepa
saiyë. Jạ yë'ta'api yureje̱ si'aohua'ire Maija'quë coca
quëaquë, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ireje̱ quëahuë,
Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ipi cui'ne Moisés tsoe quëase'eje̱
pa'ye.
23 Jạre quëahuë, ñeje: Cristopi ai yo'oni ju̱ni huesëye pa'iji.
Jeteyo'je i̱pi du'ru huëni de'o pa'iyere, huasoyere i̱ñoja'quë
api, maire Israel pạire cui'ne Israel pại peocohua'ire."
24 Pablopi i̱te sạñope cayere sạñope jạje caquëna, asani
Festopi ai tutu capi:
"Pablo më'ë cuepequë cayë. I̱tise'e ñaquë ye'ye huesëni."
25 Caquëna, Pablopi sehuopi:
"Pạni ëjaë Festo, cuepema'ë nuñerepa cayë. Jạje pa'ire paji
cuasajë asayere.
26 I̱que mai ëjaë Agripa yë'ë caye si'aye asaji. Jạje pa'ina,
ca'rama'ë cayë si'aye i̱ ña hue̱'ñana, nuñerepa yë'ë caye ëjaëpi
asa ti̱'aji, huesëma'ë cuasayë. Cama'ë pa'iyë, yequë hue̱'ñana
pại ñama'tona tëto saise'ere.
27 Ëjaë Agripa, ¿Maija'quë coca tsoe quëacaicohua'i case'ere
nuñerepa coca'ë cuasaquë? Asayë, më'ë. ¿Jạje pa'ima'quë?"
28 Caquëna, jạ maca Agripa Pablote capi:
"Më'ëpi quëaquëna, Jesús cocare sehuoye ja'i maca yo'ohuë,
më'ë capi."
29 Caquëna, Pablopi capi:
"Më'ë sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i iye mu'se yë'ëre asaco-
hua'ije̱ sehuojạ'cohua'i a'ë cuasaquë Maija'quëre se̱ñë. Yë'ëje̱
pa'iohua'i sehuosicohua'i pa'ijëta'a sëa mea peocohua'ipi se-
huosicohua'i pa'ijạjë caquë se̱ñë."
30 Pablopi ñeje ca tëji maca Ëjaë Agripa huëni nëcaquëna,
cui'ne jạ yeja cuạñequë̱je̱ cui'ne Bereniceje̱ cui'ne si'aohua'i i̱ti
maca ducohua'ije̱ huëni nëcahuë.
31 Huëni sani ti̱ropi i̱ohua'ise'e sạ'ñe coca cahuë, ñeje:
"¿Iquë co'aye yo'oma'quëre me huani je̱oñe'ni, cui'ne
cosiquëpi pa'iyeje̱ peoji, iquëre?"
32 Caquëna, jạ maca Agripapi Festore capi:

“Romano ëjaërepapi ne de'huająquë ịpi cama'quë pa'ito yurepi ịte joyeni etora'huë.”

27

Pablote Romano Quë'rona Saye

1 Yëquëre Italiana jëjo saoñu'u cuasani, Pablore cui'ne yequë cosicohua'ire Capitán Juliona ịsihuë, jąëpi ñajaquë cajë Augusto hue'yosi tsëcapë aquëna.

2 Adramitio yo sa'ro yohuëna ayamë'ë, Asia yeja yo sa'noana sani tëjire pacona. Jąona aya mëni saë'ë. Saijëna, cui'ne yëquë ją're cọni Aristarcojẹ saji'i, Tesalónica daripë aquë Macedonia pąi.

3 Ñatasi mu'sepi Sidón yo sa'rona tị'ahuë. Jąrona tị'arena, Juliopi de'oye yo'oquë Pablo cajeohua'ipi necaijąjë cuasaquë Pablote eto saoquëna, sani ị cajeohua'ire, pëpaquë yo'opi.

4 Tutu ju'ama' të'huiją'a Sidónpi saicohua'ipi ai tutu sąñope ju'a do'ire Chipre saodohuë yë'quë macają'a saë'ë.

5 Saicohua'ipi Cilicia yeja cui'ne Panfilia yeja jẹ'ñerepa sa sani Mira daripëna tị'ahuë. Mira cato Licia yeja daripë aco paji'i.

6 Jąrona Capitánpi yequë jai yohuë tị'api, Alejandría daripëpi daisiconi. Ją yohuëpi Italia yejana saiją'coni asani Capitánpi aya mëijë'ë, cuąñepi. Cuąñeina, aya mëteña.

7 Tutu sąñope ju'a do'ire dahuëre saë'ë, ai tsoe mu'seña. Ai yo'ojë Gnidona tị'ahuë. Ai tutuquëna, jerepa saiye co'api. Co'aquëna, Creta saodohuë tutu ju'ama'a të'huiją'a të'ijąni saë'ë, Salmón daripë jẹ'ñere pają'a.

8 Tẹ'tëpają'a saijë ai yo'ojë De'o Yo Sa'ro hue'yosi yo sa'rona tị'ahuë, Lasea daripë quë'rona.

9 Tsoe ne huesëni yo'orojąiñe sëte ai huajëya'ye nëji'i, ją yë'ta'api yohuëją'a saiye tsoe jẹ'nërepa oco tëcahuë tị'añe sëte. Jąje pa'ina, asaquë Pablopi yëhuoquë capi:

10 “Ẹmëohua'i yohuëją'a mai saini ai yo'oją'cohua'i a'ë, si'aye mai saye, cui'ne yohuë nejoja'cohua'i a'ë, cui'ne maije jụti'ñe pa'iohua'i a'ë.”

11 Caquë yëhuoquëna, Capitánpi sehuocaiye pąquë coa asa tọpi, Pablo caye. Ịti yohuë paquë cayere cui'ne yohuë quëhuiquë cayere sehuocaji'i.

12 Jąje pa'ina, si'aohua'i cuasahuë iye yo sa'ro cato co'aji oco tëcahuë pëani tëto saiye. Sañu'u, Fenicena ẹsë du'ina tị̃ñarepa ña sa'rona. Jąrona oco tëcahuë jëañu'u, cuasahuë.

Ąsi Tsiaya Ai Co'poye

13 Jạje cuasajëna, huë'ehuë tẹ'tepi a'ri ja'ye tutu ju'aquëna,
saiye de'oji cuasajë yohuë dëquëye ne huahuase'e naë mëa
saoni ayani saë'ë, Creta tẹ̈'tëpajạ'a.
14 Saijë pa'i maca ẹ̈mëje'e të'hui jai tuturepa daiyepi dani
yohuëre tutu sao.
15 Tutu saocona, sạñope yo'o jujarena, tutupi quëconi sao.
Sacona, ịo jëjo saoyejẹ̈ saë'ë.
16 Saicohua'ipi te'e a'ri saodohuë Clauda hue'eco
jeteyo'jena tị'ahuë, ai tutuma'tona tị'ani. Jạrona ai yo'ojë
a'ri yohuë pạire huaso yohuë ayahuë.
17 Aya tëjini jai yohuë joima'coni cuasajë jai yëi meapi
huẹhuë yohuë, cui'ne ạ'ji mejahuëana Sirte hue'eyena ju'a
huesë ma'ñe cajë ca'rajë dëquëyere jopojạ'a jẹa dëso neñahuë,
yohuëpi ju'aye pạjaco cajë. Jạje yo'oni coa huahuajë tutu sao
cuạñohuë.
18 Ñatasi mu'sejẹ ai tutuquëna, ña jujani ịti saicohua'ipi
yohuë sayere tsiayana moe dëso huëohuë.
19 Toasọ mu'se acona yureta'a ịohua'i jẹ̈ñare papi ñajë jẹa
dësohuë, yohuë pa'ise'e.
20 Ai tsoe mu'seña ẹ̈sëre cui'ne ma'ñocore ñama'pë pa'ijë
cui'ne ai tutu ju'aquëna, tutu sao cuạñojë yureta'a ti ne
huesëre pahuë cuasahuë.

21 Ai tsoe ạima'pë pa'iye sëte, Pablopi si'aohua'i jopona
huëni nëcani capi:

"Yë'ë Cretana pëañu'u caye asani sehuocaisicohua'i pa'ito
de'ora'pi. Jạrona pëasicohua'i pani si'aye iye ai yo'oye
pạra'huë.
22 De'oji, yure ai cuasama'pë, tutu mañare hue'ejẹ̈'ë,
si'aohua'i mësaru huajëjạ'cohua'i a'ë, yohuëse'e ne huesëtojẹ.
23 Yë'ë pacacai necaiquëpi Maija'quëpi iye ñami ị huịñaëre
jëjo daouna, dani capi, ñeje:
24 'Pablo ca'rama'ë pa'ijẹ̈'ë, César quë'rona saiyeque pa'iji.
Jạje pa'ina, më'ë ịño pa'i do'ire Maija'quëpi si'aohua'ire më'ë
jạ're yohuë pa'icohua'ire huasojạ'quë api, jụ'iñere.'
25 Jạje pa'iye sëte ëjaohua'i tutu mañare hue'ejẹ̈'ë, yë'ë cato
Maija'quëpi ị case'ejẹ ñacaijạ'quë api cuasayë, cui'ne huịñaë
quëase'ejẹ pa'ye pa'ijạ'coa cuasayë.
26 Mai cato saodohuëna yohuëse'e ju'a huesëcona,
tụmasicohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë."

27 Tutupi tutu saosicohua'ipi jai ạsi tsiaya Adríaticore
huahuahuë, jopo ñami pa'i maca, catorce mu'seña pa'i maca
jạ maca, ñami jopo pa'i maca yohuë ñajë sacohua'ipi jẹ'nërepa
yeja tị'añë cuasahuë.

28 Asani huaiñere cuecuejëna, treinta y seis metros paji'i,
huaiñe. Pa'ina, ai seña maca sani tijupë cuecuejëna, veintisi-
ete metros paji'i.
29 Pa'ina, jai quëna pëana ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë
yo sëtipëja'a cuatro quëna ca'huanoa jeo dësohuë, iti dëquëco
naupa ja'ñere. Yo'ojë esa ñatama'coni cuasahuë.
30 Iti yohuë sacohua'ire papi yahuerepa jai huëre jeo
sañu'u cajë ea du'iona, jëa yohuëre a'ri yohuëre tsiayana
casa huahuoñu'u cajë yo'ohuë, quëna ca'huanoare corohuë
quë'rona jea dësoñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'ohuë.
31 Yo'ojëna, Pablopi quëapi, Capitánre cui'ne i soldado paire
ñeje caquë:

"Iye yohuë sacohua'ipi iye yohuëre pa'ima'pë pa'ito mësaru
huajëcohua'i pa'iye peosipi."

32 Jaje caquëna, asani soldado acohua'ipi a'ri yohuë sëa mea
tëa jeoreña.
33 Ñata maca Pablopi si'aohua'ire ao huëopi ñeje caquë:

"Mai catorce mu'seña aima'cohua'i a'ë, mai pa'i ja'ñere
huesëjë.
34 Jaje pa'iquëta'are yureta'a aijë'ë, tutu paja'cohua'i,
mësaru naña me macaje ne huesëye peoji."

35 Jaje ca tëjini aore ini Maija'quëre seni tëjini yëtoni ai
huëouña.
36 Ai huëoquëna, ñani quëcojë aore ateña.
37 Yohuë pa'icohua'i cato, docientos setenta y seis pai
pateña.
38 Ani tëjini trigore tsiayana ña'ñe dësoreña, peojaco cajë.

Yohuë Ne Huesëye

39 Ñata tomesi maca yohuë sacohua'ipi iti yeja mamire
huesëcohua'i paë'ë. Pa'ijë mejahuëre ñani, jaona së'añu'u
cuasajë yo'ohuë.
40 Jaje yo'ojë yohuë jëaye sëani huahuasi mea yë'te tëteni
iti hue'ñana quëna ca'huanoa jea coehuë, cui'ne yohuë tayo
peruje joyehuë, iti poneñeje. Jaje yo'oni tutuquëna, sai cañare
mëohuë. Mëorena, yohuëpi mejahuëna tsiojai huëo.
41 Tsiojaijëna, jai yohuë corohuëpi mejahuëna ju'anëni
huesëo. Ja maca yureta'a yo sëtipëja'a joni saco'ë, ai tutu
to'aquë ju'ayepi.
42 Ja maca soldado paipi cosicohua'ire huani jeoñu'u cajë
yo'ohuë, jaohua'ipi mamini catire paja'cohua'i a'ë cuasajë.
43 Jaje yo'ojëna, Capitánpi Pablore huasosi'i caquë
yo'oma'pë pa'ijë'ë, capi. Cani si'aohua'ire cuañepi
mamicohua'i cato du'ru du'teni mamijë'ë, caquë.

44 Ja̱ jeteyo'je yecohua'ipi yohuë to̱ñana tse̱ani mamijë
saijë̱'ë, capi. Caëna, ja̱je yo'ojë si'aohua'i huajëcohua'i yejana
ti̱'ahuë.

28

Malta Saodohuëre Pa'iye

1 Si'aohua'i yejana de'hue ti̱'asicohua'i pa'ijë ja̱ saodohuë
mami asahuë, Malta.
2 Si'aohua'ire yëquëre i̱ti maca pa'icohua'ipi de'oye yo'ohuë.
Ja̱je yo'ojë toa suani dani cu̱ijë'ë, cahuë. Ja̱ mu'se cato ocoquë
sësëye pa'iji. Ja̱je pa'ina, si'aohua'ire huëohuë, cu̱ija'cohua'ire.
3 Ja̱ maca Pablo ja̱'ju jeca mañare co'eni suaquëna, toapi
uquëna, etacopi, a̱ña cu̱co'ë, jë̱tëna.
4 Pablo jë̱tëna a̱ñapi cu̱ni decona, ñani i̱ti maca pa'icohua'i
sa̱'ñe cahuë:
"Iquë pa̱ire huaiquë pa'ima'quë, ja̱je pa'ipi jai tsiaya
mamini jëasiquë pa'itoje, ja̱ yë'ta'api i̱te de'oye pa'iye peoy-
erepa Maija'quëpi yo'oma'quë."
5 Pablopi a̱ñare toana ya'cue to̱ni ti a'si ju̱'iñe peoyerepa
paji'i.
6 Pa'ina, si'aohua'i je sa'yëhua cotoja̱'quë api, pa̱nita'a
huajërepa ju̱ni ta̱ija'quë a'ni cuasajë utehuë. Utejëna, ai yo'oye
pa̱quëna, ña jujani ti̱ñe cuasaye po̱nani Diusu api, cahuë.
7 Yëquë pëa sito quë̱no macare Publio hue'equë jai tsio paji'i.
Ja̱ë cato saodohuë ëjaërepa paji'i. Ja̱ëpi yëquëre i̱ huë'ena
de'oye pëpani tres mu'seña a̱o a̱oquë ñacaji'i.
8 Ja̱rote Publio pëca ja'quë su̱ña dahuëna cui'ne tsie ë̱ta
dahuë co̱ni ju̱'iquë paji'i. Pa'ina, Pablopi cacani ñani
Maija'quëre se̱ni tëjini i̱te jë̱ñapi patoquëna, co'yapi.
9 Co'yaëna, asani i̱te saodohuë acohua'ipi jai pa̱i
ju̱'icohua'ipi daë'ë. Daijëna, si'aohua'ire jujupi.
10 Ja̱je jujuquëna, ñani sihuajë ai de'oye yo'ohuë.
Yo'ocohua'ipi yequë yohuëna aya mëni sai huëo maca yëquë
saijë a̱i ja̱'ñe cui'ne si'aye jopo caraye i̱sihuë.

Pablo Romana Ti̱'añe

11 Toaso̱ ñañëohua'ire saodohuë pani tëjini yureta'a jai
yohuëna ayamë'ë, Alejandría acona, oco tëcahuë pa'ina,
pëasicona, Castor cui'ne Póluz diusuohua'i a'ë cajë nesico-
hua'ipi quë'iona ayamë'ë.
12 Aya mëni saicohua'ipi Siracusana ti̱'ahuë. Ti̱'ani toaso̱
mu'seña pëahuë.
13 Pëasicohua'ipi tsiaya të̱'tëpaja̱'a saicohua'ipi Regiona
ti̱'ahuë. Ti̱'ani ñatasi mu'se saijëna, huë'ehuë te̱'tepi ai tutu
ju'api. Ja̱je ju'aquëna, saicohua'ipi se ñatasi mu'se ti̱'ahuë,
Puteolina.

14 Tḭ'ani jạrona ñahuë, Maija'quë do'icohua'ire. Ñajëna,
jạohua'ipi pëajẹ̈'ë cajëna, siete mu'seña pëani paë'ë. Pani
saicohua'ipi yureta'a Romana tḭ'ahuë.
15 Yëquë saiye tsoe asani pa'icohua'ipi Maija'quë do'ijëpi
sạñope dani tḭ'ahuë, yëquëre. Forona Apio quë'rona, toasọ
cọno ụcu huẹ̈'ña pa'i huẹ'ña, jạ Romarepa tḭ'ama'në. Jạ maca
Pablo ña huajëni sihuaquë Maija'quëre de'oji caquë pëpapi.
16 Jạje Romana tḭ'asi maca ëjaohua'ipi te'i pa'ijạquë Pablo
cani te'e soldadore i̱te ñaja'quëre nehuë. Neni te'ire pëpahuë.

Romare Pablo Pa'iye

17 Toasọ mu'seña Roma pëani pa'iquëpi Pablo jëjo saopi,
judío pại ëjaohua'ire soijạ'cohua'ire. Soina, judío pại tsi'sirena,
capi:
"Do'ijërepa yë'ë judío pạire co'aye sạñope yo'oma'quë a'ë,
cui'ne jạ'në aiohua'i case'eje̱ sạñope yo'oma'quë a'ë. Jạje
pa'iquëta'are yë'ëre Jerusalénre pa'ina, tsẹani romano pạina
i̱sihuë.
18 I̱sirena, jạohua'ipi si'aye yë'ë yo'ose'e sẹni asa tëjini huani
jẹoñe peoquëna, etoñu'u cahuë.
19 Cajëna, judío pạipi asani ẹ̈sehuë. Ë̱sejëna, sẹi'ë. Jạje
pa'ito romano pại ëjaëre papi Césarpi yë'ë yo'ose'e asani ne
de'huajạquë caquë, nuñerepa yë'ë pạire sạñope caye peo-
quëta'a jạje cahuë.
20 Jạje pa'ina, mësarute soihuë, ñaquë coca cajạ'cohua'ini,
yë'ë iye maca tsẹa cuạñosiquëpi quẹ̈na me së'i pa'iyë, mai
Israel pại utejë pa'iyere cuasa do'ire."
21 Jạje caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Yëquë më'ëre sạñope cajë toyase'e ñama'cohua'i a'ë, Judea
pa'icohua'i toya daose'e cui'ne jạropi do'ijërepa judío pại
daisicohua'ije̱ më'ëre co'aye yo'oquë api cayeje̱ pạ'ahuë'ë.
22 Jạje pa'ina, yëquë asaye yëyë, më'ë cuasayere. Yëquë
i̱ño asajë pa'iyë, si'a huẹ'ña pa'icohua'ipi huajëya'yere sạñope
cajëna."
23 Jạje cani i̱ti tsi'sijạ'a mu'se ca nëohuë ca nëosicohua'ipi jai
pại tsi'sihuë, Pablo pëani pa'i huẹ'ñana. Tsi'sirena, Pablopi
nea huẹ'ña huëosiquëpi neatorepa quëa tëjipi ma'tëmo pa'i tẹ'te
ayere, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'epi cui'ne Moisés
cuạñese'epi cọni i̱ñoquë quëapi, Jesús ayere care paji cajë
sehuojạjë caquë.
24 Jạje caquë quëaquëna, yecohua'ipi Pablo caye sehuocaë'ë,
yecohua'ipi sehuocaiye pạhuë.
25 Jạje yo'ojë te'e cuasaye peoquëna, sai huëohuë. Sai
huëojëna, Pablopi capi:
"Maija'quë de'o joyopi nuñerepa capi, mësaru aipëre i̱te
quëacaiquë Isaías yë'opojạ'a ñeje:

26 Sani quëajë̱'ë, ja̱ daripë pa̱ire.
De'huarepa asanije asa ti̱'añe pa̱ja'cohua'i a'ë.
De'huarepa ñanije ña ti̱'añe pa̱ja'cohua'i a'ë.
27 I̱ohua'i cuasajë pa'iyepi cara huesësico pa'i do'ire,
Ca̱jonoaje ta'pise'ere hue'eyë.
Cui'ne ñaco ca̱je si̱ose'ere hue'eyë, ñañe pa̱ñë.
Asayeje̱ pa̱jë, cui'ne ja̱je pa'iquë cuasajë asa ti̱'añe pa̱jajë caquë nëina,
Cui'ne yë'ëna co'iye pa̱jëna, yë'ëpi i̱ohua'ire jujucaiye pa̱jaquë cajë ja̱je yo'oyë.
28 Ja̱je pa'ina, yure iyere asajë̱'ë, iye Maija'quë huaso cocare judío pa̱i peocohua'ina quëaye pa'iji. Ja̱ohua'ita'a de'oye asacaija̱'cohua'i a'ë."
29 Ja̱je Pablo caquëna, judío pa̱ipi pë̱ijë sa̱ñope cajë saë'ë.
30 Pablopi ja̱rona caya o̱metëcahuë̱a pëani paji'i, i̱ pa'i huë'e do'i i̱pi sa̱iquë. Ja̱rore pa'i si'aohua'ire i̱te do'i saicohua'ire de'oye pëpaquë yo'opi.
31 Yo'oquë pa'i Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere ca'raye peoyerepa quëaquë cui'ne Ëjaë Jesucristo ayere ye'yapi, yecohua'ipi ti jo̱sa yo'oma'pëna.

ROMANOS

Pablo Romano Sehuosicohuaˈire Toyaye

1 Yëˈë Pablo, Jesucristo joˈyaëˈë. Maijaˈquëpi yëˈëre soini cuiˈne i̱ jëjo daoquëre nepi, yëˈëre i̱ huaso cocare quëaja̱ˈquëre.
2 Maijaˈquëpi ja̱ huaso coca ai tsoe ca nëoquëna, i̱re quëacaicohuaˈipi i̱ deˈo toya pëpëna toyaa̱huëˈë.
3 Maijaˈquë mamaquë Jesucristo ayere Jesucristo pa̱i deˈoni judío pa̱i ëjaë David tsëcapë aquë pajiˈi.
4 Pa̱i paˈiquëtaˈa Maijaˈquë mamaquë tutu quëˈire papi asayë, i̱ deˈo joyo tutupi yoˈoquëna, ju̱ˈisiquëpi huëni i̱ñouna.
5 Ja̱je paˈina, Jesucristo doˈipi Maijaˈquë yëquëre i̱ mamipi i̱ jëjo daocohuaˈire nepi, siˈa yeja paˈicohuaˈipi sehuoni cuiˈne i̱ caseˈere necaicohuaˈi paˈija̱jë caquë.
6 Mësaruje̱ ja̱ohuaˈi acohuaˈipi Maijaˈquë soisicohuaˈi paˈiyë, Jesucristo tse̱cohuaˈi paˈija̱jë caquë.
7 Siˈaohuaˈi Roma daripë acohuaˈi Maijaˈquë soisicohuaˈire caquë toyayë, mësarute. Maijaˈquë oi soipi, mësarupi i̱na i̱sisicohuaˈipi deˈoye paˈija̱jë caquë. Soisicohuaˈipi deˈoye paˈije̱ˈë, Diusu Maijaˈquëpi cuiˈne Jesucristopi deˈoye paˈiye i̱siquëna.

Romana Pablo Doˈi Sai Ëaye

8 Duˈru macarepa Jesucristo doˈire yëˈë jaˈquëre sihuayë, siˈaohuaˈire mësaruni cuasaquë. Mësaru Maijaˈquëre cuasajë paˈiye siˈa hue̱ˈña paˈicohuaˈire deˈoye quëajëna, sihuayë. Sihuaquë deˈoji cayë, Maijaˈquëna.
9 Yëˈë siˈa joyorepa cuasaquë Maijaˈquëre necai paˈiyë, i̱ mamaquë cocarepa quëacaiquëpi. Maijaˈquë api, i̱ti ñasiquë siˈanë yëˈë mësarute cuasaquë se̱cacaiye.
10 Siˈanë Maijaˈquëre se̱ñë, i̱ yëyepi paˈina, yëˈë ja̱ro doˈi sasiˈi caquë.
11 Ja̱je paˈina, co̱caiye yëyë, mësarute joyo paˈiye, ai jerepa tutu quëˈiohuaˈi paˈija̱ˈcohuaˈire.
12 Ñeje caquë cayë: Maijaˈquëre mai cuasayere sa̱ˈñe co̱caiyere caquë yëˈëpi mësaru cuasayere se co̱caina, mësarupi yëˈë cuasayere co̱caije̱ˈë. Ja̱je yoˈojë sa̱ˈñe co̱caiye paˈiji.
13 Maijaˈquë doˈije̱ yëˈë mësaru quëˈro sasiˈi siˈanë caquëtaˈa yureje̱ ja̱ yëˈtaˈa saiye pa̱ñere asaje̱ˈë caquë quëayë. Hueare tëayeje̱ paˈye mësaruja̱ˈa Maijaˈquë joyo ayere sani tësiˈi caquë cuasahuë, yequë hue̱ˈña judío peocohuaˈija̱ˈa tëayeje̱ paˈye.
14 Ja̱je paˈina, yëˈë sehuosi doˈire ta̱ñe asacohuaˈire, huesëcohuaˈire, ëjaohuaˈire cuiˈne ëjaohuaˈi peocohuaˈire, siˈaohuaˈire quëaye paˈiji.

15 Jạje yo'oquë cui'ne mësaru Roma pa'icohua'ireje̱
Maija'quë coca quëacaiye yëyë.

Maija'quë Coca Tutu Quë'i

16 Maija'quë huaso coca quëaye yë'ëre huajëya'ye nëiñe pạji.
¿Maija'quë tutu quë'i cocarepa me yë'ëre huajëya'ye nëico'ni?
Si'aohua'ire i̱te sehuocohua'ire huaso jạ'ñe a'ë, judío pạire
cui'ne judío pại peocohua'ireje̱.
17 Jạje pa'ina, necaire paye pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi
nuñerepa pa'icohua'ire neñere quëaji, de'o cocapi: "Nuñerepa
pa'iquë cato, Maija'quëpi necaire paye pa'iji cuasayepi
pasipi" caji tsoe toyase'e.

Do'i Quë'iohua'i Pa'iye

18 I̱ohua'i co'aye yo'oyepi Maija'quë coca ye'yayere sạñope
yo'oyë. Jạje yo'osicohua'ire Maija'quëpi ma'tëmore papi
i̱ohua'i yo'osi do'i co'ayere papi sại jạ'ñe jëjo dao jạ'ñere i̱ñopi,
maire.
19 Jạohua'i tsoe asayë, tạ'ñe Maija'quë ayere. Jạje pa'ina, i̱pi
jạohua'ire du'ru i̱ñopi, i̱ ayere ña jạ'ñe.
20 Si'aye iye yeja pa'iye i̱pi de'huapi. I̱ de'huani pa'i
macapi huëoni i̱ nese'ere ñajë Maija'quë pa'iye asayë, i̱te
ñama'pë pa'inije. Jạje pa'ina, Maija'quë tutu quë'ipi cui'ne ti
pani huesëquë pa'iye asajëta'a de'oye yo'oye pạsi do'ire, ca
de'huani jëa ti̱'añe peoji, jạohua'i.
21 Jạje Maija'quë pa'iye asacohua'ipi Maija'quëre papi cajë
i̱te oiye pạhuë. Cui'ne yequeje̱ de'oquëre papi caye pạhuë.
Coa ai jerepa yeque ti do'i peoyere cuasahuë. Cui'ne i̱ohua'i
huesë joñoapi nea hue̱'ñana ne huesëhuë, co'a joñoa hue'e
do'ire.
22 Jạje pa'ina, tạ'ñe pa'iohua'i a'ë cacohua'ita'a coa ai jerepa
huesëohua'i pa'iyë.
23 Maija'quë de'oquërepa pa'iquëta'are ti̱ñere se̱ñë,
ju̱'icohua'ije̱ pa'iohua'ire de'huase'ere, pạije pa'ire, pi̱'aje
pa'ire, nëicohua'ije̱ pa'ire cui'ne ạñaje pa'ire de'huase'ere.
24 Jạje pa'ina, se̱ñajë mësaru yëyeje̱ yo'ojë pa'ije̱'ë caquë
je̱ocopi, Maija'quë. Jạje caquë je̱ocouna, huajëya'ye sạ'ñe
yo'ohuë, i̱ohua'i cạpëje̱ ti oiye peoyerepa.
25 Nuñerepa Maija'quë cocare asaye yëma'pë coa ai jerepa
cosoyere asahuë. Cui'ne jạje yo'ojë Maija'quë de'huasi
co'amañare se̱i'ë, de'oquëre pa'ë cajë. Maija'quëre pare
se̱ma'pë cui'ne Maija'quëre pa'ë caye pạhuë. Maija'quë cato
ti de'oquëre pa'ë caye pa'iji, si'anë. Jạje pa'ijạquë.
26 Jạje pa'ina, Maija'quëpi je̱ocopi, co'aye si'sire yëcohua'ini
coequë. Jạje pa'ina, nomiohua'ije̱ Maija'quë cuạñese'e je̱oni
sạ'ñe nomiohua'ijạ'a ë̱mëre yo'oyeje̱ yo'ohuë, si'si.

27 Cui'ne ja̱je ë̱mëohua'ije̱ nomiohua'ire yo'oye je̱oni
sa̱'ñe ë̱mëohua'ija̱'a yo'ohuë. Ë̱mëohua'ipi huajëya'ye yequë
ë̱mëohua'ini yo'o do'ire i̱ohua'i ca̱pë̱api ai yo'oyë, i̱ohua'i
co'aye yo'o do'ire sa̱i cua̱ñojë.
28 Ja̱je pa'ina, i̱ohua'ipi Maija'quëre asaye coeye sëte,
i̱je i̱ohua'ire je̱ocopi, joyo huesëohua'i pa'ijë i̱ohua'i yëyeje̱
co'ayere pa'ija̱jë, caquë.
29 De'oye nuñerepa pa'iye peocohua'ipi co'ayese'epi
ti̱mësicohua'ipi pa'iyë, si'si yo'oye, nomi yëye, ëa ñañe jaiye
tayo yo'oye. Co'amañare ëa ñajë co'aye cuasaye, huani je̱oñe,
uihuaye, cosoye, co'a merepa co'acohua'ipi cui'ne co'a coca
caroja̱icohua'i pa'iyë.
30 Yecohua'ini co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëreje̱ coeco-
hua'i a'ë, jo̱sa yo'ocohua'i a'ë, coa pa̱ipi ne ti̱'añe pa'iji
cuasacohua'i a'ë, cui'ne yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasacohua'i
a'ë. Co'ayere ai jerepa se cuasa huëocohua'ipi cui'ne pëca
ja'quëohua'ireje̱ de'oye sehuoma'cohua'i a'ë.
31 Yëhuoye asa ti̱'añe coecohua'i a'ë. I̱ohua'i ca nëose'eje̱ yo'o
ti̱'ama'cohua'i a'ë. I̱ohua'i sihuama'cohua'i a'ë. Yecohua'ireje̱
sa̱ñope yo'ose'ere sa̱i de'huama'cohua'i a'ë. Ai yo'ocohua'ire
teaye pa'iohua'ire yecohua'ire ñama'cohua'i a'ë.
32 Ja̱ohua'i cato Maija'quë cua̱ñese'e si'aye asacohua'i a'ë.
Cui'ne asacohua'i a'ë, iye yo'osicohua'i pani do'i quë'iohua'ipi
pa'ijë ju̱ni huesëye pa'iji case'eje̱. Ja̱je asacohua'ita'a ai jerepa
co'ayere yo'ojë pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi co'aye yo'ojëna,
sihuajë yëjë ñañë.

2

Maija'quë Nuñere Papi Ca Huesoye

1 Yequë yo'ose'ere ña tëjini co'aye yo'oquë api ca huesoquë
pani ca de'huani jëa ti̱'añe peoji. Më'ëpi yequë yo'ose'ere ña
tëjini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani, më'ëja'a co'ye ca
huesoye pa'iji, më'ëje cui'ne yo'o do'ire.
2 Ja̱je pa'ina, asayë, mai Diusupi pa̱i yo'oyere ña tëjini i̱
coca cayeje̱ pa'ye nuñerepa ca huesoja̱'quë api, ja̱ co'ayere
yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji ca maca.
3 Ja̱je pa'ina, më'ëpi cuasani Maija'quë pa̱i ñape yo'ose'e ña
tëjini ca hueso mu'se ti̱'aëna, yecohua'ire tayoyë, cuasaquëpi
cui'ne më'ëpi i̱ohua'i yo'oyeje̱ yo'oquë pani ¿jëaja̱'quë a'ë,
cuasaquë? Jëaye peoji.
4 ¿Më'ëre po̱nañere caquë Diusu dahuëre quëcoquë
yo'oquëna, i̱ oi yo'oyere asama'ë huesëquë coeyë, më'ë?
5 Ja̱je pa'iquëta'are më'ë joyo jëa do'ire më'ë pa'iye po̱nëma'ë
coequë paë'ë, më'ë. Ja̱je yo'oquë ai jerepa më'ë nejo cua̱ño

ja̱'ñere tsi'so ti̱mëñë, më'ë Maija'quë pa̱i ñape yo'ose'e ña tëjini ca hueso mu'se ti̱'aëna, sa̱i ja̱'ñere më'ë yo'ose'eje̱ pa'ye.
6 Ja̱ maca i̱pi pa̱i ñape yo'ose'eje̱ pa'ye sa̱ija'quë api.
7 De'oye yo'oyere yo'o jujama'cohua'ipi ëja deoyere cui'ne i̱ de'oye pa'iyere cui'ne ju̱'i ma'ñere co'esicohua'ini Maija'quëpi ti pani huesëyere i̱sija̱'quë api.
8 I̱siquëta'a yecohua'ipi i̱ohua'ise'e cuasajë nuiñere sehuoma'pë coa co'ayere tuiyë. Ja̱ohua'ire cato Maija'quëpi pë̱i nejoja'quë api.
9 Si'aye co'aye yo'ocohua'ire ai yo'oye cui'ne oiye pasipi, du'ru macarepa judío pa̱ipi jeteyo'je judío pa̱i peocohua'ije̱.
10 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quëpi de'oye yo'osicohua'ire cato sihuaye, cui'ne ëja deoyere cui'ne de'oye pa'iyere i̱sija̱'quë api. Du'ru macarepa judío pa̱ini jeteyo'je judío pa̱i peocohua'ireje̱ i̱sija̱'quë api.
11 Ja̱je pa'ina, Maija'quë cato icohua'i yecohua'i a'ë caquë yo'oma'quë api, si'a yë'quë maca ñaquë api, si'a pa̱ire.
12 Ja̱je pa'ina, Moisés cua̱ñese'ere asama'cohua'ipi co'aye yo'ocohua'i pa'itoje̱ ja̱ yë'ta'a nejoja'cohua'i a'ë, Moisés cua̱ñese'e asama'cohua'ire. Cui'ne Moisés cua̱ñese'e asasicohua'ita'a co'aye yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji, Moisés cua̱ñese'e ca do'ire.
13 Cua̱ñese'ere coa asacohua'i cato, nuñerepa pa'icohua'i peoyë. Cua̱ñese'ere yo'ocohua'i cato nuñerepa pa'icohua'i a'ë ca huesoye pa'iji.
14 Judío pa̱i peocohua'i cato toya cua̱ñese'eje̱ ti peoyë. Ja̱je pa'iohua'ita'a cua̱ñese'e pacohua'ipi yo'oyeje̱ pa'ye yo'ojë pa'iyë, i̱ohua'i cuasase'epi. Ja̱je yo'ojë i̱ohua'ipi i̱ohua'ire cua̱ñeñe neñë.
15 Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i yo'oyepi i̱ñoñë, i̱ohua'i joñoare cua̱ñese'e pa'iye paye. Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i joñoa cuasayepi caja̱'coa, de'oji më'ë yo'ose'e pa̱nita'a co'aji, më'ë yo'ose'e. Ja̱je cani i̱ñoji, cua̱ñese'epi joñoare pa'iye.
16 Cui'neje i̱ohua'ire caja̱'quë api, Maija'quë ca hueso mu'se pa'ina. Ja̱ mu'se cato Maija'quëpi Jesucristo ja̱'re si'a pa̱i yahue yo'ose'e ña tëjini ca huesoye pa'iji, yë'ë de'o cocarepa quëase'eje̱ pa'ye.

Judío Pa̱i Cui'ne Moisés Cua̱ñese'e

17 Më'ëpi judío pa̱i pa'ima'quëje̱ ñani caquë jerepa pa'i a'ë cuasaquëpi, Moisés cua̱ñese'ere asaquëpi, Maija'quëre pare payë caquë sihuaquëpi,
18 Maija'quë yëye ta̱'ñe asaquëpi, cui'ne cua̱ñese'epi de'oyerepa ti̱'añere ye'yesiquëpi,
19 yecohua'i ñaco ca̱ peocohua'ije̱ pa'iohua'i pa'icohua'ire ye'yaquëre pa'ë cuasaquëpi, cui'ne nea hue̱'ñaje pa'i hue̱'ñare

paˈicohuaˈire deˈoyepi miacaiyeje̱ paˈye yoˈo i̱ñoquëre paˈë cuasaquëpi,
20 cua̱ñeseˈe pacohuaˈipi, ta̱ˈñe asaye cuiˈne nuñerepa
yoˈoyere yeˈyaye payë cuasaquë huesëcohuaˈire yeˈyaquë
paˈiquëpi cuiˈne tsi̱je paˈiohuaˈire quëa ti̱ˈañë cuasaquëpi.
21 Ja̱je paˈiquëpi yeˈyaquë aˈë cuasaquë pani ¿me yoˈoquë
mëˈëjaˈa coˈye yeˈyamaˈquëˈni? Ja̱re mëˈëpi coˈamaña yahue
i̱ maˈñe aˈë quëaquëtaˈa ¿cuiˈne me nesiˈquë mëˈëpi coˈamaña
yahue i̱maquëˈni?
22 Yequë nomiore yoˈomaˈë caquëtaˈa, ¿me yoˈoquë mëˈëpi
ja̱je yoˈoquëˈni? Cuiˈne mëˈëpi coa deˈhuasicohuaˈire ñani co-
equëtaˈa ¿me nesiˈquë i̱ohuaˈi se̱ hue̱ˈña paˈi coˈamaña yahue
i̱maquëˈni?
23 Maijaˈquë cua̱ñeseˈere pare pacohuaˈipi paˈiyë caquëtaˈa,
mësarupi cua̱ñeseˈere deˈoye sehuocaimaˈ doˈire yecohuaˈipi
Maijaˈquë coˈaquë api cayë.
24 Ja̱je yoˈoye paˈina, ñare paquë toyaseˈe caji: “Judío
pa̱i peocohuaˈi coˈaye cayë, Maijaˈquëre, mësaru coˈaye yoˈo
doˈire.”
25 Ja̱je paˈina, mëˈëpi cuiri ca̱ˈni tëasiquëpi Moisés
cua̱ñeseˈere siˈaye sehuocaito co̱caiji, mëˈë yoˈoseˈe. Ja̱je
paˈiquëtaˈare mëˈëpi cua̱ñeseˈere sehuocaimaˈquë pani ca̱ˈni
tëamaˈquëje̱ paˈi paˈiye paˈiji.
26 Ja̱je paˈina, tëamaˈquëtaˈa siˈaye cua̱ñeseˈere yoˈoni ca̱ˈni
tëaseˈeje̱ paˈi paˈiye paˈiji.
27 Ja̱je paˈina, i̱ ca̱ˈnihuë tëamaˈquëtaˈa, cua̱ñeseˈere siˈaye
sehuoquëna, ja̱ yoˈoyepi mëˈëni coˈaye yoˈoquëre i̱ñojaˈquë
api, toyaseˈe paquëtaˈa cuiˈne ca̱ˈni tëasiquëtaˈa sehuomaˈë
paˈisiquëre.
28 Judíorepa pasiˈi caquë coa ë̱mëjeˈeseˈepi yoˈojë ti̱ˈañe peoji.
Cuiˈne nuñerepa cuiri ca̱ˈni tëaye cato ë̱mëjeˈepi yoˈoye peoji.
29 Ja̱je paˈina, judíorepa cato paˈiye paˈiji nuñerepa
sa̱ˈnahuëre papi. Cuiˈne cuiri ca̱ˈni tëaseˈepi sa̱ˈnahuë joyore
pana tëasiquëje̱ paˈi paˈiye paˈiji. Coa cua̱ñeseˈepi ti̱ˈañe peoji.
Maijaˈquë joyo neñe aˈë, iye cato. Ja̱je paˈina, iye cayeje̱
ne cua̱ñosiquë cato Maijaˈquëre papi deˈoquë api caquë ña
nëosiquë api, pa̱ni pa̱i mañapi.

3

1 Ja̱je paˈina, ¿i̱quere doˈi paquëˈni, judío pa̱i paˈiye cuiˈne
cuiri ca̱ˈni tëasicohuaˈi paˈiye?
2 Ja̱ cato jaiye co̱caiye paˈiji, duˈrurepa Maijaˈquë judío
pa̱ina i̱ coca deˈhue pacaija̱ˈcohuaˈi aˈë caquë i̱sisi doˈire.
3 Ja̱je paˈiquëtaˈare ja̱ohuaˈi judío acohuaˈipi nuñerepa
yoˈoyere yoˈo jujani je̱otoje̱ Maijaˈquë cato i̱ ca nëoseˈere ja̱re
yoˈo ti̱ˈaquë paˈiji.

4 Maija'quë cato i̱ coca nuñerepa cayeje̱ pa'ye yo'o ti̱'aquë
api, si'a pa̱i coa cosocohua'i pa'itoje̱. I̱ cato cosoma'quë api.
Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Nuñerepa pa'iquëre i̱ñoñe pa'iji, më'ë case'epi.
Cui'ne yecohua'ipi më'ëre ña tëjini ca hueso maca më'ëpi
de'oquërepa etaja̱'quë a'ë.
5 Mai tayo yo'oyepi Maija'quë nuñe yo'oyere de'oyerepa
i̱ñojë pa'ito Maija'quë mai tayo do'ire nejoquë pani Maija'quë
nuñe yo'oma'quëpi nejoji. ¿Ja̱je caye pa'iquë? Pa̱ni, pa̱i caye
ayepi caye a'ë.
6 Ja̱je caye peoji. Maija'quëpi nuñe yo'oma'quë pani, si'a pa̱i
tayo yo'ose'e ña tëjini ¿me pa̱i yo'oyere ca huesoye pa'iquë'ni?
7 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cosoyepi Maija'quë nuñerepa
pa'iyere ai jerepa de'oye i̱ñocaiye pa'ito ¿me neni yë'ëre
tayoquë api caye'ni?
8 Ja̱je pa'ito ¿me yo'oquë co'ayere yo'oma'quë'ni, de'oyepi
pa'ija̱'core? Iye cato yecohua'ipi cayë, maire. Co'aye cuasajë
sa̱ñope cacohua'ini co'aye yo'ojë de'oyere ti̱'añe pa'iji ye'yayë
cayë, maire. Ja̱je cacohua'ire nuñerepa yo'oquë nejoñe pa'iji.

Si'aohua'i Do'i Quë'iohua'ipi Pa'iyë

9 ¿Ja̱je pa'ito mai judío pa̱ipi ja̱ohua'i se̱ña maca
de'ocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iye? ¡Pa̱ni! De'ocohua'i peoyë.
Tsoe mai judío pa̱ipi de'ocohua'i pa'i ma'ñe i̱ñohuë. Ja̱ohua'i
ja̱'re si'a yë'quë maca co'ayepi pacona, pa'iyë.
10 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Te'i macaje̱ ti peoji, de'oquë.
11 Asani pasi'i cacohua'ije̱ peoyë.
Peoyë, Maija'quëre co'ecohua'ije̱.
12 Si'aohua'i tayo sani huesësicohua'i a'ë. Si'aohua'i do'i peo-
cohua'i a'ë, ti co̱caima'cohua'ipi.
De'oye yo'ocohua'i, te'i macaje̱ ti peoji, de'oye yo'oquëje̱.
13 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i tërëhuë̱a cato pa̱ire ta̱sico de'hua
si̱oma'coje̱ pa'io, coa nejo cocare etaye.
Si'aohua'i tse̱meñoapi coa cosoyë.
A̱ña tsi̱maje pa'yepi si'aohua'i yë'opo̱a pa'iyë.
14 Yequëre ai yo'o hua̱no'i co'ayese'e yecohua'ire cayë, cui'ne
së̱jeñese'e.
15 Pa̱ire esa huani je̱oñese'e yëcohua'i a'ë.
16 Si'aohua'i co'aye yo'oyepi ai yo'oye cui'ne nejoñe i̱siyë.
17 Cui'ne ñama'pë pa'iyë, de'oye pa'i ma'arepa.
18 Ja̱je pa'iohua'ipi ti ca'raye nëima'ëna, Maija'quëre
cuasama'pë pa'iyë, a'ri mañaje.
19 Si'aye tsoe hue̱'ña Moisés cua̱ñese'e judío pa̱i cua̱ñese'e
pacohua'ipi si'aye yo'oye pa'iji caji cajë asayë, mai. Ja̱je
pa'iquëta'are i̱ohua'i tayo do'i ca de'huani jëaye peosipi.

Maija'quë pa̱i ñape yo'ose'e ñani ca hueso mu'se ṯi'asi maca si'aohua'i iye yeja acohua'i ca hueso cua̱ñoja'cohua'i a'ë.

20 Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'ere sehuojë yo'ocohua'i cato Maija'quë ja̱'re co̱ni pa'iye ṯi'añe pa̱ja'cohua'i a'ë. Cua̱ñese'epi mai tayose'ere i̱ñoji.

Maija'quëre Cuasayepi Huaso Cua̱ñoñe Pa'iji

21 Yure cato Maija'quë nuñerepa pa'iohua'ire de'ocohua'ire pare neñere i̱ñopi, cua̱ñese'e cayere yo'oma'ë, ṯirona se o̱ani. Iye cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere cui'ne Moisés cua̱ñese'e toyase'ere ñajë asayë, i̱ ja̱je yo'oye.

22 Ja̱je pa'ina, Maija'quë iquë jerepa pa'ire cuasama'quëpi i̱ nëñerepa pa'iyere i̱siquë api, coa si'aohua'i Jesús i̱re papi cuasacohua'ire.

23 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i tayo yo'ocohua'ire sëte si'aohua'ire Maija'quë de'oyerepa ṯi'añe caraji.

24 Ja̱je pa'ijëta'are Maija'quëpi oi nuñerepa pa'iohua'ire nepi, i̱ coa i̱siyepi, Jesucristo do'ipi huasoquë.

25 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi Cristo ju̱'ini tsie je̱osi do'ipi pa̱i co'aye yo'oye sa̱i de'huaye nepi. Ja̱ sa̱i de'huayere ṯi'añe pa'iji, Jesuni necaiquëre papi asa do'ipi. Cui'ne tsoe acohua'i tayo yo'ose'ere coa sa tëto saima'ë paji'i, Maija'quë. Jesús tsiese'epi sa̱i de'huapi. Ja̱je yo'oquë i̱ nuñerepa pa'iyere cui'ne i̱ quëcose'ere i̱ñopi.

26 I̱ñoni yureje̱ Diusu nuñerepa pa'i a'ë caquë i̱ñoquë yo'opi. Yëquëje̱ cui'ne Jesús tsiese'epi Jesure i̱re papi cajë asacohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire nequë a'ë caquë i̱ñoquë yo'opi, Maija'quë.

27 ¿Yure jerore pa'ico'ni, mai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasaye? Tsoe peoco. ¿Me yo'oco peoco'ni? Maija'quëre necaiquëre pare cuasa do'ire peoco, pa̱ni cua̱ñese'ere yo'o do'ire.

28 Maija'quëre necaiquëre pare cuasaquëni nuñerepa pa'i api ca huesoye pa'iji, Maija'quëpi cua̱ñese'e yo'oma'quë pa'itoje̱. Ja̱re tsoe asayë, mai.

29 ¿Mësarupi cuasato Maija'quë judío pa̱i Diususe'e pa'iquë? ¡Pa̱ni! Judío pa̱i peocohua'ije̱ Diusure payë, i̱te.

30 Ja̱je pa'ina, yequë Diusu peoji, te'i api. Ja̱re i̱pi pa̱ire nuñerepa pa'icohua'ire ca huesoye pa'iji, ca̱'ni tëasicohua'ire cui'ne pa̱cohua'ireje̱, coa si'aohua'i i̱te necaiquëre pare asacohua'ini.

31 Ja̱je pa'ito ¿coa mai i̱te necaiquëre pare asayepi ja̱'në cua̱ñese'e je̱ocoye pa'iquë, co̱cai ma'ñe de'huani? ¡Pa̱ni, ja̱je yo'oye! Coa ai jerepa yureta'a cua̱ñese'ere de'oyere pa'ë cacaijë yo'oyë.

4

Abraham Yo'ose'epi Iñoñe

1 ¿Iquere mai ai Abraham tï'aë'ni, ï yo'o do'ipi? Ï ayere
cañu'u, yure.
2-3 Toyase'e caji: "Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca
huesopi, Abrahampi Diusuni ïre papi caquë cuasa do'ire."
Ï yo'o do'ipi nuñerepa pa'i pa'iye Abraham tï'añe papi.
Tï'asiquë pani jerepa pa'i a'ë cara'pi. Yure cato Maija'quë ña
huë'ñana jaje ca tï'añe peoji.
4 Co'amaña necaiquëre saiñe cato coa ïsise'e peoji, nesi
do'ire saiñe a'ë.
5 Jaje pa'iquëta'are co'amaña nesi do'ire peoquëpi
Maija'quëni nuñerepa pa'i ca hueso cuañoñe pa'iji. Coa ïte
ïre papi cuasa do'ire co'aquëre nuñerepa pa'iquë api, ca
huesoquëni cuasa do'ire. Jaje yo'oye pa'iji.
6 Maija'quëpi yequëre ñani ï yo'ose'ere cuasama'ë nuñerepa
pa'ire ca huesoquëpi ai sihuaji. Davidjë cui'ne capi, toy-
ase'epi.
7 Ï case'e cato caji ñeje:
Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi ïohua'i co'aye yo'ose'ere oni
yejesicohua'ipi, cui'ne ïohua'i co'aye yo'o do'ire coa sai
tosicohua'ipi.
8 Sihuaquë pa'iyë, Ëjaëpi co'aye yo'ose'ere cama'ëna, sai
tosicohua'ipi.
9 ¿Jaje pa'ito iye sihuaye ca'ni tëasicohua'ise'ere sihuaye
pa'iquë? Pani. Ca'ni tëama'cohua'ijë ja sihuaye payë.
Tsoe maipi asahuë. Toyase'e cato caji, Diusupi Abrahamre
nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni ïre papi
caquë cuasa do'ire.
10 Jaje pa'ito ¿ïte je yëhua nuñe pa'iquë api, Abrahamre
caë'ni, ï ca'ni tëasi jeteyo'je? Pani ja yë'ta'a tëama'në jaje ca
nëopi.
11 Ca nëosiquëpi jeteyo'je, ca'ni tëa cuañopi, Maija'quë
cuañequëna. Ï ca'ni tëase'epi ïñoñe a'ë, Maija'quëpi tëama'quë
pa'inë nuñerepa pa'iquë api, ca huesose'ere. Cui'ne Abraham
cato tëama'cohua'ipi Maija'quëre necaiquëre pare cuasaco-
hua'i pëca ja'quë api. Jaje pa'ina, Abraham cuasase'eje
cuasacohua'ire Maija'quëpi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji.
12 Ca'ni tëama'quë pa'inë Abraham Maija'quëre necaiquëre
pare cuasase'eje pa'ye ca'ni tëasicohua'ipi cuasacohua'i pëca
ja'quë api.

Maija'quë Ca Nëose'ere Tï'añere Quëaye

13 Maija'quë Abrahamre cui'ne ï tsëcapë acohua'ire iye
yejare ïsija'quë a'ë ca nëoni, ca nëoma'ë paji'i, Abrahampi
cuañese'ere yo'o tï'a do'ire. Coa ai jerepa ca nëopi, Abrahampi

Maija'quëni necaiquëre papi cuasa do'ire. Ja̱ do'ire Abrahamre nuñerepa pa'ire ñaquë Diusu i̱sisi ca nëopi.

14 Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'e caye yo'o ti̱'acohua'ipi Maija'quë ca nëose'ere ti̱'añe pa'ito, Maija'quëre necaiquëre papi cuasayepi do'i peoye patira'pi, cui'ne Maija'quë ca nëose'epi do'i peoye ne huesëra'pi.

15 Cua̱ñese'e cato ai yo'o ja̱'ñere i̱siji, Maija'quë sa̱i de'huaquëna. Cui'ne cua̱ñese'epi peoquëna, ¿Me sa̱ñope yo'oye pa'iquë'ni?

16 Maija'quë ca nëose'e cua̱ñese'ere pacohua'ise'e ti̱'añe peoji. Cua̱ñese'e peocohua'ije̱ ti̱'añe pa'iji. Ja̱je pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'ipi ti̱'añe pa'ija̱quë cani coa do'i peoye i̱ ca nëose'ere i̱siye pa'iji, Abraham cuasase'eje̱ pa'ye cuasacohua'ini. Ja̱je pa'ina, Abraham mai pëca ja'quë api.

17 Toyase'epi caji: "Jai pa̱i pëca ja'quëre yë'ëpi nehuë, më'ëre." Ja̱je Diusu ca nëouña. Abraham cato Maija'quëre ju̱'isicohua'ire pa'iye i̱siquë api asapi.

18 Cuasaquëpi ñani uteye peotoje̱ Abraham cato ca nëose'erepa pa'ija̱'coa cuasaquë utequë paji'i. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i pëca ja'quë de'opi, Abraham. Maija'quë i̱te ca nëose'eje̱ pa'ye ti̱'api. Ja̱ ca nëose'e cato caji: "Jai pa̱i pa'ija̱'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë."

19 Ca nëose'ere asaquëpi cien o̱metëca paye ja'i maca pa'ina, Zara i̱ paco i̱ co̱ni aiohua'i pa'inije Abraham tsi̱ paye peoji asaquëta'a necaiye pa'iji cuasase'e coa ne huesoma'ë paji'i.

20 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ca nëose'e jëa coeye pa̱pi. Coa case'e a'ë cuasaye pa̱pi. Coa ai jerepa pa'i ja̱'ñere pa'ë cuasapi. Ja̱je cuasaquëpi ai jerepa cuasare paquë de'opi. De'osiquëpi Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihuapi.

21 Maija'quë si'aye ne ti̱'añe tutu paquëpi i̱ ca nëose'ere neja'quëre papi cuasapi, jëa coeye peoyerepa.

22 Ja̱je pa'ina, Maija'quë nuñerepa nequë api cuasa do'ire nuñerepa pa'ire ca huesopi.

23 Abrahamre Maija'quë nuñe pa'ire ca huesopi cajë toyase'e Abrahamse'ere cajë toyaye pa̱huë, maireje̱ cajë toyase'e a'ë.

24-25 Ja̱je pa'ina, maire nuñerepa pa'iohua'ire nesi'i caquë mai do'ire ju̱cacani huëji'i, Jesús. Ja̱je pa'ina, mai Ëjaë Jesure ju̱'isiquëpi huëisiquëni i̱re papi cajë cuasacohua'ire Diusupi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji, maipi i̱te necaire paquë api cuasa do'ire.

5

De'oye Pa'iye

1 Pa'ire paji cuasa do'ire Maija'quë maire nuñe pa'iohua'ire
ca huesopi. Jaje pa'ina, Maija'quë ja're coni de'oye pa'iyerepa
ti'ahuë, asajë pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo do'ire.
2 Cui'ne mai Ëjaë Jesucristo do'ipi de'hue ti'ahuë, Maija'quë
i oi pa'i hue'ñarepa yure sihuajë pa'iye. Maija'quë de'oyerepa
pai ñape pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë ute jujama'pë pa'iyë.
3 Ja yë'ta'a ai yo'oyeje pa'iji. Jaje ti'aruje sihuayë, ai yo'oyepi
quëcojë dahuëre pa'iohua'ire de'oye.
4 Quëcojë dahuëre yo'oyepi mai ti'añe pa'iji,
neñasicohua'irepa pa'iyena. Neñasicohua'irepa pa'iyepi jëa
coeye peoyerepa utejë pa'iyena ti'añe pa'iji, mai.
5 De'o joyo i isiquë yo'oyeja'a Maija'quëpi mai joñoana i
oiyere isi timë huesoji. Jaje pa'ina, mai jëa coeye peoyerepa
utejë pa'iye coa teaye ute tayoye peoji.
6 Jaje pa'ina, co'ye huasoye peoquëna, ne ti'ama'cohua'i
pa'i do'ire Cristo jucacaji'i, iti macarepa ti'aëna, co'acohua'ini
caquë.
7 A'jiñe peoji, yequëni jucacaiye. Nuñe pa'ire pani jucacasi'i
caquë yo'oquëje peoji. Coa te'i pati'ñe pa'i api, ai de'oquërepa
do'ire caquë jucacaiquë.
8 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato i oiye iñopi, maire, ja
yë'ta'api co'acohua'i pa'itoje Cristo maire jucacaiyepi.
9 Jaje pa'ina, Cristo Jesús ju'isi do'ipi maire nuñerepa
pa'icohua'ire ca huesopi. Jaje pa'ina, yure cato jerepa
Jesús oi necai do'ire tëji mu'serepa Maija'quë pëi nejoquëna,
jëaja'cohua'i a'ë, mai.
10 Mai ite sañope yo'ocohua'i pa'i macata'a Maija'quë maire
i mamaquë ju'i do'ipi i ja're de'oye pa'iye nepi. Jaje nesiquëpi
yure cato jerepa Cristo huajëquërepa pa'iyepi huasoja'quë api,
maire, tsoe ipi de'oye pa'iye sëte.
11 Cui'ne jase'e pa'iye paji. Maija'quëre sihuayë, Cristo Jesús
do'ire ini pacacaijë. Jaje pa'ina, Cristo do'ipi i ja're coni de'oye
pa'iye ti'ahuë.

Adán Cui'ne Cristo

12 Te'i ëmëpi co'aye yo'o huëopi. Ja yo'o do'ire juni huesëye
huëopi. Jaje pa'ina, si'aohua'i juni huesëye pa'iji, si'aohua'i
co'aye yo'ocohua'i sëte.
13 Ja yë'ta'a cuañese'e peo'në co'aye yo'oyepi tsoe paji'i,
iye yejare. Pa'ina, cuañese'e peoquëna, co'aye yo'ocohua'ire
sañope caye peopi.
14 Jaje pa'iquëta'are Adán pa'inëpi Moisés pa'inëna
si'aohua'i juju huesëahuë'ë, Adán Maija'quë cuañese'ere
sehuoma'ë yo'ose'eje pa'ye yo'oma'cohua'ita'a co'aye
yo'ocohua'ipi. Adán cato Jesucristo daija'quëje pa'i paji'i.

15 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë i̱siyepi Adán co'aye yo'ose'e
tëto saise'ere pa'ë. Te'i Adán co'aye yo'osi do'ire jai pa̱i
juju̱huë. Ja̱je pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë jai pa̱i de'oye
pa'i ja̱'ñere, huasoyere coa i̱siyepi jerepa pa'ye a'ë.
16 Adán co'aye yo'ose'epi maire necaiye peoji. Maija'quë
i̱sise'epi jaiye necaiye pa'iji. Te'ipi te'ore co'aye yo'o do'ire
maire nejoñe pa'iji. Maija'quë i̱sise'e cato jaiye co'aye
yo'osicohua'i pa'itoje̱ nuñerepa pa'iohua'ire necaiye a'ë.
17 Ju̱'iñe je̱'quë te'i ë̱më co'aye yo'osi do'ire tutu papi. Ja̱je
pa'ye jerepa tutu paja̱'cohua'i a'ë, huajëyerepa pa'iyere Jesu-
cristo te'i do'ire Diusupi nuñerepa pa'icohua'ire ca huesoco-
hua'ipi.
18 Ja̱je pa'ina, Adán i̱ co'aye yo'osi do'ipi si'a pa̱ire ne
huesëja̱'cohua'ire nepi. Cui'neje pa'ye yo'oquë Jesucristo
nuñerepa yo'oyepi si'aohua'i de'oye ti ne huesëye peoye de'oye
pa'i ja̱'ñe necaji'i.
19 Ñeje caquë cayë: Te'i de'oye sehuocaima'ë pa'isi do'ipi,
si'aohua'i co'acohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iquëta'are, te'i de'oye
sehuocaiquë pa'isi do'ire jai pa̱i nuñe pa'iohua'irepa pa'iye
ti̱'ahuë, Jesucristo do'ipi.
20 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi cua̱ñese'e i̱sipi, co'ayepi ai jerepa
pa'ija̱'quë caquë. Ja̱je jaiye co'aye pa'itoje̱ Maija'quë oiyepi ai
jerepa jaiye pa'iji.
21 Ja̱'në co'ayepi cato pa̱i ëjaërepaje̱ pa'ye paji'i, pa̱ire
cua̱ñequë ju̱ni huesëyena saquëpi. Yure cato Maija'quë oiyepi
nuñerepa yo'oyeja̱'a pa̱i ëjaërepaje̱ pa'ye de'opi, Jesucristo yo'o
do'ipi, ti pani huesëyena saja̱'quë caquë.

6

Cristore Sehuosicohua'i Pa'iye

1 ¿Ja̱je pa'ito me caja̱'cohua'i a'ni? ai jerepa co'ayere
yo'oñu'u, Maija'quë oiyere jerepa i̱ñoja'quë api caquë.
2 ¡Pa̱ni ja̱je caye! Tsoe mai co'aye yo'oye je̱osicohua'i cato
ju̱'isicohua'ije̱ pa'yepi pa'iyë. ¿Me ja̱je pa'ito ja̱ yë'ta'api co'aye
yo'ojë pa'iye'ni?
3 Oco do maca Cristo Jesús ja̱'re tsioni pa'iyena cacajë i̱
ju̱'ise'eje̱ pa'ye ju̱ë'ë, mai. Mësaru ja̱re tsoe asayë.
4 Ja̱je mai oco do maca ju̱'isicohua'ire Cristo ja̱'re te'e
ta̱ cua̱ñosicohua'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë. Ja̱ maca Cristore pëca
ja'quë i̱ de'o tutupi yo'oquëna, Jesús huëise'eje̱ pa'ye cui'ne
maije huëiye pa'iji, huajëye pa'iyena.
5 Ja̱je pa'ina, Cristo ju̱'ise'eje̱ pa'yena tsiosicohua'i sëte,
cui'ne i̱ huëise'eje̱ pa'ye maipi huëiye pa'iji.

6 Co'ayere ëjaëję̱ pa'ire pajë necaiyere cui'ne mai pa̱ise'e yë
tuture nejose'e pa'ija̱quë cajë Cristo ja̱'re que̱ cua̱ñosicohua'ipi
pa'iyë asayë, mai.
7 Ja̱je pa'ina, ju̱'isiquë cato co'ayepi jo'ya nesiquë peoji.
8 Ja̱je pa'ina, Cristo ja̱'re te'e ju̱'isicohua'i pani i̱ ja̱'re co̱ni
pa'ija̱'cohua'i a'ë cuasayë.
9 Tsoe maipi asajë pa'iyë, Cristo te'e ju̱ni huesësiquëpi ti̱jupë
ju̱ni co̱ñe pa̱se'e. Ju̱'iñe i̱te ti̱jupë quëcoye peoji.
10 Co'a tutupi naë payere ti nejoquë Cristo ju̱ji'i. Ja̱je
ju̱'isiquëta'a i̱ huajëquë pa'iyepi Maija'quëre pacacaiji.
11 Ja̱je cui'ne ju̱'isicohua'ije̱ pa'i pa'ije̱'ë, co'aye i̱tire
yo'oma'pë cajë, co'aye yo'oyepi pa'itoje̱. Ja̱re cuasajë
huajëcohua'irepa Maija'quëre pacacaije̱'ë, mai Ëjaë Cristo
Jesús ja̱'re pa'icohua'ipi.
12 Ja̱je pa'icohua'i sëte mësaru co'ayepi cua̱ñe cua̱ñosiquëję̱
pa'i pa̱jë'ë, ca̱pë yëyere yo'oma'pë cajë.
13 Yureta'a mësaru ca̱pe̱are i̱sima'pë pa'ije̱'ë, co'ayere
yo'oja̱'co cajë. Mësaru ca̱pe̱are ju̱'isicohua'i huëisicohua'ije̱
pa'icohua'ire Maija'quëna i̱sije̱'ë, de'o nuñerepa yo'oyere ne-
jajë cajë.
14 Co'aye yo'oyepi yureta'a ëjaë cua̱ñeñeje pa'ye maire
cua̱ñe cua̱ñoñe peoji, Moisés cua̱ñeñepi maire meñe cua̱ñe
cua̱ñoñe peo do'ire, coa Maija'quë oiyepi meñe pa'i do'ire.

Jo'yaohua'i Pa'iye Ayere Quëaye

15 ¿Maija'quë oi ñacaiyere meñe pa'ijë cua̱ñese'e meñe peo
do'ire co'ayere yo'ojë pa'iye pa'iquë? Pa̱ni. ¿Me neni ja̱je
yo'oye'ni?
16 Ja̱je pa'ina, mësarupi tsoe ta̱'ñe asayë. Jo'yaë cato ëjaëna
i̱sisiquëpi i̱ cua̱ñeñere sehuocaija̱'quëpi pa'iji, cajë. Ja̱je pa'ina,
ëjaëre necaicohua'i cato sehuocaiye pa'iji, i̱ohua'i ëjaëni. Ja̱je
pa'ye cui'ne co'aye yo'oyere sehuocaicohua'i cato co'ayere
ëjaëre payë. Ja̱re sehuocaiye cato ju̱'iñena saye a'ë. Ja̱ yë'ta'a
Maija'quëre sehuocaiye cato nuñerepa pa'iyena saye a'ë.
17 Ja̱'në co'ayepi jo'ya nesicohua'ipi paë'ë, mësaru.
Pa'isicohua'ita'a Maija'quë ye'yayena i̱sisicohua'ipi si'a
joyorepa ja̱ ye'yayere sehuohuë. Ja̱je pa'i do'ire Maija'quëre
sihuaquë de'oji cayë, i̱te.
18 Yureta'a co'ayere ëjaëre peocohua'ipi Maija'quëre
necaiyena, jo'yaohua'i de'ohuë, nuñe pa'iyere yo'oñu'u cajë.
19 Mësaru ta̱'ñe asa ja̱'ñere caquë coa pa̱i cayere papi cayë.
Ja̱'në mësaru co'ayena i̱sisicohua'ipi co'ayere necaijë paë'ë,
co'ayere yo'ojë, co'ayere mësaru ca̱pëpi necaise'eje̱ pa'ye.
Yureta'a nuñe pa'iyena mësaru i̱siye pa'iji, Maija'quë yëyere
yo'ocohua'i pa'ija̱'cohua'ipi, i̱na i̱sisicohua'ipi.

20 Mësaru co'ayepi cuạñesicohua'i pa'i maca, nuñerepa
pa'iyere necaijë pa'iye pạhuë.
21 ¿Iquere de'oye pa'iye ịsi o'ni, jạ co'aye yo'oyepi, yure
mësaru huajëya'ye asa cuạñoñepi? Jạ cato jụ'iñena saye pa'iji.
22 Jạje pa'isicohua'ita'a yure, de'oye pa'iyë. Co'ayepi jo'ya
nesicohua'ire paye pạquëna, Maija'quëre necaiyena cacani
pa'iyë. Jạje pa'ina, mësarute de'oyerepa pa'iye necaiji. Iyeta'a
Maija'quëna ịsisicohua'ipi pa'ijë cui'ne tëjiyere papi ti pani
huesëyere payere necaiji.
23 Co'aye yo'osi do'ire co'ayepi sạiñe cato jụ'iñe a'ë. Jạje
pa'iquëta'are Maija'quëpi mai Ëjaë Jesucristo do'ipi maire coa
ịsiye cato ti pani huesëye a'ë.

7

Huejayejẹ Pa'ye Quëase'e

1 Maija'quë do'ijë, mësaru Maija'quë cuạñese'ere asaco-
hua'ipi asayë, mai huajëcohua'i pa'i macase'e cuạñeñepi
sëasicohua'ijẹ pa'iohua'ire paye pạire.
2 Jạje pa'ina, nomio huejasico cato cuạñese'e do'ire ịo ëjëre
sëasicojẹ pa'io pa'ico, ịpi jụ'ima'quëpi pa'ina. Ëjëpi jụ'isiquë
pa'itota'a, cuạñese'epi sëase'ejẹ pa'ye peoji.
3 Jạje pa'iquëta'are ịopi jạ yë'ta'a ëjë pa'ina, yequë ëmëna
tsiojạisico pani ëmëre yo'oco. Jạje pa'iquëta'are ëjëpi jụ'isiquë
pa'itota'a yequë ëmëre tsiojạni paye pa'iji, ëmë yo'oco peoco
jạ maca.
4 Jạje cui'ne mësarujẹ Maija'quë do'ijë, Cristo jụ'i do'ipi
jụ'isicohua'ijẹ pa'iohua'ipi pa'iyë, cuạñese'epi naë pacona
pa'isicohua'ipi, cuạñese'ere ëjëje pa'ire pasicohua'ipi yure
cato, yequë ëmëni payejẹ pa'iohua'i a'ë, Cristo jụ'isiquëpi
huëisiquëre pani, Maija'quë ña huẹ'ña de'oyere pare mai
yo'ojë pa'ijạ'cohua'ipi.
5 Jạ'në mai yëyere yo'ojë pa'icohua'i paë'ë. Pa'ijë mai co'aye
yëyere cuạñese'epi ne sëtouna, ai jerepa mai yëyere yo'ohuë. Jạ
yo'oyepi jụ'iñena sapi, maire.
6 Cuạñese'epi sëasicohua'ijẹ pa'iohua'i paë'ë. Yureta'a joyesi-
cohua'ijẹ pa'iohua'i pa'iyë, mai jụ'isi do'ipi. Jạje pa'ina,
cuạñese'epi jo'ya nesicohua'i peocohua'ipi Maija'quë joyo
huajëye pa'iye ịsiyepi Maija'quëre necaiyë. Necaima'pë
pa'iyë, cuạñese'e cayere.

Co'aye Yo'oyepi Pa'iye, Yë'ëna

7 Jạje pa'ito ¿me cajạ'cohua'i a'ni, cuạñese'e co'aye a'ë caye?
¡Pạni jạje caye! Yë'ë quëaquëna, asajẹ'ë, yë'ë yo'ose'ere.
Cuạñese'epi yecohua'i co'amaña yëcaima'ë caye pạto yë'ë

asaye pa̱ra'huë, yecohua'i co'amaña yëcaiye co'ayere papi pa'iye. Cua̱ñese'e ë̱se do'ipi co'aye yo'oye asahuë.
8 Yecohua'i co'amaña yëcaima'ë pa'ijë̱'ë cayeja̱'a co'ayepi
yë'ëre jerepa co'ayere yëyena ne sëto. Ja̱je cua̱ñese'epi caye
pa̱to co'aye yo'oye ju̱'ise'eje̱ pa'ye a'ë, i̱tise'e pani.
9 Te'erepa tsoe yë'ë cua̱ñese'e asama'quëpi coa paë'ë. Pa'ina,
cua̱ñese'epi ti̱tani co'aye yo'oyere ne co'yao.
10 Ne co'yacona, yë'ëpi ju̱ë'ë. Ju̱'ina, cua̱ñese'e pa'iye i̱sisi'i
ca nëota'a yë'ëre ju̱'iñena sapi.
11 Cua̱ñese'epi yo'oma'ë cacona, co'aye yo'oyepi jerepa
co'ayere cosoco. Co'ayepi yo'oma'ë cua̱ñese'e cayeja̱'a ju̱'iñere
i̱sio.
12 Ja̱je pa'ina, ja̱ cua̱ñese'e cato Maija'quë tse̱ a'ë, nuñere
pa'ë cui'ne maire co̱caiye a'ë, si'aye Maija'quë cua̱ñese'e cato
de'oyere pa'ë.
13 Ja̱ de'oyepi yë'ëre ju̱'iñena saye pa̱o. Pa̱cona, co'ayepi
yë'ëre cato ju̱'iñena sao. Sacona, ja̱ do'ire asahuë, co'aye
pa'iye. Cui'ne asahuë, cua̱ñese'e ë̱seyeja̱'a co'ayepi ai
co'ayerepa pa'iye.
14 Ja̱je pa'ina, asayë, mai. Cua̱ñese'e cato joyo aye a'ë cajë.
Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cato pa̱i a'ë, tara cui'ne ca̱ quë'i a'ë. Ja̱je
pa'ina, co'ayepi jo'yaëre paji, yë'ëre.
15 Ja̱je pa'ina, asa ti̱'ama'ë pa'iyë, yë'ë yo'oye. Yë'ë yëyere
yo'oma'ë ai jerepa yë'ë coeyere yo'oyë.
16 Ja̱je pa'ina, yë'ë yo'oye coeyere yo'oni ja̱ maca cua̱ñese'e
de'oyerepa pa'iye asayë.
17 Ja̱je pa'ina, yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, i̱ti yo'oquë. Yë'ëre
sa̱'nahuë co'aye pa'iyepi yo'oji.
18 Ja̱je pa'ina, yë'ë ca̱pë pa'ise'e yë'ë pa'iye ti de'oye peoji,
yë'ëre. Ja̱je pa'ina, de'oyere yo'osi'i cuasaquëta'a yo'o ti̱'ama'ë
pa'iyë.
19 De'oye yë'ë yëyere nema'ë, coa ai jerepa yë'ë coeyere
nequë pa'iyë.
20 Ja̱je pa'ina, yë'ë coeyere yo'oni yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, i̱ti
yo'oquë. Yë'ëre co'aye sa̱'nahuë pa'iyepi yo'oji.
21 Ja̱je pa'ina, ñeje iye yë'ëre pa'iji, de'oye yo'oye yëquëta'a
de'hue co'ayese'ere yo'oyë.
22 Ja̱je pa'i sëte yë'ë cuasaye cato Maija'quë cua̱ñese'ere
yëyë.
23 Yëquëta'are yë'ë ca̱pëpi sa̱ñope yë'ë cuasa hue̱'ñana yo'oco.
Ja̱ cato co'ayepi yë'ë ca̱përe pa'iyepi yo'oji. Ja̱pi cose'eje̱ pa'ire
paji, yë'ëre.
24 ¡Co'aquëre pa'ë, yë'ë! ¿Nepi yë'ëre ne huasoja̱'cohua'i a'ni,
iye ca̱pë ju̱'iñena saco aire?

25 Coa Maija'quësе'e ne huasojạ'quë pa'iji, Cristo Jesús
mai Ëjaë do'ipi. Jạre asaquë sihuayë. Jạje pa'ito yë'ëpi
Maija'quë cuạñese'ere sehuocaiye pa'iji, yë'ë cuasayepi. Jạje
pa'iquëta'are yë'ë cạpëpi co'ayena cuạñe cuạñosiquëpi jo'yaëjẹ
pa'i pa'iyë.

8

Maija'quë Joyo Do'ipi Pa'iye

1 De'oji, yure cato Cristo Jesús jạ're tsioni pa'icohua'ire ti sại
de'hua cuạñoñe peoji.
2 Jạje pa'ina, co'ayepi cui'ne jụni huesëyepi jo'yaëre paquëni
eto huasopi, yë'ëre, Cristo Jesús jạ're tsioni pa'iyepi, joyo
pa'iyepi.
3 Moisés cuạñese'e cato jạje eto huasoye pạpi. Pạise'e
co'aye yo'oyepi neñu'u cajë yo'ojëna, cuạñese'epi tutu peoye
de'opi. Jạje pa'iquëta'are Maija'quëta'a ne tị'api, iye pa'iyere
ịsiquë. Jạje pa'ina, jạre ne tị'asi'i caquë ị mamaquëre pại cạpë
quë'ire cui'ne coa pạije pa'ire jëjo daopi, co'aye yo'o do'ire sại
tọcaijạquë caquë. Jạje yo'oni co'ayere jạ cạpë do'ijạ'a nejo
huesoye tị'api.
4 Maipi de'hue Moisés cuạñese'ere yo'o tị'ajajë caquë
pa'icohua'ipi yure mai pa'ima'pë pa'iyë, noni pạise'e
pa'iyere. Coa ai jerepa yure cato joyo pa'iyepi pa'iyë.
5 Jạje pa'ina, pạise'e noni pa'iyere pa'icohua'i cato pạise'e
cuasayere cuasajë pa'iyë. Jạje pa'ijëta'are joyo pa'iyere
pa'icohua'i cato joyo pa'iyere cuasajë pa'iyë.
6 Jạje pa'ina, pạise'e noni pa'iyere cuasayepi cato jụ'iñena
saye a'ë. Jạje pa'iquëta'are Maija'quë joyo ayere cuasayepi
cato de'oye pa'iyena saye a'ë.
7 Coa pạise'e noni pa'iyere cuasajë yo'ocohua'i cato
Maija'quëre sạñope yo'ocohua'i a'ë. Jạje pa'icohua'ipi
Maija'quëre coecohua'ipi ị cuạñeñe sehuojë pani tị'añe peoyë.
8 Jạje pa'ina, pạise'e noni pa'iyere sehuojë pa'icohua'i cato
Maija'quë sihuaquë ñañere yo'o tị'añe peoji.
9 Jạje pa'ina, mësaru cato pạise'e noni pa'iyere sehuoma'pë
pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quë joyo cayere sehuocohua'ipi
pa'iyë, Maija'quë joyopi mësaruni pa'ina. Jạje pa'ina, Cristo
joyore peocohua'i pani Cristo tsẹcohua'i peoyë.
10 Mësaru jạ're cọni Cristopi pa'ito mësaru joñoa huajëyepi
pa'iji, nuñerepa pa'i do'ipi. Jạje pa'iquëta'are mësaru cạpẹ̱a
co'aye yo'o do'ire jụ'isicohua'ijẹ pa'ye pa'iyë.
11 Cristo Jesure jụ'isiquëni huëosi joyopi, jạ joyopi mësaruteje
jụ'i cạpë quë'iohua'ireje huëojạ'quë api, huajëye pa'iyena,
Maija'quë joyopi mësaruni pa'i do'ire.

12 Ja̱je pa'ito pa̱ise'e noni pa'iyere pa'ima'pë Maija'quë do'ijë. Mai cato joyo cayere pa'iye pa'iji.
13 Ja̱je pa'ina, mësarupi pa̱ise'e yo'ojë pa'iyere pa'ini ju̱'ija'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are joyopi co̱caina, pa̱ise'e yo'ojë pa'iyere nejoni mësaru pa'ija̱'cohua'i a'ë.

14 Si'aohua'i Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë.
15 Ja̱je pa'ina, mësaru Maija'quë mamajëre pare ne joyore i̱si cua̱ñohuë. Ja̱je pa'ina, ja̱ joyopi mai ja̱'re caquëna, ja'quëre papi cayë, Maija'quëre. I̱sima'pë jo'ya ne cua̱ñosi joyore, cui'naohua'ipi Maija'quëre ca'raohua'i pa'ija̱'a joyore.
16 Maija'quë joyopi mai joyo ja̱'re co̱ni nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'icohua'i a'ë quëayë, maire.
17 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mamajë sëte mai si'aye i̱ ca nëose'e paja̱'cohua'i a'ë, Cristo ja̱'re co̱ni te'e. Maipi te'e i̱ ja̱'re ai yo'osicohua'i pani, i̱ de'oyerepa jeteyo'je paja̱'cohua'i a'ë, i̱ ja̱'re co̱ni.

18 Yure mai ai yo'oye teaye pa'ye a'ë. Ja̱je pa'ina, mai ai yo'oyepi co̱ni ñato peoji, jeteyo'je mai pa'i ja̱'ñere. Ja̱je pa'ina, Maija'quë de'oyere papi maini pa'ina, de'ocohua'irepa pa'ija̱'cohua'i a'ë.
19 De'hue Maija'quë mamajëre i̱ñoquëna, ñasi'i caco si'a yeja Maija'quë de'huasico ai ña ëa ju̱'io uteco pa'ico.
20 Ja̱je pa'ina, si'aye Maija'quë du'ru ne de'huase'e cato caraja̱ise'e a'ë, ju̱'iñepi, ja̱'juñepi, cui'ne pu̱'cayepi pa'i do'ire. Maija'quëpi ja̱re caquë yëni ne de'huapi, jeteyo'je yequë mu'se de'oyerepa pa'ija̱'coa caquë.
21 Ja̱je pa'ina, ju̱'ijë ja̱'juñe carija̱sipi, si'aye Maija'quë ne de'huaquë pa'iye. Ja̱ do'ire si'a mu'seña Maija'quë mamajë ai yo'ojë pa'icohua'ipi utejë pa'iyë, si'aye de'oyerepa pa'ija̱'coa cajë.
22 Ja̱je pa'ina, yureje̱ mai asayë, si'aye Maija'quë de'huasicopi nomio tsi̱ co̱a huëoni ai a'si ju̱'iñeje pa'ye ai yo'oco oio pa'iye.
23 Iye yejase'e ai yo'oye pa̱co maije ai yo'oyë, yequë mu'se pa'i ja̱'ñere joñoapi oijë. Du'ru pajë pa'ije̱'ë caquë de'o joyore i̱si nëosicohua'ije̱ yequë mu'se de'oyere pare paja̱'cohua'ita'a ai oijë pa'iyë. Ja̱je pa'ina, joyore papi ai oijë uteyë, Maija'quë maire i̱ huero mamajëre neja'a macare cui'ne mai huaso cua̱ñoñere cajë.
24 Mai yequë mu'se pa'i ja̱'ñere jëa coeye peoyerepa ute do'ire huasosicohua'i pa'iyë, mai. Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ipi i̱ uteyere ña huesoni yequë mu'se pa ja̱'ñere uteye peoji. Ja̱je pa'ina, tsoe i̱tire ña huesoni uteye peoji.

25 Jäje pa'iquëta'are mai yure ña ma'ñere ñañu'u cajë uteni
dahuëre quëcojë uteye pa'iji.
26 Jäje cui'ne Maija'quë joyopi cöcaiji, mai tutu peoyere.
Maija'quëre sëñe huesëyë, mai. Jäje pa'ina, de'o joyopi ai oi
Maija'quëre sëcacaiji, päi yë'opi ca tï'añe peoyerepa.
27 Jäje sëina, Maija'quë sä'nahuë joyorepa cuasaye ñaquëpi ï
joyo cuasaquë sëñe asaji, joyopi ï tsëcohua'i pa'i jä'ñere caquë,
Maija'quë yëyejë pa'ye sëina.

Si'aye Ne Tï'asicohua'i Pa'iye

28 Jäje pa'ina, ï yëyere yo'ojä'cohua'i a'ë caquë soisico-
hua'ire si'aye tëto saiyepi de'oye pa'i jä'ñere cöcaijä'coa,
Maija'quë oicohua'ire asayë, mai.
29 Jäje pa'ina, Maija'quë maire tsoe du'ru ña nëopi ï ma-
maquëjë pa'iohua'i pa'ijä'cohua'i a'ë caquë. Jäje pa'ina, ï
mamaquë cato sehuosicohua'i maja'yë pa'ijä'quë api.
30 Tsoe ï jä'në cuasa nëosicohua'ire Maija'quë soipi. Soisico-
hua'ireje nuñerepa pa'iohua'ire nepi. Nuñerepa pa'iohua'ire
nesicohua'ireje ï de'oyerepa pa'iyere ïsipi.
31 Jäje Maija'quëpi maire de'oyerepa necaisiquëre ¿nepi
maire säñope yo'o tï'añe pa'iquë'ni? Ti peoji, säñope yo'o
tï'aquë.
32 Maija'quë ï mamaquëre papi mai do'ire jücacaijäquë
caquë ¿ïsisiquë me ïsiye päquë'ni, ï mamaquë jä're co'amaña
pa jä'ñe? Si'aye ïsijä'quë api. ¿Me päquë'ni?
33 Jäje pa'ito Maija'quë soisicohua'ire ¿nepi co'acohua'i a'ë
caye pa'iquë'ni? Järe coa Maija'quëse'e maire nuñerepa
pa'icohua'ire nesiquë pa'iji.
34 Cristo jü'isiquëpi cui'naëpi huëisiquëpi Maija'quë ëja
të'tere ñu'i maini caquë pëca ja'quëre sëcacai pa'ito ¿ïqueipi
maire nejoñe pa'iji ca huesoye pa'iquë'ni?
35 Jäje pa'ito ai yo'oyepi, co'a jü'ijë oiyepi, säñope yo'oyepi,
äiñe peoyepi, ju'iye peoyepi, ne jü'iñepi, pänita'a jüni
huesëyepi ¿Cristo maire oiyere nejocaiye pa'iquë? ¡Päni!
36 Toyase'e cato caji:
Më'ë do'ire si'a mu'seña ne jü'iñere pa'iyë.
Jäje pa'ina, yëi ñamare huai huë'ñana sase'eje pa'iohua'i pa'iyë.
37 Jäje si'aye iye yo'oye pa'iquëta'are maipi ñese
quëcosicohua'irepa pa'iyë, maire oisiquë do'ipi.
38 Jäje pa'ina, Maija'quë maire oiyere nejocaiye ti peoji.
Nuñerepa asayë, yë'ë. Jä do'ire jü'iñepi, pa'iyepi, hüiñaohua'ipi,
cuäñecohua'i tutupi, cuäñe tutupi, yure pa'iyepi, jeteyo'je pa'i
jä'ñepi,
39 Mëñe ayepi, meñe ayepi, Maija'quë de'huase'epi, nejo tï'añe
peoji, Maija'quë maire oiyere mai Ëjaë Jesucristona tï'ase'ere.

9

Israel Pa̱ise'ere Maija'quë Jo'ya Nese'e

1 Nuñerepa cayë, Cristore sehuoquë sëte. Coa cosoma'ë
pa'iyë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë joyopi cuasaquëna, yë'ë joyo
cuasaye nëiñepi më'ë nuñerepa cuasayë cacaiji, yë'ëre.
2 Ja̱je pa'ina, si'anëpi yë'ë joyo a'siyerepa ai oi pa'iyë.
3 Ja̱je oi cuasayë, yë'ëpi merepa Cristore hua sani nejo
cua̱ñoñere pa'ina, yë'ë pa̱i, Israel tsëcapë cajeohua'ipi
jëacaitota'a de'ora'pi, cuasayë. Ja̱je yo'o do'ipi co̱caiye pa'ito
yo'ora'huë cuasayeque cuasayë.
4 Ja̱ohua'i cato Israel tsëcapë acohua'i a'ë, Maija'quëpi i̱
mamajëre nesicohua'i a'ë. Maija'quë i̱ohua'i ja̱'re miañerepa
pa'ina, pa'isicohua'i a'ë. Maija'quë cayere i̱ohua'ipi de'oye
sehuojëna, i̱ co̱cai ja̱'ñe ca nëose'e pasicohua'i a'ë. Moisés
cua̱ñese'e pacohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ere ñacaiyere
pasicohua'i a'ë. Cui'ne i̱ de'oye ca nëose'e pasicohua'i a'ë.
5 Ja̱ohua'i cato mai aipë tsëcapë acohua'i a'ë. Ja̱re ja̱
tsëcapëja̱'a pa̱ina Cristoje̱ ai de'opi. Ja̱ë cato Diusu paji'i, si'aye
jerepa pa'i. Ja̱ëni de'oquëre pa'ni caye pa'iji, si'anëpi. Ja̱je
pa'ija̱quë.
6 Cama'ë pa'iyë, Maija'quë ca nëose'epi ti̱'añe pa̱ëna, coa ai
jerepa yë'ë cato cayë, si'aohua'irepa Israel tsëcapë acohua'ipi
Israel pa̱ire peo do'ire.
7 Ja̱je pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'i Maija'quë ña huë'ña
si'aohua'irepa i̱ mamajë peoyë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi capi:
"Më'ë tsëcapërepa cato Isaacja̱'a ai de'oja̱'cohua'i a'ë."
8 Ja̱je pa'ina, iyepi maire ti̱ñarepa quëa i̱ñoji, Maija'quë ma-
majërepa pa'iye cato pa̱i tsëcapëja̱'a ti̱'añe peoye, coa ai jerepa
Maija'quë ca nëose'eja̱'a ai de'osicohua'ipi i̱ mamajërepa
pa'iye ti̱'añe.
9 Ja̱je pa'ina, Abrahamre Maija'quëpi ca nëoquë capi: "Zara
mamaquëre paja̱'coa, yeque o̱metëcahuë yë'ë co'i maca."
10 Iyese'e pa'iye papi, yequeje̱ cui'ne mai ai Isaac ma-
majërepa paë'ë, Rebeca caya mamajë.
11-13 Ja̱ohua'ire Maija'quëpi ja̱ yë'ta'a co'ama'në cui'ne ja̱
yë'ta'a co'aye pa̱nita'a de'oye yo'oma'në Rebecare ca nëopi.
Më'ë mamaquë maja'yëpi yo'jeire necaiquë pa'ija̱'quë api.
Ja̱je cui'ne toyase'eje̱ caji: "Jacoboni oi, Esauni coehuë." Ja̱je
pa'ina, iye yo'ose'epi Maija'quë i̱ cuasayeje̱ pa'ye yëni yo'oquë
sahuapi, i̱ohua'i yo'o do'ire cuasama'ë, coa i̱ yë do'ire.
14 ¿Ja̱je yo'oquëna, ñani maipi Maija'quë nuiñe yo'oma'quë
api caja̱'cohua'i a'ni? ¿Pa̱ni me ja̱je caye'ni?
15 Ñajë'ë, Maija'quë Moisésre case'ere: "Yë'ë yëquëni oni
yejesi'i teaye pa'ire ñani, cui'ne yë'ë yëquëni oi ñani co̱casi'i."

16 Jaje pa'iye sëte pai yëyepi, panita'a tutu yo'oyepi ti'añe
peoji. Coa Maija'quë teaye ñani oi cocaiyepi ti'añe pa'iji, i
sahuasicohua'i pa'iye.
17 Jaje pa'ina, toyase'e caji, Egípto pai ëjaëre, Maija'quë
case'ere: "Më'ëre Egípto pai ëjaëre nehuë, më'ëja'a yë'ë tuture
iñosi'i caquë, cui'ne si'a hue'ña pa'icohua'ipi yë'ë mamire
asajajë caquë."
18 Jaje pa'ina, Maija'quë cato jare i teaye ñani oiquëni oiquë
api, cui'ne jare i yëquëni jëa joyo ne huesoquë api.
19 Jaje pa'ina, mësarupi caja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Cui'ne jaje
yo'oquëta'a ¿me yo'oquë Diusu paipi co'ayë caquë'ni? ¿Nepi, i
cuasaquë yo'oye sañope ca ti'añe pa'ina?
20 ¿Pai maca më'ë iquei'ni, Maija'quëre sañope ca ja'ñe?
¿Soto cua'coropi iti nesiquëre sañope caye? ¿Me nesi'quë yë'ëre
co'aye nei'ni? cama'coa.
21 Jaje pa'iye sëte sotopi de'huaquë cato jare i yëyeje pa'ye
neñe pa'iji. Jaje pa'ina, jare iti sotopi neñe pa'iji de'o
cua'cororepa ëja co'amañase'e neja'core cui'ne yeconi si'a
co'amaña nerojaija'core neñe pa'iji.
22 Jaje pa'ina, iohua'i co'aye yo'osi do'ire sai cuañojë nejo
cuañoja'cohua'i a'ë, co'a cua'conoaje pa'yepi. Jaohua'i josa
yo'ojëna, Maija'quëpi ai dahuëre quëcopi yo'opi, i pëi saiñere
cui'ne i tuture iñosi'i caquë.
23 Jaje yo'o maca maina de'o cua'conoaje pa'iohua'ina i
pa'iye de'oyere pare iñosi'i caquë yo'opi. Jaje pa'ina, maire
teaye ñani oni yejepi. Oni yejeni tsoe hue'ñana de'ocohua'ire
ëja de'huapi, maire, i pa'i hue'ñare coni pa'ijajë caquë.
24 Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire soipi, judío pai acohua'ire
cui'ne judío pai peocohua'i acohua'ire.
25 Maija'quë quëacaiquë Oseas toya pëpë Maija'quë capi,
ñeje:
Yë'ë paire hue'yoja'quë a'ë, ti pa'isicohua'ini.
Yë'ë oima'co pa'isiconi yë'ë oicore hue'yosiquë a'ë.
26 Cui'ne mësaru yë'ë pai peoyë casicohua'ini,
Jare iohua'ini, Maija'quë huajëquërepa mamajëre
hue'yoja'quë a'ë.
27 Jaje pa'iquëta'are Israel pai ayere Maija'quë quëacaiquë
Isaíaspi ñeje capi: "Israel pai tsëcapë acohua'ipi jai pai
pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiaya meja pa'iyeje pa'yerepa. Pa'ijëta'a
coa a'ri pai maña jao acohua'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i
a'ë.
28 Jaje pa'ina, Ëjaëpi i case'eje pa'ye yo'o ti'aquë i nuñerepa
yo'oyepi esa ne de'huaja'quë api, si'a yeja pa'icohua'ire."
29 Jare ipi Isaías capi, ñeje:
Si'a huiñaohua'i Ëjaëre papi mai tsire isima'quë pa'ito

Tsoe Sodoma cui'ne Gomorra dari nejose'eje̱ pa'ye nejosicohua'i patira'huë.

Judío Pa̱i Cui'ne Maija'quë De'o Case'e

30 ¿Ja̱je pa'ito me caja̱'cohua'i a'ni, mai? Iyere asani, judío pa̱i peocohua'ipi nuñerepa pa'iyere ti̱'ahuë, nuñerepa pa'iyere ti co'ema'cohua'ipi. Coa necaiquëre pare cuasa do'ipi ti̱'ahuë.
31 Ja̱je pa'iquëta'are judío pa̱i cato nuñerepa pa'iyere ti̱'añu'u cajë cua̱ñese'ere sehuoni ti̱'añe pa'iji cuasajë yo'ohuë. Yo'ojëta'a ti̱'añe pa̱huë.
32 ¿Me yo'ojë pa̱se'eje̱ ñani, i̱ohua'i yo'oyepi ti̱'añe pa'iji, cuasa do'ire? Coa necaiquëre pare i̱te cuasama' do'ire ti̱'añe pa̱huë, i̱ohua'i yo'o do'ipi ti̱'añu'u cuasa do'ire. Ja̱je pa'ina, ju'ahuë, ju'a ta̱ocore, que̱naona.
33 Toyase'e Maija'quë capi, ñeje:
Yë'ëpi Sión cu̱tihuëna que̱naore o̱añë. Ja̱ona mësaru sa̱ñope ju'aja̱'cohua'i a'ë.
I̱ona quëco paquë cato, huajëya'ye pa'iye peosipi.

10

1 Maija'quë do'ijë yë'ë joyore papi oi Maija'quëre se̱ñe cato Israel pa̱i mañapi huaso cua̱ñosicohua'ipi pa'ija̱jë cuasaquë se̱ñe a'ë.
2 Ja̱je pa'ina, cayë, i̱ohua'i cato Maija'quëre necaiye ai yëyë. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ohua'i yëjë yo'oyepi nuñerepa asa ti̱'ani yo'oyere pa'iye pa̱ji.
3 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi pa̱i nuñerepa pa'iye i̱siquë cajë asa ti̱'añe pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i tutupi yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i po̱nëñu'u cajë yo'oyë, Maija'quë nuñere pa'iye i̱siyere sehuocaima'pë.
4 Cua̱ñese'e cayere Cristopi si'aye ne saopi. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi Cristoja̱'a nuñerepa pa'iye ti̱'añe necaji'i, Cristore sehuocohua'ini.
5 Cua̱ñese'ere yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i ti̱'añere Moisés toyapi, ñeje: Cua̱ñese'e cayere si'aye yo'o ti̱'asiquëpi nuñerepa pa'iyere pa'ija̱'quë api.
6 Ja̱je pa'iquëta'are, coa necaiquëre pare cuasa do'ipi nuñerepa pa'icohua'ire neñepi, ñeje: "Mësaru joñoa cuasama'pë pa'ije̱'ë. ¿Nepi ma'tëmo mëni Cristore quërëja̱ni yejana daja̱'cohua'i a'ni? pa̱nita'a,
7 ¿nepi coje sa̱'nahuëre pana cajeni Cristore ju̱'isiquëni huëoja̱'cohua'i a'ni?"
8 Toyase'e caye cato iye a'ë: "Më'ë yë'quë macare pare ti de'o coca pa'iji, më'ë yë'opore, cui'ne më'ë joyore." Iye coca cato coa necaiquëre pare cuasaye a'ë. Ja̱ cuasayere yëquë quëayë.

9 Jaje pa'ina, më'ë yë'opopi Jesure yë'ë Ëjaëpi cani cui'ne
më'ë joyopi Maija'quëpi juisiquëre huëopi cuasaquë asani
tsoe huaso cuañosiquë pa'iyë.
10 Jaje pa'ina, joyopi itire pa'ë cuasaquë pani tsoe nuñerepa
pa'iquë pa'iji, cui'ne yë'opopi Jesús huasoquë api ite cajë seni
tsoe huaso cuañosiquë pa'iji.
11 Toyase'epi caji: "Ite nuñerepa pa'iquë api cuasacohua'i
cato pañete sehuore'ni caye peosipi."
12 Jaje pa'ina, peoji, tiñe pa'i judío cui'ne yequë pai.
Jaje pa'ina, mai Ëjaë si'aohua'i Ëjaëpi, jaëpi si'aohua'ire ite
secohua'ire jaiye de'oye pa'iye isiquë.
13 Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Si'aohua'i mai Ëjaëre secohua'i
huasosicohua'i pa'ijacohua'i a'ë."
14 Jaje pa'iquëta'are ¿me ite ire pare cuasama'cohua'i pani
seja'cohua'i a'ni? ¿Cui'ne me ite sehuoye'ni, i ayere quëaye
asama'cohua'i pani? ¿Cui'ne me asajacohua'i a'ni, iti coca
quëacohua'ipi peoto?
15 ¿Cui'ne me iti coca quëajacohua'ire jëjo saocohua'ipi
peoto sani quëajacohua'i a'ni? Jaje pa'ina, toyase'epi caji:
"Airepa de'oji, de'o cocare quëajacohua'ipi titaye."
16 Jaje pa'iquëta'are, si'aohua'i Maija'quë coca caye asani
sehuoma'pë pa'iyë. Isaías toyase'e cayeje: "¿Ëjaë, nepi yëquë
quëaye asani itire pa'ni caye'ni?"
17 Jaje pa'ina, ire pare cuasaye cato, de'o cocarepa Cristo
ayere quëase'ere cajoro asayejaa tiañe pa'iji, itire pa'ë
cuasase'ere.
18 Jaje pa'ina, yë'ëpi señë: ¿Asama'pë pate, iti coca quëaye?
Pani asahuë, jaohua'ipi. Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Iti quëacohua'ipi quëajëna, si'a yeja pa'icohua'ipi asahuë.
Cui'ne coa si'a hue'ña maña iye yeja pa'icohua'ina iohua'i
coca quëaye tiapi.
19 Jaje pa'iquëta'are tijupë seni coñë: ¿Israel paise'e jaje pa'ito
asama'pë pate? Jaje pa'ina, du'ru macarepa Moisés toyapi,
Maija'quë case'ere, ñeje:
Yë'ëpi mësaru oicohua'ire neja'quë a'ë, yecohua'ini
necaise'ere ña ëajëna.
Cui'ne mësaru pëicohua'ire neja'quë a'ë, huesëohua'ipi.
20 Ja jeteyo'je Isaías ca'rama'quëpi caji:
Yë'ëre co'ema'pë pa'isicohua'ipi ti'ahuë, yë'ëre.
Cui'ne yë'ëre jerore pa'iquë'ni cajë sema'pë pa'isicohua'ini
iñohuë, yë'ë pa'iye.
21 Cui'ne Israel paini Maija'quëpi caquëna, Isaíaspi toyapi,
ñeje: "Si'a mu'sepi mësarute soiquë yë'ë jëña ca'cahuë ne-
siquëpi utehuë, de'oye sehuoma'cohua'ipi cui'ne sañope
yo'ocohua'ini."

11

Maija'quë Sahuaye Israel Pa̱ire

1 Yure cui'ne se̱ñë, ja̱je pa'ina: ¿Ja̱je pa'ito Maija'quë Israel
pa̱ire i̱ pasicohua'ire je̱ocou? Pa̱ni nejoñe pa̱pi. Ja̱re yë'ë i̱
Israel pa̱ipi pa'iyë, Abraham tsëcapë aquëpi cui'ne Benjamín
pa̱i aquëpi.
2 Ai tsoe ja̱re i̱ Maija'quëpi Israel pa̱ire i̱ tse̱cohua'i a'ë ca
huesopi. Ja̱je pa'ina, yure je̱ocoma'ë pa'iji. ¿Huesëye mësaru
Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi Maija'quëre se̱i, Israel pa̱ire
co'acohua'i a'ë cuasaquë se̱i case'ere toyase'e quëaji?
3 Se̱i capi: "Ëjaë më'ëre quëacaicohua'ire si'aohua'ire huani
je̱ahuë. Cui'ne më'ëre i̱sijë tëojë se̱ hue̱'ñaje nejo saohuë. Ja̱je
yo'ojëna, yë'ëse'e te'i maca nëasiquëni cui'ne yë'ëreje̱ huani
je̱oñu'u cayë."
4 Ja̱je caquëna, Diusupi capi, i̱te: "Siete mil pa̱ire yë'ëre
oicohua'ire hua nëohuë, de'huasi diusu Baalre do're ja'rujë
se̱ma'cohua'ire."
5 Ja̱je ja̱'në yo'ose'eje̱ pa'ye yureje̱ judío pa̱i acohua'i a'ri ja'i
pa̱i nëahuë, Maija'quë i̱ oiyepi sahuasicohua'i.
6 Ja̱je pa'ina, Maija'quë maire coa i̱siyepi ti̱'añe pa'iye sëte,
pa̱i tutu yo'oyepi ti̱'añe peoji. Yure pa̱i yo'o tutupi ti̱'añe pa'ito
Maija'quë oi maire coa i̱siye peora'pi.
7 ¿Ja̱je pa'ito me yo'ore'ni? Israel pa̱i mañapi i̱ohua'i co'ese'e
ti̱'añe pa̱huë. Pa̱jëna, Maija'quë sahuasicohua'ise'e ti̱'ahuë.
Yecohua'ipi jëa joyo ne hueso cua̱ñohuë.
8 Toyase'e cayeje̱ pa'ye ñeje: "Diusupi i̱sipi cuasa ti̱'a ma'a
joyore cui'ne ñaco ca̱je ña ma'ñere cui'ne ca̱jo yacaje̱ asa ti̱'a
ma'ñere. Ja̱je pa'ina, yure iye mu'seje̱ ja̱je pa'iohua'i pa'iyë."
9 Cui'ne Davidje̱ capi:
Ja̱re i̱ohua'i si'aye payë, cuasayepi co'ye i̱ohua'ire ne ta̱oñe,
Cui'ne hua̱tenëa de'osipi, mësarupi i̱ona ju'ajë si'se
cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë caquë.
10 Ñaco ca̱je ñama'cohua'i de'oja̱'cohua'i a'ë.
Cui'ne jete në me huesësicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, jaiye hue'e
do'ire.

Judío Pa̱i Peocohua'ipi Huaso Cua̱ñoñe

11 Cui'ne yure se̱ñë: ¿Si'aohua'i judío pa̱i ju'ajë peo
hue̱'ñarepa to̱me sare? ¡Pa̱ni. Ja̱je yo'oye pa̱huë! Coa ai
jerepa, ja̱ohua'i de'oye sehuoma'pë ne huesë do'ire yeco-
hua'ipi de'hue ti̱'ahuë, huaso cua̱ñoñe, Israel pa̱ipi ñani
cui'neje pañu'u cajë oija̱jë cajë.
12 Ja̱je pa'ina, judío pa̱i co'aye yo'ose'epi si'a yeja pa'icohua'i
jerepa de'oye pa'iye po̱nëpi, cui'ne i̱ohua'i yo'ojë co'a
de'ose'epi judío pa̱i peocohua'i de'oye pa'iye po̱nëpi. Ja̱je

paˈiye sëte judío pa̱ipi Cristore sehuoni cuiˈnaohuaˈipi caca co̱cohuaˈi paˈito ai deˈoye paˈija̱ˈcoa, cuasayë.

13 Ja̱je paˈiquëtaˈare mësarute judío peocohuaˈire caye payë, yeque maña. Yëˈëre Maijaˈquëpi jëjo daopi, judío pa̱i peocohuaˈina. Ja̱je paˈina, yëˈë yoˈoye Maijaˈquë i̱siseˈe aˈë asaquë siˈa yëˈë tutupi yoˈoyë.

14 Ja̱je yoˈoquëna, mësarupi sehuojëna, ñani yëˈë tsëcapë acohuaˈije̱ ñajë cuiˈne ëa ñajë oijë huasosicohuaˈi paˈija̱jë caquë yëyë.

15 Ja̱je paˈina, judío pa̱ipi ñaˈnosicohuaˈi paˈijëna, iye yeja paˈicohuaˈi deˈhue Maijaˈquë ja̱ˈre deˈoye paˈiye ti̱ˈañe paˈiji. Ja̱je paˈina, merepa paˈija̱ˈcoaˈni cuiˈnaohuaˈini Maijaˈquëpi i̱to, judío pa̱ipi sehuojë paˈi maca ai sihuaye pasipi. Ja̱ cato ju̱iseˈeje̱ paˈiohuaˈipi paˈiyena huëiye aˈë.

16 Ja̱je paˈina, pan sëpë aye poni duˈru neseˈere Maijaˈquëna i̱sito siˈa i̱ti sëpëje̱ Maijaˈquë i̱siseˈe paˈiji, deˈocore pare. Cuiˈne Olivo so̱quë yë tsitamopi Maijaˈquëna i̱sisico paˈito i̱ti capëaje i̱siseˈe paˈiji.

17 Yecohuaˈi judío pa̱i acohuaˈi Olivo so̱quë yë capëa paˈisicohuaˈipi tëˈca tëte cua̱ñohuë, noni i̱o ja̱ˈre paˈicohuaˈipi. Ja̱ohuaˈi peo saˈro paˈi doˈire mësarupi airo olivo so̱quë capëje̱ paˈipi sëo cua̱ñohuë. Ja̱je yoˈouna, mësaru deˈhue ti̱ˈahuë, i̱ti tsitapi paˈiye i̱siye cuiˈne olivo paˈiyepi mësarute paˈiye i̱siye.

18 Ja̱je paˈina, cuasamaˈpë paˈijëˈë, yëˈë aˈë i̱ti ñërepa capëa jerepa deˈoquë. Ja̱je paˈina, mëˈëpi deˈoquë aˈë cuasani, deˈhua cuasa ñajaijëˈë. Mëˈëpi tsita paˈiye i̱simaˈë paˈiyë caquë coa tsitamoapi mëˈë paˈiye i̱siji.

19 Ja̱je paˈiquëtaˈa yeque mëˈëpi caˈñe paˈi aˈë: “Ja̱je paˈijëˈë, yëˈëpi olivona sëa cua̱ñosiquë paˈija̱quë caquë tëˈca tëtepi ja̱ohuaˈire i̱ti capë acohuaˈire pare.”

20 Ja̱ cayere nuñerepa caye aˈë. I̱ohuaˈi i̱te coa necaiquëre pare cuasamaˈ doˈire tëˈca tëte cua̱ñohuë. Ja̱je paˈiquëtaˈare mëˈë cato i̱te coa necaiquëre cuasa doˈire deˈhue i̱ti ñëre pana tsiosiquë paˈiyë. Mëˈë ja̱je paˈiye sëte yëˈë aˈë jerepa paˈi cuasamaˈë, coa airepa caˈraquë ñaquë paˈijëˈë, mësarute tëˈca tëte cua̱ñoñe.

21 Maijaˈquë i̱ti ñërepa paˈisi capëare tëˈca tëte je̱osiquëme, me pa̱quëˈni, mësaruje̱.

22 Ñajëˈë. Maijaˈquë nuñerepa deˈoye yoˈoquë api. Ja̱je paˈitaˈa nuñe yoˈomaˈcohuaˈi cato tuturepa yoˈoquë api. Coˈaye yoˈosicohuaˈire sa̱ipi, i̱ohuaˈi yoˈosi doˈire. Ja̱je paˈiquëtaˈare mësarure deˈoye yoˈopi. Ja̱je paˈina, mëˈëpi deˈoye i̱ yëyeje̱ paˈiye paˈiji. Ja̱je paˈiye pa̱to mëˈëreje̱ cuiˈne tëto tëaja̱ˈquë api.

23 Cui'ne yequeje̱, judío pa̱ipi i̱ohua'i jëa coeyere je̱oni
sehuocohua'i pani, cui'na olivo so̱quë yëna sëo co̱ cua̱ñoñë,
ti̱jupë. Maija'quëpi paji, tutu cui'naohua'ini sëo co̱ñe cui'na
ñëna.
24 Më'ëre judío peoquëta'are airo olivo so̱quë capëje̱ pa'ini
ti̱'ani de'o olivo so̱quë yëna de sëosiquë i̱ ¿me neni de'o olivo
so̱quë yë acohua'ire judío pa̱ire sëoye pa̱quë'ni? Sëoja̱'quë api,
de'o olivo so̱quë yëna cui'naohua'ini.

Israel Pa̱ire Tëjiyerepa Huasose'e

25 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë, Maija'quë i̱se'e nesi'i
cuasase'ere mësarute quëaye yëyë, mësarupi jerepa ta̱'ñe asajë
pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ija̱jë caquë. Israel pa̱i cato jai
pa̱i jëa joñoa ne cua̱ñosicohua'i pa'iyë, Israel pa̱i peocohua'ipi
si'aohua'i Maija'quë ca nëosicohua'ipi cacaja̱jë cajë.
26 Ja̱ maca yureta'a si'aohua'i Israel pa̱ipi huasosicohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë, toyase'e cayeje̱:
Sión daripëpi daija̱'quë api, huasoquë.
Dani ja̱ëpi Jacob pa̱i co'aye yo'ose'ere nejocaija̱'quë api.
27 Ja̱je yë'ëpi i̱ohua'i co'aye yo'ose'ere nejocaisi maca,
Ja̱ maca ja̱ohua'ini caquë iye ca nëose'ere pasipi.
28 Ja̱je pa'iquëta'are huaso coca asaye coecohua'ipi
Maija'quëre sa̱ñope yo'ocohua'i a'ë, mësarupi i̱ohua'i coe
do'ire de'hue asaja̱jë cajë. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'i judío
pa̱ire Maija'quëpi ja̱ yë'ta'a oiji, i̱ohua'i aipëni i̱ tse̱cohua'ire
nesiquë sëte.
29 Ja̱je pa'ina, Maija'quë i̱sise'e jioye pa̱quë api cui'ne i̱
soisicohua'ire ti̱ohua'ire nema'quë api.
30 Ja̱'në tsoe mësarupi Maija'quëre sa̱ñope yo'ohuë, de'oye se-
huocaima'pë. Ja̱je yo'osicohua'ini yure judío pa̱ipi de'oye se-
huocaiye pa̱ do'ire Maija'quëpi mësarute teaye ñani oi co̱caji'i.
31 Mësaru ja̱'në de'oye sehuocaiye pa̱se'eje̱ pa'iohua'i a'ë,
yure judío pa̱ipi. Ja̱je pa'iyë, Maija'quëpi mësarute teaye ñani
oi co̱caija̱quë cajë cui'ne i̱ohua'ireje̱ oi ñani co̱caija̱quë cajë.
32 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi caji si'aohua'ire i̱te de'oye sehuo-
caima'cohua'ire ne huesopi, si'aohua'ire i̱pi oi teaye ñaquë
co̱casi'i caquë.
33 ¡Airepa ta̱'ñe pa'i a'ni, Maija'quë si'aye asaquë pa'iquërepa!
I̱ cuasaye asani quëaquëje̱ peoji. Maija'quë yo'oquë pa'iye asa
ti̱'aquë peoji.
34 "¿Nepi Ëjaë cuasaye asa ti̱'añe pa'iquë'ni? Pa̱nita'a ¿nepi i̱te
ñeje yo'oje̱'ë cajë ye'yaye pa'iquë'ni?"
35 ¿Nepi du'ru Ëjaëre co'amaña i̱sini yure i̱sisi do'ire sa̱ijë'ë,
cua̱ñeñe pa'iquë'ni?

36 Jạje pa'ina, si'aye Maija'quë tsẹ a'ë, i̱ nesi do'ire. I̱ni pacacaiji, si'anë. Sihuayë, Maija'quëre jerepa pa'ire. Jạje pa'ijạquë.

12

Maija'quëna I̱sicohua'i Pa'iye

1 Jạje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë mësarute sẹñë, Maija'quë oni yejesi do'ire, mësaru pa'iyere Maija'quëna i̱si huesëjẹ̱'ë, huajëquëre pare. I̱na i̱sisicohua'ipi pani, Maija'quë sihuajạ'quë api cui'ne jạ i̱siye cato nuñerepa yo'oye a'ë.

2 Jạje pa'ina, mësaruje pa'ijẹ̱'ë, iye yeja pại yo'ojë pa'iyere coa ai jerepa jạre yo'oma'pë. Mësaru cuasayere ti̱ñe cuasajë pa'iyena pọnajë'ë, mësaru pa'iyepi ti̱ñe yo'ojë pa'iye pọnëja'core. Pọnëona, yureta'a Maija'quë yëye asa ti̱'aja'cohua'i a'ë. Asa ti̱'acohua'ipi pani de'oyere, Maija'quë sihuaquë ñañere cui'ne nuñere pare asaye pa'iji.

3 Quëajạquë caquë Maija'quë yë'ëre coa i̱sipi. Jạ do'ire mësarute cayë, mësaru aquëpi te'ijẹ yë'ëpi ai asayë cuasaye pạjaquë, i̱ti cuasa mañа i̱pi i̱siye ja'i mañа cuasajạ'quë. Jạje pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ire yo'o jạ'ñe i̱sise'e ja'ye cuasajë yo'oye pa'iji. Tëto saiperepa cuasato co'aji.

4 Ñajë'ë, mai cạpë yo'o jạ'ñe huahuese'e pa'iyere. Si'aye te'e co'amañare yo'oye pạji.

5 Jạje cui'ne maije jai pại pa'ijëta'a Cristona tsiosicohua'ipi pa'i do'ire Cristo cạpë acohua'i pa'iyë. Pa'ijë pại ñape yequëna se tsiosicohua'ipi te'e cạpë acohua'i pa'iyë.

6 Jạje pa'ina, Maija'quëpi pại ñapere ti̱ñe pa'ye yo'o tutu i̱sipi, i̱ yëyeje pa'ye. Jạje pa'ina, Maija'quë ayere asani quëa tuture i̱sisiquë pa'ito, quëañu'u coa necaiquëre pare mai cuasaye ja'ye.

7 Yecohua'ire cọcai tuture i̱siquë pa'ito, yecohua'ire de'oye cọcañu'u. Yecohua'ire ye'ya tuture i̱sisiquë pa'ito ye'yayese'e yo'oñu'u.

8 Yo'o jujacohua'ire quëa tuture i̱sisiquë pa'ito quëa huasoñu'u, tutu quë'iohua'i pa'ijạ'cohua'ire. Co'amañа i̱siquë pani yë'ë de'oye yo'oyere ñajë'ë caye peoyerepa i̱siye pa'iji. Cuạñe tuture i̱sisiquë pa'ito de'oyerepa cuasaë yo'ojẹ̱'ë. Ai yo'ojë pa'icohua'ire cọcaiquë pani sihuaquë cọcaiye pa'iji.

Sehuosicohua'i Pa'iye

9 Sạ'ñe nuñerepa oijë pa'ijẹ̱'ë. Co'ayere coejë, de'oyere yo'ojë pa'ijẹ̱'ë.

10 Sạ'ñe oiye pa'iji, Maija'quë do'ijë ëaye. Yecohua'ini de'ocohua'ire cuasajë coa tea jụ'iñeje yo'oma'pë sạ'ñe oijë de'oye pa'ijẹ̱'ë.

11 Nere pacohuaˈi paˈijëˈë. Jo̱saohuaˈi paˈimaˈpë paˈijëˈë.
Mai Ëjaëni necaijëˈë, siˈa joyorepa cuasajë toa tsëˈiseˈeje̱ paˈi
joyore papi.
12 Sihuajë paˈijëˈë, mësaru yequë muˈse paˈi ja̱ˈñere utejë
paˈicohuaˈi. Ai yoˈonije quëcojëˈë. Je̱omaˈpë paˈijëˈë.
Maijaˈquëre se̱ñe siˈanë se̱jë paˈijëˈë.
13 Co̱caijëˈë, Maijaˈquë tsëcapë acohuaˈire, i̱ohuaˈire jopo
caraye paˈito. Mësarute doˈi daicohuaˈi paˈito deˈoye yoˈojëˈë.
14 Mësarute jo̱sa yoˈocohuaˈire deˈoye paˈija̱jë cuasacaijëˈë.
I̱ohuaˈi deˈoye paˈi ja̱ˈñere se̱cacaijëˈë, pa̱ni ai yoˈoye paˈija̱jë
cuasajë se̱ñe.
15 Sihuacohuaˈi ja̱ˈre tsioni paˈijë sihuacohuaˈi paˈijëˈë.
Cuiˈne ota oicohuaˈi ja̱ˈre paˈijë mësaruje̱ oicohuaˈi paˈijëˈë.
16 Siˈaohuaˈi sa̱ˈñe deˈoye yoˈojë paˈijëˈë. Yëˈë aˈë, jerepa paˈi
cuasamaˈpë paˈijëˈë. Coa ai jerepa teaye paˈiohuaˈi paˈiyena
i̱ni paˈijëˈë. Ta̱ˈñe paˈiohuaˈi aˈë cuasamaˈpë paˈijëˈë.
17 Sa̱imaˈpë paˈijëˈë, coˈaye yoˈosicohuaˈire cuiˈne coˈayepi.
Coa ai jerepa deˈoye cuasajë yoˈojëˈë, pa̱i ña hue̱ˈñana.
18 Mësaru ai cuasaye jaˈi maca deˈoye yoˈojë paˈijëˈë, yeco-
huaˈi ja̱ˈre deˈoye paˈiyere cajë.
19 Maijaˈquë doˈijë mañe mësarupi sa̱iñuˈu cajë yoˈomaˈpë
paˈijëˈë, coˈaye yoˈocohuaˈire. Coa ai jerepa Maijaˈquëpi
sa̱icaija̱ˈquë api cuasajë paˈijëˈë. Ja̱je paˈina, toyaseˈe caji:
“Yëˈëpi coˈaye yoˈocohuaˈire sa̱iñe payë, siˈseye paˈitoje̱,” caji,
Ëjaëre papi.
20 Cuiˈne caji ja̱re i̱pi: “Mëˈëre sa̱ñope yoˈoquëpi a̱o ëa ju̱ˈito
a̱ojëˈë. Cuiˈne co̱no ëa ju̱ˈiquë paˈito o̱cuajëˈë. Ja̱je yoˈojëna,
i̱ti sa̱ñope yoˈoquëpi yëˈë coˈaquëre paˈni cuasaja̱ˈquë api,
huajëyaˈye paˈija̱ˈquëpi.”
21 Coˈayena quëco cua̱ñomaˈë paˈijëˈë. Coa ai jerepa coˈayere
ñese quëcojëˈë, deˈoye yoˈoyepi.

13

1 Siˈaohuaˈi iye yeja cua̱ñe ëjaohuaˈire deˈoye sehuocaiye
paˈiji. Ja̱je paˈina, peoji, coa Maijaˈquë yëmaˈëna ëjaë
deˈosiquë. Ja̱je paˈina, Maijaˈquëpi iye yeja cua̱ñejaˈcohuaˈire
nepi, ja̱ohuaˈire.
2 Ja̱je paˈina, pa̱i ëjaohuaˈi cua̱ñeñere sa̱ñope yoˈoni Maijaˈquë
deˈoye yoˈo ja̱ˈñe caquë je̱oseˈere sa̱ñope yoˈoyë. Ja̱je sa̱ñope
yoˈocohuaˈi cato sa̱ijaˈcohuaˈi aˈë, coˈayepi.
3 Ja̱je paˈina, ëjaohuaˈi cato paˈimaˈpë paˈiyë, deˈoye
paˈicohuaˈipi caˈraja̱jë cajë. Coa ai jerepa coˈaye
yoˈocohuaˈire yoˈo quëcoja̱ˈcohuaˈipi paˈiyë. Mëˈëpi ëjaohuaˈire
caˈraye peoye pasiˈi cani deˈoye yoˈoquë paˈijëˈë. Ja̱je paˈina,

ëjaohuaˈipi mëˈë paˈiye neñani deˈoye paˈiquë api cajạˈcohuaˈi aˈë.
4 Jạohuaˈi cato Maijaˈquëni necaijë paˈiyë, mëˈë deˈoye
paˈiyere cajë. Jạje paˈiquëtaˈare mëˈëpi coˈaye yoˈoquë pani
caˈrajëˈë. Jạohuaˈi cato coa huaˈti mëamaˈcohuaˈi aˈë jạre
coˈaye yoˈoquëni sạiñuˈu cajë yoˈocohuaˈi aˈë, Maijaˈquëre
necaicohuaˈi sëte.
5 Jạje paˈiye sëte deˈoye aˈë, ëjaohuaˈi cuạñeñe sehuoye. Pạni
i̱ohuaˈipi coˈaye yoˈomaˈcohuaˈini cajë, coa ai jerepa tayoseˈe
peoye nëina, mai cuasajë paˈiyere cajë deˈoye paˈiye paˈiji.
6 Jạje paˈina, mësaru paˈi doˈi sạiñë, ëjaohuaˈi Maijaˈquëre
necaicohuaˈini cajë. Jạohuaˈi cato jạseˈe yoˈocohuaˈi aˈë.

7 Paˈi doˈire pại ñape sạiñe paˈito sạijëˈë, pại ñapere i̱ohuaˈire
doˈi paye jaˈye. Yeja paˈi doˈire sạiñe paˈito sạijëˈë. Ëjaohuaˈi
paˈito ëjaohuaˈire ñajë paˈijẹ̱ˈë. Coa siˈaye doˈi quëˈiohuaˈi
paˈito doˈi quëˈiohuaˈire ñajë deˈoyerepa i̱ohuaˈire cuasajë
paˈijẹ̱ˈë.
8 Debe pamaˈpë paˈijẹ̱ˈë, yecohuaˈire. Coa ai jerepa yeco-
huaˈire oiyere debejẹ̱ paˈye pajẹ̱ˈë, yecohuaˈire. Jạje paˈina,
coa pạini oiquë pani tsoe cuạñeseˈe cayere yoˈo tị̱ˈapi, siˈaye.
9 Cuạñeseˈepi caji: Ëjëre cuiˈne nëjore pacohuaˈipi yeco-
huaˈini yoˈomaˈpë paˈijẹ̱ˈë. Huani jẹ̱omaˈë paˈijẹ̱ˈë. Yahuerepa
coˈamaña i̱maˈë paˈijẹ̱ˈë. Ëa ñamaˈë paˈijẹ̱ˈë. Siˈaye iye cuiˈne
yeque cuạñeseˈere cọ̱ni yoˈo tị̱ˈañuˈu cani coa mëˈë cajeire
oijẹ̱ˈë, mëˈëjaˈa coˈye cuasayejẹ̱ paˈye. Jạ caye ayere yoˈoni
paˈito siˈaye yoˈo tị̱ˈañe paˈiji, cuạñeseˈe cayere.
10 Jạje paˈina, pạire oiquëpi coˈaye yoˈoye pạji. Jạje paˈina,
oiyepi siˈaye cuạñeseˈe ne tị̱ˈañe paˈiji, tayoye peoyerepa.

11 Siˈaye yure mai paˈi tëcahuë paˈiyere ñani cuasajẹ̱ˈë, tsoe
sëta macaˈë huëo cạicohuaˈi. Yuretaˈa maire huasoye ai
jaˈyere paˈiji. Jạˈnë soˈo macare pajiˈi, mai i̱tire paˈë cuasajë
i̱ coca asa maca.
12 Tsoe jai ñamire paˈë. Yure jẹ̱ˈnërepa ñata tọ̱me huëoji.
Jạje paˈina, jẹ̱oñuˈu, nea huẹ̱ˈñana coˈamaña yoˈoye. Jẹ̱oni
sụ̱ñañuˈu, mia cạˈcore pana, soldado huajo saquë sụ̱ñañeje
paˈye.
13 Nuñe deˈoye ñare pajë yoˈoñuˈu, muˈsere yoˈoyejẹ̱ paˈye.
Cuˈimaˈpë pañuˈu, cọ̱nore cueperojạijë, jaiye ạo ạijë. Tsiˈsini
jọ̱sa pị̱siye yoˈojë cayere yoˈomaˈpë pañuˈu. Nuñerepa yoˈoye
paˈina, coa coˈaye siˈsire yoˈorojạimaˈpë pañuˈu. Coa siˈaye
coˈayere yeˈyesicohuaˈipi paˈimaˈpë pañuˈu. Teˈe cuasamaˈpë
doˈire uihuayere paˈimaˈpë pañuˈu. Cuiˈne yecohuaˈi payere
ëa ñajë oimaˈpë pañuˈu.
14 Coa ai jerepa mësaru cato sụ̱ñajëˈë, Ëjaërepa Jesucristona,

i̱je pa'i pa'ija̱jë cajë. Ja̱je yo'oni ca̱pë co'aye yëyere ne huasocaiye pa̱ja'cohua'i.

14

Cajeire Cuasaye Cato

1 Ja̱je pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere joyo tutu carasiquë pa'ito, tsiojë̱'ë, i̱te, pa̱i cuasase'ere ca huëoni sa̱'ñe uihuama'pë.

2 Ñajë'ë, cui'ne iyere, yecohua'i cuasacohua'i pa'iyë. Si'aye a̱iñese'e de'oji cuasajëna, yecohua'ipi Maija'quë necaiquëre pare cuasaye joyo tutu caraja̱icohua'ipi ja'o cui'ne a̱o, cui'ne ca̱ a̱iñe de'oji cuasayë, hua'i cato a̱ima'cohua'ipi.

3 Ja̱je pa'ina, si'aye a̱iquëpi yequëre hua'i a̱ima'quëre co'aye cuasaquë ñama'ë pa'ijë̱'ë. Cui'ne iyepi de'oye a'ë caquë sahuaquë si'ayere a̱iquëje̱ cue'cuema'ë pa'ijë̱'ë. Si'aye a̱iquëre, cui'ne hua'i a̱ima'quëreje̱ Maija'quëpi tsiosicohua'i a'ë.

4 Ja̱je pa'ina, ¿më'ë i̱quei'ni yequëre necaiquëni ñaquë tayo yo'oji caquë yo'o ja̱'ñe? I̱ ëjaëpi ñañe pa'iji, de'oquë pa̱nita'a co'aquë pa'iye. Ja̱je pa'iquëta'are de'oquërepa pa'ija̱'quë api, mai Ëjaë de'oye ne tutu paquëre me, me co'aquë'ni.

5 Yequeje̱ quëaye payë: Pa'iyë, yecohua'i ai jerepa ëja mu'se pa'iji, cuasacohua'i. Cui'ne yecohua'ipi cuasacohua'i pa'iyë, si'a mu'seña cui'ne pa'yese'e pa'iji. Ja̱je pa'ina, pa̱i ñape i̱tire pa'ë cuasase'ere cuasajë pa'iye pa'iji.

6 Iye mu'se ëja mu'sere pa'ë cuasaquë yo'oquë pani Maija'quëni de'oye yo'oji. Cui'ne si'aye a̱iquëje̱ mai Ëjaëni de'oye yo'oji, Maija'quëre de'oji caquë pëpa to̱quë a̱i do'ire. Cui'ne hua'i a̱ima'quëje̱ Maija'quëre se̱i a̱i do'ire de'oye yo'oji, mai Ëjaëni.

7 Ja̱je pa'ina, mai pa'ima'pë pa'iyë, maija'a co'ye pacacaijë. Cui'ne ju̱'inije ju̱'ima'pë pa'iyë, maija'a co'ye ju̱cacaijë.

8 Ja̱je pa'ina, mai huajëcohua'i pa'ini pa'iyë, mai Ëjaëni pacacaijë. Cui'ne ju̱ni huesënije mai Ëjaëna ju̱cacaiyë. Ja̱je pa'iye sëte ja̱ pa'inije cui'ne ju̱ni huesënije mai Ëjaë tse̱cohua'i pa'iyë.

9 Ja̱je pa'ina, huajëcohua'i cui'ne ju̱'isicohua'i Ëjaë pasi'i caquë Cristo ju̱ni cui'naëpi huëji'i.

10 Ja̱je pa'iquëta'are ¿më'ë me yo'oquë Maija'quë do'iquëre co'aye caquë'ni? ¿Pa̱nita'a me nesi'quë coequë ñaquë'ni? Mai yo'ose'e si'aohua'i Maija'quë ña hue̱'ñana i̱ñoja'cohua'i a'ë, i̱pi pa̱i ñape yo'ose'e ñaquë ca huesoja̱'quëre.

11 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:

Care payë, caji, Ëjaë. Si'aohua'i yë'ë ña hue̱'ñana do're ja'ruja̱'cohua'i a'ë.

Cuiˈne ja̱ maca siˈaohuaˈi deˈoquëre paˈni Maijaˈquë
caja̱ˈcohuaˈi aˈë.
12 Ja̱je paˈiye sëte, pa̱i ñape mai yoˈoseˈe i̱ñojaˈcohuaˈi aˈë, i̱ti
yoˈoseˈeje̱ paˈye, Maijaˈquëna.

Ne Ta̱oñe Pa̱jëˈë, Maijaˈquë Doˈiquëre

13 Ja̱je paˈina, yecohuaˈire se̱ñajë cayere je̱oni coa ai jerepa
i̱ohuaˈi asaseˈere cuasajë deˈoyere yoˈojë paˈije̱ˈë, Maijaˈquë
doˈijë ne ta̱ojaˈcore nemaˈpë cajë.
14 Yëˈë cato asayë, siˈaye siˈsi peoyeseˈe paˈiye Ëjaë Jesure
sehuoquë sëte. Ja̱je paˈire paji, cuasaquë asayë, iye. Ja̱je
paˈiquëtaˈare pa̱ipi iye siˈsi aˈë cuasato ja̱re siˈsi paˈiji, i̱ti ja̱je
cuasaquëseˈere.
15 Ja̱je paˈiquëtaˈare mëˈë a̱iñepi sehuosiquë Maijaˈquë
paˈire paji cuasayere nejoñe paˈito mëˈëpi i̱te oiye pa̱quë
yoˈoyë. Ja̱je paˈina, Cristo ju̱cacaisiquëre mëˈë a̱iñepi nejoñe
pa̱jaquë caquë paˈije̱ˈë.
16 Ja̱je paˈina, saˈro nëocaimaˈpë paˈije̱ˈë, yecohuaˈipi coˈaye
mësaru deˈoye yoˈojë paˈiyere camaˈcohuaˈini.
17 Ja̱je paˈina, Maijaˈquë cua̱ñe te̱ˈte cato paˈimaˈë paˈiji, coa
a̱o a̱iñepi cuiˈne u̱cuyepi. Coa i̱tirepa cato nuñerepa paˈiye aˈë,
deˈoye joˈcua paˈiye aˈë, cuiˈne sihuaye aˈë, Maijaˈquë joyo paˈi
doˈire.
18 Ja̱je Cristore deˈoye necaiquë paˈito ja̱ necaiyepi
Maijaˈquë sihuayere neñe paˈiji. Cuiˈne ja̱je paˈini pa̱ije
deˈo pa̱i api cajë ñañe paˈiji.
19 Ja̱je paˈiye sëte coˈejë pañuˈu, deˈoye joˈcua paˈiyena
sayere. Cuiˈne ai tutupi yoˈojë coˈeñuˈu, mai ai deˈoyena sa
ja̱ˈñere, siˈaohuaˈi ai deˈoja̱jë cajë.
20 Ja̱je paˈito a̱i doˈipi Maijaˈquë neseˈere nejomaˈë paˈije̱ˈë.
Siˈaye a̱iñe cato siˈsi ti peoye aˈë. Ja̱je paˈiquëtaˈare, mai a̱i
doˈipi yecohuaˈire ne ta̱oñe cato ai coˈare paji.
21 Ja̱ doˈire Maijaˈquë doˈiquëre huaˈi a̱iñepi, co̱no u̱cuyepi,
coa siˈaye yoˈoyepi ne ta̱oñe paˈito nuñe yoˈoye peoji.
22 Maijaˈquë ña hue̱ˈñana siˈaye a̱iñe paˈiji cuasaquë pani
ja̱re pa̱ire caroja̱imaˈë coa mëˈëseˈe paye paˈiji. Sihuaquërepa
pasipi, tayo yoˈosiquëje̱ paˈire nëimaˈëna, paˈiquë cato.
23 Ja̱je paˈiquëtaˈare i̱ cuasayepi a̱iñe cuiˈne pa̱ñe cuasaye
paˈina, i̱ti coa asaquë a̱iquë pani jai doˈi a̱ni huesëye paˈiji,
i̱ cuasaye quëayere yoˈomaˈ doˈire. Ja̱je paˈina, siˈaye mai
sehuosicohuaˈi cuasayepi quëayere neñe paˈiji. Pa̱quë pani
coˈaye neñe aˈë.

15

Pa̱ini Deˈoye Yoˈoje̱ˈë, Mëˈëjaˈa Coˈye Oimaˈë

1 Maipi tutu quë'iohua'ipi Maija'quëre necaiquëre
pare cuasacohua'ita'a jopo carasicohua'ipi de'oye
yo'oma'cohua'ire quëcojë cọcaiye pa'iji, tutu peocohua'ire.
Maise'e de'oye pa'iyere cuasaye pạñu'u, Jạje pa'ina, maipi
cọcaiye pa'iji, jạohua'ire.
2 Jạje pa'ina, pại ñape mai cajeohua'ire de'oye yo'oye pa'iji, ị
de'oye pa'i jạ'ñere cajë. Cui'ne ị Maija'quëre ai sẹña maca jaiye
cuasaquë mëi jạ'ñere cọcaiye pa'iji.
3 Ñajë'ë, Cristo ị de'oye pa'iyere cuasama'ë paji'i. Coa
ai jerepa toyase'e cayere yo'o tị'api, ñeje cayere: "Më'ëre
pẹicohua'i pẹiñe yë'ëna tọmepi."
4 Si'aye iye jạ'në tsoe toyajë pa'ise'e toyase'e a'ë, mai ye'ye
jạ'ñere cuasajë. Ịtina ñajë ai yo'oye pa'itojẹ quëcojạjë cui'ne
huaso cuạñoñe uteye pajạjë cajë toyase'e a'ë.
5 Jạje pa'ina, Maija'quëpi yo'o juja ma'ñe cui'ne yëhuo hua-
soye ịsiquëpi, cọcaijạquë mësarute yecohua'i jạ're cọni de'oye
yo'ojë pa'i jạ'ñe Cristo Jesús pa'ise'ejẹ pa'ijạ'cohua'ire.
6 Jạje pa'ijë si'aohua'i te'e Maija'quë Diusure de'oquëre
pa'ni cajë sihuajạ'cohua'ire, mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre.

Judío Peocohua'ire Quëaye

7 Jạje pa'iye sëte pại ñape yecohua'ire de'oye tsiojẹ'ë,
Cristo mësarute de'oye tsiose'ejẹ pa'ye, si'aohua'i Maija'quëre
de'oquëre pa'ni cajạjë caquë.
8 Jạje pa'ina, cayë. Cristo cato judío pạire necasi'i caquë
daji'i, mai aiohua'ire ca nëoquë pa'ise'ere yo'o tị'asi'i caquë.
Jạje yo'oquë Maija'quë ị ca nëose'ere nuñerepa yo'o tị'aquë
pa'iyere ịñosi'i caquë.
9 Daji'i, cui'ne judío pại peocohua'irejẹ, Maija'quëre
de'oquëre pa'ni cajë sihuajạjë caquë, teaye ñani oni yejesi
do'ire. Toyase'e cayejẹ:
Jạje pa'ina, më'ëre de'oquëre pa'ni casi'i si'a yeja pại pa'i
huẹ'ñana.
Cui'ne më'ë mamire sihuaquë jëjësi'i.
10 Cui'ne yequë huẹ'ña toyase'epi caji:
Sihuajẹ'ë, pại daripẹa, Maija'quë tsẹcohua'i jạ're cọni.
11 Cui'ne yequë huẹ'ña toyase'epi caji:
De'oquëre pa'ni sihuajë cajẹ'ë, Ëjaëre.
Pại yejaña cui'ne si'a pại daripẹa maña, judío pại peoco-
hua'ipi.
12 Cui'ne Isaíasjẹ toyapi:
Isaí tsëcapë aquëpi Ëjaë pa'ijạ'quë api.
Pa'i jạëpi si'aohua'i judío pại peocohua'ire cuạñeja'quë api.
Cuạñequëna, jạëpi necaijạ'quë api cajë utejạ'cohua'i a'ë.

13 Maija'quëre señë, mai utejë pa'iye isiquëre, sihuaye
cui'ne ti se co'a juu'iñe peoyerepa pa'iye isijaa'quë caquë,
mësarute ite necaiquëre pare cuasacohua'ire. Jaare isiquëna,
pa'ijë Maija'quë joyo tutu quë'iohua'ipi Maija'quë ca
nëose'ere de'oyerepa utejë pa'ijaa'cohua'ire caquë secacaiyë.
14 Maija'quë do'ijë, yë'ë tsoe asayë, mësaru de'oye
yecohua'ire cuasayena timësicohua'ipi pa'iye, cui'ne si'aye
taa'ñe asacohua'ipi pa'iye, cui'ne de'oye cuasajë yecohua'ire
yëhuocohua'ipi pa'iye.
15-16 Jaje pa'iquëta'are ca'rama'quëpi nuñerepa quëasi'i
caquë iyere toya saoyë, mësarute tsoe asa maña coni, mësarupi
huanëyema'pë pa'ijaajë caquë. Yë'ë cato judío peocohua'ire
caquë Jesucristore necaiquëpi yo'oyë, Maija'quë oi do'ipi
yë'ëre cuañese'eje pa'ye. Jaje pa'i do'ire iyere caquë toy-
ayë, mësarute. Yë'ë Maija'quëre necai yo'oye cato iye a'ë.
Judío pai peocohua'ire huaso cocare quëaye a'ë. Jaje yo'oyë,
jaohua'i Maija'quë joyo yo'o do'ire Maija'quë tsecohua'i
pa'ijaajë caquë. Jaje pa'ina, jaohua'i de'ocohua'ire pani ina
isisi'i, Maija'quë tsecohua'i pa'ijaajë cajë, cui'ne Maija'quë
sihuajaa'quë cajë.
17 Maija'quë co'amaña necai yo'osi do'ire de'oyerepa
yo'ohuë caye pa'iji, yë'ëpi, Jesucristore sehuosiquë sëte.
18 Jaje pa'ita'are coa yequere caye coeyë. Coa Cristopi
yë'ë jaa're tsioni nese'ere caye yëyë, judío pai peocohua'ipi
Maija'quëre asani de'oye sehuocaise'ere. Iye cato yo'ohuë,
coa quëayepi cui'ne ne iñoñepi coni.
19 Pai yo'oma'a tutupi yo'o iñoquë cui'ne Maija'quë joyo
tutupi yo'oquë iñoquë quëahuë. Jaje yo'oquë huaso coca
quëacaiye de'oye quëa ti'ahuë, Jerusalén huëosiquëpi cui'ne si'a
huee'ña Ilirico yeja quë'rore pajaa'ana.
20 Jaje yo'oquë quëahuë, huaso coca Cristo mami ti
asama'cohua'i quë'rona, yecohua'i tsoe quëasicohua'ini cui'na
ëmëje'ena meñe quëa coñere coequë.
21 Coa ai jerepa de'oye yo'ohuë, toyase'e cayeje pa'ye:
Ñaja'cohua'i a'ë, i pa'iye aye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.
Cui'ne asa ti'aja'cohua'i a'ë, i caye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.

Pablopi Roma Quë'rona Saiyere Cuasapi

22 Jaje iyere yo'oquë pa'i do'ire jaro do'i sani ñama'ë paë'ë,
si'anë sani ñañe yëquëta'a.
23 Yure yë'ë iño yo'oye ne saosiquë sëte, yë'ë Españana
sai maca de'hue mësarute do'i ñasi'i, ai tsoe mësarute ña ëa
juu'isiquëpi.
24 Mësarute ña huajësi jeteyo'je mësarupi yë'ëreje jëjo sao-
caiye pa'iji, España quë'rona.

25 Jạje pa'iquëta'are yure cato Jerusalénna saiyë, sehuosicohua'i jạro pa'icohua'ire cọcai jạ'ñere saquë.
26 Jerusalén sehuosicohua'i curiquë peocohua'ire ịsi jạ'ñere, Macedonia cui'ne Acaya pa'icohua'ipi ịohua'i cuasayepi curiquë tsi'soñu'u cuasahuë, jëjo sao jạ'ñere.
27 Jạohua'ipi sihuajë curi tsi'soni jëjo saohuë, Jerusalénna, judío pại sehuosicohua'ire, judío pạipi Maija'quë coca quëa do'ire judío peocohua'ipi Maija'quë joyo pa'iyere tị'ahuë, huaso cocare. Tị'asicohua'ipi iye yeja ayere curiquëpi judío pại sehuosicohua'ire cọcaiye pa'iji. ¿Me pạñe'ni?
28 Jạje pa'ina, si'aye iye yo'o tëjini cui'ne curiquë sehuosicohua'i tsi'sose'e Jerusalén pạina ịsisi maca sai huëojạ'quë a'ë, Españana. Jạrona sai mësarute do'i ñaquë sasi'i.
29 Iyere cuasayë. Yë'ë mësaru quë'ro saisi maca tị'aja'quë a'ë, Cristo coca quëaye tịmësiquëpi mësarute quëa huaso jạ'ñere saquë.
30 Maija'quë do'ijë, mai Ëjaë Jesucristo do'ipi cui'ne Maija'quë de'o joyo mësarute oi do'ipi mësarute sẹñë, yë'ëre cọcaijẹ'ë, mësaru Maija'quëre sẹcacaiyepi.
31 Maija'quëre sẹcacaijẹ'ë, Judea pa'icohua'i sehuoma'cohua'ipi yë'ëre co'aye yo'oye pạja'cohua'ire cui'ne yë'ë sacaise'e de'oye sihuajë ịse'e pa'ijạ'core Jerusalén sehuosicohua'i pa'icohua'ipi.
32 Jạje sẹcacaijëna, Maija'quëpi yëna, mësaru quë'rona sihuaquë saijạ'quë a'ë, mësaru jạ're cọni pëa huajësi'quë pa'ijạ'quë caquë.
33 Maija'quë de'oye pa'iye ịsiquëpi si'aohua'ire mësarure pa'ijạquë. Jạje pa'ijạquë.

16

Pại Ñapere Pëpaye

1 Cencrea sehuosicohua'i pa'icohua'ire cọcaio pa'iconi Maija'quë do'ico, de'ocore pao, Febeni caquë quëayë, mësarute.
2 Jạore de'oye mai Ëjaë mamipi cuasajë yo'ocaijẹ'ë, sehuosicohua'ire te'e cuasacohua'ire yo'oyere papi yo'ojë. Jạje yo'ojë cui'ne si'aye ịote jopo co'amaña caraye pa'ito cọcaijẹ'ë. Jạo cato jai pạire cọcaisicoa, cui'ne yë'ëreje cọcaisicoa.
3 Pëpacaijẹ'ë, Priscilare cui'ne Aquilare, yë'ë jạ're cọni Cristo Jesús co'amaña cọcaisicohua'ire.
4 Jạohua'i cato yë'ë pa'iyere huasoñu'u cajë ịohua'i pa'iyere ti nejo cuạñoñe ja'i maca huajëya'yerepa yo'osicohua'ire. Jạje pa'ina, yë'ëse'e de'oji, ịohua'i yo'ose'e caye pạñë. Cui'ne de'oji, cayë, jạohua'i yo'ose'e Maija'quë do'ijë judío pại peocohua'ijẹ.

5 Pëpacaijë̱'ë, Priscila cui'ne Aquila huë'ena Maija'quë do'ijë
tsi'sisicohua'ire. Pëpacaijë̱'ë, Epenetore, yë'ë oiquëre, Asia
yeja aquëpi du'ru macarepa Cristo coca asani sehuoquë
pa'isiquëre.
6 Pëpacaijë̱'ë, Maríareje̱ mësarute cuasaco jaiye necaio
pa'isicore.
7 Pëpacaijë̱'ë, yë'ë cajeohua'ire Andrónicore cui'ne Juniasre
yë'ë ja̱'re co̱ni co cua̱ño sito te'e pa'isicohua'ire. Ja̱ohua'i
cato Jesús jëjo saocohua'ipi ai de'ocohua'i a'ë, cayë. Cui'ne
ja̱ohua'ipi du'ru sehuosicohua'i paë'ë, yë'ë ja̱ yë'ta'a se-
huoma'në.
8 Pëpacaijë̱'ë, Ampliatore yë'ë oiquëre mai Ëjaë do'ipi.
9 Pëpacaijë̱'ë, Urbanore mai ja̱'re co̱ni mai Ëjaë co'amaña
yo'oquëre, cui'ne yë'ë oiquë Estaquisre pëpacaijë̱'ë.
10 Pëpacaijë̱'ë, Apelesre, Cristore coa necaiquëre pare
asaquëpi jaiye neñañe pa'itoje̱ quëcosiquëre. Cui'ne
pëpacaijë̱'ë, Aristóbulo tsëcapëre i̱ huë'e pa'icohua'ire.
11 Pëpacaijë̱'ë, yë'ë cajeire Herodiónre, cui'ne Narciso
tsëcapëre, mai Ëjaëre sehuocohua'ire.
12 Pëpacaijë̱'ë, Trifenare cui'ne Trifosare, mai Ëjaë co'amaña
necaicohua'ire. Cui'ne mai oicorepa Percidare mai Ëjaë
co'amañare ai cuasaco necaio pa'icore pëpacaijë̱'ë.
13 Pëpacaijë̱'ë, Rufore, mai Ëjaëre sehuoni pa'iquëre pare.
Cui'ne i̱ pëca ja'core yë'ë ja'coje̱ pa'iore pëpacaijë̱'ë.
14 Pëpacaijë̱'ë, Acincritore, Flegortere, Hermas, Patrobas,
Hermes cui'ne i̱ohua'i ja̱'re co̱ni pa'icohua'ire. Si'aohua'ire
pëpacaijë̱'ë, Maija'quë do'ijëre.
15 Pëpacaijë̱'ë, cui'ne Filoyo cui'ne Juliare, Nereore, cui'ne
i̱o yo'jeore, Olimpasre, cui'ne si'aohua'i i̱ohua'i ja̱'re co̱ni
Maija'quë do'ijë pa'icohua'ire.
16 De'oyerepa sa̱'ñe sihuajë pëpajë̱'ë. Si'aohua'i Cristore
asacohua'ipi mësarute pëpa saoyë, ja̱ro pa'icohua'ire.
17 Maija'quë do'ijë se̱ñë, mësarute. De'hua ñajë pa'ijë̱'ë,
yequë tsëcapë a'ë cajë yo'oye, cui'ne ne ta̱oñe necohua'ire.
Ja̱je yo'oye cato mësaru case'ere sa̱ñope yo'oye a'ë. Ja̱ohua'ire
tsioma'pë pa'ijë̱'ë.
18 Ja̱je cacohua'i cato mai Ëjaë Jesucristore necaima'pë
pa'iyë, coa ai jerepa i̱ohua'i de'oye pa'iyere cuasajë yo'oyë.
Ja̱je yo'ojë esa sehuocaicohua'ini coa cosoyë, i̱ohua'i a̱'ji maña
de'o yë'o cayepi.
19 Si'aohua'i asayë, mësaru de'oye sehuocaise'e. Ja̱je
pa'ina, yë'ëje̱ sihuayë. Ja̱ yë'ta'a mësaru ta̱'ñe cuasacohua'i
pa'ija̱'cohua'ire caquë se̱cacaiyë, mësaru de'hue de'oyere
yo'oja̱jë caquë, cui'ne co'ayere ti yo'oma'pë caquë.

20 Jạje paˈijëna, Maijaˈquë deˈoye joˈcua ai cuasamaˈpë paˈiye i̱siquëpi Satanás huati ëjaëre mësaru quẹ̱o huëˈehuëna esa jëjo o̱ajaˈquë api. Mai Ëjaë Jesucristopi deˈoye ñacaina, deˈoye paˈijẹ̱ˈë.

21 Mësarute pëpa saoji, Timoteo yëˈë jạˈre co̱ni coˈamaña nequë paˈiquëpi. Cuiˈne Lucio cuiˈne Jasón, cuiˈne Sosípater yëˈë cajeohuaˈipi mësarute pëpa saoyë, jạro.

22 Cuiˈne yëˈë Tercioje̱ iye toya jaˈhua toyacaiquëje̱ jạro mësarute pëpa saoyë, mai Ëjaërepa doˈipi.

23 Mësarute pëpa saoji, Gayoje̱. I̱ huëˈere paˈiyë, yëˈë, cuiˈne i̱ huëˈena siˈaohuaˈi sehuosicohuaˈi tsiˈsijë paˈiyë. Cuiˈne pëpa saoji, Erastoje̱, pại paˈi daripë curiquë deˈhuacai paˈiquëpi. Cuiˈne Maijaˈquë doˈiquë Cuartoje̱ pëpa saoji, jạro.

24 Mai Ëjaë Jesucristo coa i̱siyepi mësaru jạˈre paˈijạquë. Jạje paˈijạquë.

Pëpa Tëjiye

25 Tsoe mësarute quëahuë, huaso cocare. Jạ cocajạˈa asayë, mai. Maijaˈquë mësarute quëcojë nëñerepa paˈicohuaˈire necai tuture payë. Jạ doˈire mësaru i̱ tse̱cohuaˈipi paˈiyë. Iye yoˈoyere cato iye yeja deˈhuamaˈnë Maijaˈquë nesiˈi cuasaseˈe aˈë. Jạre tsoe yahueseˈe pajiˈi.

26 Jạje paˈiquëtaˈare yuretaˈa Maijaˈquë ti pani huesëquëpi cuạñequëna, Maijaˈquëre quëacaicohuaˈi toyaseˈejạˈa yure cato maire i̱ñopi. Cuiˈne Maijaˈquë nesiˈi cuasa nëoseˈe yahue paseˈere siˈa yejaña paˈicohuaˈire i̱ñopi, jạohuaˈipi i̱tire paˈë cuasajë deˈoye i̱ cuạñeñe sehuocaijạjë caquë.

27 Maijaˈquë teˈi siˈaye asaquë tạˈñe paˈire pani siˈanëpi Jesucristo doˈijạˈa deˈoquëre paˈni cajë sihuajë pañuˈu. Jạje paˈijạquë.

1 CORINTIOS

Corinto Sehuosicohua'ina Pablopi Toya Saoye

1 Maija'quë i̱ yëyeje̱ yë'ëre Pablore nepi. Jesucristo jëjo daoquëre nesiquëpi pa'iyë. Iye toya ja'hua Sóstenes ja̱'re toyayë, Cristo do'ire, Maija'quë do'iquë de'osiquë ja̱'re co̱ni.

2 Ja̱ro Corinto daripë sehuosicohua'i pa'icohua'i cajë toyayë, Cristo Jesuna tsioni pa'i do'ire. Maija'quë tse̱cohua'i pa'icohua'ina cajë toyayë. Si'a hue̱'ña sehuosicohua'i pa'ijë Ëjaë Jesucristo de'oquërepa mamire se̱cohua'i ja̱'re co̱ni mësaruteje̱ soipi, i̱na i̱sisicohua'ipi de'ocohua'i pa'ija̱jë caquë. Ja̱je pa'ina, Cristo api, mai Ëjaë cui'ne ja̱ohua'i Ëjaë.

3 Diusu Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi co̱ni de'oye yo'ose'ere pajë cui'ne de'oye pa'iye i̱sise'ere pajë de'oye pa'ije̱'ë.

Cristo Do'ipi De'oye Pa'iye

4 De'oyerepa Maija'quë mësarute yo'o u'ni Ëjaë Jesucristo do'ipi caquë, Maija'quëre si'anë de'oji caquë, sihuayë.

5 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi mësarute ta̱'ñe coca caye cui'ne ta̱'ñe asaye i̱sipi, joyo aye do'i quë'yere pare.

6 Ja̱je pa'ina, coa caye peoyerepa Cristo cocapi mësarute ti̱ñe pa'iye po̱napi.

7 Po̱naëna, pa'ijë Jesucristo daija̱'a mu'sere utejë pa'icohua'ire ti̱ñe po̱naëna, pa'iye Maija'quë i̱siye ti jopo caraye peoji.

8 Ja̱je pa'ina, mësarute Diusupi o̱cue pa'i macarepa ñacai pasipi, tëji mu'sere paja̱'a, yecohua'ipi mësaru Maija'quë quëcosicohua'ire Jesucristo daisi maca tayo yo'ocohua'i a'ë caye paja'cohua'ire i̱pi ñacai paja̱quë.

9 Maija'quë i̱ ca nëose'eje̱ pa'ye yo'o ti̱'aquëre papi mësarute soipi, i̱ mamaquë mai Ëjaë Cristo Jesús ja̱'re tsioni pa'ija̱jë caquë.

Sehuosicohua'i Huase'e

10 Maija'quë do'ijë mësarute se̱ñë, mai Ëjaë Jesucristo mamipi, de'oye te'e cuasajë, cui'ne te'e nëina, pa'ija̱jë caquë. Huahuesicohua'i pa'ima'pë pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa te'e cuasayepi pa'ije̱'ë.

11 Ja̱je mësarute cayë, Cloé tsëcapëpi mësaru te'e cuasama'pë pa'iyere quëarena.

12 Ja̱je te'e cuasama' do'ire mësaru cayë, pa̱i ñape ñeje: "Yë'ë cato Pablo aquë a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Yë'ë cato Apolos aquë

a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Yë'ë cato Pedro aquë a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Cristo aquë a'ë."

13 ¿Jąje pa'ito Cristo i̱ a'ri tę'ña maña huahuesiquë a'ë? ¿Pąnita'a Pablo, yë'ëpi cruz quę cuąñore mësaru do'ire? ¿Pąnita'a Pablo mamipi do cuąñosicohua'i a'ni?

14 Pąni, de'oji sihuayë, Maija'quë ñacaina, de'hue jai pąire doye pąhuë. Coa Crispore cui'ne Gayore dohuë.

15 Jąje doye pąsi do'ire yecohua'iję yë'ë Pablo mamipi do cuąñosiquë a'ë caye pąja'cohua'i a'ë.

16 Coa Estéfanas tsëcapëse'ere oco dohuë. Cui'ne, yecohua'ita'are doye pąhuë, cuasayë.

17 Yë'ëre pąire oco doquë pa'ijë̱'ë caquë Cristo cuąñeñe pąpi. Coa i̱ cocare quëacaijë̱'ë caquë cuąñepi. Jąje pa'ina, i̱ cruz ju̱'ise'e do'i quë'yere quëayë. Yë'ëpi de'o pa'i cocapi caquë quëaquëna, pąipi yë'ëna i̱re papi cuasajë Cristo cruz ju̱'ise'ere do'i peoye necaiye coeyë.

Cristopi Maija'quë Tuture Cui'ne Tą'ñe Asaye Paquë

18 Cristo cruz ju̱'ise'e cato do'i peo coca asa cuąñoji, ne huesë hue̱'ñana saicohua'ire. Jąje pa'iquëta'are iye coca Maija'quë tuturepa asa cuąñoji, huaso cuąñocohua'ire cato.

19 Jąje pa'ina, toyase'e caji:

Tą'ñe asacohua'i asaye nejoja'quë a'ë.
Cui'ne asa ti̱'acohua'ireję i̱ohua'i asa ti̱'añe ti̱rona yahueją'quë a'ë.

20 ¿Maija'quëpi, tą'ñe asaquëre, ye'yaquëre cui'ne iye yeja ayere tą'ñe ca de'huaquëre do'i peoquëre neru, yure i̱quere cǫcaiye'ni, jąohua'i? Cǫcaiye pąñë, Maija'quëpi iye yeja tą'ñe asayere do'i peoye neina.

21 Jąje pa'ina, iye yeja pąipi i̱ coca do'i peoye cuasayë. Cuasajëta'a ją cocare quëase'epi i̱te i̱re pare asacohua'ise'ere huasoye pa'iji. Jąje pa'ina, pąi tą'ñe asayepi Maija'quëre ti̱'añe pąñë.

22 Judío pąipi pąi yo'o ti̱'a ma'ñere yo'ojëna, ñañe yëyë. Griego pąipi cato ai tą'ñe asacohua'i pa'iyere co'eyë.

23 Jąje pa'iquëta'are yëquë cato jąohua'i co'eyere yo'oma'pë pa'ijë coa Cristo cruz quę cuąñosiquë ayere quëayë. Quëajëna, judío pąini tą'tëpoję pa'ye asa cuąñoji, i̱ohua'i quęsiquëni quëajëna. Cui'ne judío pąi peocohua'ini griego pąini coa do'i peoyere yo'ojë cayeję pa'ye asa cuąñoji.

24 Jąje pa'iquëta'are judío pąipi pąnita'a griego pąipi Maija'quë soisicohua'ire cato Maija'quë tuturepa cui'ne i̱ tą'ñe yo'oyerepa do'i quë'ye asa cuąñoji.

25 Maija'quë yo'ose'e do'i peoye pąire asa cuąñoñepi, pąi tą'ñe asayere tëto saise'e pa'iji. Jesupi ju̱quëna, tutu peoquëję

pa'iji. Ja̱ yë'ta'a i̱ ju̱'i maca i̱ tutupi pa̱i tutu tëto saise'erepa pa'iji.
26 Maija'quë soisicohua'i mësaru te'ohua'ise'e pa̱i ëjaohua'i pa'iyë. Te'ohua'ise'e iye yeja pa'iye ta̱'ñe asacohua'i pa'iyë. Cui'ne te'ohua'ise'e ëjaohua'irepa tsëcapë acohua'ije̱ pa'iyë. Mësarupi tsoe asayë, ja̱je pa'iye. Maija'quëpi ja̱je soipi, mësarute.
27 Pa̱ipi huesëohua'ire ñacohua'ini Maija'quëpi sahuapi, ta̱'ñe pa'iohua'i a'ë cacohua'ire i̱ño quëcosi'i caquë. Cui'ne cua̱ñe tutu peocohua'ire pa̱i ñacohua'ini cua̱ñe tutu quë'iohua'ire sahuapi, cua̱ñe ëjaohua'ini i̱ño quëcosi'i caquë.
28 Iye yeja pa̱ipi do'i peocohua'ire ñacohua'ini Maija'quëpi sahuapi, do'i quë'iohua'i pa'isicohua'ini cui'ne ëjaohua'ini do'i peocohua'ire nesi'i caquë.
29 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasaye peoji, Maija'quë ña hue̱'ña.
30 Maija'quëpi Cristo Jesús ja̱'re tsioni pa'iye nepi, maire. Cui'ne Cristo api, mai ta̱'ñe asaye, Cristo do'ipi Maija'quë ja̱'re tsioni nuñerepa pa'iye, Cristo do'ipi i̱na i̱sisicohua'ipi nuñerepa yo'ocohua'i pa'iye, cui'ne Cristo do'ipi huasosicohua'i pa'iye, nequë.
31 Ja̱je pa'ina, Maija'quë coca toyase'e cayeje̱ pa'ye: "Jerepa pa'i a'ë cuasaye yëni Ejaë Jesuni cuasaye pa'iji, jerepa pa'ire pani."

2

Cristo Que̱ Cua̱ñosiquë Coca

1 Maija'quë coca mësarute quëa maca ta̱'ñe cacohua'i cocapi caquë quëama'ë paë'ë.
2 Mësaru ja̱'re pa'i maca yequere cuasaroja̱i cama'ë paë'ë. Coa Jesucristo que̱ cua̱ñosiquëni cuasaquë quëahuë.
3 Coa tsasiquë maca ca'raquë teaye pa'i macapi mësaru quë'ro ti̱'ahuë.
4 Mësarupi yë'ë cayere sehuocaija̱jë caquë pa̱ise'e cuasajë ta̱'ñe coca cayepi caquë mësarute quëaye pa̱huë. Coa Maija'quë joyo cocaiyepi cui'ne Maija'quë tutupi quëahuë,
5 mësaru Maija'quëre necacaiquëre pare asayepi Maija'quë tutupi nese'e pa'ija̱quë caquë, pa̱ni pa̱i ta̱'ñe asayepi.

Diusupi I̱ñopi I̱ Joyo Ayeja̱'a

6 Ja̱je pa'iquëta'are ta̱'ñe pa'i cocapi cajë quëayë, Maija'quëre tuicohua'i nuñerepa asacohua'ire cato. Iye yeja ta̱'ñe pa'iohua'i ca cocapi cajë cui'ne pa̱i ëjaohua'i coa esa ne huesëja̱'cohua'i ca cocapi cajë quëaye pa̱ñë.

7 Coa ai jerepa Diusu de'oquërepa ta̱'ñe pa'ye ye'yayepi
quëayë, Maija'quë i̱se'e cuasaquë pa'iyere. Ja̱ yë'ta'a yeja
de'huama'në mai ai de'oye pa ja̱'ñere cuasa nëose'ere quëayë.
8 Iye yëquë quëaye ti iye yeja cua̱ñecohua'i asa ti̱'añe pa̱ñë.
Ja̱je asa ti̱'ama' do'ire Jesucristore de'oquëre pare que̱ni
huani je̱oa'huë'ë, asa ti̱'asicohua'i pani pa̱ra'huë, huaiye. Ja̱je
yo'ohuë, ja̱je toyase'e cayepi pa'ina.
9 I̱ti toyase'e cato caji:
Pa̱ije ti ña ma'ñere pa̱i ti asa ma'ñere,
Cui'ne pa̱i ti a'ri mañaje cuasa ma'ñere,
Maija'quëre oicohua'ire i̱si ja̱'ñe ne de'huacaise'e paji.
10 Ja̱re yëquëre i̱ñopi, i̱ joyopi yëquëni pa'i do'ire. De'o joyo cato
si'aye Maija'quë cuasaquë pa'iye asaquë api. Ja̱je pa'ipi si'aye
iyere i̱ñopi.
11 Pa̱i asa ti̱'añe peoji, yeque cuasaquë pa'iye. Coa ja̱re
i̱ joyose'e i̱ cuasaquë pa'iye asaquë pa'iji. Ja̱je cui'ne
Maija'quëreje̱ ja̱re i̱ joyose'e i̱ cuasaye asaquë pa'iji.
12 Mai cato Maija'quë joyore payë. Iye yeja joyore paye
pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë maire oi coa i̱siyere asayë.
13 I̱sina, i̱ joyo i̱si cocapi cajë quëayë, Maija'quë ye'yayepi.
Coa yëquë ta̱'ñe cuasayepi cajë quëama'pë pa'iyë. Maija'quë
joyo yo'oye quëayë, Maija'quë joyo yo'oye asacohua'ina.
14 Maija'quë joyo peoquë cato iye ti asa ti̱'añe peoji. Coa
do'i peoyeje̱ pa'ye asaye pa'iji. Iye cato joyo aye a'ë. Ja̱re joyo
pa'iye asacohua'ise'e asaye pa'iji.
15 Jepi nuñere pa'ni caquë si'aye asaquë api, Maija'quë
joyo paquë cato. Ja̱je pa'ini i̱ pa'iyere yecohua'ipi ca tëjini
de'huasi'i cajë yo'oye peoji.
16 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: "Ëjaë cuasaye asa ti̱'añe peoji.
Cui'ne Maija'quëre pa̱ipi se ye'yaye peoji." Ja̱je pa'iquëta'are
mai cato Cristo cuasayere payë.

3

Maija'quë Co'amaña Necaicohua'i Yo'oye

1 Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute ca maca cama'ë paë'ë,
Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'ire cayepi. Pa̱huë, caye
mësarupi Cristo ayere asa ti̱'ama'cohua'ipi tsi̱tu'uje̱ pa'iohua'i
pa'i do'ire. Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e yëye yo'ocohua'ire cayepi
cahuë.
2 Ja̱je pa'ina, mësarute a̱'jiñere ye'yahuë, tsi̱ mañа oje
tsu̱'sucohua'ire yo'oyeje̱ pa'ye. Ja̱je ye'yahuë, mësarupi jëa
a̱o a̱ni ti̱'ama'cohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ijëna, ñaquë. Yureje̱ ja̱
yë'ta'a joyo pa'iyere asa ti̱'ama'cohua'i pa'iyë, mësaru, pa̱ise'e
cuasayere ja̱ yë'ta'api pa'ijë.

3 Ja̱ do'ire ja̱ yë'ta'a pa̱ise'e cuasayere payë: yecohua'i
payete ña ëaye, sa̱'ñe pë̱ti yo'oye, cui'ne te'e cuasama'pë
sa̱ñope cuasayere cayere. Ja̱ do'ire sehuoma'cohua'i yo'oyere
yo'oyë, mësaru.
4 Ja̱ do'ire yecohua'i ñeje cayë: "Pablore ye'yequë a'ë."
Yecohua'ipi cayë: "Yë'ë Apolosre ye'yequë a'ë." Ja̱je yo'ojë
cani mësaru coa pa̱ise'e cuasayere pa'icohua'i cayere cayë.

5 ¿Ja̱je pa'ito i̱quei'ni, Pablo? ¿Cui'ne i̱quei'ni, Apolos? Yëquë
cato coa Maija'quëre necaicohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, yëquëpi
quëajëna, mësaru cato asajë sehuosicohua'i a'ë, mai Ëjaëni. Pa̱i
ñape yëquë mai Ëjaë ñaquë i̱sise'eje̱ pa'ye yo'ohuë.
6 Yë'ëpi ta̱ñeje pa'ye quëahuë, Maija'quë cocare cui'ne
Apolospi ta̱se'ere oco do'ecaiyeje̱ pa'ye quëapi, Maija'quë
coca mësarute. Ja̱se'e pa'iji, yëquë nese'e. Ja̱je pa'iquëta'are
ta̱se'e mëoñe cato Maija'quë yo'oye a'ë. Ja̱je pani Maija'quëpi
mësarute ai de'huaji, i̱te cuasayena.
7 Maija'quëpi i̱ti ñese mëañe cato neji. I̱ti ta̱quë cui'ne i̱ti oco
do'equë do'i peoyë.
8 Ja̱je pa'ina, ta̱cohua'i cui'ne oco do'equë si'a yë'quë maca
pa'iohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quëpi pa̱i ñapere
i̱ohua'i nese'eje̱ pa'ye sa̱ija'quë api.
9 Yëquë cato Maija'quë co'amañare necaicohua'i a'ë. Mësaru
cato i̱ tsioje̱ pa'iohua'i a'ë.

Cui'ne mësaru Maija'quë huë'e'ë.
10 Maija'quë yëyere ta̱'ñe yo'oye i̱sise'eje̱ pa'ye nehuë. Yë'ë
cato de'oyerepa huë'e ne huëose'ere o̱ahuë. Yë'ë nesi jeteyo'je
yequëpi huë'e ë̱mëje'e cato neñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are pa̱i
ñape ñare pajë nejajë, ë̱mëje'e cato.
11 Jesucristo api, i̱ti du'ru huëocore paje̱ pa'i, quëco
paquërepa, yequë peoji. Ja̱je pa'ina, yecore du'ru huëocore
neñe peoji.
12 Ico ë̱mëje'ena neñe pa'iji, coa si'aye pa̱i yëyeje̱ pa'ye: oropi
pa̱nita'a yeque plata hue'yosi quë̱napi, jai do'i quë̱napi, so̱quë
to̱ñapi, ja'opi pa̱nita'a hue̱capi.
13 Ja̱je nesicohua'ita'are pa̱i ñape nese'e ña mu'se ti̱'aëna,
ti̱ñarepa ñaja'cohua'i a'ë, pa̱i ñape nese'e. Ja̱ mu'se cato pa̱i ñape
nese'e toapi ëo ñañe pasipi.
14 Toaje̱ ti uma'a huë'e nesiquëpi sa̱i cua̱ñoja'quë api, i̱ nesi
do'i.
15 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ nesicopi coa u huesëru sa̱i cua̱ñoñe
pa̱ja'quë api, i̱ nesi do'i, i̱se'e jëaja̱'quë api, jai huë'e ucona
jëayeje̱ pa'ye.

16 Mësaru a'ë, Maija'quë huë'e. Ja̱ huë'e cato Maija'quë
joyopi pëani pa'i sito. ¿Ja̱je pa'iye mësaru huesëye?

17 Jąje pa'ina, pąipi Maija'quë huë'ere co'a de'huacaito
Maija'quëpi ịteję nejoñe pa'iji. Maija'quë huë'e cato de'o
co'sija'i huë'e a'ë. Mësaru a'ë, ịti huë'e.
18 Co'ye cosoma'pë pa'iję'ë. Iye yeja tą'ñe asayere ai
cuasaquë a'ë cuasaquë pani, ją cuasase'ere jęoni huesëquëję
pa'i de'oni ye'yeję'ë, tą'ñe asayere pare.
19 Iye yeja pąi tą'ñe asayere Maija'quë cato coa huesëcohua'i
yo'oye a'ë caquë ñaji. Jąje pa'ina, toyase'e caji: "Diusupi tą'ñe
asacohua'ire ịohua'i tą'ñe yo'oyë cuasajë yo'oyena ne tąoji."
20 Cui'ne caji yequeję: "Ëjaëre papi tą'ñe asacohua'i cuasaye
de'oye a'ë caquë ñaji."
21 Ją do'ire pąini ye'yejë jerepa pa'i a'ë cuasama'pë pa'iję'ë.
Si'aye mësaru tsęse'e pa'iji:
22 Pablo, Apolos, Pedro, iye yeja jụ'iñe, yure pa'iye, yequë
mu'se pa'i ją'ñe, si'aye mësaru tsę a'ë.
23 Mësaru cato Cristo tsęcohua'i a'ë, cui'ne Cristopi
Maija'quë tsęquë api.

4

Jesucristo Jëjo Saosicohua'i Nese'e

1 Jąje pa'ina, yëquëre cato Cristore necaicohua'i a'ë
cuasajë ñajë'ë. Yëquë cato Diusu cuasa nëose'e ña tị'a ma'ñe
quëacaija'cohua'ire nesicohua'i a'ë.
2 Ją do'ire necaiquë cato ị ëjaë cuą̃ñese'ere si'a yë'quë
maca yo'oquëna, necaiquëre papi yecohua'ije cuasajë ñajëna,
yo'oquë api.
3 Jąje pa'iquëta'are yë'ë cato ai co'a jụ'iñe pą̃ñë. Mësarupi
cui'ne yecohua'ipi yë'ëre de'oye yo'opi pąnita'a co'aye yo'opi
cayere cui'ne yë'ëją'a co'ye de'oye yo'oyë ca tị'añeje peoyë.
4 Yë'ë cuasayepi yë'ëre są̃ope caye peoquëna, sihuaquë
nuñerepa pa'i a'ë cuasaye peoji. Ją do'ire Ëjaëpi caye pa'iji,
de'oji pąnita'a co'aji.
5 Jąje pa'i do'ire mësaruse'e de'oye yo'oquë api pąnita'a
tayoquë api caye pąjë'ë. Uteję'ë, Ëjaë dai macają'a, Ëjaëpi dani
tịña ịñoja'quëre. Ją maca pąi ñape joñoa cuasase'e ñañe pa'iji.
Ją maca Diusupi pąi ñape yo'ose'eję pa'ye ịsija'quë api, pąi
ñapere.
6 Maija'quë do'ijë, mësaru de'oye cuasajë pa'i ją'ñere ịñosi'i
caquë Apolos pa'iye cui'ne yë'ë pa'iye ịñoquë quëahuë,
mësarupi toyase'e pa'ina, sa tëto saipe yo'oma'pë pa'ijąjë
caquë. Ją do'ire yëquë quëase'ere ye'yeni te'ire jerepa pa'i api
cuasajë cui'ne yequëni co'aquë api cuasama'pë pa'iję'ë.
7 Maija'quë mësarute de'ocohua'ire nepi. Mësaru tutupi
tị'añe pąhuë. Jąje pa'ina, Maija'quë coa ịsise'ere paye sëte
jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'iję'ë.

8 Yure mësaru si'aye payë, mësaru yëye. Ja̱ do'ire mësaru
pa̱i ëjaohua'ije̱ pa'iohua'irepa nëina, pa'iyë. Jaje nëina, yëquëre
hua̱nëyei'ë, mësaru. Sihuara'huë, mësarupi nuñerepa ëjaohua'i
pa'ito, mësaru ja̱'re te'e co̱ni cua̱ñesi'i caquë.
9 Yëquëre Jesucristo jëjo saocohua'ire Diusupi jeteyo'jena
nëcopi cuasayë, huani je̱oja'cohua'ire nëcose'eje̱ pa'iohua'ire.
Jaje pa'ina, hui̱ñaohua'i cui'ne si'a pa̱i yëquëse'ere ñañë,
i̱ohua'i yo'ojëna, ñañu'u cajë.
10 Cristo do'ire yëquëre huesëohua'ire cayë, pa̱i. Cajëna,
mësarupi Cristo ayere ai asasicohua'i a'ë cuasajë sihuayë.
Yëquëpi tutu peocohua'i pa'ijëna, mësarupi tutu quë'iohua'i
pa'iyë. Yëquëre cato pa̱i coeyë, ñañe. Mësaruni ëjaohua'i a'ë cajë
ñañë.
11 Yureje̱ ai yo'ojë a̱o ëa ju̱'ijë, oco ëa ju̱'ijë, ca̱ñaje peoquëna,
pa̱ije co'aye yo'ojëna, cui'ne huë'eje̱ peocohua'ipi ai yo'ojë
pa'iyë.
12 Yëquë jëñapi ai tutu nejë, cui'ne pa̱ipi pëijë tea ju̱'itoje̱
Maija'quëpi de'oye ñacaija̱quë cahuë. Pa̱ipi jo̱sa yo'otoje̱
quëcoyë.
13 Co'aye yo'ocohua'i a'ë cayë, yëquëre. Jaje catoje̱ dahuëre
quëcojë yëhuoyë, de'oyepi. Iye yeja ja̱'ju co'amaña nejose'eje̱
pa'iohua'ire ñañë, yëquëre iye mu'seje̱.
14 Ja̱je toyani toyama'ë paë'ë, mësaruni huajëya'ye ca
quëcosi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mamajëre sëte yëhuosi'i
caquë toyahuë.
15 Mësarupi Cristo coca ye'yacohua'ire diez mil pa̱ire pare
patoje̱ yë'ë te'i pa'iyë, mësaru ja'quëje̱ pa'i, yë'ëpi mësarute
huaso coca du'ru quëasi do'ire. Ja̱ do'ire mësaruje̱ Cristore
sehuohuë.
16 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë. Yë'ë yo'oquëna, ñase'ere
mësaruje̱ yo'ojë'ë.
17 Ja̱re caquë mësaru quë'rona jëjo saoyë, Timoteore, yë'ë
oiquëni, mai Ëjaë do'ire yë'ë mamaquëje̱ pa'ini, nuñerepa
pa'ini. Ja̱ëpi mësarute quëaja̱'quë api, yë'ë Cristo Jesure sehu-
osiquë yo'oquë pa'iye cui'ne yë'ë si'a hue̱'ña sehuosicohua'i
tsëcare ye'yaroja̱iñe quëase'ere.
18 Mësaru acohua'i yecohua'i yë'ë sani ñama'ë pa'ija̱'quë api
cajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oyë.
19 Ja̱je pa'iquëta'are Ëjaëpi yëto esa sani ñaja'quë a'ë,
mësarute. Ja̱ maca ñasi'i, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'i
nejë pa'iye, coa cacohua'i pa'ima'pë caquë.
20 Maija'quë cua̱ñe te̱'te cato cocase'e caye peoji. Maija'quë
tutupi yo'ojë pa'iye a'ë.
21 ¿I̱quere yëye'ni, mësaru, yë'ëpi sani tarapëpi si'seyere
yëye, pa̱nita'a ai oi sani ñañere yëye?

5

Yo'o Ma'ñere Yo'ojëna, Ca De'huaye

1 Mësaru aquëpi sehuoma'cohua'ije̱ yo'o ma'ñere yo'oquë
pëca ja'quë nëjoni nëjore payeje̱ paji cajëna asayë.
2 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru ti co'aye yo'oji cama'pë Cri-
store sehuocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iyë, ti co'a ju̱'ima'pë.
Ja̱je pa'ijëna, yë'ëpi yure cayë, ja̱ co'ayerepa yo'osiquëre eto
saoje̱'ë, mësaru ja̱'re pa'ima'ë pa'ija̱'quë.
3 Ja̱ro yë'ë pa'ima'ë panije ja̱ co'aye yo'ose'e asani ai co-
eyë. Ja̱je pa'ina, yë'ëpi ja̱rore pa'iyeje̱ pa'yerepa i̱ti co'aye
yo'osiquëre coequë tsoe co'aji, cayë.
4 Ja̱ do'ire mai Ëjaë Jesucristo do'ipi mësaruse'e tsi'sije̱'ë.
Tsi'sini yo'ojëna, yë'ë ja̱rote mësaru ja̱'re te'e pa'iyeje̱ pa'ye
pasi'i, yë'ë joyopi. Cui'ne Ëjaë Jesucristo tutupi ja̱rote
pa'ija̱'coa, mësaru ja̱'re co̱ni.
5 Ja̱ maca tsi'si sitopi co'aye yo'oquëre huati ëjaëna i̱sije̱'ë,
i̱ ca̱pë yëyere nejoja'quëna, nejoquëta'are joyose'e huaso
cua̱ñoja'quëre Ëjaë Jesucristo dai maca.
6 Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ije̱'ë. A'ri maña
o'sacopi huajë se̱pëna co̱'meto si'a se̱pë o'saye pa'iji caye
mësarupi asacohua'i a'ë, aiohua'i case'e.
7 Ai hua̱no o'sa se̱pëje̱ pa'ire co'aquëre eto saoje̱'ë, mësaru
de'ocohua'ise'e pa'ija̱'cohua'i, huajë se̱pëje̱ pa'iohua'ise'e.
Egíptopi judío pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë a̱iñeje pa'i pan
pa'ije̱'ë, ti co̱'mema'cohua'i. Cristo mai do'ire ju̱cacaji'i. Ja̱je
pa'ina, ja̱ë api, yëi ñama mai eta huajëse'ere cuasajë yo'oquë.
8 Ja̱je pa'ina, mai eto huaso cua̱ñosi mu'sere sihuajë nuñere
papi cui'ne ta̱'ñere papi sihuañu'u, o'saye co̱'mema'a a̱oje
pa'yere papi. Si'sipi cui'ne tayo yo'oyepi co̱ni sihuaye pa̱ñu'u.
Ja̱ cato ai o'sa se̱pëje̱ pa'ye a'ë.
9 Ja̱'në toya saocore toyahuë, co'aye yo'ocohua'ire cui'ne
nëjo peoconi yo'ocohua'ire tsioma'pë pa'ije̱'ë caquë.
10 Ja̱je tsioma'pë pa'ije̱'ë cani cama'ë paë'ë, iye yeja pa̱ini
tsioma'pë caquë jaiye co'amaña yëcohua'ini, co'amaña yahue
i̱macohua'ini, yequere Maija'quë a'ë cuasacohua'ini cui'ne
nomiohua'ire yo'ocohua'ini. Ja̱je yo'oye pa'ito mësaru iye yeja
pa'iye peora'pi.
11 Yë'ë cato ñeje cahuë, tsioma'pë pa'ije̱'ë, sehuohuë
caquëpi ja̱ yë'ta'a yahue nomiore yo'oquëre, co'amaña yahue
i̱maquëre, jaiye co'amaña yëquëre, Maija'quëre cuasaye
jerepa co'amañase'e cuasaquëre, co'a coca caquëre co̱no
cuepequëre. Ja̱je pa'ire cato co̱ni tsioni a̱ima'pë pa'ije̱'ë,
cahuë.

12-13 Sehuoma'cohua'ini tayoyë, maipi caye peoji. Maire cato sehuosicohua'ise'ere ñaquë ca de'huaye pa'iji. Sehuoma'cohua'ire cato Maija'quëpi co'aji caye pa'iji. Jaje pa'ina, mësarupi sehuosicohua'i aquëpi tayoto ca de'huaye pa'iji. Ja do'ire jaëte tayo yo'oquëre mësaru ja're pa'iquëre eto saoye pa'iji, ponëma'quë pani.

6

Sehuosicohua'ise'e Sañope Caye Pa'ito Ne De'huaye

1 Je'nërepa mësaru aquëpi yequëni sañope caye pani tsoe saiji, pai yo'oye ña ëjaë quë'rona ne de'huacaija'quëre. ¿Me yo'ojë jaje yo'oye'ni, Maija'quëre sehuocohua'ina quëama'pë?

2 Maija'quëre sehuocohua'ina quëaye de'oji, jaohua'ipi asani ne de'huaja'cohua'ire. Iye yeja pai yo'ose'e mësarupi ca de'huaja'cohua'i a'ë case'e asacohua'i a'ë, sehuoma'cohua'ire. Mësarupi jaje yo'oja'cohua'i sëte iye a'ri co'a coca mësaruse'e ca de'huajë pa'ijë'ë.

3 Cui'ne yequeje asacohua'i a'ë, mësaru, sehuosicohua'ipi huiñaohua'i yo'ose'e ca de'huaye pa'iji, case'e. Jaje yo'oja'cohua'i sëte ai jerepa iye yeja yure pa'iye mësaruse'e ne de'huaye pa'iji.

4 Jaje pa'iohua'ita'a mësaru, iye yeja pa'iyere sa'ñe coca pani tsoe sehuoma'cohua'ina sani quëayë, sehuosicohua'i pa'iye ti asama'cohua'ina.

5 Mësarupi pañete yo'ore'ni cajë ai cuasajë oijajë caquë cayë. ¿Mësaru aquë ta'ñe asaquë ti peoquëna, jaje yo'ore, sehuosicohua'i aquëpi iye yo'oye ca de'huaquë ti peoquëna, yo'ore?

6 Sehuosiquëpi cajë sehuosiquëre sañope caye payere iye yeja ëjaë sehuoma'quëna quëaye co'aji.

7 Mësaru sañope yo'ojë cayepi tsoe co'a de'osico pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me yo'ojë quëco ma'ñe'ni, më'ëre sañope yo'oyere, cui'ne më'ë co'amañare ima cuañonije?

8 Jaje pa'iquëta'are mësarupi Maija'quë do'ijëre nuñerepa yo'oma'pë co'amañare yahue imajë yo'oyë.

9 Mësarupi asayë, nuñerepa yo'oma'cohua'i Maija'quë cuañe te'te coni pa'iye ti peoye. Jaje pa'ito co'ye mësaruja'a cosoma'pë pa'ijë'ë. Maija'quë cuañe te'te pa'iye peoji, pai de'huasi diusuohua'ire secohua'i, huejama'cohua'ipi yo'ocohua'i, huejasicohua'ipi yequë nomiore panita'a ëmëre yo'ocohua'i, ëmëohua'ija'a yo'ocohua'i.

10 Cui'ne co'amaña yahue imacohua'i, co'amañase'e ai oicohua'i, cono cuepecohua'i, co'a coca yequëna quëacohua'i jerepa jaiye curiquë neñu'u cajë cosojë necohua'i, si'aohua'i jaje yo'ocohua'i ti'añe paja'cohua'i a'ë.

11 Jąje pa'iohua'i paë'ë, mësaru acohua'i. Pa'isicohua'ipi
yure cato mai Ëjaë Jesucristo yo'o do'ipi cui'ne Maija'quë joyo
yo'o do'ipi tsoa tǫsicohua'i pa'iyë. Maija'quëna i̱sisicohua'ipi
pa'iyë, Maija'quë cajeohua'i de'oni.

Mai Cąpë Cato Maija'quë Tsę

12 Si'aye yo'oye pa'iyë, mai. Jąje pa'iquëta'a yeque yo'oye
cato cǫcai ma'ñe a'ë, maire. Jąje pa'ina, de'hua ñaquë pa'iyë,
te'e co'amaña ai yë huesëna, jąi̱ yëyepi jo'ya ne huesoyere
coequë.

13 Ë̱tatu'u cato ąo ąija'copi pa'iji cani pąi nuñerepa cayë. Jąje
pa'iquëta'are Maija'quëpi ë̱tapë cui'ne ąo nejoja'quë api. Pąi
cąpë coa si'a nomiohua'ire yo'oyere caquë pa'iji cani coa tayo
cayë. Pąi cąpë cato Ëjaëni pacacaico cui'ne Ëjaëpi pąi cąpëre
pacacaiji.

14 Jąje pa'i do'ire maire Diusupi i̱ tutupi jǫ̱'isicohua'ini
huajëcohua'ire huëojąi̱'quë api, Jesucristore huëose'eję pa'ye.

15 Pąi ñape mësaru Cristo cąpë acohua'i a'ë. ¿Yë'ë Cristo cąpë
aquëpi si'a ë̱mëohua'ire yo'ocona tsioye de'oquë? Ai co'aji, me
neni tsioye'ni.

16 Mësarupi tsoe asayë, ë̱mëpi si'a ë̱mëohua'ire yo'ocona
tsioni i̱o cąpëna tsioye pa'iji. Jąje caji toyase'e iyere ñajë'ë:
"Te'ię pa'iohua'i tsioye pa'iji, cayaohua'i pa'isicohua'ita'a
caji."

17 Jąje pa'ye pąipi Jesucristona tsioni te'ię pa'iohua'i
de'oyë, i̱ joyona tsiosicohua'i pa'i do'ire.

18 Huejama'cohua'ipi pani nomiore yo'oyere yo'oma'pë
catię̱'ë. Jąi̱ cato cąpë nejoñe a'ë. Yeque tayo yo'oye cato
ë̱mëje'ese'e co'aye neñe a'ë. Jąi̱ do'ire ti jąi̱ yo'oma'pë pa'ię̱'ë,
cąpë co'a de'huaye a'ë.

19 Mësaru cąpë Maija'quë joyo pa'i huë'e a'ë. I̱pi mësarute
pa'iji. Jąje pa'ina, mësaru cąpë mësaru tsę̱co peoji, Maija'quë
tsę̱coa.

20 Maija'quëpi jai do'i hueropi, mësarute ai yo'osi do'ipi. Jąi̱
do'ire mësaru Maija'quëre ai oijë mësaru cąpëpi i̱ de'oyerepa
necaiye i̱ñoñe pa'iji.

7

Huejayere Yëhuoye

1 Yure cato mësaru sę̱jë toyase'ere sehuosi'i: ë̱mëpi nomiore
ti yo'oye pąto ai de'oji, me co'aquë'ni.

2 Jąje pa'iquëta'are jaiye co'aye yo'oyepi pa'i do'ire pąi ñape
nëjore paye pa'iji, cui'ne nomiohua'ię̱ pąi ñape ë̱jëre paye
pa'iji.

3 Ë̱jëpi nëjo yëyeje̱ yo'oquë pa'iye pa'iji, ëjë sëte. Cui'ne nëjoje
ëjë yëyeje̱ pa'ye pa'iye pa'iji, nëjo sëte.
4 Nëjo cato ëjë tse̱coa. Ë̱jë api, i̱ti tse̱ aquë. Ë̱jë cato nëjo
tse̱quë api.
5 Ja̱je pa'ina, ëjë yëye panita'a nëjo yëye pa'ito pa̱ñë
cama'pë pa'ijë̱'ë. Cayaohua'i yure tsoe maca yo'oma'pë
Maija'quëse'ere se̱ñu'u cani yo'oma'pë se̱jë pa'ijë̱'ë. Ja̱
jeteyo'je cui'naohua'ipi tsioni pa'ijë̱'ë. Mësaru pa'iyepi
yo'ojëna, mësarute quëco ti̱'ama'pëna Satanáspi co'aye
yo'oyena ne ta̱oma'quë de'hua ñajë'ë.
6 Mësaruni yëhuoquë caquë cua̱ñema'ë pa'iyë.
7 Yë'ë cato si'aohua'i yë'ëje̱ pa'iohua'ise'e pa'ijë̱'ë, cuasayë.
Cuasaquëta'are Maija'quëpi pa̱i ñapere ti̱ñe tutu i̱sipi.
8 Huejama'cohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire cayë, huejaye
pa̱to jerepa de'oji, yë'ëje̱ pa'iohua'i pa'ito.
9 Ja̱je pa'iquëta'are quëco ti̱'añepi peoto huejayepi de'oji.
Co'aji, coa ëa ju̱'ijë ai yo'ojë pa'iye.
10 Huejasicohua'ire cato cua̱ñeñë, ëjëre je̱ocoye ti peoji. Ja̱
cato yë'ëse'e caye pa̱ñë. Ë̱jaërepaje̱ ja̱je cua̱ñeji.
11 Ja̱je pa'iquëta'are nëjopi ëjëre je̱ocosico pani yequëre
huejaye peoji, pa̱nita'a cui'naëna co'i co̱ñe pa'iji. Ë̱jëje nëjore
je̱ocoye peoji.
12 Iye cato yë'ëpi cayë, Ë̱jaërepa case'ere caye pa̱ñë. Sehu-
osiquëpi sehuoma'coni nomiore paquëna, i̱opi de'oye i̱ ja̱'re
pasi'i cuasaco pa'ito je̱ocosi'i caquë yo'oye pa̱jë'ë.
13 Yeque sehuosicopi sehuoma'quëni pacona, i̱pi de'oye i̱o
ja̱'re pasi'i cuasaquë pa'ito je̱ocosi'i caco yo'oye pa̱jë'ë.
14 Ja̱je pa'ina, sehuoma'quëpi nëjo sehuosicore pa do'ire
Maija'quëna i̱sisiquëje̱ pa'iji. Cui'ne nomioje sehuoma'copi
sehuosiquëni ë̱jëre pa do'ire Maija'quëna i̱sisicoje̱ pa'ico. Ja̱je
yo'oye peoto mësaru mamajëpi sehuoma'cohua'i mamajëje
pa'iohua'i co'acohua'i patira'huë. Ja̱je patira'sicohua'ita'a
yure cato de'ocohua'i pa'iyë, Maija'quë ña hue̱'ña.
15 Ja̱je pa'iquëta'are sehuoma'quëpi pa̱nita'a sehuoma'copi
je̱osi'i cato de'oji caje̱'ë, ai oima'pë sehuosiquëpi pa̱nita'a se-
huosicopi ai yo'ojë pa'ito co'aji. Maija'quë cato de'oye sihuajë
pa'ijë̱'ë caquë soipi, maire. Ja̱je pa'iquëta'are ai yo'ojë pa'ito
co'aji.
16 Nëjo sehuosicopi ëjë sehuoma'quëre huasora'se'ere
huesëco pa̱nita'a ëjë sehuosiquëpi nëjo sehuoma'core
huasora'se'ere huesëji.
17 Mësarute soi maca pa'ise'eje̱ pa'ijë, pa̱i ñapere Ë̱jaë nejë'ë
caquë i̱sise'eje̱ pa'ye yo'ojë pa'ijë̱'ë. Ja̱je cua̱ñequë ye'yayë, si'a
hue̱'ña sehuosicohua'i pa'i tsëcare.

18 Cui'ne cuiri ca̱'ni tëasiquëni Maija'quëpi soisiquë pa'ito
ja̱re ja̱je pa'ipi Maija'quëre tuijë̱'ë. Ca̱'ni tëama'quëni soisiquë
pa'ito ja̱re tëama'quëpi tuijë̱'ë, Maija'quëre.
19 Ti co̱cai ma'ñe a'ë, cuiri ca̱'ni tëaye cui'ne tëa ma'ñeje. Ti
co̱caiye cato Maija'quë cua̱ñeñere de'oye sehuoye a'ë.
20 Ja̱je pa'ina, pa̱i ñape pa'iye pa'iji, Maija'quë i̱ soima'në
pa'ise'eje̱ pa'iohua'i.
21 Jo'yaë pa'isiquë pani, co'a ju̱'ima'ë pa'ijë̱'ë. De'hue eta
huajëye pa'ito eta huajëjë̱'ë.
22 Jo'yaë pa'ina, Maija'quëpi soisiquë pa'ito jo'yaë peoquë
po̱nëji, mai Ëjaëre necaiquë po̱nëni. Jo'yaë peoquëni Cristopi
soina, Cristo jo'yaë de'oye pa'iji.
23 Mësarute Maija'quëpi jai do'i hueropi. Ja̱ do'ire pa̱i
jo'yaohua'i pa'ima'pë pa'ijë̱'ë.
24 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë ja̱ yë'ta'a Maija'quë mësarute
soima'në pa'isi macare pa'ijëta'a Maija'quë ña hue̱'ñana
de'oyerepa pa'ijë̱'ë.

25 Huejama'cohua'ire cato mai Ëjaë cua̱ñese'e peoji. Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ë cuasayepi caye yëyë, mësarute. Mai Ëjaëpi
yë'ëre oi huasosiquë sëte nuñerepa caji cajë asacaiquëre papi
cayë.
26 Mësarute cayë, huejama'pë pa'ito jerepa de'oji. Cui'ne
quëasi'i, iye mu'seña co'a mu'seña'ë. Ja̱je pa'ito me huejaye'ni.
27 Huejasiquë cato nëjore je̱ocoye peoji. Huejama'quë pani
huejasi'i caquë nomiore co'ema'ë pa'ijë̱'ë.
28 Ja̱je pa'iquëta'are më'ëpi huejaquë pani co'aye yo'oye
pa̱ñë. Nomi tsi̱opi huejaco panije co'aye yo'oye pa̱co. Ja̱je
pa'iquëta'are huejasicohua'i cato ai yo'oja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je
pa'ina, yë'ë cato iye ai yo'oyepi peoja̱quë caquë huejaye
pa̱ñepi jerepa de'oji cayë.

29 Maija'quë do'ijë, mësarute cayë, mai iye yeja pa'iye a'ri
tëcahuë maca pa'iji. Ja̱je pa'ina, yure cato huejasicohua'ipi
hueja ma'ñeje pa'iohua'i pa'iye pa'iji, mai Ëjaë co'amañare
jerepa cuasajë.
30 Iye yeja mai pa'iye caraja̱ija'coa. Ja̱ do'ire
oicohua'i panije oima'pë pa'ijë̱'ë. Sihuacohua'i pa̱nije
sihuama'cohua'ije̱ pa'iye pa'ijë̱'ë. Co'amañare huerosicohua'i
panije co'amañare peocohua'ije̱ pa'iye pa'ijë̱'ë, mai Ëjaë ayere
neja'quë caquë.
31 Iye yeja co'amañare de'oye a̱'jiñe ti̱'ajë jaiye pacohua'i
pani co'amañare sihuama'pë pa'ijë̱'ë. Peocohua'i pa'iyeje̱
pa'ijë̱'ë. Mësarupi asayë, iye yeja caraja̱ija'coa cajë. Ja̱ do'ire
iye yeja co'amaña sihuaye peoji.

32 Ëë'ë cato yëyë, mësarupi iye yeja co'amañare ai cuasajë
co'a juu'ima'pë pa'iyere. Jaaje pa'ina, ëmëpi huejama'quë pani
Ëjaë co'amañase'e cuasaquë ite de'oye iñoñere caquë yo'oji.
33 Jaaje pa'iquëta'are huejasiquë cato iye yeja co'amañare
cuasaquë co'a juu'iji, nëjore de'oye necaiyere cuasaquë. Jaaje
pa'ina, cayaye cuasaye pa'iji.
34 Jaaje cui'ne huejasi nomioje iye yeja co'amañare co'a juu'ico
io ëjëre de'oye yo'ocaiyere cuasaco. Jaaje pa'iquëta'are nomi
tsio cato mai Ëjaë co'amañase'e cuasaco io caapë cui'ne io joyo
Maija'quëna isisicopi pa'ico.
35 Jaaje cani mësaru de'oye pa'iyere caquë cayë. Huejama'pë
pa'ijëë'ë caye paañë. Coa ai jerepa Ëjaë yëyese'e cuasajë de'oye
pa'ijë ise'ere necaiyere caquë quëayë.
36 Te'ipi i huejajaa'co ai de'o huesëo cuasaquë iona yëyere
quëcoma'quë pani huejajëë'ë. Co'aye yo'oye paaji. De'oye yo'oji.
37 Jaaje pa'iquëta'are yequëpi i yëyere meñe quëcoquë pani
huejajaa'core huejaye paasi'i cuasa nëopi. Jaa yo'oquëna, i joyopi
cuasaquë yo'o do'ire de'oye yo'oji.
38 Jaaje pa'ina, huejajaa'core huejasiquë cato de'oye yo'oji.
Cui'ne huejajaa'core huejama'quë jerepa de'oye yo'oji.
39 Nëjo cato ëjëni tsiosico paco'ë, te'i de'ojëna. Ëjë juu'isi maca
te'o de'oni jaa maca yureta'a nomi tsioje pa'io de'oco. Jaa maca
huejaye yëni huejaye pa'iji, Maija'quëre sehuosiquëni.
40 Jaaje pa'iquëta'are yëë'ë cato cuasayë, hueja coñe paañepi
jerepa de'oji. Jaaje cani yëë'ëje Maija'quë joyo paquëpi cayë
cuasayë.

8

De'huasi Diusuohua'ina Aao Isiye

1 De'huasi diusuohua'ina aao isiye ayere toyayë, mai
si'aohua'i taa'ñe cuasacohua'i a'ë. Jaaje pa'iquëta'are taa'ñe
asaye cato coa jerepa pa'i a'ë cuasayena neñe a'ë. Jaaje
pa'iquëta'are paire oiye cato joyo pa'iye ñese mëocaiye a'ë,
coocaiye a'ë.
2 Jaaje pa'ina, de'hue asayë, cuasaquëre jaa yë'ta'a asa
ti'añerepa carapi.
3 Jaaje pa'iquëta'are Maija'quëpi ñaji, ite oiquëre pare.
4 Maipi asayë, paai de'huasi diusuna aao isise'e ayere aiñere
cayë. Paai de'huasi diusu iye yeja coa pa'iji, te'i Maija'quëse'e
irepa pa'iji, yequë diusu peoyë.
5 Jaa yë'ta'a ma'tëmore cui'ne iye yejare jai paai diusuohua'i
cui'ne ëjaohua'i pa'iyë cuasato, jai paai diusu cui'ne ëjaohua'ijee
pa'iyë.

6 Jąje pa'ijëta'are maire cato te'i Diusu pa'iji, Maija'quëse'e.
Maija'quëpi si'aye de'huapi. Jąje pa'ina, i̱ do'ipi pa'iyë, mai.
Cui'ne te'i Ëjaë pa'iji. Jąë cato Jesucristo api. I̱ja'a do'ire pa'iji,
si'aye cui'ne maije.
7 Jąje pa'iquëta'are yecohua'i iye yë'ë yure quëaye asa ti̱'añe
pąñë. Jąje pa'ina, sehuosicohua'ita'a pąi de'huasi diusuni
i̱ohua'i sęjë ye'yase'epi ją yë'ta'a pa'ina, pąi de'huasi diusuni
i̱sisi hua'i co'aji ąiñe cuasayë. Cui'ne i̱ohua'i cuasaye tutu peo
do'ire si'si a'ë cuasayë, co'a diusure i̱sise'ere ąini.
8 Mai ąo ąiñepi Maija'quë maire oiye ti̱'añe peoji. Jąje pa'ina,
ąisi do'ipi de'ocohua'i pa'iyeję peoji. Cui'ne ąisi do'ire jerepa
co'acohua'i pa'iyeję peoji.
9 Jąje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, yo'ojë si'aye asa
ti̱'ama'cohua'ini tutu peocohua'ini co'a de'huaye mësaru
si'aye de'oye ąi do'ipi.
10 Jąje pa'ina, më'ëpi si'aye asaquëpi pąi de'huasi diusure
i̱sise'ere ąi ñu'ina, si'ayerepa asa ti̱'ama'quëpi ñaji. Ñani i̱je ąiji
ją yë'ta'a co'aji cuasaquëta'a.
11 Jąje cuasaquëta'a ąi do'ire më'ëpi do'i quë'i pa'iyë, ąni
i̱ño do'ire ją maca yureta'a më'ëpi Cristo i̱te jucacaisi do'ire
sehuosiquëni si'aye më'ë asa ti̱'a do'ipi i̱ asayere nejocaiyë.
12 Tutu peocohua'i Maija'quëre a'ri mañą cuasayere nejocai
do'ire, mësaru Cristoni sąñope yo'oyë.
13 Ją do'ire ąiñe pąñepi jerepa de'oji. Co'aji, yë'ë ąi do'ire
Maija'quë do'iquëre ne tąo.

9

Maija'quë Jëjo Daocohua'i Yo'oye

1 Yë'ëre cato si'aye de'oye yo'oye pa'iji. Tą'tëpo peoji,
Maija'quë jëjo daoquëre sëte. Mai Ëjaë Jesucristore yë'ë ñaco
cąpi ñasiquë a'ë, cui'ne yë'ë i̱ coca quëasi do'ire mësaruję
sehuosicohua'i pa'iyë.
2 Jąje pa'iquëta'are yecohua'i cato yë'ëre cayë, Maija'quë jëjo
daoma'quë api. Jąje pa'itoję mësaru yë'ë quëaquëna, Cristo
coca sehuosicohua'ise'e Maija'quë jëjo daosiquëre papi cayë.
3 Yë'ëre sąñope cacohua'ire ñeje sąñope sehuoquë quëayë.
4 Yë'ë si'aye ąoñe cui'ne o̱cuaye ąiñe pa'iji, cui'ne u̱cuye
pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë pa'i do'ire.
5 Cui'ne sehuosiconi huejani cuarojąiñe de'oji. Mai Ëjaë jëjo
daocohua'i cui'ne i̱ yo'je tsi̱ cui'ne Pedro yo'oyeję pa'ye yo'oye
de'oji. ¿Me tą'tëpo pa'iquë'ni, yë'ëse'ere?
6 ¿Bernabé cui'ne yë'ë co̱ni Maija'quë do'ijë co̱caima'pëna
yëquë jëñapi co'amañą nejë Maija'quë coca quëajë pa'iye pa'iji,
cuasaye mësaru?

7 ¿Iqueipi soldado de'oni i̱ pa'i do'i sa̱iquë pa'iye pa'iquë'ni?
¿Iqueipi tsio neni quë̱quëna, tëani a̱ima'quë pa'iquë'ni?
¿Iqueipi yëi ñama oje dë'sequëta'a u̱cuma'quë pa'iquë'ni?
8 Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e cuasaquë caye a'ë cuasama'pë pa'ije̱'ë.
Moisés cua̱ñese'eje̱ cui'ne caji yë'ëse'e caye pa̱ñë.
9 Cua̱ñese'epi toya pëpëna toyase'e pa'iji, ñeje: "I̱ti
ca̱ po'te saihuë të'ija̱i po'tequëre duruhue̱quëre yë'opo
sëama'pë pa'ije̱'ë, i̱se'e a̱i nejaquë." Ja̱je cani Maija'quë
duruhue̱quëse'ere oi cama'ë paji'i,
10 maini caquë coa i̱ñoquë. Ja̱ cato capi, maire. Yecohua'i
co̱cai ja̱'ñere capi. Ja̱je pa'ina, sehuosicohua'ipi Maija'quë
coca quëacaicohua'ire co̱caiye pa'iji, co'amañapi. Ta̱ja'to a̱'ji
yeja nequë cui'ne huea po'tequë i̱ohua'i tsio que̱ise'ere paja̱jë
cuasajë yo'oyë.
11 ¿Ja̱je pa'ito mësaru joyo pa'i cocare pare quëasicohua'ini
mësarupi mësaru co'amañapi co̱caiye co'aquë? Pa̱ni de'oji,
yëquëre co̱caiye.
12 Yecohua'ire ai pa̱'ñe pa'iohua'ini mësaru de'oye
co̱caicohua'i a'ë yëquëre jerepa co̱caiye pa'iji, mësarute
Maija'quë coca quëasicohua'ire.

Ja̱je pa'iquëta'are yëquë mësarute co̱caije̱'ë caye pa̱huë.
Coa ai jerepa quëcojë yëquë je̱ñapi nejë a̱ë'ë. Cristo coca
quëayere mësarupi jo̱sa yo'oye a'ë, cuasama'cohua'ini cajë.
Ja̱je yo'ohuë.
13 Mësarupi tsoe asacohua'i a'ë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
cato i̱ote pa'i co'amañapi pa'icohua'i a'ë, cajë. Hua'ire ëojë
Maija'quëre se̱ hue̱'ña co̱caicohua'ije̱ Maija'quëna i̱sisi hua'ire
a̱icohua'i a'ë.
14 Huaso coca quëacaicohua'i cato, huaso coca quëa do'ipi
pa'iye pa'iji caquë mai Ëjaë nepi.
15 Yë'ë ja̱je quëa do'ire sa̱i cua̱ñoñe pa'iquëta'a sa̱i cua̱ñoñe
pa̱huë. Cui'ne ja̱je toyani toyama'ë pa'iyë, mësarupi i̱sija̱jë
caquë. Coa ai jerepa yë'ë ne do'i sihuayere yecohua'ipi
sioyere coeyë. Ju̱'iñere jerepa de'ora'pi cuasayë, yë'ë ne do'i
sihuayere sioto.

16 Jerepa pa'i a'ë cuasaquë quëaye pa̱ñë, Maija'quë coca
quëani. Yë'ëre cua̱ñe nëose'ere ne ti̱'añe pa'iji. Yë'ëpi Maija'quë
coca quëama'quë pani teaye pa'iyë.
17 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi neñe yë'ë sihuaquë yo'onita'a yë'ë
do'ire i̱sise'e payë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi jo̱sa coenije neñe
pa'iji, cua̱ñe nëose'e pa'ito me pa̱ñe'ni.
18 Huaso coca quëa do'ire se̱'ñe pa'ita'a sihuaquë se̱ma'ë
pa'iyë, huaso cocare asacohua'ipi sa̱iñe peoja̱quë caquë. Ja̱re
cayë, yë'ë sihuayere.

19 Pa̱i jo'yaë peoquëta'a si'aohua'i jo'yaë de'ohuë, Cristona
jai pa̱ire dacasi'i caquë.
20 Judío pa̱i ja̱'re co̱ni pa'ini judío pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye yo'oquë
pa'iyë, judío pa̱ini Maija'quë te̱'tena dasi'i caquë. Ja̱je cani
cayë, Moisés cua̱ñese'ere sehuojë yo'ocohua'ire nesi'i caquë
yo'oyere. Yë'ë cato nuñerepa ja̱ cua̱ñeñere pa'ima'quëta'a
i̱ohua'ire Maija'quëna dasi'i caquë yo'oyë.
21 Cui'ne Moisés cua̱ñese'ere asama'cohua'i ja̱'re pa'i
i̱ohua'ije̱ pa'i de'oyë, Maija'quëna i̱ohua'ire dasi'i caquë. Ja̱
yë'ta'a Diusu cua̱ñese'ere pa'iyë, Cristo cua̱ñeñere sehuoquë
pa'i do'ire.
22 Tutu peocohua'ire Cristona dasi'i caquë i̱ohua'ije̱ pa'i
de'ohuë. Pa̱i ñapeje̱ pa'i de'ohuë, de'hue te'ohua'ise'e huaso
cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë caquë.
23 Ja̱je yo'oyë, huaso coca quëayere pa̱ipi jerepa asaja̱jë
caquë. Cui'ne huaso cocapi de'o co'amaña i̱siyere yecohua'i
co̱ni paja̱jë caquë yo'oyë.
24 Huë'huëni co'amaña i̱mañu'u cajë huë'huëcohua'i cato
si'aohua'i huë'huë huëocohua'i a'ë. Ja̱je yo'osicohua'ita'a
ti̱'ama'cohua'i a'ë, co'amaña. Ti̱'ama'pëna, coa te'i i̱ti de'hue
nesiquëse'e co'amaña saquë api. Ja̱je pa'ito mësaruje̱ ai
cuasajë huë'huëje̱'ë, co'amaña i̱ñu'u cajë huë'huëyeje̱ pa'ye.
25 Si'aohua'i sa̱ñope yo'ojë ca̱'a yo'ocohua'i si'aye ca̱'a
yo'oroja̱iñe je̱oni ñare pajë yo'ocohua'i a'ë, coa caraja̱i
co'amañare i̱mañere cajë yo'ojëta'a. Ja̱je pa'iquëta'are mai
cato ti pani huesëyere pare ti̱'añu'u cajë yo'oyë.
26 Ja̱je pa'ina, yë'ë cato coa huesë huë'huëma'ë pa'iyë, cui'ne
peo de'otona të'caquë, huaiyeje̱ pa'ye yo'oma'ë pa'iyë.
27 Ca̱përe cua̱ñeñë, coa ai jerepa yë'ë ca̱përe të'caquë yo'oyë,
de'oye sehuocaiyere caquë. Yecohua'ise'ere de'oye sehuoye
pa'iji caquë ye'ya tëjini yë'ëpi ye'yama'quë pa'ija̱'quë caquë
eto cua̱ñoñere coequë ja̱je yo'oyë.

10

I̱tire Pa'ë Cuasayere Sa̱ñope Saquë Yëhuoye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, mai aipë yo'ojë pa'ise'e,
si'aohua'i mai aipë Maija'quë sirio huë'ehuëre pa'a̱huë'ë.
Cui'ne si'aohua'i jai Maja'iñaje je̱'a'huë'ë.
2 Iye yo'o ja̱'ñepi si'aohua'i Moisésre tuicohua'i pa'iye
i̱ñoa'ji'i, oco do cua̱ñoñeje sirio huë'ehuëre cui'ne jai
Maja'iñaje tëto saijë pa'i ja̱'ñepi.
3 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë i̱sisi a̱o a̱'ahuë'ë.
4 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë i̱sisi oco o̱cua'a̱huë'ë, joyo
ayere u̱cuhuë. I̱ohua'ire sai saquë Cristo quë̱naoje pa'irepa
joyo ocore o̱cua'a̱huë'ë.

5 Jạje pa'iquëta'are jai pại ñasicohua'ita'a, cuẹne yejana
juju̱a'huë'ë, Maija'quë yëyeje̱ yo'oma'pë pa'isicohua'ire.
6 Iye yo'ose'e cato maire quëaye a'ë, jạohua'i yo'ose'eje̱ pa'ye
yo'oma'pë pa'ije̱'ë caquë. Jạohua'i cato co'ayere yë do'ire
juju̱a'huë'ë.
7 Jạje pa'ina, mësaru cato pại de'huasi diusuohua'ini se̱ñu'u
cajë yo'oma'pë pa'ije̱'ë, jạohua'i yo'ose'eje̱ pa'ye. Maija'quë
coca toyase'e caji: "A̱o ạijë cọno u̱cujë, jạ jeteyo'je jai pại
tsi'sijë pairajë sihuajë yo'ohuë."
8 Jạje yo'ocohua'ipi te'e mu'sepi veinte y tres mil
juju̱a'huë'ë, yequë nomiohua'ire cui'ne yequë ë̱mëohua'ire
yo'o do'ire. Jạje pa'ina, jạohua'i yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oma'pë
pañu'u, mai cato.
9 Maija'quëre neñañu'u cajë sạñope yo'o do'ire ạñani ạo
juju̱a'huë'ë. Jạje pa'ina, Maija'quëre sạñope yo'oye pạñu'u.
10 Maija'quë de'oye yo'oma'aji'i, carojạë'ë. Jạje yo'ojë ca
do'ire hui̱ñaëpi dani huani jẹạ'ji'i, jạohua'ire. Jạje pa'ina,
Maija'quëre co'aye yo'oji carojạiñe pạñu'u, mai cato.
11 Si'aye mai aipëre yo'ose'e cato maire i̱ñoñe a'ë, tëji
mu'seña pa'icohua'ire, maipi cui'ne yo'oye pạjajë caquë.
12 Nuñerepa de'oye pa'iyë cuasaquë pani, de'hua ñajë'ë
yo'oquë tạ'añe.
13 Neñañe pa'ina, mësaru ai yo'oyeje̱ pa'ye yecohua'ije̱ ai
yo'ojë pa'iyë. Mësaruse'e ai yo'oye pạñë. Neñañe cato cui'ne
pa'ye a'ë, si'aohua'ire. Jạje pa'iquëta'are Maija'quëpi mësarute
mësaru quëco ti̱'añe jerepa neñañe ẹ̈sejạ'quë api. Jạje pa'ina,
Maija'quëna quëco pajë̱'ë, jạëpi necaijạ'quë api cuasajë. Jạje
pa'ina, neñañepi pa'ina, Maija'quëpi eto huasojạ'quë api, ai
yo'oyere quëcojạjë caquë.
14 Si'aye Maija'quërepa peoyere Maija'quë api cuasajë
yo'oye yo'oma'pë pa'ije̱'ë, Maija'quë do'ijë mañạ.
15 Mësaru cato tạ'ñe pa'iohua'i a'ë. Jạje pa'ina, cayë se
mësarupi yë'ë case'ere ai cuasani ñañe pa'iji.
16 Mai de'o u̱cu duruhuë u̱cuyë Maija'quëre de'oji, cajë pëpa
maca Cristo tsie da'cana tsioyë, te'ije̱ pa'iohua'i i̱na. Cui'ne
panre huahueni ạinije Cristo cạpëna tsioyë, te'ije̱ pa'iohua'i
i̱na.
17 Jai pại mai pa'ijëta'a te'oni si'aohua'i pan ại do'ire te'e
cạpë acohua'i pa'iyë.
18 Jạje pa'ina, ñajë'ë, cui'ne judío pạini. Jạohua'i je̱'quë
Maija'quëna i̱siyë cajë yo'osicohua'ire ại do'ire i̱oja'a i̱ohua'i
acohua'irepa pa'iyë.
19 Jạje cani cama'ë pa'iyë, pại de'huasi diusupi do'i quë'ye
a'ë caquë. Pạnita'a pại de'huasi diusuna hua'i i̱sise'epi jerepa
do'i quë'ye pa'iji cama'ë pa'iyë.

20 Yë'ë cato cayë sehuoma'cohua'ipi Maija'quëna hua'i i̱siyë
cajë yo'oni huatiohua'ina i̱siyë. Ja̱je pa'ina, yë'ë cato mësarute
ë̱seyë, huatiohua'i ja̱'re co̱ni pa'iye.
21 Huati u̱cu duruhuë u̱cuye ti peoji, mai Ëjaë u̱cu duruhuë
u̱cucohua'ipi. Ëjaë mesana a̱o a̱icohua'ipi huati mesa a̱iñe ti
peoji.
22 Ëjaëpi oi pë̱ijaquë cajë huatire sihuajë yo'oye co'aji. I̱
jerepa tutu quë'iohua'i peoyë, coa teaye pa'iohua'i mañapi.

Sehuosicohua'i Yo'oye Cui'ne Oiye

23 Maipi si'aye yo'oye neñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are yeque
cato co̱cai ma'ñe a'ë. Si'aye yë'ë yëyeje̱ pa'ye yo'oye pa'iji. Ja̱je
pa'iquëta'are yeque cato joyo pa'iye ñese mëiñe co̱cai ma'ñe
a'ë.
24 Ja̱je pa'ina, yecohua'i de'oye pa'i ja̱'ñere cuasajë de'oye
yo'oye pa'iji. Co'ye de'oye pa'iyere cuasajë yo'oye co'aji.
25 Ja̱je pa'ina, a̱o huero hue̱'ña i̱siyere coa hueroni a̱ijë'ë.
De'huasi diusuna i̱sise'e pa'ima'quë cuasajë se̱ma'pë pa'ije̱'ë,
ai cuasaye peoja̱quë.
26 Iye yeja cui'ne si'aye i̱ote pa'iye Maija'quë tse̱ a'ë.
27 Pa̱nita'a sehuoma'quëpi a̱o a̱ijë'ë caquë huëouna, se-
huoni i̱ huë'ena saisicohua'i pani, de'huasi diusure i̱sise'e
pa'ima'quë cuasajë se̱ma'pë coa si'aye i̱ a̱oñe a̱ijë'ë.
28 Ja̱je pa'iquëta'are yequëpi mësarute quëa'ñe pa'i api,
iye hua'i pa̱i de'huasi diusure i̱sise'e a'ë caquë. Ja̱je
quëaru a̱ima'pë pa'ije̱'ë. Mësarute quëasiquë cuasayere co'a
de'huayere coejë a̱iñe pa̱jë'ë.
29 Iye cato cayë yequë co'aye a'ë, cuasayere. Mësaru
cuasayere cama'ë pa'iyë.
Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ipi se̱ti̱'ñe pa'iohua'i a'ë. ¿Me neni yë'ë
yëyeje̱ yo'oyere yequëpi ñaquë yo'oji ca de'huaye pa'iquë'ni?
30 Yë'ëpi tsoe Maija'quëre se̱ni de'huani a̱iquë pa'ito ¿me
neni yë'ë a̱iñere yecohua'ipi ca de'huaye pa'iquë'ni?
31 A̱iñepi u̱cuyepi, cui'ne co'amaña yo'oyepi Maija'quë
de'oquëre pa'ni cajë sihuayere yo'oje̱'ë.
32 Sehuosicohua'ire, judío pa̱ire cui'ne judío pa̱i peoco-
hua'ireje̱ si'aohua'ire co'aye ne i̱ñoma'pë pa'ije̱'ë.
33 Ja̱je pa'ina, yë'ë si'aohua'ire de'oye yo'osi'i caquë yo'oyë.
Yë'ë yëyere yo'oma'ë pa'iyë. Ja̱ohua'ije̱ si'aohua'i de'oye
cuasajë huaso cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë caquë yo'oyë.

11

1 Ja̱je cui'ne mësaruje̱ yë'ë yo'o i̱ñose'eje̱ pa'ye cui'ne yo'oje̱'ë.
Cristo yë'ëre yo'o i̱ñose'eje̱ pa'ye yo'oyë, yë'ëje̱.

Nomiohua'i Maija'quëre Se̱ Hue̱'ña Pa'iye

2 Maija'quë do'ijë, sihuayë, mësaru yë'ëre si'anë cuasajë yë'ë
ye'yase'eje̱ pa'ye pa'ijëna.
3 Ja̱je pa'iquëta'are iyeje̱ asaja̱jë caquë quëayë. Cristo cato
si'a ë̱mëohua'i mëñe ëjaëpi. Ë̱jë cato nëjo mëñe ëjaëpi, cui'ne
Diusu cato Cristo mëñe ëjaëpi.
4 Ja̱je pa'ina, ë̱mëpi i̱ si̱opë ca̱ñapi pu̱ani Maija'quëre se̱quë
pa'ito co'aye ña cua̱ñoji. Ca̱ña pu̱asi do'ipi Cristore ëjaëre pare
cuasama'cohua'ipi ja̱je yo'oye pa'iji.
5 Ja̱je cui'ne nomiopi i̱o si̱opë ca̱ñapi pu̱ama'o Maija'quëre
se̱co pa'ito pa̱nita'a Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëaco
pa'ito, co'aji ë̱jëni huajëya'ye ña cua̱ñoji, naña peo hue̱'ñarepa
tëase'eje̱ pa'iopi quëa do'ipi. Ë̱jëpi jerepa pa'i caye i̱ñoñe a'ë,
si̱opëna ca̱ñapi pu̱añe cato.
6 Nomiopi si̱opë pu̱ama'o pani nañare peo hue̱'ñarepa hueo
je̱ojaco, te'ere papi. Ja̱je pa'ina, nañare hueo je̱oni huajëya'ye
pa'ima'copi cuasani pu̱ajaco, i̱o si̱opë.
7 Ë̱më cato i̱ si̱opë pu̱añe peoji, Maija'quëje̱ pa'ire
de'huasiquë me pu̱aquë'ni. Ja̱je pa'ina, ë̱më cato Maija'quë
de'oquërepa pa'iyere i̱ñocai pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are nomio
cato ë̱më de'oquë pa'iyere i̱ñocaio pa'ico.
8 Maija'quë ë̱mëre de'hua maca nomio ayepi neñe pa̱pi.
Nomiota'are ë̱më ayepi de'huapi.
9 Ë̱mëni caquë Maija'quë nomiore nepi. Nomioni caquë
ë̱mëre neñe pa̱pi.
10 Ja̱ do'ire hui̱ñaohua'ire i̱ñoñere caco nomio i̱o si̱opëna ca̱pi
pë'pësico pa'iye pa'iji.
11 Ja̱je pa'iquëta'a mai sehuosicohua'i pa'iye cato nomio
peoto ë̱më pa'iye peoji. Ja̱je nomiopi peotoje̱ ë̱mëje pa'iye
peoji.
12 Ë̱më ca̱përe i̱ni nomiore de'huapi, Maija'quë. Ja̱ yo'ose'e
nuñere pa'ë. Ja̱je pa'iquëta'are yure cato nomiopi ë̱mëre ai
de'huaye pa'iji. Si'aye iye yo'oye Maija'quëpi neñe a'ë.
13 De'oquë nomiopi Maija'quëre se̱o ca̱pi si̱opë pu̱ama'o
pa'ito mësarupi ca de'huaje̱'ë, ñani.
14 Ja̱je pa'ina, iye yeja ja̱re i̱ose'e maire ë̱mëohua'ire
huajëya'ye nëiñe neji, ë̱mëohua'ipi tsoa naña hue'eto.
15 Nomio cato tsoa naña hue'eni sihuaco i̱o si̱opë pë'pë
ja̱'ñere i̱sise'e sëte.
16 Iye ayere yecohua'ipi ja̱je yo'o ma'ñe a'ë cajë sa̱ñope
cacohua'i pani iye a'ë quëaje̱'ë, yëquë asayere ye'yaye. Ë̱quë
cuasayeje̱ pa'ye yequë hue̱'ña sehuosicohua'ije̱ cuasayë, iye
yo'oyese'e cato.

Ë̱jaë A̱o A̱i Pa'ise'ere Cuasajë Tayo Yo'ose'e

17 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru tsi'sijë yo'oyepi mësarute
co̱cati'ñe pa'yepi mësarute co'a de'huaye pa'ina, asaquë
mësaru yo'oye sihuama'ë iye toya ja'hua toyayë.
18 Maija'quë coca cañu'u cajë tsi'si maca tsëcapë̱a huahuejë
yo'oyë cajë yë'ëre quëayë. Quëajëna, ja̱je pa'iji cayë cuasaye
nëiji, yë'ëpi.
19 Mësarute tsëcapë̱ase'e huahueni pati'ñe nëiñe jëa ti̱'añe
peoji. Ja̱re ja̱je huahueye pa'iji. Ja̱je yo'ojëna, nuñerepa
sehuosicohua'i pa'iye ñañe pa'iji.
20 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru tsëcapë̱a huahueni tsi'sini a̱o
a̱iñe nuñerepa mai Ëjaë tse̱ peoji,
21 mësaru a̱o a̱i maca ti̱'aëna, pa̱i ñape a̱o du'ruja̱'a a̱i do'ire,
yecohua'ipi a̱o ëa ju̱'ijëna, yo'o do'ire cui'ne yecohua'ipi ñese
co̱no u̱cu cuepere pajë yo'o do'ire.
22 ¿Huë'e pacohua'i sëte me yo'ojë huë'ena u̱cujë a̱i
ma'ñe'ni? Mësaruse'e a̱ijëna, nuñerepa peocohua'i mañapi
huajëya'ye nëina, ñañë. Ja̱ yo'oyepi Maija'quë tse̱cohua'ini
co'aye yo'oyë, mësaru. ¿Ja̱je yo'oto yë'ë me mësaru yo'oye
de'oyerepa yo'oyë cacaiye'ni? ¡Mësaru yo'oye sihuacaiye
pa̱ñë!

Ëjaë A̱o A̱iñe
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Yë'ë mësarute ye'yase'e Ëjaëna ye'yese'e paji'i. Ja̱re
ye'yahuë, mësarute. I̱te cajei yo'oyeje̱ pa'ye yo'oquë cosoquë
tse̱a je̱o cua̱ñoja'a ñami na'iquëna, Ëjaë Jesupi jujuma' a̱o i̱ni,
24 Maija'quëre pëpani a̱ore yeteni huahuequë capi: "A̱ijë'ë.
Iye a̱iñe cato yë'ë ca̱pë a'ë. Mësaru de'oye pa'i ja̱'ñere caquë
i̱siye a'ë. Yë'ë yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oje̱'ë, yë'ëni cuasajë."
25 Cui'ne a̱o a̱ni tëjisi jeteyo'je u̱cu duruhuë i̱ jëñapi i̱ni capi:
"Iye u̱cu duruhuë pa'iye cato yë'ë tsie a'ë. Iye do'ipi Maija'quë
mami huajë ca nëose'e pa'iji. Ja̱je pa'i do'ire u̱cuye ñape yë'ëni
cuasajë yo'ojë pa'ija̱'cohua'i pa'ije̱'ë."
26 Ja̱je yo'oni mësaru i̱ ju̱'ise'ere quëa i̱ñojë yo'oyë, a̱o a̱iñe
ñape cui'ne iye u̱cu duruhuë u̱cuye ñape, i̱ dai macaja̱'a. Ja̱je
yo'ojë pa'ije̱'ë.

Ñeje Yo'oye Pa'iji, Ëjaë A̱i Pa'ise'ere Cuasajë Yo'oye

27 Ëjaëre pa'ë cuasama'pë mai Ëjaë a̱i pa'ise'ere coa huëojë
a̱ini, cui'ne coa huëojë u̱cuni sa̱ñope mai Ëjaë ca̱përe cui'ne i̱
tsiere yo'oyë, co'ayere.
28 Ja̱ do'ire ja̱ yë'ta'a iye a̱o a̱ima'në cui'ne u̱cuma'në pa̱i
ñape joñoa co'ye ñañe pa'iji.
29 Ja̱je pa'ina, Ëjaë ca̱pë ayere cuasama'ë coa huëoquë iyere
a̱ini cui'ne iyere u̱cuni ja̱ co'ayere do'iquëpi yo'oji.

30 Jąje pa'ina, jai pąi mësaru acohua'i jụ'icohua'i cui'ne tutu
peocohua'i pa'iyë. Jąje yo'ojë yecohua'i jụjuhuë.
31 Jąje pa'iquëta'are mai joñoa co'aye pa'iyere nejojë ñare
pajë ąito Ëjaë maire sąñope yo'o do'i quë'iohua'ire ñañe pąji.
32 Jąje pa'iquëta'are Ëjaëpi maire tayojëna, sąñope caquë
si'seji, maipi iye yeja acohua'i ją're cọni toa yejana saiye
pąjajë caquë.
33 Jąje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë mañа Jesús jụ'ise'ere
cuasajë tsi'sisicohua'i pani yecohua'ire uteni si'aohua'i
tsi'sirena, te'e ąijë'ë.
34 Ąo ëa jụ'icohua'ipi cui'na maca tsioni yo'osi do'ire
Maija'quë si'sema'ë pa'ijąquë cani yecohua'ini ąo ëato
huë'ere pana ąiñe pa'iji. Yequeta'a yë'ëpi sani ne de'huasi'i,
mësarute do'i ña maca.

12

Maija'quë Joyopi Pąi Ñapere Tutu Ịsiye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, Maija'quë joyo pąi
ñapere tutu ịsiyere.
2 Mësarupi asayë, ją yë'ta'a sehuoma'cohua'i pa'inë pąi
de'huasi diusuna saijë sẹjë pa'ise'e ti asama'cohua'ina.
3 Jąje pa'ina, yure mësarute quëaye yëyë, iyere. Jesús co'aquë
api caquë cato Maija'quë joyo tutupi caye pąji, cui'ne Jesure
Ëjaëpi caquë cato de'o joyopi caye pa'iji.
4 Jąre te'e Maija'quë joyopi ịsiquëta'a pąi ñapere tịñe pa'ye
ịsiye pa'iji, tutu.
5 Jąje pa'ina, pąi ñape Ëjaë Jesure necaiye pa'iji, tịñe pa'ye.
Jąje pa'iquëta'are te'i api, Ëjaë cato.
6 Pąi ñape tịñe pa'i co'amañare yo'oye pa'iji. Jąje
pa'iquëta'are Maija'quë cato jąre ịpi pąi ñapere yo'o
huëoquëna, yo'oyë.
7 Maija'quëpi ị joyo ayere pąi ñapere ịsiji, tịñe pa'i tutu
si'aohua'i są'ñe cọcaijë de'oye pa'i ją'ñere caquë.
8 Yecohua'ini Maija'quë joyopi ịsiji, Maija'quë yëyere tą'ñe
asa tị'añere. Yecohua'ini jąre ją joyopi ịsiji, si'ayerepa asaco-
hua'i pa'ijë yecohua'ire ye'ya ją'ñere.
9 Yecohua'ini jąre ją joyopi ịsiji, nuñerepa ne tị'añe pa'iji
asayere. Cui'ne yecohua'ini jụ'icohua'ire jujuyere ịsiji.
10 Yecohua'ipi pąi yo'o tị'a ma'ñere yo'oyere ịsi cuąñoñë.
Yecohua'ipi Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëa tuture
ịsi cuąñoñë. Yecohua'ipi ịsi cuąñoñë, coso joñoa caye tą'ñe
asaye cui'ne nuñerepa de'o joyo caye asayere. Yecohua'ini
ịsiji, yeque tịñe cocapi ca ją'ñere. Cui'ne yecohua'ini ją coca
case'ere asani quëayere ịsiji.

11 Jạje pa'iquëta'are si'aye jạ Maija'quë joyopi yo'oji, i̱ yëyeje̱ pa'ye pại ñapere.

Sehuosicohua'i Te'e Cạpë Pa'iye

12 Pại cạpë jaiye te̱'ñapi tsi'sisicopi pa'iji. Jạje pa'icota'a te'e cạpë a'ë. Jạje Cristoje̱ pa'iji.
13 Jạje pa'ina, mai si'aohua'i judío pại, griego pại, jo'yaohua'i pạnita'a jo'yaohua'i peocohua'i si'aohua'i te'e cạpë acohua'i pa'iyë, te'e joyopi dosi do'ire. Jạje pa'ina, si'aohua'ire maire joyo ayere o̱cuapi.
14 ¿Me pại cạpë pa'ico'ni, te̱'te maca pani? Jạje pa'ina, jaiye te̱'ñapi pa'icoa.
15 Quë̱opi caco pani ca'ñe pa'io: "Jë̱tëje̱ ñani yë'ë cato yecoa'ë." Jạje canije cạpëre hua sani ti̱o po̱nëni pa'iye peoji.
16 Pạnita'a cạjoropi caco pani ca'ñe pa'io: "Ñacoaje̱ ñani yë'ë cato yecoa'ë." Jạje canije cạpëre hua sani ti̱o pa'iye peoji.
17 ¿Si'a cạpë ñacoase'e pa'ito me asara'reni? pạnita'a ¿si'a cạpë cạjorose'e pa'ito me yë'era're'ni?
18 Jạje pa'ina, Diusupi ñaquë si'a te̱'ñare tsioni te'ore nepi, i̱ yëyeje̱ jạrote jạopi pa'ijạco caquë.
19 Jạje pa'ina, si'a cạpë te'ese'e pa'ito, ¿jerore patira'oni yeque yo'oye?
20 Jaiye te̱'ñapi pa'iquëta'are yure cato te'e cạpë pa'iji.
21 Ñacoapi jë̱tëre ca ti̱'añe peoji: "Më'ëre ne cuạñoñe pạñë." Cui'ne si̱opëpi quë̱ore, "më'ëre ne cuạñoma'o pa'iyë," ca ti̱'añe peoji.
22 Coa ai jerepa tutu peoye co̱cai ma'ñeje pa'ye nëiñepi ai jerepa maire co̱caiye a'ë. ¿Jạ peoto me pa'iye'ni?
23 Jạje pa'ina, i̱ti mai ai a'ri maña do'i quë'ye a'ë cayere jerepa ñare pajë su̱'ñecaiyë, cui'ne ti̱ñarepa i̱ñoñe peoyere ai de'oye ñacaiyë.
24 Ti̱ña ñañe cato airepa de'oye ñacaiye pạñë. Jạje pa'ina, Maija'quëpi pại cạpë de'huapi, do'i peoye ña cuạñoñepi jerepa do'i quë'ye pa'ijạquë caquë.
25 Jạje pa'ina, pại cạpë cato si'a te̱'ñapi tsiosicopi te'ere cuasajëje̱ pa'ye sạ'ñe co̱caio pa'ico.
26 Jạje pa'ina, te'e te̱'te cạpë a'si ju̱'ito si'a cạpë ai yo'oye pa'iji, cui'ne yequeje̱ te'e te̱'te de'oye ne cuạñoto si'a cạpë sihuaye pa'iji.
27 De'oji, jạje pa'iye sëte. Mësaru sehuosicohua'i cato mësaru pại ñape Cristo cạpë acohua'i a'ë.
28 Jạje pa'ina, Maija'quëpi sehuosicohua'ire ñacaijạ'cohua'i ñeje pa'ijạjë cuasapi. Jạje pa'ina, nepi, du'ru macare pare i̱ doce jëjo saocohua'ini. Jạ jeteyo'je Maija'quë cayere asani quëacohua'ire nepi. Cui'ne jạ jeteyo'je Maija'quë

coca yeˈyacohuaˈire nepi. Ja̱ maca ai jeteyoˈjerepa pa̱i yoˈo ti̱ˈa maˈñe yoˈocohuaˈire nepi. Cuiˈne ju̱ˈicohuaˈire ne coˈyacohuaˈire nepi. Cuiˈne pa̱ire deˈoye cuasayepi cua̱ñecohuaˈire nepi. Cuiˈne yequë cocapi cacohuaˈire nepi.

29 ¿Siˈaohuaˈirepa i̱ doce jëjo saoyeje̱ paˈiohuaˈiseˈe paˈiye? Pa̱ñë. ¿Siˈaohuaˈirepa Maijaˈquë quëˈro aye asaseˈe quëacohuaˈiseˈe paˈiye? Pa̱ñë. ¿Siˈaohuaˈi Maijaˈquë coca yeˈyacohuaˈire paseˈe paˈiye? Pa̱ñë. Pa̱nitaˈa ¿Siˈaohuaˈi pa̱i yoˈo ti̱ˈa maˈñe yoˈocohuaˈiseˈe paˈiye? Pa̱ñë.

30 ¿Siˈaohuaˈi ju̱ˈicohuaˈire ne coˈya tutu pacohuaˈire paseˈe paˈiye? Pa̱ñë. ¿Siˈaohuaˈi ti̱ñe coca cacohuaˈire paseˈe paˈiye? Pa̱ñë. ¿Siˈaohuaˈi ti̱ñe coca asani se quëacaicohuaˈiseˈe paˈiye? Pa̱ñë.

31 Ja̱je paˈina, mësaru cato ai deˈo tuture pañuˈu cuasajë yëje̱ˈë. Ja̱je paˈina, yëˈëpi mësarute ai jerepa tutu deˈoye quëasiˈi.

13

Oiyere Quëaye

1 Yëˈëpi siˈa pa̱i coca caquëpi cuiˈne hui̱ñaohuaˈi coca caquëpi pa̱ire oimaˈquë pani, coa huatihuë tëˈcajëna, pi̱siyeje̱ paˈi aˈë. Pa̱nitaˈa coa que̱na deˈhuana tëˈcajëna, pi̱siyeje̱ paˈi aˈë.

2 Cuiˈne siˈaye Maijaˈquë quëˈro aye asayere quëaquëpi cuiˈne siˈaye pa̱i ña maˈñe ñaquëpi cuiˈne siˈaye ta̱ˈñe asaquëpi cuiˈne siˈaye Maijaˈquëpi nequëre pare cuasaquëpi ai cu̱tiohuaˈire ti̱rona cua̱ñe saoquëpi ja̱ yëˈtaˈa pa̱ire oimaˈquë pani coa caquë aˈë.

3 Cuiˈne siˈaye yëˈë paye yecohuaˈina huahuecai yoˈoquëpi cuiˈne yëˈë ca̱përe paje̱ yecohuaˈi doˈire ëo cua̱ñojaˈcore i̱siquë yoˈoquëpi ja̱ yëˈtaˈa pa̱ire oimaˈquë paˈito siˈaye iye yoˈoye co̱caiye pa̱ji.

4 Pa̱ire oiquë cato; sa̱ñope yoˈoyere quëcoquë api, pa̱ire oi co̱caiquë api, yecohuaˈi payere ëa ñaquë pë̱imaˈquë api, yëˈë jerepa paˈi aˈë camaˈquë api,

5 ai jerepa paˈi aˈë cuasaquë yoˈomaˈquë api, i̱seˈe yoˈoye paˈiji cuasaquë yecohuaˈi yëyere meñe ñaˈno to̱maˈquë api, pë̱titemaˈquë api, coˈaye i̱te yoˈoseˈere cuasaquë oimaˈquë api,

6 yecohuaˈi tayojë coˈaye yoˈoyere ñaquë sihuamaˈquë api, coa ai jerepa nuñere pare ñaquë sihuaquë api,

7 siˈaye ai yoˈoye paˈitoje̱ quëcoquë api, deˈhue neñe paˈiji cuasaquë, deˈoyere paˈija̱ˈquë caquë utequë api, cuiˈne dahuëre cuasare paquë yoˈoquë api.

8 Pa̱ire oiye carija̱i ma'ñe a'ë. Maija'quë quë'ro ayere asani
quëayeta'a yequë mu'se carija̱i ja̱'ñe a'ë. Yequë coca caye
cui'ne ta̱'ñe mai asaye carija̱i ja̱'ñe a'ë.
9 Ja̱je pa'ina, mai asaye cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani
quëaye jopo carase'e a'ë.
10 Ja̱je pa'ina, yequë mu'se maipi peo hue̱'ñarepa asa ti̱'a
maca, si'aye mai te̱'te maca asajë quëase'e carija̱sipi.
11 Yë'ë tsihua'ë pa'inë ja̱re tsihua'ë cayepi cui'ne ja̱re tsi-
hua'ë cuasayepi cui'ne tsihua'ë asaquë yo'oyepi yo'ohuë.
Yo'osiquëpi yureta'a ai ë̱më de'oni si'aye tsihua'ë pa'inë
yo'ose'e je̱ohuë.
12 Ja̱je pa'ye yure, mai coa huesë ëaye Maija'quë coca asayë.
Ai tsi̱ña de'hua poresicore ñañeje pa'ye asayë, mai. Ja̱je
pa'isicota'are ti̱ñarepa ñaja'cohua'i a'ë. Yë'ë yure cato coa te̱'te
maca ñañë. Ja̱je pa'iquëta'are yequë mu'se Diusute ñaja'quë
a'ë, yë'ëre i̱ ñañeje pa'yerepa.
13 Maija'quëre necaiquëre pare asaye, pa̱ire oiye, cui'ne
yequë mu'se pa'i ja̱'ñere uteye iye cato ti pani huesë ja̱'ñe a'ë.
Si'aye jerepa pa'ye cato pa̱ire oiye a'ë.

14

Yequë Pa̱i Cocapi Cayere Ñare Pajë Caye

1 Pa̱ire oicohua'i pa'ije̱'ë. Diusu de'o tuture pare jaiye
pañu'u cajë ai yëcohua'i pa'ije̱'ë, cui'ne i̱ quë'ro ayere asani
yecohua'ina se quëacaiyere jerepa yëcohua'i pa'ije̱'ë.
2 Ja̱je pa'ina, yequë pa̱i coca caquë cato pa̱ini caye pa̱ji.
Maija'quëni caji. Ja̱je pa'ina, pa̱i asaye ti pa̱ñë, i̱ caye. Joyopi
cato me asaye'ni. Ja̱je pa'ina, ja̱ cato yeque a'ë pa̱i asa ti̱'a
ma'ñe a'ë.
3 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye
cato pa̱ire quëaye a'ë Maija'quëre cuasayere ñese mëijajë cajë,
yo'o jujacohua'ire sihua ëaye ca huëoye a'ë, cui'ne oicohua'ire
yëhuo huasoye a'ë.
4 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë i̱si coca caquë cato i̱ja'a jerepa
Maija'quëre cuasaquë pa'iye neñe a'ë. Cui'ne Maija'quë
quë'ro ayere asani quëaquë cato sehuocohua'i Maija'quëre
jerepa cuasajë pa'i ja̱'ñere co̱caiquë api.
5 Si'aohua'i mësaru yeque coca ca tuturepa Maija'quë
i̱sise'e pacohua'i pa'ije̱'ë, cayë, yë'ë cato. Ja̱je caquëta'a
jerepa yëyë, mësarupi Maija'quë quë'ro ayere asani yeco-
hua'ire se quëayere paje̱'ë caquë. Ja̱ quëayepi jerepa de'oji.
Yeque cocapi casi maca i̱ti case'ere asani sehuosicohua'ina
se quëacaicohua'ipi pa'ijëna, caje̱'ë, yequë cocapi, sehuosico-
hua'ipi jerepa Maija'quëre cuasajë pa'ija̱'cohua'ire.

6 Maija'quë do'ijë, yë'ëpi mësaru quë'rona do'i saisiquëpi
yeque cocapi caquë pa'ito mësarute ti cocaiye peoji, yë'ë
caye. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë iñose'ere, panita'a huajëye
asase'ere quëayere, panita'a Maija'quë quë'ro ayere asani
quëayere panita'a Maija'quë cocare ye'yayere yo'onita'a
mësarure cocaiyë.

7 Cañu'u, jetu juiyere panita'a pi'cohuë juiyere. Ja je'quë
de'oye juima'pë pa'ito jare juiyë cajë asaye peoji.
8 Cui'ne duruhuëpi tiñarepa pisima'o pa'ito huajo sacohua'i
ne de'huaye pañë, huajo ñese sa ja'ñe.
9 Cui'ne mësarute pa'iji. Jaje pa'ina, mësarupi yequë cocapi
cacohua'i pa'ito yecohua'i asaye pañë. ¿Me jare cayë cajë
asaye'ni, coa peo de'otona case'eje pa'ye pa'ito?
10 Si'a yeja jaiye pai coca pa'iji. Si'aye asayese'e pa'iji, iti
coca acohua'i cato.
11 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yecohua'i cocare asama'ë pani ti
pa'iyë. Cui'ne ja coca caquëje ti pa'iji, yë'ëre.
12 Maija'quë joyo tuture paye yëcohua'i sëte Maija'quëre
ai cuasajë pa'iyere sehuosicohua'ire quëa tuture yëjë'ë,
jaohuaipi mëojajë caquë.

13 Jaje pa'ina, tiñe coca caquë pani Maija'quëre señe pa'iji,
iti casi cocare de'oye se quëaja'a tuture isijaquë caquë.
14 Cui'ne yë'ëpi Maija'quëre ti cocapi seni asama'ë pa'iyë,
yë'ë caquë señe, nuñerepa joyo cato Maija'quëni sequëta'a.
15 ¿Jaje pa'ito me yo'oye pa'iquë'ni? Joyopi señe pa'iji.
Joyopi sequëta'a yë'ëje asaquë señe pa'iji. Joyopi jëjëñe pa'iji,
cui'ne yë'ëje asaquë jëjëñe pa'iji.
16 Jaje pa'ina, më'ë joyopi Maija'quëre sihuaquë de'oquëre
pa'ni caquë sihuaquëna, yequëpi më'ë ja're coni te'e sihua-
caiye pasipi, ja coca asama'ë pa'i do'ire.
17 Jaje pa'ina, më'ë Maija'quëre pëpayepi de'oyerepa pa'itoje
iti asaquëpi joyo sihuaye ñese mëiñe pasipi.
18 Maija'quëre ai de'oji cayë, mësaru caye jerepa tiñe pa'i
cocapi caquë pa'i.
19 Jaje pa'iquëta'are sehuosicohua'i tsi'si sitona caye ai
jerepa de'ora'pi, te'e jëtë pa'i yë'orepa, iohua'i asa cocapi
yecohua'ire ye'ya ja'ñere caquë. Yë'ëpi pai asama' cocapi
jaiyerepa case'e cato yecohua'ire cocaiye peoji.

20 Maija'quë do'ijë, tsi cuasayeje pa'ye cuasama'pë pa'ijë'ë.
Tsije pa'iohua'i pa'ijë'ë, co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ipi.
Jaje pa'iohua'ita'a mësaru cuasayere aiohua'i pa'ijë'ë.
21 Maija'quë cuañesi toya pëpë ayepi caji: "Caja'quë a'ë, iye
paire yequë pai cocapi ti pai yë'oja'a. Jaje catoje ti asani
sehuoma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, yë'ë caye caji, Ëjaë."

22 Jạje pa'ito tịñe coca caye cato sehuoma'cohua'ire ịñojë
caye a'ë, pạni sehuosicohua'ire. Jạje pa'iquëta'are Maija'quë
quë'ro ayere asani quëaye cato sehuosicohua'ini caye a'ë,
pạni sehuoma'cohua'ire.
23 Jạje pa'ina, si'a sehuosicohua'i tsi'si sitopi, si'aohua'i tị co-
capi cajë yo'oto huesëcohua'ipi, pạnita'a sehuoma'cohua'ipi
cọni cacasicohua'ipi cuasajạ'cohua'i pa'ini cuepejë yo'ojë
cayë, cajë.
24 Jạje pa'iquëta'are si'aohua'i Maija'quë quë'ro ayere
asani quëajë yo'otota'a sehuoma'cohua'ique pạnita'a
huesëcohua'ique cọni cacasicohua'ijẹ ịohua'i co'aye yo'oyere
asa quëquëjë cui'ne ịohua'i pa'iye asa tị'aja'cohua'i a'ë,
si'aohua'i cayere asajë.
25 Jạje yo'ojëna, ịohua'i joyo co'aye pa'iyepi tịñarepa ña
cuạñoquëna, Maija'quëre do're ja'rujë sẹja'cohua'i a'ë cui'ne
Maija'quë nuñerepa mësaru jạ're pa'iji cajạ'cohua'i a'ë.

De'oyerepa Tsi'sicohua'i Yo'oye

26 Jạje pa'ito Maija'quë do'ijë iye a'ë, ịti yo'oye: Tsi'sicohua'i
pani yecohua'ipi Maija'quëre jẹjẹñe payë. Yecohua'ipi
ye'yaye payë. Yecohua'ipi Maija'quë ịñose'ere quëaye payë.
Yecohua'ipi tị cocapi caye payë. Jạ case'ere yecohua'ipi
quëaye payë. Jạre yo'ojẹ'ë, sehuocohua'i joñoa jerepa
Maija'quëre oiye ne pajạjë cajë.
27 Tị cocapi cacohua'i pani cajạjë cayaohua'i pạnita'a
toasọcohua'i pại ñape te'ohua'ise'e cajạjë. Cajëna, yecohua'ipi
ịti case'ere quëajạquë.
28 Jạje pa'iquëta'are tịñe coca case'ere quëaquë peoto ịtijẹ
caye pạjë'ë, sehuosicohua'i tsi'si sito. Jạje pạjë coa pại ñape
Maija'quëse'ere joyose'e cuasajë sẹñe pa'iji.
29 Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëayejẹ cayaohua'i
pạnita'a toasọcohua'i cajạjë cajëna, yecohua'ipi nuñere pa'ni
cajë ịti quëayere neñajajë.
30 Jạje pa'iquëta'are tsi'sito ñu'iquëre Maija'quëpi ịñoquëna,
jạëpi casi'i caquë yo'oto jạ maca du'ru caquëpi jẹoñe pa'iji.
Jẹoquëna, yequëpi caye pa'iji.
31 Jạje pa'ina, si'aohua'i mësaru Maija'quë ịño coca asaco-
hua'i te'ohua'ise'e caye pa'iji, si'aohua'i ye'ye jạ'ñere cajë.
Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ijẹ tạise'ejẹ pa'iohua'ipi huëi
jạ'ñere cajë yo'ojẹ'ë.
32 Maija'quë ayere asani quëacohua'i cato ịohua'ipi ịohua'i
joyo nëiñere de'oye ñañe pa'iji, tayo ma'ñe cajë.
33 Maija'quë cato huesë ëaye nëiñere ịsima'quë api.
Maija'quë cato de'oye ai cuasama'pë jo'cua pa'iyere ịsiquë
api.
Si'a huẹ'ña Maija'quë pại yo'ojë pa'iyere pa'iji.

34 Nomiohua'i caye peoji, sehuosicohua'i tsi'si sito. Caye
ë̱sese'e a'ë. Ja̱je pa'ina, nomiohua'i sehuojë cama'pë jo'cua
pa'ijë̱'ë, Maija'quë judío pa̱ire cua̱ñese'eje̱ pa'ye.
35 Se̱ni asañu'u cuasacohua'i pani, ë̱jëni se̱ñe pa'iji, huë'ena
sani. Ja̱je pa'ina, nomiopi Maija'quë coca asa hue̱'ñapi caco
pa'ito de'oye ña cua̱ñoñe pa̱ji.
36 De'hua cuasajë̱'ë. Iye Maija'quë coca mësarupi du'ru ca
huëoma'pë paë'ë. Mësaruse'e iye coca asani sehuoma'pë paë'ë,
yecohua'ije̱ mësaru jerepa tsoe asahuë, cui'ne sehuohuë, iye
cocare.
37 Maija'quë i̱ñosi coca quëaquë a'ë cuasaquëpi, cui'ne
Maija'quë joyopi caquëna, cayë cuasaquë cato iye yë'ë
mësarute toyase'e mai Ë̱jaë cua̱ñese'ere toyapi caquë ti̱ñarepa
asaye pa'iji.
38 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë toyase'ere Maija'quë cua̱ñese'e a'ë
caquë ñama'quëpi quëaquë pa'ito i̱ cayeje̱ asama'pë pa'ijë̱'ë.
39 Ja̱je pa'iye sëte Maija'quë do'ijë maña Maija'quë quë'ro
aye asase'ere yecohua'ire se quëayere cajë yo'oyere yë̱jë̱'ë.
Yequë coca cayeje̱ ë̱sema'pë pa'ijë̱'ë.
40 Si'aye de'oye ñare pajë yo'ojë̱'ë. I̱ti pa'iyeje̱ coa huesë ë̱aye
yo'oma'pë pa'ijë̱'ë.

15

Cristo Ju̱'isiquëpi Huëise'e

1 Yure Maija'quë do'ijë, mësarupi yë'ë ja̱'në huaso coca
quëase'ere co'ye cuasa co̱jajë caquë cayë. Iye coca cato mësaru
asani nuñere pa'ë cajë de'huase'e a'ë. Ja̱je pa'ina, mësarupi
i̱tina tse̱asicohua'ipi nuñerepa pa'iyë.
2 Cui'ne iye coca quëa do'ija̱'a mësaru huasosicohua'i pa'iyë,
mësarupi nuñerepa i̱tire pa'ini. Ja̱je pa'iquëta'are yequere
pa'ini coa tayo asasicohua'i a'ë.
3 Du'ru macarepa mësarute ye'yahuë, yë'ëre ye'yase'ere.
Mësarute toyase'e Maija'quë coca cayeje̱ pa'ye ye'yahuë,
Cristo mai tayo yo'ojë pa'i do'ire ju̱cacaise'ere.
4 Maija'quë coca toyase'eje̱ pa'ye Cristo ta̱siquëpi toaso̱
mu'seña acona huëji'i, huajëquërepa.
5 Huëisiquëpi Pedrona ñaipi cui'ne ja̱ jeteyo'je i̱ jëjo saoco-
hua'ina ñaipi.
6 Jeteyo'je ñaipi, quinientos ai jerepa sehuosicohua'ina. Ja̱
yë'ta'a i̱ti ñasicohua'i jai pa̱i pa'iyë. Yecohua'ise'e ju̱'isicohua'i
pa'iyë.
7 Jeteyo'je Jacobona ñaipi, cui'ne jeteyo'je si'aohua'i i̱ jëjo
saosicohua'ina ñaipi.
8 Ai tëji hue̱'ñare pana yë'ëreje̱ ñaipi, ti ñañe pa̱'ñe pa'ita'are.
Coa hui̱ña co̱ase'eje̱ pa'ye yë'ëre yo'osiquëpi Jesure ñahuë.

9 I̱ jëjo saocohua'i de'hue de'ocohua'i a'ë, yë'ëre tëto saisicohua'ipi. Jaje pa'ina, yë'ëpi Maija'quë pa̱ire sa̱ñope co'aye yo'ohuë. Ja̱ do'ire i̱ jëjo saoquë hue'e ti̱'añe peoyë.
10 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë coa i̱sisi do'ipi ja̱je pa'i pa'iyë. Yë'ëre i̱ coa i̱sise'e ne ma'ñe nëañe pa̱pi. Ja̱je pa'ina, yë'ëpi si'a i̱ jëjo saocohua'i jerepa nehuë. Yë'ëpi yo'oye pa̱huë. Maija'quëpi yë'ë ja̱'re co̱ni yo'oquëna, i̱ coa i̱siyepi yo'ohuë.
11 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë yo'ose'e cui'ne i̱ jëjo saocohua'irepa yo'ose'e de'oji. Ja̱ yo'ose'ere sa̱ñope caye peoji. Jesucristo coca yëquë quëajëna, mësaru sehuose'e a'ë, i̱tirepa.

Ju̱'isicohua'i Huëiye

12 Yëquë cato mësarute quëahuë, Cristo ju̱'isiquëpi huëise'ere. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru acohua'ipi cayë, ju̱'isicohua'i huëiye peoji. ¿Me yo'ojë ja̱je caye'ni?
13 Ja̱je pa'ito ju̱'isicohua'i huëiye peoto, Cristoje̱ huëiye pa̱pi.
14 Ja̱je pa'ito Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito yëquë quëaye ti do'i peoye a'ë, cui'ne mësaru pa'ija̱'cohua'i a'ë cuasajë pa'iyeje̱ ti do'i peoye a'ë.
15 Diusupi ju̱'isiquëni Cristore huëopi cajë quëahuë. Ja̱ quëa do'ire cosocohua'ipi pa'iyë, ju̱'isicohua'i huëiye peoto.
16 Ja̱je pa'ina, ju̱'isicohua'ipi huëiye pa̱to Cristoque huëiye pa̱siquë pa'ini.
17 Ja̱je pa'ina, Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito mësaru sehuose'eje̱ co̱cai ma'ñe pa'iji, cui'ne mësaruje̱ ja̱ yë'ta'api co'ayere pa'iyë.
18 Cui'ne Cristore sehuoni ju̱'isicohua'ije̱ coa ne huesësicohua'i pa'iyë.
19 Ja̱je pa'ina, Cristore mai uteyepi coa iye yeja pa'iyese'e co̱caiye pa'ito mai pa'iyë, yecohua'ire jerepa teaye pa'iohua'i.
20 Ja̱je pa'iquëta'are Cristo ju̱'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Huajëquërepa ja̱ë api, du'ru macarepa ju̱'isicohua'i aquëpi ti huëisiquë.
21 Adánpi iye yeja si'a pa̱i ju̱'iñe huëopi. Ja̱je cui'ne Cristoje̱ te'i ë̱mëpi ju̱'isicohua'i huëi ja̱'ñe huëopi.
22 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i Adán acohua'i pa'i do'ire ju̱'iñë, cui'ne Cristo acohua'i pa'i do'ire si'aohua'i pa'iye paja̱'cohua'i a'ë.
23 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱i ñapere nuiñe pa'iji. Ja̱je pa'ina, Cristo cato du'ru macarepa ta̱se'epi quë̱quëna, tëayeje̱ pa'ye yo'osiquë api, ju̱'isiquëpi huëisi do'ire. Jeteyo'je Cristo dai maca i̱te se̱cohua'i huëija̱'cohua'i a'ë, i̱ huëise'eje̱ pa'ye.
24 Cristopi si'aye ëja pa'ise'ere, cua̱ñeñe pa'ise'ere, cui'ne si'a cua̱ñe tuturepa nejoni i̱ ëjaë pa'ise'ere pëca ja'quë Diusuna i̱sisi maca ja̱ maca yureta'a i̱ yo'oyere yo'o saopi, tëji macarepa.

25 Ja̱je pa'ina, Cristo cua̱ñequëpi pa'iji, si'aohua'ire i̱te
sa̱ñope yo'ocohua'ire i̱ quë̱o huë'ehuëna tsa'cu o̱e sao
macaja̱'a.
26 Si'aye sa̱ñope yo'oye meñe tsa'cu o̱esi jeteyo'je tëjiyere
pana ju̱'iñere nejosipi, i̱ti sa̱ñope yo'oyere.
27 Maija'quëpi Cristore si'aye i̱sipi, i̱pi si'aye cua̱ñequë
pa'ija̱quë caquë. Ja̱je Maija'quë coca toyase'e caquëta'a
Maija'quë i̱se'ere caye pa̱pi. Pëca ja'quërepa pa'ito me se-
huoye'ni. Si'aye i̱ nese'e a'ë.
28 Ja̱je pa'ina, Cristopi si'aye meñe cua̱ñequë de'oni ja̱
maca yureta'a pëca ja'quë Diusuna meñe cua̱ñe cua̱ñoquë
de'oja̱'quë api. I̱te si'aye i̱sisiquëna, ja̱ maca Diusupi si'a
co'amaña cua̱ñequërepa pa'ija̱'quë api.
29 Ja̱je pa'ito yecohua'i ¿me neñu'u cajë ju̱'isicohua'ipi
ocore do cua̱ñoñë cajë huajëcohua'ina oco do'ejë yo'oye'ni,
ju̱'isicohua'ipi huëiye peoto? ¿Me neñu'u cajë ju̱'isicohua'ini
oco docaiyë cajë yo'oye'ni?
30 ¿Cui'ne me yo'ojë mai si'anëpi ju̱'iñe que̱no macare
huajëya'ye pa'iye'ni?
31 Maija'quë do'ijë yë'ë si'a mu'señapi ju̱'iñe yë'quë macare
pa'iyë. Mësaru mai Ëjaë Jesucristore sehuosicohua'i pa'ijëna,
yë'ë sihuayeje̱ pa'yerepa iye ju̱'iñeje pa'iji. Coa caye ti peoji.
32 Yë'ëre ai sa̱ñope yo'ohuë, Efeso daripë pa̱ipi cu̱cu
yëcohua'irepa, yai yo'oyeje̱ pa'ye. Ja̱je yo'ojëna, yë'ë i̱ohua'ire
sa̱ñope yo'oquë nese'e ¿i̱quere co̱catira'ëni, ju̱'isicohua'ipi ti
huëiye peoto? Coa pa̱i cayeje̱ a̱ñu'u cui'ne u̱cuñu'u ñamina'a
ju̱'ija'cohua'i me pa̱ñe'ni cayese'e patira'pi, ju̱'isicohua'ipi
huëiye peoto.
33 De'hua ñajë pa'ije̱'ë, yecohua'ipi mësarute co'aye yo'oyere
ye'yajë, pa̱i case'eje̱ pa'ye ñeje: "Co'a cajeohua'ipi de'oye
yo'oyere nejocaicohua'i a'ë."
34 Co'aye yo'oyere je̱oni nuñerepa pa'iyena po̱nëjë'ë,
co'aye yo'oma'pë pa'ija̱jë cajë. Yecohua'i mësaru acohua'i
Maija'quëre nuñerepa asama'cohua'ique pa'iyë. Ja̱je cayë,
mësarupi pa̱ñete yo'ore'ni cajë oija̱jë caquë.

¿Me Mëoñe, Ju̱'isicohua'ire?

35 Ja̱je pa'iquëta'are yequëpi se̱ti̱'ñe pa'i api, ¿me pa'iohua'i
ju̱'isicohua'i huëiye'ni? ¿Me pa'i ca̱'nire hue'eja̱'cohua'i a'ni?
36 Coa huesëohua'irepa se̱ñe a'ë. Ja̱je se̱ñe, i̱ti ca̱re
ta̱sicohua'i pa'ito i̱ti ca̱pi ju̱'ini ne huesëcoa. Ne huesëquëna,
i̱ti ñëpi mëacoa.
37 Mësarupi hueare pa̱nita'a trigore ta̱cohua'i pani i̱ti ñëare
ta̱ma'cohua'i a'ë, i̱ti ca̱re ta̱cohua'i a'ë.
38 Ja̱ jeteyo'je Diusupi i̱ yëyeje̱ pa'i ca̱ necaiquë api, pa̱i ñape
i̱ti ñëa ñape i̱ yëyeje̱ pa'ye.

39 Teˈojẹ paˈiohuaˈi paˈiye pa̱ñë, ñajëˈë, iyere:
Nëtëroja̱icohuaˈipi tı̱ñe paˈiohuaˈi paˈiyë, pı̱ˈapi tı̱ñe paˈiohuaˈi
paˈiyë, tsiaya huaˈipi tı̱ñe paˈiohuaˈi paˈiyë, pa̱ire papi ai tı̱ñe
paˈiohuaˈi paˈiyë.
40 Ja̱je cuiˈne maˈtëmo acohuaˈijẹ tı̱ñe paˈye ı̱ohuaˈi
deˈocohuaˈi paˈiye payë. Pajëna, yeja acohuaˈipi tı̱ñe
paˈiohuaˈi paˈiyë, ı̱ohuaˈi deˈocohuaˈi paˈiye.
41 Ë̱së miañe tı̱ñe paˈye aˈë, cuiˈne ñañë miañe tı̱ñe paˈye
aˈë, maˈñoco miañeje tı̱ñe paˈye aˈë. Yequejẹ maˈñocojẹ yeco-
huaˈipi ai miajëna, yecohuaˈipi aˈri mañа miacohuaˈi paˈiyë,
siˈa yëˈquë maca miañe pa̱ñë.
42 Ja̱je cuiˈne ju̱ˈisicohuaˈi ca̱pëjẹ ja̱ˈju ca̱pëpi ta̱sicopi tı̱ñe
paˈio huëija̱ˈcoa, ti ju̱ˈimaˈcore papi.
43 Coˈaconi ta̱rena, deˈocore papi huëija̱ˈcoa. Tutu peo
ca̱përe ta̱rena, tutu quëˈiopi huëija̱ˈcoa.
44 Iye yeja ca̱përe ta̱ huesorena, joyo paˈiyepi huëija̱ˈcoa.
Iye yeja pa̱i ca̱pë paˈiyejẹ paˈye, cuiˈne joyo acohuaˈi paˈiyejẹ
paˈiji.
45 Ñeje Maijaˈquë coca toyaseˈe caji, ñeje: “Duˈru macarepa
pa̱i Adán cato ca̱pë paˈiye quëˈi pajiˈi. Ja̱je paˈiquëta̱ˈare tëji
Adán cato joyo paˈiye ı̱siquë api.” Ja̱je paˈina, ju̱ˈisicohuaˈire
paˈiye ı̱si tutu paji. Ja̱ë cato Cristo api.
46 Ja̱je paˈiquëta̱ˈare duˈru macarepa cato iye ca̱pëpi paˈi
huëoji. Ja̱ jeteyoˈje joyo paˈiye huëoji.
47 Ja̱je paˈina, duˈru macarepa ë̱më cato yejapi deˈhuasiquë
pajiˈi. Ja̱je paˈina, yeja aquë pajiˈi. Jeteyoˈje ë̱më cato maˈtëmo
aquë pajiˈi, mai Ë̱jaë Jesucristo.
48 Ja̱je paˈina, iye yeja ca̱pë hueˈecohuaˈi yejapi deˈhuasiquë
Adánjẹ paˈiohuaˈi aˈë. Maˈtëmo acohuaˈipi ja̱re maˈtëmo aquë
Cristojẹ paˈiohuaˈi aˈë.
49 Adánjẹ paˈiohuaˈi yure ña cua̱ñoñë, mai. Ja̱je ña
cua̱ñosicohuaˈita̱ˈa maˈtëmo aquë Cristojẹ paˈiohuaˈi
paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë.
50 Maijaˈquë doˈijë, caye yëyë, mësarute. Ca̱pë cuiˈne
tsie quëˈiohuaˈi Maijaˈquë cua̱ñe tẹˈte paˈiye peoji. Ti
carija̱imaˈtona quëco maˈñepi co̱ni paˈiye peoji.
51 Ja̱je paˈiquëta̱ˈare mësarute quëaye yëyë, pa̱i asa maˈñere.
Siˈaohuaˈirepa ju̱ˈiñe pa̱jaˈcohuaˈi aˈë. Ja̱je paˈiquëta̱ˈare
siˈaohuaˈi tı̱ñe po̱nësicohuaˈi paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë.
52 Coa maˈji to̱ñeje paˈyerepa tëjicore pare duruhuë jui maca
asani po̱nësicohuaˈi paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë. Duruhuë pı̱si maca
ju̱ˈisicohuaˈi huëija̱ˈcohuaˈi aˈë, ti ju̱ˈiñe pa̱jaˈcohuaˈipi. Cuiˈne
mai huajëcohuaˈi cato tı̱ohuaˈi po̱nësicohuaˈi paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë.
53 Iye mai paˈiye carija̱ico sëte ti carija̱i maˈñena su̱ñañe
paˈiji. Cuiˈne ju̱ˈi ca̱pë paˈisicopi ti ju̱ˈi maˈñena su̱ñañe paˈiji.

54 Iye mai pa'iye carajạico pa'isicopi ti pani huesëyena
sụñasi maca cui'ne mai cạpëpi jụ'iñere pa'isicopi ti jụ'i ma'ñena
sụñasi maca, jạ maca yureta'a jụ'iñe pa'ise'ere, toyase'e cayejẹ
tị'asipi, ñeje: "Sạñope yo'oye peoyerepa jụ'iñe nëo cuạño.
55 ¿Jerore jụ'iñe më'ë tutu yëquëre huaiye pa'iquë'ni? ¿Jerore
jụ'iñe pa'iquë'ni, yëquëre a'si tota ñaca pa'isico?"
56 Tayo yo'oye a'ë, maire a'si ne huẹañeje pa'io, pa'iye.
Cui'ne Moisésre Diusu cuạñese'epi tayo yo'oyere tutu ịsiji.
57 Jạje pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristo do'ijạ'a Maija'quëpi
ñese quëcoye ịsiji. Jạje pa'ina, de'oji cayë, ịte.
58 Jạje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë maña, si'anëpi jerepa mai
Ëjaë co'amañare necaijẹ'ë, nuñerepa pa'iyere. Jạje pa'ina, tsoe
mësarupi tạ'ñe asayë, mai Ëjaë jạ're tsioni ị co'amaña yo'oye
cato coa yo'o ma'ñe a'ë cajë.

16

Sehuosicohua'ire Cọcai Curiquëre Quëaye

1 Yë'ë Galilea pạire Cristore sehuosicohua'ire ye'yase'ejẹ
pa'ye yo'ojẹ'ë. Sehuosicohua'ire cọcai curiquëre tsi'socohua'i
pani, ñeje yo'ojẹ'ë.
2 Domingo mu'seña ñape curiquë tịrona huajẹ'ë, pại ñape
mësaru nese'e sehuosicohua'ire cọcai jạ'ñere cajë. Huajẹ'ë,
ịti ne'ese'e ja'i maña yë'ë saisi maca tsi'so huëoni yo'oye
pạja'cohua'i. Mësaruse'e du'ru tsi'sojë pa'ijẹ'ë.
3 Yë'ë jạro tị'asi maca mësaru tsi'sosi curiquë cui'ne mësaru
jëjo saocohua'ire quëa toya ja'o jëjo saosi'i, Jerusalénna, sehu-
osicohua'ire co'amaña peocohua'ire cọcai jạ'ñere.
4 Yë'ëreje satị'ñe pa'ire nëina, yë'ëpi saiquë pa'ito yë'ë jạ're
satị'ñe pa'iohua'i a'ë, curiquë sacohua'ijẹ.

Pablo Sasi'i Cuasaye

5 Yë'ë jạro sai maca saiye pa'iji, Macedonia yejajạ'a. Jạ
jeteyo'je jạro Corinto yeja tị'aja'quë a'ë, mësaru quë'ro.
6 Tị'ani mësaru jạ're ai tsoe maca pati'ñe pa'i a'ë, pạnita'a
yeque jạrona si'a oco tëcahuë pëajạ'quë pa'ini. Jạ maca
yureta'a yequë huẹ'ña saijạ'quë a'ë. Saina, mësaru cọcati'ñe
pa'iohua'i a'ë, yë'ë sai jạ'ñe.
7 Mësarute coa sa sai ñañese'e yëye pạñë. Mësaru quë'rona
tsoe maca pëani pa'iyere yëyë, mai Ëjaë jạje yëto.
8 Jạje pa'iquëta'are yure cato Efeso daripëna pëajạ'quë a'ë,
Pentecostés mu'se tị'a macajạ'a.
9 Efeso daripëna mai Ëjaë co'amaña necaiye jaiye pa'iji.
Jạje pa'ina, jai pại sehuojạ'cohua'i a'ë, yë'ë quëa do'ipi
cuasayejẹ pa'ina, jai sa'ro hui'yocaisicojẹ pa'iopi pa'iji, Ëjaë

coca quëaja̱'a sa'ro. Ja̱je pa'iquëta'are jai pa̱i yë'ë ja̱ro saiye
ë̱sejë sa̱ñope yo'oyë.
10 Timoteopi ti̱'asiquë pa'ito de'oye yo'oje̱'ë, mësaru ja̱'re
sihuaja̱'quëre cui'ne co'a ju̱'iñe pa̱ja'quëre. Ja̱ëje mai Ëjaë
co'amaña nequë api, yë'ë neñeje pa'ye.
11 Ja̱ do'ire i̱te mësaru acohua'i te'ije̱ co'aye ñama'pë pa'ije̱'ë.
Coa ai jerepa de'oye co̱caije̱'ë, ai yo'oye peoye dani yë'ëre
ñaja'quëre. Maija'quë do'ijë ja̱'re utequë pasi'i, daina, ñasi'i
caquë.
12 Maija'quë do'iquëpi Apolospi mësarute sehuosicohua'i
ja̱'re co̱ni sani ñajaquë caquë ai se̱ina, yure maca saiye pa̱ñë,
capi. Ja̱je pa'iquëta'are yequë mu'se sani ñasipi, saiye pa'ina.

Pëpa Tëjiye

13 Ca̱ise'eje̱ pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ije̱'ë. Mësaru
Maija'quëre necaiquëre pare asayena nuñerepa
tse̱asicohua'ipi pa'ije̱'ë. E̱mëohua'irepa do'i quë'iohua'i
pa'ije̱'ë, tutu quë'iohua'i.
14 Ja̱je pa'ina, si'aye mësaru neñe pa'ito pa̱ire oiyepi nejë'ë.
15 Mësarupi Maija'quë do'ijë tsoe asayë, Acaya yeja
pa'icohua'i du'ru macarepa Maija'quë coca sehuosicohua'ipi
Estéfanas tsëcapëpi ja̱ohua'ipi Maija'quë do'ijëre co̱caijë pa'iyë,
cajë.
16 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi ja̱ohua'i cayere cui'ne
si'aohua'i iye co'amaña co̱caijë necohua'i cayere sehuocaijë
pa'ije̱'ë.
17 Sihuayë, Estéfanasre, Fortunatore cui'ne Acaicore mësaru
peo do'ire de'hue daisicohua'ipi pa'ijë yë'ëre co̱catena.
18 Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'ipi dani yë'ëre joyo sihua ëaye quëa
huasohuë. Ja̱je cui'ne mësaruteje̱ sihua ëaye joyona quëa
huasosicohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ire mësarupi de'oye cuasajë
sihuajë ñañe pa'iji.
19 Asia yeja pa̱ipi sehuosicohua'ipi mësarute pëpa saoyë,
Aquila cui'ne i̱ paco Priscila co̱ni. Cui'ne si'aohua'i ja̱ohua'i
huë'ena tsi'sisicohua'ije̱ mësarure pëpa saoyë, mai Ëjaë do'ire
cuasajë.
20 Si'aohua'i sehuosicohua'i mësarute pëpa saoyë. De'oyere
papi cuasajë sa̱'ñe su'cuajë sihuajë pëpaje̱'ë.
21 Yë'ë Pabloje̱ yë'ë je̱tëpi mësarute toyaquë pëpayë.
22 Yecohua'ipi mai Ëjaë Jesucristore oima'cohua'i pani nejo
cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë. ¡Mai Ëjaë Jesús daije̱'ë!
23 Ëjaë Jesucristopi mësarute jaiye coa i̱sija̱quë, i̱ payere.
24 Si'aohua'ire mësarute yë'ë oiye jëjo saoyë, Cristo Jesure oi
do'ipi. Ca tëjihuë. Ja̱je pa'ija̱quë.

2 CORINTIOS

Pablo Toyase'e Cayaye Acore Corinto Pa̱ina

1 Ye'ë Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saoquë de'osiquë a'ë. Ja̱je cani cayë, i̱ jëjo daoquë a'ë caquë. Iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë do'iquë Timoteo ja̱'re co̱ni, Maija'quë tse̱cohua'ina Corinto daripë pa'icohua'ina cajë, cui'ne Maija'quë pa̱ina cajë toyayë, si'a Acaya yeja pa'icohua'ina.

2 Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi mësarute i̱ coa i̱siyere cui'ne co'a ju̱'ima'pë pa'iyere mësarute i̱sija̱quë.

Pablo Ai Yo'ose'e

3 De'oquëre pa'ni Diusu mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre cañu'u. Ja̱ëpi mai teaye pa'iohua'ire ñaquë oi co̱cai ja'quërepa, cui'ne ja̱ë api, mai ai yo'ojë oiyere ne yë'huaquë Diusure.

4 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai ai yo'ojë oiye ne yë'huaji, maipi i̱ maire ne yë'huayeje̱ pa'ye yecohua'ire ne yë'huaja̱jë caquë.

5 Ja̱je pa'ina, Cristo ai yo'ose'e maini ai pa'iji. Pa'ina, i̱ ja̱'re co̱ni mai ai yo'oyë. Ja̱ ai yo'oyeje̱ pa'ye cui'ne Cristo do'ija̱'a jaiye payë, ne yë'hua cua̱ñoñeje.

6 Ja̱je pa'ina, yëquëpi ai yo'oni, mësarupi ne yë'hua cua̱ñoñere paja̱jë cui'ne huaso cua̱ñoñere paja̱jë cajë yo'oyë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi yëquëre ne yë'huani, mësaruje̱ ne yë'hua cua̱ñoñe paja̱jë caquë yo'oji. Ja̱je pajë tutu hue'ejë yëquë ai yo'oyeje̱ pa'ye ai yo'oye pa'itoje̱ quëcoja̱jë caquë.

7 Ja̱je pa'ina, nuñerepa mësarute cuasayë. Yëquë ai yo'oyeje̱ pa'ye ai yo'ocohua'i cato cui'ne Maija'quë i̱siye ne yë'hua cua̱ñoñeje yëquë ja̱'re payë, cuasayë.

8 Maija'quë do'ijë, yëquë Asia yeja pa'i maca ai yo'ose'ere cui'nare cuasaja̱jë cajë quëaye yëyë. Yëquë ja̱ro pa'i maca jëayerepa neñañe pa'ina, quëco tutu mañaje carija̱ni cui'ne ñeje huajëcohua'i maña etayeque cuasama'pë ai yo'ohuë.

9 Huani je̱oja'cohua'ini nejose'eje̱ pa'iohua'ire nëji'i. Ja̱je pa'iquëta'are iye yo'ose'e cato ju̱'isicohua'ire huëoquëna, Maija'quëna quëcoyere ye'yaye paji'i. Co'ye yëquëja̱'a ne ti̱'acohua'i a'ë cuasaye pa̱ ja̱'ñere ye'yaye paji'i.

10 Maija'quëpi yëquëre huasopi. Ja̱je huasosiquëpi ja̱ yë'ta'api huasoja̱'quë api, ju̱ti'ñe pa'yere paje̱. Ja̱je pa'ina, yëquë i̱na quëco pajë pa'iyë, ai yo'oye pa'itoje̱ co̱caija̱'quë api cajë. Mësaru se̱cacai do'ire ja̱je yo'oja̱'quë api.

11 Ja̱je pa'ina, mësarupi Maija'quëre yëquëni cuasajë se̱cacaijëna, cui'ne jai pa̱i yëquëni cuasajë se̱cacaisicohua'i

pa'ito, jai pa̱i mësaru a'ë de'oji caja̱'cohua'i a'ë, Maija'quëre, i̱ yëquëre de'oye ñacai do'ire.

Corintona Saima' Do'ire

12 Iye yeja pa̱ire cui'ne mësarute de'oyerepa si'si peoyepi pa'ijë cui'ne nuñere papi yo'ohuë, caye nëiji, yëquëre. Ja̱ de'oye yo'ohuë cuasayepi yëquëre sihuaye pa'iji. Iye yëquë de'oye pa'iye yëquë iye yeja ta̱'ñe asayepi pa'iye pa̱huë. Coa Maija'quë oi i̱siye co̱caiyepi ja̱je paë'ë.

13 Yëquë mësarute se toya saoye toyama'pë paë'ë, ti̱ñe pa'ye. Coa ai jerepa ñajë asa ti̱'añe toyahuë. Ja̱je pa'ina, ñani mësarupi si'aye asa ti̱'aja'cohua'i a'ë, cuasayë.

14 Ja̱je pa'ina, mësaru de'hue ari te̱'te maca asasicohua'ipi, mai Ëjaë Jesucristo dai maca yëquëre sihuaja̱'cohua'i a'ë. Sihuajëna, yëquëpi mësarute sihuaja̱'cohua'i a'ë.

15 Iyere cuasaquë du'ru macarepa mësarute sani ñasi'i cuasahuë. Ja̱je yo'oquë cayaye mësarute do'i ña huasosi'i cuasahuë.

16 Ja̱je pa'ina, cuasahuë, du'ru macarepa Macedoniana sai sa do'i ñaquë. Saisiquëpi cui'ne co'iquë ti̱jupë ñasi'i cuasahuë. Ja̱ maca yureta'a mësarupi yë'ë Judea saija̱'a co̱caija̱jë cuasahuë.

17 ¿Ja̱je yë'ë yo'osi'i cuasani coa noni cuasa nëore? ¿Caye mësaru yë'ëpi ja̱je yo'osi'i cuasa nëoni te'epi cayaye "pa̱si'i cui'ne nesi'i" cuasaquë caji?

18 Ja̱je pa'ina, Maija'quë api, yëquë mësarute te'epi "nesi'i" cui'ne "pa̱si'i" cuasajë caye pa̱ñe ñaquë.

19 Yëquë Silvano ja̱'re Timoteo ja̱'re cui'ne yë'ë mësarute quëaquë Cristo Jesús Maija'quë mamaquë cato ti te'epi cayayese'e "nesi'i" cui'ne "pa̱si'i" cama'quë api. Ja̱je pa'ina, Cristo Jesús cato nuñerepa yo'oquë api, i̱ case'ere.

20 Ja̱je pa'ina, si'aye Maija'quë nesi'i ca nëose'e i̱na ti̱'api. Ja̱je pa'ina, Maija'quëre sihuani cayë: "Ja̱je pa'ija̱quë Cristo Jesús do'ija̱'a."

21 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi jo'ya neni yëquëre cui'ne mësarute Cristo ja̱'re jëayerepa tsioni pa'iye neji'i.

22 I̱ tse̱cohua'ire pa'ë asaja̱jë caquë Maija'quëpi i̱ de'o joyore i̱sipi, mai joñoana. I̱siquëna, i̱ joyopi pa do'ire asayë, si'aye Maija'quë i̱sisi'i ca nëose'ere paja̱'cohua'i a'ë, mai.

23 Ja̱je pa'iquëta'are Corintona ti̱jupë saiye pa̱huë, mësaru oima'cohua'ini caquë. Ja̱re sani pa'ito mësaru yo'oyere sa̱ñope yo'oye nëiji. Maija'quë asaji, ja̱ yo'oyere coequë. Ja̱ do'ire saiye pa̱huë.

24 Yëquë mësaru asase'ena nuñerepa cuasajë pa'icohua'ini, Mësaru i̱tire pa'ë cajë asaye yëyere ta̱'ñeñu'u cajë yo'oye pa̱ñë. Yëquë cato yëyë, mësaru ja̱'re co̱ neñere mësarupi sihuaja̱jë cajë.

2

1 Mësarute oi ëaye neñere coequë tijupë sani ñañe pasi'i,
cuasahuë.
2 Yë'ëpi mësaru quë'rona sani mësarute oi ëaye nesiquë pa'ito
¿yë'ëre nepi sihua ëaye yo'o huasoja'cohua'i a'ni? ¡Jare yë'ë oi
ëaye nesicohua'ipi yë'ëre sihua ëaye yo'ocaiye pa'ini!
3 Jaje pa'ina, jare jaje mësarute toyahuë, yë'ë sani ti'a maca
yë'ë oi ëaye neñere jeoni de'huasicohua'i pa'ijajë caquë. Yë'ëpi
jaro sani sihuaquëna, mësarujë sihuaja'cohua'i a'ë cuasahuë.
4 Jaje pa'iquëta'are ja toya ja'hua toya maca cato ai
cuasaquë co'a ju'i cui'ne otare paque oi toyahuë. Toyama'ë
paë'ë, mësaruni oi ëaye nesi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mësarute
joyore papi oiyere iñosi'i caquë toyahuë.

Co'aye Yo'oquëre Oiye

5 Yë'ëre oi ëaye yo'osiquë pani yë'ëse'ere oi ëaye yo'oye papi
cuasayë. Mësaruteje si'ahua'ire oi ëaye yo'opi cuasayë. Ai
co'ayerepa yo'opi cayere coequë, oi ëaye yo'opi cayë.
6 Mësaru i co'aye yo'osi do'ire si'sese'e tsoe de'oji, ja ja'ye
pa'ijaquë.
7 Jaje pa'ina, yure cato i tayose'ere sai de'huacani yëhuo
huasojë'ë, yo'oquë tëto saiperepa ai oiyepi daima'quëni cajë.
8 Jaje pa'ina, mësarute señë, cui'naëni ite ai oiyere iñojë'ë,
de'oye yo'oyepi.
9 Ja'në mësarute toyahuë, iye yo'ose'e ayere caquë, mësarupi
yë'ë ye'yayere si'aye sehuocaito ñasi'i caquë.
10 Jaje pa'ina, mësaru sai de'huacaiquëni yë'ëje sai
de'huacaiyë. Tayose'e pa'ina, sai de'huacaiye, pa'ina, sai
de'huacaisiquë pani, Cristo ña hue'ñana sai de'huacaiyë,
mësaru do'ire.
11 Jaje yo'ojëna, Satanáspi i yëye ti'añe pasipi, maire. Tsoe
maipi asayë, i maire nesi'i caquë yo'oye.

Troasre Pablo Pa'i Ai Cuasase'e

12 Cristo coca quëasi'i caquë Troas daripëna ti'asi maca jaiye
Cristo co'amaña de'oye necati'ñe pa'ye ti'ahuë.
13 Jaje pa'iquëta'are yë'ë joyo sihuayepi peopi, Maija'quë
do'iquë Titore ti'ama'ë pa'isi do'ipi. Jaje pa'ina, jaohua'ire
saiyë caquë pëpani Macedonia yejana saë'ë.

De'hue Quëco Saoye

14 Maija'quëpi maire si'anë Cristo Jesús ja're ñese quëco
saoyena saji. Jaje pa'ina, maija'a i cocare pare iñoji, paire.
15 Mai cato Jesucristo ma'ña huëo sëñeje huëo së pa'iohua'i
a'ë. Cristo Maija'quëna huëo së ma'ña isiyeje pa'ye. Jaje pa'ijë,
si'a hue'ña huaso cuañocohua'ina cui'ne ne huesësicohua'ina
iti sëñepi ju'aji.

16 Ne huesësicohua'ire cato, i̱ti së̱ñe tsi̱mare pa'ë.
Pa'iquëta'are huaso cua̱ñocohua'ire cato huëo së̱ñere papi
pa'iye i̱siyere pa'ë. Ja̱je pa'ina, ¿nepi iye yo'oyere ne
ti̱'aja'cohua'i a'ni?
17 Yëquë Cristo ja̱'re tsioni pa'i do'ire i̱ jëjo daosicohua'i sëte
Maija'quë ña hue̱'ñana nuñerepa care pajë cayë. Yecohua'i jai
pa̱i Maija'quë coca quëa do'ipi curiquë neñu'u cajë yo'oyeje̱
pa'ye yo'oye pa̱ñë, yëquë.

3

1 ¿Ñeje cani mësarupi asato coa yëquëja̱'a co'ye jerepa de'oye
yo'ohuë, cuasajë caye a'ni, pa̱nita'a yëquë ayere cajë toya-
caisi ja'ore mësaruna sani i̱ñoñe pa'iquë? ¿Pa̱nita'a yëquëpi,
mësaruni yëquë ayere cajë, yecohua'i ñaja'core toyacaije̱'ë cajë
se̱ñe pa'iquë, yecohua'i yo'oyeje̱?
2 Pa̱ni ja̱je yo'oye, mësaru a'ë, yëquë toya cua̱ñosi ja'huaje̱
pa'iohua'i. Ja̱pi tsoe ti̱'api, yequë ja'hua caraye pa̱ji. Ja̱je
pa'ina, mësaru a'ë, yëquë joñoa toyasicohua'i. Ja̱je pa'ina, si'a
pa̱i mësaru pa'iye asajë ñañë, ti̱ñarepa.
3 Ja̱je pa'ina, pa̱i ñani ti̱ña asayë, toyani jëjo sao ja'huaje̱
pa'iohua'i mësaru pa'i do'ire. Yëquëpi i̱ cocare quëajëna,
Maija'quë huajëquëre papi i̱ joyopi toyapi, mësaruna quë̱na
to̱ñana tintapi toyama'ë paji'i, mësaru joñoare pana toyapi,
Cristo case'ere.
4 Ja̱je pa'ina, Cristoja̱'a iyere Maija'quëpi necaija̱'quë api
asayë.
5 Ja̱je pa'ina, si'aye yëquë yo'o ti̱'añe Maija'quë i̱sise'e a'ë. Ja̱
do'ire yëquëpi yo'o ti̱'añë caye peoji.
6 Ja̱je pa'ina, i̱pi yëquëre i̱ huajë ca nëose'ere quëacaicohua'ire
nepi. I̱ huajë ca nëose'e cato joyo ayere pa'ë, coa toyasico maca
pa'iye pa̱ni. Cua̱ñese'e toyase'e cato ju̱'iñena i̱siye pa'iji. Joyo
aye cato pa'iye a'ë.
7 Moiséspi cua̱ñese'ere que̱na to̱ñana toyase'ere daquë ñaco
ma'ñañerepa daji'i. Daina, Israel pa̱i i̱ tsia ña ti̱'añe pa̱huë,
ai ñaco ma'ña do'ire. Ja̱ cua̱ñeñe pa̱ire ju̱'iñena neñeta'a
miañerepa de'oyerepa daji'i, miañe sa caraja̱iñeta'a.
8 ¡Ja̱je pa'iye sëte airepa de'oye a'ni, joyore pana neñere
huajëye ca nëose'ere quëaye!
9 Ja̱'në ca nëose'e cato de'oyere pa'ë. Ja̱ yë'ta'a maire
nejoñere i̱sipi. Ja̱ cua̱ñese'e tayo yo'o do'ire. Ja̱je pa'iye
sëte airepa de'oye a'ni Maija'quë huajë ca nëose'e nuñerepa
pa'icohua'ire neñe pa'i do'ire.
10 Ja̱'në de'oyerepa ca nëose'epi yure ai de'oyere pana co̱ni
ñato ja̱'në de'oyerepa pa'ise'epi do'i peoye po̱nëpi.
11 Ja̱je pa'ina, miañe sa caraja̱iñeta'a de'oyerepa pa'ise'e
sëte, jerepa de'oyere pa'ë, ti pani huesë ja̱'ñe cato.

12 Jaje pa'ina, iye mai uteyere pajë ti ca'raye peoyerepa
cayë, si'aohua'i asa huë'ñana.
13 Israel paipi miañe yayayere ñama'pë pa'ijajë caquë
ësequë Moisés capi i tsia pë'pëni yo'ose'eje pa'ye yo'oye pañë,
yëquë cato.
14 Moisés tsia pëpëyeje paye Israel pai asa ti'añe
pëpësicohua'ipi pa'iyë. Jaje ca nëose'ere ñajëta'a asa ti'añe
pacohua'i a'ë. Ja pëpëse'e cato nejoñe pa'iji, Cristoni ire papi
cajë cuasa do'ire.
15 Ja yë'ta'a Israel paipi yure iye mu'seña Moisés cuañese'ere
ñato iohua'i asayena pëpësicohua'ipi pa'iyë, asa ti'ama'pë
pa'icohua'ipi.
16 Jaje pa'iquëta'are paipi Cristona sehuoto ja pë'pëyepi peo
hue'ña ne huesëji.
17 Jaje pa'ina, mai Ëjaë cato joyo api. Jaje pa'ina, Ëjaë joyo
pa'i hue'ña cato ta'tëpo ti peo hue'ña'ë.
18 Jaje pa'ina, mai si'aohua'i mai tsia pë'pëse'e peoco-
hua'i cato tsiña de'huaje pa'iohua'i a'ë, Ëjaë de'oyepi maina
ju'aquëna, iñocohua'ipi. Jaje yo'ojë ije pa'iohua'irepa ponëjë
saiyë, i de'oyere si'anëpi jerepa pa do'ire. Jaje pa'iohua'i
pa'iyë, Ëjaëpi, joyo sëte yo'o do'ipi.

4

1 Jaje pa'ina, yo'o jujaye peoyerepa necaiyë, Maija'quëpi
teaye yëquëre ñani oi iye co'amañare necaijë'ë caquë cuañe
nëouna.
2 Jaje pa'ina, yëquëpi si'aye yahuerepa huajëya'ye co'are
paji cahuë, tañe cayepi paire cosoñu'u cajë. Cui'ne Maija'quë
cocare tañe ponani yeque ye'yañu'u cajë yo'oye pañë.
Jaje yo'oma'pë coa ai jerepa nuñere pase'e asani yo'ojë
pa'iyë, Maija'quë ña hue'ña. Ja yo'oyere si'aohua'i nuñerepa
yo'ocohua'i a'ë cuasajajë cajë.
3 Jaje pa'ina, huaso coca yëquë quëayepi yecohua'ire jëaye
asa ëa ma'ñe pa'ini jare ne huesësicohua'ini jaje pa'iji.
4 Jaje pa'ina, Iohua'i sehuoye coe do'ire iye yeja cuañe
diusupi iohua'i asayena ne pore huesopi Maija'quë pa'iye
aye iñoquë de'oquërepa Cristo de'o coca miañere ña ti'ama'pë
pa'ijajë caquë.
5 Jaje pa'ina, yëquë ayere quëama'pë pa'iyë. Coa ai jerepa
Cristo Jesús ayere quëayë, mai Ëjaëre pa'ë cuasajajë caquë.
Yëquë cato mësarute necaicohua'i a'ë, Jesure oi do'ire.
6 Jaje pa'ina, iye yeja miañe nequëpi mai joñoana
Maija'quëpi miañe necaji'i, yecohua'ire iñojajë caquë.
Maija'quë jaje necaji'i, maipi Jesucristo ayere ye'yejë ire
cui'ne i de'oyere pare asajajë caquë.

Necaiquëre Pare Asajë Pa'iye.

7 Ja̱ asayere jai do'i a'ë. Ja̱re maina payë, soto cua'conoa
ayayeje̱ pa'ye. Maija'quëpi maina tutu peocohua'ire i̱sipi, ja̱
asaye. Maija'quë tutu a'ë asaja̱jë caquë. Pa̱ni, pa̱i tutu.

8 Ja̱ tuture pajë, jaiye ai yo'oye pa'itoje̱ de'hue yo'o ju-
jama'pë pa'iyë. Ja̱ tuture pajë jaiye co'a ju̱'iñe pajëta'a me
neja'cohua'i a'ni cuasayere peoyë.

9 De'oye pa'iye peoye jo̱sa yo'oyë, maire. Ja̱je yo'otoje̱
je̱ocosicohua'i pa'iye pa̱ñë. Ne ta̱oñë, maire. Ja̱je
pa'iquëta'are ne huesoye pa̱ñë.

10 Jesús ai yo'osiquëni i̱te huajo yëjë yo'ose'eje̱ pa'yepi
si'anë maire huajo yëcohua'ipi pa'ijëna, ai yo'ojë pa'iyë, Jesús
pa'iyere i̱ñoñu'u cajë mai pa'iyeja̱'a.

11 Ja̱je pa'ina, mai huajëcohua'i pa'icohua'ipi si'anëpi
ju̱'iñena i̱sisicohua'ipi pa'iyë, Jesús do'ire, mai ju̱'i ca̱pë̱a
hue'eyeja̱'a i̱ pa'iyere i̱ñoñu'u cajë ja̱je pa'iyë.

12 Pa'ijë Maija'quë cocare quëa do'ire ju̱'iñepi ja'ye pa'iji,
yëquë. Ja̱je pa'ijëta'a cui'ne mësarupi pa'iyepi ti pa'iyena
ti̱'ahuë.

13 Maija'quë toya pëpëpi caji ñeje yequë hue̱'ña: "Pa'ire paji
cuasaquë ja̱ do'ire quëahuë". Ja̱je pa'ye cui'ne yëquëje̱ pa'ire
paji asajë quëayë.

14 Ja̱je pa'ina, asayë, Maija'quëpi ju̱'isiquëre Cristore
huajëquëre huëopi. Cui'ne yëquëreje̱ ju̱'isicohua'ini huëoja̱'quë
api, Jesús ja̱'re. Huëoquë cui'ne mësaruteje̱ huëoni yëquë ja̱'re
co̱ni te'e i̱ quë'rona saja̱'quë api, asayë.

15 Ja̱je pa'ina, si'aye iye yo'oye pa'iji, mësaru de'oye pa'iyere
caquë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë jaiye de'oye pa'iye jerepa
pa̱ire i̱siyeje̱ pa'yerepa cui'ne i̱te de'oyerepa yo'o u'ni cajë
pëpacohua'ije̱ jai pa̱i pa'ija̱jë caquë ja̱je yo'opi.

16 Ja̱je pa'ina, yëquë coa yo'o jujahuë cuasaye pa̱ñë. I̱ño
ë̱mëje'e ca̱pë cato aiohua'i de'onije jeto sa̱'nahuë cato mu'seña
ñape huajëcohua'i de'ojë pa'iyë.

17 Ja̱je pa'ina, iye yeja yëquë ai yo'oye cato coa da saiye a'ë.
Ja̱je pa'ina, ja̱ ai yo'oyepi ti pani huesëye ai jerepa de'oyere pa
ja̱'ñere necaiji.

18 Ja̱je pa'ina, yëquë cato cuasama'pë pa'iyë, ñaco ca̱ ña
ti̱'añere. Coa ai jerepa yëquë cato cuasayë, ña ti̱'a ma'ñere.
Si'aye ñañe cato coa carija̱iñe a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ yë'ta'a
ña ti̱'a ma'ñe cato ti pani huesëye a'ë.

5

1 Mai cato huë'eje̱ pa'iohua'i a'ë. Ca̱'ni huë'eje̱ pa'iohua'i a'ë.
Coa esa tëto saicohua'i a'ë. Ja̱je pa'iopi iye huë'e ne huesëto,
Maija'quëpi ti pani huesë huë'erepa ne de'huasiconi payë,
jeto ma'tëmo, pa̱i jë̱ñapi nema'a huë'ere.

2 Jạje pa'ina, ma'tëmo huë'ere pa'i ëa jụ'iñë, jạ yë'ta'a iye
yeja huë'ere pa'ijë.
3 Jạje pa'ina, jạ huë'epi maire cạña sụña tọcaiyeję pa'ye
sụñaja'coa, cạpë pejë peoñoaję pa'ye pạja'cohua'ire.
4 Jạje pa'ina, yure cato iye cạpë carajại huë'ere payë.
Pa'ijëta'a ma'tëmo huë'ere ti pa'i cạpëre pa'i ëa jụ'iñe. Coa
iye yeja cạ'nipi huë'e nesico ne huesëyere caye pạñë. Coa ai
jerepa ti ne huesëma' huë'ere pạjajë cajë cayë, iye jụ'ija cạpëre
ti pa'iyena ne huesëjạquë caquë.
5 Jạje pa'ina, iye pa jạ'ñe cato Maija'quëpi ne de'huacaji'i.
Cui'ne jạre i̱pi i̱ de'o joyo maina i̱sipi, yequë mu'se i̱si jạ'ñe
i̱ñoñe.
6 Jạje pa'ina, i̱tire cuasajë ca'raye pạñë, yëquë. Jạje
pa'iquëta'are asayë cui'ne, iye cạpëre jạ yë'ta'a pa'iye cato
so'ore pa'iyë, mai Ëjaëre.
7 Jạje pa'ina, yure i̱te ñañe pạñë. Jạje pạjëta'a pa'ire paji
cuasayejạ'a asajë pa'iyë.
8 Jạje pa'i do'ire i̱tire cuasajë ca'raye pạñë. Jạje pa'ina, coa
ai jerepa iye cạpë pa'iyere jẹoni etani sani Ëjaë quë'rona i̱ jạ're
pa'iye yëyë.
9 Jạje pa'ina, si'anë Ëjaë yëyese'e yo'oyere yëyë, iye cạpë
pa'iyere jẹonije, pạnita'a i̱ni jạ yë'ta'a tuinije iye yejare pa'ijë.
10 Jạje pa'ina, iye yeja jạ yë'ta'a pa'i maca de'oye pạnita'a
co'aye yo'ose'eję pa'ye pại ñape i̱si cuạñoñere cajë, si'aohua'i
Cristo pại ñape iye yeja cạpëpi yo'ose'e ne de'hua huẹ'ñana
saiye pa'iji.

De'oye Pa'i Coca

11 Jạje pa'ina, Ëjaëre pare ai ca'raye asayë, yëquë. Jạje
asa do'ire pạire yëhuoyë, sehuojạjë cajë. Si'aye yëquë pa'iye
Maija'quë ñaji. Jạje cui'ne mësaruję yëquë pa'iye asa tị'ajajë
cajë uteyë.
12 Jạje cani cama'pë pa'iyë, tị̱jupë yëquëjạ'a co'ye jerepa
pa'iohua'i a'ë cuasajë. Coa ai jerepa yëquë cato i̱siyë, mësarute
sa'roję pa'iore mësarupi yëquëre de'ocohua'ire pare pajë si-
huajạjë cajë. Sihuacohua'ipi yecohua'ire joyorepa pa'iyepi
yo'oma'pë coe ẹ̱mëje'ese'e yo'oyere sihuacohua'ire sạñope
cajạjë cajë cayë.
13 Jạje pa'ina, yëquëpi cuepeohua'ię pa'iohua'i ña cuạñoni
Maija'quëni necai do'ire jạje ña cuạñoñë. Jạje pa'iquëta'are
cuepeohua'i ña cuạñoñe pạni mësaruni necaijë pa'iyë.
14 Jạje pa'ina, te'i Cristopi si'aohua'i do'ina jụcacaji'i asasi
macapi Cristo oiyepi yëquë pa'iye cuạñequëna, pa'iyë. Jạje
pa'iye sëte si'aohua'i i̱ jạ're cọni jụ'isicohua'ipi pa'iyë.

15 Jạje pa'ina, Cristopi si'aohua'ire caquë jụcacaji'i, coa ai
jerepa huajëcohua'ipi ịni pacacaijạjë caquë, pạni ịohua'ijạ'a
co'ye cuasaye. Jạre cuasaquë jụni huëji'i.
16 Jạje pa'ina, yëquë iye yeja pại yecohua'ire cuasajë ñañeje
pa'ye cuasajë ñañe pạñë. Jạje pa'ina, jạ'nëre iye yeja pại
cuasajë Cristore ñañeje pa'ye cuasajë ñasicohua'ita'a yure cato
jạje cuasajë ñañe pạñë, ịte.
17 Jạje pa'ina, Cristona tsioni pa'iquë cato huajë pại api. Jạje
pa'ina, ai co'amaña cato tsoe nejose'e a'ë, yure pa'iye cato
huajëye a'ë.
18 Jạje pa'ina, si'aye iye Maija'quë yo'oye a'ë. Jạje pa'ina,
Cristo do'ijạ'a maire ị cajeohua'ire nepi. Neni maire cuạñe
nëopi, yecohua'ini ị jạ're cajeohua'i de'oyere quëacaijẹ̱'ë
caquë.
19 Jesucristojạ'a iye yeja pa'icohua'ire yë'ë cajeohua'i
de'ojạjë caquë Maija'quëpi nepi, ịohua'i co'aye yo'o do'ire
tsoe sại tọsiquëpi. Jạje yo'osiquëpi Maija'quë cajeohua'ire ne
cocare ịsipi, maire, yecohua'ire quëajạjë caquë.
20 Jạje pa'ina, yëquë Cristo jëjo daocohua'i a'ë. Jạ cato
Maija'quëpi yëquëjạ'a cọni mësarute sẹ̱ñeje pa'ye a'ë. Jạje
pa'ina, mësarute sẹ̱ñë, Cristo mamipi Maija'quë jạ're cajeo-
hua'i de'oë'ë cajë.
21 Cristo ti co'aye yo'oma'quë paji'i. Jạje pa'iquëta'are
Diusupi co'ayere yo'oyejẹ̱ pa'yerepa Cristore yo'opi, mai
do'ire. Jạje yo'opi, Cristo do'ijạ'a jai do'i mai ịte sạñope
pase'ere peo huẹ̱'ña nejocasi'i caquë.

6

1 Jạje pa'ina, yure maipi Maija'quë co'amaña cọ̱ necaico-
hua'ipi pa'iyë. Pa'ijë mësarute sẹ̱ñë. Maija'quë oiye mësarute
coa ịsise'ere coa asani pa'ima'pë nejë pa'ijẹ̱'ë cajë cayë.
2 Jạje pa'ina, ịpi caji, toyase'ena:
Ai de'o maca pa'iji. Jạje pa'ina, asahuë, më'ë caye.
Huaso mu'se pa'i maca më'ëre cọ̱caë'ë.
Jạje pa'ina, yure a'ë, huaso cuạño'ñe pa'i sa'ro cui'ne ị huaso
mu'se a'ë.
3 Yecohua'ipi yëquë co'amaña yo'oyere co'aye
cacaima'cohua'ini cajë yecohua'ire co'aye yo'o ịñoñe
peoyerepa de'oyepi ịñojë yo'ojë pa'iyë.
4 Jạje pa'ina, si'aye ai yo'oye pa'ina, quëcojë yo'oyepi yëquë
Maija'quëre necaicohua'i pa'iye ịñoñë. Co'amaña caraquëna,
cui'ne jai cạquipëjẹ̱ pa'ye ai yo'oye pa'ina, quëcojë tëto saiye
ịñoñepi cui'ne,
5 si'sejëna, co huẹ̱'ñana cojëna, jai pại sạñope cuijë yo'ojë
cajëna, jëa co'amaña neñe, si'a ñami ñajë ñataye, cui'ne ạo ëaye
tëto saiye quëcoyepi ịñoñë.

6 Cui'ne yëquë de'oye nuñerepa pa'iyepi, yëquë nuñerepa
coca ta̱'ñe asayepi, yëquë quëcoyepi, yëquë de'oye yo'oyepi,
yëquë ja̱'re Maija'quë joyo pa'i do'ipi, yëquë pa̱ire oire pajë
yo'o do'ipi,
7 yëquë nuñerepa cocare quëa do'ipi, yëquë ja̱'re Maija'quë
tutu pa'i do'ipi i̱ñohuë. Ja̱je pa'ina, nuñerepa yo'o uihua ja̱'ñepi
ñese nehuë, cui'ne ja̱re i̱tipi sa̱ñope yo'oyeje̱ jëahuë.
8 Ja̱je pa'iquëta'a yecohua'ipi yëquëre sihuasicohua'ipi,
yëquëre ñañe coesicohua'ipi yecohua'ipi yëquëre de'o pa̱i a'ë
casicohua'ipi, yëquëre co'acohua'i a'ë casicohua'ipi yo'ojë.
Ja̱je pa'iquëta'are yëquë cato nuñerepa pa'icohua'ipi, cui'ne
nuñerepa cacohua'i a'ë, yecohua'ipi cosocohua'i a'ë catoje̱.
9 Yecohua'ipi yëquëre ñama'cohua'ire yo'oyeje̱ pa'ye yo'oyë,
noni ñacohua'ita'are. Yecohua'ipi yëquëre ju̱'ijacohua'i a'ë
cacohua'i a'ë. Cajëta'a huajëcohua'ipi pa'iyë. Si'seyë, yëquëre.
Ja̱je pa'iquëta'are huani je̱oñere pa̱ñë.
10 Oiyere pajë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are si'anëpi sihuajë
pa'iyë. Ti peocohua'ije̱ pa'iohua'i ña cua̱ñoñë. Ja̱je
pa'iquëta'are jai pa̱ire jaiye co'amaña paye necaë'ë. Co'amaña
peocohua'i ña cua̱ñoñë. Ja̱je pa'iquëta'are si'aye payë.
11 Maija'quë do'ijë Corinto pa'icohua'i mësarute yëquë
nuñerepa cahuë, ti yëquë joñoa cuasaye yahuema'pë.
12 Ja̱je pa'ina, yëquë mësarute yahuese'e ti peoyë. Ja̱je
pa'iquëta'are mësaru a'ë, yëquëre yahuese'e pacohua'i.
13 Ja̱je pa'ina, mësarute mamajëre pëca ja'quë se̱ñeje pa'ye
se̱ñë, mësaru cuasayepi yë'ëre nuñerepa caje̱'ë caquë, yë'ë
mësarute yo'oyeje̱ pa'ye.

Mai Cato Maija'quë Huë'e A'ë

14 Tsioma'pë pa'ije̱'ë, sehuoma'a pa̱ire. Ja̱je pa'ina, ñajë'ë,
nuñerepa yo'oye ti tsioye peoji, nuñe yo'o ma'ñe ja̱'re co̱ni.
Cui'ne miañeje ti tsioye peoji, neañena co̱ni.
15 Cristopi huati ja̱'re te'e yo'oye pa̱ji. Sehuosiquëpi se-
huoma'quë yo'oyeje̱ cui'ne te'e yo'oye pa̱ji.
16 Ja̱je cui'ne Maija'quëre se̱ huë'e ṯio pa'ina, cui'ne ṯio pa'iji,
coa de'huasi diusure se̱ huë'eje̱, te'e cui'ne yo'oyeje̱ peoji. Ja̱je
pa'ina, Maija'quë huajëquërepa huë'e a'ë, mai. Ja̱je pa'ina, i̱pi
capi, ñeje:

I̱ohua'i ja̱'re co̱ni pa'i, i̱ohua'i ja̱'re cusi'i. Yë'ëpi i̱ohua'i Diusu
pa'ija̱quë a'ë.

Cui'ne i̱ohua'ipi yë'ë pa̱irepa pa'ija̱'cohua'i a'ë.

17 Ja̱je pa'ina, mai Ëjaëpi caji:

Ja̱ohua'i jopo pa'icohua'ipi etani,
ja̱ohua'ire tsioma'pë,
cui'ne si'sije̱ pu̱'pema'pë pa'ije̱'ë.
Ja̱je pa'ijëna, yë'ëpi mësarute sihuaquë i̱masi'i.

18 Ïmani mësaru ja'quë pasi'i. Pa'ina, mësarupi ëmëohua'i
cui'ne nomiohua'i yë'ë mamajë pa'ija'cohua'i a'ë.
Jaje caji, Ëjaërepa si'aye tutu paquëre papi.

7

1 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë mañaiye a'ë, maire ca nëose'e
mai paye. Jaje pa'ina, de'ocohua'irepa pañu'u, si'aye capë,
cui'ne joyo si'si neñere yo'oma'pë. Ja pa'iyere cajë Maija'quëni
ca'rajë si'aye mai pa'iye ïna ïsi saoni pañu'u.

Corinto Pai Ponëñe

2 ¡De'oji. Jaje pa'ito yëquëre sihuajë tsiojë'ë! Te'ireje yëquë
co'a de'huama'cohua'i a'ë. Te'ireje yëquë care payeje cajë
cosoma'cohua'i a'ë.
3 Jaje cani, mësaruni nuñe yo'oma'cohua'i a'ë caquë cama'ë
pa'iyë. Jaje pa'ina, tsoe mësarute cahuë. Mësarute yëquë
joñoare papi oijë pa'iyë, yëquë huajëcohua'ipi pa'ijëna, cui'ne
ju'itoje.
4 Jaje pa'ina, yë'ë mësaru de'oyerepa sehuojajë cuasaquë
si'aye yë'ë cuasayere caye payë. Cui'ne mësaru do'ire ai
sihuayeje payë. Jaje pa'ina, si'aye ai yo'o jopopi ai sihua joyo
payë, mësaru do'ipi.
5 Yëquë Macedonia ti'asi macapi ti huajëma'pë paë'ë, a'ri
mañaje. Si'a hue'ña ai yo'oyese'e ti'ahuë, yëquë quëno macapi
sañope yo'oyese'e paji'i. Jaje yo'oye pa'ina, yëquë joñoapi
quëquë huesësicohua'i paë'ë.
6 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë co'a ju'icohua'ire yëhuo hua-
soquëpi yëquëreje cui'ne yo'oquëna, sihua ëaye nepi, Tito
daiyepi.
7 Jaje pa'ina, ï daisi mañase'e sihua ëaye neñe papi, mësaru
sihua ëaye ïte yo'ose'e quëaquë, cui'ne mësaru yëquëre ña ëa
ju'iñeje quëaquë, cui'ne mësaru oijë pa'iye se quëaquë, cui'ne
yë'ëre ai cuasajë co'a ju'iñe quëaquë yo'opi. Jaje quëaquëna,
si'aye iyepi yë'ëre ai sihua ëaye nëji'i.
8 Yë'ë toyasicopi mësarute ne oesico pa'itoje, ïtire cuasaquë
oima'ë pa'iyë. Ja'në cato oë'ë, yë'ë toyasicopi mësarute a'ri
tëcahuë ne oecona, ñaquë. Jaje oisiquëje yure cato sihuayë.
9 Sihuama'ë pa'iyë, mësarute ne oesi do'ire, yë'ë cato si-
huayë, ja oiyepi mësaru yo'oye jeoni Maija'quëna ponëñe
necaisi do'ire. Jaje pa'ina, Maija'quëpi sihuaquë ñapi, mësaru
oijë quëcojë yo'oye. Jaje pa'ina, yëquë toyase'epi mësarute
co'aye nema'pë paë'ë.
10 Jaje pa'ina, joyo oiye cato tiñe pa'iye ponëñena cui'ne
huasosicohua'i pa'iyena saye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iye yeja
pai yo'ojë oiye cato, ju'iñena saye a'ë.

11 Jạje pa'ina, ñajë'ë, yure Maija'quë yëyejẹ pa'ye yo'ojë
oise'epi etase'ere. Iye a'ë, i̱ti etase'e: Esa co'ayere ne de'hua
ëaye nëiñe, mësaru aquë co'ayere yo'osi do'ire huajëya'ye
nëiñe, co'aye sạñope cama'cohua'ita'are huajëya'ye nëiñe,
co'ayere yo'osiquëpi pọnëjaquë cajë ai yo'oye nëiñe, co'aye
yo'oquëre si'seye pa'iji cuasaye nëiñe, mësarupi, si'ayere
de'oyerepa yo'ohuë, nuñerepa yo'ocohua'ipi.
12 Jạje pa'ina, yë'ë jạ toya ja'hua toya maca i̱ti co'aye
yo'oquëni pạnita'a i̱ti co'aye yo'o cuạñoquëni caquë toyaye
pạhuë. Coa ai jerepa yë'ë cato mësaru yëquëre co'a jụ'ijë
pa'iyepi, Maija'quë ña huẹ'ñana ñañe pa'ijạjë caquë toyahuë.
13 Jạ cato yëquëre ne yë'huaye pa'iji.

Jạje pa'iquëta'are iye asa yë'huase'e jerepa ña huajëhuë,
mësaru de'oye pa'ijë pa'icohua'ire ña do'ire Tito sihuaquë
pa'iyere.
14 Jạje pa'ina, mësaru ai de'ocohua'i a'ë caquë Titore tsoe
quëahuë. Titopi yë'ë mësaru ayere quëase'e nuñere pa'ë caquë
asa tị'api, mësaru de'oye pa'ijë pa'iyere ñaquë. Asa tị'aquëna,
co'a jụ'iñe peoyë, mësaru ayere cato yo'oma' do'ire. Si'aye
mësarute yëquë quëase'e cato nuñerepa quëase'e a'ë, cui'neje
Titopi nuñere pa'ë caquë asa tị'api, yëquë quëase'e.
15 Jạje pa'ina, yureta'a i̱je mësarute ai jerepa yëji, si'aohua'i
mësaru i̱te de'oye dahuëre ñajë pëpani pajë, i̱ caye si'aye de'oye
sehuojë yo'ocaise'ere cuasaquë.
16 ¡Jạje pa'ina, yë'ë mësarute ai sihuayë, de'oyerepa
yo'ojạcohua'i a'ë caquë!

De'oyerepa I̱siye

8

1 De'oji. Yure Maija'quë do'ijë, mësarute quëaye yëyë,
Maija'quë oi coa i̱sise'epi Macedonia pa'icohua'i sehuosico-
hua'i yo'o i̱ñoñere.
2 Jạohua'i teaye co'amaña peocohua'ita'a ẹ̱seye peoyerepa
sihuajë i̱sihuë, yecohua'ire cọcai jạ'ñere. Jaiye co'amaña pa-
cohua'i i̱siyejẹ pa'yerepa i̱sihuë. Cui'ne jaiye neñañe pa'ina,
tëto sainije sihuacohua'i pa'iyë.
3 Cui'ne yë'ëpi ñahuë, i̱ohua'i de'oyerepa cuasajë ẹ̱seye
peoyere papi i̱ohua'i payere cui'ne i̱ohua'i paye jerepa i̱sijëna.
4 Jạje yo'ojë yëquëjẹ Maija'quë pạire cọcaiye yëyë, ẹ̱sema'pë
cajë ai sẹi̱'ë, yëquëre.
5 Sẹsicohua'ipi coa curiquëse'e i̱siye pạjë coa ai jerepa
yo'ohuë. Yo'ojë du'ru macarepa Ëjaëna i̱ohua'i pa'iyere i̱sihuë.
Jạ jeteyo'je i̱sihuë, yëquëna, Maija'quë yëyejẹ.

6 Jạje pa'ina, Titore i̱ jạ'në yo'o huëose'ere yo'oquë mësaru
quë'roje̱ iye de'oye cuasajë co̱cai curi i̱siye tsi'so saojạquë cajë
se̱i'ë.
7 Mësaru si'aye de'oyerepa pa'icohua'ipi pa'iyë: Pa'ire paji
cuasacohua'ipi, tạñe coca cacohua'ipi, tạñë asacohua'ipi,
de'oye yecohua'ire necaicohua'ipi, cui'ne yëquëre ai oico-
hua'ipi. Jạje pa'icohua'ipi iyereje̱ cuasajë yecohua'ire tëto
saisicohua'ipi yo'ojë pa'ije̱'ë, peocohua'ire co̱cai i̱siyere.
8 Mësarute tse̱poje̱ pa'iore i̱siyë, mësarupi yecohua'i de'oye
yo'oyere ñani mësaruje̱, mësaru nuñerepa pạire oicohua'i
pa'iyere i̱ñojajë cajë. Jạje pa'ina, mësarute cuạñema'pë pa'iyë.
9 Jạje pa'ina, mësaru cato tsoe asayë, mai Ëjaë Jesucristo
maire de'oye coa i̱sisi'i caquë, jaiye co'amaña paquëpi,
co'amaña peoquë de'ose'e, mësaru do'ire. Mësarupi i̱ co'amaña
peoquë de'osi do'ipi, jaiye pacohua'i pa'ijạjë caquë yo'opi.
10 Mësaru de'oye pa'iyere caquë, iye yo'oye aye mësarute
cahuë, yë'ë cuasaye mësarupi jạ'në tëto saisi o̱metëcahuë ai
sihuajë de'oye yo'o huëohuë, iye i̱siye ayere.
11 Jạje yo'osicohua'i sëte yureje̱ sao macajạ'a, jạre o̱cue pa'i
maca cuasajë, sihuajë i̱sijë yo'oje̱'ë, mësaru paye ja'ye.
12 Jạje pa'ina, pạipi Maija'quëre i̱siye yëre paquë i̱ paye ja'ye
i̱sito, Maija'quë sihuaquë ñacaiquë api. Maija'quë co'amaña
peoquëni ñaquëta'a, i̱sije̱'ë caquë se̱ma'quë api.
13 Cama'ë pa'iyë, yecohua'ire co̱cai do'ire, mësarupi
co'amaña carajạni, ai yo'ojạjë caquë.
14 Yë'ë cato cayë, si'aohua'i si'a yë'quë maca co'amaña
payere caquë. Jạje pa'ina, yure mësarupi co̱caiye pa'iji,
i̱ohua'ire peoyere co̱catena, cui'ne yequë mu'se i̱ohua'ipi
mësaru peoyere co̱caiye pa'iji, mësarute. Jạje yo'ojë si'a yë'quë
maca pajạ'cohua'i a'ë.
15 Pajëna, toyase'e cayeje̱: "Jaiye si'sosiquëre nëañeje pạpi,
cui'ne a'ri maña tsi'sosiquëreje̱ caraye pạpi."

Tito Cui'ne I̱te Co̱cohua'i

16 De'oji, cayë, Maija'quëre, Tito joyona yë'ë mësarute ai
cuasaquë pa'iyeje̱ pa'ye ai cuasaye necaisiquëre.
17 Jạje pa'ina, Titopi, yë'ë mësarute sani ñajë'ë caquë se̱ñe,
de'oyerepa sehuocaji'i. I̱pi mësarute ai cuasaquë ña ëa ju̱'i
pa'iye sëte. Jạje pa'ina, yure i̱ yëyese'epi mësarute ñasi'i caquë
saiji.
18 Si'a hue̱'ña sehuosicohua'i pa'icohua'i quë'rona, huaso
coca de'oyerepa necai do'ire de'oquëre pare yëhuoquëni,
Maija'quë do'iquëre te'ire, Tito jạ're co̱ni jëjo saoyë, mësaru
quë'rona.
19 Coa ai jerepa si'a hue̱'ña sehuosicohua'i pa'icohua'ipi i̱te
sahuareña, yëquë jạ're cu'i yëquë yo'oye co̱caijạ'quëni. Jạje

pa'ina, yëquë mai Ëjaëre de'oye necañu'u cajë coa i̱si co'amaña tsi'sojë yo'oyere cui'ne yëquë cọcañu'u cuasaye i̱ñoñu'u cajë yo'oyere, cọcaija̱'quë api.

20 Ja̱je yo'ojëna, iye yëquë jaiye co'amaña tsi'soyere, de'oyerepa huahuesi'i cajë yo'oyë, yecohua'ipi co'aye cama'pë pa'ija̱jë cajë. Ja̱je yo'oyë.

21 Ja̱je pa'ina, yëquë cato de'oyere pase'e yo'oye yëyë, mai Ëjaë ña hue̱'ña, cui'ne pa̱i ña hue̱'ñaje.

22 Cui'ne ja̱ohua'i ja̱'re cọni te'e jëjo saoyë, yequëreje̱ Maija'quë do'iquëre. Ja̱ë cato jaiye de'oye yo'oquë yëquëre i̱ yo'oyepi, i̱ nuñerepa pa'iye i̱ñoquëpi, cui'ne yureje̱ mësarute, nuñerepa pa'icohua'i a'ë cuasaquë api. Ja̱je pa'ini jëjo saoyë.

23 Ja̱je pa'ina, yecohua'ipi i̱quei'ni cajë Titore se̱cohua'i pa'ito quëaje̱'ë. Ja̱ë cato Pablore tsioquë api, cui'ne i̱ ja̱'re co'amaña nequë api, mësarute cọcasi'i caquë, caje̱'ë. Cui'ne Maija'quë do'ijë i̱ ja̱'re cọni saisicohua'ini se̱cohua'i pa'ito caje̱'ë. Ja̱ohua'i cato sehuosicohua'i tsi'sini cuasani jëjo daosicohua'i a'ë. Cristore de'oye necaicohua'i a'ë caje̱'ë.

24 Ja̱je pa'ina, si'a hue̱'ña sehuosicohua'i ñañere cajë, mësaru i̱ohua'ire nuñerepa oiyere oni i̱ñojë'ë. Ja̱je pa'ina, yëquë mësaru ayere case'eje̱ pa'ye sihuayë, mësarupi ja̱je yo'ore paja̱'cohua'i a'ë cuasajë.

Maija'quë Do'ijëre Tsisocaise'e

9

1 Mësaru cọcañu'u cuasayere asa do'ire, Maija'quë do'ijëre pa'icohua'ire tsi'soni i̱si ja̱'ñeta'a mësarute toyaye pa̱ñë.

2 Si'anë sihuaquë cayë, Macedonia acohua'ire, mësaru Acaya pa'icohua'i, ja̱'në ọmetëcahuë cọcañu'u cajë cui'ñasicohua'ipi pa'ise'ere pa'ijëna, mësaru de'oye cuasayere ñani, jai pa̱i Macedonia acohua'ipi mësaru esa ne ëa ju̱'ijë yo'oyere ñani de'oye yo'oñu'u cajë yo'ose'ere cayë.

3 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, iye yo'oye aye, yë'ë mësarute de'oye yo'ocohua'i a'ë case'epi coa case'e pa'ima'quëni caquë. Ja̱je cani cayë, mësarupi yë'ë cuasaquë case'eje̱ pa'yerepa coa i̱siye ne de'huasicohua'ipi pa'ija̱jë caquë cayë.

4 Mësarupi ne de'huama'cohua'ipi pa'ijëna, yë'ë ja̱'re yeque Macedonia acohua'ipi cọni sani ñama'cohua'ini caquë cayë. Mësarupi tsi'soyere nema'cohua'ipi pa'ito yëquëre ai huajëya'ye pasipi, mësarute nuñerepa neñë cuasajë sihuajë casi do'ipi, cui'ne mësaruteje̱ jerepa huajëya'ye nësipi.

5 Ja̱je pa'ina, mësarute du'ru sani do'i ñaja'cohua'ire, Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, ja̱ohua'ipi mësaru coa i̱siñu'u ca nëose'e cọcaijë tsi'so saoja̱jë caquë. Ja̱je yo'orena, mësaru

coa i̱siyepi ë̱seye peoyere papi de'oyerepa cuasajë yo'oyere i̱ñoñe pasipi.
6 Iyere cui'ne cuasajë̱'ë: A'ri maṉ̃a ta̱siquëpi ja̱re a'ri maṉ̃a
tëaye pa'iji, cui'ne ja̱re jaiye ta̱siquëpi ja̱re jaiye tëaye pa'iji.
7 Ja̱je pa'ina, pa̱i ñape i̱siye pa'iji, joyo cuasase'e ja'ye,
i̱sima'pë pa'ijë̱'ë co'aye nëi joyopi, pa̱nita'a yecohua'ipi
cua̱ñejëna. Ja̱je pa'ina, Maija'quë cato oi ñacaiquë api, si-
huaquë i̱siquëni.
8 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi mësarute si'a mu'seña coa si'a
co'amaṉ̃a jaiye i̱sija̱'quë api. Mësarupi si'aye mësarute caraye
pajë nëaquëna, si'aye de'oye yo'o co'amañare co̱caija̱'cohua'i
a'ë.
9 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Co'amaṉ̃a peocohua'ire ë̱seye peoyerepa i̱sisiquëre cato,
I̱ nuñe yo'ose'e ti pani huesëji.
10 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mai ta̱ ja̱'ñe, cui'ne a̱i ja̱'ñe i̱siquëpi
si'aye mësaru ta̱ ja̱'ñe, cui'ne mëa ja̱'ñe necaija̱'quë api.
Necaina, mësaru ë̱sema'pë i̱siyepi jaiye nuñerepa yo'oyere
tëaye pasipi.
11 Ja̱je yo'ojëna, Maija'quë mësarute jaiye co'amaṉ̃a i̱sija̱'quë
api, peocohua'ire co̱caija̱jë caquë. Ja̱ tsi'soni jëjo saoyere jai
pa̱i Maija'quë do'ijëpi de'oji cajë Maija'quëre pëpaja̱cohua'i
a'ë.
12 Ja̱je pa'ina, iye yëquë Maija'quë do'ijëre co̱cai ja̱'ñe sacaini
coa i̱ohua'ire carayese'e co̱cai ja̱'ñere saye pa̱ñë, coa i̱ohua'ipi
ai jerepa Maija'quëre ai de'oji cajë pëpa ja̱'ñere sayë.
13 Ja̱je pa'ina, iye mësaru co̱caiyepi mësaru Cristo coca
de'oye sehuocaiye i̱ñoquëna, ñajë i̱ohua'ipi Maija'quëre
de'oquëre pa'ni cajë sihuaja̱'cohua'i a'ë. Sihuajë i̱ohua'ije̱
Maija'quëre de'oye yo'oja̱'cohua'i a'ë, mësarupi i̱ohua'ire
cui'ne si'aohua'ire yecohua'ireje̱ ë̱seye peoyerepa co̱caiyere
ñajë.
14 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi i̱ oiyere mësarute i̱ñosi do'ire cuasajë
ai yëjë Maija'quëre mësarute se̱cacaija̱'cohua'i a'ë.
15 ¡Ja̱je pa'ina, Maija'quëre ai de'oji cayë, iye ai de'oyerepa i̱
i̱sise'ere!

10

Pablo Cristo Jëjo Daoquë Sëte I̱ Tutu Payere Case'e

1 Yë'ë Pablopi mësarute Cristo a̱'jiñe yo'oyepi cui'ne i̱ oiyepi
cuasaquë, mësarute se̱ñë. Yë'ëre cayë, mësaru ja̱'re pa'ini tutu
caye caraquëta'a cayë. Ja̱je pa'iquëta'a so'ore pa'i toyase'eja̱'a
i̱repa cayeje̱ tutu cayë.
2 Ja̱je ca do'ire mësarute quëayë, yë'ë mësarute ñasi'i caquë
sai maca ja̱ yë'ta'api de'oye pa'iye pa̱jë, mësaru acohua'ipi pa̱i
yëyepi yo'oji cacohua'ire cato tuturepa caja̱'quë a'ë.

3 Jạje pa'ire paji yëquë cato pại a'ë. Jạje pa'iquëta'are iye yeja
pại sạñope yo'oyeję pa'yepi yo'oye pạñë.
4 Mai uihua co'amañа cato, Maija'quë tutu quë'i uihua
co'amañа'ë. Si'aye co'a tutu quëco pa pa'i huę̱'ñare nejo
co'amañа'ë. Jạje pa'ina, mai uihuama'pë pa'iyë, iye yeja pại
uihua co'amañaje pa'yepi.
5 Jạje pa'ina, jạ uihua co'amañapi, si'aye Maija'quë tạ'ñe
asaquë yo'oyere, sạñope tị̱ñe pa'ye cuasayere nejoñe pa'iji.
Cui'ne jạ uihua co'amañapi, si'aye mai cuasayere tsi'soni
Cristona ị̱siye pa'iji, maipi ị̱te de'oyerepa sehuo jạ'ñere cajë.
6 Jạje pa'ina, si'aohua'i mësaru de'oye sehuocaicohua'ise'e
pa'i maca, yëquëpi si'aye de'oye sehuo ma'ñere si'seye tsoe
cui'ñasicohua'ipi pa'iyë.
7 Mësaru cato coa ę̱mëje'e pa'iyese'e ñañë. Jạje pa'ina, yë'ë
nuñerepa Cristo aquëre pa'ë asaquë pani, yëquëreję nuñerepa
Cristo acohua'i a'ë cuasaquë ñasipi.
8 Jạje pa'ina, yë'ëpi yëquë yo'oye pa'iquëta'are sę̱ña maca
mësarute cuạñequë yo'osiquë panije, co'ayerepa yo'ore'ni
cuasaquë ca'raye pạñë. Ëjaëpi mësarute nejoñe peoyerepa,
jerepa joyo pa'iyere ñese mëocaijạ'a tutu ị̱siquëre me
ca'raye'ni.
9 Jạje pa'ina, yë'ë toya saose'ejạ'a mësarute ca quëcosi'i
caquë toyase'eję pa'ye ñama'pë pa'iję̱'ë.
10 Pa'iyë, yecohua'i yë'ëre ñeje cacohua'i. Pại ñato tutu
peoquë maca, cui'ne coca canije, ëjaërepa cayeję meñerepa
pạire cama'quëpi, jạ yë'ta'a toya daoyese'e jëaye caquë cui'ne
cuạñequë cayeję caquë toyaquë api.
11 Jạje cacohua'i mañа, iyere yëquë yo'o jạ'ñere asani
pa'ijạjë, yëquë cato jạje pa'ina, yëquë coca case'eję pa'ye,
cui'ne so'ore mësarute pa'ijë toyase'eję pa'ye cui'ne
yo'ojạ'cohua'i a'ë, mësaru jạ're pa'i maca.
12 Nuñerepa caye, yëquë de'ocohua'i a'ë casicohua'ire
yëquëpi ị̱ohua'ire cuę̱cue ñajë cui'ne pa'iohua'i a'ë pạnita'a
jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oma'pë pa'iyë. Jạje
pa'ijëta'are me pa'i a'ni yë'ë cuasajë sạ'ñe cuę̱cue ñajë
pa'icohua'i cato huesëohua'irepa yo'oyepi yo'ojë pa'iyë.
13 Yëquë yo'oye pa'ina, coa ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë sa
tëto saipe yo'oye pạja'cohua'i a'ë. Jạje pa'ina, yëquë co'amañа
neja'to Maija'quëpi iye macajạ'a nejë'ë, caquë ña nëocaiji.
Jạje pa'ina, ị̱pi yëquëre mësaru quë'ro Corinto tị̱'ajë'ë, caquë
ñaquëna, tị̱'ahuë.
14 Jạje pa'ina, yëquëre nejë'ë, ca nëosi macajạ'a yo'oyë.
Jerepa yo'oma'pë pa'iyë. Jạje pa'ina, yëquëpi jạ'në mësaru jạ're
cọni pa'ima'pë patu co'ara'pi. Jạje pati'ñe pa'iota'are yëquëpi
du'ru sani mësarute Cristo de'o cocare quëahuë.

15 Cui'ne yëquëre ca nëose'ere sa eta sani yecohua'i nese'ere
jioni sihuama'pë pa'iyë, ai jerepa pa'iohua'ipi de'oyerepa ne-
huë cajë. Coa ai jerepa yëquëre ca nëose'eja'a yo'oyë, mësarupi
Maija'quëre pa'ire paji cuasa ti'ajëna. Mësaru ja're pa'ijë
jerepa Maija'quë co'amañare neñu'u cuasajë yo'oyë, yëquëre
Maija'quë ca nëose'eje pa'ye.
16 Cui'ne cuasayë, mësarupi. Pa'ire paji cuasa ti'ajëna,
mësaru pa'i yeja Corinto jerepa pa'i yejañaje sani huaso
coca quëañu'u cajë. Yecohua'i nese'ere jioni, yëquëpi jerepa
pa'iohua'ipi de'oye nehuë, cajë sihuayere coejë, cui'ne yeco-
hua'i Maija'quëre necaiyere nerojai hue'ña cacaye pañu'u
cuasayë.
17 Jerepa pa'i a'ë cuasaye yëquë pani, jerepa pa'i api
cuasajë'ë, Ëjaëna. Jaë api, jerepa pa'i.
18 Jaje pa'ina, Ija'a co'ye de'oquë a'ë caquë cato
neñama'quëpi nuñerepa pa'iquë peoji. Coa Ëjaëse'e de'oquë
api caquë cato neñasiquëpi nuñerepa pa'iquë api.

11

Pablo Cui'ne Coa Cacohua'i

1 Quëcojë dahuëre asajë'ë, yë'ë caye, a'ri maña cuepe cocaje
pa'ye, catoje.
2 De'oji, yë'ë cato mësarute oi ai ëseyë, Maija'quë oi ëseye
ayepi, mësarute Cristona te'ire huejosi'i ca nëosi do'ire ëseyë.
Jaje pa'ina, nomi tsio ëmëre yo'oma'core paje pa'iohua'ini,
ina isisi'i caquë yo'oyë.
3 Jaje pa'iquëta'are ca'rayë, añapi io ta'ñe cayepi, Evare
cososе'eje pa'ye, mësarute cosocona. Cristore nuñerepa
cuasajë sihuayere mësarupi jeoma'cohua'ini caquë.
4 Jaje ca'raquë ñaquëna, mësaru, yecohua'ipi daijë yëquë
quëase'eje pa'ye quëama'pë coa tiñe pa'i Jesuni quëajëna, co-
ema'pë asayë, mësaru. Cui'ne ja'në isi cuañose'eje pa'i joyo
peoyere coa tiñe pa'i joyore isi cuañojë, cui'ne mësaru ja'në
asase'eje pa'ye peoyere tiñe pa'i huaso cocare quëajëna, se-
huojë pa'ijacohua'i a'ë, tiñe pa'iye.
5 Jaje pa'itoje yë'ë cato jaohua'i Jesús jëjo saocohua'i a'ë coa
cacohua'i huë'ehuëre pa'iye pañë. Jare cuasayë.
6 Yë'ëpi de'oyerepa coca ca ti'ama'quë pa'itoje, yë'ë ta'ñe
asaye cato jaiye a'ë. Ja asayere mësarute iñohuë, si'aye yëquë
yo'ojë pa'iyepi.
7 ¿Co'aye yë'ë yo'ore mësarute, huaso coca quëa do'ire curi
sema'ë, cui'ne mësarute ñese mëoñere caquë yë'ëpi teaye pa'i
maca de'oni yo'ore? Pani, co'aye yo'oye pahuë.
8 Jaje pa'ina, yequë sehuosicohua'i tsisosi curire jiohuë,
mësarute necasi'i caquë.

9 Mësaru ja̱'re pa'i maca yë'ëre jopo carayere, co̱caijë̱'ë
caquë mësarute se̱ma'ë paë'ë. Pa̱quëna, Maija'quë do'ijë Mace-
donia daisicohua'ipi co̱caë'ë, co'amaña i̱sijë yë'ëre caraye.
Mësarute jo̱sa yo'oye pa̱si'i cuasahuë, ja̱re ja̱jese'e yo'oquë
pa'ija̱'quë a'ë.
10 Yë'ë cato Cristore pa do'ire nuñerepa cayë. Ja̱je pa'ina,
yë'ë si'a Acaya yeja pa'icohua'ire curiquë se̱ma'ë quëase'ere
sihuaye sioye ti peoji.
11 ¿Me yo'oquë ja̱je caye'ni, mësaruni oima'ë, ja̱je caye? Pa̱ni
Maija'quëpi ñaji, yë'ë mësarute oiye.
12 I̱ohua'i yo'oyere i̱tire pa'ë cajë sihuajë maije pa'iohua'i
a'ë cañu'u cajë yo'oyere, i̱ohua'i quëco payere jiosi'i caquë
yë'ë curi se̱ma'ë yo'oyere yo'oquë pasi'i.
13 Ja̱ohua'i cato Cristo jëjo daocohua'irepa peoye coa i̱ jëjo
daocohua'ije̱ pa'iohua'i de'oni cosojë yo'ocohua'i a'ë.
14 ¿Me yo'ojë ja̱je yo'oye'ni, ai cuasama'pë? Ja̱re i̱ huati ëjaëpi
hui̱ñaëje pa'irepa miaquërepa de'oni yo'oquë api.
15 ¿Ja̱je yo'oquëre sëte me pa̱ñe'ni, i̱te necaicohua'ije̱? Ja̱je
pa'ina, de'o pa̱ije pa'iohua'i de'oni yo'ojë cosoyë, pa̱ire. Ja̱je
pa'iquëta'are i̱ohua'i yo'ose'e pa'iyeje̱ sa̱i cua̱ñoñe pa'iji.

Pablo Ai Yo'ose'e Jesús Jëjo Saoquëpi

16 De'oji, ti̱jupë mësarute ca co̱ñë, te'ije̱ yë'ëre cuepequë caji,
cuasacohua'i pani coa asajë̱'ë, yë'ë mësarute cuepequë cayeje̱
caquëna, yë'ëje̱ a'ri maña casi'i jerepa pa'i a'ë cuasaquë.
17 Iye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasaquë casi'i caye cato cama'ë
pa'iyë, mai Ëjaërepa cua̱ñese'epi. Ja̱ cato cayë, coa cuepei
cayepi.
18 ¡Jai pa̱i i̱ohua'i yo'oyere ñajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë
sihuacohua'i pa'iye sëte, yë'ëje̱ cui'ne yë'ë yo'oyere ñaquë
jerepa pa'i a'ë cuasaquë sihuasi'i!
19 Mësaru ai ta̱'ñe pa'iohua'ita'a cuepeohua'i cayere quëcojë
ai yëjë asayë.
20 Ja̱je pa'iohua'ipi quëcojë ja̱ohua'ipi jo'ya nerena,
mësaru sihuajë co̱caiyë, mësarute coa co'acohua'ire ñajë
yo'ocohua'ini, coa cosocohua'ini, mësarute coe ëaye
ñacohua'ini, yequere tsiana të'cajë yo'ocohua'ini co̱caiyë,
mësaru.
21 Yëquë paë'ë, ai tutu peocohua'ipi mësarute ja̱je yo'oye
pa̱sicohua'i. Ja̱je caye huajëya'ye nëicota'are cayë:
Ja̱je pa'iquëta'are yecohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cuasato
yë'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasasi'i, iyere cuepei cayeje̱ caquë.
22 Ja̱ohua'i hebreo pa̱i a'ë, yë'ëje̱ i̱ a'ë. Ja̱ohua'i Israel pa̱i a'ë,
yë'ëje̱ i̱ a'ë. Ja̱ohua'i Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, yë'ëje̱ i̱ a'ë.
23 Ja̱ohua'i Cristore necaicohua'i a'ë. Yë'ëje̱ ja̱ohua'i necaiye
jerepa Cristore necaiquë a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i neñe jerepa

nehuë. Cui'ne jạohua'i si'se cuạñose'e jerepa si'se cuạñohuë. Cui'ne jạohua'i co cuạñose'e jerepa co cuạñohuë. Jạje yo'oquë si'anëpi ne jụ'iñere paë'ë.

24 Judío pạipi cinco pa'ye yë'ëre tsẹajë treinta y nueve pa'ye si'sehuë, tsẹañerepa si'se mepi.

25 Toasọñe pa'ye tarapi të'cahuë. Cui'ne te'erepa quẹ̈na pẹ̈api jẹahuë. Toasọñe pa'ye yë'ë sai yohuẹ̈api ea dutupi. Ea du'ina, duni jụni tëjiquë te'e ñami cui'ne te'e mu'se jai tsiayare coạ huahuahuë.

26 Si'anë cu'iyese'e yo'oquë ñasiquë a'ë, tsiaya duni jụti'ñe pa'ye, ñaohua'ina huahuo'ñe pa'ye, cajeohua'ipi huati'ñe pa'ye, tị pạipi huati'ñe pa'ye, jai daripë acohua'ipi huati'ñe pa'ye, tsio huẹ̈'ña acohua'ipi huati'ñe pa'ye, jai tsiayana duni jụti'ñe pa'ye, Maija'quë do'ijë a'ë, coa cacohua'ipi huati'ñe pa'ye yo'ojëna ñaquë tëto saisiquë a'ë.

27 Cui'ne, jaiye jë'joye nëina neñe, cui'ne ai yo'oye tëto saë'ë. Jạje pa'ina, yequere ti cạima'ë tëtosaë'ë. Yequere ạo peoquëna, cui'ne oco ëa jụ'i tëtosaë'ë. Yequere ti ạima'quëpi coa paë'ë. Yequere cạña peoquëna, sësë jụ'i ai yo'oquë paë'ë.

28 Iye cui'ne yequë co'amaña jerepa cọ cuasaquëna mu'seña ñape yë'ëna dëquëyeje pa'ye tọmequëna, si'a huẹ'ña sehuosicohua'i me pa'iye'ni cuasaquë co'a jụ'i pa'iyë.

29 Jạje pa'ina, yequë te'i tutu peoquë pa'ito yë'ëje ị jạre cọni te'e ai yo'oquë tutu peoquë pa'iyë. Co'ayena ne tạosiquë pa'ito yë'ë joyo a'siyerepa oiyë.

30 Jerepa pa'i a'ë cayepi nëiñe pa'ito yë'ë teaye pa'i tutu peoyere ịñosi'i, yë'ë cayepi.

31 Jạje pa'ina, Diusu mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëpi yë'ë caye nuñerepa caji caquë asaji, si'anëpi de'oquëre pa'ni cajë sihuaquëre papi.

32 Yë'ë Damascore pa'i maca, romano pại ëjaë Aretasre cọcaiquëpi, pại ëjaëpi, yë'ëre tsẹaja'cohua'ire jai daripë eta sa'noana soldado pạire në'quepi.

33 Jạje yo'ouna, yecohua'ipi yë'ëre do'rohuëna ayani jai daripë tëhuopa etaye ña sa'rojạ'a casarena, catihuë, Aretasre.

12

Maija'quë Pablore Ịñose'e

1 Do'i peoye a'ë, co'ye de'oyerepa yo'oquë a'ë cajë sihuaye. Jạje pa'iquëta'are mësarute quëaye yëyë, yë'ëre Ëjaë huëo cạni ñañeje pa'ye cui'ne yequë mu'seña pa'i jạ'ñere ịñose'e.

2 Pa'iji, catorce ọmetëca te'ire Cristo sehuoquëre ma'tëmona, toasọ pëpë acona sase'e. Iye yo'ose'ere asaquë a'ë, yë'ë. Si'a cạpë sa cuạñosiquë pa'ini, pạnita'a joyose'e sa cuạñosiquë pa'ini huesëyë. Jạ cato Maija'quëse'e asaji.

3 Ja̱je pa'iquëta'are asayë yë'ë cato, ja̱ëte si'a ca̱pë quë'ire,
pa̱nita'a joyose'e sasiquë pa'ini huesëyë. Coa Maija'quëse'e
asaji.
4 I̱te cato Maija'quë tsiona sapi. Saëna, ja̱rona asapi, ti pa̱i
asani i̱ case'eje̱ pa'ye ca ti̱'añe peoyere pare.
5 Yë'ë ja̱ëje pa'ire pani, jerepa pa'i api caquë sihuacati̱'ñe
pa'i a'ë. Yë'ëja̱'a co'ye jerepa pa'i a'ë caquë sihuayeta'a pa̱si'i.
Ja̱je pa'iquëta'are sihuasi'i yë'ë ne ti̱'a ma'ñere.
6 Ja̱je pa'iquëta'are, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë caquë pani, coa
cuepequë caye pa̱'ñe pa'i a'ë, ja̱re nuñerepa caja̱quë pa'i
do'ire. Ja̱je pa'iquëta'are iyere yëyë, yecohua'ipi yë'ëre jerepa
pa'i api cuasama'cohua'ipi, i̱ohua'i yë'ë yëhuose'ere asayepi
cui'ne yë'ë pa'iyere ñañepi cue̱cuejë.
7 Jaiye i̱ñose'ere paquëta'a pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë
cuasama'quëni caquë, yë'ëre jo̱sa yo'oja̱'core huati ëjaë hua'jo
ñacaje̱ pa'iopi yë'ë ca̱pëna ai yo'oyere miuje pa'iore ne nëopi.
8 Ja̱je neina, ai yo'oquë toaso̱ñe mai Ëjaëre, ja̱ ai yo'oye
nejocaije̱'ë caquë se̱i'ë.
9 Se̱ina, i̱pi capi: "Yë'ë më'ëre oiyepi tsoe de'oji, yë'ë tuture
tutu peocohua'ija̱'a de'oyerepa i̱ñoñe pa'iji" capi. Ja̱je pa'ina,
sihuayë, yë'ë tutu peoyeja̱'a Cristo tuture i̱ñoñe pa do'ire.
10 Ja̱je pa'ina, sihuayë, tutu peoyere, pë̱poyere, co'amaña
carayere, huani je̱oñu'u cajë yo'oyere, cui'ne Cristo do'ire
necai ai yo'oyere. Ja̱je pa'ina, yë'ëpi tutu peoquë pa'i maca,
ja̱ maca jerepa tutu quë'i pa'iyë.

Corinto Sehuosicohua'ire Pablo Co'a Ju̱'iñe

11 Mësarupi cacaima' do'ire, cuepei cayeje̱ cahuë, mësarute.
Mësarupi yë'ëre de'oquë api cacaiye pa'iji, pa̱ni yë'ëja̱'a co'ye.
Yë'ë mësarute ye'yacohua'i huë'ehuëre pa'iye pa̱ñë, ¡do'i peo-
quë maca pa'inije!
12 Ja̱je pa'ita'a, yequë mu'se pa'i ja̱'ñe i̱ñoñepi, pa̱i yo'o ti̱'a
ma'ñe yo'oyepi, jaiye de'o co'amaña mësaru ja̱'re pa'i dahuëre
quëcoquë yo'o i̱ñose'epi, ja̱pi i̱ñohuë, Jesús jëjo daoquërepa yë'ë
pa'iye.
13 Ja̱je pa'iquëta'are yequë hue̱'ña sehuosicohua'ipi jerepa
de'oyerepa necaise'e payë cuasayë. Mësaru coa mësarute
necaiye tayo yo'ose'e pa'ito iyese'e a'ë: Yë'ë carase'e mësarute
se̱ma'ë paë'ë. Ja̱ tayo yo'oyere ai cuasama'pë sa̱i to̱caiyeje̱
pa'ye de'oye cuasajë oni yejeje̱'ë, yë'ëre.
14 Mësarute toaso̱ñe acore do'i sai ja̱'ñere yure ne de'huaquë
pa'iyë. Yureje̱ mësarute dë̱quëyeje̱ pa'ye yo'oma'ë pa'ija̱'quë
a'ë. Mësaru curire pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Yë'ë cato
mësaruni caquë yo'oyë. Ja̱je pa'ina, pë̱ca ja'quëohua'ipi ma-
majëre i̱sija̱'a curiquë tsi'socohua'i a'ë, pa̱ni mamajëpi pë̱ca
ja'quëohua'ire i̱si ja̱'ñere tsi'soye.

15 Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute ai oina, mësarupi yë'ëre a'ri
maña oitoje̱, yë'ë de'oye cuasa do'ipi si'aye yë'ë curi paye
sa̱i saosi'i, cui'ne yë'ë tutu mañaje ne saosi'i caquë sihuaquë
yo'oyë, mësaru joñoa de'oye pa'iyere caquë.
16 Nuñerepa cayë, yë'ë mësarute dëquëye yo'oma'ë paë'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are yecohua'i mësaru acohua'ipi cayë, yequëre coa i̱
ta̱'ñe cosoyepi yo'oquë se̱'queoje̱ pa'iona, eo nëopi.
17 ¿Yë'ë mësaru ñato, yë'ë yëyere cosoquë nesi'i caquë
ja̱ohua'ire jëjo saore?
18 Titore do'i mësarute sani ñajaquë caquë se̱ni cui'ne i̱
ja̱'re co̱ni yequëre Maija'quë do'iquëre jëjo saohuë, ¿jëjo
saosiquëpi Tito sani mësarute i̱ yëyere nesi'i caquë cosoquë
yo'ou? ¿Yëquëre te'e joyopi cui'ne nëiñe i̱siquëna, cayaohua'i
si'a yë'quë macarepa yo'oma'pë pate, mësaru ñato?
19 Yeque mësaru ca'ra'ñe pa'iohua'i a'ë tayo yo'ose'ere,
yëquë i̱ti ñasicohua'i ña hue̱'ñana ca de'huañu'u cajë cayë. Ja̱je
cajë caye pa̱ñë, yëquë cato Maija'quë ña hue̱'ñana cayë, Cristo
acohua'i sëte. Ja̱je pa'ina, si'aye yëquë caye cato, mësaru
Maija'quë do'ijë joyo pa'iye jerepa ñese mëi ja̱'ñere co̱cañu'u
cajë caye a'ë.
20 Ja̱je pa'iquëta'are ca'rayë, mësarute ñasi'i caquë sani ti̱ñe
pa'ijëna, ña quëquëyere cui'ne mësarupi yë'ëreje̱ ti̱ñe pa'ina,
ñañere. Ca'rayë, te'e cuasaye peoquëna, pë̱tise'e, te'i payese'e,
co'a cocase'e, yecohua'ire cue'cueyese'e, jerepa pa'i a'ë
cuasayese'e, cui'ne coa co'a tiyapë pa'iyese'e pa'ima'quëni
caquë.
21 Ja̱je pa'ina, cui'ne ti̱jupë do'i ñasi'i caquë saquëna,
yë'ë Diusupi huajëya'ye nëiñe nema'quëni mësaru yo'oyere
ñaquëna, caquë ca'rayë. Ja̱ maca mësaru tsoe hue̱'ña aco-
hua'ipi tayojëta'a ti je̱oma'pë, jai pa̱i si'si yo'ojë coa nomio-
hua'ire cui'ne ë̱mëohua'ire yo'ojë pa'iyere, cui'ne ja̱'në yo'ojë
sëo mease'ere je̱oma'pë pa'iyere, i̱ño oema'quëni caquë
ca'rayë.

Yëhuoye Cui'ne Pëpa Tëjiyerepa

13

1 Iye do'i saise'e pa'ija̱'coa, yë'ë mësarute toaso̱ñe acore
do'i saico. Te'ire sa̱ñope coca caye pa'ito ne de'huaye pa'iji,
cayaohua'i pa̱nita'a toaso̱cohua'i, i̱ti ñasicohua'ipi cajëna.
2 Ja̱je pa'ina, ti̱jupë yure ca co̱ñë, so'ore pa'i. Yë'ë ja̱'në
cayaye acore do'i saisi maca mësarure pana ñaquë case'eje̱ ca
co̱ñë. Ja̱'në co'aye yo'ojë pa'isicohua'ire, cui'ne si'aohua'ire
cayë. Yë'ëpi co'i co̱siquë pani, mësaru tayoye coa ñañe
pa'ija̱'quë a'ë.

3 Jạ maca jạje yë'ëpi cani i̱ñoquëna, mësaru asajạ'cohua'i a'ë.
Yë'ë caye cato Cristo case'e a'ë. Jạ case'epi mësaruna tutu
carajạiñe peoji, Cristo tuturepa quë'i coca'ë.
4 Jạje pa'iquëta'are Cristore tutu peoquëre quẹni huani
jẹoñeje huani jẹohuë. Huani jẹosicohua'ita'are Maija'quë
tutupi huajëquëre papi pa'iji. Jạje pa'ina, cui'ne yëquëjẹ i̱
tutu peoquë pa'ise'e ayere cọni pa'icohua'ijẹ i̱ jạ're tsioni pa'i
do'ire Maija'quë tutupi pa'ijạ'cohua'i a'ë, mësarute necaiyere
cajë.
5 Mësarujạ'a ñare pajë co'ye neñajë'ë, nuñerepa yëquë
Maija'quë pa'ire paji cuasayere pa'iye cajë. Neñajëna, Cristopi
mësaru jạ're cọni pa'ima'quë pa'ito coa cacohua'i pa'iyë.
6 Jạje pa'ina, cuasayë, mësarupi neñasicohua'i pa'ijë,
yëquëreje̱ tayoma'pë de'oyerepa pa'icohua'i a'ë, asa ti̱'ajajë
cajë uteyë.
7 Jạje pa'ina, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ijạjë cajë
Maija'quëre sẹcacaiyë, mësarute. Yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi
ne ti̱'ahuë cajë sẹñe pạñë. Coa ai jerepa yëquë cato, mësarupi
de'oye yo'ojạjë cajë sẹñë. Yëquëpi tayose'eje̱ pa'iohua'i ña
cuạñotoje̱.
8 Yëquë cato nuñerepa yo'oyere sạñope yo'oma'cohua'i a'ë.
Coa ai jerepa nuñerepa yo'oyere ñese cọcaicohua'i a'ë.
9 Jạje pa'ina, sihuayë, yëquëpi tutu peocohua'i pa'ijëna,
mësarupi tutu quë'iohua'i pa'ito. Jạje pa'ina, mësaru
de'ocohua'irepa pa'iye ti̱'añere cajë, Maija'quëre si'anë
sẹcacaijë pa'icohua'i a'ë.
10 Jạje pa'ina, yë'ë jạ yë'ta'a mësaru quë'ro saima'në iye toya
ja'hua toya saoyë, yë'ë mësaru quë'ro ti̱'asi maca, yë'ëre Ëjaëpi
mësarute nejoma'ë, joyo pa'iyere ñese mësarute mëocaijạ'a
tutu i̱sise'epi, jëayerepa yë'ë cuạñequërepa pa'i tutupi mësarute
cayere coequë, jạje yo'oyë.
11 De'oji, yure ca tëjihuë. De'oye sihuajë pa'ijẹ̱'ë. Mësaru
pa'iyepi de'ocohua'irepa pa'iye pọnëñere yo'ojë pa'ijẹ̱'ë, yë'ë
case'ere pa'ijẹ̱'ë, cui'ne jo'cua de'oye sạ'ñe de'oye yo'ojë
pa'ijẹ̱'ë. Jạje pa'ijëna, Maija'quë pạire oiquëpi, cui'ne jo'cua
de'oye pa'iye i̱siquëpi mësaru jạ're pasipi.
12 Sạ'ñe pëpajë sihuajẹ̱'ë, si'si peoyere papi.
13 Mësarute pëpa saoyë, si'aohua'i Maija'quë do'ijëpi.
14 De'oji. Mai Ëjaë Jesucristo, coa i̱siyepi, Maija'quë mësarute
oiyepi, cui'ne Maija'quë joyo si'anë mësaru jạ're pa'iyepi,
si'aohua'ire mësarute pa'ijạquë.

GÁLATAS

Pablo Toyase'e Galacia Sehuosicohua'ire

1 Yë'ëre Pablore pa̱ipi cani neni jëjo daosiquë peoyë.
Coa Jesucristopi, cui'ne Diusu Maija'quëpi, Jesús ju̱'isiquëre
huëosiquëpi jëjo daosiquë a'ë, cui'ne
2 si'aohua'i Maija'quë do'ijë yë'ë ja̱'re i̱ño pa'icohua'ije̱,
mësarute yë'ë ja̱'re toyayë, iye ja'hua sehuosicohua'i Galacia
yeja pa'icohua'ina.
3 Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi co̱ni, mësaruna coa
carija̱iñere cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere i̱sija̱jë. Ja̱je pa'ina,
4 yure mai co'a yeja pa'icohua'ini, huasosi'i caquë Jesu-
cristo mai do'ire ju̱cacaji'i, Maija'quë Diusu yëyepi.
5 Ja̱je pa'ina, Maija'quësе'ere de'oquëre pa'ni cajë sihuaye
pa'iji. ¡Ja̱je pa'ija̱quë!

Peoji, Yequë Huaso Coca

6 Cristo necai do'ipi Maija'quë mësarute soisicohua'ipi,
yequë huaso cocare tui huëoni cuasama'topi Maija'quëre
tuiye je̱orena, ña quëquëyë.
7 Nuñerepa cayë, mësarute yequë huaso coca ti peoji. Ja̱je
peoquëta'are mësarute yecohua'ipi ca co̱'me huesoyë, Cristo
huaso cocare ti̱ñe po̱nañu'u cacohua'ipi.
8 Ja̱je pa'ina, huaso cocare yecohua'ipi ti̱ñe quëacohua'i pani
ti nejosicohua'i pa'ija̱jë. Yë'ëpi tayo ti̱ñe quëaquë pa'itoje̱
nejoñe pa'iji. Pa̱nita'a hui̱ñaë ma'tëmo daisiquëpi ti̱ñe quëaquë
pa'ito ti nejoñe pa'iji.
9 Tsoe ja̱'në mësarute case'ere ca co̱ñë, yecohua'ipi mësaru
du'ru macarepa huaso coca asani de'huase'eje̱ pa'ye
quëama'cohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ija̱jë.
10 Ja̱je pa'ina, ¿yë'ëni pa̱ipi de'oquë api, caja̱jë caquë yë'ë
yo'oye? ¿Pa̱nita'a Maija'quëpi de'oji, caja̱quë caquë yo'oye?
Ja̱je pa'ina, yë'ëpi pa̱ipi de'oquë api caja̱jë caquë yo'oquë pani
Jesure necaquë peoyë.

Me De'o U'ni, Pablo Maija'quë Jëjo Saoquë

11 Yë'ë quëaye huaso coca pa̱i cuasase'e pa'ima'ë pa'iji. Ja̱je
pa'ina, Maija'quë do'ijë, mësarupi pa̱i cuasaye a'ë cuasama'pë
pa'ije̱'ë caquë quëayë.
12 Ja̱je pa'ina, pa̱ipi yë'ëre iye coca i̱sima'pë paë'ë. Cui'ne
pa̱ina ye'yema'ë paë'ë. Coa Jesucristopi yë'ëre iye coca ta̱'ñe
asaye necaji'i.

13 Ja̱ yë'ta'a judío pa̱i sehuoyere sehuoquë pa'inë, yë'ëpi
Maija'quëre sehuocohua'ire tuniroja̱i nejo saosi'i caquë
yo'ose'e asahuë, mësaru.
14 Ja̱je pa'ina, judío pa̱i sehuoyere yë'ë jerepa ta̱'ñe asaquëpi
yë'ë cajeohua'ire yë'ë ja'ye o̱metëca pacohua'ire tëto saisiquë
paë'ë, yë'ë aipë case'ere ai de'oye nuñerepa sehuoquë paca-
caiquë paja̱'quë caquë pa'i do'ire.
15 Ja̱je pa'ita'are Diusupi ja̱ yë'ëre co̱ama'në sahuapi. Ja̱je
pa'ina, i̱ ai oiyepi soipi, yë'ëre.
16 Yë'ëre i̱ñopi, i̱ mamaquëre yë'ëpi judío peocohua'ire huaso
coca quëaja̱quë caquë. Ja̱je yo'osi maca yecohua'ini se̱ni
asasi'i caquë yo'oye pa̱huë.
17 Cui'ne saima'ë paë'ë, Jerusalénna, Jesús tsoe jëjo daoco-
hua'i ye'yayere ye'yesi'i ñasi'i caquë. Ja̱je yo'oma'ë, tsoe nëiñe
peoyerepa Arabiana saë'ë. Saisiquëpi jeteyo'je Damascona
co'ihuë.
18 Tres o̱metëca tëto sai maca Jerusalénna saë'ë, Pedrore
ñasi'i caquë. Sani i̱ ja̱'re co̱ni quince mu'seña pëahuë.
19 Ja̱je pa'iquëta'are ñama'ë paë'ë, yecohua'ire Jesús jëjo
saocohua'ire. Coa mai Ëjaë yo'jei Jacobose'ere ñahuë.
20 Care payë, Maija'quë ña hue̱'ñana, më'ëre yë'ë iye toyaye
nuñere pa'ë.
21 Ja̱ jeteyo'je saë'ë, Siria yejana cui'ne Ciliciana.
22 Ja̱ maca cato Cristore sehuocohua'i Judea yeja pa'icohua'i
yë'ëre pare ñama'cohua'ipi paë'ë.
23 Coa yecohua'ipi "ja̱'në maire jo̱sa yo'oquë pa'isiquëpi
yure Maija'quë pa'iji cuasayere quëaquë cu'iji. Ja̱'në nejo
saosi'i caquë yo'oquë pa'isiquëpi cajë quëayese'e asacohua'i
paë'ë."
24 Ja̱je pa'ina, yë'ëre de'oye yo'osi do'ire cuasajë Maija'quëre
ai de'oji cajë sihuajë paë'ë.

2

Yecohua'i Jesús Jëjo Saocohua'ipi Pablore Sehuocaiyë

1 Catorce o̱metëca pa'i maca ṯijupë Jerusalénna sai Bern-
abére cui'ne Titore sahuë.
2 Ja̱ro saë'ë, Diusupi yeque yo'oyeque pa'iji caquë i̱ñouna.
Ja̱ro Jerusalénre sehuocohua'i ëjaohua'ise'e tsi'sicohua'ipi
paë'ë. Pa'ijëna, yë'ë judío pa̱i peocohua'ire huaso coca
quëayere quëahuë, ja̱ohua'ipi asacatena, yë'ë nese'epi cui'ne
yë'ë ja̱ neñepi do'i quë'yerepa pa'ija̱quë caquë.
3 Cui'ne Tito judío peoquëpi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'iquëreje̱ ca̱'ni
tëaye pa'iji cajë cua̱ñeñeje peopi.
4 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë a'ë cacohua'ita'a coa
cacohua'ije̱ paë'ë, yëquë ja̱'re co̱ni yahue cacasicohua'ipi.

Jạohua'ipi cạ'ni tëaye pa'iji cahuë. Icohua'i cato Cristo Jesure tsioni mai de'oye pa'iyere ñani tịjupë judío pại yo'oyena cuạñese'e jo'yaohua'i pa'iyena pọnañu'u cajë cacasicohua'i paë'ë.

5 Jạje pa'iquëta'are ti ịohua'i caye asacaiye pạhuë, mësarupi nuñerepa huaso cocare de'oyerepa pajë pa'ijạjë cajë.

6 Huajëye yo'o jạ'ñe quëaye pạhuë, yo'o jạ'ñere quëacohua'ijẹ. Ëjaohua'ire pa'ë, cuasama'ë pa'iyë, jạohua'ipi ëjaohua'i pa'itojẹ. Maija'quë cato si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaquë api.

7 Huajëye yo'o jạ'ñere quëa'ñe pa'iohua'ita'a judío pại peocohua'ire quëajạ'quëre Maija'quëpi yë'ëre cuạñe nëosiquë api, Pedrore judío pạire quëajạ'quëre cuạñe nëose'ejẹ pa'ye, cajë asạhuë.

8 Jạje pa'ina, Maija'quë Pedrore judío pạire quëajạ'quëre jëjo saoquëpi, yë'ëreje judío pại peocohua'ire quëajạ'quëre jëjo saopi.

9 Jạje pa'ina, Jacobo, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i ëjaohua'ire pa'ë cajë ñajëna, pa'icohua'ire papi ñani Maija'quëpi jạ yo'o jạ'ñe mësarute ịsipi, cajë jẹtëpi yë'ëre cui'ne Bernabére tsẹani pëpahuë. Jạje yo'ojë ịñohuë, te'e cajeohua'i pa'iye. Cui'ne jạ maca de'oji cahuë, mësarupi sani judío peocohua'ire quëajëna, yëquëpi judío pạire quëaye.

10 Coa iyese'ere cuạñehuë, co'amaña peocohua'ire cuasacaijẹ'ë cajë. Yë'ë ñare paquë nesi'i caquë yo'oquë pa'iyere cuạñehuë.

Antioquía Daripëna Pablopi Pedro Tayoyere Yëhuose'e

11 Pedropi Antioquía daripëna daisi maca te'e tsiarepa ñaquë yëhuohuë, ịpi tayosiquë pa'iquëna.

12 Jạje yo'oquë du'ru macarepa judío pại peocohua'i jạ're ạji'i, Jacobo jạ're pa'isicohua'i jạ tịtama'në. Tịtasi maca ạisiquëpi jạohua'i jạ're ạiñe jẹoni cui'ne tsioyejẹ pạquë yo'opi, cạ'ni tëaye pa'iji cacohua'i acohua'ini ca'raquë.

13 Jạ maca jạje yo'oquëna, ñajë judío pại sehuosicohua'ijẹ Pedro ca'raquë yo'oyena ñani cui'ne yo'ohuë. Yo'ojëna, Bernabéjẹ cui'na ca'raquë yo'opi, jạohua'i yo'oyere ña do'ire.

14 Jạje nuñerepa huaso coca ye'yayejẹ pa'ye yo'oma'ëna, yë'ëpi ñani si'ahua'i tsi'si sitona si'ahua'i asajëna, Pedrore cahuë: Më'ë judío pạita'a judío peocohua'i jạ're paë'ë, judío pa'iyepi pa'ima'ë. Jạje pa'iquëta'are ¿me nesi'quë judío peocohua'ire judío pại pa'iyejẹ pa'ijẹ'ë cuạñequë'ni?

Si'aohua'i Maija'quëre Cuasayepi Huasosicohua'i De'oye

15 Mai cato tsị'nëna judío pạire pa'ë. Co'acohua'i judío pại peocohua'i pa'iye pạñë.

16 Jạje pa'iquëta'are, mai nuñe pa'icohua'irepa pa'iye tị'añe peoji, Moisés cuạñese'ere yo'ojë. Coa Jesucristore ịre pare cuasayepi tị'añe pa'iji, nuñe pa'icohua'i pa'iye. Jạje pa'ina, yëquëjẹ Jesucristoni ịre papi cajë asahuë. Cristore ịre pare cuasayejạ'a nuñe pa'icohua'i pa'iye tị'ahuë. Jạje pa'ina, cuạñese'ere yo'ojë nuñe pa'icohua'i pa'iye tị'añe peoji.

17 Cristona pọnëni, ị nuñe pa'iyere pañu'u cajë yo'ojë judío peocohua'ijẹ pa'iohua'i, co'acohua'i pa'iye asa tị'añë. ¿Jạje pa'ito Jesupi maire co'a de'osicohua'i pa'iye nei? Pạpi, jạje neñe.

18 Jạje pa'ina, cuạñese'ere ne tị'ajë, huaso cuạñoñe pa'iji caquë ye'yasiquëpi, jạ ye'yayere jẹosiquëpi tịjupë cui'nare ye'yaquë pani cuạñese'ere sạñope do'i quë'i de'oji.

19 Jạje pa'ina, yë'ë, cuạñese'e yo'oyere jẹosiquëpi jụ'isiquëjẹ pa'i pa'iyë, Maija'quëni pacacasi'i caquë.

20 Cristo jạ're quẹ cuạñosiquëpi pa'iyë. Jạ yë'ta'a huajëquëpi pa'iyë, Cristopi yë'ëni pa'i do'ipi. Yë'ëpi pa'iye pạñë. Jạje pa'ina, iye cạpë huajëquë pa'iye cato Maija'quë mamaquëni yë'ëre oi jụcacai ịsiquëni de'hue yë'ëre ñacaijạ'quë api cuasaquëpi pa'iyë.

21 Jạje pa'ina, Maija'quë pạire oi yo'ose'ere tịrona ọañe pạñë. Cuạñese'e cayere sehuojë yo'oyepi nuñe pa'icohua'i tị'añe pa'ito, Cristo jụ'ise'epi do'i peoye patira'pi.

3

Pạire Cuạñeñe Pạnita'a Maija'quë Pa'iji Cuasaye

1 Ịna, Gálatas pại airepa huesëohua'i a'ë, mësaru. ¿Nepi mësarute co'a de'huare'ni, nuñerepa cocare sehuoma'pë pa'ijạ'cohua'ire? Mësaru ña huẹ'ñana de'oye ịñojë quëahuë, Jesús quẹ cuạñosiquë ayere.

2 Jạje pa'ina, iyere sẹina, quëajẹ'ë: ¿Maija'quë joyo mësarute ịsi, Moisés cuạñese'ere yo'o do'ire, pạnita'a, Jesure ịre pare cuasa do'ire ịsipi?

3 ¿Airepa huesëohua'ini mësaru, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ne huëosicohua'ipi, yure cato pại tutupi nuñerepa pa'iyere ne tị'añu'u cuasacohua'i?

4 ¿Mësaru jaiye ai yo'oyepi coa pa'iye? Jạ ai yo'oyepi a'ri maña ye'yajạjë caquë oiyë.

5 Maija'quëpi ị joyore mësaruna ịsini, pại yo'o tị'a ma'ñere mësaru jạ're yo'oni, ¿ịque do'ire yo'oquë'ni? ¿Mësarupi cuạñese'e cayere sehuo tị'a do'ire yo'oquë? Pạni, mësarupi Maija'quë coca nuñere pa'ë cuasa do'ire yo'oji.

6 Abrahampi Maija'quë pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi ịte capi, nuñe pa'iquë api.

7 Jạje pa'ina, Abraham cuasase'eję pa'ye cuasaye pacohua'ipi Abraham tsëcapë acohua'i a'ë.
8 Judío pại peocohua'ire necaiquëre pare cuasayejạ'a nuñe pa'icohua'ire neñe pa'iji cuasa nëopi, Maija'quë. Jạ yë'ta'a i̱ toya pëpëna toyama'në Maija'quëpi Abrahamre jạ de'o cocare quëapi: "Si'a pại sihuajạ'cohua'ire de'oye necaijạ'quë a'ë, më'ëja'a."
9 Abraham jạre sihuacohua'ire nesicohua'ipi pa'iyë, i̱ cuasase'eję necaiquëre pare cuasacohua'ię.
10 Si'aohua'i cuạñese'ena quëco pacohua'i cato nejo cuạñoñere pa'iyë. Jạje pa'ina, toyase'e caji: "Cuạñe toya pëpë cayeję si'anë yo'o ti̱'ama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë."
11 Ti̱ñarepa quëaji. Jạje pa'iye sëte te'ię cuạñese'e cayere yo'osi do'ipi, nuñe pa'i pa'iye ti̱'añe peoji. Jạje pa'ina, toyase'e caji: "Nuñe pa'i cato Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ipi pa'ijạ'quë api."
12 Jạje pa'iquëta'are Moisés cuạñese'e cato caji: "Si'aye cuạñese'e cayeję yo'o ti̱'aquëpi, i̱ti yo'o ti̱'a do'ijạ'a pa'ijạ'quë api." Jạje pa'ina, Moisés cuạñese'e cato necaiquëre papi asaye peoye a'ë.
13 Cuạñese'e cayere si'a yë'quë maca yo'oma'cohua'ipi nejosicohua'i pa'ijëna, Cristopi maire huasopi. Jạ do'ire co'aquëję pa'i de'opi, mai do'ire. Jạje pa'ina, toyase'e caji: "Sọquë sarahuana sëa deosiquë cato co'aquë api."
14 Si'aye Abrahamre Maija'quë ca nëose'ere judío peocohua'ię pajạ'cohua'i a'ë caquë Jesupi sọquë sarahuana jụcacaji'i. Jạje pa'ina, i̱ ca nëose'ere i̱ joyore i̱siye pa'iji, si'aohua'ire Jesucristore de'hue neja'quë api, asajë pa'icohua'ire.

Cuạñese'e Pạnita'a Ca Nëose'e

15 Maija'quë do'ijë, mësarute pại ca nëoni yo'oyena quëaquë i̱ñosi'i: Ñajë'ë, pạipi yëni yequëna co'amañare i̱sisi'i ca nëoni toya nëo huesose'e, yecohua'ipi nejocaiye peoji, cajë.
16 De'oji jạje cui'ne yure Maija'quëpi Abrahamre cui'ne i̱ tsëcapë aquëna ca nëopi. Jạje pa'ina, toyase'e më'ë tsëcapë cama'ë pa'iji, jai pạire cayeję, coa te'ire caji më tsëcapë aquëna. I̱ ca nëosiquë cato Cristo api.
17 Jạje cani cayë: Maija'quëpi Abrahamre ca nëoni ti jạje yo'o jạ'ñere ca huesopi, caquë. Jạje pa'i do'ire Moisés cuạñese'e jeteyo'je cuatro ciento treinta ọmetëca pa'i maca huëose'epi Maija'quë ca nëose'ere do'i peoye neni nejoñe peoji.
18 Jạje pa'ina, Maija'quëpi coa i̱sisi'i Abrahamre ca nëopi. Jạje pa'iquëta'are Moisés cuạñese'ere yo'ojë ti̱'añe pani Maija'quë coa i̱sisi'i ca nëose'e peora'pi.

19 Jaje pa'ito, ¿iquere coocai Moisés cuañese'e pa'iquë'ni?
Ja cato Maija'quë yëyere pai tayose'ere iño ja'ñepi pa'iji.
Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë aquë, i ca nëosiquë Cristo
dai macaja'a ja cuañese'e yo'oye paji'i. Cuañese'e cato
Maija'quëpi huiñaohua'ina caëna, jaohua'ipi Moisésre isihuë,
paina isicaija'quë. Isirena, Moisespi iti yo'o ja'ñe paire quëapi.
20 Jaje pa'iquëta'are yure cato coa Maija'quëse'e te'i pa'iji iti
yo'oquë peoji, iti se quëacaiquëje.

Iti Cuañeñe Do'i Quë'ye

21 ¿Jaje pa'ito Moisés cuañese'epi Maija'quë ca nëose'ere
sañope caye pa'iquë? Pani. Jaje pa'ina, cuañese'e yo'oyepi
Maija'quë cajeohua'i pa'iye ti'añe pa'ito, ja cuañeñere sehuojë
yo'o do'i ti'ara'huë, nuñe pa'icohua'i pa'iye.
22 Jaje pa'iquëta'are yure cato Maija'quë toya pëpë caji:
cuañese'e tayo yo'o do'ire co'ayepi si'a pai tseasicohua'ipi
pa'iyë. Jaje pa'ina, jare Jesucristoni necaiquë api cuasasico-
hua'ipi de'hue Maija'quë ca nëose'e paye pa'iji.
23 Ja yë'ta'a Cristore necaiquëre pare cuasaye ti'ama'në
cuañese'epi maire co'aye yo'oma'cohua'ini caquë cose'eje
pa'ye ñacaiye paji'i. Jaje pa'ina, cosicohua'ipi utejë paë'ë, iye
cuasayere iñoñe pa'i macana.
24 Tsire ñacaiyeje maire cuañese'epi ñacai ye'yaquë paji'i,
Cristona saja'quë. Saëna, Cristoni ire pare cuasani nuñe
pa'icohua'i pa'iye ti'ajajë caquë, yo'opi.
25 Ja pa'ina, yure necaiquëre cuasaye daisi maca
cuañese'epi maire necaiye peoji.
26 Jaje pa'ina, mësaru si'aohua'i Maija'quë mamajë a'ë, Cri-
store necaiquëre pare cuasa do'ipi.
27 Cristo do'ire oco do cuañosicohua'i cato, Cristo ayere
suñasicohua'ipi pa'iyë, ije pa'iohua'i de'ojëna.
28 Jaje pa'ina, peoyë, judío pai. Peoyë, griego pai. Peoyë,
jo'ya nesicohua'i. Peoyë, coa pa'icohua'i. Peoyë, ëmë. Peoyë,
nomio. Jaje pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'icohua'ipi te'ije
pa'iohua'i pa'iyë.
29 Jaje pa'ina, mësarupi Cristo tsecohua'i pani Abraham
tsëcapë acohua'i pa'iyë, Maija'quë ite isisi'i ca nëose'ere
paja'cohua'ipi.

4

1 Pëca ja'quë co'amaña si'aye paja'quëta'a tsihua'ë pani
jo'yaëje pa'i pa'iji, si'a co'amaña paja'quëta'a.
2 Jaje pa'ina, yecohua'ipi ite ñacaijë pa'iyë, i ne'ñe pa'yere.
Ñacaijë pa'ijëna, pëca ja'quëpi yureta'a ai de'o tëjipi caquë ina
si'aye co'amaña isi macaja'a.

3 Jaje pa'ye maije tsije pa'iohua'i pa'i maca iye yeja cuañe
tutupi jo'ya nesicohua'ire papi, maire.
4 Jaje paquëna, iti yo'o maca ti'aëna, Diusupi i mamaquëre
jëjo daopi. Judío paije pa'i daji'i, nomiona ai de'osiquëpi,
Moisés cuañese'ere si'aye yo'oja'quëpi daji'i.
5 Jaje daji'i, ja cuañeñe yo'ojë pa'icohua'ini maire huasosi'i
caquë Maija'quëpi i yëhuiohua'ire pajaquë caquë.
6 Jaje pa'ina, mësarupi tsoe i mamajë a'ë cajë asayere
iñosi'i caquë Maija'quëpi i mamaquë joyore jëjo daopi, mësaru
joñoana. Ja joyo pa do'ire cayë, mai: "yë'ë Ja'quë."
7 Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë a'ë, më'ë, jo'yaë peoye.
Jaje i mamaquë pa'i do'ire Maija'quëpi i yëyepi isija'quë api,
i ca nëosi co'amaña.

Pablopi Ai Co'a Ju'i Pa'ise'e Maija'quëre Sehuocohua'ire

8 Ja yë'ta'a Maija'quëre asama'në, mësaru yeque diusuo-
hua'i pai nese'e jo'ya nesicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëta'a nuñerepa
yeque diusuohua'i peoyë.
9 Jaje pa'isicohua'ita'a yureta'a asare payë, Diusuni. Ai tiña
casi'i, Diusupi mësarute i tsecohua'ire ñaji. Jaje pa'ito ¿me neni
cui'naohua'ipi tutu peoyere cui'ne teaye pa'yere cuasa cojë,
sehuocaijë jo'ya ne cuañoñe yëye'ni?
10 Mësaru ja yë'ta'a Maija'quë yëyere yo'o ti'aja'cohua'i a'ë
cuasajë judío pai yo'oyere mu'se de'huajë, ñañëohua'ire cui'ne
ometëcare yo'oyë.
11 Jaje yo'ojëna, yë'ë ca'rayë, mësarute ai yo'oquë quëase'epi
coa yo'ose'e pa'ima'quëni caquë.
12 Maija'quë do'ijë señë, mësarute. Yë'ëje pa'iohua'i
de'ojë'ë, jo'yaohua'i peocohua'i, yë'ë je'quë mësaruje pa'i
de'ohuë, judío pai cuañeñe peoquë. Yë'ëre mësaru ti co'aye
yo'oma'cohua'i a'ë.
13 Tsoe mësarupi asayë, yë'ë ju'i dahuë peoto quëaye pa'ñe
pa'ipi mësarute de'o coca quëahuë, yë'ë du'ru macarepa
mësarute quëacore.
14 Yë'ë ju'i dahuë cato yë'ëre neñañe paji'i. Pa'ina, mësaru
ja ju'i dahuëre yë'ëre coejë eto saoye pahuë. Pajë coa
ai jerepa Maija'quë huiñaëre necaiyeje panita'a jare Jesu-
cristopi daquëna, necaiyeje pa'yerepa yo'ohuë, mësaru.
15 Jaje pa'ina, mësarute cayë, ¿me nei'ni, mësaru sihuajë
pa'ise'e, mësaru de'oye yo'ose'ere yë'ë cocaiye paye?
Nuñerepa cayë, mësaru dutaco pa'ito, mësaru ñacoare dutani
yë'ëre isira'huë, yë'ëre ai oi do'ire.
16 ¿Jaje yë'ë nuñerepa cocare mësarute casi do'ire mësarute
sañope yo'oquë de'ore? Pani.
17 Jaohua'i mësarute, ai de'oye ñacañu'u cajë yo'ojëta'a
co'aye cuasajë yo'oyë. Iohua'i yëye cato mësarupi yëquë

ja̱'re pa'isicohua'ini, ti̱ohua'ire neñu'u cuasaye a'ë, jeteyo'je mësarupi i̱ohua'ise'ere de'oye necaijë pa'ija̱jë cuasajë yo'oye a'ë.
18 Ja̱je pa'ina, yecohua'ire de'oye cuasajë, mai yëyeje̱ yo'oja̱jë cajë ñacaiye de'oye a'ë. Ja̱je pa'ina, yë'ë mësaru ja̱'re pa'i macase'e yecohua'ipi de'oye yo'ojë, si'anë ja̱jese'e de'oye yo'oto de'oji, yë'ë peo macaje̱.
19 Ja̱je pa'ina, yë'ë mamajë, Cristo mësarute i̱je pa'iohua'ire de'o macaja̱'a mësaruni ai cuasaquë, nomio tsi̱ co̱a huëoni a'si ju̱'iñeje pa'ye ai yo'oquë pa'iquë a'ë, ti̱jupë.
20 Yurepi merepa yë'ë ja̱rote mësaru ja̱'re patira'ye yeque maña quëaja̱'quëpi. Ja̱je pa'ina, mësarute me caye'ni caquë co'a ju̱'iñë.

Agar Cui'ne Zara I̱ñoñere Quëaye

21 Moisés cua̱ñese'ere sehuocañu'u cuasacohua'ipi cajë̱'ë: ¿Mësarupi cua̱ñese'e cayere asajë pa'icohua'i a'ni?
22 Ñeje toyase'e caji: Caya mamajëre Abraham papi, te'ire i̱ jo'yaona, yequëni i̱ nëjore pana papi, jo'yao peocona.
23 I̱ jo'yaona ai de'huasiquë cato iye yeja pa̱i yo'ojë payepi parena, co̱asiquë paji'i. Nëjorepa mamaquë cato, Maija'quë ca nëose'epi ti̱'a ja̱'ñere co̱asiquë paji'i.
24 Iye caya nomiohua'i i̱ñoñë, Maija'quë maire cayaye cuasa nëose'ere. Ja̱je pa'ina, iye ai cuasajë asaye paji: Agar, Abraham jo'yaopi Arabia quë'ro acore Sinaí cu̱tihuë ayere i̱ñoco, judío pa̱ire, Maija'quë cua̱ñeñe i̱sisi pa'i sito. Iye cuasa nëose'e acohua'i cato jo'yaohua'i pa'ija̱'cohua'ipi co̱a cua̱ñoñë.
25 Agar cato Sinaí cu̱tihuëre i̱ñoco, Arabia yeja pa'iconi, yure pa'i Jerusalénre. Ja̱ daripë cato si'a i̱o mamajë co̱ni cua̱ñese'epi jo'ya ne cua̱ñosicopi pa'ico.
26 Ja̱je pa'iquëta'are, ma'tëmo Jerusalén cato jo'yao peoco. Ja̱je pa'ina, mai i̱o mamajë a'ë.
27 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: Sihuaje̱'ë, carao, mamajëre peocopi. Sihuaco cuije̱'ë, tsi̱ co̱aco a'si ju̱'iñe asama'copi. Ja̱je pa'ina, je̱oco cua̱ñosicopi jai pa̱ire mamajëre paja̱'coa, ë̱jëre pacore jerepa.
28 Maija'quë do'ijë, mësaru Isaacje̱ pa'iohua'i a'ë, Diusu ca nëosi mamajë a'ë.
29 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱i yëyepi ai de'huasiquëpi tsoe hue̱'ña, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ai de'osiquëre jo̱sa yo'ose'eje̱ pa'ye maire jo̱sa yo'oye pa'iji.
30 Ja̱je pa'iquëta'are toyase'e ñeje caji: Eto saoje̱'ë, jo'yaore, cui'ne i̱o mamaquëre. Jo'yao mamaquë ja̱'re te'e jo'yao peoco mamaquë co'amaña paye peoji.

31 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë jo'yao mamajëje pa'iohua'i
peoyë, mai. Jo'yao peoco mamajëje pa'iohua'i a'ë.

5

Nuñerepa Jo'yaohua'i Peocohua'i

1 Jo'yaohua'i peocohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë caquë Cristopi
sa̱i de'huapi. Ja̱je pa'iye sëte jo'yaohua'i peocohua'i pa'iyere
pa'ijë̱'ë, cui'naohua'ipi cua̱ñese'ere neñu'u cajë yo'ojë
jo'yaohua'i pa'iyena po̱nëma'pë pa'ijë̱'ë.
2 Asajë̱'ë, yë'ë Pablopi cayë, mësarute. Mësarupi ca̱'ni tëaye
pa'iji cajë yo'ocohua'i pa'ito, Cristo yo'o do'i mësarute co̱caiye
peoji.
3 Ti̱jupë ca co̱ñe yëyë, ca̱'nihuë tëa cua̱ñosiquë pani si'aye
Moisés cua̱ñese'e cayere yo'oye pa'iji.
4 Ja̱je pa'ina, mësaru Moisés cua̱ñese'ere, nuñe pa'icohua'i
de'oñu'u cajë, yo'ojë pa'icohua'ipi, Cristore hua saijë cui'ne
Maija'quë mësarute oiye yo'oyere peocohua'i de'ohuë.
5 Ja̱je pa'ina, mai cato Maija'quë joyoja̱'a Maija'quë
maire necai ja̱'ñere cuasa do'ipi uteyë, nuñerepa de'ocohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë, cajë.
6 Ja̱je pa'ina, maipi Cristo Jesús ja̱'re tsioni pa'ito ca̱'ni tëaye
cui'ne pa̱ñe co̱caiye peoye a'ë. Ja̱je pa'ina, maipi necaiquëre
pare i̱te cuasajëna, ja̱ cuasayepi pa̱ire oicohua'ire necaina,
pa'iye a'ë, do'i quë'ye.
7 Mësaru de'oye yo'ojë paë'ë. ¿Ja̱je pa'isicohua'ire nepi
mësarute nuñerepa cocare yo'oma'pë ca ta̱to̱re'ni?
8 Ja̱ caye cato Maija'quë mësarute soisiquë tse̱ peoji.
9 Ja̱je pa'ina, case'e pa'iji, a'ri o'sa së̱pëpi huajëcona
co̱'merena si'a së̱pë o'sa huesëyeje̱ pa'iji.
10 Ja̱je pa'ina, Ëjaëpi mësarute co̱caina, ti̱ñe pa'ye cuasaye
paja̱'cohua'i a'ë cuasayë. Ja̱je pa'iquëta'are mësarute jo̱sa
ca co̱'me huesoquëre cato Maija'quëpi si'seja̱'quë api, i̱quei
pa'itoje̱.
11 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë, yë'ëpi ja̱ yë'ta'a ca̱'ni tëayere
pa'iji ye'yaquë pa'ito, judío pa̱i huajo yëye pa̱ra'huë. Ja̱je
yo'oye pani Cristo cruz ju̱'isi cocapi sa̱ñope i̱ohua'ire yo'oye
peora'pi.
12 Mësarute jo̱sa ca co̱'me huesoroja̱icohua'ipi, ¡i̱ohua'ija̱'a
co'ye te'ere papi peo hue̱'ña tëasicohua'i pa'itota'a de'oji!
13 Mësaru cato Maija'quë do'ijë jo'ya nesicohua'i peoyë. Coa
de'oye pa'ija̱'cohua'ini soisicohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, ë̱seye peo
do'ire ca̱pë yëyere yo'oma'pë pa'ijë̱'ë. Coa ai jerepa pa̱ire oijë,
sa̱'ñe de'oye necaijë pa'ijë̱'ë.

14 Ja̱je pa'ina, si'aye Moisés cua̱ñese'e iye cayena to̱meji:
"Më'ëja'a co'ye oiyeje̱ pa'ye oijë̱'ë, yecohua'i." Ja̱ cayere yo'oni
si'aye cua̱ñese'ere sehuo ti̱'añë.
15 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi sa̱'ñe se co'aye cajë cui'ne
sa̱'ñe cue'cuejë yo'oni, sa̱'ñe a̱ni huesëyeje̱ pa'ye yo'ojë
caraja̱ija'cohua'i a'ë, de'hua ñajë pa'ijë̱'ë.

Ca̱pë Yëye Cui'ne Maija'quë Joyo Pa'iye

16 Cayë, mësarute. Maija'quë joyo cuayepi pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ijë
mësaru ca̱pë yëye yo'oye pa̱ja'cohua'i a'ë.
17 Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e yëyepi Maija'quë joyo yëyere sa̱ñope
yo'oji. Yo'oquëna, cui'ne Maija'quë joyopi sa̱ñope yo'oji, ca̱pë
yëyere. Ja̱je sa̱'ñe yo'o do'ire mësaru yëye yo'o ti̱'añe peoji.
18 Ja̱je pa'ina, Maija'quë joyopi mësarute cuaquë pa'ito,
mësaru ja̱ maca cua̱ñese'ere sehuocaijë pa'iye pa̱ja'cohua'i a'ë.
19 Huesëma'pë a̱'jiñe ñañe pa'iji, i̱ti yo'oyena, pa̱i
co'aye yëyere yo'ocohua'ire. Ja̱ohua'ipi ñeje pa'iyë,
huejama'cohua'ipi coa paroja̱icohua'i pa'iye. Tsi'sire
yo'ocohua'ipi cui'ne co'ayena sëo measicohua'i pa'iyë.
20 De'huase'ere Maija'quë api cajë se̱cohua'ipi cui'ne dahuë
necohua'i pa'iyë. Pa̱ire coecohua'ipi te'e cuasama'cohua'ipi
cui'ne i̱ohua'i yëyese'e yo'oja̱jë ë̱secohua'i cajë pa'iyë. Esa
pë̱titecohua'i pa'iyë, yecohua'ipi ti cuasama'cohua'ipi ¿nepi ai
jerepa de'oye neñe'ni? cajë yo'ocohua'i pa'iyë. Ti̱ohua'i a'ë
cajë tsëcapë̱ase'e huasicohua'i pa'iyë.
21 Co'amañare ëa ñajë pë̱ti ëaye cuasacohua'i pa'iyë. Pa̱ire
huani je̱ocohua'i pa'iyë. Co̱no cuepeohua'i pa'iyë, cui'ne
jai a̱ohua'ipi jaiye yequeje̱ co'aye yo'ocohua'i pa'iyë. Ja̱'në
case'ere mësarute cayë. Ja̱je pa'ye yo'ocohua'i cato, Diusu
cua̱ñe te̱'te pa'iye ti peoji.
22 Ja̱je pa'iquëta'are, Maija'quë joyo maina neñe iye a'ë:
Pa̱ire oiye, sihuaye, jo'cua de'oye pa'iye, yo'o jujama'pë
quëcojë yo'oye, yecohua'ire coa ñama'pë de'oye necaiye,
de'oye yo'ocaiye, ca nëose'ere de'hue ne ti̱'añe,
23 jerepa pa'i a'ë cuasa ma'ñe, cui'ne i̱ yëyere co'ye quëco
ti̱'añe. Ja̱je pa'iye cato cua̱ñese'epi sa̱ñope yo'oye ti peoji.
24 Ja̱je pa'ina, Jesucristo tse̱cohua'i cato ai hua̱nou, co'a ë̱më
ja̱'re te'e i̱ ëa ñaquë pasi'i caquë pa'ise'e, cui'ne co'aye yëse'e
co̱ni que̱ je̱osicohua'i a'ë.
25 Ja̱je pa'ina, yure Maija'quë joyo pa'iyepi pa'ini, i̱na i̱siñu'u
mai pa'iyeje̱, i̱pi cuaja̱'quëre.
26 Ja̱je pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasaye pa̱ñu'u, cui'ne
¿nepi jerepa de'oye yo'oye'ni? cuasayeje̱ pa̱ñu'u, cui'ne mai
acohua'i de'oye yo'oyere ëa ñajë, sa̱'ñe pë̱ti ëaye ñañeje pa̱ñu'u.

6

Sạ'ñe Cọcaijẹ̱'ë

1 Maija'quë do'ijë, yecohua'ipi co'aye yo'ojë co'a
de'osicohua'i pa'ito, mësaru Maija'quë joyopi cuaquëna,
pa'icohua'ipi cọcaijẹ̱'ë, cui'naohua'ipi huëijạ'cohua'ire.
Cọcaicohua'i pani jerepa pa'i a'ë cuasama'pë cọcaijẹ̱'ë. Yo'ojë
i̱ti cọcaisicohua'ipi cui'ne pa'yena yo'ojë co'a de'oye. Jạje pa'i
do'ire pại ñape co'ye mësaru pa'iyere ñajë'ë.
2 Mësaru acohua'i ai yo'ojë pa'icohua'ire cọcaijẹ̱'ë. Jạje
yo'ojë Jesucristo cuạñese'ere ne ti̱'aja'cohua'i a'ë.
3 Teaye pa'i macata'a, de'hue yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasani
co'ye i̱ja'a coso huesëji.
4 Jạje pa'iquëta'a coa ai jerepa pại ñape ñañe pa'iji, me
yë'ë pa'iye'ni cajë. Si'anë jạje neñañe pa'iji, më pa'iyere.
Neñaëna, de'oye yo'oyepi pa'ina, jạ yo'ose'ere sihuaye pa'iji.
Pạni yecohua'i pa'iyena cuẹcue ñani.
5 Jạje pa'ina, te'ohua'ise'e yo'oye pa'iji, i̱ohua'i ayere.
6 Maija'quë coca yo'o jạ'ñe ye'ya cuạñoquëpi, i̱te ye'yaquëre
i̱ de'oye payepi cọcaiye pa'iji.
7 Co'ye cosoma'pë pa'ijẹ̱'ë. Maija'quëre ti coso ti̱'añe peoji,
ñama'ë pa'ijạ'quë api cajë. Jạje pa'ina, pại ñape tạse'ere
quëquëna tëaye pa'iji.
8 Jạje pa'ina, pạipi i̱ cạpë yëyere yo'osiquë pani co'ayere tạsi
do'ire jụ'iñere tëaye pa'iji. Jạje cui'ne Maija'quë joyo yëyere
yo'osiquë pani de'oyere tạsi do'ire ti pani huesëyere tëaye
pa'iji, Maija'quë i̱siyere.
9 Jạje pa'iye sëte, jë'joye peoyerepa de'oyere yo'ojë pañu'u.
Jạje pa'ina, maipi yo'o jujama'cohua'i pani tëajạ'cohua'i a'ë, jạ
pa'iyere, i̱ti mu'se ti̱'aëna.
10 Jạje pa'i do'ire de'oye yo'o'ñe pa'i sa'rore pa'ito coa
ñama'pë si'ahua'ire de'oye necañu'u, mai ai cuasaye ja'ye.
Cui'ne ai jerepa de'oye necañu'u, Jesucristore cuasaco-
hua'ire.

Yëhuoye Cui'ne Tëjiyerepa Pëpaye

11 Yure yë'ë jẹ̱tëre papi jai toya toyayë, mësarupi ñajë'ë
caquë.
12 Mësarute cạ'ni tëaye pa'iji cajë ye'yacohua'i cato, pạipi
de'oye cajạ'cohua'i a'ë cajë yo'oyë, cui'ne Cristo cruz jụ'ise'e
ayere quëama'cohua'ipi jọsa yo'oma'cohua'ini cajë ca'rajë.
13 Jạje cạ'ni tëaye yo'ocohua'ita'a cuạñese'e cayere si'aye
yo'o ti̱'ama'cohua'i a'ë. Jạje pa'iohua'ita'a mësarupi, mësaru
cạpëre tëani hue'ejëna, sihuajạ'cohua'i a'ë yëquë jerepa
pa'iohua'i a'ë cajë mësarupi i̱ohua'i case'ere sehuocai do'ire.

14 Jąje pa'ina, yë'ë cato mai Ëjaë Jesucristo cruz jụ'ise'ere
sihuaquë quëayë. Cristo cruz jụ'isi do'ipi yë'ëre iye yejapi
tutu de pase'e jụni huesëpi. Jụ'ina, yë'ëpi iye yeja yëye ayere
yo'oma'quë de'ohuë, jụ'isiquëję pa'i.
15 Cristo Jesús ją're tsioni pa'icohua'ire cato cą'ni tëasicohua'i
pa'iye, pąnita'a pącohua'i pa'iye cọcaiye peoji. Ịti do'i
quë'yerepa cato maipi huajë pąi pọnëni pa'iye a'ë.
16 Si'ahua'i jąje yo'ojë pa'icohua'ire Maija'quë oi teaye
necaise'ere cui'ne jo'cua de'oye pa'iye ịsiquëna, de'oye
pa'ijẹ'ë, jąje yo'ocohua'ipi, Maija'quë pąipi.
17 Iye macapi jerepa cato yë'ëre jọsa yo'oma'pë pa'ijẹ'ë, tsoe
mësarupi ñañë, nuñerepa Jesús jo'yaërepa pa'iyere ịñoquë, yë'ë
cąpëre a'si ja'juse'e hue'equëna.
18 Maija'quë do'ijë, mësarute si'aohua'ire mai Ëjaë Jesu-
cristopi de'oye pa'iye, ịsijąquë. Jąje pa'ijąquë.

EFESIOS

Pablo Toyase'e Efesios Sehuosicohua'ina

1 Yë'ë Pablo Maija'quë yëë do'ire Jesucristo jo'yaë pa'iyë,
cayë ñeje, ipi jëjo daosiquë a'ë caquë. Toyayë, iye toya ja'hua
Maija'quë acohua'ina, cui'ne Jesucristore sehuocohua'ina
caquë, Efeso pa'icohua'ina.

2 Maija'quëpi i jo'cua de'oye pa'iye isiquëna, cui'ne Ëjaë
Jesucristopi ñacaina, de'oye pa'ijë'ë.

Maire Isise'e Cristo Do'ipi

3 De'oquëre pa'ni cañu'u, Diusure, mai Ëjaë Jesucristo pëca
ja'quëre, Maipi Cristo ja're coni tsioni pa'i do'ire, si'aye
Maija'quë cuañe te'te aye joyo pa'iye isiquëre.

4 Diusupi maire ja yë'ta'a yeja de'huama'në Cristo do'ija'a
ai oi sahuapi, i ña hue'ñana ina isisicohua'ipi si'si te'ñaje
peocohua'ipi pa'ijajë caquë.

5 Jaje pa'ina, ipi ai oi jaje yo'osi'i cuasa nëose'eje pa'ye
yo'oquë Jesucristo do'ija'a i mamajëre coa huerosicohua'ire
nepi, maire.

6 Jaje pa'ina, Maija'quë maire ai de'oyerepa yo'ocaise'ere
cuasajë sihuañu'u. I oi mamaquëre pana tsioni pa'i do'ire
de'oyerepa maire necaisiquëre.

7 I ai oi do'ire Diusupi maire i mamaquë tsie nejosi do'ipi
mai co'aye yo'ose'ere sai de'huacai huasopi.

8 Jaje pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai carajaiñere i ta'ñe
asayepi cui'ne maire oiye yo'oyepi maire isipi.

9 Isini maire ise'e jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere, i
yahuese'ere asa ti'añe necaji'i.

10 Jaje pa'ina, iti cuasa nëose'eje pa'ye si'aye yo'o ti'aja'quë
api, Diusupi iti yo'o maca ti'asi maca. Ja maca Diusupi si'a
co'amaña ma'tëmo pa'iye, cui'ne yeja pa'iye, te'ona tsioja'quë
api, Cristopi meñe cuañequë pa'ijaquë caquë.

11 Cristo ja're tsioni pa'i do'ire i co'amaña i ja're coni huero
pajajë caquë tsoe hue'ñana Diusupi maire i tsecohua'ire
paja'quë a'ë cuasa nëopi, i yëyeje pa'ye si'aye ite de'oye ña
cuañoñese'e yo'oquëpi. Jaje nepi.

12 Nequëpi maire sahua nëopi, Cristore du'ru macarepa
necaiquë api cuasasicohua'ipi Maija'quë ai jerepa pa'i
pa'iyere sihuajë pa'ijajë caquë.

13 Jaje pa'ina, de'o coca mësarute huasoyere nuñerepa cocare
asa maca tsoe mësaru Cristo ja're tsiosicohua'i paë'ë. Jaje
pa'ijëna, Cristore ire pare cuasa maca i isisi'i ca nëosi de'o
joyore mësaruna isipi.

14 Ja̱ joyo cato maire Maija'quë du'ru i̱si nëosi joyo a'ë.
Ja̱ joyore pani asayë, mai, i̱ tse̱cohua'ire huaso tëji maca,
si'aye Maija'quë ca nëose'ere paja̱'cohua'i a'ë cajë, ja̱ maca
Maija'quëre sihuaja̱'cohua'i a'ë, i̱ jerepa pa'i pa'iyere.

Pablopi Sehuosicohua'ire Se̱cacaiye

15 Asaquë pa'iyë, mësaru Ëjaë Jesure necaiquëre pare
cuasajë pa'icohua'ipi, si'aye Maija'quë tse̱cohua'ireje̱ oijë
pa'iye.
16 Ja̱je pa'ina, yë'ë Maija'quëre se̱ maca mësaru de'oye
yo'oyere cuasaquë si'anë de'oji caquë pëpayë, Maija'quëre.
17 Ja̱je pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo mëñe Diusure se̱cacaiyë,
mësaruni ta̱'ñe asa joyore i̱sija̱'quë caquë. I̱siquëna, mësarupi i̱
i̱ñoñe asa ti̱'ajë cui'ne jerepa nuñe asa ti̱'ajajë caquë se̱cacaiyë.
18 Se̱ñë, cui'ne i̱pi mësaru cuasayena miañe necaina,
mësarute caquë soise'ere utejë pa'iyere nuñerepa asa ti̱'ajajë
caquë, cui'ne Maija'quë i̱ tse̱cohua'ire i̱si ja̱'ñe airepa de'oye
a'ni cajë asaja̱jë caquë se̱cacaiyë.
19 Cui'ne airepa jaiye a'ni Maija'quë tutu ja'ruja̱iñe ti peoy-
erepa, maire, i̱te sehuosicohua'ire yo'ocai tutu, cajë asa
ti̱'ajajë caquë se̱cacaiyë, ja̱re iye tutupi Maija'quë si'a tu-
turepa yo'o i̱ñopi.
20 Jesucristore ju̱'isiquëni huëoni i̱ ëja te̱'tena, jeto Maija'quë
cua̱ñe te̱'tena ño maca,
21 ja̱ maca si'a cua̱ñeñere, si'aye Ëjaë pa'iyere, si'a tuture
si'a jo'ya ne tutu pa'ise'ere, jerepa pa'ire Cristore nepi, coa
si'ayere cayë mamire hue'eyere iye yeja yure pa'iyere cui'ne
si'a mu'seña pa'i ja̱'ñere ëjaëre pare nepi.
22 Neni si'a co'amaña i̱ que̱o huë'ehuëna o̱api. Ja̱je pa'ina,
Cristona sehuocohua'ireje̱ i̱sipi. Ja̱je pa'ina, sehuosicohua'i
si̱opë api, Cristo.
23 Ja̱je pa'ina, sehuosicohua'i cato Cristo ca̱pë acohua'i a'ë.
Ja̱je pa'ina, Cristopi si'a sehuosicohua'ire pani huesoji, cui'ne
i̱pi si'a co'amaña Ëjaërepa pa'iji.

2

Maija'quë Oi Do'ire Huasosicohua'i Pa'iye

1 Ja̱'në mësaru co'aye yo'oyena cui'ne cua̱ñese'e tayo
yo'oyena ju̱'isicohua'ipi paë'ë.
2 Pa'ijë iye yeja pa̱i yo'oyere, iye de'otose'e cua̱ñequë,
Maija'quëre sa̱ñope yo'ocohua'ire cuaquë yëyere yo'ohuë.
3 Ja̱je mai si'aohua'i ja̱'në mai ca̱pë yëyere co'ayere yo'ohuë,
iye yeja pa̱i coa noni yo'ojë pa'iyere, mai cuasayere. Ja̱je
coa noni yo'ojë pa'i do'ire Maija'quëni nejo cua̱ño ja̱'ñe
pa'iohua'ipi paë'ë.

4 Jạje pa'iquëta'are, Maija'quë pạire teaye ñani cọcaiquëpi
maire ai oi,
5 jạ yë'ta'a mai co'aye yo'oyena jụ'isicohua'ipi pa'ijëna,
pa'iyere ịsipi Cristo do'ipi. Jạje pa'ina, mësaru Maija'quë oi
de'oye yo'o do'ire huaso cuạñosicohua'i pa'iyë.
6 Jạje pa'ina, Maija'quëpi maire jụ'isicohua'ini Cristo Jesús
jạ're huëoni ị jạ're te'e ñopi, Maija'quë cuạñe tẹ'tena.
7 Iye cato yo'opi Cristo Jesús do'ipi maire ị ai oiyere, cui'ne ị
de'oye maire yo'ocaise'ere yequë mu'seña maire ịñosi'i caquë.
8 Jạje pa'ina, mësaru Maija'quëpi de'oye oi yo'o do'ire huaso
cuạñosicohua'i pa'iye payë, necaiquëre pare ịte cuasa do'ipi.
Iye mësarupi yo'ojë tị'ase'e peoji, coa Maija'quëpi mësarute
ịsise'e a'ë,
9 cui'ne mësaru yo'o do'ipi etase'e peoji. Jạje pa'ina, te'ijẹ
yë'ëpi nehuë, ca tị'añeje peoji.
10 Maija'quë co'amaña'ë, mai ị nesicohua'i a'ë. Jạje pa'ina,
Maija'quë tsoe huẹ'ña ne de'huacaise'ejẹ pa'ye Cristo do'ijạ'a
de'o co'amaña yo'ojạ'cohua'ire nesicohua'i a'ë.

De'oye Pa'iye Cristo Do'ipi

11 Cuasajẹ'ë, jạ'në mësarute pại tëase'ere hue'ecohua'ipi
judío pạipi cạ'ni tëama'cohua'ire hue'yose'ere judío pại peo
do'ire.
12 Jạ'në cato mësaru Cristore peocohua'ipi, Israel pại peoco-
hua'ipi, Maija'quë ca nëose'ere peocohua'ipi, yequë mu'se pa
jạ'ñere uteye peocohua'ipi. Diusurejẹ peocohua'ipi te'ohua'i
iye yejana ne huesësicohua'ipi paë'ë.
13 Jạje pa'iquëta'are yure mësaru Cristo Jesús tsie do'ipi ịna
tsioni ja'yere pa'iyë, jạ'në ịte so'ore pa'isicohua'ipi.
14 Cristo api, mai jo'cua de'oye pa'iye. Ịpi judío pạire cui'ne
judío pại peocohua'ireje te'e tsëcapëna nepi. Tsoe nejopi,
tạ'tëpo, yecohua'i a'ë cajë pa'ise'e.
15 Jạje pa'ina, Cristo mai tayo do'ire sại de'huani ị cạpëpi
Moisés cuạñeñe coa pa'iye nepi, caya pại tsëca pa'ise'ere te'e
huajë pại tsëcapë pa'ijạ'quë caquë. Jạje neni jo'cua de'oye
pa'iye nepi.
16 Jạje Cristo ị cruz jụ'i do'ipi caya tsëca pa'ijë uihuayere
nejoni te'e pạire nepi. Neni Maija'quë jạ're jo'cua de'oye
pa'iye necaji'i, maire.
17 Mësaru so'ore Maija'quëre pa'icohua'ire cui'ne judío
pạire, ịte ja'ye pa'icohua'ire si'aohua'ire jo'cua de'oye
pa'iyere, de'o cocare quëasi'i caquë Cristo daji'i.
18 Jạje pa'ina, yureta'a Cristo do'ijạ'a si'aohua'i judío cui'ne
judío pại peocohua'ijẹ Maija'quëna tsiojạiñe pa'iji, maipi te'e
joyore hue'e do'ire.

19 Jaje pa'ina, mësaru tio hua'i peoyë, yecohua'i yejare
pa'icohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, yure mësaru cato
Maija'quë pai ja're coni te'e pa'iyë, Maija'quë do'ijë acohua'i
de'osicohua'ipi.
20 Mësaru jai huë'eje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi i
jëjo saocohua'i cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i nesicona,
mëñe nesicohua'ipi pa'iyë, Jesucristo cato ne huëojë du'ru
macarepa oasi quëna pëje pa'i api.
21 Cristona si'a huë'e quëco paco ina tsiosicorepa pa'io,
jerepa jaico ai de'oja'co, Ëjaërepa de'o huë'erepa pasi'i caco.
22 Jaje cui'ne mësaruje, si'aohua'i Cristona tsioni pa'ijë,
Maija'quë joyo pa'i huë'e pa'iyë.

3

Judío Peocohua'ire Quëaquë Api Pablo

1 Yë'ë Pablo, Jesucristona tsea cuañosiquë a'ë, mësaru judío
pai peocohua'ini caquë.
2 Jaje pa'ina, Maija'quë mësarute oi coa isiyere yë'ëpi
quëacaija quë caquë ipi cuañe nëopi cajë asayë, cuasayë.
3 Jaje pa'ina, Diusupi i yahue cuasa nëose'ere yë'ëna quëa
iñopi. Jare yë'ëpi i quëase'eje pa'iye mësarute a'ri maña
quëaquë toyahuë.
4 Yë'ë toyase'ere ñajë mësaru asa ti'aja'cohua'i a'ë, yë'ëpi
Cristo aye yahuese'ere asaquë pa'iye.
5 Iye cato cayë tsoe acohua'ire i cuasa nëose'e iñoma'ë
yahueni pase'ere, jare yure i joyopi i de'ocohua'ire pare
jëjo saocohua'ina, cui'ne ite quëacaicohua'ina, yo'oyeja'a
Maija'quëpi iñopi, si'aye.
6 Iye a'ë, iti yahuese'e cato: Cristo Jesús do'ija'a Maija'quë ca
nëose'ere huaso coca quëayeja'a, judío pai peocohua'ipi, judío
pai pa ja'ñere te'e cui'neje si'a yë'quë maca pa ja'ñe a'ë, i capë
acohua'i pa'i do'ire.
7 Maija'quë yë'ëre oi coa isise'eja'a Diusu tutupi iye coca
quëacaiquëre nesiquë a'ë, i yëyeje.
8 Yë'ë, Maija'quë tsecohua'i seña maca huë'ehuërepa
pa'iquëni, Maija'quëpi coa isipi, judío pai peocohua'ire, jaiye
de'o co'amaña cuecue ti'añe peoyerepa Cristo payere, de'o
coca quëayere.
9 Si'aye co'amaña de'huasiquëpi Diusupi yë'ëre i tsoe hue'ña
cuasase'ere yahuese'e pase'ere si'aohua'ire quëa iñoja'quëre
nepi.
10 Jaje paji'i, yure sehuosicohua'i pa'iyeja'a cuañecohua'ipi
cui'ne ëjaohua'ipi joñoase'e pa'i hue'ñana Diusu ta'ñe yo'oyere
si'aye ña ti'ajajë caquë.

11 I̱ cuasa nëo huesose'eje̱ pa'ye cui'ne yo'opi, Diusu, mai
Ëjaë Jesucristo do'ija̱'a si'aye ne sao maca.
12 Ja̱je pa'ina, Cristo do'ipi Diusuna de'hue a̱'jiñe tsioja̱iñe
payë, asajë mai, i̱te de'hue necaiquë api cuasa do'ija̱'a.
13 Ja̱je pa'ina, se̱ñë, mësarute. Yë'ë mësaruni caquë ai
yo'oyere ñani yo'o jujama'pë pa'ije̱'ë. Yë'ë ai yo'oye cato
mësaru jai do'i quë'iohua'i pa'iyere i̱ñoquë yo'oye a'ë.

Jesús Oiye

14 Iyere caquë mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quë ña hue̱'ñana
do're ja'ruyë,
15 si'a i̱ tsëcapë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i i̱
mamire hue'ejë pa'iquëna.
16 Do're ja'runi Maija'quëre se̱ñë, i̱ de'o co'amañare pare
mësaru joyona Maija'quë joyo yo'o do'ipi jerepa pa'yere tu-
ture i̱sija̱quë caquë.
17 Cui'ne i̱te pa'iji cuasa do'ipi Cristopi mësaru joyore
pa'ija̱'quë pa'ina, Cristo pa̱ire oiyena jëayerepa tsita mesico-
hua'ipi pa'ijë.
18 Si'a sehuosicohua'i ja̱'re co̱ni Cristo pa̱ire oiye: je̱'ñe
tëcapë jaiye, tsoaye, hua̱iñe, cui'ne mëñe tsoaye asa
ti̱'aja'cohua'i a'ë caquë se̱ñë.
19 Se̱ñë, cui'ne mai asaye jerepa tëto saise'ere pa̱ire oiyere
asa ti̱'ajajë caquë, ja̱je asa ti̱'ajë Diusu oiyepi ti̱mësicohua'i
pa'ija̱jë caquë.
20 Yure airepa de'oquëre pa'ni Maija'quë cajë sihuañu'u, i̱
tutupi maija'a yo'ocaiquëre pare, si'aye mai pañu'u cajë se̱ñe
maña, pa̱nita'a mai cuasaye maña, jerepa de'oye necai tutu
paquëre.
21 De'oquëre pa'ni Diusu, cajë sihuañu'u, sehuosicohua'i
Ëjaëre, Cristo Jesús do'ipi. Ja̱jese'e si'anë tsoeje̱ i̱te sihuajë
pañu'u. Ja̱je pa'ija̱quë.

4

Te'ije̱ Pa'iohua'i Pa'iyë, Te'i Joyopi Pa'i Do'ire

1 Ëjaëre tse̱a cua̱ñosiquëpi se̱ñë, mësarute Maija'quë caquë
soise'eje̱ pa'ye nuñerepa pa'ije̱'ë caquë.
2 Ja̱je pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohuaipi pa̱ire
oicohua'ipi, pa̱i ñape ti̱ñe cuasayere sa̱ñope cama'cohua'ipi
quëcocohua'ipi oicohua'i pa'ije̱'ë.
3 Ja̱je pa'ijëna, mësaru jo'cua pa'iyepi necaina, Maija'quë
joyopi co̱caina, si'anë tsiosicohua'ipi pañu'u cajë de'hua ñajë
pa'ije̱'ë.
4 Te'e ca̱pë cui'ne te'e joyo pa'iji, Maija'quë mësarute te'ore
utejë pa'iyena soise'eje̱ pa'ye.

5 Pa'iji, te'e Ëjaë. Pa'ico, te'o Maija'quëre cuasaye, te'e oco
doye pa'iji.
6 Pa'iji, te'e Diusu si'aohua'i pëca ja'quërepa. Jaëpi pa'iji,
si'aye ëmëje'e te'tere pare, si'aohua'ire tsioquë yo'oquë cui'ne
si'aohua'ire tsioni pa'iquërepa.
7 Jaje pa'iquëta'are Cristopi mai yo'oja'a tuture pai ñapere i
yëyeje pa'ye isipi.
8 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
I ma'tëmo mëi maca, te'e i ja're coni tsea cuañosicohua'ireje
sapi.
Saquë i yo'o tuture paina isipi.
9 "Mëji'i" cani, cayë du'ru yejare pana cajesiquëpi mëji'i
cajë.
10 Iti cajesiquëpi jare ipi mëji'i ai ëmërepa ma'tëmona, si'aore
i pa'iyepi timësi'i caquë.
11 Jare ipi pai ñapere isipi, yo'oja'a tutu, yecohua'ini
i jëjo saocohua'ire nepi, yecohua'ini Maija'quë caquëna,
asase'ere quëacaicohua'ire nepi, yecohua'ini huaso cocare
quëaja'cohua'ire nepi. Yecohua'ini yëi ñamare ñacaiyeje pa'ye
sehuosicohua'ire ñacaicohua'ire nepi. Cui'ne yecohua'ini
de'oye ye'yaja'cohua'ire nepi.
12 Jaje i tsecohua'ire yo'oja'a tutu isipi, i yëyere yo'ojajë
caquë. Yo'ojëna, Cristo capë acohua'ipi ai de'ojajë caquë
iohua'i necai do'ipi.
13 Jaje pa'ina, i ne de'huasicohua'ipi necaiye pa'iji,
si'aohua'i te'i cuasayeje pa'ye Maija'quëre cuasajë pa'i
macaja'a cui'ne Maija'quë mamaquëre asa ti'a macaja'a. Ja
maca yureta'a joyo aiohua'irepa de'oni Cristo ja'iohua'irepa
pa'ija'cohua'i a'ë, si'aohua'i.
14 Ja maca tsije pa'iohua'i pa'iye paja'cohua'i a'ë. Tsi
cato iohua'i cuasase'e esa jeoni yeque cuasayena a'jiñe
poëcohua'i a'ë, tayosi ma'a saicohua'i cosoyena sehuocaijë.
15 Jaje pa'ina, mai cato joyopi paire oiyere nuñerepa cocare
cajë ñese ai de'oye pa'iji si'aye pa'iohua'irepa, Cristo sehuosi-
cohua'i siopëna tsioni pa'ijë.
16 Jaje pa'ina, Cristo do'ipi si'a capë jëayerepa sa'ñe si'a te'ña
tsio huesëji, te'oje pa'iorepa. Jaje tsioni si'a te'ña de'oye
yo'ojëna, si'a capë ai de'oji, sa'ñe oiyena.

Huajë Pa'iye Cristo Do'ipi

17 Iye a'ë, yë'ë mësarute mai Ëjaë mamipi cuañequë caye:
Pa'ima'pë pa'ije'ë, ja yë'ta'api Maija'quëre cuasama'cohua'i
pa'iyeje pa'ye. Jaohua'i cato pa'iyë, coa noni do'i peoyere
cuasajë pa'iyepi.
18 Jaje pa'iohua'ipi sëtama'cohua'ije pa'ye de'oye
cuasama'cohua'i a'ë, Satanáspi iohua'ire ñamije pa'ye

necai do'ire. De'oye cuasama'cohua'ipi nuñe coca coe do'ire huesësicohua'ipi pa'iyë. Jąje pa'ijë Maija'quë pa'iye peocohua'ipi pa'iyë.
19 Jąje pa'ina, huajëya'ye nëiñe peocohua'ipi si'aye co'ayere yëyena dahuëyesicohua'ipi pa'ijë, ja'rująiñe peoye, coa si'aye si'si co'amañare yo'ojë pa'iyë.
20 Jąje yo'ojë pa'iyere Cristo mësarute ye'yama'ë paji'i.
21 Jąje pa'ina, mësarupi nuñerepa coca paquëni, i̱ cayere asasicohua'i pani, cui'ne i̱ pa'iyere ye'yesicohua'i pani,
22 jęocoję̱'ë, mësaru tsoe pa'ise'ere, sehuoma'cohua'i pa'ise'ere. Ją tsoe pa'ise'e yëyepi cosoquë co'ayena sayere.
23 Jęocojëna, si'a mu'seña huajë yëyere cui'ne cuasayere pa'ye pa'iji.
24 Jąre pajë huajë pa'iyere paję̱'ë, cąñare su̱ñañeje pa'ye. Iye huajë pa'iye cato Maija'quë nuñerepa pa'iyeję̱, cui'ne Maija'quë de'oyerepa pa'iyeję̱ nese'e a'ë.
25 Jąje pa'ina, ją yë'ta'api cosoma'pë pa'iję̱'ë. Coa ai jerepa pąi ñape nuñerepa cocapi caję̱'ë, pąire. ¿Si'aohua'i te'e cąpë acohua'i me yeque yo'oye'ni?
26 Pę̱icohua'i pani, ti pę̱ni huesëma'pë pa'iję̱'ë, tayoye. Pę̱tise'e cajë na'ijaima'pë pa'iję̱'ë.
27 Huatire sa'ro nëocaima'pë pa'iję̱'ë.
28 Co'amaña yahue i̱maquë pa'isiquë pani jęojë'ë, ją yo'oye. Jęoni co'amaña ne huëoję̱'ë, më'ë ję̱tëpi, de'oye co'amaña yecohua'ire carayere i̱sisi'i caquë.
29 Si'si cocare cama'pë pa'iję̱'ë. Coa ai jerepa i̱ti asacohua'ire de'oye pa'iye necaiyere, cui'ne jerepa ñese mëiñe necaiyere caję̱'ë.
30 Maija'quë mësaruna i̱ joyore i̱sipi, i̱ tsęcohua'irepa i̱ño jąñere mësarute huaso tëji mu'serepa. Jąje pa'ina, co'a coca cayepi ne oema'pë pa'iję̱'ë, Maija'quë joyore.
31 Jęocoję̱'ë, yecohua'ire sąisi'i caquë oi joyo pa'iyere: pę̱i sąñope cuasayere, pę̱i sąñope yo'oyere, sąñope tutu cayere, cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cayere. Coa si'aye yecohua'ire sąñope yo'o ayere jęocoję̱'ë.
32 Jęoni są'ñe oijë cǫcaiję̱'ë. Cui'ne yecohua'ire sąi de'huacaijë pa'iję̱'ë, mësaru co'aye yo'o do'ire Cristo do'ipi Maija'quë sąi de'huacaise'eję̱ pa'ye.

5

Maija'quë Mamajë Pa'iye

1 Mësaru Diusu oi mamajë sëte i̱je pa'iohua'i pañu'u cajë, yo'oję̱'ë.
2 Cristo maini oi i̱ja'a co'ye Maija'quëna i̱siquë jǫcacaiji'i. Ją yo'oye cato de'oye ma'ña sę̱ñeje pa'ye a'ë, Maija'quëna. Ją

yo'oyepi maire i̱ oiyere i̱ñopi. Yureta'a i̱ oiyeje̱ pa'ye yecohua'ire yo'oñu'u. Ja̱re yo'ojë pa'ije̱'ë.

3 Ja̱je pa'ina, yure Maija'quë acohua'i pa'iye sëte nomiohua'i paye coca caye ti cama'pë pa'ije̱'ë, cui'ne si'a si'si yo'o cocare cui'ne si'aye pa ëaye nëi cocare ti cama'pë pa'ije̱'ë.

4 Cui'ne cama'pë pa'ije̱'ë, si'si cocare, coa cayere, cui'ne ca̱'a cocata'a si'ayere co'aye yo'oyena cuasa huëoyere cama'pë pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa mësaruse'e, Maija'quëre de'oji cajë pëpaye pa'iji.

5 Mësarupi tsoe ta̱'ñe asayë, yequë nomiore panita'a yequë e̱mëre yo'ocohua'ipi, pa̱nita'a si'sire yo'ocohua'ipi, pa̱nita'a jaiye co'amañare paye yëcohua'ipi Cristo cui'ne Diusu cua̱ñe te̱'te cacaye ti peoyë. Jaiye co'amañare yëcohua'i cato pa̱i de'huasi Diusuni se̱ñeje pa'iohua'i a'ë.

6 Iye tayo yo'oyere de'oye a'ë cacohua'ini coso cua̱ñoma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱je yo'ocohua'ire Maija'quëpi pë̱i nejoja'quë api, i̱te sehuocaima'pë yo'ocohua'ire.

7 Ja̱je pa'ina, mësaru ja̱ohua'ire tsioma'pë pa'ije̱'ë.

8 Ja̱'rë mësaru nea hue̱'ñare paë'ë. Yure mai Ëjaë ja̱'re tsioni pa'i do'ire mia hue̱'ñare pa'iyë. Ja̱je pa'i sëte mia hue̱'ña pa̱i sëte de'oye pa'iyepi pa'iji.

9 Iye miañepi iyere neji: de'oye yo'oyere, nuñerepa cayere cui'ne tayo saima'pë pa'iyere.

10 Maija'quë yëye yo'oyere ye'yeje̱'ë.

11 Cui'na maca yo'oma'pë pa'ije̱'ë, co̱cai ma'ñere, nea hue̱'ña acohua'i yo'oyere. Coa ai jerepa co'ayere mia hue̱'ñana eto i̱ñoje̱'ë.

12 Ja̱je pa'ina, sehuoma'cohua'i yahue yo'oyere cayeque huajëya'ji, maire.

13 Ja̱je pa'iquëta'are miañepi yahue yo'ose'ena ju'aquëna, si'aye ti̱ñarepa ñañe pa'iji. Ja̱je pa'ina, si'ayere yahue yo'ose'ere co̱ni i̱ñoja'quë api, miañepi.

14 Ja̱je pa'ina, case'e pa'iji:
Sëtaje̱'ë, ca̱iquë,
ju̱'isicohua'i jopopi huëije̱'ë,
Cristopi miacaija̱'quëre.

15 Ja̱je pa'iye sëte de'hua mësaru yo'ojë pa'iyere ñaje̱ pa'ije̱'ë. Huesëohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ima'pë, coa ai jerepa ta̱'ñerepa asajë pa'ije̱'ë.

16 De'o co'amañare esa nejë'ë, co'a mu'señare pa'i do'ire.

17 Coa huesërepa yo'oma'pë pa'ije̱'ë, du'ru macarepa jere Ëjaërepa yëquë'ni cuasani, i̱ yëyere yo'oje̱'ë.

18 Co̱no cuepema'pë pa'ije̱'ë. Ja̱ cato nëajaiñe peoyerepa coa yo'oyena saye a'ë. Ai jerepa Maija'quë joyopi ti̱mësicohua'ipi pa'ije̱'ë.

19 Pa'ijë tsoe jëjëñe toyase'epi sehuosicohua'i jëjëñepi cui'ne
joyo jëjëñepi sa̱'ñe cajë pa'ija̱'ë, cui'ne iye jëjëñepi jëjëjë si'a
joyorepapi sihuajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë pa'ija̱'ë.
20 Si'anë Maija'quëre de'oji, cajë pëpajë pa'ija̱'ë, mai Ëjaë
Jesucristo mamipi.

Sehuosicohua'i Huë'e Pa'iye

21 Sa̱'ñe de'oye sehuojë pa'ija̱'ë, Maija'quëre ca'ra do'ipi.
22 Nëjohua'i ëjëre de'oye sehuocaijë pa'ija̱'ë, mai Ëjaëre se-
huoyeja̱ pa'ye.
23 Cristo sehuosicohua'i mëñe sı̱opë api, cui'ne pa'ye ëjëje
nomio mëñe sı̱opë api, Cristo sehuosicohua'ire huasoquë api,
ı̱ ca̱pë acohua'ire.
24 Ja̱je pa'ina, Cristore sehuosicohua'i de'oye ı̱ cua̱ñeñe
sehuojë pa'iyeja̱ pa'ye cui'ne nëjoje ëjëre si'aye sehuoco pa'iye
pa'iji.
25 Ëjëpi nëjore oiye pa'iji, Cristo oi ı̱ oiyere ı̱ñoquë sehuosico-
hua'ire ju̱cacaise'eja̱ pa'ye.
26 Ja̱je pa'ina, ı̱ tsa̱core pare nëjoje pa'iore pasi'i caquë
Maija'quë coca quëa do'ija̱'a Maija'quë joyo ocopi tsoa to̱pi
si'a ı̱te sehuocohua'ire.
27 Ja̱je tsoa to̱pi ı̱ ñaquë payere caquë si'si ta̱'ñaje, sëja̱, cui'ne
yeque co'aye ña cua̱ñoñe peocore pani de'oconi ı̱ tsa̱core pasi'i
caquë.
28 Ja̱je pa'ye ëjëohua'ipi nëjohua'ire oiye pa'iji, ı̱ohua'i ca̱pë̱a
oiyeja̱ pa'ye. Nëjore oiquë cato ı̱ja'a co'ye oiyeja̱ pa'ye oiji.
29 Co'ye ı̱ohua'i ca̱përe coecohua'i peoyë, pa̱i. Coa ai jerepa
a̱ojë cui'ne ñacaicohua'i a'ë. Ja̱je cui'ne Cristoja̱ ı̱te sehuosico-
hua'ire ı̱ ca̱pë acohua'ire ñacaiji.
30 Ja̱je pa'ina, mai ı̱ ca̱pë cui'ne tara acohua'i a'ë.
31 Ja̱je pa'ina, ëmëpi huejaquë pëca ja'quëre cui'ne pëca
ja'core ja̱oñe pa'iji, nëjona tsioyere caquë. Ja̱ maca cayahua'i
pa'isicohua'ipi tsioni te'ija̱ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
32 Iye cato yahuese'e a'ë. Ja̱je me asaye'ni pa'iquëta'are yë'ë
cato cayë, Cristopi ı̱te sehuocohua'i ja̱'re tsioni pa'iye ayere.
33 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱i ñape ëmë nëjore oiye pa'iji, ı̱ ca̱pë
oiyeja̱ pa'ye, cui'ne nomiopi ëjëre ı̱o ëjaëre pare dahuëre ñaco
pa'ija̱co.

6

Mamajë Cui'ne Pëca Ja'quëohua'i Pa'iye

1 Mai Ëjaëre sehuocohua'i sëte mësaru ja'quëohua'i
cua̱ñeñere de'oye sehuojë yo'ojë pa'ija̱'ë. Ja̱je yo'oye nuñere
pa'ë.

2 Moisés cuạñese'epi ca nëose'e pacopi du'ru acopi caco ñeje:
"Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core oi ëjaohua'ire ñaquë pajẽ'ë,
jai do'i quë'iohua'ire cuasaquë.
3 Jạre yo'oquëpi iye yejare ai tsoe sihuaquë de'oye pa'ijạ'quë
api."
4 Cui'ne mësaruje ja'quëohua'ije, mësaru mamajëre pẽti ëaye
ne huëoma'pë pa'ijẽ'ë. Coa ai jerepa tayoyese'e nu'ñejë ye'yajë
ai de'huajẽ'ë, mai Ëjaë oi yëhuoye ayepi.
5 Jo'yaohua'i iye yeja mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijẽ'ë.
Cristore necaiyeje pa'ye cuasajë. Ëjaohua'ire ñajë, ca'rajë
nuñere papi yo'ojë necaijẽ'ë.
6 Iohua'i mësarute ña macase'e de'oye yo'oyeje pa'ye
yo'oma'pë pa'ijẽ'ë, coa ai jerepa si'a joyorepa de'oye cuasajë
nejë'ë, Diusu yëyeje pa'ye, Cristo jo'yaohua'i sëte.
7 Mai Ëjaëre necaiyeje pa'ye de'oye cuasajë sihuajë pạire
co'amaña de'oyerepa necaijẽ'ë.
8 Tsoe mësarupi asayë, pại ñapere iohua'i yo'ose'eje pa'ye
jo'yaohua'ire cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ire Ëjaëpi isi jạ'ñe.
9 Ëjaohua'ije de'oye yo'ojẽ'ë, mësarute necaicohua'ire. Tutu
cajë yo'oma'pë pa'ijẽ'ë. De'hua cuasajẽ'ë, mësaru cui'ne
jạohua'i te'e Ëjaëni ma'tëmo aquëre payere, si'a yë'quë maca
si'aohua'ire ñaquëni.

*Sehuosicohua'i Joyopi Uihua Co'amañ*a

10 Yure cato Maija'quë do'ijë, i tutu jerepa pa'yena tsioni i
jạ're pa'ijë, tutu quë'iohua'i pa'ijẽ'ë.
11 Si'aye huati cosoyere, sạñope quëco saojẽ'ë, ọcue pa'i
macarepa pa'iyere cajë, Diusu uihua jạ'ñe isise'epi.
12 Mai cato uihuama'pë pa'iyë, pạini cạpë cui'ne tara
quë'iohua'ini. Mai cato uihuayë, maire meñe cuạñe tutu
payere, huati cosoye tutu quë'iyere uihuayë, iye mu'seña nea
huẹ'ña huati ëjaohua'i quë'i cuạñe tuture. Maija'quë tẹ'tepi
sạñope uihuayë, co'ayepi maina cacayere ẹsejë.
13 Jạje pa'ina, co'a mu'se ti'aëna, quëcoyere cajë Maija'quë
mësaru uihuajạ'a cạña isise'ena sụñasicohua'ipi pa'ijẽ'ë. Jạje
pa'ijë quëcosi jeteyo'je tạima'cohua'irepa pa'ijạ'cohua'i.
14 Soldado uihua tẹicạre sụñañeje pa'ye nuñere pare
sụñasicohua'ipi ọcue pa'i macarepa pa'ijẽ'ë, cui'neje soldado
coti saihuë jëacaicore sụñañeje pa'ye nuñerepa yo'oyere
sụñasicohua'ipi ọcue pa'i macarepa pa'ijẽ'ë.
15 Cui'ne Maija'quë coca jo'cua pa'iyepi ne de'huasicohua'i
pa'ijẽ'ë, soldado zapato sụñase'eje pa'iohua'i.
16 Cui'ne mësaru Maija'quëre pa'iji cuasayere mësarute jëacai
cua'arepa pajẽ'ë, huati hua'jo ñaña toa quë'yepi daina, si'aye
ne yayojạ'core.

17 Cui'ne mësaru huaso cuañose'ere quëna mapëjë pa'iore
pajë'ë, siopë jëacaicore pajë cui'ne Maija'quë joyo hua'tiyore
Maija'quë cocare isicohua'i pa'ijë'ë.
18 Cui'ne Maija'quëre señe jëoma'pë si'anë ai sejë pa'ijë'ë,
Maija'quë joyo cayejëa'a. Yo'o jujahuë cuasama'pë, ocue
pa'i macarepa cui'ñasicohua'ipi pa'ijë si'aohua'ire Maija'quë
tsëcohua'ire sëcacaijë pa'ijë'ë.
19 Cui'ne yë'ëreje sëcacaijë'ë, Maija'quëpi yë'ë ca jëa'ñe
isiquëna, caquë huaso coca yahuese'ere tiñarepa asa ti'añe,
quëcoquë cajëa'quëre.
20 Maija'quëpi yë'ëre, iye cocare quëacaijëaquë caquë jëjo
daosiquë a'ë, jëare quëa do'ire, yure yë'ë co cuañosiquë pa'iyë.
Sëcacaijë'ë, yë'ë ca'rama'ë i coca quëacai jëa'ñere.
21 Tíquico Maija'quë do'iquë, mai oiquëpi, jëoñe peoyerepa
mai Ëjaë co'amañe cocaiquëpi, si'aye quëasipi, yë'ë iño pa'iye,
cui'ne yë'ë yo'oquë pa'iyeje.
22 Jëaje pa'ina, jëjo saoyë, mësaru quë'rona ipi sani iño yëquë
pa'iyere quëaquë, mësarute jerepa yëjë de'oye yo'ojëa'cohua'ire
nejaquë caquë.
23 Diusu Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi Maija'quë
do'ijëre jo'cua pa'iye sëa'ñe oiye isijëaquë Maija'quë pa'iji cuasa
do'ire.
24 Cui'ne Maija'quëpi i oiye yeque pënama'quëpi de'oye
ñacaijëaquë si'aohua'i Jesucristore oicohua'ire.

FILIPENSES

Pablo Cosiquëpi Toyase'e

1 Pablo cui'ne Timoteo Jesucristo jo'yapi toyayë, iye
toya ja'hua si'a Maija'quë do'ijëna, Maija'quë acohua'ina
Jesure cajë, tsiosicohua'ina ëjaohua'ina, cui'ne co'amaña
caracohua'ire cọcaicohua'ina, cajë toyayë, Filipos daripë
pa'icohua'ina.
2 Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi cọni oi coa i̱siyepi
de'oye jo'cua pa'ijẹ'ë.

Pablopi Sehuosicohua'ire Sẹcacaiye

3-5 Du'ru huëosi mu'sepi iye mu'sena, yë'ë ja̱'re te'e de'o
coca cọni necai do'ire, yë'ë mësarute cuasaye ñape de'oji caquë
pëpayë, Maija'quëna. Cui'ne i̱te sẹ maca ai sihuaquë mësarute
si'aohua'ire sẹcacaiyë.
6 Ja̱je pa'ina, nuñerepa asayë, yë'ë, Maija'quë mësaruna de'o
co'amaña ne huëosiquëpi jẹoma'ë de'oyerepa ne saoja̱'quë api,
Ëjaë Jesucristo dai macaja̱'a.
7 Ja̱je pa'ina, mësarupi yë'ë ja̱'re cọni Maija'quë coa i̱siyere
pa do'ire, mësarute ai oi ja̱je cuasaye nuñere pa'ë. Ja̱je pa'ina,
mësarupi yë'ë joyore pa'i do'ire yë'ë ja̱'re pa'iyë, yë'ëpi co sitore
pa'ito panita'a Maija'quë huaso cocare co'aye cajëna, yë'ëpi
ẹ̱sequë sa̱ñope, iye nuñerepa coca'ë caquë ëjaohua'i ña huẹ̱'ñana
quëa huẹ̱'ñare.
8 Yë'ë mësarute, Jesucristo oiyepi ai oiyë. Ja̱ oiyere
Maija'quëpi ñaji.
9 Ja̱je pa'ina, mësarute Maija'quëre sẹcacaiyë, mësarupi ai
ta̱'ñe cuasacohua'ipi cui'ne si'aye asa ti̱'acohua'ipi ai jerepa
pa̱ire oicohua'ipi,
10 cui'ne de'oyese'e co'ejë yo'oja̱jë caquë. Ja̱je yo'ojë pa'ijë
mësaru si'si peocohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Cristo dani
mësarute sa̱ñope caye pa̱sipi.
11 Pa̱quëna, mësarupi Jesucristo necai do'ipi nuñerepa
yo'oyere quẹ̱isë'eje̱ pa'ye pa'ija̱'cohua'i a'ë, Maija'quëre
de'oquëre pa'ni cajë sihua ja̱'ñere.

Cristo Api, Yë'ë Pa'iye

12 Yë'ë tëto saise'epi de'o coca jerepa quëaye pọnëpi. Ja̱je
mësaru Maija'quë do'ijëpi iyere asaja̱jë caquë quëayë.
13 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i soldado pa̱i ëjaë huë'e pa'icohua'i
cui'ne si'aohua'i yecohua'ije̱ asayë, Cristore tui do'ire tsẹ̱a
cua̱ñosiquë pa'iye.

14 Jạje yë'ë tsẹa cuạñosiquë pa'ina, ñajë sehuosicohua'ipi ai
jerepa mai Ëjaëna quëcojë Maija'quë cocare ti ca'raye peoy-
erepa yëjë quëayë.
15 Yecohua'ipi Cristo coca quëayë, yecohua'i quëayere ëa
ñajë pẹ̱ijë, ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Jạje pa'iquëta'are
yecohua'ipi de'oye cuasajë quëayë.
16 Jạje pa'iquëta'are yecohua'ipi nuñerepa quëama'pë
i̱ohua'i yëyere tị̱'añu'u cuasajë Cristo coca quëayë. Jạje
yo'ojëna, yë'ëpi co sito pa'iquëpi ai co'a jụ̱'ijaquë cajë.
17 Jạje pa'iquëta'are de'oye cuasajë pạire oijë quëacohua'i
cato asayë, yë'ë i̱ño pa'iye, Maija'quë coca sạñope cacohua'ire
ca de'huajạ'quëpi.
18 Jạje pa'ina, yë'ëre i̱quepi co'aquë'ni si'aye de'oji, Cristo
cocare pạire oijë quëatoje̱, pạnita'a oima'pë coa quëatoje̱,
si'aye sihuayë.
19 Jạje pa'ina, Mësaru Maija'quëre se̱cacai do'ipi, cui'ne Jesu-
cristo joyo cọcai do'ipi cosiquëpi huaso cuạñosiquë pa'ijạ'quë
a'ë cuasaquë sihuayë.
20 Jạje pa'ina, yë'ë cato coa teaye ca jujani tọme huesëma'ë
pa'ijạ'quëpi cayë. Jạje pa'ina, yë'ë pa'iye ña do'ire mësarupi
Cristo ai jerepa pa'i api, cuasajạjë caquë yo'oquë pa'iyë, yë'ë
huajëquë pa'i maca cui'ne yë'ë jụ̱'isi macaje̱.
21 Jạje pa'ina, yë'ë pa'ye a'ë, Cristo cui'ne jụ̱'iñepi coa jerepa
de'oyere se tị̱'añe a'ë.
22 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi cạpëre huajëquë pa'ini, Ëjaë
co'amañare yo'oye pa'iji. Jạje pa'ina, i̱quepi jerepa de'oquë'ni
cuasayë, cui'ne de'oyese'e pa'ina, ñaquë.
23 Jạje cayaye pa'ina, ¿i̱quepi jerepa de'oquë'ni, yë'ëre
cuasaquëna jëaji, i̱ti yo'o jạ'ñe? Jạje pa'iquëta'are yë'ëre cato
ai jerepa de'oji, jụ̱ni sani Ëjaë jạ're de'oye pa'iyepi.
24 Jạje pa'iquëta'are, mësarute cato jerepa de'oji, yë'ëpi
mësaru jạ're jạ yë'ta'a huajëquë pa'iyepi.
25 Jạje pa'ina, nuñerepa cuasayë, yë'ëpi mësaru jạ're cọni
pëaye de'oji, mësaru Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere
se mëocasi'i caquë cui'ne Maija'quëre cuasajë ai jerepa sihua
jạ'ñere caquë.
26 Jạje pa'ina, mësarupi yë'ëre huajëquë pa'ina, tị̱jupë ña cọjë
ai jerepa Ëjaë Jesucristo necaise'ere, ñajë sihuajạ'cohua'i a'ë.
27 Yë'ëpi mësarute sani ñaquëna, pa'iyeje̱ pa'ye pa'ijẹ̱'ë, yë'ëpi
so'ore pa'itoje̱, Cristo de'o coca cayeje̱ pa'ye pa'ijẹ̱'ë. Jạje
pa'ijëna, mësaru ọcue pa'i macarepa tuiyere, te'e cuasayena
tsiosicohua'ipi, si'aohua'i te'e sạñope, huaso cocare nejo-
caiyere ẹ̱sejë uihuayere quëajëna, coca asaye yëyë.
28 Mësarute sạñope yo'ocohua'ini ne quëco cuạñoma'pë
pa'ijẹ̱'ë. Jạje pa'ina, mësaru quëcojë pa'iyepi tị̱ñarepa i̱ñoji,

jạohua'i ne huesë huẹ'ñana saiyere cui'ne mësarupi huaso cuạñosicohua'i pa'iyena saiyere i̱ñoji. Jạ pa'iye cato Maija'quë i̱siye a'ë.

29 Jạje pa'ina, Cristo do'ire huaso cuạñoñese'e i̱siye pạpi, cui'ne Cristo do'ire, ai yo'o jạ'ñeje i̱sipi, mësarute.

30 Yureta'a mësaru yë'ë jạre cọni tsiosicohua'ipi te'ere uihuajë pa'iyë, yë'ë jạ'në uihuaye ñasicohua'ipi cui'ne yurejẹ jạ yë'ta'api yë'ë uihuaye asajë pa'iyë.

2

Cristo Jerepa Pa'i Pa'iye, Jerepa Pa'i A'ë Cuasa Ma'ñe

1 Jạje pa'ina, mësarupi jerepa yëjë neñere Cristo i̱siquëna, quëcosicohua'i pani, i̱ oiyepi ca yë'huaquëna, asacohua'i pani, Maija'quë joyopi mësaru jạ're pa'ina, asacohua'i pani mësarupi pạire teaye pa'iohua'ire pare ñajë ai oiyere pacohua'i pani,

2 mësaru pa'iyepi sihua ëaye necaiyë, yë'ëre, mësaru sạ'ñe de'oye yo'ojë pa'iyepi, te'e oiyepi, te'e joyopi yo'oquëna pa'iyepi, te'ere cuasajë nejë pa'iyepi.

3 Jạje pa'ina, mësaru cato mësaruse'e pa jạ'ñere cajë neñë cuasayepi, pạnita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasayepi yo'oma'pë pa'ijẹ'ë. Jạje yo'oma'pë ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'ipi, yecohua'ini mësarute jerepa de'ocohua'ire cuasajë ñajë pa'ijẹ'ë.

4 Cui'ne mësaru de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'oma'pë pa'ijẹ'ë, yecohua'i de'oye pa'iyere cuasajë yo'ojë pa'ijẹ'ë.

5 Jạje pa'ina, Cristo cuasase'eje pa'ye cuasajë pa'ijẹ'ë, mësaruje.

6 Ñajë'ë, i̱ pa'ise'ere Diusuje pa'ita'a, Diusu yë'ëje pasi'i caquë yo'oye pạpi.

7 Pạquë coa ai jerepa yecohua'i co'amaña necaicohua'i maña pa'iyena i̱ni pạije pa'i maca de'opi si'aye Ëjaë pa'iyere se jẹoni.

8 Jạje pạije pa'i maca de'oni, jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi i̱ de'oye sehuocai do'ire cruzu huajëya'ye pa'iona, jụji'i.

9 Jạje pa'ina, Maija'quëpi i̱te si'aye jerepa pa'ire nequë cui'ne si'a mami jerepa pa'i mamire pare i̱sipi, i̱te.

10 Jạje pa'ina, Jesús mamire asajë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i cui'ne yeja huë'ehuë tẹ'te pa'icohua'ijẹ, si'aohua'i do're ja'rujạ'cohua'i a'ë.

11 Do're ja'runi si'a pại maña Ëjaëre papi cajạ'cohua'i a'ë, Jesucristore. Jạre yo'ojë Maija'quëreje, de'oyerepa yo'o u'ni cajë i̱ñoja'cohua'i a'ë.

12 De'oji, Maija'quë do'ijë maña, yë'ë mësaru ja̱'re pa'i
yëhuoquëna, si'anë mësaru Jesús sehuoyeje̱ paye de'oye se-
huocaijë yo'ose'eje̱ pa'ye cui'ne yureje̱ ai yëjë yo'oje̱'ë, yë'ëpi
so'ore pa'itoje̱. Ja̱je pa'ina, mësaru huaso cua̱ñosicohua'i
pa'iyere i̱ñojë, ca'rajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë nejë'ë.
13 Coa Maija'quë i̱ yëyeje̱ pa'ye mësaruna de'oye ne ëaye nëiñe
neñepi yo'oyë.
14 Ja̱je pa'ina, ai yo'oyë cajë yahue a'ri coca maña sa̱ñope
cama'pë, cui'ne sa̱'ñe pë̱ti coca cama'pë co'amaña nejë'ë.
15 Yecohua'ipi mësarute tayocohua'ire cui'ne co'aye yo'o
do'i quë'iohua'ire ñañe pa̱ja'cohua'ire. Ja̱je pa'ina, mësarupi
Maija'quë mamajërepa ti si'si te̱'ña peocohua'ipi iye yeja nea
jopore papi ma'ñoco miacaiyeje̱ pa'ye miañë, iye co'a pa̱i
cui'ne ti nuñe yo'oye peocohua'i jopopi.
16 Pa'iye i̱si cocare, i̱ohua'ire quëajë pa'i do'ipi. Ja̱je pa'ijëna,
yë'ë Cristo dai mu'se sihuaja̱'quë a'ë, mësaruni ñaquë. Yë'ë
mësarute quëaquë cu'i maca, coa teaye yo'oroja̱iñe pa̱huë
caquë.
17 Mësaru Maija'quëre pa'iji cuasajë coa i̱siyena yë'ëje̱ co̱si'i
caquë yë'ë pa'iyepi ai yo'oquë ju̱'itoje̱ de'oji. Ja̱je pa'ina, yë'ë
mësaru ja̱'re co̱ni sihuayë,
18 sihuaquëna, mësaruje̱ yë'ë ja̱'re co̱ni sihuaye pa'iji.

Timoteo Cui'ne Epafrodito

19 Ëjaë Jesupi co̱caina, de'hue esa jëjo saosi'i, Timoteore.
Mësaru pa'iye asani yë'ëre co'ini quëaquëna, sihuaja̱'quëre
cuasayë.
20 Timoteoje̱ pa'ire peoyë, yequëre. Yë'ë cuasayeje̱ cuasaquë
mësarute oi, mësaru de'oye pa'iyere caquë yo'oquëre.
21 Ja̱je pa'ina, yecohua'i cato i̱ohua'i de'oye pa'iyese'e
cuasajë yo'ocohua'ipi pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo yëyere
yo'oma'cohua'ipi.
22 Ja̱je pa'iquëta'are tsoe mësarupi ñahuë, Timoteo yë'ë
Maija'quë coca quëa maca, mamaquë pëca ja'quëre co̱caiyeje̱
pa'ye yo'oquëna.
23 Ja̱je pa'ina, yë'ë yo'o ja̱'ñere du'ru se asani, ja̱ maca esa
jëjo saosi'i, mësarute ñaja'quëre.
24 Mai Ëjaëpi co̱caina, yë'ëje̱ mësarute de'hue esa sani
ñaja'quë a'ë, cuasayë.
25 Cui'ne yeque ai jerepa de'oji, cuasahuë, Maija'quë
do'iquë Epafroditoni jëjo saoyepi. Yë'ë ja̱'re co'amaña nequëni
yë'ë ja̱'re te'e sa̱ñope yo'oquëni, mësaru yë'ëre co̱caija̱'quëre
cajë jëjo daosiquëni cui'naëni jëjo saoja̱'quë a'ë, cuasayë.
26 Cui'ne i̱je mësarute si'aohua'ire ñañe yëji, ai co'a ju̱'i pa'iji,
ju̱'iji asasicohua'ini ña huasosi'i caquë.

27 Jụ'ire paquëna, asahuë, mësaru. Tirepa jụni huesëra'pi,
Maija'quëpi teaye ai yo'oquëna, oi jujupi. Ịse'ere cuasaquë
yo'oye pạpi, yë'ë cosiquë ai yo'oquëpi ai jerepa oima'quëni
caquë, jạje yo'opi.
28 Jạje pa'ina, jạëni esa jëjo saoyë, mësarupi tịjupë huajëquëre
ñajë sihuajëna, yë'ëjẹ oima'ë pasi'i caquë.
29 Sihuajë ịte pëpajẹ̈'ë, mai Ëjaë do'ire. Jạje cui'ne si'anë
yecohua'irejẹ sihuajë oijë de'oye yo'ojẹ̈'ë, ịje pa'iohua'ire.
30 Jạje pa'ina, mësaru yë'ëre necani tị'añe peoyere necasi'i
caquë yo'oquë ti jụtira'pi, Cristo co'amañare necai do'ire.

3

Nuñerepa Pa'iye

1 Yure cato Maija'quë do'ijë, mai Ëjaëni sihuajë pa'ijẹ̈'ë, yë'ë
jạ'në mësarute toyase'ere toya cọtojẹ, jọsa te'ere toyaye nëiñe
pạji, coa ai jerepa jạ cato mësarute de'oye ọcue pa'i maca
pa'iyere cọcaiye a'ë cuasaquë toyayë.
2 De'hua ñajë pa'ijẹ̈'ë, jo'ya yaijẹ pa'iohua'ire, co'aye
yo'ocohua'ire, cạ'ni tëacohua'ire.
3 Jạje pa'ina, mai joñoapi Maija'quëre sẹjë, cui'ne Cristo
Jesús acohua'i pa'iyere sihuacohua'ipi nuñerepa cạ'ni
tëase'ejẹ pa'iohua'irepa pa'iyë, cạpë neñepi tị'añe a'ë
cuasama'cohua'ipi.
4 Yecohua'i cạpë nese'ena quëcojë pa'iye ai jerepa yë'ë cato
quëcoquë pa'iye paquëta'a. Jạna quëcoma'ë pa'iyë, ñajë'ë.
5 Yë'ë cato ocho mu'seña cọasiquë pa'i maca cuiri cạ'nihuë
tëa cuạñohuë. Jạje pa'ina, judío pạire pa'ë, Benjamín, tëcapë
aquë a'ë, hebreo pại mamaquë a'ë, judío pại cuạñeñepi yë'ëre
fariseore hue'yosiquë paë'ë.
6 Jạje pa'ipi Jesure sehuocohua'ire coyere ẹ̈sequë ai jọsa
yo'oquëpi, si'aye cuạñese'e caye de'oye sehuoquëpi, yecohua'i
mañaje ti sạñope tayoquë api ca tị'añe peoquërepa paë'ë.
7 Jạje pa'iquëta'are Cristo do'ipi yure cato ti do'i peoye ñañë,
jạ'në yë'ë ịtire pa'ë cuasase'ere.
8 Jạje pa'ina, yë'ë Ëjaë Jesucristo pa'iyere jerepa pa'yere
asaquë cọni ñato, jerepa do'i peoye pa'iji. Jạje pa'ina, Cristoni
jerepa ja'ye tsioni pasi'i caquë si'aye coa co'aye ñañë, ne-
jose'ejẹ pa'ye.
9 Jạje pa'ina, yureta'a cuạñese'e cayere yo'oquë nuñerepa
pa'iquë pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristore ịre
pare cuasacohua'ire Maija'quë nuñerepa pa'iye ịsiyere pasi'i
caquë pa'iyë.
10 Yë'ë cato Cristo pa'iyere asa tị'añere yëyë, ị jụ'isiquëpi
huëisi tutupi yë'ëni pa'ina, asayere yëyë. Cui'ne ị ai yo'ose'e

ayere yo'oye yëyë. Ije pa'i pa'iyere yëyë, paire oi ju'ise'ena ti'aquë.
11 Pai ju'isicohua'i huëni pa'iyere ti'asi'i caquë yo'oyë.

Ti'añu'u, Cajë Yo'oye

12 De'oquërepa pa'iye si'aye ti'ama'quëpi ti'asi'i caquë yo'oyë jare pajaquë caquë Cristo Jesupi yë'ëre du'ru ti'ani paquëpi.
13 Yë'ë cato Maija'quë do'ijë, ja pa'iye ja yë'ta'a ti'ama'quë a'ë, ti'asi'i caquë yo'oquëta'a. Jaje pa'ina, ti'asi'i caquë jeteyo'je nëañere huanëyei jeto iti seña hue'ña pa'iyere tutu yo'oyë.
14 Yo'oquë Cristo Jesús ja're tsioni pa'i do'ire Diusu ma'tëmopi soi hue'ñana i coa isiyere paja'quëpi yo'oyë.
15 Si'aohua'i Maija'quë pa'iji cuasayena ai de'osicohua'i cato jaje cuasaye pa'iji. Mësarupi te'e cuasama'pë yequere a'ri maña tiñe cuasaye pa'ito Maija'quëpi iño sëtoja'quë.
16 Jaje pa'iquëta'are te'e cuasayepi te'e nëiñepi pañu'u mai ti'ase'e cato.
17 Maija'quë do'ijë, yë'ë yo'o iñose'ere pe'tejë'ë. Cui'ne ñajë'ë, yëquë mësarute ye'yase'eje pa'iyere pa'icohua'ireje.
18 De'huarepa mësarute cayë: Cristo cruz jucacaise'ere sañope cacohua'i jai pai pa'iyë caquë. Yureje ja yë'ta'api co mea maña se oni toquë cayë:
19 Jaohua'i cato coa nejo cuañoja'cohua'ipi pa'iyë. Iohua'i diusu cato ëtapë a'ë, cui'ne iohua'ire huajëya'ye nëti'ñe pa'yere yo'ojë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi, iye yeja co'amañase'e cuasacohua'i a'ë.
20 Jaje pa'iquëta'are mai cato ma'tëmo pai a'ë. Jaje pa'ina, utejë pa'iyë, ma'tëmopi Cristo Jesús maire huasoquë daija'quë api cajë.
21 Ipi mai capë ju'ico pa'isicore i capë de'ocore paje pa'iore necaija'quë api, si'aye meñe quëco tutupi.

4

Si'anë Sihuajë Pa'ijë'ë, Mai Ëjaëni Cuasajë.

1 De'oji, Maija'quë do'ijë maña. Yë'ë yëcohua'i, yë'ë oicohua'i, yë'ë ña ëa ju'icohua'i mësaru a'ë, yë'ë sihuaye, cui'ne yë'ë isi cuañoja'a maroje pa'iohua'i. Jaje pa'iye sëte ocue pa'i macarepa mai Ëjaëre tuijë pa'ijë'ë.
2 Evodiare cui'ne Síntiquere señë, sa'ñe yo'ojë cayere jeoni mai Ëjaë tsecohua'i sëte te'e de'oye cuasajë pa'ija'jë caquë.
3 Jaje pa'ina, më'ëre señë, yë'ë yo'oyeje pa'yere nequë pa'iquëna, më'ëpi jaohua'ire Maija'quë do'ijëre cocaija'quë caquë. Huaso coca yë'ë quëaquëna, jaohua'i yë'ëre de'oyerepa

cocaisicohua'i a'ë, Clemente jare coni, cui'ne yecohua'i yë'ëre
cocaicohua'i jare coni. Jaje pa'ina, iohua'i mami ti pa'i toya
pëpëre pana toyase'epi pa'iji.
4 Si'anë mai Ëjaëni sihuajë'ë. Tijupë cayë, sihuajë'ë, ini.
5 Jaje pa'ina, si'aohua'i mësarute de'o paire pa'ë cajë ñajajë
mësarupi quëcojë de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë. Mai Ëjaë ja'yere
pa'iji.
6 Si'aye tëto saitoje co'a ju'ijë oima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa
Maija'quëni sejë de'oji cajë pëpajë si'aye mësaru yëyere iñojë'ë,
Maija'quëna, ite se maca.
7 Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi mësarute i jo'cua de'oye pa'iyere
isijaquë api, mai asa ti'añe peoyere pare. Isina, iye jo'cua
de'oye pa'iyepi mësaru joñoa cui'ne mësaru cuasajë pa'iye
de'oye ñacasipi, Cristo Jesús do'ipi.

De'oyese'e Cuasajë'ë

8 Tëjiyerepa cayë, mësarute. Maija'quë do'ijë, nuñere
pare cuasajë'ë, yecohua'ipi Ëjaëre ñajëna pa'iyere, itire pare
de'oyere pare sihuajë ñañere, dëoye ca cuañoñere. Si'aye
de'oyere cuasajë'ë, yecohua'i sihuajë de'oye cacaiyere.
9 Jaje pa'ina, yë'ë ye'yase'ere, yë'ë mësarute quëase'ere,
yë'ë caquëna, asase'ere cui'ne yë'ë yo'oquëna, ñase'ere jare
yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, Diusu jo'cua de'oye pa'iye isiquëpi
mësaru jare coni pasipi.

Filipenses Acohua'ipi Pablore Cocaiye

10 Ai sihuayë, mai Ëjaëre, mësaru yë'ëre cuasa huëo cose'ere
caquë. Cama'ë pa'iyë, yë'ëre huanëyesicohua'ipi, cuasa
huëohuë caquë. Yë'ë cato cayë, yo'o ti'añepi peoquëna, cocaiye
yëjëta'a pasicohua'ipi cocai huëohuë caquë.
11 Cama'ë pa'iyë, co'amañapi peoquëna, pa'iyë caquë. Yë'ë
cato yë'ë payere sihuaquë pa'iyere ye'yesiquë a'ë.
12 Co'amaña peoquëna, pa'iyere jaiye co'amaña payere
timësiquë pa'iyere, ai ëa ju'iñere, tëto saise'erepa payere,
cui'ne peoquëna pa'iyere, coa si'aye tëto sai ye'yesiquë a'ë.
13 Jaje pa'ina, coa si'aye quëcoquë ne ti'añe payë, Cristo
tutupi cocaina.
14 Jaje pa'iquëta'are mësarupi de'oye yo'ojë yë'ëre cocaë'ë, ai
yo'oquëna, mësaru co'amañapi.
15 Macedoniapi du'ru macarepa huaso coca quëa huëoquë
sai maca mësaru Filipos acohua'ipi yë'ëre cocaë'ë, mësaru
isiyepi. Yequë huë'ña sehuocohua'i cato cocaiye pahuë. Tsoe
mësarupi asayë, ja yo'ose'e.
16 Ja yë'ta'a yë'ë Tesalónicare pa'ina, mësaru cayaye jëjo
saohuë, curiquë, yë'ëre jopo caraye cocai jaña'ñere.

17 Coa mësaru isijëna, payese'e co'ema'ë pa'iyë. Coa ai jerepa
mësaruje iti cocaiye ayepi nese'ere, quëise'eje pa'yere pajaë
caquë co'ecaiyë.
18 Si'aye imahuë, mësaru isiye. Caraye peoji, yure ai
payë. Mësaru Epafrodito ja're jëjo daose'ena coni jerepa
payë. Mësaru jëjo daose'e, cato huëo së ma'ñare Maija'quëna
coa isiyeje pa'ye a'ë, ai yo'ojë ite isiyeje pa'ye a'ë, Maija'quë
sihuaquë ñañe a'ë.
19 Yë'ë Diusupi mësarute si'aye caraye isija'quë api, Cristo
Jesús do'ipi. I jaiye de'oyere pare payeje pa'ye isisipi.
20 Je'nëna de'oquëre pani Diusu. Maija'quërepa cañu'u, ite.
Jaje pa'ijaquë.

Pëpa Tëjiye

21 Si'aohua'ire pëpacaijë'ë, Jesucristo do'ipi Maija'quë
tsecohua'i de'osicohua'ire. Cui'ne iño yë'ë ja're pa'icohua'ije
Maija'quë do'ijë mësarute pëpa saoyë.
22 Si'aohua'i iño pa'icohua'i Maija'quëre pacacaicohua'ipi
cui'ne romano pai ëjaë huë'e acohua'ije jaohua'ipi airepa cajë
pëpa saoyë, mësarute.
23 Mai Ëjaë Jesucristopi si'aohua'ire mësarute de'oye
ñacaija'quë. Jaje pa'ija'quë.

COLOSENSES

Pëpayë

1 Yë'ë Pablopi Maija'quë yëyepi Jesucristo jëjo saoquë
de'osiquëpi, Maija'quë do'iquë Timoteo ja̱'re co̱ni,
2 iye toya ja'hua Cristore asa do'ire Maija'quë do'ijëpi
Colosas daripë pa'icohua'ina, Maija'quë tse̱cohua'ina sehu-
osicohua'ina cajë toyayë. Maija'quë mësarute oi i̱ coa i̱siyepi
jo'cua de'oye pa'ije̱'ë.

Sehuosicohua'ire Pablo Se̱cacaiye

3 Si'anë mësaruni cajë se̱cacaiyë, Maija'quëna, Jesucristo
pëca ja'quëna de'oji cajë.
4 Mësaru Jesucristore pa'ire paji cuasajë pa'icohua'ipi.
Si'aohua'ire Maija'quë tse̱cohua'ire oijë pa'iyere quëajëna,
asa do'ire pajë se̱ñë.
5 Ja̱je mësaru cato yo'oyë, mësarute caquë de'huacaise'e
ma'tëmore pa'iji cajë ute do'ipi. Iye uteye mësaru ti̱'ahuë,
nuñerepa huaso cocare quëajëna, asasi do'ipi.
6 Mësarute quëajëna, asasi cocapi ai de'oco si'a hue̱'ña
que̱iona, tëayë. Mësaru Maija'quë oiyere asani iye oiye nuñere
pa'ë cajë asasi maca mësarute yo'ose'eje̱ pa'ye yequë pa̱ireje̱
yo'oji.
7 Iye cocare pare mësarute yëquë oiquë Epafraspi ye'yapi,
yëquë ja̱'re co'amaña nesiquëpi cui'ne mësaru Cristore
necaiquëre pare ñaquëpi.
8 Ja̱ëpi dani yëquëre quëapi, mësaru pa'iye cui'ne mësaru
joñoapi sa̱'ñe oijë pa'iyere.
9 Mësaru pa'iye quëajëna, asasi maca acohua'ipi, mësarute
je̱oma'pë Maija'quëre se̱cacaiyë, i̱pi si'aye i̱ yëye, joyo pa'iye
ta̱'ñe asaye i̱siquëna asajë pa'ija̱jë cajë.
10 Ja̱je asa ti̱'acohua'i pa'ijë yureta'a si'aye de'o
co'amañase'e que̱iñeje pa'ye yo'ojë, Ëjaë tse̱cohua'i sëte i̱
sihuaquë ñañere yo'ojë, cui'ne ai jerepa Maija'quë pa'iyere
asa ti̱'ajë pa'ije̱'ë cajë.
11 Ja̱je pa'ina, cui'ne se̱ñë, i̱te, mësarute i̱ de'o tuture papi
tutu que̱'iohua'ire necaija̱quë cajë. Ja̱je necaina, tutu i̱si
cua̱ñosicohua'i pa'ijë, yo'o jujaye peoyerepa dahuëre yo'ojë
sihuajë si'aye quëco ti̱'ajajë cajë.
12 Ja̱je quëco ti̱'acohua'i pa'ijë yureta'a Maija'quëre sihuajë
pëpaja̱'cohua'i a'ë, i̱ tse̱cohua'ire i̱si co'amaña ayere co̱ni mia
hue̱'ñare pana paja̱'cohua'ire ne de'huasiquëre.

13-14 Maija'quëpi maire, nea huẹ'ñapi jo'yaohua'ire paco-
hua'ini etoni mai tayose'ere tsie do'ipi sại de'huacani ị
oiquërepa ị mamaquë cuạñe tẹ'tena ñopi.

Cristo Jụcacaisi Do'ipi, Maija'quë Cajeohua'i Pa'iye

15 Maija'quë ña cuạñoma'quëpi ị mamaquëjạ'a tịña ña
cuạñoquë daji'i. Ị mamaquë cato si'aye peo'në aquëre papi.
16 Jạë jạ're cọni Maija'quë si'aye iye yeja pa'iye cui'ne
ma'tëmo pa'iye de'huapi, mai ña tị'a ma'ñe, cui'ne mai ñañe
de'huapi. Jạje cui'ne si'aye cuạñeñere, meñe cuạñe tutu
payere, ëjaë pa'iyere, jo'ya ne tutu payere Cristo jạ're cọni
de'huapi, ị tsẹ pa'i jạ'ñere.
17 Jạje pa'ina, Cristo cato si'a co'amaña peo'në du'ru
pa'isiquë api. Jạje pa'ipi ịpi ñacaina, ị tutupi si'aye de'oye ịti
pa'i macare pa'iji.
18 Cui'ne yequejẹ Cristo cato sehuosicohua'i sịopë api. Jạje
pa'ina, sehuosicohua'ire pa'iye ịsiquëpi du'ru pa'iquëre papi
si'aye du'rujạ'a pasi'i caquë jụ'iñeje jụni huëji'i.
19 Jạje pa'ina, Maija'quëpi sihuapi, si'aye ị pa'iyepi Cristore
pa'ina.
20 Jạje pa'ina, Maija'quë Cristo do'ijạ'a si'a iye yeja
pa'icohua'ire cajeohua'i de'osi'i cuasapi, ma'tëmo acohua'ijẹ
pa'iohua'ire, cuasaquë Cristo cruz jụ'i do'ijạ'a cajeohua'ire
de'huapi.
21 Jạ'në mësaru joñoapi co'aye cuasajë yo'o do'ire Maija'quë
sạñope yo'ocohua'ipi tịohua'i paë'ë, pa'isicohua'ipi. Yure cato
Maija'quë cajeohua'i de'ohuë,
22 Cristo ai yo'oquë jụcacaisi do'ipi. Iye cato yo'opi mësarupi
ị ña huẹ'ñare pana ịna ịsicohua'ipi ti si'si tẹ'ña peocohua'ipi
pa'ijëna, pasi'i caquë.
23 Jạ ñaquë payere tị'añere cajë mai utejë pa'iyere, huaso
coca mësaru asase'ere ti hua saima'pë, Maija'quë pa'ire paji
cuasayere ọcue pa'i macarepa cuasajë tuiye pa'iji. Iye cocare
si'a huẹ'ña quëacaiyë, yë'ë Pablojẹ jạre quëacaiquë pa'iyë.

Pablo Sehuosicohua'ire Necaiye

24 Cristo ị cạpë acohua'ire oi ai yo'ose'e carayere, yë'ë cạpëpi
mësaruni caquë ai yo'oquë ne saocai yure cato ai sihuayë.
25 Jạje pa'ina, Maija'quëpi yë'ëre sehuosicohua'ire
necaijạ'quëre nepi. Neina, ị cuạñe nëose'ejẹ pa'ye mësaru
de'oye pa'i jạ'ñere caquë si'aye ị coca quëacaiquë pa'iyë.
26 Jạje pa'ina, tsoe huẹ'ña ọmetëcana yahuese'e pại asa
ma'ñe pa'ise'ere yureta'a ị tsẹcohua'ina ịñose'ere jạre quëayë.
27 Maija'quëpi yë judío pại peocohua'ina, iye pại asa ma'ñe
yahuese'ere de'oyere pare ịñopi. Jạ cato Cristopi mësaruni
pa'iye a'ë. Jạë api, mësaru utejë pa'iquë de'oquërepa.

28 Yëquëpi Cristo ayere quëayë. Si'aohua'ire de'oyerepa asa
tı̱'ajajë cajë ye'yajë cui'ne yëhuoyë. Jạ̱je yo'ojëna, Cristona
tsiosicohua'ipi de'oyerepa pạ̱i ñape ai de'osicohua'i pa'ijạ̱jë
cajë.
29 Jạ̱re caquë yë'ë, si'a tuturepa yo'oquë neñë, Cristo cuạ̱ñe
tutu yë'ëre ı̱siyepi.

2

1 Yë'ë cato yëyë, mësarupi yë'ë mësarute caquë jëayerepa
yo'oyere cui'ne Laodicea acohua'ire caquë yo'oyere cui'ne
si'ahua'ire yë'ëre ñama'cohua'ire caquë yo'oyere asayere.
2 Jạ̱je pa'ina, mësarupi cui'ne jạ̱ohua'ipi cọ̱ni joñoa quëcoyere
pajạ̱jë caquë yo'oyë, sạ̱'ñe oiyena tsiosicohua'ipi pa'iji
cuasacohua'ipi. Diusu pa'iye cui'ne Jesucristo pa'iye
yahuese'ere asa tı̱'ajajë caquë yo'oyë.
3 Jạ̱ë api, si'aye tạ̱'ñe cuasaye, cui'ne asa tı̱'añe paquërepa.
4 Jạ̱je cayë, mësarute, asa ëaye tạ̱'ñe ca cocapi yecohua'ije̱
cosojë nema'pë pa'ijạ̱jë caquë.
5 Jạ̱je pa'ina, yë'ëpi mësaru jạ̱'re cọ̱ni pa'imaë panije,
mësaru jạ̱'re cọ̱ni pa'iyë, yë'ë joyopi. Jạ̱je pa'ina, sihuaquë
ñañë, mësaru, cui'na hue̱'ña yo'oma'pë pa'iyena Cristo pa'iji
cuasayere ọ̱cue pa'i macarepa pa'iyere.

Cristo Jạ̱'re Huajë Pa'iye

6 Ëjaë Jesucristore mësaru yëjë pa'iji cuasajë sehuose'eje̱
pa'ye cui'ne ı̱na tsiosicohua'ipi pa'iji cuasajë pa'ije̱'ë.
7 I̱na jëayerepa, pa'ire paji cuasayepi tsita mesicohua'ipi
ọ̱cue pa'i macarepa ı̱ jạ̱'re pa'ije̱'ë. Mësaru ye'yese'eje̱ pa'ye
Maija'quëre si'anë de'oji cajë pëpajë pa'ije̱'ë.
8 De'hua ñajë'ë, yo'ojë jo'ya ne cuạ̱ñoñe, aiohua'i
ye'yase'ena, pạ̱i cuasayena, iye yeja pạ̱i yo'oyena. Jạ̱ cato
cosoye a'ë, cui'ne do'i peoye a'ë. Jạ̱ cato Cristo yo'o ma'ñe a'ë.
9 Ñajë'ë, si'aye, Maija'quë ayepi Cristoni pa'iji.
10 Jạ̱je pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iyepi tı̱mësicohua'i
carajạ̱ima'cohua'ipi pa'iyë, Cristona tsioni pa'i do'ire. Jạ̱ë
cato si'aye mëñe Ëjaë api. Cui'ne si'aye mëñe cuạ̱ñequë api.
11 Cui'ne ı̱ jạ̱'re mësaru tsioni pa'i do'ire, noni tsı̱'nëna
co'acohua'i pa'iyere huaso cuạ̱ñohuë, cuiri cạ̱'ni tëayeje̱ pa'ye
mësarute yo'oquëna. Pạ̱i jẽñapi cạ̱pëna tëayeje̱ pa'yepi neñe
pạ̱pi, mësarute.
12 Cui'ne mësarupi Maija'quë tutupi jụ̱'isiquëre huëopi
cuasajë sehuo do'ire mësaru oco do cuạ̱ño maca Cristo jạ̱'re
tạ̱ cuạ̱ñohuë. Tạ̱ cuạ̱ñosicohua'ipi cui'ne ı̱ jạ̱'re cọ̱ni huëo
cuạ̱ñohuë, jụ̱'isicohua'ipi.
13 Jạ̱'në mësaru tayo yo'ocohua'ipi, cui'ne cạ̱'ni tëa
cuạ̱ñoma'cohua'ipi joñoa jụ̱'isicohua'i paë'ë. Pa'ijëna,

Maija'quëpi Cristo do'ija'a mësarute i ja're coni pa'iye necaji'i.
Necai si'aye tayo yo'ose'ere sai de'huacaji'i, Cristo do'ipi.
14 Mai co'aye yo'o do'ire, jare maipi saiñe pa'ise'ere
Maija'quëpi cruzuna que jeopi, maire sañope toya nëose'ere
peo hue'ñarepa nejoquë.
15 Jaje yo'oquë Cristo cruzna ju'ise'epi si'aye ëja pa'ise'ere
cui'ne maire meñe cuañecohua'i tutu pa'ise'ere meñe quëco
huesëpi, si'ahua'i ña hue'ñare pana.

Ma'tëmo Co'amañare Co'eje'ë

16 Jaje pa'iye sëte yecohua'ije mësarute nuñe yo'oma'cohua'i
a'ë, cama'pë pa'ijajë mësaru aiñere, panita'a ucuyere panita'a
fiesta mu'señare, ñañëja'a së'ayere, panita'a pëa huajë mu'se
ayere.
17 Si'aye iye cato, itirepa dai ja'ñe pa'ina, pai to'oujë pa'ye
a'ë. Ja itirepa cato Cristo a'ë.
18 Jaje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësarute isija'a co'amañare
nejocaijë teaye pa'iohua'i ña cuañocohua'ipi cui'ne
huiñaohua'ire secohua'ipi, mësarupi iohua'i yo'oyena ñajë
sehuojëna. Jaohua'i cato ti iohua'ije ña ma'ñere cui'ne
paise'e huëojë cuasayere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i
a'ë cuasacohua'ipi.
19 Jaohua'i cato Maija'quë cuasa nëose'eje pa'ye yo'oquë pai
ñape te'ña te'e capëna tsioquë, aoquë ai de'huaquë Cristona, iti
siopëna tsioma'cohua'ipi yo'oyë.
20 Mësaru Cristo ja're ju'isicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, iye
yeja cuañe tutupi cuañequëna, pa'iye pañë, mësaru. ¿Jaje
pa'quëta'are mësaru me yo'ojë ja yë'ta'a iye yeja pai yo'ojë
pa'iyere pa'ijë,
21 iye yo'oma'pë, aiñe pajë'ë, iye, cui'ne iyere tseama'ë, më'ë
jëtëpi caye'ni?
22 Si'aye jaje caye cato, pai cuañejë ye'yaye a'ë, si'aye ja
co'amaña cato iti yo'o macana cara ja'ñe a'ë.
23 Nuñerepa cayë, ja teaye pa'iohua'i pa'ijë cui'ne capë
ai jëaye cuañejë yo'oye ai ta'ñe yo'oyerepa ña cuañoji,
Maija'quëre ti'añu'u cajë yo'oye. Jaje pa'iquëta'are mai capë
yëyere sañope yo'oyere cocai ma'ñe a'ë.

3

1 Mësaru Cristo ja're huëisicohua'i sëte ma'tëmo co'amañare
co'eje'ë, Maija'quë ëja të'huire Cristo ñu'i hue'ña ayere.
2 Ma'tëmo ayere ai yëjë pa'ije'ë, iye yeja co'amañare
cuasama'pë.
3 Mësaru cato, tsoe Cristo ja're coni ju'isicohua'i a'ë.
Jaje pa'ina, mësaru pa'iye yure Cristo ja're Maija'quëna
yahuese'epi pa'iji.

4 Jạje pa'ina, Cristo mësaru pa'iyepi ñai cọ maca mësaruje̱ i̱
de'oyere pare ti̱mësicohua'ipi ñaija'cohua'i a'ë, i̱ jạ're cọni.

Tsoe Pa'iye Cui'ne Huajëye Pa'iye

5 Jạje pa'iye sëte si'aye mësaru iye yeja aye yëyere ne hue̱a
saojë̱'ë: yequë nomiore, pạnita'a yequë ë̱mëre yo'oyere, ëa ña
huesëyere, si'sire yëyere, co'amaña ai tsi'so ti̱mëñe cuasayere.
Jạ cato de'huasi diusure se̱ñeje pa'ye a'ë.

6 Jạje yo'ocohua'ire Maija'quë pë̱i nejoñepi daijạ'coa, i̱te
de'oye sehuocaima'cohua'ire.

7 Jạ'në mësaruje̱ jạre yo'ojë pa'ạhuë'ë.

8 Jạje pa'iquëta'are yure mësarupi si'aye iyere je̱ocojë̱'ë,
pë̱tire, ëa ña huesëyere, co'ayere yecohua'ire tea ju̱'ijë tutu
cayere, cui'ne mësaru yë'opopi si'si coca cayere.

9 Jạ'në pa'ise'ere je̱osicohua'i sëte, yure yecohua'ire cosoye
pạjë'ë.

10 Huajë pa'iyena, su̱ñasicohua'ire jạ pa'iyepi si'a mu'señapi
pọnaquë saiji, maire de'huasiquëje̱ pa'iohua'i pa'iyena i̱te
de'oyerepa asa ti̱'a macajạ'a, yo'o tëjiyere caquë.

11 Jạje pa'ina, huajë pa'iye pacohua'ire cato peoji, griego pại
a'ë, judío pại a'ë, caye peoyë, cạ'ni tëacohua'i, tëama'cohua'i,
jo'yaohua'i cui'ne jo'ya ne cuạñoma'cohua'i. Coa si'a pại te'e
pại pa'iyë, Cristo tse̱cohua'i, i̱pi si'aohua'ire pa'i do'ire.

12 Maija'quëpi mësarute ai oi sahuani i̱ pại pa'ijạjë caquë
soipi. Jạje pa'iye sëte pạire teaye ñani oiyena, de'oye
necaiyere pana, ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'i pa'iyena,
ạ'jicohua'i pa'iyena, cui'ne yo'o jujama'cohua'i pa'iyena,
su̱ñasicohua'irepa pa'ije̱'ë.

13 Co'aji, quëco jujahuë caye peoyerepa. Sạ'ñe de'oye
yo'ojë pa'ije̱'ë. Cajeipi sạñope yo'ose'e paquë pa'ito, i̱ co'aye
yo'ose'ere oni yejeje̱'ë, Ë̱jaërepa mësarute oi sại de'huacaise'eje̱
pa'ye.

14 Pạire oiyena su̱ñasicohua'irepa pa'ije̱'ë, jạ oiyepi
de'oyerepa. Te'ije̱ pa'iohua'i tsioni pa'iye pa'iji.

15 Jạje pa'ina, mësarute, Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyepi,
mësaru joñoa de'oye cuajạquë caquë Maija'quëpi soini te'e
cạpë acohua'ire nepi. Jạre de'oji cajë pëpajë pa'ije̱'ë.

16 Jạje pa'ina, si'anë Cristo cocapi mësaru joyo ti̱mëse'erepa
pa'ijạquë. Pa'ina, yecohua'ire ye'yajë cui'ne yëhuoje̱'ë, tạñe
pa'i cocare papi. Mësaru joyore papi i̱ necaise'ere pëpajë
sihuajë jë̱jë̱jë'ë, tsoe toyase'epi, yure toyase'epi cui'ne joyo
etayepi.

17 Cui'ne coa si'aye mësaru caye pạnita'a yo'oye pa'ito, mai
Ë̱jaë Jesucristore necaiyë cuasajë Jesús do'ijạ'a Maija'quëre
de'oji cajë pëpaje̱'ë.

Huejasicohua'i Pa'iye

18 Nëjohua'i mësaru ëjëohua'ire ëjaohua'ire cuasajë de'oye
yo'ojë pa'ijë'ë, ja'ë, Cristore sehuosi nomiohua'i yo'ojë pa'iye.
19 Cui'ne mësaru ëjëohua'ije mësaru nëjohua'ire oijë pajë'ë,
co'arepa jëaye tutu caye peoyerepa.
20 Mamajë mësaruje si'aye mësaru ja'quëohua'i caye de'oye
sehuocaijë'ë, ja'ë, Maija'quë sihuaquë ñañe.
21 Ja'quëohua'i mësaruje mësaru mamajëre de'oye oijë
ye'yajë'ë, jerepa de'oye yo'oye yëja'cohua'ire, tea ju'iñeje
yo'ojëna, co'a de'ojë.
22 Ëjaohua'ire pacohua'i, jo'yaohua'i maña mësaruje mësaru
ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë nejë'ë. Iohua'i ña macase'e
iohua'ini de'oye iñoñu'u cajë yo'oma'pë. Coa ai jerepa
nuñerepa cuasa joyopi ëjaëre pare pa do'ire yo'ojë'ë.
23 Jaje pa'ina, paini necaiyë cuasaye peoyerepa co'amaña
nejë'ë sihuajë, Ëjaë Jesure necaiyeje pa'ye cuasajë.
24 Jaje pa'ina, mësaru nuñerepa Ëjaëni Cristore necaisi do'ire,
i mësarute i paye ayere isija'quë api, nesi do'ire. Jare mësaru
tsoe asajë yo'oyë.
25 Jaje pa'iquëta'are, co'aye yo'oquë cato, jare i co'aye
yo'ose'eje pa'ye sai cuañoja'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre
cato peoji iquëse'ere de'oye yo'ocasi'i cayeje.

4

1 Mësaruje ëjaohua'i, ma'tëmore mësaru yo'ose'e caja'quëre
mësaru Ëjaëre pare paye sëte jare cuasajë mësarute necaico-
hua'ire de'oye nuñerepa yo'ojë'ë.
2 Sëtasicohua'ipi pa'ijë si'anëpi Maija'quëre seje de'oji cajë ite
pëpajë pa'ijë'ë.
3 Cui'ne yëquëreje secacaijë'ë, mai Ëjaëpi i coca quëaja'a
sa'ro hui'yocaijaquëre, yahuesi cocare Cristo ayere cajë
quëaja'quëre, ja cocare yë'ë quëaquë pa'i do'ire tsea cuañosiquë
pa'iquë.
4 Sejë'ë, cui'ne yë'ë i coca quëa maca tiñarepa asaye quëa
ja'ñere.
5 Sehuoma'cohua'i ja're pa'ini ñare pajë pa'ijë'ë, si'anë
de'oyese'e yo'ojë.
6 Jaje pa'ina, mësaru coca cayepi saija'iñeje pa'ye de'oyerepa
pa'ija'quë cui'ne iohua'i seni asañu'u cajë señere. Pai ñapere
de'oyerepa quëajë sehuocaicohua'i pa'ijë'ë.

Pëpa Tëjiye

7 Yëquë oiquërepa Tíquico nuñerepa Maija'quë do'iquëpi, yë'ë
ja're de'oyerepa mai Ëjaë co'amaña necaiquëpi, mësarute yë'ë
yo'oquë pa'iye quëaja'quë api.

8 Jaje pa'ina, mësarute yëquë pa'iye quëaquë cui'ne
Maija'quëre jerepa yëjë quëaja'quëni mësaru quë'rona jëjo
saoyë.
9 Cui'ne i ja're coni saiji, yëquë oiquërepa, nuñe pa'iquërepa,
Maija'quë do'iquë Onésimoje mësaru aquëje. Jaohua'ipi
quëaja'cohua'i a'ë, iño tëto saijë pa'iye.
10 Aristarcopi yë'ë ja're tsea cuañosiquë pa'iquëpi mësarute
pëpa saoji, cui'ne Marcosje pëpaji, Bernabé mamaëje. Jaëpi
mësaru quë'rona saiquë pa'ito de'oye pëpani ñacaijë'ë, ite.
11 Jesús yequë mami Justo hue'equëje pëpaji, mësarute. Ico-
hua'i a'ë, judío pai acohua'ipi sehuosicohua'ipi, Maija'quë
cuañe te'te ayere yë'ë ja're nesicohua'i, jaohua'ipi yë'ëre sihua
ëaye necaisicohua'i a'ë.
12 Epafrasje mësarute pëpaji, mai Ëjaë Jesucristore
necaiquëpi. Jaë cato mësaru aquë api. Jaje pa'ina, mësaruni
cuasaquë si'anëpi Maija'quëre secacaiji, mësarupi ocue pa'i
macarepa pa'ijë Maija'quëna mësaru pa'iyere isisicohua'ire
papi i yëyere yo'ojajë caquë.
13 Yë'ëpi ñaquë a'ë, Epafras mësarute, cui'ne Laodicea
pa'icohua'ire cui'ne Hierápolis pa'icohua'ire ai cuasaquë
Maija'quëre sei pa'ina, ñaquë.
14 Cui'ne Lucas yë'ë oiquë paire jujuquëpi cui'ne Demaspi
coni mësarute pëpayë.
15 Laodicea pa'icohua'ire, Maija'quë do'ijëre pëpacaijë'ë,
cui'ne Ninfasreje pëpacaijë'ë, io huë'ena sehuosicohua'i
tsi'sisicohua'ireje pëpacaijë'ë.
16 Mësarupi iye toya ja'o ña tëjini jëjo saojë'ë, Laodicea se-
huosicohua'ina, jaohua'ije ñaja'cohua'ire. Cui'ne mësarupi
ñajë'ë, Laodiceapi yë'ë toya daose'e mësaru quë'ro ti'aquëna.
17 Ñeje Arquipore cajë'ë: "Më'ëre mai Ëjaë necaijaquë caquë
cuañe nëose'ere de'oyerepa yo'ojë'ë."
18 Yë'ë Pablopi pëpaquë iye toya e'que yë'ë jëtë carapëpi toy-
ayë, huanëyema'pë pa'ijë'ë, yë'ë cosiquëpi pa'iye. Maija'quë oi
ñacaiyepi mësaruni pa'ijaquë.

1 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I̱ Cọcohua'i Toyaye

1 Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo cọni toyayë,
iye toya ja'hua. Maija'quë do'ijëna, Tesalónica daripë
pa'icohua'ina Maija'quëna tsioni cui'ne Jesucristo ja̱'re
pa'icohua'ina, Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi cọni
coa i̱siyepi, de'oye pa'ijẹ̱'ë.

Tesalonicenses Pa̱i I̱ñose'e

2 Mësarute Maija'quë huasose'ere cuasajë si'anë
Maija'quëre sẹcacaiyë, de'oji cajë i̱te pëpayë.
3 Cui'ne mësaru mai Ëjaë Jesucristopi si'aye ne ti̱'acaiye
paji cuasajë ọcue pa'i macarepa uteyepi cọcaina, si'aye yo'o
jujama'pë ai yo'oye pa'itojẹ̱ quëcohuë. Cui'ne Maija'quë
pa'ire paji cuasayepi co'amañna nehuë. Cui'ne pa̱ire oiyepi
pa'ina, yecohua'ire necaë'ë. Ja̱re si'anë Maija'quë ña huẹ̱'ñana
cuasajë sẹñë.
4 Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëpi oi sahuani nesico-
hua'i a'ë cuasajë pa'iyë, yëquë.
5 Cui'ne yëquë mësarute huaso coca quëa maca coa pa̱i
yë'ose'e cajë quëaye pa̱huë. Mësarupi asayë, yëquë mësaru
de'oye pa'iyere cajë yo'ose'e, Maija'quë joyo tuture papi
yo'ojë cui'ne nuñerepa i̱tirepa cocare quëayë cajë quëase'e.
6 Quëajëna, mësarupi yëquë pa'iyere cui'ne Ëjaë pa'iyere
ye'yehuë, Maija'quë coca asa do'ire ai yo'oye pa'itojẹ̱. Ja̱je
pa'ina, mësaru sihuajë asahuë, Jesús cocare Maija'quë joyopi
sihuaye i̱siquëna.
7 Ja̱je yo'ojë mësaru de'oye pani i̱ñoñere ti̱'ahuë, si'a Macedo-
nia cui'ne Acaya sehuosicohua'ire.
8 Mësaru quë'ro huëose'epi mai Ëjaë coca jai saiji, coa si'a
huẹ̱'ña. Ja̱je pa'ina, Macedoniase'e cui'ne Acayase'e ti̱'añe
pa̱pi. Ai jerepa yequë huẹ̱'ñaje ti̱'api. Ti̱'aquëna, asayë, mësaru
Maija'quë pa'ire paji cuasajë pa'iyere. Ja̱je pa'ina, yëquë
mësaru ayere cajë quëaye peoyë.
9 Ja̱je quëaye pa̱jëna, i̱ohua'ipi quëayë, yëquë mësaru quë'ro
do'i saisi maca mësaru yëquëre de'oye pëpani, cui'ne pa̱i
de'huase'ere Maija'quë api cuasase'ere jẹ̱oni, Maija'quë
huajëquëre pani sehuoni necai huëose'ere.
10 Cui'ne quëayë, Maija'quë mamaquëpi ju̱'isiquëni
huëosiquëpi Ëjaë Jesucristo ma'tëmopi co'i cọja'quë api cajë
mësaru utejë pa'iyere. Maire nejoñe daiye huasoquë api,
Jesús.

2

Pablo Tesalonicenses Yo'ose'e

1 Maija'quë do'ijë, mësarupi tsoe asayë, yëquë mësaru quë'ro
do'i saini coa noni cu'iye pa̱se'e.
2 Ja̱je pa'ina, mësarupi tsoe asayë, yëquë ja̱'në Filiposna ai
yo'ose'e, co'acohua'i a'ë cajë jo̱sa yo'ojëna. Ja̱je pa'iquëta'are
Maija'quëpi co̱caina, quëcojë Maija'quë de'o coca quëahuë,
mësarute, jaiye tutu sa̱ñope yo'oye pa'itoje̱.
3 Ja̱je pa'ina, yëquë yëhuojë soiye cato coa tayose'e peoji.
Si'sije̱ peoji. Cui'ne coa pa̱ini cosoñu'u cajë cayeje̱ peoye a'ë.
4 Coa ai jerepa Maija'quëpi i̱ de'o cocare quëaja̱'cohua'i a'ë
caquë ñani sahuani nesicohua'ipi cayë. Pa̱ini de'oye yo'o
i̱ñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quëre pani
yëquë joñoa cuasaye ñaquëni cajë yo'oyë.
5 Ja̱je pa'ina, Maija'quë cui'ne mësaru pa'iyë, yëquë mësarute
ëaye asa cua̱ño cocapi cajë, cui'ne curire ti̱'añu'u cajë yo'oye
pa̱ñe ñasicohua'i.
6 Pa̱ipi de'oye yëquëre caja̱jë cajë co'eye pa̱huë. Mësarupi
pa̱nije yecohua'ipi Cristo jëjo daosicohua'i a'ë cajë yo'oye
pa'iquëta'are pa̱huë.
7 Ja̱je pa'iquëta'are coa ai jerepa mësarute oijë de'o pëca ja'co
mamajëre ñacaio ai de'huayeje̱ pa'ye yo'ohuë, mësarute.
8 Yëquë mësarute ai oë'ë. Ja̱je pa'ina, coa de'o cocase'e quëaye
yëye pa̱huë, cui'ne yëquë pa'iyeje̱ mësaruna i̱siye yëhuë, yëquë
mësarute ai oi do'ire.
9 Maija'quë do'ijë, yëquë pa'iyere cuasajë, ñamiñapi cui'ne
mu'señapi co'amaña nehuë. Ja̱ yo'ose'e mësarupi asayë.
Mësaru acohua'ipi yëquëni co̱cañu'u cajë ai yo'oma'cohua'ini
cajë yëquëpi nehuë, Maija'quë coca quëa maca.
10 Mësaru cui'ne Maija'quë pa'iyë, yëquë nuñere papi
si'si peoyepi, yecohua'ije̱ co'aye yo'oyë caye peoyere papi,
yo'ojëna, ñasicohua'i.
11 Cui'ne mësarupi asayë, yëquë mësarute pa̱i ñapere jerepa
yëjë yo'oye ne huëose'ere cui'ne oicohua'i pa'ijëna, ca
yë'huase'ere pëca ja'quë mamajëre yo'oyeje̱ pa'ye.
12 Ja̱je yo'ojë cui'ne cua̱ñehuë, mësarute Maija'quëre sehu-
osicohua'irepa pa'iyere pa'ije̱'ë, Maija'quë yëyere yo'ojë. I̱pi
mësarute soipi, i̱ cua̱ñe te̱'tere, cui'ne i̱ de'oyere pare i̱ ja̱'re
co̱ni paja̱'cohua'ire cahuë.
13 Yëquë quëajëna, asani de'hue Maija'quë cocare pa'ë cajë
sehuohuë, mësaru. Pa̱i quëaye a'ë cuasajë sehuoye pa̱huë,
nuñerepa Maija'quë cocare pare iye mësaru sehuose'e. Ja̱je
pa'ina, mësaru sehuose'ere cuasajë Maija'quëre de'oji cajë
pëpajë se̱ñë. Maija'quë cocarepa sëte mësarute i̱tipi yo'oquë
pa'iji, sehuocohua'ire.

14 Mësaru Maija'quë coca sehuo do'ire ai yo'oyë, mësaru
cajeohua'ipi sa̱ñope yo'ojëna. Judío pa̱i sehuocohua'ireje̱
i̱ohua'i cajeohua'ipi sa̱ñope yo'ojëna, ai yo'ohuë, Cristo Jesús
tse̱cohua'ipi. Ja̱ohua'ire yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oyë, mësaruteje̱.
15 Iye judío pa̱ipi Ëjaë Jesure huaë'ë, Maija'quëre
quëacaicohua'ire huaise'eje̱ pa'ye, cui'ne yëquëreje̱ pë̱ijë eto
saohuë. Maija'quëre cui'ne si'aohua'ire sa̱ñope yo'oyë.
16 Ja̱je yo'ojë judío pa̱ipi ë̱seyë, Maija'quë coca judío pa̱i
peocohua'ire huaso cua̱ñojajë cajë quëayere. Ja̱je yo'ojë jero
sa'na i̱ohua'i co'aye yo'oyere mëoñë. Ja̱je yo'ojë pa'icohua'ire
yureta'a, ti̱tapi, Maija'quë i̱ohua'ire ai yo'oyepi sa̱i ja̱'ñe.

Pablopi Yëji, Ti̱jupë Sani Ñañe Tesalónica Pa'icohua'ire

17 Maija'quë do'ijë, mësarute je̱oni so'ore pa'inije
hua̱nëyema'pë paë'ë. Si'anë cuasahuë, ñama'pë pa'inije, ai
esa sani ña'ñe nëina.
18 Yë'ë Pablopi coa si'anëpi sani ñasi'i caquëta'a ti saiye
pa̱huë, Satanáspi, huati ëjaëpi ë̱se do'ire.
19 ¿Ja̱je pa'ina, i̱que a'ni yëquë uteye, yëquë sihuaye cui'ne
yëquë nere pahuë cajë cuasa ja̱'ñe? Mësaru a'ë, Ëjaë Jesucristo
dai maca yëquë sihua ja̱'ñe.
20 Ja̱je pa'ije̱'ë, mësaru a'ë, yëquë de'oyerepa nese'ere ñajë
sihua ja̱'ñe.

3

1 Mësarute cuasayepi quëcoye peoyena, te'i Atenasna pëasi'i
cuasahuë. Cuasani pëaquë
2 Timoteore Maija'quë do'iquëre Cristo huasoquë coca
quëaquëre jëjo saohuë, ja̱ëpi mësarute tutu i̱sicai cui'ne mësaru
Maija'quë pa'ire paji cuasayere jerepa paye necaija̱quë
caquë.
3 Necaina, mësaru acohua'ipi te'ije̱ ai yo'oye pa'itoje̱ yo'o
jujama'pë pa'ija̱jë caquë jëjo saohuë. Ja̱je pa'ina, tsoe mësarupi
asayë, mai ja̱je ai yo'o ja̱'ñe pa'iye.
4 Iyere mësarute quëahuë, maire ai yo'oye pa'ija̱'coa cajë.
Mësaru ja̱'re yëquë pa'i maca, i̱ti case'epi ai yo'oye ti̱'api,
mësaru asase'eje̱ pa'ye.
5 Ja̱je pa'ina, quëcoyepi peoquëna, Timoteore jëjo sao-
huë, mësaru Maija'quëre pa'ire paji cuasajë pa'iyere se̱ni
asaja̱'quëre. Yeque huatipi co'aye yo'oyena ne ta̱ouna, yëquë
mësarute quëase'epi do'i peoye pa'ima'quë caquë jëjo saohuë.
6 Yure Timoteo mësaru quë'ropi co'ini quëapi, mësaru de'oye
Maija'quë pa'ire paji cuasajë cui'ne yecohua'ire oijë pa'iyere.
Cui'ne quëapi, mësaru yëquëre yëjë cuasajë pa'iyere. Cui'ne
yëquë mësarute ña ëaquëna, pa'iyeje̱ cui'ne mësaruje̱ yëquëre ña
ëaquëna, pa'iyë quëapi.

7 Maija'quë do'ijë, yëquë co'a jụ'ijë cui'ne ai yo'ojë
pa'icohua'ini, mësaru ọcue pa'i macarepa Maija'quë pa'ire
paji cuasajë pa'iyere quëaquëna, asani sihuahuë.
8 Mësaru jạje Ëjaëre ọcue pa'i macarepa tuiyere asarena,
yëquëre huajë pa'i huëose'eje pa'yerepa nëiji.
9 ¿Jạje pa'ina, me Maija'quëre cajë pëpaye'ni mësaru
necaiyere ai sihuayere yëquë joñoana ta'ye saise'erepa pani
Maija'quë ña huẹ'ñana?
10 Mu'señapi cui'ne ñamiñapi Maija'quëre sẹñë, jëjo saojẹ'ë
cajë, mësarute sani ñajë mësarute Maija'quë pa'ire paji cuasaye
caraye si'aye ne tị'acañu'u cajë.
11 Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi cọcaijạquë yëquë
mësaru quë'ro do'i sai jạ'ñe.
12 Jạre ịpi mësarute pạire oiye cui'ne sạ'ñe ai oijë pa'iye
necaijạquë, yëquë mësarute oiyeje pa'ye oijạ'cohua'ire.
13 Jạre ịpi mësarute, mësaru joñoana ọcue pa'i macarepa
cuasajë pa'iye nejaquë. Nequëna, de'ocohua'irepa pa'ijẹ'ë,
co'aye yo'o do'i peocohua'ire papi, Maija'quë Diusu ña
huẹ'ñana, mai Ëjaë Jesucristo ị tsẹcohua'i de'ocohua'irepa
jạ're dai maca.

4

Maija'quë Sihuaquë Ñañere Pa'iye

1 De'oji, jạje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë, Mësarute mai Ëjaë
Jesucristo mamipi cuạñejë sẹñë, Maija'quë sihuaquë ñañere,
yëquë ye'yase'ere jerepa yo'ojë pa'ijạjë cajë. Tsoe mësarupi
jạje pa'iyë.
2 Jạje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai Ëjaë cuạñe tutupi
yëquë ye'yajë quëase'e, mësaru yo'o jạ'ñere.
3 Maija'quë sihuaquë ñañe iye a'ë, ị tsẹcohua'irepa pa'ijë
yequë nomiore pạnita'a yequë ẹ̈mëre ti yo'oma'pë pa'iye a'ë.
4 Pại ñape nëjohua'ire pajë, ịohua'ire
ëjaohua'ire ñajë paye a'ë.
5 Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyeje pa'ye yo'oma'pë
pa'ijẹ'ë, tëto saiperepa ëaye nëiñepi cui'ne co'aye yëyepi airepa
pa'i do'ire. Jạje pa'ina,
6 Maija'quë do'iquëre ti ị paye jọsa yo'ocaima'pë pa'ijẹ'ë,
iye yë'ë quëase'e aye. Jạje yo'ocohua'ire, mai Ëjaëpi tuturepa
sạija'quë api, yëquë mësarute yo'o ma'ñe a'ë quëase'eje pa'ye.
7 Jạje pa'ina, Maija'quë maire soima'ë paji'i, si'sire
yo'ojë pa'ijạ'cohua'ini. Coa ai jerepa ịna ịsisicohua'ipi
pa'ijạ'cohua'ini soipi.

8 Ja̱je pa'ina, iye ye'yayere pa̱ipi co'aye a'ë cajë asaye coecohua'i pani, pa̱i i̱ti ye'yacohua'ini coema'pë pa'iyë, Maija'quëni coeyë, mësarute i̱ de'o joyo i̱sisiquëni.

9 Tsoe Maija'quëpi mësarute sa̱'ñe oijë pa'iye ye'yasi do'ire, Maija'quë do'ijëja̱'a sa̱'ñe oijë pa'iye aye toyaye pa̱ñë.

10 Ja̱je pa'ina, mësaru si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre Macedonia pa'icohua'ire oijë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are jero sa'na ai pa̱ire oiyepi mësarute pa'ija̱quë cajë cua̱ñeñë.

11 Yecohua'ire jo̱sa yo'oma'pë de'oye pa'ijë̱'ë, mësaru co'amañare pase'e nejë. Yëquë cua̱ñese'eje̱ mësaru jë̱ñapi nejë pa'ijë̱'ë.

12 Ja̱je pa'ijëna, sehuoma'cohua'ije̱ mësarute ëjaohua'ire ñaja'cohua'ire, cui'ne mësarute carayeje̱ peoja̱'core.

Mai Ëjaë Dai Ja̱'ñe

13 Maija'quë do'ijë, sehuoma'cohua'i cato ju̱'isicohua'i huëiye peoji cuasacohua'ipi ai oiyë. Ja̱je pa'ina, mësarupi ja̱ohua'i oiyeje̱ ju̱'isicohua'ire ai oima'cohua'ini caquë, ju̱'isicohua'ire yo'oye quëasi'i.

14 Jesús ju̱'isiquëpi huëji'i, mai asayeje̱ pa'ye, cui'ne pa'ye Maija'quëpi si'aohua'ire Jesure sehuoni ju̱'isicohua'ire Jesús ja̱'re co̱ni daja̱'quë api.

15 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute mai Ëjaë ayere ye'yaye sëte. Mai huajëcohua'i Ëjaë dai maca pa'icohua'i ju̱'isicohua'ire du'ru tëto saiye pa̱ja'cohua'i a'ë.

16 Ja̱re i̱pi mai Ëjaë ma'tëmopi cua̱ñequë yë'ore papi, tutu quë'ipi, cui'ne hui̱ñaohua'i Ëjaërepa yë'opi, cui'ne Maija'quë duruhuëpi co̱ni jui maca cajeja̱'quë api. Ja̱ maca Cristore sehuoni ju̱'isicohua'ipi du'ru huëija̱'cohua'i a'ë.

17 Huëtena, ja̱ maca mai huajëcohua'ipi huëisicohua'i ja̱'re co̱ni mëijë peo de'otona, siri quë'rona sa̱ñope ti̱'aja'cohua'i a'ë, Ëjaëre pare. Ti̱'ani i̱ ja̱'re co̱ni ti pa'ija̱'cohua'i a'ë.

18 Ja̱je pa'ina, iye cocare sa̱'ñe cajë yo'o jujahuë cuasacohua'ire tutu i̱sijë̱'ë, jerepa sihuajë yëjë yo'oja̱'cohua'ire.

5

1 I̱ti daija̱'a mu'se cui'ne i̱ti tëcahuë toyaye pa̱ñë, Maija'quë do'ijë.

2 Tsoe mësarupi asayë, mai Ëjaë dai mu'se cato co'amaña i̱maquë ñami daiyeje̱ pa'ye dasipi.

3 Pa̱i de'oji jo'cua pa'ire payë, si'aye de'oji ca maca coa nejoñepi ti̱'asipi, ja̱ohua'ire, nomio tsi̱ co̱a huëocona, a'si huëoyeje̱ pa'ye. Ja̱ maca jëaye peoji.

4 Maija'quë do'ijë, mësaru cato nea huẹ'ñare pa'ima'pë
pa'iyë. Co'amaña ñaë yo'oquëna, ña quëquëyeję pa'ye mai Ëjaë
da tịta mu'se, ña quëquëye.
5 Sị'aohua'i mësaru mia huẹ'ña acohua'i a'ë, mu'se acohua'i
a'ë. Ñami cui'ne neañe acohua'i peoyë.
6 Ją̱je pa'ina, mai cą̱iñe peoji, yecohua'i yo'oyeję. Coa ai
jerepa sëtasicohua'ipi nuñerepa pa'iyere ñajë pañu'u.
7 Ją̱je pa'ina, cą̱icohua'i cą̱iñë, ñami. Cui'ne cọ̱no cuepeco-
hua'i cuepeyë, ñami.
8 Ją̱je pa'iquëta'are mai mu'se acohua'i cato ñare pajë
nuñere pare tayo ma'ñere pa'iye pa'iji. Maija'quë pa'ire paji
cuasayena cui'ne pą̱ire oiyena sụ̱ñani, soldado ị̱ coti saihuë
quẹ̱na cą̱ñapi sụ̱ñani jëayeję pa'ye, cui'ne huaso tëjisicohua'i
pa'i ją̱'ñere uteyena, soldado quẹ̱na mapë pụ̱ani jëayeję pa'ye
jëañu'u.
9 Maija'quë nejoja'cohua'ini maire soima'ë paji'i. Coa
ai jerepa mai Ëjaë Jesucristo do'ipi huasosicohua'i pa'ij̱ą̱jë
caquë soipi.
10 Ją̱je pa'ina, Jesucristo mai do'ire jụ̱cacaji'i, maipi ị̱ ją̱'re
cọ̱ni jụ̱'isicohua'i panije, cui'ne huajëcohua'i pa'inije pa'ij̱ą̱jë
caquë.
11 Ją̱je pa'ina, pą̱i ñape yecohua'ire tutu ị̱sicaijë, yo'o jujahuë
cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'oye necaijẹ̱'ë. Noni ją̱je yo'ojë
pa'icohua'i sëte.

Pablo Yëhuose'e Sehuosicohua'ire

12 De'oji, yure mësarute Maija'quë do'ijëre sẹ̱ñë, mësaru ją̱'re
pa'ijë co'amaña nejë. Iyere yo'ojẹ̱'ë cajë, cui'ne yëhuojë, mai
Ëjaë yëyeję yo'ojë mësarute sacohua'ire, mësarupi ëjaohua'ire
ñañe pa'iji, caquë.
13 Ją̱je pa'ina, mësarute ị̱ohua'i necai do'ire cuasajë ai oijë
ëjaohua'ire ñajë pajẹ̱'ë. Pą̱i ñape są̱'ñe de'oye yo'ojë, jo'cua
pa'ijẹ̱'ë.
14 Cui'ne Maija'quë do'ijë cuą̱ñeñë, mësarute, neñe jọ̱sa
coecohua'ire yëhuojẹ̱'ë, caquë. Cui'ne yo'o jujahuë cuasaco-
hua'ire cọ̱caijẹ̱'ë, Jesús yo'oyere jerepa yëjë yo'oją̱'cohua'ire,
cui'ne cọ̱caijẹ̱'ë, Maija'quëre cuasaye tutu peocohua'ire.
Sị'aohua'ire de'oye cuasajë dahuëre yo'ojë cọ̱caijë pa'ijẹ̱'ë.
15 De'hua ñajë pa'ijẹ̱'ë, te'ijẹ yequëpi co'aye yo'ouna, cui'ne
co'ayepi są̱isi'i caquë yo'oma'ë pa'ij̱ą̱quë, coa ai jerepa są̱'ñe
de'oye yo'ojë pa'ijë, cui'ne si'aohua'ire yecohua'ire de'oye
yo'oyere cuasajẹ̱'ë.
16 Si'anë sihuacohua'i pa'ijẹ̱'ë.
17 Si'anë Maija'quëre sẹję pa'ijẹ̱'ë.

18 Si'aye mësarute daiye Maija'quëna yëye a'ë. Jaje pa'ina,
de'oji cajë Maija'quëre pëpajë'ë, Cristo Jesure sehuocohua'i
sëte.
19 Toa yayoyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo
pa'iyere.
20 Cui'ne coecaima'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i
caye pa'ito.
21 Asani si'aye nuñere pa'ni iti cajë neñani de'oyese'e
de'huajë'ë.
22 Si'aye co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë.
23 Jare ipi Maija'quëpi, jo'cua de'oye pa'iye paquëpi,
mësarute nuñerepa de'ocohua'ire necaijaquë, necani
mësaru pa'iye si'aye joyo, cuasaye cui'ne capë ti si'si te'te
peocohua'ire pare ñacai pajaquë mai Ëjaë Jesucristo dai
mu'sere caquë.
24 Mësarute soisiquë ti tayoma'quë api. Jaje pa'ina, i case'eje
pa'ye ne ti'aja'quë api.

Pëpa Tëjiye

25 Maija'quë do'ijë, yëquëre Maija'quëre secacaijë'ë.
26 De'oye sihuayepi sihuajë, pëpacaijë'ë, si'a sehuosico-
hua'ire.
27 Mai Ëjaë cuañequërepa do'ipi ca nëoñë, mësarute, iye toya
ja'hua si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre ña asojë'ë caquë.
28 Mai Ëjaë Jesucristopi mësaruna i coa necaiyepi yo'oquëna,
pa'ijë'ë.

2 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I̱ Co̱cohua'i Toya Co̱se'e

1 Ë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo co̱ni iye toya
ja'hua Tesalónica daripë acohua'ina, Maija'quë Diusuna
cui'ne mai Ëjaë Jesucristona tsiosicohua'ina toyayë.
2 Diusu Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi necaina,
jo'cua de'oye pa'ijë̱'ë, cajë.

Maija'quë Co'ye Yo'ocohua'ire Sa̱i De'hua̱ye

3 Mësaru Maija'quëre pa'iji cuasayepi ai jerepa ai de'oquëna,
cui'ne pa̱ire oiyepi jero sa'na ai jerepa oiye pa'ina,
Maija'quëre si'anë mësaruni cuasajë Maija'quëre se̱jë de'oji
cajë pëpayë.
4 Cui'ne mësaru yecohua'ipi jo̱sa yo'ojëna, neñañere quëcojë
Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ire pa'iyere, yëquëpi sehuosi-
cohua'i ja̱'re co̱ni de'oyerepa yo'oye'ni cajë sihuayë, mësaru
pa'iyere.
5 Iye yo'oyepi Maija'quë pa̱i ñape yo'ose'ere ca de'huaquëpi
nuñerepa yo'oyere. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi mësarute
de'ocohua'ire pare ëja de'huaji, i̱ cua̱ñe te̱'te cacaja̱'cohua'ire
ja̱ ai yo'o do'ipi.
6 Ja̱je pa'ina, nuñere pa'ë, mësarute, jo̱sa yo'osicohua'ire
Maija'quëpi ai yo'oyepi i̱ohua'ire sa̱iñe.
7 Mësaruni ai yo'osicohua'ini pëa huajëyere i̱siquë, yëquë
ja̱'re co̱ni. Iye yo'oye cato pa'ija̱'coa, Ëjaë Jesús i̱ hui̱ñaohua'i
tutu quë'iohua'i ja̱'re co̱ni ma'tëmopi toa coro ne'su mëiñeja'a
ñai maca.
8 Ja̱ maca Maija'quë pa'iye asaye coesicohua'ire, cui'ne
Jesús huaso coca asaye coesicohua'ire si'sequë nejosi'quë
daija̱'quë api.
9 Ja̱ maca ja̱ohua'i ti nejo cua̱ñoja'cohua'i a'ë, Ëjaërepa cui'ne
i̱ de'o tuturepa peo hue̱'ñana, so'ona.
10 Ja̱je nejo cua̱ñosicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, mai Ëjaë Jesús
i̱ tse̱cohua'ire de'ocohua'ire pare nesi'quë dai maca, i̱te se-
huocohua'i si'aohua'i i̱te ña quëquëjë de'oquëre pa'ni ca maca,
cui'ne mësaruje̱ te'e co̱ni sihuaja̱'cohua'i a'ë, yëquë quëajëna,
sehuosicohua'ipi.
11 Maija'quëpi mësarute de'ocohua'irepa pa'ija̱'cohua'i a'ë
caquë soipi. Soisicohua'ipi ja̱re ti̱'ajajë cajë si'anë Maija'quëre
se̱cacaiyë. Cui'ne i̱ tutupi si'aye mësaru de'oye neñe yëjë
cuasaye, cui'ne mësaru Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi
co'amañna neñe co̱cani ti̱'ajaquë cajë se̱ñë.

12 Señë, cui'ne Jesucristo mamipi de'oyerepa ca cuañose'e
pa'ijaquë cajë mësarute de'oye necai do'ire, cui'ne mësaruje i
do'ire de'oye ca cuañojajë cajë.

2

Ti Co'aquë

1-2 Mai Ëjaë dai ja'ñere cui'ne mai i ja're tsiojai ja'ñere
asacohua'ipi, Ëjaë dai mu'se tsoe ti'api, yëquë toyase'e a'ë
cajëna, asani so'o dai cocare asani panita'a jaje Maija'quë
iñopi cayena asani ai cuasa huesëma'pë pa'ijë'ë, cajë mësarute
Maija'quë do'ijëre jaje cuasama'pë cayë.
3 Coso cuañoma'pë pa'ijë'ë. Ja yë'ta'a Ëjaë dai mu'se
ti'ama'në du'ru macarepa cato Maija'quëre ai sañope
yo'oyepi pa'ija'coa. Pa'ina, ne huesë hue'ña mamaquëre
papi co'aquëre papi etaja'quë api, iye yejana.
4 Jaëpi ai jerepa pa'i a'ë caquë sañope yo'oja'quë api, si'aye
Diusu mami hue'eyere panita'a pai señere. Jaje yo'oquë
Maija'quëre se huë'ena cacani ja'runi yë'ë a'ë, Diusu caquë
yo'oja'quë api.
5 Yë'ë iye ayere tsoe mësarute quëahuë, mësaru ja're pa'i
maca, cuasajë'ë.
6 Yure mësarupi tsoe asayë, co'aquërepa eta mu'se ja
ti'ama'ëna, i etaye ësequëre.
7 Jaje pa'iquëta'are tsoe yo'o huëose'epi pa'iji, co'ayerepa
yo'o ja'ñe, yahuese'e pa'iye, coa ite ësequë Maija'quë joyo
iye yejapi eta saiyese'e carapi. Ja maca tsoe co'aquëre papi
pa'ija'quë api.
8 Pa'ina, Ëjaë Jesucristopi dai i yë'opo tutupi sëco hueaquë, i
dai miañepi ite peo hue'ñarepa nejoja'quë api.
9 Iquë co'aquërepa cato Satanás cocaiyepi yo'oquëpi
daija'quë api, si'a huati tutu paquëpi, cui'ne pai yo'o ti'a
ma'ñe co'a tutupi yo'o iñoquëpi.
10 Ja tutupi yo'oquë nejo hue'ña saicohua'ire cosoja'quë api,
nuñerepa cocare asani huaso cuañoni pa'iye coesicohua'ire.
11 Jaje pa'ina, Maija'quë ësema'ë coa ñaji, jaohua'ire,
nuñerepa cocare sehuoye coesicohua'ipi tayose'ere itire pa'ë
cajë cosoyere sehuojajë caquë.
12 Sehuoni co'ayese'e sihuacohua'ipi si'aohua'i nejosico-
hua'i pa'ijajë caquë.

Sahuasicohua'i Pa'iye

13 Maija'quë do'ijë, Ëjaë oicohua'irepa, Diusupi mësarute
sahuani soipi, mësarupi nuñerepa coca asa do'ipi, cui'ne

Maija'quë joyopi, de'ocohua'ire necai do'ipi du'ru huasosico-
hua'i pa'iye tı̱'ajajë caquë. Jạje pa'ina, yëquë mësaru do'ire,
si'anë Maija'quëre de'oji cajë pëpaye pa'iji.
14 Jạje pa'ina, iyere caquë mësarute yëquë ı̱ huaso coca
quëayejạ'a soipi, mai Ëjaë Jesucristo de'oyerepa pajạjë caquë.
15 Jạje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë, yëquë mësaruna ñajë
ye'yase'ere, cui'ne yëquë toya saose'ere huạnëyema'pë ọcue
pa'i macarepa tuijẹ'ë.
16 Mësarute Diusu, Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi
maire oi de'oye necaiquëpi, maire ti ca yë'huaye ı̱sisiquëpi,
cui'ne de'oyere pare utejë pa'iye ı̱sisiquëpi,
17 jạëpi mësaru joñoana jerepa yëjë neñe ı̱siquë, mësarute
ọcue pa'i macarepa ñacai paquëna, mësaru cayepi, cui'ne
mësaru neñepi de'oyerepa pa'ijạquë.

3

Yëquëre Sẹcacaijẹ'ë

1 De'oji. Maija'quëre do'ijë, yëquëre sẹcacaijẹ'ë, iyere
cuasajë, mai cocapi si'a huẹ'ña esa tı̱'aquëna, pạipi sihuajë
sehuo jạ̱'ñere mësaru sehuose'ejẹ pa'ye.
2 Jai pại yecohua'i Maija'quë pa'iji cuasama'cohua'i pa'iye
sëte, sẹcacaijẹ'ë, co'aye yo'oyena dahuëyesicohua'ipi jọsa
yo'oye pạja'cohua'ire, yëquëre.
3 Jạje pa'iquëta'are, Maija'quë ı̱ case'ejẹ pa'ye yo'o tı̱'aquëre
papi mësarute ọcue pa'i macarepa paquë ñacaijạquë, co'aye
mësaru neñe peojạ'core.
4 Jạje pa'ina, cuasayë, mai Ëjaëpi cọcaina, nejë pa'icohua'ipi,
yëquë cuạñese'ejẹ sehuojë neja'cohua'i a'ë, jẹoñe peoyerepa.
5 Jạje pa'ina, mai Ëjaëpi mësarute cọcaijạquë Diusu oiyejẹ
pa'ye yecohua'ire oi jạ̱'ñe, cui'ne ai yo'onije, Cristo tutu ı̱siyepi
quëcocohua'i pa'i jạ̱'ñe.

Co'amaña Neñe

6 Maija'quë do'ijë, mësarute mai Ëjaë Jesucristo mamipi
cuạñeñë, co'amaña neñe coe Maija'quë do'iquëpi yëquë
ye'yase'ejẹ pa'ye pa'ima'quëre tsiomapë pa'ijẹ'ë.
7 Tsoe mësarupi asayë, yëquë ye'yase'e tuicohua'i pa'iye.
Yëquë mësaru quë'ro pa'i maca co'amaña nema'pë pa'iye
pạhuë.
8 Cui'ne ạoje do'i peoye ạiñe pạhuë. Sạijë ạë'ë, ı̱ti tsẹ
acohua'ina. Jạje pa'ina, ñami cui'ne mu'se co'amaña nehuë,
mësaru acohua'ini dëquëyejẹ pa'ye yo'oyere coejë.
9 Mësarupi yëquëre cọcaiye pa'iji cajë sẹñe pa'iquëta'are,
co'amañare nehuë, mësarupi yëquëna ye'yeni nejë pa'i jạ̱'ñere
cajë.

10 Yëquë ja̱ yë'ta'a mësaru ja̱'re pa'i maca ñeje ye'yahuë:
co'amaña neñe coequë, a̱oje a̱iñe pa̱jaquë.
11 Ja̱je pa'iquëta'are asayë, ja̱ro mësaru quë'ro acohua'ipi
ti co'amaña nema'pë coa pa'ijë, co'amaña necohua'i cayeje̱
pa'ye yecohua'ire quëajë cu'iyë, cajëna.
12 Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'ire mai Ëjaë Jesucristo cua̱ñe tuture
papi cua̱ñeñë, co'amaña nejajë i̱ohua'i nese'ere a̱ija'cohua'i.
13 Maija'quë do'ijë, de'oye yo'oye je̱oma'pë pa'ije̱'ë.
14 Mësaru acohua'ipi yëquë cajë iye toya saose'ere sehuo-
caima'cohua'i pa'ito, ñani ja̱ëpi pa̱ji cani i̱te tsioma'pë pa'ije̱'ë,
i̱te huajëya'ye nëija'core.
15 Ja̱je yo'ojëta'a i̱te mësaru pë̱iquëre pama'pë pa'ije̱'ë, coa ai
jerepa yo'jeire yëhuoyeje̱ pa'ye yëhuoje̱'ë, i̱te.

Tëjiyerepa Case'e

16 De'oji, mai Ëjaëpi mësaru ja̱'re pa'i, jo'cua pa'iye Ëjaëpi
mësarute i̱ pa'iyere i̱sija̱quë si'anëpi ja̱jese'e.
17 Iye me cato yë'ë Pablopi pëpaquë toyayë, yë'ë je̱tëpi, iye
toya e'quena ñani yë'ë toya saocoa, cuasaja̱jë caquë. Toya tëji
hue̱'ña si'aye yë'ë toya saoye ja̱je toyaquë a'ë.
18 Mai Ëjaë Jesucristopi de'oye mësarute si'aohua'ire
necaina, pa'ije̱'ë. Ja̱je pa'ija̱quë.

1 TIMOTEO

Pablo Toyase'e, Timoteona

1 Yë'ë Pablo, Jesucristo jëjo saoquë a'ë, maire huasoquë Diusu cuạñeñepi, cui'ne mai Ëjaë Jesucristo mai utejë pa'iquëpi.
2 Maija'quëre pa'ire paji cuasa do'ire yë'ë mamaquë a'ë, më'ë. Jạje pa'ina, iye toya ja'hua toyayë, Timoteo më'ëre. Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi cọni më'ëre de'oye necaijë, teaye ñani oiyere, cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere ịsijạjë.

Tayo Ye'yase'ere De'hua Ñañe

3 Nuñerepa ye'yama'pë tayo ye'yacohua'ire më'ëpi, jạje ye'yama'pë pa'ijạjë caquë jạohua'ire yëhuojạquë cuasani Efeso daripëna pëajẹ̄'ë, cuạñehuë, yë'ë jạ yë'ta'a Macedonia saima'në.
4 Aipë coca cọcaiye pạji, Maija'quë pa'ire paji cajë asa tị'añe. Jạje pa'ina, aipë coca cui'ne aiohua'i pa'ise'e co'ye ye'yama'pë pa'ijạjë jạohua'i. Jạ cato sạ'ñe pẹ̄ti coca caye a'ë.
5 Yë'ë cato, de'o joyore papi, de'oye cuasayere papi, cui'ne Maija'quë pa'iji nuñerepa asayepi, pại ñape yecohua'ire oijë pa'ijạjë caquë cuạñeñë, iye.
6 Iyere yecohua'i yo'oma'pë tayo sani coa cocase'e cacohua'i de'ohuë.
7 Jạje tayo saicohua'ipi pạire Maija'quë coca ye'yacohua'i pañu'u, cajë. Yo'ojëta'a huesëyë, ịohua'i cayeque. Cui'ne asa tị'ama'pë pa'iyë, ịohua'i care payë cajë ye'yayere. Jạje pa'ina, nuñerepa ye'yayë, cuasajë tayoyë.
8 Maija'quë Moisésre cuạñese'e de'oye a'ë, ịti cayejẹ pa'ye ye'yato. Tayo ye'yatota'a co'aji.
9 Jạje pa'ina, Maija'quë cuạñese'e de'oye yo'ojë pa'icohua'ini caquë pa'iye pạji. Cuạñese'e cato, co'acohua'i asa jạ'ñepi pa'iji. Jạohua'i cato Maija'quëre sạñope yo'ocohua'ipi, cuạñese'ere sehuoma'cohua'ipi, si'si yo'ocohua'ipi, yo'o ma'ñere yo'ocohua'ipi, cui'ne Maija'quëre Ëjaëre papi cama'cohua'ipi, coa si'aye Maija'quëre tị'añu'u cajë yo'oyere cue'cuecohua'ipi, ja'quëohua'ire huaicohua'ipi, pạire huaicohua'ipi,
10 yëquë nomiore, pạnita'a yeco ẹ̄mëre yo'ocohua'ipi, ẹ̄mëohua'ijạ'a sạ'ñe yo'ocohua'ipi, pạire tsẹani yecohua'ina ịsicohua'ipi, cosocohua'ipi cui'ne care payë cajë coa cosocohua'ipi, cui'ne de'o cocare sạñope cacohua'i asa jạ'ñepi pa'iji, Maija'quë cuạñese'e.

11 Maija'quë de'oquëpi iye de'o cocare huaso cocare pare
yë'ëpi quëacaija̱quë caquë cua̱ñe nëopi.

Maija'quë Teaye Ñani Cọcaise'e

12 De'oji, caquë pëpayë, mai Ëjaë Jesucristore, i̱ co'amaña
yë'ëpi tayoma'ë nuñe neja'quë api, caquë tutu i̱siquë, i̱te
necaiquëre nesiquëre.
13 Yë'ë cato ja̱'në Jesure sa̱ñope caquë, sehuosicohua'ire
tse̱aquë, cui'ne co'aye caquë yo'oquë paë'ë. Pa'ina, se-
huoma'quëpi huesëquë yo'oji cuasani Maija'quëpi yë'ëre
teaye ñani oi cọcaji'i.
14 Ja̱je yo'oni mai Ëjaëpi yë'ëre jaiye de'oyere i̱sipi, Maija'quë
pa'ire paji cuasayere cui'ne pa̱ire oiyere Cristo Jesús ja̱'re
tsioni pa'ijë, mai payere.
15 Nuñerepa caye a'ë, Cristo Jesús co'acohua'ire huasosi'i
caquë iye yejana daise'ere, si'aohua'i asaye pa'iji. Ja̱je pa'ina,
yë'ëre ai jerepa co'aquëni huasopi.
16 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi yë'ëre teaye ñani oi cọcaji'i. Ja̱je
pa'ina, si'aye Jesucristo yo'o juja ma'ñere i̱ñosi'i caquë yë'ëre
huasopi. Ja̱je pa'ina, yure yë'ë jeteyo'je i̱te sehuoja̱'cohua'ire
i̱ñoquë a'ë, ti pa'iye ti̱'aja'cohua'ire.
17 Ja̱je pa'ina, Ëjaërepa de'oquëre pani ti pani huesë ëjaëre
pani sihuajë pañu'u, ju̱ni huesëma'quëni, pa̱ije ñama'quëni,
cui'ne te'i Diusure pani. Ja̱je pa'ija̱quë.
18 Maija'quëre quëacohua'ipi ai tsoe më'ë yo'o ja̱'ñere
case'eje̱ pa'ye de'oye yo'oja̱quë caquë cua̱ñeñë, Timoteo
yë'ë mamaquë më'ëre. Ja̱je case'epi cọcaina, Maija'quë pa'ire
paji cuasaquëni cui'ne de'oyerepa cuasaquëpi de'oyerepa
yo'oje̱'ë.
19 Yecohua'i i̱ohua'i de'oye cuasajë pa'iye quëayere sehuo-
caima'pë yo'ojë, i̱ohua'i Maija'quë pa'ire paji cuasayere ne
huesoni co'a de'ohuë.
20 Ja̱je yo'ohuë, Himeneo cui'ne Alejandro. Ja̱je
yo'osicohua'ini yë'ëpi Satanásna i̱sihuë, co'aye cacohua'ipi
Maija'quëre co'aye caye pa̱ñere ye'yeja̱jë caquë.

2

Maija'quëre Se̱ñe Ye'yaye

1 Iyere du'ru macarepa yo'ojë pa'ije̱'ë caquë cua̱ñeñë,
si'aohua'ire iye yeja pa'icohua'ire se̱cacaijë Maija'quë
necaiyere de'oji cajë pëpayere, necaire paje̱'ë cajë se̱ñere,
ai teaye cajë se̱ñere.
2 Cui'ne pa̱ire cua̱ñecohua'ire cui'ne pa̱i ëjaohua'ireje̱
se̱cacaiye pa'iji, mai sehuosicohua'ipi de'oye jọsa
yo'oma'pëna, sihuajë pa'iyere cajë.

3-4 Jaje pa'ina, Maija'quë maire huasoquëpi si'aohua'i hua-
sosicohua'i pa'ijë i nuñerepa cocare asa ti'ajajë caquë yëquë
sëte ai sihuaquë ñaji, mai secacaiye.
5 Te'i api, Maija'quë. Cui'ne te'i api, Jesucristo, pai
de'osiquë, maire tiohua'i pa'isicohua'ini Maija'quë ja're coni
tsioye necaiquë. Yequë peoji.
6 Jesucristopi si'aohua'ire huasoja'a do'ire juni saicaji'i. Jaje
yo'oquë iñopi, i oi necaiyere. Ja iñose'ere si'anë irepa pa'iye
asaye pa'iji.
7 Ja coca necaiyere caquë yë'ëre coca quëacaiquëre cui'ne i
jëjo saoquëre nepi. Judío pai peocohua'ire Maija'quë pa'ire
paji cuasayere cui'ne nuñerepa cocare ye'yajaquë caquë.
Quëare payë. Cosoye pañë.
8 Yëyë, yë'ë si'a huë'ña pa'icohua'ipi ëmëohua'i Maija'quëre
secohua'i pani, de'o jëñapi mëajë, de'o joyore papi, pëti peo-
cohua'ipi, cui'ne yecohua'ire sañope case'e peocohua'ire papi
señere.
9 Cui'ne nomiohua'ije de'oye caña ju'ijajë, nomiohua'irepa
ju'iyepi, co'aye ña cuaño ma'ñere, ëja de'ocohua'i pani, tëto
saiperepa nañа yoni, curi nese'ere jua nëoni cui'ne jaiye yi'yo
se'huoni panita'a jai do'i cañare suñani de'ocore pa'ë cajë
yo'oma'pë pa'ijë'ë.
10 Coa ai jerepa de'o co'amañа neñepi iñoñe pa'iji,
Maija'quëna iohua'i pa'iye isisicohua'i pa'iye.
11 Nomiohua'i cato Maija'quë coca ye'ya huë'ña jo'cuarepa
dahuëre ñu'ijë asaye pa'iji.
12 Cui'ne nomiohua'ire ëseyë, jai pai tsi'si sitona ye'yaye.
Cui'ne ëseyë, ëmëohua'ire meñe quëcoyeje. Coa ai jerepa
de'oye jo'cua asaye pa'iji, nomiohua'i cato.
13 Maija'quëpi ai tsoeje Adánni du'ru de'huapi, ja jeteyo'je
de'huapi, Evare.
14 Cui'ne du'ruje Adánpi coso cuañoma'ë paji'i. Nomiopi
coso cuañoni co'ayena tome huesëo.
15 Jaje pa'iquëta'are nomio huaso cuañoja'coa, iopi ma-
majëre de'oye ñacaio ai de'huacopi, Maija'quë pa'iji cuasacopi
paire oicopi, cui'ne de'oyere pare yo'oco pa'icopi.

3

Sehuosicohua'i Ëjaohua'i Pa'iye

1 Sehuosicohua'i ëjaë pa'iye yëquë cato de'o co'amañа
yo'oyere pare yëji. Nuñerepa cayë.
2 Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ëjaë cato de'oye pa'iquëre papi
pa'iye pa'iji, sañope yecohua'ije caye peoquëpi, te'ore nëjore
paquëpi, ta'ñe yo'oquëpi, ta'ñe asaquëpi, de'oyerepa pa'iquëpi,

cui'ne pa̱ipi i̱ huë'ena saijëna, si'anë de'oye pëpaquëpi, cui'ne de'oye ye'yaquëpi pa'iye pa'iji.

3 Co̱no cuepema'quëpi, uihuaye yëma'quëpi, pa̱ire de'oye yo'oquëpi, jo'cua de'oye pa'iye yëquëpi, cui'ne curire oima'quëpi pa'iye pa'iji.

4 De'oyerepa i̱ huë'e pa'icohua'ire cua̱ñequëpi pa'iye pa'iji. Mamajëpi i̱ cua̱ñeñe de'oye sehuocohua'ipi, cui'ne i̱te ëjaëre ñajëna, pa'iquëpi.

5 Ja̱je i̱ huë'ere de'oye cua̱ñema'quë pani, ¿me cui'ne Maija'quëre sehuosicohua'ire de'oye ñacaija̱'quë a'ni, huesëquë pani?

6 Ja̱je pa'ina, co'aji, sehuosicohua'i ëjaë pa'iye, yure maca sehuosiquëpi. Yure maca sehuosiquëpi coa jerepa pa'i a'ë cuasayese'e ti̱mëni yo'oquë huati ne huesë sitona cui'ne ne huesëye pa'i do'ire.

7 Cui'ne yequeje̱ sehuoma'cohua'ipi de'oquë api cajë ëjaëre ñaquëpi pa'iye pa'iji. Ja̱je pa'ipi huati hua̱terë nesicona, cue̱ni dema'ë cui'ne co'aye cama'pëna pa'ija̱'quë api.

Sehuosicohua'i Co̱caicohua'i Pa'iye

8 Ja̱je cui'ne sehuosicohua'ire necaicohua'ije̱ yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi pa'iye pa'iji, i̱ohua'i ca nëose'ere si'a yë'quë maca yo'ocohua'ipi, cui'ne co̱no cuepema'cohua'ipi, cui'ne cosojë curiquë nema'cohua'ipi pa'iye pa'iji.

9 Maija'quë i̱ñosi cocare mai sehuoyere de'oye de'huacohua'ipi, pa'iye pa'iji. Mai cuasa joyopi sa̱ñope caye ti peocohua'ipi.

10 Du'ru macarepa neñañe pa'iji, ja̱ohua'ire. Neñajëna, caraye peojë, yureta'a sehuosicohua'ire necaicohua'i pa'iye pa'iji.

11 Cui'ne nëjohua'ije̱ yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi, cui'ne co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, ta̱'ñe yo'ocohua'ipi, cui'ne i̱ohua'i ca nëose'ere si'aye de'oye yo'ocohua'i pa'iye pa'iji.

12 Maija'quëre sehuocohua'ire necaiquë cato te'ore nëjore paquëpi, i̱ mamajëre cui'ne i̱ huë'e pa'icohua'ire de'oye cua̱ñequëpi pa'iye pa'iji.

13 Sehuosicohua'ire necaicohua'ipi i̱ohua'i yo'oyere de'oye necohua'i pa'ito, yecohua'ipi de'ocohua'i a'ë caja̱'cohua'i a'ë. Cajëna, ai jerepa sihuajë quëcojë Cristo Jesús cocare quëacaija̱'cohua'i a'ë.

Maija'quë I̱ñose'ere Mai Se̱jë Pa'iye

14 Esa sani ñañe yëyë, më'ëre. Ja̱je pa'iquëta'are toyayë, iye.

15 Yë'ëpi tsoe nëiquë pa'ito, më'ëpi Maija'quë pai tsëcapëre
de'oye yo'oye asasiquëpi de'oye yo'ojaquë caquë toyahuë.
Maija'quë huajëquërepa tsecohua'ini cayë. Nuñerepa cocare
pajë nejocai ma'ñe cajë sañope yo'ocohua'ini.
16 Mai sehuojë señe jaiyere pa'ë, pai asa ti'a ma'ñe.
Cristopi paije pa'i daji'i,
Maija'quë joyopi quëapi, i pa'iyere.
Huiñaohua'ipi ite ai cuasajë ñahuë.
Si'a yeja pa'icohua'ire quëahuë, i coca.
Quëajëna, paipi ite sehuohuë.
Maija'quëpi ite i de'o hue'ñare pana sapi.

4

Maija'quëre Cuasase'ere Jeocoja'cohua'i A'ë

1 Tiñarepa quëaji, Maija'quë joyopi ñeje: Tëji mu'seña jai pai
Maija'quë pa'iji cuasayere jeocoja'cohua'i a'ë, caquë. Coa
coso joñoa ye'yayere tuijë, huatiohua'i ye'yayere ye'yejë.
2 Jaje yo'ojë, quëna tarapë ucopi ëo huesose'eje pa'iohua'ipi
de'oye pa'iye ti cuasama'cohua'ipi cayere asaja'cohua'i a'ë,
nuñerepa pa'ima'cohua'ipi coso paipi ye'yayere.
3 Jaohua'ipi huejaye co'aji, caja'cohua'i a'ë, cui'ne aiñere
eseja'cohua'i a'ë, nuñerepa coca asacohua'ipi de'oji cajë
Maija'quëre pëpajë sejë ai ja'ñere de'huase'ere.
4 Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë de'huase'e de'oye a'ë. Jaje
de'oyere maipi coeye co'aji. Jaje pa'ina, coa ai jerepa
Maija'quëni de'oji cajë pëpajë itire pajë cui'ne aiñe de'oji.
5 Maija'quë cocapi cui'ne mai ite señepi de'oyerepa necaiji.

Jesucristo De'o Jo'yaërepa Pa'iye

6 Më'ëpi iyere Maija'quë do'ijëre ye'yaquë, cui'ne më'ëje
Maija'quë pa'ire paji cuasayere ani huajëquë pa'i cui'ne
më'ëre ye'yase'ere yo'oquë pa'ini, Jesucristo de'o jo'yaërepa
pa'ija'quë a'ë, më'ë.
7 Jaje pa'ina, ti asacaima'ë pa'ije'ë, iye yeja aipë coca
huesëjë caye. Maija'quë co'amaña necaiyere pare yo'oquë
ye'yeje'ë.
8 Më'ë tutu quë'i pa'ija'quë caquë ai cuasajë yo'oye a'ri
maña cocaiye a'ë. Maija'quëre de'oyerepa pa'iye cato iye yeja
pa'iye, cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñeje cocaiye a'ë.
9 Iye caye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i asacaijë
sehuoye pa'iji.
10 Jaje pa'ina, i co'amañare tuturepa yo'ojë nejë pa'iyë,
Maija'quë huajëquëre pana quëco pajë, si'aohua'ire ite sehuo-
cohua'ise'ere huasoquëna.
11 Jaje pa'ina, iye cocare cuañequë ye'yaye pa'iji, më'ë.

12 De'hua ñaquë pa'ijë̱'ë, më'ëre po̱sëni co'aye cajë cue'cuejë.
Jaje pa'ina, më'ë coca cayepi, më'ë yo'oyepi, pa̱ire oiyepi,
Maija'quë pa'ire paji cuasayepi, cui'ne nuñerepa de'oyese'e
yo'oquë pa'iyepi i̱ñojë'ë, sehuosicohua'ire. I̱ohua'ije̱ më'ë
pa'iyeje̱ pa'ija̱'cohua'ire.
13 Ja̱ yë'ta'a yë'ë ti̱'ama'në Maija'quë toya pëpëre si'a pa̱i
sehuosicohua'i asajëna, ñaquë quëajë̱'ë. Ja̱ohua'ipi jerepa yëjë
yo'o jujama'pë pa'ija̱'cohua'ire. Ja̱je ye'yajë̱'ë.
14 Maija'quëpi quëaquëna, sehuosicohua'i ëjaohua'i jë̱ñapi
më'ëna patojë se̱cacaijëna, Maija'quëpi ta̱'ñe yo'o ja̱'ñeje
i̱sise'ere de'hua ñacai i̱tire yo'oje̱'ë.
15 Ja̱je pa'ina, iye de'o co'amañase'e yo'oquë pa'ije̱'ë,
de'oyere yo'oquëpi se̱ña maca de'oquë pa'ina, si'ahua'i
ñaja'cohua'ire.
16 Më'ë pa'iye, cui'ne më'ë yecohua'ire ye'yaye de'hua
ñaquë, si'aye o̱cue pa'i macarepa yo'oquë pa'ije̱'ë. Ja̱je më'ëpi
iyere yo'oquë co'ye huaso cua̱ñoquëna, cui'ne më'ë caye
asacohua'ije̱ huaso cua̱ñoja'cohua'i a'ë.

5

Sehuosicohua'i De'oye Yo'ojë Pa'iye

1 Aire tutu cama'ë pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa më'ë ja'quëre
yëhuoyeje̱ pa'ye caquë yëhuoje̱'ë. Po̱sëohua'ini më'ë yo'je tsi̱re
yo'oyeje̱ pa'ye yo'oje̱'ë.
2 Ai nomiohua'ini më'ë ja'core de'oye yo'oyeje̱ pa'ye
yo'oje̱'ë. Cui'ne nomi tsi̱ni më'ë yo'je tsi̱ nomiohua'ire
cuasaquë yo'oyeje̱ pa'ye yo'oje̱'ë, co'aye cuasaye peoyepi.
3 Necaicohua'ire peocohua'ini hua'jeohua'ire co̱caije̱'ë.
4 Ja̱je pa'iquëta'are hua'jeopi mamajëre cui'ne naje tsi̱re
paco pa'ito ja̱ohua'ipi co̱caiye pa'iji, i̱ohua'i tsëcapë acore. Ja̱je
yo'ojë pëca ja'quëohua'ire cui'ne ñecuëohua'ire sa̱ija'cohua'i
a'ë, ai de'huasi do'i. Ja̱je co̱caiyere Maija'quë sihuaquë ñaquë
api.
5 Ja̱je pa'ina, co̱caicohua'ire peocopi te'o maca nëasicoa,
hua'jeorepa. Ja̱je pa'iopi Maija'quëpi co̱caija̱'quë api cuasaco
mu'seña cui'ne ñamiña se̱o pa'ico. Ja̱je se̱o pa'iconi co̱caiye
pa'iji, sehuosicohua'ipi.
6 Ja̱je pa'iquëta'are hua'jeopi si'aye i̱o ca̱pë yëyere
yo'oroja̱ico cato tsoe ju̱'isicoa, huajëco pa'icota'a.
7 Iyere yo'oje̱'ë caquë cua̱ñeje̱'ë, nuñerepa de'oyese'e
yo'ocohua'i pa'ija̱'cohua'ire.
8 Ja̱je pa'ina, sehuosiquëpi i̱ huë'e acohua'i pa'iyere
cuasama'ë, de'oye ñacaima'quë pani, sehuoma'quëre se̱ña
maca co'aquë pa'iye pa'iji. Ja̱je pa'i pani sehuosiquë a'ë ca
ti̱'añe peoji.

9 Hua'jeohua'ire toya pëpëna toyaye pa'iji, sesenta o̱metëca
pacopi cui'ne te'ire ë̱jëre pasiconi.
10 De'oye yo'ocona, yecohua'ipi ñasiconi, mamajëre de'oye
ai de'huasiconi, i̱o huë'ena do'i daicohua'ire de'oye pëpaco
pa'isiconi, sehuosicohua'ire nëcañoa tsoacaisiconi, ai
yo'ocohua'ire co̱caio pa'isiconi, ja̱je si'aye de'oyese'e nesi'i
cato yo'oco pa'isiconi, toyaye pa'iji.

11 Nomi tsi̱pi hua'jeohua'i pa'ito toyama'ë pa'ijë̱'ë,
hua'jeohua'ire toya pëpëna. I̱ohua'i ca̱pë yëyepi pa'ina,
huejañu'u cajë yo'ojë Cristore tuiye je̱oni,
12 i̱ohua'i necañu'u ca nëose'ere ne ti̱'ama'pë jai do'i
quë'iohua'i de'ocohua'i a'ë.
13 Cui'ne yequeje̱, huë̱'ña ñape cu'ijë jo̱saohua'i de'oni,
cui'ne co'a coca cacohua'i de'oni coa si'aye yo'ojë ti caye pa̱'ñe
pa'yere caroja̱icohua'i a'ë.
14 Ja̱je pa'i do'ire nomi tsi̱pi hua'jeohua'i pani huejaja̱jë
cayë, huejani mamajëre pajë, huë'e ñacaicohua'i pa'ija̱jë.
Pa'ijëna, huatije̱ cue'cuema'ë pa'ija̱'quëre.
15 Ja̱je pa'ina, yecohua'i nomi tsi̱ hua'jeohua'ipi Cristore
tuiye je̱oni huati ëjaëna pe'te huesëhuë.

16 Sehuosi nomiopi i̱o tsëcapë acohua'ini hua'jeohua'ire
pani co̱caiye pa'iji. Sehuosicohua'ipi co̱caija̱'cohua'i a'ë cajë
uteye peoye. Sehuosicohua'i cato co̱caicohua'ire peoco-
hua'ini co̱caicohua'i a'ë.

17 Sehuosicohua'i ëjaohua'ire ai oiye pa'iji, sehuosicohua'ire
de'oyerepa sacohua'ipi, cui'ne Maija'quë cocase'e quëajë
de'oye ye'yacohua'ire.
18 Ja̱je pa'ina, Maija'quë toya pëpë caji: "Duruhue̱quë
yë'opo sëama'pë pa'ijë̱'ë, i̱se'equë a̱i tsa'cuja̱quë." Cui'ne
yequeje̱ caji: "Co'amaña nequëre sa̱iñe pa'iji, i̱ yo'o do'i."

19 Sehuosicohua'i ëjaëre sa̱ñope co'aye caye pa'ito
asama'ë pa'ijë̱'ë, cayahua'i pa̱nita'a toaso̱cohua'i i̱ yo'ose'e
ñacaicohua'ipi peoto.
20 Ja̱ yë'ta'api co'ayere yo'ojë pa'icohua'ireta'a yëhuo
quëcojë̱'ë, si'aohua'i ña hue̱'ñana. Yecohua'ije̱ ja̱je yo'oye
co'aye a'ë cuasajë ca'raja̱'cohua'ire.
21 Cua̱ñeñë, më'ëre, mai Diusu cui'ne mai Ëjaë Jesu-
cristo, cui'ne hui̱ñaohua'i i̱ sahuasicohua'i ña hue̱'ñana, iye
cua̱ñese'ere te'ohua'ise'ere yeque yo'oma'ë, si'aohua'ire si'a
yë'quë macarepa yëhuoja̱quë caquë.
22 Ja̱je pa'ina, më'ëpi yecohua'ire esarepa patoquë
se̱cacaiye pa̱jë'ë, i̱ohua'i co'aye yo'o do'ire sa̱i co̱ñe pa'iji.
De'oyerepa cuasani yo'ojë i̱ aye co'ayere yo'oma'quërepa
pa'ijë̱'ë.

23 Ëtapë a'si jụ'iquë sëte ocose'e ụcuma'ë pa'ijë'ë, o'sa cọnoje a'ri mañа ụcujë'ë, më'ë ëtapë cọcai jạ'ñe.
24 Yecohua'i co'aye yo'oye si'a pại tịñarepa ñañe pa'iji, jạ yë'ta'a ịohua'i yo'ose'e ña de'hua huẹ'ña saima'ë. Yecohua'i co'aye yo'oyere jeteyo'je dahuëre asaye pa'iji.
25 Jạje cui'ne de'oye yo'oyejẹ yequere tịñarepa ña cuạñoñe pa'iji. Yequere ñama'pë pa'ise'ere jeteyo'je ñañe pa'iji. Si'anë yahuese'epi pa'i carajạiñe peoji.

6

1 Co'amañа necaijạ'cohua'ire jo'ya nesicohua'i pani mësaru ëjaohua'ire ca'rajë ñajë'ë, jạohua'ipi co'aye Maija'quë mamire cui'ne ị coca mai ye'yayere sạñope cama'pë pa'ijạ'cohua'ire.
2 Pạnita'a co'amañа necaijạ'cohua'ire jo'ya nesicohua'ipi sehuosicohua'ini ëjaohua'ire pani jẹoma'pë pa'ijë'ë, sehuosicohua'i a'ë cajë, ëjaohua'ire ñajë paye. Maija'quëre sehuosicohua'ipi te'e Maija'quë do'ijëpi pạire oicohua'ipi, co'amañа ne cuạñoñe sëte jerepa de'oye necaiye pa'iji. Jạje caquë iyere ye'yaquë quëajë'ë.

Pa'iye Cui'ne Mai De'oye Cuasaye

3 Yequë pạipi mai Ëjaë Jesucristo ye'yase'ejẹ pa'ye ye'yama'ë, cui'ne mai nuñerepa Maija'quëre sẹjë yo'oyejẹ pa'ye ye'yama'ë pani,
4 huesëquëpi ye'yaji, jerepa pa'i a'ë cuasaquëpi. Jạje pa'ipi jụ'i dahuëjẹ pa'ye paji, sạñope ca ëayere. Jạje pa'ina, jạpi si'aye co'ayere cuasaye huëoji: yecohua'i payere ëa ñajë pẹ̱ti ëaye cuasaye, te'e cuasa ma'ñe co'acohua'i a'ë cajë te jụ'iñe, coa cacohua'i a'ë cuasaye.
5 Jạje cuasacohua'ipi sạ'ñe pẹ̱ti coca ti jẹoma'pë cajë pa'iyë, nuñe cuasama'cohua'i jạ're, nuñerepa coca asa tị'ama'cohua'ipi, Maija'quëre sehuoni pa'iye ye'yaye curi neñe a'ë cuasacohua'i jạ're. Jạje uihuayë.
6 Jạje pa'iquëta'are, co'amañа pa'ina, cui'ne peoquëna, sihuaquë pa'iquëse'ere, Maija'quëre sehuoni pa'iye ye'yaye, jaiye curi neñeje pa'ye pa'iji.
7 Mai iye yeja dai maca co'amañа peocohua'i daë'ë. Daisicohua'ipi cui'ne mai jụ'i maca iye yejapi peocohua'i saijạ'cohua'i a'ë.
8 Jạje pa'ina, maipi ạo mañа cui'ne mai ju'i cạñа pani sihuajë pañu'u.
9 Jạje pa'iquëta'are jaiye curiquë pañu'u, cacohua'i cato jaiye do'i peoyere yëyena quëcoma'pë huati huạterë nesicona cacayë, ịohua'ire co'a de'huaquë, de'oye pa'ise'ere nejocaiyena, ti ne huesë huẹ'ñana sayena.

10 Jäje pa'ina, curiquë oiye cato si'aye co'aye cuasaye huëoye
a'ë. Jäje yecohua'i jaiye curiquë yë do'ire Maija'quëre pa'ire
paji cuasase'e jëoni ai yo'oyena ne huesëni ai yo'ojë pa'iyë.

De'oye Maija'quë Cocare Quëaye

11 Jäje pa'iquëta'are Maija'quë jo'yaë sëte si'aye co'ayere
coequëpi nuñerepa yo'oquë pa'ijë'ë, Maija'quëre necaiquëpi,
pa'ire paji cuasaquëpi, päire oiquëpi, yo'o jujama'quëpi,
cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasa joyo peoquëpi.
12 Ti pani huesëjäquë caquë Maija'quëpi më'ëre sahuani
soipi. Soisiquëpi Maija'quë pa'iji, mësaru cuasayere
de'oyerepa quëahuë, jai päi asajëna. Jäje pa'ina, Maija'quë
pa'iji cuasayepi de'oye yo'ojë'ë, ti pa'iyere pacohua'ipi.
13 Jäje pa'ina, Maija'quë si'a co'amaña pa'iye ïsiquë cui'ne
Jesucristo Poncio Pilatore de'oyerepa ï pa'iye quëcoquë
ïñosiquë ña huë'ñana cuäñeñë, më'ëre.
14 Yëhuo quëcoye peojäquë cani de'oye yë'ë më'ëre cuäñese'e
sehuocai yo'ojë'ë. Yeque pönani yo'oma'ë pa'ijë'ë, mai Ëjaë
Jesucristo dai macajä'a.
15 Ïti yo'o maca tï'aëna, Maija'quëpi si'aye iyere ne de'hua
saojä'quë api, te'i si'aye pa'irepa de'o Diusu tutu quë'ipi,
cuäñecohua'i mëñe Ëjaëre papi, cui'ne ëjaohua'i mëñe Ëjaëpi.
16 Jäë api, te'i ti jü'ima'quë, päi tsiojäima'tore mia huë'ñare
pa'iquë, te'e päi macajë ñama'quë, cui'ne ña tï'añeje ti peoquë.
¡Ï tsë pa'ijäquë si'anëpi, Ëjaërepa pa'iye cui'ne ï jerepa tutu
quë'i pa'iye! Jäje pa'ijäquë.
17 Cuäñejë'ë, jaiye iye yeja co'amaña pacohua'ire, jerepa
pa'iohua'i a'ë, cuasama'pë pa'ijäjë, cui'ne ïohua'i co'amañana
quëcoma'pë pa'ijäjë. Jä cato coa carajäiñe a'ë, coa ai jerepa
Maija'quëna quëcojë pa'ijäjë, mai pa jä'ñere caquë coa si'aye
jaiye ïsiquëna.
18 Cuäñejë'ë, cui'ne de'o co'amañare yo'ojë jaiye de'oye
yo'oyere, co'amañaje pa'ye pajä'cohua'ire, pajë peocohua'ire
cöcaijäjë, ïohua'i co'amañapi.
19 Jäje yo'ojë, jaiye co'amaña tsi'so tïmëja'cohua'i a'ë, yequë
mu'se ti pani huesëyere pa jä'ñere.

Timoteore Ca Tëjiye

20 Timoteo de'hua ñaquë pa'ijë'ë, më'ëre de'oye yo'ojä'quë
api cuasa nëose'ere. Asama'ë pa'ijë'ë, iye yeja do'i peo coca,
tä'ñe asayere pa'ë caye, coa cosoye a'ë.
21 Yecohua'i Maija'quëre pa'ire paji cuasacohua'ipi järe
tä'ñe asayere pa'ë cajë yo'ojë, tsoe ne huesëhuë, tïñena.
Maija'quëpi mësarute necaina, de'oye pa'ijë'ë. Jäje
pa'ijä'quë.

2 TIMOTEO

Pablopi Toya Cọse'e Timoteona

1 Yë'ë, Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saoquë
pa'iyë, Cristo Jesuna tsioni pa'iye tị'añe ca nëose'ere
quëaja'quëpi.
2 Jạje pa'ina, toyayë, iye toya ja'hua yë'ë mamaquë Tim-
oteona, yë'ë oiquëna. Diusu Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesu-
cristopi ñacai teaye ñaquë cọcaina, ti se co'a jụ'ima'pë de'oye
pa'ijẹ'ë caquë.

Cristo Yo'ose'ere Quëaye

3 Mu'seña cui'ne ñamiña sẹñe ñape më'ëre cuasani
Maija'quëpi ñacaiji, caquë pëpayë, ịte, de'oye cuasayere papi
yë'ë necaiquëna, yë'ë aipë yo'ojë pa'ise'eje pa'ye.
4 Cui'ne huạnëyema'ë si'anë cuasayë, yë'ë jẹo saina, më'ë oi
co etoquëna, ñase'ere. Jạje pa'ina, më'ëni ña huajë'ñe nëina, ai
cuasaquë pa'iyë.
5 Jạje cuasayë, më'ëpi nuñerepa Maija'quë pa'iji cuasaquë
yo'ose'ere ñasi do'ire. Jạje cui'ne du'ru macare pajẹ më'ë ñeco
Leoidapi cui'ne më'ë ja'co Eunicepi Maija'quë pa'iji cuasaco-
hua'ipi paë'ë. Jạje pa'ina, më'ëje cui'ne cuasaquë pa'iji caquë
nuñerepa cayë.
6 Yë'ë jẹtëpi më'ëna pato maca Maija'quëpi më'ë yo'oja'a
tuture ịsipi. Jạje pa'ina, cuạñeñë, më'ëre. Toa ja'jë tsẹoñeje
pa'ye yo'ojẹ'ë, ịtire.
7 Jạje pa'ina, Maija'quë ca'ra joyore ịsima'ë paji'i, maire.
Coa ai jerepa tutu quë'i joyore pạire oiyere cui'ne asare pajë
de'oye pa'iyere ịsipi.
8 Jạje pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo do'ire quëacaijẹ'ë,
huajëya'ye peoquëpi. Cui'ne ị do'ire yë'ë tsẹa cuạñosiquë
pa'ina, ñani huajëya' coema'ë pa'ijẹ'ë. Coa ai jerepa huaso
coca quëajë ai yo'oyere yë'ëjẹ quëaquë pasi'i cuasajẹ'ë,
Maija'quë tutu ịsiyepi.
9 Jạje pa'ina, Maija'quëpi huasoni soipi, ị ja're tsioni
de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'ini. Jạ yë'ta'a yeja de'huama'në
maire oji'i, Cristo Jesús necai ja'ñere caquë. Jạje pa'ina, ị
cuasase'ere yo'oquë huasopi, maire. Mai neñepi tị'añe pạhuë.
10 Ị tsoe cuasase'ere yureta'a Jesucristo dani jụni huesë
tutu pa'ise'ere nejo maca, cui'ne huaso cocapi, ti jụ'ima'pë
pa'iyena necai maca, ịñopi.
11 Iye coca quëaja'quëre ca nëosiquë a'ë. Jạje pa'ina, Jesús jëjo
saoquë sëte quëaquë, ye'yaquë pa'iyë.

12 Ja̱ do'ire ai yo'oyë. Jaje ai yo'oquëta'a huajëya'ye peoquëpi
yo'oyë, yë'ë quëcoquëre paye sëte. Ja̱je pa'ina, asayë, tutu
quë'ipi yë'ëre de'oye ñacaija̱'quë api, i̱ ca nëose'ere ne tëji
mu'seja̱'a.
13 Yë'ë nuñerepa pa'yere ye'ya i̱ñose'eje̱ pa'ye tuije̱'ë. Cui'ne
Jesucristo ja̱'re tsioni pa'ijë pa̱ire oiyere, cui'ne Maija'quë
pa'iji cuasajë pa'iyere pa'ije̱'ë.
14 Maija'quë joyo maire pa'iquë co̱caiyepi de'hua ñacaije̱'ë,
de'oye ye'yayere Maija'quë nuñerepa cocare i̱sise'ere
necaija̱'quë api caquë.
15 Tsoe më'ëpi asayë, si'aohua'i Asia yeja pa'icohua'i yë'ëre
je̱ocojëna, cui'ne ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni Figelo cui'ne Hermogenes
je̱ose'e.
16 Onesíforo tsëcapëre mai Ëjaëpi oi teaye ñaquë co̱caija̱quë.
Cosiquë yë'ë pa'ina, ja̱ohua'ipi huajëya'ye cosiquëni
yo'oma'quëpi cama'ë sihua ëaye jaiye de'oye yo'o huasopi,
yë'ëre.
17 Ja̱je yo'oquëpi Roma ti̱'asi maca co'e jujani je̱oma'ë
co'equë ti̱'api, yë'ëre.
18 Ja̱je pa'ina, mai Ëjaëpi ja̱ mu'serepa oi teaye ñacaija̱quë
Onesíforore. Më'ë ñaquëna, maire Efeso pa'i maca, co̱caise'eje̱
pa'ye co̱caji'i. Ja̱re më'ëpi tsoe asayë.

2

De'o Jesucristo Soldado

1 Yë'ë mamaquë më'ë cato Cristo Jesús i̱si tutupi pa'ije̱'ë. Ja̱je
pa'i,
2 yë'ë jai pa̱ire quëaquëna, më'ë asase'ere ne ti̱'acohua'ire
pana, ta̱'ñe de'oye yecohua'ire se ye'yaja̱'cohua'irepa ña
cua̱ñocohua'ina cua̱ñe nëoje̱'ë, ye'yaja̱'cohua'ire.
3 Më'ë yë'ë ai yo'oyeje̱ pa'itoje̱ quëcoje̱'ë, Jesucristo de'o
soldado sëte.
4 Ti te'ije̱ soldadopi soldado peocohua'i yo'oyere cui'na
yo'oma'quë api, ja̱re i̱ ëjaërepa cua̱ñese'e de'oyerepa se-
huoja̱'quë caquë.
5 Ja̱je cui'ne ca̱'a yo'oquëpi ca̱'a yo'ocohua'ire cua̱ñese'ere
yo'oma'ë pani ca nëosi co'amaña i̱ñe peoji.
6 Tsio nequë cato i̱ pa ja̱'ñere du'ru tëaquë api, ja̱ yë'ta'a
yecohua'i pa̱jëna.
7 Iye yë'ë case'ere cuasaquëna, mai Ëjaëpi co̱caina, si'aye asa
ti̱'añe pa'iji.
8 Hua̱nëyema'ë pa'ije̱'ë, Jesucristore ju̱'isiquëpi huëisiquëre
David tsëcapë aquëre. Yë'ë ja̱ë ayere huaso coca quëayë.

9 Iye de'o coca quëa do'ire ai yo'onije quëcoquë quëayë, pa̱ire
huani je̱oquëre sëayeje̱ quë̱na meapi sëasiquë pa'inije. Ja̱je yë'ë
pa'iquëta'are de'o coca cato quë̱na meapi sëa ma'ñe a'ë.
10 Ja̱je pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'ijë Maija'quë sahua-
sicohua'ipi huasosicohua'i pa'ijë de'oyere pare ti pa'iyere
ti̱'ajajë caquë si'aye ai yo'onije quëcoyë.
11 Iye nuñerepa caye a'ë.
Maipi Cristo ja̱'re ju̱'isicohua'i pani i̱ ja̱'re co̱ni pa'ija̱'cohua'i
a'ë.
12 Ai yo'onije o̱cue pa'i macarepa i̱te tuisicohua'i pani i̱ ja̱'re
co̱ni cua̱ñeja'cohua'i a'ë.
I̱te ñama'cohua'i a'ë casicohua'i cato i̱je ñama'quë a'ë caja̱'quë
api.
13 Mai cato yo'o jujacohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ cato yo'o
jujama'quë api.
I̱ case'eje̱ ne ti̱'aquë api. ¿Me neni i̱ ca nëose'e necaima'ë
pa'iquë'ni?

Co'amaña Nequërepa Pa'iye

14 Iyere hua̱nëyema'ë quëa sëtoquë cua̱ñejë'ë. Sa̱'ñe cama'pë
pa'ija̱jë do'i peo cocare, ca huëoni. Ja̱ sa̱ñope caye ti co̱cai
ma'ñe a'ë. Coa ai jerepa yecohua'i de asacohua'ini co'aye
neñe a'ë.
15 Ja̱je pa'ina, më'ë cato co'amaña nequërepa ca'raye peo-
quëre paje̱ pa'i pasi'i caquë, de'oyerepa Maija'quëre i̱ñosi'i
caquë, Maija'quë cocare nuñerepa ye'yaje̱'ë, tayoye peoy-
erepa si'aye më'ë ai cuasaye ja'ye yo'oquë.
16 Ja̱je pa'ipi iye yeja do'i peo cocare cama'ë pa'ije̱'ë. Ja̱je
cacohua'i cato jero sa'na ai jerepa co'ayena ne huesëyë.
17 Ja̱je ne huesëcohua'i ye'yapi ai a'sio jai saiyeje̱ pa'ye yo'oji.
Ja̱je Himeneo cui'ne Fileto ye'yayë,
18 nuñerepa cocare tayo saicohua'ipi ju̱'isicohua'i huëiye
tsoe tëto saji'i cajë. Ja̱je cajë nuñerepa de'oye asacohua'ire ca
co̱'me huesojë yo'oyë.
19 Ja̱je caye pa'itoje̱ Maija'quë nesico quë̱na pëje̱ pa'io
jëaco ñu'cuema'cona toyasico pa'iji, ñeje: "Ëjaëre papi ñaji, i̱
tse̱cohua'ire." Cui'ne yequeje̱ caji: "Si'aohua'i Cristo pa̱i a'ë
cacohua'i cato co'aye yo'oyere je̱ocosicohua'i pa'iyë."
20 Jai huë'e sa̱'nahuëre së̱'ño curiquëpi cui'ne po curiquëpi
de'huasi co'amañase'e pa'ima'coa. Pa'icoa, cui'ne so̱quë
cui'ne ya'o de'huasi co'amañaje. Ja̱ yeque de'oyerepa cato
ëjare pase'e ne ja̱'ñepi pa'iji. Cui'ne yequepi si'a co'amaña coa
nerija̱i ja̱'ñepi pa'iji, ya'opi, cui'ne so̱quëpi de'huase'e cato.
21 Ëjaëre pana i̱sisiquëpi ëjare pase'e yo'oja̱'quë pasi'i cani
si'aye co'ayere yo'oma'quërepa pa'iye pa'iji. Ja̱je pa'ipi de'o
co'amañare pase'e neñe pa'iji.

22 Posëohua'i co'aye yëyere catijë'ë. Catini nuñerepa pa'ijë'ë,
Maija'quë pa'iji cuasayere, pa̱ire oiyere cui'ne jo'cua de'oye
si'aohua'i ja̱'re pa'iyere. Ja̱je pa'ipi de'o joñoare papi mai
Ëjaëre tse̱cohua'i ja̱'re co̱ni pa'ijë'ë.
23 Cui'ne huesëcohua'ipi, ye'yema'cohua'ipi sa̱'ñe cajëna,
asaquë i̱ohua'i ja̱'re co̱ni cama'ë pa'ijë'ë, më'ëpi tsoe asaquë.
Ja̱ cato pë̱ti ëayena saye.
24 Mai Ëjaërepa jo'yaë cato sa̱'ñe pë̱ti cocare caquë uihuaquë
pa'iye peoji. Ja̱re yo'oma'ë si'aohua'ire de'oye yo'oquë
pa'iye pa'iji, de'oye ye'yaquëpi tayocohua'ire quëcoquë de'oye
yo'oquëpi.
25 Sa̱ñope co'aye cacohua'ire joyore papi oi quëa nu'ñequëpi
jerepa pa'i a'ë, cuasama'quëpi Maija'quëpi co̱caina,
ja̱'në yo'ose'e je̱oni Maija'quëna po̱nëni nuñerepa cocare
asaja̱'cohua'i a'ë cuasaquëpi.
26 Cui'ne huati tse̱ani i̱ yëye yo'oja̱'cohua'i a'ë caquë
pa̱cohua'ipi de'hue ña sëtani jëaja̱'cohua'i a'ë, caquë uteque
pa'iye pa'iji.

3

Pa̱i Tëji Mu'seña Yo'oye

1 Tëji mu'seña co'a mu'seña pa'ija̱'coa. Ja̱re më'ë asaye pa'iji.
2 Ja̱ mu'seña pa̱i cato curi ai oicohua'ipi cui'ne co'ye
de'oye pa'iyese'e cuasacohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, jerepa
pa'i a'ë cuasacohua'ipi. Cui'ne yë'ëpi jerepa de'oye yo'oquë
a'ë cajë co'ye i̱ohua'ija̱'a sihuacohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Ja̱je pa'iohua'ipi Maija'quëni sa̱ñope caja̱'cohua'i a'ë. Pëca
ja'quëohua'ire sehuocaima'cohua'ipi pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Nesi do'ire pëpa to̱ma'cohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne
Maija'quëre sehuoyere ti oima'cohua'ipi pa'ija̱'cohua'i a'ë.
3 Pa̱ire oima'cohua'i cui'ne ai yo'ocohua'ire ñani ti
co̱caima'cohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Co'a cocaohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne i̱ohua'i yëye quëco ti̱'ama'cohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ti oiye peoyerepa yo'ocohua'ipi si'aye
de'oyere ai sa̱ñope yo'ocohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
4 Cajeohua'i cayeje̱ pa'ye cajë cosocohua'i pa'ija̱'cohua'i
a'ë, cui'ne ti ja'ruja̱ima'cohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Yë'ë jerepa
pa'i a'ë cajë co'ye sihuacohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne
Maija'quëni coejë coa i̱ohua'i yëyese'e co'eja̱'cohua'i a'ë.
5 Maija'quëre sehuosicohua'i yo'oyeje̱ pa'ye yo'ojëta'a coa
caja̱'cohua'i a'ë, nuñerepa Maija'quëre sehuosicohua'i pa'i
tutu peocohua'ipi.
Ja̱je pa'iohua'ire tsioma'ë pa'ijë'ë.
6 Ja̱je yo'ocohua'i acohua'ipi, nomiohua'i co'ayena
ti̱mësicohua'ipi coa si'aye yëcohua'i pa'i huë̱'ñana cacaroja̱ijë

cajeohuaˈi deˈojëna, tutu peocohuaˈipi, siˈaye i̱ohuaˈi yëyere necaija̱ˈcohuaˈi aˈë.
7 Siˈanë yeˈyejëtaˈa ja̱ nomiohuaˈi ti nuñerepa paˈiyere asa ti̱ˈamaˈpë paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë.
8 Tsoe hue̱ˈña caya dahuëohuaˈi Janes cuiˈne Jambre sa̱ñope Moisésre yoˈoa̱ˈhuëˈë. Ja̱je cuiˈne ja̱ohuaˈije̱ sa̱ñope yoˈoja̱ˈcohuaˈi aˈë, nuñerepa cocare, coˈayeseˈe cuasa ë̱mëohuaˈi deˈosicohuaˈipi, Maijaˈquë paˈiji cuasayere ne huesosicohuaˈipi.
9 Ja̱je paˈiquëtaˈare siˈa pa̱i i̱ohuaˈi yoˈoye asa ti̱ˈani huesëohuaˈipi yoˈoyë, cajë sehuomaˈpëna. Ai jerepa yoˈomaˈpë paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë, Moisésre caya ë̱mëohuaˈi sa̱ñope yoˈo jujajë paˈiseˈeje̱ yoˈoja̱ˈcohuaˈipi.

Tëjiyerepa Pablo Timoteore Cua̱ñeseˈe

10 Ja̱je paˈiquëtaˈare mëˈë cato yëˈë yeˈya i̱ñoseˈere, yoˈoquë paˈiyë, yëˈë paˈiseˈere, yëˈë nesiˈi cuasaseˈere, Maijaˈquë paˈiji cuasaseˈere, yëˈë pa̱ire oiseˈere, yëˈë quëcoseˈere, sa̱ñope yoˈoye paˈitoje̱,
11 cuiˈne yecohuaˈi jo̱sa yoˈojëna, ai yoˈonije yëˈë quëcoseˈere. Cuiˈne mëˈëpi asayë, jeto Antioquía, Iconia cuiˈne Listra daripë̱a paˈi maca jo̱sa yoˈojëna, ai yoˈoquëna, Ëjaëpi siˈaye ja̱re nejocani deˈoye paˈiye i̱siseˈe.
12 Nuñerepa cayë, siˈaohuaˈi Jesús ja̱ˈre tsioni paˈiye yëcohuaˈi cato ja̱je ai yoˈoja̱ˈcohuaˈi aˈë, yecohuaˈipi jo̱sa yoˈojëna.
13 Ja̱je paˈiquëtaˈare, coˈacohuaˈi cuiˈne cosocohuaˈi cato jero saˈna ai coˈayere yoˈojë yecohuaˈire cosocohuaˈi paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë, coso cua̱ñosicohuaˈipi paˈijë.
14 Ja̱je paˈiquëtaˈare siˈaye mëˈë iye aˈë, i̱tirepa caquë asa huesëseˈere o̱cue paˈi macarepa yoˈoquë paˈije̱ˈë. Mëˈëpi asayë, mëˈëre yeˈyasicohuaˈire.
15 Cuasaje̱ˈë, cuiˈne mëˈë cato tsihuaˈë paˈinëna Maijaˈquë toya pëpë caye asaquë aˈë. Mëˈëre ja̱pi deˈoye yoˈoquëre yeˈyaquë cuiˈne huasosiquë paˈiyena saye paˈiji, Cristo Jesuni paˈiji cuasa doˈipi.
16 Siˈa toya pëpë Maijaˈquëpi quëaquëna, toyasicoa. Ja̱je paˈina, Maijaˈquë cocapi deˈoye aˈë, pa̱ire yeˈyaye, yëhuo quëcoye tayo yoˈocohuaˈire, quëa nuˈñeñe cuiˈne nuñerepa paˈiyena yeˈyaye.
17 Ja̱je paˈina, cuiˈne Maijaˈquë coca sehuoquëpi siˈaye ai yeˈyesiquëpi deˈoyeseˈe nequë paˈija̱ˈquë api.

4

1 Pa̱i ëjaëje̱ paˈirepa dani ju̱ˈisicohuaˈire cuiˈne huajëcohuaˈire pa̱i ñape yoˈoseˈeje̱ caja̱ˈquë Jesucristo cuiˈne Diusu ña hue̱ˈñana cua̱ñeñë, mëˈëre,

2 Maija'quë cocare quëajë'ë caquë. Pa̱ipi yëjë asa maca
cui'ne pa̱ipi asaye coe macaje̱, ai cua̱ñequë quëajë̱'ë, më'ë
caye asacaija̱'cohua'ire. Tayocohua'ire yo'o ma'ñe a'ë caquë
yëhuoje̱'ë. Quëcoquë ye'yaje̱'ë, yo'o jujama'ë.
3 Nuñerepa cocare pa̱i asaye coe mu'seña ti̱'aja'coa. I̱ohua'i
yëyeje̱ pa'iye ye'yacohua'ini co'ejë asaja̱'cohua'i a'ë.
4 Nuñerepa cocare jeteyo'jena o̱ani, si'aye pa̱i cayere i̱tire
pa'ë cajë asaja̱'cohua'i a'ë.
5 Ja̱je pa'iquëta'are më'ë cato si'anë më'ë pa'iyere ñare
paquë de'oyese'e pa'ije̱'ë. Ai yo'oye pa'ito quëcoje̱'ë. Huaso
cocare quëaquë pa'ije̱'ë, më'ë nesi'i cuasase'ere si'a yë'quë
maca nequë.
6 Yë'ë cato Maija'quëna yë'ë ca̱pë i̱sisiquëpi pa'iyë. Yë'ë ju̱'ija
mu'se ja'yere pa'iji.
7 De'oyepi uihuaquë huë'huë ti̱'ahuë, tëji du'rure pana,
Maija'quë pa'iji cuasayere yo'o jujama'ë.
8 Ja̱je pa'ina, yure cato yë'ëre de'oyerepa pa'iyepi uteji
maroje̱ pa'iopi, ja̱ mu'serepa Ëjaë Jesucristo pa̱i yo'ose'e
nuñerepa ca de'huaquëpi i̱si ja̱'ñepi. Yë'ëse'ere i̱siye pa̱ja'quë
api, si'aohua'ire i̱ co'i co̱ñe ai yëjë utejë pa'icohua'ireje̱
i̱sija̱'quë api.

Timoteore Quëaye

9 Esa dani yë'ëre ñañere caquë yo'oje̱'ë.
10 Demaspi iye yeja co'amañare ai yë do'ire yë'ëre je̱oconi
saji'i, Tesalónicana. Crecentepi Galacia yejana saji'i. Cui'ne
Titopi Dalmaciana saji'i.
11 Satena, Lucase'e yë'ë ja̱'re co̱ni pa'iji. Ja̱je pa'ina, më'ëpi
dai Marcore co'eni daje̱'ë. Ja̱ëpi de'hue yë'ë co'amaña yo'oye
co̱caija̱'quëre.
12 Cui'ne Tíquico co̱ni Efeso daripëna jëjo saohuë.
13 Më'ëpi dai dacaije̱'ë, yë'ë dëi ju'i ca̱ Troas daripëna Carpo
huë'ena je̱o daisicore. Toya pëpë̱a cui'ne ca̱'nina toyase'eje̱
dacaije̱'ë, ja̱re ai cuasayë.
14 Alejandro, que̱na de'huaëpi ai co'aye yo'opi, yë'ëre. Ja̱
do'ire Ëjaëpi i̱ yo'ose'eje̱ pa'ye sa̱ija'quë api.
15 Ja̱ë cato Maija'quë cocare, mai quëayere ai sa̱ñope yo'oquë
api. Ja̱je pa'ina, i̱te de'hua ñaje̱'ë, më'ëreje̱ co'aye yo'oquë.
16 Ëjaohua'i ña hue̱'ñana yë'ëre sa̱ñope cayere quëa maca ti
te'i macaje̱ co̱caiye pa̱pi. Pa̱jë si'aohua'i yë'ëre je̱oconi saë'ë.
Ja̱ohua'i yo'ose'e Maija'quëpi sa̱ima'ë pa'ija̱quë cuasaquë
se̱ñë.
17 Ja̱je pa'iquëta'are mai Ëjaëpi yë'ë ja̱'re pa'i si'aohua'i judío
peocohua'ije̱ i̱ huaso cocare yë'ëpi quëaquëna, asaja̱'cohua'i

a'ë caquë yë'ëre cọcai i̱ tuture i̱sipi. I̱si maca quëacaë'ë, i̱ coca.
Ja̱je jai yai yë'opona satira'siquëni Ëjaëpi huasopi, yë'ëre.
18 Ja̱je cui'ne ñacaija̱'quë api, si'aye co'aye yë'ëre nesi'i
cayeje̱. Ja̱je ñacai paquëpi i̱ cua̱ñe te̱'tena yë'ëre de'huaja̱'quë
api. De'oquëre pa'ni, Maija'quë. Ja̱je pa'ija̱quë.

Pëpa Tëjiyere, Cui'ne De'oye Pa'i Ja̱'ñere Cọcaiye

19 Pëpayë, Priscare, Aquilare cui'ne Onesíforo tsëcapëre.
20 Erasto, Corintona pëapi, cui'ne Trófimoni ju̱'ina, Miletona
je̱o daë'ë.
21 Ja̱ yë'ta'a oco tëcahuë ti̱'ama'në ai cuasaquë daije̱'ë,
më'ëpi. Pëpayë, Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, cui'ne
si'aohua'i mai Ëjaë do'ijëreje̱.
22 Ëjaë Jesucristopi më'ë ja̱'re cọni pa'ija̱quë Diusupi
si'aohua'ire mësarute, de'oye necaina, pa'ije̱'ë.

TITO

Pablopi, Titona Toyase'e

1 Yë'ë Pablo, Maija'quëre quëacaiquë a'ë, Jesucristo
jëjo daoquëpi. Maija'quë i̱ tse̱cohua'i pa'ija̱'cohua'ire ña
nëosicohua'ire quëaquëna, asani Maija'quë pa'iji cajë mai
sehuoyere nuñere pare sehuoni ti pani huesëyere utejë
pa'ija̱'cohua'i a'ë caquë jëjo daopi, yë'ëre.
2 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ti cosoma'quëpi ja̱ pa'i ja̱'ñere ca
nëoa'ji'i, yeja ja̱ pa'i huëoma'në.
3 Maija'quë maire huasoquëpi, yë'ëpi de'hue quëacaija̱'quë
api caquë nesiquëpi yë'ë quëaquëna, i̱ cocare yure i̱ñopi, maire
i̱ cuasa nëosi maca ti̱'aëna.
4 Yë'ë cui'ne më'ë te'e Maija'quëre pa'iji cuasa do'ire yë'ë
mamaquëre pa'ë, Tito më'ë. Ja̱ do'ire iye toya ja'huana
toyaquë cayë. Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristo mamire
huasoquëpi de'oye necaijëna, ai yo'oye peoye jo'cua pa'ijë̱'ë.

Tito Neñe

5 Creta saodohuëna më'ëre je̱o dai maca je̱o daë'ë, ne ju-
jase'ere më'ëpi ne de'hua saoja̱'quë cui'ne pa̱i daripë̱a ñape
sehuosicohua'i ëjaohua'ire neja'quë caquë, yë'ë cua̱ñese'eje̱
pa'ye.
6 Tayo yo'oquëna, ca quëcoye peoquërepa pa'iye pa'iji, sehu-
osicohua'i ëjaë. Nëjore te'ore paquëpi cui'ne mamajëre sehu-
osicohua'ire paquëpi, cui'ne co'aye yo'oma'cohua'ire de'oye
sehuocohua'ire paquëpi pa'iye pa'iji.
7 Sehuosicohua'i ëjaë cato Maija'quë co'amañare
de'oyerepa ñacaija̱'quëpi pa'iji. Ja̱je pa'i do'ire nuñerepa
de'oye pa'iye pa'iji. Ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi, jëaquë
teni yo'oma'quëpi, co̱no cuepema'quëpi, huajo yëma'quëpi,
cui'ne curiquë ai yë coa cosoquë nema'quëpi pa'iye pa'iji.
8 Coa ai jerepa de'oye yo'oquë pa'iye pa'iji, i̱ huë'ena daico-
hua'i pa'ito si'anë de'oye pëpaquëpi, de'oye yo'oye yëquëpi,
de'oye cui'ne co'aye pa'ito ta̱'ñe asaquë yo'oquëpi, nuiñerepa
yo'oquëpi, Maija'quëna i̱ pa'iye i̱sisiquëpi, cui'ne i̱ pa'iyere
co'ye ñaquëpi pa'iye pa'iji.
9 Cui'ne nuñerepa coca ye'yase'ena tsioja̱isiquëpi yecohua'i
yo'o jujahuë cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'o ja̱'ñena co̱caiye
pa'iji, de'o cocapi ye'yajë, cui'ne sa̱ñope cacohua'ireje̱ quëa
ti̱'añe pa'iji, asaja̱'cohua'ire mai pa'iye.
10 Jai pa̱i pa'iyë, hua saisicohua'ipi maire sa̱ñope cacohua'i,
ca̱'ni tëaye pa'iji cajë cua̱ñecohua'i. Ja̱ohua'ipi do'i peo cocapi
cajë pa̱ire cosoyë.

11 Jąje cosocohua'ire ai ëseye pa'iji, ye'yama'pë
pa'ijącohua'ire, coa curiquëre neñu'u cajë ịohua'i tayo
ye'yayepi jai tsëcapëa pa'icohua'ire si'aohua'ire tịñe yo'oyena
ye'yacohua'ire.
12 Jąre ịti saodohuë Creta aquëpi, yequë mu'seña pa'i jąñe
quëaquëpi, ị cajeohua'ire capi: "Creta pąi cato si'anë coa
cosocohua'i a'ë, airo pąi a'ë, jai ąohua'i a'ë cui'ne jọsaohua'i
a'ë."
13 Jąje cani nuñerepa capi. Jąje pa'i do'ire më'ëpi jąohua'ire
tuturepa yëhuoquë quëajë'ë, nuñe pa'iohua'ipi Maija'quëre
pa'iji cuasajë pa'ijącohua'ire.
14 Jąje pa'ijë judío pąi coa huëoni ca cocare asama'pë cui'ne
nuñerepa cocare coejë jẹosicohua'i cuąñeñere sehuoma'pë
pa'ijącohua'ire.
15 De'oye cuasajë pa'icohua'ire cato si'a co'amaña
de'oyese'e pa'iji. Jąje pa'iquëta'are ëa joyo hue'ecohua'ire,
cui'ne de'oye cuasama'cohua'ire cato ti peoji de'oye cuasaye,
si'a ịohua'i cuasaye cui'ne ịohua'ire neñe quëa joyojẹ si'sise'e
pa'i do'ire.
16 Jąje pa'iohua'ipi Maija'quëre sehuoyë cayë. Cajëta'are
ịohua'i yo'oyepi nuñerepa yo'oye peoji. Jąje pa'ina, yeco-
hua'ire coejë ñacohua'i pa'iyë. Hua saisicohua'i pa'iyë, cui'ne
te'o macarejẹ de'oye yo'o tị'ama'cohua'i pa'iyë.

2

Ai De'oye Pa'iyere Ye'yaye

1 Më'ë ye'yayejẹ si'anë Maija'quë coca cayejẹ pa'ye
pa'ijąquë.
2 Aiohua'ijẹ sa tëto saipe yo'oma'cohua'i pa'ijąjë, yeco-
hua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ijąjë de'oye, cui'ne co'aye tąñe
asacohua'ipi, Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi, pąire oico-
hua'ipi, cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi pa'ijąjë quëajë'ë.
3 Jąje cui'ne ai nomiohua'ijẹ yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna,
pa'ijąjë, co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi,
cọno cuepema'cohua'ipi, coa ai jerepa de'oye ye'yacohua'i
pa'ijąjë yëhuojë'ë.
4 Nomi tsị huejasicohua'ire ëjëre oiye cui'ne mamajëre
de'oye ñajë paye ye'yająjë.
5 Jąje pani ịñojëna, nomi tsịpi ye'yejë co'aye cui'ne de'oye
tąñe asajë nuñe pa'icohua'ipi, huë'e co'amaña de'oye paco-
hua'ipi, pąire oicohua'ipi, ëjë cuąñeñe de'oye sehuocohua'ipi
pa'ijąjë. Jąje pa'ijëna, yecohua'ijẹ Maija'quë cocare cue'cueye
pąja'cohua'ire caquë yëhuojë'ë.
6 Jąje cui'ne pọsëohua'irejẹ yëhuojë'ë, si'anëpi ịohua'i yëyere
meñe quëco tị'acohua'i pa'ijącohua'ire.

7 Jąje pa'ina, më'ëpi si'aye de'oye pani i̱ñojë'ë, jąohua'ire.
Ye'yaquë pani nuñerepa caquë de'oyere papi ye'yajë̱'ë,
8 sąñope caye peoyere papi. Jąje nuñere pare caquëna,
sąñope caye pącohua'ipi asajë quëquëni maire sąñope co'aye
caye pąja'cohua'i a'ë.
9 Co'amaña necaicohua'ire yëhuojë̱'ë, sąñope tutu sehuoco-
hua'i pa'ima'pë pa'ijąjë i̱ohua'i ëjaohua'ire, coa ai jerepa oijë
de'oye sehuojë necaicohua'i pa'ijąjë caquë.
10 Cui'ne maire huasoquë Diusu coca ye'yayere si'aohua'i
de'oyere pa'ni cajë ñaja'cohua'ire, yahue co'amaña i̱mama'pë
pa'ijąjë, mai pa'iyere ñani, nuiñerepa yo'ocohua'i a'ë
cuasąja'cohua'ire.
11 Maire oiye Diusu i̱ñose'epi, jąpi si'a pąire huasoye pa'iji.
12 Jąje pa'ina, jąpi maire ye'yaji, co'ayere yo'oma'pë
nuñese'e yo'ojë Maija'quëre necaiyere. Cui'ne iye yeja pa'i
maca ti jo̱ocoyere ye'yaji, co'aye mai yëyere.
13 Cui'ne jąpi ye'yaji, mai Diusu, maire huasoquë Jesucristo
dai mu'sere i̱ ca nëose'ere utejë pa'iyere.
14 Jąje pa'ina, mai do'ire ju̱cacaji'i, co'ayere pa'icohua'ini
huasosi'i caquë, co'ayere pa'isicohua'ini tsoa to̱ni i̱ pąire pare
pasi'i, de'o co'amañase'e yëcohua'ire caquë, yo'opi.
15 Jąje pa'ina, si'aye iyere më'ë ye'yaye pa'iji, quëa sëtoquë,
cui'ne yëhuo ñu'ñequë, Ëjaërepa cuąñequë tutupi, yecohua'ipi
më'ëre cue'cueye pąja'cohua'ire.

3

Sehuosicohua'i Yo'oye

1 Pąi ëjaohua'ire, cui'ne pąire cuąñe tutu pacohua'ire, de'oye
i̱ohua'i cuąñeñe sehuojë pa'ijąjë, cui'ne de'o co'amañase'e
neñe yëcohua'ipi pa'ijąjë caquë quëajë̱'ë.
2 Cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cama'cohua'ipi, ui-
huaye yëma'cohua'ipi, de'oye pąire yo'ocohua'ipi, cui'ne joy-
ore papi teaye pa'iohua'i pa'iyere i̱ñojë, si'aohua'ire de'oye
yo'ojąjë caquë.
3 Jąʼnë maije huesëcohua'ipi Maija'quë caye sehuo-
caima'cohua'ipi, ne huesësicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë coa si'aye
mai yëye yo'ocohua'ipi tse̱a cuąñosicohua'ipi paë'ë, co'ayena.
Jąje co'ayere pa'ijë yecohua'i co'amañare ëa ñajë pë̱icohua'ipi,
cui'ne pąire oima'cohua'ipi, sąʼñe coecohua'ipi paë'ë.
4 Jąje pa'ijëna, mai Diusu, maire huasoquëpi si'a pąire
de'oye necaiyere cui'ne pąire oiyere i̱ño maca,
5 ja maca huasopi, maire. Maipi de'oye yo'osi do'ire hua-
soye pąpi. Coa i̱pi oi teaye ñani huasopi. Jąje huasoquë
co'ayere tsoa to̱quë, huajë pąire nepi. Nequë Maija'quë joyopi
huajëye pa'iye i̱sipi.

6 Cui'ne mai Ëjaë Jesucristo maire huasoquë do'ipi jaiye
i̱sipi, i̱ de'o joyore.
7 Maipi co'acohua'i pa'isicohua'ipi i̱ oi do'ipi de'ocohua'i
pa'ijë ti pani huesëyere mai utejë pa'iyere paja̱jë caquë.
8 Iye coca nuñere pa'ë. Ja̱je pa'ina, më'ëre cua̱ñeñë. Iyere
ai si'anë cua̱ñequë quëaje̱'ë, Maija'quëre sehuocohua'ipi asajë
de'oyese'e nejë pa'ija̱'cohua'ire. Iye coca si'a pa̱ire co̱caiye
a'ë, cui'ne de'oye a'ë.
9 Ja̱je pa'ina, huesëohua'i cayere aipë cocare cui'ne
cua̱ñese'e caye ayere ca huëoni yë'ose'e cajë uihuayere,
yo'oma'pë pa'ije̱'ë.
10 Sehuosicohua'ire te'e pa'iye pa̱jë'ë caquë huahuequë
yo'oquë pa'ito soini yëhuoje̱'ë. Te'e pa̱nita'a cayayerepa
yëhuorena, asama'ë pa'ito eto saoje̱'ë.
11 Eto saoni nuñe cuasama' do'ire ne huesësiquërepa pa'iji, i̱
co'aye yo'oyepi nejoquëna, cuasaje̱'ë.

Pa̱i Ñape Yo'o Ja̱'ñe Quëaye

12 Artemasni pa̱nita'a Tíquiconi më'ëre ñaja'quëre jëjo saosi
maca esa daije̱'ë, Nicópolisna yë'ëre ti̱'ani ñasi'i caquë. Ja̱rona
oco tëcahuë pë̱asi'i cuasa nëohuë.
13 De'oye co̱caije̱'ë, pa̱i yo'oye asaquë ne de'huaquëre
Zenasre cui'ne Apolosre, si'aye caraye peoquëna, ai
yo'oma'pë so'o saija̱'cohua'ire.
14 Ja̱je yo'oquëna, mai tse̱cohua'ije̱ de'oye yo'oyere
ye'yeja̱jë, peocohua'i ai yo'ocohua'ire co̱caiye. Ye'yejë yo'ojë
de'oye yo'o pa̱i pa'ija̱jë caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ije̱'ë Case'e

15 Si'aohua'i yë'ë ja̱'re co̱ni pa'icohua'i më'ëre pëpayë. Ja̱je
cui'ne ja̱ro pa'icohua'ire si'aohua'ire pëpacaije̱'ë, cajeohua'ire
Maija'quëre pa'iji cuasacohua'ire. Maija'quëpi ñacaiyepi
si'aohua'ire mësarute pa'ija̱quë. Ja̱je pa'ija̱quë.

FILEMÓN

Pablopi Filemónna Toyapi

1 Cristo Jesús do'ire yë'ë Pablo tsẹa cuạñosiquë pa'iquëpi
Maija'quë do'iquë, Timoteo jạ're cọni toyayë, iye toya ja'hua,
më'ëna Filemón yëquë oiquëpi te'e co'amañare nequëna.
2 Cui'ne më'ë huë'ena sehuosicohua'i tsi'sisicohua'ireję
cajë toyayë. Cui'ne Maija'quë do'ico Apiareję cui'ne
Arquipore cajë toyayë, te'e yëquë yo'oyeję pa'ye tutu
yo'oquëreję.
3 Maija'quë Diusupi cui'ne Jesucristopi ñacaina, ai yo'oye
peoquëna, jo'cua, de'oye pa'ijạjë.

Pạire Oiye, Cui'ne Maija'quë Pa'iji, Filemón Cuasaye

4-5 Maija'quëre sehuocohua'ire më'ë ai oiyere cui'ne Jesure
necaiquëre pare cuasayere yecohua'ipi quëajëna, asaquëpi
yë'ë Maija'quëre sẹñe ñape si'anë më'ë pa'iyere cuasaquë
de'oji caquë pëpayë, i̱te sẹ maca.
6 Jạje pa'ina, më'ëpi yëquë cuasayeję pa'ye Maija'quë pa'ire
paji cuasaquëpi Cristo jạ're pa'ijë, jaiye de'oye yo'oye payere
nuñerepa asa ti̱'ajaquë caquë sẹcacaiyë.
7 Cui'ne ai sihuayë, më'ë Maija'quë do'iquëpi pạire oiquëpi,
sehuosicohua'ire cọcaina, ai oima'pë pa'ijëna, asa huajëquë.

Pablopi Cacaiye Onésimo Pa'iyere Caquë

8 Cristo jëjo daoquë a'ë caquë më'ë yo'o jạ'ñere cuạñe tutu
paquëta'a,
9 yë'ë Pablo ai huạnoupi Cristo Jesús do'ire tsẹa cuạñosiquë
pa'iquëpi pạire oiyere papi sẹñe yëyë, më'ëre.
10 I̱ño co sitore pa'i quëaquëna, asani Onésimopi sehuoni yë'ë
mamaquęję pa'i de'osiquëni caquë sẹñë, më'ëre.
11 Jạ'në tsoe Onésimo jo'yaë pa'i maca coa pa'iquë paji'i,
yure cato necaiquëre papi, më'ëre cui'ne yë'ëreję.
12 Jạje pa'ina, yë'ëpi ti̱'aquëna, sihuayeję pa'ye i̱te sihuajẹ̱'ë,
cui'naëni më'ë quë'rona jëjo saoyë, yure.
13 De'o coca quëa do'ire tsẹasiquë pa'ina, yë'ëre më'ë
cọcatira'si sa'rore, pëani cọcaijạquë cara'huë.
14 Jạje ca'ñe pa'ita'a pạñë, më'ëpi de'oji cuasama'ëna
yo'oyere coequë. Më'ë yë'ëre cọcaiyepi më'ëse'e cuasaquë
yo'oye pa'ijạquë caquë. Jẹoconi cuạñese'eję pa'ye peojạquë,
15 cuasayë. Yë'ëta'a Onésimopi më'ëre jẹoconi saji'i, a'ri
maña tsoe pa'i sitopi yureta'a ti pa huesojạquë caquë.
16 Jạje pa'ina, jo'yaëję pa'ire paye peoji, jo'ya nesiquëre sẹña
maca pa'i api. Jạje cani cayë, yo'jeiję pa'ire papi caquë. I̱te

yëˈë ai yëyë. Cuiˈne mëˈëpi i̱te jerepa yëye paˈiji, Ëjaë Jesure cuasa doˈire Maijaˈquë doˈiquëre sëte.
17 Ja̱je paˈina, mëˈëpi yëˈë cajei sëte, yëˈëre sihuaquë pëpayepi pëpaje̱ˈë, i̱te.
18 Mëˈëre coˈaye yoˈosiquë paˈito pa̱nitaˈa, coˈamaña doˈire sa̱iñe pa̱quë paˈito yëˈëni se̱jëˈë.
19 Yëˈë Pablopi sa̱icasiˈi. Yëˈë je̱tëpi toyayë, iye toya eˈque, yëˈë quëaquëna, sehuosi doˈire, mëˈëje yëˈëre sa̱iñe payë caquë quëa sëtoˈñe paˈitaˈa pa̱ñë.
20 Deˈoji. Maijaˈquë doˈiquë, Cristore cuasaquë sëte yëˈë caseˈeje̱ necaije̱ˈë, oi paˈiquëpi quëcoja̱quë, deˈoye yoˈo huasoje̱ˈë.
21 Deˈoye sehuocasipi caquë toyayë, mëˈë yoˈo ja̱ˈñere asaquë cuiˈne asayë, mëˈë yëˈë caseˈe jerepa deˈoye yoˈo ja̱ˈñere.
22 Cuiˈne yequeje̱ cayë, mëˈëre. Yëˈë sani pëaja̱ˈto necaije̱ˈë. Uteyë, Maijaˈquëpi mësaru se̱ñere asaquë. Necaina, sani ñasiˈi caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë Deˈoye Paˈije̱ˈë, Caseˈe

23 Ja̱ro mësarute pëpa saoji, Epafras Cristo doˈire yëˈë ja̱ˈre co̱ni tse̱a cua̱ñosiquë paˈiquëpi.
24 Cuiˈne Marcos, Aristarco, Demas cuiˈne Lucas yëˈë yoˈoquëna, co̱caicohuaˈipi pëpayë.
25 Jesucristopi ñacaija̱quë siˈahuaˈire mësarute. Ja̱je paˈija̱quë.

HEBREOS

Maija'quëpi I̱ Mamaquëja̱'a Capi

1 Tsoe hue̱'ña Maija'quëpi mai aipëre i̱te quëacaicohua'ija̱'a
ca mu'seña jaiye ca'a̱ji'i, cui'ne jaiye ti̱ñe pa'ye yo'oyeja̱'a
ca'a̱ji'i.
2 Ja̱je ca'quëpi, yure tëji mu'seña maire i̱ mamaquëja̱'a capi.
Si'a co'amaña i̱ ja̱'re de'huasiquë ja̱'re co̱ni, si'aye co'amaña
paja̱'quë ja̱re co̱ni capi.
3 Ja̱ë api, Maija'quë de'oyere pare miacaiquë. Cui'ne ja̱ë api,
Maija'quë pa'iyere maire i̱ñoquë i̱je pa'i api, cui'ne ja̱ëpi si'a
co'amaña i̱ coca tutupi quëco paquërepa. Mai co'aye pa'ise'ere
tsoa to̱ni, jeteyo'je Maija'quë ñu'ico ëja te̱'tena ja'rupi.

Hui̱ñaohua'ire Jerepa Pa'i Api, Maija'quë Mamaquë

4 Hui̱ñaohua'ire jerepa pa'i de'opi, Maija'quë mamaquëpi,
i̱ohua'i paye jerepa pa'i mamire i̱si cua̱ñosi do'ire.
5 Maija'quë ti cama'ë paji'i, te'ireje̱ i̱ hui̱ñaëre:
Më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.
Yure më'ëre huëoni pa'iye i̱sihuë.
Te'ireje̱ i̱ hui̱ñaëre cama'ë paji'i.
Yë'ë pasi'i, i̱ pëca ja'quë pa'ina,
I̱pi yë'ë mamaquë pa'ija̱'quë.
6 Ja̱je pa'iquëta'are iye yejana i̱ mamaquëre te'ire i̱siquë capi:
Si'a i̱ hui̱ñaohua'i i̱te do're ja'rujë ai de'oquëre papi cajë si-
huaje̱'ë.
7 Maija'quëpi i̱ hui̱ñaohua'i ayere capi, ñeje:
Hui̱ñaohua'ire cato tutuje̱ pa'iohua'ire neñë,
cui'ne yë'ëre necaicohua'ini toaje̱ pa'iohua'ire neñë.
8 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ mamaquëre capi:
I̱na, Diusu, më'ë cua̱ñeñe cato, ti caraja̱iñe peoji,
më'ë cua̱ñeñe cato nuñere pa'ë.
9 De'oyese'e oi, co'ayere më'ë ai coehuë.
Ja̱je pa'ina, Diusu, më'ëre, më'ë Diusupi ai sihuayere i̱sipi,
më'ë cajeohua'ire i̱siye jerepa.
10 Cui'ne yequeje̱ capi:
I̱na, i̱ti huëo maca më'ëpi Ëjaë, yejare nehuë.
Cui'ne më'ëpi ma'tëmoje nehuë.
11 Më'ë de'huase'e cato caraja̱i ja̱'ñe a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are
më'ë cato ti pani huesëja̱'quë a'ë.
Si'aye ja̱ cato co'a de'o huesë ja̱'ñe a'ë, ju'i ca̱ña yo'oyeje̱.
12 Ja̱je pa'ina, ja̱ yejare cui'ne ma'tëmore më'ëpi ju'i ca̱ ñëoñeje
pa'ye ñëoja'quë a'ë.
Cui'ne ju'i ca̱ yeconi su̱ñacaiyeje̱ pa'ye më'ëpi neja'quë a'ë.

Jaje pa'iquëta'are, më'ë cato jare ipi pa'ija'quë a'ë.
Më'ë pa'iye ti carajaiñe paja'coa.
13 Diusu cama'ë paji'i, te'ireje huiñaëre:
Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,
më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.
14 Si'aohua'i huiñaohua'i cato Maija'quëre necaicohua'ipi joñoase'e pa'iyë, huasosicohua'i pa'ija'cohua'ire cocaija'cohua'ire jëjo daosicohua'ipi.

2

Ña Tayoye Pañu'u Huasosicohua'i Pa'iyere

1 Jaje pa'ina, mai asasi cocare de'huarepa asacaijë pañu'u, hua saiye paja'cohua'i.
2 Maija'quë cuañeñere huiñaohua'ipi quëase'e nuñerepa coca paji'i. Jaje pa'ina, iti de'oye sehuocaima'pë co'aye tayo yo'osicohua'i si'se cuañoahuë'ë, nuñerepa co'a do'ire.
3 Jaje pa'ito ¿mai me jëaja'cohua'i a'ni, iye maire huasoye jaiyere ña tayosicohua'i pani? Iye huaso cocare mai Ëjaëpi du'ru macarepa paire quëapi. Ja jeteyo'je i quëaye asasicohua'ipi nuñerepa coca'ë cajë asani maireje de quëahuë.
4 Cui'ne Maija'quëje i cocare pa'ë caquë iñoquë, pai yo'o ti'a ma'ñere jaiye yo'o iñopi, jaohuaija'a, i joyo tutu pai ñapere i yëyeje isisi tutupi yo'oquë.

Jesucristo Paije Pa'i De'ose'e

5 Maija'quë huiñaohua'ina isima'ë paji'i, jaohua'ipi ëjaohua'i pa'ijë yequë mu'se pa'ija'a yeja, mai se cacore cuañejajë caquë.
6 Jaje pa'iquëta'are yequë hue'ña toyase'ena te'i quëaquë caji:
Ina, Diusu më'ëpi ite huanëyema'ë cuasahuë.
Juni huesë capë hue'ere do'ire më'ëpi ai co'a ju'i cocasi'i caquë yo'ohuë.
7 Jaje pa'ina, më'ëpi ite huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'ire nehuë, coa nëhui tëcahuë jaje pa'ijaquë caquë:
Jaje pa'isiquëta'are ite de'oyepi ëja de'huani, si'aye më'ë de'huase'e cuañequëre Ëjaëre pare nehuë, më'ëpi.
8 Si'aye i quëo huë'ehuëna të'ya meni saocaë'ë, më'ëpi.
Jaje Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna të'ya meni saopi, ti te'oreje hue'sena oañe papi. Jaje pa'iquëta'are mai ja yë'ta'a ñama'pë pa'iyë, si'a co'amaña ite de'oye sehuocaire.
9 Jaje pa'iquëta'are ñañë, Jesuni nëhui tëcahuë huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'i pa'ijaquë caquë Maija'quë nesiquëni. Jaëni Diusupi maini oi si'aohua'i do'ire jucacaijaquë cuasa

nëopi. Cuasa nëoëna, ai yo'oquë jụ'isi do'ire yure de'oyepi
ëja de'huasiquëpi si'aohua'ire jerepa pa'i pa'iji. Pa'ina, jạëni
ñañë, mai.
10 Si'aye Maija'quë co'amañase'e pa'iji, ịpi quëcoquëna. Jạje
pa'ina, Maija'quë cato yëji, si'aohua'i ị mamajëpi ị de'o
co'amañare cọni payere. Jạje pa'ina, Jesucristoni ịohua'ire
huasoquëni de'oquëre pare nepi, ị ai yo'o do'ipi.
11 Jạje pa'ina, Jesucristo cui'ne ị huasosicohua'i cọni
si'aohua'i te'ini pëca ja'quëre payë. Jạje pa'ina, Maija'quë
mamaquë maire yo'jedohuë hue'yoye ca'rama'ë pa'iji.
12 Toyase'e jạje pa'ina, caji:
Më'ë pa'iye ayere casi'i yë'ë yo'je tsịre
cui'ne jẹjësi'i, jai pại tsi'si sitona më'ëre sihuaquë.
13 Cui'ne caji, yequejẹ:
Maija'quëna yë'ë cato quëcosi'i.
Cui'ne tịjupë caji yequejẹ:
Iye macare pa'iyë, Maija'quë yë'ëre ịsisi mamajë jạ're cọni.
14 Ịna ịsisi mamajë cato te'e cạpëre, cui'ne te'e tsiere
hue'ecohua'i a'ë. Jạje cui'ne Jesujẹ pạina ai de'oni te'e cạpë
cui'ne te'e tsie hue'equë paji'i, pại hue'eyere. Jạje pa'ipi jụji'i,
ị jụ'iñepi huati huani jẹo tutu jiosi'i caquë.
15 Jioni ne huasopi, si'a mu'seña jụ'iñere ca'ra do'ire tsẹa
cuạñosicohua'ijẹ pa'iohua'i pa'isicohua'ire.
16 Jạje pa'ina, daima'ë paji'i, huịñaohua'ini cọcasi'i caquë. Ị
cato Abraham tsëcapëni cọcaiyere caquë daji'i.
17 Jạ cọcaiyere caquë maije pa'irepa de'opi, Maija'quë ña
huẹ'ñare pana, de'oyerepa Maija'quë aye yo'oye ñacai Ëjaëre
papi, teaye ñani cọcaiquëre papi, cui'ne ị ai yo'osi do'ipi pại
co'aye yo'oyere sại tọcaiquërepa pasi'i caquë.
18 Jạje pa'ina, neña cuạñoquë, ai yo'oquë asasiquëpi,
yure maire cọcai cuạñoquë pa'ijạ'quë api, neña cuạñojë ai
yo'ocohua'ire.

3

Jesupi Moisés Seña Maca Pa'i

1 Jạje pa'ina, Maija'quë do'ijë mësaru a'ë, Maija'quë pại
acohua'i, ị tsẹcohua'i pa'ijạjë caquë soisicohua'i. Jạje
pa'iye sëte Jesús Maija'quë jëjo daoquëse'ere, Maija'quëre sẹjë
yo'oye de'oye ñacai ëjaëse'ere cuasajë pa'ijẹ'ë, Maija'quë pa'iji
cuasaye necaiquëse'ere.
2 Jạje pa'ina, Moisés si'aye Maija'quë huë'e ñacaiquë pa'i
maca, de'oye Maija'quëre sehuoquë yo'o tị'aquë pa'iji.
Jạje cui'ne Jesujẹ si'aye de'oye sehuoquë yo'o tị'api, iyere
yo'ojạquë caquë Maija'quë sahuasiquëpi.

3 Jaje pa'iquëta'are Jesuni ai Ëjaëre pare ñajë sihuaye pa'iji,
Moisésre sihuaye jerepa, huë'e nequë, je'quë iti huë'e ne-
siquëpi ai sihua cuañoquë api, iti huë'e jerepa.
4 Jaje pa'ina, si'a huë'ña pai nese'epi pa'iji. Jaje pa'iquëta'are
Diusu cato te'ipi si'aye nepi, mai ñajëna pa'iye.
5 Moisés cato de'oyerepa yo'o ti'aquë paji'i, ite necaiquë
sëte, si'a Maija'quë huë'e ñacai. I necaiye cato paji'i, Maija'quë
yeque mu'seña ca ja'ñere quëa iñoquë yo'oye.
6 Jaje pa'iquëta'are Cristo cato Maija'quë mamaquë sëte,
de'oyerepa i huë'e yo'o ti'aquë ñacai pa'iji. Ja huë'e cato mai
a'ë. Maipi ite tuijë ocue pa'i macarepa mai uteyere sihuajë
pa'ini.

Maija'quë Pai Pëa Huajë Ja'ñe

7 Jaje pa'ina, Maija'quë de'o joyopi caji, toyase'ena:
Yurepi, mësaru Maija'quë caye asasicohua'i pani,
8 Jëa joñoa nema'pë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i Maija'quëre sañope
cajë yo'ose'eje pa'ye.
Jeto cuene yejana Maija'quëre neñasicohua'ije pa'iohua'i
pa'ima'pë.
9 Jarona mësaru aiohua'i yë'ëre neñahuë,
tsoe cuarenta ometëca yë'ë yo'oye ñasicohua'ita'a.
10 Jaje yo'ojëna, jaohua'ire ña jujani yë'ëpi pëi cahuë:
Ti yë'ë ye'yaye asaye coejë,
"si'anëpi yequese'e cuasajë cu'ijë"
11 Jaje pa'ina, jaohua'ire yë'ëpi pëi ca nëohuë,
cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë jare pëa huajë huë'ñana.
12 Maija'quë do'ijë, jëa joyo co'acore hue'ema'pë cui'ne
Maija'quë huajëquëre pare hua saima'pë pa'ijë'ë, jare de'hua
ñajë pa'ijë'ë, mësaru cuasayere.
13 Coa ai jerepa mu'seña ñape pai ñapere sa'ñe yëhuojë ca
sëtojë'ë ja yë'ta'a Maija'quë coca, iye mu'se caye tëto saima'në.
Jaje yo'ojë'ë, mësaru acohua'ipi co'ayere coso cuañoni sañope
Maija'quëre cajë ne huesëye paja'cohua'ire.
14 Jaje pa'ina, Cristo payere i ja're coni paja'cohua'i a'ë cani
ocue pa'i macarepa, mai du'ru macarepa asase'ena quëco
pajë, jeoma'pë tuiye pa'iji.
15 Jare cuasajë pa'ijë'ë. Iyere ñeje caji:
Yurepi mësaru Maija'quë caye asasicohua'i pani,
Jëa coeye peoyerepa de'oye sehuojë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i
sañope cajë yo'ose'eje pa'ye peocohua'ipi.
16 ¿Ne pate'ni, Maija'quë yë'o asasicohua'ita'a jeteyo'je ite
sañope cacohua'i de'osicohua'i? Jaohua'i cato si'aohua'i
Moisés Egípto yejapi etosicohua'i paë'ë.

17 ¿Cui'ne ne ja̱'re co̱ni Maija'quë pë̱i paquë'ni, cuarenta o̱metëca? Maija'quë cato pë̱i paji'i, co'aye yo'osicohua'ini,
cue̱ne yejana ju̱ju ta̱tasicohua'ini.
18 ¿Cui'ne neni Maija'quë ca nëou'ni, yë'ë pëa huajë hue̱'ña
cacani huajëye peoji? Ja̱ cato capi: I̱te i̱re papi cuasama'pë
sehuocaiye pa̱sicohua'ini.
19 Ja̱je pa'ina, mai ti̱ñarepa ñañë, ja̱ohua'i caca ti̱'añe pa̱se'e i̱te
care paji cajë asacaiye pa̱si do'ire.

4

1 Maija'quë pëa huajë hue̱'ñana cacaye ca nëose'e pa'iji.
Ja̱je pa'ina, ca'rajë de'oyerepa ñañu'u, mësaru acohua'ipi tsoe
carija̱ji cajë ja̱ pëa huajëyere ti̱'añe pama'cohua'ini cajë.
2 Ja̱ohua'ire huaso coca quëase'eje̱ pa'ye cui'ne maire
quëahuë. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'ipi Maija'quëre pa'ire paji
cuasa ti̱'añe pa̱huë. Ja̱ do'ire co̱caiye pa̱pi, huaso coca asase'e.
3 Ja̱je pa'iquëta'are mai pa'iji cuasasicohua'i cato pëa huajë
hue̱'ñana cacaja̱'cohua'ipi pa'iyë. Ja̱ ayere Maija'quë ñeje ca
nëopi:

Ja̱ do'ire ja̱ohua'ire, yë'ëpi pë̱i ca nëohuë,

cacaye pa̱ja'cohua'i a'ë, yë'ë pëa huajë hue̱'ñana.
Maija'quë cato iye yeja de'hua tëjisi macapi pëa huajë huëopi.
4 Ja̱je pa'ina, yequë hue̱'ña toyase'e caji, ñeje siete mu'se ayere:

Diusu siete mu'se acona pëa huajëpi, si'a co'amaña ne tëjini.
5 Toyase'e ti̱jupë ca co̱ji:

Yë'ë pëa huajë hue̱'ñana cacaye pa̱ja'cohua'i a'ë.
6 Ja̱je cani caji, ja̱ yë'ta'a yecohua'i cacaye pa'iji, pëa huajë
hue̱'ñana caquë. Du'ru macarepa huaso coca asasicohua'i
cato, i̱ohua'i de'oye i̱te i̱re papi cuasama'pë sehuocaiye pa̱si
do'ire cacaye pa̱huë.
7 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi ti̱jupë yequë caca mu'se pa'ija̱quë ca
nëopi. Iye mu'se i̱ti mu'se a'ë, caquë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë
maire caji, David tsoe hue̱'ña caquë pa'ise'eja̱'a ja̱ toyase'epi
caji, ñeje:

Iye mu'se Maija'quë caye asasicohua'i pani

jëa joñoa nema'pë de'oye sehuojë pa'ijë'ë.
8 Ja̱je pa'ina, Josuépi Israel pa̱ire pëa huajëye i̱sisiquë pa'ito
Maija'quë ti̱jupë yequë mu'se pa'i ja̱'ñere caye pa̱'rapi.
9 Ja̱je pa'ito ja̱ yë'ta'a pa'iji, Maija'quë pa̱i cacani pëa huajë
ja'ye.
10 Ja̱je pa'ina, Maija'quë pëa huajë hue̱'ñana cacaquë cato
co'amañare ne tëjini pëa huajësi'quë cacaji, Maija'quë
co'amaña ne tëjini pëa huajëse'eje̱ pa'ye.

11 Jạje pa'ina, mai tutu yo'oye pa'iji, jạro pëa huajë huẹ'ñana
cacañu'u cajë, tsoe jạ'në acohua'i Maija'quëre coca nuñere
pa'ë cuasama'pë yo'ose'ena tuiye pạñu'u.
12 Maija'quë coca cato pa'iye a'ë cui'ne tutu quë'ye a'ë,
si'a tẹ'ña hua'ti niusico jëjësëñe sẹña maca jëjësëñe a'ë.
Jạje pa'yepi pạise'e cuasaye cui'ne mai joñoa sạ'nahuërepa
cuasayena jo timeñe a'ë. Jạje yo'oquë mai cuasayere cui'ne
mai yo'oñu'u cuasayere tịña macare pana eto ịñoñe a'ë, joyo
cuasayere.
13 Jạje pa'ina, peoji, Maija'quë de'huase'epi ịte catiye. Si'aye
mai yo'oye tịña macare pare pa'iji, ị ña huẹ'ñare. Jạje pa'ina,
ịna si'aohua'i yo'ose'e ịñoja'quë a'ë.

Jesu Api, Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaërepa

14 Jesu api, Maija'quë mamaquë Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i Ëjaërepa, mai mëñe quëco pajë pa'iquë. Jạëpi
Maija'quë ña huẹ'ñare pare cacani pa'iji. Jạje pa'ina, mai ịte
tị'añu'u cajë yo'oyere jẹoma'pë ọcue pa'i macarepa yo'ojë
pañu'u.
15 Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre papi mai tutu peoye teaye
ñani cọcasipi, mai ai yo'oyejẹ pa'ye si'aye neñañe pa'ina, ai
yo'oquë tëto saisiquëpi. Jạje pa'iquëta'are jạë cato co'aye ti
yo'oma'ë paji'i.
16 Jạje pa'iye sëte quëcojë tsiojạñu'u, maire oiquë Diusu ñu'i
huẹ'ñana, ịpi maire teaye ñani oi cọcaijạ'quëre de'oyepi mai ai
yo'o maca tị'aëna.

5

1 Pại ñape Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato ẹ̈mëohua'i aco-
hua'ini sahuani ịsicohua'ipi pa'iyë. Jạohua'i cato Maija'quë
ña huẹ'ñare pana pạire cacaijạ'cohua'ipi pa'iyë. Cui'ne pại
co'aye yo'o do'ire Maija'quëna coa ịsijë cui'ne hua'ire ëojë
sẹcacaijạ'cohua'ipi.
2 Ịpi cạpë tutu peoye asaquëpi Maija'quë huë'e ñacaiquë cato
huesëohua'ire cui'ne tayo saicohua'ire yo'o jujama'ë quëcoquë
necaiye pa'iji.
3 Jạje pa'ina, ị tutu peoquë tayoyere coquë cui'ne pại tay-
oyere caquë ëoquë sẹñe pa'iji, sại de'hua cuạñoñere caquë.
4 Jạje pa'ina, te'ijẹ cuasaye peoji, yë'ë a'ë, Maija'quë huë'e
ñacai ëjaërepa. Maija'quëpi Aarónre nese'ejẹ pa'ye soini ëjaëre
nesiquëre me jạje cuasaye'ni.
5 Jạje pa'ina, Cristore Maija'quëpi Ëjaëre nepi. Ị co'ye
Maija'quë huë'e ñacai ëjaë pasi'i cani ëjaë de'oma'ë paji'i. Jạje
pa'ina, Maija'quëpi capi, ñeje:
Iye mu'se yë'ëpi më'ëre pa'iye ịsihuë,
më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.

6 Yequejẹ caji, toyaseˈe i̱te:
Mëˈë aˈë, Maijaˈquë huëˈe ñacai Ëjaërepa pani huesëquërepa,
Melquisedecjẹ paˈi.
7 Iye yeja Cristo paˈi maca ai teaye tutu caquë Maijaˈquëre
sẹjiˈi, otare paque oi, Maijaˈquëpi jụni huesësicohuaˈire huëo
tutu paquëre asaquë. Ja̱je sẹina, i̱ deˈoye sehuocai doˈire
Maijaˈquëpi i̱ sẹñe asacajiˈi.
8 Cristo Maijaˈquë mamaquëtaˈa i̱ ai yoˈoyeja̱ˈa yeˈyepi,
Maijaˈquëre deˈoye sehuocaiye.
9 Ja̱je yoˈoquë ti deˈoquërepa deˈoni, siˈaohuaˈire i̱te deˈoye
sehuocaicohuaˈire ti paˈiyena huasoquërepa deˈopi.
10 Deˈouna, Maijaˈquëpi i̱te i̱ huëˈe ñacai Ëjaëre pare nepi,
Melquisedecjẹ paˈire.
11 Jaiye iye ayere caye paˈiquëtaˈare airepa jëaji, me quëa
ti̱ˈañeˈni, mësarupi asaye coeto.
12 Tsoe mësaru yecohuaˈire se yeˈyacohuaˈirepa patiˈñe
paˈiohuaˈipi ja̱ yëˈtaˈa a̱ˈjiñe mañare Maijaˈquë coca
duˈru ayere yeˈyajëna, asacohuaˈi maña paˈiyë. Mësaru
cuiˈnaohuaˈipi tutu peocohuaˈi maña coˈi huesëni ojeseˈe
ụcucohuaˈi maña paˈiyë, tsoe jëayere a̱tiˈñe paˈiohuaˈipi.
13 Ja̱je ojeseˈe ụcujë paˈicohuaˈi cato tsi̱tuˈuje̱ paˈiohuaˈi aˈë,
ti coˈaye cuiˈne deˈoye asa ti̱ˈamaˈcohuaˈi aˈë.
14 Jëa a̱o cato aiohuaˈi a̱iñe aˈë, siˈaye ta̱ˈñe coˈaye cuiˈne
deˈoye asacohuaˈirepa.

6

1 Ja̱je paˈiye ëte aiohuaˈi deˈoyena ñese sañuˈu, mai duˈru
macarepa Cristo aye yeˈyeseˈere se o̱ani. Camaˈpë pañuˈu jụˈi
hue̱ˈñana sa coˈamañare je̱oconi po̱nëñere, cuiˈne Maijaˈquë
paˈiji cuasayere.
2 Oco doye yeˈyayere, sehuosicohuaˈi si̱ope̱ana patojë
se̱cacaiyere, jụˈisicohuaˈi huëiyere, cuiˈne Maijaˈquë pa̱i ñape
yoˈoseˈe ña tëji ja̱ˈñe ayere.
3 Ja̱je yoˈoja̱cohuaˈi paˈiyë, Maijaˈquëpi nuñerepa ja̱je yëë
co̱caito.
4 Teˈerepa miañe ñani cuiˈne Maijaˈquë deˈo se̱ñe i̱siye asa-
sicohuaˈipi cuiˈne Diusu joyo yoˈoye asasicohuaˈipi,
5 cuiˈne Maijaˈquë coca deˈoyerepa asasicohuaˈipi, cuiˈne
yequë muˈseña paˈija̱ˈa tutu asasicohuaˈipi,
6 cuiˈnaohuaˈipi coˈye coˈisicohuaˈi pani ti̱jupë Maijaˈquëna
po̱në co̱ñe peoji, tsoe i̱ohuaˈipi Maijaˈquë mamaquëni ti̱jupë
que̱jë yoˈo doˈire. Me po̱nëñeˈni, siˈaohuaˈi ña hue̱ˈñana i̱te
cueˈcuejë yoˈoni.
7 Ja̱je yoˈocohuaˈi cato yejaje̱ paˈiohuaˈi aˈë. Ocoquëna,
siˈanë sa̱quëyeje̱ paˈiohuaˈi aˈë. Ja̱je paˈina, ja̱ yejapi i̱ti yeja

necohua'ini de'oye mëani quëcacaico pa'ito, Maija'quëpi iote de'oye ñacaija'quë api.

8 Jaje pa'iquëta'are yejapi de'oye quëcacaima'o co'ayere cui'ne miure quëico pani co'aye ca cuañojacoa. Jaje pa'ina, toapi si'aye ëo huesoye pa'iji, io mëase'e.

Utejë Pa'iyepi Ocue Pa'i Macarepa Paye

9 Jaje mësarute Maija'quë do'ijë mañare cajëta'a cuasayë mësaru cato itire pare pa'iyë. Jaje cani cayë, nuñerepa huasosicohua'i pa'i ma'are pa'iyë cajë.

10 Jaje pa'ina, Maija'quë nuñerepa pa'ipi, mësaru sehuosicohua'ire oijë cocaijë iñose'e, cui'ne mësaru ja yë'ta'a yo'ojë pa'iye huanëyema'ë pasipi.

11 Jaje pa'ina, yëquë cato yëyë, mësarupi si'anë pai ñape jare jajese'e tëji hue'ñare pana de'oye yo'ocohua'i pa'iyere. Jaje yo'ojë mësaru uteyere tiñarepa iñoja'cohua'i a'ë.

12 Coeyë, mësarupi josaohua'i ponëñë. Yëquë cato yëyë, mësarupi Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o jujama'pë ocue pa'i macarepa tuicohua'ina ñajë iohua'i tuiyeje tuiyere. Maija'quë ca nëose'e paja'cohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.

13 Abrahamre Maija'quë ca nëo maca ija'a co'ye ca nëo huesëpi, yecohua'i i jerepa pa'iohua'i peoye sëte. Jaje pa'ina, capi:

14 "Yë'ëpi më'ëre de'oye ñacaija'quë a'ë cui'ne jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë acohua'i yë'ëpi necaina."

15 Jaje caëna, Abraham quëcopi, jeoma'ë, utequë isi cuañopi, ite ca nëose'ere.

16 Paipi ca nëocohua'i pani iohua'i seña maca ëjaëna ca nëocohua'i a'ë, iohua'i ca nëose'epi care pase'e pa'ijaquë cajë cui'ne ja maca sañope caye carajaiñe pa'iji.

17 Jaje pa'ina, Maija'quëje i ca nëose'e paja'cohua'ina, i case'ere tiñe ponañe peoyerepa tiñarepa iñosi'i cuasani ti ca nëo huesopi, isire paja'quë a'ë caquë.

18 Jaje pa'ina, cayaye pa'iji, i ca nëose'ere ti yeque ponañe peoyerepa, cui'ne Maija'quëje cosoye peoyerepa. Japi maire sihuajë ocue pa'i macarepa pa'iye isiji, ipi ñacaina, pa'iye co'ejë i ca nëose'e utejë pa'isicohua'ire.

19 Ja uteyepi maire ocue pa'i macarepa cuasajë pa'iye necaiji, jai yohuë dëquëcopi sëani jeo dëorena, te'e macare huahuayeje pa'ye. Jaje cui'ne mai joyoje Maija'quë huë'e sa'nahuë ta'tëpo jere pana ja uteyepi se sëasicopi pa'ico Jesús maire ma'a necai caca sitona.

20 Jaje Jesús cacani ti Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa de'opi je'nëna iote pa'ija'quëpi, Melquisedecje pa'ipi.

7

Jesús Cato Melquisedecję Pa'i Api

1 Iquë Melquisedec cato Salem pąi ëjaë paji'i cui'ne
Maija'quë ti ëjaërepa huë'e ñacai ëjaërepa paji'i. Jąje pa'ipi
Abrahamre yequë pąi ëjaohua'ire uihuaquë meñe quëconi
co'iquëna, Melquisedecpi sąñope tį'ani įte Maija'quëpi
ñacaijąquë capi.
2 Ją maca Abrahampi Maija'quë tsęre Melquisedecna įsipi,
į uihuaquë nese'ere. Maija'quë tsę cato si'a jëña pa'ye nesi-
cohua'ipi te'ore Maija'quëna įsiye a'ë, jąre įsipi. Melquisedec
cani cayë "Nuñerepa yo'o ëjaë" cajë, Salem caye cato cayë,
"Jo'cua de'oye pa'iye" Jąje pa'ina, jo'cua de'oye pa'iye ëjaë
caye pa'iji, "Salem Ëjaë" cani.
3 Pëca ja'quëre, ja'core, į co'ye aiohua'ire įte cǫasi mu'se
cui'ne į jų'ise'e huesëyë, ti quëase'e peoji. Maija'quë ma-
maquëję pa'i api, Maija'quë huë'e ñacai ëjaë ti de'o huesësiquë
api.
4 De'oji, yure ñajë'ë, Melquisedec cato ai ëjaërepa paji'i. Jąje
pa'ina, mai ai Abrahampi pąi ëjaohua'ire uihuaquë se jiose'ere
Maija'quë tsęre Melquisedecna įsipi.
5 Jeteyo'je Moisés cuąñese'e cato caji coa Leví tsëcapë
acohua'ise'e Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ise'e Maija'quë
tsę paye pa'iji, pąi įsi co'amaña. Jąje pa'ina, jąohua'ise'e
co'amaña sęcohua'i a'ë, įohua'ię pa'iohua'ini, Abraham
tsëcapë acohua'ini.
6 Jąje pa'iquëta'are Melquisedec cato Leví tsëcapë
peoquëta'are Abrahampi Maija'quë ca nëose'e paquëpi,
Maija'quë tsęre įsipi, Melquisedecna. Įsiquëna, Melquisedec
de'oyerepa caca'ąji'i, įte.
7 Jąje pa'ina, de'oye pa'i ją'ñe, cacaiquë api, jerepa pa'i. Įti
ca cuąñoquë cato huë'ehuë maca pa'i api iye cayere sąñope ca
tį'añe peoji.
8 Maija'quë tsęre coa įsijëna, pacohua'i cato jų'icohua'i a'ë.
Jąje pa'iquëta'are Melquisedecre cato toyase'e caji, ją yë'ta'a
huajëquëre.
9-10 Jąje pa'ina, Melquisedecpi Abrahamre sąñope sani
tį'a maca cato ją jojoma'cohua'ipi, si'aohua'i Abraham
pąi pa'ija'cohua'ipi į cąpëre paë'ë. Jąje pa'ina, Abrahampi
Melquisedecna sąisi maca yure co'amaña sęcohua'ię
si'aohua'i Leví tsëcapë acohua'ię si'a jëña neni te'ore
Maija'quëna įsiyere sąihuë.
11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i levitas tsëcapë quëayeją'a
Israel pąi asahuë, cuąñese'e. Jąohua'i cato Aarón tsëcapë
acohua'i paë'ë. Jąje pa'ina, yure jąohua'ipi cuąñese'e se-
huojë yo'ocohua'ini nuñe pa'icohua'ire necaicohua'i pa'ito,

Melquisedecję̱ pa'ipi daiye pa̱ra'pi Aarón tsëcapë peoquëpi.
Jaje pa'iquëta'are yure cato yequëpi daji'i, Maija'quë huë'e
ñacai Ëjaë.
12 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ñacaiye yequëni neni cui'ne yeque
cua̱ñese'eję̱ po̱ñañe paji'i.
13 Ja̱je pa'ina, mai Ëjaëni toyase'e caji, ñeje: "Yequë Israel
pa̱i tsëcapë aquë api. Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i de'oma'
tsëcapë aquë api."
14 Ja̱je pa'ina, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i pa'i ja̱'ñe ca
maca, Moisés ti cama'ë pa'isi tsëcapëja̱'a, mai Ëjaë cato daji'i,
Judá tsëcapëja̱'a. Ja̱je yo'ose'ere si'aohua'i mai asayë.
15-16 Yureta'a pa̱i cua̱ñeñeja'a daima'quëpi, huajëquëpi daji'i,
Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre papi, Melquisedecję̱ pa'ipi, i̱
pa'iye ti nejo ti̱'añe peo tuturepa paquëpi, iyepi maire ai
ti̱ñarepa asa cua̱ñoñe quëaji.
17 Ja̱je pa'ina, daisiquë ayere Maija'quë coca toyase'e caji,
ñeje:
Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëquërepa
Melquisedecję̱ pa'i.
18 Ja̱je pa'iye sëte ja̱'në cua̱ñese'ere tutu peoyere cui'ne co̱cai
ma'ñere cui'nare yo'o co̱ ma'ñe ne huesopi.
19 Ja̱je pa'ina, Moisés cua̱ñese'e cato nuñe pa'icohua'ire ne ti̱'a
ma'ñe pa'iji, pa'ise'ere. Yure cato ai jerepa de'oyere payë, mai
utejë pa'iye. Ja̱pi Maija'quëna tsioja̱iñe necaji'i, maire.
20 Jesure cato Maija'quëpi ca nëo huesopi. Ja̱je pa'iquëta'are
yecohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cato coa
hue'yosicohua'i paë'ë, ti ca nëoñe peoye.
21 Ja̱je pa'ina, Ëjaëre cato ca nëo huesoquë capi, toyase'ena
ñeje.
Ëjaë ca huesose'e po̱nëñe peoji.
Më'ë a'ë, yë'ë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëja̱'quë.
Melquisedecję̱ pa'i.
22 Ja̱je pa'ina, Jesu api, iye huajë ca nëose'ere ti caraja̱i ma'ñere
de'oyerepa necaiquë, ja̱'në ca nëose'e se̱ña maca de'oyerepa.
23 Jai pa̱i paë'ë, yecohua'i Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ju̱'ijë
caraja̱icohua'i sëte.
24 Ja̱je pa'iquëta'are Jesús cato ti ju̱'ima'quë sëte Maija'quë
huë'e ñacaiye yequëna se je̱ocaiye peoji.
25 Ja̱je pa'i do'ire Maija'quëna tsioja̱icohua'ire, ti pani
huesëja̱'cohua'ire huasoji. Cui'ne ti pani huesëquë sëte
ja̱ohua'i pa'iyere caquë Diusure se̱cacai pa'iji.
26 Ja̱je pa'ina, Jesús cato mai yësiquëre papi, Maija'quë
huë'e ñacai Ëjaërepa. Ja̱ë cato de'oquë api, ti co'aye peoquë
api, cui'ne si'si te̱'ña mañaje peoquë api. Ja̱je pa'ipi co'aye

yo'ocohua'ire tsioma'quë api. Ja̱je pa'ini ma'tëmo pa'iye
jerepa pa'ire nesiquë api.
27 Yecohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato si'a
mu'señapi nëicohua'ire huaijë, du'ru macarepa i̱ohua'i co'aye
yo'o do'ire ëojë i̱sijë Maija'quëre se̱ni to̱ni jeteyo'je pa̱i co'aye
yo'oyere ëojë i̱sijë se̱cacaicohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are Jesús
cato te'ere papi i̱ ca̱pë ai yo'o do'ipi Maija'quëre i̱si tëjipi.
28 Moisés cua̱ñese'e cato hue'yopi, caraja̱icohua'ini
Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i pa'ija̱'cohua'ire. Ja̱je
pa'iquëta'are cua̱ñese'e jeteyo'je Maija'quë ca nëose'epi
hue'yopi, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre i̱ mamaquëni, nuñerepa
de'oquëni, ti pani huesëquëni.

8

Jesupi Maija'quë Huajë Ca Nëose'eja̱'a Cacaiquë Api, Maire

1 Si'aye yëquë case'e ëjarepa iye a'ë. Payë, Maija'quë huë'e
ñacai Ëjaëre pare, Maija'quë ñu'ico ëja te̱'tere ñu'ina, jeto
ma'tëmore.
2 Pa̱i nema' huë'ere pa'iji, i̱ore pani, Maija'quë nesi huë'ere,
ja̱rote pa'i Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë sëte, Maija'quë huë'e
ñacai pa'iji.
3 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato, Maija'quëna i̱sise'ere
i̱sijë, cui'ne nëicohua'ire huani ëojë se̱ja'cohua'ini nesico-
hua'ipi pa'iyë. Ja̱je pa'ina, Jesucristoje̱ i̱ i̱si ja̱'ñe paye pa'iji.
4 Ja̱je pa'ina, i̱pi iye yejare pa'iquë pani Maija'quë huë'e
ñacai Ëjaë de'oye pa̱ra'pi, tsoe Moisés cua̱ñese'eje̱ pa'ye yo'ojë
i̱sicohua'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i jai pa̱i pa'ito me
pa'iquë'ni.
5 I̱ohua'i cato ca̱'nipi nesi huë'ena Maija'quë ayere necaico-
hua'i a'ë, ma'tëmo pa'iye ayere cuasajë yo'o co'amañapi, pa̱i
to'ouje̱ pa'yepi. Ja̱je pa'ina, Moisés huë'ere ne huëo maca
Maija'quëpi capi, i̱te: "Yë'ë më'ëre jeto ai cu̱tihuë i̱ñose'eje̱
pa'iore nejë'ë."
6 Ja̱je pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristo Maija'quë huë'e
ñacai Ëjaërepa cato, ja̱ohua'i yo'ose'e se̱ña maca de'oyere pare
yo'oquë pa'iji, huajë cuasa nëose'ere. Ja̱ huajë ca nëose'e cato,
de'oyere pare i̱sija̱'a co'amaña quë'ye a'ë. Ja̱'në ca nëose'e se̱ña
maca pa'ye a'ë.
7 Du'ru macarepa ca nëose'epi nuñerepa yo'oye pa'ito ti̱jupë
yeque ca nëoñe peora'pi.
8 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi nuñe yo'oma'cohua'ire pa̱ire ñani
capi:
Yequë mu'seña Israel pa̱ire,
cui'ne Judá tsëcapëre huajëye yo'o ja̱'ñe ca nëoñe pa'ija̱'coa.

9 Jeto Egípto yejapi mësaru aipëre jëtëna tseani etoni sa maca,
ca nëose'eje pa'ye ca nëoñe peosipi:
jaohua'ire cato yë'ë ca nëose'e de'oye sehuocaiye pasi do'ire
jeocohuë, caji, Ëjaëre papi.
10 Ja mu'seña tëto sai maca Israel paire yë'ë ca nëo ja'ñe iye a'ë
caji, Ëjaërepa.
Iohua'i cuasa hue'ñana yë'ë cuañeñere tëocasi'i,
cui'ne iohua'i joñoana toyasi'i,
ja maca yë'ë pa'ija'quë a'ë, iohua'i Diusu
cui'ne iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, yë'ë pai.
11 Ja maca cato tsi mañaje cui'ne aiohua'ije si'aohua'i yë'ë coca
asacohua'ise'e pa'ija'cohua'i a'ë.
Jaje pa'ijëna, mai Ëjaë cocare asajë'ë, cajë yecohua'ipi cajeo-
hua'ipi,
panita'a te'e tsëcapë acohua'ipi ye'yañu'u cajë yo'oye peosipi,
tsoe yë'ëre ire pani pai ñape asa do'ire.
12 Cui'ne yë'ëpi iohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejecani ti
huanëyeja'quë a'ë,
cui'nare cuasa coñe peoyerepa.
13 Jaje pa'ina, huajëyere Maija'quëpi ca nëoni, du'ru ca
nëose'ere ai co'amaña'ë caji. Jaje pa'ina, ai co'amaña cato peo
hue'ña esa carajani huesë ja'ñe a'ë.

9

Iye Yeja Maija'quë Huë'e Cui'ne Ma'tëmo Huë'e

1 Tsoe hue'ña Maija'quë ca nëose'e cato, iye yeja Maija'quë
huë'ena Maija'quë sejë yo'o ja'ñe quë'ye paji'i.
2 Ja ca'ni huë'e cato ñeje ne de'huasico paji'i, du'ru
macarepa tu'rihuëre, de'o hue'ña hue'yo sitore toa tsëoni nëco
saihuë, cui'ne Maija'quëre isisi ao, cui'ne mesa paji'i.
3 Cayaye acore capi tëhuosico je te'tere paji'i, yequë tu'rihuë
ñeje hue'eco ai de'o hue'ñarepa.
4 Jarote paji'i, huëo së ma'ñare ëoco oropi de'o saihuë nesico
cui'ne iti ca nëose'e de'hua mahuë, si'a te'ña oropi jasico paji'i.
Cui'ne mahuë sa'nahuëre te'e oro ucu duruhuë paji'i. Iona
ma'tëmopi tomesi aore ayasicopi paji'i. Cui'ne jarote paji'i,
Aarón tse'equë pa'isi tupë. Jao cato cui'naopi huajëco de'oni
joro quë'ico pa'isico paji'i, cui'ne quëna toñana ca nëose'ere
toyase'ere ayasico paji'i.
5 Cui'ne ja mahuë ëmëje'ere paë'ë, huiñaohua'i capëa
quë'iohua'ipi, Maija'quë pa'iye iñoja'cohua'ire nesicohua'ipi.
Iohua'i capëapi mahuë sio toto si'aore peo hue'ña pë'pëhuë,
pai co'aye yo'ose'ere oni yeje hue'ñare. Ja ayere ai jerepa
quëaye peoji, yure cato itise'e pa'ijaquë.

6 Ja̱je de'huasicona Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi si'anë je̱oñe peoyerepa cacayë, du'ru tu'rihuëna Maija'quëre necaiye yo'ocohua'ipi.

7 Ja̱je pa'iquëta'are yeco se̱ña maca tu'rihuë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre pase'e cacaye paji'i, te'e o̱metëcahuëre te'erepa. Cui'ne ja̱rona cacaquë pani saye pa'iji, nëicohua'i tsiere i̱ co'aye yo'o do'ire sa̱iquë, cui'ne pa̱i co'aye yo'o do'ire sa̱icasi'i caquë.

8 Iye yo'ose'eja̱'a, Maija'quë joyopi maire quëaji, ja̱ yë'ta'a du'ru maca tu'rihuëna Maija'quëre se̱ñe pa'ito, Maija'quëre ca hue̱'ñare pana sai ma'api ja̱ yë'ta'a hui'yoma'copi paji'i.

9 Si'aye iye yo'ose'e cato quëaji, iye mu'seña pa'icohua'ini. Ja̱je pa'ina, ja̱rona Maija'quëre i̱sijë, cui'ne nëicohua'ire huaijë ëojë se̱cohua'ire de'oye cuasaye ti necaiye pa̱pi.

10 Ja̱ yo'oye cato coa a̱o a̱iñese'e, u̱cuyese'e cui'ne si'si cuya to̱ñese'e ë̱mëje'ese'e co̱caji'i. Ja̱je pa'ina, Maija'quë si'aye yeque po̱na macaja̱'a ja̱je yo'oye paji'i.

11 Ja̱je pa'iquëta'are Cristo tsoe daji'i. Ja̱ë api, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa, si'a de'o co'amaña caraja̱i ma'ñere paquërepa. I̱ ñacai huë'e cato ai de'o huë'ere pa'ë, nuñerepa yo'o huë'e a'ë, pa̱i nema' huë'e a'ë, iye yeja huë'ere caye pa̱ñë.

12 Cristo Maija'quë huë'ena cacapi, i̱ tsierepa i̱sisi'i caquë, cacama'ë paji'i, hue̱quë tsiere, pa̱nita'a jo'ya ñama tsiere i̱sisi'i caquë. Ja̱je pa'ina, te'erepa caca tëjipi. Cacani maire ti̱'acaji'i, huaso cua̱ñoni ti pani huesëyere.

13 Hue̱quë ë̱mëohua'i tsie cui'ne jo'ya ñama ë̱mëohua'i tsie cui'ne hue̱quë nomi tsi̱ tsie Maija'quëre i̱si hue̱'ñana ëosi hua̱ta tutu quë'ye paji'i. Ja̱je pa'ina, i̱tipi co'aye yo'osicohua'ina tsoaru si'sire peocohua'i de'ocohua'ire ne tutu quë'ye pa'iji, ë̱mëje'ese'e.

14 ¡Ja̱je pa'iye sëte, je ja'yerepa Cristo tsie tutu paquë'ni! Maija'quë joyopi ti pani huesëquëpi yo'oquëna, i̱ja'a co'ye Maija'quëna i̱siquë ti si'si te̱'ña peoquëpi yo'ose'e. Ja̱je pa'ina, i̱ tsiepi ju̱'iñena sayere mai cuasayere peo hue̱'ña tsoa to̱caiji, Maija'quë huajëquëre pare de'oye necaija̱jë caquë.

15 Jesucristo api, huajëye ca nëose'ere yo'oquë, Maija'quë cajeohua'ire pa̱ire necaiquë. Ja̱je pa'ina, i̱ ju̱'iñepi sa̱i to̱caji'i, ja̱'në ca nëose'ere yo'ojë tayose'ere, Maija'quë soisicohua'ipi ti pa'iyere i̱ ca nëose'ere paja̱jë caquë.

16 Ja̱je pa'ina, i̱ co'amaña huahueyere ca nëose'epi do'i quë'yerepa pa'ija̱quë cani du'ru macarepa i̱ti ca nëosiquëpi ju̱'isiquë api asayerepa pa'iji.

17 I̱ti cuasa nëosiquëpi ja̱ yë'ta'a huajëquë pa'ito ca nëose'e do'i peoye pa'iji. Ju̱quëna, do'i quë'ye paji'i.

18 Ja̱ do'ire du'ru macarepa cuasa nëose'epi do'i quë'ye
pa'ija̱quë cajë tsie casose'epi, huëose'e a'ë.
19 Ja̱je pa'ina, Moisés si'aohua'ire quëapi, Israel pa̱ire
cua̱ñese'e cayere. Quëa tëjini maja'i naña sëohuë nesicopi ca̱të
yoje̱ pa'iona, hisopo tarana hue̱ni hue̱quë cui'ne jo'ya ñama
tsiena ocopi co̱'mesicona co co'i meni cua̱ñese'e toya pëpëna
tsiepi sa'cuapi, cui'ne pa̱ireje̱ si'aohua'ire tsiepi sa'cuapi.
20 Ja̱je yo'oquë capi, ja̱ohua'ire: "Iye tsie cato, Maija'quë
mësaru yo'o ja̱'ñere cua̱ñe nëoñere do'i quë'ye neñere i̱ñoñe
a'ë."
21 Ja̱je caquë Moisés, Maija'quë ca̱'ni huë'eje̱ tsiepi si'a huë'e
sa'cuapi cui'ne Maija'quëre necaijë yo'o co'amañaje si'aye
tsiepi ne saohuë.
22 Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'e caji: ti si'aye tsie do'ipi
de'ocohua'ire neñe pa'iji. Tsie casoye peoto, co'aye yo'osi
do'ire sa̱i to̱ñe peoji.

Cristo Ai Yo'ose'epi Co'aye Yo'ose'e Nejocaji'i

23 Iye yeja ayere ma'tëmo co'amañaje pa'ye nëicohua'ire
huaijë i̱si do'ipi tsoa to̱ñe paji'i. Ja̱je pa'iquëta'are ma'tëmo
pa'ija̱'cohua'ire cato nëicohua'ire huaijë i̱siye jerepa pa'yepi
tsoa to̱ñe pa'iji.
24 Ja̱je pa'ina, Cristo, pa̱ipi ma'tëmo huë'eje̱ pa'iore nesi
huë'ena cacaye pa̱pi. I̱ cato ja̱re ma'tëmore pana cacapi. Yure
ja̱rote pa'i mai do'ire se̱cacai pa'iji, i̱ pëca ja'quë ña hue̱'ñana.
25 Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa judío pa̱i cato de'o hue̱'ñare
pana o̱metëca ñape cacaquë api, i̱ tsie peoyere i̱sisi'i caquë.
Ja̱je pa'iquëta'are Cristo cato si'anëpi ju̱'i i̱ tsie i̱siquë pa'iye
pa̱ji.
26 Ja̱je yo'oye pa'ito Cristo yeja de'hua maca aquëpi si'anë
ju̱cacai patira'pi. Ja̱je pa'iquëta'are Cristo cato yure tëji
mu'seña pa'i maca dani i̱ ju̱'i do'ipi si'aye co'aye yo'oyere
nejocaji'i.
27 Pa̱i ju̱'iñe je̱'quë te'erepa ju̱'iñe pa'iji. Ja̱ jeteyo'je cato
i̱ohua'i yo'ose'e ñani ca tëjiyese'e pa'iji.
28 Ja̱je pa'ye cui'ne Cristoje̱ te'erepa ju̱cacani tëjipi, jai pa̱i
co'aye yo'o do'ire nejocasi'i caquë. Ti̱jupë ñai co̱ maca cato
co'ayere nejocasi'i caquë daiye pa̱sipi, i̱te utejë pa'icohua'ire
huasosi'i caquë daija̱'quë api.

10

1 Moisés cua̱ñese'e cato pa̱i to'ouje̱ pa'ye paji'i, i̱tirepa dai
ja̱'ñe pa'ina. Ja̱je pa'ina, i̱tirepa peopi, ja̱ do'ire cua̱ñese'e
yo'ocohua'ire de'ocohua'ire pare necaiye peopi, o̱metëca
ñape Maija'quëna tsioja̱ijë nëicohua'ire huaijë i̱sicohua'ire.

2 Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'epi de'ocohua'ire tsoa to̱ñe pa'ito
Maija'quëre i̱sijë nëicohua'ire huaiye je̱ora'huë, co'aye peoco-
hua'ire nëina, asajë.
3 Ja̱je pa'iquëta'are nëicohua'ire huaijë i̱sijë yo'oye cato
co̱caji'i, i̱ohua'i co'aye yo'oyere o̱metëca ñape cuasayere.
4 Ja̱je pa'ina, hue̱quë e̱mëohua'i tsie, cui'ne jo'ya ñama tsie,
co'aye yo'oyere nejocaiye ti̱'a ma'ñe paji'i.
5 Ja̱je pa'ina, Cristo iye yejana i̱ caca maca capi, Maija'quëre:
Më'ëre i̱siñu'u cajë, nëicohua'ire huaijë yo'oye, cui'ne
co'amaña më'ëre i̱siye më'ë cato coequë ñañë.
Ja̱je pa'ina, më'ëpi yë'ëre ca̱përe i̱sihuë.
6 Më'ë cato sihuama'ë pa'iyë, co'aye yo'osi do'ire tsoa to̱ñu'u
cajë, nëicohua'ire huani ëojë, cui'ne co'amañare i̱sijë
yo'oyere.
7 Ja̱ maca ñani cahuë: "Daiyë, yë'ë më'ë yëyeje̱ pa'ye yo'osi'i
caquë.
Ja̱je toyase'e pa'iji, toya pëpëna yë'ë yo'o ja̱'ñe ayere."
8 Ja̱je pa'ina, du'ru macarepa caji, Moisés cua̱ñese'ere yo'ojë
co'aye yo'o do'ire nejoñu'u cajë nëicohua'ire huani i̱sijë, cui'ne
ëojë yo'ojëta'are Maija'quë coequë sihuama'ë ñaji.
9 Casiquëpi jeteyo'je acore caji: "Daiyë, yë'ë më'ë yëyeje̱
yo'osi'i caquë." Ja̱je cani caji, si'aye ja̱'në nëicohua'ire huaijë
i̱sijë yo'ose'ere nejoñë caquë. Nejoni huajëyere neñë, caquë.
10 Ja̱je pa'ina, Jesucristo i̱ ca̱përe ti i̱si tëjiquë, Maija'quë yëyeje̱
pa'ye ju̱cacai do'ipi, mai Maija'quë tse̱cohua'i de'ohuë.
11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i judío pa̱i acohua'i cato
si'a mu'señapi i̱sicohua'i a'ë, te'eje̱ pa'yere, si'anë nëicohua'ire
huaijë. Ja̱je yo'ojëta'are ja̱ yo'oye pa̱i co'aye yo'ose'ere nejo
ti̱'añe peoye a'ë.
12 Ja̱je pa'iquëta'are Jesucristo cato te'ore pare i̱si tëjipi,
i̱ ju̱'iñepi. Ja̱ jeteyo'je yure cato Maija'quë ëja te̱'tere
ja'rusiquëpi ñu'iji.
13 Ja̱rote pa'i uteji, i̱te sa̱ñope yo'ocohua'ire Maija'quëpi i̱
que̱o huë'ehuëna të'ya meni saoja̱quë caquë.
14 Te'e i̱ i̱siyepi Maija'quë tse̱cohua'ire ti nuñe pa'iohua'ire
nepi.
15 Ja̱je pa'ina, Maija'quë joyopi ja̱re nuñere pa'ë caquë
quëaquë caji, ñeje:
16 Yë'ëpi ja̱ mu'seña tëto saisi maca pa̱ire ñeje yo'oja̱'quë a'ë,
caji, mai Ejaë:
I̱ohua'i joñoare pana yë'ë cua̱ñeñere ayaja̱'quë a'ë,
Cui'ne i̱ohua'i cuasa hue̱'ñana toyaja̱'quë a'ë, yë'ë cua̱ñeñere.
17 Cui'ne yequeje̱ caji:
Ti cuasa co̱ñe pa̱ja'quë a'ë, i̱ohua'i tayojë co'aye yo'ose'ere.

18 Jạje pa'ina, yure cato tsoe sại tọ̱ cuạ̱ñose'e sëte, co'aye yo'o do'ire sại tọ̱ñu'u cajë i̱sijë yo'oye peoji.

Maija'quëna Tsiojạiñe Pa'iji

19 Jạje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë yure cato ca'raye peoyerepa Jesús tsie do'ipi Maija'quë huë'ena i̱ pa'i huẹ̱'ñare pana cacaye pa'iji.

20 Jesús jụ̱'i do'ipi huajë ma'a, ti̱ pa'i ma'arepa tsoe tëhuose'ere maire hui'yocaisi ma'aja'a saijë ti̱'añe pa'iji, i̱ pa'i huẹ̱'ñare pana.

21 Jạje pa'ina, Jesu api, Maija'quë huë'ere pa'i maire sẹ̱cacai Ëjaërepa, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë sëte.

22 Jạje pa'ina, nuñe pa'i joñoapi pa'ire paji Maija'quëre cuasacohua'ipi, co'aye cuasaye tsoa tọ̱sicohua'ipi, cạpëjẹ̱ de'o ocore papi tsoa tọ̱sicohua'ipi, jạ̱ yë'ta'a co'acohua'ire nëiñe peocohua'ipi, ca'rama'pë Maija'quë quë'rona sa tsiojạ̱ñu'u.

23 Jạje pa'ina, Maija'quëpi i̱ ca nëose'ere i̱sire pajạ̱'quë api cuasa do'ire, ti jëa coema'pë ọ̱cue pa'i macarepa pañu'u, Maija'quëre pa'ire paji cuasajë mai utejë yo'oyere.

24 Jạje pa'ina, co'eñu'u, pạ̱ire ai oiyepi, cui'ne de'o co'amañare neñepi, ai pa'ijạ̱'core.

25 Jạje pa'ina, mai Ëjaë dai mu'se jerepa ja'yere pa'iye sëte pạ̱i ñape yecohua'ire ca sëtoñu'u, de'oye yo'ojạ̱'cohua'ire. Jạje pa'ina, si'anë jẹ̱oma'pë tsi'siye pañu'u, tsi'sima'cohua'i yo'oyere ye'yema'pë pañu'u.

26 Jạje pa'iquëta'are maipi tsoe nuñerepa pa'iye asasicohua'ita'a jạ̱ yë'ta'a co'ayere yëjë yo'ocohua'i pa'ito peoji, yeque mai co'aye yo'o do'ire sại tọ̱caiye.

27 Coa Maija'quëre sạ̱ñope yo'ocohua'ire nejo huẹ̱'ñase'e huajëya'ye pa'iose'e uteye pa'iji, toa coro mëi huẹ̱'ñapi pạ̱i ñape yo'ose'e ñani nejo huẹ̱'ñapi.

28 Ñajë'ë, Moisés cuạ̱ñese'ere, sehuoma'ë yo'osiquëre, cayaohua'i, pạ̱nita'a toasọ̱cohua'i i̱ yo'oye ñasicohua'ipi. Sạ̱ñope cacohua'i pa'ito ti oima'pë jạëte huani jẹ̱oñe paji'i.

29 Jạje pa'ito jerepa si'se cuạ̱ñoja'cohua'i a'ë, jạ̱ tsiepi Maija'quë tsẹ̱cohua'ire necaisicohua'ita'a, Maija'quë mamaquëre meñe tsa'cujë, Maija'quë ca nëose'e tsiere coecaisicohua'i cui'ne Maija'quë joyore i̱ohua'ire oi necai joyore sạ̱ñope casicohua'i. Jạ̱ tsie cato huajëye ca nëose'ere do'i quë'yerepa meñe necaiye a'ë.

30 Maipi asayë, Maija'quë case'e: "Pạ̱i yo'ose'e nuñerepa ñaquë ne de'huaye cato yë'ë yo'oye a'ë. Ye̱'ëpi sạisi'i." Cui'ne yequejẹ̱ capi: "Maija'quë i̱ pạ̱ire ñaquë i̱ohua'i yo'ose'ejẹ̱ pa'ye sạ̱ija'quë api."

31 Ai huajëya'ye pa'ye a'ë, Maija'quë huajëquërepa jëñana
tomeñe, jaje pa'iohua'ipi.
32 Mësarujaa mia huee'ña pa'i coca asasi maca ai yo'oye ai
pa'ina, quëco paye pajë quëcose'ere cuasajee'ë.
33 Jaje quëcojëna, mësaru acohua'ire ai co'aye cajë cui'ne
co'aye yo'ohuë, si'a paai ña huee'ñana. Jaje yo'ojëna, yecohua'ipi
iti co'aye yo'o cuaañocohua'ina se tsioni ai yo'oyere paë'ë.
34 Co cuaañosicohua'ire mësarupi teaye ñajë coocaë'ë. Cui'ne
mësaru co'amañare peo huee'ña jiotoje sihuajë ñahuë, jeto
ma'tëmore ti carajaima'co'a maña payë, cuasajë quëcojë.
35 Jaje pa'ina, mësaru, Maija'quëpi necaija'quë api cuasajë
quëcoyere jeocoma'pë pa'ijee'ë. Jaa cuasase'epi mësaru ai pa
jaa'ñe tii'aja'cohua'i a'ë.
36 Jaje pa'ina, quëcojë pa'ijee'ë, Maija'quë yëyere yo'oñu'u
cajë. Jaje yo'ojë mësaru ii si'aye ii ca nëose'ere pajaa'cohua'i a'ë.
37 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Esa, ai esa daijaa'quë api,
Iti daijaa'quëre casiquëpi, ai tsoe nëima'ë pasipi.
38 Yë'ë tseequë nuñe pa'i cato Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi
pa'ijaa'quë api,
Jaje pa'iquëta'are sihuama'ë pa'iyë, jaa'në pa'ise'ena co'iquëre
cato.
39 Jaje pa'iquëta'are mai cato jaa'në pa'ise'ena co'ijë nejo
cuañocohua'i acohua'i peoyë. Mai cato Maija'quë pa'iji cuasa
do'ipi joyo pa'iyena tii'acohua'i acohua'i a'ë.

11

Pa'ire Paji Cuasaye

1 Pa'ire paji cuasaye cato mai uteyere pajaa'cohua'i a'ë
cuasajë pa'iye a'ë, cui'ne mai ña ma'ñere tsoe ñase'eje pa'ye
cuasajë pa'iye a'ë, ti jëa coema'pë.
2 Jaje pa'ina, mai aiohua'i tsoe pa'isicohua'i jaje cuasa do'ipi
de'ocohua'irepa ca cuaañohuë.
3 Jaje pa'ina, mai pa'ire paji cuasacohua'ipi si'a co'amaña
mai ñañe peose'ere Maija'quëpi ii yë'ose'epi de'huapi,
cuasayë.
4 Pa'ire paji cuasa do'ipi Abel ai de'oyere Maija'quëre
iisipi, Caín iisiye jerepa pa'yere. Jaje pa'ina, Maija'quëpi ite
nuñe yo'oquëre caquë ii iisiyere sihuacaji'i. Jaje pa'ina, tsoe
juu'isiquëta'a Abel jaa yë'ta'a pa'ire paji cuasayejaa'a caji.
5 Pa'ire paji, cuasa do'ire Enocre ma'tëmona Maija'quëpi
juu'ima'quëre huajëquëre sa'aji'i. Saëna, paipi ite co'e
juja'ahuë'ë. Jaje pa'ina, toyase'e caji, Enoc jaa yë'ta'a
ma'tëmona sa cuaañoma'në Maija'quë yëyere yo'oquë pa'aji'i.

6 Jaje pa'ina, pa'ire paji cuasaye peocohua'i, Maija'quë yëye
yo'o tï'añe peoji. Pa'ire paji cuasaye a'ë Maija'quëna tsiojaïñe.
Cui'ne, Maija'quëpi ïte co'ecohua'ire jaiye de'oyere pare ïsi
jaï'ñere tï'añe.
7 Maija'quëpi ti ña ma'ñepi pa'ijaï'coa, yequë mu'se caquë
quëaëna. Pa'ire paji cuasa do'ire Noé de'oye sehuoni jai yohuë
de'huapi, ï tsëcapëre huasojaï'core. Jaje pa'ina, Noé pa'ire paji
cuasasi do'ipi huaso cuañopi, iye yeja paise'e ne huesëjëna.
8 Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quë soiye de'oye
sehuoni ï yeja jëoni, Maija'quë soi huë'ñana saji'i, ïte ïsijaï
yejana. Jarona saiyë, cuasama'ë huesërepa sa'aji'i.
9 Sani pa'ire paji cuasa do'ipi Maija'quë ïsisi'i ca nëosi yejare
tïje pa'ipi ca'nipi nesi huë'ñare pa'aji'i. Pa'isiquëni cui'ne
Isaacjë cui'ne Jacobjë ca'ni huë'ñare pa'ahuë'ë, ï ïsisi'i ca
nëose'e pacohua'ipi.
10 Jaje pa'ina, Abraham Maija'quëpi cuëcueni jëacore pare
nesi daripëre utequë pa'aji'i.
11 Pa'ire paji, cuasa do'ire Zara aiopi cui'ne caraopi tutu ïsi
cuañoni mamaquëre coao, ïote ïsisi'i ca nëosiquëni, care papi
caco sehuo do'ire.
12 Jaje pa'ina, Abraham pani tëji mu'señapi ï acohua'ire jai
paire papi quëna huë ma'ñoco ja'i pa'ire pare cui'ne jai tsiaya
të'tëpa mejahuëje pa'yere pare, cuëcue saoye peoyerepa.
13 Si'aohua'i jaohua'i cato Maija'quë ca nëose'e pama'pë
jujua'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'ire paji cuasacohua'i sëte
so'opi se ñajë, pa'i jaï'ñere sihua'ahuë'ë. Jaje pa'ina, iye yejare
tïohua'ipi coa pa'iyë, cuasa'ahuë'ë.
14 Jaje cacohua'i cato tïñarepa quëayë, jaï yë'ta'a yequë yejare
ïohua'i pajaï yejare co'ejë cu'iyë cajë.
15 Jaje pa'ina, ïohua'i daisi yejare cuasajë cacohua'i pani
tsoe co'ira'huë, ïohua'i daisi yejana.
16 Jaje pa'iquëta'are ïohua'i cato ai de'o yejare pare yëhuë,
ma'tëmo yejare. Jaje pa'ina, tsoe de'huacaisiconi de'o daripë,
ïohua'i pa'ijaï'to paye sëte Maija'quë huajëya' coema'ë pa'iji,
ïohua'i pëca ja'quëre hue'yoto.
17 Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quëpi neñasi'i
caquë caëna, ï ca nëosi mamaquëni huani ëoquë ïsiquë sësi'i
caquë yo'opi. Ï mamaquë te'i macani ïsire pasi'i caquë yo'opi,
18 Maija'quëpi Isaac do'ijaï'a jai paire më'ë acohua'ire
pajaï'quë a'ë ca nëosiquëta'are.
19 Jaje pa'ina, Abraham cato coa huesë yo'oye papi. Asaquë
yo'opi, Maija'quëpi jï'isicohua'ire huëoquë pa'iyere. Jaje
pa'ina, jï'isiquëjë pa'ini mamaquëre huajëquëre pa copi.
20 Pa'ire paji cuasa do'ipi Isaac, yequë mu'se Jacob cui'ne
Esau de'oye pa'i jaï'ñere caca'aji'i.

21 Pa'ire paji cuasa do'ipi Jacob José mamajëre, pa̱i ñapere
i̱ohua'i de'oye pa'i ja̱'ñere caca'a̱ji'i, i̱ ju̱'iñe ti̱'asi maca. Cui'ne
i̱ doquë cu'i tupëna jëaye tota paquë nëcaquë Maija'quëre
de'oquëre pa'ni caquë sihua'a̱ji'i.
22 Pa'ire paji cuasa do'ipi José i̱ ju̱'i maca Israel mamajëpi
Egíptopi yequë mu'se etani saija̱'cohua'i a'ë capi. Caquë i̱ tara
ja̱je yo'ojë̱'ë caquë cua̱ñepi.
23 Pa'ire paji cuasa do'ire Egípto pa̱i ëjaëpi tsi̱re huani
je̱oñe pa'iji cua̱ñese'e pa'itoje̱, ca'rama'pë tsihua'ëre de'oquë
macani ñani oijë Moisésre ja̱'a co̱asiquëni pëca ja'quëohua'i
toaso̱ ñañëohua'ire yahueni pahuë.
24 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés po̱së de'osi maca coepi,
Egípto ëjaë mamaco, mamaquë hue'yo cua̱ñoñe.
25 Coa ai jerepa Maija'quë pa̱i ja̱'re co'aye yo'o cua̱ñoñere
yëpi, co'ayere yo'oquë nëhui tëcahuë maca sihuaye pa'iyere
coequë.
26 Ja̱je pa'ina, cuasapi, ai jerepa de'oji, Cristo do'ire
Maija'quë tse̱cohua'i ja̱'re ai yo'oyepi. Ja̱je pa'ina, Egípto de'o
co'amañare do'i peoye ñapi, Maija'quë i̱te i̱sija̱'a co'amañare
jerepa pa'ye cuasaquë.
27 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto pa̱i ëjaë i̱te pë̱iñe
ca'rama'ë Egíptopi etani sani, Maija'quëre ñañeje pa'yerepa i̱
yëyere cuasaquë o̱cue pa'i macarepa paji'i.
28 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto eta huajë mu'se
ti̱'aquëna, sihuaquë cua̱ñepi, eta sa'noana tsiepi tsoajë̱'ë
caquë. Ja̱je tsoarena, huani je̱o hui̱ñaëpi te'ireje̱ Israel pa̱i
du'ru mamaquëre pare huaiye paja̱'quëre capi.
29 Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel pa̱ije jai Maja'iña yeja
ja̱jucore saiyeje̱ pa'ye je̱ë'ë, yequë je te̱'tena, ñani cui'ne Egípto
pa̱ije je̱ñu'u cajë yo'ojë dutu ju̱jua'huë'ë.
30 Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel pa̱i siete mu'seña Jeri-
có daripë tëhuopa yërëhueja̱'a të'ija̱'ahuë'ë. Të'ija̱isi maca
tëhuopapi jë'ye darëa̱'co'ë.
31 Pa'ire paji cuasa do'ipi Rahab co'a nomioje Maija'quë
pa̱i a'ë cuasama'cohua'i ju̱'ijëna, te'e ju̱'iñe pa̱o, Israel pa̱ire,
yahue peocohua'ire de'oye ñacaisi do'ire.
32 ¿I̱quere yeque caja̱'quë a'ni? Ja̱je pa'ina, yë'ëpi, Gedeón,
Barac, Sanson, Jefté, David, Samuel, cui'ne Maija'quëre
quëacohua'i yo'ose'ere quëaquë pa'ito mu'sepi caraja̱'co pa'ini.
33 Pa'ire paji cuasa do'ipi yecohua'i yejaña siohuë, nuñerepa
de'oye cua̱ñecohua'i de'ohuë, Maija'quë ca nëose'ere i̱si
cua̱ñohuë, jai e̱mu yaiohua'i yë'opo̱aje si̱'ñe saohuë.
34 Jai toana u huesëyere yayohuë, hua'tipi huani je̱oñu'u
cajë yo'ojëna, catihuë. Sëyë huesësicohua'ipi tutu i̱si cua̱ñoni

tutu hue'ejë, yequë yejañ*a* soldado pa̱ire i̱ohua'ire sa̱ñ*ope* yo'ocohua'ire uihua quëc*o* saohuë.

35 Paë'ë, cui'ne nomiohua'ije̱ cajeohua'i ju̱'isicohua'ipi cui'naohua'ipi huët*ena* pasicohua'ije̱. Yecohua'ipi ai de'oye pa'iyena ju̱ni huën*i* pa'iyere cajë joye huaso cua̱ñoñ*e* coejë ju̱ë'ë, huaijën*a*, ai yo'ojë.

36 Yecohua'ipi ai yo'ohuë, co'acohua'i a'ë cajën*a*, si'sejën*a*, que̱na meapi sëaj*ë*n*a*, cui'ne co hue̱'ñ*a*n*a* cojën*a*.

37 Yecohua'ipi, que̱na pë̱api je̱a hue̱a cua̱ñ*o*huë, yecohua'ipi jopore paja̱'a yëto tëa cua̱ñojë, pa̱nita'a hua'tipi të'ca tëtejën*a* ju̱ë'ë. Yecohua'ipi cabra cui'ne yëi ñ*a*ma ca̱'nire ju'ijë si'a hue̱'ñ*a* coa cuniroja̱ë'ë, co'amañ*a* peocohua'ipi, ai co'a ju̱'ijë oicohua'ipi yecohua'ipi jo̱sa yo'ojën*a*, paë'ë.

38 Airepa de'o pa̱ini, si'aohua'i iye yeja pa̱ipi de'oye yo'oyere carasicohua'ipi coejën*a*, i̱ohua'i sani pëaja̱'to peocohua'ipi yeja co̱ñ*a*re, cue̱ne yejañ*a*re cui'ne ainoare paniroja̱ë'ë.

39-40 Maija'quë ña hue̱'ñ*a*n*a* pa'ire paji cuasajë de'oye i̱te yo'o i̱ñosicohua'ita'a i̱ ca nëose'e i̱si cua̱ñoñ*e* pa̱huë, Maija'quëpi yequë mu'seña de'oyerepa necaquën*a*, mai ja̱'re tsioni nuñ*e* pa'icohua'irepa pa'ija̱jë caquë ña nëosi do'ire.

12

Jesuse'ere Ñajë Tuñu'u

1 I̱ Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o i̱ñosicohua'ipi maire të'ija̱tena pa'iye sëte je̱ocoñu'u, si'aye maire dëquëye jo̱sa yo'oyere cui'ne co'ayepi maire hue̱ñere. Je̱oconi jeto ñ*e*se sai hue̱'ñ*a*se'e se ñajë huë'huëñu'u.

2 Ja̱je pa'ina, maire de'ocohua'ire nequën*a*, Maija'quë pa'iji cuasaye i̱siquën*a*, Jesuse'ere ñajë tuñu'u. Co'acohua'ise'e so̱quë sarahuana que̱ cua̱ñojë ju̱'icona, huajëya'ye pa̱i ñajën*a*, ai yo'oquë ju̱'i ma'ñ*e* caye pa̱pi, ai yo'osi jeteyo'je ai si-huaja̱'quë cuasa do'ire. Ja̱je pa'ina, Maija'quë ëja te̱'tena ja'rupi.

3 Ja̱je pa'ina, co'acohua'ipi i̱te co'aye yo'ojën*a*, si'aye quëcosiquëre pani Jesuni cuasajë tuije̱'ë, yo'o jujani je̱oñ*e* pa̱ja'cohua'i.

4 Ja̱ yë'ta'a mësaru ti̱'añe pa̱ñë, co'ayere yo'oma'pë pañu'u cajë si'anë sa̱ñ*ope* yo'ojë ju̱'iñ*e*na.

5 ¿Mësaru tsoe hua̱nëyete, Maija'quë mësarute i̱ mamajëre sëte yëhuoquë cayere? Ñeje toyase'e caji:

Yë'ë mamaquë coema'ë pa'ije̱'ë, më'ë tayoyere nu'ñequë si'seto.
Yëhuoquë yo'oto yo'o jujahuë cama'ë pa'ije̱'ë.

6 I̱ oicohua'ini Ëjaë cato tayoto nu'ñequë api.

Cui'ne i̱ mamajë de'osicohua'ini Ëjaë cato si'sequë api.
7 Maija'quëpi mësarute mamajëre yo'oyepi yo'oji. Ja̱je pa'ina,
quëcojë̱'ë, i̱ si'seye. ¿I̱que mamaquëpi pëca ja'quëre nu'ñe
cua̱ñoma'quë pa'iquë'ni?
8 Ja̱je pa'iquëta'are, Maija'quëpi mësarute si'aohua'ire i̱ ma-
majëre si'seyeje̱ pa'ye si'sema'ë pa'ito mësaru i̱ mamajërepa
peoyë, yecohua'i a'ë.
9 Cui'ne mai tsi̱ pa'inë, mai tayoyere nu'ñejë, mai iye yeja
ja'quëohua'ipi si'sejë pa'a̱huë'ë. Yo'ojëna, maipi i̱ohua'ire
ëjaohua'ire ñajë ca'rajë de'oye yo'ohuë. ¿Ja̱je me yo'ojë ai
jerepa Maija'quëre ma'tëmo aquëre pare de'oye sehuocaijë
yo'o ma'ñeni ti pa'iyere pañu'u cajë?
10 Iye yeja ja'quëohua'i cato iye yeja nëhui tëcahuë pa'iyere
cajë nu'ñejë si'sehuë, i̱ohua'i yëyeje̱ pa'iohua'i pa'ija̱jë cajë.
Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë cato mai de'oye ti pa'iyere caquë
si'seji, i̱je pa'iohua'ire nesi'i caquë.
11 Si'aye ja̱'a si'se cua̱ño maca cato a'siyese'e pa'iji. Pa'ina,
de'oye pa̱ji cajë coeyë. Ja̱je pa'iquëta'are jeteyo'je jo'cua
de'oye pa'iyere, cui'ne nuñerepa pa'iyere i̱siji, tayosi do'ire
si'sese'epi.

Maija'quë Yë'ore Asaye Coejë Pa'i Do'ire

12 De'oji yure ja̱je pa'iye sëte huajë tuture papi mësaru jë̱ñare
jë'jose'ere mëñe mëajë'ë, cui'ne mësaru nëca si̱cu tutu peoyere
pi̱'najë'ë.
13 Yo'oni yureta'a nui ma'are pare co'eje̱'ë. Co'eni saije̱'ë,
ja̱ maca do'pë nëcayopi ja'juja̱'coa. Ja'juni ti̱jupë soto co̱ñe
pa̱ja'coa.
14 Maija'quëna i̱sisicohua'ire papi jai pa̱i ja̱'re jo'cua de'oye
pa'iyere cajë yo'oje̱'ë. Ja̱je i̱na i̱sima'cohua'i pani ti te'ije̱
Maija'quëre ñañe peoji.
15 De'hua ñajë'ë, mësaru aquëpi, së̱je oi joyo hue'equëpi
jo̱sa yo'oquë jai pa̱ire co'a de'huaye peoja̱'core. Ja̱je pa'ina,
Maija'quë de'oye ñacai i̱siyere si'aohua'i pañu'u cajë de'oye
yo'ojë pa'ije̱'ë.
16 Mësaru acohua'ipi yequë nomiore pa̱nita'a yequë ë̱mëre
yo'oma'pë pa'ija̱jë, pa̱nita'a Maija'quë tse̱re coema'pë
pa'ija̱jë, Esau je̱'quë hua'i de'hua maca do'ina si'aye
maja'yërepa pa'iye peoquë to̱meaji'i.
17 Ja̱ maca Esaupi pëca ja'quëre de'oye pa'i ja̱'ñere cacaije̱'ë
caquë se̱ina, cacaiye pa̱'aji'i, otarepa oi catoje̱, mësarupi tsoe
iye toyase'ere asacohua'i a'ë.
18 Mësaru cato Sinaí cu̱tihuëje̱ pa'iona, tsioja̱ima'pë paë'ë,
Israel pa̱i tsioja̱ijë pa'ise'eje̱ pa'yena, toa tse̱̱ni nëcasicona, nea
hue̱'ñana ñamije pa'yena, tutu ai juta hue̱'ñana. Cui'ne

19 asama'pë paë'ë, duruhuë juiye pisiyeje, cui'ne Maija'quë
yë'oje asama'pë paë'ë. Ja yë'o caye asacohua'i cato i
cuañeñere quëco ti'ama'pë
20 ai jerepa caye pajë'ë, ca'ahuë'ë, ite. I caye cato paji'i:
"Ai cutihuëna tsa'cuquëre cato quëna pëapi jea hueañe paji'i,
panita'a uiyopi seso etojaiñe paji'i, nëicohua'ireje huaiye
paji'i, jaro tsa'cucohua'ire," capi.
21 Jaje pa'ina, Moisésje ja ai huajëya'ye pa'iyere ñaquë
quëquëquë capi: "Ai ca'raquë tsasiyë, yë'ëje."
22 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato Sión ai cutihuëna
tsiosicohua'ipi pa'iyë, Maija'quë huajëquërepa, pa'i daripëna,
ma'tëmo Jerusalénna, cui'ne Maija'quëre sihuañu'u cajë jai
pai huiñaohua'i tsi'si sitona,
23 Maija'quë mamajëpi iohua'i mamire ma'tëmona toya
cuañosicohua'i tsi'si sitona, tsiojaë'ë. Mësaru cato tsiojaë'ë,
si'aohua'ire iohua'i yo'ose'eje pa'ye ti ca de'huaquë Diusu
quë'rona. Pai joñoare Maija'quëpi nuñerepa pa'icohua'ire
nesicohua'i quë'rona tsiojaë'ë,
24 huajë ca nëose'e cayere necaisiquë Jesuna cui'ne maire
tsoa tosi tsie quë'rona tsiosicohua'ipi pa'iyë, Abel tsie seña
maca de'oye maire necaiyena.
25 Jaje pa'ina, coema'pë Maija'quë caye de'oyerepa asañu'u,
Maija'quë iye yejapi soiquë caquëna, asacaiye coesicohua'i
jëaye pa'ahuë'ë. Jaje pa'ina, ai jerepa jëa ti'añe peoji,
Maija'quë ma'tëmore papi soiquëna, asacaiye coejë yequere
asarojaisicohua'i.
26 Ja mu'seña Maija'quëpi caquëna, yeja ñu'cuea'co'ë. Jaje
pa'iquëta'are yure cato caji: "Tijupë iye yeja cui'ne ma'tëmoje
ñu'cue coja'coa, yë'ëpi yo'oquëna."
27 Jaje tijupë cani caji, si'aye i de'huase'e ñu'cueye pa'iji
caquë, a'jiñe nejoñese'e nejoñe pa'iji, jëayere pase'e nëaja'core.
28 Maija'quë cuañe te'te maire isiye cato ti nejo ma'ñe a'ë,
ja isi do'ire Maija'quëre de'oji cajë pëpayë ca'rajë, ëjaëre pare
ñajë, de'oyerepa ite necañu'u.
29 Maija'quë cato peo hue'ñarepa ëo huesoquë api, toaje pa'i
api.

13

¿Me Diusu Yëye Yo'ocaiye Pa'iquë'ni?

1 Maija'quë do'ijë sëte jeoma'pë si'anë sa'ñe oijë pa'ije'ë.
2 Cui'ne mësaru huë'ena daicohua'ire oijë de'oye necaiye
huanëyema'pë pa'ije'ë. Jaje yo'ojë yecohua'i je'quë
huiñaohua'i a'ë cuasama'pë huesërepa de'oye iohua'i huë'ena
necaijë pëpa'ahuë'ë.

3 Cuasacaijë'ë, co cuañosicohua'ire, mësarupi iohua'i ja're co
sitore pa'iyeje pa'ye. Mësaruje cui'ne yo'o cuaño'ñe pa'iohua'i
sëte cuasacaijë'ë, co'aye yo'o cuañojë ai yo'ocohua'ire.
4 Si'aohua'i huejani pa'iyere ëjarepa ñajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina,
huejasicohua'i nëjo ja're cui'ne ëjë ja're yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje
pa'ima'cohua'ire Maija'quëpi iohua'i yo'ose'ere saija'quë api,
huejama'cohua'ipi nomiohua'ire yo'orojaicohua'ire, cui'ne
nëjore pajëta'a yequë nomiore yo'ocohua'ire.
5 Oima'pë pa'ijë'ë, curiquëre. Mësaru payere sihuajë pa'ijë'ë.
Jaje pa'ina, Maija'quëpi caji, maire: "Te'ohua'ire jeo nëcoye
paja'quë a'ë, cui'ne jeoco huesoyeje paja'quë a'ë."
6 Jaje pa'ina, Maija'quëna quëco pajë caye pa'iji, ñeje:
Ëjaëpi yë'ëre cocaiquëre pa'ë.
Jaje pa'ina, ti ca'raye pañë, paipi yë'ëre co'aye neñu'u cajë
yo'oye pa'itoje.
7 Cuasajë'ë, Maija'quë coca quëajë mësarute sasicohua'i
pa'ise'ere, me jaohua'i pate'ni cajë. Ñajë ye'yejë iohua'i
pa'ise'ere tuijë'ë, pa'ire paji cuasajë yo'ose'ere.
8 Jesucristo cato ipi ñamina'a pa'isiquëpi iye mu'seje pa'iji,
jare ti pani huesëji, je'nëna.
9 Ao aijë ñeje yo'ojë'ë, cajë cuañese'ere si'aye yo'o ti'ajë
aicohua'ire ja yo'oyepi ti cocaiye paji. Jaje pa'iquëta'are
maire cato ai cocaiji, Maija'quë maire oiyepi, mai joyona
tutu isiquëna pa'iyepi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ja'në
ye'yese'ere jeoni tiñe ye'yayena ye'yema'pë pa'ijë'ë.
10 Mai cato payë, tiñe pa'yere Maija'quëna isise'e. Ja cato iye
yeja Maija'quë huë'e ñacaicohua'i aiñe peoye a'ë.
11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa cato pai co'aye yo'o do'ire
sai to ja'ñere isisi'i caquë tsiere de'o hue'ñarepa hue'yo sitona
saquë api. Jaje pa'iquëta'are nëicohua'i ca cato pai daripë
hue'sena etoni peo hue'ñarepa ëo jeoñe paji'i.
12 Jaje cui'ne Jesuje i tsie do'ipi i paire nesi'i caquë pai
daripë hue'sena ai yo'oquë juji'i.
13 Jaje pa'ina, jënajë'ë, Jesús ja're pai daripë hue'sena
etañu'u. Etani ai yo'oñu'u, i tea juni cuañoquë ai yo'ose'eje
pa'ye.
14 Iye yeja mai peoyë, ti pani huesë daripërepa. Jaje pa'ina,
yequë mu'se pa'ija'a daripëre co'ejë saiyë.
15 Jesucristo do'ija'a Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë si-
huaye pa'iji, si'anëpi. Ite jaje cajë sihuaye a'ë, coa isijë
yo'oyeje pa'ye. ¡Jaje pa'iye sëte mai yë'opopi de'oquëre pa'ni
Maija'quë cajë sihuañu'u!
16 Huanëyema'pë pa'ijë'ë, mësaru co'amañapi peocohua'ire
cocaiyere. Ja'ë, Maija'quëre isijë yo'oye. Jare Maija'quë
sihuaquë necaiquë api.

17 Maija'quë coca mësarute quëacohua'i cuañeñere de'oye
sehuocaijë pa'ijë'ë. Jaohua'i a'ë, mësaru joñoa ñacaijë
pa'icohua'i, Maija'quëna iohua'i yo'ose'e quëaja'cohua'i sëte.
Jaje pa'ina, mësarupi de'oye sehuocaito sihuajë neja'cohua'i
a'ë. Iohua'ipi co'aji cajë oijë neto mësarute iohua'i necaiye ti
cocaiye peosipi.
18 Si'aye nuñerepa yo'oñu'u cajë yo'osicohua'i sëte, tayose'e
peoquëna, asajë jo'cua de'oye pa'iyë, nuñerepa yo'ohuë
cuasajë. Jaje pa'ina, yëquëre secacaijë'ë, cayë, mësarute.
19 Maija'quëpi jëjo saoquëna, esa yë'ë sani mësaru ja're coni
pa'i ja'ñere cajë. Secacaijë'ë, cayë.

De'oye Pa'i Ja'ñere Caquë Pëpa Tëjiye

20 Jo'cua de'oye pa'iye isi Diusupi yëi ñama Ëjaëre pare,
ju'isiquëni huëosiquëpi, mësarute ti ca nëo huesose'e necai tsie
do'ipi,
21 nuñe pa'icohua'ire, si'aye i yëyere yo'oja'cohua'ire ne-
jaquë. Jaje yo'oquë Jesucristo do'ipi maire i sihuaquë ñañere
yo'ojaquë. De'oquëre pa'ni cajë si'anëpi ise'ere sihuajë
pañu'u. Jaje pa'ijaquë.
22 Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute yëhuoquë case'ere quëcojë
de'oye asacaijë'ë. Nuñerepa caye cato yë'ë mësarute toyasico
nëhuicoa.
23 Asajë'ë, cui'ne Maija'quë do'iquë Timoteo tsoe eta
huajëpi, cosiquë pa'isiquë. Ipi yë'ë quë'rona titasiquë pa'ito
i ja're coni sasi'i, mësarute do'i sai maca.
24 Si'aohua'ire, Maija'quë paire cui'ne mësarute Maija'quë
coca quëajë ñacaicohua'ireje pëpacaijë'ë.
25 Italia yejapi daicohua'ije, mësarute pëpa saoyë. Maija'quë
oi ñacaiyepi si'aohua'ire mësarute pa'ijaquë. Jaje pa'ijaquë.

SANTIAGO

Tiya Huesësicohua'ini Santiago Toyase'e

1 Yë'ë Santiago, Maija'quëre cui'ne Ëjaë Jesucristore
necaiquëpi pëpayë, Israel doce tsëcapë̱a acohua'ipi jai huë̱'ña
hua huesëni pa'icohua'ire.

Maija'quë Tą'ñe Asayere I̱siye

2 Maija'quë do'ijë, jaiye ai yo'oyepi cui'ne co'aye ëayepi
mësaruna tï'a maca sihuajë̱'ë.
3 Mësarupi tsoe asayë, ją ai yo'oyepi cui'ne co'aye ëayepi
mësaru pa'ire paji cuasayere neñañe a'ë. Ją̱je pa'ina, ją
neñañepi quëcocohua'i pa'iyere neji.
4 Nequëna, quëcosicohua'i pa'ijë nuñe pa'icohua'i cui'ne
carase'e peocohua'irepa de'oye pa'iyë.
5 Mësaru acohua'ipi tą'ñe cuasajë yo'oyere carasicohua'i
pani së̱jë'ë, Maija'quëni. Së̱to Maija'quëpi i̱siją'quë api, tą̱'ñe
cuasajë yo'oyere. Maija'quë cato si'aohua'ire tą̱'tëpo ti peoy-
erepa cui'ne ti ë̱seye peoyerepa i̱siquë api.
6 Ją̱je pa'iquëta'are së̱ñe pa'iji, i̱sire pają̱'quë api cuasajë
ti jëa coeye peoyerepa. Jëa coequë cato jai jaira tutupi
ju'aquëna, co'poco ñese sani cui'naopi co'ye daio yo'oyejë̱ pa'i
api.
7 Ją̱je pa'i cato i̱na Maija'quë i̱siją̱'quë api cuasama'ë
pa'ijë̱'ë,
8 iye mu'se yeque cuasasiquëpi ñamina'a yequere
cuasaquëpi, o̱cue pa'i macarepa pa'ima'quë cato.
9 Maija'quë do'iquëre teaye pa'ini Maija'quëpi jerepa pa'ire
necaina, asaquë sihuaye pa'iji.
10 Cui'neje jaiye co'amañą paquëni Maija'quëpi teaye pa'ire
necaina, asaquë sihuaye pa'iji. Jaiye co'amañą paquë cato
taya jorohuë ju̱muse'eje̱ pa'i api, tsoe quëcoye peoquë api.
11 Ją̱je pa'ina, jaiye paquëpi i̱ cuasaquë yo'ora'ase'ere je̱oni
esa ju̱'iquë api, jorohuë maca ju̱musico airepa ë̱së ëoquëna,
cue̱neni de'oye ñą cuą̱ñoñe carają̱ini me'meni to̱meñeje pa'ye.

Neñañe Cui'ne Co'aye Nëiñe

12 Neñañere quëcoquë tą̱ima'quëpi sihuaquë api. Ją̱je pa'ina,
neña tëjisi maca ti pa'i marore i̱si cuą̱ñoja'quë api, Maija'quëre
oicohua'ire i̱sisi'i ca nëose'ere. Ją̱ do'ire sihuaquë api.
13 Mësaru aquëpi co'ayere yo'o ëaye nëiñe pa'ito cuasama'ë
pa'ijë̱'ë, Maija'quëpi co'aye yo'o ëaye nëiñe neji, cajë.
Maija'quë cato co'aye yo'o ëaye nëiñe asama'quë api. Cui'ne

paipi co'ayere yo'ojajë caquë co'ayere yo'o ëaye nëiñe nema'quë api.

14 Pai cato iohua'ipi co'ayere yë do'ire iohua'i yëyepi quërë saquëna, co'aye yo'oyena taicohua'i a'ë.

15 Pai cuasayepi, pai co'ayere yëyepi tsi ëtapëje pa'io de'oni tayo yo'oyere jojoyeje pa'ye etoco. Etona, tayo yo'oyepi ai de'o huesëni yureta'a juni huesëyere jojoyeje pa'ye neco.

16 Coso cuañoma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë maña.

17 Si'aye maire de'oyerepa isise'e cato ma'tëmopi Maija'quë isise'e a'ë. Ja isiquë cato si'aye ma'tëmo miacohua'ire de'huasiquë api, tiñe pa'i ponëma'quë api, cui'ne si'a tëcahuëa tëto saina, cui'neje pa'iquë api.

18 Ise'e te'i jaje yo'osi'i cuasani maire nuñerepa coca quëayere asani sehuojëna, pa'iyere isipi, maipi du'ru macarepa quëise'eje pa'iohua'i huajë sëcapë huëocohua'i pa'ijajë caquë.

Nuñerepa Pa'iye

19 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña. Si'aohua'i mësaru cui'ñasicohua'ire papi yecohua'i cayere esa asajë'ë. Jaje pa'iquëta'are coca cayere esarepa cama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne esa pëtitema'pë pa'ijë'ë.

20 Pëtitesiquë cato Maija'quë nuñerepa yo'oyere yo'oma'ë pa'iji.

21 Jaje pa'iye sëte si'si yo'oye pa'iye cui'ne jaiye co'ayepi mësarute timë huesoni pa'iyere jeocojë'ë. Jeoconi teaye pa'iohua'i maña'ë cuasajë de'o coca mësaru joñoana tase'ere pajë'ë. Ja coca cato mësaru joñoa huaso tutu paye a'ë.

22 Maija'quë coca asani iti cayeje pa'ye neñe pa'iji. Nema'pë coa Maija'quë cocase'e asajë pa'ini co'ye coso cuañosicohua'i pa'iyë.

23-24 Jaje pa'ina, Maija'quë coca quëayese'e asaquëpi iti asase'eje pa'ye yo'oma'quë cato tsiña de'huana me pa'i a'ni caquë i tsia ñani se ponëni sai tsoe huanëyeni me pa'i pate'ni cuasayeje pa'i api.

25 Jaje pa'iquëta'are nuñerepa pa'icohua'ire cui'ne tsea cuañoma'cohua'ire ne cocare asani i asase'ere huanëyema'quëpi iti cuañeñere ocue pa'i macarepa yo'o ti'aquë pa'iquëpi sihuaja'quë api, i yo'oyere.

26 Maija'quëre ti'asi'i caquë yo'oquëre pa'ë cuasaquëpi i tseméñore nau nëcoma'quë pani ija'a co'ye cosoji. Cosoquëna, i Maija'quëre ti'asi'i caquë yo'oyepi ti cocai ma'ñe pa'iji.

27 Jaje pa'ina, Maija'quë pai nuñerepa pa'iye cato iye a'ë: yëhuiohua'ire cocaiye, hua'jeohua'i ai yo'ojëna, cocaiye, cui'ne iye yeja si'si yo'oyere pu'pema'cohua'irepa pa'iye a'ë.

2

Si'a Yë'quë Maca Yo'oyere Ye'yaye

1 Mësaru Maija'quë do'ijëpi mai de'o Ëjaëre pare Jesucristore sehuocohua'ipi pa̱ire sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ijë̱'ë.

2-3 Ja̱je pa'ina, yeque mësaru tsi'si sitona dati̱'ñe pa'i api, te'e jai do'i curi ju'i ca'huaro moñore ju'iquëpi, jai do'i ca̱ñare su̱ñasiquëpi daina, cui'ne yequëje̱ curi peoquë teaye pa'ije̱ ai ju'i ca̱re ju'i dati̱'ñe pa'i api. Daina, mësarupi cayë, du'ru daiquëre de'o ca̱ña ju'iquëre: "Da ja'rujë̱'ë, ico de'o ñu'i saihuëna." Ja̱je cajëta'a yequëni co'amaña peoquëni teaye pa'ini cayë: "më'ë cato ja̱ macare nëcaquë ñajë'ë. Pa̱nita'a cayë peo yejana ja'runi ñu'i ñajë'ë."

4 Ja̱je yo'oni tsoe pa̱i yo'oyere ñaquë ca tëji ëjaëje̱ pa'i de'ohuë. De'oni co'aye cuasayepi sa̱'ñe mësaruja̱'a sahuajë yo'oyë.

5 Yë'ë yëcohua'irepa Maija'quë do'ijë iyere asajë̱'ë: Maija'quëpi iye yeja co'amaña peocohua'ire sahuani i̱ tse̱cohua'ire nepi. Ja̱ohua'ipi jaiye co'amaña payeje̱ pa'ye Maija'quë pa'ire paji cuasayere pajë cui'ne i̱te oicohua'ire i̱sisi'i ca nëosi co'amañare paja̱jë caquë.

6 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi co'amaña peocohua'ire teaye pa'iohua'ire co'aye yo'oyë. ¿Jaiye co'amaña pacohua'i pa'i ma'ñe mësaru ñato mësarute tea ju̱'iñeje yo'ojë pa̱i ëjaohua'i quë'rona quërë sacohua'i?

7 Cui'ne ja̱ohua'ipi yëquë mësarute de'o hue'yosi mamirepa Jesure co'aye sa̱ñope cacohua'i a'ë.

8 Mësarupi Maija'quë coca cua̱ñese'eje̱ pa'ye më'ë que̱no maca pa'iquëre oijë̱'ë, më'ëja'a co'ye oiyeje̱ pa'ye case'ere si'a yë'quë maca yo'o ti̱'ani nuñerepa de'oye yo'oyë.

9 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi pa̱ire sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'ocohua'i pani co'aye yo'oyë, Maija'quë cua̱ñese'eje̱ pa'ye yo'oma' do'ire.

10 Ja̱je pa'ina, te'i pa̱ipi iye cua̱ñese'ere si'aye de'oye yo'oquëta'a te'o cua̱ñese'ere tayosiquë pani tsoe si'aye tayosiquë pa'iji.

11 Ja̱je pa'ina, ja̱re i̱pi Maija'quëpi capi: "Yequë ë̱mëre, pa̱nita'a nomiore yo'oma'pë pa'ijë̱'ë, huejasicohua'i." Cui'ne capi: "Pa̱ire huani je̱oma'pë pa'ijë̱'ë." Ja̱je case'ere asani yequë nomiore, pa̱nita'a ë̱mëre yo'oma'cohua'ipi ja̱ yë'ta'a pa̱ire huani je̱ocohua'i pani tsoe cua̱ñese'ere sehuoma'quë po̱nëpi.

12 Mësaru si'aye yo'ose'e i̱ñoñe pa'iji, Cristo yëyere yo'oye pa̱nita'a co'ayere. Ja̱je pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësaru cuasaye cui'ne neñe.

13 Ai yo'ocohua'ire oima'pë pa'isicohua'ire cato oiye
peosipi yecohua'i oisicohua'ise'e de'oye ti̱'aja'cohua'i a'ë,
i̱ Maija'quë pa̱i yo'ose'eje̱ pa'ye ñaquë de'huasipi.

Nema'pë Cocase'e Caye Co'aji

14 Maija'quë do'ijë Maija'quëre pa'iji cuasaquë a'ë.
¿Caquëta'a ja̱ yë'ta'a nese'e ti peoquëre i̱quere co̱caiquë'ni,
i̱ cuasaye? ¿Ja̱je pa'ire i̱ cuasase'epi i̱te huasoye pa'iquë?
15 Cañu'u, Maija'quë do'iquëni, pa̱nita'a Maija'quë do'iconi
ca̱ña cui'ne mu'se a̱i ja̱'ñe caraquëna.
16 Mësaru aquëpi caji: "Se̱ñaquë de'oye pa'ijë̱'ë. Ca̱'nequë
cui'ne si'aye më'ë yëye a̱i pa'ijë̱'ë." Ja̱je caquëta'a ti i̱siye pa̱ji,
i̱te carayere. ¿I̱quere ja̱je pa'ito coca co̱caiquë'ni?
17 Ja̱je pa'ina, ju̱'isi co'amañaje pa'ye a'ë, Maija'quë pa'iji
cuasayepi coa pa'ini, nese'epi peoto.
18 Te'i pa̱ipi ca'ñe pa'i api, ñeje: "De'oji, më'ë cato Maija'quë
pa'iji cuasayese'e payë, nese'e peoquëpi. Ja̱je pa'iquëta'are
yë'ë cato nese'ere payë." Ja̱je pa'ina, yure yë'ëre i̱ñojë'ë, më'ë
Maija'quëre pa'iji cuasayere nese'e peoyepi. Yë'ëpi më'ëre
i̱ñosi'i, Maija'quë pa'iji cuasayepi yë'ë nese'ere.
19 Më'ë Maija'quëre te'i pa'iji cuasaquë pa'iye ai de'oji.
Ja̱je cuasani më'ë tayoma'ë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are huatio-
hua'ije̱ cui'ne cuasayë. Cuasajë ca'rajë tsasijë pa'iyë.
20 Ja̱je pa'ina, Maija'quëre pa'iji cuasajëta'a nema'pë pa'ito
ju̱'isi co'amaña pa'iji, do'i peoye cuasayepi. Ja̱je pa'ina, ña
sëtaje̱'ë, huesë pa'ima'ë pa'ija̱'quë.
21 Ñajë'ë, mai aire Abrahamre Maija'quëpi nuñe pa'iquëre
ca huesopi, i̱ mamaquë Isaacre huani je̱osi'i caquë yo'osi
do'ire.
22 Ja̱je pa'ina, më'ë ñañë, Abraham i̱ yo'ose'epi Maija'quë
pa'iji cuasayere i̱ñose'e. Ja̱je yo'oquëna, Maija'quë pa'iji
cuasayepi coa yo'o jujase'e peoye etapi.
23 Ja̱je yo'oquëna, Maija'quë coca toyase'e cayepi ti̱'api:
"Abrahampi Maija'quëre pa'ire paji cuasa do'ire Maija'quëpi
i̱te nuñe pa'iquëre pare ca huesopi." Ja̱je pa'ina, Maija'quë
cajeire hue'yosiquë paji'i, Abraham.
24 Ja̱je pa'ina, mësaru yure ñañë, Maija'quë pa'iji cuasaquë
yo'oquëni nuñe pa'iquëre ca huesoye. Coa Maija'quë pa'iji
cuasayese'epi nuñe pa'iquë ca hueso cua̱ñoñe peoji.
25 Ja̱je pa'ina, Rahab co'a nomiore Maija'quëpi nuñe
pa'icore ca huesopi, Josué jëjo saosicohua'ire pëaja̱'to i̱sico
cui'ne yequë ma'aja'a yahue jëjo saosi do'ire.
26 Ja̱je pa'ina, pa̱ipi joyore peoquë pani tsoe ju̱'isiquë pa'iji.
Ja̱je pa'ye cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayepi yo'oye peoto
ju̱'ise'epi pa'iji.

3

Cayere Ye'yaye

1 De'oji, Maija'quë do'ijë mësarupi tsoe asacohua'i a'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'ipi jerepa i̱ohua'i yo'ose'e ña de'hua cua̱ño ja̱'ñe pa'iye. Ja̱je pa'i do'ire mësaru acohua'ipi jai pa̱irepa pa'ima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'i.

2 Si'aohua'i tayocohua'ise'e pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are te'i pa̱ipi i̱ coca cayere ti tayoma'quë pani nuñe pa'iquëre papi ja̱je pa'i pani, si'aye i̱ pa'iye nuñerepa ñaquë pa'iquë api.

3 Mai cua̱ñeñe caballopi de'oye sehuocaija̱quë cajë yë'opona quë̱na tarapërе jua nëocohua'i a'ë. Ja̱je neni yureta'a si'aërе de'oye po̱'nejë sacohua'i a'ë.

4 Ñajë'ë, cui'ne jai yohuë yo'oyere. Ai tutu jëayerepa ju'aquëta'are i̱ti tayoco a'ricona i̱ti tayoquëpi po̱'nequëna, i̱ yë hue̱'ñana saicoa.

5 Ja̱je pa'ye mai tse̱meñoje a'rico macata'a jai co'amañare cacoa. Ja̱je pa'iopi a'ri toa macata'a jai airo tsë̱ni ëoyeje̱ pa'yerepa yo'ocoa.

6 Ja̱je pa'ina, tse̱meño cato toaje̱ pa'io, co'aye ne tuture ti̱mësicoa. Ja̱je pa'iopi mai ca̱përе pa'io si'a ca̱pë co'aye neñe pa'iji, cui'ne si'a mai pa'i ma'aje co'a de'huacoa, mëna tutupi i̱oni pa'i do'ire.

7 Iye yeja pa'icohua'ire nëicohua'ire, pi̱'are, a̱ñaohua'ire, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'ireje̱, si'aye pa̱ipi tse̱ani de'oye ye'yacohua'i a'ë.

8 Ja̱je pa'iquëta'are tse̱meño cato ye'ya ti̱'añe peocoa, nau nëco ti̱'añe peocoa. Co'acoa. Tsi̱maoje pa'iopi si'aye co'a de'huayere ti̱mësicoa.

9 Ja̱je pa'ina, i̱opi Maija'quërе de'oquërе pa'ni cajë sihuajë, cui'ne ja̱re i̱opi pa̱ireje̱ co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëpi i̱je pa'iohua'ire de'huasicohua'ireje̱.

10 Ja̱re i̱ti yë'opopi etaji, de'oye cacaiye, cui'ne yecohua'ire co'aye cayeje̱. Ja̱je pa'i ma'ñe a'ë, Maija'quë do'ijë, ja̱je yo'oye ai co'aji.

11 Te'e oco cojeja̱'a de'o oco etacona, së̱je ocoje̱ cui'na etama'coa.

12 Maija'quë do'ijë, mësaru ñato ¿Higuerapi hui'yape ne ca̱re quë̱iñe pa'iquë, pa̱nita'a cuiya'ipi higuera ca̱re quë̱iñe pa'iquë? Ja̱je pa'ina, ti peoji, te'e oco cojeja̱'a de'o oco cui'ne a̱si oco etaye.

Maija'quë Ta̱'ñe Asaye I̱siye

13 Ja̱je pa'ito, mësaru aquëpi ta̱'ñe pa'ipi asa ti̱'asiquë pani iyere i̱ de'oye yo'oquë pa'iyepi cui'ne ja̱ ta̱'ñe asayepi teaye pa'ire nequëna, nesi co'amañare i̱ñoja'quë.

14 Jạje pa'iquëta'are mësaru joyore yecohua'i payere ëa ñajë
pẹ̱iñepi cui'ne ai jerepa pasi'i cuasajë yo'oyepi pa'ina, tạ̱'ñe
cuasayë caye cato coa cosoye a'ë, cui'ne ti tạ̱'ñe asayere pare
coa cayejẹ̱ pa'ye neñe a'ë.
15 Jạje pa'ye pa'ima'coa, Maija'quë tạ̱'ñe asayerepa. Jạ̱
asase'e cato iye yeja pạ̱i cuasani huëose'e a'ë cui'ne pạ̱i cạpë
yëyepi huëose'e a'ë, cui'ne huati huëose'e a'ë.
16 Jạje pa'ina, yecohua'i payere ëa ñajë pẹ̱iñepi cui'ne ai
jerepa pa'i pasi'i cuasayepi pa'ito si'aye ne tiya saose'ejẹ̱
pa'yepi pa'iji, coa si'aye co'ayere yo'oyepi.
17 Jạje pa'iquëta'are Maija'quë tạ̱'ñe asaye i̱siye cato
co'ayena cọ̱'me ma'ñe a'ë. Jạje pa'ina, jo'cua pa'iye,
dahuëre pa'iye, yecohua'i cuasayere meñe ñañe peoye
pa'iye, yecohua'ire teaye ñani cọ̱caiye, jaiye de'o co'amañare
neñe, si'a yë'quë maca si'aohua'ire yo'oye, cui'ne nuñerepa
pa'icohua'ire neñe a'ë.
18 Jạje pa'ina, jo'cua de'oye pa'ijạjë cajë yo'ocohua'i cato
jo'cua de'oye pa'i jạ̱'ñere neñë. Jạ̱ yo'ojëna, tạ̱se'e mëani
quẹ̱iñeje pa'ye quẹ̱quëna, nuñerepa yo'oyere tëajạ̱'cohua'i a'ë.

4

Iye Yeja Ayere Ëa Ñañe

1 ¿Jeropi daquë'ni, sạ̱'ñe huajo huaiye, cui'ne mësarujạ̱'a
sạ̱'ñe pẹ̱ti coca caye? Jạ̱ cato mësaru sạ̱'nahuëpi etapi, co'aye
yo'o ëaye nëiñepi mësaru sạ̱'nahuë uihuaquë pa'iyepi.
2 Jạje pa'ina, mësaru yëyere tị̱'ama'pë pa'i do'ire yecohua'i
payere ëa ñajë, huani jẹ̱ojë yo'ojë, mësaru yëyere tị̱'añu'u
cajë yo'ojë uihuayë, mësaru. Mësaru yëye tị̱'ama'pë pa'iyë.
Maija'quëni i̱sijẹ̱'ë cajë sẹ̱ma' do'ire.
3 Jạje pa'ina, mësarupi sẹ̱ni i̱si cuạ̱ñoñe pạ̱ñë, mësaru co'aye
yëyere yo'ojë nejañu'u cajë sẹ̱ do'ire.
4 Nëjore pacohua'ipi yequë nomioni yo'ocohua'ijẹ̱
pa'iohua'i a'ë, mësaru. Huesëye mësaru iye yeja ayere ëa
ñajë oicohua'i pani Maija'quëre oima'cohua'i de'ojë, i̱te
sạ̱ñope yo'ocohua'i pa'iyë. Jạje pa'ina, iye yeja ayere ëa
ñajë oicohua'i cato Maija'quë cajeohua'i peoyë, Maija'quëre
sạ̱ñope yo'ocohua'i a'ë.
5 Jạje pa'ina, Maire i̱sisi joyopi iye yeja ayere oima'pë
pa'ijẹ̱'ë, caquë ai oi ẹ̱sequë ñacaiji, maire. Jạje toyase'e cani
coa cama'ë pa'iji, care paji.
6 Jạje pa'iquëta'are Diusu maire oi cọ̱caiquë api. Jạje pa'ina,
toyase'e caji: “Maija'quë cato teaye pa'iohua'ini oi cọ̱caiquë
api, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ire cato cọ̱caiye pạ̱quë
api.”

7 Maija'quëna mësaru pa'iye i̱sisicohua'irepa pa'ijë i̱se'ere
necaijë̱'ë, huati yëyere necaima'pë. Ja̱je yo'ojëna, ña jujani
mësarute je̱oni huë'huëja̱quë api.
8 Maija'quëna tsioja̱ijë'ë, i̱pi mësaruna tsioja̱ija'quëre. Co'aye
yo'ocohua'i të̱no tojë'ë, mësaru jë̱ñare si'si pa'iye. Maija'quëre
oñu'u cajëta'a iye pa'iye se oijë yo'ocohua'ipi ja̱ si'si pa'iye tsoa
tojë'ë, mësaru joñoare.
9 Otare papi oijë ai co'a ju̱'ijë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere
cuasajë. Mësaru sose'epi ota po̱nëjaquë cui'ne mësaru si-
huayepi oiyena po̱nëja'quë.
10 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ña hue̱'ñare pana teaye pa'iohua'i
de'oje̱'ë, i̱pi mësarute jerepa pa'iohua'ire neja'quëre.

Yequë Tayoyere Ñaquë Cama'ë Pa'ije̱'ë

11 Maija'quë do'ijë, sa̱'ñe mësaruja̱'a co'aquë api cama'pë
pa'ije̱'ë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'iquëre co'aquë api caquë
cato cua̱ñese'e cayere co'aji caji, i̱pi cua̱ñese'e meñe ña ëjaë
de'oni. Ja̱je pa'ina, më'ëpi cua̱ñese'e cayere co'aji caquë pani
i̱ti cua̱ñese'ere sehuoma'ë pa'i coa më'ëja'a co'ye ñani ca tëji
ëjaëje̱ pa'i de'oyë.
12 Te'i pa'iji, cua̱ñese'e pa̱ire i̱siquë. Ja̱re i̱ api, tayose'e ñani
ca tëji ëjaërepa. Cui'ne ja̱re ja̱ëse'e pa'iji, huasoye paquë, cui'ne
nejoñe paquë. ¿Ja̱je pa'ito më'ë i̱quei macapi më'ë cajei tayoye
ñaroja̱i caquë'ni?

Ñamina'a Pa'i Ja̱'ñe Huesëjë Caye

13 De'oji, yure iyere asaje̱'ë. Yure pa̱nita'a ñamina'a ja̱
daripëna sani ja̱rona te'e o̱metëcahuë pa'ijë co'amaña nejë
i̱sijë curi neñu'u, cacohua'i maña.
14 Ñamina'a mësaru pa'i ja̱'ñe huesëyë. Mësaru cato picoja̱'a
pa'isicota'a peo hue̱'ña tiya saiyeje̱ pa'iohua'i a'ë.
15 Ja̱je pa'ina, mësaru cato ñeje caye pa'iji: "Ëjaëpi yëna
huajëcohua'i pa'ijë iye maña nesi'i pa̱nita'a ja̱ yequë
co'amañaje nesi'i caye pa'iji."
16 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato si'a tuturepa cacohua'i a'ë,
pa'ire payeje̱ nëina. Si'aye ja̱je jerepa pa'iohua'ire nëina, tutu
caye co'aye a'ë.
17 Ja̱je pa'ina, de'oye yo'oye asaquëpi ja̱ yë'ta'a de'oye
yo'oma'ë pani tsoe co'aye yo'opi.

5

Jaiye Co'amaña Pacohua'ire Quëaye

1 Iye jaiye co'amaña pacohua'i asaje̱'ë. Oije̱'ë cui'ne cuije̱'ë,
mësaru ai yo'o ja̱'ñere asa quëquëjë.
2 Mësaru jai do'i co'amaña tsoe ja̱'juse'e a'ë cui'ne de'o ju'i
ca̱ñaje pu'jupi a̱ni huesose'e a'ë.

3 Mësaru oro cui'ne curiquëjẹ yoco ne huesëse'e a'ë. Jạje
yoco ne huesëyepi ịñoji, mësaru co'aye yo'oyere. Jạje pa'ina,
jạpi mësaru cạpẹạ toa ëoyejẹ pa'yerepa peo huẹ'ña ëo hue-
sojạ'coa. Mësaru tëji mu'señare pare jaiye co'amaña de'huani
teaye payë.
4 Mësaru tsịña co'amaña necohua'ire sạima'pë pa'ise'epi
yure mësarute sạñope ịñoji. Ịñoquëna, Ëjaërepa tutu quë'ipi
ịohua'i nesi do'ire sạijë'ë, cayere asapi.
5 Iye yeja pa'i maca mësaru de'o huẹ'ñare pare pa'ijë si'aye
mësaru yëyere yo'ojë sihuajë paë'ë, duruhuẹquë hui'yape ju-
juyejẹ pa'ye jujuhuë. Jạje pa'ina, yure mësarute huai mu'seña
tị'api.
6 Mësarupi huani jẹohuë, ti co'aye yo'oma'cohua'ini,
co'acohua'i a'ë cajë, mësarute sạñope yo'o tutu ti peocohua'ini.

Yo'o Jujahuë Cama'pë Quëcojë Uteye

7 De'oji. Maija'quë do'ijë. Mësaru cato yo'o jujahuë cama'pë
quëcojë utejẹ'ë, Ëjaë dai macajạ'a, tsio tạquë jẹ'quë oco
tëcahuẹare utequë pa'iquë a'ë, ocosi maca tạse'epi mëani
quẹcona tëasi'i caquë.
8 Jạje cui'ne mësaruje quëcojë ọcue pa'i macarepa pa'ijẹ'ë,
mai Ëjaë daiye tị'a tëji do'ire.
9 Maija'quë do'ijë mësarujạ'a sạ'ñe jạë do'ire ai yo'oyë cajë
pẹti coca cama'pë pa'ijẹ'ë, Maija'quëre nejo cuạñoñe pạñu'u
cani. Tsoe caca sa'rore pa'iji Diusu pại yo'ose'e ñani ca tëji
ëjaërepa.
10 Jạje pa'ina, Maija'quë do'ijë ye'yejẹ'ë, Maija'quë yëye
quëacai do'ire tsoe acohua'i ai yo'ojë quëcose'ere.
11 Ai yo'onije quëcosicohua'ire mai cato cayë: ai sihuaco-
hua'i pa'iyë, jạohua'i cato. Mësarupi Job ai yo'oquë quëcose'e
cui'ne tëji huẹ'ñana Maija'quë ịte cọcaise'e asacohua'i a'ë. Jạje
pa'ina, Maija'quë cato, teaye ñani oi cọcaiyepi ịni pa'iye sëte
cọcaijạ'quë api.
12 Maija'quë do'ijë, mësaru cayepi do'i quë'ye pa'ijạquë cajë
Maija'quëna se ca co'ijạijë care payë cama'pë pa'ijẹ'ë. Jạje
pa'ina, nuñerepa cajẹ'ë, yecohua'i asajëna. "Jạje pa'iji" casico-
hua'i pani, jạre "jạje pa'iji" case'e pa'ijạquë, cui'ne yecohua'i
asajëna, "pạñë" casicohua'i pani, jạre "pạñë" case'e pa'ijạquë.
Jạje yo'onita'a mësaru nejo cuạñoñe pạja'cohua'i a'ë.

Jujucaijạ'quë Api, Asajë Señe

13 Mësaru aquëpi ai yo'oquë pani Maija'quëre sẹja'quë,
mësaru aquëpi sihuaquë pani Maija'quëre sihuaquë jëjëja'quë.
14 Mësaru aquëpi jụ'iquë pani sehuosicohua'i ëjaohua'ini
soijạ'quë, mai Ëjaë mamipi cajë sẹcacaijạ'cohua'ire,
hui'yapepi dojë.

15 Maija'quëpi juṯ'iquëre jujujạ'quë api. Tạ'ñe cuasajë sẹto
juṯ'iquëpi co'yajạ'quë api. Co'aye yo'osiquë pa'itojẹ ị̱ co'aye
yo'ose'ere sại de'huacaise'e pasipi.
16 Jạje pa'ina, tayo yo'ose'ere pại ñape yecohua'ina
se quëajë, pại ñape yecohua'ire sẹcacaijẹ̱'ë, Maija'quëre
si'aohua'i juju cuạñosicohua'i pañu'u cajë. Jạje pa'ina, nuñe
pa'iquëpi Maija'quëre sẹñe cato ai tutu pa'iji, yecohua'ire
cọcaiye.
17 Jạje pa'ina, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías maije
pa'ipi ocoma'o pa'ijạco caquë Maija'quëre sẹquëna, toasọ
ọmetëca cui'ne jopo ocoye pạo, iye yeja.
18 Pạcona, cui'naëpi Maija'quëre ocojạco caquë sẹquëna, oco
ocona cui'naopi, yeja de'oye mëaco de'o.
19-20 Maija'quë do'ijë, mësaru aquëpi nuñerepa yo'o ma'are
hua saquëna, yequëpi, de'o ma'ana cui'naëni ne co'ya
cọquë pani juṯira'siquëni huasoji, cui'ne jaiye ị̱ co'aye
yo'orojạise'ere sại de'hua cuạñoji.

1 SAN PEDRO

Pedro Toyase'e Si'a Huẹ'ña Hua Saisicohua'ina

1 Yë'ë Pedropi Jesucristo jëjo daoquëpi iye toya ja'hua toyayë, yequë pại yejañare hua saisicohua'ina caquë toyayë:
Ponto, Galacia, Capadocia, Asia cui'ne Bitinia pa'icohua'ina.
2 Maija'quëpi mësarute sahuapi. Sahuasicohua'ini
Maija'quë joyopi Maija'quë tsẹcohua'ire nepi, mësarupi
Jesucristo cuạñeñe de'oye sehuocohua'ipi i̱ tsiepi tsoa
tọsicohua'i pa'ijạjë caquë. Jạje pa'ina, Maija'quëpi de'oye
ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijẹ̱'ë.

Ti Pani Huesëyere Utejë Pa'iye

3 De'oquëre pa'ni cañu'u, Maija'quëre mai Ëjaë Jesucristo
pëca ja'quëre, maire ai oi do'ire ti̱jupë cọasicohua'ire nesiquëre Jesucristo jụni huëisi do'ipi. Jạje pa'ina, iye yo'osi
do'ipi de'oyere pare utejë pa'iyere payë, mai.
4 Jạje pa'ina, Maija'quë mësarute caquë ma'tëmo de'huacaisi
co'amañare ti ne huesë ma'ñere, si'si ne ma'ñere, cui'ne ti
me'me tọme ma'ñere pajạ'cohua'i a'ë, mësaru Maija'quë cuasa
do'ipi.
5 Jạje pa'ina, mësarute Maija'quëpi i̱ tutupi ñacai pa'iji,
mësarupi huasosicohua'i pa'iyere, i̱ ne de'huacaise'ere ti̱'ajajë
caquë. Jạre tëji mu'señarepa pajạ'cohua'i a'ë.
6 Jạ do'ire mësaru ai sihuajë pa'iyë, coa nëhui tëcahuë jaiye
neñañe ai yo'oye pa'itojẹ.
7 Jạje pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iji cuasayere ai yo'oyepi
neñaquëna, do'i quë'ye etase'epi, toapi neñasi oro do'iye
jerepa sẹña maca do'i quë'ye etasipi. Oro cato coa carajạiñe
a'ë. Neñañe pa'ina, i̱tire pase'e etase'epi Jesucristore i̱ñosi
maca Jesucristore sihuajë de'oquëre pa'ni cayere cui'ne ëjaëre
pa'ni cayere i̱ñoñe pasipi.
8 Jesucristore ñama'pë pa'isicohua'ita'a i̱te ai oiyë, mësaru.
I̱te ñama'pë pa'isicohua'ita'a pa'ire paji cuasajë ai de'oyerepa
sihuayë, yë'opi ca ti̱'añe peoyerepa.
9 Sihuajë joñoa huaso cuạñoñere ti̱'asi'i cajë ti̱'ahuë, mësaru
pa'ire paji cuasa do'ipi.
10 Maija'quëre quëacaicohua'ipi ai tsoe huẹ'ña mësarute
Maija'quë oi coa i̱si jạ'ñere huaso cocare toyacaijëta'a
huesëhuë. Jạje pa'ina, i̱quere caquë'ni cuasajë ai co'ehuë,
asa ti̱'añu'u cajë.
11 Cristo joyopi Maija'quëre quëacaicohua'ire du'ru quëapi,
Cristo ai yo'o jạ'ñere cui'ne jeteyo'je i̱ ayere ma'tëmo ayere
de'oyerepa pa'i jạ'ñere quëapi. Jạje quëaquëna, asajë ¿jequë

pa'ija'que̱ a'ni, i̱? cui'ne ¿je yëhua ja̱je pa'ija̱'coa'ni? cajë ai co'ehuë, asañu'u cajë.

12 Ja̱je co'ejëna, Maija'que̱pi i̱ohua'ire que̱api, iye mësaru que̱aye mësaru tse̱ peoji caque̱. Yecohua'i tse̱ a'ë caque̱ que̱api. Ja̱ cato maini capi. Yure ja̱je pa'ina, iyere Maija'que̱ huaso cocare mësarute que̱acohua'i que̱ahuë, ma'tëmo jëjo daosi joyo tutupi yo'oque̱na. Iye huaso coca cato hui̱ñaohua'ique ai cuasajë i̱tise'e ña ëa ju̱'iñë.

Maija'que̱pi Maire De'ocohua'irepa Pa'iyena Soiye

13 Ja̱je pa'iye sëte mësaru cuasayere ne de'huaje̱'ë, cuepese'eje̱ pa'iohua'i pa'ima'pë. Ja̱je pa'ijëna, mësaruna Jesús ayere i̱ño maca, Maija'que̱ oi co̱caiyepi pa'iji, mësarute. Ja̱re cuasajë pa'ije̱'ë.

14 Ja̱je pa'ina, Maija'que̱ caye de'oye sehuocai mamajë sëte, Maija'que̱re asama'në yëjë pa'ise'ere pa'ima'pë pa'ije̱'ë.

15 Maija'que̱ mësarute soisique̱ ai de'oque̱ api. Ja̱je pa'ina, mësaruje̱ de'ocohua'irepa pa'ije̱'ë, i̱je pa'iohua'i.

16 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: "De'ocohua'irepa pa'ije̱'ë, yë'ëje̱ pa'iohua'irepa."

17 Mësarupi Maija'que̱re "Ja'que̱" cajë se̱cohua'i pani si'anë i̱ni ca'rajë pa'ije̱'ë, iye yeja mësaru pa'i mu'seña pa̱i ñape yo'ose'eje̱ pa'ye sa̱ique̱ni, cui'ne si'a yë'que̱ maca si'aohua'ire yo'oque̱ni.

18 Mësarute Maija'que̱pi huasopi, mësaru aiohua'i pa'ise'eje̱ pa'ye mësaruje̱ do'i peoyere yo'ojë pa'isicohua'ini. Mësarute huasoni sa̱icaima'ë paji'i, oropi pa̱nita'a curipi, ne huesëyere. Iye huaso do'i cato sa̱ipi, ti ne huesë ma'ñere papi. Ja̱re mësarupi tsoe asacohua'i a'ë.

19 Cristo tsie do'ipi sa̱icaji'i, mësarute yëi ñama a'si peoque̱pi, si'si te̱'ñaje peoque̱je̱ pa'ire papi.

20 Cristo cato ja̱ yë'ta'a yeja de'huama'në ja̱je ju̱cacaija̱'que̱re ca nëosique̱ pa'iji. Ja̱je pa'ipi yure tëji mu'seña mësaru de'oye pa'iyere caque̱ daji'i.

21 Ja̱je pa'ina, mësaru Cristo do'ija̱'a Maija'que̱re i̱re papi cuasajë sehuoyë, ju̱'isique̱ni huaje̱que̱re hue̱oni de'oque̱re pare i̱ñosique̱re. Ja̱je pa'ina, yure mësaru Maija'que̱ pa'ire paji cuasajë i̱na que̱co pajë pa'iyë, co̱caija̱'que̱ api cuasajë.

22 Nuñerepa cocare mësaru sehuocai do'ire mësaru joñoa tsoa to̱hue̱, Maija'que̱ do'ijëre nuñerepa oñu'u cajë. Ja̱je pa'iye sëte si'a tuturepa pa̱i ñape yecohua'ire oiye pa'iji, de'o joyore papi.

23 Ja̱je pa'ina, mësaru cato yure pa̱i ju̱'icohua'i mamajë peoyë. Mësaru cato yure Maija'que̱ coca ti pani huesëyere papi jojosicohua'i a'ë.

24 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Si'a pa̱i iye yeja pa'icohua'i tayaje̱ pa'iohua'i a'ë,

Si'aye i̱ohua'i pa'iyepi taya joroje̱ pa'ye a'ë.
Taya cato cue̱necoa. Cue̱ne huesëcona, i̱ti joropi to̱mecoa.
25 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë coca cato ti pani huesëye a'ë.
Iye huaso cocare mësarute quëahuë.

2

1 Ja̱je pa'iye sëte si'aye co'ayere je̱ocoje̱'ë, si'aye cosoyere,
coa cayere, yecohua'i payere ëa ñañere, cui'ne yecohua'ire
co'a coca cayere je̱ocoje̱'ë.
2 Je̱oconi tsi̱ mañaja'a co̱asicohua'i oje yëyeje̱ pa'ye mësaruje̱
joyo pa'i cocare yëje̱'ë, huasosicohua'i ai de'oyere cajë.
3 Mësarupi Ëjaë de'oquërepa pa'iyere nuñerepa ña
ti̱'asicohua'i pani ja̱je yëcohua'i pa'ije̱'ë.

Cristo Api, Pa'iye Quë'i Que̱na Pë

4 Ëjaëna tsio daije̱'ë, pa'iye pa'i que̱na pëna, pa̱i je̱ocosicona.
Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quëre cato i̱ sahuasi que̱na përe pa'ë,
jai do'i quë'io.
5 Ja̱je pa'ina, mësaru i̱na tsioja̱ije̱ pa'iye quë'i que̱na pëa
de'ohuë. De'orena, Maija'quëpi joyo huë'e de'huapi, mësarupi.
De'huaëna, i̱se'ere necaija̱'cohua'i pa'iyë. Pa'ije̱ Jesucristo
do'ija̱'a ai yo'ojë i̱siyë, Maija'quë sihuaquë ñañere.
6 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Yë'ë sahuasicore pani, de'o que̱na përe pare Sióna̱na o̱añë,
I̱ona quëco paquë cato coa quëco tayohuë caquë co'a ju̱'iñe
pa̱sipi.
7 Ja̱je pa'ina, ja̱ que̱na përe i̱ore pao cajë asacohua'ire cato
do'i quë'iorepa asa cua̱ñoji. Ja̱je pa'iquëta'are, toyase'e cayeje̱
pa'ye pa'iji, ja̱je asama'cohua'ire cato. Ja̱je pa'ina, caji, toy-
ase'e ñeje:
Huë'e necohua'i je̱ocosi que̱na pëpi
Yure cato si'a huë'e naupa que̱na përepa de'o.
8 Cui'ne yecopi caji, ñeje:
Asama'cohua'ipi ja̱ que̱na pëna ju'ajëna, i̱opi ne ta̱oja'coa.
Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i cato Maija'quë coca sehuoma' do'ire ne
huesëja̱'cohua'i a'ë, i̱ ña nëose'eje̱ pa'ye.

Maija'quë Pa̱i Pa'iye

9 Mësaru cato i̱ sahuasi pa̱i a'ë. Ëjaëre pase'ere necaija̱'a pa̱i
a'ë. Si'si peo daripë acohua'i a'ë. Maija'quë tse̱cohua'ire pa'ë.
Ja̱je mësaru pa'iohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, mësarute nea hue̱'ñare
pa'ijëna, Maija'quëpi soipi, mia hue̱'ñana etani Maija'quë
de'oyerepa yo'ose'ere yecohua'ina quëaja̱jë caquë.
10 Ja̱'në cato mësaru i̱ pa̱i peocohua'i paë'ë. Pa'isicohua'ipi
yure cato i̱ pa̱i de'ohuë. Ja̱'në mësarute Maija'quë teaye ñani
co̱caiye pa̱pi. Yure cato mësarute teaye ñaquë oi co̱caiji.

Maija'quëre Necaiyere Cajë Pa'ijë'ë

11 Maija'quë do'ijë, mësarute señë, mësaru capë yëyere
sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë caquë, mai joñoa sañope uihuayere.
Mësaru cato iye yeja acohua'i peoyë. Coa daisicohua'i a'ë.
12 Jaje pa'ina, de'oyerepa yo'ojë pa'ijë'ë, si'aohua'ire judío
pai peocohua'ireje. Jaje mësarupi pa'ijëna, yure mësarute
sañope co'aye yo'ocohua'i a'ë casicohua'ipi mësaru de'oye
yo'oyere ñani, Maija'quëre de'oquëre papi caja'cohua'i a'ë,
iohua'ire Maija'quë huaso mu'se ti'aëna.
13-14 De'oji. Maija'quëpi nepi, pai ëjaohua'ire co'aye
yo'ocohua'ire si'seja'cohua'ire, de'oye yo'ocohua'ini
de'ocohua'i a'ë caja'cohua'ire. Jaje pa'ina, mai Ëjaëre oi do'ire
si'a pai ëjaëre si'aohua'i jerepa pa'ire sëte de'oye sehuocaiye
pa'iji. Jaje cui'ne si'aohua'ire iye yeja pai ëjaohua'ire de'oye
sehuocaiye pa'iji.
15 Jaje pa'ina, Maija'quë cato yëji, mësarupi de'oye yo'ojë
pa'ijëna, huesëohua'ipi ta'ñe cuasama'cohua'ipi mësarute
sañope ca ti'añe peoyere.
16 Jo'ya nesicohua'i peoyë, mësaru. Jaje pa'ina, jo'ya nesico-
hua'i peoyë cajë co'ayere neñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa
ai jerepa Diusu jo'yaohua'i a'ë cuasajë, i yëyere yo'ojë pa'ijë'ë.
17 Si'aohua'ire paire de'oye yo'ojë'ë, ëjaohua'ire yo'oyeje
pa'ye. Maija'quë do'ijëre oijë'ë. Maija'quëre ca'rajë'ë. Pai
ëjaëreje de'oye yo'ojë'ë, ëjaëre papi cuasajë.

Cristo Mai Yo'o Ja'ñere Iñoquë Ai Yo'opi

18 Co'amaña necaicohua'i, mësaru ëjaohua'ire de'oye se-
huocaijë pa'ijë'ë. De'ocohua'ise'ere mësarute oicohua'ise'ere
de'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Co'a ëjaohua'ireje de'oye sehuojë
yo'ojë'ë.
19 Jaje pa'ina, de'oye a'ë, mësaru de'oye yo'ojëta'are mësarute
yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, ai yo'oyere quëcoye.
20 Jaje pa'iquëta'are mësarupi co'aye yo'ojë si'se cuañojë
quëcoto do'i peoji. Jaje pa'iquëta'are mësaru de'oye yo'o do'ire
ai yo'ojë quëcoye pani de'oye a'ë. Do'i pa'iji, Maija'quë ña
hue'ña.
21 Jare caquë mësarute Diusu soipi, mësarupi Cristo mësaru
do'ire ai yo'ose'ere ñani i yo'ose'eje pa'ye mësaruje yo'ojajë
caquë.
22 Cristo cato ti te'oreje tayo neñe paquë paji'i, cui'ne paireje
cosoma'quë paji'i.
23 Ite co'aye catoje sañope cui'ne co'ayepi cama'quë paji'i.
A'si ite yo'o macaje sañope icohua'ire saisi'i cama'quë paji'i.
Coa ai jerepa Maija'quëna jeopi, jaëpi pai yo'oyere ña
de'huaquëpi, nuñerepa yo'oquëpi ña de'huajaquë caquë.

24 Cristopi si'aye mai co'aye yo'oye hue'oni sani cruzuna
quẹ cuạñopi, maipi co'aye yo'oyere jụ'isicohua'iję pa'ye pa'ijë
nuñerepa yo'oyere huajëcohua'i pa'ijạjë caquë. Ị a'si do'ipi
mësaru huasosicohua'i pa'iyë.
25 Jạ'në mësaru yëi ñama ne huesësicohua'iję pa'iohua'ipi
paë'ë. Jạje pa'isicohua'ita'a yure cato Cristona co'irena, ịpi yëi
ñamare ñacaiquë ñañeje ñaquë mësaru joñoajẹ ñacaiji.

3

Huejasicohua'i Pa'iyere Quëaye

1-2 Nomiohua'i, mësarujẹ mësaru ëjëohua'i cuạñeñere
de'oye sehuojë pa'ijẹ'ë. Jạje yo'ojëna, mësaru ëjëohua'i
sehuoma'cohua'ipi mësaru ịohua'ire de'oye ëjaohua'ire ñajë
de'oye pa'iyere ñajë sehuojạ'cohua'i a'ë, ai yëhuo coca peoye.
3 Mësaru de'ocohua'i ña cuạñoñere ẹmëje'e cạpë ëja
de'oyere oima'pë pa'ijẹ'ë, ai de'oye nañạ yoyere, jai do'i
yi'yo sẹ'huoñere, pạnita'a jai do'i cạña sụñañere.
4 Mësaru de'ocohua'i pa'iye cato pa'ijạquë mësaru joyopi
de'oye cuasayepi, jạ'ë tẹnë ma'ñerepa, ạ'ji joyopi jo'cua de'oye
pa'iye a'ë, do'i quë'yerepa Maija'quë ña huẹ'ña.
5 Ai tsoe huẹ'ña nomiohua'i Maija'quëna ịohua'i pa'iye
ịsisicohua'i cato jạje pa'iyepi ëja de'osicohua'i pa'ạhuë'ë.
Maija'quëna quëco pacohua'i pa'ạhuë'ë. Jạohua'i cato,
jạje pa'iohua'ipi ịohua'i ẹjëohua'ire de'oye sehuocohua'i
pa'ạhuë'ë.
6 Jạje pa'io pa'ạco'ë, Zara. Jạje pa'iopi ịo paquë Abra-
hamre de'oye sehuoco pacopi ca'ạco'ë, "Yë'ë ëjaë". Jạje pa'ina,
mësarupi ti ca'rama'pë de'oye yo'ocohua'i pani ịo mamajë
pa'iyë.
7 Jạje cui'ne mësarujẹ ẹjëohua'iję mësaru nëjohua'i yëjë cayere
de'oye asacohua'i pa'ijẹ'ë. Pạni nomiohua'ipi esa jë'ye
duruhuëję pa'iohua'i pa'i do'ire ịohua'ire ëjaohua'ire ñajë
dahuëre paye. Coa ai jerepa Maija'quë oi mësarute pa'iye
ịsise'eję pa'ye jạohua'ireję ịsisi do'ire mësaru de'oye ñajë
pajẹ'ë. Jạje yo'ojëna, mësarute jọsa tạ'tëpoję pa'io pa'iye pạsipi,
Maija'quëre sẹ maca.

De'oyere Pare Yo'o Do'ire Ai Yo'ocohua'i Pa'iye

8 Jạje pa'ito pại ñape sạ'ñe de'oye yo'ojë pa'ijẹ'ë, te'e
nëiñena tsiosicohua'ipi sạ'ñe Maija'quë do'ijëre oijë. Teaye
pa'iohua'ipi de'oye yecohua'ire oijë cọcaicohua'i pa'ijẹ'ë.
9 Mësarute co'aye yo'ouna, ịteję co'ayepi sạima'cohua'i
pa'ijẹ'ë, pẹi tea jụ'iquëna. Ịteję pẹijë sạñope tea jụ'iñepi
sạima'pë pa'ijẹ'ë. Coa ai jerepa mësarute sạñope
cacohua'ini de'oyepi cacaijẹ'ë, Maija'quëpi de'oye pa'iyena
de'huajạ'cohua'ini soisicohua'i sëte.

10 Ja̱je pa'ina:
Pa̱ipi sihuaquë de'o mu'seña pasi'i cani
I̱ tse̱meñore nau nëcoye pa'iji,
Coso coca caye pa̱ja'core yë'opopi.
11 Co'aye yo'oyere je̱oconi de'oyere yo'ojë pa'ije̱'ë.
Jo'cua de'oye pa'iyere co'eni ti̱'ani ja̱re yo'oye pa'iji.
12 Ëjaëpi nuiñe pa'icohua'ire ñacai paji.
Cui'ne i̱ohua'i i̱te se̱ñeje asacai pa'iji.
Ja̱je pa'iquëta'are co'aye yo'ocohua'ire cato sa̱ñope yo'oquë pa'iji.
13 ¿Nepi mësarute sa̱ñope yo'oja̱'cohua'i a'ni, mësarupi si'anë de'oyese'e yo'ocohua'i pa'ito?
14 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru nuñerepa yo'ojë pa'i do'ire ai yo'oni sihuacohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ca'rama'pë pa'ije̱'ë. Cui'ne co'a ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë.
15 Coa ai jerepa Cristore mësaru joñoa Ëjaëre pare paje̱'ë. Ja̱je pa'ina, si'anë cua̱ñesicohua'ipi pa'ije̱'ë, mësaru sehuoni utejë pa'iyere pa̱ipi se̱ni asañu'u cajë se̱cohua'ire, dahuëre pa'iohua'ipi, ëjaohua'ire ñajë de'oyere papi i̱ohua'i se̱se'ere sehuocaije̱'ë.
16 Ja̱je pa'ina, mësaru cuasayepi jo'cua pa'ija̱quë cani de'oye yo'ojë pa'ije̱'ë. Pa'ijëna, mësaru nuñe Cristore sehuocohua'i ëaye pa'iyere co'aye cacohua'ipi i̱ohua'i co'aye case'ere cuasajë co'a ju̱'ija'cohua'i a'ë.
17 Ai jerepa de'oji, nuñere pare yo'ojë ai yo'oye pa'ito. Ja̱je Maija'quëpi yë nëoru. Co'ayere yo'o do'ire ai yo'oye cato do'i peoye a'ë.
18 Mai co'aye yo'o do'ire sa̱icai Cristo ai yo'opi, te'ore pare ju̱ni tëjiquë. De'oquëpi ai yo'opi, mai co'acohua'i do'ire, maini Maija'quë quë'rona sasi'i caquë. I̱ ca̱pë cato huahuoni ju̱'isiquë paji'i. Ja̱je pa'isiquëta'a i̱ joyopi huëoquëna, cui'naëpi huajëquë pani co̱pi.
19 Ja̱ joyopi sani pa̱ire necaise'ere quëapi, tse̱a cua̱ñosi joñoare.
20 Ja̱ joñoa cato tsoe hue̱'ña Noé pa'inë Maija'quëre sehuocaima'cohua'i pa'ijë pa'isicohua'i paë'ë. Jai yohuë de'hua maca Maija'quë yo'o jujama'ë i̱ohua'ire utequë pa'i maca ja̱ joñoare quëapi. Coa ocho pa̱i maña huaso cua̱ñojë pa'a̱huë'ë, ocopi.
21 Maire oco doye cato ocho pa̱ire huasose'eje̱ pa'ye a'ë. Ja̱je pa'ina, Jesucristo ju̱ni huëisi do'ipi maire huasoji. Oco doye cato coa i̱ñoñe a'ë, ja̱ huasosicohua'i pa'iyere. Ja̱je pa'ina, ë̱mëje'e si'sire tsoa to̱ñere oco doye i̱ñoñe pa̱ji. Coa ai jerepa de'oye cuasayere pañu'u cajë Maija'quëre se̱ñere i̱ñoji.

22 Maire huasoquë cato ma'tëmona mëni Maija'quë ëja
tẹ'tere pa'iji, si'aohua'ire huiñaohua'ire cui'ne cuañe tutu pa-
cohua'ire meñe cuañequëpi.

4

Diusu Isisi Tutu Pa'iye Ja'ye Ñacaijë Pa'iye

1-2 Cristopi i capë ai yo'oquë juji'i. Jaje pa'ina, iye cuasayere
pajë'ë. Capëpi ju'isiquë cato co'aye yo'oye tëni saisiquë api.
Tëni saisiquëpi si'a i iye yeja pa'i maca Maija'quë yëyere
yo'oquë pasipi, i capë co'aye yëyere yo'oma'ë, jare cuasajë
pa'ijë'ë.

3 Teape tsoe mësaru Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere
yo'ojë paë'ë, si'aye yo'oyena sëo measicohua'ipi, co'ayere
yëyere, cuepeyere, jai pai tsi'sini aijë ai pisiye yo'ojë cayere,
jaiye cono ucuyere, cui'ne Maija'quë api cajë co'ayere sejë
yo'ojë paë'ë.

4 Jaohua'i cato yure mësarute tiohua'ire ñañë, mësarupi te'e
iohua'i jare coni co'ayere yo'ojë pa'ima'pëna. Jaje pa'ina,
mësarute co'aye cayë.

5 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato iohua'i pai ñape yo'ose'ere
iñoja'cohua'i a'ë, huajëcohua'ire cui'ne ju'isicohua'ire pai ñape
yo'ose'ere saisi'i caquë ña de'huaquëna.

6 Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire de'o cocare quëapi. Ja cocapi
iohua'i huajëcohua'i pa'inë yo'ose'ere ña de'huayere caquë,
iohua'i Diusu pa'iye isiyepi joyopi pa'ijajë caquë yo'opi.

7 Si'a co'amaña carajai mu'seña ti'aji. Jaje pa'ina, mësaru
nuñerepa pa'iohua'ipi Maija'quëre señese'e yo'ojë pa'ijë'ë.

8 Jaje pa'ina, si'aye jerepa pai ñape sa'ñe oiyere pajë'ë. Paire
oiye cato jaiye co'aye yo'oyere sai de'huacaiye a'ë.

9 Pai ñape yecohua'ire de'oye yo'ojë'ë, mësaru huë'ena
daicohua'ire, ësema'pë.

10 Jaiye tiñe pa'ye Maija'quë isiye de'o co'amaña de'oyerepa
necaicohua'i sëte pai ñape yecohua'ire necaijë'ë, mësaru isi
cuañose'eje pa'ye.

11 Mësaru joyopi cocare caquë pani Maija'quë coca cayeje
pa'ye cajaquë, cui'ne yecohua'ini cocaiquë pani Maija'quë
isi tutupi cocaijaquë. Jaje pa'ina, si'aye mësaru nerojaiñe
cato Jesucristo do'ijaa, Maija'quëre sihuajë de'oquëre pa'ni
ca ja'ñere neñe pa'ijaquë. Maija'quëre cato si'a miañe jare i
tsese'e a'ë, cui'ne si'a co'amaña jare i tsese'e a'ë, je'nëna. Jaje
pa'ijaquë.

Cristore Tuicohua'i Ai Yo'oye

12 Yë'ë oicohua'i, toa ëoyeje pa'ye jëaye neñañepi mësaruna
titaja'coa. Titacona, me neni jaje tiñerepa pa'iquë'ni
cuasama'pë pa'ijë'ë.

13 Neñañepi pa'ito coa ai jerepa sihuajë'ë, Cristo ai yo'ose'e
ayere mësaruje pajë cajë, si'aye i ayere de'oyerepa mësarujaa'a
iñoquëna, ai sihuajaa'cohua'ipi.
14 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Cristore tui do'ire mësarute
co'acohua'i a'ë cato mësaru sihuacohua'i pa'iye pa'iji,
Maija'quë de'o joyopi mësaru jaa're pa'i do'ire.
15 Paire huani jeoñere, co'amaña yahue iñere,
co'aye yo'oyere, yecohua'i yo'oyere coa cacarojaijë ne
de'huacaiyere yo'oye peoji, iyere yo'o do'ire ai yo'oquë pani
huajëya' juu'iñe pa'iji.
16 Jaje pa'iquëta'are Cristore tui do'ire ai yo'oquë pani
huajëya' juu'iñe peoji. Coa ai jerepa Maija'quëni de'oquëre
pa'ni caquë sihuaye pa'iji, ai yo'o do'ire.
17 Tsoe tii'api, Maija'quë tsëcapëre pani iohua'i yo'ose'e
ñaquë sai de'hua maca. Jaje mai yo'ose'ere du'ru ñaquë
sai de'huaye huëoto, ¿merepa jaohua'i Maija'quë caye se-
huoma'cohua'i yo'o cuañoja'cohua'i a'ni, ai co'acohua'i cui'ne
Maija'quë cuañeñe yo'oma'pë tayocohua'i?
18 Nuñe yo'ocohua'ita'a huaso cuañoñe ai yo'oye pa'iji.
Jaje pa'ito, ¿merepa co'aye yo'ocohua'i cui'ne tayocohua'i jëa
tii'aja'cohua'i a'ni?
19 Jaje pa'ina, Maija'quë yëyepi yo'ojë ai yo'ocohua'i cato
jare de'oyere yo'ojë pa'iye pa'iji, joñoase'ere Maija'quëna isini
pa'ijë, Maija'quë cato maire ne de'huaquëpi, cui'ne i case'eje
yo'o tii'aquëpi.

5

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

1 Yë'ëje sehuosicohua'i ëjaë'ë. Jaje pa'ipi Jesucristo ai
yo'oquëna, ñasiquëpi yure yëhuoyë, sehuosicohua'i ëjaohua'ire,
mësaru quë'ro pa'icohua'ire, yë'ëje iohua'i jaa're coni Jesús aye
de'oyere pare jeteyo'je pajaa'quëpi.
2 Mësarupi ñacaijaa'cohua'i a'ë caquë Maija'quë mësaruna
isisicohua'i de'oye cuasajë yo'ojëë'ë, Maija'quë yëyeje pa'ye.
Yo'oma'pë pa'ijëë'ë, cuañe nëosi do'ire panita'a curiquëre ai yë
do'ipi mësaru yë do'ire sihuajë nejë'ë, co'amaña.
3 Cui'ne mësaru tsecohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijëë'ë, mësaru
ñajë pacohua'ire. Coa ai jerepa iohua'ini de'oye pani iñojë'ë,
mësaru pa'iyere ñajë tuijaa'cohua'ire.
4 Jaje mësaru yo'onita'a yëi ñamare ñacaicohua'i Ëjaërepa dai
maca de'o marore pare isi cuañoja'cohua'i a'ë, ti me'me
tomema'coni, cui'ne i ayere de'oyere pare iñoja'coni.
5 Jaje cui'ne mësarujeposëohua'ijeëë sehuosicohua'i ëjaohua'i
cayere de'oye sehuocohua'i pa'ijëë'ë. Si'aohua'i pai ñape
yecohua'ire de'oye sehuocaijë dahuëre pa'ijëë'ë. Jaje pa'iye

pa̱cohua'ire cato Diusupi sa̱ñope yo'oquë api, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ire. Ja̱je pa'iquëta'are dahuëre pa'icohua'ire cato de'oye yo'oquë i̱ oiyepi co̱caiquë api.

6 Ja̱je pa'iye sëte Maija'quë tutu quë'i Ëjaëre pa'ë cuasajë i̱ cua̱ñeñere sehuojë dahuëre pa'ijë̱'ë, i̱pi mësarute jerepa tëto saisicohua'ire neja'quëre i̱ti yo'o maca ti̱'aëna.

7 Ja̱je pa'ina, si'aye mësaru co'a ju̱'iñe Maija'quëna i̱sijë̱'ë, mësarute oi ñacaiquëna.

8 Ñare pajë pa'ijë̱'ë, sëtasicohua'ipi. Mësarute sa̱ñope yo'oquë huati, jai yaije̱ pa'ipi të'ija̱i mësarute co'equë cu'iji, a̱si'i caquë.

9 Sa̱ñope i̱te quëco saojë̱'ë, Maija'quë pa'iji nuñerepa cuasayepi. Si'a hue̱'ña Maija'quë do'ijë pa'icohua'ije̱ cui'ne ai yo'oye pa'iquëta'are quëcoyë cuasajë mësaruje̱ quëcoje̱'ë.

10 Ja̱je coa nëhui tëcahuë ai yo'osi jeteyo'je Diusupi mësarute de'ocohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire tutu quë'iohua'ire, cui'ne ti̱'aja'cohua'ire pa'ë asacohua'ire nesipi, maire ai oi Jesucristo ja̱'re tsioni pa'ijë ti caraja̱i ma'ñere de'oyere pare paja̱jë caquë soisiquëpi.

11 Ja̱ë api, jerepa pa'i de'oquërepa ti caraja̱ima'quërepa. Ja̱je pa'ija̱quë.

Pëpa Tëjiyerepa

12 Maija'quë do'iquë nuñe pa'iquë Silvanona toya cua̱ñohuë, iye nëhui coca maña. Iye toyase'e cato mësarute yëhuoye a'ë, cui'ne care paye a'ë, Maija'quë maire oi coa i̱sise'ere. Ja̱je pa'ito o̱cue pa'i macarepa i̱tire tuijë pa'ijë̱'ë.

13 Babilonia sehuosicohua'i pa'icohua'ipi mësarute pëpa saoyë, mësarute soise'eje̱ pa'ye Diusu soisicohua'ipi, cui'ne yë'ë mamaquëje̱ pa'i Marcosje̱ mësarute pëpa saoji.

14 Pa̱i ñape yecohua'ire yo'jeire oiyepi oijë su'cuajë sihuajë pëpacaijë̱'ë.

Si'aohua'i Jesucristore pacacaicohua'i sëte, i̱pi ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ija̱quë.

2 SAN PEDRO

Pedro Toya Cose'e Hua Saicohua'ina

1 Ë'ë, Simón Pedropi iye toya ja'hua toyayë, mësaruni
caquë, Jesucristo jo'yaëpi i jëjo daoquëpi. Maija'quë nuñerepa
yo'oquëpi cui'ne Jesucristo paire huasoquëpi, yëquë cuasayeje
pa'ye Maija'quë pa'iji cuasayere de'oyere pare cuasa ti'añe
isisicohua'ina toyayë.
2 Maija'quë coa isiye cui'ne jo'cua de'oye pa'iyepi mësarute
jerepa pa'ijaquë, mai Ëjaë Jesucristore cui'ne Maija'quëre
mësaru cuasa ti'a do'ipi.

Cristore Tuicohua'i Yo'oye

3 Maire Maija'quëpi soipi, i jerepa pa'iyepi cui'ne i
de'oyerepa yo'oyepi. Jaje pa'ina, Maija'quëpi i tutupi maire
isipi, si'aye caraye peoyerepa, nuñerepa de'oyerepa yo'ojë
pa'i jañere, ite mai cuasayepi.
4 Ja co'amaña do'ija'a jaiye i ca nëose'e ai de'oyere pare
jai do'ire maina isipi, maipi iye yeja pai ëaye nëiñepi co'a
de'oyena sayere cati saisicohua'ipi pa'ijë i pa'iye ayere ti'ani
pa'ijajë caquë.
5 Jaje pa'ina, mësaru ai seña maca payere cajë tutu
yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iji cuasayepi
de'oyese'e yo'oyere se mëojë'ë. De'oyese'e yo'oyepi ta'ñe
cuasayere se mëojë'ë.
6 Ta'ñe cuasayepi yëyere co'ye quëco ti'añere se mëojë'ë.
Yëyere co'ye quëco ti'añepi yo'o jujama'pë quëcoyere se
mëojë'ë. Yo'o jujama'pë quëcoyepi nuñerepa cuasayese'e
se mëojë'ë.
7 Nuñerepa cuasayepi Maija'quë do'ijëre oiyere se mëojë'ë.
Maija'quë do'ijëre oiyepi, si'aohua'ire paire oiyere se mëojë'ë.
8 Jaje mësarupi iye co'amañare pajë se mëoto mësaru pa'iye
do'i quë'ye pasipi, coa pa'iye peojë. Cui'ne mësaru Cristore
cuasase'ere se mëoñe pa'iji.
9 Jaje pa'iquëta'are iye co'amañare peoquë cato ñama'quëje
pa'i api. Panita'a ñaco poreije pa'i api. I ja'në co'aye yo'ose'e
tsoa tocaise'ere huanëyesiquë api.
10 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quë sahuani
i tsecohua'ire nese'ere iñoñu'u cajë ai cuasajë yo'ojë'ë.
Mësarupi jaje yo'oni co'aye yo'oyena taiñe ti paja'cohua'i a'ë.
11 Jaje cui'ne maire huasoquë Jesucristo cuañe te'tepi mai
cacaja'a eta sa'ro jaicorepa hui'yocaisicopi pa'ija'coa.

12 Jạje pa'ina, mësarupi tạ'ñe cuasajë nuñere pare ọcue pa'i
macarepa pa'itojẹ jạ yë'ta'api yë'ë cato mësarute ca sëtoquë
pasi'i si'aye mësarute ye'yase'ere.
13 Jạje pa'ina, yë'ë cato iye nuñere pa'ë cuasayë. Jạ yë'ta'a
yë'ë huajëquë pa'i maca cato mësarute yëhuo sëtoquë pasi'i
caquë.
14 Jạje pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristopi yë'ëre quëa i̱ñopi,
më'ë esa iye yeja pa'iye jẹoja'quë a'ë caquë.
15 Jạje pa'ina, yë'ë jụ'isi jeteyo'je yë'ë ca sëtosi co'amañare
si'anë cuasa cuạñoñe pa'ijạquë caquë, yë'ë ai cuasaye ja'ye
yo'oyë.

Mai Ëjaë De'oyere Ñañe

16 Mai Ëjaë Jesucristo daiye cui'ne i̱ tutu quë'irepa pa'iyere
yëquë mësarute quëase'e pạise'e coa cuasa huëose'ere quëaye
pạhuë. Yëquë ñaco cạre papi jerepa pa'i pa'ina, ñase'ere
quëahuë.
17 Cui'ne yëquëpi i̱te ñajë cui'ne asahuë, Maija'quëpi Jesure
de'oquëre pani, jerepa pa'ini sihuaquë ma'tëmopi de'o
yë'orepa "iquë api, yë'ë mamaquë, yë'ë oiquërepa. I̱ni ai
sihuaquë pa'iyë," caquëna.
18 Jạje asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e Maija'quë caye jutaquëna,
jeto de'o cụtihuëre Ëjaë jạ're cọni pa'i maca.
19 Jạje cui'ne payë, maire jerepa care paye necai cocajẹ.
Jạ cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'ere cayë, jạre
mësaru de'oyerepa asacaiye pa'iji, toa tsẹ̄o pë ñami miacaiyejẹ
pa'ye mësarute miacaiyere. Jạje miacai pasipi, mësaru joñoana,
ñata ma'ñocore papi miacaiye tị'a macajạ'a.
20 Jạje pa'ina, mësaru cato cuasaye pa'iji. Maija'quë coca
toyase'e cato pại quëase'e peoye a'ë.
21 Jạje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i cato i̱ohua'i
cuasayepi huëojë caye pạ'ahuë'ë. Coa ai jerepa Maija'quë
joyopi quëaquëna, Maija'quë yëyere ca'ạhuë'ë.

2

Coa Cosoye Ye'yacohua'ire Quëaye
(Jud 4-13)

1 Israel pại Maija'quëre quëacaicohua'ipi pa'iyë, cacohua'i.
Coa cosocohua'i pa'ạhuë'ë. Jạje cui'ne mësaru acohua'ijẹ
ye'yacohua'ipi coa cosocohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë. Jạohua'ipi
yahuerepa i̱ohua'i co'aye cuasayere ye'yacohua'i a'ë nejo
cocare. Jạje yo'ojëta'a i̱ohua'ire huasosi ëjaëni coa caquë
api cajạ'cohua'i a'ë. Jạje ca do'ire i̱ohua'ire ai esa nejoñepi
tị̄tasipi.

2 Jai pa̱i ja̱ohua'ire tuija̱'cohua'i a'ë, i̱ohua'i co'aye yo'oyere
ñajë. Ja̱ohua'i do'ire iye de'o cocare, yecohua'ipi co'aye
caja̱'cohua'i a'ë.
3 Ja̱je pa'ina, ai curiquë yë do'ire mësaru payere
sioja̱'cohua'i a'ë, coa cosoye ye'yayepi yo'ojë. Ja̱je pa'ina,
ja̱ohua'ire cato nejoñepi ti jëa ti̱'añe peoyere papi uteji, tsoe
hue̱'ñana ja̱je nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ire sëte.
4 Diusu i̱ hui̱ñaohua'i tayosi do'i sa̱i de'huacaiye pa'a̱ji'i. Coa
ai jerepa i̱ohua'ire cato hue̱ni ai nea hue̱'ñare pana toa yejana
je̱ocoa̱'ji'i. Ja̱ohua'i cato pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'señarepa ca
tëjija̱'cohua'ipi de'huasicohua'ipi pa'iyë.
5 Ja̱je pa'ye cui'ne yeja tsoe hue̱'ña pa'isicohua'ireje̱ Diusu
sa̱i de'huacaiye pa̱'aji'i, i̱ohua'i tayose'e. Coa ai jerepa ocopi
co'je hue̱a'ji'i. Co'je hue̱acona, coa Noé macase'ere, i̱ti
nuiñe pa'iyere quë̱asiquë̱se'ere cui'ne i̱ ja̱'re co̱ni siete pa̱i
pa'icohua'ise'ere huasoa̱'ji'i.
6 Ja̱je cui'ne Sodoma cui'ne Gomorra pa̱i daripë̱aje Diusupi
nejoa̱'ji'i, hua̱tase'e ëo huesoquë. Iye cato yo'oa̱'ji'i, jeteyo'je
co'a pa̱i pa'icohua'ipi ja̱je yo'oye co'aye a'ë cuasajë pa̱ ja̱'ñere
caquë.
7 Ja̱je yo'oquë coa Lotse'ere huasoa̱'ji'i, co'a pa̱ipi co'ayere
yo'ojëna, ñaquë oi pa'isiquë̱se'ere. Ja̱ë cato nuñe pa'iquë
pa'a̱ji'i.
8 Ja̱je nuñe pa'ipi i̱ohua'i quë̱no macare pa'i si'a mu'señapi
si'aye i̱ohua'i co'aye yo'oyere asaquë cui'ne ñaquë i̱ de'o joyopi
ai yo'oquë oi pa'a̱ji'i.
9 Ja̱je mai Ëjaë cato i̱na i̱sisicohua'ire neñañere pa'ito huaso-
quë api. Ja̱je pa'iquëta'are co'acohua'ire cato pa̱i ñape yo'ose'e
ña mu'serepa si'seja̱'cohua'ini paquë api.
10 Diusupi si'seja̱'quë api, si'sire yëjë yo'ojë pa'icohua'ire,
ëjaohua'i cayere coejë sa̱ñope cacohua'ire. Ja̱je pa'iohua'ipi
huajëya'ye peoyerepa cui'ne ai co'a ju̱'ima'pë i̱ohua'i yëyese'e
cuasajë ti ca'rama'pë ëjaohua'ire co'aye cacohua'i a'ë.
11 Ja̱je pa'iquëta'are hui̱ñaohua'i ai tutu pacohua'ita'a
ëjaohua'ire co'aye cama'cohua'i a'ë, Maija'quë ña hue̱'ña.
12 Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'i cato coa nëtëroja̱icohua'ije̱
pa'iohua'i a'ë. Asa ti̱'añe peocohua'i a'ë. Coa i̱ohua'ire nëiñeje
yo'ocohua'i a'ë. Tse̱ani huani je̱oja'cohua'ipi jojosicohua'i
a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi i̱ohua'i asaye ti̱'a ma'ñere co'aye a'ë
cayë. Ja̱ do'ire nëtëroja̱icohua'i ju̱'iñeje pa'ye ai yo'ojë ju̱ni
huesëja̱'cohua'i a'ë.
13 Yecohua'ire i̱ohua'i co'aye yo'osi do'ire sa̱i de'hua
cua̱ñojë yure cato si'a mu'seña a̱niroja̱ijë sihuacohua'irepa
pa'iyë, cuasayë. Ja̱ohua'i cato si'si a'sioje̱ pa'iohua'i pa'iyë,
mësaru ja̱'re co̱ni. Ja̱je pa'iohua'ipi mësaru ja̱'re co̱ni a̱o a̱ijë

sihuayë cajë yo'oyë, i̱ohua'ire coso huesose'ere jerepa yo'o huajëjë.

14 Ja̱je pa'iohua'ipi te'o macareje̱, nomiore coa ñañe pa̱ñë, ja̱re nomi ëayese'epi ñacohua'i a'ë, tayo yo'oyeje̱ ti jë'joma'cohua'i a'ë. Tutu peocohua'ire cato i̱ohua'i yo'oyepi cosojë co'aye yo'oyena ne ta̱ocohua'i a'ë. Ai co'amaña tsi'soni payere cajë ta̱'ñerepa yo'ocohua'i a'ë, Maija'quë co'aye ca nëosicohua'ipi.

15 Beor mamaquë Balaam co'ayere yo'oquë curiquë nesi'i caquë yo'o ja̱'ñeje pa'ye yo'oyë, ja̱ohua'i cato.

16 Ja̱je yo'oquëna, i̱te burra ti cama'copi pa̱i yë'ore papi i̱ tayoquë yo'oyere ca quëcoa̱'co'ë. Ja̱je cani i̱ cuepequë yo'oyere necaiye pa̱'aco'ë.

17 Iye pa̱i cato oco dea pëpi oco peocoje̱ pa'icohua'i a'ë, cui'ne sirioni tutupi ti̱rona tutu saoyeje̱ pa'iohua'i a'ë, nea hue̱'ñare pana ti nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ipi pa'iyë.

18 Ja̱ohua'i cato pa ëaye nëi tutupi ca huëocohua'i a'ë, do'i peo cocapi cajë. Ja̱je cajë tayocohua'i quë'ropija̱'a cati huajësicohua'ini, i̱ohua'i ca̱pë co'aye yëyena ca̱pë ëayere sëo mease'ere yo'ojë, cosojë ja̱ohua'ire co'aye yo'oyena ne ta̱ocohua'i a'ë.

19 Ja̱je yo'ojë cayë iye a'ë, de'oyerepa pani huajëye. Ja̱je cajëta'are i̱ohua'i si'si pa'iyepi jo'ya nesicohua'ire paji. Ja̱je pa'ina, si'a pa̱i i̱ohua'ire yo'o ëaquëna, quëco ti̱'ama'pë yo'oyere ëjaëre payë. Ja̱pi jo'ya nesicohua'ire paquëna, pa'iyë.

20 Ja̱je pa'ina, maire huasoquë Ëjaë Jesucristore asa do'ire iye yeja co'aye pa'iyere cati saicohua'ipi cui'naohua'ini ja̱'në co'aye yo'ose'epi hue̱ co̱sicohua'i pani, ja̱'në pa'ise'e se̱ña maca co'a hue̱'ñana cacayë.

21 Ja̱ do'ire ai jerepa de'ora'pi, ja̱ohua'ire nuñerepa pa'i cocare asama'cohua'ipi pa'ito co'aji. Yure cato Maija'quë de'oyerepa cua̱ñeñere i̱ohua'ina i̱sipi, i̱te asasicohua'ita'a je̱oni pa'ijëna.

22 Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'ina ti̱'api, tsoe case'epi: "Jo'ya yai i̱ siso o̱asiconi a̱ni co̱quë api, cui'ne se̱se ja̱'a de'oye tsoa to̱sicopi ya'o dana cui'naopi cuyacoa."

3

Ëjaërepa Daiyere Quëaye

1 Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i, ico cato yë'ë cayaye acore mësarute toya saocoa. Iye cayaye toya saoyena, mësaru nuñerepa cuasajë pa'iyere yëhuo sëtosi'i cuasahuë.

2 Ja̱je pa'ina, hua̱nëyema'pë pa'ije̱'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i de'ocohua'irepa case'ere, cui'ne Ëjaërepa

huasoquë cuąñese'ere, jąre į jëjo daocohua'i mësarute ye'yase'ere.

3-4 Cuasaję̱'ë, iyere: Tëji mu'seña cato įohua'i yëyeję̱ pa'ye co'ayere yo'ocohua'ipi daijąʼcohua'i a'ë. Jąohua'ipi cue'cue yë'opi, sęja'cohua'i a'ë: "Me neo'ni, yure Cristo dasi'i ca nëose'e", mai aipë maña jųju satoję̱ yeja de'hua maca acoję̱ pa'iopi nëio carająico iye yeja.

5 Jąre sęcohua'ipi cato tsoe huę̱'ña Maija'quëpi cuąñequëna, ma'tëmo ëjacona, cui'ne yejaję̱ oco da'case'e pa'isicopi oco da'cająʼa yeja ëjapi. Jąre asacohua'ita'a jąre asayere coejë jąje cayë.

6 Cui'ne tsoe huę̱'ña yejaję̱ ocopi co'jeni si'aye įote pa'iye nejose'eję̱ asacohua'i a'ë.

7 Jąje pa'iquëta'are ma'tëmo cui'ne yeja yure pa'iye cato toana ëo jąʼñepi pa'iji, Maija'quë cuąñe do'ipi de'huase'epi. Jąʼ toapi pąi ñape yo'ose'e ña tëji mu'serepa co'acohua'ire ëo huesoquë nejoja'quë api.

8 Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i iyeję̱ huąnëyema'pë pa'iję̱'ë, mai Ëjaëre cato te'e mu'sepi mil ǫmetëcaję̱ pa'ye pa'iji, cui'ne mil ǫmetëcapi te'e mu'seję̱ pa'ye pa'iji.

9 Mai Ëjaë yecohua'i cayeję̱ pa'ye į ca nëose'ere yo'o tį'ama'ë tsoe nëima'ë pa'iji. Coa ai jerepa į cato mësaruni cuasaquë dahuëre yo'oji, pąi jųni huesëyere ę̱sequë. Jąje pa'ina, į cato yëji, si'aohua'i Maija'quëna pǫnëni co'iyere tįro pa'icohua'ipi.

10 Jąje pa'iquëta'are ti cuasama'topi tį'aja'coa, Ëjaë mu'se cato, co'amaña ñaë daiyeję̱ pa'ye. Jąʼ macarepa ma'tëmo cato peo huę̱'ñarepa nejosico pasio ai huajëya'yerepa tutu pįsiyepi. Jąʼ macarepa ma'tëmo pa'i co'amaña peo huę̱'ñarepa ëose'e pasipi, cui'ne iye yeja pa'i co'amañaje peo huę̱'ñarepa ëose'e pasipi.

11 Jąje si'aye nejo jąʼñese'e pa'iji asacohua'i sëte, ai jerepa įna įsisicohua'ipi įse'ere cuasajë necaijë pa'iye pa'iji.

12 Jąje pa'ina, Diusu yo'ojąʼa mu'se esa tį'ajaquë cajë tutu yo'oję̱'ë, Maija'quë yo'ojąʼa mu'serepa tį'añere utejë. Jąʼ mu'se cato si'aye ma'tëmo pa'iye cui'ne yeja pa'iye nejo huesose'e pasipi, toa uyepi peo huę̱'ñarepa ucosi huesoquëna.

13 Jąje pa'iquëta'are mai cato huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare utejë pa'iyë. Diusu ca nëose'ere de'oyese'e cui'ne nuñere pase'e pa'ijąʼtore.

14 Jąje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye co'amañare utejë pa'ijë de'oye yo'ojë pa'iję̱'ë. Maija'quëpi tįtani si'si tę̱'ña peocohua'ire cui'ne co'aye yo'ose'e peocohua'ire de'oye ñaja'quëre.

15 De'hua cuasaję̱'ë, mai Ëjaë cato maire oi do'ire esa daiye pąji, maipi huasosicohua'i pa'ijąjë caquë. Jąje cui'ne toyapi,

Maija'quë do'iquë mai oiquë Pabloje̱, Diusu i̱te ta̱'ñe asaye i̱sise'eje̱ pa'ye.

16 I̱ mësarute toya saoye ñape iye ayere mësarute capi. Ja̱re caquë toyase'e ayeta'a yeque cato asa ti̱'añe jëayeque pa'iji. Pa'ina, ja̱re huesëohua'ipi Maija'quë pa'iji cuasaye carasicohua'ipi ti̱ñe po̱nañë. Ja̱ po̱nañeje pa'ye Maija'quë coca toyase'eje̱ ti̱ñe po̱nacohua'i sëte, i̱ohua'i nejo cua̱ño ja̱'ñere ja̱je yo'oyë.

17 Ja̱ do'ire Maija'quë do'ijë, yë'ë oicohua'i mësaru cato iye pa'i ja̱'ñere cuasacohua'ipi de'hua ñajë pa'ije̱'ë, mësaru nuñerepa pa'iyere, co'acohua'ipi mësarute i̱ohua'i cosoyepi ne ta̱ojë.

18 Ja̱je pa'ina, mësaru cato ai jerepa mai Ëjaë huasoquë Jesucristoni de'oyerepa i̱ pa'iyere asa ti̱'ajë'ë, i̱ oiyeje̱ pa'ye oiyena ai de'oja̱'cohua'i. Ja̱ëpi de'oquërepa yure cui'ne je'nëna ti carija̱ima'quërepa. Ja̱je pa'ija̱quë.

1 SAN JUAN

Pa'i Cocarepa

1 Toyayë, mësarute du'ru pa'i huëose'ere pare. Jạre yëquëpi
asajë cui'ne yëquë ñaco cạre papi ñahuë. Jạje pa'ina, ñajë yëquë
jẹ̈ñapi ịtire papihuë, pa'i coca ayere. Jạ cato cayë.
2 Iye pa'i cocapi yëquëna eta ịñopi, pëca ja'quë jạ're cọni
pa'ise'epi. Jạre yëquëpi ịte quëacaicohua'ipi ñani mësarute
quëahuë, jạ ti pani huesëyere.
3 Yëquë ñase'ere cui'ne yëquë asase'ere mësarute quëahuë,
mësarupi yëquë jạ're tsioni pa'ijạjë cajë, yëquë Maija'quëna
cui'ne ị mamaquë Jesucristona tsioni pa'iyejẹ pa'ye.
4 Jạje toyayë, mësarute sihuayepi tịmëse'erepa pa'ijạquë
cajë.

Ẹ̈sëjẹ Pa'i Api, Maija'quë

5 Iye coca cato Jesucristo yëquëre ye'yase'e a'ë. Jạre mësarute
quëahuë. Maija'quë cato ẹ̈së miañeje pa'ye miaquë api, ịte ti
peoji, nea tẹ'te macajẹ.
6 Jạje pa'ina, maipi ị jạ're tsioni pa'iyë cacohua'ita'a jạ
yë'ta'a nea huẹ'ñare pa'ini coa cosoyë, cayepi cui'ne yo'oyepi.
7 Jạje pa'iquëta'are maipi Diusu pa'iyejẹ mia huẹ'ñare
pa'icohua'i pani yecohua'ire tsiosicohua'ipi pa'iyë. Jạje pa'ito
Jesucristo Diusu mamaquë tsiepi si'aye co'ayere tsoa tọcaiji,
maire.
8 Tayo yo'oye peoyë cacohua'i pani maija'a co'ye cosoyë,
nuñerepa pa'iyepi maini peo do'ire jạje cacohua'ipi.
9 Jạje pa'iquëta'are tayo yo'oyere cajë oijë Maija'quëna
quëato, Maija'quë de'hue necai nuñerepa yo'ojạ'quë api. Jạje
yo'oquë ịpi mai co'aye yo'ose'ere sại de'huacai cui'ne si'aye
tayo yo'ose'ere tsoa tọcaijạ'quë api.
10 Maipi tayo yo'oma'cohua'i a'ë cacohua'i pani Maija'quëpi
coa cosoquëjẹ pa'iyere neñë. Ị nuñerepa cocare ịtire pa'ë cajë
cama'pë sehuoma'cohua'ipi.

2

Cristo Maire Cacaiquë Api

1 Maija'quë do'ijë iyere toyayë, mësarupi co'aye yo'oma'pë
pa'ijạjë caquë. Jạje pa'iquëta'are co'aye tayosicohua'i panije
payë, mai do'ire pëca ja'quë jạ're ca de'huacaiquëre, Jesucri-
store nuñe pa'iquëre.
2 Jesucristo cato mai tayo yo'oyepi cui'ne si'aohua'i iye
yeja pa'icohua'i yo'oyepi sại de'huacaise'e pa'ijạquë caquë
jụcacaji'i.

3 Jạje pa'ina, Maija'quë cuạñese'ere sehuocaicohua'i pani de'hue ịte asa tị'acohua'ipi pa'iyë asayë.
4 Jạje pa'ina, yë'ëpi ịte asa tị'ahuë caquëpi ị cuạñese'ere sehuoma'quë pani coa cosoquë api, ịni nuñerepa cocapi peo do'ire.
5 Jạje pa'iquëta'are ị cocare asaquë ị cuạñeñeje yo'oquë pani ịte nuñerepa oiquëre papi. Jạje pa'ijë ị jạ're tsiosicohua'ipi pa'iyë asayë.
6 Jạje pa'ina, Maija'quëna tsioni pa'iyë caquë pani, Jesucristo pa'ise'eje pa'ye pa'iye pa'iji.

Huajë Cuạñeñe

7 Yë'ë oicohua'i, mësaru tsoe du'ru huëo maca asajë pa'isi cocare toyayë, tsoe huẹ'ña cuạñese'ere, huajë cuạñeñere toyama'ë pa'iyë. Iye cocare mësarupi asahuë.
8 Jạje pa'iquëta'are, huajë cuạñeñere toyayë. Jạje pa'ina, Jesuni ñajë, cui'ne mësaruni ñajë nuñerepa cocare ñañe pa'iji. Jạje pa'ina, yure cato ñami pa'ise'epi tëto saina, nuñere papi miacaiji.
9 Jạje pa'ina, mia huẹ'ñare pa'iyë caquëta'a Maija'quë do'iquëre coequë cato jạ yë'ta'a nea huẹ'ñare pa'iji.
10 Maija'quë do'iquëre oiquë cato mia huẹ'ñare pa'iji. Jạje pa'ire co'ayepi ịte ne tạoñe peoji.
11 Maija'quë do'iquëre coequë cato, nea huẹ'ñare pa'iji, ị sai huẹ'ñaje huesëquëpi, neañepi ñaco cạna tëhuo huesosiquëpi ñama'ë pa'iji.
12 Tsị maña toyayë, mësarute, mësaru tayo yo'ose'ere Jesucristo do'ipi, sại de'huacaisi do'ire.
13 Ja'quëohua'i toyayë, mësarute de'hue asa tị'arena, jạ'a huëo maca pa'isiquëre. Toyayë, pọsëohua'i mësarute, huatireje ñese quëcosi do'ire. Toyahuë, mësarute tsị maña de'hue ja'quëre pare asa tị'asi do'ire.
14 Toyayë, mësarute ja'quëohua'i, jạ'a pa'i huëo maca pa'isiquëni de'hue asa tị'asi do'ire. Toyahuë, mësarute pọsëohua'i de'hue tutu quë'iohua'i pa'ijë Maija'quë cocapi mësaruni pa'ina, huatire quëcorena.
15 Jạje pa'ina, oima'pë pa'ijẹ'ë, iye yejare, cui'ne ịote pa'i co'amañare. Jạje pa'ina, iye yejare oito Diusu oiyepi ịte peoji.
16 Si'aye iye yeja ayere pạipi tị'añe cato Maija'quë ịse'e peoji, co'ayere cạpë yëye, ñaco cạpi ña ëaye, cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasaye, si'aye iye cato yeja aye a'ë.
17 Jạje pa'ina, iye yeja cato si'a ịo co'aye yëye cọni carajạija'copi pa'ico. Jạje pa'iquëta'are Maija'quë yëyere yo'ocohua'i cato ti pani huesëjạ'cohua'i a'ë.

Nuñerepa Coca, Cui'ne Cosoye

18 Huau dohuë, tı̱'api, tëji mu'señarepa, mësaru ja̱'në Cristo sa̱ñope yo'oquë daija̱'quë api cajëna, asase'epi. Ja̱je pa'iye yure jai pa̱i Cristore sa̱ñope yo'ocohua'i etahuë. Ja̱je pa'ina, tëji mu'seña'ë asayë.
19 Mai ja̱'re pa'isicohua'ipi etahuë, mai acohua'irepa peo do'ire. Ja̱ohua'i yëquë acohua'irepa pani mai ja̱'re patira'huë. Ja̱ohua'i cato etahuë, si'aohua'i mai acohua'ise'e pa'iye pa̱ñere ı̱ñojë.
20 Ja̱je pa'iquëta'are mësarute Cristopi ı̱sipi, de'o joyore. Ja̱je pa'ina, nuñerepa ayere mësaru asacohua'i pa'iyë.
21 Ja̱je pa'ina, mësarute toyama'ë paë'ë, nuñerepa cocare coa caye a'ë cuasacohua'ire toyayeje̱ pa'ye. Mësarupi nuñerepa cocare asa tı̱'acohua'ire sëte. Ja̱je pa'ina, mësarupi asayë, nuñerepa cocapi cosoye aye pa'iye peoji.
22 ¿Jequë a'ni, cosoquë? Cosoquë cato Jesure Cristorepa peoquëni coa caye a'ë caquë api. Ja̱ëpi Cristore sa̱ñope yo'oquë, mamaquëre cui'ne pëca ja'quëre coa caye a'ë caquë api, cosoquë cato.
23 Ja̱je pa'ina, mamaquëre ı̱repa peoquëni coa cayë caquë cato Maija'quëre peoquëpi pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are mamaquëre ı̱re papi caquë cato Maija'quëre paquëpi pa'iji.
24 Ja̱je pa'ina, mësaru ja̱'a huëo maca asase'epi mësaruni pa'ito mësarupi mamaquëna cui'ne pëca ja'quëna tsiosicohua'ipi pa'ija̱'cohua'i a'ë.
25 Ja̱je pa'ina, ti pa'iyere payë, Jesucristo maire ca nëose'ere.
26 Cosocohua'i ayere quëaquë toyahuë, mësarute.
27 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato payë, Maija'quë joyore, Jesucristo ı̱sisiconi. Ja̱je pa'ina, yecohua'i ye'yayere asañu'u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Maija'quë joyopi mësarute ye'yaquë pa'iji. I̱ ye'yaye cato caraja̱i ma'ñe a'ë, nuñere pa'ë, coso ma'ñe a'ë, ı̱ti ye'yayeje̱ pa'ye yo'ojë Jesucristo ja̱'re pa'ije̱'ë.
28 Yure ja̱je pa'ito huau dohuë, Cristona tsiosicohua'ipi pa'ije̱'ë, ı̱ ñai maca quëcojë ca'raye peoyerepa ı̱ dai maca ñaja'cohua'i.
29 Ja̱je pa'ina, mësarupi Jesucristore nuñe pa'ire papi asacohua'ire sëte, si'aohua'ire nuñe yo'ocohua'ire Maija'quë mamajë a'ë, asayë.

3

Maija'quë Mamajë

1 Ñajë'ë, Maija'quë maire ai oi yë'ë mamajë a'ë cayere. Care paji, mai ı̱ mamajë a'ë. Ja̱je pa'ina, iye yeja pa̱i mai pa'iye asa tı̱'añe pa̱ñë, Maija'quë pa'iye asa tı̱'ama'cohua'i sëte.
2 Ja̱je pa'ina, mai cato Maija'quë mamajë a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë ja̱ yë'ta'a huesëyë, mai tı̱ñe

paˈiohuaˈi paˈi ja̱ˈñere. Ja̱je paˈiquëtaˈare asayë, Jesucristo ñaisi maca i̱te ñajë maije i̱je paˈiohuaˈi paˈi ja̱ˈñere.
3 Ja̱je paˈina, siˈaohuaˈi i̱na uteye pacohuaˈi cato i̱ohuaˈija̱ˈa coˈye tsoa to̱ñë, Jesucristoje̱ paˈiohuaˈirepa, neˈcua peocohuaˈirepa pañuˈu cajë.
4 Ja̱je paˈiquëtaˈare cua̱ñeseˈere tayo yoˈoquë pani coˈaye yoˈoji. Ja̱je paˈina, tayoye cato cua̱ñeseˈere ne jëyoye aˈë.
5 Tsoe mësarupi asayë, Jesucristo ti coˈaye yoˈomaˈquëpi iye yejana daiseˈe, mai tayo yoˈoseˈere nejocasiˈi caquë.
6 Ja̱je paˈina, i̱ ja̱ˈre tsioni paˈiquë cato tayo yoˈomaˈquë api. Ja̱je paˈiquëtaˈare tayo yoˈoquë cato i̱teje̱ ñamaˈquë api, cuiˈne i̱ paˈiyeje̱ asa ti̱ˈamaˈquë api.
7 Huau dohuë, yecohuaˈina coso cua̱ñomaˈpë paˈije̱ˈë, nuñere pare yoˈoquë cato nuñe paˈiquë api, Jesucristo nuñerepa paˈiyeje̱ paˈye.
8 Ja̱je paˈiquëtaˈare tayoseˈere yoˈoquë paˈiquë cato huati tse̱quë api. Huati cato ja̱ˈa huëo maca aquëpi tayoseˈere yoˈoquë paˈiquë api. Ja̱je paˈina, Maijaˈquë mamaquë huati neseˈere nejosiˈi caquë dajiˈi.
9 Maijaˈquë mamaquë deˈosiquë cato tayo yoˈoyere yoˈomaˈquë api, Maijaˈquë ayepi i̱ni paˈi doˈire. Tsoe Maijaˈquë mamaquë sëte tayo yoˈomaˈquë api.
10 Ja̱je paˈina, pa̱i yoˈoyena ñani asaye paˈiji, Maijaˈquë mamajëre, cuiˈne huati mamajëre, nuñere pare yoˈomaˈcohuaˈipi, cuiˈne yecohuaˈire oimaˈcohuaˈi cato Diusu tse̱cohuaˈi peoyë.

Sa̱ˈñe Oijë Paˈiye

11 Pa̱i ñape yecohuaˈire oiye paˈiji ca cocare mësaru duˈru macarepa asasicohuaˈi aˈë.
12 Caínje paˈiohuaˈi paˈimaˈpë pañuˈu, huati aquëpi yoˈjeire huani je̱oseˈeje̱ paˈiohuaˈi. Me yoˈoquë yoˈjeire huani je̱oseˈe ñani, Caín yoˈoyepi coˈaye pajiˈi. Paˈina, yoˈjei yoˈoyepi deˈoye pajiˈi. Ja̱ doˈire huani je̱opi.
13 Ja̱je paˈina, Maijaˈquë doˈijë, iye yeja acohuaˈipi mësarute coecohuaˈi paˈito ¿me yoˈojë ja̱je yoˈoyeˈni? cajë ai cuasamaˈpë paˈije̱ˈë.
14 Ja̱je paˈina, maipi asajë paˈiyë, ja̱ˈnë ju̱ˈiñere paˈisicohuaˈipi ti paˈiyena tëto saisicohuaˈipi paˈiye, Maijaˈquë doˈijëre ai oi doˈipi. Ja̱je paˈiquëtaˈare Maijaˈquë doˈijëre oimaˈquë cato ja̱ yëˈtaˈa ju̱ˈi hue̱ˈñare paˈiji.
15 Maijaˈquë doˈiquëre coequë cato pa̱ire huani je̱oquëje̱ paˈi api. Ja̱je paˈina, tsoe mësarupi asayë, pa̱ire huani je̱oñe yëquë cato ti pani huesëye peoquë paˈiyere.
16 Pa̱ire oiye asa ti̱ˈañë, Jesucristo maire oi doˈire ai yoˈoseˈere asajë. Ja̱je cuiˈne maije Maijaˈquë doˈijëni oijë ai yoˈocaiye paˈiji, mai paˈiyepi.

17 Ja̱je pa'iquëta'are iye yeja co'amaña paquëpi, Maija'quë do'iquëpi carija̱ni ai yo'oquëna, co̱caima'ë coa ñato co'aji. ¿Ja̱je pa'ire me Maija'quë oiye i̱ joyore pa'iquë'ni?

18 Huau dohuë mañа, ja̱je pa'ina, coa yë'ose'epi oiyë cama'pë pañu'u. Coa ai jerepa nese'ere papi i̱ñoñu'u, mai nuñerepa oiye.

I̱ Ña Hue̱'ñare Pana Quëcojë Pa'iye

19 Iyere asajë, nuñerepa acohua'i a'ë cuasajë cui'ne i̱ ña hue̱'ñare pana mai joñoaje̱ i̱ tse̱re pa'ë asajë co'a ju̱'iñe peoyerepa pa'ija̱'cohua'i a'ë.

20 Ja̱je pa'ina, mai joyopi co'acohua'i a'ë sa̱ñope caye pa'ito, Maija'quë mai joyo asaye jerepa pa'i sëte jerepa si'aye asaji, mai pa'iye.

21 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë, mai joyopi sa̱ñope maire caye peoto co'a ju̱'iñe peoyerepa Maija'quëna quëcojë pa'iyë.

22 Ja̱je pa'ijë i̱ yëyere yo'ocohua'ipi, cui'ne i̱ cua̱ñese'ere de'oye sehuocaicohua'ipi mai yëyere i̱te se̱to i̱pi i̱sija̱'quë api.

23 Iye a'ë, i̱ cua̱ñeñe. Jesucristo cato Maija'quë mamaquë api asani i̱te tuiye pa'iji. Cui'ne pa̱i ñape yecohua'ire oijë pa'iye pa'iji, Jesús cua̱ñese'eje̱ pa'ye.

24 Ja̱je pa'ina, i̱ cua̱ñese'e sehuocaicohua'i cato Maija'quë ja̱'re co̱ni pa'iyë, Maija'quëpi i̱ohua'ini pa'ina. Maija'quë joyore maina i̱sisi do'ire asayë, Maija'quëpi mai ja̱'re pa'iye.

4

Maija'quë Joyo Cui'ne Cristore Sa̱ñope Yo'o Joyo

1 De'oji, Maija'quë do'ijë. Iye yeja jai pa̱i Maija'quëre cacaicohua'i a'ë cajë, coa cosocohua'i pa'iyë. Ja̱ do'ire si'aohua'ire care payë cuasajë asama'pë pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa i̱ohua'i case'ere neñajë'ë, Maija'quë joyo ayere pa'ni, iye pa̱nita'a co'a joyopi cama'quë cajë.

2 Iyena mësaru Maija'quë joyore papi caquëna, cayë asaye pa'iji, i̱ohua'ini Jesucristoni pa̱i ca̱pë quë'irepa daji'i, cajëna.

3 Jesucristore ja̱je cama'quë cato Maija'quë joyore peoquë api. Cristore sa̱ñope yo'o joyore hue'equë api. Ja̱ joyopi daija̱'quë api asahuë, mësaru. Ja̱ joyopi yure tsoe iye yeja pa̱ire pa'iji.

4 Huau dohuë, mësaru cato Maija'quë tse̱cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, mësarupi i̱ti cosocohua'ini ñese quëcohuë, iye yeja pa̱ire pa'iquëre se̱ña maca tutu quë'ipi mësaru ja̱'re pa'i do'ipi.

5 Ja̱ohua'i ja̱ cosocohua'i cato iye yeja acohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, iye yeja cocare cayë. Cajëna, iye yeja pa̱ipi i̱ohua'ire asacaiyë.

6 Jạje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsẹcohua'i a'ë. Jạje
pa'ina, Maija'quë pa'iye asacohua'ipi mai cayere asayë.
Maija'quë tsẹquë peoquë cato mai caye asaye pạji. Jạje
yo'oyena, ñañë, Maija'quë joyo hue'equëre.

Diusu Pạire Oiquë Api

7 Maija'quë do'ijë, pại ñape yecohua'ire oijë pañu'u. Pạire
oiye cato Maija'quë tsẹ a'ë. Jạje pa'ina, yecohua'ire oicohua'i
cato Maija'quë mamajë a'ë, cui'ne Maija'quë pa'iye asaco-
hua'i a'ë.
8 Maija'quë cato pạire oiquë api. Jạje pa'iquëta'are yeco-
hua'ire oima'quë cato Maija'quë pa'iyere asama'quë api.
9 Jạje pa'ina, iye yejana i̱ mamaquëre te'ire, jạë do'ipi pa'iye
ti̱'ajajë caquë jëjo dao maca maire Maija'quë oiye i̱ñopi.
10 Jạje pa'ina, i̱ maire oi yo'ose'e cato iye a'ë, mamaquëre
mai co'aye yo'ose'e sại tọcaijạ'quëre jëjo daose'e a'ë, cui'ne
Maija'quëre ti oima'cohua'ini maire i̱pi oise'e a'ë.
11 Maija'quë do'ijë, Maija'quëpi jạ jerepa maire oisiquëre
sëte maije pại ñape yecohua'ire cui'ne oiye pa'iji.
12 Te'ijẹ Maija'quëre ñaco cạre papi ñasiquëjẹ peoji. Jạje
pa'iquëta'are maipi de'huerepa yecohua'ire oini asayë,
Maija'quëpi mai jạ're pa'iji cajë. Jạje pa'ina, maija'a i̱ oiyepi
eta i̱ñoji, i̱je pa'i yo'ojë.
13 Jạje pa'ina, i̱ joyore maina i̱sisi do'ire asayë, i̱ jạ're
pa'ijëna, i̱pi mai jạ're pa'iji cajë.
14 Jạje pa'ina, yëquë i̱ mamaquëre ñasicohua'ipi, pëca ja'quëpi
mamaquëre jëjo daopi, iye yeja pạire huasoquëre cajë quëayë.
15 Jạje pa'ina, Jesure Maija'quë mamaquëre pare asaquë
cato Maija'quë jạ're pa'iji. Pa'ina, Maija'quëpi i̱ jạ're cọni
pa'iji.
16 Jạje pa'ina, i̱ pa'iyere maipi asa ti̱'ajë i̱ maire oiyere oire
paye a'ë asajë i̱ oiyere sehuohuë. Diusu cato oiquë api. Jạje
pa'ina, pạire oiquë cato Diusu jạ're pa'iji. Pa'ina, Diusupi i̱
jạ're pa'iji.
17 Jạje pa'ina, tạ'ñe pạire oiyere pasicohua'i pani, pại
ñape yo'ose'e ña mu'serepa mai co'a ju̱'ima'pë quëajạ'cohua'i
pa'ijạ'cohua'i a'ë. Jạje pa'ina, mai cato Jesucristojẹ pa'iohua'i
a'ë, iye yeja pa'i maca.
18 Pạire oiye cato ca'raye peoye a'ë. Jạje pa'ina, pạire
nuñerepa oiyepi ca'rayere pi'ra eto saoji. Ca'raye pa'ito
nuñerepa oiye ti̱'ama'quë api.
19 Maija'quëpi maire du'ru macarepa oji'i. Jạje pa'i do'ire
maije i̱te oiyë.
20 Jạje pa'ina, pạipi "yë'ë oiyë, Maija'quëre" caquëpi
Maija'quë do'iquëre oima'quë pani coa cosoquë api. Jạje

pa'ina, Maija'quë do'iquëre tiña ñaquëni oiye pani ¿me Maija'quëre ña cuañoma'quëre oiye pa'iquë'ni?
21 Jaje pa'ina, maipi payë, i cuañese'e ñeje cayere: “Maija'quëre oiquë cato Maija'quë do'iquëreje oiye pa'iji.”

5

Pa'ire Paji Cuasayepi Iye Yeja Ayere Ñese Quëcoye.

1 Si'aohua'i Jesure, Cristore papi asacohua'i cato, Maija'quë mamajëre pa'ë. Jaje pa'ina, pëca ja'quëre oicohua'ipi mamaquëreje oiyë.
2 Jaje pa'ina, Maija'quëre oijë, i cuañese'ere de'oye sehuocaijë pa'ito, asayë, Maija'quë mamajëreje cui'ne oicohua'i a'ë cajë.
3 Maija'quëre oiye cato i cuañese'ere sehuocaiye a'ë, i cuañeñere sehuocaiye cato ai yo'o ma'ñe a'ë.
4 Maija'quë mamaquëpi pa'ito iye yeja aye ñese quëcoye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi si'aye iye yeja aye ñese quëcoye necaji.
5 Jaje pa'ina, Jesu api, Maija'quë mamaquë asaquë pa'iquëpi iye yeja aye ñese quëcoquë pa'iji.

Maija'quë Mamaquë Ayere Quëaye

6 Iquë Jesús cato i do cuañose'epi, cui'ne i ju'i tsie nejose'epi iñoñe paji'i. Cristo api, maire huasoquë. Coa oco doyese'e pa'iye papi, oco dose'e cui'ne i tsie coni paji'i. Maija'quë joyo cato si'aye iyere ñani quëapi, cui'ne nuñerepa ca joyo api.
7 Jaje pa'ina, ma'tëmore toasocohua'i, iye yo'ose'ere ñasicohua'i pa'iyë, Maija'quë, Cocarepa, cui'ne Maija'quë joyo. Iye toasocohua'i cato te'ipi pa'iyë.
8 Maija'quë joyopi Jesucristore Maija'quë mamaquë api quëapi, maire. Cui'ne asayë, oco dose'e cui'ne i tsie nejose'ere. Jare cuasajë'ë, toasoñe iye yejana iye te'e cuasaye pa'iji, Jesucristo Maija'quë mamaquërepa pa'iye.
9 Paipi quëaquëna, care paji cuasajë asacaicohua'i a'ë, asacaicohua'i sëte. Maija'quë quëaye jerepa do'i quë'ye sëte asacaiye pa'iji, Maija'quë i mamaquë ayere quëaye.
10 Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquëre ire papi caquë asaquë cato i mamaquë ayere, Maija'quë joyo quëayere i joyore paji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë case'ere ire papi cuasama'quë cato Maija'quëni cosoure neji, i mamaquë ayere asacaima' do'ire.
11 Maire quëase'e cato iye a'ë: Maija'quë maire ti pa'iyere isipi. Jaje pa'ina, i mamaquëni iye ti pa'iye pa'iji.
12 Jaje pa'ina, i mamaquëre paquëpi ti pa'iye paji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë mamaquëre peoquë cato ti pa'iye peoquë api.

Yëhuo Tëjiquë Caye

13 Maija'quë mamaquëre i̱re papi cajë asani sehuosico-
hua'ina toyayë, iye, mësarupi ti pa'iyere payë cajë asaja̱jë
caquë.
14 Maipi Maija'quë yëyeje̱ pa'ye se̱to i̱pi asacaiji asayë,
mai. Ja̱je pa'ina, co'a ju̱'iñe pa̱ñë Maija'quëpi necaija̱'quë api
cuasajë.
15 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi mai se̱ñe asacaiji. Asaye sëte mai
i̱te se̱se'e tsoe ti̱'ani payë asajë pa'iyë.
16 Pa'iji, tayo yo'ose'epi ju̱ni huesëyena sayeje̱, cui'ne tayo
yo'ose'epi ju̱'iñena sa ma'ñeje pa'iji. Ja̱je pa'ina, yequëpi,
ju̱ni huesëye ne ma'ñere Maija'quë do'iquëpi tayo yo'oquëna,
ñani Maija'quëre se̱cacaiye pa'iji. Se̱cacaito Maija'quëpi
tayosiquëre pa'iyere i̱sija̱'quë api. Cama'ë pa'iyë, ju̱ni huesëye
neñere tayo yo'ouna, se̱cacaije̱'ë caquë.
17 Si'aye tayo yo'oye co'ayese'e pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are
yeque cato tayose'epi ju̱'iñena sa ma'ñe a'ë.
18 Diusuni pëca ja'quëre pacohua'ipi tayo yo'oma'pë pa'iyë,
Maija'quë mamaquëpi ñacaina, huatije̱ pu̱'pema'ëna.
19 Ja̱je pa'ina, maipi asayë, iye yeja pa̱i cato i̱ohua'i ëjaë hu-
atipi cua̱ñequëna pa'iye. Ja̱je pa'iquëta'are mai cato Maija'quë
tse̱cohua'i a'ë asayë.
20 Asayë, cui'ne Maija'quë mamaquëpi dani maire ta̱'ñe
asaye i̱sise'e, nuñerepa Maija'quë pa'iyere asa ti̱'ajajë caquë.
Ja̱je pa'ina, asayë, mai nuñere pare pa'iye, i̱ mamaquë Jesu-
cristoni. Ja̱ë api, nuñerepa Diusu ti pani huesëyere paquë.
21 Tsi̱ dohuë, de'hua ñajë pa'ije̱'ë, coso diusuohua'ire, yo'ojë
sehuoye.

2 SAN JUAN

Nuñerepa Pa'iye Cui'ne Ti Oiye

1 Aipi yë'ë iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë sahuasicona, cui'ne i̱ti tsëcapë acohua'ina caquë, yë'ë nuñerepa ai oicohua'ina. Yë'ëse'e oiye pa̱ñë, cui'ne yë'ë oiyeje̱ pa'ye mësarute oiyë, nuñerepa cocare asasicohua'ipi.

2 Oiyë, mësarute nuñerepa cocapi yëquë joñoare pa'i do'ire, ja̱ nuñerepa cato mai ja̱'re ti pani huesë ja̱'ñe a'ë.

3 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristo Maija'quë mamaquëpi co̱ni nuñerepa yo'ojë mësarute oijë i̱ oiyere, jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne teaye pa'iohua'ire ñani co̱caiyere i̱sija̱jë. I̱sijëna, de'oye pa'ije̱'ë.

4 Mësaru mamajë acohua'ipi Maija'quë maire cua̱ñese'ere nuñere pare pa'ijëna, ti̱'ani ñani yë'ë ai sihuahuë.

5 Yure ja̱je pa'ito Maija'quë do'ijë se̱ñë, mësarute. Pa̱i ñape yecohua'ire sa̱'ñe oijë pañu'u. Iye yë'ë mësarute toyaye huajë cua̱ñese'e peoji. Tsoe ja̱'a huëo maca mai asase'e a'ë.

6 Pa̱ire oijë pa'iye cato Maija'quë cua̱ñese'eje̱ pa'ye yo'ojë pa'iye pa'iji. Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'ere tsoe ja̱'a huëo macana asasicohua'i sëte pa̱ire oiyere pa'ije̱'ë.

Coa Cosocohua'i

7 Jai pa̱i cosocohua'i iye yeja pa'iyë, Jesucristore nuñerepa pa̱ije pa'irepa daji'i cama'cohua'i. Ja̱je pa'ina, i̱te ja̱je cama'cohua'i cato cosocohua'i a'ë, cui'ne Cristore sa̱ñope yo'ocohua'i a'ë.

8 Si'aye mësaru nesi do'i sa̱i cua̱ñoñere cajë de'hua ñajë'ë, mësaru ai yo'ojë nesi co'amañare nejoñe.

9 Cristo ye'yase'ere pa'ima'ë, Cristo ye'yase'ere tëto sani yo'oyë caquë cato, Maija'quëre peoquë api.

10 Ja̱je pa'ina, mësaru quë'rona daicohua'ipi iye ye'yase'ere dama'cohua'i pa'ito, "daije̱'ë, huë'ena" cama'pë pa'ije̱'ë. Cui'ne pëpayeje̱ pa̱jë'ë.

11 Ja̱je yo'ocohua'ire pëpaquë cato i̱ohua'i co'aye yo'o të'huire pa'iji, do'i quë'ye.

Ca Tëji Cocarepa

12 Jaiye mësarute caquë toyaye payë. Ja̱je pa'iquëta'are toya ja'huana tintapi toyaye coeyë. Coa ai jerepa mësaru quë'rona sani mësaruni ñaquë cayere yëyë, mai sihuayepi ti̱'ase'erepa pa'ija̱'co caquë.

13 Maija'quë sahuasico mamajëje më'ëre pëpa saoyë, më a'yo mamajëje pa'iohua'ipi. Ja̱je pa'ija̱quë.

3 SAN JUAN

Gayore Pëpaye

1 Aipi yëˈë toyayë, iye toya jaˈhua yëˈë cajeirepa Gayona
caquë, yëˈë nuñerepa oiquëna.
2 Mëˈëre Maijaˈquë doˈiquëre sẹcacaiyë, jụˈimaˈquë caquë,
siˈaye mëˈë yë yoˈoye deˈoyerepa etajạˈquë caquë, më joyo
deˈoye paˈiyejẹ paˈye.
3 Yëˈë ai sihuahuë, Maijaˈquë doˈijëpi dani mëˈë ọcue paˈi
macarepa nuñere pare paˈi yoˈoyere quëajëna, asani.
4 Peoji, yeque yëˈë sihuaye iyejẹ paˈye. Jạje paˈina, yëˈë
mamajëpi nuñere pare paˈijëna, asani ai sihuayë.
5 Maijaˈquë doˈiquë mëˈë nuñerepa yoˈoyë, Maijaˈquë
doˈijëre yequë huẹˈñapi daicohuaˈire mëˈë ñamaˈcohuaˈirejẹ
cọcai yoˈoni.
6 Siˈaohuaˈi Maijaˈquë doˈijë tsiˈsi sitona mëˈë aiohuaˈire
oi yoˈoyere quëajëna, asahuë. Jạje paˈina, sẹñë, mëˈëre.
Jạohuaˈire saijëna, coˈamaña caraye pa jạˈñere cọcaijẹˈë caquë,
Maijaˈquë sihuaquë ñañere yoˈojẹˈë caquë.
7 Jạohuaˈi cato Jesucristore necaiyere cajë sai huëohuë. Jạje
paˈina, Maijaˈquë doˈijë peocohuaˈipi cọcañuˈu cato coeyë,
i̱ohuaˈi cọcaiyere i̱mañe.
8 Jạje paˈina, maipi jạohuaˈire ñacaiye paˈiji, nuñerepa cocare
quëajạˈcohuaˈire mai cọcai doˈipi.

Diótrefes Coˈaye Yoˈoseˈe Cuiˈne Demetrio Deˈoye Yoˈo Iñoseˈe

9 Maijaˈquë doˈijë, mëˈë quëˈro paˈicohuaˈina caquë yëˈëpi
toyahuë. Jạje paˈiquëtaˈare Diótrefespi yëquë caseˈere asacaiye
coepi, i̱pi i̱ohuaˈi ëjaë pasiˈi caquë yoˈo doˈire.
10 Jạje paˈina, yëˈëpi jạrona saisiquë pani sạñope yoˈoyere
cajạˈquë aˈë, yëquë yoˈo maˈñere coa cosoquë coˈaye
sạñope caquëre. Jạseˈe camaˈë cuiˈne Maijaˈquë doˈijëpi
tị̄ˈacohuaˈirejẹ daijẹˈë camaˈë yoˈoji. Cuiˈne yecohuaˈipi
i̱ohuaˈi huëˈena saye yëcohuaˈirejẹ samaˈpë paˈijẹˈë caquë
ẹsequë yoˈoji. Cuiˈne tsiˈsisi huẹˈñana eto saoquë yoˈoji,
i̱ohuaˈi huëˈena saye yëcohuaˈire.
11 Maijaˈquë doˈiquë, coˈaye yoˈo i̱ñoñere tuimaˈë paˈijẹˈë.
Coa ai jerepa deˈoye yoˈoquë paˈijẹˈë. Deˈoye yoˈoquëpi
Maijaˈquë tsẹquë paˈiji. Coˈaye yoˈoquë cato Maijaˈquëre
ñamaˈquë api.

Demetrio Deˈoyerepa Yoˈoseˈe

12 Si'aohua'i Demetriore de'oquë api cayë. Nuñerepa coca
cayeje̱ pa'ye pa'iquë api. Yë'ë i̱ pa'iye ñaquëje̱ de'oquë api
cacaiyë. Ja̱je cajëna, më'ëpi nuñerepa cayë caquë asayë.

Ca Tëjiyerepa

13 Jaiye më'ëre caye pa̱huë. Ja̱je pa'iquëta'are coeyë, coa
toya ja'huana tintapi toyani jëjo saoye.
14 Më'ëre pani ñaquë cayere yëyë. Ja̱je pa'ina, esa ña
huajë'ñe nëiji.
15 Ai cuasama'ë de'oye pa'ije̱'ë. I̱ño pa'icohua'i më'ë
cajeohua'ipi më'ëre pëpa saoyë. Ja̱je cui'ne yë'ëje̱ më'ëre
se̱ñë, pa̱i ñapere yëquë cajeohua'ire yëquë cajeohua'ire ja̱ro
pa'icohua'ire pëpacaije̱'ë caquë.

SAN JUDAS

Judas Toyase'e Maija'quë Soisicohua'ina

1 Yë'ë Judaspi, Jacobo yo'jeipi, Jesucristo jo'yaëpi iye toya
ja'hua toyayë, Maija'quë soisicohua'ina, ina isisicohua'ina,
Jesucristopi ñacaina, pa'icohua'ina.
2 Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyere, Maija'quë paire oiyere,
cui'ne ipi teaye ñani oi cocaiyere ai jerepa isi cuañojë pa'ijajë
caquë señë.

Coa Cosoye Ye'yacohua'i
(2 Pe 2.1-17)

3 Maija'quë do'ijë, yë'ë cato ai toyaye yëhuë, huaso coca
ayere mësaru cui'ne yë'ë mai payere. Jaje pa'iquëta'are yure
cato yequere toyaquë ai señe pa'iji, mësarute. Ai cuasajë
yo'ojë'ë, mai huaso coca ye'yayere nejoñe. Iye ye'yayere
si'aye Maija'quë i paina isise'epi.
4 Tsoe coa cosojë ye'yacohua'ipi yahuerepa mai ja're
coni cacasicohua'ipi pa'iyë. Jaohua'ire cato tsoe toyase'epi
quëaji, nejoja'cohua'ire ca nëosicohua'ipi pa'iye. Jaohua'i
cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'ipi i de'o cocare pare
tiñe poonani si'si yo'oyere de'oye a'ë cajë ye'yayë, cui'ne mai
paquë, mai Ëjaë Jesucristo pa'iji cayere coa caye a'ë caco-
hua'ipi.
5 Mësarupi tsoe asacohua'i pa'itoje, mësarute caye yëyë,
mësarupi Israel paire Egíptopi etosi jeteyo'je, ite ire pare
cuasama'cohua'ire nejose'ere cuasajajë caquë.
6 Cui'ne huiñaohua'ireje nea hue'ñare pana cosicohua'ini
paji, ti jarote quëna meapi huesicohua'i pani huesëyë.
Jaohua'i cato iohua'i ocue pa'i macarepa pa'ima'pë,
Maija'quë ja're coni pa'i sito jeoconi etasi do'ire. Pai ñape
yo'ose'e ña mu'serepa ca huesoja'cohua'ipi pa'iyë.
7 Huiñaohua'i yo'ose'eje pa'ye Sodoma cui'ne Gomorra
cui'ne io yë'quë maca pa'i daripëaje, nomi yo'oyena ne
huesëni pai yo'ojë pa'iye tëto sani co'aye yo'ojë yaya maca
pa'i toana ëo hueа cuañoa'huë'ë. Ja yo'ose'e cato si'aohua'ire
quëaye a'ë, jaje yo'oma'pë pa'ijë'ë caquë.
8 Jaje yo'ose'e asajëta'a iye cosojë ye'yacohua'i, coa huëo
caise'eje pa'yere pa'ijë si'si neñë, iohua'i capë. Cui'ne si'a
ëjaohua'i cui'ne iohua'i cuañese'e coejë mai sehuosicohua'i
ëjaohua'ireje ca'rama'pë sañope co'ayere cajë pa'iyë.

9 Miguel huiñaë ai jerepa tutu quë'iohua'i aquëpi Satanás ja're capi, Moisés capëre ësequë. Ësequëta'a Satanásre sañope cama'ë coa i ñeje capi: Mai Ëjaëpi sai de'huaye pa'iji, më'ëre.
10 Jaje pa'iquëta'are iye ëmëohua'i cato iohua'i asa ti'ama' co'amañare ai co'aye cayë, cui'ne iohua'i coa noni yo'ojë asa ti'añere, ta'ñe asaye peocohua'i nëtërojaicohua'i asayeje pa'ye asayë. Jaje pa'ina, iohua'i nejo cuaño ja'ñere yo'ojë pa'iyë.
11 ¡Teayerepa jaohua'i maña! Caín co'aye yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë, cui'ne Balaam curi yë do'ire Maija'quë paire sañope yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne Coré Maija'quëpi pai ëjaë ca nëosiquëre coequë sañope yo'oquë ju'aji'i. Jaëje pa'iohua'i pa'iyë, jaohua'i. Jaje pa'i do'ire ai yo'ojë pa'ija'cohua'i a'ë, teayerepa.
12 Mësaru sa'ñe oi do'ire tsi'sini aijë pa'iyere, jaohua'ipi co'aye si'si a'sioje pa'ye iñoñë, mësaru de'oye tsi'sijë pa'iyena, ca'rama'pë mësaru ja're coni aijë, iohua'ise'e co'ye cuasa do'ire. Cui'ne oco peo sirije pa'iohua'i a'ë, cui'ne tutupi siri tutu saouna, ti oco isima'o. Cui'ne ocue ñëa quëi tëcahuëta'a quëiñe pañeje pa'iohua'i a'ë. Quëima' do'ire ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne si'a soquë saihuë duta oase'eje pa'iohua'i a'ë, cayayese'e ju'ise'eje pa'iohua'ipi.
13 Jaohua'i cato jai tsiaya tuturepa co'poyeje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i si'si yo'oyere ma' oañë, sirije pa'yere. Jaohua'i cato iohua'i saima'a ne huesosi ma'ñoco a'ë. Jaje pa'ina, ti nea hue'ñare pare pani huesëja'cohua'ire ca huesosicohua'i a'ë.
14 Adánpi huëoni pani dao hue'ña siete aquë paji'i, Enoc. Jaëpi Maija'quëpi quëaquëna, jaohua'i ayere capi, ñeje: "Ñahuë, Ëjaëre jai merepa jai pai ja're i huiñaohua'i ja're daina,
15 si'a paire tsi'soni iohua'i yo'ose'ere ña de'huasi'i caquë, cui'ne si'aohua'ire co'acohua'ire nejoñe pa'iji ca huesosi'i caquë, jaohua'ipi co'ayere yo'ojë pa'i do'ire, cui'ne Maija'quëre sañope pëijë ca do'ire caquë."
16 Jaohua'i cato iohua'i payere cuasajë sihuama'pë oi ëa joyo pajë, coa iohua'i co'aye yëyere yo'ojë pa'iyë. Pa'ijë yecohua'i payere neñu'u cuasajë de'o coca mañapi yecohua'ire cacohua'i a'ë, coa jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë.

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Jaje iohua'i pa'iquëta'are mësaru Maija'quë do'ijë, cuasajë'ë, mai Ëjaë Jesucristo jëjo saocohua'i mësarute case'ere:
18 "Tëji mu'seña cato pa'ija'cohua'i a'ë, iohua'i yëyeje pa'ye co'ayere pa'icohua'ipi, Maija'quë ayere cue'cue paipi pa'ija'cohua'ipi."

19 Maija'quë joyo peocohua'ipi, coa noni i̱ohua'i yëyepi
pa'icohua'ipi, cui'ne pa̱ire huahuejë yo'ocohua'i a'ë, te'e
pa̱ire cuasama'pë.
20 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato, Maija'quë do'ijë, o̱cue
pa'i macarepa Maija'quë pa'iji cuasayepi se mëojë pa'ijë̱'ë,
Maija'quë joyo yo'oyepi Maija'quëre se̱jë pa'icohua'ipi.
21 Maija'quë oiyere pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ijë Jesucristo daija̱'a
mu'sere utejë pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ijëna, oi teaye maire ñani ti pani
huesëyere i̱sija̱'quë api.
22 Jëa coecohua'ire teaye ñani oijë pa'ijë̱'ë, nui cocare pare
tuija̱jë cajë.
23 Pa̱ire oijë pa'icohua'ipi eto huasojë̱'ë, toare pa'icohua'ire
Maija'quëre ti̱'ajajë cajë. Ja̱je pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë,
i̱ohua'i co'aye pa'iyepi si'si ne tuture pacohua'ire.
24 Yure cato Maija'quëpi mësarute ta̱ima'pë pa'ija̱'cohua'ire
ne tutu paji, cui'ne i̱ de'oquërepa ña hue̱'ñana si'si te̱'ña peoco-
hua'ipi ai sihuacohua'ire eto nëco tutu paji.
25 Maija'quë cato te'i api, de'oquërepa ta̱'ñe pa'ipi maire
huasoquë, mai Ëjaë Jesucristo yo'o do'ipi. Si'a miañe paquë
api, ëjaohua'i mëñe Ëjaëre papi, si'aye i̱ tse̱se'e a'ë cui'ne i̱
api, i̱ti cua̱ñequë, tsoe ja̱'a huëo macaje̱, yureje̱, cui'ne je'nëna
ja̱jese'e. Ja̱je pa'ija̱quë.

APOCALIPSIS

Jesucristo Iñose'e

1 Iye cato Diusupi Jesucristona iñose'e a'ë, Jesucristopi i jo'yare quëaja̱quë caquë, yequë mu'se esa pa'i ja̱'ñere. Ja̱je iñouna, Jesucristopi i huiñaëre jëjo daopi, i jo'yaë Juanna quëaja̱'quëre.

2 Ja̱je pa'ina, Juanpi iti si'aye iye co'amañа cui'ne Maija'quë cocare Jesucristopi itire pa'ë caquëna, ñasiquëpi quëaquë pa'iyë.

3 Sihuaquë pa'ija̱'quë api, iye toyase'e ñaquëpi, cui'ne sihuacohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë iye Maija'quë isisi cocare caquëna, asajë iño toyase'e cayere sehuocohua'ipi, tsoe ti̱'a tëjiji, iti yo'oja̱'a mu'seña.

Juan Toyase'e Siete Sehuosi Tsëcana Caquë

4-5 Yë'ë Juanpi toyayë, siete sehuosicohua'i tsëca Asia yeja pa'icohua'ina caquë, mësarute iti pa'iquëpi, tsoe pa'isiquëpi cui'ne daija̱'quëpi cui'ne i ñu'i saihuë ti̱ñarepa siete joñoa pa'iyepi co̱ni, cui'ne Jesucristo i case'eje̱ ñaquë cacaisiquëpi, ju̱'isicohua'i aquëpi du'ru huëisiquëpi iye yeja pa̱i ëjaohua'ire meñe cua̱ñequëpi co̱ni mësarute de'oye ñacaiyepi jo'cua de'oye pa'ije̱'ë. Cristo cato maire oi tayo yo'o tuture nejocaji'i, i tsiepi.

6 Nejoni maire ëjaohua'ire cui'ne Maija'quëre i pëca ja'quëre pare necaicohua'ire nepi. Ja̱ë api, si'aye miañe paquë, cui'ne si'aye i tse̱se'e a'ë. Ja̱je pa'ija̱quë.

7 Sirija̱'a daija̱'quë api, ja̱re asaje̱'ë. Si'a pa̱i ñaja'cohua'i a'ë, ite, cui'ne ite a'si yo'osicohua'ije̱ ñaja'cohua'i a'ë, cui'ne si'a yeja pa'icohua'ije̱ ite ñajë ai cuasajë oija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ija̱'coa.

8 "Yë'ë aë, du'ru aquë, cui'ne tëjiquë" caji, Ëjaë Maija'quë si'a tutu quë'ire papi, iti pa'iquëpi ja̱'në pa'isiquëpi, cui'ne iti daija̱'quëpi.

De'o Cristore Ñase'e

9 Yë'ë, Juan mësaru a'yë a'ë, Maija'quë do'ire. Ja̱je pa'ina, Jesure tsioni pa'i do'ire mësaru ja̱'re te'e pa'iyë, Maija'quë cua̱ñe te̱'te pa'iyere, ai yo'oyere, cui'ne ai yo'ojë quëco tuture. Ja̱je paquëpi Jesucristo case'ere Maija'quë cocare quëa do'ire tse̱asiquëpi Patmos hue'e saodohuëre paë'ë.

10 Pa'ina, mai Ëjaëre pare sihua mu'se ti̱'aëna, Maija'quë joyopi yo'oquëna, joyose'e pa'iquë de'osiquëpi Maija'quëre se̱i paë'ë. Pa'i asahuë, yë'ë jeteyo'jepi duruhuë juiyeje̱ pa'yerepa tutu caquëna.

11 “Yëˈë aˈë, duˈru aquërepa cuiˈne tëjiquërepa. Toyajëˈë, teˈe
toya pëpë mëˈë ñañere. Toyani Asia yejana jëjo saojëˈë, siete
sehuosi tsëcana Efesona, Esmirnana, Pérgamona, Tiatirana,
Sardisna, Filadelfiana, cuiˈne Laodiceana.”
12 Caquëna, ¿nepi jaje cayeˈni? caquë coˈye ponëquë ñahuë,
siete paˈye oropi nesi sotonoana, toa tsëˈiseˈepi paˈina.
13 Ja siete paˈye paˈi jopore pare paije paˈipi, i quëore pajaˈa
tsoa juˈi care juˈi nëcapi. I coti saihuëre pajaˈa oro tëicapi
tëasiquë pajiˈi.
14 I naña cato pojaˈyerepa pajiˈi. Yëi ñama nañaje paˈye,
panitaˈa po sirioje paˈyerepa pajiˈi. Cuiˈne i ñaco capi toa ñoaje
paˈyerepa pajiˈi.
15 Cuiˈne i quëo cato deˈo quënare deˈoyerepa aoni toana
ëoseˈeje paˈyerepa yeˈhue paˈye pajiˈi. Cuiˈne i yëˈo cato jai
jupo pisiyeje paˈyerepa tutu pisipi.
16 I ëja teˈte jëtëre siete maˈñocohuaˈire papi. Cuiˈne i
yëˈopopi etapi, huaˈti ñacaje paˈiore papi siˈa teˈña jëjësëcore
papi. Cuiˈne i tsiapi ësë siˈa tuturepa miaquëna, ñañeje
paˈyerepa miapi.
17 Jare ñani i quëore pana juˈiseˈeje paˈi taëˈë. Taiquëtaˈare
ipi yëˈëre, i ëja teˈte jëtëpi patoquë capi:
“Caˈramaˈë paˈijëˈë, yëˈë aˈë duˈru aquë cuiˈne tëjiquë,
18 iti paˈiquë, juˈisiquë paˈisiquëpi yure ti pani huesëyë.
Yëˈëpi paˈiye, cuiˈne juˈiñe isi tutu payë, cuiˈne juˈisicohuaˈi
paˈi teˈte huiˈyoquë.
19 Toyajëˈë, mëˈë ñaseˈere, yure paˈiyere, cuiˈne jeteyoˈje paˈi
jaˈñere.
20 Iye aˈë, siete maˈñocohuaˈi yëˈë jëtë paˈisicohuaˈire quëaye,
cuiˈne siete paˈye oropi nesi sotonoana toa tsëˈiseˈere quëaye.
Siete maˈñocohuaˈi cato quëayë, siete huiñaohuaˈini, siete tsëca
sehuosicohuaˈi ëjaohuaˈini. Cuiˈne ja siete paˈye toa tsëˈiseˈe
cato quëaji, siete sehuosi tsëcapëa paˈiyere.

2

Siete Sehuosi Tsëcapëana Toyaseˈe: Efeso Sehuosicohuaˈi Tsëcapëre Quëaye

1 Efeso sehuosicohuaˈi tsëcapëre quëacai huiñaëna toyajëˈë:
‘Ñeje caji, ëja teˈte jëtëre siete maˈñocore paquëpi, cuiˈne siete
paˈye oropi nesi sotonoana toa tsëˈiseˈe jopojaˈa cuˈiquëpi.
2 Yëˈëpi mëˈë yoˈoye siˈaye asayë. Mëˈë jëa coˈamañare tutu
yoˈoquë neñe ñañë. Cuiˈne mëˈë yoˈo jujamaˈë paˈiye ñañë.
Cuiˈne coˈa paˈicohuaˈire quëco tiˈañe pacohuaˈi paˈijëna,
asayë. Asayë, cuiˈne ëjaë jëjo daocohuaˈi aˈë cajë coa caco-
huaˈire neñani coa cosocohuaˈire tiˈaseˈe.

3 Mëˈë cato jëˈjoye peoyerepa, cuiˈne yoˈo jujaye peoyerepa
yëˈë doˈire ai ai yoˈonije yoˈoquë aˈë.
4 Jạje paˈiquëtaˈare mëˈëre teˈore sạñope cacore payë. Mëˈë
duˈru huëo maca yëˈëre oiseˈeje̱ paˈye yure oiye pạñë.
5 Jạje paˈina, cuasa ñajaijëˈë, mëˈë jạˈnë duˈru macarepa
yëˈëre oi paˈiseˈere. Jạ maca Maijaˈquëna po̱nëni cuiˈnaëpi
deˈoye yoˈojë̱ˈë, duˈru huëo maca yoˈoseˈere. Jạje Maijaˈquëna
po̱nëmaˈquë paˈito mëˈëre esa sạñope yoˈojạˈquë aˈë. Sani mëˈë
toa tsë̱ˈisico paˈisicore jiojạˈquë aˈë.
6 Jạje paˈiquëtaˈare mëˈë yeque deˈhuerepa deˈoye yoˈoye
payë. Jạ cato mëˈë nicolaítas pại siˈsi yoˈoyere coequë paˈiye
aˈë. Yëˈëje̱ jạohuaˈi yoˈoyere coeyë.
7 Cạjoro hueˈequë pani sehuosicohuaˈi tsëcapë̱are
Maijaˈquë joyo cayere asajë̱ˈë. Quëcosicohuaˈirepa
etasicohuaˈini ạojaˈquë aˈë, ti pani huesë so̱quë yë ayere,
Maijaˈquë tsio paˈiconi.’

Esmirnana Quëaye

8 Toyajë̱ˈë, cuiˈne Esmirna sehuosicohuaˈire quëacai
huiñaëna. ‘Ñeje caji, duˈru aquë, cuiˈne tëjiquë, jụˈisiquëpi
cuiˈnaëpi pani co̱quëpi.
9 Yëˈëpi ñañë, siˈaye mëˈë yoˈoye, mëˈë ai yoˈoye cuiˈne mëˈë
coˈamaña peoye. Jạje paˈiquëtaˈare mëˈë cato maˈtëmore jaiye
coˈamaña paquë aˈë. Yëˈë asayë, mëˈëre judío pại aˈë caco-
huaˈipi coˈaye caye. Jạje paˈiquëtaˈare jạohuaˈi cato Maijaˈquë
mamajë peoyë. Coa huati ëjaërepa tse̱cohuaˈi aˈë.
10 Caˈramaˈë paˈijë̱ˈë, mëˈë ai yoˈo jạˈñere. Jạje paˈina,
mësaru acohuaˈire huatipi yoˈoquëna, tse̱ani cojạˈcohuaˈi aˈë,
siˈaohuaˈi mësarupi neña cuạñosicohuaˈi paˈiyere cajë. Jạ maca
mësaru coa diez muˈseña ai yoˈojạˈcohuaˈi aˈë. Mësaru o̱cue paˈi
macarepa paˈijë̱ˈë, siˈaye ai yoˈoyepi daitoje̱. Yëˈëpi mësarute i̱ti
paˈisi doˈire ti paˈiyere i̱sijạˈquë aˈë.
11 Cạjaro hueˈequë pani asajë̱ˈë, Maijaˈquë joyo sehuosico-
huaˈi tsëcapë̱are cayere. Quëcosicohuaˈi etasicohuaˈipi cayaye
jụˈiñe pajạˈcohuaˈi aˈë.’

Pérgamona Quëaye

12 Toyajë̱ˈë, cuiˈne Pérgamo sehuosicohuaˈi tsëcapëre quëacai
huiñaëna: ‘Ñeje caji, siˈa te̱ˈña jë̱jësë̱ huaˈtiyo paquëpi.
13 Yëˈëpi siˈaye asayë, mëˈë coˈamaña yoˈoye. Cuiˈne asayë,
mëˈë Satanás cuạñe hue̱ˈñare paˈiye. Jạje paˈi hue̱ˈñare
paˈiquëtaˈa mëˈë yëˈëre o̱cue paˈi macarepa tuiyë. Yëˈëre
i̱re pare cuasaye je̱oñe pạhuë, mëˈë. Jạro Satanás paˈi
hue̱ˈñana Antipasre yëˈëre quëacaiquëre mësaru aquëre huani
je̱o muˈseñaje.

14 Jąje pa'iquëta'are më'ëre a'ri mañа sąñope caye payë:
Jąrote më'ë payë, te'ohua'ise'ere Balaam ye'yaquë pa'ise'ere
jęoñe coecohua'ire. Jąëpi Balacre ye'yapi, Israel pąire ne
tąojaquë caquë. Cui'ne pąi de'huasi diusure įsisi hua'i
ąiñe de'oji, cui'ne nomiohua'ire coa yo'orojąiñe de'oji caję̈'ë
caquë, yëhuoquë pa'ąji'i.
15 Cui'ne jąrote më'ë payë, yecohua'ireję̨ nicolaítas ye'yase'e
jęoñe coecohua'ire.
16 Jąje pa'ina, Maija'quëna pǫnëjë'ë, më'ë Maija'quëna
pǫnëma'quë pa'ito, yë'ëpi më'ë quë'rona esa sani jąohua'ire
uihuają̨'quë a'ë, yë'ë yë'opo eta hua'tiyopi.
17 Cąjoro hue'equë pani asaję̈'ë, Maija'quë joyo sehuosico-
hua'i tsëcapę̈are cayere: Si'aye quëcosicohua'i etasicohua'ini
ąoja'quë a'ë, yahuesi manare pare, joyo tutu įsi ąorepa.
Cui'ne po quę̈na përe įsiją̨'quë a'ë, įti pëna te'e huajë mami
pąije ti ñama'coni toyasiconi. Coa įti įsisiquëse'e ñañe pasipi.'

Tiatirana Quëaye

18 Toyaję̈'ë, cui'ne Tiatira sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai
huįñaëna: 'Ñeje caji, Maija'quë mamaquë, toa ñoare paję̨ pa'ye
ñaco cą̨ hue'equëpi, cui'ne į quę̈ore, broncere de'o quę̈nare
de'oyerepa ąose'eję̨ pa'ye hue'equëpi.
19 Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë yo'oye. Ñañë, më'ë pąire oiye,
më'ë Maija'quë pa'iji cuasaye, cui'ne më'ë quëcoye. Cui'ne
asayë, më'ë du'ru huëo maca yo'ose'e ai jerepa yure yo'oquë
pa'iye.
20 Jąje pa'iquëta'are më'ëre a'ri mañа sąñope caye payë.
Më'ëpi jąo Jezabelre Maija'quë ayere cayë cacore coa
quëcoquë įo co'aye yo'oye ñaquëna, yë'ë jo'yare įo ye'yayepi
cosoco ye'yaco nomiohua'ire coa yo'orojąiñena cui'ne pąi
de'huasi diusuohua'ire įsise'ere ąiñena.
21 Yë'ëpi jąote tsoe maca pa'iye įsihuë, įopi cuasa ñajani
Maija'quëna pǫnëjaco caquë. Jąje pa'iquëta'are įopi coeco
pǫnëñe pąco. Cui'ne ę̈mëohua'ire yo'oyeję̨ jęoñe pąco.
22 Ją̨ do'ire yë'ëpi įote cąi saihuëna jëjo ǫaja'quë a'ë. Cui'ne
įote yo'ocohua'ini, ai ai yo'oyepi neja'quë a'ë, įo co'aye
yo'oyere ña jujani Maija'quëna pǫnëma'cohua'i pa'ito.
23 Cui'ne įo mamajëreję̨ huani jęaja'quë a'ë. Jąje yo'oquëna,
si'a sehuosicohua'i tsëcapę̈a yë'ë api si'aye pąi cuasaye cui'ne
joyo pa'iye ñaquë asają̨'cohua'i a'ë. Jąje pa'ina, yë'ëpi mësarute
pąi ñape yo'ose'eję̨ pa'ye sąi de'huają̨'quë a'ë.
24 Jąje pa'iquëta'are, mësarute yecohua'ire Tiatira
pa'icohua'ire cayë: Mësaru yo'o ją̨'ñe ai jerepa cuąñeñe pąñë,
ją̨ co'aye ye'yayere tuima'cohua'ire, cui'ne Satanás tsę̨re tą̨'ñe
asayere pa'ë cajë ye'yayere asama'cohua'ire.

25 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru yure payere de'hua ñajë paje̱'ë,
yë'ë dai macaja̱'a.
26 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë yëyere yo'ojë
pa'isicohua'ini, pa̱i yejaña cua̱ñe ëjaohua'ire neja'quë a'ë,
27 yë'ë ja'quë yë'ëre cua̱ñe ëjaëre nese'eje̱ pa'ye. Ja̱ maca
que̱na tarapëpi ca̱jijë jai pa̱i yejaña cua̱ñeja'cohua'i a'ë, ya'o
cua'conoa të'ca jo'a saoyeje̱ pa'ye yo'ojë.
28 Cui'ne ja̱ohua'ire cato ñata to̱me macarepa miacai
ma'ñocore pani i̱sija̱'quë a'ë.
29 Ca̱jaro hue'ecohua'i pani asaje̱'ë, Maija'quë joyo sehuosi-
cohua'i tsëcape̱are cayere.'

3

Sardisna Quëaye

1 Toyaje̱'ë, cui'ne Sardis sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai
hui̱ñaëna: 'Ñeje caji, siete Maija'quë joñoa paquëpi, cui'ne siete
ma'ñocore paquëpi: Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë yo'oye, cui'ne
më'ë huajëquërepa pa'iyë caquëta'a ju̱'isiquëpi pa'iye.
2 Sëtaje̱'ë. Sëtani tutu yo'oquë ne huëoje̱'ë. Ja̱ yë'ta'a i̱ti
nëa mañare tsoe carija̱ni tëjiyere më'ë yo'oye Maija'quë ña
hue̱'ñana caraëna, ñahuë.
3 Cuasa ñajaije̱'ë, më'ëre ye'yase'ere ja̱re pa'ije̱'ë, cui'ne
po̱nëje̱'ë, Maija'quëna. Ja̱je më'ëpi sëtama'quë pa'ito, yë'ëpi
ñaëje pa'i saija̱'quë a'ë, më'ë quë'rona më'ë utema'ë pa'i maca.
4 Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ro më'ë pa'i hue̱'ña Sardis
daripëre më'ë payë, te'ohua'i mañare i̱ohua'i ju'i ca̱ña si'si
nema'cohua'ire. Co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ire cayë.
Ja̱ohua'ipi yë'ë ja̱'re co̱ni cu'ija̱'cohua'i a'ë, poja'i ju'i ca̱ñare
su̱ñasicohua'ipi do'i quë'iohua'i pa'iye sëte.
5 Quëcosicohua'i etasicohua'ipi ja̱je poja'i ca̱ñare su̱ña
cua̱ñoja'cohua'i a'ë, cui'ne i̱ohua'i mamije pa'i toya pëpëna
toyase'ere ni'no je̱oma'ë pasi'i, coa ai jerepa yë'ë ja'quë
ña hue̱'ñana, cui'ne i̱ hui̱ñaohua'i ña hue̱'ñana icohua'i yë'ë
tse̱cohua'i a'ë casi'i.
6 Ca̱jonoa hue'equë pani asaje̱'ë, Maija'quë joyo sehuosico-
hua'i tsëcape̱are cayere.'

Filadelfia Quëaye

7 Toyaje̱'ë, cui'ne Filadelfia daripë sehuosicohua'i tsëcapëre
quëacai hui̱ñaëna: 'Ñeje caji ti de'oquëpi, cui'ne nuñerepa
pa'iquëpi, pa̱i ëjaë David hui'yocore paquëpi, i̱pi hui'yosiquë
pa'ito yecohua'ije̱ si̱o ti̱'añe peoquëpi, cui'ne i̱pi si̱osiquë
pa'itoje̱ hui'yo ti̱'añe peoquëpi.
8 Yë'ëpi si'aye më'ë yo'oye ñañë. Yë'ëpi më'ë ña hue̱'ñana eta
sa'ro hui'yo nëohuë, yecohua'ije̱ ti si̱o ti̱'añe peoconi. Më'ë a'ri

maña tutu hueˈequëjẹ deˈhue yëˈë caseˈere sehuoquë deˈoye
yoˈohuë. Jạje yoˈoquë yëˈëre doˈi peoquë api caye pạhuë, mëˈë.
9 Jạje paˈina, yëˈëpi Satanásre sehuosicohuaˈi tsëcapë aco-
huaˈire mëˈëna sani doˈre jaˈrujạˈcohuaˈire jëjo saosiˈi, judío
pại aˈë cajë yëˈë sehuosicohuaˈire sạñope yoˈocohuaˈipi, coa
cosocohuaˈire. Jạje yoˈoquëna, ñajë asa tị̱ˈajajë, yëˈë mëˈëre oi
payere.
10 Yëˈë cuạñeseˈe siˈanë mëˈë yoˈo jujamaˈë yoˈo tị̱ˈahuë. Jạje
yoˈo doˈire mëˈëre yëˈëpi ñacasiˈi, ai yoˈoye peojạquë caquë, siˈa
iye yeja paˈicohuaˈire neña maca tị̱ˈasi maca.
11 Esa yëˈë daiyë. Deˈhua ñaquë pajẹ̱ˈë, mëˈë coˈamaña
yecohuaˈipi mëˈëre ị̱si jạˈñe ca nëoseˈere sioye pạjaˈcohuaˈire.
12 Quëcosicohuaˈini yëˈëpi Maijaˈquë huëˈe jëhuopa tupẹ̱a
nesiˈi, jạropi ti etaye pạjaˈcohuaˈire, cuiˈne ị̱ohuaˈina toyasiˈi
yëˈë Diusu mamire ị̱ tsẹcohuaˈire paˈë ị̱ñoñere, cuiˈne yëˈë
Diusu paˈi daripë mamire toyasiˈi, huajë Jerusalén maˈtëmo
daico mamire, cuiˈne yëˈë huajë mamire toyasiˈi, ị̱ohuaˈina.
13 Cạjonoa hueˈequë pani asajẹ̱ˈë, Maijaˈquë joyo sehuosico-
huaˈi tsëcapẹ̱are cayere.’

Laodiceana Quëaye

14 Toyajẹ̱ˈë, cuiˈne Laodicea daripë sehuosicohuaˈi tsëcapëre
quëacai huị̱ñaëna: ‘Ñeje caji, ị̱ti nuñerepa paˈiquëpi, ị̱ti
ñasiquëpi, nuñerepa iye coca caquëpi, Maijaˈquëre siˈaye ne
huëocaisiquëpi, jerepa duˈru aquëpi.
15 Yëˈëpi siˈaye tạˈñe asayë, mëˈë yoˈoye. Asayë, mëˈë
sësëmaˈquë cuiˈne umaˈquë paˈiye. Deˈoraˈpi, mëˈëpi sësëquë
pạnitaˈa uquë paˈito.
16 Jạje paˈiquëtaˈare mëˈë cato sësëquëjẹ̱ cuiˈne uquëjẹ̱
peoquë aˈë. Mëˈë cato coa quëo jaˈiquë aˈë, matu ocojẹ̱
paˈiohuaˈipi coa paˈiyë, deˈoye yoˈomaˈcohuaˈipi cuiˈne coˈaye
yoˈomaˈcohuaˈipi. Jạje paˈina, mëˈëre yëˈë yëˈopojạˈa siso
jẹosiˈi.
17 Jạje paˈiquëtaˈare mëˈëpi cayë, jaiye coˈamaña paquë aˈë,
siˈaye deˈoye saiji, cuiˈne ti carayejẹ̱ peoji. Jạje caquë mëˈë
paˈiye ña sëtamaˈë paˈiyë. Mëˈë cato teaye paˈipi, coˈamaña
peoquëpi, ñamaˈquëpi, cuiˈne peoyopi paˈiyë, mëˈë.
18 Jạje paˈina, yëhuoyë, mëˈëre yëˈëna huerojẹ̱ˈë, toana
cuaˈconi nesi curiquëre pare. Yuretaˈa jạ maca nuñerepa jaiye
coˈamaña paquë paˈijạˈquë aˈë, cuiˈne huerojẹ̱ˈë, yëˈëna pojaˈi
cạñare, mëˈë huajëyaˈye peoyo paˈiyere pëˈpëjạquë. Cuiˈne
ñaco cạ tsaˈse ëcojẹ̱ yëˈëna huerojẹ̱ˈë, jạpi neni ñaquë paˈijạˈquë.
19 Siˈaohuaˈire yëˈë oicohuaˈire cato, tayojëna, yëˈëpi
siˈsequë yëhuo nuˈñequë aˈë. Jạje paˈiye sëte tutu yoˈoquë
jạˈnë paˈiseˈe jẹoni Maijaˈquëna pọnëjëˈë.

20 Ina, yë'ëpi eta sa'rore nëcaquë soiyë. Jaje soiquëna, asasicohua'i aquëpi yë'ë yë'ore asani hui'yo catu i huë'ena cacani i ja're coni aija'quë a'ë.
21 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë cuañequë ñu'ico yë'quë macana ñoja'quë a'ë. Yë'ë quëcosiquëpi ja'quë ñu'ico acona ja'ruse'eje pa'ye, i cuañequë ñu'icona.
22 Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyopi sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.' "

4

Ma'tëmo Pa'icohua'i Maija'quëre Ti De'oquërepa Caye

1 Ja yo'o tëjisi jeteyo'je ñahuë, ma'tëmore eta sa'ro hui'yosicopi pa'ina, yë'ëre du'ru macarepa duruhuë tuturepa juijëna, pisiyeje pa'yere papi casiquëpi capi: "Iñona mëijë'ë. Iñosi'i më'ëre, iye tëto sai jeteyo'je pa'i ja'ñere."
2 Jaje ca maca tsoe joyo pa'iquë de'ohuë. Jaje pa'i ñahuë, te'e cuañequë ñu'i saihuë ma'tëmona ñosiconi. Ja ñu'i saihuëre te'i ja'rusiquëpi ñuji'i.
3 Iote ñu'iquë cato miaquërepa paji'i, jaspe hue'yosi quëna pëje pa'irepa poja'icorepa, panita'a cornalina quënaoje pa'irepa. I ñu'i saihuë ëmëje'ere na'ñamequë së'ise'eje pa'i paji'i, i miañepi ña etojaiñerepa miapi, ña'jo quë'i quënao esmeralda hue'yosi quënaoje pa'yerepa.
4 Jao i cuañequë ñu'i saihuë yërëhuere yequë veinticuatro cuañejë ñu'i saire, veinticuatro aiohua'i ja'rusicohua'ipi ñuë'ë, poja'i cañña suñasicohua'ipi, cui'ne curi manoare puasicohua'i paë'ë.
5 Joporepa ñu'i saihuëpi mujuë ye'hueyeje cui'ne ai pisiye cui'ne mujuë cayeje etapi, cui'ne ñu'ico tiñare pare siete toa tsëopëa paji'i, toa tsëni nëcase'epi. Ja cato Maija'quë siete joñoapi ña cuañopi.
6 Ñu'ico tiñare pare paji'i. Jairaje pa'iopi ña etojai yeja paji'i. Cuañequë ñu'i saihuë nëico yë'quë macare cuatro pa'iohua'i paë'ë, ñaco ca timësicohua'ipi jeteyo'je cui'ne tiña ña hue'ñaje.
7 Du'ru macarepa aquë cato jai yaije pa'i paji'i. Cayaye aquëpi duruhuequë ëmëje pa'i paji'i. Toasoñe aquëpi pai tsiaje pa'iore hue'equë paji'i. Cui'ne cajese'e aquëpi jai huihue huëni saiyeje pa'i paji'i.
8 Jaohua'i cato pai ñape seis jaë capëa hue'ecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi ñaco case'epi timësicohua'i paë'ë, hue'se cui'ne sa'nahuëje. Jaje pa'iohua'ipi, ñami cui'ne mu'se caye jeoma'pë ñeje cahuë:

De'oquërepa, de'oquërepa, de'oquërepa,

Ëjaë Diusu si'a tuturepa paquë,

tsoe pa'isiquë, yure pa'iquërepa, cui'ne cui'naëpi daija̱'quëpi
pa'iquë.
9 Ñaco ca̱ ti̱mësicohua'ipi ñu'i saihuë ñu'iquëre pare pëpajë,
de'oquëre pa'ni Ëjaërepa ti pani huesëquërepa caye ñape,
10 veinticuatro aiohua'ipi do're ja'rujë i̱ ña hue̱'ñana
yo'ohuë, i̱ni de'oquëre pa'ni cajë, cui'ne i̱ ñu'ico ti̱ñare pana
i̱ohua'i manoare ti pa'iquëre pana i̱sijë je̱a o̱ejë cahuë ñeje:
11 Më'ë a'ë, yëquë Ëjaë cui'ne yëquë ja'quë.
Më'ëre de'oquëre pa'ë, Ëjaëre pa'ë, si'a tutu quë'ire pa'ë caye
pa'iji, si'aohua'i.
Më'ëpi yëni si'aye de'huasi do'ire.

5

Yëi Ñama Cui'ne Toya Pëpë

1 Ja̱ maca ñahuë, ñu'i saihuë ñu'iquëpi i̱ ëja te̱'tere toya pëpë
tu̱nasiconi tse̱'equë ñu'ina, sa̱'nahuë cui'ne hue'se toyasiconi.
Ja̱je pa'ioni siete pa'ye ëjaërepa tse̱ a'ë quëayere je̱'na sëose'ere
si̱osico paji'i.
2 Pa'ina, cui'ne ñahuë, te'e hui̱ñaëre tutu quë'ipi tutu ñeje
caquëna: "¿Nepi toya pëpë si̱osicore i̱ni hui'yo ti̱'aja'cohua'i
a'ni?"
3 Ja̱je pa'iquëta'are ma'tëmo yeja cui'ne yeja huë'ehuë pa̱ije
ti peohuë, te'ije̱ toya pëpë hui'yo ti̱'ani ñaquëje̱.
4 Ja̱ maca yë'ëpi ai oë'ë, toya pëpë hui'yoni ña ti̱'aquëje̱ peo
do'ire ña jujani.
5 Ja̱je oina, aiohua'i aquëpi capi, yë'ëre:
"Oima'ë pa'ije̱'ë, ai jerepa tsoe Judá pa̱i aquëpi pa̱i ëjaë
David tsëcapë aquëpi jai yai hue'yosiquëpi, ja̱ëpi quëcopi,
si'aye. Ja̱ëpi toya pëpë cui'ne i̱ote siete pa'ye hue'ese'ere ne
tëte saoja̱'quë api."
6 Ja̱ maca ñu'ico ti̱ña macarepa cuatro pa'iohua'i
pa'icohua'ipi jopore pare, cui'ne aiohua'i jopore pare yëi
ñama nëina, ñahuë. Coa nëji'i. I̱ cato huani je̱ose'eje̱ pa'ipi.
Ja̱je pa'ipi siete eyohue̱a cui'ne siete ñaco ca̱ hue'equë paji'i.
Ja̱ siete ñaco ca̱ cato Maija'quë joñoa si'a yejaña jëjo saose'e
pa'iyepi ña cua̱ñopi.
7 Ja̱ë yëi ñamapi sani toya pëpë i̱ji'i, ñu'i saihuë ñu'iquërepa
ëja te̱'te pa'iconi.
8 Toya pëpë i̱ maca cuatro pa'iohua'ipi, cui'ne veinticuatro
aiohua'ipi do're ja'ruhuë, yëi ñama ti̱ñare pana. Pa̱i ñape
aiohua'i pahuë, te'e ta̱'të pe̱pë cui'ne te'e u̱cu duruhuë, curi
nesiquë. Ja̱na huëo së̱ ma'ñaje pa'ye ti̱mëse'ere pahuë. Ja̱ cato
Maija'quë acohua'i Maija'quëre se̱ñe paji'i.
9 Ja̱ohua'ipi huajë jë̱jëñere jë̱jëhuë, ñeje:

Mëˈëseˈe teˈi paˈiyë, toya pëpë i̱ni i̱ote si̱o saoseˈe paˈiye ne huiˈyo saoja̱ˈquë,
Huahuosiquëpi mëˈë tsie doˈipi siˈa yequë pa̱ire,
Ti̱ coca cacohuaˈire, cuiˈne siˈa yejañe paˈicohuaˈire huerocaëˈë, Maijaˈquëna i̱sisiˈi caquë.
10 Mëˈëpi ja̱ohuaˈire ëjaohuaˈire nehuë, yëquë jaˈquëre necaicohuaˈire.
Neina, iye yeja cua̱ñecohuaˈi paˈija̱ˈcohuaˈi aˈë.
11 Ja̱ jeteyoˈje ñahuë. Ñaquë asahuë, jai pa̱i hui̱ñaohuaˈi caye pi̱siyere. Cua̱ñequë ñuˈico yërëhue paˈicohuaˈi cayere, cuiˈne cuatro paˈiohuaˈi cayere, cuiˈne veinticuatro aiohuaˈi caye pi̱siyere asahuë. Jai merepa jai pa̱i paëˈë, tsiˈsisicohuaˈi.
12 Ja̱ohuaˈipi ai tutu ñeje cahuë:
Yëi ñama teˈi paˈiji, huahuosiquëpi.
Ja̱ë cato ai deˈoquëre papi, ja̱ doˈire siˈaye i̱siye paˈiji, i̱te.
Ne ti̱ˈa tuture, siˈaye payete, ta̱ˈñe asayepi neñere, siˈa tuture,
Ëjaë api, cuasajë deˈoyerepa sehuoyere, i̱ deˈoyerepa neseˈere ñani sihuajë cayere, cuiˈne i̱te oijë deˈoji cayere.
13 Asahuë, cuiˈne siˈaye Maijaˈquë deˈhuasi coˈamañapi maˈtëmopi, yejapi, cuiˈne yeja huëˈehuë te̱ˈtepi cuiˈne jai tsiayapi, ñeje cahuë:
Ñuˈi saihuë ñuˈiquërepa, cuiˈne yëi ñama, siˈaye paja̱jë cajë, deˈocohuaˈire paˈni cuasajë caye,
Ëjaë api, cuasajë deˈoyerepa sehuojë yoˈoye, i̱ deˈoyerepa yoˈoyere ñani sihuajë caye, cuiˈne siˈaohuaˈi Ëjaërepa deˈoye,
Jeˈnëna ja̱aje paˈija̱quë.
14 Cajëna, cuatro paˈiohuaˈipi sehuojë cahuë:
“Ja̱aje paˈija̱quë.”
Cajëna, veinticuatro aiohuaˈipi doˈre jaˈruni i̱te Ëjaëre paˈni cajë pëpajë yoˈohuë.

6

Siete Sëaseˈe

1 Ja̱ maca ñahuë, yëi ñama duˈru macarepa siete paˈye si̱oseˈe aconi ne huiˈyoquëna. Ja̱ maca asahuë, cuatro paˈiohuaˈi aquëpi mujuë cayeje̱ caquëna, ñeje:
“Dani ñajëˈë.”
2 Caquëna, ñaquëna, po caballopi pajiˈi. Paˈina, i̱te tuiquëpi teˈe saˈco saihuë papi. Paquëna, marote i̱te i̱sipi. I̱sina, siˈaohuaˈire quëcoquërepa etapi, siˈaohuaˈire quëcoquë paˈija̱ˈquëpi.
3 Yëi ñamapi cayaye acore i̱ni ne huiˈyo maca cayaye aquë paˈiquëpi capi:
“Dani ñajëˈë.”

4 Caquëna, yequë caballopi etapi. Jaë cato maja'iquë paji'i.
Ite tuiquëpi iye yeja de'oye pa'iye sioja'a tuture isi cuañosiquë
paji'i. Jaje pa'ipi pai de'oye pa'iyere siouna, sa'ñe huani
ju'ija'cohua'i a'ë caquë jai hua'tiyore isi cuañosiquë paji'i.
5 Yëi ñamapi toasoñe acore ne hui'yo maca asahuë, toasoñe
aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:
"Dani ñajë'ë."
Caquëna, ñahuë, nea caballoni. Ñaquëna, ite tuiquëpi i jëtëre
cuecuecore papi.
6 Cui'ne asahuë, pa'icohua'i jopore papi yë'ose'e ñeje
caquëna:
"Te'e kilo trigo isiye pa'iji, te'e mu'se nesi do'i. Tres kilo
cebada isiye pa'iji, te'e mu'se yo'osi do'i. Jaje pa'iquëta'are
hui'yape, cui'ne o'sata'a nejoma'pë pa'ijë'ë."
7 Yëi ñamapi cuatro acore hui'yo maca asahuë, cuatro aquë
pa'iquëpi ñeje caquëna:
"Dani ñajë'ë."
8 Caquëna, ñaquë ñahuë, së'ñoja'i caballoni. Ite tuiquë cato
juni huesëye i mami hue'equë paji'i. Pa'ina, i jeteyo'jeja'a
daji'i, ju'isicohua'i pa'i hue'ña ayere quëaquëpi. Jaë
juni huesëye hue'equëna, isise'e paji'i, yeja cuatro pa'ye
huahuese'e ayere, te'ore cuañeja'a tuture, huajo sa'ñe
huaiyepi, ao ëa ju'iñepi, ju'i dahuë neñepi, cui'ne airo acohua'i
ai yëcohua'i pa'icohua'ire, paire aicohua'i pa'i ja'ñe neñe
cuañeja'quëre.
9 Yëi ñamapi cinco acore hui'yo maca ñahuë, Maija'quëre isijë
tëo toto huë'ehuëre Maija'quë coca quëa do'ire huahuosico-
hua'i joñoa pa'ijëna.
10 Pa'ijë jaohua'ipi cahuë, ai tutu:
"Ëjaërepa de'oquë, më'ë ca nëose'eje pa'ye yo'o ti'aquërepa,
¿je yëhua më'ë yeja pa'icohua'i yëquëre huaisi do'i sai toja'quë
a'ni, iohua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë?"
11 Cajëna, jaohua'ire poja'i ju'i cañare suñacani capi, pëa
huajëjë pa'ijë'ë, a'rima tsoe maca, mësaru acohua'ita'a, Cri-
store necai do'ire ju'ise'eje pa'ye, mësaru ja'i pai huahuo
ti'ajajë.
12 Yëi ñamapi seis acore ne hui'yosi maca ñahuë. Ñaquëna,
ai tutu yejapi ñu'cueo, cui'ne ësëje neaquë de'opi, jutena, oijë
suñacoje pa'i neaquërepa. Cui'ne ñañëpi maja'iquërepa tsieje
pa'i de'opi.
13 Cui'ne ma'ñocohua'ije ma'tëmopi yejana tomehuë, soquë
huiña ca ai tutuquëna, tomeñeje pa'ye.
14 Ja maca cui'ne ma'tëmoje toya ja'hua maca tuna hue-
soyeje pa'ye peo hue'ña ne huesëo. Ne huesëcona, si'aye ai
cuti, cui'ne saodohuëa tirose'ena sani huesëpi.

15 Ja̱ maca iye yeja ëjaohuaˈipi co̱ñana cacajë catihuë, ai cu̱ti quë̱na co̱ñana. I̱ohuaˈi ja̱ˈre co̱ni, jai ëjaohuaˈi, soldado pa̱i ëjaohuaˈi, coˈamaña pa ëjaohuaˈi, cua̱ñe tutu pa ëjaohuaˈi, cuiˈne siˈaohuaˈi pa̱ire necai joˈyaohuaˈi, cuiˈne joˈyaohuaˈi peocohuaˈije̱ catihuë.

16 Catijë cahuë, ai cu̱tire, cuiˈne quë̱na pë̱are:

"Yëquëre to̱meco yahuejë̱ˈë, ñuˈi saihuë ñuˈiquëre pare cuiˈne yëi ñama pë̱i yoˈoye ñamaˈpë paˈija̱ˈcohuaˈire."

17 Ja̱je cahuë, i̱ohuaˈire siˈse muˈsere papi ti̱ˈaëna, ¿nepi quëcoye paˈiquëˈni?

7

Israel Pa̱i Acohuaˈire Toyaseˈe

1 Ja̱ jeteyoˈje ñahuë, cuatro hui̱ñaohuaˈipi pa̱i ñape yeja huëˈehuë te̱ˈtere, ë̱mëjeˈe te̱ˈtere, cuiˈne ë̱së mëi te̱ˈtere, cuiˈne ë̱së duˈi te̱ˈtere nëcajë tutupi iye yejana, jai tsiayana, cuiˈne so̱quë ñëana juˈamaˈquëni cajë ë̱sejë paˈicohuaˈire.

2 Ñahuë, cuiˈne yequë hui̱ñaëre ë̱së mëi te̱ˈtepi daina. Ja̱ë cato Maijaˈquë huajëquërepa, sëoconi paquë pajiˈi. Ja̱ëpi ai tutu capi, cuatro hui̱ñaohuaˈire, yeja, jai tsiaña, coˈa deˈhuaja̱ˈa tutu i̱si cua̱ñosicohuaˈire:

3 "Coˈaye nemaˈpë paˈije̱ˈë, yeja cuiˈne jai tsiaña, cuiˈne so̱quë ñëaje, ja̱ yëˈtaˈa Maijaˈquë sahuasicohuaˈire i̱ohuaˈi tsia ti̱ñare pana toya sëomaˈpë pani."

4-8 Cuiˈne ja̱ maca asahuë, ciento cuarenta y cuatro mil pa̱i paˈiyë, siˈa Israel pa̱i, i̱ohuaˈi tsia ti̱ñare pana toya sëo cua̱ñosicohuaˈi, cayere.
Doce mil Judá tsëcapëre,
doce mil Ruben tsëcapëre,
doce mil Gad tsëcapëre,
doce mil Aser tsëcapëre,
doce mil Neftalí tsëcapëre,
doce mil Manases tsëcapëre,
doce mil Simeón tsëcapëre,
doce mil Leví tsëcapëre,
doce mil Isacar tsëcapëre,
doce mil Zabulón tsëcapëre,
doce mil José tsëcapëre, cuiˈne
doce mil Benjamín tsëcapëre paˈiyë, cayere.

Pojaˈi Ca̱ña Juˈicohuaˈi

9 Ja̱ jeteyoˈje ñahuë, jai pa̱ire siˈa yejaña paˈicohuaˈipi pa̱i ñape tsëca ti̱ñe paˈi pa̱i, cuiˈne pa̱i ñape tsëca ti̱ñe coca cacohuaˈire. Ja̱ohuaˈipi ñuˈi saihuë ti̱ñare pare, cuiˈne yëi ñama ti̱ñare pare, ti pa̱ije cue̱cue ti̱ˈañe peoyerepa paëˈë. Ja̱ohuaˈipi

poja'i cạña ju'icohua'ipi i̱ohua'i jẹ̈ñare sehua ja'oje̱ pa'yere
cạjijë nëcahuë.
10 Cạjijë nëcajë si'aohua'i cuihuë:
Maire huasoye cato
ñu'i saihuë ñu'iquërepa Maija'quë,
Cui'ne Yëi ñama tse̱ a'ë.
11 Cajëna, ñaquëna, Maija'quë hui̱ñaohua'ipi ñu'i saihuë
aiohua'i, cui'ne cuatro pa'iohua'i yërëhuejạ'a nëca
të'ijạisicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë Maija'quëre de'oquëre pa'ni
cajë pëpajë yejare pana tsiapi pu̱'pe co'i mejë yo'ohuë.
12 Ñeje cajë:
¡Jạje pa'ijạ'quë! Je'nëna Maija'quë tse̱ pa'ijạquë, de'oquëre
pa'ni cajë sihuaye, i̱ de'oyerepa yo'oyere sihuajë caye,
tạ'ñe asayepi neñere, de'oye yo'opi cuasajë i̱te sihuaye,
Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuojë yo'oye, si'a ne ti̱'a tutu
paye, cui'ne si'a tutu hue'eye, si'anë.
Jạje pa'ijạquë.
13 Jạ maca aiohua'i aquëpi yë'ëre se̱ji'i:
"¿Jeropi daisicohua'ipi icohua'i poja'i cạña su̱ñasicohua'i
pa'iye'ni?"
14 Cajëna, yë'ëpi cahuë:
"Ëjaë më'ëpi tạ'ñe asayë."
Caquëna, i̱pi capi:
"Icohua'i cato jaiye ai yo'oye tëto saisicohua'i a'ë. Jạje
pa'iohua'ipi i̱ohua'i cạña jo̱ja to̱rena, Yëi ñama tsiepi poja'i
cạñarepa ne to̱sicohua'i a'ë.
15 Jạje pa'iohua'ipi Maija'quë ñu'i saihuë ti̱ñare pare pa'iyë.
Pa'ijë mu'señapi, ñamiñapi Maija'quë huë'ere necaijë pa'iyë.
Pa'ijëna, ñu'i saihuë ñu'iquëre papi i̱ohua'ire ñacai pasipi.
16 Jạje pa'ina, yure cato ai yo'oye pạja'cohua'i a'ë, ạo
ëaye, oco ëaye, ẹ̈së ëoye, cui'ne jo̱sa ẹ̈së uyeje̱ asama'pë
pa'ijạ'cohua'i a'ë.
17 Yëi ñama, ñu'i saihuë quẹ̈no maca nëiquëpi yëi ñamare
ñacaiyeje̱ pa'ye ñacasipi. Jạje yo'oquë pa'iye i̱si oco co̱ñana
saquë o̱cuajạ'quë api. Yo'oquëna, Maija'quëpi i̱ohua'i oise'ere
tẹ̈no jẹocaijạ'quë api."

8

Siete Aco Si̱osico Hui'yoye Cui'ne Ma'ña Ëoco, Curi Nesico

1 Yëi ñamapi siete aco si̱osicore ne hui'yo maca ñahuë,
ma'tëmopi nëhui tëcahuë jo'cuarepa je̱o nëina.
2 Jạ maca ñahuë, siete hui̱ñaohua'ire Maija'quë ti̱ñare pare
nëcajëna. Jạohua'ina siete duruhuẹ̈a i̱sise'e paji'i.
3 Jạ jeteyo'je yequë hui̱ñaëpi daji'i, huëo sẹ̈ ma'ña curi
cua'corore daquëpi. Dani nëcapi, Maija'quëre i̱sijë tëo toto ti̱ña

macare pana. Nëcaquëna, jaiye i̱sipi, huëo së̱ ma'ñare curipi nesico Maija'quëre i̱sijë tëo totona tëoquë ëoquëna, cui'ne Maija'quë tse̱cohua'i se̱ñepi te'e mëijaquë caquë.

4 Ja̱ ma'ña picopi cui'ne Maija'quë tse̱cohua'i se̱ñepi co̱ni Maija'quë quë'rona ti̱'api, hui̱ñaëpi i̱ti ma'ña ëo cua'coro ca̱jiquë nëcaquëna.

5 Ja̱ maca hui̱ñaëpi Maija'quëre i̱sijë tëo toto toa tara pa'iyepi huëo së̱ ma'ña cua'corona ayapi. Ayani yejana je̱o to̱pi. Je̱o to̱ macarepa mujuë caye, ai pi̱siye, ye'hueye cui'ne yeja ñu'cueye paji'i.

Duruhuë Pi̱siye

6 Ja̱ maca siete hui̱ñaohua'ipi siete duruhuë̱a pacohua'ipi juñu'u cajë ne de'huahuë.

7 Ja̱ maca du'ru jui huëo hui̱ñaëpi duruhuë juisi maca sësë pe̱pi, cui'ne toana tsie co̱'mese'epi yejana to̱mepi. Ja̱ maca toaso̱ñe pa'ye yeja huahuese'e acopi te'e te̱'te u huesëpi. U huesëquëna, so̱quëje̱ te'e u huesëpi, toaso̱ñe acopi te'e te̱'te, cui'ne si'a taya u huesëpi.

8 Cayaye aquëpi hui̱ñaë i̱ duruhuë juisi maca, ai cu̱tihuëje̱ pa'iopi toa tsë̱'isiconi jai tsiayana je̱o dëoyeje̱ ña cua̱ñopi. Ja̱ maca toaso̱ të'huiña, jai tsiaña pa'iyepi te'e të'hui tsie da'ca de'o nëji'i.

9 Ja̱ maca jai tsiaña pa'icohua'i ju̱juhuë, te'e të'hui, toaso̱ të'huiña jai tsiaña pa'icohua'ipi. Cui'ne toaso̱ të'huiña jaiye barco pa'ise'epi, te'e të'hui ne huesëpi.

10 Toaso̱ñe aquëpi hui̱ñaë juisi maca, ma'tëmopi jai ma'ñoco to̱mepi. To̱mequë toaso̱ të'huiña tsiaña, cui'ne oco co̱ña pa'ise'ena te'e të'hui to̱me huesopi, toa ca̱ñarepa ne'suquëpi.

11 Ja̱ë ma'ñoco cato i̱ mami hue'equë paji'i, Së̱jeñe. Ja̱ëpi toaso̱ të'huiña tsiaña, cui'ne oco co̱ña pa'ise'ere to̱mequë te'e të'hui së̱je oco ne huesopi. Ja̱ do'ire jai pa̱i ju̱juhuë.

12 Cajese'e aquëpi hui̱ñaë i̱ duruhuë juisi maca, ë̱sëpi co'a de'opi, te'e te̱'te, toaso̱ të'huiña huahuese'e pa'ise'epi. Ñañë cui'ne ma'ñocohua'i toaso̱ të'huiña huahuese'e pa'ise'epi te'e të'hui co'a de'ohuë. Ja̱ maca toaso̱ të'huiña mu'se cui'ne ñami pa'iye te'e te̱'te miañe peopi.

13 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, jai huihuere ma'tëmoja'a huahuaroja̱i tutu caquëna:

"Teayerepa iye yeja pa'icohua'i maña, merepa neja'cohua'i a'ni, toaso̱ hui̱ñaohua'i duruhuë̱a juni co̱ maca."

9

1 Cinco aquëpi duruhuë jui maca ñahuë, jai ma'ñocopi yejana to̱mequëna. Ja̱ë ma'ñoconi i̱sihuë, to̱me huesë coje hui'yocore.

2 Ja̱ jeteyo'je to̱me huesë hue̱'ñare hui'youna, ja̱ropi pico
mëji'i, jai cua'coro toa suasico mëiñeje pa'yerepa. Ja̱ro
to̱me huesë cojepi pico etaquë ë̱sëre cui'ne iye de'oto nea
hue̱'ñarepa ne huesopi.
3 Ja̱ picopi etahuë, pu̱'suje̱ pa'iohua'ipi. Etajë si'a yeja
hua huesëhuë. Ja̱ohua'i cato pu̱ni a'siye ja'ye a'si tuture i̱si
cua̱ñosicohua'i paë'ë.
4 Ja̱ohua'ina cua̱ñese'e paji'i, taya yeja pa'iye, cui'ne ye-
japi tayaje̱ pa'ye ña cua̱ñoñe, cui'ne so̱quë ñëa nejoñe pa̱
ja̱'ñere, coa Maija'quë tse̱cohua'ire pa'ë i̱ñoñere i̱ohua'i tsia
ti̱ña macare pana sëoma'cohua'ise'ere ne ja̱'ñere.
5 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ire huani je̱oñere pare ë̱sesicohua'i
paë'ë. Ja̱je pa'ina, coa cinco ñañëohua'ire a'si ju̱'iñe totaco-
hua'i paë'ë. Cui'ne i̱ohua'i totase'e cato pu̱ni a'siye ja'ye a'siye
paji'i.
6 Ja̱ mu'seña cato pa̱i ju̱'iñere yëja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je yëjëta'a
ju̱ni huesëye pa̱ja'cohua'i a'ë, ju̱'iñepi peoquëna.
7 Pu̱'su cato caballo huajo sajë ne de'huase'eje̱ pa'iohua'i
paë'ë. I̱ohua'i si̱opëre curi maroje̱ pa'iore pahuë. I̱ohua'i
tsiapi pa̱i tsiaje̱ pa'io paji'i.
8 Cui'ne nomiohua'i nañaje pa'ye hue'ehuë. I̱ohua'i cu̱jire
airo yai cu̱jije pa'ye hue'ehuë.
9 Cui'ne quë̱na ju'i ca̱ñare su̱ñase'eje̱ pa'iohua'i paë'ë,
i̱ohua'i jëa ja̱'ñere. Cui'ne i̱ohua'i jaë capë̱api jai pa̱i caballo
quërëcoja̱'a huajo sajë huë'huëjëna, pi̱siyeje̱ pa'ye pi̱sipi.
10 Pu̱ni ji̱comoaje̱ pa'ye hue'ecohua'i paë'ë. Ja̱rote dahuë
hue'ecohua'i paë'ë, cinco ñañëohua'ire a'siyere.
11 Pu̱'suohua'ire cua̱ñe ë̱jaë cato to̱me huesë coje hui̱ñaë
paji'i. Hebreo coca cato Abadón hue'equë paji'i. Griego coca
cato Apolión hue'equë paji'i. Ja̱je cani i̱ti Nejoquë caye a'ë, pa̱i
coca cato.
12 Du'ru macarepa ai yo'oye tëto saji'i. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱
yë'ta'a cayaye carapi.
13 Seis aquë hui̱ñaë jui maca yë'ose'e pi̱siquëna, asahuë,
Maija'quë quë'ro oropi nesi totore cuatro pa'i eyohuë̱api.
14 Ja̱ caye cato seis aquë hui̱ñaëni duruhuë paquëni capi,
ñeje:
"Joye saojë̱'ë, cuatro hui̱ñaohua'ire sëasicohua'ipi jai ya
Efrautes të̱'tëpa ñu'icohua'ire."
15 Ja̱ maca i̱ti case'eje̱ cuatro hui̱ñaohua'ire joyesicohua'i
paë'ë. Ja̱ohua'i cato toaso̱ñe pa'ye huahuese'e pa̱i
pa'icohua'ire huaija̱'cohua'ipi etahuë. I̱ti hora, mu'se,
ñañë, cui'ne o̱metëcahuë ti̱'asi maca ja̱re caquë ne
de'huasicohua'ipi etahuë.
16 Ja̱ maca de'hue se asahuë, doscientos millones soldado
pa̱i pa'iye, caballore tuijë huajo sacohua'i.

17 Jạje pa'ye ñahuë, cạni ñañeje pa'ye caballohua'ire. Iohua'ire tuicohua'i cato coti saihuẹ̄are toajẹ pa'yere papi sụñasicohua'i paë'ë, iohua'i jëa jạ'ñe. Jạje pa'yepi ma jạ'ñe, yeque ña'jo quë'ye cui'ne yeque sẹ̄ñoja'iñe paji'i, azufrejẹ pa'ye. Caballohua'i cato airo yai sịopëjẹ pa'ye hue'ecohua'i paë'ë. Jạje pa'iohua'i yë'opọapi toa, pico, cui'ne sẹ̄'ño jạ'ñe azufre etapi.

18 Jạ maca toasọñe pa'ye huahuese'e pại pa'icohua'i te'e të'hui jụjuhuë, caballo yë'opọaja'a toasọñe pa'ye co'ayerepa: toa, pico, cui'ne sẹ̄'ño jạ'ñe etasi do'ire.

19 Jạ caballohua'i cato iohua'i yë'opọare cui'ne iohua'i jicomoare tutu pahuë. Iohua'i jicomoa cato ạña sịopẹ̄aje pa'ye paji'i. Jạpi pạire co'aye nehuë.

20 Jạje pa'iquëta'are jạ jụ'i dahuëna jụ'ima'cohua'i cato co'aye yo'oye jẹoma'pë huatiohua'ire tuiyere, de'huase'ere oro, po curi, bronce hue'yosi quẹ̄na, cui'ne sọquë de'huase'ere sẹñere jẹoma'pë paë'ë. Asa ma'ñere, ñama'cohua'ini, cui'ne cu'i ma'ñere sẹjë paë'ë.

21 Cui'ne jẹoma'pë paë'ë, pạire huani jẹañe, pạire dahuë neñe, nomiohua'ire coa yo'ojë pa'iye, cui'ne co'amaña ñañe.

10

Huiñaëpi Toya Pëpë A'riconi Tụnasiconi Cạjipi

1 Jạ maca ñahuë, yequë huiñaëre tutu quë'ipi ma'tëmopi cajequëna, siriopi cạ'nesiquëpi. I sịopë cato na'ñamequëpi ca'huaro pụasiquë paji'i. Cui'ne i tsia cato mia merepa miaco paji'i, ẹ̄sëjẹ pa'io. Cui'ne i nëcañoaje toa tsẹ̄ni nëcase'ejẹ pa'ye paji'i.

2 A'ri toya pëpë hui'yosiconi cạjipi. Cạjiquëpi i ëja tẹ'te quẹ̄o ja'huapi jai tsiayana se tịtopaquë, i ari tẹ'te quẹ̄o ja'huapi yejana tsa'cu papi.

3 Jạ maca tutu cuipi, airo yai jaiquërepa cayejẹ pa'yerepa. I cuisi maca mujuë cayejẹ pa'yerepa siete yë'o tuturepa cajëna, asahuë.

4 Siete yë'o tuturepa ca tọsi maca toyara'huë. Jạ case'ere toyasi'i caquë yo'oquëna, ma'tëmopi capi, yë'ëre:

"Coa asajẹ̄'ë, më'ëse'e. Toyama'ë pa'ijẹ̄'ë, siete yë'o tuturepa case'e."

5 Jạ jeteyo'je ñahuë, jai tsiayana cui'ne yejana tịto pasiquëpi huiñaëpi i ëja tẹ'te jẹ̄tëpi ma'tëmona mëñe nëoquë

6 ti pani huesëquëre pana, yeja, ma'tëmo, jai tsiaña, cui'ne si'aye iote pa'iye nesiquëre pana se ca co'ijại care payë caquë ñeje capi:

"Yeque tsoe ute cọñe peoji.

7 Siete aquë huiñaë duruhuë jui maca tiʼasipi, Maijaʼquë yahue cuasa nëoseʼe payepi, i joʼya ite quëacaicohuaʼire i ca nëoseʼeje paʼye.”

8 Ja maca asahuë, maʼtëmopi yëʼë asasi yëʼopi ca coquëna, ñeje:

“Sani ijëʼë, aʼri toya pëpë huiʼyosiconi jai tsiayana, cuiʼne yejana tito paquë huiñaë cajiconi.”

9 Caëna, sani huiñaëre seiʼë, aʼri toya pëpëre isijaquë caquë. Seina, ipi capi, yëʼëre:

“Ico, ini aijëʼë, mëʼë yëʼopo cato payaojeʼ paʼio pasipi. Jaje paʼisicotaʼa mëʼë ëtatuʼuna sëjeco ponëjaʼcoa.”

10 Caëna, huiñaë cajicore ini aʼri toya pëpë aëʼë. Ai maca yëʼëre cato saijaʼico payaojeʼ paʼiorepa pajiʼi. Jaje paʼisicotaʼa ëtatuʼuna sëjecorepa deʼopi.

11 Ja maca yëʼëre cahuë:

“Tijupë pai daripëa paʼicohuaʼire, cuiʼne yequë coca cacohuaʼire, cuiʼne yequë yejaña paʼicohuaʼire, cuiʼne pai ëjaohuaʼire quëaye paʼiji, Maijaʼquë cayere.”

11

Caya Quëacaicohuaʼi

1 Ja maca yëʼëre catë tarapëje paʼioni cueecuejaʼcore isihuë. Isini cahuë:

“Huëni Maijaʼquë huëʼere ina isi toto saihuëre, cuiʼne iote paʼijë secohuaʼire cueecuejëʼë.

2 Jaje paʼiquëtaʼare cueecuemaʼë paʼijëʼë, hueʼse deʼototaʼa. Jaro cato Maijaʼquëre semaʼcohuaʼina isi sito aʼë. Jaohuaʼipi siʼa deʼo daripë tsaʼcu huesojaʼcohuaʼi aʼë, cuarenta y dos ñañëohuaʼire.

3 Ja maca yëʼëpi cayaohuaʼire oicohuaʼi suñañeje paʼyere suñasicohuaʼini jëjo saojaʼquë aʼë, yëʼë aye quëajaʼcohuaʼire mil doscientos sesenta muʼseña.”

4 Icohuaʼi caya quëacohuaʼi cato siʼa yeja Ëjaërepa tiñare pare nëcajë paʼicohuaʼi paëʼë. Jaohuaʼi cato caya olivo soquë ñëaʼë, cuiʼne caya sotonoa toa tsëʼiseʼe pajiʼi.

5 Paipi jaohuaʼire coʼaye yoʼoñuʼu cajë yoʼocohuaʼi paʼito coa yëʼopopi toa sëco ëo huesocohuaʼi aʼë, ti peo huëʼñarepa. Jaje ne huea cuañoñe paʼiji, iohuaʼire sañope yoʼocohuaʼi.

6 Jaohuaʼi cato Maijaʼquë coca quëa macajaʼa ocoye pa jaʼñere ne tutu pacohuaʼi paëʼë, cuiʼne ocoje tsie pona tutu pacohuaʼipi yeja paire coa siʼaye ai yoʼoye necohuaʼi paëʼë, iohuaʼi yëyeje paʼye.

7 Jaje paʼiquëtaʼare iohuaʼi quëaye saosi maca, tome huesë cojepi nëtë mëoni huajëyaʼye paʼipi jaiquë aipi jaohuaʼire quëco huesoni, tseani huani jeapi.

8 Huani jẹaëna, i̱ohua'i cạpẹ̱a jai daripë ma'ñare jẹocose'epi
ụ̱ija'coa, Ëjaëre quẹ̱si daripëre. Jạ̱ro cato Sodoma, cui'ne
Egípto hue'yosi daripë a'ë, co'a daripë pa'i do'ire.
9 Jạ̱je jẹocosi cạpẹ̱api toasọ̱ mu'seña cui'ne jopojạ̱'a ụ̱ina,
si'aohua'i maña ñaja'cohua'i a'ë. Tị̱ pạ̱i, yequë coca cacohua'i,
cui'ne yequë daripẹ̱a pa'icohua'i, si'a yejaña pa'icohua'i
ñajëta'a tạ̱ma'pë pa'ijạ̱'cohua'i a'ë, coe do'ire.
10 Iye yeja pa'icohua'i cato ai sihuajạ̱'cohua'i a'ë, jạ̱ohua'i
jụ̱'isi do'ire. Jạ̱je pa'ina, pạ̱i ñape sạ̱'ñe co'amaña i̱sijạ̱'cohua'i
a'ë. Maija'quë coca quëajë i̱ohua'ire jọ̱sa yo'osicohua'ipi
peojëna, jạ̱je sihuajạ̱'cohua'i a'ë.
11 Jạ̱je sihuajëta'are toasọ̱ mu'seña joporepa pa'i maca
Maija'quëpi cui'naohua'ini huëo cọ̱pi. Jạ̱ maca si'aohua'i
i̱ohua'ire ñasicohua'i quëquë huesëhuë.
12 Jạ̱ maca cayaohua'i quëacaicohua'ipi asahuë, tutu
ma'tëmopi yë'ose'e ñeje caquëna:
"Mëijë'ë, i̱ñona."
Si'aohua'i i̱ohua'ire pẹ̱icohua'i ñajëna, sirioja̱'a ma'tëmona
mëni huesëhuë.
13 Jạ̱ maca yeja ñu'cueo. Ñu'cuecona, jai daripëpi diez tẹ̱'ña
huata tọ̱meo. Huata tọ̱mecona, siete mil pạ̱i jụ̱juhuë. Jạ̱ maca
huajëcohua'i nëasicohua'ipi quëquë huesëni Maija'quë ma'tëmo
pa'iquëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë.
14 Ñeje tëto saji'i, cayaye nejoñe aye. Jạ̱je pa'iquëta'are jạ̱
yë'ta'a toasọ̱ñe aco tëto saiye carapi, tị̱tajạ̱'coa.

Siete Duruhuë Acore Juise'e

15 Siete aquë huị̱ñaë i̱ duruhuë juisi maca asahuë, ma'tëmopi
tutu yë'o cajëna, ñeje:
Iye yeja yure cato
Mai Ëjaë cui'ne i̱ Cristo cuạ̱ñeñere pa'iji.
Jạ̱je pa'ina, i̱pi carajạ̱iñe peoyerepa cuạ̱ñequë pa'ijạ̱'quë api.
16 Jạ̱ maca veinticuatro aiohua'ipi Maija'quë ña huẹ̱'ñare pare
cuạ̱ñejë ñu'i saire ñu'icohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni
cajë i̱ohua'i tsiapi yejare pana në mejë yo'ohuë, i̱ni ai cuasajë.
17 Ñeje cajë yo'ohuë:
De'oji. Ëjaë më'ëre pëpayë,
Si'aye pa'ire pare.
Yure, cui'ne tsoejẹ̱ pa'iquëre pare,
Jạ̱je pa'ipi yure si'a më'ë tuturepa i̱ni
Cuạ̱ñe huëoquëre iye yeja.
18 Iye yeja pạ̱i cato më'ëre pẹ̱'ë.
Jạ̱je pa'iquëta'are më'ë pẹ̱i mu'sere papi tị̱'api.
Tị̱'aëna, yure cato jụ̱'isicohua'ire i̱ohua'i yo'ose'ejẹ̱ pa'ye
ñaquë ca de'huajạ̱'quë a'ë, më'ë.

Ca de'huaquë më'ë jo'yaohua'ire isija'quë a'ë, de'huacaisi co'amañare.
Jaje më'ë isija'quë a'ë, më'ëre quëacaicohua'ire.
Më'ëna isisicohua'ire, ëjaëre papi cajë nuñerepa sehuojë pa'icohua'ire,
Si'ahua'ire, aiohua'ire panita'a tsireje.
Iye yeja paire nejocohua'i pa'isicohua'ire cato më'ëpi nejoja'quë a'ë.
Jaje pa'ina, de'oji, më'ëre cayë.
19 Ja maca Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi hui'yona, jarote paji'i, Maija'quë maire huajëye ca nëose'e de'huase'epi. Ja maca mujuë ye'hueyeje pa'ye, ai pisiye, mujuë ai cayeje pa'ye, yeja ñu'cueye cui'ne sësë carapëa tomeñe paji'i.

12

Nomio Cui'ne Jai Pë'ëje Pa'i Yo'ose'e

1 Ja maca jaiye ma'tëmopi iñoñere ñahuë. Ñaquëna, te'o nomio ësë miañeje pa'yere ca'nesico paco'ë, ju'i ca ca'neñeje pa'ye. Jaje pa'iopi ñañëni meñe tsa'cu paco paco'ë, cui'ne doce ma'ñocopi io siopë puasico paco'ë.
2 Jaje pa'iopi tsi ëtapë paco'ë. Pa'iopi tsi coa huëoni a'si ju'io, ai cuio.
3 Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmona yequë ñaiquëna. Ñaiquëna, jai pë'ëje pa'ipi maja'iquëpi, siete siopëa hue'equëpi, diez cajohuëa hue'equëpi, cui'ne iti siopëa ñape maro pu'iñe paji'i.
4 Jaje pa'ipi i jicomopi toaso të'huiña ma'ñocohua'i pa'iyere te'e te'te ma'ñocohua'ire yejana ne darëpi. Jaëpi nomio tsi coasi'i caco yo'o tiñare pana nëca dani utepi, coasi maca tsihua'ëre asi'i caquë.
5 Ja maca nomiopi tsihua'ëni coao, si'a yejaña pa'icohua'ire quëna tarapëpi cajiquë cuañeja'quëni. Jaje pa'iquëta'are io mamaquëre cato sioni Maija'quë quë'rona i ñu'i saihuë quë'rona sahuë.
6 Sarena, nomiopi cuene yejana catio. Maija'quë iote caquë necai sitona, iote mil doscientos sesenta mu'seña aojë paja'tona.
7 Ja jeteyo'je ai uihuaye paji'i, ma'tëmopi. Pa'ina, huiñaë Miguelpi cui'ne i huiñaohua'i coni jai pë'ëje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire uihuahuë.
8 Jaje uihuajë jai pë'ëje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire quëcorena, iohua'i pa'ija'to ma'tëmo peoquëna,
9 ja maca jai pë'ëje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire yejana jeo tohuë, tsoe hue'ña añare, huati cui'ne Satanás hue'equëre, si'a yeja paire cosoquëre.
10 Ja maca asahuë, ma'tëmopi tutu ñeje caquëna:

“Maija'quë do'ijëre ñamiñapi, cui'ne mu'señapi Maija'quë ña huẹ'ñana sạñope caquë pa'isiquëre eto saosi do'ire yureta'a tị'are papi, huaso maca, Maija'quë si'a tutu quë'ire papi cuạñe maca, Jesucristo cuạñe Ëjaërepa pa'i maca.

11 Maija'quë do'ijë, cato Yëi ñama tsiepi cui'ne Maija'quë coca cayejẹ pa'ye nuñerepa ịohua'i pa'ise'epi cọni mënare quëcohuë. Jạje pa'ina, ịohua'i pa'iye nejoñe ca'raye pạhuë. Pạjë coa ai jerepa jụjunije jụjuñu'u, cuasahuë.

12 Sihuajẹ̄'ë, ma'tëmo pa'icohua'i. Jạje pa'iquëta'are teayerepa yeja pa'icohua'i maña, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'i, huati mësaru quë'rona cajepi pẹ̄titesiquëpi ịte nejoñe ja'yere pa'ina, ñaquë.”

13 Jai pë'ëjẹ pa'ipi yejana jẹo tọsiquëpi pa'i ña jujani tsihua'ëre cọasiconi huajo huëopi.

14 Jạje huajo huëouna, nomiore jai huihue care ịsihuë, ịo ja'jëco cuẹne yejana ịo quë'rona sai jạ'ñere, ạña peo huẹ'ñana so'ona. Jạrona toasọ ọmetëca jopore pajạ'a ạojëna, pa'ijạ'copi saijạ'coa.

15 Jạje pa'ina, ạñapi nomiore ịo yë'opo siso etosi ocopi tsiaya neni co'je me tọsi'i caco yo'ocona,

16 nomiore yejapi cọcaio jai pë'ëjẹ pa'i oco nese'ere peo huẹ'ñarepa ya'ani nëo hueso.

17-18 Jạje yo'osi maca jai pë'ëjẹ pa'ipi ai pẹ̄ti huëopi, nomiore. Jạje pa'ina, ịo tsëcapëre Maija'quë cuạñese'e sehuocohua'ire, Jesucristo quëase'ere nuñerepa coca tuicohua'ire uihuasi'i caquë saji'i.

13

Cayahua'i Huajëya'ye Pa'iohua'i

1 Jai tsiaya mejahuëre nëcaquë ñahuë, jai tsiayapi huajëya'ye pa'ipi etani tụmaquëna, siete sị̄opẹ̄a, cui'ne diez cạjohuëa quë'ipi, cạjohuëa ñape maro pụ̄iñe paji'i, cui'ne ị̄ sị̄opẹ̄are Maija'quëre cue'cuejë Maija'quë mamire sëose'ere hue'eye paji'i.

2 Iquë huajëya'ye pa'i yë'ë ñasiquë cato airo yaijẹ pa'i paji'i. Jạje pa'ipi oso quẹ̄oje pa'ye hue'epi, cui'ne ị̄ yë'opore jai yai yë'opojẹ pa'iore hue'epi. Jạje pa'ina, jai pë'ëjẹ pa'ipi ị̄ tuture, ị̄ cuạñequë ñu'i huẹ'ñare, cui'ne ëjaë cuạñequë pa'iyere ịsipi.

3 Iquë huajëya'ye pa'i sị̄opẹ̄a acopi te'o jai a'sio ai paji'i. Pa'iona, pạipi ñajë jụ'ija'quë api cajë ñasicohua'ita'are ja'ju huesësico paco'ë. Jạje pa'ipi co'yasi do'ire pạipi ña quëquëni ịna tui huëohuë.

4 Jạ maca jai pë'ëjẹ pa'ire huajëya'ye pa'ire ëjaëre papi cuasajë sẹi'ë, huajëya'ye pa'ire tutu ịsisi do'ire. Jạje cui'ne ịti tutu ịsi cuạñosiquërejẹ sẹi'ë, ñeje cajë:

"¿Nepi iquëjẹ̱ pa'iohua'i pa'iye'ni? ¿Nepi i̱te uihua ti̱'añe pa'iquë'ni?"

5 Jaiye Maija'quëre sa̱ñope caja̱'a coca i̱si cua̱ñosiquë paji'i.
Ja̱je pa'ipi cuarenta y dos ñañëohua'ire cua̱ñeja'quë paji'i.

6 Ja̱je pa'ipi ñeje yo'opi: Maija'quëre sa̱ñope capi, i̱ de'o
hue̱'ñare co'aye capi, cui'ne ma'tëmo pa'icohua'ireje̱ co'aye
capi.

7 Cui'ne Maija'quë tse̱cohua'ire sa̱ñope uihuaquë ñese
quëco ja̱'ñe i̱si cua̱ñosiquë paji'i, cui'ne si'a pa̱i, tsëcapẹ̱a
pa'icohua'ire, si'a pa̱i yequë coca cacohua'ire, cui'ne si'a
yejaña pa'icohua'ire cua̱ñeja'a tutu i̱si cua̱ñosiquë paji'i.

8 Ja̱je pa'ini si'aohua'i iye yeja pa'icohua'i i̱ohua'i mami yeja
de'huama'në Yëi ñama ai yo'oquë ju̱'isiquë pa'iye toya pëpëna
toyama'cohua'ise'e ja̱ëre se̱i'ë.

9 Ca̱joro hue'ecohua'i pani asajẹ̱'ë.

10 Co hue̱'ña tse̱ani saja̱'cohua'ire ña nëosicohua'ire cato ja̱re
tse̱ani co hue̱'ñana saja̱'cohua'i a'ë. Hua'tipi huaija̱'cohua'ire
ña nëosicohua'ire cato ja̱re hua'tipi huani je̱oja'cohua'i
a'ë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë tse̱cohua'i cato quëcocaiyere,
cui'ne Maija'quë pa'ire paji cuasayere paye pa'iji, quëco
ti̱'aja'cohua'i.

11 Ja̱ jeteyo'je yequëre huajëya'ye pa'ire ñahuë, yejapi
etaquëna. Ja̱ë cato caya ca̱johuëa hue'equë paji'i, yëi ñama
ca̱johuëaje pa'yere. Ja̱je pa'ita'a jai pë'ë cayeje̱ pa'ye caquë
paji'i.

12 Ja̱je pa'ipi du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i tutuje̱
pa'yere paquë paji'i. Ja̱je pa'ipi du'ru etasiquë ña hue̱'ñana
si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cua̱ñepi, du'ru macarepa
etasiquëni ai cuasajë i̱re papi cajë, jai a'sio aire hue'esiquëpi
ja'jusiquëni se̱jë'ë caquë.

13 Cui'ne jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquë pa̱i ña
hue̱'ñana ma'tëmopi yejana toa to̱meñe ne i̱ñoquë yo'opi.

14 Du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i ña hue̱'ñana
yo'o i̱ño ja̱'ñe i̱sise'epi yo'oquë iye yeja pa'icohua'ire cosopi.
Cosoquë cua̱ñepi, du'ru etasiquëje̱ pa'ire nejë'ë caquë, hua'ti
totasiquëta'a ja̱ yë'ta'a huajëquë pa'iyeje̱ pa'ire.

15 Maija'quë ẹ̱sema'ë pa'ina, cayaye aquë etasiquë
huajëya'ye pa'ipi pa̱i de'huasiquëna, tutu i̱sipi, du'ru aquëje̱
pa'ire nesiquëna. Ja̱je i̱sina, yë'equë, cui'ne coca caquë pa'i,
yecohua'ire i̱te do're ja'runi se̱ma'cohua'ire huani je̱ojë'ë,
cua̱ñepi.

16 Yequeje̱ cui'ne yo'opi, si'aohua'ire a'ricohua'ire, jaico-
hua'ire, jaiye co'amaña pacohua'ire, co'amaña peocohua'ire,
de'oye pa'icohua'ire, jo'yaohua'ire, ëja te̱'te jẹ̱tëna pa̱nita'a
tsia ti̱ñare pana toyaye pa'iji, caquë.

17 Ja̱je pa'ina, huajëya'ye pa'i mamire, pa̱nita'a i̱ mamire
cue̱cueyere toyama'cohua'i pani co'amaña hueroyeje̱ ti
peopi. Cui'ne se yo'oyeje̱ peopi, curiquë nesi'i caquë.
18 Iye cato ai ta̱'ñe cuasaye asa ti̱'añe paji'i. Asa ti̱'aquëpi
cuasarepa caye paji'i, huajëya'ye pa'i mamire cue̱cueni toy-
ase'ere. Ja̱ cue̱cuese'e cato pa̱i mami cue̱cuese'e a'ë. Ja̱
cue̱cuese'e cato seiscientos sesenta y seis a'ë.

14

144.000 Pa̱i Jëjëñe

1 Ñahuë, Yëi ñamare Sión cu̱tihuëre nëina. Ja̱rote i̱ ja̱'re co̱ni
paë'ë, ciento cuarenta y cuatro mil pa̱i. I̱ohua'i tsia ti̱ñarepa
Yëi ñama mamipi cui'ne i̱ pëca ja'quë mamipi toyasicohua'ipi.
2 Ja̱ jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai jupo pi̱siyeje̱, mujuë
ai tutu të'cana pi̱siyeje̱, cui'ne jai pa̱i ta̱'tëpe̱ pë̱a ta̱'tëjëna,
pi̱siyeje̱ pa'ye pi̱siquëna.
3 Ja̱je pi̱siquëna, ja̱ohua'ipi huajë jëjëñere jëjëhuë, i̱ti
cua̱ñequë ñu'i saihuë ti̱ñare pana, cuatro pa'iohua'i ña
hue̱'ñana, cui'ne aiohua'i ña hue̱'ñana. Ja̱ jëjëñere cato ja̱
ciento cuarenta y cuatro mil pa'icohua'ise'e ye'yesicohua'i
a'ë.
4 Icohua'i cato nomiohua'ire yo'oye, si'si de'oye
pa̱sicohua'ipi, de'ocohua'ire pa'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi Yëi
ñamase'ere tuiyë, coa si'a hue̱'ña i̱ sai hue̱'ñaje. Ja̱ohua'i cato
yeja pa'icohua'ini huasosicohua'ipi pa'iyë, du'ru que̱ise'eje̱
pa'yere Maija'quëna, cui'ne Yëi ñamana i̱sisicohua'ipi.
5 Icohua'i cato ti coso coca cama'cohua'irepa paë'ë. Ja̱je
pa'ina, ja̱ohua'ire tayocohua'i a'ë ca ti̱'añe ti peoji.

Toaso̱ Hui̱ñaohua'i Quëase'e

6 Ja̱ maca ñahuë, yequë hui̱ñaëre ma'tëmoja'a huahuaquë
saina, iye yeja pa'icohua'ire si'aohua'ire yequë pa̱ire, ti̱ coca
cacohua'ire cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire ti pani huesë
cocare quëasi'i caquë.
7 Ja̱je pa'ipi tutu capi, ñeje:
"Maija'quëre ca'raje̱'ë. De'oquëre pa'ni cajë sihuaje̱'ë,
i̱se'ere. Tsoe ti̱'api, pa̱i ñape yo'ose'e ñaquë sa̱i de'huaja̱'a
mu'se."
8 Ja̱ maca cayaye aquëpi hui̱ñaë capi, ñeje:
"Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, pa̱i mañare
iye yeja pa'icohua'ire i̱o co'aye yëyepi o̱cua cuepasio."
9 Ja̱ maca toaso̱ñe aquë hui̱ñaëpi ai tutu capi, ñeje:
"Pa̱ipi huajëya'ye pa'ini, cui'ne i̱je pa'ire de'huasiquëni,
de'oquëre pa'ni cuasajë ñajë sihuacohua'ire, cui'ne je̱tëna
pa̱nita'a tsiana i̱ ayere toya cua̱ñosicohua'ire cato,

10 Maija'quë pëi si'se sëje conore ucuja'cohua'i a'ë, co'ayere pare, i pëi ne de'huase'ere. Jaje ai yo'oja'cohua'i a'ë, toa cui'ne, azufre coni tsë'i sitona Maija'quë huiñaohua'i, cui'ne Yëi ñama ña huë'ñana.
11 Iohua'i tsë'i sitore pana ujë ai yo'ojëna, pico mëiñe je'nëna mëio nëija'coa, si'a mu'señapi, cui'ne si'a ñamiñapi, pëa huajëye ti peojë. Jare jaje pa'ijajë huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre sejë, cui'ne i mami ayere toya cuañosicohua'ire.
12 Iye cato Maija'quë pai i cuañese'e sehuocohua'ire, cui'ne Jesure nuñerepa tuicohua'ire yëhuoye a'ë, quëcojë yo'o jujama'pë pa'iye a'ë."
13 Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e yë'ëre caquëna:

"Toyajë'ë, iyere: 'Sihuaye pa'iji, iye macapi seña maca Ëjaë ja're tsioni ju'isicohua'i cato.' Jaje pa'iji caji, Maija'quë joyopi. Jaohua'i cato iohua'i yo'oyere ne tëjini pëa huajëja'cohua'i a'ë, iohua'i nese'e ja're coni."

Yeja Co'amaña Tëaye

14 Ja maca ñahuë, te'ire Jesuje pa'ipi, Pai Mamaquë hue'yosiquëje pa'ire, poja'i sirio ëmëje'na ja'rusiquëpi ñu'ina. Jaë cato orore pase'e nesi marore pu'iquë paji'i. Jaje pa'ipi hua'ti ca'huarore ai jëjësëcore pani cajipi.
15 Cajiquëna, Maija'quë huë'epi yequë huiñaëpi etapi. Etani ai tutu cuiquë capi, siriore ñu'iquëre:

"Më'ë hua'ti ca'huarore meñe jua co'i meni tëajë'ë. Tsoe ti'api, iti tëa macarepa. Jaje pa'ina, yeja pa'iye quere huesëpi."
16 Ja maca siriore ñu'iquëpi i tëacopi yejana meñe jua co'i meni yeja pa'iyere tëapi.
17 Ja jeteyo'je ñaquëna, yequë huiñaëpi Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi etani hua'ti ca'huaro ai jëjësëconi cajiquë saji'i.
18 Ja maca yequë huiñaëpi etapi, Maija'quëre isijë tëo toto quë'ropi. Jaë cato toare cuañe tutu paquë paji'i. Jaëpi tutu cuipi, hua'ti ca'huaro cajiquëre ñeje caquë:

"Më'ë hua'ti ca'hua jëjësëcopi meñe jua co'i meni cuiya'i jure tëajë'ë. Tsoe ya'ji sapi, yeja pa'iye."
19 Jaje ca maca huiñaëpi i hua'ti ca'huaropi iye yejana se ya'cue co'ijani cuiya'i jure tëapi, iye yeja cuiya'i tsiña ayere. Tëani ja maca ayapi, jai cua'corona tsa'cu jo'a sao ja'ñere. Ja yo'oye cato iñoji, Maija'quë paire si'se ja'ñere co'ayere papi.
20 Jai daripë hue'sena cuiya'i tsa'cu jo'a huesose'e paji'i. Jaro jai cua'coropi tsiere pase'e etapi. Io huaiñe cato caballo yë'opo sëa macare paja'a huaiñe paji'i, cui'ne io jaiyepi paji'i, trecientos kilómetros pa'i jaira.

15

Huiñaohua'ipi Siete Pa'ye Tëjiyerepa Ai Yo'o Ja'ñere Paye

1 Ma'tëmore ñaquë ñahuë, yeque jaiye huajëya'ye pa'ye iñoñere: Siete huiñaohua'ipi siete tëjiyerepa ai yo'o ja'ñere pajëna, ñahuë. Ja yo'oyepi Maija'quë pëi yo'o tëji ja'ñe paji'i.

2 Ñahuë, cui'ne jai jairaje pa'iopi toapi pa'iyeje pa'iota'a ña etojai yejare, jao jai jairaje pa'io, tsiña de'huaje pa'io, co'sija'ico yë'quë macare ëcahuë, Maija'quë ta'tëpe isise'ere cajicohua'ipi. Jaohua'i cato huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre quëcosicohua'i paë'ë, i ayere toyama'cohua'ipi.

3 Jaohua'ipi Moisés Maija'quë jo'yaë jëjëse'ere, cui'ne Yëi ñama ayere jëjëñere jëjëhuë. Iohua'i jëjëse'e cato caji:

Si'aye më'ë de'huase'e de'oyere pa'ë.
Më'ë ma'a cato nuñere pa'ë.
Cui'ne care paye a'ë.
Më'ë a'ë, si'a pai Ëjaërepa je'nëna.

4 ¿Nepi më'ëre Ëjaëre pare ñajëta'a ca'rama'pë pa'ija'cohua'i a'ni?
¿Nepi më'ëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaye paja'cohua'i a'ni?
Më'ëse'e te'i pa'iyë, de'oquërepa.
Jaje pa'ina, më'ë nuñerepa yo'oyere paire iñosi do'ire
Si'a huë'ñapi pai dani më'ëre de'oquëre pa'ni cuasajë ñajë sihuaja'cohua'i a'ë.

5 Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmopi Maija'quë huë'epi maire ca nëose'e de'huasi huë'ñapi hui'yoquëna.

6 Jaro Maija'quë huë'epi siete huiñaohua'i etahuë, siete ai yo'oye neñere pacohua'ipi. Jaohua'i cato poja'i cañare ai miañere suñasicohua'ipi, cui'ne curi nesi tëi cañapi coti sai-huëare paja'a tëasicohua'i paë'ë.

7 Ja jeteyo'je ñahuë, cuatro pa'iohua'i aquëpi siete huiñaohua'ina pai ñapere curipi nesi duruhuëare Maija'quë pëi co'ayerepa si'se ja'ñere timëse'ere isiquëna, Maija'quë ti pani huesëquë tsere.

8 Maija'quë huë'e cato Maija'quë tuture papi pico, cui'ne i de'oye miañere papi pico timë huesosico paco'ë. Pa'iona, iti huë'e te'ije cacaye ti peopi, siete huiñaohua'i payepi siete ai yo'oye neñepi tëto saiye pato.

16

Siete Pa'ye Ai Yo'oyere Timësi Duruhuëa

1 Ja maca asahuë, Maija'quë huë'epi tutu yë'ose'e pisiquëna, siete huiñaohua'ini ñeje caquë:

"Sani yejana do'ejë'ë, Maija'quë pëi si'seyere siete duruhuëa pa'iyere."

2 Jąje ca maca du'ru aquë huiñaëpi i cąji duruhuëre yejana dopi. Do maca huajëya'ye pa'i mamire toya cuąñosicohua'ipi, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre sęcohua'ipi cą'mi co'ayere pare ai a'siyere etahuë.

3 Cayaye aquëpi huiñaë i cąji duruhuëpi jai tsiayana do maca jai tsiayapi pąire huaisiquë tsieję pa'yerepa pǫnëpi. Ją do'ire tsiaya pa'icohua'i si'aohua'i juju sahuë.

4 Toasǫñe aquëpi huiñaë i pa duruhuëpi tsiañana, cui'ne oco eta cǫñana dosi maca tsie de'opi, oco.

5 Ją jeteyo'je asahuë, tsiaya huiñaëpi ñeje caquëna:

"Më'ë nuñerepa pa'i a'ë, pąi yo'ose'e iohua'i yo'ose'eję pa'ye sąiquëpi, Diusu de'oquërepa yure pa'iquë, cui'ne tsoeję pa'isiquë.

6 Më'ë ñare paquë jąohua'ire sąihuë, më'ë pąire cui'ne më'ë coca quëacaicohua'i tsie nejosi do'ire. Jąje pa'ina, më'ëpi yure iohua'ire tsiere ǫcuahuë, me pąsi'ni, jąre jąje sąiñe pa'ito iohua'i yo'osi do'ire."

7 Asahuë, cui'ne Maija'quëre isijë tëo saihuëpi ñeje cacona:

"Jąje pa'iję'ë, Ëjaërepa si'aye pa'irepa më'ë cato pąi ñape yo'ose'ere ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oyë, tayoma'ë."

8 Cuatro aquëpi huiñaë i cąji duruhuëpi ësëna dopi, pąire ëojąa'a tuture isiquë. Dosi maca ësëpi si'a toarepa pąire ëopi.

9 Ją maca si'aohua'ire ai a'si ëo huesoquëta'are iohua'i co'aye yo'oye jęoni Maija'quëna pǫnëma'pë paë'ë. Cui'ne ite de'oquëre pa'ni cayeję pąhuë. Coa ai jerepa ini co'aye cahuë, si'aye iye ai yo'oye meñe cuąñequëni.

10 Cinco aquëpi huiñaë i cąji duruhuëpi huajëya'ye pa'i ñu'i huę'ñana do maca, i cuąñe huę'ñapi nea huę'ñarepa de'o. Ją maca pąi cato a'si juʼijë iohua'i tsęmeñoana cucuhuë.

11 Jąje ai yo'onije iohua'i co'aye pa'iyere jęoñe pąhuë. Pąjë coa ai jerepa Maija'quë ma'tëmo aquëni co'aye cahuë, iohua'i a'si jui do'ire, cui'ne ja'ju yëma'a a'sire hue'e do'ire.

12 Seis aquë huiñaëpi i cąji duruhuëpi Eufrate jai tsiayana do maca, tsiayapi cuęne huesëo, ma'are necaio, ësë mëi huę'ña pa'i pąi ëjaohua'i daijąa ma'are.

13 Ją maca ñahuë, jai pë'ëję pa'i yë'opojąa, huajëya'ye pa'i yë'opojąa, cui'ne Maija'quëre quëacaiquëję pa'ita'a coa coso-quë yë'opojąa'a toasǫ joñoa co'acohua'ipi jojoję pa'iohua'ipi etajëna.

14 Ją joñoa cato co'a huatiohua'i paë'ë. Pąi yo'o ti'a ma'ñere yo'ocohua'i paë'ë. Jąohua'i cato etahuë, iye yeja pąi ëjaohua'ire si'aohua'ire tsi'soñu'u cajë. Maija'quë si'aye pa'irepa jąʼre uihuająa mu'sere pare cajë yo'ohuë.

15 Ñajë'ë, yë'ë utema'tore papi daiyë, co'amaña ñaë daiyeję pa'ye. Sihuaquë pasipi. Sëtasiquëpi cui'ne i ju'i cąje de'oye

ñaquë paquë cato cui'ne huajëya'ye peoyo pa̱i ñajëna, cu'iye pa̱ja'quëpi.

16 Ja̱ maca pa'i ëjaohua'ipi tsi'sisihuë, hebreo coca cato Armagedón hue'yo sitona.

17 Siete aquë hui̱ñaëpi i̱ ca̱ji duruhuëpi peo de'otona do maca ñu'i saihuë quë'ropi Maija'quë huë'e ma'tëmopi ai tutu yë'ose'e pi̱sipi, ñeje:

"Tsoe ne saohuë."

18 Ja̱ maca jaiye mujuë ye'hueyeje̱ pa'ye pi̱siye cui'ne mujuë të'cayeje̱ pa'ye paji'i. Pa'ina, yejaje̱ tsasipi noni ñu'cueye jerepa yeja ñu'cuesi do'ire. Tsoeje̱ pa̱i ja̱ jerepa ñu'cueye ti ñama'cohua'i a'ë.

19 Ja̱je tutu ñu'cueco jai daripë toaso̱ te̱'ña hua'que saco'ë, cui'ne si'a yejaña jai dari pa'iyeje̱ peo hue̱'ñarepa hua'que to̱me sapi. Ja̱ maca Maija'quëpi jai daripë Babiloniare i̱ pë̱i si'se co̱no da'care i̱ jëjo daose'ere peo hue̱'ñarepa o̱cuasi'i cuasapi.

20 Yeja ñu'cue maca si'a saodohuë̱a, cui'ne ai cu̱ti ne huesë sapi.

21 Cui'ne ma'tëmopi jai sësë carapë̱a aipi pa̱ina to̱mepi, cuarenta kilos dëquëyepi. Ja̱ maca pa̱ipi Maija'quëre co'aye cahuë, sësë carapë̱a do'ire, cui'ne i̱ohua'ire jaiye ai yo'oye pa'i do'ire.

17

Co'a Nomiohua'i Pëca Ja'corepa

1 Ja̱ maca te'i siete hui̱ñaohua'i aquëpi daji'i, yë'ë quë'rona. Siete duruhuë̱a pacohua'i aquëpi dani capi, yë'ëre:

"Daijë̱'ë. I̱ñosi'i, më'ëre, co'a nomiohua'i pëca ja'core pare iye yeja oco da'ca ë̱mëje'na ja'rusicopi ñu'icore si'se ja̱'ñere.

2 Iye yeja pa̱i ëjaohua'i ja̱oni yo'ojë paë'ë. Cui'ne iye yeja pa'icohua'ipi i̱o co'aye yo'oyena u̱cu cuepe huesëhuë."

3 Ja̱ jeteyo'je Maija'quë joyopi yë'ëre ca̱ni ñañeje pa'ye i̱ñoquëna, ñaquëna, hui̱ñaëpi yë'ëre cue̱ne yejana sapi. Saëna, ja̱rona ñahuë, nomiopi huajëya'ye pa'ini maja'iquëni ja'rusicopi ñu'iona. I̱na Maija'quëre cue'cuejë caye toyasi mami quë'i paji'i. Ja̱je pa'ipi siete si̱opë̱a, cui'ne diez ca̱johuëa hue'equë paji'i.

4 Ja̱o nomio cato ai maja'icopi nea maja'i toya quë'ioni su̱ñasicopi paco'ë. Oropi ëja de'osico paco'ë, ai de'o quë̱napi, cui'ne perlaspi. I̱o jë̱tëpi oro duruhuë̱are ca̱jio, coe ëaye pa'ye si'si ti̱mësiconi, cui'ne i̱o ë̱mëohua'i yo'oye ti̱mësiconi.

5 I̱o tsia ti̱ñare pare i̱o ayere quëa mamipi toyase'ere hue'eo, ñeje cayere: ËJAOREPA BABILONIA, CO'A NOMIOHUA'I, CUI'NE SI'AYE IYE YEJA CO'AYE PA'IYE PËCA JA'COREPA.

6 Ja̱ jeteyo'je de'oyerepa ña ti̱'aquëna, ja̱o cato cuepeco paco'ë, Maija'quë tse̱cohua'i tsiena, cui'ne Jesure quëacohua'ire huaisicohua'i tsiena. Ja̱re ñani yë'ë ai cuasahuë.
7 Ja̱je ai cuasaquëna, hui̱ñaëpi capi, yë'ëre:
"¿Me yo'oquë ai cuasaquë'ni? Quëasi'i, më'ëre nomio i̱ñoñe ayere pare, pa̱ije asa ma'ñere. Cui'ne huajëya'ye pa'i i̱ore saquë siete si̱opë̱a cui'ne diez ca̱johuëa hue'equë i̱ñoñere pare quëasi'i.
8 Më'ë huajëya'ye pa'ire ñasiquë cato tsoe ja̱'në pa'isiquë api. Ja̱je pa'ipi yure nejosiquë api. Ja̱je pa'iquëta'are cui'naëpi mëija'quë api, to̱me huesë hue̱'ñapi, ja̱ yë'ta'a i̱te nejo huesoye ti̱'ama'ëna. Ja̱ maca yeja pa'icohua'i yeja de'hua maca i̱ohua'i mami pa'i toya pëpëna toya cua̱ñoma'cohua'i cato ai cuasajë huajëya'ye pa'ire ñaja'cohua'i a'ë, ja̱'në pa'isiquëpi nejosiquëpi, cui'naëpi pani co̱quëna.
9 Iye macare pa'iji, ta̱'ñe asacohua'ipi de'hue asa ti̱'añe. Siete si̱opë̱a cato quëaji, siete ai cu̱tire, nomio ñu'iñere. Ja̱re cui'ne quëaji, yequeje̱ siete ëjaohua'i pa'iyere.
10 Ja̱ohua'i acohua'ipi cinco pa̱i ëjaohua'i cua̱ñema'cohua'i de'ohuë. De'orena, te'i ja̱ohua'i aquëpi yure cua̱ñequë pa'iji. Yequëse'e ja̱ yë'ta'a daiye pa̱ji. Ja̱ë tëjirepa daisi maca ai tsoe tëcahuë se pani co̱ñe peosipi.
11 Ja̱ë huajëya'ye pa'i tsoe ja̱'në pa'isiquëpi yure nejosiquë cato ocho aquë api, pa̱i ëjaë de'osiquë. Ja̱re i̱pi siete acohua'i aquë pa'isiquëpi, i̱ nejo cua̱ño ja̱'ñena sai saji, ja̱ë cato.
12 Më'ë diez ca̱johuëa ñase'e cato quëaji, diez pa̱i ëjaohua'ini ja̱ yë'ta'a cua̱ñe huëoma'cohua'ini. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'i cato coa te'e nëhui tëcahuë maca huajëya'ye pa'i ja̱'re cua̱ñe ja̱'ñere i̱si cua̱ñoja'cohua'i a'ë.
13 Icohua'i pa̱i ëjaohua'i cato te'e ja̱je yo'oñu'u cuasayere pajë huajëya'ye pa'ina, i̱ohua'i tuture cua̱ñe ëjaohua'i pa'iyere i̱na i̱sija̱'cohua'i a'ë.
14 Ja̱ohua'ipi Yëi ñamare sa̱ñope uihuaja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je uihuajëta'are Yëi ñamapi quëcoja̱'quë api, i̱ohua'ire, ma'tëmo Ëjaë sëte, cui'ne pa̱i ëjaohua'i mëñe Ëjaë sëte. I̱pi Maija'quë soisicohua'ire, i̱ sahuasicohua'ire, cui'ne nuñerepa i̱se'ere tuicohua'ire paquë uihuaja̱'quë api."
15 Hui̱ñaëpi yequeje̱ capi, yë'ëre:
"Më'ë ñaquëna, co'a nomiopi ñu'isico cato pa̱i pa'iye a'ë, si'a pa̱i tsëcapë̱a'ë, ti̱ñe coca cacohua'i a'ë, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'i a'ë.
16 Më'ë diez ca̱johuëa cui'ne huajëya'ye pa'ini pa'ina, ñase'epi co'a nomiore coeja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je coejë je̱ocorena, peoyo pa'ija̱'coa. Pa'iona, i̱o ca̱re a̱ija'cohua'i a'ë, cui'ne toapi i̱ote ëoja̱'cohua'i a'ë.

17 Ja̱je yo'oja̱'cohua'i a'ë, Maija'quëpi i̱ohua'i joñoana i̱
yëyeje̱ pa'yere yo'oja̱jë caquë neina. Ja̱ohua'ipi huajëya'ye
pa'ina, i̱ohua'i pa̱i ëjaohua'i cua̱ñecohua'i pa'iyere i̱siñu'u
cuasaja̱'cohua'i a'ë, te'e, Maija'quë case'e yo'o ti̱'a macaja̱'a.
18 Më'ë ñasi nomio cato ja̱ jai daripëre pa'ë. Iye yeja pa̱i
ëjaohua'ire meñe cua̱ñe daripëre pa'ë."

18

Babilonia Nejo Cua̱ñose'e

1 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, yequë hui̱ñaëre ma'tëmopi cajequëna,
ai cua̱ñe tutu quë'ire papi. Cajequëna, i̱ miañepi yejana
miañerepa ju'api.
2 Ja̱ëpi ai tutu cuipi, ñeje:
"Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, huatiohua'i
hue̱'ña de'o huesëo, si'si joñoa pa'i hue̱'ña de'o, si'a si'siohua'i
cui'ne si'aye coe ëaye pa'ye tsiaro de'o.
3 Si'a yejaña pa'icohua'i i̱o co'aye yëyena u̱cu cuepe
huesëhuë. Iye yeja pa̱i ëjaohua'ipi i̱oni yo'ojë paë'ë. Cui'ne
iye yeja co'amaña i̱sicohua'ipi jaiye co'amaña pacohua'i
po̱nëhuë, i̱o yë do'ire pa̱ipi coa huerose'epi coa curiquë
nejoñere i̱majë."
4 Ja̱ maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pi̱siquëna:
"Etaje̱'ë, ja̱ daripëpi yë'ë tse̱cohua'i, cui'na maca i̱o co'aye
yo'oye yo'oma'pë pa'ija̱'cohua'i, cui'ne i̱o ai yo'o ja̱'ñepi
mësarute ti̱'añe pa̱ja'core.
5 I̱o tayo yo'oyepi ma'tëmore pana ti̱mëse'erepa pa'iji. Ja̱
co'aye yo'oyere Maija'quë hua̱nëyema'ë ñaquë pa'iji.
6 I̱o yecohua'ire i̱sise'e ja'ye i̱oteje̱ i̱sije̱'ë. Pa̱ire i̱o yo'ose'eje̱
pa'ye co'ye i̱ona i̱sije̱'ë. I̱siquë te'ore se co̱jë'ë. I̱o yecohua'ire
o̱cuasi'i caco co̱'mese'eje̱ pa'ye cui'ne yecore se co̱'me co̱jë'ë,
i̱o u̱cuja̱'core, ai dacorepa pa'ija̱'core.
7 Ëjaore pa'ë caco sihuaco yo'ose'eje̱ pa'ye a'si ju̱'iñere, cui'ne
ai yo'oyere i̱sije̱'ë. Ja̱o cato i̱o joyopi cuasaco ñu'ico pa̱i ëjaorepa
ñu'iñeje̱ ñu'iñë, iye macare, hua'jeo peoyë, ai yo'oye pa̱ja'coa'ë
caco.
8 Ja̱je caco ñu'icore te'e mu'sepi i̱o ai yo'oye ti̱'aja'coa,
ju̱'iñe, ai yo'oco oiye, cui'ne a̱o ëa ju̱'iñe, cui'ne toana ëo je̱o
cua̱ñoja'coa. Ja̱je nejo cua̱ñoja'coa, Ëjaërepa Maija'quë tutu
quë'ire papi nejoquëna."
9 Iye yeja pa̱i ëjaohua'ipi i̱ote yo'ojë i̱ote yëjë pa'isicohua'ipi
ai cuasajë oija̱'cohua'i a'ë, i̱opi uco pico mëiona, ñajë.
10 I̱ote si'seyere ñajë ca'rajë so'ona pëa nëcani ja̱ropi
caja̱'cohua'i a'ë:
"I̱na, teayere pa'ë, jai daripë Babilonia si'a dari maña tëto
saisicorepa më'ëre si'seye esarepa ti̱tapi."

11 Si'a yeja cu'ijë co'amaña i̱sicohua'ipi i̱ote ai cuasajë co'a
ju̱'ijë oija̱'cohua'i a'ë, i̱ohua'i jaiye co'amaña dajëna, huero-
copi peocona.
12 Iye paji'i, i̱ohua'i pase'e: oro, poja'i curi, ai de'o quë̱na
ca̱, perlas hue'yosi pë̱a, ai de'o nea maja'i ca̱ña, cui'ne maja'i
ca̱ña, huëo së̱ so̱quë nese'e, jai cu̱jipi de'huase'e, de'o so̱quëpi
nese'e, së̱'ño ma ja̱'ñe broncepi nese'e, jëa quë̱napi nese'e, jëa
quë̱na marmol hue'yosi quë̱na nese'e,
13 Canela, huëo së̱ ma'ña: incienso, mirra, cui'ne jaiye
ma'ña, cuiya'i o'sa co̱no, hui'yape, de'o toase'e pan ne ja̱'ñe,
trigo, hue̱quëohua'ire, yëi ñamare, caballore, caballo quërëye,
jo'yaohua'ire pa̱ire huerocohua'ije̱ peohuë.
14 Ja̱ maca jai daripëre caja̱'cohua'i a'ë, ñeje:

"Më'ë yë'o pa'ise'ere, sa̱ija'i o̱cue ca̱ yure më'ë peoyë. Ti
më'ë nejo huesohuë, më'ë de'ocorepa ña cua̱ñose'e, cui'ne
më'ë jai co'amaña pase'e."

15 Ja̱ jai daripëna co'amañare i̱sijë jaiye curiquë nesico-
hua'ipi, i̱o si'se cua̱ñoñere ca'rajë so'opi ñajë ai cuasajë co'a
ju̱'ijë oija̱'cohua'i a'ë.
16 Oijë caja̱'cohua'i a'ë:

"Teayerepa, teayerepa jai daripë, jai do'i ca̱ña nomio
su̱ñase'eje̱ pa'iorepa ña cua̱ñohuë, më'ë. Më'ë ju'ico cato nea
ma ja̱'ñe cui'ne maja'i ca̱ñarepa, paji'i. Ja̱je pa'iore ju'icopi
oropi, perlaspi, cui'ne de'o quë̱napi ëja de'osico paë'ë, më'ë.
17 Ja̱je pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca jai co'amaña peo
hue̱'ña ne huesëpi."

Si'aohua'i jai yohuë̱a ëjaohua'i cui'ne i̱ti quëhuicohua'i tsiaya
cu'i do'ipi curiquë necohua'i so'ona pëa nëcani,
18 jai daripë uco pico mëiñere ñajë cuihuë:

"Yequë jai daripë cui'ne pa'io peoco."

19 Ja̱je cajë ai cuasajë co'a ju̱'ijë oijë i̱ohua'i si̱opë̱ana yeja
pa'i ne'ñapi nehuë. Ja̱je yo'ojë oijë cuihuë:

"Teayerepa, teayerepa, jai daripë, më'ë co'amañare
huerojëna, jaiye curiquë pacohua'i de'ohuë, jai yohuë̱a
pacohua'i. Ja̱je pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca më'ë
peo hue̱'ña ne huesëhuë."

20 Ma'tëmo acohua'i cato ai sihuaje̱'ë, jai daripë peo do'ire.
Sihuaje̱'ë, Maija'quë tse̱cohua'i, Maija'quë jëjo daocohua'i,
cui'ne Maija'quë caye quëacaicohua'i. Maija'quë ja̱ote nejoni
mësarute co'aye yo'osi do'ire nuñerepa sa̱iquë yo'opi.
21 Ja̱ maca hui̱ñaë ai tutu quë'ipi quë̱naore toacoje̱ pa'ioni
i̱ni mëñe mëani jai tsiayana je̱o dëoquë capi:

"Ñeje më'ë jai daripë Babilonia je̱oco cua̱ñoja'coa'ë. Ja̱ maca
më'ëre ti̱jupë ña co̱ñe pa̱ja'cohua'i a'ë.

22 Tijupë taˈtëpe, piˈcohuëa, cuiˈne duruhuëa mëˈë maˈañapi
pisiquëna, asa coñe pajaˈcohuaˈi aˈë. Coˈamaña necohuaˈije
peojaˈcohuaˈi aˈë, mëˈëre. Jai toˈohuë toaye pisiyeje asa coñe
pajaˈcohuaˈi aˈë.
23 Toa tsëˈipë miañeje peojaˈcoa, mëˈëre. Cuiˈne huejajëna,
pai tsiˈsi hueñapi pisiyeje peojaˈcoa, mëˈë coˈamaña iye yeja
jerepa paˈiohuaˈi paˈisicohuaˈitaˈare, cuiˈne mëˈëje iye yeja
paire mëˈë dahuë yoˈoyepi coa cosoco nesicotaˈare.”
24 Ja jai daripëre pajiˈi, Maijaˈquë caye asajë quëacaicohuaˈi
tsie, Maijaˈquë tsecohuaˈi tsie, cuiˈne siˈaohuaˈi iye yeja
paˈicohuaˈire huani jeosicohuaˈi tsie.

19

1 Ja jeteyoˈje asahuë, maˈtëmopi jai pai tutu ñeje cajëna:
¡Aleluya! Deˈoquëre paˈni Maijaˈquë cajë ite sihuañuˈu,
Maijaˈquë tse aˈë, huasoye, i deˈoyerepa, jerepa
paˈirepa paˈiye.
2 Maijaˈquë cato pai yoˈoseˈeje paˈye ñaquë yoˈoni nuñerepa
yoˈoji, tayomaˈë.
Jaje paˈina, coˈa nomiore nejopi.
Iye yeja paire io coˈaye yoˈoyepi coˈa deˈhuasicore,
I joˈya mañare huaisi doˈire iote nejopi.
3 Huiñaohuaˈipi tijupë ca cohuë:
“¡Deˈoquëre paˈni Ëjaë cajë ite sihuañuˈu! Io ucona, pico
mëiñe ti jeoñe peoyerepa paˈiona.”
4 Ja maca veinticuatro aiohuaˈipi cuiˈne cuatro paˈiohuaˈipi
yejare pana në mejë Maijaˈquëre deˈoquëre paˈni cuasajë
sihuajë yoˈohuë, ñuˈi saihuë ñuˈiquëre ñeje cajë:
“Jaje paˈijaquë. Deˈoquëre paˈni, Ëjaë cajë ite sihuañuˈu.”
5 Ja maca cuañequë ñuˈi saihuë quëˈropi yëˈoseˈe ñeje pisipi:
Deˈoquëre paˈni cajë Maijaˈquëre
Siˈaohuaˈi tsi cuiˈne aiohuaˈije,
Siˈaohuaˈi ite necaijë,
Ite Ëjaëre pare ñajë caˈrajë paˈisicohuaˈipi sihuajëˈë.

Yëi Ñama Huejaquëna, Pai Sihuajë Tsiˈsi Muˈse

6 Asahuë, cuiˈne jai pai cajëna, pisiyeje paˈye pisiquëna, jupo
tsaˈio pisiyeje pisiquëna, cuiˈne mujuë tëˈcayeje paˈye pisiyeje
pisiquëna. Japi pisipi, ñeje:
¡Deˈoquëre paˈni Ëjaë cajë ite sihuañuˈu! Maijaˈquë siˈaye
paˈire papi, Ëjaëre papi cuañe huëopi.
7 Sihuañuˈu, sihuayena daijani ite deˈoquëre paˈë mëˈë cañuˈu.
Tsoe tiˈapi, Yëi ñama hueja muˈserepa.
Jaje paˈina, i nëjo tsoe ëja deˈosicorepa paˈico.

8 Jạona ịsihuë, de'o cạñarepa si'si peoyere, cui'ne miañere sụña
jạ'ñe.
Jạ de'o cạñarepa cato quëaji, sehuosicohua'i Maija'quë
tsẹcohua'i nuñerepa yo'ojë pa'iyere.
9 Jạ maca huịñaëpi yë'ëre capi:
"Toyajẹ̈'ë, sihuacohua'i pa'iyë, Yëi ñama hueja maca
pa'ijạ'cohua'ire soisicohua'ipi."
Yequejẹ cui'ne capi:
"Iye coca cato Maija'quë nuñerepa cocare pa'ë."
10 Jạje caquëna, asani yë'ëpi huịñaë quẹo yë'quë macana
do're ja'ruhuë, ịte, de'oquëre pa'ni cuasaquë sihuasi'i caquë.
Jạje yo'oquëna, ịpi yë'ëre capi:
"Jạje yo'oma'ë pa'ijẹ̈'ë. Yë'ëjẹ Maija'quë jo'yaë'ë. Më'ëje
pa'i a'ë. Më'ë cui'ne Maija'quë do'ijë cọni payë, Jesús ayere
quëacaiquëre."
Jạje pa'ina, Maija'quëni më'ë cato jạje do're ja'ru sihuaquë
yo'ojẹ̈'ë, mësaru paquë Jesús ayere quëacaiquë cato cui'na ëapi,
yë'ëre pa'i jạ'ñere quëa joyo.

Caballo Poja'iquëre Tuiquë Ayere Quëaye

11 Jạ maca ñahuë, ma'tëmopi hui'yosico pa'iona. Jạropi ñaipi,
caballo poja'iquëpi. Ịte tuiquë cato ịti case'eje yo'oquërepa,
cui'ne nuñerepa care paquë hue'equë paji'i, ị mami. Jạje pa'ipi
nuñerepa cuạñequëpi cui'ne nuñerepa huajojẹ yo'opi.
12 Ị ñaco cạ cato toa tsẹ̈ni nëcase'eje pa'yerepa paji'i. Ị sịopëre
jaiye manoa pụ'iquë paji'i. Jạje pa'ipi ịse'e te'i asa mamire
toyase'ere papi, yecohua'ijẹ ti asa ma'ñere.
13 Cui'ne tsiepi tsoasi ju'i cạre ju'i saji'i. Ị mami cato:
Maija'quë coca hue'equëpi.
14 Ịni ma'tëmo soldado pạipi tuë'ë, de'o cạña suñasicohua'ipi,
poja'i cạñare, cui'ne si'si peoyere ju'icohua'ipi po caballo-
hua'ini tuijë.
15 Ị yë'opojạ'a hua'ti jëjësẹ̈copi etapi, iye yeja pa'icohua'ire
nejoja'copi. Jạëpi quẹ̈na tarapëpi cạjiquë cuạñeja'quë api.
Jạëpi pại ñape yo'ose'ere sạisipi, cuiya'i da'ca nesi'i caquë
tsa'cu jo'aquë yo'oyejẹ pa'ye. Cui'ne jạëpi ọcuajạ'quë api,
Maija'quë tutu quë'irepa pẹ̈i si'seyere.
16 Ị ju'i cạre, cui'ne ị quẹ̈sore ñeje toyase'ere hue'epi: "Pại
ëjaohua'i mëñe Ëjaërepa, ịti meñe cuạñequërepa."
17 Jạ jeteyo'je ñahuë, huịñaëpi ẹ̈sëna tsa'cu paquë nëcaquëna.
Jạëpi ai tutu cuipi, si'aohua'ire peo de'oto ja'jëjë cu'icohua'ire
ñeje caquë:
"Daijẹ̈'ë, tsi'sini, Maija'quë na'iquëna, ạoñe ạija'cohua'i.
18 Dani ạijë'ë, pại ëjaohua'i cạ, soldado pại ëjaohua'i cạ,
tutu quë'iohua'i cạ, caballo cạ, ịohua'ire tuisicohua'i
cạ, coa si'aohua'i cạ, jo'yaohua'i peocohua'i cạ, jo'ya

ne cuąñosicohuaˈi cą, aˈricohuaˈi cą, cuiˈne jaicohuaˈi cą, ąijaˈcohuaˈipi cuipi.”

19 Ją maca ñahuë, huajëyaˈye paˈire, cuiˈne iye yeja pąi
ëjaohuaˈire, i̱ohuaˈi soldado pąi jąˈre cǫni paˈijëna. Jąohuaˈi
cato caballore tuiquëre, cuiˈne i̱ soldado pąire uihuañuˈu cajë
tsiˈsisicohuaˈipi paëˈë.

20 Jąë huajëyaˈye paˈi cato tsę̱a cuąñosiquë paji̱ˈi, coa coso-
quë quëaquë jąˈre cǫni, i̱ ña huę̱ˈñana jaiye pąi yoˈo ti̱ˈa
maˈñere yoˈo i̱ñosiquë jąˈre. Ją yoˈo i̱ñoñejaˈa quëaquë pąire
cosopi, huajëyaˈye paˈi mami toya cuąñosicohuaˈini, cuiˈne
i̱je paˈire deˈhuasiquëre sihuajë yoˈosicohuaˈini. Ją maca,
huajëyaˈye paˈire, cuiˈne coa cosoquë quëaquë paˈisiquëre
tsę̱ani jąˈ huajëcohuaˈini toa jairana azufre tsë̱ni nëcasicona, ję̱o
dëo cuąñohuë.

21 Yecohuaˈi cato huani ję̱o cuąñohuë, caballo tuiquë yëˈopo
eta huaˈtiyona. Ją maca siˈa jaˈjëcohuaˈi tsiˈsini jąohuaˈi cąre
ǫ̱cue ti̱më huesëhuë.

20

Mil Ǫ̱metëca Aye

1 Ją jeteyoˈje ñahuë, maˈtëmopi hui̱ñaë tǫ̱me huesë hue̱ˈña
si̱oconi cuiˈne quë̱na mere tse̱ˈequë cajequëna.

2 Jąëpi cajeni jai pëˈëję̱ paˈire tsoe hue̱ˈña ąñare, huati
jąre i̱pi Satanás hueˈequëre quë̱na mepi sëapi, mil ǫ̱metëca
ñuˈijaˈquëni.

3 Ją maca i̱te sëani mil ǫ̱metëcająˈa pąire cosomaˈë
paˈijąˈquëre tǫ̱me huesë hue̱ˈñana ję̱o tǫ̱ni si̱oñopi. Si̱oni
eta saˈrona huiˈyoye peoji, caquë toya sëo huesopi. Jąje
paˈiquëtaˈare mil ǫ̱metëca ti̱ˈasi maca joye cuąñosiquë
paˈijąˈquë api, aˈri tëcahuë maca paˈijąˈquëpi.

4 Ją jeteyoˈje ñahuë, pąipi cuąñejë ñuˈi saire jaˈrusicohuaˈipi
ñuˈijëna, pąi ñape yoˈoseˈe ñajë ca deˈhuająˈa tutu i̱si
cuąñosicohuaˈire. Ją maca ñahuë, Maijaˈquë coca caseˈeję̱
paˈye, cuiˈne Jesús caseˈeję̱ paˈye nuñerepa tui doˈire, si̱opë̱a
tëˈca tëte cuąñosicohuaˈi joñoare. Jąohuaˈi cato huajëyaˈye
paˈire, cuiˈne i̱je paˈire deˈhuasiquëre deˈoquëre paˈni cuasajë
yoˈoye pąsicohuaˈi aˈë. Cuiˈne i̱ mamije toya cuąñoñe
pąsicohuaˈi aˈë, i̱ohuaˈi tsiana, pąnitaˈa i̱ohuaˈi jë̱tëna.
Jąohuaˈipi huajëcohuaˈi pani cǫjë Cristo jąˈre mil ǫ̱metëca
cuąñehuë.

5 Jąje paˈiquëtaˈare yecohuaˈitaˈa huëiye pąhuë, mil ǫ̱metëca
tëto saisi maca huëijąˈcohuaˈipi. Iye cato duˈru macarepa
ju̱ˈisicohuaˈi huëiye aˈë.

6 Sihuacohuaˈi paˈiyë, Maijaˈquë tse̱cohuaˈipi, duˈru
macarepa ju̱ˈisihuaˈi huëiye huëicohuaˈi. Jąohuaˈire cayaye

ju̱'iñe aco ne hue̱añe peoji. Coa ai jerepa ja̱ohua'i cato Maija'quëre cui'ne Cristore necaijë pa'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne i̱ ja̱'re co̱ni mil o̱metëca cua̱ñeja'cohua'i a'ë.

Huati Nejo Cua̱ñose'e

7 Mil o̱metëca tëto saisi maca Satanáspi etosiquë pa'ija̱'quë api.
8 Pa'i ja̱ maca si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cosoquë cui'ne Gogre cui'ne Magogre cosoja̱'quë api. Cosoquë ja̱ohua'i soldado pa̱ire jai pa̱ire meja a̱si tsiaya të̱'tëpa ñañeje pa'yerepa tsi'soja̱'quë api, uihuaja̱'cohua'ire.
9 Ja̱ maca ja̱ohua'ipi si'a yejañapi dani si'aore sa tëhuo të'ija̱ë'ë, Maija'quë tse̱cohua'i i̱ oicohua'i pa'i daripëre huañu'u cajë. Ja̱je yo'ojëta'are ma'tëmopi toa to̱me ëo huesopi, peo hue̱'ñarepa.
10 Ja̱ maca huati pa̱ire cososiquëre toa jairana azufre quë'iona je̱o dëo cua̱ñopi, huajëya'ye pa'ire, cui'ne coa cosoquë pa̱ire quëasiquëre je̱o dëo sitona. Ja̱rona ai yo'ojë pa'ija̱'cohua'i a'ë, mu'señapi, cui'ne ñamiñapi carija̱iñe peoyerepa.

Poja'i Ñu'i Saihuëre Pare Ñu'i Pa̱i Ñape Yo'ose'e Ca De'huaye

11 Ja̱ maca ñahuë, poja'i ñu'i saihuëre, cui'ne i̱ote ñu'iquëre. Ja̱ë ña hue̱'ñare papi yeja cui'ne ma'tëmo catihuë. Catijëta'are ti peopi, ti̱rona se jëani pa'iyeje̱.
12-13 Ja̱ maca ñahuë, ju̱'isicohua'ire, jaicohua'ire, cui'ne a'ricohua'ire, ñu'i saihuë ti̱ñare pare nëcajëna. Si'aohua'i tsiayana, cui'ne yejana ju̱'ijë pa'isicohua'i, etasicohua'i paë'ë. Ja̱ maca toya pëpë̱api hui'yose'e paji'i. Pa'ina, cui'ne pa'i toya pëpëre paje̱ hui'yosico paji'i. Ja̱ maca ju̱'isicohua'ipi ja̱re i̱ohua'i yo'ose'eje̱ pa'ye ca tëji cua̱ñohuë, ja̱ toya pëpë̱ana toyase'eje̱ pa'ye.
14 Ja̱ jeteyo'je ju̱ni huesëye cui'ne ju̱'isicohua'i pa'i hue̱'ñaje ña co̱ñe peopi, toa jairana je̱o dëosi do'ire. Iye toa jaira cato cayaye acore se ju̱ni huesë co̱ñe a'ë.
15 Cui'ne ja̱rona je̱o dëo cua̱ñohuë, si'aohua'i pa'i toya pëpëna i̱ohua'i mami toya cua̱ñoma'cohua'i.

21

Huajë Ma'tëmo Cui'ne Huajë Yeja

1 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare. Du'ru pa'isi ma'tëmo cui'ne du'ru yeja, cui'ne jai tsiaya tsoe peopi.
2 Ja̱ maca yë'ë Juanpi ñahuë, de'o daripëre pare, huajë Jerusalénre, ma'tëmopi cajecona, Maija'quë pa'i ña hue̱'ñapi.

Nomio i̱o huejaja̱'quëre caco de'oyere su̱ñani ëja de'ose'eje̱
pa'io paco'ë.
3 Ja̱ maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'ose'e ñeje jutaquëna:
"Maija'quë pa'i hue̱'ña yure cato pa̱i ja̱'re co̱ni pa'iye a'ë,
i̱ohua'i ja̱'re pa'ija̱'quëpi. I̱ohua'ipi i̱ pa̱i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Pa'ijëna, Maija'quëpi i̱ohua'i pëca ja'quë pa'ija̱'quë api.
4 Ja̱ maca Maija'quëpi i̱ohua'i oise'e te̱no je̱ocasipi. Ja̱ maca
ju̱'iñe, ai yo'oye, ai cuasajë oiye, a'siye peosipi, tsoe tëto saise'e
sëte, ja̱'në pa'io pa'ise'e."
5 Ja̱ maca ñu'i saihuë ñu'iquëpi capi:
"Yë'ëpi si'aye huajëyese'e ne saoyë."
Yequeje̱ capi:
"Toyaje̱'ë. Iye coca care paye a'ë. I̱tina quëcojë pa'iye a'ë."
6 Ja̱je ca to̱quë capi, yë'ëre:
"Tsoe ne saohuë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa cui'ne tëjiquë,
je'nëna pa'iquë. Oco ëa ju̱'iquëni yë'ëpi o̱cuasi'i pa'i oco co-
jerepa ayere do'i peoyerepa.
7 Si'aye quëcosiquë etasipi, yë'ëre i̱ pëca ja'quëre paja̱'quë
api, cui'ne i̱ni yë'ë mamaquëre paja̱'quë a'ë, si'aye iyere
paja̱'quë api, mamaquë pa'i do'ire.
8 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre tuiyere yo'o jujacohua'ire, se-
huoye jëa coecohua'ire, pa̱ire coecohua'ire, huaicohua'ire,
yequë nomiohua'ire yo'ocohua'ire, dahuë yo'ocohua'ire, pa̱i
nese'ere ëjare pa'ë cuasacohua'ire, cui'ne coa cosocohua'ire
saiye pasipi, toa cui'ne azufre tse̱'isi jairana, cayaye acore se
ju̱ni huesë hue̱'ñana."

Huajë Jerusalén

9 Ja̱ maca siete hui̱ñaohua'i aquëpi daji'i, siete u̱cu duruhuë̱a
tëjiyerepa ai yo'oye ti̱mëse'ere pasiquëpi. Ja̱ëpi dani capi,
yë'ëre:
"Daije̱'ë. Më'ëre i̱ñosi'i, Yëi ñama huejaja̱'core, i̱ nëjore."
10 Huëo ca̱ni ñañeje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, hui̱ñaëpi yë'ëre jai
cu̱tihuëna sapi. Sani i̱ñopi jai Jerusalén daripëre de'ocore pani,
ma'tëmopi Maija'quë quë'ropi cajecona.
11 Ja̱ daripë cato Maija'quë miañe ju'ayepi miaco paco'ë. I̱o
miañe cato de'o que̱na pë miañeje pa'ye paji'i, Jaspe hue'yosi
que̱na miañeje pa'ye, ña etoja̱i que̱na huëje̱ pa'ye paji'i.
12 Ja̱ daripë yërëhueja̱'a jai e̱më tëhuopa tëhuosico paji'i. Ja̱je
pa'ioni doce eta sa'noa paji'i. Eta sa'noa ñape te'e hui̱ñaë
nëcapi. Cui'ne eta sa'noa ñape doce Israel pa̱i tsëca mamire
toyase'e paji'i.
13 E̱së mëi te̱'tere toaso̱ eta sa'noa paji'i. E̱mëje'e te̱'tere
toaso̱ eta sa'noa, huë'ehuë te̱'tere toaso̱ eta sa'noa, cui'ne e̱së
du'i hue̱'ñare toaso̱ eta sa'noa paji'i.

14 Jai daripë tëhuopa cato doce quëna pëana quëco paco
paji'i. Ja quëna pëana Yëi ñamapi doce jëjo daosicohua'i
mamire toyase'e paji'i.
15 Yë'ë ja're coni huiñaë coca caquë cato i jëtëre oro tarapëre
catë tarapëje pa'iore cajipi, jai daripë cuecueja'coni, io eta
sa'noa, cui'ne io tëhuopa.
16 Jai daripë cato si'a yë'quë maca jaico paji'i, je'ñe
tëcapë tsoaye ja'ye si'ao. Huiñaëpi i cuecuecopi jai daripë
cuecuequëna, caya mil cui'ne docientos kilómetros paji'i. Io
tsoaye, io mëñe tsoaye cui'ne io je'ñe tëcapëje cui'na ja'yese'e
paji'i.
17 Ja jeteyo'je tëhuopa tsoayere cuecuepi. Cuecuequëna,
sesenta y cinco metros paji'i. Pai cuecueyeje pa'iopi huiñaëje
cuecueye sëte jaje paji'i.
18 Jaspe hue'yosi quëna pëapi nesico paco'ë, tëhuopa. Cui'ne
iti daripëpi orore pase'e nesico paco'ë, sa ña etojaicorepa.
19 Tëhuo pa quëco pa quëna pëa cato coa si'a de'o quëna
pëapi ëja de'huase'e paji'i. Iyepi du'ru huëo hue'ña cato, jaspe
hue'yosi quëna, cayaye aco zafiro hue'yosi quëna, toasoñe
aco ágata hue'yosi quëna, cajese'e aco esmeralda hue'yosi
quëna,
20 Cinco aco onice hue'yosi quëna, seis aco cornalina
hue'yosi quëna, siete aco crisólitopi hue'yosi quëna, ocho aco
berilo hue'yosi quëna, nueve aco topacio hue'yosi quëna,
diez aco crisoprasa hue'yosi quëna, once aco jacinto hue'yosi
quëna, doce aco amatista hue'yosi quëna paji'i.
21 Doce eta sa'noa cato doce perlaspi nese'e paji'i. Pa'ina,
te'e perlapi te'e eta sa'ro tëhuocore nesico paji'i. Ëja ma'arepa
cato orore pase'e nesicopi sa ña etojaicorepa paco'ë.
22 Ja daripë ti peopi, Maija'quëre se huë'e. Me neni pa'ico'ni,
jare i Maija'quë si'aye pa'ire papi, cui'ne Yëi ñamapi coni
huë'eje pa'iohua'i pa'ito.
23 Ja daripë cato ësë, cui'ne ñañë miacaiye peoji. ¿Me neni
jaohua'i miacaiye'ni? Tsoe Maija'quëpi de'oyerepa miato,
cui'ne i Yëi ñamapi coni toa tsëopëje pa'ipi miato.
24 Huasosi yejaña pa'icohua'i cato ja daripë miacaiyeja'a
cu'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne pai ëjaohua'ipi iohua'i de'oyere iona
isija'cohua'i a'ë.
25 Io eta sa'noa sioñe ti peosipi mu'se, cui'ne jaro cato ñamije
peosipi.
26 Iona sajë isija'cohua'i a'ë, iye yeja pa'icohua'i Maija'quë
de'o necaise'ere iñoñere, cui'ne pai yejaña ëjaërepa cajë
de'oyerepa sehuojë pa'iyere.
27 Jaro cato cacaye peoji, si'si nese'e, ai co'ayerepa
yo'ocohua'i, panita'a cosocohua'ije. Jaro cato cacaja'cohua'i

a'ë, i̱ohua'i mami Yëi ñama tse̱co pa'i toya pëpëna toyasicohua'ise'e.

22

1 Ja̱ maca hui̱ñaëpi i̱ñopi, co'sija'i tsiayapi pa'iye i̱si ocose'ere. Ja̱je pa'iopi Maija'quë cui'ne Yëi ñama ñu'i hue̱'ñapi etapi.

2 Cui'ne ja̱ eta ñapi jai daripë ëja ma'a jopore pare paji'i. Cui'ne tsiaya të̱'tëpañare pa'i so̱quë ñëapi nëcahuë. Te'e o̱metëcahuë quë̱icohua'ipi ñañë ñape quë̱ico paji'i. I̱o ja'o cato yejaña pa'icohua'ire jujuye paji'i.

3 Ja̱ro cato peosipi, co'aye pa'ise'e. Maija'quë cua̱ñe ñu'ico cui'ne Yëi ñama cua̱ñe ñu'ico ja̱ daripëre paji'i. Pa'ina, i̱ jo'yapi i̱te ñajë sihuaja̱'cohua'i a'ë, Ëjaëre pare sëte.

4 I̱ tsiare pare ñaja'cohua'i a'ë. Ñajë cui'ne i̱ mamire i̱ohua'i tsia ti̱ñare pana toyase'e hue'eja̱'cohua'i a'ë.

5 Ja̱ro cato peosipi, ñami. I̱ote pa'icohua'i cato toa tsë̱o pë miañere co'ema'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë. ¿Me neni co'eye'ni? Ja̱re i̱pi Maija'quë Ëjaëre papi miacai pa'ija̱'quëre. Cui'ne i̱ohua'ipi Maija'quë ja̱'re co̱ni je'nëna caraja̱iñe peoyerepa pa'ija̱'cohua'i a'ë.

Jesucristo Daiye Ja'yere Pa'iji

6 Ja̱ maca hui̱ñaëpi capi, yë'ëre:

"Iye coca cato nuñere pa'ë. Cui'ne i̱tina quëco pajë pa'iyere pa'ë. Ja̱re i̱pi Ëjaë Maija'quë i̱ joyore jëjo saopi, i̱te quëacaicohua'ire yequë mu'se pa'i ja̱'ñe quëaja̱'quëpi caquë. Yureta'a i̱ hui̱ñaëre jëjo daopi, i̱ jo'yare quëaja̱'quëre yure maca esa yo'o huëo ja̱'ñere.

7 ¡Yë'ëpi esa daija̱'quë a'ë!"

Sihuaquë pa'ija̱'quë api, iye toya pëpë yequë mu'se yo'o ja̱'ñere quëayere asaquë yo'oquë pa'iquë cato.

8 Yë'ë Juanpi i̱tire ñaquë, cui'ne iyere asahuë. Ja̱ ñaquë asa tëjisi maca yë'ëre i̱ñosiquë hui̱ñaë quë̱o yë'quë macana do're ja'ruhuë, i̱te ëjaëre papi caquë sihuaquë yo'ose'e caquë.

9 Ja̱je yo'oquëna, i̱pi capi, yë'ëre:

"Maija'quëre necaiquë a'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Cui'ne më'ë ja̱'re acohua'i i̱ coca quëacaicohua'ije̱ pa'i a'ë. Coa si'aohua'i iye toya pëpëna toyase'ere de'oye sehuocohua'ije̱ pa'i a'ë. Maija'quë necaicohua'ipi pani Maija'quëni ja̱je sihuaquë yo'oje̱'ë."

10 Cui'ne yequeje̱ capi:

"Iye toya pëpëre tsi̱oma'ë pa'ije̱'ë, si'aohua'ipi ñajajë caquë. Yequë mu'se tëto sai ja̱'ñere iye toya pëpëna toyase'ere, i̱ti case'e huëo maca ti̱'a tëjiji.

11 Na'i huesësicoa. Ja̱je pa'ina, coa ñajë'ë, co'aye yo'oquë ja̱re co'ayere yo'oquë pa'ija̱quë, si'si nesiquë ja̱re si'si pa'ija̱quë.

Jaje pa'isiquëta'are de'oquë cato jare de'oquë pa'ijaquë. Maija'quëna i pa'iye isi huesosiquë cato, jare i ja're pa'i huesëja'quë.

12 Yë'ëpi esa daija'quë a'ë. Dai dayë, cui'ne isija'a co'amañaje. Pai ñapere isija'quë a'ë, i yo'ose'eje pa'ye.

13 Yë'ë a'ë, si'anë pa'iquëpi pa'iyë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa, cui'ne tëjiquërepa, iti huëosiquë cui'ne saoquërepa.”

14 Sihuacohua'i pa'iyë, iohua'i cañna de'oye jojacohua'ipi. Jaohua'ipi pa'i soquë yë ayere de'oye ocueye pa'iji. Cui'ne jai daripë eta sa'noaja'a de'hue cacaye pa'iji.

15 Jaje pa'iquëta'are, hue'sena pëaja'cohua'i a'ë, tiro yo'ocohua'i cato, paire dahuë necohua'i, yequë nomiore yo'ocohua'i, paire huani jeocohua'i, pai de'huase'ere ëjare pa'ë cajë yo'ocohua'i, cui'ne cosoyere oijë cosocohua'i.

16 “Yë'ë Jesupi yë'ë huiñaëre jëjo saohuë, sehuosicohua'i tsëcare si'aye quëaja'quëre. Yë'ë a'ë, David tsëcapë aquë. Yë'ë a'ë, ñata tomesi macarepa miacai ma'ñocorepa.”

17 Maija'quë joyopi cui'ne Yëi ñama nëjopi coni cayë:

“Daijë'ë. Jaje daijë'ë cayere asani cui'neje cajë'ë. Oco ëa ju'iquë pani dani ucujë'ë, pa'iye isi ocore pare ti curi do'i peoyerepa.”

18 Yë'ëpi si'aohua'ire du'ru quëa nëoñë, iye toya pëpëna Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñe toyase'ere asacohua'ire. Jaje pa'ina, paipi iye case'ere ai seña maca se mëocaisiquë pa'ito, Maija'quëpi iteje ai yo'oyere se mëocaija'quë api, iye toya pëpë toyase'e ayepi.

19 Iye toya pëpë ayere, yequë mu'se pa'i ja'ñere quëaquë toyase'ere a'ri maña nejocatu iti nejocaisiquëreje Maija'quëpi pa'i soquë yë ocueye peoyë. Cui'ne de'o daripëna cacaye peoyë. Iye toya pëpë cato quëaji, ja pa'i oco ayere, cui'ne ja de'oyerepa daripë ayere.

20 Iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi caji: “Yë'ëpi esa daija'quë a'ë.” Jaje pa'ija'quë. ¡Daijë'ë, Ëjaë Jesús!

21 Mai Ëjaë Jesucristopi mësarute si'aohua'ire i oiyepi ñacai paja'quë. Jaje pa'ija'quë.